

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಸತ್ಯ ಸೇವೆ
ಶ್ರೀಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ

ಧರಾ ಧರ್ಮ
ವೇದಕತಮಾಲಾ

RIG-VEDA SAMHITA

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ

ಭಾಗ-೨೪

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ೨-೩-೪ನೇ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು
ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು ೨೧-೬೨
(ಮತ್ತು ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳು ೪೯-೬೦)

ಅನುವಾದಕ :

ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್
ಎಚ್. ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾವ್

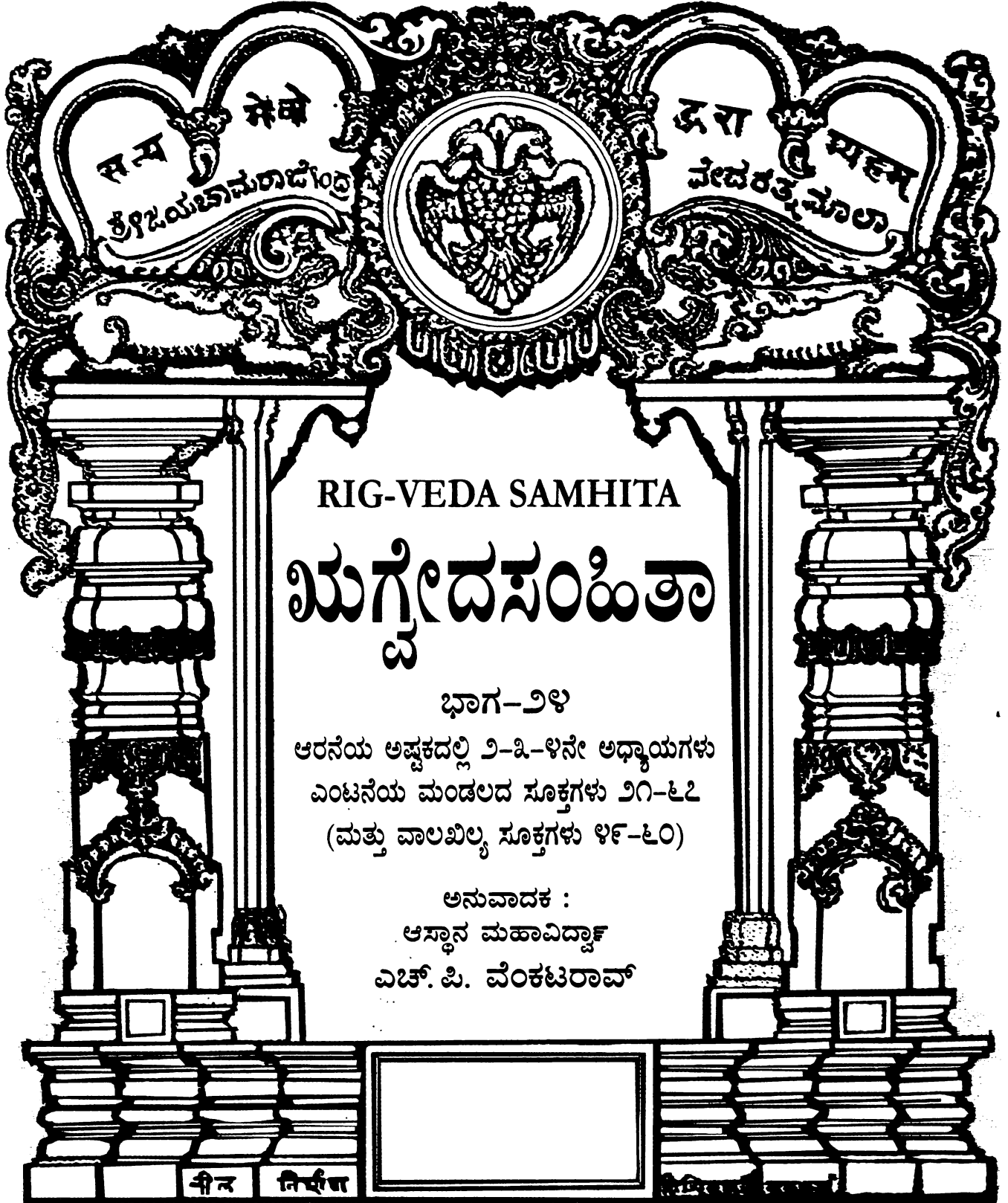
ಶಿಲ್ಪ ನಿರ್ಮಾಣ

ಶಿಲ್ಪ ನಿರ್ಮಾಣ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

RIG-VEDA SAMHITA

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ

ಭಾಗ-೨೪

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ೨-೩-೪ನೇ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು
ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು ೨೧-೬೭
(ಮತ್ತು ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳು ೪೯-೬೦)

ಅನುವಾದಕ :

ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್
ಎಚ್. ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾವ್

ಶಿಲ್ಪ ನಿರ್ಮಾಣ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

RIG-VEDA

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ ಸಮೇತ

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆಗಳೊಡನೆ)

ಭಾಗ - ೨೪

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಮೂರು ಮತ್ತು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು
ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು ೨೧-೬೭ ಮತ್ತು
(ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳು ೪೯-೬೦)

ಅನುವಾದಕರು ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದಕರು

ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್

ಹೆಚ್. ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾವ್

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

RIG-VEDA SAMHITA : Volume No. 24 Reprint of : **RIG-VEDA SAMHITA**
Translated with Critical Notes By : **Asthan Mahavidwan H.P. Venkata Rao**
Published by **Dr. Manu Baligar, Commissioner**, Department of Kannada and Culture,
Kannada Bhavan, J.C. Road, Bengalooru - 560 002.

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ : ಸಂಪುಟ-೨೪, ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆ : ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್
ಹೆಚ್.ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾವ್, ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್, ಆಯುಕ್ತರು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಇಲಾಖೆ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨.

Pages : xviii + 798

Price : Rs. 225/-

© ಈ ಆವೃತ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು : ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮುದ್ರಣ : ೨೦೧೨

ಪುಟಗಳು : ೧೮ + ೭೯೮

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೨೨೫/-

ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಮಯೂರ

ಮುದ್ರಕರು :

ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್ಸ್

ನಂ. ೬೯, ಸುಭೇದಾರ್ ಭತ್ತಂ ರೋಡ್

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೨೦ ದೂ : ೨೩೩೪೨೨೨೪

Published by the gracious permission of
His Highness
Sri Jayachamarajendra Wodeyar Bahadur,
G.C.B., G.C.S.I., Maharaja of Mysore.

ಯದುವಂಶಪಯಃಪಾರಾವಾರಸುಧಾಕರರೂ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯವೈದಿಕವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕರೂ
ಮೈಸೂರು ದೇಶವನ್ನಾಳುವ ಧರ್ಮಪ್ರಭುಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀಮನ್ನಹಾರಾಜ
ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್,
ಜಿ.ಸಿ.ಬಿ., ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ. ರವರು.

ವೇದಪ್ರಕಟನಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿರುವ
ವೇದವಿಮರ್ಶನವಿದ್ಯನ್ಮಂಡಲಿ

Translator & Editor :

ಅಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್ H. ವೆಂಕಟರಾನ್
ರವ

ಸಹಾಯಕ ವಿದ್ಯನ್ಮಂಡಲಿ

1. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| G. N. ಚಕ್ರವರ್ತಿ M.A.
Professor of Sanskrit. St. Philomina's College, Mysore
2. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಜಿ. ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಭಟ್ಟರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣವಿದ್ವಾನ್,
ಶ್ರೀಮನ್ನಹಾರಾಜರವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ, ಮೈಸೂರು.
3. ಅಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| H. ಗಂಗಾಧರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿದ್ವಾನ್
ಮತ್ತು ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಪಂಡಿತರು.
4. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಶ್ರೀನಿವಾಸಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಋಗ್ವೇದ ಘನಪಾಠಿಗಳು.
5. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಹಿಟ್ಟವಳ್ಳಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಾಜೋಯಿಸರು, ಶ್ಲೋಕವಿದ್ವಾನ್.
6. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಹಿಟ್ಟವಳ್ಳಿ ದೇವರಾಜಭಟ್ಟರು, ಮೀಮಾಂಸಾಪಂಡಿತರು.
7. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್, M.A., B.T., ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ವಾನ್.
8. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| S. ರಂಗನಾಥನ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್, ಅರಮನೆ ಸರಸ್ವತೀ ಛಂದಾರ್.
9. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಪುತ್ತೂರು ಅನಂತಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್, ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ವಾನ್,
Govt. Oriental Research Institute, Mysore.
10. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| S. ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಝೆಲ್ಡ್ ಪಂಡಿತರು.
Govt. Oriental Research Institute, Mysore.

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳು ದೊರಕಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಟಣಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣಾ ಯೋಜನೆಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಮರುಮುದ್ರಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್ ಎಚ್.ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಅವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಗ್ರಂಥದ ೩೬ ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಮರುಮುದ್ರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವೇದಗಳು ಕೇವಲ ತಾತ್ವಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅವು ಅನುಭಾವದ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಭಂಡಾರಗಳು. ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು, ತತ್ತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಇದು ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಆಕರ. ಭಾರತದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳು, ಸಮಾಜ ಜೀವನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯಿತೆಂಬುದರ ರಮ್ಯ ಚಿತ್ರಣ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊದಲ ಕಾವ್ಯಕುಸುಮ ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತೆ. ಇದು ಅನುಪಮ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ 'ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತೆ'ಯು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ಉತ್ತಮ ಅನುಭಾವ ಕಾವ್ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಳಿಸಬಲ್ಲ ವೇದಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಂಥ ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದ ನಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಮೇಶ್ ಬಿ.ಝಳಕಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಸಂಪುಟಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ದೋಷರಹಿತವಾಗಿ ಹೊರಬರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೂಲಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ಕಾನ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಸ್ಕಾನ್ ಮಾಡಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆರ್ಟ್ಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಹೊರತರಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಬಲವಂತರಾವ್ ಪಾಟೀಲ್, ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ), ಶ್ರೀಮತಿ ವೈ.ಎಸ್. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣಾ ಶಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಮಾನವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಆತ್ಮದ ಉನ್ನತಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿರುವ ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಯುವಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಹಾಗೂ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಆಶಯ. ಈ ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಜನತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯ ನಮ್ಮದು.

ಬೆಂಗಳೂರು
೧೦.೦೧.೨೦೧೨

ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್
ಆಯುಕ್ತರು
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಪೀಠಿಕೆ.

ಋಗ್ವೇದದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಮಂಡಲದ ೨೧-೬೭ ಸೂಕ್ತಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗತಿಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ೪೯-೬೦ ವರೆಗಿನ ೧೧ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿವರಣೆಯು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ೧೧ ಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೦ ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವುವು. ಇವು ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂದರೇನು, ಇವುಗಳ ಉಪಯೋಗವೇನು ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಾದ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಾಗಲಿ, ಇತರ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಲಿ, Max Muller ನೊಂದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರಾಗಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣರು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ನಾವು ಪೂನಾನಗರದ ವೈದಿಕಸಂಶೋಧನಮಂಡಲಿಯವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಋಗ್ವೇದಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಗರದ ಪ್ರಾಚ್ಯಪುಸ್ತಕಭಂಡಾಗಾರದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೇ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಯಾರು, ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆಂಬ ವಿಷಯವು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಯಣರಿಗಿಂತ ಈಚಿನವರು ಬರೆದಿರುವರೆಂದು ಭಾಷ್ಯದ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಆ ಸೂಕ್ತಗಳ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅತಿಪ್ರಾಚೀನವೂ, ಅತಿಗಹನವೂ, ಅತಿವಿಸ್ತಾರವೂ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ, ಮೂಲಭೂತವೂ ಆದ ಇಂತಹ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸರಳವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾನುವಾದಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಂತಹ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪಂಡಿತಪಾಮರಾದಿಯಾದ ಸಕಲ ಜನರೂ ಜ್ಞಾನಾಭಿಷ್ಠಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೆಂಬ ಘನವಾದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರೂ, ವೇದವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ಸ್ವಯಂಪಂಡಿತರೂ, ಪ್ರಜಾನುರಾಗಿಗಳೂ, ದೈವಭಕ್ತಿತತ್ಪರರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಜಿ.ಸಿ.ಬಿ., ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ. ಮಹಾಪ್ರಭುವರ್ಯರೂ ಅವರ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಬಹುದ್ರವ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಉದಾರಾಶ್ಚಯದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಕೋಟಿಯ ಸುಕೃತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಉದಾರಮತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವರ್ಯರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ, ರಾಜಕುಮಾರಿಯರಿಗೂ, ಶ್ರೀಕಂಠದತ್ತೈನ್ಯಸಿಂಹರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಎಂಬ ಶುಭನಾಮಾಂಕಿತರಾದ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೂ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾಕೋಟಿಗೂ ಸಹ ವೇದವುರುವವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಐಹಿಕ ಫಲಗಳಾದ ಆಯುರಾರೋಗೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಸಕಲಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಇತೋಪ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೈಸೂರು
ವಿಷಯನಾಮ ಸಂ|| ಕಾರ್ತೀಕಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಶುಕ್ರವಾರ
ಶ|| 20—11—53

ಅನುವಾದಕ :
ಡಾ. ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾವ್,
ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್.

|| ಶ್ರೀ ||

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗದ
ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.
ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
೨೧. ವಯಮುಃ ಶ್ವಾ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	2
೨೨. ಓ ತ್ಯಮಹೋ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	23
೨೩. ಈಳಿಷ್ಯಾ ಹಿ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	43
೨೪. ಸಖಾಯ ಆ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	72
೨೫. ಶಾ ವಾಂ ನಿಶ್ಯಸ್ಯ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	106
ಹರಯಾಣಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವು.	128
೨೬. ಯುವೋರು ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	131
ವಾಹಿಷ್ಯಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ, ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	147
೨೭. ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥೇ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	158
ರಿಶಾದಸಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	169
೨೮. ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	183
ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಣಗಳಿರುವ ವಿಷಯ.	189
೨೯. ಬಭ್ರುರೇಕಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು —	189
೩೦. ನಹಿ ವೋ ಅಸ್ತಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	198
೩೧. ಯೋ ಯಜಾತಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	203

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೨. ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	225
ಯಜೀಷ ವೆಂಬ ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆ	227
ತೂರ್ಣಾತ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	230
ಸ್ಯಪ್ರಃ ಮತ್ತು ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	236

ಅಧ್ಯಾಯ

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ

ಅಂತರಾಭರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆ.	238
ದ್ವಿಜನಾದವನು ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ಋಣಿತ್ವ. ಮಿಗಳ ವಿವಯ ಇತ್ಯಾದಿ.	242
ಸೋಮವಿಕ್ರಯಣ ವಿಚಾರ.	246
೩೩. ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	256
೩೪. ವಿದ್ರ ಯಾಹಿ ಹರಿಭಃ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	276
೩೫. ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	294
೩೬. ಅವಿಕಾಸಿ ಸುನ್ವತಃ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	319
೩೭. ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	329
೩೮. ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	337
೩೯. ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	346
೪೦. ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	359
೪೧. ಅಸ್ಮಾ ಊ ಪು ಎಂಬ ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	374
ತಮೂ ಪು ಸಮನಾ ಎಂಬ ಪುಕ್ಕಿನ ನಿಯುಕ್ತವು.	377
೪೨. ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ಧ್ಯಾಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	389
೪೩. ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	395
ಶೀರಂ ಮತ್ತು ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ನಿರ್ವಚನವು.	422
೪೪. ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತೆ ಎಂಬ ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	424
೪೫. ಅ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	450
ಅನುಷಕ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	452
ರಂಭ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	468
ಕೋ ನು ಮರ್ಯಾ ಎಂಬ ಪುಕ್ಕಿಗೆ ಯಾಷ್ಕರ ನಿಯುಕ್ತವು.	483
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವು.	

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೬. ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸೋ ಎಂಬ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	489
ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗ ಪುಷ್ಪಿದೇವತಾಭಂದಸ್ಸುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.	490
೪೭. ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	525
೪೮. ಸ್ಯಾದೋರಭಕ್ಷಿ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	547
ಇಷಿರೇಣ ತೇ ಎಂಬ ಪುಕ್ಕಿನ ನಿಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	555
ವಾಸರಾಣಿ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	556
ಪುದೂದರೇಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ.	560

ವಾಲಖಿಲ ಸೂಕ್ತಗಳು.

	ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಪೀಠಿಕೆ.	567
೪೯.	ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ (ವಾಲಖಿಲ್ಯದ ಮೊದಲನೆಯ) ಸೂಕ್ತವು—	569
೫೦.	ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಎಂಬ ಐವತ್ತನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೨) ಸೂಕ್ತವು—	580
೫೧.	ಯಥಾ ಮನಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೩) ಸೂಕ್ತವು—	594
೫೨.	ಯಥಾ ಮನಾ ವಿವಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೪) ಸೂಕ್ತವು—	603
೫೩.	ಉಸಮಂ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೫) ಸೂಕ್ತವು—	615
೫೪.	ಏತತ್ತ ಇಂದ್ರ ಎಂಬ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೬) ಸೂಕ್ತವು—	625
೫೫.	ಭೂರೀದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಐವತ್ತೈದನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೭) ಸೂಕ್ತವು—	634
೫೬.	ಪ್ರತಿ ತೇ ದಸ್ಯವೇ ಎಂಬ ಐವತ್ತಾರನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೮) ಸೂಕ್ತವು—	639
೫೭.	ಯುವಂ ದೇವಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೯) ಸೂಕ್ತವು—	645
೫೮.	ಯುಮ್ಯ ತ್ವಿಜೋ ಎಂಬ ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೧೦) ಸೂಕ್ತವು—	651
೫೯.	ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಎಂಬ ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೧೧) ಸೂಕ್ತವು—	656
೬೦.	ಆಗ್ನ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಅರವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	665
೬೧.	ಉಭಯಂ ಕೃಣವಚ್ಚಿ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	687
	ಜಲ್ಮವಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಚನ.	700
೬೨.	ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	709
೬೩.	ಸ ಪೂರ್ವೋ ಮಹಾನಾಂ ಎಂಬ ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	722
೬೪.	ಉತ್ತ್ವಾ ಮಂದಂತು ಎಂಬ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	735
೬೫.	ಯದಿಂದ್ರ ಸ್ರಾಕ್ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	746
೬೬.	ತರೋಭಿವೋಃ ಎಂಬ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	757
	ಬೇಕನಾಟಾನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ.	771
೬೭.	ತ್ಯಾನ್ನ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	776
	ಅಭಿಧೇತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	781

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಸಮಾಪ್ತವು.

ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರಗಳ ವಿವರಣೆಯು

- ಅಥ. ಸಂ.—ಅರ್ಥವೇದಸಂಹಿತಾ
 ಆಪ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರ
 ಆಪ. ಧ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ
 ಆಪ. ಪ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಪರಿಭಾಷಾಸೂತ್ರ
 ಆ. ಸೂ. ಅಥವಾ ಆ.—ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರ
 ಉ. ಸೂ. ಉಣಾದಿ ಸೂತ್ರ
 ಋ. ಸಂ. ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ
 ಐ. ಆ.—ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕ
 ಐ. ಉ.—ಐತರೇಯೋಪನಿಷತ್
 ಐ. ಬ್ರಾ.—ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಛಾ. ಉ.—ಛಾಂದೋಗೋಪನಿಷತ್
 ಜೈ. ಪೂ. ಸೂ.—ಜೈಮಿನೀಯ ಪೂರ್ವಮಿಮಾಂಸಾಸೂತ್ರ
 ಜೈ. ನ್ಯಾ. ವಿ.—ಜೈಮಿನಿಯ ನ್ಯಾಯಮಾಲಾ ವಿಸ್ತರ
 ತಾ. ಬ್ರಾ.—ತಾಂಡ್ಯಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ತೈ. ಆ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಆರಣ್ಯಕ
 ತೈ. ಬ್ರಾ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ತೈ. ಸಂ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಸಂಹಿತಾ
 ನಿ.—ನಿರುಕ್ತ, ನಿಘಂಟು
 ಪಾ. ಸೂ.—ಪಾಣಿನೀಯಸೂತ್ರ
 ಪಾ. ಶಿ.—ಪಾಣಿನೀಯ ಶಿಕ್ಷಾ
 ಫಿ. ಅಥವಾ ಫಿ. ಸೂ.—ಫಿಟ್‌ಸೂತ್ರ
 ಬ್ರ. ಸೂ.—ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರ
 ಮ. ಛಾ.—ಮಹಾಭಾರತ
 ಮ. ಸ್ಮೃ.—ಮನು ಸ್ಮೃತಿ
 ಮೈ. ಸಂ.—ಮೈತ್ರಾಯಣೀಯಸಂಹಿತಾ
 ಯಾ. ಸ್ಮೃ.—ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ
 ಪಾ. ಸಂ.—ಪಾಪಸನೇಯ ಸಂಹಿತಾ
 ವಾ. ಪು.—ವಾಯುಪುರಾಣ
 ವಿ. ಪು.—ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ
 ವೇ. ಸೂ.—ವೇದಾಂತಸೂತ್ರ
 ಶ. ಬ್ರಾ.—ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಸಾ. ಸಂ.—ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಇತ್ಯಾದಿ
 ಬೃ. ದೇ.—ಬೃಹದ್ದೇವತಾ

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನಶ್ಚ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಮೃಶ್ಚಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ |
ಯಸ್ಯ ನಃ ಶ್ವಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಖಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿರ್ಮಮೇ ತಸುಹಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಂ |
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದ ವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

ಭಾಗ ೨೪

॥ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

ಸೀ ರಿ ಕೆ

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಚತುರ್ಥೇನುವಾಕೇ ದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರ ವಯಮು ತ್ವಾಮಿತೃಷ್ವಾದಶರ್ಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ವಯಮು ದ್ವ್ಯುನಾಂತೈ ದ್ವೈಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರಿತಿ | ಯಸಿಶ್ಚಾನ್ಯಸ್ಮಾದಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಕಾಣ್ಯಃ ಸೋಭರಿಯುಷಿಃ | ಕಾಕುಭಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಹೇತುಕ್ತತ್ವಾ ದಸ್ಯಾಪಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯಾಯುಜಃ ಕಕುಭೋ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಅಂತೈ ದ್ವೈಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಂ

ದೇವತಾ | ಶಿಷ್ಪಾ ಐಂದ್ರ್ಯಃ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ಉಕ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿರಸ್ತ್ರೇ
ವಯಮು ತ್ವಾಮಿತಿ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ
ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೌ | ಅ. ೬-೧ | ಇತಿ || ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಥೇಷ್ವಸಿ ತೈತೀಯಸವನೇ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನೋ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ ಪ್ರಗಾಥಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಂ || ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವ
ಶಸ್ತ್ರೇ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೋ ಯದಾ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ ತದಾ ವಯಮು ತೈತೈನುರೂಪತ್ವ-
ಚಿಷ್ಯಾದ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮ
ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋಽನುರೂಪಃ | ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮು
ತ್ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ವಯಮು ದ್ವ್ಯಾನಾಂತ್ಯೇ ದ್ವ್ಯಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸೋಭರಿಃ
ಕಾಣ್ತು ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಕಕುಪ್ಲವದವು;
ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರನ
ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.
ಉಕ್ಥೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಮತ್ತಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮು ತ್ವಾಂ
ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಗಾಥಸ್ತೋತ್ರಿಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಮು
ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.
ಅಭಿಪ್ಲವಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಥೆಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೈತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಮತ್ತಿಜನು
ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಋಕ್ಕನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು
ಹಿಂಸೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರ (ಮ. ಸಂ. ೮-೯೮-೧೦) ಎಂಬ
ಪ್ರಗಾಥ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸುವಾಗ ವಯಮು ತ್ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ
ನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುರೂಪತ್ವಚದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮ ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋಽನು-
ರೂಪಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ.—೨೧ ||

ಅನ್ವಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೧, ೨, ೩, ೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿ—ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ತು ||

|| ದೇವತಾ—೧-೧೬. ಇಂದ್ರಃ || ೧೭-೧೮. ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಗಾಥಂ ಕಕುಪ್ಲವಂ (ಅಯುಜಃ ಕಕುಪ್ಲವಂ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ)

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಸ್ಥೂರಂ ನ ಕಚ್ಚಿದ್ಭರಂತೋಽವಸ್ಯವಃ |
ವಾಜೇ ಚಿತ್ರಂ ಹವಾಮಹೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾಂ | ಅಪೂರ್ವ್ಯ | ಸ್ಥೂರಂ | ನ | ಕತ್ | ಚಿತ್ | ಭರಂತಃ | ಅವಸ್ಯವಃ |
ವಾಜೇ | ಚಿತ್ರಂ | ಹವಾಮಹೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಪೂರ್ವ್ಯ ತ್ರಿಷು ಸವನೇಷು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತತ್ವಾದಭಿನವೇಂದ್ರ ಭರಂತಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣೈ-
ರನ್ನೈಸ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರೋಷಯಂತೋ ವಯಂ ವಾಜೇ | ವಾಜಂತಿ ಗಚ್ಚಂತಿ ಯೋದ್ಧಾರೋಽತ್ರೇತಿ ವಾಜ-
ಯಂತ್ಯಾಯುಧಾನ್ಯತ್ರೇತಿ ವಾ ವಾಜಃ ಸಂಗ್ರಾಮಃ | ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಂ ವಿವಿಧರೂಪಂ
ತ್ವಾಮು ತ್ವಾಮೇವಾವಸ್ಯವೋ ರಕ್ಷಣಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಂತಃ ಸಂತೋ ಹವಾಮಹೇ | ತ್ವಾಮಾಹ್ವಯಾಮಃ |
ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸ್ಥೂರಂ ನ ಯಥಾ ಭರಂತೋ ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿಭಿರ್ಗೃಹಂ ಪೂರಯಂತೋ ಜನಾ
ವಾಜೇಽನ್ನವಿಷಯೇ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಗುಣಾಧಿಕಂ ಕಚ್ಚಿತ್ ಕಂಚಿನ್ನಾನವಂ ಯಥಾಹ್ವಯಂತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಸಪಾರ್ಥ ||

ಅಪೂರ್ವ್ಯ—ಪ್ರತಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೂತನವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ಥೂರಂ ನ
ಕಚ್ಚಿತ್—ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಸ್ಥೂಲಪುರುಷನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಭರಂತಃ—
ಸೋಮರಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋಷಿಸುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ವಾಜೇ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕ
ವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ತ್ವಾಂ ಉ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ | ಹವಾಮಹೇ—
ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರತಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೂತನವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥ
ನಾದ ಸ್ಥೂಲಪುರುಷನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ಸೋಮರಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋಷಿಸುವ ನಾವು ಸಂಗ್ರಾಮ
ದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Unprecedented Indra, cherishing you (with sacrificial food), desirous
of your protection, we invoke you who are manifold in battle, as (men call
upon) some stout (person for help).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ ತ್ವಾ ಕರ್ಮನ್ನೂ ತಯೇ ಸ ನೋ ಯುವೋಗ್ರಶ್ಚಕ್ರಾಮು ಯೋ
ಧೃಷತ್ |

ತ್ವಾಮಿದ್ಧೈವಿತಾರಂ ವವ್ಯಮಹೇ ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರ ಸಾನಸಿಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ | ತ್ವಾ | ಕರ್ಮನ್ | ಊತಯೇ | ಸಃ | ನಃ | ಯುವಾ | ಉಗ್ರಃ | ಚಕ್ರಾಮು | ಯಃ | ಧೃಷತ್ |
ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ಅವಿತಾರಂ | ವವ್ಯಮಹೇ | ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರ | ಸಾನಸಿಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಥಮಪಾಠಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕೃತಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕರ್ಮನ್ನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಣ್ಯೂತಯೇ
ರಕ್ಷಣಾಯ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಃ ಪಗಚ್ಛಾಮಃ | ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾಠಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ಧೃಷತ್
ಧೃಷ್ಟೋತಿ ಶತ್ವಾನಭಿಭವತಿ || ಇಾಧೃಷಾ ಪ್ರಾಗಲ್ಭೀ | ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ಶಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಯುವಾ
ತರುಣ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರತಿ ಚಕ್ರಾಮು | ಆಗಚ್ಛತು | ಯದ್ವಾ
ಚಕ್ರಾಮು | ಅಸ್ಮಾನುತ್ಸಾಹಯುಕ್ತಾನ್ ಕರೋತು || ಕ್ರಮತೇಃ ಸರ್ಗಾರ್ಥೇ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಮೈಪದಂ |
ಪಾ. ೧-೩-೩೪ || ಪರೋಽರ್ಥರ್ಚಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕೃತಃ | ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಬಂಧುಭೂತಾ ವಾ
ವಯಂ ಸಾನಸಿಂ || ವನ ಷಣ ಸಂಭಕ್ತಾ || ಸಂಭಜನೀಯಮವಿತಾರಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ರಕ್ಷಿತಾರಂ ತ್ವಾಮಿತ್ಸಾ-
ನೇವ ವವ್ಯಮಹೇ | ವ್ಯಣೇಮಹೇ | ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಹಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ || ಹಿಯೋಗಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಕರ್ಮನ್—ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ |
ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಉಪ್—ಸವಿಾಪಿಸುತ್ತೀವೆ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ |
ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಚಕ್ರಾಮು—ಬರಲಿ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ಸಖಾಯಃ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ನಾವು | ಸಾನಸಿಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ | ಅವಿತಾರಂ—ಸಂರಕ್ಷಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ
ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ವವ್ಯಮಹೇ ಹಿ—ಆರಾಧಿಸುತ್ತೀವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸವಿಾಪಿಸುತ್ತೀವೆ. ಯಾವ
ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅದೇ

ಇಂದ್ರನು ನಮಗಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬರಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ನಾವು ಪೂಜ್ಯನೂ, ಸಂರಕ್ಷಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We have recourse, Indra, to you for protection at sacred rites: may he who is ever young, fierce, resolute, come to us! We, your friends, Indra, rely upon you as our protector and benefactor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹೀಮ ಇಂದ್ರೋಶ್ವಪತೇ ಗೋಪತ ಉರ್ವರಾಪತೇ |

ಸೋಮಂ ಸೋಮಪತೇ ಪಿಬ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಇಮೇ | ಇಂದ್ರವಃ | ಅಶ್ವಪತೇ | ಗೋಪತೇ | ಉರ್ವರಾಪತೇ |

ಸೋಮಂ | ಸೋಮಪತೇ | ಪಿಬ || ೩ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಶ್ವಪತೇಶ್ಚಾನಾಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಗೋಪತೇ ಗವಾಂ ಪಾಲಯಿತರುರ್ವರಾಪತೇ | ಸರ್ವಸಸ್ಯಾಭ್ಯಾ ಭೂಮಿರುವರಾ | ತಸ್ಯಾಃ ಪತೇ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಇಂದ್ರವಃ ಸೋಮಾ ಇಮೇ ಭವದೀಯಾಃ | ತ್ವದರ್ಥಮಭಿಷುತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಾದಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಅಗತ್ಯ ಸೋಮಪತೇ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಪತೇ—ಅಶ್ವಪಾಲಕನೂ | ಗೋಪತೇ—ಗೋಪಾಲಕನೂ | ಉರ್ವರಾಪತೇ—ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಇಮೇ ಇಂದ್ರವಃ—ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಸೋಮಪತೇ—ಸೋಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಪಾಲಕನೂ, ಗೋಪಾಲಕನೂ, ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ದಯಮಾಡು, ಸೋಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು

English Translation.

Lord of horses, of cattle, of corn-land, these libations (are for you) come, lord of the Soma, drink the effused Soma juice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಹಿ ತ್ವಾ ಬಂಧುಮಂತಮುಬಂಧವೋ ವಿಸ್ತ್ರಾಸ ಇಂದ್ರಯೇಮಿಮು |
ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ವೃಷಭ ತೇಭಿರಾ ಗಹಿ ವಿಶ್ವೇಭಿಃ ಸೋಮಪೀತಯೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಬಂಧುಮಂತಂ | ಅಬಂಧವಃ | ವಿಸ್ತ್ರಾಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಯೇಮಿಮು |
ಯಾ | ತೇ | ಧಾಮಾನಿ | ವೃಷಭ | ತೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ | ವಿಶ್ವೇಭಿಃ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಬಂಧವೋ ಬಂಧುರಹಿತಾ ವಿಸ್ತ್ರಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ವಯಂ ಬಂಧುಮಂತಂ
ಬಂಧುಭಿರ್ದೇವೈರಂಗಿರೋಭಿರ್ನಾ ತದ್ವಂತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾಮೇವ ಯೇಮಿಮು |
ಬಂಧುತ್ವೇನ ನಿಯಂಜಾಮು || ಯಚ್ಚತೇರ್ಲಿಠಿ ರೂಪಂ || ತಥಾ ಸತಿ ಹೇ ವೃಷಭ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತ-
ರಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಯಾ ಯಾನಿ ಧಾಮಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ತೇಜಾಂಸಿ ವಾ ವಿದ್ಯಂತೇ ತೇಭಿಸ್ತ್ವಿರ್ವಿಶ್ವೇಭಿಃ
ಸರ್ವೈರ್ಧಾಮುಭಿಃ ಸಹ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಬಂಧವಃ—ಬಂಧುರಹಿತರೂ | ವಿಸ್ತ್ರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ |
ವಯಂ—ನಾವು | ಬಂಧುಮಂತಂ—ದೇವಾದಿ ಬಂಧುಗಳೊಡಗೂಡಿರುವ | ತ್ವಾ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಯೇಮಿಮು—
ಬಂಧುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸುವೆವು | ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯಾ—
ಯಾವ | ಧಾಮಾನಿ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳವೆಯೋ | ತೇಭಿಃ—ಅಂತಹ | ವಿಶ್ವೇಭಿಃ—ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸು
ಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬಂಧುರಹಿತರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು ದೇವಾದಿ ಬಂಧುಗಳೊಡಗೂಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಬಂಧುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸುವೆವು. ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಯಾವ ತೇಜಸ್ಸುಗಳವೆಯೋ ಅಂತಹ
ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆಯೂ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Intelligent, but destitute of kin, let us connect ourselves, Indra, with
you, who abound with kinsmen : come, showerer (of benefits), with all
your glories, to drink the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೀದಂತಸ್ತೇ ವಯೋ ಯಥಾ ಗೋಶ್ರೀತೇ ಮಧೌ ಮದಿರೇ ವಿವಕ್ಷಣೇ |
ಅಭಿ ತ್ವಾಮಿಂದ್ರ ನೋನುಮಃ || ೫ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಸೀದಂತಃ | ತೇ | ವಯಃ | ಯಥಾ | ಗೋಶ್ರೀತೇ | ಮಧೌ | ಮದಿರೇ | ವಿವಕ್ಷಣೇ |
ಅಭಿ | ತ್ವಾಂ | ಇಂದ್ರ | ನೋನುಮಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಶ್ರೀತೇ || ಶೀಞ್ ಪಾಕೇ || ಗೋವಿಕಾರೇ ದಧಿಪಯಸೀ ಗೋಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ |
ದಧ್ನಾ ಪಯಸಾ ಚ ಶ್ರೀತೇನ ಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯೇಣ ಮಿಶ್ರಿತೇ ಮದಿರೇ ಮದಕರೇ ವಿವಕ್ಷಣೇ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಣ-
ಶೀಲೇ ತ್ವದೀಯೇ ಮಧೌ ಸೋಮೇ ಸೀದಂತೋ ನಿವಸಂತಃ | ಸದನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವಯೋ ಯಥಾ
ಸಕ್ಷಿಣೋ ಯಥೈಕತ್ರ ಸಂಘೀಭೂಯ ತಿಷ್ಠಂತಿ ತದ್ವತ್ ಸೀದಂತೋ ವಯಂ ತ್ವಾಮುಭ್ಯಾಭಿವತುಷ್ಯೇನ
ನೋನುಮಃ | ಪುನಃಪುನರ್ಭೃತಂ ವಾ ಸ್ತುಮಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯೋ ಯಥಾ—ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಘರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ
ಸೇರಿರುವಂತೆ | ಗೋಶ್ರೀತೇ—ದಧ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದುದೂ | ತೇ ಮದಿರೇ—ನಿನಗೆ ಮದಕಾರಕವಾದುದೂ |
ವಿವಕ್ಷಣೇ—ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಕವಾದುದೂ ಆದ | ಮಧೌ—ಸೋಮದೇದುರಿಗೆ | ಸೀದಂತಃ—ಸುತ್ತಿ ಕುಳಿತಿರುವ
ನಾವು | ತ್ವಾಂ ಅಭಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ | ನೋನುಮಃ—ಪದೇಪದೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

| ಛಾಂದಸ್ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಘರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ ದಧ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತ
ವಾದುದೂ ನಿನಗೆ ಮದಕಾರಕವಾದುದೂ, ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಕವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮದೇದುರಿಗೆ ಸುತ್ತಿ ಕುಳಿತಿರುವೆ ನಾವು
ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪದೇಪದೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Gathering like (a flock of) birds round your exhilarating heaven-
bestowing Soma beverage mixed with curds, we repeatedly glorify you,
Indra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛ | ಚ | ತ್ವೈನಾ | ನಮಸಾ | ವದಾಮಸಿ | ಕಿಂ | ಮುಹುಶ್ಚಿದ್ವಿ | ದೀಧಯಃ |
 ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಸೋ | ಹರಿವೋ | ದದಿಷ್ಟಂ | ಸೋ | ವಯಂ | ಸಂತಿ | ನೋ
 ಧಿಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛ | ಚ | ತ್ವಾ | ಏನಾ | ನಮಸಾ | ವದಾಮಸಿ | ಕಿಂ | ಮುಹುಃ | ಚಿತ್ | ಏ | ದೀಧಯಃ |
 ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಸಃ | ಹರಿವಃ | ದದಿಃ | ತ್ವಂ | ಸ್ತುಃ | ವಯಂ | ಸಂತಿ | ನಃ | ಧಿಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಚ್ಛ ಚಾಪಿ ಚಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವೈನೈನೇನ ನಮಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣೇನಾನ್ನೇನ
 ನಾ ಸಹ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವದಾಮಸಿ | ಅಭಿವದಾಮಃ || ಚನಾಯೋಗೇ ಪ್ರಥಮೇತಿ ನ ನಿಘಾತಃ || ತ್ವಂ ತು
 ಮುಹುಶ್ಚಿನ್ಮಹುರ್ನುಹುಃ ಕಿಂ ಕಸ್ಮಾದ್ಯೇತೋರ್ವಿ ದೀಧಯಃ | ವಿಪೂರ್ವೋ ದೀಧಿತಿತ್ತಿತನೇ |
 ನಿಚಿಂತಯಸಿ || ದೀಧೀಜ್ ದೀಸ್ತಿ ದೇವನಯೋಃ | ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಮೈಪದಂ ಲುಗಭಾವಶ್ಚ || ಸಿಮರ್ಥಂ
 ಯೂಯಂ ವದಥೇತಿ ಚೇತ್ ಹರಿವೋ ಹರಿತಾಶ್ವವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮಾಸಃ ಪುತ್ರಶ್ಚಾ-
 ದಿವಿಷಯಾಃ ಕಾಮಾಃ ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಃ ಸಂತು | ಆಹಂ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿತಿ ಚೇತ್ | ತ್ವಂ ತು
 ದದಿಧನಾದಿದಾತಾ ಖಲು | ತಸ್ಮಾದ್ವಯಂ ತ್ವತ್ಸನ್ನಿಧೌ ಸ್ತುಃ | ಭವಾಮಃ | ಕಿಂಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಯಃ
 ಕರ್ಮಣಿ ಚ ತವ ಸಮೀಪೇ ಸಂತಿ | ತಿಷ್ಠಂತಿ | ತತೋ ಧನಾದಿಲಾಭಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಂ ವದಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅಚ್ಛ ಚೆ—ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏನಾ ನಮಸಾ—ಈ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ತ್ವಾ—
 ನಿನ್ನನ್ನು | ವದಾಮಸಿ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ಮುಹುಶ್ಚಿತ್—ಪದೇಪದೇ | ಕಿಂ—ಏತಕ್ಕಾಗಿ | ವಿ
 ದೀಧಯಃ—ಯೋಚನಾಪರನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ ? | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
 ಕಾಮಾಸಃ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು | ಸಂತಿ—ನಿರವೇಶಲಿ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದದಿಃ—ಧನದಾತನಾಗಿರು
 ತ್ತೀಯೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ಸ್ತುಃ—ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇವೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಧಿಯಃ—
 ಕರ್ಮಗಳು | ಸಂತಿ—ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪದೇಪದೇ
 ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಚನಾಪರನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ? ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು

ನೆರವೇರಲಿ. ನೀನು ಧನದಾತನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳು ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

English Translation.

We salute you with this adoration: why do you so often meditate (upon our requests)? master of bay steeds, let our desires be granted. You are their bestower, we are your (suppliants), and our sacred rites are (addressed to you).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ನೂತ್ನಾ ಇಂದ್ರ ತೇ ವಯಮೂತೀ ಅಭೂಮ ನಹಿ ನೂ ತೇ ಅದ್ರಿವಃ ।

ವಿದ್ಮಾ ಪುರಾ ಪರೀಣಸಃ ॥ ೭ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ನೂತ್ನಾಃ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ವಯಂ | ಊತೀ | ಅಭೂಮ | ನಹಿ | ನು | ತೇ | ಅದ್ರಿವಃ |

ವಿದ್ಮಾ | ಪುರಾ | ಪರೀಣಸಃ ॥ ೭ ॥

॥ ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವೋತ್ಕೃತ್ಯೈ ರಕ್ಷಣೇ ವಯಂ ನೂತ್ನಾ ಇನ್ನೂತನಾ ಏವ ಭವಾಮಃ | ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ತ್ವಾಂ ಪರೀಣಸಃ || ಸುಬ್ಬ್ಯುಕ್ತಯಃ || ಪರೀಣಸಂ ಪರಿತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಮಹಾಂತಂ ವೇತಿ ನಹಿ ವಿದ್ಮಾ ನ ಜಾನೀಮಃ | ನು ಸಂಪ್ರತಿ ತು ತೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಂತಮಿತಿ ಜಾನಂತೋ ವಯಂ ಭವತಾ ರಕ್ಷ್ಯಾ ಇತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಊತೀ—ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ನೂತ್ನಾ ಇತ್—ನೂತನರಾಗಿಯೇ | ಅಭೂಮ—ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಪುರಾ—ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ | ಪರೀಣಸಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹತ್ಕೃತ್ಯವರನ್ನು | ನಹಿ ವಿದ್ಮಾ—ನಾವು ಅರಿಯುವು | ನು—ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆವು

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನೂತನರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹತ್ಕೃತ್ಯವರನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡರಿಯುವು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆವು.

English Translation.

We verily are the most recent (objects) of your protection, Indra, wielder of the thunderbolt; we have not known of old one greater than you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ ಸಖಿತ್ವಮುತ ಶೂರ ಭೋಜ್ಯಮಾ ತೇ ತಾ ವಜ್ರಿನ್ವೀಮುಹೇ |
ಉತೋ ಸಮಸ್ತಿನಾ ತಿಶೀಹಿ ನೋ ವಸೋ ವಾಜೇ ಸುಶಿಪ್ರ ಗೋಮತಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ | ಸಖಿತ್ವಂ | ಉತ | ಶೂರ | ಭೋಜ್ಯಂ | ಆ | ತೇ | ತಾ | ವಜ್ರಿನ್ | ಈಮುಹೇ |
ಉತೋ ಇತಿ | ಸಮಸ್ತೀನ್ | ಆ | ತಿಶೀಹಿ | ನಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ವಾಜೇ | ಸುಶಿಪ್ರ | ಗೋಮತಿ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶೂರ ಶತ್ರುಣಾಂ ಶಾತಯಿತರ್ಬಲವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸಖಿತ್ವಂ ತವ ಸಖಿಭಾವಂ ವಯಂ ವಿದ್ವಾ | ಜಾನೀಮಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಭೋಜ್ಯಮಭ್ಯವಹಾರಾರ್ಥಂ ಧನಂ ಚ ವಿದ್ವಾ | ವಜ್ರಿನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯೇ ತಾ ತೇ ಸಖ್ಯಧನೇ ಆ ಆಭಿಮುಖ್ಯೇನೇಮಹೇ | ವಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ | ಉತೋ ಅಪಿ ಚ ವಸೋ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಾಸಯಿತಃ ಸುಶಿಪ್ರ ಶೋಭನಹನೋ ಯದ್ವಾ ಶೋಭನಶಿರಸ್ಪ್ರಾಣ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಮತಿ ಗವಾದಿಯುಕ್ತೇ ಸಮಸ್ತೀನ್ ಸರ್ವಸ್ತೀನ್ ವಾಜೇಽನ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ತಿಶೀಹಿ | ತೀಕ್ಷ್ಣೇಕುರು | ಉಪಲಕ್ಷಣಂ | ಪ್ರದಾನೇನಾಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನ್ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ || ಶಿಷ್ ನಿಸಾನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಛಾಂದಸಃ ಶ್ಲೋ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಖಿತ್ವಂ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ವಿದ್ವಾ—ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಭೋಜ್ಯಂ—ಭೋಗಸಾಧನವಾದ ಧನವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ | ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ತಾ—ಆ ಸನಿತ್ವವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಧನವನ್ನೂ | ಆ ಈ ಮಹೇ—ಆದರದಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಉತೋ—ಮತ್ತು | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಸುಶಿಪ್ರ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಗೋಮತಿ—ಗೋಯುಕ್ತ ವಾದುದೂ | ಸಮಸ್ತೀನ್—ಸಮಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ವಾಜೇ—ಅನ್ನದಲ್ಲಿ | ಆ ತಿಶೀಹಿ—ಯುಕ್ತ ರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತು ಭೋಗಸಾಧನವಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನವನ್ನೂ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಆ ಸಖಿತ್ವವನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ ಆದರದಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಸಮಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನದಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

We acknowledge, hero, your friendship, (the wealth) to be enjoyed through you, and solicit both, thunderer, of you : giver of dwellings, Indra of the handsome jaws, sustain us in all abundance and in (store of) cattle.

| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು |

ಸಮಸ್ಮಿನ್—ಸಮಸ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಯರು ಸಮಮಿತಿ ಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಿಯೆಂ ಸರ್ವನಾಮಾನುದಾತ್ತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದರೆ, ಸಮಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಸರ್ವನಾಮಪದವು ಸಮವೆಂದರೆ ಸರ್ವವು ಎಂದರ್ಥವು. ಈ ಶಬ್ದವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಮತ್ತು ಇದು ಸರ್ವಾನುದಾತ್ತಶಬ್ದವು. ಈ ಶಬ್ದವು ವಿವಿಧ ವಿಭಕ್ತಿವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ—

ಮಾ ನಃ ಸಮಸ್ಯ ದೂಢ್ಯಃಗಪರಿದ್ವೇಷಸೋ ಅಂಹತಿಃ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೨೫-೯)

ಎಂಬ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಷ್ಠಿವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯ ಎಂದರೆ ಸರ್ವಸ್ಯ ಎಂದರ್ಥವು.

ಉತೋ ಸಮಸ್ಮಿನ್ನಾಶಿಶೀಹಿ ನೋ ವಸೋ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೨೧-೮)

ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದದ ಸಪ್ತಮಾವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಶೀಹಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಯರು ಶಿಶೀತಿರ್ವಾನಕರ್ವಾ— ದಾನಮಾಡುವುದು, ಕೊಡುವುದು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಉರುಷ್ಯಾಣೋ ಅಘಾಯತಃ ಸಮಸ್ಮಾತ್ |

(ಋ. ಸಂ. ೫-೨೪-೩)

ಇಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಾವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ.

ನಭಂತಾಮನೈಕೇ ಸಮೇ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೩೯-೧ ರಿಂದ ೧೦)

ಈ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಪ್ರ ವಸ್ಯ ಅನಿನಾಯ ತಮು ವಃ ಸ್ತುಷೇ |
ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರನೂತಯೇ || ೯ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ಇದಂ ಇದಂ | ಪುರಾ | ಪ್ರ | ವಸ್ಯಃ | ಅನಿನಾಯ | ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ವಃ | ಸ್ತುಷೇ |
ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಉತಯೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಮಿತ್ಯಯಂ ಪ್ರಗಾಥೋನುರೂಪಃ |
ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೌ ಸರ್ವಾಃ ಕಕುಭಃ | ಅ. ೬-೧ | ಇತಿ ಸೂತ್ರತಂ ||
ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಥೇಷ್ವಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇಯಂ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋನುರೂಪಃ | ಅ. ೭-೮ ||
ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಥೇಷು ತೃತೀಯಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೇ
ಸ್ತೋತ್ರಿಯೇ ಸತ್ಯನುರೂಪತ್ವಚಃ ಸಮಾಹಾರ್ಯಃ | ತತ್ರೇಯಂ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಮಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ |
ಸೂತ್ರತು ಚ | ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮ ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋನುರೂಪಃ |
ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಹೇ ಋತ್ವಿಗೃಜಮಾನಾ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಮಿದಂ
ದರ್ಶನೀಯತಯಾ ವಿದ್ಯಮಾನಂ ವಸ್ಯೋ ವಸೀಯಃ || ವಸೋರೀಯಸುನೀಕಾರಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ ||
ಪ್ರಶಸ್ತಂ ವಸು ನೋನುಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಾಣಿನಾಯ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾನೀತವಾನ್ ತಮು ತಮೇವ ಧನಾನಾವಾ-
ನೇತಾರಮಿಂದ್ರಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಧನಲಾಭಾರ್ಥಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ ಸ್ತುಷೇ | ಸೋಭರಿರಹಂ
ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಖಾಯಃ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಪುರಾ—ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದೂ |
ವಸ್ಯಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ಇದಮಿದಂ—ಈ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪ್ರಾಣಿನಾಯ—
ಒದಗಿಸಿರುವನೋ | ತಮು ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I glorify, friends, for your protection, that Indra who has brought to us of old this or that excellent (wealth).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಉಕ್ಕಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಎಂಬ ಈ ತೃಚವನ್ನು ಪ್ರಗಾಥಾನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಸರ್ವಾಃ ಕಕುಭಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಭಿಪ್ಲವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಕಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತೃಚವನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಆ. ೬-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಕ್ಕಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರ ಎಂಬ ಪ್ರಗಾಥ ಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತೃಚವನ್ನು ಪರಿಸುವಾಗ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಎಂಬ ಋಕ್ಕನ್ನು ತೃಚದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯೋಹೀನು ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾಯೋಽನುರೂಪಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ ಸ ಹಿ ಸ್ತಾ ಯೋ ಅಮಂದತ |
 ಆ ತು ನಃ ಸ ವಯತಿ ಗವ್ಯಮಶ್ವ್ಯಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ಮಘವಾ ಶತಂ ||೧೦||

| ಶವಪಾಠಃ |

ಹರ್ಯಶ್ವಂ | ಸತ್ಪತಿಂ | ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ | ಸಃ | ಹಿ | ಸ್ತಾ | ಯಃ | ಅಮಂದತ |
 ಆ | ತು | ನಃ | ಸಃ | ವಯತಿ | ಗವ್ಯಂ | ಅಶ್ವ್ಯಂ | ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯಃ | ಮಘವಾ | ಶತಂ ||೧೦||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಹರಿತವರ್ಷಾಶ್ವೋಪೇತಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾಧಿಕೇನ ಸತಾಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಪತಿಂ ಸತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಾಂ ಪತಿಂ ವಾ ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ ಚರ್ಷಣೀನಾಂ ಶತ್ರುಭೂತಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾ-
 ಣಾಮಭಿಭವಿಸಾರಂ ಸ ಹಿ ಸ್ತಾ ಸ ಏಲು ಜನಃ ಸ್ತೌತಿ | ಯೋ ಜನೋ ಅಮಂದತ ತತೋ ಲಬ್ಧನಃ
 ಸಂಸ್ತೌಶ್ವೋ ಭವತಿ ಸ ಏನಂ ತುಪ್ಲಾಪತಿ | ಏವಂ ಸತಿ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಸ ಇಂದ್ರಃ ಶತಂ
 ಗವ್ಯಮಶ್ವ್ಯಮನೇಕಂ ಗವಾಶ್ವಸಂಘಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ನೋಽಶ್ವಭ್ಯಂ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾ ವಯತಿ

ಆಪ್ರಾಪಯತು || ವೀ ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಆಸಾ ಲ್ಲೇಟೈಡಾಗಮಃ || ತತೋ ಲಬ್ಧಗವಾದಿಕಾ ವಯಂ
ಚೈವಂ ಸ್ತುಮ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಆಪುಂದತೇ— ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನದಿಂದ ಸಂತೋಷ
ಪಡುವನೋ | ಸ ಹಿ ಷ್ಮ—ಆ ಯಜಮಾನನೇ | ಹರೈಶ್ಚಂ—ಹರಿಸಂಕ್ಷುಕವಾದ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ | ಸಪ್ತೈತಿಂ—
ಸಪ್ತನರ ಪಾಲಕನೂ | ಚೇರ್ಷಣೀಸಹಂ—ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ |
ಮಘವಾ--ಧನವಂತನಾದ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗವೈಮಶ್ಚೈಶ್ಚಂ—
ಗೋಸಂಘವನ್ನೂ ಅಶ್ವಸಂಘವನ್ನೂ | ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚೈಶ್ಚಂ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ | ನಃ—ನಮಗೆ | ತು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ |
ಆ ವಯತಿ—ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುವನೋ, ಆ ಯಜಮಾನನೇ
ಹರಿಸಂಕ್ಷುಕವಾದ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ, ಸಪ್ತನರ ಪಾಲಕನೂ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಸಂಘಗಳನ್ನೂ, ಗೋಸಂಘ
ಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

That man glorifies Indra, the lord of bay steeds, the protector of
the good, the overcomer of enemies, who rejoices (in the fulfilment
of his wishes); may Maghavan bestow upon us, his worshippers, hundreds
of cattle and horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಯಾ ಹ ಸ್ವಿದ್ಯುಜಾ ವಯಂ ಪ್ರತಿ ಶ್ವಸಂತಂ ವೃಷಭ ಬ್ರುವೀಮಹಿ |

ಸಂಸ್ಥೇ ಜನಸ್ಯ ಗೋಮತಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಯಾ | ಹ | ಸ್ವಿತ್ | ಯುಜಾ | ವಯಂ | ಪ್ರತಿ | ಶ್ವಸಂತಂ | ವೃಷಭ | ಬ್ರುವೀಮಹಿ |

ಸಂಸ್ಥೇ | ಜನಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃಷಭ ವರ್ಷಿತರ್ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಮತೋ ಗವಾದಿಯುಕ್ತಸ್ಯ ಜನಸ್ಯ ಸಂಸ್ಥೇ ಸ್ಥಾನೇ
ಯುದ್ಧೇ ಶ್ವಸಂತಮಸ್ಮಾನ್ಪ್ರತಿ ಕ್ರೋಧಾತಿಶಯೇನ ಶ್ವಾಸಕಾರಿಣಂ ಶತ್ರುಂ ಯುಜಾ ಸಹಾಯೇನ

ತ್ವಯಾ ಹ ಸ್ತಿತ್ವಯೈವ ಖಲು ವಯಂ ಪ್ರತಿಬ್ರವೀಮಹಿ | ಪ್ರತಿವಚನಂ ಕುರ್ಮಃ | ನಿರಾಕರಿಷ್ಯಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ಗೋಮತಃ—ಗೋಯುಕ್ತನಾದ | ಜನಸ್ಯ— ಮಿತ್ರಜನರ | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಶ್ವಸಂತಂ—ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುವ ಶತ್ರುವನ್ನು | ಯುಜಾ—ನಮ್ಮೊಡನಿರುವ | ತ್ವಯಾ ಹ ಸ್ತಿತ್—ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ | ವಯಂ—ನಾವು | ಪ್ರತಿ ಬ್ರವೀಮಹಿ—ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಎದುರಿಸಬಲ್ಲೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಗೋಯುಕ್ತನಾದ ಮಿತ್ರಜನರ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮೊಡನಿರುವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ, ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುವ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾವು ತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸ ಬಲ್ಲೆವು.

English Translation.

With you, showerer (of benefits), for our ally, we bid defiance to one assailing us in a contest (on behalf) of a man possessing herds of cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಯೇಮು ಕಾರೇ ಪುರುಹೂತ ಕಾರಿಣೋಽಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮು ದೂಢ್ಯಃ |

ನೃಭಿವೃತ್ರಂ ಹನ್ಯಾಮು ಶೂಶುಯಾಮು ಚಾವೇರಿಂದ್ರ ಪ್ರ ಜೋ ಧಿಯಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜಯೇಮು | ಕಾರೇ | ಪುರುಹೂತ | ಕಾರಿಣಃ | ಅಭಿ | ತಿಷ್ಠೇಮು | ದೂಢ್ಯಃ |

ನೃಭಿಃ | ವೃತ್ರಂ | ಹನ್ಯಾಮು | ಶೂಶುಯಾಮು | ಚ | ಅವೇಃ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರ | ನಃ | ಧಿಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹ್ವಾತವ್ಯ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಸ್ಮಾಕಂ ವಿವಿಧಾಃ ಶತ್ರುವ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಣೋ ಜಾಧಾಂ ಮನಸಾ ಸ್ಮರಂತಶ್ಚೇತಿ | ತತ್ರ ಕಾರಿಣೋ ಹಿಸಾಂ ಕುರ್ವತಃ ಶತ್ರುನ್ ಕಾರೇ | ಕೀರ್ಯಂತೆ ಆಯಧಾನ್ಯತ್ರೇತಿ ಕಾರೋ ಯುದ್ಧಂ | ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಾನ್ವಯಂ ಜಯೇಮು | ದೂಢ್ಯೋ ದುರ್ಧಿಯಃ ಪಾಪಬುದ್ಧೀನಸ್ಯಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮು | ಅಭಿತಃ ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಃ | ಕಿಂಚಿ ವೃತ್ರಂ ಗವಾಮಾವರಕಂ ಶತ್ರುಂ ತ್ವೇತಿಯಃ ಧನೇತ್ಯಭಿಮುರುದ್ಧಿಃ ಸಹ ಹನ್ಯಾಮು | ಹಿಸ್ಸಾಮು | ಹತ್ವಾ ಶೂಶುಯಾಮು ಚ | ತತ್ರ-

ರಾಹಿತೈನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರೈರಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಭಿಶ್ಚ ವರ್ಧಯೇಮಹಿ | ಯದ್ವಾ | ಶ್ವಯತಿರಕ್ರಾಂತ-
ರ್ಣೇತಣ್ಯಥಃ | ಶತ್ರುಭ್ಯೋ ಬಾಧಾಭಾವತೋಮಲಕ್ಷಣೈರನ್ನೈಸ್ತಾಂ ವರ್ಧಯೇಮ | ತತಸ್ತಾಂ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಾವೇಃ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಾರಿಣಃ—ನಮಗೆ
ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಕಾರೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಜಯೇಮ—ನಾವು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ದೂಡ್ಯಃ—ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮ—ಸುತ್ತಲೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ವೃತ್ರಂ—ಶತ್ರುವನ್ನು | ನೃಭಿಃ—ನೇತೃಗಳಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿ | ಹನ್ಯಾಮ—ಹಿಂಸಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ತೂಶುಯಾಮ ಚ—(ಶತ್ರುಗಳ ಆಭಾವದಿಂದ) ನಾವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ |
ಧಿಯಃ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ಅವೇಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ಶತ್ರುವನ್ನು
ನೇತೃಗಳಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿ ಹಿಂಸಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ಶತ್ರುಗಳ ಆಭಾವದಿಂದ ನಾವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದು
ವಂತಾಗಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Indra, invoked of many, may we conquer in battle those contending
against us; may we resist the malignant; may we, aided by the leaders
(of rites, the Maruts), slay Vritra; may we be prosperous, and do you
protect our pious works.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಭ್ರಾತ್ರೈವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಮನಾಪಿರಿಂದ್ರ ಜನುಷಾ ಸನಾದಸಿ |

ಯುಧೇದಾಪಿತ್ವಮಿಚ್ಛಸೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭ್ರಾತ್ರೈವ್ಯಃ | ಅನಾ | ತ್ವಂ | ಅನಾಪಿಃ | ಇಂದ್ರ | ಜನುಷಾ | ಸನಾತ್ | ಅಸಿ |

ಯುಧಾ | ಇತ್ | ಅಪಿತ್ವಂ | ಇಚ್ಛಸೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಢೇಷು ತೃತೀಯಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇಭ್ರಾತೃವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಕೌ ದ್ವಾ ಪ್ರಗಾಥೌ ವೈಕಲ್ಪಿಕೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಂ ಮಾ ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ | ಅ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಜನುಷಾ ಜನ್ಮನೈವಾಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ || ವ್ಯನ್ ಸಪತ್ನೇ | ಸಾ. ೪-೧-೧೪೫ | ಇತಿ ವ್ಯನ್ಸ್ರತೃಯಃ || ಅನಾನೇತೃಕಃ || ಯತಶ್ಚಂದಸೀತಿ ಕಪಃ ಪ್ರತಿಷೇಧಃ || ಅನಿಯಂತ್ಯಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನಾಪಿಬಂಧುವರ್ಜಿತಶ್ಚ ಸನಾದಸಿ | ಚಿರಾದೇವ ಭ್ರಾತೃವ್ಯಾದಿವರ್ಜಿತೋಽಸಿ | ಯಚ್ಚ ತ್ವಯಾಪಿತ್ವಂ ಭಾಂಧವಮಿಚ್ಛಸೇ ಇಚ್ಛಸಿ ತತ್ರ ಯಥೇದ್ಯುದ್ಧೇನೈವ | ಯುದ್ಧಂ ಕುರ್ವನ್ನೇವ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಸಪಾ ಭವಸೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಜನುಷಾ—ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ | ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ— ಶತ್ರುರಹಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅನಾ—ನಿಯಂತ್ಯರಹಿತನು | ಅನಾಪಿಃ—ಬಂಧುರಹಿತನು | ಸನಾದಸಿ—ಚಿರಕಾಲ ದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ | ಯುಧೇತ್—ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ | ಅಪಿತ್ವಂ—ಬಂಧುತ್ವ ವನ್ನು | ಇಚ್ಛಸೇ—ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುರಹಿತನಾಗಿ ಇದ್ದೀಯೆ. ನಿಯಂತ್ಯರಹಿತನು, ಬಂಧುರಹಿತನು. ಚಿರಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ. ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You, Indra, are by your birth brotherless (without enemy): from ever are you without a kinsman: the kindred you desire is (that of him) who engages in war.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಭಿಪ್ಲವಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಥಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಮತ್ತಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ ಎಂದು ವೇದಲಾಗಿ ಎರಡು ಪ್ರಗಾಥಗಳನ್ನು (೧೩, ೧೪, ೧೫, ೧೬ನೆಯ ಮುಕ್ತಾಂಗಳನ್ನು) ವೈಕಲ್ಪಿಕಪ್ರಗಾಥತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಮುಕ್ತಾಂಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಿಸೂತ್ರದ—ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಂ ಮಾ ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕೀ ರೇವಂತಂ ಸಖ್ಯಾಯ ವಿಂದಸೇ ಪೀಯಂತಿ ತೇ ಸುರಾಶ್ಚಃ |

ಯದಾ ಕೃಣೋಷಿ ನದನುಂ ಸಮೂಹಸ್ಯಾದಿತ್ತಿತೇವ ಹೂಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕೀ | ರೇವಂತಂ | ಸಖ್ಯಾಯ | ವಿಂದಸೇ | ಪೀಯಂತಿ | ತೇ | ಸುರಾಶ್ಚಃ |

ಯದಾ | ಕೃಣೋಷಿ | ನದನುಂ | ಸಂ | ಉಹಸಿ | ಆತ್ | ಇತ್ | ಪಿತೌಷವ | ಹೂಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ರೇವಂತಂ ಧನವಂತಂ ಕೇವಲಧನವಂತಂ ದಾನಾದಿರಹಿತಮಯಃ ಸ್ವಾರಮಾಥ್ಯಂ ಮಾನವಂ ಸಖ್ಯಾಯ ಸಖಿಭಾವಾಯ ನಕಿವಿಂದಸೇ | ನ ಭಜಸೇ | ನಾಶ್ರಯಸೀತ್ಕರ್ಥಃ | ಅಯಿಷ್ಠಾರೋ ಜನಾಃ ಕಿಂ ಸಂತೀತ್ಯತ ಆಹ | ಸುರಾಶ್ಚಃ || ಟು ಓಶ್ಚಿ ಗತಿವದ್ಯೋಃ || ಸುರಯಾ ವ್ಯದ್ವಾಸ್ತದ್ವತ್ ಸ್ರಮತ್ತಾ ನಾಸ್ತಿಕಾಸ್ತೇ ಶ್ವಾಂ ಪೀಯಂತಿ || ಪೀಯಂತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾಃ | ಹಿಂಸಂತಿ | ತಾನ್ನ ಶ್ರಯಸೀತ್ಕರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ರೇವಂತಂ—ದಾನಾದಿರಹಿತನಾದ ಧನವಂತನನ್ನು | ಸಖ್ಯಾಯ—ಮಿತ್ರತ್ವ ಕ್ಯಾಗಿ | ನಕೀ ವಿಂದಸೇ—ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಸುರಾಶ್ಚಃ—ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತನಾದವರು (ನಾಸ್ತಿಕರು) | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೀಯಂತಿ—ಹಿಂಸಿಸುವರು | ಯದಾ—ಯಾವಾಗ | ನದನುಂ—ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು | ತೃಣೋಷಿ—ಮಾಡುವೆಯೋ ಆಗ | ಸಮೂಹಸಿ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಂದು ತುಂಬುತ್ತೀಯೆ | ಆದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಪಿತೇವ—ತಂದೆಯಂತೆ | ಹೂಯಸೇ—ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದಾನಾದಿರಹಿತನಾದ ಧನವಂತನನ್ನು ನೀನು ಮಿತ್ರತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತರಾದ ನಾಸ್ತಿಕರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವರು. ಯಾವಾಗ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ ಆಗ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಂದು ತುಂಬುತ್ತೀಯೆ. ಆ ಒಡನೆಯೇ ರಕ್ಷಕನಾದ ತಂದೆಯಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You acknowledge no friendship for the wealthy man (who makes no offerings); those who are puffed up with wine offend you; when you

institute (the sacrifice), you expel niggardliness, and you are invoked as a protector.

। ಸಂಹಿತಾಃ ।

ನಾ ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ ಮೂರಾಸ ಇಂದ್ರ ಸಖ್ಯೇ ತ್ವಾವತಃ ।

ನಿ ಷದಾಮು ಸಚಾ ಸುತೇ || ೧೫ ||

। ಪದಪಠಃ ।

ನಾ | ತೇ | ಅಮಾಜುರಃ | ಯಥಾ | ಮೂರಾಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಸಖ್ಯೇ | ತ್ವಾವತಃ |

ನಿ | ಷದಾಮು | ಸಚಾ | ಸುತೇ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ತಥಾ ಮಾ ಭೂಮು ಮಾ ಭವಾಮು ಯಥಾ ತ್ವಾವ-
ತಸ್ತಾದ್ಯತಸ್ತತ್ಸದ್ಯತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಸಖ್ಯೇ ಮೂರಾಸೋ ಮೂರಾಃ | ಸೋಮಪ್ರದಾಸಾದಿಂದ್ರೇಣ ಸಹ
ಸಖ್ಯಂ ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯೇತದಜಾನಂತೋ ಮೂಢಾ ಜನಾಃ | ಅಮಾಜುರಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಮಕುರ್ಮತಸ್ತೇ
ಗೃಹ್ಯೈ ಪುತ್ರೈಃ ಪಾತ್ರೈರ್ಧನಾದಿಭಿಶ್ಚ ಸಹ ಜೀರ್ಣಾ ಭವಂತಿ | ತಥಾ ವಯಮಮಾಜುರೋ ನ ಭವಾಮಃ |
ಕಥಂ | ಸಚಾ ಋತ್ವಿಗೈಃ ಸಹ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ವಯಂ ತು ನಿ ಷದಾಮು | ನಿವಸಾಮು |
ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಮದಾನೇನ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಸಖಿಭಾವಂ ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ದೇವನ | ಸಖ್ಯೇ—
ಸಖಿತ್ವವಿದ್ದರೂ | ಮೂರಾಸಃ—ಮೂಢರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು | ಅಮಾಜುರಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡುವುದ
ರಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುವ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಗಬಹುದೋ ಹಾಗೆ | ತೇ—ನಿನ್ನ ನಿಪಯದಲ್ಲಿ | ಮಾ (ಭೂಮು)—
ಅಕ್ರದೈಯಿಂದ ಇರಲಾರೆವು ! ಸಚಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೊಡಗೂಡಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಿ ಷದಾಮು—ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಂತಹ ದೇವನ ಸ್ನೇಹವಿದ್ದರೂ ಮೂಢರಾದ ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡು
ವುದರಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುವ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಗಬಹುದೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ನಿಪಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ರದೈಯಿಂದ ಇರಲಾರೆವು
ನಾವು ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವು.

English Translation.

Let us not, like fools, Indra, be regardless of the friendship of such as you are; let us assemble together when the libation is effused.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಮಾ ತೇ ಗೋದತ್ರ ನಿರರಾಮ ರಾಧಸ ಇಂದ್ರ ಮಾ ತೇ ಗೃಹಾಮಹಿ |
 ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದರ್ಯಃ ಪ್ರ ಮೃಶಾಭ್ಯಾ ಭರ ನ ತೇ ದಾಮಾನ ಅದಭೇ ||೧೬||

|| ಸದವಾಠಃ ||

ಮಾ | ತೇ | ಗೋದತ್ರ | ನಃ | ಅರಾಮ | ರಾಧಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಮಾ | ತೇ | ಗೃಹಾಮಹಿ |
 ದೃಷ್ಟಾ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಃ | ಪ್ರ | ಮೃಶ | ಅಭಿ | ಅ | ಭರ | ನ | ತೇ | ದಾಮಾನಃ | ಅದಭೇ ||೧೬||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಗೋದತ್ರ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಂ ಗವಾದಿದಾನಶೀಲ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ರಾಧಸೋ ಧನಾನ್ಮಾ ನಿರರಾಮಃ | ಮಾ ನಿರ್ಗಮಾಮ || ಅರ್ತೇರ್ಲೂಜಿ ಸರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರೈರ್ಭೈಶ್ಚೇತ್ಯಜಾದೇಶಃ | ಯದ್ಯಶೋಜ್ವಲತಿ ಗುಣಃ || ಸರ್ವದಾ ತ್ವತ್ತೋ ಧನಾಭ್ಯಾ ಭವಾಮಃ | ಕಿಂಚಿ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಃ | ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಿನ್ಮಾ ಗೃಹಾಮಹಿ | ತಸ್ಮಾದನ್ಯನ್ನ ಗೃಹ್ಣೀಮಃ | ಅಸಿ ತು ತ್ವತ್ತ ಏವ ಧನಂ ಗೃಹ್ಣೀಮಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ || ಗೃಹೇರ್ಲೂಜಿ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ತಃ | ಜಾತ್ವಾತ್ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ || ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾವಿಾ ತ್ವಂ ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದ್ವ್ಯಾಧಾನ್ಯಸಿ ವಿನಶ್ವರಾಣಿ ಧನಾನಿ ಪ್ರ ಮೃಶಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾಸ್ತಾಸು ಸ್ಥಾಪಯ | ಕಿಂಚಾಭ್ಯಾಭಿಮುಖ್ಯೇನಾ ಭರ | ಧನಾದಿಭಿಃ ಸಮಂತಾದಸ್ತಾನೋಪಯ | ತೇ ತವ ದಾಮಾನಸ್ತಾನಿ ದಾನಾನಿ ನಾದಭೇ ನ ಕೃಶ್ಚಿದಸ್ಯಾದಂಭಿತುಂ ತಕೃಂತೇ | ತಸ್ಮಾದಾನಾದಿಯುಕ್ತಾನಸ್ತಾನ್ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

ಗೋದತ್ರ—ಗವಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಾವು | ರಾಧಸಃ—ಆ ಧನವನ್ನು | ಮಾ ನಿರರಾಮ—ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರವು | ತೇ—ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಾವು | ಮಾ ಗೃಹಾಮಹಿ—(ಇತರರಿಂದ) ಖಂಡಿತ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾವಿಯಾದ ನೀನು | ದೃಷ್ಟಾಚಿತ್—ಆತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ಪ್ರ ಮೃಶ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಅಭ್ಯಾಭರ—ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ದಾಮಾನಃ—ಧನಾದಿದಾನಗಳು | ನ ಅದಭೇ—ಯಾರಿಂಥಲೂ ತಹೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಗವಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಾವು ಆ ಗವಾದಿ ಧನಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಾವು ಇತರರಿಂದ ಖಂಡಿತ ದಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಧನವನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸು. ನಿನ್ನ ಧನಾದಿ ದಾನಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

English Translation.

Let us never, Indra, giver of cattle, cease (to benefit) from your wealth ; let us not accept it (from another than) you : do you, who are the lord, confirm to us permanent (riches), bestow them upon us ; your benefactions cannot be arrested.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೋ ವಾ ಘೇದಿಯನ್ಮಘಂ ಸರಸ್ವತೀ ವಾ ಸುಭಗಾ ದದಿವಸು |
ತ್ವಂ ವಾ ಚಿತ್ರ ದಾಶುಷೇ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೋ | ವಾ | ಘ | ಇತ್ | ಇಯತ್ | ಮಘಂ | ಸರಸ್ವತೀ | ವಾ | ಸುಭಗಾ | ದದಿಃ | ವಸು |
ತ್ವಂ | ವಾ | ಚಿತ್ರ | ದಾಶುಷೇ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಂ ಸ್ತುತಿ | ಚಿತ್ರೋ ನಾನು ರಾಜಾ ಸರಸ್ವತೀತೀರ ಇಂದ್ರಾರ್ಥಂ ಯಾಗಮಕೃತಃ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟರ್ಷಿರ್ಬಹುಧನಲಾಭಾನ್ಮಹ್ಯಮೇತಾವದ್ಧನಂ ಕೋ ವಾ ಪ್ರಾಯಚ್ಛದಿತಿ ವಿಕಲ್ಪಯತೇ | ದಾಶುಷ ಇಂದ್ರಾಯ ಹವೀಂಸಿ ದತ್ತವತೇ ಮಹ್ಯಮಿಂದ್ರೋ ವಾ ಘೇದಿದ್ರೈ ಏವ ಕಿಂ ಖಲ್ವೇತಾವನ್ಮಘಂ ಮಂಹನೀಯಂ ಧನಂ ದದಿಃ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ | ಯದ್ವಾ ಸುಭಗಾ ಶೋಭನಧನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನದೀ ವಸು ಧನಂ ದದಿಃ ಕಿಂ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ | ಅಥವಾ ಚಿತ್ರ ಏತನ್ನಾಮಕ ಹೇ ರಾಜನ್ ತ್ವಂ ವೈತಾವದ್ಧನಂ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರಾದಾ ಇತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಾಶುಷೇ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಆರ್ಪಿಸಿದ ನನಗೆ | ಇಯತ್ ಮಘಂ—ಇಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಾಹ ಧನವನ್ನು | ಇಂದ್ರೋ ವಾ—ಇಂದ್ರನೇ | ಘೇತ್—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ದದಿಃ—ಕೊಟ್ಟನೇ | ಸುಭಗಾ—

ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ಸರಸ್ವತೀ--ಸರಸ್ವತೀನದಿಯು | ವಸು—ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳೇ | ಚಿತ್ರ—
ಎಲೈ ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ | ತ್ವಂ ವಾ—ಅಥವಾ ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ನೀನಿರಬಹುದೇ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರಾರು? ಇಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯವೂ, ಪ್ರಭೂತವೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿರಬಹುದೇ? ಅಥವಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಸರಸ್ವತೀ ನದೀದೇವಿಯು ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳೇ? ಎಲೈ ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ, ಅಥವಾ ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ನೀನಿರಬಹುದೇ?

English Translation.

Is it Indra who has given to the donor (of the oblation) so much affluence? is it the auspicious Saraswati (who has given) the treasure? or, Chitra, is it you?

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಚಿತ್ರ ಇದ್ರಾಜಾ ರಾಜಕಾ ಇದನ್ಯಕೇ ಯಕೇ ಸರಸ್ವತೀಮನು |

ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ತತನದ್ಧಿ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಸಹಸ್ರಮಯುತಾ ದದತ್ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಚಿತ್ರಃ | ಇತ್ | ರಾಜಾ | ರಾಜಕಾಃ | ಇತ್ | ಅನ್ಯಕೇ | ಯಕೇ | ಸರಸ್ವತೀಂ | ಅನು |

ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಇವ | ತತನತ್ | ಹಿ | ವೃಷ್ಟ್ಯಾ | ಸಹಸ್ರಂ | ಅಯುತಾ | ದದತ್ || ೧೮ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅನಯಾ ಚಿತ್ರ ಏವ ಪ್ರಾದಾದಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಮಕಾರ್ಷೀತ್ | ಸಹಸ್ರಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಧನಮು-
ಯುತಾಯುತಾನಿ ಚ ಧನಾನಿ ಚ ದದತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛಂಶ್ಚಿತ್ರ ಇಚ್ಛಿತ್ರನಾಮೈವ ರಾಜಾ | ಅನ್ಯಕೇ ಯಕೇ ||
ಅಲ್ಪ ಇತ್ಯರ್ಥೇ ಕಃ || ಅಲ್ಪಾ ಯೇನ್ಯೇ ರಾಜಕಾ ಇದ್ರಾಜಾನ ಏವ ಸರಸ್ವತೀಮನು ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತೀರೇ
ವರ್ತಂತೇ | ತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ಯಾಚಮಾನಾನಯಮೇವ ಚಿತ್ರೇ ರಾಜಾ ತತನತ್ ಧನೈಸ್ತನೋತಿ ||
ತನೋತೇರ್ಲುಜಂ ಚಿಜಂ ಲೂಪಂ | ಚಿಜನ್ಯತರಸ್ಯಾಮಿತಿ ಸ್ವರಃ || ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ
ಯಥಾ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀಂ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ತನೋತಿ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತಥಾಯಂ ಚಿತ್ರಃ ಸರ್ವಾನ್ ಧನೈಃ
ಪ್ರೀಣಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ಚಿತ್ರ ಇತ್ ರಾಜಾ—ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ಈ ರಾಜನೇ | ಸಹಸ್ರಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ | ಅಯುತಾ—ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು | ದದತ್—ಕೊಡುತ್ತಾ | ಅನ್ಯಕೇ ಯಕೇ—ಅಲ್ಪರಾದ ಯಾವ ಇತರ | ರಾಜಕಾ ಇತ್—ದೊರೆಗಳೂ | ಸರಸ್ವತೀಂ ಮನು—ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ | ಪರ್ಜನ್ಯಃ—ಪರ್ಜನ್ಯನು | ವೃಷ್ಟಾಃ—ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ | ತತನತ್—ಧನದಾನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಲ್ಪರಾಜರು ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಿತ್ರನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ, ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ, ಪರ್ಜನ್ಯನು ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಧನದಾನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಧನದಾನಮಾಡಿದವನೂ ಅವನೇ ಆಗಿರಬೇಕು).

English Translation.

Verily the Raja Chitra, giving his thousands and tens of thousands, has overspread (with his bounty) those other petty princes, who rule along the Saraswati, as Parjanya (overspreads the earth) with rain.

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯ ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ಸೋಭರೇರಾರ್ಷಂ | ಅದ್ಯಾತ್ಯತೀಯಾಪಂಚನೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥೀಷಷ್ಠ್ಯಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ ಸಪ್ತನಿಾ ಬೃಹತ್ಯಷ್ಟಮ್ಯನುಷ್ಪಸ್ | ಕಾಕುಭಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಹೇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಯಾನುವೃತ್ತೇಃ ಶಿಷ್ಟಾಕ್ಲತ್ತಾರಃ ಕಾಕುಭಾಃ ಪ್ರಗಾಥಾಃ | ಅತ್ತಿನೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ ಓ ತ್ಯಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರಿಪ್ರಗಾಥಾದಿ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಪ- ಬೇಕಾದಶಾದ್ಯೇ ಕಕುಮ್ಮಧ್ಯೇಜೋತಿಷೀ ಇತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಅತ್ತಿನೇ ಕ್ರತೌ ಬಾರ್ಹತೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚಾದ್ಯಾಃ ಸಪ್ತರ್ಚಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯ ಆ ರಥಮಿತಿ ಸಪ್ತ | ಅ. ೪-೧೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಮುಖ್ಯನು; ಅತ್ತಿನೇ

ದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ಮೂರು, ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಆರನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಏಳನೆಯದು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಎಂಟನೆಯದು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಭಂದಸ್ಸುವು; ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಂ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಓ ತ್ಯಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರಿಸ್ರಗಾಥಾಃ ದಿ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಟುಬೀಕಾದಶ್ಯಾದ್ಯೇ ಕಕುಮ್ಭ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆತ್ಮಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಓ ತ್ಯಮದ್ವ ಆ ರಥಮಿತಿ ಸಸ್ತು ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೫, ೬, ೭, ೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಆಶ್ವಿನೌ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೬. ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) |

೭. ಬೃಹತೀ | ೮. ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೯, ೧೦, ೧೨-೧೮. ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಂ |

೧೧. ಕಕುಮ್ | ೧೨. ಮುಧ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ಓ ತ್ಯಮದ್ವ ಆ ರಥಮದ್ಯಾ ದಂಸಿಷ್ಮಮೂತಯೇ |

ಯಮುಶ್ವಿನಾ ಸುಹವಾ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಆ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ತಸ್ತುಭುಃ || ೧ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯಃ ||

ಓ ಇತಿ | ತ್ಯಂ | ಅಹ್ವೇ | ಆ | ರಥಂ | ಅದ್ಯ | ದಂಸಿಷ್ಮಂ | ಊತಯೇ |

ಯಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಸುಹವಾ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಇತಿ ರುದ್ರವರ್ತನೀ | ಆ | ಸೂರ್ಯಾಯೈ | ತಸ್ತುಭುಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ದಂಸಿಷ್ಮಮತ್ಯಂತವರ್ತನೀಯಂ ಯದ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಪಯಿಷಾರಂ ತ್ಯಂ ತಂ ಯುವಯೋ ರಥಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿನ್ಯಾಗದಿನೇಽಹ್ವೇ | ಸೋಭರಿರಹಮಾಹ್ವಯಾಮಿ | ಸುಹವಾ ಸ್ತೋತ್ರಸ್ಮಾದಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಹ್ವಾನೌ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರೋಹಣೇಲ-

ಮಾರ್ಗೌ ಯದ್ವಾ ಸ್ತೋಯಮಾನಮಾರ್ಗೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ಸೂರ್ಯಾಸ್ವಯಂವರೇ
ವರಯಿತುಂ ಯಂ ರಥಂ ಯುನಾಮಾ ತಸ್ಯ ಥುಃ ಆಶ್ರಯಥಃ ತಂ ರಥಮಾಹ್ವಯಾಮೀತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಸುಹವಾ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಅಶ್ವಿನಾ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ರೋದನಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರ್ಯಾಯೈ—
ಸೂರ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು | ಯಂ—ಯಾವ ರಥವನ್ನು | ಆ ತಸ್ಯ ಥುಃ—ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರೋ
ಅಂತಹ | ದಂಸಿಷ್ಯಂ—ದರ್ಶನೀಯವಾದುದೂ | ತ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಂ—ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು |
ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ | ಅಹ್ವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೋದನಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸೂರ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು ಯಾವ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರೋ,
ಅಂತಹ ದರ್ಶನೀಯವಾದುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke to-day for our protection that splendid chariot, which,
adorable Aswins, advancing on the path to battle, you ascended (to go to
the wedding) of Surya.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ ಸುಹವಂ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಭುಜ್ಯಂ ನಾಜೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಸಚನಾವಂತಂ ಸುಮತಿಭಿಃ ಸೋಭರೇ ವಿದ್ವೇಷಸಮನೇಹಸಂ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ |

ಪೂರ್ವ್ಯಆಪುಷಂ | ಸುಹವಂ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ | ಭುಜ್ಯಂ | ನಾಜೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಸಚನಾವಂತಂ | ಸುಮತಿಭಿಃ | ಸೋಭರೇ | ವಿದ್ವೇಷಸಂ | ಅನೇಹಸಂ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಸೋಭರೇ ಸುಮತಿಭಿಃ ಕಲ್ಯಾಣೇಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರಶ್ವಿನೋ ರಥಂ ಸ್ತುತಿ | ಕಿಂವಿಶಿಷ್ಟಂ |
ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಷಾಂ ಧನಾದಿದಾನೇನ ಪೋಷಕಂ ಸುಹವಂ ಯುದ್ಧೇಷು

ಶೋಭನಾಹ್ವಾನಂ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ಭುಜ್ಯಂ || ಭುಜ ಪಾಲನೇ || ಸರ್ವಸ್ಯ
ರಕ್ಷಕಂ ವಾಜೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಗ್ರತೋ ಗಂತಾರಂ ಸಚನಾವಂತಂ ಸರ್ವೈರ್ಭಜನವಂತಂ
ವಿದ್ವೇಷಸಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ದ್ವೇಷ್ವಾರಮನೇಹಸಂ ಕೃಷ್ಣಿದಪ್ಯನುಸದ್ರವಂ ಪಾಪರಹಿತಂ ವಾ
ರಥಂ ಸ್ತುಹೀತ್ಯನ್ವಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಶೋಭರೇ—ಎಲೈ ಶೋಭರಿಯೇ | ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ—ಹಿಂದಿನ ಯಜಮಾನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಷಿಸಿದುದೂ |
ಸುಹವಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ—ಅನೇಕರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ |
ಭುಜ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ
ಮೊದಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗತಕ್ಕದ್ದೂ | ಸಚನಾವಂತಂ—ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ | ವಿದ್ವೇಷಸಂ—
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ಅನೇಹಸಂ—ಪಾಪರಹಿತವಾದುದೂ ಅದ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳ ರಥವನ್ನು |
ಸುಮತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಶೋಭರಿಯೇ, ಹಿಂದಿನ ಯಜಮಾನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಷಿಸಿದುದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನವುಳ್ಳದ್ದೂ,
ಅನೇಕರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು
ಮುನ್ನುಗ್ಗತಕ್ಕದ್ದೂ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಪಾಪರಹಿತವಾದುದೂ
ಅದ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳ ರಥವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

English Translation.

Celebrate, Sobhari, with praises (that chariot), the benefactor of
former (encomiasts), the worthily invoked, the desired of many, the
preserver, the foremost in battles, the relied upon by all, the scatterer of
enemies, the exempt from ill.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಇಹ ತ್ಯಾ ಪುರುಭೂತಮಾ ದೇವಾ ನಮೋಭಿರತ್ತಿನಾ ।

ಅರ್ವಾಚೀನಾ ಸ್ವನಸೇ ಕರಾಮಹೇ ಗಂತಾರಾ ದಾಶುಷೋ ಗೃಹಂ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಇಹ | ತ್ಯಾ | ಪುರುಭೂತಮಾ | ದೇವಾ | ನಮೋಭಿಃ | ಅತ್ತಿನಾ |

ಅರ್ವಾಚೀನಾ | ಸು | ಅವಸೇ | ಕರಾಮಹೇ | ಗಂತಾರಾ | ದಾಶುಷಃ | ಗೃಹಂ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪುರುಭೂತನಾತಿಶಯೇನ ಬಹೂನಾಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಭಾವಯಿತಾರೌ ದೇವಾ ದೇವೌ ದ್ಯೋತನೇ-
ಶೀಲೌ ಸ್ತೋತವ್ಯೌ ವಾ ಧಾಶುಷೋ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಗಂತಾರೌ
ಗಮನಶೀಲೌ ತ್ಯಾ ತಾವಶ್ಚಿನಾನ್ಯೌ ಯುವಾಮಿಹಾಸ್ಮಿನ್ನಮಣ್ಯವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ನಮೋಭಿರ್ಹವಿಭಿಃ
ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವಾರ್ವಾಚೀನಾವಭಿಮುಖವಾಗಚ್ಛಂತೌ ಸು ಕರಾಮಹೇ | ವಯಂ ಸುಷ್ಮ ಕುರ್ಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಭೂತಮಾ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ |
ಧಾಶುಷಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹಂ ಗಂತಾರಾ—ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರೂ | ತ್ಯಾ—
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ಅಶ್ಚಿನಾ—ಅಶ್ಚಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಇಹ—ಈ ಯಾಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ | ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ನಮೋಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ | ಅರ್ವಾಚೀನಾ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಬರುವಂತೆ | ಸು ಕರಾಮಹೇ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ಗೃಹಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಅಶ್ಚಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಈ ಯಾಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿರಾದಿಗಳಿಂದ ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We incite by our adorations on this occasion the two divine Aswins,
the overcomers of foes, that they may come down for our protection and
proceed to the dwelling of the donor (of the offering).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯುವೋ ರಥಸ್ಯ ಪರಿ ಚಕ್ರಮಿಯತ ಈರ್ಮಾನ್ಯದ್ವಾಮಿಷಣ್ಯತಿ |

ಅಸ್ಮಾ ಅಚ್ಯಾ ಸುಮತಿರ್ವಾಂ ಶುಭಸ್ಪತೀ ಆ ಧೇನುರಿವ ಧಾವತು || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುವೋಃ | ರಥಸ್ಯ | ಪರಿ | ಚಕ್ರಂ | ಈಯತೇ | ಈರ್ಮಾ | ಅನ್ಯತ್ | ವಾಂ | ಇಷಣ್ಯತಿ |

ಅಸ್ಮಾನ್ | ಅಚ್ಯ | ಸುಮತಿಃ | ವಾಂ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ಆ | ಧೇನುಃ ಇವ | ಧಾವತು || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವೋರ್ಯುವಯೋ ರಥಸ್ಯೈಕಂ ಚಕ್ರಂ ಪರಿತೋ ದ್ಯಾಂ ಗಚ್ಛತಿ |
ಅನ್ಯದವಸ್ಥಿತಂ ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರಮೀರ್ಮೋರ್ವ ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ಪ್ರೇರಕೌ ಯದ್ಬೋದಕಸ್ಯ
ಪ್ರೇರಯಿತಾರೌ ವಾಂ ಯುವಾಮಿಷಣ್ಯತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಉಕ್ತಾರ್ಥೇ ಮಂತ್ರಾಂತರಂ | ನೈಘ್ನೈಃ
ಮೂರ್ಧನಿ | ಋ. ೧-೩೦-೧೯ | ಇತಿ | ಹೇ ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಪಾಲಯಿತಾರೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಾಂ
ಯುವಯೋಃ ಸುಮತೀಃ ಕಲ್ಯಾಣೇ ಮತಿರಚ್ಯಾಭಿಮುಖ್ಯೇನಾಸ್ಮಾನಾ ಧಾವತು | ಆಗಚ್ಛತು | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಧೇನುರಿವ ಯಥಾ ನವಪ್ರಸೂತಾ ಗೌರ್ವತ್ಸಂ ಪ್ರತಿ ಪಯೋದಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಿ
ತದ್ವದ್ಯುವಯೋಃ ಸುಮತಿರಸ್ಮಾನ್ಪ್ರತಿ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತು ||

|| ಶ್ರುತಿಪಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಯುವೋಃ—ನಿಮ್ಮ | ರಥಸ್ಯ—ರಥದ | ಚಕ್ರಂ—ಒಂದು ಚಕ್ರವು |
ಪರಿ ಈಯತೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ | ಅನ್ಯತ್—ಇನ್ನೊಂದು ಚಕ್ರವು | ಈರ್ವಾ—ಜಗತ್ತೀರಕರಾದ |
ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ | ಇಷಣ್ಯತಿ—ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ | ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳೇ | ಧೇನುರಿವ—ಧೇನುವು ವತ್ಸಕೃಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಓಡುವಂತೆ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ |
ಸುಮತೀಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು | ಅಸ್ಮಾನ್ ಅಚ್ಛಿ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಧಾವತು—
ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಥದ ಒಂದು ಚಕ್ರವು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚಕ್ರವು
ಜಗತ್ತೀರಕರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧೇನುವು
ವತ್ಸಕೃಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಓಡುವಂತೆ, ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

One of the wheels of your car moves in every direction ; the other,
impellers of actions, remains with you : may your favour, lords of rain,
hasten towards us as a cow (to her calf) !

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ರಥೋ ಯೋ ವಾಂ ತ್ರಿವಂಧುರೋ ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುರತ್ವಿನಾ |

ಪರಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥ್ವೀ ಭೂಷತಿ ಶ್ರುತಸ್ತೇನ ನಾಸತ್ಯಾ ಗತಂ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಥಃ | ಯಃ | ವಾಂ | ತ್ರಿವಂಧುರಃ | ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುಃ | ಅಶ್ವಿನಾ |

ಪರಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಇತಿ | ಭೂಷತಿ | ಶ್ರುತಃ | ತೇನ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಆ | ಗತಂ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ತ್ರಿವಂಧುರಃ | ವಂಧುರಂ ಸಾರಥಿಸ್ಥಾನಂ | ತ್ರಿಪ್ರಕಾರವಂಧುರೋಪೇತಃ ಯದ್ವಾ! ದ್ವೇ ಈಷೇ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ರಜ್ಜುಸಜ್ಜನಾರ್ಥಕೋ ದಂಡಃ | ಏತೇ ತ್ರಯೋ ವಂಧುರಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯಂತೇ | ತ್ರಿವಂಧುರಯುಕ್ತೋ ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುರ್ಹಿರಣ್ಮಯಾಶ್ವಾದಿರಜ್ಜುರ್ವಾಂ ಯುವಯೋರ್ಯೋರಥಃ ಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ ಸನ್ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ಪರಿ ಭೂಷತಿ ಸ್ವಬಲೇನ ಪರಿಭವತಿ || ಭವತೇರ್ಲೇಟಿ ಸಿಕ್ಕಡಾಗಮಃ || ಯದ್ವಾ | ಪರಿತಃ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶೇನಾಲಂಕರೋತಿ | ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ ತೇನ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ರಥೇನಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ನಾಸತ್ಯಸಂಜ್ಞಕರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ರಿವಂಧುರಃ—ಇರಬಿಗಳೂ ಮತ್ತು ನೋಗದ ದಂಡ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಡಿವಾಣದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಯಃ—ಯಾವ | ರಥಃ—ರಥವು | ಶ್ರುತಃ—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಪರಿಭೂಷತಿ—ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುವುದೋ | ತೇನ—ಆ ರಥದೊಡನೆ | ಆ ಗತಂ—ದಯನಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಸಂಜ್ಞಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಇರಬಿ ಮತ್ತು ನೋಗದ ದಂಡ ಈ ವಂಧುರತ್ರಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಡಿವಾಣದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ರಥವು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುವುದೋ ಆ ರಥದೊಡನೆ ದಯನಾಡಿರಿ.

English Translation.

Your celebrated chariot, Aswins, that is threebanked, and caparisoned with gold, graces heaven and earth : come with it, Nasatyas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಶಸ್ಯೂತಾ ಮನವೇ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ದಿವಿ ಯವಂ ವೃಕೇಣ ಕರ್ಷಥಃ |

ತಾ ವಾಮುದ್ಯ ಸುಮತಿಭಿಃ ಶುಭಸ್ಪತೀ ಅಶ್ವಿನಾ ಪ್ರಸ್ತುವೀಮಹಿ || ೬ ||

|| ಸವಿತಾ ||

ದಶಸ್ಯಂತಾ | ಮನವೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ದಿವಿ | ಯವಂ | ವೃಕೇಣ | ಕರ್ಷಥಃ |

ತಾ | ವಾಂ | ಅದ್ಯ | ಸುಮತಿಭಿಃ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪ್ರ | ಸ್ತುವೀಮಹಿ || ೬ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಸ್ಥಿತಮುದಕಂ ಮನವ ಏತನ್ನಾಮು-
ಕಾಯ ರಾಜ್ಞೇ ದಶಸ್ಯಂತಾ ದಶಸ್ಯಂತಾ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾ ಯುವಾಂ ವೃಕೇಣ | ವೃಕೋ ಲಾಂಗಲಂ
ಭವತಿ ವಿಕರ್ತನಾತ್ | ನಿ. ೬-೨೬ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ತೇನ ಲಾಂಗಲೇನ ಯವಂ ಯವನಾಮುಕಂ
ಧಾನ್ಯಂ ಕರ್ಷಥಃ | ಪುನಶ್ಚ ತಸ್ಮೈ ವಿಲೇಖನಂ ಕುರುಥಃ | ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಪಾಲಯಿತಾರೌ
ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ತಾ ತೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತೌ ವಾಂ ಯುವಾಮದ್ಯಾಸ್ಥಿನ್ಯಜ್ಞದಿನೇ
ಸುಮತಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸ್ತುವೀಮಹಿ | ವಯಂ ಸ್ತುಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥ
ವಾದುದೂ ಆದ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕವನ್ನು | ಮನವೇ—ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ | ದಶಸ್ಯಂತಾ—ಕೊಟ್ಟವರಾಗಿ |
ವೃಕೇಣ—ನೇಗಲಿನಿಂದ (ಉತ್ತು) | ಯವಂ—ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು | ಕರ್ಷಥಃ—ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ |
ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಪೋಷಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ತಾ ವಾಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅದ್ಯ—
ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ | ಸುಮತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಪ್ರ ಸ್ತುವೀಮಹಿ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥವಾದುದೂ ಆದ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕವನ್ನು
ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ನೇಗಲಿನಿಂದ ಉತ್ತು ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದೀರಿ.
ಉದಕಪೋಷಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Bestowing upon Manu the ancient (rain) from the firmament, you
enabled him to cultivate (the soil) with the plough (and reap) the barley :
now therefore, Aswins, lords of rain, we glorify you both with praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ ನೋ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಯಾತಮೃತಸ್ಯ ಪಥಿಭಿಃ |

ಯೇಭಿಸ್ತೃಕ್ಷಿಂ ವೃಷಣಾ ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ ಮಹೇ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಜಿನ್ವಥಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ | ನಃ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತ್ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಯಾತಂ | ಯತಸ್ಯ | ಪಥಿಭಿಃ |

ಯೇಭಿಃ | ತೃಕ್ಷಿಂ | ವೃಷಣಾ | ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ | ಮಹೇ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ | ಜಿನ್ವಥಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಅನ್ನಧನವಂತೌ | ಅನ್ನಮೇವ ಧನಂ ಯಯೋಸ್ತೌ | ಅಶ್ವಿನೌ ಯತಸ್ಯ ಸತ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪಥಿಭಿರ್ಮಾರ್ಗೈನೋಽಸ್ಮಾನುಪ ಯಾತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ವೃಷಣಾ ವೃಷಣೌ ಧನಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ ತ್ರಸದಸ್ಯೋಃ ಪುತ್ರಂ ತೃಕ್ಷಿಮೇತನ್ನಾಮಕಂ ಯೇಭಿಯೈರ್ಯಜ್ಞವಾಗ್ನೈರ್ಮಹೇ ಮಹತೇ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಧನಾಯ ಜಿನ್ವಥಃ ಪ್ರೀಣಯಥ ಏವ | ತೈರ್ಮಾರ್ಗೈರಸ್ಮಾನ್ ಧನಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೀಣಯಿತುಮಾಗತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನ ರೂಪವಾದ ಧನಪುಳ್ಯವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯವಿನ ಪುತ್ರನೂ | ತೃಕ್ಷಿಂ—ತೃಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಗೆ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೋಗಿ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ—ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ | ಜಿನ್ವತಃ—ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೋ ಅಂತಹ | ಯತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಪಥಿಭಿಃ—ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ | ಉಪ್ ಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿಂ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅನ್ನ ರೂಪವಾದ ಧನಪುಳ್ಯವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ತ್ರಸದಸ್ಯವಿನ ಪುತ್ರನೂ, ತೃಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೋಗಿ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೋ, ಅಂತಹ ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ದಯಮಾಡಿಂ.

English Translation,

Rich in food, Aswins, come to us by the paths of sacrifice, those by which, showerers (of benefits), you went to gratify Trikshi, the son of Trasadasyu, with vast wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ವಾಮುದ್ರಿಭಿಃ ಸುತಃ ಸೋಮೋ ನರಾ ವೃಷಣ್ವಸೂ |

ಆ ಯಾತಂ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಪಿಬತಂ ದಾಶುಷೋ ಗೃಹೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ವಾಂ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ಸುತಃ | ಸೋಮಃ | ನರಾ | ವೃಷಣ್ವಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ |

ಆ | ಯಾತಂ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ಪಿಬತಂ | ದಾಶುಷಃ | ಗೃಹೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನರಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರೌ ಯದ್ವಾ ಸ್ತೋತ್ಸ್ಯಣಾಂ ಧನಸ್ಯ ನೇತಾರೌ ವೃಷಣ್ವಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲ-
ಧನವಂತೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮದ್ರಿಭಿಗ್ರಾವಭಿರಯಂ ಸೋಮಃ ಸುತೋದ್ರಿಭಿಷುತಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಮಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಂ ಯುವಾಮಾ ಯಾತಂ | ಆಗತ್ಯ ಚ ದಾಶುಷೋ
ದವಿದ್ವತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನೇ ಸೋಮಂ ಯುವಾಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ನರಾ—ಕರ್ಮನೇತ್ರಗಳೂ | ವೃಷಣ್ವಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಗ್ರಾವಗಳಿಂದ | ಅಯಂ ಸೋಮಃ—ಈ ಸೋಮವು |
ಸುತಃ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಈ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಯಾತಂ—ದಯ
ಮಾಡಿರಿ | ದಾಶುಷಃ—ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ಪಿಬತಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನ
ಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಕರ್ಮನೇತ್ರಗಳೂ, ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ
ಗ್ರಾವಗಳಿಂದ (ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ) ಈ ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.
ಯಜ್ಞಜಮಾನನ ಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Leaders (of rites), affluent in rain, this Soma has been expressed
by the (grinding) stones for you ; come to drink the Soma, drink it in the
dwelling of the donor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಹಿ ರುಹತಮುತ್ತಿನಾ ರಥೇ ಕೋಶೇ ಹಿರಣ್ಯಯೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ |
ಯುಂಜಾಥಾಂ ಪೀವರೀರಿಷಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಹಿ | ರುಹತಮ | ಅತ್ತಿನಾ | ರಥೇ | ಕೋಶೇ | ಹಿರಣ್ಯಯೇ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಣವಸೂ |
ಯುಂಜಾಥಾಂ | ಪೀವರೀಃ | ಇಷಃ || ೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನಾ ಹೇ ಅತ್ತಿನಾತ್ತಿನಾ ಹಿರಣ್ಯಯೇ ಹಿರಣ್ಮಯರಜ್ಜ್ವಾದಿ-
ಯುಕ್ತೇ ಕೋಶ ಆಯುಧಾದೀನಾಂ ಕೋಶಸ್ಥಾನೇ ರಮಣಶೀಲೇ ರಥೇ | ಹಿರವಧಾರಣೇ |
ಯುವಾವೇನಾ ರುಹತಂ | ಆರೋಹಣಂ ಕುರುತಂ | ತತಃ ಪೀವರೀಃ ಪಾವಯಿತ್ಯಣಿ ಸ್ಥೂಲಾನಿ
ವೇಷೋಽನ್ನಾನಿ ಯುಂಜಾಥಾಂ | ಅಸ್ಮಾಸು ಯೋಜಯತಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹಿರಣ್ಯಯೇ—
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಕೋಶೇ—ಆಯುಧಾದಿಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳ | ರಥೇ—ರಥದಲ್ಲಿ | ಆರುಹತಂ ಹಿ—
ಹತ್ತಿರಿ | ಪೀವರೀಃ—ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು | ಯುಂಜಾಥಾಂ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವೃಷ್ಟಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆಯುಧಾದಿಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳ
ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರಿ. ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

English Translation.

Aswins, who are rich in rain, ascend your golden chariot,
a storehouse (of weapons); bring to us fattening food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾಭಿಃ ಪಕ್ಕಮವಥೋ ಯಾಭಿರಧ್ರಿಗುಂ ಯಾಭಿರ್ಬಭ್ರುಂ ವಿಜೋಷಸಂ |
ತಾಭಿನೋ ಮುಕ್ತೂ ತೂಯಮುತ್ತಿನಾ ಗತಂ ಭಿಷ್ಜತಂ ಯದಾತುರಂ ||

। ಸದಪಾಠಃ ।

ಯಾಭಿಃ | ಪಕ್ವಂ | ಅವಥಃ | ಯಾಭಿಃ | ಅಧ್ರಿಗುಂ | ಯಾಭಿಃ | ಬಭ್ರುಂ | ವಿಜೋಷಸಂ |
ತಾಭಿಃ | ನಃ | ಮಕ್ಷು | ತೂಯಂ | ಆಶ್ವಿನಾ | ಆ | ಗತಂ | ಭಿಷಜ್ಯತಂ | ಯತ್ | ಆತುರಂ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಶ್ವಿನಾ ಯಾಭಿರೂತಿಭಿಃ ಪಕ್ವನೇತನ್ನಾಮಕಂ ರಾಜಾನಮವಥಃ ರಕ್ಷಥಃ | ಯಾಭಿರೂ-
ತಿಭಿಶ್ಚಾಧ್ರಿಗುಮಧ್ಯತಗಮನಂ ರಾಜಾನಮವಥಃ | ಯಾಭಿರೂತಿಭಿಶ್ಚ ಬಭ್ರುಂ ರಾಜಾನಂ ಚ ವಿಜೋಷಸಂ
ವಿಶೇಷೇಣ ಸೋಮೈಃ ಪ್ರೀಣಯಂತಂ | ಏತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಯೈಃ ಪಾಲನೈರವಥಃ ತಾಭಿಸ್ತ್ಯ
ರಕ್ಷಣೈರ್ಮಕ್ಷು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತೂಯಂ ತೂರ್ಣಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗತಂ | ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಯತಂ | ಕಿಂಚ
ಯದ್ಯದಾತುರಂ ರೋಗಾದಿಸಹಿತಮಸ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾದಿಕಂ ಪ್ರತಿ ಭಿಷಜ್ಯತಂ | ಭೈಷಜ್ಯಂ ಕುರುತಂ ||
ಭಿಷಕ್ವಂತ್ವಾದಿಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಆಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಆಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ಪಕ್ವಂ—ಪಕ್ವ
ನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು | ಅವಥಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ಅಧ್ರಿಗುಂ—ಅಧ್ರಿಗು
ವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ವಿಜೋಷಸಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ | ಬಭ್ರುಂ—ಬಭ್ರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ತಾಭಿಃ—
ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೂ | ಮಕ್ಷು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೂ | ತೂಯಂ—ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ
ಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಯತ್—ಯಾವ | ಆತುರಂ—ನಮ್ಮ ರೋಗಾದಿಗಳವೆಯೋ ಅವಕ್ಕೆ |
ಭಿಷಜ್ಯತಂ—ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಆಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಕ್ವನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು, ಅಧ್ರಿಗುವೆಂಬ ರಾಜ
ನನ್ನು, ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಿದ ಬಭ್ರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ ಆ ಎಲ್ಲಾ
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ರೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ
ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ

English Translation.

With those protections with which you have defended Paktha,
-Adhrigu, and Babhru, when propitiating you, come to us, Aswias,
quickly ; administer medicine to the sick.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಧ್ರಿಗಾವೋ ಅಧ್ರಿಗೂ ಇದಾ ಚಿದಹ್ನೋ ಅಶ್ವಿನಾ ಹವಾಮಹೇ |
ವಯಂ ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಪಸ್ಯವಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಧ್ರಿಗಾವಃ | ಅಧ್ರಿಗೂ ಇತ್ಯಧ್ರಿಗೂ | ಇದಾ | ಚಿತ್ | ಅಹ್ನಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಹವಾಮಹೇ |
ವಯಂ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಪಸ್ಯವಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧ್ರಿಗಾವೋಽಧ್ಯತಗಮನಾಃ ಕರ್ಮಸು ತ್ವರಮಾಹಾ ವಿಪಸ್ಯವೋ ಮೇಧಾವಿನೋ
ವಯಮಧ್ರಿಗೂ ಅಧ್ಯತಗಮನಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ತ್ವರಯಾ ಗಚ್ಛಂತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ
ಯುವಾಮಹ್ನೋ ದಿವಸಸ್ಯೇದಾ ಚಿದಿದಾನೀಮೇವ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿರ್ವಾಗ್ನಿ-
ರ್ಯದ್ಭದ್ರಾ ಹವಾಮಹೇ ಯುವಾಮಾಹ್ವಯಾಮಃ ತದಾ ತಾಭಿರೂತಿಭಿರಸ್ಮಾನಾಗಚ್ಛತಮಿಶ್ಕುತ್ವರತ
ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಧ್ರಿಗಾವಃ—ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ |
ವಿಪಸ್ಯವಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಅಧ್ರಿಗೂ—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾದ ಸಂಚಾರ
ವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅಹ್ನಃ—ದಿವಸದ | ಇದಾ ಚಿತ್—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ |
ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುವೆವೋ ಆಗ ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು
ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಿವಸದ ಆರಂಭಕಾಲವಾದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತುತಿ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವೆವೋ, ಆಗ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

At the time when hurrying, devout, we invoke you both speedily
going battle, at the dawn of day, with our hymns,—

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತಾಭಿರಾ ಯಾತಂ ವೃಷಣೋಪ ಮೇ ಹವಂ ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ ವಿಶ್ವವಾಯುಂ |
ಇಷಾ ಮಂಹಿಷ್ಮಾ ಪುರುಭೂತಮಾ ನರಾ ಯಾಭಿಃ ಕ್ರಿವಿಂ ವಾವೃಧುಸ್ತಾ-
ಭಿರಾ ಗತಂ || ೧೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ತಾಭಿಃ | ಅ | ಯಾತಂ | ವೃಷಣಾ | ಉಪ | ಮೇ | ಹವಂ | ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ | ವಿಶ್ವವಾಯುಂ |
ಇಷಾ | ಮಂಹಿಷ್ಮಾ | ಪುರುಭೂತಮಾ | ನರಾ | ಯಾಭಿಃ | ಕ್ರಿವಿಂ | ವಾವೃಧುಃ | ತಾಭಿಃ | ಅ | ಗತಂ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ವೃಷಣಾ ವೃಷಣೌ ವರ್ಷಣಶೀಲೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ | ಪುಸ್ಸರಿತಿ ರೂಪನಾಮ | ಸ್ತೋತ್ರ-
ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕತ್ರೇನ ನಾನಾರೂಪಂ ವಿಶ್ವವಾಯುಂ ಸರ್ವೈರ್ವೇದೈರ್ವರ್ಷಣೀಯಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ಹವಂ
ಯುಷ್ಕದ್ವಿಷಯಮಾಹ್ವಾನಮಾಭಿಮುಖೀಕೃತ್ಯ ತಾಭಿರೂತಿಭಿರುಪ ಯಾತಂ | ಯುವಾಮಾಗಚ್ಛತಂ |
ಯಾಭಿರ್ನರಾ ನರೌ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನಾವಿಷಾ || ಇಷ ಇಚ್ಛಾಯಾಂ || ಹವೀಂಷೀಚ್ಛಂತೌ
ಮಂಹಿಷ್ಮಾ ಮಂಹಿಷ್ಮಾವತಿಶಯೇನ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾರೌ ಪುರುಭೂತಮಾ ಪುರುಭೂತಮೌ ಯುದ್ಧೇ-
ಷ್ವತ್ಯಂತಂ ಪುರುಧಾ ಭವಂತೌ ಯದ್ವಾತಿಶಯೇನ ಬಹೂನಾಂ ಶತ್ರುಣಾಮುಭಿಭವಿತಾರೌ ಭವಂತೌ
ಕ್ರಿವಿಂ ಕೂಪಂ ಪ್ರತಿ ಯಾಭಿರೂತಿಭಿರುದಕಾನಿ ವಾವೃಧುಃ ಅವರ್ಧಯತಃ || ದ್ವಯೋರ್ಬಹುವಚನಂ
ಪೂಜಾರ್ಥಂ || ಕೂಪಪತಿತೋ ವಂದನೋ ಮಾಯಾಭಿಃ ಕೂಪಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಯುವಾಭ್ಯಾಮುಕ್ತಾ-
ಪಿತಃ ಖಲು | ತಥಾ ಮಂತ್ರಃ | ಉದ್ವಂದನಮೈರಯತಂ ಸ್ವರ್ಧೃಶೇ | ಋ. ೧-೧೧೨-೩ | ಇತಿ |
ತಾಭಿಶ್ಚೈಃ ಪಾಲನೈರಾ ಗತಂ | ಅಸ್ಮದ್ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ವೃಷಣಾ—ವೃಷ್ಟಿ ಕಾರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ—ಅನೇಕವಿಧವಾದ ರೂಪವು
ಳ್ಳದ್ದೂ | ವಿಶ್ವವಾರ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ ಆದ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ ಅ—ಸ್ತುತಿಗಭಿಮುಖ
ವಾಗಿ | ತಾಭಿಃ—ಅದೇ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಉಪ ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ | ನರಾ—ನೇತೃಗಳೂ | ಇಷಾ—
ಹವಿಸ್ಸನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವರೂ | ಮಂಹಿಷ್ಮಾ—ಉದಾರವಾಗಿ ಧನದಾತರೂ | ಪುರುಭೂತಮಾ—ಅನೇಕವಿಧವಾದ
ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ |
ಕ್ರಿವಿಂ—ಕೂಪವನ್ನು (ಬಾವಿಯನ್ನು) | ವಾವೃಧುಃ—ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಂದನನೆಂಬ ಪುಷಿಯನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಿದಿಯೇ | ತಾಭಿಃ—ಅ ಎಲ್ಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ | ಅ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

! ಭವಾರ್ಥ !

ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅದೇ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವರೂ, ಉದಾರವಾದ ಧನದಾತರೂ, ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬಾವಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಂದನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Then, showerers, come to my manifold all-propitiating invocation with those (protections), with which, leaders (of rites), you, who are gratified (by oblation), munificent (in gifts), and the overcomers of numerous (foes), gave augmentation to the well ; with such (protections) come hither

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತಾವಿದಾ ಚಿದಹಾನಾಂ ತಾವತ್ಪಿನಾ ವಂದಮಾನ ಉಪ ಬ್ರುವೇ |

ತಾ ಉ ನಮೋಭಿರೀಮಹೇ || ೧೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತಾ | ಇದಾ | ಚಿತ್ | ಅಹಾನಾಂ | ತಾ | ಅತ್ಪಿನಾ | ವಂದಮಾನಃ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |

ತಾ | ಉಂ ಇತಿ | ನಮೋಽಭಿಃ | ಈಮಹೇ || ೧೩ ||

! ಸಾಯುಜಭಾಷ್ಯಂ !

ತೌ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆಯುಧಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚೈವ ಧನಾನಿ ವಾ ವಿಸ್ತಾರಯಂತೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾವತ್ಪಿನಾಶ್ವಿನಾವಹಾನಾಮಹ್ನಾಮಿದಾ ಚಿದಿದಾನೀನೋವ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ವಂದಮಾನೋಽಭಿವಾದನಂ ಕುರ್ವನ್ ಸನ್ನಪ ಬ್ರುವೇ | ತಯೋಃ ಸಮೀಪೇ ಸ್ತಾಮಿ | ತತಸ್ತಾ ಉ ತಾನೇವ ನಮೋಭಿರ್ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವೇಮಹೇ | ವಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ | ತಾ—ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಅತ್ಪಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅಹಾನಾಂ—ಆಹಸ್ತಿನ | ಇದಾ ಚಿತ್—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ |

ವಂದಮಾನಃ—ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಅವರ ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ತಾ ಉ—ಅದೇ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ನನೋಭಿಃ—ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಹಸ್ಸಿನ ಈ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I address the Aswins, glorifying them at break of day; we solicit them with oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾವಿದ್ಧೋಷಾ ತಾ ಉಷಸಿ ಶುಭಸ್ಪತೀ ತಾ ಯಾಮನ್ತುದ್ರವರ್ತನೀ |
ಮಾ ನೋ ಮರ್ತಾಯ ರಿಪವೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಪರೋ ರುದ್ರಾವತಿ ಖ್ಯತಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ಇತ್ | ದೋಷಾ | ತಾ | ಉಷಸಿ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ತಾ | ಯಾಮನ್ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಇತಿ
ರುದ್ರವರ್ತನೀ |

ಮಾ | ನಃ | ಮರ್ತಾಯ | ರಿಪವೇ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಪರಃ | ರುದ್ರಾ | ಆತಿ |
ಖ್ಯತಂ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುಭಸ್ಪತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಸಾಲಯಿತಾರೌ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಯುದ್ಧೇ ರೋದನಶೀಲಮಾಗೌ ಸ್ತಾಯಮಾನಮಾಗೌ ವಾ ತಾವಿತ್ತಾವೇನಾಶ್ವಿನೌ ದೋಷಾ ದೋಷಾಯಾಂ ರಾಶ್ರಾ ತಾವೇವೋಷ- ಸ್ಯುಷಃಕಾಲೇ ತಾವಶ್ವಿನೌ ಯಾಮನ್ಯಾಮನ್ಯಹನಿ ಚ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ವಯಮಶ್ವಿನಾವಾಹ್ಯ- ಯಾಮಃ | ಏವಂ ಸತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಅನ್ನಧನೌ ರುದ್ರಾ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಮರ್ತಾಯ ಮನುಷ್ಯಾಯ ರಿಪವೇ ಶತ್ರುವೇ ನೋಽಸ್ಮತ್ಪರಃ ಪರಸ್ತಾನ್ಮಾತಿ ಖ್ಯತಂ | ಮಾ ಬ್ರೂತಂ | ಶತ್ರುವೇಽಸ್ತಾನ್ಮಾ- ಳುರುತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಕುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ—ರೋಷನಯುತವಾದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ | ತಾನಿತ್—ಆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ದೋಷಾ—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ತೌ—ಅವರನ್ನೇ | ಉಪಸಿ—ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ತಾ—ಅವರನ್ನೇ | ಯಾಮನ್—ಅಹಸ್ಸಿನ ಉಳಿದ (ಮಧ್ಯ) ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ನಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ರುದ್ರೌ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮರ್ತಾಯ—ಮಾನವರೂಪನಾದ | ರಿಪವೇ—ಶತ್ರುವಿಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪರಃ—ಪರಾಧೀನರಾಗುವಂತೆ | ನಾ ಅತಿ ಖ್ಯತಂ—ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ, ರೋಷನಯುತವಾದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಹಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಅವರನ್ನೇ ಅಹಸ್ಸಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮಾನವರೂಪನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಾಧೀನರಾಗುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡಿ.

English Translation.

We adore those lords of water, leaders on the road of battle, in the evening, at dawn, and at mid-day; therefore, Rudras who are rich in food, give us not up hereafter to a mortal adversary.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆ ಸುಗ್ಂಯ ಸುಗ್ಂ ಪ್ರತಾ ರಥೇನಾಶ್ವಿನಾ ವಾ ಸಕ್ಷಣೇ |

ಹುವೇ ಪಿತೇವ ಸೋಭರೀ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಸುಗ್ಂಯ | ಸುಗ್ಂ | ಪ್ರತರಿತಿ | ರಥೇನ | ಅಶ್ವಿನಾ | ವಾ | ಸಕ್ಷಣೇ ಇತಿ |

ಹುವೇ | ಪಿತೇವ | ಸೋಭರೀ || ೧೫ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ವಾಪಿ ಚ ಸಕ್ಷಣೇ ಸೇವನೀಯಶೀಲಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಯುವಾಂ ಸುಗ್ಂಯ ಸುಖಾರ್ಹಾಯ ಮಹ್ಯಂ ಸುಗ್ಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ರಥೇನಾವಹತಂ | ತತಃ ಸೋಭರೀ ಸೋಭರಿರಹಂ

ಹುನೇ | ಯುವಾವಾಹ್ಯಯಾಮಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪಿತೇವ ಯಥಾ ಮಮ ಪಿತಾಜುಹಾವ
ತದ್ವದಹವಾಹ್ಯಯಾಮಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವಾ—ಮತ್ತು | ಸಕ್ಷಣೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಸುಗ್ಮಾಯೇ—ಸುಖಾರ್ಹನಾದ ನನಗೆ | ಸುಗ್ಮ್ಯಂ—ಸುಖವನ್ನು | ಪ್ರಾತಃ—ಈ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ರಥೇನ ಆ—ನಿಮ್ಮ ರಥದಲ್ಲಿ ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ | ಪಿತೇವ—ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆಯೇ |
ಸೋಭರೀ—ಸೋಭರಿನಾಮಕನಾದ ನಾನು | ಹುನೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾಷಾರ್ಥ ।

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸುಖಾರ್ಹನಾದ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಸುಖವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ರಥದಲ್ಲಿ ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಸೋಭರಿನಾಮಕನಾದ
ನಾನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Adorable Aswins, bring in your chariot at early dawn, happiness to
me, soliciting happiness : I Sobhari, invoke you as (did my) father.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಮನೋಜವಸಾ ವೃಷಣಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಆರಾತ್ತಾ ಚ್ಚಿದ್ಯೂತಮಸ್ಮೇ ಅವಸೇ ಪೂರ್ವೀಭಿಃ ಪುರುಭೋಜಸಾ || ೧೬ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಮನೋಜವಸಾ | ವೃಷಣಾ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿಃ | ಉತಿಭಿಃ |

ಆರಾತ್ತಾತ್ | ಚಿತ್ | ಭೂತಂ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಅವಸೇ | ಪೂರ್ವೀಭಿಃ | ಪುರುಭೋಜಸಾ || ೧೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಮನೋಜವಸಾ ಮನೋವಚ್ಚೀಘ್ರಂ ಗಚ್ಛಂತೌ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣೌ ಧನಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರೌ
ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಾದ್ಯಂತೀತಿ ಮದಾಃ ಶತ್ರವಃ | ತೇಷಾಂ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರೌ ಪುರುಭೋಜಸಾ
ಬಹೂನಾಂ ಭೋಕ್ತಾರೌ ರಕ್ಷಕೌ ಯದ್ವಾ ಬಹೂನ್ ಸ್ತೋತ್ಸ್ಯನ್ ಧನಾದಿಭಿರ್ಭೋಜಯಂತೌ
ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿಃ ಶೀಘ್ರಂ ಗಚ್ಛದ್ಧಿರೂತಿಭೀ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಪೂರ್ವೀಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ
ಅಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾರಾತ್ತಾದಂತಿಕ ಏವ ಭೂತಂ | ಭವತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮನೋಜವಸಾ—ಮನೋವೇಗದಂತೆ ವೇಗವುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ಮದೆ-
ಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವರೂ | ಪುರುಭೋಜಸಾ—ಅನೇಕ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಹ್ಲಾಂಗಮಾಭಿಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸತಕ್ಕವೂ | ಪೂರ್ವಿಭಿಃ—
ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅಸ್ಮೀ—ನಮ್ಮ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ | ಆರಾತ್ತಾಚ್ಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ | ಭೂತಂ—ಇಂ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮನೋವೇಗದಂತೆ ವೇಗವುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವರೂ,
ಅನೇಕ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸತಕ್ಕವೂ ಅನೇಕ
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂ.

English Translation.

(Asvins), who are swift as thought, the showerers:(of benefits)
prostrators of the arrogant, the givers of enjoyment to many, be ever nigh
unto us, for our security, with many and prompt protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಅಶ್ವಾವದಶ್ವಿನಾ ವರ್ತಿಯಾಸಿಷ್ಟಂ ಮಧುಪಾತಮಾ ನರಾ |
ಗೋಮದ್ವಸ್ತ್ರಾ ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಅಶ್ವಾವತ್ | ಅಶ್ವಿನಾ | ವರ್ತಿಃ | ಯಾಸಿಷ್ಟಂ | ಮಧುಪಾತಮಾ | ನರಾ |
ಗೋಮದ್ವತ್ | ದ್ವಸ್ತ್ರಾ | ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಧುಪಾತಮಾತಿಶಯೇನ ಮಧೋಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತಾರೌ ನರಾ ನೇತಾರೌ ದ್ವಸ್ತ್ರಾ
ಸರ್ವೈರ್ವರ್ತನೀಯೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ನೋದ್ರಸ್ಯಾಕಂ ವರ್ತಿಃ | ವರ್ತಂತೇಶ್ವತ್ರೇತಿ ವರ್ತಿಗೃಹಂ |
ತದಶ್ವಾವದಶ್ವಯುಕ್ತಂ ಗೋಮದ್ವನಾದಿಯುಕ್ತಂ ಹಿರಣ್ಯವತ್ಸುರ್ವರ್ಣಕನಕಾದಿಯುಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಆ
ಯಾಸಿಷ್ಟಂ | ಆಗಚ್ಯತಂ | ಯದ್ವಾ | ಅಸ್ಮಾನ್ನೈತಿ ವರ್ತಿಯಂಜ್ಜಮಾರ್ಗಮಶ್ವಾದಿಯುಕ್ತಂ
ಕೃತ್ವಾಗಚ್ಯತಂ || ಯಾತೇರ್ಲುಃ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮಧುಪಾತವಾ—ಅತಿಮಧುರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವರೂ | ನರಾ—ನೇತೃಗಳೂ |
ದೇಸ್ರಾ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ನಮ್—ನಮ್ಮ |
ವರ್ತಿಃ—ಗೃಹವನ್ನು | ಅಶ್ವಾವತ್—ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ | ಗೋಮತ್—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ |
ಹಿರಣ್ಯವತ್—ಹಿರಣ್ಯಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ | ಆ ಯೋಸಿಷ್ಟಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

• ಭಾವಾರ್ಥ •

ಅತಿಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವರೂ, ನೇತೃಗಳೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಗೃಹವನ್ನು ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಹಿರಣ್ಯಯುಕ್ತ
ವಾದುದೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Aswins, of goodly aspect, leaders (of rites), deep drinkers of the
Soma juice, come to our dwelling, abounding with horses, with cattle
with gold.

• ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ •

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಸುಷ್ಮ ವಾರ್ಯಮನಾಧ್ಯಷ್ಟಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ |
ಅಸ್ಮಿನ್ನಾ ವಾಮಾಯಾನೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ವಿಶ್ವಾ ವಾಮಾನಿ ಧೀಮಹಿ ||

• ಪದಪಾಠಃ •

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ | ಸುವೀರ್ಯಂ | ಸುಷ್ಮ | ವಾರ್ಯಂ | ಅನಾಧ್ಯಷ್ಟಂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ |
ಅಸ್ಮಿನ್ | ಆ | ವಾಂ | ಅಯಾನೇ | ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಇತಿ | ವಾಜಿನೀವಸೂ | ವಿಶ್ವಾ | ವಾಮಾನಿ |
ಧೀಮಹಿ || ೧೮ ||

• ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ •

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ ಶೋಭನಂ ಪ್ರವರ್ಜನಂ ಯಸ್ಯ ತತ್ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ವಯಮೇವ
ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾವಿಧಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯಂ ಸುಷ್ಮ ಶೋಭನಂ ಯಥಾ
ಭವತಿ ತಥಾ ವಾರ್ಯಂ ಸರ್ವೈರ್ವರಣೀಯಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ ಬಲವತಾಪ್ಯನಾಧ್ಯಷ್ಟಮನಭಿಭವನೀಯಂ
ಧನಮಾ ಧೀಮಹಿ | ತ್ವತ್ತೋ ವಯಂ ಧಾರಯಾಮಃ | ತದೇನಾಹ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಬಲಯುಕ್ತ-

ಧನಾವನ್ನಧನೌ ವಾಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುವಯೋರಸ್ಮಿನ್ನಾಯಾನೇಶ್ವದ್ಧ್ಯಹಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಮನೇ ವಿಶ್ವಾ
ವಿಶ್ವಾನಿ ದಿವ್ಯಭಾವಾದೀನಿ ವಾವಾನಿ ಧನಾನ್ಯಾ ಧೀಮಹಿ | ವಯಂ ಲಭಾಮಹೇ || ಧೀರ್ಜ್ ಅಧಾರ
ಇತ್ಯಸ್ಯ ಲಿಜ್ಞ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ |
ಸುವೀರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಸುಷ್ಮ—ಮಂಗಳಕರವಾದುದೂ | ವಾರ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಲೂ | ಅನಾಧ್ಯಪ್ಪಂ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದುದೂ
ಆದ ಧನವನ್ನು | ಆ ಧೀಮಹಿ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ವಾಜಿನೀವಸೋ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ
ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಅಸ್ಮಿನ್ ಆಯಾನೇ—ಈ ಆಗಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—
ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಾವಾನಿ—ಧನಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಯುತವಾದುದೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದುದೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಲೂ ಅಪ್ರತಿ
ಹತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ,
ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಗಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May we obtain from you (wealth) spontaneously bestowed, comprising excellent strength, such as is desired by all, and unassailable by a powerful (foe): may we obtain from you who are rich in food, upon your coming hither, all good things.

ಇವೃತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಈಳಿಷ್ಟೇತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಂ ತ್ವತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ವೃತ್ತಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯುಷಿ |
ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂಡಃ | ಆಗ್ನಿದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾಸುಕ್ರಾಂತಂ | ಈಳಿಷ್ಟ ತ್ರಿಂಶದ್ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವ
ಆಗ್ನೇಯಮೌಷ್ಣಿಹಂ ಹೇತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಗ್ನೇಯೇ ಕ್ರತಾವೌಷ್ಣಿಹೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನೀಕಪ್ರೇ
ಚೇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹೀಶ್ಯಾಷ್ಣಿಹಂ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಈಳಿಷ್ಟ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ನೂನತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವ್ಯಶ್ವಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾಃ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಈಳಿಷ್ಟ ತ್ರಿಂಶದ್ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವ ಆಗ್ನೇಯಮೌಷ್ಣಿಹಂ ಹ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಗಳ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹೀತ್ಯೌಷ್ಣಿಹಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೩ ||

ಆಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೯, ೧೦, ೧೧, ೧೨, ೧೩, ೧೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೩೦ ||

|| ಋಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿ ||

|| ಭಂದಃ—ಉಷ್ಣಿಕ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹಿ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಯಜಸ್ವ ಜಾತನೇದಸಂ |

ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಂ | ಅಗ್ಯಭೀತಶೋಚಿಷಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಈಳಿಷ್ಟ | ಹಿ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಯಜಸ್ವ | ಜಾತನೇದಸಂ |

ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಂ | ಅಗ್ಯಭೀತಶೋಚಿಷಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಶತ್ರುಷು ಪ್ರತಿಗಮನಶೀಲಮಗ್ನಿಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಅಗ್ನಿಮೇವೇಳಿಷ್ಟ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರು | ಕಿಂಚಿ ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಂ ಸರ್ವತಕ್ಷರಣಶೀಲಧೂಮಜಾಲಮಗ್ಯಭೀತಶೋಚಿಷಂ ರಕ್ಷೋಭಿರಗ್ಯಹ್ಯವಾಣದೀಪ್ತಿಂ ಜಾತನೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ | ಯದ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ವೇತ್ತೀತಿ ಜಾತನೇದಾಃ | ತಮಗ್ನಿಂ ಯಜಸ್ವ | ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜಯ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಹಿ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಈಳಿಷ್ಟ—ಸ್ತುತಿಸು | ಚರಿಷ್ಟಧೂಮಂ—ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹರಡುವ ಧೂಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಗ್ಯಭೀತಶೋಚಿಷಂ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋಪಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಯಜಸ್ವ—ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸು. ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹರಡುವ ಧೂಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಾತವೇದೋಪಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

Adore him who restists (our foes), worship Jatavedas the diffuser of smoke, of unobstructed radiance.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾಮಾನಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇಗ್ನಿಂ ವಿಶ್ವಮನೋಗಿರಾ |
ಉತ ಸ್ತುಷೇವಿಸ್ವರ್ಧಸೋ ರಥಾನಾಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾಮಾನಂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ವಿಶ್ವಮನಃ | ಗಿರಾ |
ಉತ | ಸ್ತುಷೇ | ವಿಸ್ವರ್ಧಸಃ | ರಥಾನಾಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಜ್ಞಾನೇನ ದ್ರಷ್ಟವಿಶ್ವಮನಃ | ಸರ್ವೇಷು ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕೇಷ್ವೇಕಂ ಮನೋ ಯಸ್ಯ ಸಃ | ಏತನ್ನಾಮಕ ಹೇ ಯುಷೇ, ವಿಸ್ವರ್ಧಸೋ ವಿಗತವಾತ್ಸರ್ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ರಥಾನಾಂ ರಥಾದೀನಾಂ ದಾಮಾನಂ ದಾತಾರಮೇವಂವಿಧಮಗ್ನಿಂ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚಾ ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರು ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ—ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ವಿಶ್ವಮನಃ—ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಃಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಋಷಿಯೇ |

ವಿಸ್ವರ್ಧಸಃ—ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ರಥಾನಾಂ—ರಥಗಳ | ದಾಮಾನಂ—ದಾತೃವಾದ |
ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯೆನಿಂದ | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಃಸಂಕ್ಷಾಕನಾದ ಋಷಿಯೇ, ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರಥಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯೆನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Commend with praise, all-beholding Viswamanas, that Agni, who is the giver of chariots to unenvious (worshipper).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೇಷಾ॑ನಾ॒ಬಾ॒ಧ ಋ॒ಗ್ಮಿಯ॑ ಇ॒ಷಃ ಪೃ॒ಕ್ಷೃಶ್ಚ॑ ನಿ॒ಗ್ರಭೇ॑ |
ಉ॒ಪ॒ವಿ॒ದಾ ವ॑ಹ್ನಿ॒ರ್ವಿ॒ಂದತೇ॑ ವಸು॑ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯೇ॑ಷಾಂ | ಅ॒ಬಾ॒ಧಃ | ಋ॒ಗ್ಮಿಯಃ॑ | ಇ॒ಷಃ | ಪೃ॒ಕ್ಷಃ | ಚ | ನಿ॒ಗ್ರಭೇ॑ |
ಉ॒ಪ॒ವಿ॒ದಾ | ವ॑ಹ್ನಿಃ | ವಿ॒ಂದತೇ॑ | ವಸು॑ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಬಾಧಃ ಶತ್ರುಣಾಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಬಾಧಕ ಋಗ್ಮಿಯ ಋಗ್ಮಿರರ್ಚನೀಯೋಽಗ್ನಿರ್ಮೇಷಾನಮಯಜಮಾನಾನಾಮಿಷೋಽನ್ನಾನಿ ಪೃಕ್ಷೋಽನ್ನಾದಿರಸಾಂಕ್ಷ ನಿಗ್ರಭೇ ನಿಗ್ರಹೀತೇ || ಗ್ರಹೇರ್ಲಟ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ | ಲೋಪಸ್ತು ಅತ್ಮನೇಪದೇಷ್ಟಿತಿ ತಲೋಪಃ | ಹೃಗ್ರಹೋರ್ಭಕ್ತ೦ದಸೀತಿ ಭಕಾರ್ಥ || ನಿಗ್ರಹ್ಯ ಚ ವಹ್ನಿರ್ಹವಿಷಾಂ ವೋಠಾ ಸ ಏವಾಗ್ನಿರುಪವಿದೋಪವೇದನೇನ ಏತೇ ಹವೀಂಷಿ ದೇವಾರ್ಥಂ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತೀತ್ಯೇತಜ್ಞಾನೇನ ತೇಷಾಂನೇವ ವಸು ಧನಂ ವಿಂದತೇ | ಲಭತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಬಾಧಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ | ಋಗ್ಮಿಯಃ—ಋಕ್ಕುಗಳ ಪಠನದಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರು ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ಪೃಕ್ಷಃ ಚ—ಅನ್ನ ರಸಗಳನ್ನೂ | ನಿಗ್ರಭೇ—ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ವಹ್ನಿಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಅದೇ

ಅಗ್ನಿಯು | ಉಪವಿದಾ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಲ್ಲದವರು ಇವರೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ | ವಸು—ಅವರ ಧನವನ್ನು |
ವಿಂದತೇ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ, ಋಕ್ಕುಗಳ ಪಠನಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು
ಯಾರು ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ, ಅನ್ನ ರಸಗಳನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ವಹಿಸುವ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಲ್ಲದವರು ಇವರೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವರ ಧನವನ್ನು ತಾನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The repeller (of foes), the glorified by hymns, arrests the food and
drink, and the bearer of oblation takes away the wealth (of those) of whom
he foreknows (the neglect of sacrifices).

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ಉದ್‌ಸ್ಯ ಶೋಚಿರಸ್ಥಾದ್ಧೀದಿಯುಷೋ ವ್ಯಗಜರಂ |
ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ ಸುದ್ಯುತೋ ಗಣತ್ರಿಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಾಂತಃ ||

ಉತ್ | ಅಸ್ಯ | ಶೋಚಿಃ | ಅಸ್ಥಾತ್ | ದೀದಿಯುಷಃ | ವಿ | ಅಜರಂ |
ತಪುಃ | ಜಂಭಸ್ಯ | ಸುದ್ಯುತಃ | ಗಣತ್ರಿಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೀದಿಯುಷಃ | ದೀದಿತಿರ್ದೀಪ್ತಿ ಕರ್ಮಾ | ಸಂದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯ ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ ತಾಪಯಿತ್ಯ-
ದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಸುದ್ಯುತಃ ಶೋಭನದೀಪ್ತೇರ್ಗಣತ್ರಿಯಃ | ಹವಿರಾದಾನಾರ್ಥಂ ಯಜಮಾನಗಣಂ ಕ್ರಿಯತಿ
ತಸ್ಯ | ಆಸ್ಮೈತಾದ್ಯಶೋಗ್ನೇರಜರಂ ಜರಾರಹಿತಂ ಪುನಃ ಪುನರ್ಮಥ್ಯಮಾನತ್ಪಾನೋತನಂ ಹವಿರ್ಭಿ-
ರ್ವರ್ಧಮಾನತ್ಪಾದಭಿನವಂ ನಾ ಶೋಚಿಸ್ತೇಜ ಉದಸ್ಥಾತ್ | ಉದ್‌ತಮಭೂತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ದೀದಿಯುಷಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದವನೂ | ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ—ದಹಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ದಂಷ್ಟ್ರ
ವೃಳ್ಳವನೂ | ಸುದ್ಯುತಃ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಗಣತ್ರಿಯಃ—ಹವಿಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಯಜಮಾನ

ಗಣವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವವನೂ ಆದ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಅಗ್ನಿಯು | ಅಜರಂ—ಕ್ಷಯರಹಿತವಾದ | ಶೋಚಿಃ—
ತೇಜಸ್ಸು | ವಿ ಉತ್ ಅಸ್ಥಾತ್—ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಸರಿಸಿದೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವ್ರಜ್ಜಲಿತನೂ, ದಹಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟವುಳ್ಳವನೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಹವಿಸ್ಸಿ
ಗಾಗಿ ಯಜಮಾನಗಣವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಕ್ಷಯರಹಿತವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಮೇಲೆದ್ದು
ಪ್ರಸರಿಸಿದೆ.

English Translation.

The imperishable lustre rises of that Agni, who is radiant, bright
with blazing teeth, resplendent, and glorious amidst troops (of worshippers).

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಉದು ತಿಷ್ಠ ಸ್ವಧ್ವರ ಸ್ತವಾನೋ ದೇವ್ಯಾ ಕೃಪಾ |

ಅಭಿಖ್ಯಾ ಭಾಸಾ ಬೃಹತಾ ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ೫ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಉತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ತಿಷ್ಠ | ಸ್ವಧ್ವರ | ಸ್ತವಾನಃ | ದೇವ್ಯಾ | ಕೃಪಾ |

ಅಭಿಖ್ಯಾ | ಭಾಸಾ | ಬೃಹತಾ | ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಸ್ವಧ್ವರ ಶೋಭನಯಜ್ಞ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅಭಿಖ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛಂತ್ಯಾಭಿತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯಾ ವಾ
ಬೃಹತಾ ಬೃಹತ್ಯಾ ಭಾಸಾ ದೀಪ್ತ್ಯಾ ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ಶುಚಿ ದೀಪ್ತಾ || ದೀಪನಶೀಲಸ್ತ್ವಂ ಸ್ತವಾನಃ
ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ತೋತ್ರಯಮಾನಃ ಸನ್ ದೇವ್ಯಾ ದ್ಯೋತಮಾನಯಾ ಕೃಪಾ ಜ್ವಾಲಯೋತ್ತಿಷ್ಠ | ತಮಃ-
ಸರಿಹಾರಾರ್ಥಮುದ್ಗಚ್ಛ | ಉ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಧ್ವರ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಭಿಖ್ಯಾ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸು
ವುದೂ | ಬೃಹತಾ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ ಆದ | ಭಾಸಾ—ಕಾಂತಿಯಿಂದ | ಶುಶುಕ್ವನಿಃ—ಕಂಗೆಳಿಸುವ
ನೀನು | ಸ್ತವಾನಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ | ದೇವ್ಯಾ—ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಕೃಪಾ—
ಜ್ವಾಲೆಯೊಡನೆ | ಉತ್ತಿಷ್ಠ—ಎದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

|| ಭವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಾರ್ಥನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸಂಸುವುದೂ, ಮಹತ್ತಾದುದೂ ಆದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ನೀನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಜ್ವಾಲೆಯೊಡನೆ ಎದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

English Translation.

Rise up with celestial splendour, you who are radiant with great and present lustre, who are worthily worshipped and glorified.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಯಾಹಿ ಸುಶಸ್ತಿಭಿರ್ಹವ್ಯಾ ಜುಹ್ವಾನ ಅನುಷಕ್ |

ಯಥಾ ದೂತೋ ಬಭೂಥ ಹವ್ಯವಾಹನಃ || ೬ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಗ್ನೇ | ಯಾಹಿ | ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಹ್ವಾನಃ | ಅನುಷಕ್ |

ಯಥಾ | ದೂತಃ | ಬಭೂಥ | ಹವ್ಯವಾಹನಃ || ೬ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅನುಷಗಾನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವನಯೋಗ್ಯಾನ್ಯ-
ನ್ನಾನಿ ಜುಹ್ವಾನೋ ಜುಹ್ವನ್ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತ್ಸುಂ ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ ಶೋಭನ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಹ
ಯಾಹಿ | ದೇವಾನಾಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾರ್ಥಂ ಗಚ್ಛ | ಅಸ್ಯ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾತೃತ್ವಂ ಕಥಮಿತ್ಯಾಶಂಕಾಹ |
ಯಥಾ ಶ್ಲಂ ಹವ್ಯವಾಹನೋ ಹವಿಷಾಂ ವೋಥಾ ದೇವಾನಾಂ ದೂತೋ ಬಬೂಥ ಭವಸಿ ತಥಾ
ಜುಹ್ವಾನ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತೈಂ—ನೀನು) | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಹವ್ಯವಾಹನಃ—
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಷ್ಪನ್ನು ವಹಿಸುವ | ದೂತಃ—ದೇವದೂತನಾಗಿ | ಬಭೂವ—ಅಗಿರುವೆಯೋ (ಆದುದ
ರಿಂದಲೇ) | ಅನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಷ್ಪುಗಳನ್ನು | ಜುಹ್ವಾನಃ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ | ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ | ಯಾಹಿ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೇವದೂತನಾಗಿ ಆಗಿರುವೆಯೋ ಅದುವರಿಯಂತೆ, ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗು.

English Translation.

Proceed, Agni, with pious praises, offering in due order the oblations (to the gods), for you are their messenger, the bearer of oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಃ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಹುವೇ ಹೋತಾರಂ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |

ತಮಯಾ ವಾಚಾ ಗೃಣೇ ತಮು ವಃ ಸ್ತುಷೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಹುವೇ | ಹೋತಾರಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |

ತಂ | ಅಯಾ | ವಾಚಾ | ಗೃಣೇ | ತಂ | ಊಂ ಇತಿ | ವಃ | ಸ್ತುಷೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ವೋ ಯಷ್ಟ್ಯತ್ತೇನ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನಮಗ್ನಿಂ ಹುವೇ | ಅಹ್ಯಯಾಮಿ | ಅಹೂಯ ಚ ತಮಗ್ನಿಮಯಾನಯಾ ಸೂಕ್ತರೂಪಯಾ ವಾಚಾ ಗಿರಾ ಗೃಣೇ | ಶಂಸಾಮಿ | ಕಿಂಚಿ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಂ ತಮು ತಮೇನಾಗ್ನಿಂ ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆ | ಹೋತಾರಂ—ಯಜ್ಞಸಂಪಾದಕನೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ತಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅಯಾ ವಾಚಾ—ಈ ಸ್ತುತಿ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ | ಗೃಣೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ತಮು—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಾನವರಿಗೆ ಯಜ್ಞಸಂಪಾದಕನೂ, ಪುರಾತನನೂ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗಾಗಿ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke for you, (worshippers), Agni, the ancient ministrant priest of men ; I praise him with this hymn, I glorify him for you.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯಜ್ಞೇಭಿರದ್ಭುತಕ್ರತುಂ ಯಂ ಕೃಪಾ ಸೂದಯಂತ ಇತ್ |

ಮಿತ್ರಂ ನ ಜನೇ ಸುಧಿತಮೃತಾವನಿ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ | ಯಂ | ಕೃಪಾ | ಸೂದಯಂತೇ | ಇತ್ |

ಮಿತ್ರಂ | ನ | ಜನೇ | ಸುಧಿತಂ | ಯತೃವನಿ || ೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ ಬಹುನಿಧಸ್ವಜ್ಞಂ ಯದ್ವಾ ಚಿತ್ರಕರ್ಮಾಣಂ ಮಿತ್ರಂ ನ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಿತ್ರಮಿವ ಸ್ಥಿತಂ ಸುಧಿತಂ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸಂತರ್ಪಿತಂ ಯಮಗ್ನಿಮೃತಾವನಿ ಯಜ್ಞವತಿ ಜನೇ ಯಜಮಾನೇ ಕೃಪಾ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನ ಯಜ್ಞೇಭಿಯಜ್ಞೈಃ ಸೂದಯಂತೇ | ಸೂದಿಃ ಕ್ಷರಣಕರ್ಮಾ | ಅಧ್ವರ್ಯಾದಯಃ ಕಾಮಾನ್ ಕ್ಷಾರಯಂತೈವ | ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಾಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಮಗ್ನಿಮುಪಾಸೇವಧ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ—ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಮಿತ್ರಂ ನ—ಮಿತ್ರನಂತಿರುವವನೂ | ಸುಧಿತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತರ್ಪಿತನೂ ಆದ | ಯಂ ಇತ್—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಯತಾವನಿ—ಯಜ್ಞವತ್ತಾದ | ಜನೇ—ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ | ಕೃಪಾ—ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ಸೂದಯಂತೇ—ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವರೋ (ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ)

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಮಿತ್ರನಂತಿರುವವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತರ್ಪಿತನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಯಜ್ಞವತ್ತಾದ ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞದ್ವಾರಾ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ.

English Translation.

(Worship him who is) of wondrous works, who, gladdened (by offerings), is present like a friend, whom (the priests) by their sacrifices, according to their power, render propitious to the worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾವಾತಃ ||

ಋತಾವಾನಮೃತಾಯವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸಾಧನಂ ಗಿರಾ |

ಉಪೋ ಏನಂ ಜುಜುಷುರ್ನಮಸಸ್ಪದೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋತವಾನಂ | ಋತಯವಃ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ | ಸಾಧನಂ | ಗಿರಾ |

ಉಪೋ ಇತಿ | ಏನಂ | ಜುಜುಷುಃ | ನಮಸಃ | ಪದೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋತಾಯವೋ ಯಜ್ಞಕಾಮಾ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಋತಾವಾನಂ ಯಜ್ಞವಂತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸಾಧನಂ ಸಾಧನಭೂತಮೇನಮಗ್ನಿಂ ನಮಸೋ ಹವಿಷಃ ಪದೇ ಸ್ಥಾನೇ ಯಜ್ಞಾಂಗೇ ವಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚೋಪೋ ಜುಜುಷುಃ | ಉಪಾಸೇವಧ್ವಂ || ತಿಜಾಂ ತಿಜೋ ಭವಂತೀತಿ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಪುರುಷಾದೇಶಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋತಾಯವಃ—ಯಜ್ಞಕಾಮರಾದ ಎಲೈ ಯಜಮಾನರೇ | ಋತಾವಾನಂ—ಯಜ್ಞವಂತನೂ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಸಾಧನಂ—ಕಾರಣನೂ ಆದ | ಏನಂ—ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ನಮಸಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ | ಪದೇ—ಸ್ಥಾನವಾದ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಲ್ಲಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಿನಿಂದ | ಉಪೋ ಜುಜುಷುಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಕಾಮರಾದ ಎಲೈ ಯಜಮಾನರೇ, ಯಜ್ಞವಂತನೂ, ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೂ ಆದ ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ ಇವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ.

English Translation.

Pious worshippers, at the place of offerings adore with praise him who is gratified by worship, the completer of the sacrifice.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಚ್ಛಾ ನೋ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ ಯಜ್ಞಾಸೋ ಯಂತು ಸಂಯತಃ |
ಹೋತಾ ಯೋ ಅಸ್ತಿ ವಿಕ್ಷ್ವಾ ಯಶಸ್ತಮಃ || ೧೦ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಚ್ಛ | ನಃ | ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ | ಯಜ್ಞಾಸಃ | ಯಂತು | ಸಂಯತಃ |
ಹೋತಾ | ಯಃ | ಅಸ್ತಿ | ವಿಕ್ಷ್ವಾ | ಆ | ಯಶಸ್ತಮಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಂಯತಃ ಸ್ತುಗಾದಿಭಿರ್ನಿಯಮಿತಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಾಸೋ ಯಜ್ಞಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಮಂಗಿ-
ರಸಾಂ ವಿಶಿಷ್ಟಮಗ್ನಿಮಾಚ್ಛಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಚ ಯಂತು | ಗಚ್ಛಂತು | ಯೋಽಗ್ನಿವಿಕ್ಷ್ವಾ ಮನುಷ್ಯೇಷು
ಹೋತಾ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಃ ಸನ್ನಾ ಸರ್ವತೋ ಯಶಸ್ತಮಃ || ಲುಪ್ತಮತ್ಪರ್ಥೀಯಃ || ಯಶಸ್ತಿ-
ತಮೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ ತಮಗ್ನಿಂ ಯಂತಿತ್ಯನ್ವಯಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಯಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ವಿಕ್ಷ್ವಾ—ಮಾನವರಲ್ಲಿ | ಹೋತಾ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ |
ಆ—ಸರ್ವತ್ರ | ಯಶಸ್ತಮಃ—ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ | ಅಸ್ತಿ—ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹವನೋ |
ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ ಅಚ್ಛ—ಅಂಗಿರಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸಂಯತಃ—ಒಳ್ಳೆಯ
ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಯಜ್ಞಾಸಃ—ಯಜ್ಞಗಳು | ಯಂತು—ಪೂಜೆಗಾಗಿ
ಸಮಾಪಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೋ
ಅಂತಹವನೂ, ಅಂಗಿರಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಸಮಾಪಿಸಲಿ.

English Translation.

Let our sacrificers, prepared (with their implements), present them-
selves before the chief of Angirasas, who is the most renowned offerer of
oblations amongst men.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನೇ ತವ ತೈ ಅಜರೇಂಧಾನಾಸೋ ಬೃಹದ್ಭಾಃ ।
ಅಶ್ವಾ ಇವ ವೃಷಣಸ್ತವಿಸ್ವೀಯವಃ ॥ ೧೦ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನೇ | ತವ | ತೈ | ಅಜರ | ಇಂಧಾನಾಸಃ | ಬೃಹತ್ | ಭಾಃ |
ಅಶ್ವಾಃ | ಇವ | ವೃಷಣಃ | ತವಿಸ್ವೀಯವಃ ॥ ೧೦ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಜರ ಜರಾರಹಿತ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಇಂಧಾನಾಸ ಇಂಧಾನಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಾ ಬೃಹದ್ಬೃಹಂತೋ ಮಹಾಂತಸ್ತೈ ತೇ ಸರ್ವಗತಾಸ್ತವ ತ್ವದೀಯಾ ಭಾ ಭಾಸೋ ರಶ್ಮಯೋ ವೃಷಣಃ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರಃ ಸಂತಸ್ತವಿಸ್ವೀಯವೋ ಬಲವಾಚರಂತೋ ಭವಂತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಶ್ವಾ ಇವ ಯಥಾ ವೃಷಣೋ ರೇತಸಃ ಸೇಕ್ತಾರೋಶ್ವಾ ಬಲವಾಚರಂತೋ ಭವಂತಿ ತದ್ಭತ್ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಅಜರ—ಜರಾರಹಿತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಇಂಧಾನಾಸಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾದವೂ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ತೈ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಭಾಃ—ರಶ್ಮಿಗಳು | ವೃಷಣಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕಗಳಾಗಿ | ಅಶ್ವಾಇವ—ಅಶ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ | ತವಿಸ್ವೀಯವಃ—ಇವೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಕ್ಷಯರಹಿತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದವೂ, ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳು ಕಾಮವರ್ಷಕಗಳಾಗಿ, ಅಶ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಇವೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

English Translation.

These your vast blazing flames, undecaying Agni, are most powerful, vigorous as horses.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸ ತ್ವಂ ನ ಉರ್ಜಾಂ ಪತೇ ರಯಿಂ ರಾಸ್ವ ಸುವೀರ್ಯಂ ।
ಪ್ರಾವ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಸಮತ್ಸಾ ॥ ೧೧ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಊರ್ಜಾಂ | ಪತೇ | ರಯಿಂ | ರಾಸ್ತು | ಸುವೀರ್ಯಂ |

ಪ್ರ | ಅವ | ನಃ | ತೋಕೇ | ತನಯೇ | ಸಮತ್ಸ್ತು | ಆ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಊರ್ಜಾಮನ್ನಾನಾಂ ಪತೇ ಸ್ವಾಮಿನ್ ದೇ ಅಗ್ನೇ ಸ ತಥಾವಿಧಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ರಾಸ್ತು | ದೇಹಿ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತೋಕೇ ಪುತ್ರೇ ತನಯೇ | ತನೋತಿ ವಿಸ್ತಾರಯತಿ ಪುತ್ರಮಿತಿ ತನಯಃ ಪೌತ್ರಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನರ್ತಮಾನಂ ಧನಂ ಸಮತ್ಸ್ತು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಚ ಯದ್ರಕ್ಷಿತವ್ಯಂ ಧನಂ ತಚ್ಚ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ | ಅನೇನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಊರ್ಜಾಂ—ಅನ್ನಗಳಿಗೆ | ಪತೇ—ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ—ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುವೀರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ರಾಸ್ತು—ಕೊಡು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತೋಕೇ—ಪುತ್ರನಲ್ಲಿಯೂ | ತನಯೇ—ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಧನವನ್ನು | ಸಮತ್ಸ್ತು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಪ್ರಾವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ನೀನು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು. ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಧನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Do you, who are the lord of food, give us riches, with male offspring : defend us, with our sons and grandsons, in battles.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾ ಉ ವಿಶ್ವತಿಃ ಶಿತಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಮನುಷೋ ವಿತಿ |

ವಿಶ್ವೇದಗ್ನಿಃ ಪ್ರತಿ ರಕ್ವಾಂಸಿ ಸೇಧತಿ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ನೈ | ಲೂಂ ಇತ್ | ವಿಶ್ವತೀಃ | ಶಿತಃ | ಸುಪ್ರೀತಃ | ಮನುಷಃ | ವಿಶಿ |
ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ಪ್ರತಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಿ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವತಿರ್ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತಾ ಶಿತೋ ಹವಿರ್ಭಿಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತಃ ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಸುಪ್ರೀತಃ ಸುಷ್ಮ
ಪ್ರೀತಃ ಸನ್ ಮನುಷೋ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ವಿಶಿ ನಿವೇಶನೇ ಗೃಹೇ ಯದ್ವೈ ಯದಾ ಖಲು ವರ್ತತೇ
ತದಾನೀಮಗ್ನಿರ್ವಿಶ್ವೇದ್ವಿಶ್ವಾನೈವ ತಸ್ಯ ಬಾಧಕಾಸಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪ್ರತಿ ಸೇಧತಿ | ಹಿನಸ್ತಿ || ಷಿಧು ಗತ್ಯಾಂ |
ಭಾವಾದಿಕಃ | ಉ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವತೀಃ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ | ಶಿತಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—
ಅಗ್ನಿಯು | ಸುಪ್ರೀತಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಮನುಷಃ—ಮಾನವನ | ವಿಶಿ—ಗೃಹದಲ್ಲಿ |
ಯದ್ವೈ—ಯಾಗಾಗ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನೋ ಆಗ | ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ಹಿಂಸಕವಾದ
ಶತ್ರುಪಂಗಡವನ್ನೂ | ಪ್ರತಿ ಸೇಧತಿ—ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವ
ನಾಗಿ ಮಾನವನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನೋ ಆಗ ಸಮಸ್ತವಾದ ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುಪಂಗಡವನ್ನೂ
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When Agni, the lord of men, is sharpened (by sacrifice), and, well
pleased, is present in the abode of a man, he verily defends it against all
evil spirits.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ರುಷ್ಟ್ವಾಗ್ನೇ ನವಸ್ಯ ಮೇ ಸ್ತೋಮಸ್ಯ ವೀರ ವಿಶ್ವತೇ |
ನಿ ಮಾಯಿನಸ್ತಪುಷಾ ರಕ್ಷಸೋ ದಹ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ರು॒ಷ್ಟೀ | ಅ॒ಗ್ನೇ | ನ॒ವ॑ಸ್ಯ | ಮೇ | ಸ್ತೋ॒ಮಸ್ಯ॑ | ವಿ॒ರ | ವಿ॒ಶ್ವ॒ತೇ |
ನಿ | ಮ॒ಾಯಿನಃ॑ | ತ॒ಪು॒ಷಾ | ರ॒ಕ್ಷಸಃ॑ | ದ॒ಹ | ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೀರ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಿನಾಶಯಿತವೀರ್ಯವನ್ನಿಶ್ವತೇ ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತರ್ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನವಸ್ಯೇ-
ದಾನೀಂಕ್ರಿಯಮಾಣತ್ವನ್ನೂತನಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ಸ್ತೋಮಸ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾದಿಕಂ ಶ್ರುಷ್ಟೀ ಶ್ರುತ್ವಾ
ಮಾಯಿನೋ ಮಾಯಾವಿನೋ ರಕ್ಷಸೋ ಕರ್ಮವಿಘ್ನಕಾರಿಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಪುಷಾ ತಾಪಕೇನ
ತೇಜಸಾ ನಿ ದಹ | ನಿತರಾಂ ಭಸ್ಮೀಕುರು || ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಸ್ನಾತ್ವ್ಯಾದಯಶ್ಚೇತಿ ನಿಪಾತಿತಃ | ವಕಾರ-
ಲೋಪಶ್ಚಂದಸಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವೀರ—ವೀರ್ಯವಂತನೂ | ವಿಶ್ವತೇ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ |
ನವಸ್ಯ—ಈಗ ತಾನೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಸ್ತೋಮಸ್ಯ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು |
ಶ್ರುಷ್ಟೀ—ಕೇಳಿ | ಮಾಯಿನಃ—ವಂಚಕರಾದ | ರಕ್ಷಸಃ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ತಪುಷಾ—ದಾಹಾತ್ಮಕವಾದ
ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ನಿ ದಹ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವೀರ್ಯವಂತನೂ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಈಗ ತಾನೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಂಚಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ದಾಹಾತ್ಮಕವಾದ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

English Translation.

Hero, Agni, lord of men, hearing this my present praise, consume
the guileful Rakshasas by your flames.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ತಸ್ಯ॑ ಮ॒ಾಯಯಾ॑ ಚ॒ನ ರಿ॒ಪು॒ರೀ॒ಶೀ॒ತ ಮ॒ರ್ತ॒ಯಃ॑ |
ಯೋ॑ ಅ॒ಗ್ನಯೇ॑ ಸ॒ದಾಶ॑ ಹ॒ವ್ಯದಾ॑ತಿಭಿಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ತಸ್ಯ॑ | ಮ॒ಾಯಯಾ॑ | ಚ॒ನ | ರಿ॒ಪುಃ | ಈ॒ಶೀ॒ತ | ಮ॒ರ್ತ॒ಯಃ॑ |
ಯಃ | ಅ॒ಗ್ನಯೇ॑ | ದ॒ದಾಶ॑ | ಹ॒ವ್ಯದಾ॑ತಿಭಿಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮರ್ತೋಽ ಮನುಷ್ಯೋ ರಿಪುಃ ಶತ್ರುಃ | ಚನೇತಿ ನಿಸಾತಸಮುದಾಯೋಽಪ್ಯರ್ಥೇ |
ಮಾಯಯಾ ಚನ ಮಾಯಯಾಪಿ ತಸ್ಯ ಜನಸ್ಯ ನೇಶೀತ | ಈಶ್ವರೋ ನ ಭವತಿ | ಯೋ ಜನೋ
ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರ್ಹವಿಷಾಂ ದಾತೃಭಿರ್ಬುತ್ಸಿಗ್ನಿರಗ್ನಯೇ ದದಾಶ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಯ ರಿಪುರ್ನಾ-
ಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಽತಿಶಬ್ದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ
ಮೂಲಕ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ದದಾಶ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವನೋ | ತಸ್ಯ—ಅವನಿಗೆ |
ಮರ್ತಃ—ಮಾನವನಾದ | ರಿಪುಃ—ಯಾವ ಶತ್ರುವೂ | ಮಾಯಯಾ ಚನ—ತನ್ನ ವಂಚಕಬುದ್ಧಿ
ಯಿಂದಲೂ | ನ ಈಶೀತ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಭುತ್ವವಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಅವನ ಮುಂದೆ ಅವನ ಮಾನವಶತ್ರುವು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ತನ್ನ ವಂಚಕಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಸಹ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ

English Translation.

No hostile mortal shall have power by fraud over him who by the
(sacred) offerers of the oblation presents (offerings) to Agni-

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ವ್ಯತ್ವಸ್ತ್ವಾ ವಸುವಿದಮುಕ್ತಣ್ಯುರಸ್ಪ್ರೀಣಾದ್ಯಷ್ಟಿಃ |

ಮಹೋ ರಾಯೇ ತಮು ತ್ವಾ ಸಮಿಧೀಮಹಿ || ೧೬ ||

|| ಽದಪಾಠಃ ||

ವಿ೨ಅಶ್ವಃ | ತ್ವಾ | ವಸುವಿದಂ | ಉಕ್ತಣ್ಯುಃ | ಅಸ್ಪ್ರೀಣಾತ್ | ಯುಷಿಃ |

ಮಹಃ | ರಾಯೇ | ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ಸಂ | ಇಧೀಮಹಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ತಣ್ಯುರ್ಧನಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛನ್ ಯದ್ವಾ ವೃಷ್ಟಿಸೇಕ್ತಾರಮಿಚ್ಛನ್ ವ್ಯಕ್ತ
ಋಷೀರೇತನ್ನಾಮಕೋ ಮಮ ಹಿತಾ ವಸುವಿದಂ ವಸೂನಾಂ ಧನಾನಾಂ ಲಂಭಕಂ ತ್ವಾಮಸ್ಪ್ರೀಣಾತ್ |

ಧನಾದಿಸ್ತ್ರಾಪ್ತೃರ್ಥಂ ಹವಿರ್ಭರತೋಷಯತ್ | ತಥಾ ವಯಮಪಿ ಮಹೋ ಮಹತೇ ರಾಯೇ ಧನಾಯ
ತಮು ತಥಾವಿಧಮೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಮಿಧೀಮಹಿ | ಸಮ್ಯಗಾಜ್ಯಾದಿಹವಿರ್ಭರ್ದೀಪಯೇಮು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಉಕ್ತಣ್ಯುಃ—ಧನದಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ವ್ಯಶ್ವಃ—ವ್ಯಶ್ವನಾಮಕನಾದ | ಯುಷಿಃ—
ಋಷಿಯು (ನನ್ನ ಪಿತೃವು) | ವಸುವಿದಂ—ಧನಪ್ರಾಪಕನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಪ್ರೀಣಾತ್—
ಹವಿರ್ಧಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು (ಅದರಂತೆಯೇ) | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯೇ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ |
ತಮು—ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಮಿಧೀಮಹಿ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಧನದಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ವ್ಯಶ್ವನಾಮಕನಾದ ಋಷಿಯು (ನನ್ನ ಪಿತೃವು)
ಧನಪ್ರಾಪಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹವಿರ್ಧಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ
ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

The Rishi Vyashwa, desirous (of propitiating) the showerer (of rain),
has gratified you, the bestower of wealth ; so we too kindle you for (the
acquirement of) ample riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಶ॒ನಾ॑ ಕಾ॒ವ್ಯ॒ಸ್ತಾ॒ನ್ವ ನಿ ಹೋ॑ತಾರಮಸಾದಯತ್ |

ಆ॒ಯ॒ಜಿಂ ತ್ವಾ॑ ಮನ॑ವೇ ಜಾತ॑ವೇದಸಂ || ೧೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಉ॒ಶ॒ನಾ॑ | ಕಾ॒ವ್ಯಃ॑ | ತ್ವಾ॒ | ನಿ | ಹೋ॑ತಾರಂ | ಆ॒ಸಾ॒ದ॒ಯ॒ತ್ |

ಆ॒ಯ॒ಜಿಂ | ತ್ವಾ॑ | ಮನ॑ವೇ | ಜಾತ॑ವೇದಸಂ || ೧೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕಾವ್ಯಃ ಕವಿಪುತ್ರ ಉತನೈತನ್ನಾಮಕ ಯುಷಿರ್ಮನದೇ ರಾಜ್ಞೇ | ತಸ್ಯ ಗೃಹ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಯಜಿವಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಯಜ್ವಾರಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ |
ಪುನಸ್ತಾತಬ್ಧ ಅಪರಾರ್ಥಃ | ತ್ವಾನೇವ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ ನೃಸಾದಯತ್ |
ಋತರಾಮುಪಾವೇಶಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಕಾವ್ಯಃ—ಕವಿಪುತ್ರನಾದ | ಉಶನಾ—ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಋಷಿಯು | ಮನವೇ—
ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ | ಆಯಜಿಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಯಾಗಮಾಡುವವನೂ | ಜಾತವೇದಸಂ—
ಜಾತೋವೇದಸಂಕ್ಷುಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಹೋತಾರಂ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ | ನಿ ಅಸಾದ-
ಯತ್—ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕವಿಪುತ್ರನಾದ ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಋಷಿಯು ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ, ಜಾತವೇದೋಸಂಕ್ಷುಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ
ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Ushanas, as the son of Kavi, has established you, Jatavedas, as the ministrant priest, you as the offerer of sacrifice, for Manu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ತ್ವಾ ಸಜೋಷಸೋ ದೇವಾಸೋ ದೂತಮಕ್ರತ |

ಶ್ರುಷ್ಟೀ ದೇವ ಪ್ರಥನೋ ಯಜ್ಞಿಯೋ ಭುವಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಸಜೋಷಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ದೂತಂ | ಅಕ್ರತ |

ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ದೇವ | ಪ್ರಥಮಃ | ಯಜ್ಞಿಯಃ | ಭುವಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋಽಸ್ತುಕಂ
ಹವೀಂಷ್ಯಾನಯತೀತಿ ವಿಚಾರ್ಯ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾನೇವ ದೂತಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾರಂ
ದೂತಮಕ್ರತ | ಅಕಾಷುಃ | ತತೋ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಥನೋ ದೇವಾನಾಂ
ಮುಖ್ಯಭೂತಸ್ತುಂ ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಶ್ರುಷ್ಟೀತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ | ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಯಜ್ಞಿಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಹವಿರ್ವಾ-
ತ್ಯತ್ತೇನ ಯಜ್ಞಾರ್ಥೋ ಭುವಃ | ಭೂಯಾಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ನಿಶ್ಚೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಜೋಷಸಃ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ | ತ್ವಾ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ದೂತಂ—ಹವಿರ್ವಾಹಕನಾದ ದೂತನನ್ನಾಗಿ
ಅಕ್ರತ—ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ | ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಪ್ರಥಮಃ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು | ಶ್ರುಷ್ಟೀ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಯಜ್ಞಿಯಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನಾಗಿ | ಭುವಃ—ಆಗರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಹವಿರ್ವಾಹಕನಾದ ದೂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನಾಗಿರು.

English Translation.

All the consentient gods have made you their messenger ; may you,
divine Agni, who are the first (of the deities), quickly become the object of
their worship.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಂ ಘಾ ವೀರೋ ಅಮೃತಂ ದೂತಂ ಕೃಣ್ವೀತ ಮರ್ತಯಃ |
ಪಾವಕಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ ವಿಹಾಯಸಂ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಂ | ಘ | ವೀರಃ | ಅಮೃತಂ | ದೂತಂ | ಕೃಣ್ವೀತ | ಮರ್ತಯಃ |
ಪಾವಕಂ | ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ | ವಿಹಾಯಸಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನಯಾ ಯಜಮಾನಶ್ಚಾಗ್ನಿಂ ದೇವಾನಾಂ ದೂತಮಕಾರ್ಷೀದಿತ್ಯಾಹ | ವೀರಃ ಕರ್ಮಣಿ
ಸಮರ್ಥೋ ಮರ್ತಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಯಜಮಾನೋಽಮೃತಂ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಂ ಪಾವಕಂ
ಪಾಪಾನಾಂ ಶೋಧಕಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ | ವರ್ತನಿರ್ಮಗಃ | ಕೃಷ್ಣಮಾರ್ಗಂ ವಿಹಾಯಸಂ | ವಿಹಾಯಾ
ಇತಿ ಮಹನ್ನಾಮ | ಗುಣೈಸ್ತೈಜೋಽಧಿಕತ್ವೇನ ವಾ ಮಹಾಂತಮಿಮಂ ಘೇಮಮೇವಾಗ್ನಿಂ ದೂತಂ
ದೇವಾನಾಂ ವೋಽಧ್ಯತ್ವೇನ ದೂತಂ ಕೃಣ್ವೀತ | ಅಕಾರ್ಷೀತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರಃ—ಕರ್ಮಸಮರ್ಥನೂ | ಮರ್ತ್ಯಃ—ಮಾನವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನು | ಅಮೃತಂ—
ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತನೂ | ಪಾವಕಂ—ಪಾಪಶೋಧಕನೂ | ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ—ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳ ಮಾರ್ಗ
ವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಹಾಯಸಂ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಇಮಂ ಘ—ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ದೂತಂ—
ದೇವದೂತನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣ್ಯೇತ—ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಸಮರ್ಥನೂ, ಮಾನವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನು ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತನೂ, ಪಾಪಶೋಧಕನೂ,
ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳವನೂ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ದೇವದೂತನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

The pious mortal has appointed this immortal, purifying, dark-
moving, mighty (Agni), his messenger.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ಹುನೇನು ಯತಸ್ತುಚಿಃ ಸುಭಾಸಂ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ |

ವಿಶಾಮಗ್ನಿಮಜರಂ ಪ್ರತ್ನಮಿಡ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಹುನೇನು | ಯತಸ್ತುಚಿಃ | ಸುಭಾಸಂ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ |

ವಿಶಾಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಅಜರಂ | ಪ್ರತ್ನಂ | ಈಡ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯತಸ್ತುಚೋ ಗೃಹೀತಸ್ತುಚೋ ಯದ್ವಾ ತತ್ತತ್ಪ್ಲಾನೇಷು ನಿಯಮಿತಸ್ತುಚೋ ವಯಂ
ಸುಭಾಸಂ ಶೋಭನದೀಪ್ತಿಂ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ ದೀಪನಶೀಲತೇಜಸ್ಕಂ ವಿಶಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ | ಯದ್ವಾ |
ವಿಶಾಮಿಡ್ಯಮಿತ್ಯನ್ವಯಃ | ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ತೋತವ್ಯಮಜರಂ ಜರಾರಹಿತಂ ಪ್ರತ್ನಂ ಪುರಾತನಂ ತಂ
ತಥಾವಿಧಮಗ್ನಿಂ ಹುನೇನು | ಸ್ತೋತ್ರೇಶಸ್ತ್ರಾದಿಭಿರಾಹ್ವಯಾಮಾಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯತಸ್ಪೃಚಃ—ಚಮಸಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನಾವು | ಸುಭಾಸಂ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ | ವಿಶಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ | ಈಡ್ಯಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದವನೂ | ಅಜರಂ—ಜರಾರಹಿತನೂ | ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ತಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹುವೇಮು—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಚಮಸಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಹೋಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನಾವು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಜರಾರಹಿತನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Let us with uplifted ladles invoke him, the brilliant, bright-shining, undecaying, ancient Agni, who is to be adored by men.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ಅಸ್ತ್ಯೈ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರಾಹುತಿಂ ಮರ್ತೋಽವಿಧತ್ |

ಭೂರಿ ಪೋಷಂ ಸ ಧತ್ತೇ ವೀರವದ್ಯಶಃ || ೨೧ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಃ | ಅಸ್ತ್ಯೈ | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ | ಆಹುತಿಂ | ಮರ್ತಃ | ಅವಿಧತ್ |

ಭೂರಿ | ಪೋಷಂ | ಸಃ | ಧತ್ತೇ | ವೀರವದ್ಯಶಃ | ಯಶಃ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರ್ಹವಿರ್ದಾತ್ಯಭಿರ್ಯತ್ಸಿಗ್ನಿರಸ್ಮಾ ಅಗ್ನಯೇ ಆಹುತಿ-
ಮವಿಧತ್ ವಿದಧಾತಿ ಸ ಮನುಷ್ಯೋ ಭೂರಿ ಬಹು ಪೋಷಂ ಧನಾಧಿಭಿಃ ಪೋಷಣಂ ವೀರವತ್ ಪುತ್ರ-
ಪೌತ್ರಾದಿಯುಕ್ತಂ ಯಶಃ ಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಧತ್ತೇ | ಧಾರಯತಿ | ತಸ್ಯ ಧನಾದೀನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯಃ—ಯಾವ | ಮರ್ತಃ—ಮಾನವನು | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಒಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ | ಅಸ್ತ್ಯೈ—ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ | ಆಹುತಿಂ—ಆಜ್ಞಾಧ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನು | ಅವಿಧತ್—ಅರ್ಪಿಸುವನೋ |

ಸಃ—ಅದೇ ವಾನವನು | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಪೋಷಂ—ಧನಾದಿಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ವಿರವತ್—
ವಿರಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಯಶಃ—ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ | ಧತ್ತೇ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವಾನವನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಜ್ಯಾದ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಪಿಸುವನೋ ಅದೇ ವಾನವನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಧನಾದಿಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ವಿರಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The man who by the (holy) presenters of oblations makes offerings to him, receives (from Agni) ample nourishment, with male progeny, and fame.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರಥಮಂ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಪ್ರತಿ ಸ್ತುಗೇತಿ ನಮಸಾ ಹವಿಸ್ಕೃತೀ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಥಮಂ | ಜಾತವೇದಸಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಪ್ರತಿ | ಸ್ತುಕ್ | ಏತಿ | ನಮಸಾ | ಹವಿಸ್ಕೃತೀ || ೨೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಪ್ರಥಮಂ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಧಾನಭೂತಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ಏತಾದ್ಯಶಮಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಸ್ತೋಮಾದಿಯಜ್ಞೇಷು ಹವಿಸ್ಕೃತೀ ಸೋಮಾದಿಹವಿಯುಕ್ತಾ ಸ್ತುಗ್ನಮಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ನಮಸ್ಕರೇಣ ವಾ ಸಹ ಪ್ರತ್ಯೇತಿ | ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ||

। ಶ್ರುತಿರ್ದಾರ್ಥಃ |

ಪ್ರಥಮಂ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತಿ ಮುಖ್ಯನೂ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಹವಿಸ್ಕೃತೀ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ | ಸ್ತುಕ್—ಚಮಸಪಾತ್ರೆಯು | ನಮಸಾ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಪ್ರತ್ಯೇತಿ—ಸಮಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತಿ ಮುಖ್ಯನೂ, ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಚಮಸಪಾತ್ರೆಯು ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

The ladle charged with the oblation proceeds with reverence at sacrifices to the ancient Agni, the first (of the gods), the cognizant of all that exists.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆಭಿವಿಧೇನಾಗ್ನಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿವ್ಯಶ್ವವತ್ |
ಮಂಹಿಷಾಭಿವ್ಯತಿಭಿಃ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ || ೨೩ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆಭಿಃ | ವಿಧೇಮ | ಅಗ್ನಯೇ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |
ಮಂಹಿಷಾಭಿಃ | ಮತಿಭಿಃ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕಾ ವಯಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತಮಾಭಿವ್ಯಮಂಹಿಷಾಭಿಃ ಪೂಜ್ಯ-
ತಮಾಭಿರಾಭಿಃ ಸೂಕ್ತರೂಪಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ ಜ್ವಾಲಾತೇಜಸೇಽಗ್ನಯೇ ವಿಧೇಮ |
ಪರಿಚೇರೇಮ ವಯಮಿಹ ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಯಥಾ ವ್ಯಶ್ವೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪಿತಾಗ್ನಿಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸರ್ಯಚರತ್
ಶದ್ವದ್ವಯಮಪಿ ಪರಿಚೇರೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಶ್ವವತ್—ನಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆಯೇ | (ವಯಂ—ನಾವೂ ಸಹ) |
ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ—ಪ್ರಶಸ್ಯವಾದವೂ | ಮಂಹಿಷಾಭಿಃ—ಪೂಜ್ಯವಾದವೂ ಆದ | ಆಭಿಃ ಮತಿಭಿಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ
ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಗೆ | ವಿಧೇಮ—
ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸೋಣ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆಯೇ ನಾವೂ ಸಹ ಪ್ರಶಸ್ಯವಾದವೂ, ಪೂಜ್ಯವಾದವೂ
ಆದ ಈ ಸ್ತುತಿಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸೋಣ.

English Translation.

Let us, like Vyashwa, glorify the brilliant Agni with these excellent and most pious praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೂನಮುಚ್ಛ ವಿಹಾಯಸೇ ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್ |

ಯುಷೇ ವೈಯಶ್ವ ದಮ್ಯಾಯಾಗ್ನಯೇ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನೂನಂ | ಅಚ್ಛ | ವಿಹಾಯಸೇ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ | ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್ |

ಯುಷೇ | ವೈಯಶ್ವ | ದಮ್ಯಾಯ | ಅಗ್ನಯೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೈಯಶ್ವ ವ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರ ಹೇ ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕರ್ಷೇ ವಿಹಾಯಸೇ ಮಹತೇ ದಮ್ಯಾಯ ದಮೇ ಗೃಹೈರಣೀಭಿರ್ಮಫ್ಯಮಾನಶ್ಚೇನ ಭವಾಯ | ಯದ್ವಾ | ಯಜಮಾನಗೃಹಾಣಾಂ ಬಾಧಪರಿಹಾರೇಣ ಹಿತಾಯ | ಅಗ್ನಯೇ ನೂನಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಸ್ತೋಮೇಭಿಸ್ತ್ರಿವೃತ್ತಂಚಿದಶಾದಿಲಕ್ಷಣೈಃ ಸ್ತೋಮೈರಚ್ಛ | ಸ್ತುಹಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್ | ಯಥಾ ಸ್ಫೂರಯೂಪೋ ನಾಮರ್ಷೀನಮಗ್ನಿಮಾನರ್ಚತದ್ವದರ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೈಯಶ್ವ-ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನೂ ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕನೂ ಆದ | ಯುಷೇ-ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ | ವಿಹಾಯಸೇ-ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ದಮ್ಯಾಯ-ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ-ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ನೂನಂ-ಈಗ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ-ತ್ರಿವೃದ್ಧಾದಿ ಸ್ತೋಮಗಳಿಂದ | ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್-ಸ್ಫೂರಯೂಪನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ | ಅಚ್ಛ--ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನೂ, ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ತ್ರಿವೃದ್ಧಾದಿಸ್ತೋಮಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರಯೂಪನೆಂಬ ಋಷಿಯ ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ ನೀನೂ ಈಗ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Rishi. son of Vyashwa, adore the far-spreading domestic Agni, with praises, like Sthurayupa.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅತಿಥಿಂ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಸೂನುಂ ವನಸ್ಪತೀನಾಂ ।
ವಿಸ್ವಾ ಅಗ್ನಿಮವಸೇ ಪ್ರತ್ನವಿಾಳತೇ ॥ ೨೫ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅತಿಥಿಂ । ಮಾನುಷಾಣಾಂ । ಸೂನುಂ । ವನಸ್ಪತೀನಾಂ ।
ವಿಸ್ವಾಃ । ಅಗ್ನಿಂ । ಅವಸೇ । ಪ್ರತ್ನಂ । ಈಳತೇ ॥ ೨೫ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ವಿಸ್ವಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಯಜಮಾನಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮತಿಥಿಮತಿಥಿವತ್ಸೌಜ್ಯಂ
ವನಸ್ಪತೀನಾಂ ಸೂನುಂ ವನಸ್ಪತಿರೂಪಾಭಿರರಣೇಭಿರ್ಜಾಯಮಾನಶ್ಚೇನ ತೇಷಾಂ ಸೂನುಂ ಪ್ರತ್ನಂ
ಪುರಾತನಂ ಏವಂವಿಧಮಗ್ನಿಮವಸೇ ಕರ್ಮರಕ್ಷಣಾಯೇಳತೇ । ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತುವಂತಿ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

ವಿಸ್ವಾಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಯಜಮಾನರು । ಮಾನುಷಾಣಾಂ—ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ । ಅತಿಥಿಂ—ಅತಿಥಿ
ಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನೂ । ವನಸ್ಪತೀನಾಂ—ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ । ಸೂನುಂ—ಪುತ್ರರೂಪನೂ । ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ
ಆದ । ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು । ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ । ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಯಜಮಾನರು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಪುತ್ರರೂಪನೂ
ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Pious men glorify the ancient Agni, the guest of of men, the son of
the trees, for protection.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಮಹೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿ ಸತೋ ಽ ಭಿ ಹವ್ಯಾನಿ ಮಾನುಷಾ ।
ಅಗ್ನೇ ನಿ ಸ್ತ್ರಿ ನಮಸಾಧಿ ಬರ್ಹಿಷಿ ॥ ೨೬ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅಭಿ | ಸತಃ | ಅಭಿ | ಹವ್ಯಾನಿ | ಮಾನುಷಾ |
ಅಗ್ನೇ | ನಿ | ಸತ್ತಿ | ನಮಸಾ | ಅಧಿ | ಬರ್ಹಿಷಿ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಮಹಃ ಕರ್ಮಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಮಹತೋ ವಿಶ್ವಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಸತಃ ಸ್ತೋತ್ರಕರಣಾರ್ಥಂ
ವರ್ತಮಾನಾನ್ ಸ್ತೋತ್ರಾನಭ್ಯಭಿತಸ್ತ್ಯಂ ನಮಸಾ ಸ್ತುತ್ಯತಯಾ ಬರ್ಹಿಷ್ಯಧಿ ನಿ ಸತ್ತಿ | ನಿಷೀದ | ತಥಾ
ಮಾನುಷಾ ಮನುಷ್ಯಸಂಬಂಧೀನಿ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವೀಂಷ್ಯಭ್ಯಭಿತಸ್ತಾನಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಂ ನಿಷೀದ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಹಃ—ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ |
ವಿಶ್ವಾನ್ ಸತಃ—ಸಮಸ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೂ | ಅಭಿ—ಎದುರುಗಡೆಯಿರುವುದೂ | ನಮಸಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ | ಬರ್ಹಿಷಿ ಅಧಿ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಮಾನುಷಾ—ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ |
ಹವ್ಯಾನಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಅಭಿ—ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು | ನಿ ಸತ್ತಿ—ಕುಳಿತುಕೊ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೂ
ಎದುರುಗಡೆಯಿರುವುದೂ, ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ
ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಕುಳಿತುಕೊ.

English Translation.

Sit down, Agni, on the sacred grass, in the presence of all those
worshippers diligent (in pious works, induced) by their veneration (to
accept the oblations of men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಂಸ್ವಾ ನೋ ನಾರ್ಯಾ ಪುರು ವಂಸ್ವ ರಾಯಃ ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ |
ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಜಾವತೋ ಯಶಸ್ವತಃ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಂಸ್ವ | ನಃ | ನಾರ್ಯಾ | ಪುರು | ವಂಸ್ವ | ರಾಯಃ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ |
ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ | ಪ್ರಜಾವತಃ | ಯಶಸ್ವತಃ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಾರ್ಯಾ ವಾರ್ಯಾಣಿ ವರಣೀಯಾನಿ ಪುರು ಪುರೂಣಿ ಬಹೂನಿ ಗವಾದೀನಿ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಂಸ್ತು | ಪ್ರಯಚ್ಛಿ | ತಥಾ ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ರಾಯೋ ಧನಂ | ಕಿಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂ | ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪ್ರಜಾವತಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಹಿತಂ ಯಶಸ್ವತಃ ಕೀರ್ತಿಮಚ್ಛಿ ಧನಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಂಸ್ತು | ಪ್ರಯಚ್ಛಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ವಾರ್ಯಾ—ಎಲ್ಲರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ | ಪುರು—ಅಧಿಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಂಸ್ತು—ಕೊಡು | ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ | ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಪ್ರಜಾವತಃ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಯಶಸ್ವತಃ—ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನೂ | ವಂಸ್ತು—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಎಲ್ಲರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ, ಅಧಿಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿಧನವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Grant us (Agni) many desirable (things), grant us riches envied by many, (comprehending) vigour, offspring, fame.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನೋಽಗ್ನೇ ಜನಾಯ ಚೋದಯ |

ಸದಾ ವಸೋ ರಾತಿಂ ಯವಿಷ್ಠ ಶಶ್ವತೇ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಷಾಮ್ನೋ | ಅಗ್ನೇ | ಜನಾಯ | ಚೋದಯ |

ಸದಾ | ವಸೋ ಇತಿ | ರಾತಿಂ | ಯವಿಷ್ಠ | ಶಶ್ವತೇ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವರೋ ಸರ್ವವರಣೀಯ ವಸೋ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾಸಯಿತರ್ಯವಿಷ್ಠ ಪುನಃಪುನರ್ಜಾಯಮಾ-
ನಶ್ವೇನ ಯುವತಮು ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಸುಷಾಮ್ನೋ ಸುಸಾಮ್ನೋ || ಸುಷಾಮದಿತ್ಯಾತ್ ಪತ್ನಂ ||

ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಛೋಭನಸಾಮವತೇ ಶಶ್ವತೇ ಬಹವೇ ಜನಾಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಯ ಸ್ತೋತ್ಸಾಂ
ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ರಾತಿಂ ಧನಾದಿಕಂ ಚೋದಯ | ಪ್ರೇರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರೋ—ಸರ್ವರ ಅದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ವಸೋ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ |
ಯವಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸುಷಾಮ್ನೇ—
(ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ) ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಂತಿಯುತರಾದವರೂ | ಶಶ್ವತೇ—ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರೂ ಆದ | ಜನಾಯ—
ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ರಾತಿಂ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಚೋದಯ—ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವರ ಅದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ಶತ್ರುವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಂತಿಯುತರಾದವರೂ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರೂ ಆದ
ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Agni, (you are) the desired of all, the humbler (of foes), the youngest
(of the gods); ever bestow riches upon the tranquil and constant man.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತ್ವಂ ಹಿ ಸುಪ್ರತೂರಸಿ ತ್ವಂ ನೋ ಗೋಮತೀರಿಷಃ |

ಮಹೋ ರಾಯಃ ಸಾತಿಮಗ್ನೇ ಅಪಾ ವೃಧಿ || ೨೯ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಸುಪ್ರತೂಃ | ಅಸಿ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಗೋಮತೀ | ಇಷಃ |

ಮಹಃ | ರಾಯಃ | ಸಾತಿಂ | ಅಗ್ನೇ | ಅಪಾ | ವೃಧಿ || ೨೯ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವನೇವ ಸುಪ್ರತೂಃ ಸ್ತೋತ್ಸಾಂ ಧನಾದಿಕಂ ಸುಷ್ಮ
ಪ್ರದಾತಾಸಿ | ಪ್ರಯಚ್ಛೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ ಏವ ಗೋಮತೀಃ ಶಶ್ವಾದಿಯುಕ್ತಾನೀಸೋಽನ್ನಾನಿ ಮಹೋ
ಮಹತೋ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಸಾತಿಂ ದೇಯಂ ಧನಂ ಚ ನಃ ಸ್ತೋತ್ಸಾಮಸ್ತುಲಮಪಾ
ವೃಧಿ | ಅಪಾವೃಣು | ಪ್ರಯಚ್ಛೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ | ಸುಪ್ರತೋಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಗೋಮತೀಃ—ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯಃ—ಧನದ ಮಧ್ಯೇ | ಸಾತಿಂ—ಆತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಸಾವ್ಯಧಿ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನಾಗಿ ಆಗದ್ದೀಯೇ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಹತ್ತಾದ ಧನಗಳ ನಡುವೆ ಆತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನೂ ನೀನೇ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

You verily are a liberal benefactor: bestow upon us, Agni, food, with cattle, and the gift of abundant riches.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಯಶಾ ಅಸ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ವಹ |
ಋತಾವಾನಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೩೦ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಗ್ನೇ | ತ್ವಂ | ಯಶಾಃ | ಅಸಿ | ಆ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ವಹ |
ಋತ್ಯವಾನಾ | ಸಂರಾಜಾ | ಪೂತ್ಯದಕ್ಷಸಾ || ೩೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಯಶಾಃ || ಉಪ್ರಮತ್ಪರ್ಥಿಯಃ || ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯಶಸ್ವಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಅತ ಏವ ತ್ವವ್ಯತಾವಾನಾ ಋತಾವಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ ಯಜ್ಞವಂತೌ ವಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ರಾಜವಾನಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ | ದಕ್ಷ ಇತಿ ಬಲನಾಮ | ತುದ್ಧೆ ಬಲೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಸ್ಮಿನ್ಮರ್ಮಾ ವಹ | ಅಹ್ವಯ | ಪ್ರಾಯೇಣ ಕರ್ಮಣ್ಯಗ್ನೇಮಿತ್ರಾವರುಣಸಹಿತತ್ವಮಸ್ತೀತಿ ಸೂಚಯತಿ ||

| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಶಾಃ—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಆತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಋತಾವಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ

ಇತಿ ಸೂಕ್ತ
ಮಧ್ಯೇ
ವಾ

ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ—ಅತಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು | ಆ ವಹ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ, ಅತಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

You, Agni, are renowned ; bring hither the veracious, the purely vigourous, the resplendent deities Mitra and Varuna.

ಇಷ್ಟತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ಯಚಿಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಆತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಸಖಾಯಸ್ತುಚೋಽಂತ್ಯಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋದಾನಸ್ತುತಿರಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಬಿತಿ | ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯುಷಿಃ | ಔಷ್ಣಿಹಂ ಹೇತೈಕ್ತಕ್ತಾದೇತದಾದೀನಿ ತ್ರೀಣಿ ಸೂಕ್ತಾನುಷ್ಟುಕ್ತಂದಸ್ಕಾನಿ | ಅನುಕ್ತತ್ವಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಅಂತ್ಯಾಸು ತಿಸ್ಯಸು ಸುಷಾಮಾಖ್ಯಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ವರುನಾಮೋ ರಾಜ್ಞೋ ದಾನಂ ಸ್ತೂಯತೇ | ಅತಸ್ತಾಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ ಔಷ್ಣಿಹತ್ವಚಾ-ಶೀತಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರೈಶ್ಚ | ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಯ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೫ | ಇತಿ || ದಶಮೋಽಹನಿ ಮರುತ್ವತೀಯಶಸ್ತ್ರೇ ಸಖಾಯ ಇತಿ ತಿಸ್ರ ಯುಚಿಃ | ಸೂತ್ರೈಶ್ಚ ಚ | ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತಿಸ್ರ ಉಷ್ಟಿಹಃ | ಅ. ಉ-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸಖಾಯಸ್ತುಚೋಽಂತ್ಯಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋದಾನಸ್ತುತಿರಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಮುಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು ; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಸೂಕ್ತಗಳೂ ಉಷ್ಟಿ ಕ್ಷಂದಸ್ತವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಷಾಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ವರು ಎಂಬ ರಾಜನ ದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಆ ರಾಜನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಕ್ತಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಟಿ ಕ್ಷಂದಸ್ತಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಶೌನಕಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚ

ವಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ--ಸಖಾಯೆ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಯ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ ಎಂಬ ಪಾಠ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೬-೫) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಹತ್ತನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ಪತಿಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಸಖಾಯಃ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ--ಸಖಾಯೆ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತಿಸ್ರ ಉಷ್ಣಿಹಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ಉ-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೧೫, ೧೬, ೧೭, ೧೮, ೧೯, ೨೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೦ ||

|| ಋಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೨೭. ಇಂದ್ರಃ | ೨೮-೨೯. ವರೂಃ | ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೨೯. ಉಷ್ಣಿಹಃ | ೨೦. ಅನುಷ್ಪುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಖಾಯೆ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವಜ್ರಿಣೇ |

ಸ್ತುಷ ಉಂ ಸು ವೋ ನೃತಮಾಯ ಧೃಷ್ಣವೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಖಾಯಃ | ಆ | ಶಿಷಾಮಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಇಂದ್ರಾಯ | ವಜ್ರಿಣೇ |

ಸ್ತುಷೇ | ಉಂ ಇತಿ | ಸು | ವಃ | ನೃತಮಾಯ | ಧೃಷ್ಣವೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಖಾಯೋ ಮಿತ್ರಭೂತಾ ಹೇ ಯುತ್ಪಿಣಃ ವಜ್ರಿಣೇ ವಜ್ರಹಸ್ತಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯನೇತತ್ಸೂಕ್ತರೂಪಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾ ಶಿಷಾಮಹಿ | ವಯಮಾಶಾಸ್ತುಃ || ಶಾಸು ಅನುಶಿಷ್ಟಾ | ಉಜು ಚ್ಚೇರಜಾದೇಶಃ | ಇತ್ತ್ವಷತ್ವೇ | ವೃತ್ಯಯೇನಾತ್ಮನೇಪದಂ || ತತ್ರ ವಃ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಯುಷ್ಮಾಕಮರ್ಥಾಯ ನೃತಮಾಯ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೇತ್ಯತಮಾಯ ಯದ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಾಯುಧಾದೀನಾಂ ನೇತ್ಯತಮಾಯ ಧೃಷ್ಣವೇ ಶತ್ರುಣಾಂ ಧರ್ಷಣಶೀಲಾಯ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯೇಗಾಹಮೇವ ಸು ಸುಷು ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಖಾಯಃ—ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಚ್ಚೆ ಯುತ್ಪಿಣ್ಯಗಳೇ | ವಜ್ರಿಣೇ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ | ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ—ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಠಿಸು.

ಶ್ರೇಣಿ (ಪರಿಸೋಣ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ನೃತಮಾಯ—ನೇತೃಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ | ಧೃಷ್ಣವೇ—
ಶತ್ರುಧರ್ಮಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಸ್ತುತೀ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

• ಭಾವಾರ್ಥ •

ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ
ನಾವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನೇತೃಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಶತ್ರುಧರ್ಮಕನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Let us earnestly, friends, address our prayer to Indra, the wielder
of the thunderbolt; for you I praise the chief leader (in battles), the resolute
(opposer of foes).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶವಸಾ ಹ್ಯಸಿ ಶ್ರುತೋ ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ ವೃತ್ರಹಾ |
ಮುಘೈರ್ಮುಘೋನೋ ಅತಿ ಶೂರ ದಾಶಸಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ || •

ಶವಸಾ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಶ್ರುತಃ | ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ | ವೃತ್ರಹಾ |
ಮುಘೈಃ | ಮುಘೋನಃ | ಅತಿ | ಶೂರ | ದಾಶಸಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಶವಸಾ ಬಲೇನ ಶ್ರುತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಽಸಿ | ಭವಸಿ | ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತದೇನಾಹ |
ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ ವೃತ್ರಾಸುರಹನೇನ ವೃತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ಭವಸಿ | ಶೂರ ಶೌರ್ಯವನ್
ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮುಘೋನೋ ಮುಘವತೋ ಧನವತಃ ಪುರುಷಾನ್ಮುಘೈಸ್ತದೀಯೈರ್ಧನೈರಶ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ
ದಾಶಸಿ | ಸ್ತೋತೃಭ್ಯೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶವಸಾ—ಬಲದಿಂದ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ | ಅಸಿ ಹಿ—ಅಗದ್ದೀಯೆ |
ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ—ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ | ವೃತ್ರಹಾ—(ವೃತ್ರನಾಶಕನು) ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ನಾಗದ್ದೀಯೆ | ಶೂರ—ಶೌರ್ಯವೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮುಘೈಃ—ನಿನ್ನ ಧನಗಳಿಂದ | ಮುಘೋನಃ—

ಧನವಂತರಾದ ಇತರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ | ಅತಿ--ವಿಾರಿದ ಔದಾರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ದಾತನಿ--ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಬಲದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ ವೃತ್ರನಾಶಕನು ಎಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಶೌರ್ಯೋಪೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನಗಳಿಂದ ಧನವಂತರಾದ ಇತರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಾರಿದ ಔದಾರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You are renowned for strength ; from the slaying of Vritra, you are (famed as) Vritrahan : you surpass, hero, the opulent in the donation of your riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನಃ ಸ್ತವಾನ ಆ ಭರ ರಯಿಂ ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಂ |
ನಿರೇಕೇ ಚಿದ್ಯೋ ಹರಿವೋ ವಸುದದಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಸ್ತವಾನಃ | ಆ | ಭರ | ರಯಿಂ | ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಂ |
ನಿರೇಕೇ | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಹರಿವಃ | ವಸುಃ | ದದಿಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ ತಥಾವಿಧಸ್ತ್ವಂ ಸ್ತವಾನೋಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತಾಯಾಮಾನಃ ಸಂಕ್ಲಿಶ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಮತಿಶಯೇನ ನಾನಾವಿಧಾನೋಽಪೇತಂ ರಯಿಂ ಪುತ್ರಂ ಧನಂ ವಾನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಸಂಪಾದಯ | ದೇಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಹರಿವಃ | ಹರಿಃ ಅಶ್ವಾ | ತದ್ವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಸ್ತ್ವಂ ನಿರೇಕೇ ಚಿನ್ನಿರ್ಗಮನ ಏವ ವಸುಃ ಶತ್ಸ್ರಣಾಂ ವಾಸಯಿತಾ ಭವಸಿ | ತವಾಯುಧನಿರ್ಗಮನಾದೇವ ಶಕ್ರವಃ ಪಲಾಯಂತೇ ಖಲು | ಕಿಂಚಿತ್ತ್ವಂ ದದಿರ್ಧನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಃ--ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಸ್ತವಾನಃ--ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಂ--ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ | ರಯಿಂ--ಪುತ್ರಾದಿಧನವನ್ನು | ನಃ--ನಮಗೆ | ಆ ಭರ--ಸಂಪಾದಿಸಿ

ಕೊಡು | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ನಿರೀಕೇ ಚಿತ್—ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ | ವಸುಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ದದಿಃ—ಧನ ಪ್ರದನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಪುತ್ರಾದಿಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡು ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು ಉದಾರವಾಗಿ ಧನಪ್ರದನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Praised by us, betow upon us riches of wonderful variety; you the lord of steeds, who, at the issue (of your weapons) put your enemies to flight, are the donor (of treasures).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಿರೀಕಮುತ ಪ್ರಿಯಮಿಂದ್ರ ದರ್ಷಿ ಜನಾನಾಂ |
ಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಟೋ ಸ್ತವಮಾನ ಆ ಭರ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಿರೀಕಂ | ಉತ | ಪ್ರಿಯಂ | ಇಂದ್ರ | ದರ್ಷಿ | ಜನಾನಾಂ |
ಧೃಷತಾ | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಸ್ತವಮಾನಃ | ಆ | ಭರ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉತಾಪಿ ಚಿ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರೀಣನಾತ್ ಪ್ರಿಯತಮಂ ನಿರೀಕಂ | ನಿರೀಕಂ ಧನಂ ಭವತಿ ವಿರೀಚಿನಾನ್ನಿರ್ಗಮನಾದ್ವೇತಿ | ತದ್ಧನಂ ಜನಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಮಸ್ಮಾಕಮಾ ದರ್ಷಿ | ಆವಿದಾರಯ | ವಿವೃತಂ ಕುರು || ದ್ವ್ಯಾ ವಿದಾರಣೇ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ || ವಿವೃತ್ಯ ಚಿ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಣಶೀಲ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ತವಮಾನಃ ಸ್ತೋತ್ಯಭಿರಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತಾಯಮಾನಃ ಸನ್ ಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಟೇನ ಮನಸಾ ಸಹಾ ಭರ | ತದ್ಧನಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಉತ—ನುತ್ತು | ಪ್ರಿಯಂ—ಪ್ರಿಯಕರವಾದ | ನಿರೀಕಂ—ಧನವನ್ನು | ಜನಾನಾಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ | ಆ ದರ್ಷಿ—ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸು | ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತವಮಾನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ | ಧೃಷತಾ—ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ |
ಆ ಭರ—ಆ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊದಗಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಧನವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸು. ಶತ್ರುಧರ್ಷಕ
ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸು.

English Translation.

Burst open to your worshippers, Indra, the highly prized wealth :
glorified by us, you who are endowed with resolution, bring (us wealth)
with resolution, bring (us wealth) with a resolute (mind).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ನ ತೇ ಸವ್ಯಂ ನ ದಕ್ಷಿಣಂ ಹಸ್ತಂ ವರಂತ ಆಮುರಃ |

ನ ಪರಿಬಾಧೋ ಹರಿವೋ ಗವಿಷ್ಟಿಷು || ೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ನ | ತೇ | ಸವ್ಯಂ | ನ | ದಕ್ಷಿಣಂ | ಹಸ್ತಂ | ವರಂತೇ | ಆಮುರಃ |

ನ | ಪರಿಬಾಧಃ | ಹರಿವಃ | ಗೋಷ್ಠಿಷ್ಠಿಷ್ಠು || ೫ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಏೇ ಹರಿವೋಶ್ಚವನ್ನಿಂದ್ರ ಆಮುರಃ ಸಂಗ್ರಾಮ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಕರ್ತಾರಃ ಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರೋ
ಗವಿಷ್ಟಿಷು ಪಣಿಭಿರಪಹೃತಾನಾಮಂಗಿರಸಾಂ ಗವಾಮಸ್ತೇಷಣೇಷು ತೇ ತವ ಸವ್ಯಂ ಹಸ್ತಂ ನ ವರಂತೇ |
ನ ನಿವಾರಯಂತಿ | ತೇಷಾಮಾಯುಧಾದಿಭಿರ್ನ ನಿವಾರಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ದಕ್ಷಿಣಂ ಹಸ್ತಂ ಚ ನ
ನಿವಾರಯಂತಿ | ಕಿಂಚಿ ಪರಿಬಾಧಃ ಪರಿತೋ ಬಾಧಮಾನಾ ವೃತ್ತಾದಯೋಽಸುರಾಶ್ಚ ತವ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣ-
ಹಸ್ತಾ ನ ನಿವಾರಯಂತಿ | ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ತ್ವಯಾ ಸರ್ವೇ ಶತ್ರುವಶಿನ್ನಹಸ್ತಾಃ ಸರ್ವತೋ ಗಚ್ಯಂತು |
ತ್ವಂ ತು ತೈರಿದಾಧಿತೋ ವರ್ತಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆ ಮುರಃ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ
ಯೋಧರು (ಶತ್ರುಗಳು) | ಗವಿಷ್ಟಿಷು—ನೀನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸವ್ಯಂ

ಹಸ್ತಂ—ಎಡಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನು | ನ ವರಂತೇ—ನಿಷೇಧಿಸಲಾರರು | ದಕ್ಷಿಣಂ—ಬಲಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನೂ |
ನ—ತಡೆಯಲಾರರು | ಪರಿಬಂಧಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳಾರೂ | ನೆ—ನಿನ್ನನ್ನು
ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಯೋಧರು, ನೀನು
ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಎಡಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾರರು. ಬಲಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನೂ
ತಡೆಯಲಾರರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು.

English Translation.

Lord of steeds, in the recovery of the cattle the opponents resist not
your left hand nor your right, your enemies (resist you) not.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗೋಭಿರಿವ ವ್ರಜಂ ಗೀರ್ಭೀರ್ಯುಣೋಮ್ಯದ್ರಿವಃ |
ಆ ಸ್ತಾ ಕಾಮಂ ಜರಿತುರಾ ಮನಃ ಪೃಣ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಗೋಭಿಃ | ಇವ | ವ್ರಜಂ | ಗೀಃ | ಭಿಃ | ಯುಣೋಮಿ | ಅದ್ರಿವಃ |
ಆ | ಸ್ತಾ | ಕಾಮಂ | ಜರಿತುಃ | ಆ | ಮನಃ | ಪೃಣ || ೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿವಾಗ್ನಿಸ್ತಾ ತ್ವಾಮಾ ಯುಣೋಮಿ |
ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ || ಯುಣು ಗತೌ | ತನಾದಿಃ || ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಗೋಭಿರಿವ | ಯಥಾ ಗೋಪಾಲೋ
ಗೋಭಿರ್ವ್ರಜಂ ಗೋಷ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ ತದ್ವತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿತೈರ್ಭಃ | ತತಸ್ತ್ವಂ ಜರಿತುಃ
ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಕಾಮಂ ಧನಾದಿವಿಷಯಮಾ ಪೃಣ | ಆಪೂರಯ | ತಥಾ ಮನೋ ಮದೀಯಂ
ಮಾನಸಂ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನಾಪೂರಯ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗೋಭಿಃ—ಗೋವುಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಗೋಪಾ
ಲನು | ವ್ರಜಂ ಇವ—ಕೊಟ್ಟಿಗಿಯನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ |

ಶ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ಯಜೋಮಿ—ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸವಿಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ |
ಕಾಮಂ—ಧನಾದಿವಿಷಯಕವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು | ಆ ಪೃಣಿ—ಪೂರೈಸು | ಮನಃ ಆ—ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ
ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋವಾಲನು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು
ಸೇರುವಂತೆ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸವಿಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ
ಧನಾದಿವಿಷಯಕವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

English Translation.

I approach you, thunderer, with praises, as (a cowherd goes)
with cattle to the pasture; gratify the desire, satisfy the mind of your
adorer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಶ್ವಮನಸೋ ಧಿಯಾ ನೋ ವೃತ್ರಹಂತಮ |
ಉಗ್ರ ಪ್ರಣೇತರಧಿ ಷೂ ವಸೋ ಗಹಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನಿ | ವಿಶ್ವಮನಸಃ | ಧಿಯಾ | ನಃ | ವೃತ್ರಹನ್ತಮ |
ಉಗ್ರ | ಪ್ರಣೇತರಿತಿ ಪ್ರನೇತಃ | ಅಧಿ | ಸು | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹಂತಮಾತಿಶಯೇನ ವೃತ್ರಾಸುರಸ್ಯೋಪದ್ರವಾಣಾಂ ವಾ ಹಂತಃ | ನಾದ್ಭಸ್ಯೇತಿ
ತಮಪೋ ನುಡಾಗಮಃ || ಕೇದ್ಯಶ | ಉಗ್ರೋದ್ಗೂರ್ಣಬಲ ಪ್ರಣೇತಃ ಸ್ತೋತ್ಸಾಣಾಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ
ಧನಾದೇರ್ನೇತಃ || ಅವಂತ್ರಿತ ಇತ್ಯುಗ್ರೇತ್ಯಸ್ಯಾವಿದ್ಯಮಾನವದ್ಭಾವಪ್ರತಿಷೇಧಃ || ತಥಾವಿಧ ವಸೋ
ತತ್ರಾಣಾಂ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ನಃ | ಪೂಜಾಯಾಂ ಬಹುವಚನಂ | ವಿಶ್ವಮನಸ ಏತನ್ನಾಮೋ ಮಮ
ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಾ ಧಿಯಾ ಮನಸಾ ಸು ಸುಷ್ಕೃಧಿ ಗಹಿ | ಅಧಿಗಚ್ಯ |
ಸ್ತುತೃತಯಾ ಯಷ್ಟವ್ಯತಯಾ ವಾ ಮನೋವೇಗೇನ ಗಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಗಮೇಲೋಟಿ ಛಾಂದಸಃ
ತಪೋ ಲುಕ್ | ಹೇರ್ಜದ್ರದ್ಭಾವಾದನುದಾತ್ತೋಪದೇಶೇತ್ಯನುನಾಸಿಕಲೋಪಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಮ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನೂ | ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಪ್ರಣೀತಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತಮನಾದ ನೇತೃವೂ | ವಸೋ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಮನಸಃ—ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ | ನಃ—ನನ್ನ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ | ಧಿಯಾ—ಮನೋವೇಗದಿಂದ | ಸು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಅಧಿ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ನೇತೃವೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Fierce destroyer of Vritra, bringer (of wealth to your worshippers), subduer of enemies, preside over all (the offerings) of us, Vishwamanas, with a (favourable) mind.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ತೇ ಅಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ವಿದ್ಯಾಮ ಶೂರ ನವ್ಯಸಃ |
ವಸೋಃ ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ರಾಧಸಃ || ೮ ||

|| ಽದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ತೇ | ಅಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ವಿದ್ಯಾಮ | ಶೂರ | ನವ್ಯಸಃ |
ವಸೋಃ | ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ | ಪುರುಹೂತ | ರಾಧಸಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಃ ಶೂರ ಬಲವನ್ ಪುರುಹೂತ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿರಾಹ್ವತವ್ಯೇಂದ್ರ ನವ್ಯಸೋ ನವೀಯಸಃ || ಈಯಸುನ ಈಕಾರಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ || ನವತರಂ ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ರಾಧಸಃ || ರಾಧ ಸಾಧ ಸಂಸಿದ್ಧಾ || ಶರ್ಮಾದೇಃ ಸಂಸಾಧಕಂ ತೇ ತ್ವದೀಯಮಸ್ಯ ವಸೋಃ || ಕ್ರಿಯಾಗ್ರಹಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ವಸೋಃ ಸಂಪ್ರದಾನಸಂಜ್ಞಾ | ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥೇ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ವಸೋಃ ಷಷ್ಠೀ || ತ್ವದೀಯಮಿದಂ ಪರಿದೃಶ್ಯಮಾನಂ ಧನಂ ವಯಂ ವಿದ್ಯಾಮ | ಲಭೇಮಹಿ || ವಿದ್ವಂ ಲಾಭೇ | ಅದಾದಿಕಃ | ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿರೂಪ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಶೂರ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನವ್ಯಸಃ—ನೂತನವಾದುದೂ | ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ರಾಧಸಃ—ಸುಖಸಾಧಕವಾದುದೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಸ್ಯ ವಸೋಃ—ಈ ಧನವನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ವಿದ್ಯಾಮು—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೂತನವಾದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಸುಖಸಾಧಕವಾದುದೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಈ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May we, hero, slayer of Vritra, invoked of many, become possessed of this your new, desirable, and happiness-producing wealth.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಹ್ಯಸ್ತಿ ತೇಽಪರೀತಂ ನೃತೋ ಶವಃ |
ಅಮೃಕ್ತಾ ರಾತಿಃ ಪುರುಹೂತ ದಾಶುಷೇ || ೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಇಂದ್ರ | ಯಥಾ | ಹಿ | ಅಸ್ತಿ | ತೇ | ಅಪರೀತಂ | ನೃತೋ ಇತಿ | ಶವಃ |
ಅಮೃಕ್ತಾ | ರಾತಿಃ | ಪುರುಹೂತ | ದಾಶುಷೇ || ೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ನೃತೋ ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ನರ್ತಯಿತರಿಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಂ ಶವೋ ಬಲಂ ಯಥಾಪರೀತಮಸ್ತಿ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿಗತಮನ್ಯಾಪ್ತಂ ಭವತಿ | ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತಥಾ ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿರಾಹೂತೇಂದ್ರ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ರಾತಿರ್ಧನಾದಿದಾನಮಮೃಕ್ತಾ ಶತ್ರುಭಿರಹಿಂಸಿತಂ ಭವತಿ | ತ್ವತ್ತೋ ಲಬ್ಧಂ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಧನಂ ಶತ್ರುವೋ ಸ ಹಿಂಸಂತಿ | ಯಥಾ ತ್ವದೀಯಬಲಸ್ಯ ರಕ್ಷಕ ಏವಂ ತಸ್ಯ ಧನಸ್ಯಾಸಿ ರಕ್ಷಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಪ್ರತಿರೂಪ ||

ನೃತೋ—ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸುವ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಶವಃ—ಬಲವು | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಅಪರೀತಂ—ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಆಪ್ರತಿಹತವಾಗಿ |

ಅಸ್ತಿ ಹಿ—ಇರುವುದೋ (ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) | ಪುರುಹೂತೆ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ | ರಾತಿಃ—ಧನವು | ಅಮೃಕ್ತಾ—
ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಬಲವು ಯಾವ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿರುವುದೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೆ
ಇಂದ್ರನೇ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ ಧನವು ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

As Indra, inspirer (of men), your strength is irresistible, (so) invoked
of many, your munificence to the donor (of oblations) cannot be marred.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವೃಷಸ್ವ ಮಹಾಮಹ ಮಹೇ ನೃತಮ ರಾಧಸೇ |

ದ್ವೃಷ್ಟ್ವಿದ್ವೈ ಮಘವನ್ಮಘತ್ತಯೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ವೃಷಸ್ವ | ಮಹಾಮಹ | ಮಹೇ | ನೃತಮ | ರಾಧಸೇ |

ದ್ವೃಷ್ಟ್ವಿಃ | ದ್ವೈ | ದ್ವೈ | ಮಘವನ್ | ಮಘತ್ತಯೇ || ೧೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಮಹಾಮಹಾತಿಶಯೇನ ಸರ್ವೈಃ ಪೂಜನೀಯ ನೃತಮ ನೇತ್ಯತಮೇಂದ್ರ ಮಹೇ
ಮಹತೇ ರಾಧಸೇ ಶತ್ರುಧನಾನಾಂ ಸಂಸಾಧಕಾಯ ಬಲಾಯ ಬಲಾರ್ಥವಾ ವೃಷಸ್ವ | ಸ್ತೋದರವಾ-
ಸಿಂಚಿ | ಸೋಮಂ ಪಿಬೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಸೋಮಪಾನೇನ ಮತ್ತಃ ಸನ್
ದ್ವೃಷ್ಟ್ವಿದ್ವೈಥಾನಿ ಪರೈರಬಾಧಿತಾನ್ಯಪಿ ಶತ್ರುಪುರಾಣ ಮಘತ್ತಯೇ ಮಘಾನಾಂ ಧನಾನಾಂ ಲಾಭಾಯ
ದ್ವೈ | ಜಿಘಾಂಸ | ವಿದಾರಯೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ।

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ | ನೃತಮ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೇತೃವೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ವಾದ | ರಾಧಸೇ—ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು (ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ

ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು) | ಆ ವೃಷಸ್ತು—ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತೆರೆದು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೃಷ್ಟಶ್ಚಿತ್—ಅತಿದೃಢವಾದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ | ಮಘವತ್ತಯೇ—ಶತ್ರುಧನದ ಅಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ | ದೃಹ್ಯ—ನಾಶಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೇತ್ರವೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತೆರೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತಿ ದೃಢವಾದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ ಶತ್ರುಧನದ ಅಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

Most adorable, chief leader (of men), invigorate (yourself with the Soma) for (the conquest of) great wealth : consume, Magavan, the strong (cities of the Asuras) for the rich spoil.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೂ ಅನ್ಯತ್ರ ಚಿದದ್ರಿವಸ್ತುನ್ನೋ ಜಗ್ಮುರಾಶಸಃ |

ಮಘವನ್ಶ್ಚಿತ್ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನು | ಅನ್ಯತ್ರ | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ತ್ವತ್ | ನಃ | ಜಗ್ಮುಃ | ಅಶಸಃ |

ಮಘವನ್ | ಶ್ಚಿತ್ | ತವ | ತತ್ | ನಃ | ಊತಿಭಿಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಧನವಾನ್ ದಾತಾ ಚೇತ್ಯಪರಿಜ್ಞಾಯ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಾನ್ಯಾಶಸ ಆಶಂಸನಾನ್ಯಭಿಲಾಷಾಸ್ತುತ್ವತ್ಪೋಽನ್ಯತ್ರ ದೇನಾದೌ ನೂ ಚಿತ್ ಪುರಾ ಜಗ್ಮುಃ | ಅಗಚ್ಯನ್ | ತತ್ರ ಫಲಂ ನಾಲಭಂತ | ಇದಾನೀಂ ತ್ವಂ ಧನವಾನ್ ದಾನಶೀಲ ಇತ್ಯಸ್ಮಾಭಿಜ್ಞಾತಂ | ಅತ ಏವ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತವ ತ್ವದೀಯಂ ತಚ್ಚಿತ್ರಪುರವಿದಾರಣಲಬ್ಧಂ ಧನಮೂತಿಭಿಷ್ಟದ್ರಕ್ಷಣ್ಯನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಶ್ಚಿತ್ | ದೇಹಿ || ಶ್ಚಿತಿ ದಾನಕರ್ತವಾಃ | ಶಕ್ನೋತೇಲೋಽಪಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಳರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ (ನೀನು ಧನಧಾತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು) | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಶಸಃ—ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು | ತ್ವತ್—ನಿನಗಿಂತಲೂ | ಅನ್ಯತ್ರ—ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ | ನೂ ಚಿತ್—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ | ಜಗ್ಮುಃ—ಹೋಗಿ ಸೇರಿದವು (ನೀನೇ ಧನಪ್ರದನೆಂದು ಈಗ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಿತು ಆದುದರಿಂದ) | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಶತ್—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಧನವನ್ನು | ಊತಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಶಗ್ನಿ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಧನಧಾತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದವು. ನೀನೇ ಧನಪ್ರದನೆಂದು ಈಗ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಧನಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮಗೆ ಕೊಡು.

English Translation.

Wielder of the thunderbolt, our solicitations have been formerly addressed to other gods than you : give us, Maghavan, of your (spoil, and guard it) for us with (your) protections.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹ್ಯಂ | ಗಿ | ಗ | ನೈತೋ | ತ್ವದನ್ಯಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ರಾಧಸೇ |

ರಾಯೇ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯ | ಶವಸೇ | ಚ | ಗಿರ್ವಣಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ಅಂಗ | ನೈತೋ | ಇತಿ | ತ್ವತ್ | ಅನ್ಯಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ರಾಧಸೇ |

ರಾಯೇ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯ | ಶವಸೇ | ಚ | ಗಿರ್ವಣಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನೈತೋ ನರ್ತಯಿತೇರ್ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ವನನೀಯಂ ಸಂಭವನೀಯೇಂದ್ರ ರಾಧಸೇ ಬಲಸಂಸಾಧಕಾಯಾನ್ನಾಯ ರಾಯೇ ಧನಾಯ ದ್ಯುಮ್ನಾಯ ದ್ಯೋತಮಾನಾಯ ಯಶಸೇ ಶವಸೇ ವರ್ಧಕಾಯ ಬಲಾಯ ಚ ತ್ವತ್ತೈತ್ತೋಽನ್ಯಂ ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ | ನ ಲಭೇ | ಅಂಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ನೈತೋ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ | ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ರಾಧಸೇ—ಶಕ್ತಿಸಾಧಕವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೂ | ರಾಯೇ—ಧನಕ್ಕೂ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯೇ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಯಶಸ್ಸಿಗೂ | ಶವಸೇ ಚ—ಶಕ್ತಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ | ತೈತ್—ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು | ಅನ್ಯಂ—ಬೇರೆ ದೇವತೆಯನ್ನು |
ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ—ನಾನು ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅಂಗ—ಇದು ಖಂಡಿತವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶಕ್ತಿಸಾಧಕವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೂ, ಧನಕ್ಕೂ
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಾನು
ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಖಂಡಿತವು.

English Translation.

Verily, impeller (of men), you are to be worshipped by praise ;
I apply to no other than you for sustenance, riches, reputation, and
strength.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏಂ॒ದು॒ಮಿಂ॒ದ್ರಾ॒ಯ॒ ಸಿಂಚಿತ॑ ಪಿ॒ಬಾತಿ॑ ಸೋ॒ಮ್ಯಂ॑ ಮ॒ಧು॑ |

ಪ್ರ॑ ರಾಧ॒ಸಾ ಚೋದ॑ಯಾತೇ ಮಹಿ॒ತ್ವನಾ॑ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇಂ॒ದುಂ॑ | ಇಂ॒ದ್ರಾ॒ಯ॑ | ಸಿಂಚಿ॑ತ | ಪಿ॒ಬಾತಿ॑ | ಸೋ॒ಮ್ಯಂ॑ | ಮ॒ಧು॑ |

ಪ್ರ॑ | ರಾಧ॒ಸಾ | ಚೋದ॑ಯಾತೇ | ಮಹಿ॒ತ್ವನಾ॑ || ೧೩ ||

! ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಇಂದುಂ ಸ್ಯಂದನಶೀಲಂ ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾರ್ಥಮಾ ಸಿಂಚಿತ | ಅತ್ರಯಣ-
ದ್ರವ್ಯೇಣ ಸೇಚನಂ ಕುರುತ | ಅಭಿಷುತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಃ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಮಯಂ ಮಧು
ಮಧುಕರಂ ಸೋಮರಸಂ ಪಿಬಾತಿ | ಪಿಬತು | ಪೀಶ್ವಾ ಚ ಸ ಇಂದ್ರೋ ಮಹಿತ್ವನಾ ಸ್ವಮಹತ್ತ್ವೇನ್ನೈವ
ರಾಧಸಾನ್ನೇನ ಸಹ ಧನಾದಿಕಂ ಸ್ತೋತ್ಯುಭ್ಯಃ ಪ್ರ ಚೋದಯಾತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಚೋದಯತಿ |
ಯದ್ವಾ | ಯಜಮಾನೋ ಮಹಿತ್ವನಾ | ಇಂದ್ರಾಯ ಪ್ರದೀಯಮಾನಶ್ವಾದಸ್ಯ ಮಹತ್ತ್ವಂ | ಮಹ-
ತ್ತ್ವಯುಕ್ತೇನ ರಾಧಸಾನ್ನೇನ ಸಹ ಸ್ತೋತ್ಯುನ್ ಪ್ರಚೋದಯತಿ | ಇಂದ್ರಾಯ ಹವಿರ್ದತ್ತೇತಿ
ಸ್ತೋತ್ಯುನ್ಪ್ರೇರಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ) ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಇಂದುಂ—ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು | ಆ ಸಿಂಚಿತೇ—ಆಶ್ರಯಣ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇಕಿಸಿರಿ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಮಯವಾದುದೂ | ಮಧು—ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬಾತಿ—ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಲಿ | ಮಹಿತ್ವೇನಾ—ಸ್ವನಾಹಾತ್ಮ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ | ರಾಧಸಾ—ಅನ್ನದಿಂದ | ಪ್ರ ಚೋದಯಾತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇಕಿಸಿರಿ. ಸೋಮಮಯವಾದುದೂ, ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಲಿ. ಸ್ವನಾಹಾತ್ಮ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Effuse the Soma juice for Indra, let him quaff the Soma beverage ; he by his might rewards (the donor) with wealth.

| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು |

ಯಜಮಾನೋ ಮಹಿತ್ವೇನಾ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಜಮಾನನು ತನ್ನ ಮಹತ್ವದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಉಪೋ ಹರೀಣಾಂ ಪತಿಂ ದಕ್ಷಂ ಪ್ರಚಂತಮುಬ್ರವಂ |

ನೂನಂ ಶ್ರುಧಿ ಸ್ತುವತೋ ಅಶ್ವೈಸ್ಯ || ೧೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಉಪೋ ಇತಿ | ಹರೀಣಾಂ | ಪತಿಂ | ದಕ್ಷಂ | ಪ್ರಚಂತಂ | ಅಬ್ರವಂ |

ನೂನಂ | ಶ್ರುಧಿ | ಸ್ತುವತಃ | ಅಶ್ವೈಸ್ಯ || ೧೪ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹರೀಣಾಂ ಹರಿತವರ್ಣಾನಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಪತಿಂ ಪಾಲಯಿತಾರಂ ದಕ್ಷಂ ವರ್ಧಕಂ ಸ್ವಬಲಂ ಪ್ರಚಂತಂ || ಪೃಚೀ ಸಂಪರ್ಕೇ || ಮರುಶ್ವು ಯೋಜಯಂತಂ | ಯಜ್ಞಾ | ತತ್ರೈಷು ಸ್ವಬಲಮಾ-

ಯುಧಾದಿಭಿಃ ಸಂಸರ್ಚಯಂತಂ | ಏತಾದ್ಯಶಮಿಂದ್ರಂ ತ್ವಾಮುಪೋ ಅಬ್ರವಂ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಅಹಂ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕರವಾಣಿ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ವ್ಯಶ್ವೋ ನಾಮರ್ಷಿರಶ್ವಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸ್ತುವತಃ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತೋ ಮಮ ಸಂಬಂಧಿನೀಂ ತ್ವದ್ವಿಷಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ನೂನಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಶ್ರುಧಿ | ಶ್ರುಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರೀಣಾಃ—ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಪತಿಂ—ಪಾಲಕನೂ | ದಕ್ಷಂ—ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕನೂ |
ವ್ಯಂಚಂತಂ—ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಉಪೋ ಅಬ್ರವಂ—
ನಾನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತುವತಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—ವ್ಯಶ್ವನ
ಪುತ್ರನೂ ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ನೂನಂ—ಈಗ | ಶ್ರುಧಿ—ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ, ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕನೂ, ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸು
ವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೂ ವ್ಯಶ್ವನ ಪುತ್ರನೂ
ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳು.

English Translation.

Let me address the lord of steeds, who associates his strength (with
the Maruts): now hear the words of the son of Vyashwa praising you.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ನಹ್ಯಂ | ಅಂಗ | ಪುರಾ | ಚನ | ಜಜ್ಞೇ | ವೀರತರಸ್ತ್ವತ್ |
ನಕೀ | ರಾಯಾ | ನೈವಥಾ | ನ ಭಂದನಾ || ೧೫ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ನಹಿ | ಅಂಗ | ಪುರಾ | ಚನ | ಜಜ್ಞೇ | ವೀರತರಃ | ತ್ವತ್ |
ನಕೀ | ರಾಯಾ | ನ | ಏವಥಾ | ನ | ಭಂದನಾ || ೧೫ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವತ್ಪತ್ತೇಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ವೀರತರಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾನ್ ಕಶ್ಚಿನ್ನಹಿ ಜಜ್ಞೇ |
ಜಾತಃ ಖಲು | ಅಂಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ | ತ್ವಮೇವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾನ್ವಾತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವತ್ತೋಽಸಿ
ರಾಯಾ ಧನೇನ ಸಮರ್ಥೋ ನಕೀರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ | ತಥೈವಥಾ ತತ್ರಪುರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ವಾ ಪ್ರತ

ಗಮನೇನ ತ್ವತ್ತೋಽಧಿಕೋ ನ ಜಾತಃ | ಯದ್ವಾ | ಏವಥಾ || ಅವ ರಕ್ಷಣಾದಿಷು | ಅಕಾರಸ್ಯೈಕಾ-
ರಶ್ಚಾಂದಸಃ | ಔಣಾದಿಕೋಽಥಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಶರಣಾಗತಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ಚಾವನೇನ ತ್ವತ್ತೋಽ-
ಧಿಕೋ ನಾಸ್ತಿ | ಕಿಂಚ ಭಂಧನಾ | ಭಂದತಿಃ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಾ | ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚ ತ್ವದಧಿಕೋ ನ ಜಾತಃ |
ಧನವಾನ್ಪ್ರಕ್ಷಕಃ ಸ್ತುತ್ಯಶ್ಚ ತ್ವತ್ತೋಽನ್ಯೋ ನ ಜಜ್ಞ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವತ್—ನಿನಗಿಂತಲೂ | ಪುರಾ ಚಿನೆ—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ | ವೀರತರಃ—ಅಧಿಕವಾದ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು | ನ ಹಿ ಜಜ್ಞೇ—ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ | ಅಂಗ—ಇದು ಖಂಡಿತ | ರಾಯಾ—ಧನದಿಂದ
ನಿನಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ | ನಕಿಃ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | ಏವಥಾ—ಶತ್ರುಗಳೆದುರಿಗೆ ನುಗ್ಗುವವನೂ |
ನೆ—ನಿನ್ನ ಸಮಾನನಾಗಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | ಭಂದನಾ—ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ | ನ—ನಿನ್ನ ಸಮಾನನಾಗಿ
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು
ಖಂಡಿತ. ಧನದಿಂದ ನಿನಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಶತ್ರುಗಳೆದುರಿಗೆ ನುಗ್ಗುವವನೂ
ನಿನ್ನಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

No one, Indra, has ever been born more mighty than you ; no one
surpassing you) in riches ; no one (more powerful) in protection ; no one
more entitled) to praise.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಏವಥಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗತರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನು ಎಂಬರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯ. ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಕವಾದ ಅವ
ಸಾತುವಿಗೆ ಛಾಂದಸವಾದ ಏ ಕಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವಥಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಏವಥಾ ಎಂದಾಗಿದೆಯೆಂದು
ಸಾಪ್ಯವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏದು ಮಧ್ಯೋ ಮದಿಂತರಂ ಸಿಂಚ ನಾಧ್ವಯೋ ಅಂಧಸಃ |

ಏವಾ ಹಿ ವೀರಃ ಸ್ತವತೇ ಸದಾವ್ಯಧಃ || ೧೬ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅ | ಇತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ಮಧ್ವಃ | ಮದಿನ್ತರಂ | ಸಿಂಚಿ | ನಾ | ಅಧ್ಯಯೋ ಇತಿ |
ಅಂಧಸಃ |

ಏವ | ಹಿ | ವಿರಃ | ಸ್ತವತೇ | ಸದಾವ್ಯಧಃ || ೧೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಏದು ಮಧ್ವ ಇತಿ ತೃಚಿಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿತಸ್ತ್ರೇ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಏದು ಮಧ್ವೋ ಮದಿಂತರಮೇತೋ ನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತನಾಮ ಸಖಾಯಃ | ಅ. ೨-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಅಧ್ಯಯೋ ಅಧ್ವರಸ್ಯ ನೇತರ್ಯತ್ಪಿಕ್ ಸದಾವ್ಯಧಃ ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಮತೋ ಮಧ್ವೋ ಮದಕರಸ್ಯಾಂಧಸಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯ ಮದಿಂತರಮತ್ಯರ್ಥಂ ಮಾದಯಿತ್ಯತಮಂ ಸೋಮರಸ-
ಮೇವಾ ಸಿಂಚೇಂದ್ರಾರ್ಥಂ | ಆಯಮೇವೇಂದ್ರಃ ಸ್ತವತೇ ಹಿ | ಸ್ತೋತ್ರೇಶಸ್ತ್ರಾದಿಭಿಃ ಸ್ತಾಯತೇ ಖಲು | ಸ್ತುತಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸೋಮೋ ದಾತವ್ಯಃ | ತಸ್ಮಾದಾ ಸಿಂಚೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಅಧ್ಯಯೋ—ಎಲೈ ಅಧ್ಯಯುವೇ | ವಿರಃ—ಸಮರ್ಥನೂ | ಸದಾವ್ಯಧಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ | (ಆಯಂ) ಏವ ಹಿ—ಈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತವತೇ—ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ (ಆದುದರಿಂದ) | ಮಧ್ವಃ—ಮದಕಾರಕವಾದ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮರೂಪದ | ಮದಿಂತರಂ—ಹರ್ವಜನಕವಾದ ರಸವನ್ನು | ಅ ಸಿಂಚಿ—ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಅಧ್ಯಯುವೇ, ಸಮರ್ಥನೂ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ ಈ ಇಂದ್ರನೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮದ ಹರ್ವಜನಕವಾದ ರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡು.

English Translation.

Pour out, priest, the most exhilarating (draught) of the sweet (sacrificial) beverage, for he, the ever-mighty hero, alone is praised.

|| ವಿಕೀರ್ಣವಿಷಯಗಳು ||

ಏದು ಮಧ್ವಃ ಎಂಬ ಈ ಮುಕ್ಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿ ಎಂಬ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪತೃಚನನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಿಸೂತ್ರದ—ಏದು ಮಧ್ವೋ ಮದಿಂತರಮೇತೋನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತನಾಮ ಸಖಾಯಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ ನಕಿಷ್ಟೇ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ |

ಉದಾನಂಶ ಶವಸಾ ನ ಭಂದನಾ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರೀಣಾಂ | ನಕಿಃ | ತೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ |

ಉತ್ | ಆನಂಶ | ಶವಸಾ | ನ | ಭಂದನಾ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರೀಣಾಂ ಸ್ಥಾತರಶ್ಚಾನಾಮಧಿಷ್ಠಾತರಿದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಾಂ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಪೂರ್ವ್ಯ-
ರ್ಬುಷಿಭಿಃ ಕೃತಾಂ ಸ್ತುತಿಂ | ಉಪಲಕ್ಷಣಂ | ಇದಾನೀಂತನೈಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಮಪಿ ಸ್ತುತಿಂ ನಕಿರ್ನ
ಕಶ್ಚಿಚ್ಛವಸಾ ಬಲೇನೋದಾನಂಶ | ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ || ಅಶೂ ವ್ಯಾಪ್ತಾ | ಲಿಟ್ಟ್ಯಶ್ಚೋತೇಶ್ಚೇತಿ ನುಟ್ |
ಛಾಂದಸೋ ಮುಮ್ || ಕಶ್ಚಿನ್ನಾತಿಕ್ರಾಮತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಭಂದನಾ ಸವ್ಯಃ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯತ್ವಾತ್
ಪೂಜನೀಯೇನ ಧನೇನ ಸ್ತುತ್ಯಾ ವಾ ತ್ವದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ನ ಕಶ್ಚಿದತಿಕ್ರಾಮತಿ | ತ್ವತ್ತೋ ಬಲವಾನ್
ಧನೀ ಸ್ತುತ್ಯೋ ವಾನೋ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಹರೀಣಾಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಸ್ಥಾತಃ—ಒಡೆಯನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ
ತೇ—ನಿನ್ನ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ—ಹಿಂದಿನ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಕೃತವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ (ಹಾಗೆಯೇ ಅಧುನಿಕವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ) | ಶವಸಾ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ನಕಿಃ ಉದಾನಂಶ—ಯಾರೂ ಮಾರಿಸಲಾರರು | ಭಂದನಾ—
ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದಿಂದಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿಯಿಂದಾಗಲಿ | ನ—ಯಾರೂ ಮಾರಿಸಲಾರರು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಕೃತವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಧುನಿಕವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಧನದಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿ
ಯಿಂದಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಮಾರಿಸಲಾರರು.

English Translation.

Indra, ruler of horses, no one surpasses your ancient praise, either
for force or for fame.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ವೋ ವಾಜಾನಾಂ ಪತಿನೂಹೂಮಹಿ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ |

ಅಸ್ರಾಯುಭಿರ್ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ವಃ | ವಾಜಾನಾಂ | ಪತಿಂ | ಅಹೂಮಹಿ | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ |

ಅಸ್ರಾಯುಭಿಃ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಜಘಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ರಾಯುಭಿಃ ಕಮಸ್ವಪ್ರಮಾದ್ಯನ್ನನುಷ್ಯಯುಕ್ತೈಃ | ಅಥವಾ | ಅಪ್ರಮತ್ತಾ ಏಕತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವೈವ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ | ಕರ್ಮ ಸ್ವಾರಭ್ಯ ನಾನ್ಯಂ ದೇಶಂ ಗ್ರಚ್ಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂವಿಧಮನುಷ್ಯಯುಕ್ತೈರ್ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಯಜ್ಞೈಃ | ಏತಾದೃಶಮನುಷ್ಯೈರ್ಯಜ್ಞೈರ್ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ ವರ್ಧನೀಯಂ ವಾಜಾನಾಮನ್ನಾನಾಂ ಪತಿಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ವೋ ಯಷ್ಟುಯಷ್ಟವ್ಯಸಂಬಂಧೇನ ಯುಷ್ಮದೀಯಂ ತಂ ಶಾದ್ಯಶಮಿಂದ್ರಂ ಶ್ರವಸ್ಯವೋ ವಯಮನ್ನ ಕಾವಾಃ ಸಂತೋಽಹೂಮಹಿ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ || ಹ್ವಯೇ ತೇರ್ಲೂಜಾ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಸ್ರಾಯುಭಿಃ—ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾದ ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ | ವಾಜಾನಾಂ—ಅನ್ನಗಳಿಗೆ | ಪತಿಂ—ಒಡೆಯನೂ | ವಃ—ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೂ ಆದ | ತಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ | ಅಹೂಮಹಿ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾದ ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಅನ್ನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೂ ಆದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Desirous of food, we invoke your lord of viands, who is to be magnified by sacrifices (offered) by attentive (worshippers).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಆಸ್ತ್ರಾಯುಭಿಃ - ಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗಮನವಿಲ್ಲದೇ, ಒಂದೇ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತೋ ನ್ನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು ಸಖಾಯಃ ಸ್ತೋಮ್ಯಂ ನರಂ |

ಕೃಷ್ಣೀಯೋಽ ವಿಶ್ವಾ ಅಭ್ಯಸ್ತೀಕ ಇತ್ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತೋ ಇತಿ | ನು | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ತವಾಮು | ಸಖಾಯಃ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ | ನರಂ |

ಕೃಷ್ಣೀಃ | ಯಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿ | ಅಸ್ತಿ | ಏಕಃ | ಇತ್ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವ ಶಸ್ತ್ರ ಏತೋ ನ್ನಿಂದ್ರಮಿತ್ಯೇತೌ ತೃಚೌ ವೈಕಲ್ಪಿಕೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ | ಸೂತ್ರಕಂ ಚ | ಏತೋ ನ್ನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು ಸಖಾಯಃ ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಅ. ೨-೪ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಮಿತ್ರಭೂತಾ ನಾ ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇತೋ | ಆಗಚ್ಛೇತ್ಯವ | ಕಿಮರ್ಥಂ ತದಾಹ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ ಸ್ತೋಮಾರ್ಹಂ ನರಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕರನಾಮು | ಯ ಇಂದ್ರ ಏಕ ಇದೇಕೋಽಸಹಾಯ ಏವ ಸನ್ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ ಶತ್ರುಸೇನಾ ಅಭ್ಯಸ್ತಿ ಅಭಿಭವತಿ | ತಂ ಸ್ತವಾಮೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಖಾಯಃ—ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಏಕ ಇತ್—ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತನಾದ | ಕೃಷ್ಣೀಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಅಭ್ಯಸ್ತಿ—ಉರುಳಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ—ಪೂಜಾರ್ಹನೂ | ನರಂ—ನೇತೃವೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತವಾಮು—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಏತೋ—ದಯಮಾಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ ನೇತೃವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿ.

English Translation.

Come, friends, let us glorify Indra, the leader, who is entitled to praise, who, single, overcomes all hostile hosts.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏತೋ ನ್ಸಿಂಧ್ರಂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಎರಡು ತೃಚಗಳನ್ನು (ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಅನುರೂಪತೃಚಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—ಏತೋ ನ್ಸಿಂಧ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ಸಖಾಯಃ ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಶ್ವವತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗೋರುಧಾಯ ಗವಿಷೇ ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ ದಸ್ಮ್ಯಂ ವಚಃ |

ಘೃತಾತ್ಸಾದೀಯೋ ಮಧುನಶ್ಚ ವೋಚತ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗೋರುಧಾಯ | ಗೋಽವಿಷೇ | ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ | ದಸ್ಮ್ಯಂ | ವಚಃ |

ಘೃತಾತ್ | ಸ್ತಾದೀಯಃ | ಮಧುನಃ | ಚ | ವೋಚತ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯತ್ಪಿಜಃ ಅಗೋರುಧಾಯ | ಗಾಃ ಸ್ತುತೀ ರುಣದ್ಧೀತಿ ಗೋರುಧಃ | ನ ಗೋರುಧೋಽ-
ಗೋರುಧಃ | ತಾ ನ ವಿನಾಶಯತ್ಕಾದರೇಣ ಶೃಣೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶಾಯ ಅತ ಏವ ಗವಿಷೇ
ಸ್ತೋತ್ರಾಣೇಚ್ಯತೇ ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ ದೀಪ್ಯಮಾನಾಯೇಂದ್ರಾಯ ದಸ್ಮ್ಯಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ಘೃತಾತ್ಸಾದು-
ತರಾದಾಜ್ಯಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ತಾದೀಯೋಽತಿಶಯೇನ ಸ್ವಾಮಭೂತಂ ವಚಃ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪಂ ವಾಕ್ಯಂ
ವೋಚತ | ಬ್ರೂತ || ಯತ್ಪಿಜಃ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಯಜಮಾನೋಽಪಿ ಕೃತವಾನ್ಯವತೀತಿ ಯದಿದಮಿಂದ್ರ-
ವಿಷಯಂ ವಚೋ ಘೃತಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ವಾಮತರಂ ಭವತ್ಪಿತ್ಯಾಶಾಸ್ತೇ | ತದಾಹ ಭಗವಾನಾಕ್ಷಲಾಯನಃ |
ವಚ ಏವ ಮ ಇದಂ ಘೃತಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ತಾದೀಯೋಽಸ್ತಿ ಪ್ರೀತಿಃ ಸ್ತಾದೀಯೋಽಸ್ತೀತ್ಯೇವ ತದಾಹ |
ಅ. ಗೃ. ೧-೧-೫ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಶೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ) ಅಗೋರುಧಾಯ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದವನೂ | ಗವಿಷೇ—ಸ್ತುತಿ
ಯನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನೂ | ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈವಿಸಿ | ದಸ್ಮ್ಯಂ—

ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ಘೃತಾತ್—ಘೃತಕೈಂತಲೂ | ಮಧುನಶ್ಚ—ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ | ಸ್ವಾದೀಯಃ—
ಅಧಿಕವಾದ ರುಚಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಜನಕವಾಗುವ | ವಾಚಿಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು | ವೋಚತ—ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪುತ್ರಿಕುಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದೇ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಘೃತಕೈಂತಲೂ ಮತ್ತು ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ರುಚಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿ ತೃಪ್ತಿಜನಕವಾಗುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Recite agreeable words, sweeter than clarified butter, or than Soma,
to the illustrious (Indra); who is gratified by eulogy, who rejects not praise.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ಯಸ್ಯಾಮಿತಾನಿ ವೀರ್ಯಾನ್ ನ ರಾಧಃ ಪರ್ಯೇತವೇ |

ಜ್ಯೋತಿರ್ನ ವಿಶ್ವಮುಭ್ಯಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ಅಮಿತಾನಿ | ವೀರ್ಯಾನ್ | ನ | ರಾಧಃ | ಪರ್ಯೇತವೇ |

ಜ್ಯೋತಿಃ | ನ | ವಿಶ್ವಂ | ಅಭಿ | ಅಸ್ತಿ | ದಕ್ಷಿಣಾ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಾ ವೀರ್ಯಾಣಿ ವೃತ್ರಹನನಾದಿಲಕ್ಷಣಾನಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನ್ಯಮಿತಾನಿ
ಆಸ್ಯೇಯಂತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ ನಾನ್ಯಾನೀತಿ ಪರಿಮಿತಾನಿ ನ ಭವಂತಿ | ಯದ್ವಾ || ವಿರಾಜ್ ಹಿಂಸಾಯಾಂ |
ಭಾಂದಸೋ ಹ್ರಸ್ವಃ || ಶತ್ರುಭಿರಹಿಂಸಿತಾನಿ ಭವಂತಿ | ತಥಾ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಧೋ ಧನಂ ಪರ್ಯೇ-
ತವೇ ಶತ್ರುಭಿಃ ಪರಿಗಂತುಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಶಕ್ಯಂ ನ ಭವತಿ | ಅತ ಏವ ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾ ಧನಂ ದಾನಂ
ವಿಶ್ವಮುಭ್ಯಸ್ತಿ ಸರ್ವಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನಮುಭಿಭವತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಜ್ಯೋತಿರ್ನ | ಜ್ಯೋತಿಷಾನ್ಮಯ-
ನಶ್ಚಾಜ್ಯೋತಿರಂತರಿಕ್ಷಂ | ಯಥಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಸರ್ವಲೋಕಂ ಪಿಥಾಯ ತಿಸ್ಥತಿ ತದ್ಭತ್ತೋತ್ರೈಜನಂ
ಧನದಾನೇನ ಪಿಥತ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ | ವೀರ್ಯಾ—ವೃತ್ರಹನನಾದಿ ಪರಾಕ್ರಮಕಾರ್ಯಗಳು | ಅಮಿತಾನಿ—
ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿಯೋ (ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿಯೋ) | ರಾಧಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನವು | ಪರ್ಯೇತವೇ—

ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲು | ನೆ—ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ | ದಕ್ಷಿಣಾ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನದಾನವು | ಜ್ಯೋತಿರ್ನ—
ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ | ಅಭ್ಯಸ್ತಿ—ವಿಾರಿಸಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ವೃತ್ತಹನನಾದಿಕಾರ್ಯಗಳು ಅಪರಿಮಿತವೂ, ಅಪ್ರತಿಹತವೂ ಆಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ
ಇಂದ್ರನ ಧನವು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನದಾನವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಸಮಸ್ತ
ವನ್ನೂ ವಿಾರಿಸಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Whose energies are unbounded ; whose wealth cannot be carried
away ; whose bounty extends like the firmament over all.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಶ್ವವದನೂರ್ಮಿಂ ವಾಜಿನಂ ಯಮಂ |

ಅರ್ಯೋ ಗಯಂ ಮಂಹಮಾನಂ ವಿ ದಾಶುಷೇ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತುಹಿ | ಇಂದ್ರಂ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಅನೂರ್ಮಿಂ | ವಾಜಿನಂ | ಯಮಂ |

ಅರ್ಯಃ | ಗಯಂ | ಮಂಹಮಾನಂ | ವಿ | ದಾಶುಷೇ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಅನೂರ್ಮಿಂ | ಉರ್ಮಿರ್ಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಕೃಶ್ಚಿದಪ್ಯಹಿಂಸ್ಯಂ | ಅಥವಾ
ಶತ್ರುಭಿರಗಂತವ್ಯಂ | ಅತ ಏವ ವಾಜಿನಂ ಬಲವಂತಂ ಯಮಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸುನಿಯತಮೇತಾದ್ಯಶ-
ಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತುಹಿ | ಸ್ತೋತ್ರೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಯಥಾ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಿಶ್ವಮನಸಃ ಪಿತೇಂದ್ರಮ-
ಸ್ತೌತ್ತದ್ವತ್ಸುಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ತುತಶ್ಲೋಕೇ ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾವಿಾಂದ್ರೋ ದಾಶುಷೇ ಹವಿದ್ವತ್ತವತೇ
ಯಜಮಾನಾಯ ಮಂಹಮಾನಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನಂ ಗಯಂ ಧನಂ | ಯದ್ವಾ | ದೇವಾನಾಂ ಪೂಜಾಯೈ
ಗಯಂ ಗೃಹಂ | ಗೃಹಮಸ್ತಿ ಚೇತ್ ದೇವಾ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜ್ಯಂತೇ | ತಾದ್ಯಶಂ ಗೃಹಂ ವಿತರತಿ |
ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಧನಗೃಹಲಾಭಾಯ ಸ್ತುಹೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ) ಅನೂರ್ಮಿಂ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನೂ | ವಾಜಿನಂ—
ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ಯಮಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಹೇತುವೂ (ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಿಯಮಿತವೂ)

ಮಿತನೂ) ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವ್ಯಶ್ವವತ್—ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ | ಸ್ತುತಿ—ಸ್ತುತಿಸು | ಅರ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಮಂಹಮಾನಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಗಯಂ—ಧನವನ್ನು ಅಥವಾ ಗೃಹವನ್ನು | ವಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಹೇತುವೂ ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ ನೀನೂ ಸ್ತುತಿಸು. ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಧನವನ್ನು ಅಥವಾ ಗೃಹವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Glorify Indra, the unassailable, the powerful, the regulator (of men) as was done by Vyashwa ; he, the lord, gives a spacious dwelling to the donor (of the oblation).

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಏ॒ವಾ ನೂ॒ನಮು॑ಪ್ ಸ್ತು॒ಹಿ ನೈ॑ಯಶ್ಚ ದ॒ಶಮಂ॑ ನ॒ವಂ॑ |

ಸು॒ವಿ॒ದ್ವಾಂಸಂ॑ ಚ॒ಕೃತ್ಯಂ॑ ಚ॒ರಣೇ॑ನಾಂ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏ॒ವ | ನೂ॒ನಂ | ಉ॑ಪ್ | ಸ್ತು॒ಹಿ | ನೈ॑ಯಶ್ಚ | ದ॒ಶಮಂ॑ | ನ॒ವಂ॑ |

ಸು॒ವಿ॒ದ್ವಾಂಸಂ॑ | ಚ॒ಕೃತ್ಯಂ॑ | ಚ॒ರಣೇ॑ನಾಂ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನೈಯಶ್ಚ ವ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರೈಶ್ಚ ಮನಃ ಚರಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದೇಹೇ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ನವಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ದಶಮಂ ದಶಸಂಖ್ಯಾಪೂರಕಂ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರಃ | ನವ ನೈ ಪುರುಷೇ ಪ್ರಾಣಾ ಮನುಷ್ಯೇಷು ವರ್ತಮಾನಾ ಇಂದ್ರಸ್ತೇಷಾಂ ದಶಧಾ ಭವತೀಂದ್ರಸ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ದಶಧಾ ಚರಂತಮಿತಿ | ಏತಾದ್ಯಶಂ ಅಶ ಏವ ನವಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸುವಿದ್ವಾಂಸಮಂತರ್ಯಾಮಿತ್ವಾತ್ ಸುಷ್ಮ ಸರ್ವಂ ಜಾನಂತಂ ಚಕೃತ್ಯಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯಃ ಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವೈರ್ನಮಸ್ಕರ್ತವ್ಯಂ ಏವಂವಿಧಮಿಂದ್ರಮೇವ ನೂನಮಿದಾನೀಮುಪ್ ಸ್ತುಹಿ | ಸವಿಾಸೇ ಸ್ತುಹಿ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವೈಯಶ್ವ—ವೈಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ | ಚಿರಣೀನಾಂ—ಮಾನವರ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ನವಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆ ಪೂರಕವಾದ | ದಶಮಂ—ಹತ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಣರೂಪನೂ | ನವಂ—ಸ್ತುತೃನೂ ಸುವಿದ್ವಾಂಸಂ—ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೂ | ಚರ್ಕೃತ್ಯಂ ಏವ—ಪದೇ ಪದೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ | ನೂನಂ—ಈಗ | ಉಪ ಸ್ತುಹಿ—ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೈಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ, ಮಾನವರ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ನವಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆ ಪೂರಕವಾದ ಹತ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಣರೂಪನೂ, ಸ್ತುತೃನೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೂ, ಪದೇ ಪದೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಈಗ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Praise verily at present, son of Vyshwa, praise (Indra), who is the tenth of the pervading (vital principles), the adorable, the all-wise, to be honoured repeatedly (by sacred rites).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವೇ॒ತ್ಥಾ॑ ಹಿ ನಿ॒ರ್ಯು॑ತೀ॒ನಾಂ॑ ವ॒ಜ್ರಹ॑ಸ್ತ ಪರಿ॒ವೃ॑ಜಂ ।

ಅಹ॑ರಹಃ ಶುಂ॒ಧ್ಯಃ ಪರಿ॒ಪದಾ॑ಮಿವ || ೨೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವೇ॒ತ್ಥ | ಹಿ | ನಿ॒ರ್ಯು॑ತೀ॒ನಾಂ | ವ॒ಜ್ರಹ॑ಸ್ತ | ಪರಿ॒ವೃ॑ಜಂ |

ಅಹ॑ರಹಃ | ಶುಂ॒ಧ್ಯಃ | ಪರಿ॒ಪದಾ॑ಮಿವ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇದಾನೀಮ್ಯುಷಿರಿಂದ್ರಂ ಸಂಚೋಧ್ಯಹ | ಹೇ ವಜ್ರಹಸ್ತ ವಜ್ರಯುಕ್ತಹಸ್ತೇಂದ್ರ ನಿರ್ಯುತೀನಾಮುಪದ್ರವಕಾರಿಣಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಪರಿವೃಜಂ ಪರಿವರ್ಜನಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಮೇವ ವೇತ್ಥ | ಜಾನೀಷೇ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಹರಹಃ ಶುಂಧ್ಯಃ | ಅಸ್ಮಿನ್ನದಿತೇ ಸತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅತ್ತೀಯಂ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾ ಶುದ್ಧಾ ಭವಂತೀತಿ ಶೋಧನಹೇತುತ್ವಾತ್ ಶುಂಧ್ಯರಾದಿತ್ಯಃ | ಪರಿಪದಾಮಿವ ಪರಿಶೋಯಜಮಾನಾನಾಮಿವ | ಯದ್ವಾ ಪರಿಪದಾಂ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಃ | ಪರಿತಃ ಸತತಾಂ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ವರ್ಜನಂ

ಸ್ವಸ್ಥಾನಾಕಾಂಗಮಹರಹಃ ಪ್ರತಿದಿವಸಂ ಯಥಾ ವೇತ್ತಿ | ಉದಿತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವತೋ ಗಚ್ಛಂತಿ ಖಲು | ಏವಂ ತ್ವಯಿಾಂದ್ರೇ ಸ್ವಬಲೇನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನೇ ಸತಿ ಕತ್ರವಃ
ಸ್ವಪುರಾದಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪಲಾಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಹಸ್ತ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಹರಹಃ—ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ | ಶುಂಭುಃ—
ಆದಿತ್ಯನು | ಪರಿಪದಾಂ ಇವ—ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಲನವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ |
ನಿರ್ಯತೀನಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಅಸುರರು | ಪರಿವೃಜಂ—ನಿನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರವರ
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡುವುದನ್ನು | ವೇತ್ಸ ಹಿ—ಅರಿಯುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಗಿದ್ದು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ
ಚಲನವನ್ನು ಆದಿತ್ಯನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಅಸುರರು ನಿನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರವರ
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡುವುದನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ.

English Translation.

You are cognizant, wielder of the thunderbolt, of the departure of
evil beings, as the purifying sun day by day (is of that) of the (birds) flying
in all directions (from their roost).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಪರಿಪದಾಂ ಇವ—ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನರ ಎಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಗಿದ್ದು
ಅವರವರ ಕರ್ಮನಿರತರಾಗಿ ನಾನಾಕಡೆಗಳಿಗೆ ಓಡಾಡುವ ಯಜಮಾನರು ಎಂದರ್ಥ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದಿಂದ್ರಾವ ಆ ಭರ ಯೇನಾ ದಂಸಿಷ್ಠ ಕೃತ್ವನೇ |

ದ್ವಿತಾ ಕುತ್ಸಾಯ ತಿಶ್ನಘೋ ನಿ ಚೋದಯ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ಅವಃ | ಆ | ಭರ | ಯೇನ | ದಂಸಿಷ್ಠ | ಕೃತ್ವನೇ |

ದ್ವಿತಾ | ಕುತ್ಸಾಯ | ತಿಶ್ನಘಃ | ನಿ | ಚೋದಯ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತದವಸ್ತದ್ರಕ್ಷಣಮಸ್ತುಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಹೇ ದಂಸಿಷ್ಠಾತ್ಯಂತಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ಯದ್ವಾ
ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಸಯಿತರಿಂದ್ರ ಕೃತ್ವನೇ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಂ ಯೇನ
ಪಾಲನಮಕೃಥಾಃ ತದ್ರಕ್ಷಣಮಾ ಭರೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ | ಕಿಂಚ ಕುತ್ಸಾಯ ಕುತ್ಸನಾಮಕಾಮ
ರಾಜರ್ಷಯೇ ದ್ವಿತಾ ದ್ವಿಧಾ ದ್ವಿಪ್ರಕಾರೇಣ ಶಿಶ್ನುಃ ತ್ವಂ ಶತ್ರುನವಧೀಃ | ತಸ್ಮೈ ದ್ವೈಧಂ ಪಾಲನಮ-
ಕಾರ್ಷೀರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದ್ರಕ್ಷಣಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಿ ಚೋದಯ | ನಿಶರಾಮತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರೇರಯ | ಯದ್ವಾ |
ಕೃತ್ವನ ಇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯೇನೋಕ್ತ್ವಾ ನಿಃಶ್ಯೇಷೇಣ ತದೇವಾಹ ಕುತ್ಸಾಯೇತ್ಯಾದಿ | ಶೇಷಂ ಪೂರ್ವವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಂಸಿಷ್ಠ—ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯೇನ—ಯಾವ ಪಾಲನ
ಕೃತ್ಯದಿಂದ | ಕುತ್ಸಾಯ—ಕುತ್ಸನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ದ್ವಿತಾ—ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ | ಶಿಶ್ನುಃ—ಶತ್ರುವನ್ನು
ಕೊಂದೆಯೋ | ತತ್ ಆವೇ—ಆದೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಕೃತ್ವನೇ—ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೂ |
ಆ ಭರ—ಒದಗಿಸು | ನಿ ಚೋದಯ (ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ) ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪಾಲನಕೃತ್ಯದಿಂದ ಕುತ್ಸನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ
ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ನೀನು ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಂದೆಯೋ ಅದೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೂ
ಒದಗಿಸು. ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು.

English Translation.

Indra, of goodly aspect, bring to the offerer (of the oblation) that
(protection) wherewith to defend him you have twice slain (the foe) for
Kutsa ; show the same (care of us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮು ತ್ವಾ ನೂನಮೀಮಹೇ ನವ್ಯಂ ದಂಸಿಷ್ಠ ಸನ್ಯಸೇ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿಮಾತೀಃ ಸಕ್ಷಣಿಃ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ನೂನಂ | ಈಮಹೇ | ನವ್ಯಂ | ದಂಸಿಷ್ಠ | ಸನ್ಯಸೇ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿಮಾತೀಃ | ಸಕ್ಷಣಿಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದಂಸಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ದರ್ಶನೀಯೇಂದ್ರ ನವ್ಯಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ತೋತವ್ಯಂ ತಮು ತಾದ್ಯಶ-
ನೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನೂನಮಿದಾನೀವಿಾಮಹೇ | ವಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸಂನ್ಯಸೇ ||
ಅಸು ಫ್ಲೇಪಣೇ | ಭಾವೇ ಕ್ವಿಪ್ || ಸಂನ್ಯಾಸಾರ್ಥಂ ಯಾಚಾಮಹ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಸ ತಾದ್ಯಕಸ್ತ್ವಂ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭಿಮಾತೀಃ ಶತ್ರುಸೇನಾಃ ಸಕ್ಷಣಿಃ || ಸಹೇಃ ಸನಿಪ್ರತ್ಯಯಃ ||
ಸಹನಶೀಲೋಽಭಿಭವನಶೀಲೋ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಂಸಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನವ್ಯಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ
ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ತಮು—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ನೂನಂ—ಈಗ | ಸಂನ್ಯಸೇ—
ನಮ್ಮ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಃ—ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು |
ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಅಭಿಮಾತೀಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಸಕ್ಷಣಿಃ—ಸೋಲಿಸು
ವವನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ
ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ
ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

(Indra) of goodly aspect, we implore you who are entitled to praise,
for (our) preservation ; for you are the overcomer of all our adversaries.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಋಕ್ವಾದಂಹಸೋ ಮುಚದ್ಯೋ ವಾರ್ಯಾತ್ಸಪ್ತ ಸಿಂಧುಷು |

ವಧ್ದರ್ಷಸಸ್ಯ ತುವಿನೃವ್ಣಾ ನೀನಮಃ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಋಕ್ವಾತ್ | ಅಂಹಸಃ | ಮುಚತ್ | ಯಃ | ವಾ | ಆರ್ಯಾತ್ | ಸಪ್ತ | ಸಿಂಧುಷು |

ವಧಃ | ದರ್ಷಸ್ಯ | ತುವಿನೃವ್ಣಾ | ನೀನಮಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋದ್ಯಥಚಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯ ಇಂದ್ರ ಯಕ್ಷಾತ್ || ಯೂನ್ ಮನುಷ್ಯಾನ್
ಕ್ಷಣೋತಿ | ಕ್ಷಣೋತೇರೌಣಾದಿಕೋ ಡಪ್ರತ್ಯಯಃ || ತಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಣೋ ಜಾತಾದಂಹಸಃ ಪಾಪರೂಪಾ-
ದುಪದ್ರವಾನ್ಮುಚಿತ್ ಮುಂಚಿತಿ | ರಾಕ್ಷಸ ಏನಂ ನ ಬಾಧತೇ ಕಿಂ ಪುನಸ್ತಂ ಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚ ಯ
ಇಂದ್ರಃ ಸಪ್ತ ಸಿಂಧುಷು ಗಂಗಾದ್ಯಾಸು ನದೀಷು | ಯದ್ವಾ | ಸಪ್ತ ಸರ್ಪಣಶೀಲಾಸು ಸಿಂಧುಷು |
ತತ್ಕೂಲೇಷ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಗಂಗಾಯಾಂ ಘೋಷ ಇತಿವತ್ | ಪಾ. ೧-೪-೪೨ | ತೇಷು ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ
ಸ್ತೋತ್ರೇಣಾಮಾರ್ಯಾತ್ ಧನಾದಿಕಂ ಪ್ರೇರಯೇತ್ || ಯ ಗತಿಪ್ರಾಪಣಯೋಃ | ಅಶೀರ್ಲಿಜಾ
ಗುಣೋದ್ವರ್ತಿಸಂಯೋಗಾದ್ಯೋಃ | ಪಾ. ೨-೪-೨೯ | ಇತಿ ಗುಣಃ | ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ
ಲಿಜ್ಯತ್ಯಾದಾಗಮಃ || ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ | ಹೇ ತುವಿನೈವ್ಯ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ದಾಸಸ್ಯೋಪಕ್ಷಪಯಿತುರಸುರಸ್ಯ
ವಧರ್ಹನನಸಾಧಕಮಾಯುಧಂ ನೀನಮಃ | ನಮಯ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಯಃ—ಯಾರು | ಯಕ್ಷಾತ್—ಮಾನವರ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ |
ಅಂಹಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ | ಮುಚಿತ್—ಯಜಮಾನರನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನೋ | ಯಃ ವಾ—ಯಾರು | ಸಪ್ತ—
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಸಿಂಧುಷು—ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ | ಅರ್ಯಾತ್—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು
ಪ್ರೇರಿಸುವನೋ (ಅವನು ಇಂದ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ) | ತುವಿನೈವ್ಯ—ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಾಸಸ್ಯ—ಹಿಂಸಾಕಾರಕನಾದ ಅಸುರನ | ವಧಃ—ವಧಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು | ನೀನಮಃ—
ಪ್ರಯೋಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾರು ಮಾನವರ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪಾಪದಿಂದ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಬಿಡಿಸು
ವನೋ, ಯಾರು ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವನೋ
ಅವನು ಇಂದ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಸಾಕಾರಕನಾದ ಅಸುರನ
ವಧಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸು.

English Translation.

(He it is) who rescues men from the wickedness of evil beings, who
enriches (the dwellers) on the seven rivers: now hurl, you who abound
in wealth, your weapon at the Dasa.

| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ |

ಯಥಾ¹ ವರೋ¹ ಸುಷಾಮ್ನೋ¹ ಸನಿಭ್ಯ¹ ಆ¹ ವಹೋ¹ ರಯಿಂ¹ |

ವ್ಯಶ್ವೇಭ್ಯಃ¹ ಸುಭಗೇ¹ ವಾಜಿನೀವತಿ || ೨೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಥಾ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಷಾಮ್ನೇ | ಸನ್ನಿಭ್ಯಃ | ಆ | ಅವಹಃ | ರಯಿಂ |

ವ್ಯಶ್ವೇಭ್ಯಃ | ಸುಭಗೇ | ವಾಜಿನೀವತಿ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನೇನ ತೃಚೇನ ವರೋದಾನಂ ಸ್ತೂಯತೇ | ಹೇ ವರೋ ವರುನಾಮಕ ರಾಜನ್ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಷಮಾಖ್ಯಂ ರಾಜಾನಂ ಸ್ವಹಿತರಮುದ್ಧಿಶ್ಯ ತಸ್ಯೋತ್ತಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಥಂ ಸನ್ನಿಭ್ಯೋ ಭಿಕ್ಷಮಾಣೇಭ್ಯಃ ಆ ಕೋಶಾದಾಹೃತ್ಯ ರಯಿಂ ಧನಂ ಯಥಾ ಪುರಾವಹಃ ಪ್ರಾಪಿತವಾನಸಿ ಆತ ಏವಮಿದಾನೀಂ ವ್ಯಶ್ವೇಭ್ಯೋ ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರೇಭ್ಯೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಮಾವಹ | ವಾಜಿನೀವತೀತಿ ಪದಲಿಂಗಾದಿ- ಯಮುಷಸ್ಯಾ | ಆಯಂ ತೃಚೋಽಪ್ಯುಷಸ್ಯ ಇತಿ ಶೌನಕೇನೋಕ್ತಂ | ಯಥಾ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನ ಇತ್ಯುತ್ತಮಸ್ತೌಷಸಸ್ತೌಚಿ ಇತಿ | ಹೇ ಸುಭಗೇ ಶೋಭನಧನಯುಕ್ತೇ ವಾಜಿನೀವತ್ಯನ್ನವತಿ || ಮತುಬನುವಾದಾರ್ಥಃ || ಯದ್ವಾ | ವಾಜೋ ವಾಜನಂ ಗಮನಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ವಾಜಿನ್ಯನ್ನಂ | ತದ್ವತಿ ಹೇ ಉಷಃ ತ್ವಂ ಚಾಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ | ವರೋರ್ಬಹುಧನದಾನಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತೃ ದಾನಸ್ತುತಿಃ | ಯದ್ವಾ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಯಸಿರ್ವರಂ ಸಂಬೋಧ್ಯಹ | ಹೇ ಸುಭಗೇ ಶೋಭನಧನೇ ವಾಜಿನೀವತ್ಯನ್ನವತಿ ಹೇ ಉಷಃ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಷಾಮನಾಮ್ನೇ ಮಮ ಪಿತ್ರೇ ಧನಂ ದತ್ತಾ ತೇನೈವ ಸುಷಾಮ್ನಾ ಸನ್ನಿಭ್ಯೋ ಯಾಚಮಾನೇಭ್ಯೋ ಧನಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾಪಿತವತ್ಯಸಿ ತೇನ ಯಥಾ ದಾನಮಕಾರಯಃ ಏವಂ ಮಹ್ಯಮಪಿ ಧನಂ ದತ್ತಾ ವ್ಯಶ್ವೇಭ್ಯಃ || ಪೂಜಾಯಾಂ ಬಹುವಚನಂ || ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರಾಯ ವಿಶ್ವಮನಸೇ ಧನಂ ಪ್ರಾಪಯೇತಿ ಮಯಾಪಿ ದಾನಂ ಕರೋಷಿ | ಹೇ ವರೋ ಉಷಸಮೇವಂ ವದೇತ್ಕೃಷಿರಾಹ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ವರೋ—ವರುನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ | ಸುಷಾಮ್ನೇ—ಸುಷಾಮನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಪಿತೃವಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಸನ್ನಿಭ್ಯಃ—ಯಾಚಕರಿಗೆ | ಆ—ನಿನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ತೆಗೆದು | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ಯಥಾ—(ಹಿಂದೆ) ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಅವಹಃ—ಕೊಟ್ಟಿಯೇ (ಹಾಗೆಯೇ) | ವ್ಯಶ್ವೇಭ್ಯಃ—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನಮಗೂ ಈಗ ದಾನಮಾಡು | ಸುಭಗೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳೂ | ವಾಜಿನೀವತಿ—ಅನ್ನ ಯುಕ್ತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ (ನೀನೂ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡು).

। ಛಾಂದೋಃ ।

ವರುನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಸುಷಾಮನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಪಿತೃವಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಯಾಚಕರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ತೆಗೆದು ಧನವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಯೇ ಹಾಗೆಯೇ, ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನಮಗೂ ಈಗ ದಾನಮಾಡು. ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳೂ, ಅನ್ನ ಯುಕ್ತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ ನೀನೂ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು.

English Translation.

As you, Varu, have distributed vast wealth to those who have solicited (riches) on behalf of Sushaman, (so do you now distribute) to the descendants of Vyshwa; (and so too you), auspicious food-bestowing (Ushas).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವರೋ ಎಂದು ವರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಸಂಜೋಧಿಸಿ, “ ಎಲೈ ವರುವೇ ನೀನು ಉಪಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು. ಹಿಂದೆ ಉಪಸ್ಥಾನ ಸುಷಾಮನಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಯಾಚಕರಿಗೆಲ್ಲಾ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದಂತೆ ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಕೊಡಿಸು ಎಂದು ನಮಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು” ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಾರ್ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾ ವ್ಯಶ್ವಾ ಏತು ಸೋಮಿನಃ |

ಸ್ಥೂರಂ ಚ ರಾಧಃ ಶತವತ್ಸಹಸ್ರವತ್ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ದಕ್ಷಿಣಾ | ವ್ಯಶ್ವಾನ್ | ಏತು | ಸೋಮಿನಃ |

ಸ್ಥೂರಂ | ಚ | ರಾಧಃ | ಶತವತ್ | ಸಹಸ್ರವತ್ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನಯಾ ಧನಮೃಷಿರಾದತ್ತವಾನಿತ್ಯಾಹ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ನರಹಿತೋ ನರ್ಯಃ | ತಸ್ಯಾಪತ್ಯಂ ನಾರ್ಯಃ || ತಸ್ಮಾತ್ಸಂಬಂಧಮಾತ್ರೇ ತಸ್ಯೇದಮಿತ್ಯೇಹ || ತಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ ಸೋಮವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ಯದ್ವಾ | ವ್ಯಶ್ವಾನಾಂ ವಿಶೇಷಣಂ | ತಾದ್ಯತಸ್ಯ ವರೋದ್ದಕ್ಷಿಣಾ ದಾನಂ ಸೋಮವತೋ ವ್ಯಶ್ವಾನ್ ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರಾನಸ್ಮಾನೈತು | ಅಗಚ್ಛತು | ಕಿಂಚಿ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಶತವತ್ಸಹಸ್ರವಚೈತಸಹಸ್ರಧನಯುಕ್ತಂ ರಾಧೋಽನ್ನಂ ಚಾಸ್ಮಾನಾಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾರ್ಯಸ್ಯ—ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ನರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನ | ದಕ್ಷಿಣಾ—ದಾನವು | ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರಾದ | ವ್ಯಶ್ವಾನ್—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನಮ್ಮನ್ನು | ಅ ಏತು—ಬಂದು ಸೇರಲಿ | ಸ್ಥೂರಂ—ಪ್ರಭೂತವಾದುದು | ಶತವತ್—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದು | ಸಹಸ್ರವತ್—ಸಂಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದು ಆದ | ರಾಧಃ ಚ—ಅನ್ನ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ನರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು ಸೋಮವನ್ನು ಫಿಸುವ ಯಜ್ಞಕರ್ತರೂ, ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರರೂ ಆದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಲಿ. ವ್ರಭೂತವಾದುದೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

English Translation.

May the gifts of a humane (prince), when offering the soma libation extend to the Vyshwas, and substantial wealth by hundreds and thousand.

| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು |

ಸೋಮಿನಃ ಎಂಬುದು ವರುವಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಯಜಮಾನನಾದ ವರುವಿನ (ದಕ್ಷಿಣೆಯು) ಎಂದೂ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಯತ್ತ್ವಾ ಪೃಚ್ಛಾದೀಜಾನಃ ಕುಹಯಾ ಕುಹಯಾಕೃತೇ |

ಏಷೋ ಅಪಶ್ರಿತೋ ವಲೋ ಗೋಮುತೀಮವ ತಿಷ್ಠತಿ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ತ್ವಾ | ಪೃಚ್ಛಾತ್ | ಈಜಾನಃ | ಕುಹಯಾ | ಕುಹಯಾಕೃತೇ |

ಏಷಃ | ಅಪಶ್ರಿತಃ | ವಲಃ | ಗೋಮುತೀಂ | ಅವ | ತಿಷ್ಠತಿ || ೩೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಇದಾನೀಮುಷಸಂ ಸಂಬೋಧ್ಯಾಭಿಧೀಯತೇ | ಹೇ ಕುಹಯಾಕೃತೇ ಸ ವರುಃ ಕುಹ ಕುತ್ರ ತಿಷ್ಠತೀತ್ಯೇತದಿಚ್ಛಯಾಭಿಲಕ್ಷಣಪ್ರವೃತ್ತೈರ್ಜಿಜ್ಞಾಸುಭಿಃ ಪುರಸ್ಕೃತೇ || ಕುಹಶಬ್ದಾತ್ಕೃಚ್ || ಏತಾದೃಶೇ ಹೇ ಉಷಃ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಯದ್ಯದಾ ಕಶ್ಚಿತ್ಪೃಚ್ಛಾತ್ ಪೃಚ್ಛತಿ ಈಜಾನ ಇಷ್ಟವಾನ್ ವರುಃ ಕುಹಯಾ ಕೃ ತಿಷ್ಠತೀತಿ ಯದಾ ಪೃಚ್ಛತಿ ತದಾನೀಮಪಶ್ರಿತಃ ಸರ್ವೈರಾಶ್ರಿತಃ | ಯದ್ವಾ | ವಿವೃತದ್ವಾರಃ | ಯದಾ ಯಾಚಿಮಾನಾ ಆಗಚ್ಛಂತಿ ತದಾ ದೌನಾರಿಕಾ ನ ಪ್ರತಿಬಧ್ನಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶೋ ಬಲೋ ವರುಃ ಸ್ವಬಲೇನಾವಾರಕಃ ಶತ್ರುಣಾಂ | ಯದ್ವಾ | ಭಿಕ್ಷಾಣಾಂ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನಾವರಿತಾ | ಏಷೋ ಏಷ ವರುಗೋಮುತೀಮೇತನ್ನಾಮಿಕಾಂ ನದೀಂ || ಕಾಲಾಧ್ವನೋರಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ || ತಸ್ಮಾಸ್ತೀರೇವ ತಿಷ್ಠತೀತಿ ತದಾನೀಂ ತ್ವಂ ಕಥಯಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕುಹಯಾಕೃತೇ—ವರುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ | ಈಜಾನೇ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಾದ ವರುವು | ಕುಹಯಾ—ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು | ಯತೇ—ಯಾವಾಗ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೃಚ್ಛಾತ್—ಕೇಳುವನೋ ಆಗ | ಅಪಶ್ರಿತೇ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನೂ | ವಲಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವವನೂ ಆದ | ಏಷಃ—ವರುವು | ಗೋಮತೀಂ—ಗೋಮತೀನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ | ಅವ ತಿಷ್ಠತಿ—ತಂಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಂದು ಹೇಳು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ, “ಯಜ್ಞಕರ್ತನಾದ ವರುವು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಆಗ, “ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾದ ವರುವು ಗೋಮತೀನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸು.

English Translation.

If any ask of you, (Ushas), when anywhere present, where the sacrificer (Varu dwells), (reply) the powerfull (prince), the refuge of all, abides on (the banks of) the Gomathi river.

ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ತಾ ವಾನಿತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಕೃಚಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತಾ ವಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಮೈತ್ರಾವರುಣಂ ದಶಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ವೈಶ್ವದೇವ್ಯ ಉಪಾಂತ್ಯೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭೀತಿ | ವೈಶ್ವಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯುಷಿಃ | ಉಷ್ಣಿಕ್ ಛಂದಃ | ಉಪಾಂತ್ಯೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಪರಿಸಪ್ತೈ-ಕಾದಶಾ ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ | ಅನು. ೪-೩ | ಇತಿ ಶ್ಲೋಕೋಪೇತತ್ಪಾತ್ | ದಶಮ್ಯೇಕಾದಶೀದ್ವಾದಶ್ಯೋ ವೈಶ್ವದೇವ್ಯೋಽವಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ದೇವತಾಃ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ತಾ ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತಾ ವಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಮೈತ್ರಾವರುಣಂ ದಶಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ವೈಶ್ವದೇವ್ಯ ಉಪಾಂತ್ಯೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವೈಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬವನು ಪುಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು; ಉಷ್ಣಿಕ್ ಛಂದಸ್ಸು:

ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಋಕ್ಕು ಎಂದರೆ ೨೩ ನೆಯ ಋಕ್ಕು ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅರು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಋಕ್ಕು ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನವು ಎಂದು ಸೂಕ್ತವಿನ್ಯಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೨೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೨೧, ೨೨, ೨೩, ೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೪ ||

|| ಋಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಶ್ವತ್ಸಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೯, ೧೨-೨೪. ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ | ೧೦-೧೨. ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೨೨, ೨೪. ಉಷ್ಣಿಕ್ | ೨೩. ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ನಾಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಗೋಪಾ ದೇವಾ ದೇವೇಷು ಯಜ್ಞಿಯಾ |

ಋತಾವಾನಾ ಯಜಸೇ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ನಾಂ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಗೋಪಾ | ದೇವಾ | ದೇವೇಷು | ಯಜ್ಞಿಯಾ |

ಋತಾವಾನಾ | ಯಜಸೇ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಗೋಪಾ ಗೋಪಾಯಿತಾರೌ ದೇವಾ ದೇವೌ ದ್ಯೋತನಶೀಲೌ ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಯಜ್ಞಿಯಾ ಯಜ್ಞಾರ್ಹೌ ತಾ ತೌ ತಾದ್ಯಶೌ ನಾಂ ಯುನಾಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾರ್ಥಂ ಯಜಮಾನಂ ಭಜಥಃ | ಆತ ಏವ ಹೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಋತಾವಾನಾರ್ಥವಾನೌ ಸತ್ಯವಂತೌ ಯಜ್ಞವಂತೌ ನಾ ಪೂತದಕ್ಷಸೌ ಶುದ್ಧಬಲೌ | ಆನಾಂ ಬಲವಂತಾವಿತಿ ವಚನಮಾತ್ಮೀಣ ಬಲವಂತೌ ನ ಭವತಃ ಕಿಂತು ಯಥಾರ್ಥತ್ವೇನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತೌ | ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಯಜಸೇ | ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜಯಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಯಜ್ಞಿಯಾ—ಪೂಜಾರ್ಹರೂ | ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ | ನಾಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ |

ಗೋಪಾ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ | (ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ) ಯತಾವಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ |
ಪೂತದಕ್ಷಸಾ—ಶುದ್ಧವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಯಜಸೇ—ಆರಾಧಿಸು.

। ಛಾಂದೋಃ ।

ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪೂಜಾರ್ಹರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ,
ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ, ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಶುದ್ಧವಾದ
ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರಾಧಿಸು.

English Translation.

You two are the protectors of the universe, divine, and to be adored
among the gods; therefore, (Vyshwamanas), you sacrifice to the pair
who are observent of truth and endowed with real power.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಮಿತ್ರಾ ತನಾ ನ ರಥ್ಯಾ ವರುಣೋ ಯಶ್ಚ ಸುಕ್ರತುಃ |
ಸನಾತ್ಸುಜಾತಾ ತನಯಾ ಧೃತವ್ರತಾ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾ | ತನಾ | ನ | ರಥ್ಯಾ | ವರುಣಃ | ಯಃ | ಚ | ಸುಕ್ರತುಃ |
ಸನಾತ್ | ಸುಜಾತಾ | ತನಯಾ | ಧೃತವ್ರತಾ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸುಕ್ರತುಃ ಶೋಭನಕರ್ಮಾ ಯೋ ವರುಣಃ ಸುಕರ್ಮಾ ಮಿತ್ರಾಚಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ |
ಶೀದ್ಯಶೌ | ತನಾ | ತನ್ವಂತಿ ಮುಕುಟಕಟಕಾದಿನೇತಿ ತನಾನಿ ಧನಾನಿ | ನಶ್ಚಾರ್ಥೇ | ಧನಾನಿ ಚ ರಥ್ಯಾ
ರಥ್ಯಾ ನೇತಾರೌ | ಯದ್ವಾ | ಧನಾನಿ ಕರ್ಮಣಃ ಕರ್ತ್ರಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾವಿತಿ ಸಂಬಧ್ಯತೇ |
ತಾದ್ಯಶೌ ರಥ್ಯಾ ರಥವಂತೌ ಸನಾಚ್ಚಿರಾದೇವ ಸುಜಾತಾ ಸುಜಾತೌ ಶೋಭನಜನ್ಮಾನ್ | ತದೇವಾಹ |
ತನಯಾ ತನಯಾವದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾ ಧೃತವ್ರತಾ ಧೃತವ್ರತೌ ಧೃತಕರ್ಮಾಣೌ ತಾ ಯಜಸ ಇತಿ
ಪೂರ್ವೇಣ ಸಮನ್ವಯಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಃ --ಯಾವ | ವರುಣಃ--ವರುಣನು | ಸುಕ್ರತುಃ--ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೋ | ನ--
ಮತ್ತು | ಮಿತ್ರಾ ಚಿ--ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ಯಾವ ಮಿತ್ರನಿರುವನೋ ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ | ತನಾ--

ಧನಪ್ರದರೂ | ರಥ್ಯಾ—ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ | ಸನಾತ್—ಆದಿಯಿಂದಲೇ | ಸುಜಾತಾ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಜನ್ಮವುಳ್ಳವರೂ | ತನಯಾ—ಅದಿತಿಪುತ್ರರೂ | ಧೃತವ್ರತಾ—ನಿಯಮದಿಂದ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ
ಪ್ರೇರಿಸುವವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ (ಇಂತಹ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೋ, ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ಯಾವ ಮಿತ್ರನಿರುವನೋ,
ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ ಧನಪ್ರದರೂ, ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ, ಆದಿಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಜನ್ಮವುಳ್ಳವರೂ, ಅದಿತಿ
ಪುತ್ರರೂ, ನಿಯಮದಿಂದ ವ್ರತನಿಯಾಮಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಇಂತಹ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸು.

English Translation.

Mitra and Varuna, doers of good deeds, (diffusers of) riches, who
are the charioteers (of men), well born of old, the sons (of Aditi) observant
of vows, (you are worshipped by me).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ನಾತಾ ವಿಶ್ವನೇದಸಾಸುರ್ಯಾಯ ಪ್ರಮಹಸಾ |

ಮಹೀ ಜಜಾನಾದಿತಿರ್ಯತಾವರೀ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ನಾತಾ | ವಿಶ್ವನೇದಸಾ | ಅಸುರ್ಯಾಯ | ಪ್ರಮಹಸಾ |

ಮಹೀ | ಜಜಾನ | ಅದಿತಿಃ | ಯತೃವರೀ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದಿತೇಸ್ತನಯತ್ವಮೇವ ಸ್ಫುಟಯತಿ | ವಿಶ್ವನೇದಸಾ ವಿಶ್ವನೇದಸೌ ಸರ್ವಧನೌ | ಯದ್ವಾ |
ವಿಶ್ವಾನಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವಿದತುರ್ಜಾನೀತ ಇತಿ ವಿಶ್ವನೇದಸೌ | ಪ್ರಮಹಸಾ
ಪ್ರಮಹಸೌ ಪ್ರಕೃಷ್ಟತೇಜಸ್ಕೌ ತಾ ತೌ ತಾದ್ಯಶೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಮಹೀ ಮಹತ್ಕೃತಾವರೀ ಸತ್ಯವತೀ
ವಾತಾ ದೇವವಾತಾದಿತಿರ್ಜಜಾನ | ಜನಯಾಮಾಸ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಅಸುರ್ಯಾಯಾಸುರಾಣಾಂ
ಹಂತ್ರೇ ಬಲಾಯ | ಅಸುರಾನ್ ಹಂತುಮುತ್ಪಾದಿತವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವನೇದಸಾ—ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಿಳಿದವರೂ | ಪ್ರಮಹಸಾ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ | ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು | ಮಹೀ—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪ

ವುಳ್ಳವಳೂ | ಯತಾವರೀ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಳೂ | ಮಾತಾ—ದೇವಮಾತೆಯೂ ಆದ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು | ಅಸುರಾರ್ಯಯೆ—ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು | ಜಜಾನೆ—ಹಡೆದಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಿಳಿದವರೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ, ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಳೂ ದೇವಮಾತೆಯೂ ಆದ ಅದಿತಿಯು ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಹಡೆದಳು.

English Translation.

The great and veracious Aditi, the mother (of the gods), gave birth to those two who are possessed of all affluence, and shinning with great splendour, for the (destruction of the) Asuras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹಾಂತಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ದೇವಾನಾಂಸುರಾ |
ಯತಾವಾನಾವೃತಮಾ ಘೋಷತೋ ಬೃಹತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಾಂತಾ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ಸಮ್ರಾಜಾ | ದೇವಾಂ | ಅಸುರಾ |
ಯತವಾನಾಂ | ಯತಂ | ಆ | ಘೋಷತಃ | ಬೃಹತ್ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹಾಂತಾ ಗುಣಾಧಿಕೈನ ಮಹಾಂತಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಶ್ಯಮಾನಾನಾಂಸುರಾ-
ವಸುರೌ ಬಲವಂತೌ | ಯದ್ವಾ | ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯೌ ಪ್ರೇರಕೌ | ಯತಾವಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ
ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ದೇವೌ ಬೃಹತ್ ಸ್ತೋತ್ರೇಶಸ್ತ್ರಾದಿನಾ ಮಹಾಂತಮೃತಂ ಯಜ್ಞವಾ ಘೋಷತಃ |
ಸ್ವದೀಪ್ತೌ ಪ್ರಕಾಶಯತಃ || ಘೋಷೇರ್ಲಟ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹಾಂತಾ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ |
ಅಸುರಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರು |

ಬೃಹತ್—ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ | ಯತಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಆ ಘೋಷತಃ—
ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ, ಶಕ್ತಿಯುತರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ
ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The great Mitra and Varuna, the two sovereign and powerful
deities, the observers of truth, illumine our solemn rite.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಸಾತಾ ಶವಸೋ ಮಹಃ ಸೂನೂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಕ್ರತೂ |

ಸೃಪ್ರದಾನೂ ಇಷೋ ವಾಸ್ತುಧಿ ಕ್ಷಿತಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಸಾತಾ | ಶವಸಃ | ಮಹಃ | ಸೂನೂ ಇತಿ | ದಕ್ಷಸ್ಯ | ಸುಕ್ರತೂ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೂ |

ಸೃಪ್ರದಾನೂ ಇತಿ ಸೃಪ್ರದಾನೂ | ಇಷಃ | ವಾಸ್ತು | ಅಧಿ | ಕ್ಷಿತಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹೋ ಮಹತಃ ಶವಸೋ ಬಲಸ್ಯ ನಸಾತಾ ನಸಾತೌ ಪೌತ್ರೌ | ಬಲತ ಉತ್ಪಾದಿತಾವಿತಿ
ಬಲಸ್ಯ ಪೌತ್ರೌ | ತಾದೃಶೌ ದಕ್ಷಸ್ಯ | ದಕ್ಷ ವೃದ್ಧೌ ಶೀಘ್ರಾರ್ಥೇ ಚೇತಿ ದಕ್ಷೋ ವೇಗಃ | ತಸ್ಯ ಸೂನೂ
ಪುತ್ರೌ | ಬಲಾದ್ವೇಗ ಇತಿ ತಯೋಃ ಪುತ್ರತ್ವಂ | ತೌ ಸುಕ್ರತೂ ಶೋಭನಕರ್ಮಾಣೌ ಸೃಪ್ರದಾನೂ
ಪ್ರಸೃತಧನಾದಿದಾನೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಿಷೋಽನ್ನಸ್ಯ ವಾಸ್ತು ನಿವಾಸಸ್ಥಾನೇಽಧಿ ಕ್ಷಿತಃ | ಅಧಿವಸತಃ ||
ಅಧಿಶೀಜತಿ ವಾಸ್ತುನಃ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞಾ | ಪ್ರಯತೇರ್ಲಘಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ಶವಸಃ—ಬಲಕ್ಕೆ | ನಸಾತಾ—ಪೌತ್ರರೂ | ದಕ್ಷಸ್ಯ—ವೇಗಕ್ಕೆ |
ಸೂನೂ—ಪುತ್ರರೂ | ಸುಕ್ರತೂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ | ಸೃಪ್ರದಾನೂ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು | ಇಷಃ - ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ವಾಸ್ತು—ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಅಧಿ ಕ್ಷಿತಃ—
ವಸಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ)

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹತ್ತಾದ ಬಲಕ್ಕೆ ಪೌತ್ರರೂ, ವೇಗಕ್ಕೆ ಪುತ್ರರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ ಅದರ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Grandsons of mighty strength, sons of energy, doers of good deeds liberal benefactors, they preside over the habitation of food.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸಂ ಯಾ ದಾನೋನಿ ಯೇಮುಥುರ್ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವೀರಿಷಃ |

ನಭಸ್ವತೀರಾ ವಾಂ ಚರಂತು ವೃಷ್ಟಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂ | ಯಾ | ದಾನೋನಿ | ಯೇಮುಥುಃ | ದಿವ್ಯಾಃ | ಪಾರ್ಥಿವೀಃ | ಇಷಃ |

ನಭಸ್ವತೀಃ | ಆ | ವಾಂ | ಚರಂತು | ವೃಷ್ಟಯಃ || ೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಯೌ ಯುವಾಂ ದಾನೋನಿ ದೇಯೋನಿ ಧನಾನಿ ಸಂ ಯೇಮುಥುಃ ಅಸ್ಮಾಸು ಸಂಯಚ್ಛತಂ ತಥಾ ದಿವ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾನಿ ದಿವಿ ಭವಾನಿ ಪಾರ್ಥಿವೀಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮುತ್ಪನ್ನಾನೀಷೋಽನ್ನಾನಿ ಸಂಯಚ್ಛತಂ | ವೃಷ್ಟ್ಯಭಾವೇ ಕಥಮನ್ನಂ ಲಭ್ಯತ ಇತಿ ಚೇತ್ ತದುಚ್ಯತೇ | ನಭಸ್ವತೀರುದಕವತ್ಯೋ ವೃಷ್ಟಯಸ್ತಾದೃಶೌ ವಾಂ ಯುವಾವಾ ಚರಂತು | ಉಪತಿಪ್ತಂತು | ಯದಾ ವೃಷ್ಟ್ಯವೇಲಾ ತದಾ ವರ್ಷತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

(ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾ ವರುಣರೇ) ಯಾ ದಾನೋನಿ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಧನಗಳನ್ನು | ಸಂ ಯೇಮುಥುಃ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ | ದಿವ್ಯಾಃ—ದ್ಯುಲೋಕೋತ್ಪನ್ನವಾದವೂ | ಪಾರ್ಥಿವೀಃ—ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೂ ಆವ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ | ನಭಸ್ವತೀಃ—ಉದಕಪೂರ್ಣವಾದ | ವೃಷ್ಟಯಃ—ವೃಷ್ಟಿಗಳು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಆ ಚರಂತು—ಸೇವಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಧನಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ. ದ್ಯುಲೋಕೋತ್ಪನ್ನವಾದವೂ, ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೂ ಆದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ. ಉದಕಪೂರ್ಣವಾದ ವೃಷ್ಟಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೇವಿಸಲಿ.

English Translation.

Bestow (upon us) good gifts, viands, whether of heaven or earth :
may the water-shedding rains atten upon you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧಿ ಯಾ ಬೃಹತೋ ದಿವೋ ಅಭಿ ಯೂಥೇವ ಸಶ್ಯತಃ |

ಋತಾವಾನಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ನಮಸೇ ಹಿತಾ || ೨ ||

|| ಪವನಾಠಃ ||

ಅಧಿ | ಯಾ | ಬೃಹತಃ | ದಿವಃ | ಅಭಿ | ಯೂಥಾಽಇವ | ಸಶ್ಯತಃ |

ಋತ್ಯವಾನಾ | ಸಂತ್ರಾಜಾ | ನಮಸೇ | ಹಿತಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾ ಯೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಬೃಹತೋ ದಿವೋ ದ್ಯೋತಮಾನಾನ್ದೇವಾನಧಿ ಸಶ್ಯತಃ | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯೂಥೇವ ಯಥಾ ವೃಷಭೋ ಗೋಯೂಥಾನಿ ರಂತುಮಭ್ಯಭಿಮುಖಂ ಸಶ್ಯತಿ
ತದ್ವದೇತೌ ಸ್ವವೀರ್ಯೇಣಾಸುರಾನ್ದತ್ವಾ ದೇವಾನೋದಯಿತುಂ ಸಶ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಾ |
ಋತಾವಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ಧೀಪ್ಯಮಾನೌ ನಮಸೇ ಹವಿಸೇ ಹಿತಾ ಹಿತಾ
ಪ್ರಿಯೌ ಸಶ್ಯತ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋತಾವಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ | ನಮಸೇ—ಹವಿಸಿಗೆ |
ಹಿತಾ—ಪ್ರಿಯರೂ ಆದ | ಯಾ—ಯಾವ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿರುವರೋ ಅವರು | ಯೂಥೇವ ಅಧಿ—ವೃಷಭವು
ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆ | ಬೃಹತಃ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೂ | ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅಧಿ ಸಶ್ಯತಃ—ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ ಹವಿಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯರೂ ಆದ ಯಾವ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿರುವರೋ
ಅವರು ವೃಷಭವು ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ
ಆದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

(These are they) who look upon the great deities as (a bull contem-
plates) the herd, sovereigns observant of truth and propitious to adoration.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುತಾನಾನಾ ನಿ ಷೇದತುಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸುಕ್ರತೂ |
 ಧೃತವ್ರತಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಕ್ಷತ್ರನೂಶತುಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುತಾನಾನಾ | ನಿ | ಷೇದತುಃ | ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ | ಸುಕ್ರತೂ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೂ |
 ಧೃತವ್ರತಾ | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ | ಕ್ಷತ್ರಂ | ಅಶತುಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುತಾನಾನರ್ತವಾನೌ ಸತ್ಯವಂತೌ ಸುಕ್ರತೂ ಶೋಭನಕರ್ಮಾಣೌ ಸುಪ್ರಜ್ಞಾ ವಾ
 ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾರ್ಥಂ ನಿ ಷೇದತುಃ | ನೈಸೀದತಾಂ | ತಥಾ ಮಂತ್ರಃ |
 ನಿ ಷಸಾದ ಧೃತವ್ರತೋ ವರುಣಃ ಪಸ್ತಾಸ್ತಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸುಕ್ರತುಃ | ಋ. ೧-೨೫-೦೦ | ಇತಿ |
 ಧೃತವ್ರತಾ ಧೃತವ್ರತೌ ಧೃತಕರ್ಮಾಣೌ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯೌ ಬಲವಂತೌ ಕ್ಷತ್ರಂ ಬಲಮಾಶತುಃ |
 ಅನಶಾಶೇ | ವ್ಯಾಪ್ನುತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುತಾನಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸುಕ್ರತೂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು |
 ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ—ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು | ನಿ ಷೇದತುಃ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ |
 ಧೃತವ್ರತಾ—ವ್ರತರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಧಾರಕರೂ (ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕರೂ) | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರೂ ಆದ
 ಅವರು | ಕ್ಷತ್ರಂ—ಬಲವನ್ನು | ಅಶತುಃ—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು
 ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವ್ರತರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಧಾರಕರೂ, (ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕರೂ) ಶಕ್ತಿಯುತರೂ
 ಆದ ಅವರು ಬಲವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Observers of truth, doers of good deeds, they sit down for the office
 of sovereignty ; observant of obligations endowed with strength they acquire
 vigour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿಶ್ಚಿದ್ಗತುವಿತ್ತರಾನುಲ್ಪಣೇನ ಚಕ್ಷಸಾ |

ನಿ ಚಿನ್ಮಿಷಂತಾ ನಿಚಿರಾ ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿಃ | ಚಿತ್ | ಗತುವಿತ್ತರಾ | ಅನುಲ್ಪಣೇನ | ಚಕ್ಷಸಾ |

ನಿ | ಚಿತ್ | ಮಿಷಂತಾ | ನಿಚಿರಾ | ನಿ | ಚಿಕ್ಕತುಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿಶ್ಚ ಚಕ್ಷುಷೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಂ ಗತುವಿತ್ತರಾ|ಗತುವಿತ್ತರಾವತಿಶಯೇನ ಮಾರ್ಗವೇತ್ತಾರಾ | ಯದ್ವಾ | ಗತುವಿತ್ತರಾ ಗತು ಗಮನಶೀಲಂ ಪ್ರಾಣಿಜಾತಂ ಚಕ್ಷುಷೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಂ ವೇತ್ತಾರಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ಕೇದ್ಯಶಾ | ನಿ ಮಿಷಂತಾ ನಿಮಿಷಂತಾ ಸರ್ವಮುನ್ನೇಷಯಂತಾ ಸ್ವಸ್ವಕರ್ಮಣಿ ವಿಚಿರಾ ನಿತರಾಂ ಚಿರಂತನಾ ತಾವನುಲ್ಪಣೇನ | ಉಲ್ಪಣಮಿತಿ ದುಃಸಹಮಗ್ನೇಸ್ತೇಜಃ | ತದ್ವದದುಃಸಹೇನ ಚಕ್ಷಸಾಹೋರಾತ್ರಯೋರ್ವ್ಯಾಪ್ತೇನ ತೇಜಸ್ಯವ ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ | ಪೂಜಿತಾ ಬಭೂವತುಃ | ಚಿದವಧಾರಣೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿಶ್ಚ—ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೇ | ಗತುವಿತ್ತರಾ—ಗಮನಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರೂ | ನಿ ಮಿಷಂತಾ—ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ | ನಿಚಿರಾ—ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು | ಅನುಲ್ಪಣೇನ—ಅಧಿಕವಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಲ್ಲದ | ಚಕ್ಷಸಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡಗೂಡಿ | ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ—ಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೇ (ರೆಪ್ರೆಹೋಡಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ) ಗಮನಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಅಧಿಕವಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಲ್ಲದ ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡಗೂಡಿ ಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Thorough knowers of the path, even before the eye (can see), causing (all beings) to open their eyelids, existing from of old, and shining with a mild radiance, verily they have been worshipped.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಗಾತುವಿತ್ತರಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗಮನಶೀಲವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಉತ ನೋ ದೇವ್ಯದಿತಿರುರುಷ್ಯತಾಂ ನಾಸತ್ಯಾ |
ಉರುಷ್ಯಂತು ಮರುತೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ದೇವೀ | ಅದಿತಿಃ | ಉರುಷ್ಯತಾಂ | ನಾಸತ್ಯಾ |
ಉರುಷ್ಯಂತು | ಮರುತಃ | ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ದೇವೀ ದ್ಯೋತನಶೀಲಾದಿತಿರ್ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋರ್ಮಾರ್ಗತಾ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನೇಕ್ಷತು |
ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ | ಅಸತ್ಯಮನಯೋರ್ನಾಸ್ತೀತಿ ನಾಸತ್ಯಾ | ಅತ್ತಿನಾ ಚೋರುಷ್ಯತಾಂ | ರಕ್ಷತಾಂ ||
ಉರುಷ್ಯತಿಃ ಕ್ಷಣ್ಣಾದಿಃ || ವೃದ್ಧಶ್ರವಸೋ ವೃದ್ಧವೇಗಾಃ | ಅತಿಶಯೇನ ವೇಗವಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಯದ್ವಾ ವರ್ಧನಶೀಲಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ನೋಪೇತಾ ಮರುತ ಉರುಷ್ಯಂತು | ಆಸ್ಮಾನ್ನಾಲಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತೆ—ಮತ್ತು | ದೇವೀ—ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ |
ನಾಸತ್ಯಾ—ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳು | ಉರುಷ್ಯತಾಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ |
ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳು | ಉರುಷ್ಯಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಛಾಂದೋರ್ಥ ||

ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಅದಿತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅತಿಶಯವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May the divine Aditi, may the Nasatyas also protect us; may the rapid Maruts defend us.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತೇ ನೋ ನಾವಮುರುಷ್ಯತ ದಿನಾ ನಕ್ತಂ ಸುದಾನವಃ |
ಅರಿಷ್ಯಂತೋ ನಿ ಪಾಯುಭಿಃ ಸಚೇಮಹಿ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ನಾವಂ | ಉರುಷ್ಯತ | ದಿನಾ | ನಕ್ತಂ | ಸುದಾನವಃ |
ಅರಿಷ್ಯಂತಃ | ನಿ | ಪಾಯುಭಿಃ | ಸಚೇಮಹಿ || ೧೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಸುದಾನವಃ ತೋಭನದಾನಾ ಮರುತೋರಿಸ್ಯಂತಃ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸಿತಾಃ ತೇ ಶಾದ್ಯಶಾ
ಯೂಯಂ ನೋಸ್ಯದೀಯಾಂ ನಾವಂ ಯಜ್ಞಯಾಂ ನಾವಂ ದಿನಾ ನಕ್ತಂ ಚೋರುಷ್ಯತ | ಪಾಲಯತ |
ತತೋ ವಯಂ ಪಾಯುಭಿಯುಷ್ಮದೀಯೈಃ ಪಾಲನೈರ್ನಿ ಸಚೇಮಹಿ | ನಿಶರಾಂ ಸಮವೇಶಾ ಭವೇಮು ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಸುದಾನವಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ—ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ
ಸಿಲುಕದವರಾದ | ತೇ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ನಾವಂ—ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ನೌಕೆಯನ್ನು | ದಿನಾ—
ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಉರುಷ್ಯತ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ (ಅನಂತರ) | ಪಾಯುಭಿಃ—
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನಿ ಸಚೇಮಹಿ—ನಾವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಲುಕದವರಾದ ನೀವು ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ನೌಕೆಯನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ
ನಾವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Munificent and irresistible (Maruts), guard our vessel by day and
night, so that we may be secure through your protection.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಘ್ನತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ವಯಮರಿಷ್ಯಂತಃ ಸುದಾನವೇ |
ಶ್ರುಧಿ ಸ್ವಯಾವನ್ತ್ಸಿಂಧೋ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಘ್ನತೇ | ವಿಷ್ಣವೇ | ವಯಂ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ | ಸುದಾನವೇ |

ಶ್ರುಧಿ | ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸಿಂಧೋ ಇತಿ | ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋಽರ್ಥರ್ಚಿಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ ಸಾಲನವಶ್ಚಾತ್ ಕೇನಾಸ್ಯಬಾಧಿತಾ ವಯಮಘ್ನತೇ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಯಷ್ಟಾಣಾಂ ಚಾಹಿಂಸಕಾಯ ಸುದಾನವೇ ಶೋಭನದಾನಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ ಸ್ವಮಹತ್ತೇನ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕಾಯೈತನ್ನಮಕಾಯ ದೇವಾಯ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ಮಃ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ | ಹೇ ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸ್ವಯಮೇವಾಸಹಾಯಃ ಸನ್ ದಿವಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವಾ ಯಾತೀತಿ ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸಿಂಧೋ ಸ್ತೋತ್ರಾನ್ ಪ್ರತಿ ಧನಾನಾಂ ಸ್ಯಂದನಶೀಲ ವಿಷ್ಣೋ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ | ಚಿತ್ತಿಃ ಕರ್ಮ | ಮಂತ್ರಾಂತರೇಽಪಿ ತಥಾ ಶ್ರವಣಾತ್ | ಸಾ ಚಿತ್ತಿಭಿರ್ನಿ ಹಿ ಚಕಾರ ಮರ್ತ್ಯಂ | ಋ. ೧-೧೩೪-೨೯ | ಇತಿ | ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಣೇ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಂ ಶ್ರುಧಿ | ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ತ್ವಂ ಶೃಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅರಿಷ್ಯಂತಃ—(ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದ) ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಕ್ಕದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಅಘ್ನತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಲ್ಲದವನೂ | ಸುದಾನವೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ | ವಿಷ್ಣವೇ—ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸ್ವಯಾವನ್—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನುಗ್ಗುವವನೂ | ಸಿಂಧೋ—ಧನವನ್ನು ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ | ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ—ಕರ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಜಮಾನನಿಗಾಗಿ | ಶ್ರುಧಿ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

|| ಛಾಂದೋ ||

ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದ ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಕ್ಕದ ನಾವು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಲ್ಲದವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವವನೂ, ಧನವನ್ನು ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ, ಕರ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಜಮಾನನ ಪರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

We, uninjured (through his protection, offer praise) to the libera Vishnu, who harms not (his adorers): do you who go by yourself alone (to combat), and cause wealth to flow (to the worshipper), hear (our prayer) in behalf of him who has commenced the sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದ್ವಾಯಂ ವೃಣೇಮಹೇ ವರಿಷ್ಠಂ ಗೋಪಯತ್ಯಂ |

ಮಿತ್ರೋ ಯತ್ಪಾಂತಿ ವರುಣೋ ಯದಯಮಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ವಾಯಂ | ವೃಣೇಮಹೇ | ವರಿಷ್ಠಂ | ಗೋಪಯತ್ಯಂ |

ಮಿತ್ರಃ | ಯತ್ | ಪಾಂತಿ | ವರುಣಃ | ಯತ್ | ಅಯಮಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವರಿಷ್ಠಮುರುತರಂ ಗೋಪಯತ್ಯಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಕ್ಷಕಂ ಯತ್ಯಃ ಪಾಲನೀಯಂ ನಾ ವಾಯಂ ಸರ್ವೈರ್ವನನೀಯಂ ತದ್ಧನಂ ವೃಣೇಮಹೇ | ವಯಂ ಸಂಭಜಾಮಹೇಃ | ಯದ್ಧನಂ ಮಿತ್ರಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಿತ್ರಭೂತೋ ವರುಣಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಾರಯಿತಾಯಮಾ ಸರ್ವದಾ ಗಚ್ಛನ್ ಏತನ್ನಾಮಕಾಕ್ಶಿಯೋ ದೇನಾಃ ಪಾಂತಿ ಪಾಲಯಂತಿ | ತದ್ಧನಂ ವೃಣೇಮಹೇ | ಅಸ್ಮದೀಯಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ರಕ್ಷಕಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯತ್—ಯಾವ ಧನವನ್ನು | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅಯಮಾ—ಅಯಮನೂ | ಪಾಂತಿ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ತತ್—ಅಂತಹ | ವರಿಷ್ಠಂ—ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ | ಗೋಪಯತ್ಯಂ—ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಕವಾದುದೂ | ವಾರ್ಯಃ—ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ವೃಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಧನವನ್ನು ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ, ಅಯಮನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಅಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಕವಾದುದೂ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We solicit that ample, all-desired, all-guarding (wealth) which Mitra, Varuna, and Aryaman hold under their protection.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಯಂ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಸ್ಯರು ಈ ಮುಕ್ತಿಸ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ವಾಯಂ | ವಾಯಂ ವೃಣೋತೇರಥಾಪಿ ವರತಮಂ | ತದ್ವಾಯಂ ವೃಣೋಮಹೇ ವರಿಷ್ಠಂ
ಗೋಪಯತ್ಯಂ (ಋ. ಸಂ. ೮-೨೫-೧೩) ತದ್ವಾಯಂ ವೃಣೋಮಹೇ ವರ್ಷಿಷ್ಯಂ ಗೋಸಾ-
ಯಿತವ್ಯಂ ಗೋಸಾಯಿತಾರೋ ಯೂಯಂ ಸ್ಥ ಯುಷ್ಮಭ್ಯಮಿತಿ ವಾ ||

(ನಿ. ೫-೧)

ವಾಯಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ವೃ (ವೃಣೋತಿ) ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ
ವಾಯಂ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎಂದರ್ಥವು. ಪ್ರಕೃತ
ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಅಥವಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಕ್ಷಣೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು ಎಂದರೆ ನೀವು ರಕ್ಷಕರಾಗುತ್ತೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ
ಸಾಧ್ಯವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದರ್ಥವು ಅಡಕ
ವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ನಃ ಸಿಂಧುರಸಾಂ ತನ್ನರುತಸ್ತದತ್ತಿನಾ |

ಇಂದ್ರೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಾಧ್ವಾಂಸಃ ಸಜೋಷಸಃ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ಸಿಂಧುಃ | ಅಸಾಂ | ತತ್ | ಮರುತಃ | ತತ್ | ಅತ್ತಿನಾ |

ಇಂದ್ರಃ | ವಿಷ್ಣುಃ | ವಿಾಧ್ವಾಂಸಃ | ಸಜೋಷಸಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುನರಪಿ ಧನರಕ್ಷಣಮೇವಾಶಾಸ್ತೇ | ಉತಾಪಿ ಚಾಸಾಮುದಕಾನಾಂ ಸಿಂಧುಃ ಸ್ಯಂದನಶೀಲಃ
ಪರ್ಜನ್ಯೋ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ತದ್ಧನಂ ರಕ್ಷತು | ತದೇವ ಮರುತಶ್ಚ ಪಾಲಯಂತು | ಅತ್ತಿನಾತ್ತಿನೌ
ದೇವೌ ತದ್ಧನಂ ಪಾಲಯಂತಾಂ | ತಥೇಂದ್ರೋ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ವಿಾಧ್ವಾಂಸಃ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರ ಏತೇ
ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಧನಂ ರಕ್ಷಂತು | ಏತೇ ದೇವಾ
ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ದತ್ತಾ ಪಾಲಯಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಸಾಂ—ಉದಕಗಳಿಗೆ | ಸಿಂಧುಃ—ಪ್ರವಾಹಕಾರಕನಾದ ಪರ್ಜನ್ಯನು | ನಃ—
ನಮ್ಮ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನೇ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ |

ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನೂ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವಿಷ್ಣುವೂ |
ವಿಾಧ್ವಾಂಸಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ಧನವನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಹಕಾರಕನಾದ ಪರ್ಜನ್ಯನು ನಮ್ಮ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಮರುತ್ತುಗಳೂ ಅದೇ
ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಧನವನ್ನೇ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಇಂದ್ರನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರಾದ
ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May he who causes the waters to flow (Parjanya), the Maruts, the Aswins, Indra, Vishnu, may all (these deities) together, the showerers, (of benefits, protect) that wealth for us.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ವನುಷೋ ನರೋಽಭಿಮಾತಿಂ ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್ |

ತಿಗ್ಂ ನ ಕ್ಷೋದಃ ಪ್ರತಿಘ್ಂತಿ ಭೂರ್ಣಯಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ಹಿ | ಸ್ವಾ | ವನುಷಃ | ನರಃ | ಅಭಿಮಾತಿಂ | ಕಯಸ್ಯ | ಚಿತ್ |

ತಿಗ್ಂ | ನ | ಕ್ಷೋದಃ | ಪ್ರತಿಘ್ಂತಿ | ಭೂರ್ಣಯಃ || ೧೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ವನುಷೋ ವನನೀಯಾಃ ಸಂಭಜನೀಯಾ ನರೋ ನೇತಾರಸ್ತೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ತೇ ಖಲು ದೇವಾ
ಭೂರ್ಣಯಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಗಮನಾಃ ಸಂತಃ ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್ಸ್ಯಚಿಚ್ಚತ್ಪ್ರೋರಭಿಮಾತಿಮುಭಿಮಾನಂ ಪ್ರತಿಘ್ಂತಿ |
ಪ್ರತಿಕೂಲಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹಿಂಸಂತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ತಿಗ್ಂ ನ ಯಥಾ ತಿಗ್ಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ
ಐವೇನ ಗಚ್ಛತ್ಕ್ಷೋದ ಉದಕಮಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಂ ವೃಕ್ಷಮುನ್ಮೂಲಯತಿ ತದ್ವತ್ತಸ್ಯಾಭಿಮಾನಂ
ಘ್ಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವನುಷಃ—ಪೂಜ್ಯರೂ | ನರಃ—ನೇತೃಗಳೂ ಆದ | ತೇ ಹಿ ಸ್ವಾ—ಆ ದೇವತೆಗಳೇ |
ಭೂರ್ಣಯಃ—ತೀಘ್ರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್—ಎಂತಹ ಶತ್ರುವಾದರೂ ಸಂ ಅಂತಹವನ |

ಅಭಿಮಾತಿಂ—ಪರಹಿಂಸಕವಾದ ಅಭಿಮಾನಬುದ್ಧಿಯನ್ನು (ಅಹಂಕಾರವನ್ನು) | ತಿಗ್ಗಂ—ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ |
 ಕ್ಷೋದಃ ನೆ—ಉದಕಪ್ರವಾಹವು ಎದುರಿಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತೆ | ಪ್ರತಿಘ್ನಂತಿ-ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ
 ಎದುರುಬಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಪೂಜ್ಯರೂ, ನೇತ್ರಗಳೂ ಆದ ಆ ದೇವತೆಗಳೇ, ಕ್ಷಿಪ್ರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಎಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ
 ಶತ್ರುವಾದರೂ ಅಂತಹವನ ಪರಹಿಂಸಕವಾದ ಅಭಿಮಾನಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಉದಕಪ್ರವಾಹವು
 ಎದುರಿಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತೆ ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಎದುರುಬಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Those desirable leaders (of men), rapid in movement, break down
 the haughtiness of any (foe) whatever, as an impetuous current (sweeps
 away all obstacles).

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಯಮೇಕ ಇತ್ಥಾ ಪುರುರು ಚಪ್ಪೇ ವಿ ವಿಶ್ವತಿಃ |
 ತಸ್ಯ ವ್ರತಾನ್ಯನು ವಶ್ವರಾಮಸಿ || ೧೬ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅಯಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ಥಾ | ಪುರು | ಉರು | ಚಪ್ಪೇ | ವಿ | ವಿಶ್ವತಿಃ |
 ತಸ್ಯ | ವ್ರತಾನ್ಯನು | ಅನು | ವಃ | ಚರಾಮಸಿ || ೧೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಾಃ | ವಿಶ್ವತಿವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತಾನಯೋರ್ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋರೇ-
 ಕೋಽಯಂ ಮಿತ್ರಃ ಪುರು ಪುರುಣ ಬಹುನಿ ಚೋರೂರೂಣ ಚ ದ್ರವ್ಯಾಣೇತ್ಯೇತ್ಯಂ ವಿ ಚಪ್ಪೇ |
 ಸ್ತುತೇಽಪಿ ಪಶ್ಯತಿ | ತಸ್ಯ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮನು ಚರಾಮಸಿ |
 ಅನುಚರಾಮಃ | ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ವಿಶ್ವತಿಃ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ | ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಮಿತ್ರನು |
 ಪುರು—ಅನೇಕವಾದವೂ | ಉರು—ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ ಆದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಇತ್ಥಾ—ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ |
 ವಿ ಚಪ್ಪೇ—ತನ್ನ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ | ತಸ್ಯ—ಆ ಮಿತ್ರನ | ವ್ರತಾಢಿ—
 ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ಅನುಚರಾಮಸಿ—ನಾವು ಆಚರಿಸುವೆವು (ಅಥವಾ ಭರಿಸೋಣ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಆದ ಈ ಮಿತ್ರನು ಅನೇಕವಾದವೂ, ವಿಶ್ವತವಾದವೂ ಆದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಿತ್ರನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಮಗಾಗಿ ನಾವು ಆಚರಿಸುವೆವು.

English Translation.

This one, the lord of men (Mitra), contemplates many vast things : we follow his rites for you.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅನು ಪೂರ್ವಾಣ್ಯೋಕ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಸಕ್ತಿಮು |
ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾ ವರುಣಸ್ಯ ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನು | ಪೂರ್ವಾಣಿ | ಓಕ್ಯಾ | ಸಾಂಽರಾಜ್ಯಸ್ಯ | ಸಕ್ತಿಮು |
ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ವ್ರತಾ | ವರುಣಸ್ಯ | ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ೧೨ |

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ | ಸಮ್ರಾಜೋ ಭಾವಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ | ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಃ ||
ಅರ್ತಅದಿಭ್ಯ ಇತ್ಯಚ್ಛಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವತೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾಣಿ ಪುರಾತನಾನೋಕ್ಯಾ |
ಓಕ್ಯೋ ಗೃಹಂ | ತಸ್ಮೈ ಹಿತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಯಂ ಸಕ್ತಿಮು || ಸಕ್ಷತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಲಿಟಿ ರೂಪಂ |
ದ್ವಿವಚನಸ್ಯ ಛಂದಸಿ ವಿಕಲ್ಪಿತತ್ವಾದತ್ರ ದ್ವಿವಚನಾಭಾವಃ || ತದೇವಾಹ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನಿ
ಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ಸುಸಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಷಷ್ಯಾ ಲುಕ್ || ದೀರ್ಘಶ್ರುತೋಽತಿಶಯೇನ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ಚ ಸಕ್ತಿಮೇತಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ—ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯುಳ್ಳ ವರುಣನ | ಪೂರ್ವಾಣಿ—ಪುರಾತನವಾದವೂ |
ಓಕ್ಯಾ—ನಮ್ಮ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದವೂ ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅನು ಸಕ್ತಿಮು—ಆಚರಿಸುವೆವು |
ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರನ | ವ್ರತಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್—ಅತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ |
ವರುಣಸ್ಯ—ವರುಣನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸೋಣ.

|| ಧಾರ್ವಾ ||

ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪದವಿಯುಳ್ಳ ವರುಣನ ಪುರಾತನವಾದವೂ, ನಮ್ಮ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದವೂ ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವೆವು. ಮಿತ್ರನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅತಿದೂರದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವರುಣನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸೋಣ.

English Translation.

We observe the ancient rites of the imperial Varuna and the renowned Mitra, (rites) that are good for (our) dwelling.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರಿ ಯೋ ರತ್ನಿನಾ ದಿವೋಽಂತಾನ್ತಮೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಉಭೇ ಆ ಪಪ್ರೌ ರೋದಸೀ ಮಹಿತ್ವಾ || ೧೮ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಪರಿ | ಯಃ | ರತ್ನಿನಾ | ದಿವಃ | ಅಂತಾನ್ | ಮಮೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಉಭೇ ಇತಿ | ಆ | ಪಪ್ರೌ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಮಹಿತ್ವಾ || ೧೮ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಯೋ ಮಿತ್ರೋ ದಿವಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರಂತಾನ್ತತ್ನಿನಾ ಸ್ವತೇಜಸಾ ಪರಿ ಮಮೇ ಪರಿಮಿನೋತಿ | ತಯೋಃ ಪರ್ಯಂತಾನ್ ಸ್ವರತ್ನಿನಾ ಭಾಸಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಏವೋಭೇ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಮಹಿತ್ವಾ ಸ್ವಮಹಿತ್ವಾ ಪಪ್ರೌ | ಆಸಮಂತಾತ್ಪ್ರಾರಯತಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಯಃ—ಯಾರು | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ (ಮತ್ತು) | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥಿವಿಯ | ಅಂತಾನ್—ಲೋನೆಯ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ | ರತ್ನಿನಾ—ತನ್ನ ರತ್ನಿಯಿಂದ | ಪರಿ ಮಮೇ—ಆಳತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೋ (ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ) | (ಸಃ—ಆದೇ ಮಿತ್ರನೇ) | ಮಹಿತ್ವಾ—ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಆ ಪಪ್ರೌ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಧಾರ್ವಾ ||

ಯಾವ ಮಿತ್ರನು ದ್ಯುಲೋಕದ ಮತ್ತು ಪೃಥಿವಿಯಂತೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಳಿಯು ವಂತೆ ಬೆಳಗಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅದೇ ಮಿತ್ರನೇ, ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

(Mitra is he) who has measured with his rays the limits of both heaven and earth ; who has filled both heaven and earth with his greatness.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಉದು ಸ್ಯ ಶರಣೇ ದಿವೋ ಜ್ಯೋತಿರಯಂಸ್ತ ಸೂರ್ಯಃ |

ಅಗ್ನಿನಃ ಶುಕ್ರಃ ಸಮಿಧಾನ ಆಹುತಃ || ೧೯ ||

|| ಪಪಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ಯಃ | ಶರಣೇ | ದಿವಃ | ಜ್ಯೋತಿಃ | ಆಯಂಸ್ತ | ಸೂರ್ಯಃ |

ಅಗ್ನಿಃ | ನ | ಶುಕ್ರಃ | ಸಂಧಾನಃ | ಆಹುತಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೂರ್ಯಃ ಸುವೀರ್ಯಃ ಸುಷ್ಕ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಃ ಸ್ಯ ಸ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣಶ್ಚ ದಿವೋ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಶರಣೇ ಸ್ಥಾನೇ ನಭಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಾತ್ಮೀಯಂ ತೇಜ ಉದಯಂಸ್ತ | ಉದ್ಯಚ್ಚತಿ | ಉರ್ಧ್ವಂ ಗಮಯತಿ | ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತಾರಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ || ಯಮೇರ್ಲುಞ್ ರೂಪಂ || ತತಃ ಸೋಽಗ್ನಿನಃ ಶುಕ್ರೋಽಗ್ನಿರಿವ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಸಮಿಧಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಆಹುತಃ ಸರ್ವೈರಾಹುತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಸ್ಯಃ—ಮಿತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯನು | (ಅದೇ ಮಿತ್ರನು) ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆದಿತ್ಯನ | ಶರಣೇ—ಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ಜ್ಯೋತಿಃ—ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು | ಉದಯಂಸ್ತ—ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಡುತ್ತಾನೆ | ಆಹುತಃ—ಸರ್ವರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ | ಸಮಿಧಾನಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗಿಯೂ | ಅಗ್ನಿನಃ—ಅಗ್ನಿಯಂತೆ | ಶುಕ್ರಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಅದೇ ಮಿತ್ರನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆದಿತ್ಯನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಡುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗಿಯೂ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಭಾಯುತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, Surya, has uplifted his radiance in the region of the heaven ; kindled and invoked with burnt-offerings, he is bright, like Agni.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಚೋ ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ಧನೀಶೇ ವಾಜಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಈಶೇ ಹಿ ಪಿತ್ವೋಽವಿಷಸ್ಯ ದಾವನೇ || ೨೦ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಚಃ | ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ಧನಿ | ಈಶೇ | ವಾಜಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಈಶೇ | ಹಿ | ಪಿತ್ವಃ | ಅವಿಷಸ್ಯ | ದಾವನೇ || ೨೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ಧನಿ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರತತಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ಸದ್ಧ ಸದನಂ ಯಸ್ಮಿನ್ಮಜ್ಜೇ ವಚಃ | ಮಿತ್ರಂ ವರುಣಂ ಚ ಸ್ತುಹಿ || ವಕ್ತೇಲೇಽಟ್ಯಡಾಗಮಃ || ಸ ವರುಣೋ ಗೋಮತಃ ಪಶುಮತೋ ವಾಜಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯೇಶೇ | ಈಶ್ಯೇ | ಸ್ವಾಮಿಾ ಭವತಿ | ಕೇವಲಂ ಸ್ವಾಮಿಾ ನ ಭವತಿ ಕಿಂತ್ವವಿಷಸ್ಯ ಮಹತಃ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿಣಃ ಪಿತ್ವೋಽನ್ನಸ್ಯ ದಾವನೇ ದಾನಾಯ ಚೇಶೇ | ಸಮರ್ಥೋ ಭವತಿ | ಯೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಭ್ಯೋಽನ್ನಂ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ) ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ಧನಿ—ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ವಚಃ—ವರುಣ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸು | (ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು) | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಾಜಸ್ಯ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ಈಶೇ—ಪ್ರಭುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ | ಅವಿಷಸ್ಯ—ಪ್ರೀತಿಕಾರಕ ವಾದ | ಪಿತ್ವಃ—ಅನ್ನದ | ದಾವನೇ—ದಾನಕ್ಕೂ | ಈಶೇ ಹಿ—ಅವನೇ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ, ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ವರುಣ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸು. ಅದೇ ವರುಣನು ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೀತಿಕಾರಕ ವಾದ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಒಡೆಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Raise your voice in the spacious hall of sacrifice (to him) who is lord over food derived from cattle, who is able to grant nutritious sustenance.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತತ್ಸೂರ್ಯಂ ರೋದಸೀ ಉಭೇ ದೋಷಾ ವಸ್ತೋರುಪ ಬ್ರುವೇ |
ಭೋಜೇಷ್ವಸ್ಮಾ ಅಭ್ಯುಚ್ಚರಾ ಸದಾ || ೨೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತತ್ | ಸೂರ್ಯಂ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಉಭೇ ಇತಿ | ದೋಷಾ | ವಸ್ತೋಃ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |
ಭೋಜೇಷು | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಅಭಿ | ಉತ್ | ಚರ | ಸದಾ || ೨೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಸೂರ್ಯಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ತದ್ವಾರುಣಂ ನೈತ್ರಂ ಚ ತೇಜ ಉಭೇ ರೋದಸೀ ಉಭೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಚ ದೋಷಾ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾ ಉಕ್ | ಕಾಲಾಧ್ಯನೋರಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ || ರಾತ್ರೌ ವಸ್ತೋರಹನಿ ಚಾಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪಸ್ತಾಮಿ | ತ್ವಂ ಸ್ತೂಯಮಾನೋ ವರುಣೋ ಭೋಜೇಷು ದಾತ್ವಪ್ಸ್ಮಾನ್ ಸದಾಭ್ಯುಚ್ಚರ | ಸರ್ವದಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರೇರಯ | ದಾತ್ವಪ್ಪೇತೇಷಾಂ ದಾನೇಷ್ವಸ್ಮಾನ್ ಪುರೋಭಾವಿನಃ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಸೂರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ | ತತ್—ಅದೇ ನೈತ್ರಾವರುಣ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ದೋಷಾ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ವಸ್ತೋಃ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ (ಎಲೈ ವರುಣನೇ) | ಭೋಜೇಷು—ಉದಾರವಾದ ದಾತ್ಯಗಳ ಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ಅಭ್ಯುಚ್ಚರ—ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಅದೇ ನೈತ್ರಾವರುಣಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಉದಾರವಾದ ದಾತ್ಯಗಳ ಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

I glorify by night and day that sun (Mitra and Varuna), and both the heaven and earth ; do you (Varuna) ever bring us to the presence of the bountiful.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಋಜ್ರಮುಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ ರಜತಂ ಹರಯಾಣೇ ।

ರಥಂ ಯುಕ್ತಮಸನಾಮ ಸುಷಾಮಣಿ ॥ ೨೨ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಋಜ್ರಂ | ಉಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ | ರಜತಂ | ಹರಯಾಣೇ |

ರಥಂ | ಯುಕ್ತಂ | ಅಸನಾಮ | ಸುಷಾಮನಿ ॥ ೨೨ ॥

। ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸುಷಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರೋ ವರುನಾಮ ರಾಜಾ | ಸ ಯದ್ಧಾನಂ ಪ್ರಾದಾದ್ವಿಶ್ವಮನಸೇ ತದಸೌ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯಸೀರನಯಾಚಷ್ಟೇ | ಉಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ | ಉಕ್ತನಾಮಾ ಕಶ್ಚಿದ್ವರೋಃ ಪೂರ್ವಜಃ || ತಸ್ಯ ಗೋತ್ರಾಪತ್ಯೇ ಉಕ್ತಣ್ಯಬ್ಧಾಣ್ಣ್ಯಃ | ತದಂತಾತ್ಪತ್ಯಯಃ | ಏತಾಃ ಛಾಂದಸಾಃ | ವೃದ್ಧಿಭಾವೋಽಪಿ ಸಂಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕೋ ವಿಧಿರನಿತ್ಯೇ ಇತಿ ನ ಭವತಿ || ತಸ್ಯ ಗೋತ್ರಾಪತ್ಯೇ ಹರಯಾಣೇ ಶತ್ರುಜೀವಿತೈಶ್ಚ ಯಾರ್ಥಾಹರಣಶೀಲಯಾನ ಏತಾದ್ಯಶೇ ಸುಷಾಮಣಿ | ಬಹುವ್ರಿತ್ಯಶಬ್ದೇನ ಪುತ್ರೋಽಭಿಧೀಯತೇ | ಸುಷಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರೇ ವರೌ ರಾಜನಿ ದದತಿ ಸತಿ ಕಿಮಭೂತ್ | ಋಜ್ರಮೃಜುಗಾಮಿನಂ ರಜತಂ ರಜತಮಯಂ ರಜತಸದೃಶಂ ನಾ ಯುಕ್ತಮಶ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಯುಕ್ತಂ ರಥಮಸನಾಮ | ಏತೇಷಾಂ ಮಿತ್ರಾದೀನಾಂ ಪ್ರಸಾದಾದ್ವಯಂ ಸಂಭಕ್ತವಂತೋ ಲಬ್ಧವಂತೋಽಭೂಮು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಉಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ—ಉಕ್ತವಂಶೋತ್ಪನ್ನನೂ | ಹರಯಾಣೇ—ಶತ್ರುಗಳ ಜೀವನನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸತಕ್ಕವನೂ | ಸುಷಾಮಣಿ—ಸುಷಾಮಪುತ್ರನೂ ಆದ ವರುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ | ಋಜ್ರಂ—ಋಜುಗಾಮಿ ಯಾದುದೂ | ರಜತಂ—ರಜತ (ಬೆಳ್ಳಿ) ಮಯವಾದುದೂ | ಯುಕ್ತಂ—ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ಅಸನಾಮ—ನಾವು ಪಡೆದೆವು.

। ಛಾಂದಸಾರ್ಥಃ ।

ಉಕ್ತವಂಶೋತ್ಪನ್ನನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಜೀವನನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸತಕ್ಕವನೂ, ಸುಷಾಮಪುತ್ರನೂ ಆದ ವರುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಋಜುಗಾಮಿಯಾದುದೂ, ರಜತಮಯವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ ರಥವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದೆವು.

English Translation.

We have received from the son of Sushaman, the descendant of Ukshan, the overcomer (of foes), a well-going chariot of silver, yoked (with a pair of horses).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಹರಯಾಣೇ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು—ಶತ್ರುಜೀವಿತ್ಯರ್ಥಯಾದಿ ಹರಣಶೀಲಯಾನೇ| ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರಾಣ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವನು ಎಂದರ್ಥಮಾಡಿದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾಸ್ಕರು—

ಹರಯಾಣಃ | ಹರಯಾಣೋ ಹರಮಾಣಯಾನಃ | ರಜತಂ ಹರಯಾಣೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ
ಭವತಿ || (ನಿ. ೫-೧೫)

ಎಂದರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿ ಪ್ರಕೃತಬುಕ್ಕನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ, ನಿತ್ಯಕಾಲಮೇವಾಭಿ-
ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಲಿರುವವನು, ಗಮನಶೀಲನು ಎಂದರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು
ಸುಷಾಮಣಿ (ಸುಷಾಮಾ ಎಂಬುವನ ಪುತ್ರನಾದ ವರು ಎಂಬ ರಾಜನು) ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. ಅದುದ
ರಿಂದ ಯುದ್ಧಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶತ್ರುಗಳ (ದಸ್ಯುಜನರ) ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋಗಿ ಅವರೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಜಯಿಸುವ ವರು ಎಂಬ ರಾಜನ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಋಷಿಯು ಈ ಶಬ್ದ
ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದಾನೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತಾ ಮೇ ಅಶ್ವಾನಾಂ ಹರೀಣಾಂ ನಿತೋಶನಾ |
ಉತೋ ನು ಕೃತ್ವಾನಾಂ ನೃನಾಹಸಾ || ೨೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತಾ | ಮೇ | ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಹರೀಣಾಂ | ನಿತೋಶನಾ |
ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಕೃತ್ವಾನಾಂ | ನೃನಾಹಸಾ || ೨೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಋಷಿಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾವಶ್ಯವಾಹ | ಹರೀಣಾಂ ಹರಿತವರ್ಣಾನಾಮಶ್ವಾನಾಮಶ್ವಸಂಘಾನಾಂ
ಮಧ್ಯೇ ನಿತೋಶನಾ ನಿತೋಶನಾ | ಶೋಕತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಶತ್ರುಣಾಮತ್ಯಂತಂ ಬಾಧಕೃತಾವುತೋ
ಅಪಿ ಚಿ ಕೃತ್ವಾನಾಂ ಯುದ್ಧಕರ್ಮಣಿ ಕುಶಲಾನಾಂ ಚಿ ನು ಕುಶಲಮಿತಿ ಬಾಧಕೌ ನೃನಾಹಸಾ

ಸ್ತೌವಾಹಸಾವಾಯುಧನೇತ್ಯಾಣಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವೋಧಾರೌ ತಾ ಶಾವಶ್ವೌ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಸೌಷಾಮ್ಲೇನ ವರುಣಾ ದಶ್ವೌ ಭವೇತಾಂ ||

|| ಪ್ರ.೩೨ದಾರ್ಥ ||

ಮೇ—ನನಗೆ | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ (ಸುಷಾಮಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ) | ತಾ—ಈ ಎರಡು
ಅಶ್ವಗಳೂ | ಹರಿಣಾಂ—ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ | ಆಶ್ವ್ಯಾನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ನಿಶೋತನಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕವೂ | ಉತೋ—ಮತ್ತು | ಕುಲ್ಯಾನಾಂ—ಯುದ್ಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದ
ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೂ | ನೈವಾಹಸಾ—ಮಾನವರನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದವೂ ಆಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸುಷಾಮಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನಿಂದ ನನಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳೂ ಸಹ ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ
ಹಶ್ವಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕವೂ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದ ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ
ಉತ್ತಮವೂ ಮಾನವರನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Among bay horses these two are pre-eminently the destroyers (of
foes), and of those eager in combat ; the two strong bearers men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೌದ್ಭೀಶೂ ಕಶಾವಂತಾ ವಿಪ್ರಾ ನವಿಷ್ಯಯಾ ಮತೀ |

ಮಹೋ ವಾಜಿನಾವರ್ವಂತಾ ಸಚಾಸನಂ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೌದ್ಭೀಶೂ ಇತಿ ಸ್ತೌತ್ಯಅಭೀಶೂ | ಕಶಾವಂತಾ | ವಿಪ್ರಾ | ನವಿಷ್ಯಯಾ | ಮತೀ |

ಮಹಃ | ವಾಜಿನಾ | ಅವರ್ವಂತಾ | ಸಚಾ | ಅಸನಂ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮುಷಿರಿದಾನೀಂ ಶಾವಶ್ವಾವಗ್ರಹೀಷಮಿತ್ಯಾಹ | ಸ್ತೌದಭೀಶೂ | ಸ್ತೌತ್ಯಮತ್ || ಉಕಾರಲೋ-
ಪಶ್ಯಾಂದಸಃ || ಶೋಭನರಜ್ಜುಯುಕ್ತೌ ಯದ್ವಾ ಶೋಭನಶರೀರಕಾಂತೀ ಕಶಾವಂತಾ ಕಶಾವಂತೌ
ಕಶಾಯುಕ್ತೌ ವಿಪ್ರಾ ವಿಪ್ರೌ ಮೇಧಾವಿನಾಮುಚಿತೌ | ಮೇಧಾವೀ ಸ್ತೋತಾ ಯಥಾ ಸ್ತುತ್ಯಂ ದೇವಂ
ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತದ್ವತ್ ಸಂತೋಷಕೌ | ಮಹೋ ಮಹತಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋಃ ಸಂಬಂಧಿನೌ

ವಾಜಿನೌ ಶೀಘ್ರಗಮನವಂತಾವರ್ವಂತಾವರ್ವಂತೌ ದ್ವಾವಶ್ವೌ ಸಚಾ ಸಹ ಯುಗಪದೇವ ನವಿಷ್ಯಯಾ
ನವತರಯಾ ಮತೀ ಮಶ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾದೀನ್ ಸ್ತುವನ್ನಸನಂ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಅಹಂ ಸಮಭಜಂ |
ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಹೀಷಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ನವಿಷ್ಯಯಾ—ಅತ್ಯಂತ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮತೀ—ಸ್ತುತಿಯ ಫಲವಾಗಿ (ಮಿತ್ರಾವರುಣರ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ) | ಸ್ತುದಭೀಶೂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕಡಿವಾಣವುಳ್ಳವೂ | ಕಶಾವಂತಾ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಾವುಟ
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ | ಮಿತ್ರಾ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವೂ | ಮಹಃ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ
ವರುವಿಗೆ ಸೇರಿದವೂ | ವಾಜಿನೌ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ | ಅವರ್ವಂತಾ—ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಸಚಾ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ | ಅಸನಂ—ನಾನು ಹೊಂದಿದೆನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಅವರ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಡಿವಾಣವುಳ್ಳವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಾವುಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ, ಮೇಧಾವಿಯಾದ
ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವೂ, ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ವರುವಿಗೆ ಸೇರಿದವೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಎರಡು
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಾನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿದೆನು.

English Translation.

Through this new praise (of mitra and Varuna) I have obtained at
the same moment of the mighty prince, two fast-going sagacious, steeds,
with whip and reins.

ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯುವೋರು ಷ್ವತಿ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಕೈಚಂ ಷಷ್ಠಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅಶ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಯುವೋಃ
ಪಂಚಾಧಿಕಾ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಾಂಗಿರಸ ಆಶ್ವಿನಂ ವಿಂಶ್ಯಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತತ್ಪೂರ್ವಾಶ್ವತಸ್ತೋ
ಗಾಯತ್ರೋಽಂತ್ಯೈಕವಿಂಶ್ಯಾ ಚ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ಟುಬಿತಿ | ಆಂಗಿರಸೋ ವ್ಯಶ್ವೋ ವೈಯಶ್ವೋ ವಿಶ್ವಮನಾ
ವಾ ಋಷಿಃ | ಷೋಡಶ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ವತಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೋ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ಟುಬೇಕವಿಂಶೀ ಪಂಚವಿಂಶೀ ಚ
ಗಾಯತ್ರೋ ಶಿಷ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವವದುಷ್ಟಿಹಃ | ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ | ವಿಂಶ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪಂಚಚೋಃ
ವಾಯುದೇವತಾಕಾಃ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಶ್ವಿನೇ ಕೃತಾವಾಷ್ಟಿಹೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತೇ ಚಾದಿತಃ
ಪಂಚರ್ಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಯುವೋರು ಷೂ ರಥಂ ಹುವ ಇತಿ ಪಂಚದಶೇಶ್ಯಾಷ್ಟಿಹಂ |
ಅ. ೪-೨೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯುವೋರು ಷೂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಅರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯುವೋಃ ಪಂಚಾಧಿಕಾ ವ್ಯಶೋ ವಾಂಗಿರಸಿ ಆಶ್ವಿನಂ ವಿಂಶ್ಯಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತತ್ಪೂರ್ವಾತ್ಪ್ರತಿಸೋ ಗಾಯತ್ರೋಽನ್ವೈಕವಿಂಶ್ಯಾ ಚಿ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ಪವ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಂಗಿರಾಪುಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವ್ಯಶ್ವಮುಷಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಶ್ವಮುಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು. ಆಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಐದು ಮುಕ್ತುಗಳು (೨೦-೨೫) ವಾಯುದೇವತಾಕವು ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಮುಕ್ತಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ತುಗಳೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಮುಕ್ತುಗಳೂ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯದು ಅನುಷ್ಪವ್ ಭಂದಸ್ಯವು. ಉಳಿದ ಮುಕ್ತುಗಳು ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಯವು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನಕ್ರತು ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಯನ ಮುಕ್ತುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೈದು ಮುಕ್ತುಗಳ (೧-೧೫ ಮುಕ್ತುಗಳು) ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯುವೋರು ಷೂ ರಥಂ ಹುವ ಇತಿ ಪಂಚದಶೇತ್ಯಾಷ್ಟಿ ಹಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೬ ||

ಅವ್ಯಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೨೬, ೨೭, ೨೮, ೨೯, ೩೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತುಂಖ್ಯೆ—೨೫ ||

|| ಮುಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶೋ ವ್ಯಶೋ ವಾಂಗಿರಸಿ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೧೯. ಆಶ್ವಿನಿ | ೨೦-೨೫. ವಾಯು ||

|| ಭಂದೇ—೧-೧೫, ೨೨-೨೪. ಉಷ್ಣಿಕ್ | ೧೬-೧೯, ೨೧, ೨೫. ಗಾಯತ್ರೀ |

೨೦. ಅನುಷ್ಪವ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ ||

ಯುವೋರು ಷೂ ರಥಂ ಹುವೇ ಸಧಸ್ತತ್ಪ್ರಾಯ ಸೂರಿಷು |

ಅತೂರ್ತದಕ್ಷಾ ವ್ಯಷಣಾ ವ್ಯಷಣ್ಯಸೂ || ೧ ||

|| ಪದವಾಕ್ ||

ಯುವೋಃ | ಊಂ ಇತಿ | ಸು | ರಥಂ | ಹುವೇ | ಸಧಸ್ತತ್ಪ್ರಾಯ | ಸೂರಿಷು |

ಅತೂರ್ತದಕ್ಷಾ | ವ್ಯಷಣಾ | ವ್ಯಷಣ್ಯಸೂ ಇತಿ ವ್ಯಷಣ್ಯವಸೂ || ೧ ||

|| ಸಮುಪಧಾಷಂ ||

ಹೇ ಅತೂರ್ತದಕ್ಷಾ || ತ್ವಾ ಪ್ಲವನತರಣಯೋರಿತ್ಯಸ್ಯ ನಿಷ್ಕಾಯಾಂ ನಸತ್ತೇತಿ ಸೂತ್ರೇಣ ನಿಪಾತಿತಃ || ಪರೈರಹಿಂಸಿತಬಲೌ ವ್ಯಷಣಾ ವ್ಯಷಣೌ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರೌ ಅತ ಏವ ವ್ಯಷಣ್ಯಸೂ

ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವಶ್ವಿನೌ ಯುವೋರ್ಯುವಯೋರರ್ಥಂ ಸು ಹುವೇ | ಸುಷ್ಕು ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಭಿ-
ರಾಹ್ವಯಾಮಿ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸೂರಿಷು ಪ್ರಾಜ್ಞೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯ ||
ಸ್ತೌತೇರ್ಥಾನೇ ಕೃಪ್ || ಸಹ ಭವಂತೌ ಸ್ತೋತುಂ | ತಸ್ಮಾದ್ಯುವಯೋಃ ಶೀಘ್ರಗತ್ಯೈ ಯುಷ್ಮದ್ಗ-
ಮನಸಾಧನರಥಮೇವಾಹ್ವಯಾಮಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅಶೋರ್ತದಕ್ಷಾ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ವೃಷ-
ಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರಿಷು—ಪ್ರಾಜ್ಞರ ನಡುವೆ |
ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯ—ಒಟ್ಟಿಗಿರತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು | ಯುವೋಃ ರಥಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಥವನ್ನು |
ಸುಹುವೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ, ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞರ ನಡುವೆ ಒಟ್ಟಿಗಿರತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಥವನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(Aswins) of irresistible strength, affluent showerers (of benefits),
I invoke your chariot amidst the pious, who are assembled to celebrate
your presence.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯುವಂ ವರೋ ಸುಷ್ಕಾಮ್ನೇ ಮಹೇ ತನೇ ನಾಸತ್ಯಾ |

ಅವೋಭಿಯಾರ್ಥೋ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣ್ಣಸೂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಷ್ಕಾಮ್ನೇ | ಮಹೇ | ತನೇ | ನಾಸತ್ಯಾ |

ಅವೋಭಿಃ | ಯಾರ್ಥಃ | ವೃಷಣಾ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಯವಸೂ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯುಷಿರ್ವರುಂ ರಾಜಾನಂ ಸಂಬೋಧ್ಯಾಹ | ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ | ನ ವಿದ್ಯತೇಷತ್ಯಮ-
ನೆಯೋರಿತಿ ನಾಸತ್ಯಾ | ವೃಷಣಾ ಕಾಮಾನಾಃ ವರ್ಷಿತಾರೌ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲವಸುಮಂತಾ-

ವಶ್ವಿನಾ ಯುವಂ ಯುನಾಂ ಸುಷಾಮ್ನೋ ಸುಷಾಮಾಖ್ಯರಾಜ್ಞೇ ಮಮ ಪಿತ್ರೇಽಸ್ಮೈ ಮಹೇ ಮಹತೇ ತನೇ | ತನೋತಿತಿ ತನಂ ಧನಂ | ಧನಾಯ || ಕ್ರಿಯಾರ್ಥೋಪಪದಸ್ಯೇತಿ ಚತುರ್ಥಿ || ತಸ್ಮೈ ಧನಂ ದಾತುಂಕೃಪುರಾ ಯಥಾಗಚ್ಛತಂ ತದ್ವನ್ನಹ್ಯಮಪಿ ಧನಂ ದಾತುಮವೋಭಿಃ ಸಾಲನ್ಯಃ ಸಹ ಯಾರ್ಥಃ ಯುನಾಮಾಯಾತಮಿತಿ ಹೇ ವರೋ ವರುನಾಮಕ ರಾಜನ್ನೇವಂ ಬ್ರೂಹೀತ್ಯುಷಿರ್ವದತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ವೃಷಣ್ಯಸೂ—ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಯುವಂ—ನೀವು | ಸುಷಾಮ್ನೋ—ನನ್ನ ಪಿತೃವಾದ ಸುಷಾಮನಿಗೆ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ತನೇ—ಧನದಾನಕ್ಕಾಗಿ (ಹಿಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಬಂದಿರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನನಗೂ ಧನದಾನಮಾಡಲು) | ಅವೋಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಯಾರ್ಥಃ—ಬನ್ನಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ | ವರೋ—ಎಲೈ ವರುನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ (ನೀನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವರುನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ, ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ನೀವು ನನ್ನ ಪಿತೃವಾದ ಸುಷಾಮನಿಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಲು ಯಾವ ರೀತಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಈಗಲೂ ನನಗೂ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು.

English Translation.

(Say), Varu (you), Nasatyas, senders of rain, affluent showerers (of benefits), as you came to Sushaman with your protections to (grant him) great riches, (so come to me)

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತಾ ವಾನುದ್ಯ ಹನಾನುಹೇ ಹವ್ಯೇಭಿರ್ವಾಜನೀವಸೂ |

ಪೂರ್ವೀರಿಷ ಇಷಯಂತಾವತಿ ಕ್ಷಸಃ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ತಾ | ವಾಂ | ಅದ್ಯ | ಹನಾನುಹೇ | ಹವ್ಯೇಭಿಃ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಇಷಃ | ಇಷಯಂತಾ | ಅತಿ | ಕ್ಷಸಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಅನ್ನಯುಕ್ತಧನವಂತಾವಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹೂನೀಷೋಽನ್ನನೀಷ-
ಯಂಞೌ || ಇಷು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ || ಇಚ್ಛಂತೌ ತಾ ಶೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ ವಾಂ ಯುವಾಮದ್ಯಾಸ್ತಿನ್ಯಾಗದಿನೇಽತಿ
ಕ್ಷಪಃ ಕ್ಷಪಾಯಾ ಅತಿಕ್ರಮೇ | ಉಷಃಕಾಲ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಷಃಕಾಲೇ ಹವ್ಯೇಭಿರ್ಹವಿರ್ಹವ್ಯೈ-
ರನ್ನೈಃ ಸಹ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ | ಅಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಸ್ಯ ತತ್ರ ಶಸ್ಯಮಾನಶ್ವಾದುಷಃಕಾಲ
ಏನಾಹ | ಯಾಗ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂರ್ವೀ—ಪ್ರಭೂತ
ಗಳಾದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು | ಇಷಯಂತೌ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ | ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ವಾಂ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅತಿ ಕ್ಷಪಃ—ರಾತ್ರಿಯು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಈ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ಹವ್ಯೇಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ (ಕೂಡಿದ ನಾವು) | ಹವಾಮಹೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಈ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ
ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Affluent in nourishment, we invoke you, who are desirous of
(sacrificial) food, on this occasion at dawn with oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವಾಂ ವಾಹಿಷ್ಯೋ ಅಶ್ವಿನಾ ರಥೋ ಯಾತು ಶ್ರುತೋ ನರಾ |

ಉಪ ಸ್ತೋಮಾನ್ತುರಸ್ಯ ದರ್ಶಃ ಶ್ರಿಯೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ವಾಂ | ವಾಹಿಷ್ಯಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ರಥಃ | ಯಾತು | ಶ್ರುತಃ | ನರಾ |

ಉಪ | ಸ್ತೋಮಾನ್ | ತುರಸ್ಯ | ದರ್ಶಃ | ಶ್ರಿಯೇ || ೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ನರಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ನಾಂ ಯುವಯೋರ್ವಾಹಿಷ್ಣೋ ವೋಢ್ಯತಮಃ ಶ್ರುತೋ ವಿಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ರಥ ಆ ಯಾತು | ಆಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತು | ತೇನ ರಥೇನ ಯುವಾವಾಗತ್ಯ ತುರಸ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ತೋಮಾಂಸ್ತ್ರಿವ್ಯಕ್ತಂ ಚಿದ-ಶಾದಿಸ್ತೋಮಾಂಘ್ರಿಯೇ ತಸ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾನಾಯೋಸ ದರ್ಶಥಃ | ಸಶ್ಕತಿರ್ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾ | ಜಾನೀತಂ || ದ್ಯಶೇರ್ಲಟ ವ್ಯತ್ಯಯೇನಾಜಾದೇಶಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ನಾಹಿಷ್ಣೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವಹಿಸುವುದೂ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಃ—ರಥವು | ಆ ಯಾತು—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರಲಿ | ತುರಸ್ಯ—ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಸ್ತೋಮಾನ್—ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸ್ತೋಮಗಳನ್ನು | ಶ್ರುತಿಯೇ—ಅವನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು | ಉಸೆ ದರ್ಶಥಃ—ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾಗಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವಹಿಸುವುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ರಥವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸ್ತೋಮಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾಗಿ.

English Translation.

Leaders (of rites), let your renowned all-conveying chariot come to us, and (do you) recognize the praises of the zealous (worshipper) for his prosperity.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಜುಹುರಾಣಾ ಚಿದಶ್ವಿನಾ ಮನೈಥಾಂ ವೃಷಣ್ಣಸೂ |

ಯುವಂ ಹಿ ರುದ್ರಾ ಸರ್ಷಥೋ ಅತಿ ದ್ವಿಷಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಹುರಾಣಾ | ಚಿತ್ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಆ | ಮನೈಥಾಂ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ |

ಯುವಂ | ಹಿ | ರುದ್ರಾ | ಸರ್ಷಥಃ | ಅತಿ | ದ್ವಿಷಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಜುಹುರಾಣಾ ಚಿತ್ || ಹುರ್ಭಾ
ಕಾಟಿಲ್ಯೇ | ಹುರ್ಭೇಃ ಸನೋ ಲುಕ್ ಛಲೋಪಶ್ಚ || ಉ. ೨-೯೨ | ಇತ್ಯಾನಚ್ ಪೃತ್ಯಯಃ ||
ಕುಟಿಲಾನ್ತಮವಿಭ್ನಕಾರಿಣೋ ಮಾಯಾವಿನೋಽಪಿ ಶತ್ರುನಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಮನ್ಯೇಥಾಂ |
ಜಾನೀತಂ | ತತೋ ಹೇ ರುದ್ರಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರೋದನಶೀಲೌ ರುವಂತೌ ವಾಶ್ವಿನೌ ಯುವಂ |
ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಯುವಾಮೇವ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷಕಾರಿಣಸ್ತಾ ಇತ್ಯುನತಿ ಪರ್ಷಥಃ | ಅತೀತ್ಯ
ಸಂಕ್ಲೇಶಯತಂ | ಹತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ || ಪೃಷು ಹಿಂಸಾಸಂಕ್ಲೇಶನಯೋರಿತಿ ಭಾವಾದಿಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಜುಹುರಾಣಾ
ಚಿತ್—ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಂಚಕತನದಿಂದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಅ ಮನ್ಯೇಥಾಂ—
ಅವರಾರೆಂದು ಹುಡುಕಿ ತಿಳಿಯಿರಿ | ರುದ್ರಾ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯುವಂ—
ನೀವು | ದ್ವಿಷಃ—ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅತಿ ಪರ್ಷಥಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಂಚಕತನದಿಂದ
ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಹುಡುಕಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳೇ, ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

Aswins, affluent showerers (of benefits), detect the guileful ; verily,
Rudras, vex your adversaries.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಸ್ರಾ ಹಿ ವಿಶ್ವನಾನುಷ್ವಕ್ಶೂಭಿಃ ಪರಿದೀಯಥಃ |

ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ ಮಧುವರ್ಣಾ ಶುಭಸ್ಪತೀ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಸ್ರಾ | ಹಿ | ವಿಶ್ವಂ | ಅನುಷ್ವಕ್ | ಮುಷ್ವಕ್ಶೂಭಿಃ | ಪರಿದೀಯಥಃ |

ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ | ಮಧುವರ್ಣಾ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ || ೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ದಸ್ರಾ ದಸ್ರೌ ಸರ್ವೈರ್ಧರ್ಮನೀಯೌ | ಯದ್ವಾ || ದಸು ಉಪಕ್ಷಯೇ || ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಪ-
ಯಿತಾರಾವತ್ಪಿನಾ | ಕೀದ್ಯಶೌ | ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ | ಜಿವಿಃ ಪ್ರೀಣನಾರ್ಥಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ
ಪ್ರೀಣಯಂತೌ ಮಧುವರ್ಣಾ ಮಧುವರ್ಣೌ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಾದನಶೀಲಶರೀರಕಾಂತೀ | ಯೇ
ಯುವಯೋ ರೂಪಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ತೇ ತತ್ರೈವ ಹೃಷ್ಟಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶೌ ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ
ಪಾಲಯಿತಾರೌ ತಾದ್ಯಶೌ ಯುವಾಂ ಮಕ್ಷುಭಿಃ ಶೀಘ್ರಗಮನೈರಶ್ವೈರಾನುಷಗನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ
ತಥಾ ನಿಶ್ಚಮೃತ್ಪಿಗ್ನಿಹರ್ವಿಭಿಶ್ಚ ವ್ಯಾಪ್ತಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಅಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಮೇವ ಪ್ರತಿ
ಪರಿದೀಯಥಃ | ದೀಯತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಪರಿತ ಆಗಚ್ಚತಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ದಸ್ರಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರೂ | ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ
ವರೂ | ಮಧುವರ್ಣಾ—ಆಕರ್ಷವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳವರೂ | ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಕ್ಷುಭಿಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಅನುಷಕ್—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ವಿಶ್ವಂ—
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತಲೂ | ಪರಿದೀಯಥಃ—ಬಂದು ಸೇರಿರಿ.

। ಛಾಂದಸ್ಸರ್ಥಃ ।

ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರೂ, ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ವರ್ಣ
ವುಳ್ಳವರೂ ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬಂದು ಸೇರಿರಿ.

English Translation.

Dasras, who are gratified by sacred rites, of fascinating complexion
lords of rain, pass with your fleet (horses) completely round our entire
(sacrifice).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉಪ್ ನೋ ಯಾತಮತ್ಪಿನಾ ರಾಯಾ ವಿಶ್ವಪುಷಾ ಸಹ |

ಮಘನಾನಾ ಸುವೀರಾವನಪಚ್ಯತಾ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ | ನೋ | ಯಾತಂ | ಅತ್ಪಿನಾ | ರಾಯಾ | ವಿಶ್ವಪುಷಾ | ಸಹ |

ಮಘನಾನಾ | ಸುವೀರಾ | ಅನಪಚ್ಯತಾ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ವಿಶ್ವಪುಷಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪೋಷಕೇಣ ರಾಯಾ ಧನೇನ ಸಹ
ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಮುಪ ಯಾತಂ | ಉಪಾಗಚ್ಛತಂ | ಯಜ್ಞಮಾಗತ್ಯ ಧನಮಸ್ಮಭ್ಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಕಿಮನಯೋರ್ಧನಮಸ್ತೀತ್ಯತ ಆಹ | ಮಘವಾನಾ ಮಘವಾನೌ ಮಂಹನೀ-
ಯಧನವಂತೌ ಸುವೀರೌ ಶೋಭನಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತೌ | ಯದ್ವಾ | ವೀರಾಃ ಸಮರ್ಥಾಃ ಶತ್ರುವಃ |
ತದ್ವಂತೌ | ತಥಾಪ್ಯನಸಚ್ಯುತಾ ತೈರಪಚ್ಯಾವನೀಯೌ ನ ಭವತಃ | ತೌ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಘವಾನಾ—ಧನವಂತರೂ | ಸುವೀರೌ—ಉತ್ತಮವಾದ
ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರೂ | ಅನಸಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತರೂ ಆದ ನೀವು | ವಿಶ್ವಪುಷಾ—ಸರ್ವ
ಪೋಷಕವಾದ | ರಾಯಾ ಸಹ—ಧನದೊಡನೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಉಪ ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧನವಂತರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತರೂ
ಆದ ನೀವು ಸರ್ವಪೋಷಕವಾದ ಧನದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Come to us, Asvins, with all-supporting riches for you are opulent,
heroic, overthrown of none.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಮೇ ಅಸ್ಯ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಮಿಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ ಗತಂ |

ದೇನಾ ದೇವೇಭಿರದ್ಯ ಸಚನಸ್ತಮಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಮೇ | ಅಸ್ಯ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ | ಗತಂ |

ದೇನಾ | ದೇವೇಭಿಃ | ಅದ್ಯ | ಸಚನಸ್ತಮಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯೇಂದ್ರಾಶ್ವಿನೌ ಸಚನಸ್ತಮಾ || ಸಚಿ ಸಮನಾಯೇ | ಕೃತ್ಯಲ್ಯುಟ ಇತಿ
ಕರ್ಮಣಿ ಲ್ಯುಟ್ || ಅತಿಶಯೇನ ಸರ್ವೈಃ ಸಮವೇತವ್ಯೌ ಸೇವ್ಯಮಾನೌ ಯುನಾಂ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ || ವೀ
ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಅಧಿಕರಣ ಔಣಾದಿಕಃ ಕ್ವಿಪ್ || ಪ್ರತಿಶಬ್ದಸ್ಯ ವೀಪ್ಸಾರ್ಥೋಽಸ್ತಿ | ಪುನಃಪುನರ್ವಿಯಂತಿ

ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಹವೀಂಷಿ ದೇವಾ ಅಶ್ರೇತಿ ಪ್ರತೀವೀರ್ಯಜ್ಞಃ | ತಮಸ್ಯ ಪುರೋವರ್ತಿನೋ ಮೇ ಮಮ
ಸಂಬಂಧಿನಂ ಯಜ್ಞಮದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತಿನೇ ದೇವೇಭಿರ್ದೇವೈಃ ಸಾರ್ಥಮಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ಯದ್ವಾ |
ಮೇ ಮಮಾಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರಸ್ಯ ಸ್ತೀವ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾಭಿಮುಖ್ಯೇ-
ನಾಯಾತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ | ಸಚಿನಸ್ತಮಾ—ಎಲ್ಲರ ಸೇವೆಗೂ ಅರ್ಹರೂ ಆದ | ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ—
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಅದ್ಯ—ಇಂದು | ದೇವೇಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ಆ ಗತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಎಲ್ಲರ ಸೇವೆಗೂ ಅರ್ಹರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಂದು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Indra and Nasatyas, who are most accessible, come to this my
sacrifice : come, gods, to-day, with (other) divinities.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠ !

ವಯಂ ಹಿ ವಾಂ ಹವಾಮಹ ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತೋ ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಸುಮತಿಭಿರುಪ ವಿಪ್ರಾವಿಹಾ ಗತಂ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠ ||

ವಯಂ | ಹಿ | ವಾಂ | ಹವಾಮಹೇ | ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತೇ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಸುಮತಿಭಿಃ | ಉಪ | ವಿಪ್ರ | ಇಹ | ಆ | ಗತಂ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತೋ ಧನಾದಿಸೇಕ್ತಾರಾವಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಂತೋ ವಯಂ ವಾಂ ಹಿ ಧನಾದೀನಾಂ
ಪ್ರತ್ತಾರೌ ಯುವಾಮೇವ ಹವಾಮಹೇ | ತಲ್ಲಾ ಭಾರ್ಥಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತೇ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಯಥಾಸ್ಥಾಕಂ ಪಿತಾ ಯುವಾನೋವ ಸ್ತುತ್ವಾ ಧನಮಲಭತ ತದ್ವತ್ | ಹೇ ವಿಸ್ವಾ ಮೇಧಾವಿನಾವಶ್ವಿನೌ
ಸುಮತಿಭಿರಸ್ತಾಭಿಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣೈಃ ಕಲಾಭ್ಯಾಣೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಹ | ಯದ್ವಾ | ಸುಮತಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಭಿ-
ರನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಭಿಃ ಸಹ | ಇಹಾಸ್ಮಿನ್ಯಾಗದಿನ ಉಸಾ ಗತಂ | ಉಸಾಗಚ್ಛೇತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಸ್ವಾ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತಃ—ಧನಪ್ರದರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ವಾಂ ಹಿ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ | ವ್ಯಶ್ವವತ್—ಹಿಂದೆ ವೃಶ್ವನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಕರೆದಂತೆ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಸುಮತಿಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ | ಇಹ—
ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಉಪ ಆ ಗತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧನಪ್ರದರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಾವು ಹಿಂದೆ ವೃಶ್ವನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Desirous of you who are bestowers of wealth, we invoke you, as did
(our father) Vyashwa : come, sagacious Aswins, hither with favourable
intentions.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ ಸ್ವೌಷೇ ಸ್ತುಹಿ ಕುವಿತ್ತೇ ಶ್ವವತೋ ಹವಂ |

ನೇದೀಯಸಃ ಕೂಳಯಾತಃ ಪಣೀರುತ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ | ಸು | ಋಷೇ | ಸ್ತುಹಿ | ಕುವಿತ್ | ತೇ | ಶ್ವವತಃ | ಹವಂ |

ನೇದೀಯಸಃ | ಕೂಳಯಾತಃ | ಪಣೀನ್ | ಉತ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋಷೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ದೇವೌ ಸು ಸ್ತುಹಿ | ಶೋಭನಂ ಸ್ತುಹಿ |
ತತಸ್ತಾವಶ್ವಿನೌ ತೇ ಸ್ತೋತುಸ್ತವ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಕುವಿತ್ | ಕುವಿದಿತಿ ಬಹುನಾಮು | ಬಹುನಾರಂ
ಶ್ವವತಃ | ತ್ಯಣುತಾಂ || ಶ್ರು ಶ್ವವಣೇ | ಲೇಟ್ಕೈದಾಗಮಃ || ಏವಂ ತ್ವಯಾ ಸ್ತುತಾವಶ್ವಿನೌ ನೇದೀಯ-

ಸೋಽನ್ರಿಕತಮಾಞ್ಞತ್ಸ್ರೋನ್ ಕೂಳಯಾತಃ | ಹಿಂಸ್ತಾಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಪಣೇನೇತನ್ನಾಮುಕಾನಂಗಿ-
ರೋಗವಾಮಪನೇತ್ಸಾನಸುರಾನಪಿ ಹಿಂಸ್ತಾಂ || ಕುಡಿ ದಾಹೇ | ಣ್ಯಂತಸ್ಯ ಲೇಟ್ಸ್ಯದಾಗಮಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಜೇ—ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ಸುಷ್ಪುಹಿ—
ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸು (ಆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು) | ತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನಿನ್ನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು |
ಕುವಿತ್—ಅನೇಕವೇಳೆ | ಶ್ರವತಃ—ಕೇಳುತ್ತಾರೆ (ಅನಂತರ) | ನೇದೀಯಸಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪಣೇನ್—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಪಣಿಗಳನ್ನೂ | ಕೂಳಯಾತಃ—
ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸು. ಆ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನಿನ್ನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಅನೇಕವೇಳೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವ ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Praise the Aswins devoutly, Rishi, that they may repeatedly hear your
Invocation, and destroy the nearest (approaching enemies) and the Panis.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವೈಯತ್ಸ್ಯಸ್ಯ ಶ್ರುತಂ ನರೋತೋ ಮೇ ಅಸ್ಯ ವೇದಫಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ || ೧೧ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವೈಯತ್ಸ್ಯಸ್ಯ | ಶ್ರುತಂ | ನರಾ | ಉತೋ ಇತಿ | ಮೇ | ಅಸ್ಯ | ವೇದಫಃ |

ಸಜೋಷಸಾ | ವರುಣಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ || ೧೧ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ನರಾ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ವೈಯತ್ಸ್ಯಸ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಮನಸೋ ಮಮಾಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತಂ |
ಶ್ರುಣುತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಮೇ ಮದೀಯಮಸ್ಯ ತದಾಹ್ವಾನಂ ವೇದಫಃ | ಅಶ್ವಾಯತ್ತೇತಯಾ
ಜುನೀಫಃ | ಅಥ ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಚ ಸಜೋಷಸಾ ಸಂಗತಾವರ್ಯಮೈತನ್ನಾ-
ಮಕೋ ದೇವಕ್ಕೆ ಮದೀಯಮಾಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವೈಯಶ್ವಸ್ಯ—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುತಂ—ಕೇಳಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಮೇ—ನನ್ನ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ವೇದಧಃ—ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ (ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ) | ಸ ಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನನಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಧನದಾನಮಾಡಿ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ ವರುಣನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ಮತ್ತು ಅರ್ಯಮನೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಧನಮಾನಮಾಡಲಿ.

English Translation.

Hear, leaders (of rites), (the invocation) of me the son of Vyashwa, and understand its (purport); and may Varuna, Mitra, and Aryaman concurrently (grant me wealth).

॥ ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ॥

ಯುವಾದತ್ತಸ್ಯ ಧಿಷ್ಣಾ ಯುವಾನೀತಸ್ಯ ಸೂರಿಭಿಃ |

ಅಹರಹರ್ವೃಷಣಾ ಮಹ್ಯಂ ಶಿಕ್ಷತಂ || ೧೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯುವಾದತ್ತಸ್ಯ | ಧಿಷ್ಣಾ | ಯುವಾನೀತಸ್ಯ | ಸೂರಿಭಿಃ |

ಅಹಃಽಹಃ | ವೃಷಣಾ | ಮಹ್ಯಂ | ಶಿಕ್ಷತಂ || ೧೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಧಿಷ್ಣಾ ಧಿಷ್ಣಾ ಧಿಷಣಾರ್ಹ ಸ್ತುತೌ ವೃಷಣೌ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ಸೂರಿಭಿಃ || ಸುಪಾಂ ಸುಪೋ ಭವಂತೀತಿ ಚತುರ್ಥಾಸ್ತುತೀಯಾ || ಸೂರಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ಯುವಾದತ್ತಸ್ಯ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಯತಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ದೀಯತೇ ತತ್ ತಥಾ ಯುವಾನೀತಸ್ಯ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಯತಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ನೀಯತೇ ತಚ್ಚ ಧನಾದಿಕಮಹರಹರಹನೃಹನಿ ಮಹ್ಯಂ ವಿಶ್ವಮನಸೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಯುವಾಂ ಶಿಕ್ಷತಂ | ಪ್ರಯಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರೂ | ಧಿಷ್ಣ್ಯಾ—ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರಿಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ | ಯುವಾದತ್ತೈಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ | ಯುವಾನೀತೈಸ್ಯ—ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತರಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಅಹರಹಃ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ | ಮಹ್ಯಂ—ವಿಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ | ಶಿಕ್ಷತಂ—ಕೊಡಿ.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರೂ, ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತರಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ ಕೊಡಿ.

English Translation.

Adorable showerers (of benefits), bestow daily upon me (some) of that (wealth) which is given by you, which is brought by you for the worshippers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ವಾಂ ಯಜ್ಞೇಭಿರಾವೃತೋಽಧಿವಸ್ತ್ರಾ ವಧೂರಿವ |

ಸಪರ್ಯಂತಾ ಶುಭೇ ಚಕ್ರಾತೇ ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಾಂ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಅವೃತಃ | ಅಧಿವಸ್ತ್ರಾ | ವಧೂಃ | ಇವ |

ಸಪರ್ಯಂತಾ | ಶುಭೇ | ಚಕ್ರಾತೇ | ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥ ಪೂರ್ವೋಽರ್ಥರ್ಚಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ನಾಂ ಯುವಯೋರ್ಯಜ್ಞೇಭಿಯಜನೈಃ ಪೂಜನೈಃ ಯದ್ವಾ ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯೋರ್ಯಾಗ್ಯರಾವೃತಃ ಪರಿವೃತೋ ಭವತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಧಿವಸ್ತ್ರೋಪರಿನಿಹಿತವಸ್ತ್ರಾ ವಧೂರನೈನ ವಸ್ತ್ರೇಣ ಯಥಾಚ್ಛಾದಿತಾ ಭವತಿ ತಥಾವೃತೋ ಯದಾ ಭವತಿ ತದಾ ಸಪರ್ಯಂತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾನೇನ ತಂ ಪರಿಚರಂತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಭವಂತೌ ತಂ ಮನುಷ್ಯಂ ಶುಭೇ ಚಕ್ರಾತೇ | ಮಂಗಳೇ ಧನೇ ಕೃತವಂತೌ | ತಂ ಧನಾದಿಯುಕ್ತಮ-

ಕಾಷ್ಟಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೋ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಹವೀಂಸಿ ಶ್ರಿಯಚ್ಚಿತಿ ತಂ ಧನಾದಿಯುಕ್ತಂ ಕುರುತ-
ಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಧಿವಸ್ತ್ರಾ—ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಧರಿಸಿರುವ | ವಧೂಃ
ಇವ—ಕನ್ಯೆಯು (ಸ್ತ್ರೀಯು) ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ | ಯಃ—ಯಾವ ಮಾನ
ವನು | ವಾಃ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ಆವೃತಃ—ಪರಿವೃತನಾಗುವನೋ
ಆಗ | ಸಪರ್ಯಂತಾ—ಅವನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ನೀವು (ಆ ಪುರುಷನನ್ನು) |
ಶುಭೇ—ಮಂಗಳಕರವಾದ ಧನಾದಿಗಳೊಡನೆ | ಚಿತ್ರಾತೇ—ಯೋಜಿಸುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಧರಿಸಿರುವ ಕನ್ಯೆಯು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಹೊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಯಾವ ಮಾನವನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗುವನೋ ಆಗ ಅವನ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ನೀವು ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಮಂಗಳಕರವಾದ ಧನಾದಿಗಳೊಡನೆ
ಸೇರಿಸುತ್ತೀರಿ

English Translation.

The man who is enveloped in sacrifices (offered) to you, like a woman
with additional raiment, rewarding him, Aswins, you place him in
prosperity.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯೋ ವಾಮುರುವ್ಯಚಿಸ್ತಮಂ ಚಿಕೇತತಿ ನೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವರ್ತಿರಶ್ವಿನಾ ಪರಿ ಯಾತಮಸ್ತಯೂ || ೧೪ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಯಃ | ವಾಂ | ಉರುವ್ಯಚಿಸ್ತಮಂ | ಚಿಕೇತತಿ | ನೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವರ್ತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪರಿ | ಯಾತಂ | ಅಸ್ತಯೂ ಇತ್ಯಸ್ತಯೂ || ೧೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಉರುವ್ಯಚಿಸ್ತಮಮತಿತಯೇನ ಗ್ರಹೇಷು ಭೂತಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ನೃಪಾಯ್ಯಂ
ನೇತ್ಯಭ್ಯಾಂ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಪಾತವ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವಾಂ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ತಂ ಸೋಮಂ

ವಾತುಂ ಚಿಕೇತತಿ ಭೃತಂ ಜಾನಾತಿ ತಸ್ಯ ವರ್ತಿಃ | ವರ್ತಶ್ಚೇತ್ಸ್ರೀತಿ ವರ್ತಿಗೃಹಂ | ಅಸ್ಮಯೋ
ಅಸ್ಮಾನ್ | ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಬಹುವಚಿನಂ | ವಿಶ್ವಮನಸಂ ಮಾಂ ಕಾಮಯಮಾನಾ ಯುನಾಂ ಪರಿ
ಯಾತಂ | ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಂ ತಸ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರತ್ಯಾಯಾತಂ || ಚಿಕೇತತಿ | ಕಿತ ಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಸ್ಯ
ಯಜ್ಞಲುಗಂತಸ್ಯ ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉರುವ್ಯಚಿತ್ತಮಂ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದೂ |
ನೈಪಾಯ್ಯಂ—ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು | ಯಃ—ಯಾವ
ಮನುಷ್ಯನು | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು | ಚಿಕೇತತಿ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನ |
ವರ್ತಿಃ—ಗೃಹಕ್ಕೆ | ಅಸ್ಮಯೋ—ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ಪರಿಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದೂ, ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡು
ವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ
ಅವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Favourably disposed towards me, come, Ahwins, to the dwelling of
him who knows (how to prepare for you) the most copiously effused
(libation) to be drunk by the leaders (of rites).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮ¹ಭ್ಯಂ² ಸು³ ವೃ⁴ಷಣ್ಣ⁵ಸೂ⁶ ಯಾ⁷ತಂ⁸ ವ⁹ರ್ತಿ¹⁰ನ್ವ¹¹ಪಾಯ್ಯಂ¹² |

ವಿ¹³ಷುದ್ರು¹⁴ಹೇ¹⁵ವ¹⁶ ಯ¹⁷ಜ್ಞ¹⁸ಮೂ¹⁹ಹು²⁰ಧು²¹ಗಿ²²ರಾ || ೧೫ ||

|| ಓದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮ¹ಭ್ಯಂ² | ಸು³ | ವೃ⁴ಷಣ್ಣ⁵ಸೂ⁶ ಇತಿ⁷ ವೃ⁸ಷಣ್ಣ⁹ವಸೂ¹⁰ | ಯಾ¹¹ತಂ¹² | ವ¹³ರ್ತಿಃ¹⁴ | ನೈ¹⁵ಪಾಯ್ಯಂ¹⁶ |

ವಿ¹⁷ಷುದ್ರು¹⁸ಹೇ¹⁹ವ²⁰ | ಯ²¹ಜ್ಞಂ²² | ಉ²³ಹ²⁴ಠುಃ²⁵ | ಗಿ²⁶ರಾ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವತ್ತಿನಾ ಅಸ್ಮಭ್ಯವಾನ್ಮದರ್ಥಂ ನೈಪಾಯ್ಯಂ
ನೇತೃಭ್ಯಾಂ ಪಾತವ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿ ವರ್ತಿರಸ್ಮದೀಯಂ ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಸು ಯಾತಂ | ಯುನಾಂ

ಸುಷ್ಮಾಯಾತಂ | ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚಾ ಯುವಾಂ ಯಜ್ಞಮೂಹಫುಃ | ಮನುಷ್ಯೇಷು
ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪಯಥಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವಿಷುದ್ರುಹೇವ || ದ್ರುಹ ಜಿಘಾಂಸಾಯಾಂ ||
ವಿಶ್ವಾನ್ವಿನಸ್ತಿ ಶತ್ರುನಿತಿ ವಿಷುದ್ರುಹಃ ಶರಃ | ತೇನ ಯಥಾ ವ್ಯಾಧೋ ಮೃಗಮಭಿಲಷಿತಂ ವೇಶಂ
ಪ್ರಾಪಯತಿ ತದ್ವತ್ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಯಜ್ಞಮನೈಕಲೈನ ಸಮಾಪ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪಯಥ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣಿಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ—ನಮ್ಮನ್ನು
ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು | ನೃಪಾಯ್ಯಂ—ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಲು | ವರ್ತಿಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ | ಸು ಯಾತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ |
ವಿಷುದ್ರುಹೇವ—ವಿಷಾತ್ಮಕವಾದ ಶರದಿಂದ ಮೃಗವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವಂತೆ | ಗಿರಾ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ |
ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಊಹಫುಃ—ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ
ಪಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ.
ವಿಷಾತ್ಮಕವಾದ ಶರದಿಂದ ಮೃಗವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.

English Translation.

Affluent showerers (of benefits), come to our dwelling for (the libation)
to be drunk by the leaders (of rites), for you bring the sacrifice to completion
by praise, as the fatal shaft (slays the deer).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ |

ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಭೂತ್ವತ್ತಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಾಹಿಷ್ಠಃ | ವಾಂ | ಹವಾನಾಂ | ಸ್ತೋಮಃ | ದೂತಃ | ಹುವತ್ | ನರಾ |

ಯುವಾಭ್ಯಾಂ | ಭೂತು | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಶ್ವಿನೇ ಕೃತೌ ಗಾಯತ್ರೇ ಛಂದಸಿ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತ್ರಃ । ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ । ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತ್ರ ಉದೀರಾಥಾಮಾ ನೋ ಹವಮಿತಿ ಗಾಯತ್ರಂ । ಅ. ೪-೧೫ । ಇತಿ ॥

ಹೇ ನರಾ ನರೌ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಷಾಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ತೋಮೋ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ಯುವಾಮತಿತಯೇನ ವ್ಯಾಪ್ನುವನ್ ಮದೀಯಃ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ದೂತಭೂತಃ ಸನ್ ಹುವತ್ । ಆಹ್ವಯತು । ಸೋಽಯಂ ಮದೀಯಃ ಸ್ತೋಮೋ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಿಯಕರೋ ಭೂತು । ಭವತು ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ ! ಆಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಆಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ । ಹವಾನಾಂ—ಸ್ತುತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ । ಸ್ತೋಮಃ—ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋಮವೇ । ವಾಹಿಷ್ಠಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ । ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು । ದೂತಃ—ನಿಮ್ಮ ದೂತನಂತೆ । ಹುವತ್—ಕರೆಯಲಿ । ಯುವಾಭ್ಯಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾಗಿ । ಭೂತು—ಆಗಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ।

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಆಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋಮವೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದೂತನಂತೆ ಕರೆಯಲಿ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Aswins, leaders (of rites), among (all) invocations may my most earnest praise invoke you as a messenger, may it be (acceptabl) to you.

॥ ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ॥

ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಂ ಎಂದು ನೋದಲಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತ್ರ ಉದೀರಾಥಾಮಾ ಹೇ ಹವಮಿತಿ ಗಾಯತ್ರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ವಾಹಿಷ್ಠಃ—ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಮಾಡಿರುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಯಾಸ್ಮರ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಯುವಾಮತಿತಯೇನ ವ್ಯಾಪ್ನುವನ್ । ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆತಿಶಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ (ಸ್ತೋತ್ರ) ಎಂದರ್ಥಮಾಡಿದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾಸ್ಮರು ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂದರೆ ವಹಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ವಹಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದಾರೆ.

ವಾಹಿಷ್ಠಃ | ದೂತೇಃ | ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋನೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ |
 ವೋಡ್ಯತನೋ ಹ್ವಾನಾನಾಂ ಸ್ತೋನೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ | ನರಾ ಮನುಷ್ಯಾ ನೈತ್ಯಂತಿ
 ಕರ್ಮಸು | ದೂತೋ ಜವತೇರ್ವಾ ದ್ರವತೇರ್ವಾ ವಾರಯತೇರ್ವಾ | ದೂತೋ
 ದೇವಾನಾಮಸಿ ಮರ್ತಾನ್ಯಾನಾಮಿತೈಪಿ ನಿಗನೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೫-೧)

ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂದರೆ ವಹಿಸುವ, ತಲಪಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಎಂದರ್ಥವು. ಈ ಅರ್ಥವು ದೂತನಿಗೂ ದೇವತೆಯನ್ನು
 ದ್ವೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನೂ ಆಗೊಂಡ ಸ್ತೋತ್ರವು ನಮ್ಮಿಂದ
 ಹೊರಟು (ಪಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟು) ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು
 ಹೋಗುವ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂಬ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವು ದೂತಶಬ್ದಕ್ಕೂ
 ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೂತನು ಸಹ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
 ನಿವೇದಿಸುವನು. ನರಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು. ಈ ಶಬ್ದವು ನೈತ್ಯಂತಿಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಬಹುದು. ಕೆಲಸ
 ಮಾಡುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಓಡಾಡುವುದರಿಂದ ನರಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ಎಂದರ್ಥವು.
 ದೂತ ಶಬ್ದವು ವೇಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಜನತಿಧಾತುವಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಓಡು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ
 ದ್ರವತಿಧಾತುವಿನಿಂದಾಗಲಿ, (ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು) ನಿವಾರಿಸು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ವಾರಯತಿ ಧಾತುವಿನಿಂದಾಗಲಿ
 ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಬಹುದು. ದೂತನಾದವನು ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ
 ಓಡಿಹೋಗಿ ತಿಳಿಸುವನು ಅಥವಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
 ಹೋಗಿ ಸೇರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ದೂತಶಬ್ದವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಧಾತುವಿನಿಂದ
 ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೂತೋ ದೇವಾನಾಮಾಸಿ ಮರ್ತಾನ್ಯಾನಾಂ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯವೇ
 ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಯಾಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯದದೋ ದಿವೋ ಅರ್ಣವ ಇಷೋ ವಾ ಮದಧೋ ಗೃಹೇ |

ಶ್ರುತವಿನ್ಮೇ ಅಮರ್ತ್ಯಾ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅದಃ | ದಿವಃ | ಅರ್ಣವೇ | ಇಷಃ | ವಾ | ಮದಧಃ | ಗೃಹೇ |

ಶ್ರುತಂ | ಇತ್ | ಮೇ | ಅಮರ್ತ್ಯಾ || ೧೭ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯಾದಃ || ಸುಸಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾಃ ಸಃ || ಅಮುಷ್ಠಿ-
 ನೈರ್ಣವೇಽಸಾಂ ಸ್ಥಾನೇ ಯದ್ಯದಿ ಮದಧಃ ಮಾದ್ಯಥಃ | ವಾಸಿ ಚೇಷೋ ಯುವಾಮಿಚೈತೋ

ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಯದಿ ಮಾದ್ಯಥಃ | ಏವಂ ಚೇತ್ ಹೇ ಅಮರ್ತಾಃ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಾವಮ-
ನುಷ್ಯಾ ವಾಶ್ಚಿನೌ ನೇ ಮದೀಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶ್ರುತಮಿತ್ | ಯುವಾಂ ಶೃಣುಶಮೇವ | ಮನ್ಯೇವ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯುವಾಂ ಮಾದ್ಯತಮಿತೃಥಃ | ಯದ್ವಾ | ಅದಃ ಸ್ತೋತ್ರಮಿತಿ ಸಂಬಧ್ಯತೇ ||

। ಶ್ರುತವಾರ್ಥಃ ।

ಅಮರ್ತಾಃ— ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅದಃ—ಮೇಲುಭಾಗದ |
ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಅರ್ಣವೇ—ಉದಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಒಂದು ನೇಳೆ | ಮದಥಃ—
ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ವಾ—ಅಥವಾ | ಇಷಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನಿ ಚ್ಛಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ
ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ನೇ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುತಮಿತ್—ಕೇಳಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮೇಲುಭಾಗದ ದ್ಯುಲೋಕದ ಉದಕಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ನೇಳೆ ನೀವು ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮನ್ನಿ ಚ್ಛಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ
ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

English Translation.

Whether, immortal (Ahwins), you rejoice in the water of the
firmament, or in the dwelling of the worshipper, hear this my (invocation).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉತ ಸ್ಯಾ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ನಾಹಿಷ್ಯಾ ವಾಂ ನದೀನಾಂ |
ಸಿಂಧುರ್ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ಸ್ಯಾ | ಶ್ವೇತಯಾವರೀ | ನಾಹಿಷ್ಯಾ | ವಾಂ | ನದೀನಾಂ |
ಸಿಂಧುಃ | ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಮನಾ ಯುಷಿಃ ಶ್ವೇತಯಾವರೀನಾಮ್ನೋ ನದ್ಯಾಸ್ತೀರೇವಶ್ಚಿನಾವಸ್ತೌತ್ | ಅನಯಾ
ನದ್ಯೇವ ಸ್ತುತವತೀತ್ಯಾಹ | ಉತಾಪಿ ಚಿ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ | ಶ್ವೇತಜಲಾ ಯಾತೀತಿ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ |
ಕೀದ್ಯತೀ | ಸಿಂಧುಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾ ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿರ್ಹಿರಣ್ಯಯಸ್ತೀಯಮಾಗಾ ಹಿರಣ್ಯಯೋಭಯ-
ಕೂಲಾ | ಸ್ಯೋಷಾ ಶ್ವೇತಯಾವರೀನಾಮಿಕಾ ನದೀನಾಮನ್ಯಾಸಾಂ ನದೀನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಾಂ ಯುವಾಂ

ನಾಹಿಷ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾತಿಶಯೇನಾಗಂತ್ರೀ ಭವತಿ | ಏಷಾಪಿ ಯುನಾಂ ಸ್ತೌತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ | ಏಷಾ ನದೀ ಯುವಯೋ ರಥಸ್ಯ ನಾಹಿಷ್ಯಾ ವೋಢ್ಯತಮಾ ಸತೀ ಪ್ರಿಯಕರೀ ಭವತಿ | ಯಸ್ಮಾದಹಮಸ್ಯಾ- ಸ್ತೀರೇ ಯುನಾಮಸ್ತುವಮಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನೀ— ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಸ್ಯಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ಶ್ವೇತಯಾವರೀ—ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ ಈ ನದಿಯು | ನದೀನಾಂ—ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು | ನಾಹಿಷ್ಯಾ— ಅತಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಬಲ್ಲದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ ಈ ನದಿಯು ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಅತಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಬಲ್ಲದು.

English Translation.

Verily this Shwetayavari, the golden-pathed river, is of all rivers the especial bearer of your (praises).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ಮದೇತಯಾ ಸುಕೀರ್ತ್ಯಾತ್ವಿನಾ ಶ್ವೇತಯಾ ಧಿಯಾ |

ವಹೇಥೇ ಶುಭ್ರಯಾವಾನಾ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ಮತ್ | ಏತಯಾ | ಸುಕೀರ್ತ್ಯಾ | ಅತ್ವಿನಾ | ಶ್ವೇತಯಾ | ಧಿಯಾ |

ವಹೇಥೇ ಇತಿ | ಶುಭ್ರಯಾವಾನಾ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶುಭ್ರಯಾವಾನಾ ಶೋಭನಶೀಲಗಮನವಂತೌ ಹೇ ಅತ್ತಿನಾತ್ತಿನೌ ಸುಕೀರ್ತ್ಯಾ ಶೋಭನಸ್ತುತ್ಯಾ ಶ್ವೇತಯಾ ಶ್ವೇತಜಲಯಾ ಧಿಯಾ ಧಾರಯಿತ್ರಾ ಹಿರಣ್ಮಯಕೂಲವತ್ಕೋಢ್ಯಯ- ಕೂಲಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಧನದಾನೇನ ಪೋಷಯಿತ್ಯೈತಯಾ ನದ್ಯಾ ಸ್ತುತುಮಚ್ಛೋಭನಂ ವಹೇಥೇ | ಯುನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಃ | ಏಷಾ ಯುನಾಮಸ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಶುಭ್ರಯಾವಾನಾ-ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ-ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸುಕೀರ್ತಾಫ್ಯ-
ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತವಾದುದೂ | ಶ್ವೇತಯಾ-ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಜಲದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಧಿಯಾ-
ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ | ಏತಯಾ-ಈ ಶ್ವೇತಯಾವರೇ ಎಂಬ
ನದಿಯಿಂದ | ಸ್ಮೃತ್-ಮಂಗಳಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ವಹೇಭೇ-ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತವಾದುದೂ,
ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಜಲದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ
ಈ ಶ್ವೇತಯಾವರೇ ಎಂಬ ನದಿಯಿಂದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

Aswins, following a brilliant course, you acquire celebrity by the
white river worthily praising you, the enricher (of the people on its banks).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುಕ್ತ್ವಾ ಹಿ ತ್ವಂ ರಥಾಸಹಾ ಯುವಸ್ವ ಪೋಷ್ಯಾ ವಸೋ |
ಆನ್ನೋ ವಾಯೋ ಮಧು ಪಿಬಾಸ್ಮಾಕಂ ಸವನಾ ಗಹಿ || ೨೦ ||

|| ಪವನಾಃ ||

ಯುಕ್ತ್ವಾ | ಹಿ | ತ್ವಂ | ರಥಾಸಹಾ | ಯುವಸ್ವ | ಪೋಷ್ಯಾ | ವಸೋ | ಇತಿ |
ಆನ್ | ನೋ | ವಾಯೋ | ಇತಿ | ಮಧು | ಪಿಬ | ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಸವನಾ | ಆ | ಗಹಿ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತದಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಃ | ಹೇ ವಾಯೋ ರಥಸಹಾ ರಥಸಹಾ ರಥವಹನಸಮರ್ಥಾವಶ್ಚಾ |
ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಮೇವ ಯುಕ್ತ್ವಾ | ಸಂಯೋಜಯ | ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತಃ ಶತ್ರುಣಾಂ
ಪೋಷ್ಯಾ ಪೋಷ್ಯಾ ಕಂಠೇಷು ಕರತಲಾಸ್ಪಾಲನೈರಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪೋಷಣೇಯೌ ಶಾವಶ್ಚಾ ಯುವಸ್ವ |
ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ಮಿತ್ರಯ | ಯದ್ವಾ ಅಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞೇಷು ಸಂಮಿತ್ರಯ | ಶಾಭ್ಯಾಂ
ಯುಕ್ತಃ ಸನ್ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛೇತ್ಕರ್ಥಃ | ಹೇ ವಾಯೋ ಅದನಂತರಂ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಮಧು
ಮಡಿಕರಂ ಸೋಮಂ ತ್ವಂ ಪಿಬ | ಅತ ಏವಾಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಸವನಾ ತ್ರಿಷು ಸವನೇಷ್ವಾ ಗಹಿ |
ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛಿ ||

| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ |

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ರಥಸಹಾ—ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು |
 ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯುಕ್ತ್ವ—ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು | ವಸೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ |
 ಪ್ರೋಷ್ಯಾ—ನಿನ್ನ ಪ್ರೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು | ಯುವಸ್ವ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸು |
 ಆತ್—ಅನಂತರ | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾವ | ಮಧು—ಮಧುಕರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—
 ಪಾನಮಾಡು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಸವನಾ—ಮೂರು ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಆ ಗಹಿ—
 ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ನೀನು ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು.
 ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸು.
 ಅನಂತರ ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದುದೂ, ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Yoke your chariot-drawing horses, Vayu; bring them, Vasu, encouraged (to the sacrifice); then drink our Soma; come to our daily libations.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತವ¹ ವಾಯವ್ಯತಸ್ಪತೇ² ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತ |

ಅವಾಂಸ್ಯಾ³ ವೃಣೇಮಹೇ || ೨೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತವ¹ | ವಾಯೋ² ಇತಿ | ಯತಃ³ ಪತೇ | ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ | ಜಾಮಾತಃ | ಅದ್ಭುತ |

ಅವಾಂಸಿ | ಅ | ವೃಣೇಮಹೇ || ೨೧ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ವಾಯವ್ಯೇ ಪಶೌ ವಪಾಯೋಸ್ತವ ವಾಯವಿತ್ಯೇಷಾ ವಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಪ್ರ
 ವಾಯುಮುಚ್ಯಾ ಬೃಹತೀ ಮನೀಷಾ ತವ ವಾಯವ್ಯತಸ್ಪತೇ | ಅ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಯತಸ್ಪತ ಯತಸತೇ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಪತೇ || ಸರ್ವಸ್ಪ್ರಾತಿಪದಿಕೇಭ್ಯೋ ಲಾಲಸಾಯಾಂ
ಸುಕ್ | ಕಾ. ೭-೧-೫೧-೪ | ಇತಿ ಸುಗಾಗಮಃ || ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಾಮಾತಃ | ಏಷಾ
ಶಭೇತಿಹಾಸಾದಿಭಿರನಂತನ್ಯಾ | ತಾದೃಶಾದ್ಭುತ ಮಹನ್ ವಿಚಿತ್ರಕರ್ಮನ್ ಹೇ ನಾಯೋ ತವ
ತ್ವದೀಯಾನೈವಾಂಸಿ ಪಾಲನಾನ್ಯಾ ವೃಣೇಮಹೇ | ವಯಮಸ್ಮಿನ್ನಕುಯಾಗೇ ಸಂಭಜಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತಸ್ಪತೇ—ಯಜ್ಞಪಾಲಕನೂ | ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ—ತ್ವಷ್ಟೃವಿಗೆ | ಜಾಮಾತಃ—ಅಳಿಯನೂ | ಅದ್ಭುತ—
ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ನಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಅವಾಂಸಿ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು | ಆ ವೃಣೇಮಹೇ—ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಪಾಲಕನೂ, ತ್ವಷ್ಟೃವಿಗೆ ಅಳಿಯನೂ, ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ
ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit your protection, Vayu, lord of sacrifice, wonderful
son-in-law of Twashtri.

|| ವಿಕೀರ್ಷನೀಯಗಳು ||

ವಾಯುದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಯಾಗದ ವಪಾಹೋಮದಲ್ಲಿ ತವ ವಯೋ ಎಂಬ ಈ
ಋಕ್ವನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾನುಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಶ್ರೀ ವಾಯುಮುಚ್ಯಾ
ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಮನೀಷಾ ತವ ವಾಯವೃತೇ ಸ್ವತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರಂ ವಯಮಿಶಾನಂ ರಾಯ ಈಮಹೇ |

ಸುತಾವಂತೋ ವಾಯುಂ ದ್ಯುಮ್ನಾ ಜನಾಸಃ || ೨೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ | ಜಾಮಾತರಂ | ವಯಂ | ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ |

ಸುತಾವಂತಃ | ವಾಯುಂ | ದ್ಯುಮ್ನಾ | ಜನಾಸಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮೇ ಜನಾಸೋ ಜನಾ ವಯಂ ತ್ವಷ್ಟುರ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಾಮಾತರಮಿಶಾನಂ ಸರ್ವಸ್ಯೇಶ್ವರಂ
ಖತಾದೃಶಂ ನಾಯಂ ಸುತವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ರಾಯೋ ಧನಮಿಾಮಹೇ ! ಯಾಚಾಮಹೇ |
ತೇನ ದತ್ತೇನ ವಯಂ ದ್ಯುವಾ ಧನವಂತಃ ಸ್ಯಾಮೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುತವಂತಃ—ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮವುಳ್ಳವರಾದ | ಜನಾಸಃ ವಯಂ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಾದ ನಾವು |
ತ್ವಷ್ಟುಃ—ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ | ಜಾಮಾತರಂ—ಅಳಿಯನೂ | ಈಶಾನಂ—ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ ಆದ |
ನಾಯಂ—ವಾಯುದೇವನಿಂದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಈ ಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ದ್ಯುವಾ—
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರೂ ಆದ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ
ಅಳಿಯನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ವಾಯುದೇವನಿಂದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We, the offerers of Soma, solicit riches from the sovereign, the
son-in-law of Twashtri ; (may we become) wealthy.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವೋ ವಹಸ್ವಾ ಸು ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ |

ವಹಸ್ವ ಮುಹಃ ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ ರಥೇ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಾಯೋ ಇತಿ | ಯಾಹಿ | ಶಿವ | ಆ | ದಿವಃ | ವಹಸ್ವ | ಸು | ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ |

ವಹಸ್ವ | ಮುಹಃ | ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ | ರಥೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಾಯವ್ಯತ್ಯೇಚೇ ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವ ಇತ್ಯಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಋಚೌ ದ್ವಿತೀಯಾತ್ಯತ್ರಯೇ |
ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವ ಇತಿ ದ್ವೇ | ಅ. ೨-೧೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಶಿವ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾ ಲುಕ್ ||
ಶಿವಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಾ ಯಾಹಿ | ಆಪ್ರಾಪಯ | ಸರ್ವಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ತ್ವದಾಧಾರತ್ವಾತ್ತೇಷಾಮಾಧಾರೋ
ಭೂತ್ವಾ ದ್ಯುಲೋಕೇ ತಾಽ ಸ್ಥಾಪಯೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ತತಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ | ಅಶ್ವಾನಾಂ
ಸಂಘೋಽಶ್ಶ್ಯಃ | ಶೋಭನಾಶ್ಶ್ಯಸಂಘಂ ರಥಂ ಸು ಸುಷ್ಕವಹಸ್ಯ | ಸರ್ವತೋ ದಿಕ್ಷು ಪ್ರಾಪಯ |
ಇದಾನೀಂ ತೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಸಮರ್ಥಾವಶ್ಶಾವಾವಹ | ಮಹೋ ಮಹಾಂಸ್ತ್ವಂ ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ ಪೃಥು-
ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯಯುಕ್ತಾವಶ್ಶಾ ರಥೇ ಸ್ವಕೀಯೇ ವಹಸ್ಯ | ಶತ್ರುಹನನಾರ್ಥಂ ಸಂಯೋಜಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಶಿವ—ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು | ಆ ಯಾಹಿ—
ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ—ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವಹಸ್ಯ—ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ
ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು | ಮಹಃ—ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ನೀನು | ಪೃಥು—ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗ-
ಳನ್ನು | ರಥೇ—ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ | ವಹಸ್ಯ—ಯೋಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು. ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಅತಿಶಯ
ವಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು. ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ನೀನು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗ-
ಳನ್ನು ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು.

English Translation.

Establish, Vayu, happiness in heaven ; bear quickly your well-horsed
(chariot) ; do you, who are mighty, yoke the broad-flanked (horses) to the
car.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನಾ, ಇದರ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಯನ್ನಾ ವಾಯವ್ಯಕೃಚ
ದಲ್ಲಿ (ವಾಯುದೇವತಾಕವಾನ ಮೂರು ಋಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ) ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಯನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆಶ್ವಲಃಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ ವಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವ ಇತಿ ದ್ವೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೦)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಸ್ವರಸ್ತಮಂ ಸ್ವಷದನೇಷು ಹೂಮಹೇ |

ಗ್ರಾನಾಣಂ ನಾಶ್ಶಪೃಷ್ಠಂ ಮುಹನಾ || ೨೪ ||

। ಸದಪಾಠಃ ।

ತ್ವಾಂ | ಹಿ | ಸುಸ್ಪರಸ್ತಮಂ | ನೃಷದನೇಷು | ಹೂಮಹೇ |

ಗ್ರಾವಾಣಂ | ನ | ಅಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ | ಮಂಹನಾ || ೨೪ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ವಾಯುನ್ಯೇ ಸಶೌ ಪುರೋಡಾಶಹವಿಷೋಸ್ತೌಂ ಹಿ ಸುಸ್ಪರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಅನುವಾಕ್ಯೇ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಸ್ಪರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಕುವಿದಂಗೆ ನಮಸಾ ಯೇ ವೃಧಾಸಃ | ಅ. ೩-೪ | ಇತಿ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ಸುಸ್ಪರಸ್ತಮಂ | ಸುಸ್ಪ ಇತಿ ರೂಪನಾಮ || ರೋ ಮತ್ಪರ್ಥಿಯಃ || ಅತಿಶಯೇನ ಶೋಭನರೂಪವಂತಂ ಮಂಹನಾ ಸ್ತುಕೀಯೇನ ಮಹತ್ತೇನಾಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಪೃಷ್ಠಂ | ಪೃಷ್ಠತಲ್ಪಃ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಲಕ್ಷಯತಿ | ವ್ಯಾಪ್ತಕೃತ್ವಾಂಗಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ವಾಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾಮೇವ ನೃಷದನೇಷು ನೃಷದನೇಷು | ನರೋಽಧ್ವರಸ್ಯ ನೇತಾರ ಯತ್ಪಿಜೋಽತ್ರ ಸೀದಂತೀತಿ ನೃಷದನಾ ಯಜ್ಞಾಃ | ತೇಷು ಹೂಮಹೇ | ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ಕಥಮಿವ | ಗ್ರಾವಾಣಂ ನ | ಯಥಾ ಸೋಮಾಭಿಷವಾರ್ಥಂ ಗ್ರಾವಾಣಂ ಸ್ತುತಿಭಿರಾಹ್ವಯಂತಿ ತದ್ವತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತಿಭಿರಾಹ್ವಯಾಮಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ವಾಯುವೇ) ಸುಸ್ಪರಸ್ತಮಂ—ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಮಂಹನಾ— ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಅಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ ಹಿ— ನಿನ್ನನ್ನೇ | ನೃಷದನೇಷು—ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ | ಗ್ರಾವಾಣಂ ನ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಹೂಮಹೇ—ನಾವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ನಾವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you who are of graceful form, extending through your magnitude your limbs in all directions, to our religious rites, like the stone (for bruising the Soma.)

। ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ।

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಸ್ಪರಸ್ತಮಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ವಾಯುದೇವತಾಕವಾದ ಪಶುಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪುರೋಡಾಶ ಮತ್ತು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಗಿ

ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ತರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಕುವಿದಂಗೆ ನಮಸಾ ಯೇ ವ್ಯಥಾಸಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಮನಸಾ ವಾಯೋ ಮಂದಾನೋ ಅಗ್ರಿಯಃ |

ಕೃಧಿ ವಾಜಾ ಅಪೋ ಧಿಯಃ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ದೇವ | ಮನಸಾ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಮಂದಾನಃ | ಅಗ್ರಿಯಃ |

ಕೃಧಿ | ವಾಜಾನ್ | ಅಪಃ | ಧಿಯಃ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುನಾಸೀರೀಯೇ ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವೇತ್ಯೇಷಾ ವಾಯೋರನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಮನಸೇಶಾನಾಯ ಪ್ರಹುತಿಂ ಯಸ್ತ ಅನರ್ಹ | ಅ. ೨-೨೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ಯದ್ವಾ ಸ್ತೋತವ್ಯ ವಾಯೋ ಅಗ್ರಿಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮುಖ್ಯೋಽಗ್ರತೋ ಗಂತಾಸಿ | ತಾದ್ಯತಸ್ತ್ವಂ ಮನಸಾ ಮಂದಾನೋ ಮಂದಮಾನಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಮೋದಮಾನಃ ಸನ್ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಾಜಾನನ್ನಾನ್ಯಪೋ ಮೇಘಭೇದನೇನೋದಕಾನಿ ಚ ಉಭಯಸ್ಥಿಂ-ಸ್ತ್ವಯಾ ಪ್ರದತ್ತೇ ಸತಿ ಧಿಯೋಽಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾದಿಕವರ್ಷಣಿ ಚ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಕಾರಯೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಅಗ್ರಿಯಃ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯನಾದ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಮನಸಾ—ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ | ಮಂದಾನಃ—ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಾಜಾನ್—ಆನ್ನಗಳನ್ನಾ | ಅಪಃ—ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನಾ ಕೊಡುತ್ತಾ | ಧಿಯಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಧಿ—ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಆನ್ನಗಳನ್ನಾ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನಾ ಕೊಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳು ಸಫಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

Divine Vayu, foremost (of the gods), exulting in your own mind, cause our rites to be productive of food and water.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಶುನಾಸೀರೀಯನೆಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ವಾಯುದೇವತಾಕವಾದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ತ್ವಂ ದೇವ ಮನಸೇಶಾನಾಯ ಪ್ರಹುತಿಂ ಯಸ್ತು ಆನಟ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ ೨-೨೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

~*~*~*~

ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ಇತಿ ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯೈಚಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ದ್ವೈಧಿಕಾ ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ತತೋ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹ ಪ್ರಾಗಾಥಮಿತಿ | ವಿವಸ್ವತಃ ಪುತ್ರೋ ಮನುರ್ಬುಸಿಃ | ಪ್ರಥಮಾತ್ಮತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಇದಮಾದೀನಾಂ ಚತುರ್ಣಾಂ ಸೂಕ್ತಾನಾಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ದ್ವೈಧಿಕಾ ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ತತೋ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿವಸ್ವಾನ್ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು ನೊದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕವು; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ನೊದಲಾದ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕವು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೧, ೩೨, ೩೩, ೩೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೨೨ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ತತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಅಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ಪುರೋಹಿತೋ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಬರ್ಹಿರಧ್ವರೇ |

ಋಚಾ ಯಾಮಿ ಮರುತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಂ ದೇವಾ ಅವೋ ವರೇಣ್ಯಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಉಕ್ಥೇ | ಪುರೋಹಿತಃ | ಗ್ರಾವಾಣಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಧ್ವರೇ |

ಯಚಾ | ಯಾಮಿ | ಮರುತಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣಃ | ಪತಿಂ | ದೇವಾನ್ | ಅವಃ | ವರೇಣ್ಯಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನುಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ಉಕ್ಥೇ ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕೇಽಧ್ವರೇ ಹಿಂಸಾರಹಿತೇಽಸ್ತಿಸ್ತಂಜ್ಞೇಽಗ್ನಿಃ ಪುರೋಹಿತೋ ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ಪುರುತ ಉತ್ತರವೇದ್ಯಾವೃತ್ತಿಗ್ನಿನಿಹಿತೋಽಭೂತ್ | ತಥಾ ಗ್ರಾವಾಣಕ್ತ ಸೋಮಾಭಿಷವಾರ್ಥಂ ಪುರುತೋ ನಿಹಿತಾಃ | ಬರ್ಹಿಶ್ಚ ಪುರತೋ ನಿಹಿತಮಾಸಾದಿತಂ | ಏವಂ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಾಂ ಸತ್ಯಾಂ ಮರುತ ಏಕೋನಸಂಚಾಶನ್ಮರುದ್ಗಣಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಸ್ತು ಪಾಲಯಿ-
ತಾರನೇತನ್ನಾಮಕಂ ದೇವಂ ದೇವಾನಿಂದ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ಏತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ದೇವಾನಸ್ವರೇಣ್ಯಂ ವರಣೇಯಂ ಭಜನೀಯಮವೋ ರಕ್ಷಣವ್ಯಚಾ ಸೂಕ್ತರೂಪಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಯಾಮಿ | ಮನುರಹಂ ಯಾಚಾಮಿ || ಯಾಚಿತೇರ್ಲಘು ರೂಪಂ | ವರ್ಣಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಉಕ್ಥೇ—ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಧ್ವರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪುರೋಹಿತಃ—ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಗ್ರಾವಾಣಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನವೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ (ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ) | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನೂ | ಬ್ರಹ್ಮಣ-
ಸ್ಪತಿಂ—ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ | ದೇವಾನ್—ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ | ಯಚಾ—ಸೂಕ್ತರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ | ವರೇಣ್ಯಂ—ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಯಾಮಿ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಛಾಂದೋರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ದರ್ಭಾಸನವೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸೂಕ್ತರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni is the Purohita at the sacrifice : the stones, the sacred grass (are prepared) for the ceremony. I invoke with the holy verse the Maruts, Brahmanaspati, and all the gods, for their desirable protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಪಶುಂ ಗಾಽ ಪೃಥಿವೀಂ ವನಸ್ಪತೀನುಷಾಸಾ ನಕ್ತಮೋಷಧೀಃ |

ವಿಶ್ವೇ ಚ ನೋ ವಸವೋ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಧೀನಾಂ ಭೂತ ಪ್ರಾವಿತಾರಃ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಪಶುಂ | ಗಾಸಿ | ಪೃಥಿವೀಂ | ವನಸ್ಪತೀನ್ | ಉಷಸಾ | ನಕ್ತಂ | ಓಷಧೀಃ |

ವಿಶ್ವೇ | ಚ | ನಃ | ವಸವಃ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಧೀನಾಂ | ಭೂತ | ಪ್ರೌಠವಿತಾರಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವಾರ್ಧಚೇದ್ಯಗ್ನಿಃ ಸಂಬೋಧ್ಯತೇ ಪಶ್ವಾದಿಶಬ್ದಸದ್ಭಾವಾತ್ | ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ ಪಶುಮಗ್ನೀಷೋಮಿಯಾಂ ಪಶುಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ಗಾಸಿ | ಆಗಚ್ಛಿಸಿ || ಗಾಜ್ ಗೌ | ವೃತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ತ್ರೈಪದಂ || ತಥಾ ಪೃಥಿವೀಮಿದಂ ದೇವಸದನಂ ಪ್ರತಿ ಕಿಂಚಿ ವನಸ್ಪತೀನ್ ಮಥನಸಾಧನಾನರಣಿರೂಪಾನ್ವನಸ್ಪತೀನ್ಪ್ರತಿ ತಥೋಷಾಸಾ ಹೋತವ್ಯತ್ರೇಸೋಷಕಾಲಂ ತಥಾ ನಕ್ತಂ ಯಷ್ಟವ್ಯತಯಾ ರಾತ್ರಿಂ ಚಿ ಪ್ರತಿ ಕಿಂಚೌಷಧೀಃ || ಉಷ ದಾಹೇತ್ಯ ಮಾದನಕರ್ಮಾ || ಓಷಂತಿ ಮಾದ್ಯಂತ್ಯನೇನೇತ್ಯೋಷಃ ಸೋಮಃ | ಸ ಧೀಯತೇ ನಿಧೀಯತೇ ಯೇಷ್ಟಿತ್ಯೋಷಧಯೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ | ತಾನ್ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛಿಸಿ | ಯದ್ವಾ | ಓಷಧಯಃ ಫಲಸಾಕಾಂತಾ ಲತಾಃ | ತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಾಯಾಹಿ | ಅಥವಾ ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಪಶ್ವಾದೀ ನಾ ಗಾಸಿ | ಸಮಂತಾತ್ಪ್ಸುಹಿ || ಕೈ ಗೈ ಶಬ್ದ ಇತಿ ಥಾತುಃ || ತತೋ ಹೇ ವಸವೋ ವಾಸಯಿತಾರೋ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾ ವಾ ಹೇ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಾನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರಾವಿತಾರೋ ಭೂತ | ಅನೇನಾಗ್ನಿನಾ ಸಹ ಯೂಯಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಕಾ ಭವತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಪಶುಂ—ಅಗ್ನೀಷೋಮಿಯಾವಾದ ಪಶುವಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಗಾಸಿ—ದಯ ಮಾಡು | ಪೃಥಿವೀಂ—ಈ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೂ | ವನಸ್ಪತೀನ್—ಅರಣಿರೂಪವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗೂ | ಓಷಧೀಃ—ಸೋಮಕ್ಕೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಷಾಸಾ—ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ (ದಯ ಮಾಡು) | ವಸವಃ—ಧನದಾತರೂ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ | ವಿಶ್ವೇ ಚಿ—ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಧೀನಾಂ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ಪ್ರಾವಿತಾರಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ | ಭೂತ—ಆಗಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಗ್ನೀಷೋಮಿಯಾವಾದ ಪಶುವಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಈ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೂ ಅರಣಿರೂಪವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗೂ ಸೋಮಕ್ಕೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದಯ ಮಾಡು. ಧನದಾತರೂ ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಿ.

English Translation.

You come (Agni), to the dwelling (of the worshipper), to the touch-wood, to the Soma, at dawn and the night: Universal deities, givers of wealth, knowing all things, be the defenders of our pious acts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಸೂ ನ ಏತಧ್ವರೋಽಗ್ನಾ ದೇವೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಃ |

ಆದಿತ್ಯೇಷು ಪ್ರ ವರುಣೇ ಧೃತವ್ರತೇ ಮರುತ್ಸು ವಿಶ್ವಭಾನುಷು || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸು | ನಃ | ಏತು | ಅಧ್ವರಃ | ಅಗ್ನಾ | ದೇವೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಃ |

ಆದಿತ್ಯೇಷು | ಪ್ರ | ವರುಣೇ | ಧೃತವ್ರತೇ | ಮರುತ್ಸು | ವಿಶ್ವಭಾನುಷು || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಪುರಾತನಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಾನ್ ಪುರಾತನಾನಿಂದ್ರಾದೀನ್ ದೇವಾನ್ಪ್ರತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣ-
ತ್ವಾದ್ಯಜ್ಞೋಽಪಿ ಪೂರ್ವ್ಯ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ತಾದ್ಯಶೋ ಮುಖ್ಯೋ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೋಽಧ್ವರೋ
ಯಜ್ಞೋಽಗ್ನಾ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾ ಡಾದೇಶಃ || ಅಗ್ನಾ | ಅಗ್ನಿದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯ-
ತ್ವಾತ್ಪ್ರಥಮಮಭಿಹಿತಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನಾ ಸರ್ವೇಷ್ವನೈಷು ದೇವೇಷು ಚ ಸು ಸುಷ್ಮ ಪ್ರೈತು |
ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಗಚ್ಯತು | ದೇವಾನ್ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಆದಿತ್ಯೇಷುದಿತೇಃ ಪುತ್ರೇಷ್ವಿಂದ್ರಾದಿಷು ಧೃತವ್ರತೇ
ಧೃತಕರ್ಮಣಿ ವರುಣೇ ಚ ವಿಶ್ವಭಾನುಷು ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತೇಜಸ್ಕೇಷು ಮರುತ್ಸು ಚ ಪ್ರೈತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ನಃ—ನಮ್ಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಃ—ಪುರಾತನವೂ ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ | ಅಧ್ವರಃ—ಯಜ್ಞವು | ಅಗ್ನಾ—
ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸು—ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ | ಪ್ರ ಏತು—ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ | ದೇವೇಷು—ಉಳಿದ
ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ | (ಎಂದರೆ) ಆದಿತ್ಯೇಷು—ಆದಿತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ | ಧೃತವ್ರತೇ—ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ವರುಣ
ನಲ್ಲಿಯೂ | ವರುಣೇ—ವರುಣನಲ್ಲಿಯೂ | ವಿಶ್ವಭಾನುಷು—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸಿದ ಶೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ | ಮರುತ್ಸು—
ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಪ್ರ—ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ನಮ್ಮ ಪುರಾತನವೂ, ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ ಯಜ್ಞವು ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ
ಸೇರಲಿ. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಂದರೆ, ಆದಿತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ವರುಣನಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವತ್ರ
ಪ್ರಸರಿಸಿದ ಶೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ.

English Translation.

Let the ancient sacrifice proceed first to Agni, then to the gods,—to
the Adityas, to Varuna, observant of obligations, to the all-resplendent
Maruts.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ಮನವೇ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಭುವನ್ಸ್ವಧೇ ರಿಶಾದಸಃ |

ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ ಸಾಯುಭಿಃ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಯಂತಾ ನೋಽವ್ಯಕಂ ಭರ್ದಿಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ಹಿ | ಸ್ವಾ | ಮನವೇ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಭುವನ್ | ಸ್ವಧೇ | ರಿಶಾದಸಃ |

ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ | ಸಾಯುಭಿಃ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಯಂತ | ನಃ | ಅವ್ಯಕಂ | ಭರ್ದಿಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಕ್ತಧನಾಃ | ಬಹುಧನಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಾ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸಕಾಂ ಶತ್ರುಣಾಮಸಿತಾರ ಉಪಕ್ಷಪಯಿತಾರೋ ವಾ ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಖಲು ದೇವಾ ಮನವೇ | ಸ್ವಾಭೇ ಚತುರ್ಥಿಃ | ಮನೋವ್ಯಧೇ ವರ್ಧನಾಯ ಭುವನ್ | ಭವಂತು | ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮನುಷ್ಯಾಯ ಧನಂ ದತ್ತಾ ತಂ ವಧಯಂತ್ವಿತ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೇ | ತತೋ ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾ ವಾ ದೇವಾಃ ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ ಪಶ್ಯಂತಿಹಿಂಸಿತೈಃ ಸಾಯುಭಿಃ ಸಾಲನೈಃ ಸಹಾವ್ಯಕಂ | ವ್ಯಕೇಃ ಸ್ತೇನಃ | ತದ್ರಹಿತಂ | ಬಾಧಾರಹಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಂ ಭರ್ದಿಗೃಹಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಂತ | ಪ್ರಯಚ್ಛತ | ಶತ್ರುನ್ದತ್ತಾ ಗೃಹೇಷ್ವಸ್ಮಾಭಿಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕಾರಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಯಂತೇತಿ ಯಮೇ-ಲೋಽಟಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ | ತಸ್ಯ ತಬಾದೇಶಃ | ತೇನಾನುನಾಸಿಕಲೋಪಾಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವರೂ | ರಿಶಾದಸಃ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ ಆದ | ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ವಾ—ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ | ಮನವೇ—ಮನುವಿನ | ಸ್ವಧೇ—ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಭುವನ್—ಅವನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ—ಇತರರಿಂದ ಅಹಿಂಸಿತವಾದ | ಸಾಯುಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅವ್ಯಕಂ—ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದ | ಭರ್ದಿಃ—ಗೃಹವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಯಂತ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಛಾಂದಸಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ ಆದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ ಮನುವಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ. ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಇತರರಿಂದ ಅಹಿಂಸಿತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

May the universal deities possessors of all opulence, destroyers of foes, be (nigh) to Manu for his prosperity : do you, who know all things,

secure to us an abode safe from robbers through your unassailable protections.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಆ ನೋ ಅದ್ಯ ಸಮನಸೋ ಗಂತಾ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸಃ |

ಋಚಾ ಗಿರಾ ಮರುತೋ ದೇವ್ಯದಿತೇ ಸದನೇ ಪಸ್ತೈ ಮಹಿ || ೫ ||

|| ಪದಾರ್ಥಃ ||

ಆ | ನಃ | ಅದ್ಯ | ಸಮನಸಃ | ಗಂತ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಜೋಷಸಃ |

ಋಚಾ | ಗಿರಾ | ಮರುತಃ | ದೇವಿ | ಅದಿತೇ | ಸದನೇ | ಪಸ್ತೈ | ಮಹಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮನಸಃ ಸರ್ವೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ಸಮಾನಮನಸ್ಯಾ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಯೂಯಂ ಸಜೋಷಸಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋ ಗಿರಾ | ಶುಕ್ರೂಷುತಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಯರ್ಚಾ ಸಹಾದ್ಯಾಸ್ತಿನ್ಯಾಗದಿನೇ ನೋ ಯಷ್ಟಾನಸ್ಮಾನಾ ಗಂತ | ಆಗಚ್ಛತ | ಅನಂತರಂ ಹೇ ಮರುತೋ ದೇವಿ ದ್ಯೋತಮಾನೇ ಮಹಿ ಮಹತಿ ದೇವಾನಾಂ ಮಾತೃತ್ವಾನ್ಮಹತ್ತ್ರಯುಕ್ತೇ ಹೇ ಅದಿತೇದೀನ ಏತನ್ನಾಮಿಕೇ ದೇವಿ ಸದನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಪಸ್ತೈಃ ಸ್ತದೀಯೇ ಗೃಹೇ ಸ್ತೋತವ್ಯತಯೋ-ಪವಿತತ || ಮರುತ ಇತ್ಯಾದೇವಾರ್ಕೈಭೇದಾದನಿಘಾತಃ | ಉತ್ತರತ್ರ ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಮಂತ್ರಿತಸ್ಯಾವಿದ್ಯ-ಮಾನವತ್ತೇನ ವಾಕ್ಯಾದಿತ್ವಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಮನಸಃ—ಸ್ತೋತ್ರವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ | ವಿಶ್ವೇ—ಎಲೈ ಎಲ್ಲದೇವತೆಗಳೇ | ಸಜೋಷಸಃ—ನೀವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ | ಋಚಾ—ಪುಕ್ಕನೊಡನೆ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಂತ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ದೇವಿ—ದೇವತಾತ್ಮಳೂ | ಮಹಿ—ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತದೇವಿಯೇ | ಸದನೇ—ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನವಾದ | ಪಸ್ತೈ—ನಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಸ್ತೋತ್ರವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಎಲೈ ಎಲ್ಲದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿ ರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಕನೊಡನೆ ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಮತ್ತು ದೇವ ತಾತ್ಮಳೂ, ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತದೇವಿಯೇ, ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನವಾದ ನಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗಿ.

English Translation.

Universal deities, united together and of one mind, come this day to us, (attracted) by the sacred praise addressed to you ; and do you, Maruts, and the mighty goddess Aditi, (come) to the dwelling, (our) abode

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ ಪ್ರಿಯಾ ಮರುತೋ ಯಾ ವೋ ಅಶ್ವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾ ಮಿತ್ರ ಪ್ರಯಾಥನ |
ಆ ಬರ್ಹಿರಿಂದ್ರೋ ವರುಣಸ್ತುರಾ ನರ ಆದಿತ್ಯಾಸಃ ಸದಂತು ನಃ || ೬ ||

|| ಪವನಾಃ ||

ಅಭಿ | ಪ್ರಿಯಾ | ಮರುತಃ | ಯಾ | ವಃ | ಅಶ್ವ್ಯಾ | ಹವ್ಯಾ | ಮಿತ್ರ | ಪ್ರಯಾಥನ |
ಆ | ಬರ್ಹಿಃ | ಇಂದ್ರಃ | ವರುಣಃ | ತುರಾಃ | ನರಃ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಸದಂತು | ನಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮರುತಃ ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಯಾ ಯಾನಿ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮಶ್ವ್ಯಾಶ್ವ್ಯಾನಿಪ್ರಿಯಾನಶ್ವ-
ಸಂಘಾನಭಿ ಪ್ರಯಾಥನ | ಅಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಪಯತ | ಯೂಯಮಶ್ವೈರ್ಯುಕ್ತಾಃ ಸಂತ
ಅಗಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥ ಹೇ ಮಿತ್ರ | ಮಿತ್ರಶಬ್ದೇನಾನೇ ವರುಣಾದಯೋಽಪ್ಯುಚ್ಯಂತೇ | ಹೇ
ಮಿತ್ರಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವನಯೋಗ್ಯಾನಿ ಹವೀಂಷಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಮಾಗಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಸ್ತೂಯಮಾನಾ ಅಗಚ್ಛತ || ಪ್ರಪೂರ್ವಾದ್ಯಾತೇಲೋಟಿ ತಪ್ತನಪ್ತನಥನಾಶ್ವೇತಿ ಥನಾದೇಶಃ || ಅಗತ್ಯ
ಚೇಂದ್ರೋ ವರುಣ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ತುರಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ತ್ವರಮಾಣಾ ನರೋ ನೇತಾರ
ಆದಿತ್ಯಾಸೋಽದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಶ್ಚ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ ಬರ್ಹಿಬರ್ಹಿ-
ಷ್ಯಾಸಾದಿತ ಆ ಸದಂತು | ಆಸೀದಂತು | ಪ್ರವಿಶಂತು || ಸದೇಃ ಸೀದಾದೇಶಾಭಾವಶ್ಚಾಂದಸಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ಯಾ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು | ವಃ—ನಿಮಗೆ | ಪ್ರಿಯಾ—
ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾಗುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ಅಶ್ವ್ಯಾ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅಭಿ ಪ್ರಯಾಥನ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ |
ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಹವ್ಯಾ—ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನೂ |
ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ತುರಾಃ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳವರೂ | ನರಃ—ನೇತೃಗಳೂ ಆದ |
ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಆದಿತ್ಯರೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಆ ಸದಂತು—
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು ನಿಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾಗಿವೆಯೋ ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ದಯಮಾಡು. ಇಂದ್ರನೂ ವರುಣನೂ, ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳವರೂ, ನೇತ್ರಗಳೂ ಆದ ಅದಿತ್ಯರೂ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ.

English Translation.

Direct, Maruts, your beloved horses (to our rite) : Mitra, (come to our) oblations ; and may Indra, and Varuna and the swift leaders, the the Adityas, sit down on our sacred grass.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ವಯಂ ವೋ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷೋ ಹಿತಪ್ರಯಸ ಅನುಷಕ್ ।

ಸುತಸೋಮಾಸೋ ವರುಣ ಹವಾಮಹೇ ಮನುಷ್ವದ್ಧಿಗ್ನಯಃ ॥ ೨ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಯಂ । ವಃ । ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ । ಹಿತಪ್ರಯಸಃ । ಅನುಷಕ್ ।

ಸುತಸೋಮಾಸಃ । ವರುಣ । ಹವಾಮಹೇ । ಮನುಷ್ವತ್ । ಇದ್ಧಿಗ್ನಯಃ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ವರುಣ ವರುಣಾದಯೋ ಹೇ ದೇವಾಃ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷ ಯತ್ಪ್ರೀತೋ ವಯಮಾನುಷಕ್ ಸ್ತೃಗಾದಿಷ್ಟನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹಿತಪ್ರಯಸಃ । ಪ್ರೀಣಾತೀತಿ ಪ್ರಯೋಽನ್ನಂ । ತೇಷು ನಿಹಿತಹವಿಷ್ಠಾಃ ಸಂತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾನ್ ಹವಾಮಹೇ । ಏತಾನಿ ಹವೀಂಶ್ಯಾದಾತುಮಾಹ್ವಯಾಮಾಃ । ಕೀದ್ಯಶಾಃ । ಸುತಸೋಮಾಸೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ಇದ್ಧಿಗ್ನಯ ಆಹುತಿಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಾಗ್ನಯೋ ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮಾಃ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ । ಮನುಷ್ವತ್ । ಮನುರ್ಯಥಾ ಯಜ್ಞೇ ಯುಷ್ಮಾನಾಜು-ಹಾವ ತದ್ವತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ । ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವವರೂ । ಅನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ । ಹಿತಪ್ರಯಸಃ—ಆರ್ಪಿತವಾಗುವ ಹವಿಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ । ಸುತಸೋಮಾಸಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವವರೂ । ಇದ್ಧಿಗ್ನಯಃ—ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವವರೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು (ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು) | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಮನುಷ್ಯತಃ—ಹಿಂದೆ ಮನುವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದಂತೆ | ಹವಾಮಹೇ—ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎತ್ತೈವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವರೂ, ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಆರ್ಪಿಸಲು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವರೂ ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವವರೂ ಆದ ನಾವು (ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು) ಹಿಂದೆ ಮನುವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Bearing the clipped sacred grass, offering in due order the (sacrificial) food, presenting the effused Soma, and having the fires kindled, we invoke you, Varuna, (and the rest), as did Manu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಪ್ರ ಯಾತ ಮರುತೋ ವಿಷ್ಣೋ ಅತ್ವಿನಾ ಪೂಷನ್ಮಾಕೇನಯಾ ಧಿಯಾ |
ಇಂದ್ರ ಆ ಯಾತು ಪ್ರಥಮಃ ಸನಿಷ್ಯುಭಿವ್ಯಷಾ ಯೋ ವೃತ್ರಹಾ ಗೃಣೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಪ್ರ | ಯಾತ | ಮರುತಃ | ವಿಷ್ಣೋ ಇತಿ | ಅತ್ವಿನಾ | ಪೂಷನ್ | ಮಾಕೇನಯಾ | ಧಿಯಾ |
ಇಂದ್ರಃ | ಆ | ಯಾತು | ಪ್ರಥಮಃ | ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ | ವ್ಯಷಾ | ಯಃ | ವೃತ್ರಹಾ | ಗೃಣೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪ್ರ ಯಾತ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾಸ್ಮದೀಯಕರ್ಮಾಣ್ಯಾಗಚ್ಯತ | ಹೇ ಮರುತೋ ದೇ ವಿಷ್ಣೋ ಸ್ವಬಲೇನ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತೇನ್ನಾಮಕ ದೇವ ಹೇ ಅತ್ವಿನಾತ್ವಿನಾ ಪೂಷನ್ | ಸ್ತೋತ್ರೈಸ್ತನ್ನಾದಿನಾ ಪೋಷಯತೀತಿ ಪೂಷಾ | ಏತನ್ನಾಮಕ ದೇವ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಮಾಕೇನಯಾ || ಅಸ್ಮಚ್ಚ್ಚುಬ್ಧುದ್ಯುಷ್ಮದಸ್ಮದೋಃ | ಪಾ. ೪-೩-೧ | ಇತಿ ಖರ್ಷ ಶ್ಲೋಕಃ | ಏಕದಚನೇ ತವಕಮಮುಕಾವಿತಿ ಮಮುಕಾದೇಶಃ | ವರ್ಣಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಮಯಾ ಕ್ರಿಯಮಾಣಯಾ ಧಿಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸಹಾಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಯತ || ಮರುದಾದೇರಾಮಂತ್ರಿಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಭೇದಾದನಿಭಾತಃ || ಕಿಂಚಿ ಪ್ರಥಮೋ ದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಃ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚ ಯಾತು | ವ್ಯಷಾ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ | ಸನಿಃ ಸಂಭಜನಂ | ತದಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಿಷ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಭಿವ್ಯತ್ರಹಾಸಾಮಾವರಕಸ್ಯ ವ್ಯತ್ರಾಸುರಸ್ಯ ಹಂತೇತಿ ಗೃಣೇ ಸ್ತೂಯತೇ || ಗ್ನಾ ಶಬ್ದ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಿ ಲಿಟಿ ಭಾಂದನೋ ವಿಕರಣಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮರುಕಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ವಿಷ್ಣೋಃ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂಷನ್—ಎಲೈ ಪೂಷದೇವನೇ | ಮಾಕೇನಯಾ—ನನ್ನಿಂದ ಪರಿತವಾದ | ಧಿಯಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗಿ | ಆ ಪ್ರಯಾತ— ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರಿ | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ—ತನ್ನ ಆರಾಧಕರಿಂದ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಾ ಎಂದು (ವೃತ್ರಹಂತಕನೆಂದು) | ಗೃಣೇ—ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಪ್ರಥಮಃ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಆ ಯಾತು—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ, ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಎಲೈ ಪೂಷದೇವನೇ, ನನ್ನಿಂದ ಪರಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರಿ. ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಾರು ತನ್ನ ಆರಾಧಕರಿಂದ 'ವೃತ್ರಹಾ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವನೋ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

Maruts, Aswins, Pushan, come hither (induced) by my praise : may Indra, the first (of the gods), also come, the showerer (of benefits), he who is praised by (his) worshippers as the slayer of Vritra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ನೋ ದೇವಾಸೋ ಅದ್ರುಹೋಽಚ್ಛಿದ್ರಂ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಚತ |

ನ ಯದ್ಗೂರಾದ್ವಸವೋ ನೂ ಚಿದಂತಿತೋ ವರೂಥಮಾದಧರ್ಷತಿ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ನಃ | ದೇವಾಸಃ | ಅದ್ರುಹಃ | ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ | ಶರ್ಮ | ಯಚ್ಚತ |

ನ | ಯತ್ | ಗೂರಾತ್ | ವಸವಃ | ನು | ಚಿತ್ | ಅಂತಿತಃ | ವರೂಥಂ | ಅದಧರ್ಷತಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರುಹಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃಕಾಮದ್ರೋಗ್ವಾರಃ | ಯದ್ಗಾ || ದ್ರುಹೇರೌಣಾದಿಕಃ ಕರ್ಮಣ ಕ್ವಿಪ್ || ಶತ್ರುಭಿರಹಿಂಸ್ಯಾಃ | ಹೇ ದೇವಾಸೋ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ ಬಾಧಕರಹಿತಂ ಸಾಧೀಯೋ ವಾ ಶರ್ಮ | ಶ್ವಣಾತಿ ದುಃಖಾದಿಕಮಿತಿ ಶರ್ಮ ಗೃಹಂ | ತನ್ನೋಽಸ್ಮಧ್ಯಂ ವಿ ಯಚ್ಚತ |

ಹೇ ವಸವಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾಸಯಿತಾರೋ ಮರುದಾದಯಃ ದೂರಾದ್ಧೂರದೇಶಾದಂತಿತೋಽಂತಿಕದೇ-
ಶಾದ್ವಾ ಕಶ್ಚಿದಾಗತ್ಯ ನೂ ಚಿತ್ಕದಾಚಿದಪಿ ವರೂಢಂ ವರಣೇಯಂ ಸಂಭಜನೀಯಂ ಯದ್ಭ್ರೂಹಂ
ನಾದಧರ್ಷತಿ ಅಧರ್ಷಣಂ ಹಿಂಸನಂ ನ ಕರೋತಿ ತದ್ಭ್ರೂಹಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ || ಧೃಷ
ಪ್ರಸಹನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಿಭಾಷಿತೇಚ್ಛತ್ಯಾತ್ ಯದಾ ಢೇಚ್ ನಾಸ್ತಿ ತದಾ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿರದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ಭುತಃ—ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ | ಆಚ್ಛಿದ್ರಂ—
ದೋಷರಹಿತವಾದ | ಶರ್ಮ—ಗೃಹವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಿ ಯಚ್ಛತ—ಕೊಡಿರಿ | ವಸವಃ—ಶತ್ರು
ಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವ ಗೃಹವನ್ನು | ದೂರಾತ್—ದೂರದಿಂದಲೂ |
ಅಂತಿತಃ—ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೂ | ನೂ ಚಿತ್—ಯಾವಾಗಲೂ (ಯಾರೂ ಸಹ) | ನ ಅಧರ್ಷತ್—
ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ | ವರೂಢಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಮಗೆ ದೋಷರಹಿತವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.
ಶತ್ರುಧರ್ಷಕರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ, ಯಾವ ಗೃಹವನ್ನು ದೂರದಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಮೀಪದಿಂದಾಗಲಿ
ಯಾರೂ ಮುಕ್ತಿ ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Unoppressive deities, bestow upon us a mansion without defect, so
that, subduers (of foes), no one may injure our defences, whether from
afar or nigh.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ ಹಿ ನಃ ಸಜಾತ್ಯಂ ರಿಶಾದಸೋ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತ್ಯಾಪ್ಯಂ |

ಪ್ರ ಣಃ ಪೂರ್ವಸ್ಯೈ ಸುವಿತಾಯ ವೋಚತ ಮುಕ್ತೂ ಸುಮ್ನಾಯ ನವ್ಯಸೇ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ | ಹಿ | ನಃ | ಸಜಾತ್ಯಂ | ರಿಶಾದಸಃ | ದೇವಾಃ | ಅಸ್ತಿ | ಅಪ್ಯಂ |

ಪ್ರ | ನಃ | ಪೂರ್ವಸ್ಯೈ | ಸುವಿತಾಯ | ವೋಚತ | ಮುಕ್ತೂ | ಸುಮ್ನಾಯ | ನವ್ಯಸೇ || ೧೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ದೇ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರೋ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾ ದ್ಯೋತಮಾನಾ ಮರುದಾದಯಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸಜಾತ್ಯಮಸ್ತಿ | ಪರಸ್ಪರಂ ಸಮಾನಜಾತಿಭಾವೋಽಸ್ತಿ ಬಲು | ಕಿಂಚಾಪ್ಯಂ | ಅಪಿರ್ಬಂಧುಃ | ತಸ್ಯ ಭಾವ ಅಪ್ಯಂ | ಸ್ತೋತ್ರಮ ಸ್ತುತ್ಯಲಕ್ಷಣೇನ ಸಂಬಂಧಾದ್ವೈ- ವಸ್ತುತೇನ ಮನುನಾ ಮಯಾ ಸ್ತೋತ್ರಾ ಸಹ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಬಂಧುಭಾವೋಽಸ್ತಿ ಬಲು | ತತಃ ಪೂರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಭಾವಿನೇ ಸುವಿತಾಯ | ಸುಷ್ಪ್ರಿಯತೇ ಸರ್ವೈರಾಗಮ್ಯತ ಇತಿ ಸುವಿತೋಽಭ್ಯು- ದಯಃ | ತಸ್ಮೈ ನಮ್ಯಸೇ ನವೀಯಸೇ ನವತರಾಯ ಸುಮ್ನಾಯ ಚ ಉಭಯಂ ಮಕ್ಷು ಶೀಘ್ರಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರ ವೋಚತ | ಪ್ರಕರ್ಷಣ ಬ್ರೂತ | ಅಭ್ಯುದಯಧನಾನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ।

ರಿಶಾದಸೇ—ಶತ್ರು ಹಿಂಸಕರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಸಜಾತ್ಯಂ— ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಬಂಧವು | ಅಸ್ತಿ ಹಿ—ಇದೆಯಲ್ಲವೇ | ಅಪ್ಯಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುತ್ವವು | ಅಸ್ತಿ—ಇದೆ | ಪೂರ್ವಸ್ಯ—ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ | ಸುವಿತಾಯ—ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ನಮ್ಯಸೇ—ನೂತನವಾದ | ಸುಮ್ನಾಯ—ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಮಕ್ಷು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪ್ರ ವೋಚತ—ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಬಂಧವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ- ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನೂತನವಾದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation

There is identity of race among you, deities, destroyers of foes ; there is kindred (with me your worshipper) ; therefore utter at once the command for our former prosperity and for new happiness.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ರಿಶಾದಸಃ—ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರಃ | ಹಿಂಸಮಾಡತಕ್ಕ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವರು, ಹಿಂಸಿಸುವವರು. ಎಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವವರು, ಶತ್ರುನಾಶಕರು ಎಂದರ್ಥವು. ಯಾಸ್ಮರು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—

ರಿಶಾದಸಃ | ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ ಸಜಾತ್ಯಂ ರಿಶಾದಸೋ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತಾಪ್ಯಂ | ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ ಸಮಾನಜಾತಿತಾ ರೇಶಯಾದಾರಿಸೋ ದೇವಾಃ | ಅಸ್ತಾಪ್ಯಂ | ಅಪ್ಯಮಾಪ್ನೋತೇಃ ||

(ನಿ. ೬-೧೪)

ದೇವತೆಗಳು ಇತರರನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣವು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದುವಿಧವಾದ ಬಂಧುತ್ವವಿರುವುದೆಂದು ಭೇಷಲಾಗಿದೆ. ಆಸ್ಯಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊಂದು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ಆಸ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಾ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವವೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ.

1. ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಇದಾ ಹಿ ವ ಉಪಸ್ತುತಿಮಿದಾ ವಾಮಸ್ಯ ಭಕ್ತಯೇ |

ಉಪ ವೋ ವಿಶ್ವನೇದಸೋ ನಮಸ್ಯುಃ ಅಸ್ಯಕ್ಷ್ಯನ್ಯಾಮಿವ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇದಾ | ಹಿ | ವಃ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ | ಇದಾ | ವಾಮಸ್ಯ | ಭಕ್ತಯೇ |

ಉಪ | ವಃ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ | ನಮಸ್ಯುಃ | ಅ | ಅಸ್ಯಕ್ಷ್ಯ | ಅನ್ಯಾಮಿವ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವನೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ನಮಸ್ಯುರನ್ನಮಿಚ್ಛನ್ ಮನುರಹಂ ವೋ ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಾಮಾಪಸ್ತುತಿಮನ್ಯಾಮಿವಾದ್ಯಷ್ಟಪೂರ್ವಾಮಿವ ಸ್ಥಿತಾಂ | ಕೃಶ್ಚಿದಪ್ಯಕೃತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶೀಮುಪಸ್ತುತಿಮಿದಾ ಹಿ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಇದಾನೀನೋವೋಪಾಸ್ಯಕ್ಷಿ | ಉಪಾಸ್ಯಜಾಮಿ | ಕರೋಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನೋ ವಾಮಸ್ಯ ವನನೀಯಸ್ಯೇದೇದಾನೀನೋವ ಭಕ್ತಯೇ ಸಂಭಜನಾಯ | ಲಾಭಾಯೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಅಸ್ಯಕ್ಷೀತಿ ಸ್ಯಜೇರ್ಲುಞ ರೂಪಂ | ಪಾದಾದಿತ್ವಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವನೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಮಸ್ಯುಃ—ಅನ್ನೇಚ್ಛುವಾದ ನಾನು | ವಃ—ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದುದೂ | ವಾಮಸ್ಯ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಇದಾ—ಈಗಲೇ | ಭಕ್ತಯೇ—ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಅನ್ಯಾಂ ಇವ—ಇತರರಿಂದ ಪಠಿತವಾಗದೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವಂತೆ | ಇದಾ ಹಿ—ಈಗಲೇ | ಉಪ ಅ ಅಸ್ಯಕ್ಷಿ—ನಿರ್ಮಿಸಿ (ಪಠಿಸುತ್ತೇನೆ).

|| ಛಾಂದೋರ್ಥಃ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಅನ್ನೇಚ್ಛುವಾದ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಈಗಲೇ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಇತರರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವೂ ಪಠಿತವೂ ಆಗದೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಈಗಲೇ ಪಠಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Deities, possessed of all wealth, I, desirous of offering worship, address to you verily unprecedented praise, for the sake of obtaining desired affluence.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉದು ಷ್ಯ ವಃ ಸವಿತಾ ಸುಪ್ರಣೀತಯೋಽಸ್ಮಾದ್ಭೋ ವರೇಣ್ಯಃ |
ನಿ ದ್ವಿಸಾದತ್ಪತುಷ್ಪಾದೋ ಅರ್ಥಿನೋಽವಿಶ್ರನ್ವತಯಿಷ್ಣವಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ಸ್ಯಃ | ವಃ | ಸವಿತಾ | ಸುಪ್ರನೀತಯಃ | ಅಸ್ಮತ್ | ಊರ್ಧ್ವಃ | ವರೇಣ್ಯಃ |
ನಿ | ದ್ವಿಸಾದಃ | ಚತುಃಪಾದಃ | ಅರ್ಥಿನಃ | ಅವಿಶ್ರನ್ | ಪತಯಿಷ್ಣವಃ || ೧೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಸುಪ್ರಣೀತಯಃ | ಶೋಭನಪ್ರಣೀತಿಃ ಸ್ತುತಿಃ | ಶೋಭನಪ್ರಣಯನಾಃ ಶೋಭನಸ್ತುತಯೋ ಮರುತಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯ ಊರ್ಧ್ವ ಊರ್ಧ್ವಂ ಗಂತಾ ವರೇಣ್ಯಃ ಸರ್ವವರ್ಣೀಯಃ ಸಂಭಜನೀಯಃ ಸ ಸವಿತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರೇರಕ ಏತನ್ನಾಮಕಃ ಸ ದೇವೋ ಯದೋದಸ್ಥಾತ ಸ್ತತೇಜಸೋದ್ಗತೋಽಭೂತ್ ತದಾರ್ಥಿನೋ ದ್ವಿಸಾದೋ ಪಾದದ್ವಯಯುಕ್ತಾಃ ಪುರುಷಾಶ್ಚತುಷ್ಪಾದಃ ಪಾದಚತುಷ್ಪಯಯುಕ್ತಾ ಅಶ್ವಾದಯಃ ಪತಯಿಷ್ಣವಃ ಪತನಶೀಲಾಃ ಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚ ನೈವಿಶ್ರನ್ | ಸ್ವಸ್ತಕಾರ್ಯೇಷು ನಿವಿಶಂತೇ | ಸೂರ್ಯ ಉದಿತೇ ಕೇಚನ ಪುರುಷಾ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಕೇಚನ ದೇವತಾವಿಷಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಂತಿ | ಪಶ್ವಾದಯಸ್ತುಣಾದಿಭಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಂತಿ || ನೈವಿಶ್ರನ್ | ನಿಪೂರ್ವಾದ್ವಿಶತೇರ್ಲಜ್ಜಾ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಮೈಪದಂ | ಬಹುಲಂ ಭಂದಸೀತಿ ಝಡಾಗಮಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಸುಪ್ರಣೀತಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | (ಯದಾ—ಯಾವಾಗ) |
ವಃ—ನಿಮ್ಮ ನುಡ್ಯದಲ್ಲಿ | ಊರ್ಧ್ವಃ—ಊರ್ಧ್ವಮುಖನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವವನೂ | ವರೇಣ್ಯಃ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ | ಸ್ಯಃ ಸವಿತಾ--ಜಗತ್ತ್ರೇರಕನೂ | ಆದ ಸವಿತೃವು | ಉದಸ್ಮತ್—ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಅವಿಭವಿಸುವನೋ (ಆಗ) | ಅರ್ಥಿನಃ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ |
ದ್ವಿಸಾದಃ—ಪಾದದ್ವಯವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ | ಚತುಷ್ಪಾದಃ—ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಅಶ್ವಾದಿಗಳೂ |
ಪತಯಿಷ್ಣವಃ—ಹಾರಾಡತಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ | ನಿ ಅವಿಶ್ರನ್—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ-

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರ್ಧ್ವಮುಖನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಜಗತ್ತೈರಕನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ಸವಿತೃವು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವನೋ ಆಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಪಾದದ್ವಯವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ, ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಅಶ್ವಾದಿಗಳೂ ಹಾರಾಡತಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

Devoutly praised (Maruts), when the adorable Savitri has risen above you, then bipeds and quadrupeds, and the flying birds seeking (their objects), enter (upon their functions).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದೇವಂ ದೇವಂ ವೋಽವಸೇ ದೇವಂ ದೇವಮುಭಿಷ್ಟಯೇ |

ದೇವಂ ದೇವಂ ಹುವೇಮು ವಾಜಸಾತಯೇ ಗೃಣಂತೋ ದೇವ್ಯಾ ಧಿಯಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದೇವಂ ದೇವಂ | ವಃ | ಅವಸೇ | ದೇವಂ ದೇವಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ |

ದೇವಂ ದೇವಂ | ಹುವೇಮು | ವಾಜಸಾತಯೇ | ಗೃಣಂತಃ | ದೇವ್ಯಾ | ಧಿಯಾ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಂಚಮೇಽಹನಿ ಪ್ರಉಗಶಸ್ತ್ರೇ ದೇವಂ ದೇವಮಿತಿ ವೈಶ್ವದೇವಸ್ತೃಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ದೇವಂ ದೇವಂ ಬೃಹದು ಗಾಯಿಷೇ ವಚಃ | ಅ. ೨-೧೨ | ಇತಿ ||

ವಯಂ ದೇವ್ಯಾ ದ್ಯೋತಮಾನಯಾ ಧಿಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಗೃಣಂತಃ ಸ್ತುವಂತಃ ಸಂತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ದೇವಂ ದೇವಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ದೇವಮವಸೇ ಕರ್ಮರಕ್ಷಣಾಯಾಹ್ವಯಾಮು | ಅನುಕ್ರಮೇಣಾಹ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇಽಭಿಲಷಿತಪ್ರಾಪ್ತೈರ್ಥಂ ಚ ದೇವಂ ದೇವಂ ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮು | ತತೋ ವಾಜಸಾತಯೇಽನ್ನಲಾಭಾಯ ಹುವೇಮು | ಹ್ವಯಾಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ದೇವ್ಯಾ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ | ಧಿಯಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಗೃಣಂತಃ—ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕ ನಾವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮಗಳ ನಡುವೆಯಿರುವ | ದೇವಂ ದೇವಂ—ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ |

ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ದೇವಂದೇವಂ—ಪ್ರತಿದೇವತೆಯನ್ನೂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—
ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ವಾಚಸಾತಯೇ—ಅನ್ನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ದೇವಂದೇವಂ—
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವನನ್ನೂ | ಹುವೇಮ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಃ ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕ ನಾವು ನಿಮ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ಅನ್ನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We would invoke each deity among you (gods) for protection, each
deity for the attainment of our desires, each deity for the acquisition of
food, glorifying you with divine praise.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಲುಗಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಂದೇವಂ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ
ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೈಶ್ವದೇವತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ದೇವಂದೇವಂ
ಬೃಹದು ಗಾಯಿಷೇ ವಚಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಮನವೇ ಸಮನ್ಯವೋ ವಿಶ್ವೇ ಸಾಕಂ ಸರಾತಯಃ |
ತೇ ನೋ ಅದ್ಯ ತೇ ಅಪರಂ ತುಚೇ ತು ನೋ ಭವಂತು ವರಿವೋವಿದಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದೇವಾಸಃ | ಹಿ | ಸ್ಮಾ | ಮನವೇ | ಸಮನ್ಯವಃ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಾಕಂ | ಸರಾತಯಃ |
ತೇ | ನಃ | ಅದ್ಯ | ತೇ | ಅಪರಂ | ತುಚೇ | ತು | ನಃ | ಭವಂತು | ವರಿವ್ಯಾವಿದಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮನ್ಯವಃ ಸಮಾನಮನಸಃ ಯದ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುಹನನಾರ್ಥಂ ಸಮಾನಕ್ರೋಧ-
ಯುಕ್ತಾ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವ ಏವ ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಖಲು ಮನವ ಏತನ್ನಾಮು-
ಶಾಯಣಾರ್ಥಯೇ ಮಹ್ಯಂ ಸಾಕಂ ಸಹ ಯುಗಪದೇವ ಸರಾತಯೋ ಭನಾದಿಗಾಣೇನ ಸಹಿತಾ ಭವಂತು |

ಪುನರಪಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ತೇ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮದ್ಯಾಸ್ತಿನೋಽಪರಂ ಚ ಕಿಂ ಬಹುನಾ ಸರ್ವೇಷು
ದಿವಸೇಷು ಧನದಾತಾರೋ ಭವಂತು | ನ ಕೇವಲಮಸ್ಮಾಕಮೇವ ಕಿಂತು ತುಚೇ | ತುಗಿತ್ಯುಪತ್ಯನಾಮ ||
ತುಜಿ ಪಿಜಿ ಹಿಂಸಾದಾನನಿಕೇಶನೇಷು || ತೋಜಯತಿ ಹಿನಸ್ತಿ ಪಿತುರ್ದುಃಖಾದಿಕಮಿತಿ ತುಕ್ ಪುತ್ರಃ |
ತಸ್ಮೈ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾಯ ವರಿವೋವಿದೋ ವರಣೇಯಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ಲಂಭಯಿತಾರೋ
ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ಸಮನ್ಯನಃ—ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಪ್ತು—
ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ | ಸಾಕಂ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು | ಮನವೇ—ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ | ಸರಾತಯಃ—
ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—ಅದೇ ದೇವತೆಗಳು | ಅದ್ಯ—ಈ ದಿನವೂ | ಅಪರಂ—ಉಳಿದ ದಿನಗಳೂ |
ನಃ—ನಮಗೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತುಚೇ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ | ವರಿವೋವಿದಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಧನದಾತರಾಗಿ |
ಭವಂತು—ಆಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ
ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ. ಅದೇ ದೇವತೆಗಳು ಈ ದಿನವೂ, ಉಳಿದ ದಿನಗಳೂ ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕ
ವಾದ ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ.

English Translation.

May the universal gods with one consent be together the givers (of
riches) to Manu ; may they, both to-day and hereafter, be the bestowers of
wealth upon us and upon our posterity.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ಪ್ರ ವಃ ಶಂಸಾಮ್ಯದ್ರುಹಃ ಸಂಸ್ಥ ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ |

ನ ತಂ ಧೂರ್ತಿವರ್ರುಣ ಮಿತ್ರ ಮರ್ತ್ಯಂ ಯೋ ವ್ರೋ ಥಾಮ್ನೋಽವಿಧತ್ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯಃ ||

ಪ್ರ | ವಃ | ಶಂಸಾಮಿ | ಅದ್ರುಹಃ | ಸಂಸ್ಥೇ | ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ |

ನ | ತಂ | ಧೂರ್ತಿಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ಮರ್ತ್ಯಂ | ಯಃ | ವಃ | ಥಾಮ್ನೋಃ | ಅವಿಧತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ವೈತೋಽಸ್ರೋಗ್ಧಾರೋಽಹಿಂಸ್ಯಾ ವಾ ಮರುದಾದಯಃ ಉಪಸ್ತುತೀನಾಮುಪ-
ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಸಂಸ್ಥೇ ತಾಸಾಂ ಯಜ್ಞೇ ಕ್ರಿಯವಾಣತ್ವಾದಸ್ಮತ್ಸಂಸ್ಥಾನಭೂತೇಽಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇ ವೋ-
ಯುಷ್ಮಾನ್ ಪ್ರ ಶಂಸಾಮಿ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸ್ತಾಮಿ | ಹೇ ವರುಣ ಮಿತ್ರ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ
ಮನುಷ್ಯಂ ಧೂರ್ತಿಃ || ಧುವೀ ಹಿಂಸಾರ್ಥಃ || ಶತ್ರುಭ್ಯೋ ಹಿಂಸಾಃ ತಂ ನ ಬಾಧತೇ ಯೋ
ಮನುಷ್ಯೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಧಾಮಭ್ಯಸ್ತೇಜೋಭ್ಯಃ | ಧೀಯತೇಽಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ಧಾಮ ಶರೀರಂ ವಾ |
ತೇಭ್ಯೋಽವಿಧತ್ || ವಿಧ ವಿಧಾನೇ || ಹವೀಂಷಿ ವಿದಧಾತಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಏತೇನ ತೇಜಸಾಮಪಿ
ಪವಿರ್ಭಕ್ಷಣಮಸ್ತೀತಿ ಜ್ಞಾಯತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಅದ್ವೈತಃ—ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ | ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ
ಕೂಡಿರುವ | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರ ಶಂಸಾಮಿ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ವರುಣ—
ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಧಾಮಭ್ಯಃ—
ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೆ | ಅವಿಧತ್—ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ | ತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ—ಆ ಮಾನವನನ್ನು | ಧೂರ್ತಿಃ—
ಶತ್ರುವಿನ ಉಪದ್ರವವು | ನ—ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯ
ನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ ಆ ಮಾನವನನ್ನು ಶತ್ರುವಿನ ಉಪದ್ರವವು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

I glorify you, innoxious deities, in the place of praises : no harm
befalls the man who, Mitra and Varuna, offers (oblations) to your glories.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಸ ಕ್ಷಯಂ ತಿರತೇ ವಿ ಮಹೀರಿಷೋ ಯೋ ವೋ ವರಾಯ ದಾಶತಿ |

ಪ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿರ್ಜಾಯತೇ ಧರ್ಮಣಸ್ಪಯರಿಷ್ಯಃ ಸರ್ವ ಏಧತೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸಃ | ಕ್ಷಯಂ | ತಿರತೇ | ವಿ | ಮಹೀ | ಇಷಃ | ಯಃ | ವಃ | ವರಾಯ | ದಾಶತಿ |

ಪ್ರ | ಪ್ರಜಾಭಿಃ | ಜಾಯತೇ | ಧರ್ಮಣಃ | ಸರಿ | ಅರಿಷ್ಯಃ | ಸರ್ವಃ | ಏಧತೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮರುದಾದಯಃ ಸ ಮನುಷ್ಯಃ ಕ್ಷಯಂ | ಕ್ಷಿಯಂತಿ ನಿವಸಂತೈತ್ರೇತಿ ಕ್ಷಯೋ ಗೃಹಂ |
ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯಃ ಪ್ರ ತಿರತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷಣ ವರ್ಧಯತಿ | ತಿರತಿವ್ಯದ್ಧಿಕರ್ಮಾ | ಸ ಏವ ಮಹೀರ್ಮ-
ಹಾಂತೀಷೋಽನ್ನಾನಿ ಚ ನಿ ವರ್ಧಯತಿ ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವರಾಯ ವರಣೇಯಾಯ ಧನಾಯ
ತದರ್ಥಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಭ್ಯಂ ದಾಶತಿ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಯತೀತ್ಯನ್ವಯಃ |
ಕಿಂಚಿ ಧರ್ಮಣಃ | ದ್ರಿಯತ ಯತ್ಪಿಗ್ಧಿರಿತಿ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ | ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಾತ್ಕರ್ಮಣಃ ಸಕಾಶಾತ್ಸ
ಮನುಷ್ಯಃ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಭಿಃ ಪರಿ ಪರಿತಃ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರ ಜಾಯತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷಣಾವಿಭವತಿ |
ಆತ್ಮಾ ನೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ | ಶತ. ೧೪-೯-೪-೨೬ | ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ತತೋಽರಿಷ್ಟೋಽನ್ಯೈರಹಿಂಸಿತಃ
ಸರ್ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾತ್ಸಕಲೋ ಜನ ಏಧತೇ | ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧತೇ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ವರಾಯ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಾರ್ಥಿ
ಯಾಗಿ | ವಃ—ನಿಮಗೆ | ದಾಶತಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಆ ಮಾನವನು | ಕ್ಷಯಂ—
ಗೃಹವನ್ನು | ಪ್ರ ತಿರತೇ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಸಃ—ಅವನೇ) | ಮಹೀಃ—ಪ್ರಭೂತವಾದ | ಇಷಃ—
ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ನಿ (ವರ್ಧಯತಿ)—ಅಧಿಕವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ಧರ್ಮಣಃ—ತನ್ನ ಕರ್ಮದ
ಫಲವಾಗಿ | ಪ್ರಜಾಭಿಃ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ | ಪರಿ—ಅವೃತವಾಗಿ | ಪ್ರಜಾಯತೇ—ಅಭ್ಯುದಯ
ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ಸರ್ವತಃ—ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಕರಾದ ಸಕಲ ಜನವೂ | ಅರಿಷ್ಟಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ
ಸಿಕ್ಕದೇ | ಏಧತೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಪುರುಷನು ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಹವಿಸ್ಸುಗಳ
ನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ ಆ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗೃಹವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿ
ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಅವೃತನಾಗಿ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He enlarges his dwelling, he has abundant food who offers you (oblations) to obtain a blessing : through his pious acts he is born on every side in his children ; all prosper (through your favour) unharmed (by enemies).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋತೇ ಸ ವಿಂದತೇ ಯುಧಃ ಸುಗೇಭಿಯಾರ್ತೃಧ್ವನಃ |

ಅರ್ಯಮಾ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣಃ ಸರಾತಯೋ ಯಂ ತ್ರಾಯಂತೇ

ಸಜೋಷಸಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋತೇ | ಸಃ | ವಿಂದತೇ | ಯುಧಃ | ಸುಗೇಭಿಃ | ಯಾತಿ | ಅಧ್ವನಃ |

ಅರ್ಯಮಾ | ಮಿತ್ರಃ | ವರುಣಃ | ಸರಾತಯಃ | ಯಂ | ತ್ರಾಯಂತೇ | ಸಜೋಷಸಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೋಽರ್ಯಮಾರ್ಥಾದೀನಾಂ ಹವಿರ್ದಾತಾ ಮನುಷ್ಯೋ ಯುಧಃ || ಯುಧ ಸಂಪ್ರಹಾರೇ | ಭಾವೇ ಕ್ಷಿಪ್ || ಯುದ್ಧಾದೃತೇ ವಿನಾಪಿ ವಿಂದತೇ | ಧನಾನಿ ಲಭತೇ | ಕಿಂಚಿ ಸುಗೇಭಿಃ ಶೋಭನಗಮನೈಃ ಸುಷ್ಮ ಗಂತ್ಯಭಿರ್ವಾಶ್ಚೈಃ ಸಹಾಧ್ವನೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ | ಗಂತವ್ಯಾನ್ದೇಶಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾನ್ ಯಾತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಯಂ ಜನಮರ್ಯಮಾ ಸತತಂ ಗಚ್ಛನ್ ಮಿತ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ಸಾಣಾಂ ಯಷ್ಟ್ವಾಣಾಂ ಚ ಧನಪ್ರದಾನೇನ ಮಿತ್ರಭೂತೋ ವರುಣೋ ನಿವಾರಯಿಷಾ ಶಶ್ತ್ರಾಣಾಂ ಯದ್ವಾ ವರಣೇಯಃ ಸಂಭಜನೀಯ ಏತನ್ನಾಮಕಾಃ ಸರಾತಯಃ ಸಮಾನದಾನಾಸ್ತ್ರಯೋ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋ ಯಂ ಹವ್ಯಪ್ರದಾತಾರಂ ತ್ರಾಯಂತೇ ಸ್ತರಕ್ಷಣೈಃ ಪಾಲಯಂತಿ ಸ ಧನಾದೀನಿ ವಿಂದತೀತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಸರಾತಯಃ—ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ | ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ತ್ರಾಯಂತೇ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಸಃ—ಆ ಮಾನವನು | ಯುಧಃ ಋತೇ—ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೇ | ವಿಂದತೇ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ಸುಗೇಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಓಡುವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಅಧ್ವನಃ—ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು | ಯಾತಿ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು ಅರ್ಯಮನೂ, ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ, ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ ಆ ಮಾನವನು ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೇ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಓಡುವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He gains (wealth) without war, he travels along the roads with quick (horses), whom Aryaman, Mitra and Varuna, alike munificent, and acting in concert, protect.

|| ಸಂಹಿತಾದಾತಃ ||

ಅಜ್ತ್ರೇ ಚಿದಸ್ಮೈ ಕೃಣುಥಾ ನ್ಯಂಚನಂ ದುರ್ಗೇ ಚಿದಾ ಸುಸರಣಂ |

ಏಷಾ ಚಿದಸ್ಮಾದಶನಿಃ ಪರೋನು ಸಾಸ್ರೇಧಂತೀ ವಿ ನಶ್ಯತು || ೧೮ ||

|| ಪದಮಾಠಃ ||

ಅಜ್ತ್ರೇ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಮೈ | ಕೃಣುಥ | ನಿಽಅಂಚನಂ | ದುರ್ಗೇ | ಚಿತ್ | ಆ | ಸುಸರಣಂ |

ಏಷಾ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಮತ್ | ಅಶನಿಃ | ಪರಃ | ನು | ಸಾ | ಅಸ್ರೇಧಂತೀ | ವಿ | ನಶ್ಯತು || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ಅಜ್ತ್ರೇ ಚಿತ್ || ಜಿ ಅಭಿಭವೇ || ಪರೈರನಭಿಭವನೀಯೇಽಪಿ ಪರಪುರೇ ನ್ಯಂಚನಂ ನಿತರಾಂ ಗಮನಮಸ್ಮೈ ಮನವೇ ಕೃಣುಥ | ಯೂಯಂ ಕುರುತ | ಯದ್ವಾ | ಅಜ್ರ ಋಜುಗಮನೇ ಪ್ರಸ್ಥೇ ಗಮನಂ ಕುರುತ | ತಥಾ ದುರ್ಗೇ ಚಿದಗಂತವ್ಯೇಽಪಿ ಸ್ಥಲೇ ಸುಸರಣಂ || ಸ್ಯ ಗತೌ || ಶೋಭನ-ಗಮನಮಾ ಸಮಂತಾತ್ಕುರುತ | ಏವಂ ಸತಿ ಸೈಷಾಶನಿಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ತದೇತದಾಯುಧಮಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಶೋ ಗಂತುರ್ಮನೋರ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪರಃ ಪರಸ್ತಾದ್ಭವೇತ್ | ಪಶ್ಚಾತ್ಪಾಶನಿರಸ್ರೇಧಂತೀ ಕಾಂಶ್ಚಿದಪ್ಯಹಿಸತೀ ವಿ ನಶ್ಯತು | ವಿನಷ್ಟಾ ಭವೇತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಮನುವಿಗೆ | ಅಜ್ತ್ರೇ ಚಿತ್—ನೇರವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ | ನ್ಯಂಚನಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ | ಕೃಣುಥ—ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತೀರಿ | ದುರ್ಗೇ ಚಿತ್—ಕಠಿನವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ | ಸುಸರಣಂ—ಸುಲಭವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ | ಆ (ಕುರುತ)—ಮಾಡುತ್ತೀರಿ | ಏಷಾ ಅಶನಿಃ—ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಆಯುಧವು | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಅಸ್ಮತ್—ಈ ಮನುವಿಗಿಂತ | ಪರಃ—ದೂರಸರಿದುಹೋಗಲಿ | ಸಾ—ಅದೇ ಆಯುಧವು | ಅಸ್ರೇಧಂತೀ—ಕೊಂಚವೂ ಹಿಂಸಿಸದೆ | ವಿ ನಶ್ಯತು—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಈ ಮನುವಿಗೆ ನೇರವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಕಠಿನವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಲಭವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ.

ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಆಯುಧವು ಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಈ ಮನುವಿನಿಂದ ದೂರಪಡಿಸಿಹೋಗಲಿ. ಅದೇ ಆಯುಧವು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ಹಿಂಸಿಸದೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

You enable him (Manu) to proceed by an unobstructed road ; you grant him easy access to difficult passes : may the weapon (of the foe) be far from him, and, inflicting no injury, perish.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಯದ್‌ದ್ಯ ಸೂರ್ಯ ಉದ್ಯತಿ ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾ ಋತಂ ದಧ |

ಯನ್ನಿಮ್ರುಚಿ ಪ್ರಬುಧಿ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಯದ್ವಾ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ದಿವಃ ||೧೯||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಯತ್ | ಅದ್ಯ | ಸೂರ್ಯೇ | ಉತ್ಯಯತಿ | ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ | ಋತಂ | ದಧ |

ಯತ್ | ನಿಮ್ರುಚಿ | ಪ್ರಬುಧಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಯತ್ | ವಾ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ | ದಿವಃ || ೧೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ಯುಬಲಾ ದೇವಾಃ ಸೂರ್ಯೇ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಸ್ವಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರೇರಕೇ ಸವಿತರ್ಯುದ್ಯತ್ಯುದ್ಯಚ್ಚತಿ ಸತ್ಯದ್ಯಾಸ್ಮಿನ್ನಿನೇ ಯದ್ಯದಾ ಋತಂ ಕಲ್ಯಾಣಭೂತಂ ಗೃಹಂ ದಧ ಧಾರಯತ || ದಧಾತೇರ್ಲಿಟಿ ಮಧ್ಯಮಬಹುವಚಿನೇ ರೂಪಂ || ಯದ್ಯದಾ ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾ ದೇವಾಃ ನಿಮ್ರುಚಿ | ಮ್ರುಚಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿಮ್ರುಚಿನೇ ನಿತರಾಂ ಗಮನೇ | ಸಾಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ಧಾರಯಥ | ಯದ್ವಾ ಪ್ರಬುಧಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಬೋಧನೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ | ಯದ್ವಾ ದಿವಃ ಸೂರ್ಯತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯಾಹ್ನೋ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ಮಧ್ಯೇ ಧನಂ ಮನನೇ ಧತ್ತೇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ | ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಶಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರ್ಯೇ—ಸೂರ್ಯನು | ಉದ್ಯತಿ—ಉದಯಿಸುವ | ಅದ್ಯ—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಋತಂ—ಕಲ್ಯಾಣಭೂತವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ; ದಧ—ಧರಿಸಿರುವಿರೋ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ನಿಮ್ರುಚಿ—ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ (ಅಥವಾ) | ಪ್ರಬುಧಿ—

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ಯದ್ವಾ—ಆಥವಾ | ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಹಸ್ತಿನ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಯಾವಾಗ ಈ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ಧರಿಸುವಿರೋ ಆಗ ಮನುವಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ,
ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಹಸ್ತಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನೀವು ಯಾವಾಗ ಈ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು
ಧರಿಸುವಿರೋ ಆಗ ಮನುವಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

Divinities of benevolent vigour, since you preside over the rite
to-day, at the rising of the sun. since, possessors of all wealth, (you are
present) at his setting, or at his waking, or at the meridian of the day ;

। ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ।

ಯದ್ವಾ¹ಭಿ²ಪಿ³ತ್ವೇ⁴ ಅ⁵ಸು⁶ರಾ⁷ ಋ⁸ತಂ⁹ ಯ¹⁰ತೇ¹¹ ಭ¹²ದಿ¹³ರ್ಯೇ¹⁴ಮ¹⁵ ವಿ¹⁶ ದಾ¹⁷ಕು¹⁸ಷೇ¹⁹ !
ವ²⁰ಯಂ²¹ ತ²²ದ್ವೋ²³ ವ²⁴ಸ²⁵ವೋ²⁶ ವಿ²⁷ಶ್ವ²⁸ನೇ²⁹ದ³⁰ಸ³¹ ಉ³²ಪ³³ ಸ್ಥೇ³⁴ಯಾಮ³⁵ ಮ³⁶ಧ್ಯ³⁷ ಆ³⁸ ॥೨೦॥

। ಪದವಾಕ್ಯಃ ।

ಯತ್ | ವಾ | ಅಭಿ²ಪಿ³ತ್ವೇ | ಅ⁴ಸು⁵ರಾಃ | ಋ⁶ತಂ | ಯ⁷ತೇ | ಭ⁸ದಿ⁹ಃ | ಯೇ¹⁰ಮ | ವಿ | ದಾ¹¹ಕು¹²ಷೇ |
ವ¹³ಯಂ | ತತ್ | ವಃ | ವ¹⁴ಸ¹⁵ವಃ | ವಿ¹⁶ಶ್ವ¹⁷ನೇ¹⁸ದ¹⁹ಸಃ | ಉ²⁰ಪ | ಸ್ಥೇ²¹ಯಾಮ | ಮ²²ಧ್ಯೇ | ಆ || ೨೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಸುರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆಸ್ತಾನಾಂ ಕ್ಷೇಪ್ತಾರೋ ವಾ ದೇವಾಃ ಯದ್ವಾಭಿ-
ತ್ವೇ²ಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಯುಷ್ಮಾಕಮಭಿಪ್ರಾಪ್ತಾವ್ಯತಂ ಸತ್ಯಭೂತಂ ಯಜ್ಞಂ ಯತೇ || ಇತಿ ಶತಂ
ರೂಪಂ || ಗಚ್ಛತೇ ದಾಕುಷೇ ಹವೀಂಷಿ ದತ್ತವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಭದಿಃ || ಭದಿರ್ಭದಿತ್ವಿದೇವ-
ನಯೋಃ || ದೀಪ್ಯತೇನೇನೇತಿ ಭದಿಃ ಸ್ತೇಷಃ | ಯದ್ವಾ | ಭದಂತಿ ದೀವ್ಯಂತೇತ್ರೇತಿ ಭದಿರ್ಗೃಹಂ !
ತದ್ವ್ಯಹಂ ತೇಜೋ ವಾ ವಿ ಯೇಮ ಪ್ರಯಚ್ಛಥ | ಯದ್ಯೇವಂ ಯೂಯಂ ಕುರುಥ ತರ್ಹಿ ವಯಂ
ಹೇ ವಸವಃ ಸ್ತೋತ್ಸಾಣಾಂ ಧನಾದಿಭಿರಾಚ್ಛಾದಯಿತಾರಃ ಯದ್ವಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಿವಾಸಯಾಚಾರೋ
ವಿಶ್ವನೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾ ವಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿ ತಕ್ಕಲ್ಯಾಣಂ ಗೃಹಂ |

ನಷ್ಟ್ಯರ್ಥೇ ದ್ವಿತೀಯಾ | ಭವದ್ಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯಸ್ಯ ಗೃಹಸ್ಯ ಮಧ್ಯ ಉಪ ಸ್ಥೇಯಾಮ | ಉಪತಿಷ್ಠೇಮ |
ಯುಷ್ಮಾನ್ತವಿಭಿಃ ಪೂಜಯೇಮ || ತಿಷ್ಠತೇರಾಶೀರ್ಲಿಜ್ಞ ಲಿಜ್ಞಾಶಿಸ್ಯಜ್ಞ ತೈಜ್ಞಪ್ರತ್ಯಯಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸುರಾಃ - ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯದ್ವಾ - ಅಥವಾ | ಅಭಿಪಿತ್ತೇ - ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ
ನೀವು ಬಂದಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಯತೇ - ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕ | ದಾಶುಷೇ - ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಭರ್ಥಿಃ - ಗೃಹ
ವನ್ನು | ವಿ ಯೇಮ - ಯಾವಾಗ ಕೊಡುವಿರೋ ಆಗ | ವಸವಃ - ಶತ್ರುಧರ್ವಕರೂ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ -
ಸಕಲ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಯಂ - ನಾವೂ ಸಹ | ವಃ - ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ | ತತ್ -
ಅದೇ ಕಲ್ಯಾಣಗೃಹದ | ಮಧ್ಯೇ - ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ | ಉಪಸ್ಥೇಯಾಮ - ನಿಮ್ಮ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ ನೀವು ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ
ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಗೃಹವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕೊಡುವಿರೋ ಆಗ ಸಕಲ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಶತ್ರುಧರ್ವಕರೂ ಆದ ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ ಅದೇ ಕಲ್ಯಾಣಗೃಹದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವೆವು.

English Translation.

Or since all-wise deities, you accept the sacrifice, bestowing on the
zealous donor (of the oblation) a dwelling (such as we may worship in),
then, possessors of all wealth, distributors of riches, may we worship you
in the midst (of that dwelling).

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ||

ಯದದ್ಯ ಸೂರ ಉದಿತೇ ಯನ್ಮಧ್ಯಂದಿನ ಆತುಚಿ |

ವಾಮಂ ಧತ್ವ ಮನವೇ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಜುಹ್ವಾನಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠ ||

ಯತ್ | ಅದ್ಯ | ಸೂರೇ | ಉತ್ಕತೇ | ಯತ್ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ | ಆತುಚಿ |

ವಾಮಂ | ಧತ್ವ | ಮನವೇ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಜುಹ್ವಾನಾಯ | ಪ್ರಚೇತಸೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಧನಾ ದೇ ದೇವಾಃ ಯದ್ಯಧಾದ್ಯೇದಾಧೀಂ ! ಯದ್ವಾ
ಸೂರ್ಯ ಉದಿತೇ ಸಃ | ಯದ್ಯದಾ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ದಿವಸಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ | ಯದ್ವಾತುಚಿ | ಆತುಚಿರ್ವಮಃ

ನಾರ್ಥಃ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿವೋಚನೇ | ಸಾಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜುಹ್ವಾನಾಯಾಗ್ನೌ ಹವೀಂಃ ಜುಹ್ವತೇ |
ಆತ ಏವ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನಾಯ ಮನವ ಏತೆನ್ನಮಕಾಯರ್ಷಯೇ ಮಹ್ಯಂ ವಾಮಂ
ವನನೀಯಂ ಧನಂ ಧತ್ತ ದತ್ತ ತದ್ವ್ಯಣೇಮಹ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವಿತ್ತವೇದಸಃ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅದ್ಯ—
ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಉದಿತೇ—ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗಲೂ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ—
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಆತುಚಿ—ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಜುಹ್ವಾನಾಯ—ನಿಮಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು
ವವನೂ | ಪ್ರಚೇತಸೇ—ಉತ್ತಮನಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಮನವೇ—ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ |
ವಾಮಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು | ಧತ್ತ—ಕೊಡುವಿರೋ (ಆಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವೆವು).

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ಈ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲೂ ನಿಮಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುವವನೂ ಉತ್ತಮನಾದ
ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ, ಆಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುವೆವು.

English Translation.

(Gods), who are possessed of all wealth, bestow the desired (opulence)
upon the intelligent Manu, offering oblations to you at sunrise, mid-day
and sunset.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಯಂ ತದ್ವ್ಯಃ ಸಮ್ರಾಜ ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ ಪುತ್ರೋ ನ ಬಹುಪಾಯ್ಯಂ |

ಅಶ್ಯಾಮು ತದಾದಿತ್ಯಾ ಜುಹ್ವತೋ ಹವೀರ್ಯೇನ ವಸ್ಯೋಽನಶಾಮಹ್ಯೇ ||೨೭||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಯಂ | ತತ್ | ವಃ | ಸಂಽರಾಜಃ | ಆ | ವ್ಯಣೇಮಹೇ | ಪುತ್ರಃ | ನ | ಬಹುಽಪಾಯ್ಯಂ |

ಅಶ್ಯಾಮು | ತತ್ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಜುಹ್ವತಃ | ಹವೀಃ | ಯೇನ | ವಸ್ಯಃ | ಅನಶಾಮಹ್ಯೇ || ೨೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಸಮ್ರಾಜಃ ಸಮ್ಯಗ್ನೀಸ್ಯಮಾನಾ ದೇವಾಃ ಪುತ್ರೋ ನ || ಏಕವಚನಂ ಛಾಂದಸಂ ||
ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾ ಇವ ಸ್ಥಿತಾಃ ಪುತ್ರಾ ಯಥಾ ಪಿತೃಭಿಃ ಪೋಷ್ಯಾಃ ತದ್ವದ್ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ ಪೋಷ್ಯಾ

ವಯಂ | ಬಹುಸಾಯ್ಯಂ ಬಹುಭಿರ್ಭೂಷ್ಯಂ ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿ ತದ್ವನಮಶ್ಯಾಮ | ಪ್ರಾಪ್ನು-
ಯಾಮ | ಯೇನ ಧನೇನ ವಸೋ ವಸೀಯೋಽತಿಶಯೇನ ವಸುಮತ್ಸ್ವಮನಶಾಮಹೈ ಅಶ್ವನಾಮಹೈ
ಪ್ರಾಪ್ನುಮಃ || ಅಶ್ನೋತೇಲೋಽಟಿ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಶ್ವವ್ಪ್ರತ್ಯಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಹೇ ಸವ್ರಾಜಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಪುತ್ರೋ ನ—ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರಂತೆ
ವೋಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಬಹುಸಾಯ್ಯಂ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ
ಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನು | ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ | ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾ—
ಆದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ತತ್—ನೀವು ಕೊಡುವ ಆ ಧನವನ್ನು | ಅಶ್ಯಾಮ—ನಾವು ಅನುಭವಿಸು
ವಂತಾಗಲಿ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ | ಹವಿಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹವಿರಾದಿಗಳನ್ನು |
ಜುಹ್ವತಃ—ಹೋಮಮಾಡುವವರಾಗಿ | ವಸ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಧನವಂತರಾಗಿ | ಅನಶಾಮಹೈ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರಂತೆ ವೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹರಾದ ನಾವು
ಅನೇಕರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಿರುವ ಧನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ನಮಗೆ ಕೊಡುವ ಆ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹವಿರಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಧನವಂತರಾಗುವಂತೆಯೂ ಆಗಲಿ.

English Translation.

We solicit of you, resplendent deities, as a son (of a father), that
which is to to be enjoyed by many: offering oblations, may we obtain
that (wealth), Adityas, by which we may possess abundance.

ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ಪಠಚರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅಶ್ವಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ
ಪಂಚೋಪಾಂಶ್ಯಾ ಪುರ ಉಷ್ಣಿಗಿತಿ | ಮನುರ್ಬುಷಿಃ | ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೀಯಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ
ಛಂದಃ | ಉಪಾಂಶ್ಯಾ ಪುರಉಷ್ಣೀಕ್ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವೇ ದೇವತಾ || ತ್ವತೀಯೇ ಛಂದೋಮೇ
ವೈಶ್ವದೇವತಸ್ತೇ ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತ್ಯೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ ವೈಶ್ವದೇವನಿವಿದ್ಧಾನಂ | ಸೂಕ್ತಿಕಂ ಚ | ಯೇ
ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ವೈಶ್ವದೇವಂ | ಅ. ೮-೧೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಪಂಚೋಪಾಂಶ್ಯಾ ಪುರಉಷ್ಟಿಕ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭವಸ್ಸು. ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಋಕ್ಕು (೪ನೆಯ ಋಕ್ಕು) ಪುರಉಷ್ಟಿಕ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ತೃತೀಯ ಭಂದೋಮದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ವಿಶ್ವೇದೇವತಾಕವಾದ ನಿವಿದ್ಧಾನಸೂಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ಉ-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೮ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೫ ||

|| ಋಷಿ—ಮನುವು ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೩, ೫. ಗಾಯತ್ರೀ | ೪. ಪುರಉಷ್ಟಿಕ್ |

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ತ್ರಯಸ್ಪರೋ ದೇವಾಸೋ ಬರ್ಹಿರಾಸದನ್ |

ವಿದನ್ ಹ ದ್ವಿತಾಸನನ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ತ್ರಿಂಶತಿ | ತ್ರಯಃ | ಪರಃ | ದೇವಾಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಆ | ಅಸದನ್ |

ವಿದನ್ | ಅಹ | ದ್ವಿತಾ | ಅಸನನ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನುರಾಹ | ತ್ರಿಂಶತಿ ತ್ರಿಂಶತ್ಸಂಖ್ಯಾಯಾಃ ಪರಃ ಪರಸ್ತಾತ್ರಯಃ | ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಸಂಶದೇವತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾ ಬರ್ಹಿರಸ್ಮದೀಯಯಜ್ಞಸಂಬಂಧಿನಿ ಬರ್ಹಿಷಿ ಹವಿಸ್ತೀಕರಣಾರ್ಥಮಾಸದನ್ ಅಸೀವಂತು ಅಥಾನಂತರಂ ವಿದನ್ ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾನ್ದವಿಷಾಂ ಪ್ರವಾತ್ಕೃಣಿತಿ ಜಾನಂತು | ತತೋ ದ್ವಿತಾ ದ್ವಿಧಾ ದ್ವಿಪ್ರಕಾರಮಸನನ್ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ಶಶ್ವಾದಿಕಂ ಚ ತ್ರಯಃ ಚೈಂತು | ಯದ್ವಾ | ದ್ವಿತಾ ದ್ವೈಧಂ | ಅನೇನ ವಾನೇನ ಪುನ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ಪುನಃ ಪುನಃ ಸ್ತೈರ್ಯುಧನಾದಿಕಂ ದದತ್ತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ತ್ರಿಂಶತಿ — ಮೂವತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ | ಪರಃ—ವಿರಾಂಡ | ತ್ರಯಃ—ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ (ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ) | ಯೀ—ಯಾವ | ದೇವಾಸಃ—ದೇವತೆಗಳಿರುವರೋ ಅವರು | ಬರ್ಹಿಃ— ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಆಸದನ್—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ | ವಿದನ್—ಯಜಮಾನರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿ | ದ್ವಿತಾ—ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಧನಗಳನ್ನು (ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು) | ಆಸನನ್—ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಬಂದು ನಮ್ಮ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಮತ್ತು ಯಜಮಾನರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ.

English Translation.

May the three-and-thirty divinities sit down upon the sacred grass ; may they accept (our offerings), and bestow upon us both (sorts of wealth).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ ಸ್ವದ್ರಾತಿಷಾಚೋ ಅಗ್ನಯಃ ।

ಪತ್ನೀವಂತೋ ವಷಟ್ಕೃತಾಃ ॥ ೨ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವರುಣಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ | ಸ್ವದ್ರಾತಿಷಾಚಃ | ಅಗ್ನಯಃ |

ಪತ್ನೀವಂತಃ | ವಷಟ್ಕೃತಾಃ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ವರುಣೋ ವರುಣೇಯಃ ಸಂಭವನೀಯೋ ಮಿತ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಷಾಂ ಯಷ್ಟೈಷಾಂ ಚಿ ಧನಾದಿ-
ದಾನೇನ ಮಿತ್ರಭೂತೋರ್ಯಮಾ ಸ್ತೋತ್ರೈಕಾರಿಣೇ ಧನಂ ಪ್ರಾಪಯನ್ ಯದ್ವಾ ಸತತಂ ಗಣ್ಯನ್
ಖತನ್ನಾಮಕಾಕ್ತಯೋ ದೇವಾಃ ಸ್ವದ್ರಾತಿಷಾಚಃ | ಸ್ವತ್ ಸುಮಚ್ಛೋಧನಾ ರಾತಿಹವಿಷ್ಟದಾನಂ
ಯೇಷಾಮಸ್ತೀತಿ ಸ್ವದ್ರಾತಯೋ ಯಜಮಾನಾಃ | ತಾನ್ ಸಚಿಂತೇ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನ ಸೇವಂತ ಇತಿ
ತೇಫೋಕ್ತಾಃ | ಯದ್ವಾ | ಕಲ್ಯಾಣಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹವಿಷಾಂ ದಾತ್ಯನ್ ಸಚಿಂತ ಇತಿ | ತೇ
ಶಾದ್ವಯಾಃ ಪತ್ನೀವಂತೋ ದೇವಪತ್ನೀಸಹಿತಾ ಅಗ್ನಯೋರ್ಯಂಗಳಸೇವಾ ನಾನಾವಿಧಾ ಅಗ್ನಯೋ
ವಷಟ್ಕೃತಾಃ | ಮಯಾ ಸೋಮಸ್ಯಾಗ್ನೇ ವೀಹಿ ವೌಷಡಿತ್ಯಾದಿನಾ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಾಃ | ಸುಹೂತಾ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಆಗ್ನಯಃ—
ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದ್ಯಗ್ನಿಗಳೂ | ಪತ್ನೀವಂತಃ—ದೇವಪತ್ನಿಯವರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ವಪಟ್ಕೃತಾಃ—
ವಪಟ್ಟಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ಮದ್ರಾತಿಷಾಚಃ—ಉದಾರವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ದಾನ
ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ವರುಣನೂ, ಮಿತ್ರನೂ, ಅರ್ಯಮನೂ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದ್ಯಗ್ನಿಗಳೂ ದೇವಪತ್ನಿಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವ
ರಾಗಿಯೂ, ವಪಟ್ಟಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರನ್ನು
ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

May Varuna, Mitra, Aryaman and the Agnis, with their wives,
honouring the donors (of the oblation), and addressed with the sacrificial
exclamation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನೋ ಗೋಸಾ ಅಸಾಚ್ಯಾಸ್ತ ಉದಕ್ತ ಇತ್ಥಾ ನೈಕ್ |
ಪುರಸ್ತತ್ಸರ್ವಯಾ ವಿಶಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ಗೋಸಾಃ | ಅಸಾಚ್ಯಾಃ | ತೇ | ಉದಕ್ | ತೇ | ಇತ್ಥಾ | ನೈಕ್ |
ಪುರಸ್ತತ್ | ಸರ್ವಯಾ | ವಿಶಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ವರುಣಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಸರ್ವಯಾ ಸರ್ವೇಣ ವಿಶಾನುಚರವರ್ಗೇಣ ಸಹಾಸಾಚ್ಯಾಃ |
ಅಸಾಚೀ ಪ್ರತಿಚೀ | ತತೋ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಸಾ ಗೋಸಾಯಿತಾರೋ ಭವಂತು | ತ ಏವ
ಉದಗುದೀಚ್ಯಾಃ || ಅಂಚೇರ್ಲುಗಿತಿ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥೇ ವಿಹಿತಸ್ಯಾಸ್ತತೇರ್ಲುಕ್ || ತತೋಽಪ್ಯಸ್ಮಾಕಂ
ರಕ್ಷಕಾ ಭವಂತು | ಇತ್ಥೇತಿ ಶಬ್ದೇನೋರ್ಧ್ವಾಂ ದಿಶಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚೆ ನಿದಿಶತಿ | ಇತ್ಥಮನೇನ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣೋರ್ಧ್ವಾಯಾ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಶ್ಚ ದಿಶಸ್ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಪಾಲಯಿತಾರೋ
ಭವಂತು | ತಥಾ ನೈಗ್ನೀಚ್ಯಾ ದಿಶಃ || ಅತ್ರಾಪಿ ಪೂರ್ವವದಸ್ತತೇರ್ಲುಕ್ || ಅಧಸ್ತಾದೇವಾಪ್ಯ-
ಸ್ಮಾಕಂ ಶ್ರಾತಾರೋ ಭವಂತು | ಕಿಂಚಿ ಪುರಸ್ತತ್ಪ್ರಾಚ್ಯಾ ದಿಶಶ್ಚ ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಸಾಯಿ-
ತಾರೋ ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತೇ—ಅದೇ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳು | ಸರ್ವಯಾ—ಸಕಲವಾದ | ವಿಶಾ—ಅನುಚರರೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ | ಅಪಾಚ್ಯಾಃ—ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋಪಾಃ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—ಅವರೇ | ಉದಕ್—ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ಇತ್ಥಾ—ಊರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—ಅವರೇ | ನೈಕ್—ಅಧೋದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ | ಪುರಸ್ತಾಕ್—ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅದೇ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳು ಸಕಲವಾದ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಅವರೇ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಊರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಅಧೋಭಾಗದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Be our protectors, whether coming with all their attendants from the west, from the north, from the south, from the east.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಯಥಾ ವಶಂತಿ ದೇವಾಸ್ತಥೇದಸತ್ತದೇಷಾಂ ನಕಿರಾ ಮಿನತ್ |

ಅರಾವಾ ಚನ ಮರ್ತ್ಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ವಶಂತಿ | ದೇವಾಃ | ತಥಾ | ಇತ್ | ಅಸತ್ | ತತ್ | ಏಷಾಂ | ನಕಿಃ | ಆ | ಮಿನತ್ |

ಅರಾವಾ | ಚನ | ಮರ್ತ್ಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವಾ ದ್ಯೋತಮಾನಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಯಥಾ ವಶಂತಿ ಯಥಾ ಕಾಮಯಂತೇ || ವಶ ಕಾಂತಾ ! ಸಂಪ್ರಸಾರಣಾಚ್ಛೇತಿ ಪೂರ್ವರೂಪೈ ಭಂದಸಿ ವಿಕಲ್ಪಿತತ್ವಾದ್ಯುಪಾಧೇತಃ || ತಥೇದ್ಯಥೋ-
ಶಂತಿ ತಥೈವಾಸತ್ | ತದ್ಭವತೈವ | ತದೇವಾಹ | ಏಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ತತ್ಕಾಮಸಂ ನಕಿಸ್ ಕಸ್ವಿದಪಿ
ಮಿನತ್ | ಹಿನಸ್ತಿ || ವೀಣ್ ಹಿಂಸಾಯಾಂ | ಲೇಟಿ ರೂಪಂ | ಮೀನಾತೇರ್ವಿಗಮ ಇತಿ ಪ್ರಸ್ತುತಂ ||
ಕೇಠಃ ದೇವಾನಾಮುಫಲಿಸಿತಂ ತಥಾ ಭವತೀತಿ ಚೇತ್ ತೇಗಾದ | ಅರಾವಾ ! ಯಃ ದೇವಾಃ ಕಸ್ವಿದಿ-
ವ್ಯದಾತಾಃರು ಮನುಷ್ಯಂ ಕಾಮಯೇರನ್ ತದಾರಾವಾದಾತಾ ! ಜೀವೇವೈವೈಭೇಃ | ಉದಾಹರಣೆ

ಮರ್ತೋಽ ಮನುಷ್ಯ ಉಶದ್ಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಮಾತ್ತೇಷಾಂ ಯತ್ಕಾಮನಂ
ಶತ್ತ್ರಥಾ ಭವತ್ಯೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಶ್ರುತಿಪಾರ್ಥ |

ದೇವಾಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ವಶಂತಿ
ಇಚ್ಛಿಸುವರೋ | ತಥೇತ್—ಆ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ | ಅಸತ್—ಎಲ್ಲವೂ ಒದಗುವುವು | ಏಷಾಂ—ಈ ದೇವತೆ
ಗಳ | ತತ್—ಅದೇ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಕೂಡ | ಮಿನತ್—ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು | ಅರಾವಾ
ಚನ ಮರ್ತ್ಯಃ—ಕಡುಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವನಾದರೂ ಸಹ ದೇವತೆಗಳು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವನು ಖಂಡಿತ
ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಸುವನು.

! ಭಾವಾರ್ಥ |

ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿಸುವಿರೋ ಸಮಸ್ತವೂ ಅದರಂತೆಯೇ
ಒದಗುವುವು. (ನಡೆಯುವುವು) ಯಾರೂ ಕೂಡ ಈ ದೇವತೆಗಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು. ಕಡುಲೋಭಿ
ಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವನೂ ಸಹ ದೇವತೆಗಳು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಖಂಡಿತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Whatever the the gods desire, that assuredly comes to pass : no one
can resist their (will), no mortal witholds (their) offerings.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಸಪ್ತಾನಾಂ ಸಪ್ತ ಯುಷ್ಪಯಃ ಸಪ್ತ ದ್ಯುಮ್ನಾನೈಷಾಂ |

ಸಪ್ತೋ ಅಧಿ ಶ್ರಿಯೋ ಧಿರೇ || ೫ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಸಪ್ತಾನಾಂ | ಸಪ್ತ | ಯುಷ್ಪಯಃ | ಸಪ್ತ | ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ | ಏಷಾಂ |

ಸಪ್ತೋ ಇತಿ | ಅಧಿ | ಶ್ರಿಯಃ | ಧಿರೇ || ೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅತ್ರ ಪುರಾಣನೀ ಕಥಾ | ಇಂದ್ರಸಮಾನಂ ಪುತ್ರಮಿಚ್ಛಂತ್ಯಾ ಅದಿತೇರ್ಗರ್ಭಸ್ಯ ಕೇನಚಿತ್ಕಾರ-
ಣೇನೇಂದ್ರೇಣ ಸಪ್ತಧಾ ಭಿನ್ನತ್ವಾತ್ಸಗರ್ಭಃ ಸಪ್ತಗಣಾತ್ಕೂಲ್ಯಭವತ್ | ತತೋ ಮರುತಃ ಸಂಪನ್ನಾಃ |
ಸಪ್ತಗಣಾ ವೈ ಮರುತಃ | ತೈ. ಸಂ. ೨-೨-೧೧-೧ | ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಏಷಾ ಕಥೇದಂ ಪಿತ್ರೇ ಮರುತಾ-
ಮುಚ್ಯತೇ ವಚಃ | ಋ. ೧-೧೧೪-೬ | ಇತ್ಯೆಸ್ಮಿನ್ಸರ್ಗೇ ಸಪ್ತಪಂಚೀನಾಭ್ಯಧಾಯಿ | ತಥಾ ಚಾಸ್ಮಾ
ಮುಚೋಯಮರ್ಥಃ | ಸಪ್ತಾನಾಂ ಮರುತಾಂ ಗಣಾನಾಂ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾ ಯುಷ್ಪಯಿ

ಆಯುಧವಿಶೇಷಾ ವಿಭಿನ್ನಾಃ ಸಂತಿ | ತಥಾ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾನಿ ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ ದ್ಯೋತಮಾನಾನಿ
 ಕುಂಡಲಾದೀನ್ಯಾಭರಣಾನಿ | ದ್ಯುಮ್ನಾನ್ಯನ್ನಾನಿ ವಾ | ಏಷಾಂ ಗಣಾನಾಂ ವಿಭಿನ್ನಾನಿ ಸಂತಿ | ತತಃ
 ಸಪ್ತ ಮರುತಾಂ ಗಣಾಃ ಸಪ್ತೋ ಸಪ್ತೈವ ಸಪ್ತವಿಧಾಃ ಶ್ರಿಯಃ ಸಕಲಾ ದೀಪ್ತೀರಧಿ ಧಿರೇ | ಪರಸ್ಪರ-
 ಮಧಿಕಂ ದಧಿರೇ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ಸಪ್ತಾನಾಂ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಮರುದ್ಗಣಗಳ | ಋಷ್ಪಯಃ—ಆಯುಧವಿಶೇಷಗಳು | ಸಪ್ತ—
 ಏಳು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ | ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅವರ ಆಭರಣಗಳೂ | ಸಪ್ತ—ಏಳು ವಿಧವಾಗಿ |
 ಏಷಾಂ—ಈ ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಗೆವೆ | ಸಪ್ತೋ—ಏಳು ವಿಧಗಳಾದ | ಶ್ರಿಯಃ—ಕಾಂತಿಗಳನ್ನೂ | ಅಧಿ ಧಿರೇ—
 ಈ ಮರುತ್ತುಗಳು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಮರುದ್ಗಣಗಳ ಆಯುಧವಿಶೇಷಗಳು ಏಳು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
 ಅವರ ಆಭರಣಗಳೂ ಏಳು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಮರುತ್ತುಗಳು ಏಳು ವಿಧವಾದ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Seven are the lances of the seven (troops of the Maruts), seven are
 their ornaments, they wear seven surpassing glories.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಗಣಗಳಿರುವುದೆಂದು (ಗಣವೆಂದರೆ ಗುಂಪು) ಈ ಏಳು ಗಣಗಳು ಹೇಗಾದವೆಂಬ
 ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಎಂದರೆ ಋ. ಸಂ. ೧-೧೧೪-೬ ಎಂಬ ಋಕ್ಕಿನ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುತ್ತುಗಳ ಜನ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು
 ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಣಾ ವೈ ಮರುತಃ ಎಂಬ ತೈತ್ತಿರೀಯಪ್ರತಿ
 ಪ್ರಮಾಣವೂ (ತೈ. ಸಂ. ೨-೨-೧೧-೨) ಇರುವುದೆಂದೂ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
 ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಋ. ಸಂ. ಭಾಗ ೯, ಪುಟ 126ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಇಷ್ಟತ್ತೋಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಬಭ್ರುರೇಳ ಇತಿ ದಶರ್ಚಿಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ! ಮುರೀಜಿಪುಪ್ತಂ ಲೆಕ್ಕವೋ ಜೈವಸ್ತುಕೋ
 ಮನುನಾಃ ಕುಷಿಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಬಭ್ರುರ್ದಶ ಲೆಕ್ಕವೋ ನಾ ಮಾಗೇಣೀಃ ಜೈವದಮಿರಿಃ |

ದೇವತಾ ದ್ವಿಪದಾ ನಿಶ್ಚಯೋ ವಿರಾಜಃ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ || ತೃತೀಯೇ
ಛಂದೋನೋ ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾತ್ಪೂರ್ವಮೇವ ದ್ವೈಪದಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶಂಸನೀಯಂ | ಸೂಕ್ತೈ ಹಿ |
ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದ್ವಿಪದಾಸೂಕ್ತಾನಿ ಪುರಸ್ತಾದ್ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾನಾಂ | ಅ. ಉ-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಬಭ್ರುರೇಕಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮರೀಚಿಪುತ್ರನಾದ ಕಶ್ಯಪ ಅಥವಾ ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ
ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಬಭ್ರುರ್ದಶ ಕಶ್ಯಪೋ ನಾ ಮಾರೀಚೋ ದ್ವೈಪದಂ ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಸಹ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನವು.
ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ತೃತೀಯ ಛಂದೋನಾದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಶಪ್ತಮಂತ್ರ
ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೈಶಿ ಪಠಿಸುವ ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ದ್ವಿಪದಾವಿರಾಟ್
ಛಂದಸ್ಸಿನ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದ್ವಿಪದಾಸೂಕ್ತಾನಿ
ಪುರಸ್ತಾದ್ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾನಾಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ಉ-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೯

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾದ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೬ ||

! ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೧೦ |

! ಋಷಿ—ಮನುವೈವಸ್ವತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ನಾ ಮಾರೀಚಃ |

! ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ |

! ಛಂದಃ—ದ್ವಿಪದಾ |

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬಭ್ರುರೇಕೋ ವಿಷುಣಃ ಸೂನರೋ ಯುವಾಂಜ್ಯಂಕ್ತೇಹಿರಣ್ಯಯಂ ||೧||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಬಭ್ರುಃ | ಏಕಃ | ವಿಷುಣಃ | ಸೂನರಃ | ಯುವಾ | ಅಂಜಿ | ಅಂಕ್ತೇ | ಹಿರಣ್ಯಯಂ || ೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅತ್ರ ದಶಾನಾಮೃಚಾಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪದಂ ಲಿಂಗಾತ್ಪ್ರಥಗ್ಗೇವತಂ | ಅತ್ರ ಪ್ರಥಮಾಯಾಂ ಬಭ್ರು-
ರಿತ್ಯನೇನ ಸೋಮೋಽಭಿದೀಯತೇ | ಸಾಮ್ಯಂ ಬಭ್ರುಮಾ ಲಭೇತ | ತೈ. ಸ. ೨-೧-೩-೩ | ಇತ್ಯಾದಿಸು
ದೈಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ಬಭ್ರುರ್ಬಭ್ರುವಣಃ ಶಬಲತಾದಿಸು ಪಠಿಸಕ್ತಃ | ಯದ್ವಾ || ದುಭ್ಯಾಂ ಧಾರಣಪೋ-
ಷಣಯೋಃ | ಕುರ್ಭ್ರಶ್ಚ | ಉ. ೧-೨೩ | ಇತಿ ಕುಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಸರ್ವಸ್ಯ ಸುಧಾಮಯೈಃ ಕಿರಣೈಸ್ತಾ-
ವದುದ್ಗತೇ ಚಂದ್ರಮಸಿ ದುಃಖೋಪಶಮನಾನಿ ಪುಷ್ಪಾನಿ ಖಲು | ಶಾದ್ಯಶೋ ವಿಷುಣೋ ವಿಶ್ವಗಂಚನಃ

ಸೂನರಃ ಸುಷ್ಕ ರಾತ್ರೀಣಾಂ ನೇತಾ | ರಾತ್ರಯಶ್ಚಂದ್ರನೇತೃಕಾಃ ಖಲು | ಏತಾದ್ಯಶೋ ಯುನಾ
ಪ್ರತಿದಿವಸವಾವಿಭೂತತ್ವಾತ್ತರುಣ ಏಕೋ ದೇವಃ ಸೋಮೋ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮಂಜಿ |
ಅಭಿವ್ಯಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇನೇನೇತ್ಯಂಜ್ಯಾಭರಣಂ | ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಾಧನಂ ಕುಂಡಲಮುಕುಟಾದಿಕಂ
ಸ್ವತರೀರಮಂಕ್ತೇ | ಅಭಿವ್ಯಂಜಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಬಭ್ರುಃ—ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಷುಣಃ—ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ | ಸೂನರಃ—ರಾತ್ರಿಯ ನೇತೃವೂ |
ಯುನಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ ಆದ | ಏಕಃ—ಸೋಮದೇವನು | ಹಿರಣ್ಮಯಂ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ |
ಅಂಜಿ—ಆಭರಣಗಳನ್ನು | ಅಂಕ್ತೇ—ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯ ನೇತೃವೂ ನಿತ್ಯತರುಣನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು
ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Soma) brown of hue, all-pervading, leader of the nights, ever
young, decorates (himself) with golden ornaments.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯೋನಿಮೇಕ ಆ ಸಸಾದ ದ್ಯೂತನೋಽನ್ತರ್ದೇವೇಷು ಮೇಧಿರಃ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯೋನಿಂ | ಏಕಃ | ಆ | ಸಸಾದ | ದ್ಯೂತನಃ | ಅಂತಃ | ದೇವೇಷು | ಮೇಧಿರಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಯೋನಿರಿತಿ ಲಿಂಗಾದಗ್ನಿರುಚ್ಯತೇ | ಅಗ್ನಯೇ ಗೃಹಪತಯ ಇತ್ಯಾದಿಷು ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ |
ದೇವೇಷು ದೇವಾನಾಮಂತರ್ಮುಧ್ಯೇ ದ್ಯೂತನಃ ಸ್ವತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನೋ ಮೇಧಿರೋ ಮೇಧಾವೀ |
ಅಥನಾ ಮೇಧಾಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ತೋತ್ಸಾಣಾಂ ಮೇಧಾದಾತ್ಮತ್ವೇನ ಮೇಧಾಯುಕ್ತಃ | ಏವಂವಿಧಃ
ಏಕೋಽಗ್ನಿಯೋನಿಂ ಸ್ಥಾನಭೂತಮಾವಹನೀಯಾದಿಕಮಾ ಸಸಾದ | ಹವಿಸ್ತೀಕರಣಾರ್ಥಮಾಸೀದತಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ದೇವೇಷು ಅಂತಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ದ್ಯೂತನಃ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೂ | ಮೇಧಿರಃ—
ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ | ಏಕಃ—ಅಗ್ನಿಯೊಬ್ಬನೇ | ಯೋನಿಂ—ಆ ಹವನೀಯಾದಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು |
ಆ ಸಸಾದ—ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೂ, ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯೊಬ್ಬನೇ ಆಹವನೀಯಾದಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Agni) intelligent, resplendent among the gods, is seated in his place (the altar).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಾಶೀಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತ ಆಯಸೀಮಂತದೇವೇಷು ನಿಧ್ರುವಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಾಶೀಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಯಸೀಂ | ಅಂತಃ | ದೇವೇಷು | ನಿಧ್ರುವಿಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವೇಷುಂತರ್ಧೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ದ್ಯೋತಮಾನೋ ನಿಧ್ರುವಿರ್ನಿಶ್ಚಲೇ ಸ್ಥಾನೇ ವರ್ತಮಾನಃ | ಯದ್ವಾ | ನಿಶ್ಚಲಂ ಗಮನಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ನಿಧ್ರುವಿಃ ಸರ್ವದಾ ಗಚ್ಛನ್ | ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುಣಾಂ ಪುರತೋಽತಿಶಯೇನ ಸ್ಥೈರ್ಯವಾನ್ | ಏತಾದೃಶ ಏಕಸ್ತುಷ್ಠನಾಮಕೋ ಬೇವ ಆಯಸೀಮಯೋಮಯಧಾರಾಂ ವಾಶೀಂ || ವಾಶ್ಯ ಶಬ್ದೇ || ಶಬ್ದಯುಕ್ಯಾಕ್ರಂದಯತಿ ಶತ್ರುಣನಯೀತಿ ವಾಶೀ ತಕ್ಷಣಸಾಧನಂ ಕುಶಾರಃ | ತಂ ಸ್ತುಕೀಯೇ ಹಸ್ತೇ ಬಿಭರ್ತಿ | ಧಾರಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವೇಷು ಅಂತಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ನಿಧ್ರುವಿಃ—ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ | ಏಕಃ—ತ್ವಷ್ಟ್ಯವು | ಆಯಸೀಂ—ಅಯೋಮಯವಾದ ಧಾರೆಯುಳ್ಳ (ಅಲಗುಳ್ಳ) | ವಾಶೀಂ—ಕುಶಾರರೂಪವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು | ಹಸ್ತೇ—ಕೈಯಿನಲ್ಲಿ | ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ತ್ವಷ್ಟ್ಯವು ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳದ್ದೂ, ಕುಶಾರ (ಕೊಡಲಿ) ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ತನ್ನ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಯಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Twashti) immoveably stationed among the gods, holds his iron axe in his hand.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಜ್ರಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತ ಆಹಿತಂ ತೇನ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಿಘ್ನತೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಜ್ರಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಹಿತಂ | ತೇನ | ವೃತ್ರಾಣಿ | ಜಿಘ್ನತೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ವಜ್ರಲಿಂಗಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಏಕ ಇಂದ್ರ ಆಹಿತಂ ಸ್ವಕೀಯಹಸ್ತೇ ನಿಹಿತಂ ವಜ್ರಮೇತನ್ನಾಮಕಮಾಯುಧಂ ಬಿಭರ್ತಿ | ಧತ್ತೇ | ಸ ಏನೇಂದ್ರಸ್ತೇನ ನಿಹಿತೇನ ವಜ್ರೇಣ ವೃತ್ರಾಣ್ಯಾವರಕಾಣಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪಾಪಾನಿ ವಾ ಜಿಘ್ನತೇ | ಭೃಶಂ ಹಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಇಂದ್ರನು | ಹಸ್ತೇ—ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ | ಆಹಿತಂ—ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ | ವಜ್ರಂ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು | ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ | ತೇನ—ಆ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ | ವೃತ್ರಾಣಿ—ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳನ್ನು | ಜಿಘ್ನತೇ—ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Indra) holds his thunderbolt wielded in his hand, by which he slays the Vritras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಿಗ್ಮಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತ ಆಯುಧಂ ಶುಚಿರುಗ್ರೋ ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಿಗ್ಮಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಯುಧಂ | ಶುಚಿಃ | ಉಗ್ರಃ | ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಜಲಾಷಭೇಷಜ ಇತ್ಯನೇನ ರುದ್ರೋಽಭಿಧೀಯತೇ | ಶುಚಿಃ || ಶುಚಿ ದೀಪ್ತಃ || ಸರ್ವತಃ ಸ್ತುತೀಷಣಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ | ಯದ್ವಾ || ಶುಚಿ ಶೋಕೇ || ಶಕ್ರೋಽಂ ಶೋಚಿಯಿತಾ ದುಃಖಯಿತಾ |

ಅತ ಏವೋಽಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲೋ ಜಲಾಷಭೇಷಜೋ ರೋಗಾ ನನಯನೇನ ಸುಖಕರಭೈಷಜ್ಯವಾನ್ |
ಯದ್ವಾ | ಸ್ತೋತ್ರೈಷಾಂ ದುಃಖರೂಪಸಂಸಾರೋಚ್ಛೇದೇನ ಸುಖಕಾರಿಭಿಷಗ್ರೂಪಃ | ಶ್ರುಥನೋ
ದೈವೈಃ ಭಿಷಗಿತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿರಸ್ಯ ಭಿಷಕ್ತ್ವಂ ಶ್ರುತಯತೇ | ತಾದೃಶ ಏಕೋ ರುದ್ರಸ್ತಿಗ್ಧಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಧಾ-
ರವಾಯುಧಂ | ಆಯುಧ್ಯತಿ ಸಂಪ್ರಹರತಿ ಶಕ್ತ್ರೂನನೇನೇತ್ಯಾಯುಧಂ ಪಿನಾಕಃ | ತಂ ಸ್ತುಕೀಯೇ
ಹಸ್ತೇ ಬಿಭರ್ತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಚಿಃ—ಸ್ತುತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ |
ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ—ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನೂ ಆದ | ಏಕಃ—ರುದ್ರನು |
ತಿಗ್ಧಂ—ಹರಿತವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ | ಆಯುಧಂ—ತನ್ನ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು | ಹಸ್ತೇ—ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ |
ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಸ್ತುತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ
ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನೂ ಆದ ರುದ್ರನು ಹರಿತವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ತನ್ನ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು
ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Rudra) brilliant and fierce, (yet) the distributor of healing
medicines, holds his sharp weapon in his hand.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪಥ ಏಕಃ ಪೀಪಾಯ ತಸ್ಕರೋ ಯಥಾ ಏಷ ವೇದ ನಿಧೀನಾಂ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಥಃ | ಏಕಃ | ಪೀಪಾಯ | ತಸ್ಕರಃ | ಯಥಾ | ಏಷಃ | ವೇದ | ನಿಧೀನಾಂ || ೬ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಪಥ ಇತಿ ಲಿಂಗೇನ ಪೂಷಾ ನಿಗದ್ಯತೇ | ಸಂ ಪೂಷನ್ನಧ್ಯನಸ್ತುರ | ಋ. ೧-೪೨-೧ | ಇತ್ಯಾದಿಷು
ದೃಷ್ಟತ್ಯಾತ್ | ಏಕಃ ಪೂಷನಾಮಕೋ ದೇವಃ ಪಥೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ ಪೀಪಾಯ | ಪ್ಯಾಯತಿವರ್ಧನ-
ಕರ್ಮಾಪ್ಯತ್ರ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಃ | ಯೇಽಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಷಾಂ ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗಂ ಯೇ
ದುಷ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಷಾಂ ಯಾತನಾಮಾರ್ಗಂ ಚ ರಕ್ಷತಿ | ಉಭಯೇಷಾಂ ಮಾರ್ಗವಿಪ-
ರ್ಯಯೋ ಯಥಾ ನ ಭವತಿ ತಥಾ ಸಾಲಯತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏಷ ಸೋಽಯಂ ಪೂಷಾ ನಿಧೀನಾಂ
ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ನಿಹಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ವೇದ | ವೇದಿ | ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ತೋತ್ರೈಷಾಂ ತಾನಿ ದದಾತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರ

ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ತಸ್ಯರೋ ಯಥಾ | ಯಥಾ ಚೋರಃ ಪಥಿ ಗಚ್ಛತಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಧನಹರಣಾರ್ಥಂ
ಮಾರ್ಗಂ ರಕ್ಷತಿ ತಥಾ ಚ ಸ ಚೋರೋ ಗೃಹೇ ನಿಹಿತಾನಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತದಾಹ್ಯತ್ಯ ಸ್ವಸಹಾಯೇಭ್ಯೋ
ಯಥಾ ತಾನಿ ದದಾತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಏಕಃ—ಪೂಷನಾಮಕನಾದ ದೇವನು | ಪಥಃ—ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು | ಪೀಷಾಯ—(ಯಜಮಾನಂ
ಗಾಗಿ) ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ | ಏಷಃ—ಇದೇ ಪೂಷನು | ನಿಧೀನಾಂ—ಸಕಲ ಧನಗಳನ್ನೂ | ತಸ್ಯರೋ ಯಥಾ—
ಕಳ್ಳನು ಎಂತಹ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧನದ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ | ವೇದ—ಅರಿತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಷನಾಮಕನಾದ ದೇವನು ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಳ್ಳನು ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ
ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವ ಧನಸ್ಥಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿಯುವಂತೆ ಈ ಪೂಷನೂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳ ಸಕಲ ಧನವನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Pushan) watches the roads like a robber, and is cognizant of
hidden treasures.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ರಿಣೈಕ ಉರುಗಾಯೋ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ಯತ್ರ ದೇವಾಸೋ ಮದಂತಿ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ರಿಣೈ | ಏಕಃ | ಉರುಗಾಯಃ | ವಿ | ಚಕ್ರಮೇ | ಯತ್ರ | ದೇವಾಸಃ | ಮದಂತಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉರುಗಾಯೋ ವಿ ಚಕ್ರಮ ಇತಿ ಪದಲಿಂಗಾದ್ವಿಷ್ಣು ರುಚ್ಯತೇ | ಉರುಗಾಯೇ ಉರುಭಿರ್ಬಹು-
ಭಿರ್ಗಾತವ್ಯಃ | ಯದ್ವಾ | ಬಹುಷು ದೇಶೇಷು ಗಂತಾ ಬಹುಕೀರ್ತಿರ್ನಾ | ಸರ್ವಾಙ್ಗತ್ಯೋನ್ ಸ್ವಸಾ-
ಮಾರ್ಥೇನ ಶಬ್ದಯತ್ಯಾಕ್ರಂದಯತೀತಿ ವೋರುಗಾಯಃ | ಏತಾದ್ಯತ ಏಕೋಽಸಹಾಯೋ ವಿಷ್ಣು ಸ್ತ್ರೀಣಿ
ಪದಾನಿ ಭುವನಾನಿ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ | ಸಾಧು ಸಾದೇನ ವಿಕ್ರಾಂತನಾನ್ || ವೇಃ ಪಾದವಿಹರಣೇ |
ಸಾ. ೧-೩-೪೧ | ಇತಿ ಕ್ರಮತೇರಾತ್ಮನೇಪದಂ || ಯತ್ರ ಯೇಷು ಲೋಕೇಷು ದೇವಾಸ ಇಂದ್ರಾದಯೋ
ದೇವಾ ಮದಂತಿ ಯಜಮಾನದತ್ತೈರ್ಹವಿಭಿರ್ವಾರ್ಷ್ಯಂತಿ ತಾನಿ ವಿ ಚಕ್ರಮ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉರುಗಾಯಃ—ಅನೇಕ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವ | ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವು |
ಯತ್ರ—ಯಾವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ | ದೇವಾಸಃ—ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು | ಮದಂತಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತ

ರಾಗುವರೋ ಅಂತಹ | ತ್ರೀಣಿ—ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ವಿ ಚಕ್ರಮೇ—ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಅದ್ವಿತೀಯನೂ, ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ಯಾವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತರಾಗುವರೋ, ಅಂತಹ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

English Translation

One (Vishnu) wide-stepping, has traversed the three worlds where the gods rejoice.

| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ |

ವಿಭಿದ್ವಾ ಚರತ ಏಕಯಾ ಸಹ ಪ್ರ ಪ್ರವಾಸೇವ ವಸತಃ || ೮ ||

| ಪದಾರ್ಥ |

ವಿಭಿಃ | ದ್ವಾ | ಚರತಃ | ಏಕಯಾ | ಸಹ | ಪ್ರ | ಪ್ರವಾಸ್ಯ ಇವ | ವಸತಃ || ೮ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಏಕಯಾ ಸಹೇತಿ ಲಿಂಗಾದಶ್ಚಿನಾವಭಿಧೀಯೇತೇ | ದ್ವಾ ದ್ವಾ ದ್ವಿತ್ವಸಂಖ್ಯೋಪೇತಾವಶ್ಚಿನೌ ವಿಭಿಃ || ವಿ ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಕ್ವಿಪ್ | ಛಾಂದಸೋ ಹ್ರಸ್ವಃ || ಗಮನಸಾಧನೈರಶ್ಚೈಶ್ಚರತಃ | ಸಂಚರೇತೇ | ಕಿಂಚೇವಾವಶ್ಚಿನಾವೇಕಯಾ ಸೂರ್ಯಾಖ್ಯಯಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಯಂವೃತಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಹ ಪ್ರ ವಸತಃ | ಪ್ರವಾಸಂ ಸರ್ವತ್ರ ಗಮನಂ ಕುರುತಃ | ಪ್ರವಾಸೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪ್ರವಾಸೇವ | ಯಥಾ ಪ್ರವಾಸಿನೌ ದ್ವೌ ಪುರುಷಾವೇಕಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಹ ಪ್ರವಸತಸ್ತದ್ವತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ದ್ವಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಬ್ಬರೂ | ವಿಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಆಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಚರತಃ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ | ಪ್ರವಾಸೇವ—ಹೊರಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ | ದ್ವಾ—ಇವರಿಬ್ಬರೂ | ಏಕಯಾ ಸಹ—ಸೂರ್ಯಾ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ | ಪ್ರ ವಸತಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಆಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೂರ್ಯಾ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ (ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Two (the Aswins) travel with swift (horses) along with one (bride Surya), like travellers to foreign countries:

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸದೋ ದ್ವಾ ಚಕ್ರಾತೇ ಉಪಮಾ ದಿವಿ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸದಃ | ದ್ವಾ | ಚಕ್ರಾತೇ ಇತಿ | ಉಪಮಾ | ದಿವಿ | ಸಮ್ರಾಜಾ | ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ ಇತಿ ಸರ್ಪಿಃ ಅಸುತೀ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮ್ರಾಜಾನಿತಿ ಲಿಂಗೇನ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಭಿಧೀಯೇತೇ | ಉಪನೋಪಮೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಸ್ವಕಾಂತೋಪಮಾನಭೂತೌ | ಯದ್ವಾ | ಉಪಮಾಯತ ಅಭ್ಯಾಂ ಸರ್ವಮಿತ್ಯುಪಮೌ ಸರ್ವಸ್ಯ | ಏತಾವೇವ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ಯಗ್ದೀಪ್ಯಮಾನೌ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ | ಸರ್ಪಿಃಘೃತಮಾಭ್ಯಾವಾ- ಸೂಯತ ಇತಿ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ | ಘೃತದವಿಷ್ಣೋ ದ್ವಾ ದ್ವಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಸದಃ | ಸೀದಂತ್ಯಶ್ರೇತಿ ಸದಃ ಸ್ಥಾನಂ | ತಚ್ಚಕ್ರಾತೇ | ಆಕಾಷ್ವರ್ಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಪಮಾ—ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರೂ | ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ—ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಪಿಲಿಡುವವರೂ ಆದ | ದ್ವಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಸದಃ—ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ಚಕ್ರಾತೇ—ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರೂ ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಪಿಲಿಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Two of like beauty and of royal rank (Mitra and Varuna), worshipped with oblations of clarified butter, have taken their seat in heaven.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅರ್ಚಂತ ಏಕೇ ಮಹಿ ಸಾನು ಮನ್ವತ ತೇನ ಸೂರ್ಯಮರೋಚಯನ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅರ್ಚಂತಃ | ಏಕೇ | ಮಹಿ | ಸಾಮ | ಮನ್ವತ | ತೇನ | ಸೂರ್ಯಂ | ಅರೋಚಯನ್ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಏಕೇತ್ರಯೋ ಮಹಿ ಮಹತ್ಸಾಮ ತ್ರಿವೃತ್ತಂಚದಶಾದಿ ಮನ್ವತ | ಅಮನ್ವತ | ತದೇವಾರ್ಚಂತಃ
ಪೂಜಯಂತ ಏತಾದೃಶಾ ಅತ್ರಯಸ್ತೇನೋಕ್ತೇನ ಸಾಮ್ನಾ ಸೂರ್ಯಮರೋಚಯನ್ | ಅದೀಪಯನ್ |
ತ ಏವಾತ್ರ ದೇವತಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಏಕೇ—ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾದ ಅತ್ರಿಗಳು | ಮಹಿ—ಮಹತ್ತಾದ | ಸಾಮ—ತ್ರಿವೃದ್ಧಾದಿ
ಸಾಮವನ್ನು | ಮನ್ವತ—ಧ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಿತರು | ಅರ್ಚಂತಃ—ಅದನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ಪಠಿಸುತ್ತಾ) |
ತೇನ—ಆ ಸಾಮದಿಂದಲೇ | ಸೂರ್ಯಂ—ಸೂರ್ಯನನ್ನು | ಅರೋಚಯನ್—ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾದ ಅತ್ರಿಗಳು ಮಹತ್ತಾದ ತ್ರಿವೃದ್ಧಾದಿ ಸಾಮವನ್ನು ಧ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಿತರು.
ಅದನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ಪಠಿಸುತ್ತಾ) ಆ ಸಾಮದಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

English Translation.

Some (the Atris) when worshipping, call to mind the great Saman,
wherewith they light up the sun.

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ನಹಿ ವ ಇತಿ ಚತುರ್ಯುಚಿಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಆದ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್
ತೃತೀಯಾ ಬೃಹತೀ ಚತುರ್ಥ್ಯನುಷ್ಪಸ್ | ಮನುವೈವತ್ಸತ ಯುಷಿಃ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ
ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ನಹಿ ವತ್ಸತುಷ್ಕಂ ಪುರಉಷ್ಣಿಗ್ನುಹತ್ಯನುಷ್ಪಬಂತಮಿತಿ |
ವಿನಿಯೋಗಸ್ತು ಲಿಂಗಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ನಹಿ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮನುವೈವತ್ಸತಃ ಎಂಬುವನೇ ಋಷಿಯು; ಹಿಂದಿನಂತೆ
ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ವೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸವು; ಎರಡನೆಯದು

ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್, ಮೂರನೆಯದು ಬೃಹತೀ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ನಹಿ ವಶ್ಚ ತುಷ್ಕಂ ಪುರುಉಷ್ಣಿ ಗ್ವ್ಯಹತ್ಯನುಷ್ಠುಬಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಅರ್ಥಾನು
ಸಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

ಸೂಕ್ತ—೩೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೩೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಜ್ಯ—೪ ||

|| ಮುಷೀ—ಮನುಷ್ಯ ವಸ್ತುತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧. ಗಾಯತ್ರೀ | ೨. ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್ | ೩. ಬೃಹತೀ | ೪. ಅನುಷ್ಠುಪ್ |

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ವೋ ಅಸ್ತ್ಯರ್ಭಕೋ ದೇವಾಸೋ ನ ಕುಮಾರಕಃ |

ವಿಶ್ವೇ ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ವಃ | ಅಸ್ತಿ | ಅರ್ಭಕಃ | ದೇವಾಸಃ | ನ | ಕುಮಾರಕಃ |

ವಿಶ್ವೇ | ಸತೋಮಹಾಂತಃ | ಇತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇರ್ಭಕೋ ನಹ್ಯಸ್ತಿ | ತಿತುರ್ನಾಸ್ತಿ
ಖಲು | ತಥಾ ನ ಕುಮಾರಕೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ಕುಮಾರೋಽಪಿ ನಾಸ್ತಿ | ಕಿಂತು ಸರ್ವೇ
ಯೂಯಂ ಸವಯಸೋ ನಿತ್ಯತರುಣಾ ಭವಥ | ಏತದೇವ ಪ್ರತಿಸಾದಯತಿ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ
ಯೂಯಂ ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ | ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ವಿದ್ಯವಾನಾತ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಹಿ ಯೇ ಮಹಾಂತಸ್ತೇ
ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ಯುಚ್ಯಂತೇ | ತಸ್ಮಾದ್ಯುಷ್ಮಾಕಮರ್ಭಕೋಽಪಿ ಕುಮಾರೋಽಪಿ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಅರ್ಭಕಃ—ಎಲೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ದೇವತೆಯು |
ನಹಿ ಅಸ್ತಿ—ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ | ನ ಕುಮಾರಕಃ—ಕುಮಾರವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಇಲ್ಲ | ವಿಶ್ವೇ—
ನೀವೆಲ್ಲರೂ | ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್—ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಯಸ್ಸು ಮಹತ್ತ್ವವೂ
ಉಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ದೇವತೆಯು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಕುಮಾರ ವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ ಮಹತ್ತರವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

There is no one among you, gods, who is an infant or a youth ; you verily are all of mature existence.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇತಿ ಸ್ತುತಾಸೋ ಅಸಥಾ ರಿಶಾದಸೋ ಯೇ ಸ್ಥ ತ್ರಯಶ್ಚ ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ |
ಮನೋದೇವಾ ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇತಿ | ಸ್ತುತಾಸಃ | ಅಸಥ | ರಿಶಾದಸಃ | ಯೇ | ಸ್ಥ | ತ್ರಯಃ | ಚ | ತ್ರಿಂಶತ್ | ಚ |
ಮನೋಃ | ದೇವಾಃ | ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರೋ ಹೇ ಮನೋಯಜ್ಞಿಯಾಸೋ ಮನುನಾ-
ಮಕಸ್ಯ ಮಮ ಯಜ್ಞಾರ್ಹಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಯೇ ಯೂಯಂ ತ್ರಯಶ್ಚ ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕಾಸ್ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ
ತ್ರಿಂಶತ್ಸಂಖ್ಯಾಕಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದೇವತಾಃ ಸ್ಥ ಭವಥ ಅಭೂತ ತೇ ಯೂಯಮಿತಿತ್ವಮನೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ
ಸ್ತುತಾಸೋಽಸಥ | ಮಯಾ ಮನುನಾ ಸ್ತುತಾ ಭವಥ || ಅಸ್ತೇರ್ಲೇಟಿ ಛಾಂದಸೋ ಲುಗಭಾವಃ ||
ಯದ್ವಾ | ಅಸಥೇತಿ ಕಾಂತ್ಯರ್ಥಃ | ಇತ್ಥಂ ಸ್ತುತಾ ಯೂಯಂ ಹವೀಂಸಿ ಕಾಮಯಧ್ವಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಿಶಾದಸಃ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ | ಮನೋಃ—ಮನುವಿಗೆ (ನನಗೆ) | ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ಪೂಜಾರ್ಹರೂ ಆದ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯೇ—ಯಾವ ನೀವು | ತ್ರಯಶ್ಚ—ಮೂರು
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ—ಆದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮುವತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ಥ—
ಆಗಿರುವರೋ (ಅಂತಹ ನೀವು) | ಇತಿ—ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸ್ತುತಾಸಃ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ | ಅಸಥ—
ಆಗಿದ್ದೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ, ಮನುನಾಮಕನಾವ ನನಗೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನೀವು ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವಿರೋ ಅಂತಹ ನೀವು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದೀರಿ.

English Translation.

Destroyers of foes, gods, adored by Manu, who are three-and-thirty, and are thus hymned :

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತೇ ನಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ ತೇವತ ತ ಉ ನೋ ಅಧಿ ವೋಚತ |

ಮಾ ನಃ ಪಥಃ ಪಿತೃನ್ಮಾನವಾದಧಿ ದೂರಂ ನೈಷ್ಟ ಪರಾವತಃ || ೩ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತೇ | ನಃ | ತ್ರಾಧ್ವಂ | ತೇ | ಅವತ | ತೇ | ಉಂ ಇತಿ | ನಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ |

ಮಾ | ನಃ | ಪಥಃ | ಪಿತೃನ್ಮಾನ್ | ಮಾನವಾತ್ | ಅಧಿ | ದೂರಂ | ನೈಷ್ಟ | ಪರಾವತಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ತೇ ಯೂಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾಂಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ | ಬಾಧಕೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷೋಭ್ಯಸ್ತ್ರಾಯಧ್ವಂ | ತೇ ಯೂಯಮವತ | ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೈರಸ್ಮಾನ್ಪಕ್ಷತ | ತ ಏವ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿಕಂ ಭವಂತಃ ಕರ್ಮಕಾರಿಣೋ ಧನಾದಿಮಂತಕ್ಷ ಭವಂತಿತಿ ಯೂಯಂ ಬ್ರೂತ | ಕಿಂಚ ಹೇ ದೇವಾಃ ಮಾನವಾತ್ | ಮನುಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಿತಾ | ತತ ಆಗತಾಪ್ತಿತ್ಯಾತ್ ಪಿತಾ ಮನುರ್ಯಂ ಮಾರ್ಗಂ ಚಕ್ರೇ ತಸ್ಮಾತ್ಪಥೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ನೋಸ್ಮಾನ್ಮಾ ನೈಷ್ಟ | ಮಾ ನಯತ | ಅಪನಯನಂ ಮಾ ಕುರುತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸರ್ವದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ ಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಭವಂತಿ ತನುವಾಸ್ಮಾನ್ನಯತ | ಕಿಂತು ದೂರಂ ಯ ಏತದ್ಭೃತಿರಿಕ್ತೋ ವಿಪ್ರಕೃಷ್ವಮಾರ್ಗೋಽಸ್ತಿ ತಸ್ಮಾದಧಿ | ಅಧಿಕಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ಮಾನಪನಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ತೇ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ತ್ರಾಧ್ವಂ—ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ತೇ—ಅದೇ ನೀವು | ಅವತ—ಧನಪ್ರದಾನವಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ತೇ—ಅದೇ ನೀವು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿವೋಚತ—ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ | ಪಿತೃನ್ಮಾನ್—ವಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದುದೂ | ಮಾನವಾತ್—

ಮನುವಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಆದ | ಪಥಃ—ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಾ ನೈಷ್ಟ್ಯ—ಸರಿಮುಖೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ | ದೂರಃ—ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ | ಪರಃವತಃ—ಮರಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಅಧಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅದೇ ನೀವು ಧನಪ್ರದಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅದೇ ನೀವು ನಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವುಂಟಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ. ವಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದುದೂ, ಮನುವಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಆದ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಾವು ಸರಿದು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ದೂರದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Preserve us, protect us, direct us (to our good); lead us not afar from the paternal paths of Manu, nor from those still more distant.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ದೇವಾಸ ಇಹ ಸ್ಥನ ವಿಶ್ವೇ ವೈಶ್ವಾನರಾ ಉತ |

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥೋ ಗವೇಶ್ವಾಯ ಯಚ್ಚತ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ದೇವಾಸಃ | ಇಹ | ಸ್ಥನ | ವಿಶ್ವೇ | ವೈಶ್ವಾನರಾಃ | ಉತ |

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ | ಶರ್ಮ | ಸಪ್ರಥಃ | ಗವೇ | ಅಶ್ವಾಯ | ಯಚ್ಚತ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಉತಾಪಿ ಚ ವೈಶ್ವಾನರಾಃ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ನರಃ ಕರ್ಮನೇಶಾ-
ರೋಽಧ್ಯರ್ಯಾದಯೋ ಯಸ್ಯ ಸ ವಿಶ್ವಾನರೋ ಯಜ್ಞಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮಾದಿಹವೀಂಷಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಂ
ಭವಾಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಃ || ಭವಾರ್ಥೇಽಣ್ಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಯದ್ವಾ | ವಿಶ್ವಾನರೋಽಗ್ನಿಃ | ದೇವಾನಾಂ
ತನ್ಮುಖತ್ವಾತ್ತಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ ದೇವಾ ಯೂಯಮಿಹಾಸ್ತಿಸ್ತಿದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ
ಸ್ಥನ ಹವೀಂಷ್ಯಾದಾತುಂ ಭವಥ ತತಃ ಸಪ್ರಥಃ || ಪ್ರಥ ಪ್ರಖ್ಯಾನೇ || ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಸರ್ವತ್ರ
ಪೃಥುತಮಂ ನಾ ಶರ್ಮ | ಸರ್ವಂ ಶೃಣಾತಿ ಹಿನಸ್ತಿ ದುಃಖಮಿತಿ ಶರ್ಮ ಸುಖಂ | ತದಸ್ಮಭ್ಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಚತ | ತಥಾ ಗವೇಶ್ವದೀಯೇಭ್ಯೋ ಯಜ್ಞಸಾಧನಭೂತೇಭ್ಯೋ ಗೋಭ್ಯೋಽಶ್ವಾಯ
ಶರ್ಮ ಸುಖಂ ಪ್ರದತ್ತ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತೆ - ಮತ್ತು | ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವೈಶ್ವಾನರಾಃ—ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲರೂ ಸೇರಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅವಿಭೂತರಾಗಿರುವ | ಯೇ ವಿಶ್ವೇ—ಯಾವ ನೀವೆಲ್ಲರೂ | ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಸ್ಥನ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸೇರಿರುವಿರೋ ಆ ನೀವು | ಸಪ್ರಥಃ—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ—ನಮಗೂ | ಗವೇ—ನಮ್ಮ ಪಶುಗಳಿಗೂ | ಅಶ್ವಾಯ—ಆಶ್ವಗಳಿಗೂ | ಯಚ್ಚೈಥ—ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲರೂ ಸೇರಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅವಿಭೂತರಾಗಿರುವ ಯಾವ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸೇರಿರುವಿರೋ ಆ ನೀವು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸುಖವನ್ನು ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಪಶುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಆಶ್ವಗಳಿಗೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Gods, who are present, all to whom this full sacrifice is offered, bestow upon us, upon our cattle and horses, happiness far renowned.

ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಪಂಚನೋನುವಾಕೇ ದ್ವಾದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರ ಯೋ ಯಜಾತೀತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚೆಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ವೈವಸ್ವತೋ ಮನುರ್ಯುಷಿಃ | ನವಮಿಾಚತುರ್ದಶ್ಯಾವನುಪ್ಪುಭೌ ಶಿಷ್ಪಾಃ ಪಂಚದಶ್ಯಾವ್ಯಾಶ್ವತಸ್ತಃ ಪಂಕ್ತಯಃ | ದಶನೋ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ | ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ | ಅನು. ೪-೪ | ಇತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾತ್ | ಶಿಷ್ಪಾ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಪರಿಧಾಪಯಾ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ಅದ್ಯಾಸು ಚತಸ್ರಪು ಯಜ್ಞಸ್ತತೋ ಯಜವಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ ಶ್ರಾಯತೇ | ಅತಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ | ಯಾ ದಂಪತೀ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಸು ಪಂಚಮ್ಯಾದಿಪು ದಂಪತೀ ಪ್ರಶಸ್ಯೇತೇ | ಅತಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ | ಅವಶಿಷ್ಪಾಸು ನವಸು ದಂಪತೋರಾಶಿಪಃ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂತೇ | ಅತಸ್ತಾ ಏವ ದೇವತಾಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಯೋ ಯಜಾತಿ ದ್ವ್ಯೋನಾಶ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜವಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ ಯೇತ್ಯಾದಿಪಂಚ ದಂಪತೋಃ ಶಿಷ್ಪಾಸ್ತದಾಶಿಪೋನುಪ್ಪುಪ್ ಚತುಪ್ಪಂಕ್ತೈಂತಂ ನವಮ್ಯನುಪ್ಪುಟ್ಟಶಮಿಾ ಪಾದನಿಚ್ಯದಿತಿ ||

ಅನುವಾವು— ಪಂಚನೆಯ ಮಂಡಲದ ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅಲ್ಲಿ ಯೋ ಯಜಾತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನೊಂದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಪುಕ್ಕುಗಳಿರುವವು.

ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿವಕ್ಷಂತಪುತ್ರನಾದ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಭಂದಸ್ತುವು; ಹದಿನೈದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಲೋಕದಸ್ತುವು. ಹತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನದು. ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಆ ಋಕ್ಕು ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನದು ಎಂದು ಈ ಭಂದಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವಿರುವುದು. ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತುವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ನೋದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಸುತ್ತು ಯಜಮಾನನ ಪ್ರಸಂಸೆಯು ಉತ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅದೇ ದೇವತೆಯು; ಯಾ ದಂಪತೀ ಎಂದು ನೋದಲಾಗುವ (೫-೯) ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳ ವಿಷಯವು ಉತ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಒಂಭತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ವಿಷಯವು ಉತ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ದೇವತೆಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯೋ ಯಜಾತಿ ದ್ಯೂನಾತ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ ಯೇತ್ಯಾದಿಸಂಚಿ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಶಿಷ್ಟಾಸ್ತದಾಶಿಷೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಚತುಷ್ಪಂಕ್ತಿಯಂತಂ ನವಮ್ಯನುಷ್ಟು-ಬೃಶಮಿಾ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೮, ೩೯, ೪೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುವೇವ್ಯವಸ್ತುತಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೪, ಈಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ | ೫-೯, ದಂಪತೀ | ೧೦-೧೮, ದಂಪತ್ಯೋರಾಶಿಷಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೮, ೧೦-೧೩, ಗಾಯತ್ರೀ | ೯, ೧೪, ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೧೦ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ || ೧೫-೧೮, ಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಯಜಾತಿ ಯಜಾತ ಇತ್ಸುನವಚ್ಚ ಪಚಾತಿ ಚ |

ಬ್ರಹ್ಮೇದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚಾಕನತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಯಜಾತಿ | ಯಜಾತೇ | ಇತ್ | ಸುನವತ್ | ಚ | ಪಚಾತಿ | ಚ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಚಾಕನತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಸಕೃದ್ಯಜಾತಿ ಯಾಗಂ ಕರೋತಿ ಹವಿರ್ಭಿರ್ವೇವಾನೋಜಯತಿ ಸ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಲಬ್ಧಧನಾದಿಕಃ ಸನ್ ಯಜಾತ ಇತ್ | ಪುನರಭೀಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೈವ | ತಥಾ ಸ ಏವ ಯಜಮಾನಃ ಸುನವಚ್ಛ || ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕರೋತಿ ಚ | ಸ ಏವ ಸಚಾತಿ ಚ | ಸಶುಪುರೋಡಾಶಾದಿಕಂ ಸಚತಿ ಚ || ಸರ್ವತ್ರ ಯಜಾದಿಷು ಲೇಟ್ಕೈಡಾಗಮಾಃ || ಸ ಯಜಮಾನ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ಇದವಧಾರಣೇ | ಇಂದ್ರಸಂಬಂಧೀನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯೇವ ಚಾಕನತ್ | ಪುನಃಪುನಃ ಕಾಮಯತೇ || ಕನತೇಃ ಕಾಂತೈರ್ಥಾದ್ಯಜ್ಜಲುಕೈಭ್ಯಾಸಶ್ಚಂ ಛಾಂದಸಂ | ತತೋ ಲೇಟ್ಕೈಡಾಗಮಾಃ || ಅತ್ರ ಯಾಗೇ ಯಜಮಾನೋ ಧನಾದಿ ಲಭತ ಇತಿ ಯಜ್ಞಪ್ರಶಂಸಾ | ಸ ಏವ ದೃಷ್ಟಫಲಃ ಸನ್ ಸೋಮಾಭಿಷವಾದೀನ್ಯರೋತೀತಿ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಯಜಾತಿ—ಒಂದು ಸಲ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ (ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೋ) | ಯಜಾತ ಇತ್—ಅವನೇ ಪುನಃ ಧನದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ತಿರುಗಿಯೂ ಯಾಗವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸುನವಚ್ಛ—ಅವನೇ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸಚಾತಿ ಚ—ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ (ಅದೇ ಯಜಮಾನನು) | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೇ | ಚಾಕನತ್—ಪಠಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಒಂದು ಸಲ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೋ ಅವನೇ ಪುನಃ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತಿರುಗಿಯೂ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಸೋಮವನ್ನೂ ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೇ ಪಠಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who offers oblations (to the gods, again) offers them : he pours forth libations and presents (the sacred cake), he delights in reiterating the the praise verily of Indra.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ||

ಸ ಸೋಞಾಶಂ ಯೋ ಅಸ್ತೈ ಸೋಮಂ ರರತ ಆಶಿರಂ |

ಪಾದಿತ್ತಂ ಶಕ್ರೋ ಅಹಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುರೋ¹ಽಽಶಂ | ಯಃ | ಅ²ಸ್ಮೈ | ಸೋ³ಮಂ | ರರ⁴ತೇ | ಆ⁵ಶಿರಂ |

ಪಾತ್ | ಇತ್ | ಶ⁶ಕ್ರಃ | ಅಂ⁷ಹಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನೋಽಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯ ಪಶುಪುರೋಽಶಂ ತಥಾಶಿರಂ ತೃತೀಯಸವನೇ
ಗೋಕ್ಷೀರೇಣಾಮಿತ್ರಿತಂ ಸೋಮಂ ರರತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ || ರಾತೇರ್ಲಫಿ ಶಪಃ ಶ್ಲಃ | ಆಡಾಗಮಃ ||
ಶಕ್ರಃ ಸಮರ್ಥಃ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚಂ ಯಷ್ಟಾರಮಂಹಸಃ ಸಾಸಾತ್ತದ್ರೂಪಾದ್ರಕ್ಷಸೋ ವಾ ಪಾತ್ | ಇದವ-
ಧಾರಣೇ | ಆಪಾದೇವ | ರಕ್ಷತೈವ | ಪಾತೇರ್ಲಫಜ್ಞ ರೂಪಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಆಶಿರಂ—ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳಿಂದ
ಮಿಶ್ರಿತವಾದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮರಸವನ್ನೂ | ಪುರೋಡಾಶಂ—ಪುರೋಡಾಶವನ್ನೂ | ರರತೇ—
ಅರ್ಪಿಸುವನೋ | ಶಕ್ರಃ—ಸಮರ್ಥನಾದ ಇಂದ್ರನು | ತಂ—ಆ ಹವಿದಾರ್ತನನ್ನು | ಅಂಹಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ |
ಪಾತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನೂ,
ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಸಮರ್ಥನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಆ ಹವಿದಾರ್ತನನ್ನು ಪಾಪದಿಂದ
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Indra protects from sin that man who offers him cakes and presents
Soma mixed with milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಯ¹ ದ್ಯುಮಾ² ಅಸದ್ರ³ಫೋ ದೇವಜೂತಃ⁴ ಸ ಶೂಶುವತ್ |

ವಿಶ್ವಾ⁵ ವನ್ವನ್ನ⁶ ಮಿತ್ರಯಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಯ¹ | ದ್ಯುಮಾನ್ | ಅಸತ್ | ರಫಃ | ದೇವಜೂತಃ | ಸಃ | ಶೂಶುವತ್ |

ವಿಶ್ವಾ | ವನ್ವನ್ | ಅಮಿತ್ರಯಾ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ತಸ್ಯ ದೇವಾನೌಜಯತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ದೇವಜೂತೋ ದೇವೈರಿಂದ್ರಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೇರಿತೋ ದ್ಯೌವಾನ್ ದೀಪ್ತಿವಾನ್ ರಥೋ ರಂಹಣಶೀಲಃ ಸ್ಯಂದನೋ ದೇವಾನಾಂ ಹವಿಷ್ವದಾನರೂಪೇಣ ಯಜ್ಞೇನಾಸತ್ | ಭವತಿ | ಆಗಚ್ಛತಿ | ತತಸ್ತೇನ ರಥೇನಾಮಿತ್ರಿಯಾಮಿತ್ರಿಯಾಚ್ಛತ್ರುಭಿಃ ಕೃತಾನ್ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾನ್ ಬಾಧಾನ್ ವನ್ನನ್ | ವನೋತಿಹಿಂಸಾಕರ್ನೇತಿ ಯಾಸ್ಕಃ | ಹಿಂಸನ್ ಸ ಏವ ಶೂಶುವತ್ | ಪುತ್ರಾದಿಭಿರ್ಧನೈಶ್ಚ ವರ್ಧತೇ | ಆತ್ರ ಯೇನ ಮೇ ರಥೋ ಬಾಧಾಭಾವಶ್ಚಾಭೂದಿತಿ ಯಾಗಪ್ರಶಂಸಾ ಯೇನ ಸಮ್ಯಗಿಷ್ಟದೇವಾ ರಥಂ ದತ್ತವಂತ ಇತಿ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ॥

ತಸ್ಯ—ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ದೇವಜೂತೇ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ದ್ಯೌವಾನ್—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಃ—ರಥವು | ಅಸತ್—ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ (ಆ ರಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ) | ಅಮಿತ್ರಿಯಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೂ | ವನ್ನನ್—ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ | ಸಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಶೂಶುವತ್—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಪ್ರಭಾಯುತವಾದುದೂ ಆದ ರಥವು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆ ರಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಸ್ತ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

A brilliant chariot comes to him, sent by the gods, with which, baffling all hostilities, he prospers.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅಸ್ಯ ಪ್ರಜಾವತೀ ಗೃಹೇ ಸಶ್ಚಂತೀ ದಿವೇದಿವೇ |

ಇಳಾ ಧೇನುಮತೀ ದುಹೇ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಸ್ಯ | ಪ್ರಜಾವತೀ | ಗೃಹೇ | ಅಸಶ್ಚಂತೀ | ದಿವೇದಿವೇ |

ಇಳಾ | ಧೇನುಮತೀ | ದುಹೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಜಾವತೀ ಪುತ್ರಾದಿಯುಕ್ತಮಸಶ್ಚಂತೀ | ಸಶ್ಚತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಅಗಮನಶೀಲಂ ತಾದೈತಂ
ಧೇನುಮತೀ | ಸಯಸಾ ಸರ್ವಾನ್ ಧಿನೋತಿ ಪ್ರೀಣಯತೀತಿ ಧೇನುಗೌಃ | ತತ್ಸಹಿತಮಿಳಾನ್ನಮಸ್ಯ
ಯಷ್ಟುಗ್ಯಹೇ ದಿನೇದಿನೇ ದುಹೇ | ದುಹ್ಯತೇ | ಯದ್ವಾ | ಇಳೇತಿ ಗವಾಂ ದೇವತಾ | ಸಾ ಸ್ಥಿರಾ
ಧೇನುಮತೀ | ಗವಾಂ ಪತಿತ್ವಾದ್ಧೇನುಭಿರ್ಧೇನುಮತೀ | ಇಳಾ ಗೋದೇವತಾ ದೇವೈಃ ಪ್ರೇರಿತಾ ಸತ್ಯಸ್ಯ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ದೋಗ್ಧಾ | ಪುತ್ರಾದಿಕಮಸ್ಮೈ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ || ದುಹೇರ್ಲಠಿ ಲೋಪಸ್ತು
ಅತ್ಮನೇಪದೇಷ್ಟಿತಿ ತಲೋಪಃ | ಅಶ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸ್ಯ—ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಈ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಮನೆಯಲ್ಲಿ | ದಿನೇದಿನೇ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ |
ಪ್ರಜಾವತೀ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಅಸಶ್ಚಂತೀ—ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ | ಧೇನುಮತೀ—
ಪುಷ್ಕಲವಾದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ | ಇಳಾ—ಅನ್ನವು | ದುಹೇ—ದೇವತೆ
ಗಳಿಂದ ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಈ ಯಜಮಾನನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ,
ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ, ಪುಷ್ಕಲವಾದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವು ದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

In his house perpetual abundance, accompanied by progeny, (is present), and milch cows are milked day by day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ದಂಪತೀ ಸಮನಸಾ ಸುನುತ ಆ ಚ ಧಾವತಃ |

ದೇವಾಸೋ ನಿತ್ಯಯಾತಿರಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಾ | ದಂಪತೀ ಇತಿ ದಂಪತೀ | ಸಮನಸಾ | ಸುನುತಃ | ಆ | ಚ | ಧಾವತಃ |

ದೇವಾಸಃ | ನಿತ್ಯಯಾ | ಆತಿರಾ || ೫ ||

। ಸಾಯಿಜಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅತ್ರ ಯಜನೇ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಸಮನಸಾ ಸಮನಸೌ ಕರ್ಮಣಿ ಸಮಾನಮನಸ್ಕೌ ಯೌ ಯೌ ದಂಪತೀ ಯಜ್ಞಕಾರಿಣೌ ಜಾಯಾಪತೀ ಸುನುತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರುತಃ | ಯೌ ದಂಪತೀ ತತಸ್ತಮುಭಿಷುತೆಂ ಸೋಮಮಾ ಧಾವತಕ್ಷ ದಶಾಪವಿತ್ರೇಣ ಶೋಧಯತಃ || ಧಾವು ಗತಿಶುದ್ಧೋಃ || ತಥಾ ನಿತ್ಯಯಾ | ಯತ್ರ ತೃತೀಯಸವನೇ ಸೋಮೋಽಸ್ತಿ ತತ್ರಾತ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಂ ಗೋಕ್ಷೀರಮಸ್ತೈವ | ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧೇನಾಶಿರಾಶ್ರಯಣೇನ ಗೋಕ್ಷೀರೇಣ ಸಂಯುತಂ ಸೋಮಂ ಯೌ ಪ್ರಯಚ್ಛತಃ ತಾವನ್ನಾದೀನಃ ಪ್ರಾಪ್ನುತ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸಮನಸಾ—ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ | ಯೌ—ಯಾವ | ದಂಪತೀ—ಪತಿಪತ್ನಿಯರು | ಸುನುತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವರೋ | ಚೆ—ಮತ್ತು | ಅ. ಧಾವತಃ—ಯಾರು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಡುವರೋ | (ಮತ್ತು) ನಿತ್ಯಯಾ—ನಿಯತವಾಗಿಯೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಸೇರಿರುವ | ಅಶಿರಾ—ಕ್ಷೀರಾದಿ ಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ (ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಯಾವ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವರೋ, ಮತ್ತು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಡಿ ನಿಯತವಾಗಿಯೂ, ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಸೇರಿರುವ ಕ್ಷೀರಾದಿಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Gods, may the husband and wife, who with one mind offer libations and purify them, and (propitiate you) with Soma ever mixed with milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಶನ್ಯ ಇತಃ ಸಮ್ಯಂಚಾ ಬರ್ಹಿರಾಶಾತೇ |

ನ ತಾ ವಾಜೇಷು ವಾಯತಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ಪ್ರಾಶನ್ಯ | ಇತಃ | ಸಮ್ಯಂಚಾ | ಬರ್ಹಿಃ | ಆಶಾತೇ ಇತಿ |

ನ | ತಾ | ವಾಜೇಷು | ವಾಯತಃ || ೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ತೌ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಷಾಂ ದಾತಾರೌ ದಂಪತೀ ಪ್ರಾಶನ್ಯಾನ್ ॥ ಅಶ ಭೋಜನೇ | ಪ್ರಪೂ-
ರ್ವಸ್ಯಾಸ್ಯಾಣಾದಿಕೋ ಭಾವ ಉಣ್ಣಿತ್ಯಯಃ ॥ ಪ್ರಾಶುರ್ಭಕ್ಷಣಂ | ತಸ್ಮೈ ಸಾಧೂನ್ ಹಿತಾನ್ಪಾನ್ಪಾ-
ದೀನ್ ಪ್ರತೀತಃ | ಪ್ರತಿಗಚ್ಛತಃ | ಯದ್ವಾ | ಪ್ರಾಶಿತನ್ಯಾನ್ ॥ ಅತ್ರ ವರ್ಣಲೋಕಃ ॥ ತಾನೇವ
ಸಮ್ಯಂಚಾ ಸಮ್ಯಂಚೌ ಸಮೀಚೀನ್ ಸಂಗತೌ ಬರ್ಹಿಯಜ್ಞಮಾಶಾತೇ | ಆನಶಾತೇ | ತತ್ರ
ದ್ರವ್ಯೈರ್ವಾಪ್ಯಪ್ನುತಃ | ತಸ್ಮಾತ್ತಾ ಯಷ್ಟಾರೌ ಭಾರ್ಯಾಸತೀ ವಾಜೇಷು ದೇವೈರ್ವತ್ಪ್ರೇಷ್ಪನ್ನೇಷು ನ
ನಾಯತಃ | ವಯತಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಗಚ್ಛತಃ | ಸರ್ವದಾನ್ಮಸಹಿತೌ ತಿಷ್ಠಾತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

(ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತರಾದ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು) ಪ್ರಾಶನ್ಯಾನ್— ಭಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನೂ |
ಪ್ರತಿ ಇತಃ— ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಸಮ್ಯಂಚಾ— ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ | ಬರ್ಹಿಂ— ಯಜ್ಞವನ್ನಾಚರಿಸಲು |
ಆಶಾತೇ— ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ | ತಾ— ಅವರು | ವಾಜೇಷು— ಹೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಅನ್ನಗಳಲ್ಲಿ |
ನ ನಾಯತಃ— ಯಾವ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯನ್ನೂ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತರಾದಂತಹ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಭಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.
ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ
ಅನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

Constantly associated, may they acquire appropriate (sacrificial)
viands; may they be able to offer sacrifice; may they never be wanting in
food (given by the gods).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ನ ದೇವಾನಾನುಪಿ ಹ್ನುತಃ ಸುಮತಿಂ ನ ಜುಗುಕ್ಷತಃ |

ಶ್ರವೋ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿನಾಸತಃ ॥ ೨ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ನ | ದೇವಾನಾಂ | ಅಪಿ | ಹ್ನುತಃ | ಸುಮತಿಂ | ನ | ಜುಗುಕ್ಷತಃ |

ಶ್ರವಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ವಿನಾಸತಃ ॥ ೨ ॥

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತ್ ದಂಪತೀ ದೇವಾನಾಮಿಂದ್ರಾದೀನಾಂ ನಾಪಿ ಹ್ನುತಃ | ಅಪಲಾಪಂ ನ ಕುರುತಃ | ಅಪಹ್ನೋಽಪಲಾಪಃ | ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಃ ಸ್ತದಾಸ್ಯಾಮ ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಪುನರದಾನಮಪಲಾಪಃ || ಹ್ನುಜ್ ಅಪನಯೇ || ಕಥಂ ನಾಪಲಪಂತೀತ್ಯವಸೀಯತೇ | ತದಾಹ | ಸುಮತಿಂ ಯುಷ್ಮದೀಯಾಂ ಶೋಭನಾಂ ಮತಿಂ ನ ಜುಗುಪ್ಸತಃ | ಜುಘುಪ್ಸತಃ | ನ ಸಂವರೀತುಮಿಚ್ಛತಃ | ಸಂವಾರಣಮಾಚ್ಛಾದನಂ | ನ ಛಾದಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂತು ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತಃ || ಗುಹೂ ಸಂವರಣೇ | ಸನಿ ಗ್ರಹಗುಹೋಕ್ತಃ | ಪಾ. ೨-೨-೧೨ | ಇತೀಟ್ ಪ್ರತಿಷೇಧಃ | ಥತ್ಪ್ರವತ್ಸಭಾವೌ | ಸಂಹಿತಾಕಾಲೇ ಭಷ್ಯವೋ ನಾಸ್ತಿ ಛಾದಸತ್ವಾತ್ || ಕಿಂಚಿ ಬೃಹದ್ದೇವೇಭ್ಯೋ ದೀಯದಾನ್ಸತಾನ್ಮಹಚ್ಛ್ರವಃ | ಶ್ರವ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮ | ಮಹದನ್ನಂ ವಿನಾಸತಃ | ಯುಷ್ಮಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಃ | ವಿನಾಸತಿ ಪರಿಚರಣಕರ್ಮಾ | ದಾನಮಪಿ ಚಿ ಪರಿಚರಣಮೇವ | ದೇವೈರ್ದತ್ತಮನ್ನಂ ಘೃತಾದಿಭಿರ್ವಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ ಪುನಃಪುನರ್ಯಜತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು) ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು | ನ ಅಪಿ ಹ್ನುತಃ—ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗವನ್ನು ಒಟುವುದಿಲ್ಲ | ಸುಮತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ನ ಜುಘುಪ್ಸತಃ—ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ (ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ) | ಬೃಹತ್—ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ | ಶ್ರವಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವನ್ನು | ವಿನಾಸತಃ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಛಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಅದೇ ದಂಪತಿಗಳು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗವನ್ನು ಒಟುವುದಿಲ್ಲದೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮರೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

They retract not (their promises) to the gods, they withhold not your praise, but offer abundant (sacrificial) food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪುತ್ರಿಣಾ ತಾ ಕುಮಾರಿಣಾ ವಿಶ್ವಮಾಯುರ್ವ್ಯಶ್ನುತಃ |

ಉಭಾ ಹಿರಣ್ಯಪೇಶಸಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುತ್ರಿಣಾ | ತಾ | ಕುಮಾರಿಣಾ | ವಿಶ್ವಂ | ಆಯುಃ | ವಿ | ಅಶ್ನುತಃ |

ಉಭಾ | ಹಿರಣ್ಯಪೇಶಸಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುತ್ರಿಣಾ ಪುತ್ರವಂತೌ ತತ್ರಾಪಿ ಕುಮಾರಿಣಾ ನೋದಶವರ್ಷದೇಶೀಯಪುತ್ರವಂತೌ ಹಿರಣ್ಯ-
ಪೇಶಸಾ ಹಿರಣ್ಯಯೈರಾಭರಣೈರಲಂಕೃತರೂಪಾನ್ಪುಭೋಭೌ ತಾ ತೌ ದಂಪತೀ ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಮಾಯುರಾ-
ಯುಷ್ಯಂ ವ್ಯಶ್ನುತಃ | ವ್ಯಾಪ್ನುತಃ | ಯಜ್ಞೇನ ತಯೋಃ ಪುತ್ರಾದಿಕಂ ಧನಮಾಯುಶ್ಚ ಸಂಭವ-
ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕುಮಾರಿಣಾ—ಎಳೆಯ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ | ಪುತ್ರಿಣಾ—ಪುತ್ರಪುತ್ರಿಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವರೂ |
ಹಿರಣ್ಯಪೇಶಸಾ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಉಭಾ ತಾ—ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ |
ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಆಯುಃ—ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ | ವ್ಯಶ್ನುತಃ—ಸುಖದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಎಳೆಯ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪುತ್ರಪುತ್ರಿಯರಿಂದ
ಒಡಗೂಡಿದವರೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ ಆಯುಷ್ಯ ಸುಖದಿಂದ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Blessed with youthful and adolescent offspring, and both having
their persons richly ornamented, they pass (happily) their whole life.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ ಕೃತದ್ವಸೂ ದಶಸ್ಯಂತಾನ್ಯತಾಯ ಕಂ |

ಸಮೂಢೋ ರೋಮುಶಂ ಹತೋ ದೇವೇಷು ಕೃಣುತೋ ದುವಃ ||೯||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ | ಕೃತದ್ವಸೂ ಇತಿ ಕೃತತ್ವವಸೂ | ದಶಸ್ಯಂತಾ | ಅನ್ಯತಾಯ | ಕಂ |

ಸಂ | ಉಢಃ | ರೋಮುಶಂ | ಹತಃ | ದೇವೇಷು | ಕೃಣುತಃ | ದುವಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ ವೀತಿಹೋತ್ರಾ | ವೀತಿಃ ಪ್ರಿಯಕರೋ ಹೋತ್ರಾ ಯಜ್ಞೋ ಯಯೋಸ್ತೌ |
ಅನೇನ ಯಜ್ಞೇನ ತಯೋಃ ಸುಖಾದಿಕಂ ಸಂಭವತಿ | ತಾದೃಶೌ | ಯದ್ವಾ | ವೀತಿಃ ಕಾಂಕ್ಷೈರ್ಥಃ |
ಹೋತ್ರೇತಿ ನಾಜ್ಞಾಮ | ಆಸ್ತದ್ವಿಷಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತಮಿತಿ ಪ್ರಥಕ್ಪ್ರಥಗ್ಗೇವೈಃ ಕಾಮ್ಯಮಾನ-
ಸ್ತುತೀ | ಅತ ಏವ ಕಂ ಸ ಖಪ್ರದಂ ಹವೀರೂಪಮಾನ್ಸಂ ದಶಸ್ಯಂತಾ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾ
ಕೃತದ್ವಸೂ || ತೆಕಾರೋಪವನಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಯಾಚಮಾನಕೃತಧನೌ | ಪಾತ್ರೇಷೂಪಯುಕ್ತಧನಾ-

ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂವಿಧೌ ದಂಪತೀ ಅಮೃತಾಯಾಮರಣಾಯ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಯೇ ರೋಮಶಂ ರೋಮವಂತಂ ವೃಷಣಮೂಢೋ ಯೋನಿಂ ಚ ಸಂ ಹತಃ | ಸಂಯೋಜಯತ ಇತಿ | ಮೃಘನಮನೂ- ದ್ಯತೇ | ತತಃ ಸಪುತ್ರಾದಿಕೌ ತೌ ದೇವೇಷು ದುವಃ ಸ್ತುತೃನ್ನದಾನರೂಪಾಂ ಪರಿಚರ್ಯಾಂ ಕೃಣುತಃ | ಕುರುತಃ || ಪಂಚಭಿದ್ವಂಪತೀ ಅಸ್ತೂಯೇತಾಂ ||

|| ಪತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ | ಕಂ—ಸುಖಕರ ವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು (ಹವಿಸ್ಸನ್ನು) | ದಶಶೃಂತಾ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವವರೂ | ಕೃತದ್ವೈಸೂ—ಯಾಚಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಅದೇ ದಂಪತಿಗಳು | ಅಮೃತಾಯ—ಮರಣರಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದ ಕ್ಕೋಸ್ಕರ (ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ) | ರೋಮಶಂ ಊಢಃ ಸಂ ಹತಃ—ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ರೋಮ ಯುಕ್ತವಾದ ವೃಷಣಯೋನಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ | ದೇವೇಷು— ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ದುವಃ—ಪೂಜೆಯನ್ನು | ಕೃಣುತಃ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ಅವರಿಗೆ ಸುಖಕರವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವರೂ ಆದ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಯಾಚಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂತಾನಾಭಿ ವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ವಂಶವು ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪುತ್ರಜನನದ ಉದ್ದಿಶ್ಯದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ರೋಮ ಯುಕ್ತವಾದ ವೃಷಣಯೋನಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪೂಜೆ ಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Offering acceptable sacrifices, obtaining the wealth they solicit, presenting gratifying (oblations to the gods), for the sake of immortality enjoying personal union, they (wife and husband) worship the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಶರ್ಮ ಪರ್ವತಾನಾಂ ವೃಣೇಮಹೇ ನದೀನಾಂ |

ಆ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಚಾಭುವಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಶರ್ಮ | ಪರ್ವತಾನಾಂ | ವೃಣೇಮಹೇ | ನದೀನಾಂ |

ಆ | ವಿಷ್ಣೋಃ | ಸಚಾಭುವಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತದಾದಿಸು ದಂಪತ್ಯೋರಾಶಿಷಃ | ಯಷ್ಟಾರೋ ವಯಂ ಸರ್ವತಾನಾಂ ಫಲಪುಷ್ಪಸಹಿತ-
ಲತಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯಚ್ಚೈವ ಸುಖಂ ತತ್ತೇಷಾಂ ಸ್ವೈರ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ಸುಖಂ ನಾ ನದೀನಾಂ
ಚೋಭಯಕೂಲವಾಸಿಭಿರ್ಮುನಿಭಿರ್ಮನುಷ್ಯೈರ್ವಾ ಜಸಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನೇ ಕೃತೇ ಯತ್ಸುಖಂ ತಾಸಾಂ
ಭವತಿ ತತ್ಸುಖಂ ಏಕತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸಕಲಸದಾರ್ಥಭೋಕ್ತೃತ್ವಲಕ್ಷಣಮನುಷ್ಠಾನಲಕ್ಷಣಂ ಸುಖಮಾ
ವೃಣೇಮಹೇ | ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಸಚಾಭುವೋ ದೇವೈಃ ಸಹ ಭವತೋ ದೇವಸಹಿತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಪಿ
ಶತ್ರುಹನನಲಕ್ಷಣಂ ಯತ್ಸುಖಂ ತದಪಿ ವಯಮಾ ವೃಣೇಮಹೇ | ಭಾಧಾಭಾವಾದ್ಧವಿಷ್ಣುವಾನೇನ ದೇವೈಃ
ಸಹ ವರ್ತಾಮಹ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವತಾನಾಂ—ಸರ್ವತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನೂ | ನದೀನಾಂ—ನದಿಗಳಿಗೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಖವನ್ನೂ | ಆ ವೃಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಚಾಭುವಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡ
ಗೂಡಿದ | ವಿಷ್ಣೋಃ—ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ | ಆ (ವೃಣೇಮಹೇ)—ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವತಗಳಿಂದ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾಗುವ ಸುಖವನ್ನೂ ನದಿಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಸಕಲ
ಸುಖಗಳನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸುಖವನ್ನೂ ನಾವು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit the happiness (afforded) by the mountains, the rivers, and
Vishnu, associated (with the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತು ಪೂಷಾ ರಯಿರ್ಭಗಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸರ್ವಧಾತಮಃ |

ಉರುರಧ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಯೇ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಏತು | ಪೂಷಾ | ರಯಿಃ | ಭಗಃ | ಸ್ವಸ್ತಿ | ಸರ್ವಧಾತಮಃ |

ಉರುಃ | ಅಧ್ವಾ | ಸ್ವಸ್ತಿಯೇ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ರಯಿರ್ಭನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭಗೋ ಭಜನೀಯಃ ಸರ್ವೈಃ | ಸರ್ವಧಾತಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧಾರಯಿತ್ಯ-
ತಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧನಾದಿಭಿಃ ಪೋಷಯಿತ್ಯತಮಃ ಪೂಷೈತನ್ನಾಮಕೋ ದೇವಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಕ್ಷೇಮೇಣೈತು |

ಅಸ್ಮಾನ್ವತಿ ಗಚ್ಛತು | ತತೋ ಮಾರ್ಗರಕ್ಷಕೇ ಪೂಷಣ್ಯಾಗತೇ ಸತ್ಕುರುವಿಸ್ತೀರ್ಣೋಽಧ್ಯಾ ಮಾರ್ಗಃ
ಸ್ವಸ್ತಯೇಽಸ್ಮಾಕಮವಿನಾಶಾಯ ಭವತು ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ರಯಿಃ—ಧನಪ್ರದನೂ | ಭಗಃ—ಸರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ | ಸರ್ವಧಾತಮಃ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧಾರಕನೂ
ಆದ | ಪೂಷಾ—ಪೂಷದೇವನು | ಸ್ವಸ್ತಿ—ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಲ್ಯಾಣವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ; ಆ ಏತು—
ದಯಮಾಡಲಿ | ಉರುಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ | ಅಧ್ಯಾ—ಮಾರ್ಗವು | ಸ್ವಸ್ತಯೇ—ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ
ತೆರೆಯಲ್ಪಡಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನಪ್ರದನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧಾರಕನೂ ಆದ ಪೂಷದೇವನು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ
ಕಲ್ಯಾಣವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡಲಿ. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಮಾರ್ಗವು ತೆರೆಯಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

May the adorable Pushan, the possessor of opulence, the most
benevolent patron to all, come auspiciously ; may a wide path (be open)
for our prosperity.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅರಮತಿರನರ್ವಣೋ ವಿಶ್ವೋ ದೇವಸ್ಯ ಮನಸಾ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಮನೇಹ ಇತ್ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅರಮತಿಃ | ಅನರ್ವಣಃ | ವಿಶ್ವಃ | ದೇವಸ್ಯ | ಮನಸಾ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಅನೇಹಃ | ಇತ್ || ೧೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪೂಷಣವಾಹ | ಅನರ್ವಣಃ | ಅರ್ವಾ ಗಂತವ್ಯಃ | ತತ್ರಭಿರಗಂತವ್ಯಸ್ಯಾ-
ಪ್ರತ್ಯೇತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯ ಪೂಷ್ಣೋ ವಿಶ್ವಃ ಸರ್ವಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನೋ ಮನಸಾ ಕ್ರದ್ಧಯಾ
ಭಕ್ತ್ಯೈವಾರಮತಿರಲಮತಿಃ ಸರ್ಯಾಪ್ರಸ್ತುತಿರ್ಭವತಿ | ತಥಾ ಹ್ಯಾದಿತ್ಯಾನಾಮದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾಣಾಂ
ದೇವಾನಾಂ ದಾನಮನೇಹ ಇದಪಾಪಮೇವ ಖಲು | ತಸ್ಮಾದನ್ನಾದಿಸ್ತಯೇ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನಃ ಪೂಷಣಂ
ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾನಃ—ಆದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಆದಿತ್ಯರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು | ಅನೇಹ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಅನರ್ವಣಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೂ | ದೇವಸ್ಯ—ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಆದ ಪೂವನನ್ನು | ವಿಶ್ವಃ—ಸಕಲಜನವೂ | ಮನಸಾ—ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ | ಅರಮತಿಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಆದಿತ್ಯರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು ಖಂಡಿತ ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೂ, ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಆದ ಪೂವನನ್ನು ಸಕಲಜನವೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

All men with (devout) minds are the unwearied (praiser) of the irresistible deity (Pushan), verily the (most) sinless of the Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ನೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ ವರುಣಃ ಸಂತಿ ಗೋಪಾಃ |

ಸುಗಾ ಯತಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ನಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ | ವರುಣಃ | ಸಂತಿ | ಗೋಪಾಃ |

ಸುಗಾಃ | ಯತಸ್ಯ | ಪಂಥಾಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಿತ್ರೋಽರ್ಯಮಾ ವರುಣಃ ಏತೇ ತ್ರಯೋ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಪಾ ಗೋಪಯಿ-
ತಾರೋ ಯಥಾ ಸಂತಿ ಭವಂತಿ ಯೈವಾರ್ಗೈರ್ವಯನೋತ್ಯೈಃ ಸಾಲಯಿತವ್ಯಾ ಭವಾಮು ತ ಯತಸ್ಯ
ಸತ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ ಪಂಥಾನಃ ಸುಗಾ ಏಷಾಂ ಸುಗಮನಾ ಭವಂತು | ತೈರಾಗತ್ಯಾಸ್ಮಾನ್ಯಜ್ಞ-
ಮಾರ್ಗೇ ಸ್ಥಾಪಯಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಗೋಪಾಃ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಂತಿ—ಆಗಿರುವರೋ (ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) |
ಯತಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದ | ಪಂಥಾಃ—ಮಾರ್ಗವು | ಸುಗಾಃ—ಸುಲಭವಾಗಿ ನಮಗೆ ಲಭಿಸುವಂತಾಗಲಿ

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣದಿಂದ ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ, ಅರ್ಯಮನೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರುವರೋ ಅಂತಹ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣದ ಮಾರ್ಗವು ನಮಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Since Mitra, Aryaman and Varuna are our protectors, may the paths of the sacrifice be easily traversed (by them)

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಃ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಗಿರಾ ದೇವಮೀಳೇ ವಸೂನಾಂ |

ಸಪರ್ಯಂತಃ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಮಿತ್ರಂ ನ ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಗಿರಾ | ದೇವಂ | ಈಳೇ | ವಸೂನಾಂ |

ಸಪರ್ಯಂತಃ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ | ಮಿತ್ರಂ | ನ | ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ || ೧೪ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮುಖ್ಯಂ ಪುರತೋಗಂಕಾರಂ ವಾ ದೇವಂ ಸ್ವಭಾಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಮಗ್ನಿಂ ವಸೂನಾಂ ಸ್ರಾಪ್ತಯೇ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚೇಳೇ | ಅಹಂ ಸ್ತಾಮಿ | ಕಿಂಚಿ ಸಪರ್ಯಂತೋ ಯುಷ್ಮಾನ್ಪರಿಚರಂತೋ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಬಹುವಿಧಪ್ರಿಯಂ ಬಹೂನಾಮಭಿಮತದಾನೇನ ಪ್ರೀಣಯಿತಾರಂ ವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ | ಕ್ಷಿಯಂತಿ ನಿವಸಂತಿ ಕರ್ಮ-ಕರಣಾರ್ಥಮತ್ರೇತಿ ಕ್ಷೇತ್ರೋ ಯಜ್ಞಃ | ತಸ್ಯ ಸಾಧಕಂ | ಸಾಧನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮಿತ್ರಂ ನ | ಯಥಾ ಮಿತ್ರಂ ಸುಹೃದನ್ಯಸ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕೇದಾರಾದಿಕಂ ಸಾಧಯತಿ ತದ್ವದ್ಯಜ್ಞಸಾಧಕಮಗ್ನಿಂ ವಸುಸ್ರಾಪ್ತಯೇ ಸ್ತುವಂತಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಮುಖ್ಯನೂ | ದೇವಂ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆವ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ವಸೂನಾಂ—ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯೊಪವಾದವಾಕ್ಯನಿಂದ | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಮಿತ್ರಂ ನ—ಸ್ನೇಹಿತನಂತಿರುವವನೂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದವನೂ | ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ—ಯಜ್ಞಸಾಧಕನೂ ಆದ ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸಪರ್ಯಂತಃ—ಮಾನವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ).

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತಿಮುಖ್ಯನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ನೇಹಿತನಂತಿರುವವನೂ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದವನೂ ಯಜ್ಞ ಸಾಧಕನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಾನವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

I worship the divine Agni, the preceptor of you, (gods), with praise, (for the sake) of riches; the worshippers (cherish him), the bountiful perfecter of the sacrifice, like a friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮುಕ್ತು ದೇವವತೋ ರಥಃ ಶೂರೋ ವಾ ಸ್ತುತ್ಸು ಕಾಸು ಚಿತ್ |
ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ವನೋ
ಭುವತ್ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮುಕ್ತು | ದೇವವತಃ | ರಥಃ | ಶೂರಃ | ವಾ | ಸ್ತುತ್ಸು | ಕಾಸು | ಚಿತ್ |
ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಜ್ವನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವವತಃ | ದೇವಾ ಯಷ್ಟವ್ಯತಯಾ ಯಸ್ಯ ಸಂತಿ ಸ ದೇವವಾನ್ | ಸತ್ಯ ರಥೋ ದೇವೈರ್ದತ್ತೋ ಮುಕ್ತು ಶೀಘ್ರಂ ದುರ್ಗಮಂ ಮಾರ್ಗಮಪಿ ಪ್ರವಿಶತಿ | ಸರ್ವತ್ರಾಪ್ರತಿಹತಗತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ನೇತಿಶಬ್ದೋತ್ಪ್ರೋಪಮಾನವಾಚೀ | ಯಥಾ ಶೂರೋ ಯೋದ್ಧಾ ಕಾಸು ಚಿತ್ಪುತ್ಸು ಸ್ತುತನಾಸು ತದ್ವತ್ | ಯೋ ದೇವಾನಾಂ | ಇದವಧಾರಣೇ | ಮನ ಏವೇಯಕ್ಷತಿ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪೂಜಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ | ಯದ್ವಾ | ದೇವಾನಾಂ ಮನ ಇಯಕ್ಷತಿ ಹನಿರ್ಭಿಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ | ಸ ಯಜಮಾನೋಽಯಜ್ವನೋ ಯಾಗಮಕುರ್ವತೋ ಜನಾನಭಿ ಭುವತ್ | ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನಾಭಿಭವತ್ಯೇವ || ಇಯಕ್ಷತಿ | ಯಕ್ಷ ಪೂಜಾಯಾಂ | ಯಜ ದೇವಪೂಜಾದಿಸು | ಉಭಯೋರಭ್ಯಾಸಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ ಛಾಂದಸಂ | ಪೂರ್ವಸ್ಯ ಸ್ತೋಃ ಸಂಯೋಗಾದ್ಯೋರಿತಿ ಕಕಾರಲೋಪಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕಾಸು ಚಿತ್ ಪೈತ್ಸು—ಎಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಾದರೂ | ಶೂರಃ ವಾ—ಶೂರನು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ | ದೇವವತಃ—ದೇವಪೂಜಕನ | ರಥಃ—ರಥವು | ಮುಕ್ಸು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ (ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ) | ಯಃ—ಯಾರು ಪುರುಷನು | ದೇವಾನಾಂ ಇತ್ ಮನಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ | ಇಯಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವನೋ | ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಅಯಜ್ಞನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದು ಖಂಡಿತ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಶೂರನು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ ದೇವಪೂಜಕನ ರಥವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The chariot of the devout worshipper quickly (prevails), as the hero (prevails) in all combats whatever : the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no-sacrificers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಯಜಮಾನ ರಿಷ್ಯಸಿ ನ ಸುನ್ವಾನ ನ ದೇವಯೋ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಕ್ಷ್ಯತ್ಯಭೀದಯಜ್ಞನೋ
ಭುವತ್ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಯಜಮಾನ | ರಿಷ್ಯಸಿ | ನ | ಸುನ್ವಾನ | ನ | ದೇವಯೋ ಇತಿ ದೇವಯೋ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಜ್ಞನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಯಜಮಾನ ಯೋ ಭವಾನ್ ದೇವಾನಾಂ ಮನ ಇಯಕ್ಷತಿ ಸ ತ್ವಂ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ವಿನಶ್ಯೋ
ತೇ ಭವಸಿ | ಕಿಂತು ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಸೇ | ಹೇ ಸುನ್ವಾನ ಸೋಮಾಧಿಪವಂ ಕುರ್ವನ್ ಯಃ

ಸುನ್ಮಂಸ್ತೇಷಾಂ ಮನ ಇಯಂಕ್ಷತಿ ಸ ತ್ವಮಪಿ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ದೇ ದೇವಯೋ ದೇವಾನ್ ಕಾವ ಯವಾನ ಯೋ ದೇವಾನಿಯಂಕ್ಷತಿ ತಾದ್ಯಶಸ್ತ್ವಮಪಿ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ಕಿಂತು ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಸೇ | ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಸ ಯಾಗಮಕುರ್ವತೋ ಜನಾನಭಿಭವತಿ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯಜಮಾನ—ಎಲೈ ಯಜ್ಞಕರ್ತನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸನ್ನು | ಇಯಂಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ನ ರಿಷ್ಯಸಿ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | ಸುನ್ಮಾನ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ | ನ—ನಿನಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ | ದೇವಯೋ—ಎಲೈ ದೇವಪೂಜಕನೇ | ನ—ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | (೩೧) ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಅಯಂಚ್ಛತಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನೂ | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ವಾಗಿಯೂ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜ್ಞಕರ್ತನೇ, ಯಾವ ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ, ನಿನಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ದೇವಪೂಜಕನೇ, ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಹರ್ಷ ಗೊಳಿಸುವನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Devoted to the gods, pouring out to them libations, you, worshipper, shall not perish : the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ನಕಿಷ್ಠಂ ಕರ್ಮಣಾ ನಶನ್ ಪ್ರ ಯೋಷನ್ ಯೋಷತಿ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಂಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ವನೋ ಭುವತ್ || ೧೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ನಕಿಃ | ತಂ | ಕರ್ಮಣಾ | ನಶತ್ | ನ | ಪ್ರ | ಯೋಷತ್ | ನ | ಯೋಷತಿ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಂಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಂಚ್ಛತಃ | ಭುವತ್ || ೧೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ತಂ ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ನಶತ್ | ಸ್ಯಕೀಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ನ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ನಶತಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಾ | ಕಿಂಚಿ ಸ ಯಷ್ಟಾ ನ ಪ್ರ ಯೋಷತ್ | ಸ್ಯಸ್ಮಾತ್ಸ್ಥಾನಾನ್ನ ವಿಭಕ್ತಃ ಪೃಥಕ್ಪ್ರತೋ ನ ಭವತಿ | ಕಿಂಚಿ ನ ಯೋಷತಿ | ಪುತ್ರಾದಿಭಿರ್ಧನಾದಿಭಿಶ್ಚ ನ ವಿಭಕ್ತೋ ಭವತಿ || ಯು ಮಿಶ್ರಣಾಮಿಶ್ರಣಯೋರಿತ್ಯಸ್ಯೋಭಯತ್ರ ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಃ || ಶಿಷ್ಯಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನಃ ಇತ್—ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಇಯೇಷ್ಠತಿ—ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವನೋ | ತಂ—ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಕರ್ಮಣಾ—ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಕೂಡ | ನಶತ್—ಆಕ್ರಮಿಸಲಾರರು | ನ ಪ್ರ ಯೋಷತ್—ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವುದಿಲ್ಲ | ನ ಯೋಷತಿ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ | (ಸಃ) ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜ್ಞಕರ್ತನು | ಅಯಜ್ಞನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

! ಛಾಂದಸ್ !

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವನೋ ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಯಾರೂ ಆಕ್ರಮಿಸಲಾರರು. ಅವನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಯಜ್ಞಕರ್ತನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

No one obstructs him by his acts, he is never driven (from his station), he is never separated (from his family): the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಸದತ್ರ ಸುವೀರ್ಯಮುತ ತ್ಯದಾಶ್ಚಶ್ಚ್ಯಂ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ನನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಕ್ಷತ್ಕಭೀದಯಜ್ಞನೋ ಭುವತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸತ್ | ಅತ್ರ | ಸುವೀರ್ಯಂ | ಉತ | ತ್ಯತ್ | ಅಶ್ವತ್ಥಂ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತಿ | ಆಯಜ್ವನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಅತ್ರಾಸ್ತಿನ್ಯಜಮಾನೇ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪುತ್ರಾದಿಕಮಸತ್ | ಭವತ್ಯೇವ | ಉತಾಸಿ ಚಾಶ್ವತ್ಥಮಾಶುಗಮನಾಶ್ವ- ಸಂಘಯುಕ್ತಂ ತ್ಯತ್ತದ್ವನಾದಿಕಂ ತಸ್ಮಿನ್ಯಜಮಾನೇ ಭವತಿ | ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯೋ ಜನೋ ಹವಿರ್ಭಿಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಯದ್ವಾ ಪೂಜಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ಸ ಜನೋಽಯಜ್ವನಃ ಸರ್ವಾನಭಿಭವತ್ಯೇವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನ ಇತ್—ಮನಸ್ಸನ್ನೇ | ಇಯಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವನೋ | ಅತ್ರ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ | ಸುವೀರ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು | ಅಸತ್—ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ತ್ಯತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಅಶ್ವತ್ಥಂ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಧನವೂ ಇರುತ್ತದೆ | (ಸಃ) ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಆಯಜ್ವನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಧನವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

To him in this life is a valiant progeny, to him are swift herds of horses; the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತನೋ ಹಾರ್ದಂ ನಿವಾರಯನ್ |

ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪೆಗನೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ನೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಪಾಲಸಾವ್ರಾಜ್ಯ-
ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯೇ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

| ಓಂ ತತ್ಸತ್ |

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಧ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |

ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ |

| ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||

| ಮಂಗಳಂ |

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ತುತಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ |
ಯಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಿಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಖಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿರ್ಮಮೇ ತಮಹಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಂ |
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

॥ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಅಥ ಷಷ್ಠಸ್ಯ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯ ಆರಭ್ಯತೇ || ಪ್ರ ಕೃತಾನೀತಿ ತ್ರಿಂಚದ್ಯಚಿಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ತತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ತ್ರಿಂಶನ್ನೇಧಾತಿಥಿರಿತಿ | ಕಾಣ್ನೋ ನೇಧಾತಿಥಿ-
ರ್ಯುಷಿಃ | ಪರಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇರಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ಅನಾದೇಶಪರಿ-
ಭಾಷಯೇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಗಾಯತ್ರತೃಚಾರೀತಾವೇತಸ್ಲೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ
ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಿಣ ಆ ಘಾಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ |
ಐ. ಆ. ೫-೨-೩ | ಇತಿ || ಅತಿರಾತ್ರೇ ಪ್ರಥಮೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣಶ್ವೇ ಪ್ರ ಕೃತಾನೀತಿ
ತೈಜೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಪ್ರ ವ ಇಂದ್ರಾಯ ಮಾದನಂ ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಿಣಃ | ಅ. ೬-೪ |

ಇತಿ || ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಶಸ್ತ್ರೇ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪಂಚದಶರ್ಚಃ | ಸೂತ್ರೈಶ್ಚೇ ಹಿ | ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ಪಂಚದಶ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ || ದಶನೋಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೋಽಚ್ಛಾವಾಕವಾದೇ ಪತ್ತೀಯಜಮಾನಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೇತಿ ತೃಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ತೃಚೌ | ಅ. ೮-೧೨ | ಇತಿ || ಅಹೀನಾಂತರ್ಗತಸ್ಯಾತಿರಾತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಥಮೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಹೋತುಃ ಪನ್ಯ ಇದುಪ ಗಾಯತೇತ್ಯನುರೂಪಃ ||

ಅನುವಾದವು— ಈಗ ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲವ ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ— ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ತ್ರಿಂಶತ್ತೀಧಾತಿಥಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನ್ಯಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯಜೀಷಿಣ ಆ ಘಾ ಯೇ ಆಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಆತಿರಾತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗದ ಪ್ರಥಮ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ಪ್ರ ವ ಇಂದ್ರಾಯ ವಾದವಂ ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯಜೀಷಿಣಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೪) ವಿನ್ಯತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೆ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳ (೪-೧೮) ವಿನ್ಯಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ಪಂಚದಶ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೪) ವಿನ್ಯತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಹತ್ತನೆಯ ದಿನವ ಪ್ರಾತಃಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪತ್ತೀಯಜಮಾನರ ಪರವಾಗಿ ಪಠಿಸುವ ಋಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೆ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು (೪-೬ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ತೃಚೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೧೨) ವಿನ್ಯತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಅತಿರಾತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವ ಅಹೀನಸೂಕ್ತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪನ್ಯ ಇದುಪ ಗಾಯತೆ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು (೧೩-೧೯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೨೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೩೦ ||

|| ಋಷಿ—ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ |

| ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ |

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಿಣಃ ಕಣ್ವಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಗಾಥಯಾ ।
ಮದೇ ಸೋಮಸ್ಯ ವೋಚತ ॥ ೧ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪ್ರ | ಕೃತಾನಿ | ಯಜೀಷಿಣಃ | ಕಣ್ವಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಗಾಥಯಾ |
ಮದೇ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವೋಚತ ॥ ೧ ॥

॥ ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಕಣ್ವಾಃ ಯಜೀಷಿಣ ಯಜೀಷವತಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣೀಂದ್ರಸ್ಯ ಗಾಥ-
ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ನಾಚಾ ಮದೇಸ್ಯ ಮದೇ ಸಂಜಾತೇ ಸತಿ ಪ್ರ ವೋಚತ | ಪ್ರಬ್ರೂತ ॥

। ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥಃ ।

ಕಣ್ವಾಃ—ಎಲೈ ಕಣ್ವಗೋತ್ರದ ಋಷಿಗಳೇ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ಮದೇ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ
ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಯಜೀಷಿಣಃ—ಒಂದು ಬಾರಿ ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹಿಂಡಿದ |
ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಕೃತಾನಿ—ಹರ್ಷಕಾರಿತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು | ಗಾಥಯಾ | ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ
ವಾಕ್ಯದಿಂದ | ಪ್ರವೋಚತ—ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋದ್ಭವರಾದ ಋಷಿಗಳೇ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಹಿಂದೆ
ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಂದಲೇ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದಾವರ್ತಿ ಜಜ್ಜಿ ತೆಗೆದ ಸೋಮರಸದ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Celebrate with songs the great deeds of Indra, the drinker of the
stale Soma, when in his exhilaration.

। ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ।

ಯಜೀಷಿಣಃ ಸೋಮಸ್ಯ—ಯಜೀಷವೆಂದರೆ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಸಿವೆ
ಯಂತಿರುವ ಜಜ್ಜಿದ ಲತೆಗಳು. ಕೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಜಜ್ಜಿದ ಲತೆಗಳಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಜಜ್ಜಿ
ಸಿಕ್ಕುವ ರಸದ ಜತೆಗೆ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಯವಧಾನ್ಯದ ಹಿಟ್ಟು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಬೆರಸಿ

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ತೃತೀಯವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಹರ್ಷಿತನಾದಾಗ ಆ ಸೋಮರಸದ ಹರ್ಷ (ಮದ) ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ ಎಂದು ಮುಷಿಯು ತನ್ನ ವಂಶದವರಾದ ಕಣ್ವಗೋತ್ರದ ಮುಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿರುವನು.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯಃ ಸೃಬಿ॑ಂದ॒ಮನ॑ರ್ಶನಿಂ ಪಿಪ್ರು॑ಂ ದಾ॒ಸಮ॑ಹೀಶುವಂ ।

ವಧೀ॑ದುಗ್ರೋ ರಿ॒ಣನ್ನ॑ ಪಃ ॥ ೨ ॥

। ಽದಕಾಃ ।

ಯಃ | ಸೃಬಿ॑ಂದಂ | ಅನ॑ರ್ಶನಿಂ | ಪಿಪ್ರು॑ಂ | ದಾ॒ಸಂ | ಅ॒ಹೀಶುವಂ ।

ವಧೀ॑ತ | ಉ॒ಗ್ರಃ | ರಿ॒ಣನ್ | ಅ॒ಪಃ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯ ಇಂದ್ರ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ವಾ ಸೋಽಪ ಉದಕಾನಿ ರಿಣನ್ ಪ್ರೇರಯನ್ ಸೃಬಿಂದನಾಮಕಂ ಶತ್ರುಮನರ್ಶನಿಮನರ್ಶನಿನಾಮಕಂ ಪಿಪ್ರುಂ ಪಿಪ್ರುನಾಮಕಂ ಚ ದಾಸಂ ಆಹೀಶುವಂ ಚ ಶತ್ರುಂ ವಧೀತ್ | ಅವಧೀತ್ | ಜಘಾನ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉಗ್ರಃ—ಉಗ್ರನೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನೇ
ಅಪಃ—ಉದಕಗಳನ್ನು | ರಿಣನ್—ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ | ಸೃಬಿಂದಂ—ಸೃಬಿಂದನೆಂಬ ಶತ್ರುವನ್ನೂ | ಅನರ್ಶನಿಂ—
ಅನರ್ಶನಿ ಎಂಬುವನನ್ನೂ | ಪಿಪ್ರುಂ—ಪಿಪ್ರು ಎಂಬುವನನ್ನೂ | ದಾಸಂ—ದಾಸನನ್ನೂ | ಅಹೀಶುವಂ—
ಅಹೀಶುವನೆಂಬುವನನ್ನೂ | ವಧೀತ್—ಕೊಂದನು.

। ಛಾಂದಸ್ಸಃ ।

ಕ್ರೂರನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಅತಿಯಾಗಿ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಸೃಬಿಂದ, ಅನರ್ಶನಿ, ಪಿಪ್ರು, ದಾಸ, ಅಹೀಶುವ ಎಂಬ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದನು.

English Translation.

The fierce (deity) who, liberating the waters, has slain Sribinda, Anarshani, Pipru and the slave Ahishuva.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ನ್ಯು|ರ್ಬು|ದಸ್ಯ| ವಿ|ಷ್ವ|ಪಂ| ವ|ಷ್ವಾ|ಣಂ| ಬೃ|ಹ|ತ|ಸ್ತಿ|ರ |
 ಕೃ|ಷೇ| ತ|ದಿ|ಂದ್ರ| ಪಾಂ|ಸ್ಯಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿ | ಅ|ರ್ಬು|ದಸ್ಯ | ವಿ|ಷ್ವ|ಪಂ | ವ|ಷ್ವಾ|ಣಂ | ಬೃ|ಹ|ತಃ | ತಿ|ರ |
 ಕೃ|ಷೇ | ತ|ತ್ | ಇ|ಂದ್ರ | ಪಾಂ|ಸ್ಯಂ || ೩ ||

। ಸಾಯಜಘಾಪ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಬೃಹತೋ ಮಹತೋಽರ್ಬುದಸ್ಯ ಮೇಘಸ್ಯ ವಷ್ವಾಣಮುದಕಸ್ಯ ವಾರಕಂ
 ವಿಷ್ವಪಂ ಸ್ಥಾನಂ ನಿ ತಿರ | ವಿಧ್ಯ | ತತ್ರೈಸಿದ್ಧಂ ಪಾಂಸ್ಯಂ ವ್ರತಂ ಚ ಕೃಷೇ | ಕುರು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಬೃಹತಃ—ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾದ | ಅರ್ಬುದಸ್ಯ—ಮೇಘದ |
 ವಷ್ವಾಣಂ—ಉದಕವನ್ನು ತಡೆದಿರುವ | ವಿಷ್ವಪಂ—ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ನಿ ತಿರ—ಒಡೆದುಹಾಕು | ತತ್—
 ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಪಾಂಸ್ಯಂ—ಆ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವನ್ನು | ಕೃಷೇ—ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಡಿ ಉದಕವನ್ನು ಸುರಿಸದೆ ತಡೆದಿರುವ ಮೇಘವನ್ನು ನೀಳಿ ವೃಷ್ಟಿ
 ಯನ್ನು ಸುರಿಸು. ಈ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು.

English Translation.

Pierce the rain-holding domain of the vast Arbuda : achieve, Indra,
 this manly exploit.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪ್ರ|ತಿ| ಶ್ರು|ತಾಯ| ವೋ| ಧೃ|ಷ|ತ್ಪೂ|ರ್ಣಾ|ಶಂ| ನ| ಗಿ|ರೇ|ರ|ಧಿ |
 ಹು|ವೇ| ಸು|ತಿ|ಪ್ರ|ಮೂ|ತಯೇ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪ್ರತಿ | ಶ್ರುತಾಯ | ವಃ | ಧೃಷತ್ | ತೂರ್ಣಾಶಂ | ನ | ಗಿರೀಃ | ಅಧಿ |

ಹುನೇ | ಸುಶಿಪ್ರಂ | ಊತಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಶ್ರುತಾಯ ಸ್ತುತೀನಾಂ ಶ್ರವಣಾಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ ಧೃಷಚೈತ್ರೋನ್ ಧೃಷಂತಂ ಸುಶಿಪ್ರಂ ಸುಹನುನಿಂದ್ರಂ ಪ್ರತಿ ಹುನೇ | ಹ್ಯಯಾಮಿ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಯಥಾ ಘರ್ನೋಽಭಿತಪ್ತಃ ಪುಮಾಂಸ್ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಕಃ | ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೂರ್ಣಮಶ್ನುತೇ | ನಿ. ೫-೧೬ | ಇತಿ | ಗಿರೀರಧಿ ಮೇಘಂ ಪ್ರತಿ ಹ್ಯಯತಿ | ಪರ್ವತೋ ಗಿರಿರಿತಿ ಮೇಘಾನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಜನರೇ) ಗಿರೀಃ ಅಧಿ—ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾದ ಜನರು ಮೇಘದಿಂದ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ—ಉದಕವನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆ | ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ | ಸುಶಿಪ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಶ್ರುತಾಯ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಪ್ರತಿ ಹುನೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಜನರೇ, ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಜನರು ಮೇಘದಿಂದ ಉದಕವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke the victorious handsome-jawed Indra for your protection, and to hear (your praises), as (a traveller invokes) the water from the cloud.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ತೂರ್ಣಾಶಂ—ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿಹಾರಿ—

ತೂರ್ಣಾಶಂ | ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೂರ್ಣಮಶ್ನುತೇ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಗಿರೀರಧಿ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | (ನಿ. ೫-೧೬)

ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು ಈ ಉದಕವು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದು ಅಥವಾ ಬೇಗನೆ ಸುತ್ತುಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹರಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಗಿರೀರಧಿ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿನಾಕೃದ ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಇರುವುದು.

ತೋರ್ಣಾಶಂ—ಉದಕಂ | ತೋರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು—ತೋರ್ಣಾಶ-
ಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೋರ್ಣಮಶ್ನುತೇ (ನಿ. ೫-೧೬) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತೋರ್ಣವೆಂದರೆ
ಬೇಗನೆ ಬೇಗನೆ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಎಂದರೆ ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಆಹಾರದಂತೆ ಅಗಿದು ತಿನ್ನಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ
ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಉದಕಕ್ಕೆ ತೋರ್ಣಾಶವೆಂದು ಹೆಸರು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಗೋರಶ್ಚ ಸ್ಯ ವಿ ವ್ರಜಂ ಮಂದಾನಃ ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ |
ಪುರಂ ನ ಶೂರ ದರ್ಷಸಿ || ೫ ||

|| ಽದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಗೋಃ | ಅಶ್ಚ ಸ್ಯ | ವಿ | ವ್ರಜಂ | ಮಂದಾನಃ | ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ |
ಪುರಂ | ನ | ಶೂರ | ದರ್ಷಸಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಮಂದಾನೋ ಮೋದಮಾನೋ ಗೋರಶ್ಚ ಸ್ಯ ಚ ವ್ರಜಂ
ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಂ ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ ಸೋಮಾರ್ಹೇಭ್ಯಃ ಪುರಂ ನ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಗರಮಿವ ವಿ ದರ್ಷಸಿ |
ವಿವೃತದ್ವಾರಂ ಕರೋಷಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಮಂದಾನಃ—ನಮ್ಮ
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ | ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ—ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನಮಗಾಗಿ |
ಪುರಂ ನ—ಶತ್ರುಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ | ಗೋಃ—ಗೋವುಗಳೂ | ಅಶ್ಚ ಸ್ಯ—ಕುದುರೆ
ಗಳೂ ಇರುವ | ವ್ರಜಂ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು | ವಿ ದರ್ಷಸಿ—ತೆಗೆದಿರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನೀನು ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನಮಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆಯು
ವಂತೆ ಗೋವುಗಳೂ, ಆಶ್ವಗಳೂ ತುಂಬಿರುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಿಡು.

English Translation.

Exhilarated by the Soma draughts, you, hero, throw open the
pastures of the cattle and horses like a (hostile) city.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿ ಮೇ ರಾರಣಃ ಸುತ ಉಕ್ಥೇ ವಾ ದಧಸೇ ಚನಃ |

ಆರಾಧುಪ ಸ್ವಧಾ ಗಹಿ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯದಿ | ಮೇ | ರರಣಃ | ಸುತೇ | ಉಕ್ಥೇ | ವಾ | ದಧಸೇ | ಚನಃ |

ಆರಾತ್ | ಉಪ | ಸ್ವಧಾ | ಆ | ಗಹಿ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮೇ ಮಮ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ ಸೋಮ ಉಕ್ಥೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ವಾ ಯದಿ ರಾರಣಃ ರಮಸೇ ಚನೋಽನ್ನಂ ಯದಿ ಚ ದಧಸೇ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ತರ್ಹ್ಯಾರೂದ್ಧಾರಾತ್ ಸ್ವಧಾನ್ನೇ-ನೋಸಾ ಗಹಿ | ಉಪಾಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮೇ—ನಾನು ಹಿಂಡಿದ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ | ವಾ—ಅಥವಾ | ಉಕ್ಥೇ—ನಾನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ | ಯದಿ ರಾರಣಃ—ನಿನಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾದದ್ದೇ ಆದರೆ ಮತ್ತು | ಚನಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ದಧಸೇ—ನನಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ | ಆರಾತ್—ದೂರ ಪ್ರದೇಶದ ಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ | ಸ್ವಧಾ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ | ಉಪ ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮ ಸಮಾ ಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಸೋಮರಸದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ನಾನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾದರೆ ಮತ್ತು ನೀನು ನನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ನೀನು ದೂರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

If you are propitiated by my libation and praise, bestow food (upon me), come with viands from afar.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ಅಸಿ ಪ್ಪಸಿ ಸ್ತೋತಾರ ಇಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ |

ತ್ವಂ ನೋ ಜಿನ್ವ ಸೋಮಪಾಃ || ೭ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ಅಪಿ | ಸ್ತಸಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ |
ತ್ವಂ | ನಃ | ಜಿನ್ವ | ಸೋಮ್ರಪಾಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯೇಂದ್ರ ತೇ ತವಾಪಿ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ಸ್ತೋತಾರಃ
ಸ್ತಸಿ | ಭವಾಮಃ | ಹೇ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಜ್ಜಾನ್ವ | ಪ್ರೀಣಯಸಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ ಘ—
ನಾವೂ ಸಹ | ತೇ ಅಪಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ—ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರಾಗಿ | ಸ್ತಸಿ—
ಇದ್ದೇವೆ | ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು |
ಜಿನ್ವ—ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು
ತ್ತೇವೆ. ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

English Translation.

Indra, you are pleased by praise, we are your adorers ; do you
therefore, who are the drinker of the Soma, be generous unto us.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉತ ನಃ ಪಿತುನಾ ಭರ ಸಂರರಾಣೋ ಅವಿಕ್ಷಿತಂ |
ಮಘವನ್ಸೂರಿ ತೇ ವಸು || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಉತ | ನಃ | ಪಿತುಂ | ಆ | ಭರ | ಸಂರರಾಣಃ | ಅವಿಕ್ಷಿತಂ |
ಮಘವನ್ | ಸೂರಿ | ತೇ | ವಸು || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಉಪಾಪಿ ಚ ಹೇ ಮಘವನ್ ಸಂರರಾಣಃ ಸಂರಮಮಾಣಸ್ತುಮವಿಕ್ಷಿತಮವಿಕ್ಷೀಣಂ ಪಿತು-
ಮುನ್ನಂ | ಸೃಷ್ಟಃ ಪಿತುರಿತ್ಯೆನ್ನನಾಮಸು ಪಾಲಾತ್ | ನೋಽಸ್ಯಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಅಹರ | ತೇ ತವ ವಸು
ಭವಂ ಭೂರ್ಯುಧಿಕಂ ಹಿ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೇ ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಂರಣಾಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ | ಅವಿಕ್ಷಿತಂ—ನಾಶವಾಗದಿರುವ | ಪಿತುಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವಸು—ಧನವು | ಭೂರಿ—ಬಹಳವಾಗಿದೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಇದಲ್ಲದೆ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ನೀನು ನಾಶವಾಗದಿರುವ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದುಕೊಡು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನವು ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Gratified by us, bring us undiminished food, Maghavan, for vast is your wealth.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉತ ನೋ ಗೋಮತಸ್ಕೃಧಿ ಹಿರಣ್ಯವತೋ ಅತ್ತಿನಃ |

ಇಳಾಭಿಃ ಸಂ ರಭೇಮಹಿ || ೯ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಉತ | ನಃ | ಗೋಮತಃ | ಕೃಧಿ | ಹಿರಣ್ಯವತಃ | ಅತ್ತಿನಃ |

ಇಳಾಭಿಃ | ಸಂ | ರಭೇಮಹಿ || ೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಗೋಮತೋ ಗೋಮಿನಃ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಅತ್ತಿನೋಽಶ್ವಯುಕ್ತಾನ್ ಕೃಧಿ | ಹಿರಣ್ಯವತೋ ಧನವತಶ್ಚ ಕೃಧಿ | ಇಳಾಭಿರನ್ನೈಶ್ಚ ಸಂ ರಭೇಮಹಿ | ವಯಂ ಸಂರಬ್ಧಾ ಭವೇಮು ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಅತ್ತಿನಃ—ಅಶ್ವವುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಹಿರಣ್ಯವತಃ—ಧನವಂತರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಕೃಧಿ—ಮಾಡು (ಮತ್ತು ನಾವು) | ಇಳಾಭಿಃ—ಅನ್ನಗಳಿಂದ (ಅನ್ನಗಳನ್ನು) | ಸಂ ರಭೇಮಹಿ—ಹೊಂದಿರುವಂತಾಗಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಮತ್ತು ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಧನವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಮತ್ತು ನಾವು ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಡೆದಿರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Make us (Indra) possessed of cattle, of gold, and horses: may we prosper with abundant viands.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬೃ**ಬ**ದು**ಕ್ಠಂ** ಹ**ನಾ**ಮ**ಹೇ** ಸೃ**ಪ್ರ**ಕ**ರ**ಸ್ಸ**ಮೂ**ತ**ಯೇ** |

ಸಾ**ಧು** ಕೃ**ಣ್ಣಂ**ತ**ಮ**ವ**ಸೇ** || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬೃ**ಬ**ತ್ಽ**ಉ**ಕ್ಠಂ | ಹ**ನಾ**ಮ**ಹೇ** | ಸೃ**ಪ್ರ**ಕ**ರ**ಸ್ಸಂ | ಊ**ತ**ಯೇ |

ಸಾ**ಧು** | ಕೃ**ಣ್ಣಂ**ತಂ | ಅವ**ಸೇ** || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಊತಯೇ ಲೋಕಸ್ಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಂ ಪ್ರಸ್ಯತಬಾಹುಂ | ಕರಸ್ನೌ ಬಾಹೂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರಸ್ನಾತಾರೌ | ನಿ. ೬-೧೭ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯವಚನಾತ್ | ಅವಸೇ ಲೋಕಸ್ಯ ಪಾಲನಾಯ ಸಾಧು ಕೃಣ್ಣಂತಂ ಸಾಧು ಕುರ್ವಂತಂ ಬೃಬದುಕ್ಠಂ ಮಹದುಕ್ಠಮಿಂದ್ರಂ ಹನಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಬೃಬದುಕ್ಠೋ ಮಹದುಕ್ಠೋ ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ಮಾ ಉಕ್ಠಂ | ನಿ. ೬-೪ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಊತಯೇ—ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಂ—ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ | ಅವಸೇ—ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಸಾಧು—ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ | ಕೃಣ್ಣಂತಂ—ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನೂ | ಬೃಬದುಕ್ಠಂ—ಮಹತ್ಸ್ನೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಹನಾಮಹೇ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೀಡಿರುವವನೂ, ಲೋಕದ ಜನರನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ನಾನಾಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುವವನೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke Indra, who is greatly to be praised, whose arm is stretched out for the protection (of the world), acting nobly for our defence.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಸ್ಮರು ಸ್ಯಪ್ರಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಋಕ್ಯೆನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಯಪ್ರಕರಸ್ಸಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಾರೆ.

ಸ್ಯಪ್ರಃ ಸರ್ಪಣಾತ್ | ಇದಮಪೀತರತ್ ಸ್ಯಪ್ರಮೇತೆಸ್ಮಾದೇವ ಸರ್ಪಿವಾ ತೈಲಂ ವಾ |
ಸ್ಯಪ್ರಕರಸ್ಸಮೂತಯೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | ಕರಸ್ನಾ ಬಾಹೂ ಕರ್ಮಣಃ |
ಪ್ರಸ್ನಾತಾರೌ || (ನಿ. ೬-೧೭)

ಎಂದರೆ—ಸ್ಯಪ್ರಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಜಾರಿಹೋಗು, ನುಣುಚಿಕೊಳ್ಳು ಎಂದರ್ಥವಿರುವ ಸ್ಯಪ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸ್ಯಪ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಘೃತ ಅಥವಾ ತೈಲ (ಎಣ್ಣೆ) ಎಂಬರ್ಥವಿರುವಾಗಲೂ ಈ ಶಬ್ದವು ಇದೇ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು. ಸ್ಯಪ್ರಕರಸ್ಸಮೂತಯೇ ಎಂಬುದು ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಉದಾಹರಣೆಯು. ಕರಸ್ನಾ ಎಂದರೆ ನೀಡಿರುವ, ಚಾಚಿರುವ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಎಂದರ್ಥವು. ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಯೆನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಚಾಚಿರುವನು ಎಂದರ್ಥವು.

ಬೃಬದುಕ್ಥಂ—ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯಾಸ್ಮರು ಈ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಬೃಬದುಕ್ಥಂ | ಬೃಬದುಕ್ಥೋ ಮಹದುಕ್ಥೋ ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ಮಾ ಉಕ್ಥಮಿತಿ ಬೃಬದುಕ್ಥೋ ವಾ |
ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಹವಾಮಹೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೬-೪)

ಬೃಬದುಕ್ಥವೆಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಹಾಸ್ತೋತ್ರವು ಎಂದರ್ಥವು. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಎಂದು ಈ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಯೆನಲ್ಲಿರುವ ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಹವಾಮಹೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿರುವರು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಸಂಸ್ಥೇ ಚಿಚ್ಚತಕ್ರತುರಾದೀಂ ಕೃಣೋತಿ ವೃತ್ತ್ರಹಾ |

ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಪುರೂವಸು || ೧೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯಃ | ಸಂಸ್ಥೇ | ಚಿತ್ | ಶತ್ಕ್ರತುಃ | ಆತ್ | ಈಂ | ಕೃಣೋತಿ | ವೃತ್ತ್ರಹಾ |

ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ | ಪುರುವಸುಃ || ೧೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇಂದ್ರಃ ಸಂಸ್ಥೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತುಕ್ರತುರ್ಬಹುಕರ್ಮಾ ಭವತಿ ಅಪಿ ಬಾದನಂ-
ತರಮಾಮಿದಂ ಶತ್ರುವಧಾದಿಕಂ ಕೃಣೋತಿ ಕರೋತಿ ಚಿದೇವ ಅಯಮಿಂದ್ರೋ ವೃತ್ತ್ರಹಾ ಶತ್ರುಣಾಂ

ಹಂತಾ ಭವತಿ | ಕಿಂಚಿ ಜರಿತ್ಯೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೇ ಪುರೂವಸುರ್ಬಹುಧನೋ ಭವತಿ | ನ ಸ್ವಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಶತಕೃತಃ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನೋ | ಆತ್—ಆನಂತರ | ಈಂ—ಶತ್ರುವಧಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಣೋತಿ—ಮಾಡುವನೋ | ಚಿತ್—ಆ ಇಂದ್ರನೇ | ವೃತ್ರಹಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವನು ಮತ್ತು | ಜರಿತ್ಯೈಃ—ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಪುರೂವಸುಃ—ಬಹಳವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು.

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಆ ಇಂದ್ರನೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನು. ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಬಳಿ ಬಹಳ ಧನವಿರುವುದು.

English Translation.

The slayer of Vritra, the accomplisher of a hundred exploits in war, achieves them that he may be the giver of much wealth to his worshippers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನಃ ಶಕ್ರಶ್ಚಿದಾ ಶಕ್ದಾನವಾ ಅಂತರಾಭರಃ |

ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಶಕ್ರಃ | ಚಿತ್ | ಆ | ಶಕ್ತ್ | ದಾನವಾನ್ | ಅಂತರಾಭರಃ |

ಇಂದ್ರಃ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಉತಿಭಿಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶಕ್ರಃ ಶಕ್ತಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ ನಕ್ಷಿ ದಸ್ಮಾನಸ್ಯಾ ಶಕ್ತ್ | ಶಕ್ತಾನ್ ಕರೋತು | ಅಪಿ ಚೇಂದ್ರೋ ದಾನವಾನ್ ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವೈರೂತಿಭಿಃ ಪಾಲನೈರಂತರಾಭರೋಽಂತರಾಹರಶ್ಚಿದ್ರಾಣಾಮಾಪ್ನುರಕಃ | ಛಿದ್ರಾಪಿಧಃಯಿತೈರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರಃ—ಶಕ್ತನಾದ | ಸಃ—ಆ ಇಂದ್ರನು | ನಃ ಚಿತ್—ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಹ | ಆ ಶಕ್ತ್—ಶಕ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ ಮತ್ತು | ದಾನವಾನ್—ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—

ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಲೊಡನೆ ನಮ್ಮ | ಅಂತೆರಾಭರಃ—ಆಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗುವ ಪ್ರದೇಶ
ಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಶಕ್ತನಾದ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಹ ಶಕ್ತಿಯುತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ. ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ
ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಆಪಾಯಕ್ಕೀಡಾಗುವ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May Sakra give us strength, may the liberal Indra with all protec-
tions be the supplier of our deficiencies.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಂತೆರಾಭರಃ—ಅಂತೆರಾಹರಶ್ಚಿದ್ರಾಣಾಮಾಪೂರಕಃ | ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಶತ್ರುಗಳು ಅವಕಾಶ
ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುವರು. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶವೂ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೈನಿಕರ ವಿಷಯವೂ ಹಾಗೆಯೇ.
ದೇಹರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕವಚಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೂ ಆಪಾಯಕ್ಕೀಡಾಗುವ ಭಾಗವು ಅಥವಾ ಅವಯವವು ಇದ್ದೇ
ಇರುವುದು. ಇಂತಹ ಆಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಬಹುದಾದ (Vulnerable points) ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನು
ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂಬ ಭಾವವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವುದು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯೋ ರಾಯೋ | ವನಿಮಹಾನ್ತುಪಾಸಃ | ಸುನ್ವತಃ | ಸಖಾ |

ತಮಿಂದ್ರಮಭಿ ಗಾಯತ || ೧೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯಃ | ರಾಯಃ | ಅವನಿಃ | ಮಹಾನ್ | ಸುಪಾರಃ | ಸುನ್ವತಃ | ಸಖಾ |

ತಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಅಭಿ | ಗಾಯತ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರೋ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯಾವನಿಃ ಪಾಲಕೋ ಮಹಾನ್ ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ ಸುಪಾರಃ
ಶೋಭನಪಾರಣಶ್ಚ ಭವತಿ | ಯಶ್ಚ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಖಾ
ಪ್ರಿಯೋ ಭವತಿ | ತಮಿಂದ್ರಮಭಿ ಗಾಯತ | ಅಭಿಷ್ವತ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕೆ | ಅವನಿಃ—ಪಾಲಕನೋ | ಮಹಾನ್—
ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ | ಸುಪಾರಃ—ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಂದ ಸಮಾಪಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆಗಿರುವನೋ |

ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನ | ಸಖಾ—ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ | ತಂ
ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಭಿ ಗಾಯತೆ—ಗಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಧನಕ್ಕೆ ಪಾಲಕನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ, ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಗೆ ಸುಲಭ
ವಾಗಿ ಲಭ್ಯನೂ ಆಗಿರುವನೋ, ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿರು
ವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಗುಣಗಾನಮಾಡಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Glorify that Indra who is the preserver of riches, the mighty, the
conveyer beyond (calamity), the friend of offerer of the libation.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆಯಂ ತಾರಂ ಮಹಿ ಸ್ಥಿರಂ ಪೃತನಾಸು ಶ್ರವೋಜಿತಂ |
ಭೂರೇರಿಶಾನಮೋಜಸಾ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆಯಂ ತಾರಂ | ಮಹಿ | ಸ್ಥಿರಂ | ಪೃತನಾಸು | ಶ್ರವೋಜಿತಂ |
ಭೂರೇಃ | ಈಶಾನಂ | ಓಜಸಾ || ೧೪ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಆಯಂ ತಾರಮಾಗಂತಾರಂ ಮಹಿ ಮಹಾಂತಂ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸ್ಥಿರಮಚಲಂ
ಶ್ರವೋಜಿತಂ ಶ್ರವಣೋ ಜೇತಾರಮೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಭೂರೇರ್ಬಹೋರ್ಧನಸ್ಯೇಶಾನಮೀಶ್ವರಮಭಿ-
ಗಾಯತೆ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಆಯಂ ತಾರಂ—ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವವನೂ | ಮಹಿ—ಮಹಾಮಹಿಮನೂ |
ಪೃತನಾಸು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ | ಸ್ಥಿರಂ—ಓದಿಹೋಗದೆ ಶತ್ರುವನ್ನೆದುರಿಸಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವನೂ |
ಶ್ರವೋಜಿತಂ—ಶತ್ರುಗಳ ಅನ್ನವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಗಳಿಸುವವನೂ ಅಥವಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುವವನೂ |
ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಭೂರೇಃ—ಬಹಳವಾದ ಧನಕ್ಕೆ | ಈಶಾನಂ—ಓಡಿಯನೂ ಅಥ-
(ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರಿ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಅವರ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರುವವನೂ, ಮಹಾಮಹಿಮನೂ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತು ಓಡಿಹೋಗುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಅಥವಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುವವನೂ, ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ಧನರಾಶಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

English Translation.

Him who comes nigh, the mighty, the firm in battles, the acquirer of fame, the lord of the vast riches through his prowess.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕಿರಸ್ಯ ಶಚೀನಾಂ ನಿಯಂತಾ ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ |

ನಕಿರ್ವಕ್ತಾ ನ ದಾದಿತಿ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕಿಃ | ಅಸ್ಯ | ಶಚೀನಾಂ | ನಿಯಂತಾ | ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ |

ನಕಿಃ | ವಕ್ತಾ | ನ | ದಾತ್ | ಇತಿ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ ಶೋಭನಾನಾಂ ಶಚೀನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ | ಧೀಃ ಶಚೀತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಯಂತಾ ನಿಯಾಮಕಃ | ಅಯಮಿಂದ್ರೋ ನ ದಾದಿತಿ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತಿ ನಕಿರ್ವಕ್ತಾ ನ ಕಶ್ಚಿದ್ವದತಿ | ಕಿಂತು ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜನೋಽಯಂ ಪ್ರದಾತೇತ್ಯೇವ ಬ್ರವೀತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಥವಾ ಮಂಗಳಕರವಾದ | ಶಚೀನಾಂ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ನಿಯಂತಾ—ನಿಯಮನಮಾಡುವವನು | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | (ಮತ್ತು ಈ ಇಂದ್ರನು) ನ ದಾತ್ ಇತಿ—ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು | ನಕಿಃ ವಕ್ತಾ—ಹೇಳುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಮಾಡುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ನಿಯಮನಮಾಡುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನು ಯಾರ ಅಧೀನಕ್ಕೂ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಈ ಇಂದ್ರನು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ, ಇಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

No one puts a limit to his glorious deeds, no one asserts that he is not generous.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ನೂನಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಮೃಣಂ ಪ್ರಾಶೂನಾಮಸ್ತಿ ಸುನ್ವತಾಂ |

ನ ಸೋಮೋ ಅಪ್ರತಾ ಪಪೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ನೂನಂ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ | ಮೃಣಂ | ಪ್ರಾಶೂನಾಂ | ಅಸ್ತಿ | ಸುನ್ವತಾಂ |

ನ | ಸೋಮಃ | ಅಪ್ರತಾ | ಪಪೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಾಶೂನಾಂ | ಯೇ ಸೋಮಂ ಪ್ರಾಶೂನಂತಿ ತೇ ಪ್ರಾಶವಃ | ತೇಷಾಂ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತಾಂ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮೃಣಂ ದೇವಣ್ಯಂ ನ ನೂನಮಸ್ತಿ | ನ ಖಲು ವಿದ್ಯತೇ | ತಥಾ ಚ ಕ್ರೂಯತೇ | ಏಷ ವಾ ಅನ್ಯಸೋ ಯಃ ಪುತ್ರೀ ಯಜ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವಾಸೀ | ತೈ. ಸಂ. ೬-೩-೧೦-೫ | ಇತಿ | ಕಿಂಚಾಪ್ರತಾವಿಸ್ತೀರ್ಣಧನೇನ ಸೋಮೋ ನ ಪಪೇ | ನ ಪೀಯತೇ | ಪ್ರಭೂತಧನೇನೈವ ಸೋಮಃ ಪೀಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಾಶೂನಾಂ—ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ | ಸುನ್ವತಾಂ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ | ಮೃಣಂ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ದೇವ ಮಣವು | ನೂನಂ—ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ | ನ ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದಿಲ್ಲ (ಮತ್ತು) | ಅಪ್ರತಾ—ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧನವಿಲ್ಲದವರಿಂದ | ಸೋಮಃ—ಸೋಮರಸವು | ನ ಪಪೇ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ, ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವಾಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಾವೂ ಪಾನ ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಧನಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿರುವವರಿಂದ ಸೋಮ ಪಾನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

Verily no debt is due (to the gods) by those Soma-partaking Brahmans offering libations : the Soma is not drunk without the expenditure of boundless (wealth).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನ, ಸೋಮಾಭಿಷವ ಎಂದರೆ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸೋಮಪಾನವೆಂದರ್ಥವು. ಈ ರೀತಿ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ ದೇವಮುಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಧನವುಳ್ಳ ಪುರುಷರಿಂದ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಜನರು ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ದೇವಮುಣವೆಂದರೆನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿನಯಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಶ್ರುತಿಯು ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಜಾಯಮಾನೋ ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾ ಜಾಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣರ್ಷಿಭ್ಯೋ
ಯಜ್ಞೇನ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಜಯಾ ಪಿತೃಭ್ಯ ಏಷ ವಾ ಅನ್ಯಣೋ ಯಃ ಪುತ್ರೀ ಯಜ್ಞಾ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವಾಸೀ || (ತೈ. ಸಂ. ೬-೩-೧೦-೫)

ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಮುಣಗಳನ್ನು (ಸಾಲಗಳನ್ನು) ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಹುಟ್ಟುವನು ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಮುಷಿಮುಣ, ದೇವಮುಣ, ಪಿತೃಮುಣ ಎಂಬ ಮೂರು ಮುಣಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮುಣಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂದರೆ—ಉಪನಯನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡುತ್ತಾ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಮುಷಿಮುಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಬಳಿಕ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ದೇವಮುಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ವಿವಾಹಿತ ಪುತ್ರನಾದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಿತೃಮುಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಮುಣಸರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪನಯನಾನಂತರ ಗುರುಕುಲವಾಸ ವಾಸಮಾಡಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಗುರುವಿನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ಕರ್ಮಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು. ಪ್ರಕೃತ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಮುಣದ ವಿಷಯವು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವುದು. ಸೋಮಾಭಿಷವ, ಸೋಮಪಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವು ಸೂಚಿತವಾಗುವುದು. ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಸೋಮಪಾನವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸೋಮಾಭಿಷವ, ಸೋಮಪಾನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವೆಂದೇ ಅರ್ಥವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇವಮುಣವು ತೀರುವುದು ಎಂದು ಮುಕ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪ॒ನ್ಯ ಇ॒ದು॒ಪ॑ ಗಾ॒ಯ॒ತ ಪ॒ನ್ಯ ಉ॒ಕ್ಥಾ॒ನಿ॑ ಶಂ॒ಸತ॑ ।
 ಬ್ರ॒ಹ್ಮಾ ಕೃ॒ಣೋ॒ತ ಪ॒ನ್ಯ ಇ॒ತ್ ॥ ೧೭ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ।

ಪ॒ನ್ಯೇ । ಇ॒ತ್ । ಉ॒ಪ॑ । ಗಾ॒ಯ॒ತ॒ । ಪ॒ನ್ಯೇ । ಉ॒ಕ್ಥಾ॒ನಿ॑ । ಶಂ॒ಸತ॑ ।
 ಬ್ರ॒ಹ್ಮ । ಕೃ॒ಣೋ॒ತ॒ । ಪ॒ನ್ಯೇ । ಇ॒ತ್ ॥ ೧೭ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಉಪಾಗಾತಾರಃ ಪನ್ಯ ಇತ್ ಸ್ತುತ್ಯ ಏವೇಂದ್ರ ಉಪ ಗಾಯತ | ಉಪಗಾನಂ: ಕುರುತ | ಕಿಂಚಿ ಪನ್ಯ ಏವೇಂದ್ರ ಉಕ್ಥಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಂಸತ | ಹೇ ಸ್ತೋತಾರ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಪನ್ಯ ಇತ್ ಸ್ತುತ್ಯ ಏವೇಂದ್ರೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯಾನ್ಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕೃಣೋತ | ಕುರುತ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಉಪಗಾತೃಗಳೇ) ಪನ್ಯೇ ಇತ್—ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ | ಉಪ ಗಾಯತ—ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಗಾನಮಾಡಿ | (ಮತ್ತು) ಪನ್ಯೇ—ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ | ಉಕ್ಥಾನಿ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು | ಶಂಸತ—ಪಠಿಸಿ | (ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ) ಪನ್ಯೇ ಇತ್—ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು | ಕೃಣೋತ—ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಸಾಮಗಾಯಕರೇ, ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿ. ಆ ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಠಿಸಿ. ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ, ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿ.

English Translation.

Sing praises to the adorable (Indra), repeat prayers to the adorable (Indra), address hymns to the adorable (Indra).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಪ॒ನ್ಯ ಆ ದ॑ದಿ॒ರಚ್ಚ॒ತಾ ಸ॒ಹಸ್ರಾ॑ ನಾ॒ಜ್ಯವೃ॑ತಃ ।
 ಇಂದ್ರೋ॑ ಯೋ ಯಜ್ಞನೋ ವೃ॒ಧಃ ॥ ೧೮ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ॒ನ್ಯಃ | ಆ | ದ॒ದಿ॒ರತ್ | ಶ॒ತಾ | ಸ॒ಹಸ್ರಾ | ವಾ॒ಜೀ | ಅವ್ಯ॑ತಃ |

ಇ॒ಂದ್ರಃ | ಯಃ | ಯ॑ಜ್ಞನಃ | ವೃ॒ಧಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವಾಜೀ ಬಲವಾಙ್ಮತಾ ವೀರಾಣಾಂ ಶತಾನಿ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚಾ ದದಿರತ್
ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ದಾರಯತಿ ಸೋಽಯಮಿಂದ್ರಃ ಶತ್ರುಭಿರವೃತಃ ಪನ್ಯಃ ಸ್ತುತೋ ಭವತಿ | ಯಜ್ಞನೋ
ವಿಧಿನೇಷ್ಯವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೃಧೋ ವರ್ಧಯಿತಾ ಚ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ವಾಜೀ—ಶಕ್ತಿವಂತನೂ | ಶತಾ—ನೂರು ಮಂದಿ ವೀರರನ್ನೂ |
ಸಹಸ್ರಾ—ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಯೋಧರನ್ನೂ | ಆ ದದಿರತ್—ಸುಲಭವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೀಳಿಹಾಕಬಲ್ಲನೋ |
ಇಂದ್ರಃ—ಇಂತಹ ಇಂದ್ರನು | ಅವೃತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಜೇಯನಾಗಿಯೂ | ಪನ್ಯಃ—ಸ್ತುತೃನಾಗಿಯೂ |
ಯಜ್ಞನಃ—ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆಗಿ | ವೃಧಃ—
ಯಜಮಾನನನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿಯು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ
ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ವೀರರನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕಬಲ್ಲನು. ಇಂತಹ ಸ್ತುತೃನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞ
ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The powerful Indra, the discomforter of hundreds and thousands, unchecked (by foes), is adorable; he who is the benefactor of the sacrificer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ॒ಷ್ಣೋ ಚ॑ರ॒ ಸ್ವ॒ಧಾ ಅ॒ನು ಕೃ॒ಷ್ಟ್ವೀ॒ನಾಮ॒ನ್ವಾ॒ಹುವಃ॑ |

ಇ॒ಂದ್ರ॒ ಪಿ॒ಬ॒ ಸು॒ತಾನಾ॑ಂ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ಚರ | ಸ್ತಧಾಃ | ಅನು | ಕೃಷ್ಟೀನಾಂ | ಅನು | ಅತ್ರಹುವಃ |
 ಇಂದ್ರ | ಪಿಬ | ಸುತಾನಾಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಹುವ ಆಹ್ವಾತವ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಕೃಷ್ಟೀನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ತಧಾ ಹವೀಂಷ್ಯನು ಸು
 ಸುಷ್ಯ ವಿ ಚರ | ದ್ವಿತೀಯೋಽನು ಪೂರಣಃ | ಸುತಾನಾಮಭಿಷುತಾನ್ ಸೋಮಾಂಶ್ಚ ಪಿಬ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಹುವಃ—ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ನೀನು | ಕೃಷ್ಟೀನಾಂ—ಮನುಷ್ಯರು
 ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸ್ತಧಾಃ ಅನು—ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ | ಸು ವಿ ಚರ—ಹೋಗುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ | ಸುತಾನಾಂ—
 ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮರಸಗಳನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ನೀನು ಮನುಷ್ಯರು ಅರ್ಪಿಸುವ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ
 ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, you are to be invoked of men ; come to their offered viands,
 drink of (their) libations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಿಬ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾವುತ ಯಸ್ತುಗ್ರೈ ಸಚಾ |
 ಉತಾಯಮಿಂದ್ರ ಯಸ್ತವ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಿಬ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ | ಉತ | ಯಃ | ತುಗ್ರೈ | ಸಚಾ |
 ಉತ | ಅಯಂ | ಇಂದ್ರ | ಯಃ | ತವ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ ಸ್ವಧೈನವಾನ್ ಸ್ವಧೂತಪಯಸೋ ಧೇನೋಃ ಸಂಬಂಧಿನಃ
 ಸೋಮಾನ್ | ಧೇನ್ವಾ ಕ್ರೀತಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ ಶ್ರೂಯತೇ | ಧೇನ್ವಾ ಕ್ರೀಣಾತೀತಿ | ಉತಾಪಿ ಚ

ಯಃ ಸೋಮಸ್ತುಗ್ರ್ಯ ಉದಕೇ | ಬುಸಂ ಶುಗ್ರ್ಯಮಿಶ್ರುದಕನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಸಚಾ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ
ತಮಪಿ ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಉತಾಪಿ ಚ ಯಃ ಸೋಮಸ್ತವ ತ್ವದೀಯಸ್ತಾಮುದ್ದಿಕ್ಯ ಗೃಹೀತೇ
ಸೋಮಯಂ ತ್ವಯಾ ಪಾತವ್ಯ ಇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿನಗಾಗಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿರು
ವುದೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ಶುಗ್ರ್ಯೇ ಸಚಾ—ನೀರಿನಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿರು
ವುದೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ತವ—ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೋ | ಅಯಂ—ಅಂತಹ
ಈ ಸೋಮವು ನಿನ್ನಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು
ಕೊಂಡು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉದಕವನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಪಾನಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ
ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Drink of the (Soma) purchased by the milch cow, that (Soma) which
is mixed with water, that which, Indra, is especially yours.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೋಮವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸೋಮ
ಲತೆಗಳು ಕೆಲವು ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು
ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬಹು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ದೂರಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ
ತಂದವರಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಕೊಂಡು
ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸೋಮಕ್ರಯಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಯಜ್ಞಾಂಗವಾದ ಒಂದು ಕರ್ಮವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು
ರೂಢಿಯು. ಆ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತ್ರೈತ್ತೀಯಸಂಹಿತೆಯ ವಾಕ್ಯವು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಅಜಯಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸತಪಸಮೇವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಹಿರಣ್ಮೇನ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸಶುಕ್ರಮೇವೈನಂ
ಕ್ರೀಣಾತಿ ಧೇನ್ವಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸಾಶಿರಮೇವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತ್ಕೃಷಭೇಣ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸೇಂದ್ರಮೇ-
ವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತ್ಕನಡುಹಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ವಹ್ನಿವಾ ಅನಡ್ವಾನ್ ವಹ್ನಿನೈವ ವಹ್ನಿ ಯಜ್ಞಸ್ಯ
ಕ್ರೀಣಾತಿ ಮಿಥುನಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಮಿಥುನಸ್ಯಾವರುಧ್ಯೈ ವಾಸಸಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸರ್ವದೇ-
ವತ್ಯಂ ವೈ ವಾಸಃ ಸರ್ವಾಭ್ಯ ಏವೈನಂ ದೇವತಾಭ್ಯಃ ಕ್ರೀಣಾತಿ ದಶ ಸಂಪದ್ಯಂತೇ ||

(ಶ್ರೈ. ಸಂ. ೬. ೧-೧೦-೧, ೨)

ಆಡು, ತಪಸ್ಸು, ಸುವರ್ಣ, ಶುಕ್ರ, ಕರೆಯುವ ಹಸು, ಹಾಲು, ಹೋರಿ, ಎತ್ತು, ಒಂದು ಜತೆ, ವಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಧೇನು ಎಂದರೆ, ಹಾಲನ್ನು ಕನಿಯುವ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಸೋಮವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ತನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅತಿ¹ | ಇಹಿ | ಮನ್ಯು²ಷಾವಿಣಂ | ಸುಷುವಾಂ³ ಸಮುಪಾರಣೇ |

ಇಮಂ⁴ | ರಾತಂ⁵ | ಸುತಂ⁶ | ಪಿಬ || ೨೧ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅತಿ¹ | ಇಹಿ | ಮನ್ಯು²ಷಾವಿಣಂ | ಸುಷುವಾಂ³ | ಉಪ್ರ⁴ ಅರಣೇ |

ಇಮಂ⁵ | ರಾತಂ⁶ | ಸುತಂ⁷ | ಪಿಬ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮನ್ಯುಷಾವಿಣಂ ಕ್ರೋಧೇನ ಸೋಮಂ ಸುಸ್ತಂತಮತೀಹಿ | ಅತಿಗಚ್ಯ | ತಥೋಪಾರಣೇ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಉಪೇತ್ಯ ಯಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ನ ರಮಂತೇ ಸ ಉಪಾರಣಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ಸುಷುವಾಂಸಂ ಸುಸ್ತಂತಮತೀಹಿ | ಇಮಂ ರಾತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪದ್ರವರಹಿತೇ ದೇಶೇಽಸ್ಮಾಭಿರ್ದತ್ತಮಿಮಂ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮನ್ಯುಷಾವಿಣಂ—ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಅತಿ ಇಹಿ—ಹೋಗಬೇಡ | ಉಪಾರಣೇ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಸುಷುವಾಂಸಂ—ಹಿಂಡುವವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಹೋಗಬೇಡ (ಆದರೆ) | ಇಮಂ ರಾತಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪದ್ರವರಹಿತವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಸುತಂ—ಈ ಸೋಮ ರಸವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟನಾಗಿರುವವನು ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನರಹಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಬೇಡ. ಆದರೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಈ ಸೋಮವು ಉತ್ತಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮಂತ್ರಪೂತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, pass by the man who offers the libation in anger, him who pours it out upon a spot disapproved of; drink this presented Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಠಃ ||

ಇಹಿ ತಿಸ್ರಃ ಪರಾವತ ಇಹಿ ಪಂಚ ಜನಾ ಅತಿ |

ಧೇನಾ ಇಂದ್ರಾವಚಾಕಶತ್ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಠಃ ||

ಇಹಿ | ತಿಸ್ರಃ | ಪರಾವತಃ | ಇಹಿ | ಪಂಚ | ಜನಾನ್ | ಅತಿ |

ಧೇನಾಃ | ಇಂದ್ರ | ಅವಚಾಕಶತ್ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಧೇನಾ ಅಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತುತೀರವಚಾಕಶದ್ಯೋಽಪಶ್ಯತ್ ಸ ತ್ವಂ ಪಾರಾವತೋ ದೂರಾತ್ | ಅರೇ ಪರಾವತ ಇತಿ ದೂರನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ತಿಸ್ತೋಽಗ್ರಪೃಷ್ಠಪಾರ್ಶ್ವದಿಶ ಇಹಿ | ಗಚ್ಛ | ಅನೇನಾಗ್ರತಃ ಪೃಷ್ಠತಃ ಪಾರ್ಶ್ವತಶ್ಚೇಂದ್ರಸ್ಯಾಗಮನಮಾಶಾಸ್ತೇ | ಅಪಿ ಚ ಪಂಚ ಜನಾನ್ | ಮನುಷ್ಯಾನತೀಹಿ | ಅತಿಗಚ್ಛ | ಯದ್ವಾ | ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಿತರೋ ದೇವಾ ಅಸುರಾ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ಪಂಚ ಜನಾಃ | ತಾನತೀಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಿತರೋ ದೇವಾ ಅಸುರಾ ರಕ್ಷಾಂ- ಸೀತ್ಯೇಕೇ ಚತ್ವಾರೋ ವರ್ಣಾ ನಿಷಾದಃ ಪಂಚಮ ಇತ್ಯೌಪಮನ್ಯವಃ | ನಿ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧೇನಾಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಅವಚಾಕಶತ್—ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ನೀನು | ಪರಾವತಃ—ದೂರಪ್ರದೇಶದಿಂದ | ತಿಸ್ರಃ—ಮೂರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎಂದರೆ ಮುಂದುಗಡೆ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಶ್ವಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ | ಇಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಪಂಚ ಜನಾನ್—ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಪಂಚಜನರನ್ನೂ ಅತಿ—ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ | ಇಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ನೀನು ದೂರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮುಂದುಗಡೆಯಿಂದಲೂ, ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದಲೂ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಬಾ. ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಧರ್ವಾದಿಪಂಚಜನರನ್ನೂ ಅಥವಾ ಐದು ಜನಾಂಗದ ಜನರನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅವರನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾ.

English Translation.

Indra, you have beheld our praises; proceed in three directions from a distance, pass beyond the five orders of beings.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೂರ್ಯೋ ರಶ್ಮಿಂ ಯಥಾ ಸೃಜಾ ತ್ವಾ ಯಚ್ಚಂತು ಮೇ ಗಿರಃ |
ನಿಮ್ಮವಾಪೋ ನ ಸಧ್ರ್ಯಕ್ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೂರ್ಯಃ | ರಶ್ಮಿಂ | ಯಥಾ | ಸೃಜ | ಆ | ತ್ವಾ | ಯಚ್ಚಂತು | ಮೇ | ಗಿರಃ |
ನಿಮ್ಮಂ | ಆಪಃ | ನ | ಸಧ್ರ್ಯಕ್ || ೨೩ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ಮಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಯಥಾ ರಶ್ಮಿಂ ರಶ್ಮೀನ್ವಿರಜಾನಶ್ಚಪ್ರಗ್ರಹಾನ್ವಾ ವಿಸೃಜತಿ ತಥಾ ಮಹ್ಯಂ ಧನಂ ವಿಸೃಜ | ಅಪಿ ಚ ಮೇ ಮದೀಯಾ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಃ ಸಧ್ರ್ಯಕ್ ಸಹ ತ್ವಾಮಾ ಯಚ್ಚಂತು | ನಿಮ್ಮವಾಪೋ ನ | ಯಥಾ ನಿಮ್ಮದೇಶವಾಪಃ ಸಹ ಪರಿಗೃಹ್ಣಂತಿ ತದ್ವದಿತೈರ್ಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯನು | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ರಶ್ಮಿಂ—ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡುವನೋ ಆದರಂತೆ | ಸೃಜ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು | ನಿಮ್ಮಂ—ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಆಪೋ ನ—ನೀರು ಹಂದು ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು | ಸಧ್ರ್ಯಕ್—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಯಚ್ಚಂತು—ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ನೀನು ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಫನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಹರಿಯುವ ನೀರು ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

As the sun disperses his rays, so you disperse (wealth upon me): may my praises rapidly draw you, as waters (reach) the low ground.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಧ್ವಯೋವಾ ತು ಹಿ ಸ್ವಿಂಚ ಸೋಮಂ ವಿರಾಯ ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ ।
ಭರಾ ಸುತಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ॥ ೨೪ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅಧ್ವಯೋಽ ಇತಿ । ಅ । ತು । ಹಿ । ಸ್ವಿಂಚ । ಸೋಮಂ । ವಿರಾಯ । ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ ।
ಭರ । ಸುತಸ್ಯ । ಪೀತಯೇ ॥ ೨೪ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಧ್ವಯೋವಃ ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ ಹನೂಮತೇ ವಿರಾಯ ಶೂರಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸೋಮಂ ತು
ಹಿ ಕ್ಷಪ್ರಮೇವಾ ಸಿಂಚ । ಸುತಸ್ಯ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ ಚ ಭರ । ಆಹರ ಚ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಅಧ್ವಯೋಽ—ಎಲೈ ಅಧ್ವಯುವೇ । ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ।
ವಿರಾಯ—ಶೂರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ । ಸೋಮಂ ತು—ಸೋಮರಸವನ್ನು । ಹಿ—ಬೇಗನೆ । ಆ ಸಿಂಚ—
ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು । ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮರಸವನ್ನು । ಪೀತಯೇ—ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ।
ಭರ—ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಅಧ್ವಯುವೇ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಶೂರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು. ಮತ್ತು ಹಿಂಡಿದ ಆ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

Adhwaryu, quickly pour forth the soma to the hero Indra with the
goodly jaws ; bring the Soma for his drinking.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯ ಉದ್ವಃ ಫಲಿಗಂ ಭಿನನ್ಮೃಕ್ ಕ್ಷಿಂಧೋರವಾಸ್ಯಜತ್ ।
ಯೋ ಗೋಷು ಪಕ್ಷಂ ಧಾರಯತ್ ॥ ೨೫ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉದ್ವಾಃ | ಫಲಿಗಂ | ಭಿನತ್ | ನೈಕ್ | ಸಿಂಧೂನ್ | ಅವ್ರಾಸ್ಯಜತ್ |

ಯಃ | ಗೋಷು | ಪಶ್ಯಂ | ಧಾರಯತ್ || ೨೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉದ್ವಾ ಉದಕಾರ್ಥಂ ಫಲಿಗಂ ಮೇಘಂ | ರೈವತಃ ಫಲಿಗ ಇತಿ ಮೇಘನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಭಿನತ್ ಅಭಿನತ್ | ಸಿಂಧೂನಪಶ್ಯಂತರಿಕ್ಷಾನ್ನೈಗರ್ವಾಗವಾಸ್ಯಜತ್ | ಯಶ್ಚ ಗೋಷು ಪಶ್ಯಂ ಸಯೋ ಧಾರಯತ್ ಅಧಾರಯತ್ | ಸ ಇಂದ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉದ್ವಾಃ—ಉದಕಾರ್ಥವಾಗಿ | ಫಲಿಗಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಭಿನತ್— ಸೀಳಿಹಾಕಿದನೋ | ಸಿಂಧೂನ್—ಮೇಘದಲ್ಲಿದ್ದ ಉದಕಗಳನ್ನು | ನೈಕ್—ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ | ಅವಾಸ್ಯಜತ್—ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಗೋಷು—ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ | ಪಶ್ಯಂ—ಸಿದ್ಧವಾದ ಹಾಲನ್ನು | ಧಾರಯತ್—ಇರಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೋಮರಸ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕಿದನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಉದಕವನ್ನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ವೃಷ್ಟಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಮಹತ್ತ್ವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ, ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ! ಸೋಮರಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

Who clove the cloud for (the issue of) the rain, who sent down the waters, who placed the mature (milk) in the cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹನ್ವೈತ್ರಮ್ಯಚೀಷಮ ಔರ್ಣವಾಭಮುಹೀಶುವಂ |

ಹಿಮೇನಾವಿಧ್ಯದರ್ಬುದಂ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹನ್ | ವೃತ್ರಂ | ಯಚೇಷಮಃ | ಔರ್ಣವಾಭಂ | ಅಹೀಶುವಂ |
ಹಿಮೇನ | ಅವಿದ್ಯತ್ | ಅರ್ಬುದಂ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಚೇಷಮ ಯಚಾ ದೀಪ್ತ್ಯಾ ಸಮ ಇಂದ್ರೋ ವೃತ್ರಂ ವೃತ್ರನಾಮಕಂ ಶತ್ರುಮಹನ್ |
ಜಘಾನ | ತಥಾಣ್ಣವಾಭಮಾಣ್ಣವಾಭನಾಮಕಮಹೀಶುವಮಹೀಶುವನಾಮಕಂ ಚ ಶತ್ರುಮಹನ್ |
ತಥಾ ಹಿಮೇನ ತುಷಾರೇಣೋದಕೇನ ನಾರ್ಬುದಂ ಮೇಘಮವಿದ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಚೇಷಮಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಇಂದ್ರನು | ವೃತ್ರಂ—ವೃತ್ರನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು | ಅಹನ್—
ಕೊಂದನು (ಮತ್ತು) | ಔರ್ಣವಾಭಂ—ಔರ್ಣವಾಭನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನೂ | ಅಹೀಶುವಂ—ಅಹೀಶುವನೆಂಬ
ಅಸುರನನ್ನೂ ಕೊಂದನು | ಅರ್ಬುದಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಹಿಮೇನ—ಶೀತಲೋದಕದಿಂದ ಅಥವಾ ಹಿಮದಿಂದ |
ಅವಿದ್ಯತ್—ಛಿದ್ರಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನೂ, ಔರ್ಣವಾಭ, ಅಹೀಶುವ
ಎಂಬ ಅಸುರರನ್ನೂ ಕೊಂದನು. ಮತ್ತು ಹಿಮದಿಂದ ಮೇಘವನ್ನು ಛಿದ್ರವಾಗುವಂತೆ ಭೇದಿಸಿದನು.

English Translation.

The brilliant Indra slew Vritra, Aurnavabha, Ahishuva ; he smote
Arbuda with frost.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ವ ಉಗ್ರಾಯ ನಿಷ್ಪುರೇಷಾಳ್ಠಾಯ ಪ್ರಸಕ್ತೀ |
ದೇವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯತ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ವಃ | ಉಗ್ರಾಯ | ನಿಷ್ಪುರೇ | ಅಷಾಳ್ಠಾಯ | ಪ್ರಸಕ್ತೀ |
ದೇವತ್ತಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಗಾಯತ || ೨೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಉದ್ಗಾತಾರಃ ವೋ ಯೋಯಮುಗ್ರಾಯೋದ್ಗಾಣಾಯ ನಿಷ್ಪರೇ ಶತ್ರುನ್ನಿಸ್ತರತೇಽ-
ಷಾಲ್ದಾಯ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಭವಿತ್ರೇ ಪ್ರಸಕ್ತೀಣೇ ಪ್ರಸಹನಶೀಲಾಯೇಂದ್ರಾಯ ದೇವತ್ತಂ ದೇವಪ್ರಸಾದ-
ಲಬ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪ್ರ ಗಾಯತೆ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಉದ್ಗಾತೃಗಳೇ) ವಃ-ನೀವು | ಉಗ್ರಾಯ-ಭಯಂಕರನೂ | ನಿಷ್ಪರೇ-
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವವನೂ | ಅಷಾಲ್ದಾಯ-ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಪ್ರಸಕ್ತೀಣೇ-ಯುದ್ಧ
ದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ದೇವತ್ತಂ-ದೇವತೆಗಳ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮ--ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಪ್ರ ಗಾಯತೆ-ಗಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿಸಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಉದ್ಗಾತೃನಾಮಕ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೇ, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾದವನೂ,
ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಅವರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು
ಸಮರ್ಥನಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ
(ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ) ಗಾನಮಾಡಿ ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing aloud (priests) to the fierce, Victorious (Indra) the overpowerer,
the subduer (of foes), the praise inspired by the gods.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ವಿಶ್ವಾನ್ಯಭಿ ವ್ರತಾ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಅಂಧಸಃ ।

ಇಂದ್ರೋ ದೇವೇಷು ಚೇತತಿ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ಯಿ | ಅಭಿ | ವ್ರತಾ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಮದೇ | ಅಂಧಸಃ |

ಇಂದ್ರಃ | ದೇವೇಷು | ಚೇತತಿ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಂಧಸೋಮದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಸಂಜಾತೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ವಾಣಿ ಯ ಇಂದ್ರೋ ದೇವೇಷ್ಟಭಿ ಚೇತತಿ ಜ್ಞಾಪಯತಿ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯ ದೇವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಧಸಃ—ಭಕ್ಷಣಯೋಗ್ಯವಾದ (ಪಾನಯೋಗ್ಯವಾದ) | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಮದೇ—ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವ್ರತಾ—ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ | ಅಭಿ ಚೇತತಿ—ಪ್ರಕಟಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಸಾಮಗಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತೃಗಳೇ, ಪಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಆ ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ರೂಪವಾದ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿ ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

English Translation.

Indra, who, in the exhilaration of the quaffed Soma, makes known among the gods all pious rites.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹ ತ್ಯಾ ಸಧಮಾದ್ಯಾ ಹರೀ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ |

ವೋಲ್ಡಾಮುಭಿ ಪ್ರಯೋ ಹಿತಂ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಹ | ತ್ಯಾ | ಸಧಮಾದ್ಯಾ | ಹರೀ | ಇತಿ | ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ |

ವೋಲ್ಡಾಂ | ಅಭಿ | ಪ್ರಯಃ | ಹಿತಂ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ತ್ಯಾ ಶೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ ಸಧಮಾದ್ಯಾ ಸಹ ಮಾದ್ಯಂತೌ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ ಹರೀ ಅಶ್ವಾ ಹಿತಂ ಹಿತಕರಂ ಪ್ರಯಃ ಸೋಮರೂಪಮನ್ನಮಭ್ಯಲಕ್ಷ್ಯ ವೋಲ್ಡಾಂ | ಇಂದ್ರಂ ವಹತಾಂ | ಸ್ತಾಪಯತಾಮಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಹ- ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ಯಾ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ | ಸಧಮಾದ್ಯಾ-ಯಾವಾಗಲೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವವೂ | ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ-ಸುವರ್ಣದಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕೇಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವವೂ ಆದ | ಹರೀ-ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳು | ಹಿತಂ-ಹಿತಕರವಾದ | ಪ್ರಯಃ ಅಭಿ-ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅಭಿಲಕ್ಷಿಸಿ (ಭಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ) | ವೊಲ್ವಾಂ-ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಜತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವವೂ, ಚಿನ್ನದಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲಿನ ಕೇಶಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳು ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅನ್ನಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

May those two golden-maned steeds, together exulting, bring him hither to the salutary (sacrificial) food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅರ್ವಾಂಚಂ ತ್ಯಾ ಪುರುಷ್ಪತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತುತಾ ಹರೀ |

ಸೋಮಪೇಯಾಯ ವಕ್ಷತಃ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅರ್ವಾಚಂ | ತ್ಯಾ | ಪುರುಷ್ಪತ | ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತುತಾ | ಹರೀ ಇತಿ |

ಸೋಮಪೇಯಾಯ | ವಕ್ಷತಃ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಷ್ಪತೇಂದ್ರ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾಂ ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತುತಾ ಹರೀ ಅಶ್ವಾ ಸೋಮಪೇಯಾಯ ಸೋಮಪಾನಾಯಾರ್ವಾಂಚಮಸ್ತದಭಿಮುಖಂ ವಕ್ಷತಃ | ವಹತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಷ್ಪತ-ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ಯಾ-ನಿನ್ನನ್ನು | ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತುತಾ-ಪ್ರಿಯ ಮೇಧನಾಮಕನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ | ಹರೀ-ಅಶ್ವಗಳು | ಸೋಮಪೇಯಾಯ-ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅರ್ವಾಂಚಂ-ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಕ್ಷತಃ-ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಜನರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಮೇಧನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Indra, the glorified of many, let your horses, praised by Priyamedha, bring you down to drink the Soma.

ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಂ ಘ ತ್ವೇತ್ಯೇಕೋನವಿಂಶತ್ಕೃಚಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀರಾರ್ಷಂ
ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕಂ | ಷೋಡಶ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೈ ಏಕೋನವಿಂಶ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ
ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ವಯಂ ಘೈಕೋನಾ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿರ್ಬಾರ್ಹತಂ ತ್ರಿಗಾಯತ್ರೈನುಷ್ಟುಬಂತಮಿತಿ ||
ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಬಾರ್ಹತತ್ವಚಾಶೀತಾನಾದಿತಃ ಪಂಚದಶರ್ಚೆಃ | ತಥೈವ ಪಂಚವಾರಣ್ಯಕೇ
ಶಾನಕೇನ ಸೂತ್ರೈತೇ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ಪಂಚದಶ ಮೋ ಷು ತ್ವಾ ನಾಘತಕ್ಷ ನೇತ್ಯೇತಸ್ಯ
ದ್ವಿಪದಾಂ ಚೋದ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೪ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇದನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ ವಯಂ ಘ ತ್ವೇತಿ ತೃಚೋ ವೈಕಲ್ಪಿಕಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರಂ |
ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತಃ ಕ ಈಂ ವೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ | ಅ. ೨-೪ | ಇತಿ || ಸ್ವರಸಾಮ್ಮಯಮೇವ
ತೃಚೋದನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಅ. ೮-೫ |
ಇತಿ || ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಶಸ್ತ್ರೇ ಕ ಈಂ ವೇದೇತಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋದನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಮೇವ ||

ಅನುವಾದವು—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು;
ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕವು. ಆದರೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು
ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಕವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ವಯಂ ಘೈಕೋನಾ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿರ್ಬಾರ್ಹತಂ ತ್ರಿಗಾಯತ್ರೈ-
ನುಷ್ಟುಬಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲೈಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀ
ಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾ
ರಣ್ಯಕ ಪಂಚವಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಶಾನಕಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ಪಂಚದಶ ಮೋ ಷು
ತ್ವಾ ನಾಘತಕ್ಷ ನೇತ್ಯೇತಸ್ಯ ದ್ವಿಪದಾಂ ಚೋದ್ಧರತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.
ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸ

ಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಎಂವು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತಃ ಕ ಈಂ ವೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಸ್ವರಸಾಮ್ನಿಯೆಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತೆ ಇತಿ ತಿಸ್ರೋ ಬೃಹತ್ಯಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅದೇ ಇಷ್ಟಿಯ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ ಈಂ ವೇದ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನು (ಈ ಸೂತ್ರದ ೭-೯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು (ಅ. ೭-೪) ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಕ್ತ—೩೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೭, ೮, ೯, ೧೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೯ ||

|| ಮುಷಿ—ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಡಃ ||

|| ದೇನತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೧೫. ಬೃಹತೀ | ೧೬-೧೮. ಗಾಯತ್ರೀ | ೧೯. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಆಪೋ ನ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು ವೃತ್ರಹನ್ಸರಿ ಸ್ತೋತಾರ ಆಸತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘ | ತ್ವಾ | ಸುತಾವಂತಃ | ಆಪಃ | ನ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಪವಿತ್ರಸ್ಯ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು | ವೃತ್ರಹನ್ | ಪರಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ | ಆಸತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ಸಿದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ಸುತಾವಂತಃ ಸೋಮಮುಭಿಷುತವಂತ ಆಪೋ ನಾಪ ಇವ ಪ್ರವಣಮುಭಿಗಚ್ಛಾಮಃ | ಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾನಾಂ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ ಸ್ತೋತಾರಬರ್ಹಿಷಃ ಸ್ತೋತಾರಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ||

• ಶ್ರುತಪದಾರ್ಥಃ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಸಂಹಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನ ನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವವರಾಗಿ | ಆಪೋ ನ—ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹರಿದುಹೋಗುವ ನೀರಿನಂತೆ |

ಸೋಮಾಭಿವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ | ಪವಿತ್ರೈಃ—ಶುದ್ಧವಾದ ಸೋಮವು | ಪ್ರಸ್ತವಣೇಷು—ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ವ್ಯಕ್ತೈಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಆಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ | ಸ್ತೋತಾರಃ—ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರು ಹರಿದುಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸವು ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಒಂದೆಡೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಇಂತಹ ಸೋಮವು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು, ನೀನು ಬಂದು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು.

English Translation.

We are pouring forth to you the Soma juice like water: the praisers strewing the clipped sacred grass, worship you, slayer of Vritra, in the streams (falling) from the filter.

| ಸಂಹಿತಾಶಾಸ್ತ್ರಃ |

ಸ್ವರಂತಿ ತ್ವಾ ಸುತೇ ನರೋ ವಸೋ ನಿರೇಕ ಉಕ್ಥಿನಃ |

ಕದಾ ಸುತಂ ತೃಷಾಣ ಓಕ ಆ ಗಮ ಇಂದ್ರ ಸ್ವಬ್ಧೀವ ವಂಸಗಃ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಸ್ವರಂತಿ | ತ್ವಾ | ಸುತೇ | ನರಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ನಿರೇಕೇ | ಉಕ್ಥಿನಃ |

ಕದಾ | ಸುತಂ | ತೃಷಾಣಃ | ಓಕಃ | ಆ | ಗಮಃ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ವಬ್ಧೀವ | ವಂಸಗಃ || ೨ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ನಿರೇಕೇ ನಿರ್ಗಮನಃ ಉಕ್ಥಿನೋ ನರೋ ನೇತಾರಃ ಸ್ವರಂತಿ | ಶಬ್ದಾಯಂತೇ | ಅಪಿ ಚೇಂದ್ರಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿ ತೃಷಾಣಸ್ತೃಷ್ಯನ್ ಸ್ವಬ್ಧೀವ ಸ್ವಭೂತಶಬ್ದ ಇವ ವಂಸಗೋ ವನನೀಯಗಮನೋ ವೃಷಭಃ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ತದಾಕಃ ಸ್ಮಾನಮಾಗಮತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹೇ ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತೇ—ಲತೆಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂದಿಡ ಸೋಮ ರಸವು | ನಿರೇಕೇ—ಈಚೆಗೆ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವಾಗ | ಉಕ್ಥಿನಃ—ಉಕ್ಥಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ | ಶರಃ—

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ವರಂತಿ—ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ (ಇಂತಹ ಇಂದ್ರನು) | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಒಬ್ಬಲಕ್ಷಿಸಿ | ತೈಷಾಣಿ—ಬಾಯಾರಿದವನಾಗಿ | ಸ್ವಬ್ದೀವ ವಂಸಗಃ—ಗೂಳಿಯಂತೆ ಗುಟುರುಹಾಕುತ್ತಾ | ಕದಾ—ಯಾವಾಗ | ಓಕಃ—ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ | ಆ ಗಮಃ—ಬರುವನು?

• ಛಾಂದಸ್ಸು •

ಎಲೈ ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಒಜ್ಜುವಾಗ ಅದರಿಂದ ಹೊರಟ ಸೋಮರಸವು ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಗ್ಯಜವಾನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವರು. ಇಂತಹ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಇಂದ್ರನು ಗುಟುಕುಹಾಕುವ ಗೂಳಿಯಂತೆ ಬಾಯಾರಿದವನಾಗಿ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ಬರುವನು?

English Translation.

The leaders (of rites), repeating praises, shout to you, Vasu, when the libation issues forth ; when, Indra, bellowing like a bull, do you come to the dwelling thirsting for the Soma ?

• ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ •

ಕನ್ತೇಭಿರ್ಧ್ವಷ್ಟನಾ ಧ್ವಷ್ಟದ್ವಾಜಂ ದರ್ಷಿ ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಪಿಶಂಗಳರೂಪಂ ಮಘವನ್ವಿ ಚರ್ಷಣೇ ವಕ್ಷೂ ಗೋಮಂತಮಾಮಹೇ ||

• ಪದಪಾಠಃ •

ಕನ್ತೇಭಿಃ | ಧ್ವಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಆ | ಧ್ವಷ್ಟಃ | ವಾಜಂ | ದರ್ಷಿ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಪಿಶಂಗಳರೂಪಂ | ಮಘವನ್ | ವಿಚರ್ಷಣೇ | ಮಕ್ಷು | ಗೋಮಂತಂ | ಅಮಹೇ || ೩ ||

• ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ •

ಹೇ ಧ್ವಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಕನ್ತೇಭಿಃ ಕನ್ತಾನುದ್ವಿಶ್ಯ || ವಿಭಕ್ತಿವ್ಯತ್ಯಯಃ || ಸಹಸ್ರಿಣಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ವಾಜಮಾ ದರ್ಷಿ | ದೇಹಿ | ಹೇ ಮಘವನ್ಮನವನ್ ವಿಚರ್ಷಣೇ ವಿದ್ರಷ್ಟರಿಂಪ್ರ ಧ್ವಷ್ಟದ್ವ್ಯಪ್ಯಂ ಪಿಶಂಗಳರೂಪಂ ಗೋಮಂತಂ ಚ ವಾಜಂ ಮಕ್ಷು ತೀಘ್ರವಿಾಮಹೇ | ಯಾಜಾಮಹೇ | ತ್ವಾಮಿತಿ ಶೀಷಃ ||

• ಶ್ರುತಪಾಠಃ •

ಹೇ ಧ್ವಷ್ಟೋ—ಕತ್ರಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕನ್ತೇಭಿಃ—ಕನ್ತಾನುಸಿಯ ಪುತ್ರರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ (ಬಹಳವಾದ) | ವಾಜಂ—ಒನ್ನವನ್ನು | ಆ ದರ್ಷಿ—ಕೊಡು | ಹೇ

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ವಿಚರ್ಷಣೇ—ಸಕಲವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧೃಷತ್—
ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದುದೂ | ಪಿತಂಗರೂಪಂ—ಪಕ್ಷವಾಗಿ (ಬಲಿತ) ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿರುವುದೂ ಆದ | ಗೋಮಂತಂ—
ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು | ಮಹ್ತು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಸಡೆಯಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಎಂದರೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಅಥವಾ ಬಹಳವಾದ
ಅನ್ನಾ ದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಮಯುಷಿ ಸಂತತಿಯವರಾದ ನಮಗೆ ಕೊಡು. ಸಮಸ್ತವನ್ನು ನೋಡುವವನೂ, ಧನವಂತನೂ
ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದುದೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲಿತು ಪೀತವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು
(ಭತ್ತವನ್ನು) ನಮಗೆ ಬೇಗನೆ ಕೊಡುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Resolute (Indra), bestow abundantly upon the descendants of Kanwa
thousands of viands; wise Maghavan, we earnestly solicit you for (wealth)
of gold and cattle.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪಾಹಿ ಗಾಯಾಂಧಸೋ ಮದ ಇಂದ್ರಾಯ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ |

ಯಃ ಸಂಮಿಶ್ಲೋ ಹರ್ಯೋರ್ಯಃ ಸುತೇ ಸಚಾ ವಜ್ರೀ ರಥೋ ಹಿರ-

ಣ್ಯಯಃ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪಾಹಿ | ಗಾಯಾಂ | ಅಂಧಸಃ | ಮದೇ | ಇಂದ್ರಾಯ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ |

ಯಃ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ | ಹರ್ಯೋರ್ಯಃ | ಯಃ | ಸುತೇ | ಸಚಾ | ವಜ್ರೀ | ರಥಃ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ ಪಾಹಿ | ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಅಂಧಸಃ ಪೀತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ತಸ್ಮಾ
ಇಂದ್ರಾಯ ಗಾಯಾಂ | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪಠ ಚ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ಹರ್ಯೋರಶ್ವಯೋಃ ಸಂಮಿಶ್ಲಃ ಸ್ತರಥೇ
ಸಂಮಿಶ್ಲಯಿತಾ | ಯಶ್ಚ ಸುತೇ ಸೋಮೇ ಸಚಾ ಸಹಾಯಃ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ವಜ್ರೀ | ಯಸ್ಯ ರಥೋ
ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಯಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ—ಎಲೈ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೇ | ಪಾಹಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು | ಅಂಧಸಃ—
ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ | ಮದೇ—ಸಂಕೃಪ್ತಿಯುಂಟಾದಾಗ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಹರ್ಯೋರೇ—

ತನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಸಂಮಿಶ್ರಣ—ತನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸುವನೋ | ಯೇ—ಯಾರು | ಸುತ್ತೇ—
ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಸಚಾ—ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದು ಸೇರುವನೋ | ವಜ್ರೇ—ಯಾವನು ವಜ್ರಾಯುಧ
ವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನೋ | ರಥೇ—ಯಾವನ ರಥವು | ಹಿರಣ್ಯಯೇ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದೋ | (ತಸ್ಮೈ)
ಇಂದ್ರಾಯ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ಗಾಯೇ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾದಾಗ
ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸುವನೋ, ಯಾರು ಸೋಮರಸದ ಅಭಿಷವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದು ಸೇರುವನೋ ಯಾವನು ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನ ರಥವು
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು.

English Translation.

Drink, Medhyatthi, and in the exhilaration of the draught sing to
Indra, to him who has harnessed his horses, who, when the Soma is poured
out, is present, the wielder of the thunderbolt, whose chariot is of gold.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯಃ ಸುಷ್ವಯಃ ಸುದಕ್ಷಿಣ ಇನೋ ಯಃ ಸುಕ್ರತುರ್ಗೃಣೇ |

ಯ ಆಕರಃ ಸಹಸ್ರಾ ಯಃ ಶತಮಘು ಇಂದ್ರೋ ಯಃ ಪೂರ್ಭಿದಾರಿತಃ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಃ | ಸುಷ್ವಯಃ | ಸುದಕ್ಷಿಣಃ | ಇನಃ | ಯಃ | ಸುಕ್ರತುಃ | ಗೃಣೇ |

ಯಃ | ಆಕರಃ | ಸಹಸ್ರಾ | ಯಃ | ಶತಮಘುಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಯಃ | ಪೂರ್ಭಿತ್ | ಆರಿತಃ ||೩||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯಃ ಸುಷವ್ಯಃ ಶೋಭನಸವ್ಯಹಸ್ತಃ | ಯಶ್ಚ ಸುದಕ್ಷಿಣಃ | ಯಶ್ಚೇನ ಈಶ್ವರಃ | ನಿಯುಕ್ತಾನಿನ
ಇತಿಶ್ವರನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಸುಕ್ರತುಃ ಸುಪ್ರಜ್ಞಃ | ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಬಹೂನಾಂ
ಯಶ್ಚಾಕರಃ ಕರ್ತಾ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಶತಮಘೋ ಬಹುಧನಃ | ಯಶ್ಚ ಪೂರ್ಭಿತ್ ಪುರಾಂ ಭೇತ್ತಾ |
ಯಶ್ಚಾರಿತಃ ಪಿತೃತಃ ಸ್ತೋಮಾನ್ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಯ ಆರಿತಃ ಕರ್ಮಣಿ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿರಃ
ಪಿತೃತಃ ಸ್ತೋಮಾನ್ | ನಿ. ೩-೧೩ | ಇತಿ | ಸ ಇಂದ್ರೋ ಗೃಣೇ | ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತೂಯತೇ ಚ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸುಷವ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಎಡಗೈಯುಳ್ಳವನೋ | ಸುದಕ್ಷಿಣಃ—
ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಬಲಗೈಯುಳ್ಳವನೋ | ಇನಃ—ಯಾರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೋ | ಯಃ—ಯಾರು |
ಸುಕ್ರತುಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸಹಸ್ರಾ—ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ಆಕರಃ—ಕರ್ತನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಶತಮಘಃ—ಅನೇಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೋ |
ಯಃ—ಯಾರು | ಪೂರ್ಭಿತ್—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೋ | ಆರಿತಃ—ಯಾರು ಸ್ತುತಿ
ಸೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವನೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಗೃಣೇ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ತಮವಾದ ಎಡಗೈಯುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಬಲಗೈಯುಳ್ಳವನೋ,
ಯಾರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೋ, ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಅನೇಕಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕರ್ತನೋ, ಯಾರು ಅನೇಕ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡು
ವವನೋ, ಯಾರು ಸ್ತುತಿಸೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is well-handed, both left and right, who is the lord, who is
wise, the performer of numerous great acts, the giver of vast wealth,
Indra, who is the demolisher of cities, who is gratified by praise, is
glorified (by us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಧೃಷಿ॒ತೋ ಯೋಽವೃ॑ತೋ ಯೋ ಅ॒ಸ್ತಿ ಶ್ಕ॑ಶ್ರು॒ಷು ತ್ರಿ॒ತಃ |

ವಿ॒ಭೂತ॑ದ್ಯು॒ನ್ನು ಶ್ಚ್ಯ॑ವನಃ ಪುರು॒ಷ್ಟುತಃ ಕ್ರ॒ತ್ವಾ ಗೌರಿ॑ವ ಶಾ॒ಕಿನಃ || ೬ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯಃ | ಧೃಷಿ॒ತಃ | ಯಃ | ಅವೃ॑ತಃ | ಯಃ | ಅ॒ಸ್ತಿ | ಶ್ಕ॑ಶ್ರು॒ಷು | ತ್ರಿ॒ತಃ |

ವಿ॒ಭೂತ॑ದ್ಯು॒ನ್ನುಃ | ಚ್ಯ॑ವನಃ | ಪುರು॒ಷ್ಟುತಃ | ಕ್ರ॒ತ್ವಾ | ಗೌರಿ॑ವ | ಶಾ॒ಕಿನಃ || ೬ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಯೋ ಧೃಷಿತಃ ಶತ್ರುಜಾಂ ಧರ್ಷಯಿತಾ | ಯಶ್ಚಾವೃತಃ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿವೃತಃ | ಯಶ್ಚಾಪಿ
ಶ್ಕಶ್ರುಷು ಯುದ್ಧೇಷು | ತ್ರವಃ ಕ್ರಯಂತ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ವ್ಯುಕ್ತತ್ರೇಃ ಶ್ಕಶ್ರು ಯುದ್ಧಮಿತಿ ವ್ಯಜ್ಞಾ ಪದಃತಿ |

ಶ್ರೀಶೋಕಸ್ತಿ ಭವತಿ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನಾಃ ಪ್ರಭೂತಧನಃ | ಯಶ್ಚ ಚೈವನಃ ಸೋಮಾನಾಂ
ಚ್ಯಾವಯಿತಾ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಪುರುಷ್ವತೋ ಬಹುಸ್ತುತಃ | ಸ ಇಂದ್ರಃ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಶಾಕಿನಃ
ತಕ್ತಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೌರಿವ ಯಥಾ ಗೌಃ ಪಯಸೋ ದೋಗ್ಧ್ರೇ ತಥಾ ಕಾಮಾನಾಂ ದೋಗ್ಧ್ರಾ
ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಶದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಧೃಷಿತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೆದೆಬಡಿಯುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು |
ಅವ್ಯತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೇ ಇರುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಶ್ಚಶ್ಚುಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ |
ಶ್ರೀತಃ ಅಸ್ತಿ—ನಿರತನಾಗಿರುವನೋ | ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನಾಃ—ಯಾರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ |
ಚೈವನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ | ಪುರುಷ್ವತಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ
ಇರುವನೋ (ಅದೇ ಇಂದ್ರನು) | ಗೌಃ ಇವ—ಧೇನುವು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ | ಕೃತ್ವಾ—
ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಶಾಕಿನಃ—ಕರ್ಮಶಕ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೆದೆಬಡಿಯುವನೋ, ಯಾರು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೇ
ಇರುವನೋ, ಯಾರು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ,
ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು
ಧೇನುವು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕರ್ಮಶಕ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರಭೂತ
ವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is the subduer (of foes), the unresisted, practised in combats
possessed of vast wealth, the demander of the libation, the praised of many
who by his acts (of bounty) is like a milch cow to the competent (worshipper).

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಕ ಈಂ ನೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ ಪಿಬಂತಂ ಕದ್ವಯೋ ದಧೇ |

ಅಯಂ ಯಃ ಪುರೋ ವಿಭಿನತ್ಯೋಜಸಾ ಮಂದಾನಃ ತಿಪ್ರ್ಯಂಧಸಃ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಕಃ | ಈಂ | ನೇದ | ಸುತೇ | ಸಚಾ | ಪಿಬಂತಂ | ಕದ್ | ವಯಃ | ದಧೇ |

ಅಯಂ | ಯಃ | ಪುರಃ | ವಿಭಿನತ್ತಿ | ಒಜಸಾ | ಮಂದಾನಃ | ತಿಪ್ರೀ | ಅಂಧಸಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುಶೇಷಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ಸಚಿತ್ವಿಜಾ ಸಹ ಸೋಮಂ ಪಿಬಂತಮೀಮೇನಮಿಂದ್ರ |
ಕೋ ವೇದ | ವೇತ್ತಿ | ನ ಕೋಪಿ ವೇತ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕತ್ ಕಿಂ ವಾ ವಯೋಽನ್ನಂ ದಧೇ | ಧಾರಯತಿ |
ಯೋಽಯಮಿಂದ್ರಃ ಶಿಪ್ರೀ ಹನೂಮಾನಂಧಸಃ ಸೋಮೇನ ಮಂದಾನೋ ಮಂದಮಾನ ಓಜಸಾ
ಬಲೇನ ಪುರೋ ವಿಭಿನತ್ತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುತೇ—ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಸಚಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೊಡನೆ | ಪಿಬಂತಂ—
ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ | ಈಂ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಕಃ—ಯಾರು ತಾನೇ | ವೇದ—ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ |
ಕತ್ ವಯಃ—ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು | ದಧೇ—ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ | ಯಃ—
ಯಾವನು | ಶಿಪ್ರೀ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೋ | ಆಯಂ—ಅದೇ ಈ ಇಂದ್ರನು | ಅಂಧಸಃ—
ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಮಂದಮಾನಃ—ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಪುರಃ—ಶತ್ರು
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು | ವಿಭಿನತ್ತಿ—ಸೀಳಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೊಡನೆ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ
ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ? ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಈ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ
ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ? ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ ಅದೇ ಈ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Who knows him drinking with (the priests) when the Soma is effused?
what food has he partaken of? he, the handsome-jawed, who, exhilarated
by the (sacrificial) beverage, destroys cities by his might.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ದಾನಾ ವ್ಯುಗೋ ನ ವಾರಣಃ ಪುರುತ್ರಾ ಚರಥಂ ದಧೇ |

ನಕಿಷ್ಟ್ವಾ ನಿ ಯಮುದಾ ಸುತೇ ಗಮೋ ಮಹಾಂಶ್ಚರಸ್ಯೋಜಸಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾನಾ | ವ್ಯುಗಃ | ನ | ವಾರಣಃ | ಪುರುತ್ರಾ | ಚರಥಂ | ದಧೇ |

ನಕಿಃ | ಶ್ವಾ | ನಿ | ಯಮುತ್ | ಅ | ಸುತೇ | ಗಮಃ | ಮಹಾನ್ | ಚರಸಿ | ಓಜಸಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮೃಗಃ ಶತ್ರುಣಾಮನ್ನೇಷಕೋ ವಾರಣೋ ಗಜೋ ದಾನಾ ಮದಜಲಾನೀವ ಪುರುತ್ತಾ ಬಹುಸು
ಯಜ್ಞೇಷು ಚರಥಂ ಚರಣಶೀಲಂ ಮದಂ ದಧೇ | ಇಂದ್ರೋ ಧಾರಯತಿ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ
ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನಕೀರ್ನಿ ಯಮತ್ | ನ ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಯಚ್ಛತಿ | ಸುತೇ ಸೋಮ ಆ ಗಮಃ | ಆಗಚ್ಛಿ |
ಮಹಾನ್ ಹಿ ತ್ವಮೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಸರ್ವತಶ್ಚ ರಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮೃಗಃ—ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತಕ್ಕು | ವಾರಣಃ ನ—ಅನೆಯು | ದಾನಾ—ತನ್ನ ಮದ
ಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ | ಪುರುತ್ತಾ—ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಚರಥಂ—ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವ ಮದವನ್ನು |
ದಧೇ—ಇಂದ್ರನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಕೀಃ ನಿ ಯಮತ್—ಯಾರೂ
ಕೂಡ ತಡೆಯಲಾರರು | ಸುತೇ—ಸೋಮವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಆ ಗಮಃ—ದಯಮಾಡು |
ಮಹಾನ್—ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು | ಓಜಸಾ—ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಚರಸಿ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತಕ್ಕು ಅನೆಯು ತನ್ನ ಮದಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವ ಮದವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕೂಡ ತಡೆಯಲಾರರು.
ಸೋಮವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ದಯಮಾಡು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

As a wild elephant emitting the dews of passion, he manifests his
exhilaration in many places: no one checks you, (Indra), come to the
libation; you are mighty, and go (everywhere) through your strength.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ಯ ಉಗ್ರಃ ಸನ್ನನಿಷ್ಟುತಃ ಸ್ಥಿರೋ ರಣಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಃ |

ಯದಿ ಸ್ತೋತುರ್ಮಘವಾ ಶೃಣವದ್ಧವಂ ನೇಂದ್ರೋ ಯೋಷತ್ಯಾಗಮುತ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉಗ್ರಃ | ಸನ್ | ಅನೀಷ್ಟುತಃ | ಸ್ಥಿರಃ | ರಣಾಯ | ಸಂಸ್ಕೃತಃ |

ಯದಿ | ಸ್ತೋತುಃ | ಮಘವಾ | ಶೃಣವತ್ | ದಧಂ | ನ | ಇಂದ್ರಃ | ಯೋಷತಿ | ಆ | ಗಮುತ್ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣ ಓಜಸ್ವೀ ವಾ ಸನ್ ಭವನ್ನನಿಷ್ಟ್ಯತಃ ಶತ್ರುಭಿರನಿಸ್ತೀರ್ಣಃ ಸ್ಥಿರೋಽ-
ಚಲೋ ರಣಾಯ ಯುದ್ಧಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಶಸ್ತ್ರೈರಲಂಕೃತಃ ಸೋಮೈರ್ವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ
ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಯದಿ ಸ್ತೋತುರ್ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣೋತಿ ತರ್ಹ್ಯನೈತ್ರ ನ ಯೋಷತಿ |
ನ ಗಚ್ಛತಿ | ಕಿಂತ್ವಾ ಗಮತ್ | ತತ್ರೈವಾಗಚ್ಛತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉಗ್ರಃ ಸನ್—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು | ಆನಿಷ್ಟ್ಯತಃ—
ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಲ್ಪಡದೆಯೂ | ಸ್ಥಿರಃ—ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿಯೂ | ರಣಾಯ—ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ | ಸಂಸ್ಕೃತಃ—
ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಆದೇ ಇಂದ್ರನು | ಮಘವಾ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ
ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದು | ಯದಿ—ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ | ಸ್ತೋತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು |
ಶೃಣವತ್—ಕೇಳುವನೋ (ಆಗ) | ನ ಯೋಷತ್—ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ
ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ | ಆ ಗಮತ್—ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಲ್ಪಡದೆಯೂ, ನಿಶ್ಚಲ
ನಾಗಿಯೂ, ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಆದೇ ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನ
ವಂತನಾಗಿದ್ದು, ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳುವನೋ, ಆಗ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ
ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is fierce, unmoved (by foes) and firm, ready equipped for
battle,—if Maghavan hears the invocation of his adorer, he will not go
apart (from us) but come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಮಿತ್ಥಾ ವೃಷೇದಸಿ ವೃಷಜೂತಿನೋಽವೃತಃ |

ವೃಷಾ ಹ್ಯುಗ್ರ ಶೃಣ್ವೇ ಪರಾವತಿ ವೃಷೋ ಅರ್ವಾವತಿ ಶ್ರುತಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ಇತ್ಥಾ | ವೃಷಾ | ಇತ್ | ಅಸಿ | ವೃಷಜೂತಿಃ | ನಃ | ಅವೃತಃ |

ವೃಷಾ | ಹಿ | ಉಗ್ರ | ಶೃಣ್ವೇ | ಪರಾವತಿ | ವೃಷೋ ಇತಿ | ಅರ್ವಾವತಿ | ಶ್ರುತಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉಗ್ರೋದ್ಗೋಣೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸತ್ಯಮಿತೈತ್ತಂ ವ್ಯಷೇತ್ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕ ಏವಾಸಿ |
ವ್ಯಷಜೂತಿವ್ಯಪಭಿಶ್ಚಾಕೃಷ್ಟೋ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮವೃತಃ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿವೃತಶ್ಚಾಸಿ | ವ್ಯಷಾ ಹಿ ಸೇಚಕ
ಏವ ಶೃಣ್ವೇಷೇ | ಶ್ರೂಯಸೇ | ಪರಾವತಿ ದೂರೇಽಪಿ ವ್ಯಷೈವಾನಾವತಿ ಸಮೀಪೇಽಪಿ ವ್ಯಷಾ ಸೇಚಕ
ಏವ ಶ್ರುತಃ | ವ್ಯಷೈವಾಶ್ರೂಯಥಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಇತ್ಯಾ—ಈ ಪ್ರಕಾರ
ವಾಗಿ | ವ್ಯಷೇತ್—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿಯೇ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ವ್ಯಷಜೂತಿಃ—
ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕರೆತರಲ್ಪಟ್ಟು | ಅವೃತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಡದಿದ್ದೀಯೆ | ವ್ಯಷಾ ಹಿ—ನೀನು
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೆಂಬುದಾಗಿಯೇ | ಶೃಣ್ವೇಷೇ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದೀಯೇ | ಪರಾವತಿ—ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ |
ಅನಾವತಿ—ಸಮೀಪದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ವ್ಯಷಾ (ಇತಿ) ಶ್ರುತಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ-

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾಮವರ್ಷಕನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.
ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲ್ಪಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಡದಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ದೂರದೇಶದಲ್ಲರಲಿ
ಅಥವಾ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲರಲಿ, ಕಾಮವರ್ಷಕನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ

English Translation.

Verily (Indra), in this manner you are the showerer (of benefits),
brought by vigorous (steeds) to us, unarrested (by foes); fierce (Indra), you
are celebrated as a showerer (of benefits) when afar; you are celebrated as
a showerer (of benefits) when nigh.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವ್ಯಷಣಸ್ತೇ ಅಭೀಶವೋ ವ್ಯಷಾ ಕಶಾ ಹಿರಣ್ಯಯಾ |

ವ್ಯಷಾ ರಥೋ ಮಘವನ್ವ್ಯಷಣಾ ಹರೀ ವ್ಯಷಾ ತ್ವಂ ಶತಕ್ರತೋ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವ್ಯಷಣಃ | ತೇ | ಅಭೀಶವಃ | ವ್ಯಷಾ | ಕಶಾ | ಹಿರಣ್ಯಯಾ |

ವ್ಯಷಾ | ರಥಃ | ಮಘವನ್ | ವ್ಯಷಣಾ | ಹರೀ | ಇತಿ | ವ್ಯಷಾ | ತ್ವಂ | ಶತಕ್ರತೋ | ಇತಿ

ಶತಕ್ರತೋ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ತೇ ತನಾಭೀಶವೋ ರಶ್ಮಯೋಽಶ್ವರಶನಾ ವೃಷಣೋ ವರ್ಷಿತಾರಃ |
ಹಿರಣ್ಮಯಾ ಹಿರಣ್ಮಯಾ ಕಶಾಪಿ ವೃಷಾ | ರಥೋಽಪಿ ದೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ | ಹರೀ ಅಶ್ವಾವಪಿ ವೃಷಣಾ
ವೃಷಣೌ ವರ್ಷಿತಾರೌ | ಹೇ ಶತಕೃತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಚ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಭೀಶವಃ—ಕುದುರೆಯ ಕಡಿವಾಣ
ಗಳು (ಲಗಾಮುಗಳೂ) | ವೃಷಣಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕವಾಗಿದೆ | ಹಿರಣ್ಮಯಾ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಕಶಾ—
ಚಾವುಟಿಯೂ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ರಥಃ—ನಿನ್ನ ರಥವೂ ಕೂಡ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಹರೀ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಸಹ | ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿದೆ | ಶತಕೃತೋ—
ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನೂ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾಗಿಯೇ
ಇದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಕಡಿವಾಣಗಳು (ಲಗಾಮುಗಳು) ಕಾಮವರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಚಾವುಟಿಯೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೂ ಸಹ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Showerers (of benefits) are your reins, such also is your golden whip;
your chariot, Maghavan, is a showerer (of benefits), so are your two
horses; and you, too, Sathakratu, are the showerer (of benefits).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೃಷಾ ಸೋತಾ ಸುನೋತು ತೇ ವೃಷನ್ಮಜೀಪಿನ್ನಾ ಭರ |

ವೃಷಾ ದಧನ್ವೇ ವೃಷಣಂ ನದೀಷ್ಟಾ ತುಭ್ಯಂ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಶಬ್ದಾರ್ಥಃ ||

ವೃಷಾ | ಸೋತಾ | ಸುನೋತು | ತೇ | ವೃಷನ್ | ಮಜೀಪಿನ್ | ಅ | ಭರ |

ವೃಷಾ | ದಧನ್ವೇ | ವೃಷಣಂ | ನದೀಷ್ಟಾ | ಅ | ತುಭ್ಯಂ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರೀಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷನ್ ವರ್ಷಿತರಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸೋತಾಭಿಷವಕರ್ತಾ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ಸನ್ ಸುನೋತು | ಸೋಮಮುಭಿಷುನೋತು | ಹೇ ಯಜೀಪಿನ್ನೃಜುಗಮನೇಂದ್ರ ಆ ಭರ | ಧನಮಸ್ತುಭ್ಯಮಾಹರ | ಹರೀಣಾಮಶ್ವಾನಾಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಹೇ ಸ್ಥಾತರಿಂದ್ರ ತುಭ್ಯಂ ನದೀಷೂದಕೇಷು ವೃಷಣಂ ವರ್ಷಿತಾರಂ ಸೋಮಂ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ದಧನ್ನೇ | ಧಾರಿತವಾನಭಿಷವಾರ್ಥಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷನ್—ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಸೋತಾ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ವನು | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿಯೇ | ಸುನೋತು—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಲಿ | ಯಜೀಪಿನ್—ನೇರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆ ಭರ—ನಮಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ | ಹರೀಣಾಂ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಆ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸ್ಥಾತೇ—ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನದೀಷು—ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ | ವೃಷಣಂ—ಮಿಶ್ರವಾಗತಕ್ಕ ಸೋಮವನ್ನು | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಜಮಾನನು | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನಗಾಗಿ | ದಧನ್ನೇ—ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಯಜಮಾನನು ಕಾಮವರ್ಷಕ ನಾಗಿಯೇ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಲಿ. ನೇರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉದಕಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾಗತಕ್ಕ ಸೋಮವನ್ನು ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಜಮಾನನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Showerer (of benefits), may the offerer of the libation to you effuse the soma as a showerer ; straight-going (Indra), bring (us wealth) : arrester of your horses, the showerer (of the oblation) has prepared the bountiful Soma to be mixed with the waters for you.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಸೀತಯೇ ಮಧು ಶವಿಷ್ಯ ಸೋಮ್ಯಂ |

ನಾಯಮಚ್ಛಾ ಮುಘವಾ ಶ್ರುಣವದ್ಗಿರೋ ಬ್ರಹ್ಮೋಕ್ತಾ ಚ ಸುಕ್ರತುಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇಂದ್ರ | ಯಾಹಿ | ಪೀತಯೇ | ಮಧು | ಶವಿಷ್ಠ | ಸೋಮ್ಯಂ |

ನ | ಅಯಂ | ಅಚ್ಛ | ಮಘವಾ | ಶೃಣವತ್ | ಗಿರಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಉಕ್ಥಾ | ಚ | ಸುಕ್ರತುಃ ||೧೩||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶವಿಷ್ಠ ಬಲವತ್ತನೇಂದ್ರ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಾತ್ಮಕಂ ಮಧುವೃತಂ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಕಿಮರ್ಥವಾಗಮನಮಿತ್ಯತ ಆಹ | ಯತ ಅಗಮನಮಂತರೇಣ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಸುಕ್ರತುಃ ಸುಕರ್ಮಾ ಶೋಭನಪ್ರಜ್ಞೋ ವಾಯಮಿಂದ್ರೋ ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯುಕ್ಥಾನಿ ಚ ನಾಚ್ಛ ಶೃಣವತ್ ನಾಭಿಶ್ಯಣೋತಿ | ಅತ ಅಗಮನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶವಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮರೂಪವಾದ | ಮಧು—ಅಮೃತವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಮಾಡಲು | ಅ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು (ತನ್ನ ಅಗಮನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ) | ಮಘವಾ—ಧನವಂತನೂ | ಸುಕ್ರತುಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಇಂದ್ರನು) ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ | ಉಕ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ—ನಮ್ಮ ಉಕ್ಥರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ | ಅಚ್ಛ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ನ ಶೃಣವತ್—ಕೇಳಲಾರನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ. ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ದಯಮಾಡು. ತನ್ನ ಅಗಮನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಧನವಂತನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಉಕ್ಥರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರನು.

English Translation.

Come, most powerful Indra, to drink of the Soma ambrosia, (for without coming) this Maghavan, the achiever of many exploits, hears not our praises, our chaunts, our hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಂತು ತ್ವಾ ರಥೇಷ್ಠಾನಾ ಹರಯೋ ರಥಯುಜಃ |

ತಿರಶ್ಚಿದರ್ಯಂ ಸವನಾನಿ ವೃತ್ರಹನ್ನೈಷ್ಠಾಂ ಯಾ ಶತಕ್ರತೋ ||೧೪||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಹಂತು | ತ್ವಾ | ರಥೇಷಾಂ | ಆ | ಹರಯಃ | ರಥಯುಜಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಂ | ಸವನಾನಿ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನ್ಯೇಷಾಂ | ಯಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
ಶತಕ್ರತೋ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞ ರಥೇಷಾಂ ರಥಸ್ಥಾಮರ್ಯವಿಶ್ವರಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ರಥಯುಜೋ ರಥೇ ಯುಕ್ತಾ ಹರಯೋಶ್ಚಾ ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಯಾ ಯಾನಿ ಸವನಾನಿ ಸಂತಿ ತಾನಿ ತಿರಸ್ತಿರಸ್ಮುರ್ವಂತಃ ಸವನಾನ್ಯಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಸವನಾನ್ಯಾ ವಹಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ರಥೇಷಾಂ—ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನೂ | ಅರ್ಯಂ—ಈಶ್ವರನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ರಥಯುಜಃ—ರಥದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ | ಹರಯಃ—ಅಶ್ವಗಳು | ಅನ್ಯೇಷಾಂ—ಇತರರಿಂದ ನೆರೆ ವೇರಿಸಲ್ಪಡುವ | ಯಾ—ಯಾವ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಂಟೋ ಅವುಗಳನ್ನು | ತಿರಸ್ತಿತ್—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾ | ಸವನಾನಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಆ ವಹಂತು—ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನೂ, ಈಶ್ವರನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ ಅಶ್ವಗಳು ಇತರರಿಂದ ನೆರೆವೇರಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾವ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಂಟೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Satakrutu, slayer of Vritra, let your horses, yoked to your car, bring you, the lord, riding in your chariot, (to our sacrifices), avoiding those sacrifices (offered) by others.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಸ್ಮಾಕಮದ್ಯಾಂತಮಂ ಸ್ತೋಮಂ ಧಿಷ್ಠ ಮಹಾಮಹ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ ತೇ ಸವನಾ ಸಂತು ಶಂತಮಾ ಮದಾಯ ದ್ಯುಕ್ತ ಸೋಮಪಾಃ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅ॒ಸ್ಮಾ॑ಕಂ | ಅ॒ದ್ಯೃ | ಅ॒ಂತ॑ಮಂ | ಸ್ತೋ॒ಮಂ | ಧಿ॒ಷ್ಠ | ಮ॒ಹಾ॒ಮ॒ಹ |

ಅ॒ಸ್ಮಾ॑ಕಂ | ತೇ | ಸ॒ವ॒ನಾ | ಸಂ॒ತು | ಶಂ॒ತ॑ಮಾ | ಮ॒ದಾ॑ಯ | ದ್ಯು॒ಕ್ಷ | ಸೋ॒ಮ॒ಪಾಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹಾಮಹ ಮಹತಾಮಸಿ ಮಹನ್ ಮಹಾಪೂಜ ನಾದ್ಯಾಂತವಃಮಂತಿಕಶಮಮಸ್ಮಾಕಂ
ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀನಾಂ ಸ್ತೋಮಂ ಧಿಷ್ಠ ಧಾರಯ | ಹೇ ದ್ಯುಕ್ಷ ದೀಶ್ಚ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ
ಪಾತರಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಮದಾಯ ಮದಾರ್ಥಂ ಸವನಾ ಸವನಾನ್ಯಸ್ಮಾಕಂ ಶಂತಮಾ ಶಂತಮಾನಿ ಸಂತು |
ಭವಂತು ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅದ್ಯೃ—ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ಅಂತಮಂ—ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿವಂಶಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮ | ಸ್ತೋಮಂ—
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಧಿಷ್ಠ—ಧರಿಸು | ದ್ಯುಕ್ಷ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದವನೂ | ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮದಾಯ—ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದ |
ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮಗೆ | ಶಂತಮಾ—ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಾಗಿ | ಸಂತು—
ಆಗಲಿ.

। ಭಾಷಾರ್ಥಃ ।

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪ
ಪಲ್ಲಿರುವ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿವಂಶಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸು (ಕೇಳು). ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನ
ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನೆರವೇರುವ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳು ನಮಗೆ ಸುಖಕಾರಕ
ಗಳಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Greatest of the great, brilliant drinker of the Soma, accept to-day
this our present praise; may our sacrifices be most successful in exciting
your exhilaration.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ನ॒ಹಿ॒ ಷ್ಠ॒ವ॒ ನೋ॒ ಮ॒ಮು॑ ಶಾ॒ಸ್ತ್ರೇ॒ ಅ॒ನ್ಯ॒ಸ್ಯ॒ ರಣ್ಯ॑ತಿ |

ಯೋ॒ ಅ॒ಸ್ಮಾ॒ನ್ವೀ॒ರ ಆ॒ವ॑ಯತ್ || ೧೬ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ಸಃ | ತವ | ನೋ ಇತಿ | ಮಮ | ಶಾಸ್ತ್ರೇ | ಅನ್ಯಸ್ಯ | ರಣ್ಯತಿ |

ಯಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ವಿಃಃ | ಆ | ಆನಯತ್ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವೀರಃ ಶೂರೋಽಸ್ಮಾನಾಯತ್ ಸ ಇಂದ್ರಸ್ತವ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಶಾಸನೇ ನಹಿ ರಣ್ಯತಿ | ನ ರಮತೇ | ಮಮಾಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಶಾಸನೇ ನೋ ರಣ್ಯತಿ | ಅನ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಶಾಸನೇ ನ ರಣ್ಯತಿ | ಕಿಂತು ರಕ್ಷಣ ಏವ ರಮತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವೀರಃ—ಶೂರನಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಆನಯತ್— ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ತವ ನಿನಗೆ | ಶಾಸ್ತ್ರೇ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ | ನಹಿ ರಣ್ಯತಿ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ | ಮಮ—ನನ್ನ ಹಿಂಸಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ | ನೋ—ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ | ಅನ್ಯಸ್ಯ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ ಇತರರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಶೂರನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ನಿನಗೆ ಹಿಂಸಾ ಕಾರಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಮಗೆ ಸೇರಿದ ಇತರರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

The hero (Indra) who has (ever) guided us delights not in your punishment, nor in my, nor in that of any other.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೈಶ್ಚಿದ್ಭಾ ತದ್ಬ್ರವೀತ್ಸಿಯಾ ಅಶಾಸ್ಯಂ ಮನಃ |

ಉತೋ ಅಹ ಕ್ರತುಂ ರಘುಂ || ೧೭ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ಚಿತ್ | ಘ | ತತ್ | ಅಬ್ರವೀತ್ | ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ | ಅಶಾಸ್ಯಂ | ಮನಃ |

ಉತೋ ಇತಿ | ಅಹ | ಕ್ರತುಂ | ರಘುಂ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇರ್ಧನಪ್ರದಾತಾ ಸ್ಲಾಯೋಗಿರಾಸಂಗಃ ಸ ಪುವಾನ್ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ತ್ರೈಭವತ್ |
ತದಾ ಯದಿಂದ್ರ ಉನಾಚಿ ತದಿದಮಾಹ | ತಥಾ ಚಾಹುಃ || ಸ್ಲಾಯೋಗಿಶ್ಚಾಸಂಗೋ ಯಃ ಸ್ತ್ರೀ
ಭೂತ್ವಾ ಪುವಾನಭೂತ್ ಸ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಯೇ ದಾನಂ ದತ್ತೇತಿ | ಇಂದ್ರಶ್ಚಿದ್ಧೇಂದ್ರಃ ಖಲು
ತದಬ್ರವೀತ್ | ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಮನಶ್ಚಿತ್ತಮಶಾದ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣಾಶಿಷ್ಯಂ ಶಾಸಿತುಮಶಕ್ಯಂ ಪ್ರಬಲತ್ವಾದಿತಿ |
ಉತೋ ಅಸಿ ಚ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ಕ್ರತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ರಘುಂ ಲಘುಮಾಹ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ—ಹೆಂಗಸಿನ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸು | ಅಶಾಸ್ಯಂ—ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ | ಇಂದ್ರಶ್ಚಿತ್ ಘ—ಇಂದ್ರನೇ | ತದಬ್ರವೀತ್—ಸ್ವತಃ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ | ಉತೋ—ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ಕ್ರತುಂ ಆಹ—ಅವಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ರಘುಂ—ಕೆಳಗಿನ ಮಟ್ಟದ್ದೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಹೆಂಗಸಿನ ಮನಸ್ಸು ಗಂಡಸಿನ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಇಂದ್ರನೇ ಸ್ವತಃ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ (ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೂ) ಕೆಳಮಟ್ಟದ್ದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Verily Indra said that the mind of woman is not to be controlled, he declared also that her intellect was small.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸಸ್ತ್ರೀ ಚಿದ್ಧ್ಯಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮಿಥುನಾ ವಹತೋ ರಥಂ |

ಏನೇದ್ಧೂರ್ವ್ಯಷ್ಟ ಉತ್ತರಾ || ೧೮ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಸಸ್ತ್ರೀ ಇತಿ | ಚಿತ್ | ಘ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಿಥುನಾ | ವಹತಃ | ರಥಂ |

ಏವ | ಇತ್ | ಧಾಃ | ವ್ಯಷ್ಟಃ | ಉತ್ತರಾ || ೧೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಸಸ್ತ್ರೀ ಚಿದ್ಧೇಂದ್ರಸ್ಯಾಶ್ವಾಪಿ ಖಲು ಮದಚ್ಯುತಾ ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿ ಗಂತಾರಾವಿಂದ್ರಸ್ಯೈವ ರಥಂ
ಮಿಥುನಾ ವಹತಃ | ಏನೇದೇವಮೇವ ವ್ಯಷ್ಟ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಥೋ ಧೂರುತ್ತರಾಶ್ವಯೋರುತ್ತರಾ ಭವತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದರ್ಥ ।

ಸಪ್ತೀ ಚಿತ್ ಘ—ಇಂದ್ರನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಕೂಡ | ಮದೆಚ್ಯುತಾ—ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮಕ್ಕಾಗಿ | ರಥಂ—ಇಂದ್ರನ ರಥವನ್ನು | ಮಿಥುನಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ವಹತೇ—ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ | ಏವೇತ—ಇದರಂತೆಯೇ | ವೃಷ್ಣಃ—ವೃಷ್ಣಿಕಾರಕನಾದ ಇಂದ್ರನ | ಧೂಃ—ನೊಗವೂ ಸಹ | ಉತ್ತರಾ—ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಸಹ ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ರಥವನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆಯೇ, ವೃಷ್ಣಿಕಾರಕನಾದ ಇಂದ್ರನ ನೊಗವೂ ಸಹ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

The two horses of Indra, hastening to the exhilaration (of the Soma) draw his chariot ; the pole of the showerer rests upon them.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ||

ಅಧಃ ಪಶ್ಯಸ್ವ ನೋಪರಿ ಸಂತರಾಂ ಸಾದಕೌ ಹರ |

ಮಾ ತೇ ಕಶಪ್ಲಕೌ ದೃಶನ್ ಸ್ತ್ರೀ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬಭೂವಿಥ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧಃ | ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಮಾ | ಉಪರಿ | ಸಂತರಾಂ | ಸಾದಕೌ | ಹರ |

ಮಾ | ತೇ | ಕಶಪ್ಲಕೌ | ದೃಶನ್ | ಸ್ತ್ರೀ | ಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಬಭೂವಿಥ || ೧೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಏವಮಂತರಿಕ್ಷಾದಾಗಚ್ಯುತೃಫಸ್ತ ಇಂದ್ರಃ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಸಂತಂ ಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಪುಂಸ್ತಮಿಚ್ಯಂತಂ ಸ್ಲಾಯೋಗಿಂ ಯದುವಾಚಿ ತದಾಹ | ಹೇ ಸ್ಲಾಯೋಗೇ ತ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀ ಸತ್ಯಧಃ ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಏಷ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಧರ್ಮಃ | ಉಪರಿ ಮಾ ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಉಪರಿದರ್ಶನಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಧರ್ಮೋ ನ ಭವತಿ ಹಿ | ಸಾದಕೌ ಸಾದಾವಹಿ ಸಂತರಾಂ ಸಂತ್ಲಿಷ್ವಾ ಯಥಾ ಭವತಸ್ತಥಾ ಹರ | ಯಥಾ ಪುರುಷೋ ವಿಶ್ಲಿಷ್ಟವಾದ-ನಿಧಾನೋ ಭವತಿ ತಥಾ ತ್ವಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚ ತೇ ಕಶಪ್ಲಕೌ | ಕಶಪ್ಲ ಪ್ಲ ಕಶ್ಲ ಕಶಪ್ಲಕೌ | ಕಶಪಿರಾಹನನಕರ್ಮಾ | ಕಶಪ್ಲಕಾವುಭೇ ಅಂಗೇ ಮಾ ದೃಶನ್ | ಪುರುಷಾ ನ ಪಶ್ಯಂತು | ತಯೋರದರ್ಶನಂ ವಾಸಸಃ ಸುಷ್ಮ ಪರಿಧಾನೇನ ಭವತಿ | ಅತಃ ಸುಷ್ಮ ವಾಸಸಾ ಪರಿಧಾನಂ ಕುರು | ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಹ್ಯಾ ಗುಲ್ಬಾದಭಿಸಂವೀತಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಪಾರಣಾಪ್ಸ್ರಹ್ಮಾ ಸನ್ ಸ್ತ್ರೀ ಬಭೂವಿಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಪ್ಲಯೋಗಪುತ್ರನೇ) ಅಧಃ—(ಪ್ರೀಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ) ಅಧೋಭಾಗಕ್ಕೆ | ಪಶ್ಯಸ್ವ—ನೋಡು | ಉಪರಿ—ಮೇಲುಗಡೆಗೆ | ಮಾ—ನೋಡಬೇಡ | ಪಾದಕೌ—ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಸಂತರಾಂ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ | ಹರ—ಜೋಡಿಸಿಕೊ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಕಶಪ್ಲಕೌ—ಮಂಡಿಗಳನ್ನು | ಮಾ ದ್ವತನ್—ವುರುಪರು ನೋಡದಿರುವಂತಾಗಲಿ | ಹಿ—ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ | ಬ್ರಹ್ಮಾ—ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು | ಪ್ರೀ—ಹೆಂಗಸಾಗಿ | ಬಭೂವ—ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪ್ಲಯೋಗಪುತ್ರನೇ, ಪ್ರೀಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ನೀನು ಅಧೋಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡು. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸಬೇಡ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ ಜೋಡಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ವುರುಪರು ನೋಡದಿರುವಂತಾಗಲಿ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Cast your eyes (son of Playoga) downwards, not upwards: keep your feet close together; let not (men) behold your ankles, for having been a Brahman you have become a female.

ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಂದ್ರ ಯಾಹೀಕೈಷ್ಟಾದಶರ್ಚೆಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ನೀಪಾತಿಫೇರಾರ್ಷವೂವು-
ಷ್ಟುಭಂ | ಪೋಡಶಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ವಸುರೋಚಿಷೋಽಂಗಿರೋಗೋತ್ರಾಃ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಾ
ಅ ಯದಿಂದ್ರಶ್ಚೇತ್ಯಾದೀನಾಂ ತಾಸಾಂ ತಿಸ್ಸಾಣಾಮೃಷಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ತಾಮುಕ್ತ-
ಮಣಂ | ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ದ್ವ್ಯಾನಾ ನೀಪಾತಿಫಿರಾನುಷ್ಟುಭಂ ತೃಚೋಽಂತೋ ಗಾಯತ್ರೈಸ್ತಂ
ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಽಂಗಿರಸೋಽಪಶ್ಯನ್ನಿತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು,
ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋದ್ರವನಾದ ನೀಪಾತಿಫಿ ಎಂಬುವನು
ಪುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು
ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತವು. ಅ ಯದಿಂದ್ರಶ್ಚ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ

ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಮತ್ತು ಅಂಗಿರೋಗೋತ್ರಜರಾದ ವಸುರೋಚಿಷಃ ಎಂಬುವರು ಋಷಿಗಳು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರ ಯಾಹಿ ದ್ವ್ಯಾನಾ ನೀಪಾತಿಥಿರಾನುಷ್ಪುಭಂ ತೃಚೋನ್ಮೋ ಗಾಯತ್ರಸ್ತಂ ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋನ್ಮೋಜ್ಞಂ ಸೋನ್ಮೋಜ್ಞಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೩೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೧, ೧೨, ೧೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—೧-೧೫. ನೀಪಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಾಃ | ೧೬-೧೮. ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಜ್ಞಂ ||

|| ದೇವತಾ— ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೧೫, ಅನುಷ್ಪುಭಃ | ೧೬-೧೮. ಗಾಯತ್ರೀ ||

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಇಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಹರಿಭಿರುಪ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಸುಷ್ಟುತಿಂ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಇಂದ್ರ | ಯಾಹಿ | ಹರಿಭಿಃ | ಉಪ | ಕಣ್ವಸ್ಯ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೧ ||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಹರಿಭಿರಕ್ಷೈರುಸಾ ಯಾಹಿ | ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಂ | ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ | ಅಮುಷ್ಯಾಮುಷ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರೇ ಶಾಸತಃ ಶಾಸತಿ || ವಿಧಕ್ತಿವ್ಯತ್ಯಯಃ || ತತ್ರ ವಯಂ ಸುಖಮಾಸ್ಮಹೇ | ಹೇ ದಿವಾವಸೋ ದೀಪ್ತಹವಿಷ್ಟೇಂದ್ರ ದಿವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಯ | ಯೂಯಂ ಗಚ್ಯತ | ಬಹುವಚನಂ ಪೂಜಾರ್ಥಂ | ಯದ್ವಾ | ಹೇ ದಿವಾವಸೋ ದಿವೋ ದ್ಯುನಾಮಕಮಮುಷ್ಯಾಮುಂ ಲೋಕಂ ಶಾಸನಂ ಕುರ್ವಂತೋ ಯೂಯಂ ದಿವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಯ | ಗಚ್ಯತ | ಅತ್ರ ಬಹುವಚನಂ ಪೂಜಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವಸ್ಯ—ಕಣ್ವನ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು | ಹರಿಭಿಃ—ಇನ್ನೆ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಉಪ ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸು

ನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯೇ—ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗು | [ಅಥವಾ ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಮುಷ್ಯ—ನೀನು | ಶಾಸತೇ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ)] | [ಅಥವಾ ದಿವಃ—ದ್ಯುನಾಮಕವಾದ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತೇ—ಆಳುವ ನೀನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯೇ—ಹಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.]

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕಣ್ವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಂತಿರುಗು.

English Translation

Come, Indra, with your horses to receive the praise of Kanwa; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

! ಸಂಹಿತಾಶಾಹಿ !

ಆ ತ್ವಾ ಗ್ರಾವಾ ವದನ್ವಿಹ ಸೋಮೀ ಘೋಷೇಣ ಯಚ್ಚತು |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠ !

ಆ | ತ್ವಾ | ಗ್ರಾವಾ | ವದನ್ | ಇಹ | ಸೋಮೀ | ಘೋಷೇಣ | ಯಚ್ಚತು |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತೇ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಗ್ರಾವಾ ಸೋಮಾಭಿಷವಪಾಷಾಣಃ ಸೋಮೀ ಸೋಮವಾನ್ ವದಿಷ್ಯಾಬ್ಧಂ ಕುರ್ವನ್ ಘೋಷೇಣ ಧ್ವನಿನಾ ಸಹಾ ಯಚ್ಚತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಗ್ರಾವಾ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲು | ಸೋಮೀ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಲೂ | ವದನ್—ಹಿಂಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ | ಘೋಷೇಣ—ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ಯಚ್ಚತು—ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತೇ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯೇ—ಪುನಃ ಹಂತಿರುಗು.

। ಛಾಂದಸ್ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಲೂ, ಹಿಂಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

May the grinding stone, yielding the Soma juice as it utters a sound bring you hither with the noise ; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅತ್ರಾ ವಿ ನೇಮಿರೇಷಾಮುರಾಂ ನ ಧೂನುತೇ ವ್ಯಕಃ ।

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅತ್ರ | ವಿ | ನೇಮಿಃ | ಏಷಾಂ | ಉರಾಂ | ನ | ಧೂನುತೇ | ವ್ಯಕಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅತ್ರಾಸ್ತಿಸ್ಯೆಜ್ಞ ಏಷಾಮುಭಿಪವಗ್ರಾವ್ತಾಂ ನೇಮಿಃ ಸೋಮಲತಾ ವಿ ಧೂನುತೇ | ವಿಶೇಷೇಣ ಕಂಪಯತಿ | ಉರಾಂ ಮೇಷೀಂ ವ್ಯಕೋ ನ ವ್ಯಕ ಇವ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಕಃ—ತೋಳವು | ಉರಾಂ ನ—ಹೆಣ್ಣು ಕುರಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ | ಅತ್ರ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಏಷಾಂ—ಈ ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳ | ನೇಮಿಃ—ಹೊರವಲಯವು | ವಿ ಧೂನುತೇ—ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತೋಳವು ಹೆಣ್ಣು ಕುರಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳ ಹೊರವಲಯವು ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

The circumference of these (stones) shakes (the Soma) at this (rite), as a wolf (terrifies) a sheep ; do you, ruling yondor heaven, O radiant with oblations, return thither.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆ ತ್ವಾ ಕಣ್ವಾ ಇಹಾವಸೇ ಹವಂತೇ ವಾಜಸಾತಯೇ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೪ ||

|| ಒದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಕಣ್ವಾಃ | ಇಹ | ಅವಸೇ | ಹವಂತೇ | ವಾಜಸಾತಯೇ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಕಣ್ವಾ ಅವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ವಾಜಸಾತಯೇಽನ್ನಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಥಂ ಚಾ ಹವಂತೇ | ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಹ್ವಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಕಣ್ವಾಃ—ಕಣ್ವುಮುಷಿಗಳು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ವಾಜಸಾತಯೇ—ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಆ ಹವಂತೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

! ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕಣ್ವುಮುಷಿಗಳು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

The Kanwas invoke you hither for protection and for food ; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations. return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಧಾಮಿ ತೇ ಸುತಾನಾಂ ವೃಷ್ಟೇ ನ ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಧಾಮಿ | ತೇ | ಸುತಾನಾಂ | ವೃಷ್ಟೇ | ನ | ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಸುತಾನಾಂ | ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ಪಶ್ಯೇ | ಸುತಾನ್ ಸೋಮಾನ್ ದಧಾಮಿ | ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ | ವೃಷ್ಟೇ ನ ಯಥಾ ವಾಯವೇ ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ ಯಜ್ಞಮುಖೇ ಸೇಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತದ್ವದಹಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪಾಠಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ವೃಷ್ಟೇ ನ—ವಾಯುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದೈರಿಸಿ | ಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು | ದಧಾಮಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಕುತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ವುನಃ ಹಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪಾಠಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ವಾಯುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದೈರಿಸಿ ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಕುತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ವುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಂತಿರುಗು.

English Translation.

I make offering to you of the libations as the first drink is presented to the showerer ; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತು¹ತ್ಪುರಂಧಿ²ರ್ನ ಆ ಗ³ಹಿ ವಿ⁴ಶ್ವತೋ⁵ಧೀ⁶ರ್ನ ಊ⁷ತಯೇ |

ದಿ⁸ವೋ ಅ⁹ಮು¹⁰ಷ್ಯ ಶಾ¹¹ಸತೋ ದಿ¹²ವಂ ಯ¹³ಯ ದಿ¹⁴ವಾವಸೋ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತು¹ತ್ಪು²ರಂಧಿಃ | ನಃ | ಆ | ಗ³ಹಿ | ವಿ⁴ಶ್ವ⁵ತೋ⁶ಧೀಃ | ನಃ | ಊ⁷ತಯೇ |

ದಿ⁸ವಃ | ಅ⁹ಮು¹⁰ಷ್ಯ | ಶಾ¹¹ಸತಃ | ದಿ¹²ವಂ | ಯ¹³ಯ | ದಿ¹⁴ವಾವ¹⁵ಸೋ ಇತಿ ದಿ¹⁶ವಾವ¹⁷ಸೋ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ತುತ್ಪುರಂಧಿಃ ಸ್ವರ್ಗಕುಟಂಬೀ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗಹಿ | ತಥಾ ವಿಶ್ವತೋಧೀಃ ಸ್ವರ್ಗಜಗತೋ ಧಾರಕಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾ ಗಹಿ | ಅಗಚ್ಛ |

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತುತ್ಪುರಂಧಿಃ—ಸ್ವರ್ಗವೆಂಬ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ವಿಶ್ವತೋಧೀಃ—ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಧಾರಕನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ (ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ) | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗವೆಂಬ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಧಾರಕನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

(Indra) master of the family of heaven, come to us : do you, who are the sustainer of the universe, (come) for our protection : do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಯಾಹಿ ಮಹೇಮತೇ ಸಹಸ್ರೋತೇ ಶತಮಘಾ ।

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ ॥ ೨ ॥

|| ಪಥಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಯಾಹಿ | ಮಹೇಮತೇ | ಸಹಸ್ರೋತೇ | ಶತಮಘಾ ।

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಸಹಸ್ರೋತೇ ಸಹಸ್ರರಕ್ಷಣ ಶತಮಘಾ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಯಾಹಿ । ಆಗಚ್ಛಿ । ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಮಹೇಮತೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ । ಸಹಸ್ರೋತೇ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ । ಶತಮಘಾ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ । ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ । ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು । ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು । ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು । ಶಾಸತಃ—ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) । ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ । ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ । ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

Sagacious (Indra) bestower of numerous protections, granter of infinite wealth, come unto us : do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಆ ತ್ವಾ ಹೋತಾ ಮನುರ್ಹಿತೋ ದೇವತ್ರಾ ವಕ್ಷದೀಡ್ಯಃ ।

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ ॥ ೮ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಆ | ತ್ವಾ | ಹೋತಾ | ಮನುಃಹಿತಃ | ದೇವತ್ರಾ | ವಕ್ಷತ್ | ಈಡ್ಯಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ ॥ ೮ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ದೇವತ್ರಾ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯ ಈಡ್ಯಃ ಸ್ತುತೋ ಹೋತಾ ದೇವಾನಾ-
ಮಾಹ್ವಾತಾಗ್ನಿರ್ಮನುರ್ಹಿತೋ ಮನುಷ್ಯೈರ್ಗೃಹೇಷು ನಿಹಿತ ಆ ವಕ್ಷತ್ | ವಹತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ದೇವತ್ರಾ—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಈಡ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯನೂ | ಹೋತಾ—ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ಮನುರ್ಹಿತಃ—ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು | ತ್ವಾ—
ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ವಕ್ಷತ್—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ
ವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ (ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪೂಜ್ಯನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಮಾನವರಿಗೆ
ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

May (Agni) the invoker, adorable among the gods, the benefactor
of man, bring you hither : do you, ruling yonder heaven, O radiant with
oblations, return thither.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆ ತ್ವಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಹರೀ ಶ್ಶೇನಂ ಪಕ್ಷೇವ ವಕ್ಷತಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಹರೀ ಇತಿ | ಶ್ಶೇನಂ | ಪಕ್ಷಾಽಇವ | ವಕ್ಷತಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೯ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಶ್ಶಾ ಶ್ಶಾಂ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮದಚ್ಯುತೌ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮದಸ್ಯ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರೌ
ಹರೀ ಅಶ್ಶಾ ಶ್ಶೇನಂ ಶ್ಶೇನಾಖ್ಯಂ ಪಕ್ಷಿಣಂ ಪಕ್ಷೇನಾತ್ಮೀಯಪಕ್ಷಾವಿನಾ ವಕ್ಷತಃ | ಅವಹತಾಂ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶ್ಶೇನಂ—ಶ್ಶೇನಪಕ್ಷಿಯನ್ನು | ಪಕ್ಷೇವ—ಅದರ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬರುವಂತೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸತಕ್ಕ | ಹರೀ—ನಿನ್ನ
ಆಶ್ವಗಳೆರಡೂ | ಆ ವಕ್ಷತಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು |
ಶಾಸತಃ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶ್ಶೇನಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಅದರ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುಗಳ
ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ನಿನ್ನ ಎರಡು ಆಶ್ವಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ
ಹೊರಡು.

English Translation.

Let your two steeds, humiliators of the pride (of foes), bring you as
(his) two wings (bear) along) the falcon : do you, ruling yonder heaven,
O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹ್ಯರ್ಯ ಆ ಪರಿ ಸ್ವಾಹಾ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೦ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆ | ಯಾಹಿ | ಅರ್ಯಃ | ಆ | ಪರಿ | ಸ್ವಾಹಾ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಆರ್ಯೇಶ್ವರ ತ್ವಮಾ ಪರಿ ಸರ್ವತ ಆ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಪೀತಯೇ ತವ ಪಾನಾರ್ಥಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಸ್ವಾಹಾ ಕರೋಮಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತೇ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಆರ್ಯ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಹಾ—ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಪರಿ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

| ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ |

ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮರಸದ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Come, lord, from whatever direction, to drink the Soma offered with Swaha: do you, ruling yondr heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಯಾಹ್ಯುಪಶ್ರುತ್ಯುಕ್ಥೇಷು ರಣಯಾ ಇಹ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ಯಾಹಿ | ಉಪ್ತಶ್ರುತಿ | ಉಕ್ಥೇಷು | ರಣಯ | ಇಹ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಿಹ ಯಜ್ಞ ಉಕ್ಥೇಷು ಶಸ್ತ್ರೇಷು ಪಠ್ಯಮಾನೇಷೂಪಶ್ರುತ್ಯು-
ಪಶ್ರುತೌ ಸವಿಾಪಮಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಯ | ಅಸ್ಮಾನ್ಪ್ರಣಯ ಚಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ನಃ—ನಮ್ಮ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಉಕ್ಥೇಷು—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ | ಉಪಶ್ರುತಿ—ಅವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ | ಅ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು |
ರಣಯ—ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—
ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ವುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲು
ನಮ್ಮ ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ವುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

English Translation.

Come to listen to our praises, when they are being recited,—bestow
upon us delight : do you, ruling yondor heaven, O radiant with oblations,
return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸರೋಪೈರಾ ಸು ನೋ ಗಹಿ ಸಂಭೃತ್ಯೈಃ ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸರೋಪೈಃ | ಅ | ಸು | ನಃ | ಗಹಿ | ಸಂಭೃತ್ಯೈಃ | ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಃ ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ ಪುಷ್ಪಾಶ್ಚಸ್ತುಂ ಸು ಸಂಭೃತೈಃ ಸರೂಪೈಃ ಸಮಾನರೂಪೈರಶ್ಚೈ-
ನೋಫಸ್ಮಾನಾ ಗಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ—ಪುಷ್ಪವಾದ ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳ ನೀನು | ಸು ಸಂಭೃತೈಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ
ಬೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೂ | ಸರೂಪೈಃ—ಒಂದೇ ರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ
ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಅಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪುಷ್ಪವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವವೂ, ಒಂದೇ
ರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಅಳುತ್ತಿರುವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು

English Translation.

Indra, you are possessed of cherished steeds; come to us with (your)
well-fed and like-shaped horses : do you, ruling yonder heaven, O radiant
with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹಿ ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಧಿ ವಿಷ್ವಸಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ | ಸಮುದ್ರಸ್ಯ | ಅಧಿ | ವಿಷ್ವಸಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪರ್ವತೇಭ್ಯ ಆ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಸ್ಯ ವಿಷ್ವಪೋ
ವಿಷ್ವಸಾಚ್ಚಾಧ್ಯಾಯಾಗೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ—ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯನಾಡು | ಸಮುದ್ರಸ್ಯ—ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ | ವಿಷ್ವಪಃ ಅಧಿ—ಮೇಲುಲೋಕದಿಂದಲೂ (ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ) | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದಳಿಂದಲೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲುಲೋಕದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯನಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Come from the mountains, from above the region of the firmament: do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಗನ್ಯಾನ್ಯಶ್ಚಾ ಸಹಸ್ರಾ ಶೂರ ದದ್ಯಹಿ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನೋ | ಗನ್ಯಾನ್ಯ | ಅಶ್ಚಾ | ಸಹಸ್ರಾ | ಶೂರ | ದದ್ಯಹಿ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೧೪ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾನಿ ಗನ್ಯಾನಿ ಗೋಹಿತಾಣಿ ಗೋರೂಪಾಣಿ ವಾಶ್ಚಾನ್ಯಶ್ಚಹಿತಾನ್ಯಶ್ಚಾತ್ಮಕಾನಿ ವಾ ದದ್ಯಹಿ | ಆವಿವೃಣು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೋ—ನಮಗೆ | ಸಹಸ್ರಾ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗನ್ಯಾನಿ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ (ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ) | ಅಶ್ಚಾ—ಅಶ್ವಾದಿಗಳನ್ನೂ | ಆ ದದ್ಯಹಿ—ಒದಗಿಸಿ

ಕೊಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತೇ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

English Translation.

Bestow upon us, hero, thousands of herds of cattle and horses: do you, ruling yondr heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಃ ಸಹಸ್ರಶೋ ಭರಾಯುತಾನಿ ಶತಾನಿ ಚ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಸಹಸ್ರಶಃ | ಭರ | ಅಯುತಾನಿ | ಶತಾನಿ | ಚ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತೇ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಶಃ ಸಹಸ್ರಧಾಯುತಾನಿ ಶತಾನಿ ಚಾಭೀಷ್ಟಾನಿ ವಸ್ತುನ್ಯಾ ಭರ | ಆಹರ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ನಃ—ನಮಗೆ | ಸಹಸ್ರಶಃ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಅಯುತಾನಿ—ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಶತಾನಿ ಚ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಆ ಭರ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತೇ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಯ—ಹೊರಡು.

| ಛಾಂದೋಃ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ, ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದೊಗಿಸು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Bring to us, by thousands, tens of thousands and hundreds (of good things): do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

| ಸಂಹಿತಾಃ |

ಆ ಯದಿಂದ್ರತ್ವ ದದ್ವಹೇ ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷಃ |
ಓಜಿಷ್ಯಮುಶ್ಯಂ ಪಶುಂ || ೧೬ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆ | ಯತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಚ | ದದ್ವಹೇ ಇತಿ | ಸಹಸ್ರಂ | ವಸುರೋಚಿಷಃ |
ಓಜಿಷ್ಯಂ | ಅಶ್ಯಂ | ಪಶುಂ || ೧೬ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ವಸುರೋಚಿಷೋ ವಸುದೀಪ್ತಯೋ ವಯಂ ಸಹಸ್ರಮಸ್ಮಾಕಂ ನೇತೇಂದ್ರಶ್ಚಾಜಿಷ್ಯಂ ಬಲವತ್ತಮಶ್ಯಮಶ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಪಶುಂ ಚ ಯದ್ಯದಾ ದದ್ವಹೇ ಸಾರಾವತಾದಾದದ್ವಹೇ | ಉತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಸಹಸ್ರಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕರಾವನರೂ | ವಸುರೋಚಿಷಃ—ಧನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದವರೂ (ವಸುರೋಚಿಷರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರೂ) ಆದ ನಾವೂ | ಇಂದ್ರತ್ವ—ಇಂದ್ರನೂ | ಓಜಿಷ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಅಶ್ಯಂ—ಅಶ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ | ಪಶುಂ—ಪಶುಸಂಘವನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಆ ದದ್ವಹೇ—ಹೊಂದುವೆವೋ (ಆಗ).

| ಛಾಂದೋಃ |

ವಸುರೋಚಿಷರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ನಾವು ಸಹಸ್ರಮಂದಿಯೂ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಅಶ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಪಶುಸಂಘವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಹೊಂದುವೆವೋ (ಆಗ ನಾವು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು).

English Translation.

We, the thousand Vasurochishas, and Indra (our leader), when we obtain vigorous herds of horses,—

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯ ಋಜ್ರಾ ವಾತರಂಹಸೋಽರುಷಾಸೋ ರಘುಷ್ಯದಃ |

ಭ್ರಾಜಂತೇ ಸೂರ್ಯಾ ಇವ || ೧೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯೇ | ಋಜ್ರಾಃ | ವಾತರಂಹಸಃ | ಅರುಷಾಸಃ | ರಘುಷ್ಯದಃ |

ಭ್ರಾಜಂತೇ | ಸೂರ್ಯಾಃ ಇವ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇದಾ ಯ ಋಜ್ರಾ ಋಜುಗಾಮಿನೋ ವಾತರಂಹಸೋ ವಾಯುಸದ್ವಶನೇಗಾ ಅರುಷಾಸ ಅರೋಚಿಮಾನಾ ರಘುಷ್ಯದೋ ಲಘು ಸ್ಯಂದಮಾನಾ ಅಶ್ವಾಃ ಸೂರ್ಯಾ ಇವ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಸ್ತಥಾ ಭ್ರಾಜಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು | ಋಜ್ರಾಃ—ಋಜುಗಾಮಿಗಳೂ | ವಾತರಂಹಸಃ—ವಾಯುವಿನಂತೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ | ಅರುಷಾಸಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ | ರಘುಷ್ಯದಃ—ಲಘುವಾದ ಪಾದಗತಿಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಸೂರ್ಯಾ ಇವ—ಸೂರ್ಯನಂತೆ | ಭ್ರಾಜಂತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವೋ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು ಋಜುಗಾಮಿಗಳೂ, ವಾಯುವಿನಂತೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ, ಲಘುವಾದ ಪಾದಗತಿಯುಳ್ಳವೂ ಆಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವೋ (ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳು ನಮಗೆ ದಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನಾವು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿವು).

English Translation.

Such as are straight-going, fleet as the wind, bright-coloured, light-footed, and shine like the sun,—

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸಾರಾವತಸ್ಯ ರಾತಿಷು ದ್ರವಚ್ಛಕ್ರೇಷ್ವಾಶುಷು |

ತಿಷ್ಠಂ ವನಸ್ಯ ಮಧ್ಯ ಆ || ೧೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪಾರಾವತಸ್ಯ | ರಾತಿಷು | ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು | ಅಶುಷು |

ತಿಷ್ಠಂ | ವನಸ್ಯ | ಮಧ್ಯೇ | ಆ || ೧೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ತೇಷು ಪಾರಾವತಸ್ಯ ರಾತಿಷು ದೇಯೇಷು ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು ದ್ರವದ್ರಘಚಕ್ರೇಷ್ವಾಶುಷ್ವಶ್ವೇಷು | ಶಾಕ್ಷ್ಯೇ ಅಶುರಿತ್ಯುಕ್ತನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಪ್ರತಿಗೃಹಿತೇಷು ಸತ್ಸು ವನಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಆ ತಿಷ್ಠಮಿತಿ ವಸುರೋಚಿಷಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ವದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

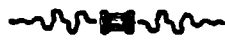
ಪಾರಾವತಸ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ | ರಾತಿಷು—ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು | ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು—ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ರಥಚಕ್ರವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಅಶುಷು—ಅಶ್ವಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾದಾಗ | ವನಸ್ಯ—ವನದ | ಮಧ್ಯೇ—ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ | ಆ ತಿಷ್ಠಮ್—ನಾವು ಹೊರಟೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ರಥಚಕ್ರವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾದಾಗ ನಾವು ವನದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು.

English Translation.

Then (having received) the horses, attached to the rolling-wheeled chariot, given from afar, we depart to the middle of the forest.

ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣೇತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯುಚಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ಯಾವತ್ಸಸ್ಯಾತ್ರೇಯಸ್ಯಾಷ್ಠಂ | ಅಶ್ವಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಗ್ನಿನಾ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಃ ಶ್ಯಾವತ್ಸ ಆಶ್ವಿನಮೌಸರಿಷ್ಟಾಜ್ಞೋತಿಷಂ ಪಂಕ್ತಿ-ಮಹಾಬೃಹತೀಪಂಕ್ತ್ಯಂತಮಿತಿ | ಉಸರಿಷ್ಟಾಜ್ಞೋತಿಷ್ಯಂದಃ ಚತುರ್ಥಪಾದಸ್ಯಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಶ್ವಾತ್ | ಯತೋಽಪ್ಯಕಸ್ತತೋ ಜ್ಞೋತಿಃ | ಅನು. ೯-೮ | ಇತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ | ದ್ವಾವಿಂಶೀ ಪಂಕ್ತಿಃ | ತ್ರಯೋವಿಂಶೀ ಮಹಾಬೃಹತೀ ಚತ್ವಾರೋಽಪ್ಯಕಾ ಜಾಗತಶ್ಚ ಮಹಾಬೃಹತೀ | ಅನು. ೯-೯ |

ಇತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತತ್ವಾತ್ | ಚತುರ್ವಿಂಶೀ ಸಂಕ್ರೀ | ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ || ಅಶ್ವಿನೋರ್ಯಾಮೇ
ಹೋತುರತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತೈಽಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣೇತೈತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂಕ್ರೀತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನೀಃ |
ಆ. ೯-೧೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರಜನಾದ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬುವನು
ಋಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿನಾ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಅಶ್ವಿನಮೌಪರಿಷ್ವಾಜ್ಜ್ಯೋತಿಷಂ
ಸಂಕ್ರೀಮಹಾಬೃಹತೀಸಂಕ್ರೈಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ೧-೨೧ ರ ವರೆಗಿನ ಋಕ್ಕುಗಳು
ಉಪರಿಷ್ವಾಜ್ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನವು. ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಎರಡನೆಯ
ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಉಳಿದ ಮೂರು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು ಎಂದು
ಇದರ ಲಕ್ಷಣವು (ಭಂ. ಅನು. ೯-೮); ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ಸಂಕ್ರೀಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು
ಮಹಾಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ-ಎಂಟೆಂಟು
ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಕೊನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜಗತೀಭಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಭಂದಸ್ಸು ಮಹಾಬೃಹತೀ
ಭಂದಸ್ಸೆನಿಸುವುದು ಎಂದು ಇದರ ಲಕ್ಷಣವು (ಭಂ. ಅನು. ೯-೯); ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕು ಸಂಕ್ರೀಶ್ಚಂದಸ್ಸವು.
ಅಶ್ವಿನೋರ್ಯಾಮೇಷ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹೋತ್ರವು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಅತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತ
ಮುತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿಸಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನೀಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೯-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೬ || ವರ್ಗ—೧೮, ೧೫, ೧೬, ೧೭ ||

| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೨೪ |

| ಋಷಿ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ |

| ದೇವತಾ—ಅಶ್ವಿನೌ |

| ಭಂದಃ—೧-೨೧. ಉಪರಿಷ್ವಾಜ್ಜ್ಯೋತಿಷಿಃ | ೨೨, ೨೪. ಸಂಕ್ರೀಃ | ೨೩. ಮಹಾಬೃಹತೀಃ |

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ವರುಣೇನ ವಿಷ್ಣುನಾದಿತ್ಯೈ ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿಃ ಸಚಾ-
ಭುವಾ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮತ್ಪಿನಾ || ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿನಾ | ಇಂದ್ರೇಣ | ವರುಣೇನ | ವಿಷ್ಣುನಾ | ಅದಿತ್ಯೈಃ | ರುದ್ರೈಃ | ವಸುಭಿಃ | ಸಚಾಭುವಾ |
 ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ವರುಣೇನ ವಿಷ್ಣುನಾದಿತ್ಯೈ ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ
 ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಜೋಷಸಾ ಸಂಗತೌ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಗ್ನಿನಾ—ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆಯೂ | ಇಂದ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರ
 ನೊಡನೆಯೂ | ವರುಣೇನ—ವರುಣನೊಡನೆಯೂ | ವಿಷ್ಣುನಾ—ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡನೆಯೂ | ಅದಿತ್ಯೈಃ—
 ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ರುದ್ರೈಃ—ರುದ್ರರೊಡನೆಯೂ | ವಸುಭಿಃ—ವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
 ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವವರಾಗಿ | ಚ—ಮತ್ತು | ಉಷಸಾ—ಉಷ್ಣನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ—
 ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಂ—
 ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆಯೂ, ಇಂದ್ರನೊಡನೆಯೂ, ವರುಣನೊಡನೆಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿ
 ನೊಡನೆಯೂ, ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ, ರುದ್ರರೊಡನೆಯೂ, ವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
 ಉಷ್ಣನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು
 ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

English Translation.

Associated with Agni, with Indra, with Varuna, with Vishnu, with
 the Adityas, the Rudras, and the Vasus, and united with the dawn and
 with Surya, drink, Ashwins, the Soma.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಸಚಾ—ಸಚಾ ಎಂದರೆ ಸಹ,—ಸಹಿತವಾಗಿ ಎಂದರ್ಥವು. ಯಾಸ್ವರು, ಸಚಾ ಸಹೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ವಸುಭಿಃ ಸಚಾಭುವಾ | ವಸುಭಿಃ ಸಹ ಭವೌ ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು (ನಿ. ೫-೫).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಿಶ್ವಾಭಿರ್ಧೀಭಿರ್ಭುವನೇನ ವಾಜಿನಾ ದಿವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾದ್ರಿಭಿಃ ಸಚಾಭುವಾ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಶ್ವಿನಾ || ೧ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಧೀಭಿಃ | ಭುವನೇನ | ನಾಜಿನಾ | ದಿನಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ಸಚಾಭುವಾ |
 ಸ್ವಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನಾ ಬಲಿನಾವಶ್ವಿನಾ ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿಧೀಭಿಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಭಿರ್ಭುವನೇನಾಖಿಲೇನ
 ಭೂತಜಾತೇನ ಚ ದಿನಾ ದ್ಯುಲೋಕೇನ ಚ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಚಾದ್ರಿಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ
 ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ವಾಜಿನಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ |
 ಧೀಭಿಃ—ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಭುವನೇನ—ಸಕಲ ಭೂತಜಾತಗಳೊಡನೆಯೂ | ದಿನಾ—ದ್ಯುಲೋಕ
 ದೊಡನೆಯೂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾ—ಪೃಥ್ವಿಯೊಡನೆಯೂ | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಪರ್ವತಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
 ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಯೂ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
 ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು |
 ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಸಕಲಭೂತಜಾತಗಳೊಡ
 ನೆಯೂ, ದ್ಯುಲೋಕದೊಡನೆಯೂ, ಪೃಥ್ವಿಯೊಡನೆಯೂ, ಪರ್ವತಗಳೊಡನೆಯೂ, ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
 ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು
 ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Powerful (Aswins), associated with all intelligences, with all beings,
 with heaven, with earth, with the mountains, united with the dawn and
 with Surya, drink, Aswins, the Soma.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಿಶ್ವೈರ್ದೇವೈಸ್ತ್ರಿಭಿರೇಕಾದಶೈರಿಹಾದ್ಧಿಮ್ನುರ್ದ್ಧಿಭ್ಯಗುಭಿಃ ಸಚಾಭುವಾ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಶ್ವಿನಾ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಿಶ್ವೈಃ | ದೇವೈಃ | ತ್ರಿಭಿಃ | ಏಕಾದಶೈಃ | ಇಹ | ಅತ್ಯಭಿಃ | ಮರುತ್ಯಭಿಃ | ಭೃಗುಭಿಃ |
ಸಚಾಭುವಾ |

ಸೌಮ್ಯೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಂಽಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ವಿಶ್ವೈರ್ದೇವೈಸ್ತ್ರಿಭಿರೇಕಾದಶೈಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಯಂಶೈರಿಹ ಯಜ್ಞೇಽದ್ಧಿಮ್ನುರ್ದ್ಧಿಭ್ಯಗು-
ಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ರಿಭಿಃ ಏಕಾದಶೈಃ—ಮೂವತ್ತು
ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ವಿಶ್ವೈಃ ದೇವೈಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಅದ್ಧಿಃ—ಅಬ್ಬೇದೇವತೆ
ಗಳೊಡನೆಯೂ | ಮರುದ್ಧಿಃ—ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಭೃಗುಭಿಃ—ಭೃಗುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸೌಮ್ಯೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಾ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

। ಛಾನಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ,
ಅಬ್ಬೇದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಭೃಗುಗಳೊಡನೆಯೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಉಷಸ್ಸಿ
ನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Associated with all the thrice-eleven deities at this ceremony, with
the waters, with the Maruts, with the Bhrigus, united with the dawn and
with Suryā, drink, Aswins, the Soma.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಂ ಬೋಧತಂ ಹವಸ್ಯ ಮೇ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವಾ ಸವನಾವ
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೌಮ್ಯೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಂ ನೋ ವೋಕ್ಷಮಶ್ವಿನಾ || ೪ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಬೋಧತಂ | ಹವಸ್ಯ | ಮೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವೌ | ಸವನಾ | ಅವ |
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಳ್ತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯಜ್ಞಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ಮೇ ಮಮ ಹವಸ್ಯ ಹವಂ ಬೋಧತಂ |
ಜಾನೀತಂ | ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಸವನಾನ್ಯವ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ | ಇಷಮನ್ನಂ ನ ಆ
ವೋಳ್ತಂ | ಪ್ರಾಪಯತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದೇವೌ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಸ್ಯ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—
ತಿಳಿಯಿರಿ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—
ತಿಳಿಯಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
ಒಂದುಗೂಡಿವರಾಗಿದ್ದು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಳ್ತಂ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು
ತಿಳಿಯಿರಿ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾ ಅರಿಯಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
ಒಂದುಗೂಡಿವರಾಗಿದ್ದು ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Be gratified by the sacrifice ; hear my invocation ; recognize, deities,
all the offerings in this ceremony ; united with the dawn and with Surya,
bring us, Aswins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷೇಥಾಂ ಯುವಶೇವ ಕನ್ಯನಾಂ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವೌ ಸವನಾವ
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೃಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಂ ನೋ ವೋಳ್ತಮಶ್ವಿನಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಯುವಶೇವ | ಕನ್ಯನಾಂ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವಾ | ಸವನಾ | ಅವ |
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಲ್ತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ದೇವಾ ಯುವಾಮಿಹಾಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ |
ಯುವಶೇವ ಯಥಾ ಯುವಾನೌ ಕನ್ಯನಾಂ ಕನ್ಯಾನಾಮಾಹ್ವಾನಂ ಸೇವೇತೇ | ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇಹ
ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸವನಾನ್ಯವ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಕನ್ಯನಾಂ—ಕನ್ಯೆಯರ
ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಯುವಶೇವ—ಯುವಕರು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ |
ಸ್ತೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—
ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—ತಿಳಿದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಪಸ್ಥಾನೋಡನೆಯೂ |
ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದೂಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಇಷಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಅ ವೋಲ್ತಂ—ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕನ್ಯೆಯರ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುವಕರು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು
ಹೊಂದುವಂತೆ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಸಮಸ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಪಸ್ಥಾನೋಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು
ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Be gratified by our praise as youths are delighted (by the voices) of
maidens: recognize, deities, all the offering in this ceremony; united with
the dawn and with Surya, bring us. As wins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗಿರೋ ಜುಷೇಥಾನುಧ್ವರಂ ಜುಷೇಥಾಂ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವಾ ಸವನಾವ
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೃಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಾ ನೋ ವೋಲ್ತಮಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗಿರಃ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಅಧ್ವರಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವೌ | ಸವನಾ | ಅವ | ಗಚ್ಛತಂ |
ಸಜೋಷಸೌ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಕ್ಲಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾವಶ್ವಿನೌ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀರ್ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ತಥಾಧ್ವರಂ
ಯಜ್ಞಂ ಚ ಜುಷೇಥಾಂ | ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸವನಾನ್ಯವ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವೌ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಗಿರಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು |
ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಅಧ್ವರಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಇಹ—
ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—ಅಂತು
ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸಜೋಷಸೌ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಕ್ಲಂ—ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸೇವಿಸಿರಿ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅಂತು ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Be gratified, deities, by our praises, be gratified by the sacrifice,
recognize, deities, all the offerings in this ceremony; united with the dawn
and with Surya, bring us, Aswins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹಾರಿದ್ರವೇವ ಪತಥೋ ವನೇದುಸ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇವಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸೌ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಮಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

। ಪದವಾಠಃ ।

ಹಾರಿದ್ರವ್ಯಾವ | ಪತಃ | ವನಾ | ಇತ್ | ಉಪ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷ್ಯಾವ | ಅವ |
ಗಚ್ಛಃ ||

ಸ್ರಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿಃ | ವರ್ತಿಃ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವಾಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮುಪ ಪತಃಪೋ ಹಾರಿದ್ರವ್ಯಾವಿವ ಯಥಾ
ಹಾರಿದ್ರವೌ ಪಕ್ಷಿಣೌ ವನಾ ವನಾನ್ಯುದಕಾನಿ ನಾ | ವನಮಿತ್ಯುದಕನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಉಪಪತತಃ |
ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಮಹಿಷ್ಯಾವಿವ ಯಥಾ ಪಿಸಾಸಿತೌ ಮಹಿಷ್ಯಾವುದಕಾನ್ಯುಪಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ಸುತಂ
ಸೋಮಮವ ಗಚ್ಛಃ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ತ್ರಿವರ್ತಿವರ್ಗಂ ಯಾತಂ ಚ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವನಾ—ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಹಾರಿದ್ರವ್ಯಾವಿವ—ನೀರು
ಕೋಳಿಗಳು ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | ಮಹಿಷ್ಯಾವಿವ—ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ತಪ್ಪವಾದ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | (ಯುವಾಂ—ನೀವು) | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ ಇತ್—ಸೋಮಕ್ಕೆ
ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಪ ಪತಃ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಅವ ಗಚ್ಛಃ—ನಮ್ಮ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅರಿತು
ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಿಃ—ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

। ಭವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನೀರುಕೋಳಿಗಳು ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ
ತಪ್ಪವಾದ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ ನೀವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಕ್ಕೆ
ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ ನಮ್ಮ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ
ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

You alight upon the effused Soma as the Haridrava plunges into the
water: you fall upon it like two buffaloes (plunging into a pool) ; united
with the dawn and with Surya, come, Aswins, by the triple path.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹಂಸಾ¹ವಿ¹ವ ಪತಢೋ¹ ಅಧ್ವ¹ಗಾವಿ¹ವ ಸೋಮಂ¹ ಸುತಂ¹ ಮಹಿಷೇನಾ¹ವ
ಗಚ್ಛ¹ಥಃ¹ |

ಸಜೋಷ¹ಸಾ¹ ಉಷ¹ಸಾ¹ ಸೂರ್ಯೋ¹ಣ ಚ¹ ತ್ರಿ¹ವರ್ತಿಯಾರ್ತ¹ಮುಶ್ಚಿನಾ¹ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹಂಸಾ¹ವಿ¹ವ | ಪತಢಃ¹ | ಅಧ್ವ¹ಗಾವಿ¹ವ | ಸೋಮಂ¹ | ಸುತಂ¹ | ಮಹಿಷಾ¹ವಿ¹ವ | ಅವ¹ | ಗಚ್ಛ¹ಥಃ¹ |

ಸಜೋಷ¹ಸಾ¹ | ಉಷ¹ಸಾ¹ | ಸೂರ್ಯೋ¹ಣ | ಚ | ತ್ರಿಃ | ವರ್ತಿಯಾ¹ | ಯಾತಂ¹ | ಅಶ್ಚಿನಾ¹ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ಚಿನೌ ಯುನಾಂ ಹಂಸಾವಿವ ಯಥಾ ಹಂಸಾವಧ್ವಗಾವಿವ ಯಥಾ ಚ ಪಥಿಕಾವ್ರದಕಂ
ಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ವೇಗೇನ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪತಢಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ಚಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹಂಸಾವಿವ—ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿ
ಬರುವಂತೆಯೂ | ಅಧ್ವಗಾವಿವ—ಬಾಯಾರಿದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ |
ಮಹಿಷಾ ಇವ - ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | ಸುತಂ—
ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಪತಢಃ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಅವ ಗಚ್ಛತಃ—
ನಮ್ಮ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೋಣ
ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗ
ಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಾಯಾರಿದ
ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖ
ವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ ಹಿಂಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು
ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಮೂರು
ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ

English Translation.

As two geese, as two travellers, as two buffalose (hasten to water)
you alight, Aswins, upon the effused Soma ; united with the dawn and with
Surya, come Aswins, by the triple path.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಶೈನಾವಿವ ಪತಥೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇನಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ ।

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಮತ್ತಿನಾ ॥ ೯ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಶೈನಾವಿವ | ಪತಥಃ | ಹವ್ಯದಾತಯೇ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷಾವಿವ | ಅವ | ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿ | ವರ್ತಿಯಾತಂ | ಅತ್ತಿನಾ ॥ ೯ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಅತ್ತಿನೌ ಯುವಾಂ ಶೈನಾವಿವ ಯಥಾ ಶೈನೌ ಗಗಣಂ ಗಚ್ಛತೇ ತಥಾ ವೇಗೇನ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಹವ್ಯದಾತಯೇ ಯಜಮಾನಾರ್ಥಂ ಪತಥಃ | ಗಚ್ಛಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಶೈನಾವಿವ—ಶೈನಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ | ಮಹಿಷಾವಿವ—ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | (ಯುವಾಂ—ನೀವು) | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಹವ್ಯದಾತಯೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು | ಪತಥಃ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಂ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

। ಛಾಂದಾಃ ।

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶೈನಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ, ಮಹಿಷಗಳು, ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ನೀವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

You hasten like two falcons to the offerer of the libation, you alight upon the effused Soma as two buffeloes (hasten to water); united with the dawn and with Surya come, Aswins, by the triple path.

। ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ।

ಪಿಬತಂ ಚ ತೃಪ್ತುತಂ ಚಾ ಚ ಗಚ್ಛತಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ
ಧತ್ತಂ ।

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮತ್ಪಿನಾ ||೧೦||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪಿಬತಂ | ಚ | ತೃಪ್ತುತಂ | ಚ | ಆ | ಚ | ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅತ್ಪಿನಾ || ೧೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅತ್ಪಿನಾ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ಚ | ತೃಪ್ತುತಂ ಚ | ತೃಪ್ತುತಂ ಚ | ಪಾನಾರ್ಥಂ
ತೃಪ್ತುರ್ಥಂ ಚಾ ಗಚ್ಛತು | ಸೋಮಂ ಪೀತ್ವಾ ತೃಪ್ತೌ ಸೌತೌ ಯುವಾಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ |
ಧಾರಯತಂ | ದ್ರವಿಣಂ ಧನಂ ಚ ಧತ್ತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ನೋಸ್ತುಭ್ಯಮೂರ್ಜಂ
ಬಲಂ ಚ ಧತ್ತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಪಿನಾ-ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪಿಬತಂ ಚ-ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ತೃಪ್ತುತಂ
ಚ-ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಿರಿ | ಆ ಚ ಗಚ್ಛತಂ-ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ-ನಮಗೆ
ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ-ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ-ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ-ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ-
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ-ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ-ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ನಃ-ನಮಗೆ | ಊರ್ಜಂ ಚ-ಬಲವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ-ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಿರಿ. ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ನಮಗೆ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Drink, Aswins, the Soma, and satiate yourselves ; come hither ;
give us progeny ; give us wealth ; united with the dawn and with Surya,
give us, Aswins, strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಯತಂ ಚ ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ ಚ ಪ್ರ ಚಾವತಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ-
ಚ ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮತ್ತಿನಾ ||೧೦||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಜಯತಂ | ಚ | ಪ್ರ | ಸ್ತುತಂ | ಚ | ಪ್ರ | ಚ | ಅವತಂ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ |
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾ ಯುನಾಂ ಜಯತಂ | ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಜಯತಂ | ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಂಶ್ಚ ಪ್ರ
ಚಾವತಮಸ್ಮಾಂಶ್ಚ ಪ್ರರಕ್ಷತಂ | ಅನ್ಯತ್ಸಿದ್ಧಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಜಯತಂ ಚ—ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರಿ | ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ—
ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ | ಪ್ರಾವತಂ ಚ—ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ—ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ |
ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ—ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತ—ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ |
ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಊರ್ಜಂ—ಬಲವನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ನಮಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯ
ನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Conquer (Aswins) your foes ; protect and praise (your worshipper),
grant progeny, give wealth, and united with the dawn and with Surya,
give us, Aswins strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹತಂ ಚ ಶತ್ರುನ್ಯತತಂ ಚ ಮಿತ್ರಿಣಃ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ-
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮಶ್ವಿನಾ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹತಂ | ಚ | ಶತ್ರುನ್ | ಯತತಂ | ಚ | ಮಿತ್ರಿಣಃ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ |
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವಾಂ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಹತಂ ಉತಾಪಿ ಚ ಯತತಂ ಮಿತ್ರಿಣಃ | ನೈತ್ರಿತೀಯುಕ್ತಾಂಶ್ಚ
ಗಚ್ಛತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಶತ್ರುನ್—ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಹತಂ ಚ—ನಾಶಮಾಡಿರಿ |
ಮಿತ್ರಿಣಃ—ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ | ಯತತಂ ಚ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—
ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ—ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಊರ್ಜಂ—
ಬಲವನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ನಮಗೆ
ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ
ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Destroy your foes, repair to your friends, grant progeny, give
wealth, and, united with the dawn and with Surya, give us. Aswins
strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ ಉತ ಧರ್ಮವಂತಾ ಮರುತ್ವಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛ-
ಫೋ ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮುಶ್ವಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ | ಉತ | ಧರ್ಮವಂತಾ | ಮರುತ್ವಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛುಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅದಿತ್ಯೈ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುನಾಂ ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಯುಕ್ತೌ ಧರ್ಮವಂತೌ ಧರ್ಮಯುಕ್ತೌ ಚ ಮರುತ್ವಂತಾ ಮರುದ್ಭಿಯುಕ್ತೌ ಚ ಜರಿತುಃ ಸ್ತೋತುರ್ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛುಃ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈಶ್ಚ ಯಾತಂ | ಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಧರ್ಮವಂತಾ—ಧರ್ಮದೇವತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ವಂತಾ—ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ | ಗಚ್ಛುಃ—ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಅದಿತ್ಯೈಃ—ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ - ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮಿತ್ರಾವರುಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮದೇವತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with Mitra and Varuna, with Dharma, with the Maruts, repair to the invocation of the adorer ; repair (to him), Aswins, united with the dawn, with Surya, and with Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ ಉತ ವಿಷ್ಣುವಂತಾ ಮರುತ್ವಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಚಥೋ
ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮತ್ವಿನಾ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ | ಉತ | ವಿಷ್ಣುವಂತಾ | ಮರುತ್ವಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಚಥಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅದಿತ್ಯೈಃ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವಾವಂಗಿರಸ್ವಂತಾವಂಗಿರೋಭಿಯುಕ್ತೌ ವಿಷ್ಣುವಂತಾ
ವಿಷ್ಣುನಾ ಚ ಸಹಿತೌ ಮರುದ್ಭಿಶ್ಚ ಸಹಿತೌ ಸ್ತೋತುರಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಚತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ವಿಷ್ಣುವಂತಾ—ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ವಂತಾ—ಮರುತ್ತುಗಳೊಡ
ಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಗಚ್ಚಥಃ—ಅವನಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಅದಿತ್ಯೈಃ—
ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡ
ನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with the Angirasas, with Vishnu, with the Maruts,
repair to the invocation of the adorer; repair (to him), Aswins, united
with the dawn, with Surya, and with the Aditya.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಋಭುಮಂತಾ ವೃಷಣಾ ನಾಜವಂತಾ ಮರುತ್ವಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛಥೋ
ಹವಂ ।

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮತ್ಪಿನಾ ॥ ೧೫ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಋಭುಮಂತಾ | ವೃಷಣಾ | ನಾಜವಂತಾ | ಮರುತ್ವಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛಥಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆದಿತ್ಯೈಃ | ಯಾತಂ | ಅತ್ಪಿನಾ ॥ ೧೫ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಅತ್ಪಿನಾವೃಭುಮಂತಾ ಋಭುಸಹಿತೌ ವೃಷಣಾ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರೌ ನಾಜವಂತೌ
ನಾಜಯುಕ್ತೌ ಮರುತ್ವಂತೌ ಚೆ ಸ್ತೋತುರಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛತಂ । ಋಭುಮಂತಾ ನಾಜವಂತೇತಿ
ಜ್ಯೇಷ್ಠಕನಿಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ವ್ಯಪದೇತಃ । ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಾದ । ಅತ್ಪಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ । ಋಭುಮಂತಾ—
ಋಭುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ । ನಾಜವಂತಾ—ಅನ್ನಯುಕ್ತರಾಗಿಯೂ । ಮರುತ್ವಂತಾ—ಮರುತ್ತು
ಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ । ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ । ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ । ಗಚ್ಛಥಃ—
ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ । ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ । ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೆ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ।
ಆದಿತ್ಯೈಃ—ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ । ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ । ಯಾತಂ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಾದ ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಋಭುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಅನ್ನಯುಕ್ತ
ರಾಗಿಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ.
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with the Ribhus, and with the Maruts, repair, showerers
(of benefits), dispensers of food, to the invocation of the adorer ; repair
(to him), Aswins, united with the dawn, with Surya, and with the Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ಧಿಯೋ ಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮಮೀವಾಃ |
ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ಧಿಯೋ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅಮೀವಾಃ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯುವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಜಿನ್ವತಂ | ಪ್ರೀಣಯತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಧಿಯೋ
ಕರ್ವಾಣಿ ಜಿನ್ವತಂ | ಹಂತ ಚ ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಅಮೀವಾ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚ ಸೇಧತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ ಸಂಗತೌ ಸುನ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತವಾರ್ಥಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ--ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಬ್ರಹ್ಮ--ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ | ಜಿನ್ವತಂ--ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ |
ಉತ--ಮತ್ತು | ಧಿಯೋ--ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ--ಸಫಲಗೊಳಿಸಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ--ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು |
ಹತಂ--ನಾಶಪಡಿಸಿ | ಅಮೀವಾಃ--ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ--ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ | ಉಷಸಾ--
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ--ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ--ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ಸುನ್ವತಃ--ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ--ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಫಲಗೊಳಿಸಿ.
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

English Translation.

Be propitious to prayer, be propitious to sacred rites, slay the
Rakshasas, remedy diseases; united with the dawn and with Surya, (drink)
Aswins, the Soma of the offerer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಂ ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ನ್ಯನ್ ಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮವಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಕ್ಷತ್ರಂ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ನ್ಯನ್ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅವಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೭ ||

| ಸಾಯಜಃಪ್ರಾಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವಾಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಜಿನ್ವತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ನ್ಯಾನೋದ್ಧಾನ್ವತಂ |
 ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಕ್ಷತ್ರಂ—ಕ್ಷಾತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿ
 ಗೊಳಿಸಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ನ್ಯನ್—ಯೋಧರನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ಸಂತೃಪ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ |
 ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ಹತಂ—ನಾಶಪಡಿಸಿ | ಅವಿವಾಃ—ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ—ಹೋಗ
 ಲಾಡಿಸಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
 ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸುನ್ವತಃ—ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

| ಛಾಂದೋಃ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕ್ಷಾತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ. ಯೋಧರನ್ನು
 ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
 ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

English Translation.

Be propitious to the strong, be propitious to men, slay the Rakshasas,
 remedy diseases; united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins,
 the Soma of the offerer.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಧೇನೋರ್ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ವಿಶೋ ಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮವಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

। ಸದಪಾಠಃ ।

ಧೇನೋಃ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ವಿಶಃ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅವಿವಾಃ |
 ಸ್ವಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೮ ||

(ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಧೇನೋರ್ಜಿನ್ವತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ವಿಶೋ ವೈಶ್ಯಾಂಶ್ಚ ಜಿನ್ವತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಧೇನೋಃ—ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೆ | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿಕಾರಕ
 ರಾಗಿರಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ವಿಶಃ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—
 ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ಹತಂ—ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ | ಅವಿವಾಃ—ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ—ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ |
 ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸ್ವಜೋಷಸಾ—ಒಂದು
 ಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸುನ್ವತಃ—ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕಾರಕರಾಗಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.
 ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
 ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Be propitious to the cows, be propitious to the people, slay the
 Rakshasas, remedy diseases ; united with the dawn and with Surya, (drink),
 Aswins, the Soma of the offerer,

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರೇರಿವ ಶೃಣುತಂ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ಚಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋ ಮದಚ್ಯುತಾಃ |
 ಸ್ವಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾಶ್ವಿನಾ ತಿರೋ ಅಹ್ಯಂ || ೧೯ ||

। ಸದಪಾಠಃ ।

ಅತ್ರೇಽರಿವ ! ಶೃಣುತಂ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ಚಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಮದಚ್ಯುತಾಃ |
 ಸ್ವಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅಶ್ವಿನಾ | ತಿರೋ ಅಹ್ಯಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಮದಚ್ಯುತಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮದಸ್ಯ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರೌ ಯುವಾಂ ಸುನ್ವತೋಽಭಿ-
ಷವಂ ಕುರ್ವತಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸತಾಮಹಸ್ಯಾಶ್ವೇರಿವ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಮುಖ್ಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ
ಶೃಣುತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ತಿರೋಅಹ್ನುಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ | ತಿರೋಹಿತೇ
ಪೂರ್ವಸ್ತುತುಹನ್ಯಪರೇದ್ಯುಃ ಪ್ರಾತರಶ್ವಿನೋರ್ಯಾಗ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನೌ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನೀವು |
ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ | ಪೂರ್ವ್ಯ ಸ್ತುತಿಂ—ಮುಖ್ಯವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಅಶ್ವೇರಿವ—ಅತ್ರಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ | ಶೃಣುತಂ—ಕೇಳಿ | ಉಷಸಾ—
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ತಿರೋ ಅಹ್ನುಂ—ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನೀವು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು, ಅತ್ರಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), hear the earnest praise of
Shyavashwa offering libations as (you did) that of Atri, and, united with
the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma) prepared the
previous day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸರ್ಗಾ ಇವ ಸೃಜತಂ ಸುಷ್ಪ್ವತೀರುಪ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋ ಮದ-
ಚ್ಯುತಾ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾಶ್ವಿನೌ ತಿರೋಅಹ್ನುಂ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಠಃ ||

ಸರ್ಗಾನ್ಯ ಇವ | ಸೃಜತಂ | ಸುಷ್ಪ್ವತೀಃ | ಉಷ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಮದಚ್ಯುತಾ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅಶ್ವಿನೌ | ತಿರೋಅಹ್ನುಂ || ೨೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸುಷ್ಪ್ತೀಃ ಶೋಭನಾಃ ಸ್ತುತೀಃ ಸರ್ಗಾನಿವ | ಅಭರಣಾನಿ
ನಾ ಹವೀಂಷಿ ನಾ ಸರ್ಗಾಃ | ತಾನ್ಯಥಾ ತಥಾತ್ಮನ್ಯುಪ ಸೃಜತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

। ಪ್ರತಿರೂಪಂ ।

ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಆರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ | ಸುಷ್ಪ್ತೀಃ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಸರ್ಗಾನ್ ಇವ—ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ | ಉಪ ಸೃಜತಂ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣ
ಮಾಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತಿರೋ ಅಹ್ನೈಂ—ಹಿಂದಿನದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಂ ।

ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಆರ್ಪಿಸುವ
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣಮಾಡಿರಿ.
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), accept the earnest praises
of Shyavashwa offering you libations as if you were accepting oblations ;
and, united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma)
prepared the previous day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ರಶ್ವೀರಿವ ಯಚ್ಛತಮಧ್ವರಾ ಉಪ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋ ಮದಚ್ಯುತಾ |
ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾಶ್ವಿನಾ ತಿರೋಅಹ್ನೈಂ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಶ್ವೀನ್ ಇವ | ಯಚ್ಛತಂ | ಅಧ್ವರಾನ್ | ಉಪ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಮದಚ್ಯುತಾ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅಶ್ವಿನಾ | ತಿರೋಅಹ್ನೈಂ || ೨೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮಾಧ್ವರಾನ್ರಶ್ವೀನಿವ ಯಥಾಶ್ವಪ್ರಗ್ರಹಾಂಸ್ತದ್ವದುಪ ಯಚ್ಚತಂ । ಉಪಗಚ್ಛತಂ । ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

॥ ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಮದುಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ । ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ । ಸುನ್ವತೇ—ಯಜಮಾನನಾದ । ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ । ಅಧ್ವರಾನ್—ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು । ರಶ್ವೀನಿವ—ಅಶ್ವಗಳ ಕಡಿವಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ । ಉಪ ಯಚ್ಛತಂ—ಭದ್ರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ । ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ । ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ । ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದು ಗೂಡಿದವರಾಗಿ । ತಿರೋ ಅಹ್ಯಂ—ಹಿಂದಿನದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜಮಾನನೂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನೂ ಆದ ನನ್ನ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವಗಳ ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), seize the sacrifices of Shyavashwa offering libations as you seize your reins ; and united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma) prepared the previous day.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅರ್ನಾಗ್ರಥಂ ನಿ ಯಚ್ಛತಂ ಪಿಬತಂ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧು ।

ಆ ಯಾತಮಶ್ವಿನಾ ಗತಮವಸ್ಯುರ್ವಾಮಹಂ ಹುವೇ ಧತ್ತಂ ರತ್ನಾನಿ

ದಾಶುಷೇ ॥ ೨೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅರ್ನಾಗ್ರ್ | ರಥಂ | ನಿ | ಯಚ್ಛತಂ | ಪಿಬತಂ | ಸೋಮ್ಯಂ | ಮಧು |

ಆ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಆ | ಗತಂ | ಅವಸ್ಯುಃ | ವಾಂ | ಅಹಂ | ಹುವೇ | ಧತ್ತಂ | ರತ್ನಾನಿ |

ದಾಶುಷೇ ॥ ೨೨ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ವಾಂ ಸ್ವೀಯಂ ರಥಮರ್ವಾಗಸ್ಮದಭಿಮುಖಂ ನಿ ಯಚ್ಚತಂ | ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಮಯಂ ಮಧ್ಯಮೃತಂ ಚ ಪಿಬತಂ | ಯಜ್ಞಮಾ ಯಾತಂ ಚ | ಸೋಮಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಚತಂ ಚ | ಅವಸ್ಯೂ ರಕ್ಷಣಕಾಮೋಽಹಂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವೋ ವಾಂ ಹುವೇ | ಹ್ವಯಾಮಿ | ದಾಶುಷೇ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇ ಮಹ್ಯಂ ರತ್ನಾನಿ ಧತ್ತಂ | ಧಾರಯತಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ರಥಂ—ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು | ಆರ್ವಾಕ್ ನಿ ಯಚ್ಚತಂ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿರಿ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಮಯವಾದ | ಮಧು—ಅಮೃತವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಆ ಯಾತಂ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಆ ಗತಂ—ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಅವಸ್ಯೂ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿದ | ಅಹಂ—ನಾನು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ರತ್ನಾನಿ—ರತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿರಿ. ಸೋಮಮಯವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸೋಮಾಭಿಮುಖರಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Direct your chariot downwards, drink the Soma nectar; come, Aswins, come (hither); desirous of your protection, I invoke you; give precious riches to the donor of the offering.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ನಮೋವಾಕೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತೇ ಅಧ್ವರೇ ನರಾ ವಿನಕ್ಷಣಸ್ಯ ಪೀತಯೇ |

ಆ ಯಾತಮಶ್ವಿನಾ ಗತಮವಸ್ಯೂರ್ವಾಮಹಂ ಹುವೇ ಧತ್ತಂ ರತ್ನಾನಿ

ದಾಶುಷೇ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಮೋವಾಕೇ | ಪ್ರಸಿದ್ಧಿತೇ | ಅಧ್ವರೇ | ನರಾ | ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ |

ಅ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಅ | ಗತಂ | ಅವಸ್ಯುಃ | ವಾಂ | ಅಹಂ | ಹುವೇ | ಧತ್ತಂ | ರತ್ನಾನಿ |
ದಾತುಷೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಯುವಾಂ ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ ಹವನಶೀಲಸ್ಯ ಮಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿತೇ
ನಮೋವಾಕೇ | ನಮಸ್ಕಾರಾಯ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಸ ನಮೋವಾಕಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ | ತಥಾ ಚ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ | ಉಭಯಂ ಸಹ ವಾ ಏತದ್ಭಿಜ್ಞ ಏವ ಯತ್ಸೂಕ್ತವಾಕಶ್ಚ ನಮೋವಾಕಶ್ಚ | ಶತ. ೧-೯-
೧-೪ | ಇತಿ | ಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ನರಾ - ನೇತೃಗಳಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ - ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ - ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ |
ನಮೋವಾಕೇ - ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವು | ಪ್ರಸಿದ್ಧಿತೇ - ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ | ಅಧ್ವರೇ -
ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಪೀತಯೇ - ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅ ಯಾತಂ - ದಯಮಾಡಿರಿ | ಅ ಗತಂ -
ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಅವಸ್ಯುಃ - ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆ | ಅಹಂ - ನಾನು | ವಾಂ -
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಹುವೇ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾತುಷೇ - ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ | ರತ್ನಾನಿ -
ರತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ - ಕೊಡಿರಿ.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವು
ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ
ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Come, leaders of rites, when the sacrifice, at which your adoration
is recited, is commenced, to drink of the Soma offered by me; come,
Aswins, come (hither); desirous of protection, I invoke you; give precious
ribs to the donor of the offering.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ ತೃಂಶತಂ ಸುತಸ್ಯ ದೇವಾನಂಧಸಃ |

ಆ ಯಾತಮಶ್ವಿನಾ ಗತಮವಸ್ಯುರ್ವಾನುಹಂ ಹುವೇ ಧತ್ತಂ ರತ್ನಾನಿ

ದಾಶುಷೇ || ೨೪ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ | ತೃಂಶತಂ | ಸುತಸ್ಯ | ದೇವಾ | ಅಂಧಸಃ |

ಆ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಆ | ಗತಂ | ಅವಸ್ಯುಃ | ನಾಂ | ಅಹಂ | ಹುವೇ | ಧತ್ತಂ | ರತ್ನಾನಿ |

ದಾಶುಷೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ದೇವಾ ಯುವಾಂ ಸುತಸ್ಯಾಭಿಷುತಸ್ಯ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ ಹುತಸ್ಯಾಂಧಸಃ
ಸೋಮಸ್ಯ ತೃಂಶತಂ | ಸಿದ್ಧಮನೃತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ
ರುವುದೂ | ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ—ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವುದೂ ಆದ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮ
ವನ್ನು | ತೃಂಶತಂ—ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಆ ಯಾತಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ |
ಆ ಗತಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ | ಅವಸ್ಯುಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ಅಹಂ—
ನಾನು | ಹುವೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ | ರತ್ನಾನಿ—
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಛಾಂದಾಭ್ಯಾಸ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದೂ, ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಅರ್ಪಿತವಾಗುವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Divine (Aswins). partake to satiety of the sacrificial beverage,
consecrated with the exclamation Swaha; come, Aswins, come (hither);

desirous of protection, I invoke you ; give precious riches to the donor of the offering.

ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯುಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅವಿತಾಸೀತಿ ಸಪ್ತರ್ಚಿಂಶಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾತ್ರೇಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾಪ್ತಮಂ | ಆತ್ರೇಯಮನು-
ಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅವಿತಾ ಸಪ್ತ ಶಾಕ್ವರಂ ಮಹಾಪಂಕ್ತ್ಯಂತಮಿತಿ | ಪರ್ಷಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾ ಶಕ್ವರೀ ಛಂದಃ |
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯೇತಿ ಸಪ್ತಮಿಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ಪಳೆಷ್ಯಕಾ ನಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ | ಅನು. ೧೦-೩ | ಇತಿ ಲಕ್ಷಣ-
ಸಧ್ಯಾವಾತ್ || ದಶರಾತ್ರೇ ಪಂಚಮೇದ್ರಹನಿ ಮರುತ್ಪತೀಯ ಇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ |
ಅವಿತಾಸೀತ್ಯಾ ಹಿ | ಅ. ೨-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು— ಅವಿತಾಸಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐವನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಏಳು ಮುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನು ಮುಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ— ಅವಿತಾ ಸಪ್ತ
ಶಾಕ್ವರಂ ಮಹಾಪಂಕ್ತ್ಯಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಆರು
ಮುಕ್ತುಗಳು ಶಕ್ವರೀಛಂದಸ್ಸಿನವು. ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಮುಕ್ತು ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನದು-
ಶಕ್ವರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಮುಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಏಳು ಪಾದಗಳಿರುವವು. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳಿರುವವು ಎಂದು ಈ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಲಕ್ಷಣವು. (ಛ. ಅನು. ೧೦-೩) ದಶರಾತ್ರ
ವೆಂಬ ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ಪತೀಯಶಪ್ತಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ಅವಿತಾಸೀತ್ಯಾ ಹಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೬ ||

ಆಪ್ತಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಚ್ಯೆ—೨ ||

|| ಮುಷಿ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ |

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ |

|| ಛಂದಃ—೧-೬. ಶಕ್ವರೀ | ೨. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅವಿತಾಸಿ ಸುನ್ವತೋ ವ್ಯಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ವತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮ್ಪುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೧ ||

|| ಸದಪಾರಃ ||

ಅವಿತಾ | ಅಸಿ | ಸುನ್ವತಃ | ವ್ಯಕ್ತೃಬರ್ಹಿಷಃ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಪುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮನ್ನಿಂದ್ರ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ವ್ಯಕ್ತೃಬರ್ಹಿಷಃ
ಸ್ತೀರ್ಣಬರ್ಹಿಷೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯಾವಿತಾ ರಕ್ಷಿತಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಮದಾಯ ಮದಾರ್ಥಂ ಸೋಮಂ
ಪಿಬ | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ ಸತಾಂ ಪತ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ ಸರ್ವೇ
ದೇವಾ ಅಕಲ್ಪಯನ್ | ತಥಾ ಚ ಯಜುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ | ಸ ಏತಂ ವಾಹೇಂದ್ರಮುದ್ಧಾರಮುದಹರತ
ವೃತ್ರಂ ಹತ್ವಾನ್ಯಾಸು ದೇವತಾಸ್ತಥಿ | ತೈ. ಸಂ. ೬-೫-೫೩ | ಇತಿ | ತಂ ಭಾಗಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಪೃತನಾಃ
ಶತ್ರುಣಾಂ ಸರ್ವಾಃ ಸೇನಾ ಉರು ಬಹು ಜ್ರಯೋ ವೇಗಂ ಚ ಸಂ ಸೇಹಾನಃ ಸಮ್ಯಗಭಿಭವನ್ನಪ್ಪುಜಿ-
ದಪ್ಪುಜೀತಾ ಚ ಸನ್ ಪಿಬ ||

|| ಶ್ರುತಿಸಾರ್ಥ ||

ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು | ಸುನ್ವತಃ—
ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವನೂ | ವ್ಯಕ್ತೃಬರ್ಹಿಷಃ—ಆಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ
ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಅವಿತಾ—ರಕ್ಷಕನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೇ |
ಹೇ ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ಧೇವತೆಗಳೊಡ
ನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಆವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಪುಜಿತ್—ವೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ |
ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು |
ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು, ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವನೂ, ಆಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನ

ನಿಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ, ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are the protector of the effuser of the libation, of the strewer of the clipped sacred grass ; drink joyfully, Satakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters, the leaders of the Maruts.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಪ್ರಾವ್ ಸ್ತೋತಾರಂ ಮಘವನ್ನವ ತ್ವಾಂ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |
ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಅವ | ಸ್ತೋತಾರಂ | ಮಘವನ್ | ಅವ | ತ್ವಾಂ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ |
ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |
ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯತ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಮಘವನ್ ಸ್ತೋತಾರಂ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರರಕ್ಷ | ತ್ವಾಂ ಚಾವ | ಸೋಮಪಾನೇನ ರಕ್ಷ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಹೇ ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತೋತಾರಂ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಪ್ರಾವ—ರಕ್ಷಿಸು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ | ಅವ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು (ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು) | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ಮಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸು ಜಿತೌ—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕೋ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ, ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Protect the worshipper, Maghavan, protect yourself ; drink joyfully, Satakratu, the Some for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subdur of the waters, the leader of the Maruts.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಊರ್ಜಾ ದೇವಾ ಅವಸ್ಯೋಜಸಾ ತ್ವಾಂ ಸಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ

ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ

ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ತರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೩ ||

। ಒದಪಾಠಃ ।

ಊರ್ಜಾ | ದೇವಾನ್ | ಅವಸಿ | ಓಜಸಾ | ತ್ವಾಂ | ಹಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತೈಶ್ಚತೋ-
ಇತಿ ಶತೈಶ್ಚತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಯತೇ || ೩ ||

। ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ದೇವಾನೂರ್ಜಾನ್ನೇನ ಹವಿಷಾವಸಿ | ರಕ್ಷಸಿ | ತ್ವಾಮಪ್ಯೋಜಸಾ
ಬಲೇನಾವಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಊರ್ಜಾ—ಅನ್ನದಿಂದ ಎಂದರೆ ಹವಿಸ್ಸಿ
ನಿಂದ | ಅವಸಿ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತ್ವಾಂ (ಅಪಿ)—ನಿನ್ನನ್ನೂ | ಓಜಸಾ—ಬಲದಿಂದ | ಅವಸಿ—
ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಹೇ ಸತ್ಯತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—
ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಆವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ |
ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | 'ಅಪ್ಸುಜಿತ್'—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು |
ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—
ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಹಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೆ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅನ್ನದಿಂದ ಆಧವಾ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು
ಬಲದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರು
ಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ
ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You, Maghavan, protect the gods with (sacrificial) food, and
yourself by your might ; drink joyfully, Satakratu, the soma for your
exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra lord of the
virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the conqueror of many,
the subduer of the waters, the leader of the Maruts.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಜನಿತಾ ದಿವೋ ಜನಿತಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ ।

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ ॥ ೪ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಜನಿತಾ | ದಿವಃ | ಜನಿತಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
ಶತಕ್ರತೋ ।

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ ॥ ೪ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಜನಿತಾ ಜನಕೋಽಸಿ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಕ್ಲ ಜನಿತಾಸಿ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ | ಜನಿತಾ—ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—
ಪೃಥಿವಿಯ | ಜನಿತಾ—ನಿರ್ಮಾಪಕನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹೇ—ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ |
ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—
ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮ
ಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದವನೂ
ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ
ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ
ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು

English Translation.

You are the generator of heaven, the generator of earth ; drink joyfully, Satakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the enqueror of many, the subduer of the waters, the leaders of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾಶ್ವಾನಾಂ ಜನಿತಾ ಗವಾನುಸಿ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾ | ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಜನಿತಾ | ಗವಾಂ | ಅಸಿ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ
ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾತ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಮಶ್ವಾನಾಂ ಜನಿತಾ ಜನಕೋಽಸಿ | ಗವಾಂ ಚ ಜನಿತಾಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ಅಶ್ವಾನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳ | ಜನಿತಾ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗದ್ದೀಯೆ | ಗವಾಂ—
ಗೋವುಗಳ | ಜನಿತಾ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಆಗದ್ದೀಯೆ | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಕಪ್ತುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ |
ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಆವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—
ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ

ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ವೇಳೆಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are the generator of horses, the generaler of cattle; drink joyfully, Shatakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters, the leader of the Maruts.

। ಸಂಹಿತಾಶಾಖಾ ।

ಅತ್ರೀಣಾಂ ಸೋಮಂ ಮದ್ರಿವೋ ಮಹಸ್ಯೈಧಿ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ

ಕಂ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ

ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೬ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅತ್ರೀಣಾಂ | ಸೋಮಂ | ಮದ್ರಿವಃ | ಮಹಃ | ಕೃಧಿ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತ-

ಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |

ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋದ್ರಿಮನ್ ಅತ್ರಿಣಾಂ ಸ್ತೋಮಂ ಮಹಸ್ಕೃಧಿ | ಪೂಜಿತಂ ಕುರು |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧದಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅತ್ರಿಣಾಂ—ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳ | ಸ್ತೋಮಂ—
ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಮಹಸ್ಕೃಧಿ—ಗೌರವಿಸು ಎಂದರೆ ಆದರದಿಂದ ಕೇಳು | ಹೇ ಸತ್ವತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕ
ನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ಸಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—
ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು
ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯಂ—ನಿನ್ನ
ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಗೌರವಿಸು ಎಂದರೆ
ಆದರದಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡು. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರು
ಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ
ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Wielder of the thunderbolt, reverence the praise of the Atris; drink
joyfully, Shatakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which
(the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor
over all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters,
the leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತಸ್ತಥಾ ಶೃಣು ಯಥಾಶೃಣೋರತ್ತೇ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರತ್ರುಸದಸ್ಯಮಾವಿಥ ತ್ವಮೇಕ ಇನ್ಮುಷಾಹ್ಯ ಇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ವರ್ಧ-
ಯನ್ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ತಥಾ | ಶೃಣು | ಯಥಾ | ಅಶೃಣೋಃ | ಅತ್ರೇಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ | ಅವಿಥ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ನ್ವಸಹ್ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವರ್ಧಯನ್ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕೃಣ್ವತಃ ಕುರ್ವತೋಽತ್ರೇರ್ಯಥಾಶೃಣೋಃ ಅಶೃಣೋಃ ತಥಾ ಶೃಣು | ಅಪಿ ಚ ತ್ವಮೇಕ ಇದೇಕ ವಿವ
ಸೃಷಾಹ್ಯೇ ಯುದ್ಧೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕಾನ್ಯುರ್ವರ್ಧಯಂಸ್ತ್ರಸದಸ್ಯಂ ಪ್ರಾವಿಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು | ಕರ್ಮಾಣಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು |
ಕೃಣ್ವತಃ—ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ | ಅತ್ರೇಃ—ಅತ್ರಿಮುಷಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಯಥಾ ಅಶೃಣೋಃ—ಯಾವ ರೀತಿ
ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿದೆಯೋ | ತಥಾ—ಅದರಂತೆ | ಸುನ್ವತಃ—ನಿನಗರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿರುವ |
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನೂ | ಶೃಣು—ಕೇಳು (ಮತ್ತು) | ತ್ವಮೇಕ ಇತ್—
ನೀನೊಬ್ಬನೇ (ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ) | ನ್ವಸಹ್ಯೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ
ಗಳನ್ನು | ವರ್ಧಯನ್—ಪರಿಸುಪ್ತಿಯವ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು | ಪ್ರ ಅವಿಥ—
ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ರಿಮುಷಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು
ಯಾವ ರೀತಿ ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನೂ ಕೇಳು. ನೀನೊಬ್ಬನೇ
ಹಿಂದೆ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ.

English Translation.

Hear (the praises) of Syavashwa offering the libations, as you have
heard (those) of Atri engaged in holy rites : you alone, Indra, have defended
Trasadasyu in battle, animating his prayers.

ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ !

ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಸಪ್ತಚೇಫಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾತ್ರೇಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾರ್ಷಂ | ಆದ್ಯಾ ದ್ವಾಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾತಿಜಗತೀ | ಶಿಷ್ಪಾಃ ಪಡ್ಯಚಃ ಪಡಷ್ಟಕಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಪ್ರೇದಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಾದ್ಯಾತಿಜಗತೀತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಕ ಏತಕ್ಕೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರಂ | ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋ ಮದಾಯ | ಅ. ೨-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವನಾದ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಯು ೫೨ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಅತಿಜಗತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಉಳಿದ ಆರು ಋಕ್ಯುಗಳೂ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನವು. ಅನುಕ್ರಮಣಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇದಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಾದ್ಯಾತಿಜಗತೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಕಶಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರ ಪಠನಮಾಡುವಾಗ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋ ಮದಾಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೨೨ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೧೯ ||
 | ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಯಂಖ್ಯೆ—೨ |
 | ಋಷಿಃ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ |
 | ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ |
 | ಭಂದಃ—೧. ಅತಿಜಗತೀ | ೨-೨. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ |

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೃತ್ತತೂರ್ಯೇಷ್ವಾನಿಥ ಪ್ರ ಸುನ್ವತಃ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ
 ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
 ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ನನೇದ್ಯ ಪಿಶಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೧೫||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಇದಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು | ಅವಿಥ | ಪ್ರ | ಸುನ್ವತಃ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ |
ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |

ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಮಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ-
ನ್ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿರೂತಿಭೀ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಪ್ರಾವಿಥ | ಪ್ರರಕ್ಷ | ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ
ಯಜಮಾನಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಾವಿಥ | ಅಪಿ ಚ ಹೇ ಅನೇದ್ಯಾನಿಂದ್ಯ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ವೃತ್ರಹನ್ನಿಂದ್ರ
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು—
ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ—ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ |
ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಪ್ರ ಅವಿಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ | ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಪ್ರ—ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧ
ಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ | (ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು
ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You protect, Indra, lord of rites, with all protections in combats
with enemies, this sacrifice of him who offers you the libations : slayer of
Vritra, irproachable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the
mid-day solemnity.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸೇಹಾನ ಉಗ್ರ ಪೃತನಾ ಅಭಿ ದ್ರುಹಃ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ ।
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ ನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ॥ ೨ ॥

। ಓದನಾಠಃ ।

ಸೇಹಾನಃ | ಉಗ್ರ | ಪೃತನಾಃ | ಅಭಿ | ದ್ರುಹಃ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಉತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ ॥ ೨ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಶಚೀಪತೇ ಕರ್ಮಪತ ಉಗ್ರೋದ್ಗಣ್ಣೇಂದ್ರ ಅಭಿ ದ್ರುಹೋ ದ್ರೋಗ್ನೀಃ ಪೃತನಾಃ
ಸೇನಾಃ ಸೇಹಾನೋಽಭಿಭವನ್ ಸರ್ವೈಃ ಸಾಲನೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಣಾನ್ ಪ್ರಾವಿಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

॥ ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ॥

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದವನೂ | ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಭಿ ದ್ರುಹಃ—ನಮಗೆ ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ | ಪೃತನಾಃ—ಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಸೇಹಾನಃ—
ಸೋಲಿಸುತ್ತಾ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಉತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ (ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ) |
ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವ |
ಸೋಮಸ್ಯ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ
ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ.
ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Fierce Indra, defeater of hostile armies, lord of rites, (you protect
with all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the
thunderbolt, drink of the Soma at the mid-day solemnity.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಏಕರಾಟಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ ರಾಜಸಿ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ ।
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ ಅನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ॥೩॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಏಕರಾಟ್ | ಅಸ್ಯ | ಭುವನಸ್ಯ | ರಾಜಸಿ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ ॥ ೩ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಭುವನಸ್ಯೈಕರಾಡೇಕ ಏವ ರಾಜಾ ಸನ್ ರಾಜಸಿ | ಭ್ರಾಜಸೇ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಶ್ರುತಿಪಾರ್ಥ ॥

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ಶ್ವಂ—ನೀನು) |
ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ—ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ |
ಏಕರಾಟ್—ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಪ್ರಭುವಾಗಿ | ರಾಜಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ |
ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಈ ಸಕಲ
ಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತ
ಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You shine the sole sovereign of this world, Indra, lord of rites, with
all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the thunder-
bolt drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ಥಾವಾನಾ ಯವಯಸಿ ತ್ವನೇಕ ಇಚ್ಛಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ಮನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ಥಾವಾನಾ | ಯವಯಸಿ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವನೇಕ ಏವ ಸಸ್ಥಾವಾನಾ ಸಮಾನಂ ತಿಷ್ಠಂತಾವಿಮೌ ಲೋಕೌ
ಯವಯಸಿ | ಸೃಥಕ್ಕರೋಷಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕ ಇತ್—
ಒಬ್ಬನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಸಸ್ಥಾವಾನಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ
ಕೊಂಡಿರುವ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಯವಯಸಿ—ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ |
ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ
ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರ
ಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You alone, Indra, lord of rites, separate the combined worlds (heaven
and earth) with all your protections; slayer of Vritra, irreproachable
wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ ತ್ವಮೀಶೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ನನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೫||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ | ಚ | ಪ್ರಯುಜಃ | ಚ | ತ್ವಂ | ಈಶಿವೇ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಿ ಚ ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ ಪ್ರಯೋಗಸ್ಯ ಚ |
ಯೋಗಕ್ಷೇಮಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಈಶಿವೇ | ಈಶ್ವರೋ ಭವಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ—ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ |
ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ—ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ತ್ವಂ—
ನೀನೇ | ಈಶಿವೇ—ಪ್ರಭುವಾಗದ್ದೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ |
ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—
ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆ
ಗಳೊಡನೆ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಾಗದ್ದೀಯೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You, lord of rites, are sovereign over our prosperity and gains, with
all your protections : slayer of Vritra, irrepoachable wielder of the thunder-
bolt, drink of the Soma at mid-day solememnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಾಯ ತ್ವಮವಪಿ ನ ತ್ವಮಾವಿಥ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
 ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ವನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೬||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಾಯ | ತ್ವಂ | ಅವಪಿ | ನ | ತ್ವಂ | ಅವಿಥ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
 ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಜಗತೋ ಬಲಾಯ ಭವಸಿ | ಅವಪಿ | ಅಶ್ರಿತಾನ್ರಕ್ಷಸಿ |
 ತ್ವಂ ನಾವಿಥ | ಕೇನಾಪಿ ನ ರಕ್ಷ್ಯಸೇ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತಃ ||

। ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ ।

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗೊಡನೆಯೂ | ಅವಪಿ—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ನ ಅವಿಥ—ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಲ್ಲೆ. ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗೊಡನೆಯೂ ನೀನೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀನು ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are for the strength (of the world) ; you protect with all your protections, but you need no defender, Indra, lord of rites ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the mid day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ರೇಭತಸ್ತಥಾ ಶೃಣು ಯಥಾಶೃಣೋರತ್ರೇಃ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕೃಣ್ವತಃ |

ಪ್ರ ತ್ರಸದಸ್ಯುನಾವಿಥ ತ್ವಮೇಕ ಇನ್ಮುಷಾಹ್ಯ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ವರ್ಧ-
ಯನ್ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ರೇಭತಃ | ತಥಾ | ಶೃಣು | ಯಥಾ | ಅಶೃಣೋಃ | ಅತ್ರೇಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರ | ತ್ರಸದಸ್ಯುಂ | ಅವಿಥ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ನೈಸಹ್ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ | ವರ್ಧಯನ್ ||೨||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ರೇಭತಃ ಸ್ತುವತಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕೃಣ್ವತೋರತ್ರೇರ್ಯ-
ಥಾಶೃಣೋಸ್ತಥಾ ಶೃಣು | ಅಪಿ ಚ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಬಲಾನಿ ಕಾಮೈರ್ವರ್ಧಯನ್ ಯುದ್ಧೇ ತ್ವಮೇಕ ಏವ
ತ್ರಸದಸ್ಯುಂ ಪ್ರಾವಿಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕರ್ಮಾಣಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಣ್ವತಃ—
ನೆರವೇರಿಸುವ | ಅತ್ರೇಃ—ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಅಶೃಣೋಃ—
ಹಿಂದೆಕೇಳಿದೆಯೋ | ತಥಾ—ಅದರಂತೆಯೇ | ರೇಭತಃ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂದು
ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಶೃಣು—ಕೇಳು (ಮತ್ತು) | ನೈಸಹ್ಯೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ—
(ತ್ರಸದಸ್ಯುವಿನ) ಶಕ್ತಿಯನ್ನು | ವರ್ಧಯನ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕ ಇತ್—
ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ | ತ್ರಸದಸ್ಯುಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯುವನ್ನು | ಪ್ರಾವಿಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆಯೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನೂ ಕೇಳು. ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತ್ರಸದಸ್ಯುವಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ನೀನು ಅದ್ವಿತೀಯ
ನಾಗಿ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೇ ತ್ರಸದಸ್ಯುವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

English Translation.

Hear the praises of Shayavashwa eulogizing you, as you have heard those of Atri engaged in pious rites ; you alone have protected Trasadasyu in battle, augmenting his vigour.

ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹೀತಿ ವತರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾಪ್ಸಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಪರಿಭಾಷಯಾ
 ಗಾಯತ್ರಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿದೇವತಾಕಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಿಮಿತಿ || ಪೃಷ್ಠಾ-
 ಭಿಃ ಪವಡಹಯೋಃ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಽಚ್ಯಾವಾಕಶಸ್ತ್ರ ಆವಾಪಾರ್ಥಮೇತಕ್ಕೂಕ್ತಂ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ |
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತ್ಯಚ್ಯಾವಾಕಸ್ಯ | ಅ. ೨-೫ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇ
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತಿ ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯಸಂಜ್ಞಕಸ್ತುಚಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಾಮಿನೋ
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಬುಜ್ವಿಜೇತ್ಯಚ್ಯಾವಾಕಸ್ಯ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮೇ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಽಚ್ಯಾ-
 ವಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿರಿತಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಽಮಿಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಪ್ರಾತರ್ಯಾವ-
 ಭಿರಿತಿ ಯಜತಿ | ಅ. ೫-೨ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಽಚ್ಯಾವಾಕಶಸ್ತ್ರೇ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯೇ-
 ತ್ಯಯಂ ಪರ್ಯಾಸಸ್ತುಚಃ | ಅನ್ಯತ್ರಾಸ್ಯಹರ್ಗಣೇಷು ದ್ವಿತೀಯಾದಿಷ್ಟಹಃಸು | ಸೂಕ್ತ್ರೇ ಹಿ |
 ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುಸ್ತತ ಇತಿ ತೃಚಾಃ ಪರ್ಯಾಸಾಃ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು
 ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆಯೇ ಶ್ವಾವಾಶ್ವನು ಮುಷಿಯು ; ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ
 ಗಳು ದೇವತೆಯು ; ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಿಂ ಎಂದು
 ಹೇಳಿರುವುದು. ಪೃಷ್ಠಾ ಮತ್ತು ಅಭಿಫಲವಪಡಹ ಎಂಬ ಯಾಗಗಳ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಯಾವಾಕನೆಂಬ
 ಮುತ್ಪಿಜನು ಸ್ತೋಮಗಳ ಆವಾಪಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತ್ಯಚ್ಯಾವಾಕಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ
 ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥಃ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನು ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯ
 ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಾಮಿನೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ
 ಬುಜ್ವಿಜೇತ್ಯಚ್ಯಾವಾಕಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಯಾವಾಕನೆಂಬ ಮುತ್ಪಿಜನು ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಏಳನೆಯ ಮಕ್ಕನ್ನು
 ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಸಂಭವಾದ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಾಚಾರಿತಿ ಯಜತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೫-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶತಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚ್ಛವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ವನ್ನು ಪರ್ಯಾಸತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಹಗರ್ಹವೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡನೆಯ ದಿವಸದಿಂದ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರ್ಯಾಸತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತ ಇತಿ ತೈಚಾಃ ಪರ್ಯಾಸಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೮ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೦, ೨೧ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ವಂಖ್ಯೆ—೧೦	
	ಯಜ್ಞಃ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯಃ	
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ	
	ಛಂಸಃ—ಗಾಯತ್ರೀ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಋತ್ವಿಜಾ ಸಸ್ನೀ ವಾಜೇಷು ಕರ್ಮಸು |
 ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಸ್ಯ | ಹಿ | ಸ್ಥಃ | ಋತ್ವಿಜಾ | ಸಸ್ನೀ ಇತಿ | ವಾಜೇಷು | ಕರ್ಮಸು |
 ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸಸ್ನೀ ಶುದ್ಧಾ ಯುವಾಂ ಯಜಸ್ಯತ್ವಿಜಾ ಯತ್ವಿಜಾ ಸ್ಥಃ | ಛವಃ |
 ವಾಜೇಷು ಕರ್ಮಸು ಯುದ್ಧೇಷು ವೋಪತಿಷ್ಠಂತಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ತಂ ಮಾಂ ತಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ
 ವಾ ಬೋಧತಂ | ಜಾನೀತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ | ಸಸ್ನೀ—ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ನೀವು | ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ |
 ಯತ್ವಿಜಾ—ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಸ್ಥಃ ಹಿ—ಇರುತ್ತೀರಲ್ಲವೇ | ವಾಜೇಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಕರ್ಮಸು—
 ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತಸ್ಯ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ತಿಳಿಯಿರಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ, ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ನೀವು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತೀರಲ್ಲವೇ. ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

English Translation.

Indra and Agni, you are the pure ministrants, (encouragers) in offerings and sacred rites,—hear (the praise) of this (your worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೋಶಾಸಾ ರಥಯಾವಾನಾ ವೃತ್ರಹಣಾಪರಾಜಿತಾ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೋಶಾಸಾ | ರಥಯಾವಾನಾ | ವೃತ್ರಹಣಾ | ಅಪರಾಜಿತಾ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ || ೨ ||

! ಸಾಯಿಪಾಠಃ !

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತೋಶಾಸಾ ಶತ್ರುನ್ ಹಿಂಸಂತೌ ರಥಯಾವಾನಾ ರಥೇನ ಗಚ್ಛಂತೌ ವೃತ್ರಹಣಾ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಾರಾಪರಾಜಿತಾ ಕೇನಾಪ್ಯಪರಾಜಿತೌ ತಸ್ಯ ತಂ ಮಾಂ ಬೋಧತಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ತೋಶಾಸಾ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ | ರಥಯಾವಾನಾ—ರಥದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ | ವೃತ್ರಹಣಾ—ಶತ್ರುಹಂತಕರೂ | ಅಪರಾಜಿತಾ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಡದವರೂ ಆದ ನೀವು | ತಸ್ಯ—ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ಅರಿಯಿರಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ, ರಥದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ವೃತ್ರ (ಶತ್ರು) ಹಂತಕರೂ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಡದವರೂ ಆದ ನೀವು ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

English Translation.

Destroyers (of foes), riding in one chariot, slayers of Vritra, invincible; hear, Indra and Agni, (the praise) of this (your worshipper).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಇದಂ ವಾಂ ಮದಿರಂ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ನರಃ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ ॥ ೩ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಇದಂ | ವಾಂ | ಮದಿರಂ | ಮಧು | ಅಧುಕ್ಷನ್ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ನರಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ ॥ ೩ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಾಂ ಯುವಾಮುದ್ವಿಶ್ಯ ನರೋ ಯಜ್ಞಕ್ಕ ನೇತಾರೋದ್ರಿಭಿರ್ಗ್ರಾಹವಭಿ-
ಮದಿರಂ ಮದಕರಂ ಮಧು ಸೋಮಾತ್ಮಕಮಮೃತಮಧುಕ್ಷನ್ | ಅಪೂರಯನ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ನರಃ—ಯಜ್ಞ
ನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ | ಮದಿರಂ—ಮದಕಾರಕವಾದ | ಇದಂ
ಮಧು—ಈ ಸೋಮವನ್ನು | ಅಧುಕ್ಷನ್—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ | ತಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮ ಈ ಆರಾಧಕನ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ಅರಿಯಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು ಹಿಂಡುವ
ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮದಕಾರಕವಾದ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

English Translation.

The leaders of rites have effused by the stones this sweet exhilarating
(beverage) for you ; hear, Indra and Agni, (the praise) of this (your
worshipper).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಮಿಷ್ಟಯೇ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಸಧಸ್ತುತೀ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ ॥ ೪ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಇಷ್ಟಯೇ | ಸುತಂ | ಸೋಮಂ | ಸಧಸ್ತುತೀ ಇತಿ ಸಧಸ್ತುತೀ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಧಸ್ತುತೀ ಸಹಭೂತಸ್ತುತೀ ನರಾ ನೇತಾರಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜ್ಞಂ ಜುಷೇಥಾಂ |
ಸೇವೇಥಾಂ | ಇಷ್ಟಯೇ ಯಾಗಾಯ ಸುತಮಭಿಸುತಂ ಸೋಮಂ ಚಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛೇತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಧಸ್ತುತೀ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಶಂಸಿತರಾಗತಕ್ಕವರೂ | ನರಾ—ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ |
ಇಷ್ಟಯೇ—ಯಾಗಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಗತಂ—
ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಶಂಸಿತರಾಗತಕ್ಕವರೂ, ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ
ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಯಾಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated in praise, accept the sacrifice ; leaders of rites, Indra and
Agni, come hither to the Soma effused for this solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇನಾ ಜುಷೇಥಾಂ ಸವನಾ ಯೇಭಿರ್ಹವ್ಯಾನ್ಮೂಹಘುಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇನಾ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಸವನಾ | ಯೇಭಿಃ | ಹವ್ಯಾನಿ | ಊಹಘುಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಯುವಾಂ ಯೇಭಿಯೈಃ ಸವನೈರ್ಹವ್ಯಾನ್ಯೂಹಘಃ ವಹಃಃ
ತಾನೀನೋವಾನಿ ಸವನಾ ಸವನಾನಿ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇನೇಥಾಂ | ಆ ಗತಂ ಚೆ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಯೇಭಿಃ—
ಯಾವ ಸವನಗಳಿಂದ | ಹವ್ಯಾನಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಊಹಘಃ—ನೀವು ವಹಿಸುವಿರೋ | ಇಮಾ
ಸವನಾ—ಅಂತಹ ಈ ಸವನಗಳನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಆ ಗತಂ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಸವನಗಳಿಂದ ನೀವು ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು
ವಹಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ ಈ ಸವನಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Accept these sacrifices whereby you have borne away the oblations ;
leaders of rites, Indra and Agni come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ ಜುಷೇಥಾಂ ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಮಮು |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೬ || .

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ | ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ | ಮಮು |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ನರೌ ಯುವಾಂ ಮಮು ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ ಗಾಯತ್ರಮಾರ್ಗಾಮಿಮಾಂ
ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇನೇಥಾಂ | ಆ ಗತಂ ಚೆ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಮಮು—ನನ್ನಿಂದ
ಪಠಿತವಾಗುವುದೂ | ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ—ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೂ | ಇಮಾಂ

ಸುಷ್ಪುತಿಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಆ ಗತೇ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತ್ರಗಳಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನನ್ನಿಂದ ಪಠಿತವಾಗುವುದೂ, ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪ್ರವಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Accept this my earnest praise, following the path of the Gayatri ;
leaders of rites, Indra and agni, come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿರಾ ಗತಂ ದೇವೇಭಿರ್ಜೇನ್ಯಾವಸೂ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿಃ | ಆ | ಗತಂ | ದೇವೇಭಿಃ | ಜೇನ್ಯಾವಸೂ ಇತಿ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೨ ||

| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಜೇನ್ಯಾವಸೂ ಜೇತವ್ಯಶತ್ರುಧನಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿರ್ಜೇವೈಃ ಸಹ ಸೋಮ-
ಪೀತಯೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಯತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಜೇನ್ಯಾವಸೂ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ ಧನವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿಃ—ಪ್ರಾತಃಸವನಕ್ಕೆ ಬರುವ | ದೇವೇಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾತಃಸವನಕ್ಕೆ ಬರುವ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Rich with the spoils of victory, come, Indra and Agni, to drink of the Soma, with the deities astir in the morning.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋಽತ್ರೀಣಾಂ ಶೃಣುತಂ ಹವಂ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಾಪೀತಯೇ || ೮ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಶ್ಯಾವಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಅತ್ರೀಣಾಂ | ಶೃಣುತಂ | ಹವಂ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮಾಪೀತಯೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಾಂ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮಾತ್ರೀಣಾಮೃತ್ವಿಜಾಂ ಹವಂ ಹ್ವಾನಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯ ಶೃಣುತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ |
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬ ನನ್ನ | ಹವಂ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ | ಅತ್ರೀಣಾಂ—ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾದ ಅತ್ರಿ
ವಂಶದವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಶೃಣುತಂ—ಕೇಳಿ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ಯನ್ನೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾದ ಅತ್ರಿವಂಶದವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಸೋಮದ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿ.

English Translation.

Hear the invocation, Indra and Agni, of Shyavasha pouring out the effused juice, (and) the Atris to drink of the Soma.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏವಾ ವಾಮುಹ್ಯ ಊತಯೇ ಯಥಾಹುವಂತ ಮೇಧಿರಾಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಾಪೀತಯೇ || ೯ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ವಾಂ | ಅಹ್ಯೇ | ಊತಯೇ | ಯಥಾ | ಅಹುವಂತೆ | ಮೇಧಿರಾಃ |
 ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೯ ||

| ಸಾಯುಫಾಸ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಯಥಾ ಮೇಧಿರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಅಹುವಂತೆ ಆಹೂತವಂತೇಃ
 ಏವಮಹಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಚಾಹ್ಯೇ | ಹೃಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಯಥಾ—ಯಾವ
 ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮೇಧಿರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಅಹುವಂತೆ—ಕರೆದರೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿ |
 ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಅಹ್ಯೇ—
 ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
 ಕರೆದರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಸಹ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke you both, Indra and Agni, as the sages have invoked you,
 for your protection, (and) to drink of the Soma.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆಹಂ ಸರಸ್ವತೀವತೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರವೋ ವೃಣೇ |
 ಯಾಭ್ಯಾಂ ಗಾಯತ್ರವ್ಯಚ್ಯತೇ || ೧೦ ||

| ಸದಪಾಠಃ |

ಅ | ಆಹಂ | ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ | ಅವಃ | ವೃಣೇ |
 ಯಾಭ್ಯಾಂ | ಗಾಯತ್ರಂ | ವ್ಯಚ್ಯತೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾಭ್ಯಾಂ ಯಯೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರರ್ಥಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಸಾಮರ್ಚ್ಯತೇ ಸ್ತಾಯತೇ ತಯೋಃ
ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ ಸ್ತುತಿಮತೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ ಸಂಬಂಧ್ಯವೋ ರಕ್ಷಣಮಹಮಾ ವೃಣೇ || ೨೧ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ-ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತರಾದ | ಯಾಭ್ಯಾಂ-ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಗಾಯತ್ರಂ-
ಗಾಯತ್ರರೂಪವಾದ ಸಾಮವು | ಯಚ್ಯತೇ-ಪಠಿತವಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ-ಇಂದ್ರ
ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳ | ಅವಃ-ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಅಹಂ--ನಾನು | ಆ ವೃಣೇ-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತರಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಗಾಯತ್ರರೂಪವಾದ ಸಾಮವು ಪಠಿತವಾಗುವುದೋ
ಅಂತಹ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I solicit the protection of Indra and Agni, associated with
Saraswati, to whom this Gayatri hymn is addressed.

ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷೀತಿ ದಶರ್ಚೆಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ನಾಭಾಕಸ್ಯಾರ್ಪಣಂ | ಪದಪ್ಪಕಾ |
ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಃ | ಅಗ್ನಿದೇವತಾ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ನಾಭಾಕ ಅಗ್ನೇಯಂ
ಮಹಾಸಾಂಕ್ತಂ ಹೀತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮುಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವನಾದ ನಾಭಾಕನೆಂಬುವನು ಮುಷಿಯು ;
ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು ; ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ನಾಭಾಕ ಅಗ್ನೇಯಂ ಮಹಾಸಾಂಕ್ತಂ ಹಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೨೯

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೨೯ ||
 ಅಸ್ಯಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೨, ೨೩ ||
ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿಸುವ ಮುಕ್ತಂಜ್ಯ—೧೦	
ಮುಷಿ—ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ಣಿ	
ದೇವಾನ್—ಅಗ್ನಿಃ	
ಛಂದಃ—ನುಹಾಶಂಕ್ತಿಃ	

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಃ ||

ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷ್ಯಗ್ನಿಯಮಗ್ನಿಮಿಾಳಾ ಯಜಧ್ಯೈ |
 ಅಗ್ನಿದೇವಾ ಅನಕ್ತು ನ ಉಭೇ ಹಿ ವಿದಥೇ ಕವಿರಂತಶ್ಚರತಿ ದೂತ್ಯಂ |
 ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಅಸ್ತೋಷಿ | ಯಗ್ನಿಯಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಈಳಾ | ಯಜಧ್ಯೈ |
 ಅಗ್ನಿಃ | ದೇವಾನ್ | ಅನಕ್ತು | ನಃ | ಉಭೇ ಇತಿ | ಹಿ | ವಿದಥೇ ಇತಿ | ಕವಿಃ | ಅಂತರಿತಿ | ಚರತಿ |
 ದೂತ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಗ್ನಿಯಮ್ನುಗರ್ಹಮಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ | ಸ್ತಾಮಿ | ಅಪಿ ಚಾಗ್ನಿಂ ಯಜಧ್ಯೈ ಯಷ್ಟುವಿಾಳಾ
 ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸ್ತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚಾಗ್ನಿನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿದಥೇ ಯಜ್ಞೇ ದೇವಾನ್ ಹವಿರ್ಭಿರನಕ್ತು |
 ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಗ್ನಿರುಭೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಂತದೂತ್ಯಂ ಹವಿರ್ವಹನಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ದೂತಕರ್ಮ
 ಚರತಿ | ಅನ್ಯಕೇ ಶತ್ರುವೋಽಪಿ ಸಮೇ ಸರ್ವೇ ನಭಂತಾಂ | ನಭತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಅಗ್ನಿನಾ
 ಹಿಂಸಂತಾಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಗ್ನಿಯಂ—ಪೂಜಾರ್ಹನಾದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅಸ್ತೋಷಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಗ್ನಿಂ—
 ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜಧ್ಯೈ—ಯಜ್ಞಮಾಡಲು | ಈಳಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಂಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಗ್ನಿಃ—
 ಅಗ್ನಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಿದಥೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅನಕ್ತು—ಪ್ರಕಾ
 ಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು | ಉಭೇ ಹಿ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡರ |

ಅಂತಃ--ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ! ದೊತ್ಯಂ--ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೂತಕರ್ಮವನ್ನು | ಚಿರತಿ--ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ |
ಅನ್ಯಕೇ--ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ--ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ--ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾರ್ಹನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಜ್ಞಮಾಡಲು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ. ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೂತಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

I glorify the adorable Agni, (I invite) Agni with praise to the sacrifice, may Agni brighten the gods with the oblations at our sacrifice : the sage Agni traverses both (worlds, discharging his function) as messenger of the gods ; may all our adversaries perish.

! ಸಂಹಿತಾಶಾಸ್ತ್ರ !

ನ್ಯಗ್ನೇ ನವ್ಯಸಾ ವಚಸ್ತನೂಷು ಶಂಸಮೇಷಾಂ |

ನ್ಯರಾತೀ ರರಾವ್ಣಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಅರ್ಯೋ ಅರಾತೀರಿತೋ ಯುಚ್ಯಂತಾ-

ಮುರೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿ| ಅಗ್ನೇ | ನವ್ಯಸಾ | ವಚಃ | ತನೂಷು | ಶಂಸಂ | ಏಷಾಂ |

ನಿ | ಅರಾತೀಃ | ರರಾವ್ಣಾಂ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅರ್ಯಃ | ಅರಾತೀಃ | ಇತಃ | ಯುಚ್ಯಂತು | ಅಮುರಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತನೂಷ್ವಸ್ಮಾಕಮಂಗೇಷು ನವ್ಯಸಾ ನವತೇಜಿ ವಚೋ ವಚಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇನ್ನೈಷಾಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಶಂಸಂ ಶಂಸಂ ನಿ ದೇಹೇತ್ಯರ್ಥಃ | ರರಾವ್ಣಾಂ ಪವಿಃ ಪ್ರಯುಚ್ಯತಾಮರಾತೀಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ನಿಧತ | ಅಪಿ ಚಿ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವೇರ್ಯೋರ್ಭಿಗಚ್ಯಂತೆ ಅಮುರ ಅಮೂಢಾ ಅರಾತೀಃ ಶತ್ವ ಇತೋ ಯುಚ್ಯಂತು | ಗಚ್ಯಂತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನವ್ಯಸಾ—ನೂತನವಾದ | ವಚೀ—ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ (ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ) |
ತನೂಸು—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವ | ಏಷಾಂ—ಈ ಶತ್ರುಗಳ | ಶಂಸಂ—ದುಷ್ಟನಾದ ಆಸೆಯನ್ನು |
ನಿ (ದಹ)—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು | ರರಾವ್ಣಾಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವರ (ಯಜಮಾನರ) |
ಅರಾತೀಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ನಿ(ದಹ)—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡು | ಅರ್ಯೇಃ—ನಮ್ಮೆದುರು ಬೀಳುವವರೂ |
ಅಮುರಃ—ಅವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆದ | ವಿಶ್ವಾಃ ಅರಾತೀಃ—ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳೂ | ಇತೇಃ—ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ |
ಯಚ್ಚಂತು—ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೂತನವಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವ ಈ ಶತ್ರು
ಗಳ ದುಷ್ಟವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ನಮ್ಮೆದುರು ಬೀಳುವವರೂ, ಅವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆದ ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳೂ
ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

(Propitiated), Agni, by our new praise, baffle the hostile attempts of
these against our persons, consume the enemies of those who are liberal (at
sacred rites) ; may all our foolish assailants depart from hence, may all our
adversaries perish.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಗ್ನೇ ಮನ್ಮಾನಿ ತುಭ್ಯಂ ಕಂ ಘೃತಂ ನ ಜುಹ್ವ ಆಸನಿ |

ಸ ದೇವೇಷು ಪ್ರ ಚಿಕಿರ್ದಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯಸಿ ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ ಶಿವೋ ದೂತೋ ವಿವಸ್ವತೋ
ನಭಂತಾನುನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಗ್ನೇ | ಮನ್ಮಾನಿ | ತುಭ್ಯಂ | ಕಂ | ಘೃತಂ | ಜುಹ್ವೇ | ಆಸನಿ |

ಸಃ | ದೇವೇಷು | ಪ್ರ | ಚಿಕಿರ್ದಿ | ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ | ಶಿವಃ | ದೂತಃ | ವಿವಸ್ವತಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ತ್ವದರ್ಥಮಾಸನ್ಯಾಸ್ಯೇ ಕಂ ಘೃತಂ ನ ಯಥಾ ಸುಖಕರಂ ಘೃತಂ
ಜುಹ್ವತ್ಯನ್ಯೇ ತದ್ವದಹಮಸಿ ತವಾಸ್ಯೇ ಮನ್ಮಾನಿ ಮನನೀಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಜುಹ್ವೇ | ಜುಹೋಮಿ |
ಸ ತ್ವಂ ದೇವೇಷು ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರ ಚಿಕಿದ್ಧಿ | ಅಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತುತೀರ್ಜಾನೀಹಿ | ಅಸಿ
ಚ ತ್ವಂ ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ ಪ್ರತ್ನೋಽಸಿ | ಶಿವಃ ಸುಖಕರಶ್ಚಾಸಿ | ವಿವಸ್ವತೋ ದೂತಶ್ಚಾಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಸ್ತುತಿರರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅಸನಿ—ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ | ಕಂ—
ಸುಖಕರವಾದ | ಘೃತಂ ನ—ಆಜ್ಯವನ್ನು ಇತರರು ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ | ಮನ್ಮಾನಿ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತೋತ್ರ
ಗಳನ್ನು | ಜುಹ್ವೇ—ನಾನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ
ನೀನು | ಪ್ರ ಚಿಕಿದ್ಧಿ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ—ಪುರಾ
ತನನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಇದ್ದೀಯೆ | ಶಿವಃ—ಮಂಗಳಕರನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ವಿವಸ್ವತಃ—ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ |
ದೂತಃ—ದೂತನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸುಖಕರವಾದ ಆಜ್ಯವನ್ನು ಇತರರು ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ,
ನಾನು ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿ. ನೀನು ಪುರಾತನನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಮಂಗಳಕರನೂ, ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ದೂತನೂ
ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

I pour into your mouth, Agni, praises as others (fill it) with delicious
butter ; do you amidst the gods acknowledge (them), for you are ancient,
the giver of happiness, the messenger of Vivaswat ; may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ತತ್ತದಗ್ನಿವರ್ಯೋ ದಧೇ ಯಥಾಯಥಾ ಕೃಪಣ್ಯತಿ |

ಊರ್ಜಾಹುತಿರ್ವಸೂನಾಂ ಶಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮಯೋ ದಧೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ

ದೇವಹೂತ್ಯೈ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ತ್ವತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ವಯಃ | ದಧೇ | ಯಥಾ ಯಥಾ | ಕೃಪಣ್ಯತಿ |

ಊರ್ಜಾ ಆಹುತಿಃ | ವಸೂನಾಂ | ಶಂ | ಚ | ಯೋಃ | ಚ | ಮಯಃ | ದಧೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ | ದೇವ-
ಹೂತೈಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಥಾ ಯಥಾ ಯದ್ಯದನ್ನಂ ಕೃಪಣ್ಯತಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಭಿರ್ಯಾಚ್ಯತೇ ತತ್ತದ್ಯಯೋಽಗ್ನಿರ್ವಧೇ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ | ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಅಪಿ ಚೋರ್ಜಾಹುತಿರನ್ನೇನಾಹೂಯಮಾನೋಽಗ್ನಿರ್ವಸೂನಾಂ ಹವಿಸಾಂ ವಾಸಕಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಶಂ ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಯೋರ್ವಿಷಯಯೋಗಜನಿತಂ ಚ ಮಯಃ ಸುಖಂ ದಧೇ | ಕರೋತಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ ದೇವಹೂತೈಃ ಸರ್ವಸ್ಯೈ ದೇವಾನಾಂ ಹ್ವಾನಾಯ ಚ ಭವತಿ | ಯಃ ಕಶ್ಚನಾಪಿ ದೇವೋ ಯದಿ ಹೂಯತೇ ಅಗ್ನಿರೇವ ಸರ್ವಂ ಕರೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಯಥಾಯಥಾ—ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ | ಕೃಪಣ್ಯತಿ—(ಅಗ್ನಿಯು) ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡುವನೋ | ತತ್ತ್ವತ್—ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ | ವಯಃ—ಅನ್ನವನ್ನೂ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದಧೇ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ | ಊರ್ಜಾಹುತಿಃ—ಅನ್ನವೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು | ವಸೂನಾಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಶಂ ಚ—ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತವಾದುದೂ | ಯೋಃ ಚ—ದುಃಖನಿವಾರಕವಾದುದೂ ಆದ | ಮಯಃ—ಸುಖವನ್ನು | ದಧೇ—ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದೇವಹೂತೈಃ—ದೇವತೆಗಳ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಸಾಧನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಯು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ನವೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತವಾದುದೂ, ದುಃಖನಿವಾರಕವಾದುದೂ ಆದ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಸಾಧನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni grants whatever food is solicited : invoked with offerings, he bestows on the worshippers happiness springing from tranquillity and the

enjoyment (of objects of sense) ; he is requisite for all invocation of the gods : may all our adversaries perish.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸ ಚಿಕೇತ ಸಹೀಯಸಾಗ್ನಿತ್ವಿತ್ರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ |

ಸ ಹೋತಾ ಶಶ್ವತೀನಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿರಭೀವೃತ ಇನೋತಿ ಚ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ |

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಸಃ | ಚಿಕೇತ | ಸಹೀಯಸಾ | ಅಗ್ನಿಃ | ಚಿತ್ರೇಣ | ಕರ್ಮಣಾ |

ಸಃ | ಹೋತಾ | ಶಶ್ವತೀನಾಂ | ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ | ಅಭಿವೃತಃ | ಇನೋತಿ | ಚ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ |

ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಸಹೀಯಸಾಭಿಭಾವುಕೇನ ಚಿತ್ರೇಣ ನಾನಾವಿಧೇನ ಕರ್ಮಣಾ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ ಚಿಕೇತ | ಜ್ಞಾಯತೇ | ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಶಶ್ವತೀನಾಂ ಬಹ್ವೀನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಹೋತಾ ಹ್ವಾತಾ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ ಪಶುಭಿಶ್ಚಾಭೀವೃತಃ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇತವ್ಯಂ ಶತ್ರುಮಿನೋತಿ ಚ | ಗಚ್ಛತಿ ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಸಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಸಹೀಯಸಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು | ಚಿತ್ರೇಣ—ನಾನಾವಿಧವಾದುದೂ ಆದ | ಕರ್ಮಣಾ—ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ | ಚಿಕೇತ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶಶ್ವತೀನಾಂ—ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ | ಹೋತಾ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ—ಪಶುಗಳೊಡನೆ | ಅಭಿವೃತಃ—ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಇನೋತಿ ಚ—ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

! ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ !

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು, ನಾನಾವಿಧವಾದುದೂ ಆದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಅರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಶುಗಳೊಡನೆ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni is known by his most powerful and manifold deeds : he is the invoker of the eternal ; surrounded by victims, he proceeds against the foe ; may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿ ಜಾತಾ ದೇವಾನಾಂ ಮಗ್ನಿ ವೇದ ಮರ್ತಾನಾಂ ಅಪೀಚ್ಯಂ |

ಅಗ್ನಿಃ ಸ ದ್ರವಿಣೋದಾ ಅಗ್ನಿ ದ್ವಾರಾ ವ್ಯೂರ್ಣತೇ ಸ್ವಾಹುತೋ
ನವೀಯಸಾ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಜಾತಾ | ದೇವಾನಾಂ | ಅಗ್ನಿಃ | ವೇದ | ಮರ್ತಾನಾಂ | ಅಪೀಚ್ಯಂ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಸಃ | ದ್ರವಿಣೋದಾಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ದ್ವಾರಾ | ವಿ | ಊರ್ಣತೇ | ಸ್ವಾಹುತಃ | ನವೀಯಸಾ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವಾನಾಂ ಜಾತಾ ಜಾತಾನಿ ಜನ್ಮಾನ್ಮಗ್ನಿವೇತ್ತಿ ಮರ್ತಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ
ಜಾಪೀಚ್ಯಂ ಗುಹ್ಯಮಗ್ನಿವೇದ | ವೇತ್ತಿ | ಸೋಽಗ್ನಿದ್ರವಿಣೋದಾ ಧನಸ್ಯ ದಾತಾ | ನವೀಯಸಾ
ನವತೇಣ ಹವಿಷಾ ಸ್ವಾಹುತಃ ಸಮ್ಯಗ್ಭೂತೋಽಗ್ನಿದ್ವಾರಾ ಧನಸ್ಯ ದ್ವಾರಾಣಿ ವ್ಯೂರ್ಣತೇ ಚ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಜಾತಾ—ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು | ವೇದ—
ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ | ಮರ್ತಾನಾಂ—ಮಾನವರ | ಅಪೀಚ್ಯಂ—ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ಸಃ ಅಗ್ನಿಃ—
ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ದ್ರವಿಣೋದಾಃ—ಧನದ ದಾತೃವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ | ನವೀಯಸಾ—ನೂತನವಾದ ಆಹುತಿ
ಯಿಂದ | ಸ್ವಾಹುತಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದ್ವಾರಾ—ಧನದ ದ್ವಾರ
ಗಳನ್ನು | ವ್ಯೂರ್ಣತೇ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವರ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಧನದ ದಾತೃವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ನೂತನವಾದ ಆಹುತಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯು ಧನದ ದಾತೃಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni knows the births of the gods; Agni knows the secrets of mankind: Agni is the giver of riches; Agni, duly worshipped with a new (oblation), sets open the doors (of opulence): may all our adversaries perish.

! ಸಂಹಿತಾಶಾಹಿ !

ಅಗ್ನಿ ದೇವೇಷು ಸಂವಸುಃ ಸ ವಿಕ್ಷು ಯಜ್ಞಿಯಾಸ್ಮಾ |

ಸ ಮುದಾ ಕಾವ್ಯಾ ಪುರು ವಿಶ್ವಂ ಭೂಮೇವ ಪುಷ್ಯತಿ ದೇವೋ ದೇವೇಷು

ಯಜ್ಞಿಯೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೭ H

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅಗ್ನಿಃ | ದೇವೇಷು | ಸಂವಸುಃ | ಸಃ | ವಿಕ್ಷು | ಯಜ್ಞಿಯಾಸು | ಅ |

ಸಃ | ಮುದಾ | ಕಾವ್ಯಾ | ಪುರು | ವಿಶ್ವಂ | ಭೂಮೇವ | ಪುಷ್ಯತಿ | ದೇವಃ | ದೇವೇಷು | ಯಜ್ಞಿಯಾಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೭ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇಗ್ನಿಃ ಸಂವಸುಃ | ಸಂವಸತಿ | ಸೋಗ್ನಿಯೇಜ್ಞಿಯಾಸು ಯಜ್ಞಾರ್ಹಾಸು ವಿಕ್ಷು ಪ್ರಜಾಸ್ತಪಿ ಸಂವಸುಃ | ಕಿಂಚಿ ಸೋಗ್ನಿಃ ಪುರು ಬಹೂನಿ ಕಾವ್ಯಾ ಕರ್ಮಾಣಿ ಭೂಮೇವ ಯಥಾ ಭೂಮಿರ್ವಿಶ್ವಂ ತಥಾ ಮುದಾ ಮೋದೇನ ಪುಷ್ಯತಿ | ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ದೇವೋಗ್ನಿಯೇಜ್ಞಿಯೋ ಯಜ್ಞಾರ್ಹಶ್ಚ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಸಂವಸುಃ—ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಯಜ್ಞಿಯಾಸು—ಯಜ್ಞಾರ್ಹರಾದ | ವಿಕ್ಷು ಆ—ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವೆ (ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ | ಭೂಮೇವ ವಿಶ್ವಂ—ಪೃಥ್ವಿಯು ಸಕಲವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಪುರು—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ | ಕಾವ್ಯಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಮುದಾ—ಹರ್ಷದಿಂದ | ಪುಷ್ಯತಿ—ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ |

ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ದೇವಃ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯು | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞಾರ್ಹರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೃಥ್ವಿಯು ಸಕಲವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಹರ್ಷದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni has his abode among the gods, he (dwells) among pious people: he cherishes with pleasure many pious acts, as the earth all (beings); a god adorable among the gods: may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಗ್ನಿಃ ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ ತ್ರಿತೋ ವಿಶ್ವೇಷು ಸಿಂಧುಷು |

ತಮಾಗನ್ತ ತ್ರಿಪಸ್ತ್ಯಂ ಮಂಧಾತುರ್ದಸ್ಯ ಹಂತಮುಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು

ಪೂರ್ವ್ಯಂ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ | ತ್ರಿತಃ | ವಿಶ್ವೇಷು | ಸಿಂಧುಷು |

ತಂ | ಅ | ಅಗನ್ತ | ತ್ರಿಪಸ್ತ್ಯಂ | ಮಂಧಾತುಃ | ದಸ್ಯುಹನ್ತಮಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು |

ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಸಪ್ತಮಾನುಷೋ ವಿಶ್ವೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಸಿಂಧುಷು ನದೀಷು ತ್ರಿಪಸ್ತ್ಯಂ ತ್ರಿಸ್ತಾನಂ ಮಂಧಾತುರ್ಯೋವನಾಕ್ವಸ್ಯ ಮಾಂಧಾತುರ್ದಸ್ಯ ಹಂತಮಂ ದಸ್ಯುನಾಂ ಹಂತಾರಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮುಖ್ಯಂ ತಮುಗ್ನಿಂ ವಯಮಾಗನ್ತ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಯಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ— ಏಳು ವಿಧವಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ | ವಿಶ್ವೇಷು—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸಿಂಧುಷು—ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಶ್ರಿತಃ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ತ್ರಿಪಸ್ತುಂ—ಮೂರು ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವನೂ | ಮಾಂಧಾತುಃ—ಮಾಂಧಾತೃವಿಗಾಗಿ | ದಸ್ಯುಹಂತಮಂ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ | ತಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಆ ಅಗ್ನಂ—ನಾವು ಸಮೀಪಿಸೋಣ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಏಳು ವಿಧವಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೋ ಅಂತಹವನೂ, ಮೂರು ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವನೂ, ಮಾಂಧಾತೃವಿಗಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಾವು ಸಮೀಪಿಸೋಣ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Let us approach that Agni who is ministered to by seven priests: who takes refuge in all rivers, who has a triple dwelling place, the slayer of the Dasya for Mandhatri, who is foremost in sacrifices: may all our adversaries perish.

| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ |

ಅಗ್ನಿಸ್ತ್ರೀಣಿ ತ್ರಿಧಾತೂನ್ಯಾ ಕ್ಷೇತಿ ವಿದಥಾ ಕವಿಃ |

ಸ ತ್ರೀರೇಕಾದಶಾ ಇಹ ಯಕ್ಷಚ್ಚ ಪಿಪ್ರಯಚ್ಚ ನೋ ವಿಪ್ರೋ ದೂತಃ

ಪರಿಷ್ಕೃತೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ತ್ರೀಣಿ | ತ್ರಿಧಾತೂನಿ | ಆ | ಕ್ಷೇತಿ | ವಿದಥಾ | ಕವಿಃ |

ಸಃ | ತ್ರೀನಃ | ಏಕಾದಶಾನ್ | ಇಹ | ಯಕ್ಷಃ | ಚ | ಪಿಪ್ರಯಃ | ಚ | ನಃ | ವಿಪ್ರಃ | ದೂತಃ |

ಪರಿಷ್ಕೃತಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತದರ್ಶ್ಯಗ್ನಿಸ್ತ್ರೀಣಿ ತ್ರಿಧಾತೋನಿ ತ್ರಿಬಂಧನಾದೀನಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೀನಿ ವಿದಥಾ ವೇದನೀ-
ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನ್ಯಾ ಕ್ಷೇತಿ | ಅವಸತಿ | ಅಪಿ ಚ ಸೋಽಗ್ನಿದೂರ್ತೋ ದೇವಾನಾಂ ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ
ಪರಿಷ್ಕೃತೋಽಲಂಕೃತಶ್ಚ ಸನ್ನಿಹ ಯಜ್ಞೇ ತ್ರಿನೇಕಾದಶಾಂಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಂತದ್ವೇವಾನ್ಯಕ್ಷತ್ | ಯಜತು |
ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಿಸ್ತ್ರಯಚ್ಚ | ಕಾಮ್ಯಃ ಪೂರಯತು ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ತ್ರೀಣಿ—ಮೂರು ಬಗೆಯುಳ್ಳದ್ದು | ತ್ರಿಧಾತೋನಿ—
ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು | ವಿದಥಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ | ಆ ಕ್ಷೇತಿ—
ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ದೂತೇ—ದೇವದೂತನಾಗಿಯೂ | ವಿಪ್ರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿಯೂ
ಪರಿಷ್ಕೃತಃ—ಆಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ರಿನೇಕಾದಶಾನ್—ಮೂವತ್ತುಮೂರು
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಯಕ್ಷತ್—ಪೂಜಿಸಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಿಸ್ತ್ರಯಚ್ಚ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶ
ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಮೂರು ಬಗೆಯುಳ್ಳದ್ದು, ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರು
ವುದೂ ಆದ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವದೂತನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿಯೂ,
ಆಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಲಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni, the sage, inhabits the three elementary regions; may he,
intelligent, and richly decorated, the messenger (of the gods), here perform
worship to the thrice eleven deities, and satisfy all our desires: may all our
enemies perish.

। ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ।

ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನ ಆಯುಷು ತ್ವಂ ದೇವೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯ ವಸ್ತ ಏಕ ಇರಜ್ಯಸಿ |
ತ್ವಾಮಾಪಃ ಪರಿಸ್ತುತಃ ಪರಿ ಯಂತಿ ಸ್ವಸೇತವೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ||

|| ಪವಚಾರಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ಆಯುಷು | ತ್ವಂ | ದೇವೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯ | ವಸ್ಯಃ | ಏಕಃ | ಇರಜ್ಯಸಿ |
ತ್ವಾಂ | ಆಪಃ | ಪರಿಸ್ಪೃತಃ | ಪರಿ | ಯಂತಿ | ಸ್ವಸೇತವಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪೂರ್ವ್ಯಾಗ್ನೇ ತ್ವಮೇಕ ಏವಾಯುಷು ಮನುಷ್ಯೇಷು | ದ್ರುಹ್ಯವ ಆಯವ ಇತಿ ಮನುಷ್ಯ-
ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಸ್ಯೋ ಧನಸ್ಯೇರಜ್ಯಸಿ | ಈಶಿಷೇ | ದೇವೇಷುಪಿ ತ್ವಮೇಕ ಏವ
ವಸ್ಯ ಇರಜ್ಯಸಿ | ಆಪಿ ಚ ತ್ವಾಂ ಸ್ವಸೇತವಃ ಸ್ವಭೂತಸೇತವಃ ಪರಿಸ್ಪೃತಃ ಪರಿಸ್ಪೃತವಂತ್ಯ ಆಪಃ ಪರಿ
ಯಂತಿ | ಪರಿಗಚ್ಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪೂರ್ವ್ಯ—ಪುರಾತನನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕಃ—ಒಬ್ಬನೇ |
ಆಯುಷು—ಮಾನವರಲ್ಲಿಲ್ಲಾ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಸ್ಯಃ—ಧನಕ್ಕೆ | ಇರಜ್ಯಸಿ—ಪ್ರಭುವಾಗದ್ದೀಯೆ |
ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತ್ವಂ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗದ್ದೀಯೆ | ಸ್ವಸೇತವಃ—ತಮ್ಮ ಪರಿಮಿತಿ
ಯನ್ನು ತಾವೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವೂ | ಪರಿಸ್ಪೃತಃ—ಪ್ರವಹಿಸುವವೂ ಆದ | ಆಪಃ—ಉದಕಗಳು |
ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪರಿ ಯಂತಿ—ಸುತ್ತಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಪುರಾತನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಮಾನವರಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗದ್ದೀಯೆ.
ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗದ್ದೀಯೆ. ತಮ್ಮ ದಡಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವೂ,
ಪ್ರವಹಿಸುವವೂ ಆದ ಉದಕಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

You, ancient Agni, among men and gods, are alone to us the lord of
wealth; the flowing waters confined within their own banks flow around
you : may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಮಿತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ನಾಭಾಕಸ್ಯಾಪ್ತಂ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಪಟ್‌ಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾ ಶಕ್ವರೀ ದ್ವಾದಶೀ ತಿಷ್ಟುಸ್ ಶಿಷ್ಟಾ ಮಹಾಸಂಕ್ತಯಃ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದೇವತಾ । ತಥಾ ಚಾನುತ್ರಾಂತಂ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದ್ವಾದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಬಂತಂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ವರೀತಿ ॥ ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ ಉರುಭಾಗ ಏವ ಸೂಕ್ತಂ । ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರತಂ । ಊರೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ । ಐ. ಅ. ೫-೨-೧ । ಇತಿ ॥ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ತೃತೀಯಸವನೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣೋ ಯದಿ ಮಹಾವಾಲಭಿದಂ ಶಂಸೇತ್ತದಾನೀಂ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಹೋತ್ರಕಾಃ ಸ್ತುತಸ್ತ ಆರಂಭಣೀಯಾಭ್ಯ ಉರ್ಧ್ವಂ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಾವಾವಪೇರನ್ । ತತ್ರ ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಮಿತ್ಯಚ್ಚಾವಾಕಸ್ಯ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ । ಸೂಕ್ರತಂ ಚ । ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿತ್ಯಚ್ಚಾವಾಕಃ । ಅ. ೨-೨ । ಇತಿ ॥ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೇತಿ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ । ಸೂಕ್ರತಂ ಚ । ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸೀ । ಅ. ೨-೨ । ಇತಿ ॥

ಅನುವಾದವು—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನಾಭಾಕನೆಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ಐವತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಶಕ್ವರೀ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನದು; ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ತ್ರಿಷ್ಟುವ್ ಛಂದಸ್ಸು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಮಹಾಸಂಕ್ರಿಯೆಗಳಿಲ್ಲ. ಆನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದ್ವಾದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಬಂತಂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ವರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಊರೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೧) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕನೆಂಬ ದಿನದ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಮುತ್ತುಜನು ಮಹಾವಾಲಭಿತ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಗ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋತ್ರವರ್ಗದ ಋಕ್ಕುಗಳು ತಾವು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನಂತರ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಗಳನ್ನು ಆನುವಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಎಂದು ನೋದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ (ಈ ಸೂಕ್ತದ ೨-೫ ಋಕ್ಕುಗಳು) ಅಚ್ಚಾವಾಕನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ನಾಭಾಕತ್ಯಚವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ವಿಷಯವು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿತ್ಯಚ್ಚಾವಾಕಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕನೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಮುತ್ತುಜನು ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೯-೧೧ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಾಭಾಕತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸೀ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೨ ||

|| ಋಷಿ—ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ||

|| ಛಂದಃ—೧, ೩-೧೧. ಕುಹಾಪಂಕ್ತಿಃ | ೨. ಶಕ್ವರೀ | ೧೨. ತ್ರಿಷ್ಪುರ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ ಸಹಂತಾ ದಾಸಥೋ ರಯಿಂ |

ಯೇನ ದೃಷ್ಟಾ ಸಮತ್ಸಾಸ್ವೀಳು ಚಿತ್ಸಾಹಿಷೀಮಹ್ಯಗ್ನಿರ್ವನೇವ ವಾತ

ಇನ್ಮಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಯುವಂ | ಸು | ನಃ | ಸಹಂತಾ | ದಾಸಥಃ | ರಯಿಂ |

ಯೇನ | ದೃಷ್ಟಾ | ಸಮತ್ಸಾಸ್ವ | ಆ | ವೀಳು | ಚಿತ್ | ಸಹಿಷೀಮಹಿ | ಅಗ್ನಿಃ | ವನಾಇವ | ವಾತೇ |

ಇತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸಹಂತಾ ಶಕ್ವನಭಿಭವಂತೌ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ರಯಿಂ
ಛನಂ ಸುಸ್ಮ ದಾಸಥಃ | ದತ್ತಂ | ತಂ ರಯಿಂ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಯೇನ ರಯಿಣಾ ಸಮತ್ಸಾ ಚಿತ್ ಸಂಗ್ರಾಮೇ
ದೃಢಾ ಚಿದ್ವಾಥಾನಿ ಸ್ಥಿರಾಣ್ಯಸಿ ವೀಳು ಶತ್ರುಬಲಾನ್ಯಗ್ನಿರ್ವನೇವ ಯಥಾಗ್ನಿರ್ವನಾನಿ ವಾತ ಇದ್ವಾತೇ-
ನೈವಾಭಿಭವತಿ ತಥಾ ಸಹಿಷೀಮಹಿ ಅಭಿಭವಾಮ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ವಾತ ಇತ್—
ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ | ವನೇವ—ವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಹಿಸುವಂತೆ | ಯೇನ—ಯಾವ ಛನದ ಸಹಾಯ
ದಿಂದ | ಸಮತ್ಸಾ ಚಿತ್—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ದೃಢಾಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ |
ವೀಳು—ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು | ಸಹಿಷೀಮಹಿ—ನಾವು ಸೋಲಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ | ರಯಿಂ—ಛನವನ್ನು |

ಸಹಂತಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಯುವಂ—ನೀವು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸು ದಾಸಠಃ—
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ದಹಿಸುವಂತೆ, ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶತ್ರುಬಲಗಳನ್ನು
ನಾವು ಸೋಲಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ಶತ್ರುನಾಶಕರಾದ ನೀವು ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ. ನಮ್ಮ
ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Victorious Indra and Agni bestow upon us riches whereby we may
destroy our powerful enemies in combats as fire fanned by the wind
consumes the forests : may all our enemies perish.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ನಹಿ ನಾಂ ವವ್ರಯಾಮಹೇಽಥೇಂದ್ರಮಿದ್ಯಜಾಮಹೇ ಶವಿಷ್ಠಂ ನೃಣಾಂ
ನರಂ |

ಸ ನಃ ಕದಾ ಚಿದರ್ವತಾ ಗಮದಾ ನಾಜಸಾತಯೇ ಗಮದಾ ಮೇಠ-
ಸಾತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ನಹಿ | ನಾಂ | ವವ್ರಯಾಮಹೇ | ಅಥ | ಇಂದ್ರಂ | ಇತ್ | ಯಜಾಮಹೇ | ಶವಿಷ್ಠಂ | ನೃಣಾಂ | ನರಂ |
ಸಃ | ನಃ | ಕದಾ | ಚಿತ್ | ಅರ್ವತಾ | ಗಮತ್ | ಆ | ನಾಜಸಾತಯೇ | ಗಮತ್ | ಆ | ಮೇಠ-
ಸಾತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಪಾಂ ಯುವಾಂ ನ ವವ್ರಯಾಮಹೇ | ವಯಂ ಧನಂ ನ ಯಾಚಾಮಹೇ |
ಅಥ ಹೃಪಿ ತರ್ಹಿ ಶವಿಷ್ಠಮತಿಶಯೇನ ಬಲವಂತಂ ನೃಣಾಂ ನರಂ ನೇತ್ಯೇಷಾಮಪಿ ನೇತಾರಮಿಂದ್ರ-

ಮಿದಿಂದ್ರನೇವ ಯಜಾಮಹೇ | ಸ ಇಂದ್ರೋ ನೋಸ್ಮಾನರ್ವತಾಶ್ವೇನ ಕದಾ ಚಿದ್ಭಾಜಸಾತಯೇನ್ಮಲಾ-
ಭಾಯಾ ಗಮತ್ | ಆಗಚ್ಛತಿ | ಕದಾಚಿನ್ನೇಧಸಾತಯೇ ಯಜ್ಞ ಭಜನಾಯಾ ಗಮತ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

! ಶ್ರುತಿವಾರ್ಥ !

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳೇ) ವಾಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಹಿ ವವ್ರಯಾಮಹೇ—ನಾವು ಯಾಚಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ | ಅಥ ಹಿ—ಆದರೆ | ಶವಿಷ್ಠಂ—ಆತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ನೃಣಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆ | ನರಂ—
ನೇತೃವಾದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಮಿತ್—ಇಂದ್ರನನ್ನೇ | ಯಜಾಮಹೇ—ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಃ—ಆ ಇಂದ್ರನು |
ಸಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅವರ್ತಾ—ತನ್ನ ಆಶ್ವದೊಂದಿಗೆ | ಕದಾಚಿತ್—ಆನೇಕವೇಳೆ | ವಾಜಸಾತಯೇ—
ಅನ್ನಲಾಭಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತ್—ಬರುತ್ತಾನೆ | ನೇಧಸಾತಯೇ—ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ |
ಆ ಗಮತ್—ಬರುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಯಾಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ,
ಮಾನವರಿಗೆ ನೇತೃವಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಆಶ್ವದೊಂದಿಗೆ
ಆನೇಕವೇಳೆ ಅನ್ನಲಾಭಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Do we not invoke you both ? we worship especially Indra, who is the
strongest leader of men : he comes occasionally with his horses to bestow
upon us food ; he comes to partake of the sacrifice : may all our enemies
perish.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತಾ ಉ ಕವಿತ್ವನಾ ಕವೀ ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ ಸಖೀಯತೇ ಸಂ ಧೀತಮುಶ್ನುತಂ

ನರಾ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತಾ | ಹಿ | ಮಧ್ಯಂ | ಭರಾಣಾಂ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತಾ | ಉಂ ಇತಿ | ಕವಿತ್ವನಾ | ಕವೀ ಇತಿ | ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ | ಸಖೀಯತೇ | ಸಂ | ಧೀತಂ | ಅಶ್ನುತಂ |

ನರಾ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ತಾ ತೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭರಾಣಾಂ ಸಂಗ್ರಾಮಾಣಾಂ ಮಧ್ಯಮಧಿಕ್ಷಿತಃ | ಅಧಿನಿವಸತೋ ಹಿ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಕವಿತ್ವನಾ ಕವಿತ್ವೇನ ಕವೀ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣೌ ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ ಕವಿಜನ್ಯಃ ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನೌ ತಾ ಉ ತಾನೇವ ಯುವಾಂ ಸಖೀಯತೇ ಸಖಿತ್ವನಿಚ್ಛತೇ ಯಜಮಾನಾಸಯ ಧೀತಂ ತಕ್ಷತಂ ಕರ್ಮ ಸಮಶ್ನುತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

॥ ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಪಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ-ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೆಂಬರೂ | ಭರಾಣಾಂ-ಸಂಗ್ರಾಮಗಳ | ಮಧ್ಯಮ-ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ | ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ ಹಿ-ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲರು | ನರಾ-ನೇತೃಗಳೂ | ಕವಿತ್ವನಾ-ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಕವೀ-ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತರೂ | ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ-ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗುವವರೂ | ತಾ ಉ-ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ | ಸಖೀಯತೇ-ನಿಮ್ಮ ಸಖಿತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನ | ಧೀತಿಂ-ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು | ಸಮಶ್ನುತಂ-ನೀವು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀರಿ | ಅನ್ಯಕೇ-ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ-ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ-ನಾಶವಾಗಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲರು. ನೇತೃಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತರೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗುವವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸಖಿತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನ ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೀವು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀರಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

They two, Indra and Agni, are present in the midst of battles : do you two, leaders of rites, who are really sages, when solicited (by the wise), accept the offering (from him) who seeks your friendship : may all our enemies perish.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಛ ನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜಸಾ ಗಿರಾ |

ಯಯೋರ್ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗದಿಯಂ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀ ಮಹ್ಯುಗ್ರಪಸ್ತೇ

ಬಿಭೃಥೋ ವಸು ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ॥ ೪ ॥

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ಅರ್ಚ | ನಭಾಕವತ್ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಯಜಸಾ | ಗಿರಾ |

ಯಯೋಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಇದಂ | ಜಗತ್ | ಇಯಂ | ದ್ಯೌಃ | ಪೃಥಿವೀ | ಮಹೀ | ಉಪ್ತಸ್ಥೇ | ಬಿಭೃಥಃ |

ವಸು | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಭಾಕ ನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜಸಾ ಯಾಗೇನ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚಾಭ್ಯರ್ಚ | ಅಭಿಪೂಜಯ | ಯಯೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರ್ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್ತಿಷ್ಠತಿ | ಯಯೋಶ್ಲೋಕಪ್ತ ಇಯಂ ದ್ಯೌಮಹೀ ಮಹತೀ ಪೃಥಿವೀ ಚ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವುಭೇ ವಸು ಧನಂ ಬಿಭೃತಃ ಧಾರಯತಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ |

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ನಾಭಾಕನೇ) ನಭಾಕವತ್—ನಭಾಕನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ | ಯಯೋಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಇದಂ ಜಗತ್—ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತಿದೆಯೋ | ಉಪ್ತಸ್ಥೇ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ | ಇಯಂ ದ್ಯೌಃ—ಈ ದ್ಯುಲೋಕವೂ | ಮಹೀ—ಮಹತ್ತಾದ | ಪೃಥಿವೀ—ಪೃಥಿವಿಯೂ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಬಿಭೃತಃ—ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು | ಯಜಸಾ—ಯಾಗದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ | ಅಭ್ಯರ್ಚ—ಪೂಜಿಸು | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ನಾಭಾಕನೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತಿದೆಯೋ ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ದ್ಯುಲೋಕವೂ ಮಹತ್ತಾದ ಪೃಥಿವಿಯೂ ಧನವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Worship, like Nabhaka, Indra and Agni with sacrifice and praise, of whom is this universe, upon whose lap this heaven and the spacious earth deposit their treasure : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಭ್ಯಾಮಿರಜ್ಯತ |

ಯಾ ಸಪ್ತಬುಧ್ಯನುರ್ಣವಂ ಜಿಹ್ವಾಬಾರಮಪೋರ್ಣುತ ಇಂದ್ರ ಈಶಾನ

ಓಜಸಾ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ನಭಾಕವತ್ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ | ಇರಜ್ಯತ |

ಯಾ | ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ | ಅರ್ಣವಂ | ಜಿಹ್ವಬಾರಂ | ಅಪ್ತಲೂರ್ಣತಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಈಶಾನಃ | ಓಜಸಾ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣೀಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ನಭಾಕವತ್ಪ್ರೇರಜ್ಯತ | ನಾಭಾಕಃ ಪ್ರೇರಯತೇ | ಯಾ ಯಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ ಸಪ್ತಮೂಲಂ ಜಿಹ್ವಬಾರಂ ಪಿಹಿತದ್ವಾರಮರ್ಣವಮಪೋರ್ಣತಃ ತೇಜೋಭಿರಾಚ್ಛಾದಯತಃ ತಯೋರ್ಮಧ್ಯ ಓಜಸಾ ಬಲೇನೇಂದ್ರ ಈಶಾನ ಈಶ್ವರೋ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಾ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೂಲವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಜಿಹ್ವ-
ಬಾರಂ—ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ | ಅರ್ಣವಂ—ಸಮುದ್ರವನ್ನು | ಅಪೋರ್ಣತಃ—
ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸುವರೋ | ಮತ್ತು (ಯಾರ ನಡುವೆ) ಓಜಸಾ—ಸ್ವವೀರ್ಯದಿಂದ | ಇಂದ್ರಃ—
ಇಂದ್ರನು | ಈಶಾನಃ—ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ |
ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ನಭಾಕವತ್—ನಭಾಕನು ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ | ಪ್ರ ಇರಜ್ಯತ—ಅರ್ಪಿಸಿರಿ |
ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೂಲವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸುವರೋ ಮತ್ತು ಯಾರ ನಡುವೆ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವವೀರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಭಾಕನು ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಅರ್ಪಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Address like Nabhaka your praises to Indra and Agni, who over-
spread (with their lustre) the seven-rooted ocean whose gates are hidden,
and of whom Indra by his might is the lord : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸಿ ವೃಶ್ಚ ಪುರಾಣವದ್ವೈತತೇರಿವ ಗುಪ್ತೀತನೋಜೋ ದಾಸಸ್ಯ ದಂಭಯಾ

ವಯಂ ತದಸ್ಯ ಸಂಭೃತಂ ವಸ್ತೀಂದ್ರೇಣ ವಿ ಭಜೇಮಹಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ

ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅಪಿ | ವೃಶ್ಚ | ಪುರಾಣವತ್ | ವ್ರತತೇರಿವ | ಗುಪ್ತಿಸಂ | ಓಜಃ | ದಾಸಸ್ಯ | ದಂಭಯ |
ವಯಂ | ತತ್ | ಅಸ್ಯ | ಸಂಭೃತಂ | ವಸು | ಇಂದ್ರೇಣ | ವಿ | ಭಜೇಮಹಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ |
ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪುರಾಣವತ್ಪ್ರತ್ನೋ ಯಥಾ ವ್ರತತೇರಿವ ಯಥಾ ವಲ್ಲ್ಯಾ ಗುಪ್ತಿಸಂ
ನಿರ್ಗತಾಂ ಶಾಖಾಂ ವೃಶ್ಚತಿ ತಥಾ ಶತ್ರುಜಾಂ ವೃಶ್ಚ | ಛೇದಯ | ತದೇವಾಹ | ದಾಸಸ್ಯ ದಾಸನಾಮ-
ಕಸ್ಯ ಶತ್ರೋರೋಜೋ ಬಲಂ ದಂಭಯ | ನಾಶಯ | ಅಥ ಪರೋಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ವಯಂ ನಾಭಾಕಾ ಅಸ್ಯ
ದಾಸಸ್ಯ ಸಂಭೃತಂ ವಸ್ತುಂದ್ರೇಣ ಹೇತುನಾ ವಿ ಭಜೇಮಹಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವ್ರತತೇರಿವ—ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ | ಗುಪ್ತಿಸಂ—ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವ ಅಧಿಕವಾದ
ಶಾಖಾಭಾಗವನ್ನು | ಪುರಾಣವತ್—ಹಳೆಯ ಕುಡುಗೋಲು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ | ವೃಶ್ಚ—ಶತ್ರುಶಾಖೆಗಳನ್ನು
ಛೇದಮಾಡು | ದಾಸಸ್ಯ—ಅಸುರನ | ಓಜಃ—ವೀರ್ಯವನ್ನು | ದಂಭಯ—ನಾಶಮಾಡು | ವಯಂ—
ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು | ಅಸ್ಯ—ಈ ಅಸುರನಿಂದ | ಸಂಭೃತಂ—ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ತತ್ ವಸು—ಧನವನ್ನು |
ಇಂದ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ | ವಿ ಭಜೇಮಹಿ—ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರು
ಗಳು | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬರುವ ಅಧಿಕವಾದ ಶಾಖಾಭಾಗವನ್ನು ಹಳೆಯ ಕುಡು
ಗೋಲು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ, ಶತ್ರುಶಾಖೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಛೇದಮಾಡು. ಅಸುರನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡು.
ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು ಈ ಅಸುರನಿಂದ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧನವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ.
ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Cut off (the foe), Indra, as an old (pruner) the protruding (branch)
of a creeper; humble the strength of the Dasa; may we divide his
accumulated treasure (despoiled) by Indra: may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಜನಾ ಇಮೇ ವಿಹ್ವಯಂತೇ ತನಾ ಗಿರಾ |
 ಅಸ್ಮಾಕೇಭಿರ್ನೃಭಿರ್ವಯಂ ಸಸಹ್ಯಾಮ ಪೃತನ್ಯತೋ ವನುಯಾಮು
 ವನುಷ್ಯತೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಜನಾಃ | ಇಮೇ | ವಿಹ್ವಯಂತೇ | ತನಾ | ಗಿರಾ |
 ಅಸ್ಮಾಕೇಭಿಃ | ನೃಭಿಃ | ವಯಂ | ಸಸಹ್ಯಾಮು | ಪೃತನ್ಯತಃ | ವನುಯಾಮು | ವನುಷ್ಯತಃ |
 ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯ ಇಮೇ ಜನಾಸ್ತನಾ ಧನೇನ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚೇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಿಹ್ವಯಂತೇ ವಿಶೇಷೇಣ
 ಹ್ವಯಂತಿ ತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ವಯಂ ನಾಭಾಕಾಃ ಪೃತನ್ಯತಃ ಪೃತನಾಮಿಚ್ಛಂತೋಽಸ್ಮಾಕೇಭಿರಸ್ಮಾಕೇ-
 ನೈರ್ನೃಭಿರ್ವನುಷ್ಯತಃ ಸಸಹ್ಯಾಮು | ಶತ್ರುನಭಿಭವೇಮು | ವನುಷ್ಯತಃ | ಸ್ತುತಿಮಿಚ್ಛಂತಃ
 ಶತ್ರುನ್ವನುಯಾಮು ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯತ್—ಯಾವ | ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಯಜಮಾನರು ; ತನಾ—ಧನದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—
 ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು | ವಿಹ್ವಯಂತೇ—ವಿಶೇಷರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರೋ
 (ಆವರ ನಡುವೆ ಇರುವ) | ವಯಂ—ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು | ಪೃತನ್ಯತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ |
 ಅಸ್ಮಾಕೇಭಿಃ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ | ನೃಭಿಃ—ವೀರಪುರುಷರೊಡನೆ | ಸಸಹ್ಯಾಮು—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸೋಣ |
 ವನುಷ್ಯತಃ—ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯರನ್ನು | ವನುಯಾಮು—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ಅನ್ಯಕೇ—ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
 ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಛಾನಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಈ ಯಜಮಾನರು ಧನದಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷರೀತಿಯಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರೋ ಅವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಸೇರಿದ
 ವೀರಪುರುಷರೊಡನೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸೋಣ. ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Inasmuch as these people honour Indra and Agni with gifts and with praises, so may we, defying hosts, overcome (our foes) with our warriors ; let us praise those seeking praise : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ನು ಶ್ವೇತಾವವೋ ದಿನ ಉಚ್ಚರಾತ ಉಪ ದ್ಯುಭಿಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋರನು ವ್ರತಮುಹಾನಾ ಯಂತಿ ಸಿಂಧವೋ ಯಾನ್ತಿಸೀಂ
ಬಂಧಾದಮುಂಚಿತಾಂ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಾ | ನು | ಶ್ವೇತಾ | ಅವಃ | ದಿನಃ | ಉಚ್ಚರಾತಃ | ಉಪ | ದ್ಯುಭಿಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ | ಉಹಾನಾಃ | ಯಂತಿ | ಸಿಂಧವಃ | ಯಾನ್ | ಸೀಂ | ಬಂಧಾತ್ |
ಅಮುಂಚಿತಾಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾ ನು ಯಾವೇವೇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಃ | ಸತ್ತ್ವಗುಣೋಪೇತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅವೋಽಧಸ್ತಾದ್ಧ್ಯುಭಿದೀಪ್ತಿದೀಪವ ಉವೋಚ್ಚರಾತಃ ಉಚ್ಚರತಃ ತಯೋರೇವೇಂದ್ರಾಗ್ನೋರಾ-
ಹಾನಾ ಹವಿರ್ವಹಂತೋ ಯಜಮಾನಾ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮಾನು ಯಂತಿ | ಅಸಿ ಸೀಮಿಮಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ
ಯಾನ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನ್ ಸಿಂಧವಃ ಸಿಂಧೂನ್ ಬಂಧಾದ್ಬಂಧನಾದಮುಂಚಿತಾಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಯಾ ನು—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಶ್ವೇತಾ—ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಅವಃ—ಅಧೋಭಾಗ
ದಿಂದ ಅವಿಭವಿಸಿ | ದ್ಯುಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳೊಡನೆ | ದಿನಃ ಉಪ—ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಿಮುಖವಾಗಿ |
ಉಚ್ಚರಾತಃ—ಹಾರಿಹೋಗುವರೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳಿಗೆ | ಉಹಾನಾಃ—
ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಯಜಮಾನರು | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು ಯಂತಿ—ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ | ಸೀಂ—
ಇದೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಯಾನ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಸಿಂಧವಃ—ನದಿಗಳನ್ನು | ಬಂಧಾತ್—ತಡೆಯಿಂದ |
ಅಮುಂಚಿತಾಂ—ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳು ಶ್ರೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಧೋಭಾಗದಿಂದ ಅನಿರ್ಭವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳೊಡನೆ ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಿಮುಖರಾಗಿ ಹರಿಹೋಗುವರೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಯಜಮಾನರು ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೇ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನದಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Offering oblations, (the worshippers) approach to the worship of Indra and Agni, who are of a white complexion, and rise from below with bright rays to heaven: they verily have liberated the waters from bondage: may all our enemies perish.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ್ಯ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯಃ ಪೂರ್ವೀರುತ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಸೂನೋ
ಹಿನ್ವಸ್ಯ ಹರಿವಃ ।

ವಸ್ತೋ ವಿರಸ್ಯಾಪ್ಯಚೋ ಯಾ ನು ಸಾಧಂತ ನೋ ಧಿಯೋ ನಭಂತಾ-
ಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪೂರ್ವೀಃ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಉಪಮಾತಯಃ | ಪೂರ್ವೀಃ | ಉತ | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ | ಸೂನೋ ಇತಿ |
ಹಿನ್ವಸ್ಯ | ಹರಿವಃ |

ವಸ್ತಃ | ವಿರಸ್ಯ | ಆಪ್ಯಚಃ | ಯಾಃ | ನು | ಸಾಧಂತ | ನಃ | ಧಿಯಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಹರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ಸೂನೋ ಪ್ರೇರಯಿತರಿದ್ರ ಹಿನ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೀಣಯಿತುರ್ವಸ್ತೋ ದೀಪಕಸ್ಯ
ವಿರಸ್ಯಾಪ್ಯಚೋ ಧನಾನ್ಯುಪಯಚ್ಚತಸ್ತೇ ತವ ತಾ ಉಪಮಾತಯಃ ಉಪಮಾನಾನಿ ಪೂರ್ವೀರ್ಭಹೂನಿ |
ಉಶಾಪಿ ಚ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಪೂರ್ವೀಃ | ಯಾ ನೋ ಧಿಯಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಸಾಧಂತ ಅಸಾಧಯನ್ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯಕ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಹರಿವಃ— ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ಸೂನೋ—ಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹಿನ್ವಸ್ಯ—ಪ್ರಿಯಕಾರಕನೂ | ವಸ್ಯಃ—ಧನದಾತೃವೂ | ವೀರಸ್ಯ—ಶೂರನೂ | ಅಪ್ಯಚೇ—ಉದಾರವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ | ಯಾಃ ನು—ಯಾವ ಧನಾದಿಗಳು | ನಃ ಧಿಯಃ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು | ಸಾಧಂತೆ—ಸುಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ | ಉಪಮಾತೆಯಃ—ಆದರ್ಶ ದಾನಗಳು | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ—ಗುಣಾತಿಶಯಗಳೂ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

| ಛಾಂದೋಃ |

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಕಾರಕನೂ, ಧನದಾತೃವೂ, ಶೂರನೂ, ಉದಾರವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಯಾವ ಧನಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ ಆದರ್ಶ ದಾನಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಗುಣಾತಿಶಯಗಳೂ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Indra, wielder of the thunderbolt, instigator (of acts), may the numerous merits, the many excellences of you, who are the bestower of affluence and of male offspring, perfect our understandings; may all our enemies perish.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತಂ ತಿತ್ತೀತಾ ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಸ್ತ್ವೇಷಂ ಸತ್ಪಾನಮೃಗ್ಮಿಯಂ |

ಉತೋ ನು ಚಿದ್ಯ ಓಜಸಾ ಶುಷ್ಣಸ್ಯಾಂಡಾನಿ ಭೇದತಿ ಜೇಷ್ಠಸ್ಸರ್ವತೀರ-

ಪೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೦ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತಂ | ತಿತ್ತೀತ | ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ | ತ್ವೇಷಂ | ಸತ್ಪಾನಂ | ಮೃಗ್ಮಿಯಂ |

ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಓಜಸಾ | ಶುಷ್ಣಸ್ಯ | ಅಂಡಾನಿ | ಭೇದತಿ | ಜೇಷ್ಠ | ಸ್ವರ್ವತೀರಃ |

ಅಪಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ತ್ವೇಷಂ ದೀಪ್ತಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಭಕ್ತಾರಂ ಧನಾನಾಮೃಗ್ಮಿಯಮೃಗರ್ಹಮೃಗ್ಮಿಃ ಸ್ತೋತವ್ಯಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಶಿಶೀತ | ಸಂಸ್ಕುರುತ | ಉತೋ ನು ಚಿದಪಿ ಚ ಯ ಇಂದ್ರ ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ಶುಷ್ಲಸ್ಯ ಶುಷ್ಲನಾಮಕಸ್ಯಾಸುರಸ್ಯಾಂಡಾನ್ಯಂಡಜಾತಾನ್ಯಪತ್ಯಾನಿ ಭೇದತಿ ಅಭಿನತ್ ಸ ಸ್ವರ್ವತೀರ್ದಿವ್ಯಾನ್ಯಪಃ ಸಲಿಲಾನಿ ಜೇಷತ್ | ಜಯೇತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ) ತ್ವೇಷಂ—ಕಾಂತಿಯುತನೂ | ಸತ್ತಾನಂ—ಧನಪ್ರದಾತ್ಯವೂ | ಋಗ್ಮಿಯಂ—ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ | ತಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಶಿಶೀತ—ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ | ಉತೋ ನು ಚಿತ್—ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ | ಶುಷ್ಲಸ್ಯ—ಶುಷ್ಲನೆಂಬ ಅಸುರನ | ಆಂಡಾನಿ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಭೇದತಿ—ಸೀಳಿಹಾಕುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವರ್ವತೀಃ—ದಿವ್ಯಲೋಕಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ | ಅಪಃ—ಉದಕಗಳನ್ನು | ಜೇಷತ್—ಜಯಿಸಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ, ಕಾಂತಿಯುತನೂ, ಧನಪ್ರದಾತ್ಯವೂ, ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಶುಷ್ಲನೆಂಬ ಅಸುರನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು (ಶುಷ್ಲನ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು) ಸೀಳಿಹಾಕುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ದಿವ್ಯಲೋಕಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಉದಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Animate with praises that brilliant adorable Indra, the distributor (of riches), who by his might breaks the eggs of Sushna : may he conquer the celestial waters : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ಶಿಶೀತಾ ಸ್ವಧ್ವರಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ವಾನಮೃತ್ವಿಯಂ |

ಉತೋ ನು ಚಿದ್ಯ ಓಹತ ಆಂಡಾ ಶುಷ್ಲಸ್ಯ ಭೇದತ್ಯಜೈಃ ಸ್ವರ್ವತೀರಪೋ

ನಭಂತಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಶಿಶೀತ | ಸ್ವಧ್ವರಂ | ಸತ್ಯಂ | ಸತ್ವಾನಂ | ಋತ್ವಿಯಂ |
 ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಓಹತೇ | ಆಂಡಾ | ಶುಷ್ಣಸ್ಯ | ಭೇದತಿ | ಅಜೈಃ | ಸ್ವವತೀಃ |
 ಅಪಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ಸ್ವಧ್ವರಂ ಸುಯಜ್ಞಂ ಸತ್ಯಮವಿನಾಶಂ ಸತ್ವಾನಂ ಸಂಭಕ್ತಾರಮೃತ್ವಿಯಮೃತಾ
 ಯಷ್ಟವ್ಯಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಶಿಶೀತ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸಂಸ್ಕುರುತ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಉತೋ ನು ಚಿದಪಿ
 ಚ ಯ ಇಂದ್ರ ಓಹತೇ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಶುಷ್ಣಸ್ಯಾಂಡಾಂಡಾನ್ಯಂಡಜಾತಾನಿ ಚ ಭೇದತಿ ಧನತ್ತಿ
 ಸ ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವತೀದಿವ್ಯಾನ್ಯಪಃ ಸಲಿಲಾನ್ಯಜೈಃ | ಅಜೈಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ) ಸ್ವಧ್ವರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞವುಳ್ಳವನೂ | ಸತ್ಯಂ—ನಾಶರಹಿತನೂ |
 ಸತ್ವಾನಂ—ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ | ಋತ್ವಿಯಂ—ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತುತೃನೂ ಆದ | ತಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು |
 ಶಿಶೀತ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ | ಉತೋ ನು ಚಿತ್—ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—
 ಯಾವ ನೀನು | ಓಹತೇ—ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವೆಯೋ | ಶುಷ್ಣಸ್ಯ—ಶುಷ್ಣನ | ಆಂಡಾ—
 ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಭೇದತಿ—ಸೀಳುವೆಯೋ ಅಂಥಹ ನೀನು | ಸ್ವರ್ವತೀಃ—ದಿವ್ಯಲೋಕದ | ಅಪಃ—
 ಉದಕಗಳನ್ನು | ಅಜೈಃ—ಜಯಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
 ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞವುಳ್ಳವನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ, ಕಾಲಾನು
 ಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತುತೃನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ. ಅಲ್ಲದೇ, ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು
 ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವೆಯೋ, ಮತ್ತು ಶುಷ್ಣನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು (ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು) ಸೀಳುವೆಯೋ ಅಂಥಹ
 ನೀನು ದಿವ್ಯಲೋಕದ ಉದಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Animate that Indra to whom sacrifice is due,—sincere, bountiful,
 adorable ; him who breaks the eggs of Shushna ; you have conquered the
 celestial waters : may all our enemies perish

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವೇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃವನ್ಮವೀಯೋ ಮಂಧಾತ್ಯವದಂಗಿರಸ್ವದವಾಚಿ |
ತ್ರಿಧಾತುನಾ ಶರ್ಮಣಾ ಪಾತಮಸ್ಮಾನ್ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯಾ-
ಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಽದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ | ಪಿತೃವತ್ | ನವೀಯಃ | ಮಂಧಾತ್ಯವತ್ | ಅಂಗಿರಸ್ವತ್ | ಅವಾಚಿ |
ತ್ರಿಧಾತುನಾ | ಶರ್ಮಣಾ | ಪಾತಂ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ವಯಂ | ಸ್ಯಾಮ | ಪತಯಃ | ರಯಾಣಾಂ || ೧೨ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಏವೈವಂ ಯಾಭ್ಯಾಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃವನ್ನಾಭಾಕವನ್ಮಂಧಾತ್ಯವದ್ಯಾವನಾಶ್ಚಮಾಂಧಾತ್ಯಮ-
ಚ್ಚಾಂಗಿರಸ್ವದಂಗಿರೋವಚ್ಚ ನವೀಯೋ ನವತರಮವಾಚಿ ನಾಭಾಕೇನ ಮಯಾ ಪಾಠಿತಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ
ತ್ರಿಧಾತುನಾ ತ್ರಿಶರ್ಮಣಾ ಶರ್ಮಣಾ ಗೃಹೇಣ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಾಭಾಕಾನ್ಪಾತಂ | ರಕ್ಷತಂ | ವಯಂ
ರಯಾಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ಪತಯಃ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

ಏವ—ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಪಿತೃವತ್—
ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಂತೆಯೂ | ಮಾಂಧಾತ್ಯವತ್—ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನಂತೆಯೂ | ಅಂಗಿರಸ್ವತ್—ಅಂಗಿರಾಋಷಿ
ಯಂತೆಯೂ | ನವೀಯಃ—ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯು | ಅವಾಚಿ—ನನ್ನಿಂದಲೂ ಪಠಿತವಾಯಿತೋ ಅದೇ
ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು | ತ್ರಿಧಾತುನಾ—ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ | ಶರ್ಮಣಾ—ಗೃಹದಿಂದ | ಅಸ್ಮಾನ್—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಾತಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ರಯಾಣಾಂ—ಧನಗಳಿಗೆ | ಪತಯಃ—ಒಡೆಯ
ರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಂತೆಯೂ, ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನಂತೆಯೂ, ಅಂಗಿರಾ
ಋಷಿಯಂತೆಯೂ ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಪಠಿತವಾಯಿತೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಮೂರು
ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನಾವು ಧನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation

Thus has a new hymn been addressed to Indra and Agni, as was done by my father, by Mandhatri, by Angiras; cherish us with a triply defended dwelling, may we be the lords of riches.

ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮಾ ಊ ಸ್ವಿತಿ ದಶರ್ಚಮೇಕಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ದಶ ವಾರುಣಂ ತ್ವಿತಿ | ನಾಭಾಕ ಋಷಿರನುವೃತ್ತತ್ಪಾತ್ | ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಹೀತೃಕ್ತತ್ಪಾದಿದಮಪಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ | ಇದಮಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೂಕ್ತೇ ವರುಣದೇವತೈಃ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽದನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣಶಸ್ತ್ರ ಆರಂಭಣೀಯಾಯಾ ಊರ್ಧ್ವಂ ಸ ಕ್ಷಪ ಇತ್ಯಯಂ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಸ ಕ್ಷಪಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜ ಇತಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ || ಯಃ ಕಕುಭ ಇತ್ಯೇತತ್ಪ್ರಭೃತಿಕೋ ವಾ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯ ಇತಿ ವಾ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ ||

ಆನುವಾದವು—ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಆನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮುಕ್ಯಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ದಶ ವಾರುಣಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನಾಭಾಕನು ಮುಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ವರುಣನು ದೇವತೆಯು; ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಮುತ್ತಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದನಂತರ ಸ ಕ್ಷಪಃ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೩-೫ ಮುಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಭಾಕತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ಕ್ಷಪಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜ ಇತಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಥವಾ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಃ ಕಕುಭಃ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನಾದರೂ (೪-೬ ಮುಕ್ಯಗಳು) ನಾಭಾಕತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯ ಇತಿ ವಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಆನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೬, ೨೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲರುವ ಮುಕ್ಯಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಮುಷಿಃ—ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವಃ |

|| ದೇವತಾ—ವರುಣಃ |

| ಛಂದಃ—ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಸ್ಮಾ ಊಷು ಪ್ರಭೂತಯೇ ವರುಣಾಯ ಮರುದ್ಭ್ಯೋಽರ್ಚಾ ವಿದು-

ಷ್ವರೇಭ್ಯಃ ।

ಯೋ ಧೀತಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಪಶ್ವೋ ಗಾ ಇವ ರಕ್ಷತಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ

ಸಮೇ || ೧ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಸ್ಮೈ | ಊಂ ಇತಿ | ಸು | ಪ್ರಭೂತಯೇ | ವರುಣಾಯ | ಮರುತ್‌ಭ್ಯಃ | ಅರ್ಚಾ | ವಿದುಃ | ತರೇಭ್ಯಃ |

ಯಃ | ಧೀತಾ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ | ಪಶ್ವಃ | ಗಾಃ | ಇವ | ರಕ್ಷತಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಸು ಪ್ರಭೂತಯೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಧನಾಯಾಸ್ಮೈ ವರುಣಾಯ ವಿದುಷ್ವರೇಭ್ಯೋ ವಿದ್ವತ್ತರೇಭ್ಯೋ ಮರುದ್ಭ್ಯೋಽರ್ಚಾ ಸ್ತುತಿ | ಯೋ ವರುಣೋ ಧೀತಾ ಕರ್ಮಣಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಪಶ್ವಃ ಪಶೂನ್ ಗಾ ಇವ ರಕ್ಷತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಧೀತಾ—ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ—ಮಾನವರ | ಪಶ್ವಃ—ಪಶುಗಳನ್ನು | ಗಾ ಇವ—ಗೋಪಾಲಕನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ | ರಕ್ಷತಿ—ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ಸು ಪ್ರಭೂತಯೇ—ಆತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಸ್ಮೈ ವರುಣಾಯ—ಈ ವರುಣನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ | ವಿದುಷ್ವರೇಭ್ಯಃ—ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚ್ಛರಾದ | ಮರುದ್ಭ್ಯಃ—ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ | ಅರ್ಚಾ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೇ, ಯಾವ ವರುಣನು ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಮಾನವರ ಪಶುಗಳನ್ನು ಗೋಪಾಲಕನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಂತಹವನೂ ಮತ್ತು ಆತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ವರುಣನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ, ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚ್ಛರಾದ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Offer praise to that opulent Varuna, and to the most sage Maruts ; (Varuna) who protects men by his acts, as (the herdsman guards) the cattle: may all out enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮೂ ಷು ಸಮನಾ ಗಿರಾ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಮನ್ಮಃಭಿಃ |
ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಯಃ ಸಿಂಧೂನಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ಯಸಾ ಸ
ಮಧ್ಯಮೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಊಂ ಇತಿ | ಸು | ಸಮನಾ | ಗಿರಾ | ಪಿತೃಣಾಂ | ಚ | ಮನ್ಮಃಭಿಃ |
ನಾಭಾಕಸ್ಯ | ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಯಃ | ಸಿಂಧೂನಾಂ | ಉಪ | ಉಪೋದಯೇ | ಸಪ್ತಸ್ಯಸಾ | ಸಃ |
ಮಧ್ಯಮಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಮು ತಮೇವ ವರುಣಂ ಸಮನಾ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸ್ತುತಿಷ್ವಾಮಿ | ಪಿತೃಣಾಂ ಮನ್ಮಃಭಿಃ ಸ್ತೋಮೈಶ್ಚಾಭಿಷ್ವಾಮಿ | ನಾಭಾಕಸ್ಯರ್ಷೇಃ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಭಿಷ್ವಾಮಿ | ಸಿಂಧೂನಾಂ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾಂ ನದೀನಾಮುಪ ಸಮೀಪ ಯ ಉದಯೇ ಉದ್ಗಚ್ಛತಿ ಯಶ್ಚ ಸಪ್ತಸ್ಯಸಾ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ ವಾಗ್ಗುರ್ನಿರುಚ್ಯತೇ | ಅನ್ಯಕೇ ದುರ್ಧಿಯಃ ಶತ್ರುವಃ ಸಮೇ ಸರ್ವೇ ನಭಂತಾಂ | ಮಾ ಭೂವನ್ || ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ತಂ ಸ್ತುತಿಷ್ವಾಮಿ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಗೀತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಮನವೀಯೈಃ ಸ್ತೋಮೈರ್ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಯುಷಿನಾಭಾಕೋ ಬಭೂವ | ಯಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾಮಾಸಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ಯಸಾರಮೇನಮಾಹ ವಾಗ್ಗುಃ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ ನಿರುಚ್ಯತೇಽಘೈಶ್ಚ ಏವ ಭವತಿ | ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ಮಾ ಭೂವನ್ನನ್ಯಕೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ ನೋ ದ್ವಿಷಂತಿ ದುರ್ಧಿಯಃ ಪಾಪಧಿಯಃ ಪಾಪಸಂಕಲ್ಪಾಃ | ನಿ. ೧೦-೫ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಮು—ಆ ವರುಣನನ್ನೇ | ಸಮನಾ—ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಸು—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಪಿತೃಣಾಂ—ಪಿತೃಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮನ್ಮಃಭಿಃ ಚ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ನಾಭಾಕಸ್ಯ—

ನಾಭಕನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸಿಂಧೂನಾಂ—
ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಗಳ | ಉಪೇ—ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿ | ಯೇಃ—ಯಾರು | ಉದಯೇ—ಉದಯಿಸುವನೋ |
ಸಪ್ತಸೃಷಾ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಹೋದರಿಯರುಳ್ಳ | ಸಃ—ಅವನೇ | ಮಧ್ಯಮಃ—ಮಧ್ಯಲೋಕದವನೆಂದು
ವರ್ಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಸಮಾನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಆ ವರುಣನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪಿತೃಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ
ನಾಭಕನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಗಳ ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿ ಯಾರು
ಉದಯಿಸುವನೋ, ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಹೋದರಿಯರುಳ್ಳ ಅವನೇ ಮಧ್ಯಮಲೋಕದವನೆಂದು ವರ್ಣಿತನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ

English Translation.

(I praise) with a like praise, with the praises of (my progenitors,
with the eulogies of Nabhaka, that Varuna who rises up in the vicinity of
the rivers, and in the midst (of them) has seven sisters : may all our
enemies perish.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ಕಿಗೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ತಂ ಸ್ತುಭಿಷ್ವಾಮಿ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಗೀತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪಿತೃಣಾಂ ಚಿ ಮನನೀಯೈಃ
ಸ್ತೋನೈರ್ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಋಷಿರ್ನಾಭಾಕೋ ಬಭೂವ ಯಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾ-
ವಾಸಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸೃಷಾರಮೇನಮಾಹ ವಾಗ್ನಿಃ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ
ನಿರುಚ್ಯತೇಽಥೈಷ ಏವ ಭವತಿ | ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ವಾ ಭೂವನ್ಯಕೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ
ನೋ ದ್ವಿಷಂತಿ ದುರ್ಧಿಯಃ ಪಾಪಧಿಯಃ ಪಾಪಸಂಕಲ್ಪಾಃ ||

(೨. ೧೦-೫)

ಈ ವರುಣದೇವನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಗಾನಾರ್ಹವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳೇ ನೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರು ಯಾವ ರೀತಿ ವರುಣನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸಿದರೋ ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ, ಆ ಪಿತೃಗಳ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಮತ್ತು ನಾಭಕನೆಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಥವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾಭಕನೆಂಬವನು
ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃವಾದ ಋಷಿಯು. ಆ ಋಷಿಯು, ನದಿಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಉದಕಗಳಿಗೆ ಉದ್ಗಮಸ್ಥಾನವಾದ
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಏಳುಮಂದಿ ಭಗಿನಿಯರೊಡಗೂಡಿದ ವರುಣನನ್ನು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ವರುಣನು

ಮಧ್ಯಮಸ್ಥಾನ (ಅಂತರಿಕ್ಷ) ದೇವತೆಯು. ಏಳು ಮಂದಿ ಭಗಿನಿಯರೆಂದರೆ ಏಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಪ್ತಾರ್ಶ್ಯಗಳು. ವರುಣನೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಏಳು ಕುದುರೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವರುಣನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಈ ಯುಕ್ತಿನ ನಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ ಸಮೇ ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಪಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ದುಷ್ಟರು ಎಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ ಎಂದರ್ಥವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಃ ಕ್ಷಪಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ ನ್ಯ ನಿ ಸ್ರೋ ಮಾಯಯಾ ದಧೇ ಸ ವಿಶ್ವಂ ಪರಿ
ದರ್ಶತಃ |

ತಸ್ಯ ವೇನೀರನು ವ್ರತಮುಷಸ್ತಿಸ್ರೋ ಅವರ್ಧಯನ್ವ ಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ
ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಕ್ಷಪಃ | ಪರಿ | ಷಸ್ವಜೇ | ನಿ | ಉಸ್ರಃ | ಮಾಯಯಾ | ದಧೇ | ಸಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಪರಿ | ದರ್ಶತಃ |
ತಸ್ಯ | ವೇನೀಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ | ಉಷಃ | ತಿಸ್ರಃ | ಅವರ್ಧಯನ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯುಕೇ | ಸಮೇ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ವರುಣಃ ಕ್ಷಪೋ ರಾತ್ರೀಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ | ಪರಿಷ್ವಜತೇ | ಅಪಿ ಚ ದರ್ಶತೋ ದರ್ಶನೀಯಃ
ಸ ವರುಣ ಉಸ್ರ ಉತ್ಪರಣತೀಲಃ ಸನ್ ವಿಶ್ವಂ ಮಾಯಯಾ ಕರ್ಮಣಾ ಪರಿ ಪರಿಶೋ ನಿ ದಧೇ |
ನಿದಧಾತಿ | ಕಿಂಚಿ ತಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮ ವೇನೀಃ ಕಾಮಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಜಾಸ್ತಿಸ್ರ ಉಷಸ್ತಿಷಾ
ಪ್ರಾತರ್ಮಾಧ್ಯಂದಿನಂ ಸಾಯಂ ಚಾನ್ವವರ್ಧಯನ್ | ಅನುವರ್ಧಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಕ್ಷಪಃ—ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು | ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ—ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ |
ದರ್ಶತಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಉಸ್ರಃ—ವೇಗಗಾಮಿಯಾಗಿ | ಮಾಯಯಾ—
ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ | ಪರಿ—ಸುತ್ತಲೂ | ನಿ ದಧೇ—
ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ | ತಸ್ಯ—ಆ ವರುಣನ | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ವೇನೀಃ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳು | ತಿಸ್ರಃ
ಉಷಃ—ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಅನು ಅವರ್ಧಯನ್—ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ |
ಅನ್ಯುಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುಣನು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಅದೇ ವರುಣನು ವೇಗ ಗಾಮಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವರುಣನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He embraces the nights : of goodly aspect, and quick of movement he encompasses the universe by his acts all who are desirous (of his favour) diligently offer him worship at the three diurnal rites : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ ದರ್ಶತಃ |

ಸ ಮಾತಾ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪದಂ ತದ್ವರುಣಸ್ಯ ಸಪ್ತ್ಯಂ ಸ ಹಿ ಗೋಪಾ ಇವೇ-
ಯೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಕಕುಭಃ | ನಿಧಾರಯಃ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅಧಿ | ದರ್ಶತಃ |

ಸ | ಮಾತಾ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಪದಂ | ತತ್ | ವರುಣಸ್ಯ | ಸಪ್ತ್ಯಂ | ಸಃ | ಹಿ | ಗೋಪಾಽವ |
ಇಯೇಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವರುಣಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಉಪರಿ ದರ್ಶತೋ ದರ್ಶನೀಯಃ ಸನ್ ಕಕುಭೋ ದಿಶೋ ನಿಧಾರಯಃ ನಿಧಾರಯತಿ ಸ ವರುಣೋ ಮಾತಾ ನಿರ್ಮಾತಾ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪ್ರತ್ನಂ ಪದಂ ಸ್ವರ್ಗಾ-
ಖ್ಯಂ ಸ್ಥಾನಂ ಸಪ್ತ್ಯಮಸ್ತಾಭಿಶ್ಚ ಸರ್ಪಣೀಯಂ ತದ್ವರುಣಸ್ಯ ಸ್ತಕೃತಂ | ಅಸಿ ಚಿ ಸ ಹಿ ಸ ಏವೇರ್ಯಾ
ಈಶ್ವರಃ ಸನ್ ಗೋಪಾ ಇವ ಗೋಪಾಲ ಇವ ಪತನಾನಾಮಸ್ತಾಕಂ ರಕ್ಷಿತಾ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು | ದರ್ಶತಃ—ಆಕರ್ಷಕ ವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಕಕುಭಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ | ನಿಧಾರಯಃ—ಧರಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ

ವರುಣನು | ವಾತಾ — ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ಸಪ್ತೈಂ—
ನಮಗೆ ಗಮ್ಯವಾದುದೂ ಆದ | ಪದಂ - ಯಾವ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಾನವಿದೆಯೋ | ತತ್—ಅದೂ ಸಹ | ವರುಣಸ್ಯ—
ವರುಣನಿರ್ಮಿತವೇ ಆಗಿದೆ | ಸ ಹಿ ಅದೇ ವರುಣನು | ಇರ್ಯಃ—ಈಶ್ವರನಾಗಿ | ಗೋಪಾ ಇವ—
ಗೋಪಾಲಕನು ಪಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ |
ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ
ಧರಿಸುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ನಮಗೆ ಗಮ್ಯವಾದುದೂ
ಆದ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವಿದೆಯೋ ಅದೂ ಸಹ ವರುಣನಿರ್ಮಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದೇ ವರುಣನು ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದು
ಗೋಪಾಲಕನು ಪಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He, who visible above the earth sustains the point of the horizon, is
the measurer (of the universe); that is the ancient abode of Varuna, to
which we have access; he is our lord, like the keeper of cattle: may all
our enemies perish

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯೋ ಧರ್ತಾ ಭುವನಾನಾಂ ಯ ಉಸ್ರಾಣಾಮಪೀಚ್ಯಾ ವೇದ ನಾಮಾನಿ
ಗುಹ್ಯಾ |

ಸ ಕವಿಃ ಕಾವ್ಯಾ ಪುರು ರೂಪಂ ದ್ಯೌರಿವ ಪುಷ್ಯತಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯಃ | ಧರ್ತಾ | ಭುವನಾನಾಂ | ಯಃ | ಉಸ್ರಾಣಾಂ | ಅಪೀಚ್ಯಾ | ವೇದ | ನಾಮಾನಿ | ಗುಹ್ಯಾ |

ಸಃ | ಕವಿಃ | ಕಾವ್ಯಾ | ಪುರು | ರೂಪಂ | ದ್ಯೌಃ | ಇವ | ಪುಷ್ಯತಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಯೋ ವರುಣೋ ಭುವನಾನಾಂ ಧರ್ತಾ ಧಾರಯಿತಾ ಯಶ್ಚೋಸ್ರಾಣಾಂ ದೇವಾಧಿಷ್ಠಾನಭೂ-
ತಾನಾಂ ರಶ್ಮೀನಾಮಪೀಚ್ಯಾಪೀಚ್ಯಾನ್ಯಂತರ್ಹಿತಾನಿ ಗುಹ್ಯಾ ಗುಹ್ಯಾನಿ ಗುಹ್ಯಾಯಾಂ ನಿಹಿತಾನಿ

ನಾಮಾನಿ ವೇದ ಜಾನಾತಿ ಸ ವರುಣಃ ಕವಿಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸನ್ ಕಾವ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾನಿ ಕವಿಕರ್ಮಾಣಿ ಪುರು
ಬಹೂನಿ ರೂಪಂ ದ್ಯೌರಿವ ಪುಷ್ಯತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಭುವನಾನಾಂ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ | ಧರ್ತಾ—ಧಾರಕನಾಗಿರು
ವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಉಸ್ರಾಣಾಂ—ದಿವ್ಯ ರಶ್ಮಿಗಳ | ಅಪೀಚ್ಯಾ—ಅಂತರ್ಹಿತವಾದವೂ |
ಗುಹ್ಯಾ—ರಹಸ್ಯವಾದವೂ ಆದ | ನಾಮಾನಿ—ಹೆಸರುಗಳನ್ನು | ವೇದ—ಅರಿಯುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ
ವರುಣನು | ಕವಿಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿದ್ದು | ಕಾವ್ಯಾ—ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ |
ದ್ಯೌರಿವ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ | ಪುರು—ಬಹುವಿಧವಾದ | ರೂಪಂ—ರೂಪವನ್ನು | ಪುಷ್ಯತಿ—ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಧಾರಕನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾರು ದಿವ್ಯ ರಶ್ಮಿಗಳ ಅಂತರ್ಹಿತ
ವಾದವೂ ರಹಸ್ಯವಾದವೂ ಆದ ಸಕಲ ನಾಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತಿರುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿದ್ದು
ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಬಹು ವಿಧವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He who is the sustainer of the worlds, who knows the hidden and
secret names of the (solar) rays, he is the sage who cherishes the acts of
sages, as the heaven cherishes numerous forms: may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಕಾವ್ಯಾ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿರಿವ ಶ್ರಿತಾ |

ಶ್ರಿತಂ ಜೂತೀ ಸಪರ್ಯತ ವ್ರಜೇ ಗಾವೋ ನ ಸಂಯುಜೇ ಯುಜೇ

ಅಶ್ವಾ ಅಯುಕ್ಷತ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ | ವಿಶ್ವಾನಿ | ಕಾವ್ಯಾ | ಚಕ್ರೇ | ನಾಭಿಃ | ಇವ | ಶ್ರಿತಾ |

ತ್ರಿತಂ | ಜೂತೀ | ಸಸರ್ಯತ | ವ್ರಜೇ | ಗಾವಃ | ನ | ಸಂಯುಜೇ | ಯುಜೇ | ಅಶ್ವಾನ್ | ಅಯುಕ್ಷತ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ನರುಣೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕಾವ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾನಿ ಕವಿಕರ್ಮಾಣಿ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿರಿವ ಯಥಾ
ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿಸ್ತಥಾ ಶ್ರಿತಾ ಶ್ರಿತಾನಿ ತಂ ತ್ರಿತಂ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ವರುಣಂ ಜೂತೀ ಜೂತ್ಯಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಸಸರ್ಯತ | ಹೇ ಮದೀಯಾ ಜನಾಃ ಪರಿಚರತ | ಕಿಮರ್ಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ | ವ್ರಜೇ ಗೋಷ್ಠೇ ಗಾವೋ
ನ ಯಥಾ ಗಾಃ ಸಂಯುಜೇ ಸಂಯೋಗಾರ್ಥಂ ಸಹ ಸ್ಥಾಪಯಿತುಂ ಯುಜೇ ಯುಂಜಂತಿ ತಥಾಸ್ಮಾಕ-
ಮಭಿಯೋಗಾಯಾಶ್ವಾನಯುಕ್ಷತ | ಸಸತ್ನಾ ಯುಂಜಂತಿ | ಆತಸ್ತದುಪದ್ರವಸರಿಹಾರಾಯ ವರುಣಂ
ಪರಿಚರತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ರೇ—ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ | ನಾಭಿರಿವ—ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಧ್ಯಭಾಗವಾದ ನಾಭಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಂತೆ |
ಯಸ್ಮಿನ್—ಯಾವ ವರುಣನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಕಾವ್ಯಾ—ಕವಿಕರ್ಮಗಳೂ | ಶ್ರಿತಾ—
ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆಯೋ | ತ್ರಿತಂ—ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಆದೇ ವರುಣನನ್ನು | ಜೂತೀ—
ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಸಸರ್ಯತ—ಪೂಜಿಸಿರಿ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ | ಗಾವೋ ನ—ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟು
ಗೂಡಿರುವಂತೆ | ಸಂಯುಜೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಯುಜೇ—ಕೂಡಿಹಾಕಿರುವರೋ ಹಾಗೆ | ಅಶ್ವಾನ್—
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅಯುಕ್ಷತ—ಶತ್ರುಗಳು ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ನಾಭಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಂತೆ ಯಾವ ವರುಣನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ
ಕವಿಕರ್ಮಗಳೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆಯೋ, ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಆದೇ ವರುಣನನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ
ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರುವಂತೆ ಒಂದುಗೂಡಿದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು
ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In whom all pious acts are concentrated, like the nave in the
(centre of the) wheel, worship him quickly who abides in the three worlds;
as men assemble the cattle in their pasture, so do (our foes) collect their
horses (to assail us): may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಆಸ್ವತ್ಥ ಆಶಯೇ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನ್ಯೇಷಾಂ |

ಪರಿ ಧಾಮಾನಿ ಮರ್ಮಶದ್ವರುಣಸ್ಯ ಪುರೋ ಗಯೇ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅನು

ವ್ರತಂ ನಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ ಸಮೇ || ೭ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯಃ | ಆಸು | ಅತ್ವಃ | ಆಶಯೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ | ಏಷಾಂ |

ಪರಿ | ಧಾಮಾನಿ | ಮರ್ಮಶತ್ | ವರುಣಸ್ಯ | ಪುರಃ | ಗಯೇ | ವಿಶ್ವೇ | ದೇವಾಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯುಕೇ | ಸಮೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಂಜಠಾಷ್ಯಂ ||

.....ತ್ವರಿಮೃಶತೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪುರೋ ಗಯೇ ರಥಸ್ಯ ಪುರಸ್ತಾದ್ಭವತಿ ತಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮಾನುಗಚ್ಛಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಆಸು—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಅತ್ವಃ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ | ಏಷಾಂ—ಈ ಲೋಕಗಳ | ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ—ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ | ಆ ತಯೇ—ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ (ಮತ್ತು) | ಧಾಮಾನಿ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಪರಿ—ಸುತ್ತಲೂ | ಮರ್ಮಶತ್—ಸ್ವರ್ಣಮಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತವನೋ | ವರುಣಸ್ಯ—ಅದೇ ವರುಣನ | ಪುರೋ ಗಯೇ—ರಥದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು—ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ | ಅನ್ಯುಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

| ಛಾಂದೋಃ |

ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಈ ಲೋಕಗಳ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ, ಮತ್ತು ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವರ್ಣಮಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತವನೋ ಅವೇ ವರುಣನ ರಥದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He who, passing amidst those (regions of the firmament), gives refuge to all their races, and all the deities precede the chariot of Varuna when manifesting his glories to perform his worship : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಸಮುದ್ರೋ ಅಪೀಚ್ಯಸ್ತುರೋ ದ್ಯಾಮಿವ ರೋಹತಿ ನಿ ಯದಾಸು
ಯಜುರ್ಧಧೇ |

ಸ ಮಾಯಾ ಅರ್ಚಿನಾ ಪದಾಸ್ತೃಣಾನ್ನಾಕನಾರುಹನ್ವ ಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ
ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಸಮುದ್ರಃ | ಅಪೀಚ್ಯಃ | ತುರಃ | ದ್ಯಾಂ ಇವ | ರೋಹತಿ | ನಿ | ಯತ್ | ಅಸು | ಯಜುಃ |
ಧಧೇ |

ಸಃ | ಮಾಯಾಃ | ಅರ್ಚಿನಾ | ಪದಾ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್ | ನಾಕಂ | ಆ | ಅರುಹತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ |
ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮಾದಾಪಃ ಸಮುದ್ರವಂತಿ ಸ ವರುಣಃ ಸಮುದ್ರೋಽಪೀಚ್ಯೋಽಂತರ್ಹಿತಸ್ತುರಃ
ಕ್ಷಿಪ್ರೋ ದ್ಯಾಮಿವ ಯಥಾದಿತೋ ದ್ಯಾಂ ರೋಹತಿ ತಥಾ ನಾಕಂ ರೋಹತಿ | ಅಪಿ ಚ ಯದ್ಯೋ
ವರುಣ ಅಸು ದಿಕ್ಷು ಯಜುಃ ಪ್ರಜಾಭ್ಯೋ ದಾನಂ ನಿ ದಧೇ ನಿಧಧತಿ ಸ ವರುಣೋ ಮಾಯಾ
ಅಸುರಾಣಾಂ ಮಾಯಾ ಅರ್ಚಿನಾರ್ಚಿಸ್ತೃಣಾ ಪದಾ ಸ್ಥಾನೇನ | ತೇಜಸೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್ |
ಸಮಂತಾದ್ಧಿನಸ್ತಿ | ನಾಕಂ ಸ್ವರ್ಗವಾರುಹತ್ | ಅರೋಹತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಅಪೀಚ್ಯಃ—ಅಂತರ್ಹಿತವಾದ | ಸಮುದ್ರಃ—ಸಮುದ್ರರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ |
ತುರಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆದಿತ್ಯನು | ದ್ಯಾಂ ಇವ—ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ | ರೋಹತಿ—ವರುಣನೂ
ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ | ಯತ್—ಯಾವ ವರುಣನು | ಅಸು—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ |

ಯಜುಃ—ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನು | ನಿ ದಧೇ—ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಮಾಯಾಃ—
ಅಸುರರ ವಂಚಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅರ್ಚಿನಾ—ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ | ಪದಾ—ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೇ |
ಆ ಸ್ತೃಣಾತ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ನಾಕಂ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಅರುಹತ್—ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ |
ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ವರುಣನು ಅಂತರ್ಹಿತವಾದ ಸಮುದ್ರರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆದಿತ್ಯನು
ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ ವರುಣನೂ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಅಸುರರ ವಂಚಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He is the hidden ocean ; swift he mounts (the heaven) as (the sun)
the sky ; when he has placed the sacrifice in those (regions of the firma-
ment) he demolishes with his brilliant radiance the devices (of the Asuras);
he ascends to heaven : may all our enemies perish.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯಸ್ಯ ಶ್ವೇತಾ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ತಿಸ್ರೋ ಭೂಮಿರಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತ್ರಿರುತ್ತರಾಣಿ ಪಪ್ರತುರ್ವರುಣಸ್ಯ ಧ್ರುವಂ ಸದಃ ಸ ಸ್ವಾನಾಮಿರಜ್ಯತಿ

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

| ಪದಾಠಃ |

ಯಸ್ಯ | ಶ್ವೇತಾ | ವಿಚಕ್ಷಣಾ | ತಿಸ್ರಃ | ಭೂಮಿಃ | ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತ್ರಿ | ಉತ್ತರಾಣಿ | ಪಪ್ರತುಃ | ವರುಣಸ್ಯ | ಧ್ರುವಂ | ಸದಃ | ಸಃ | ಸ್ವಾನಾಂ | ಇರಜ್ಯತಿ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೯ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಯಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಧಿಕ್ಷಿತೋಂತರಿಕ್ಷೇಽಧಿ ವಸತಃ ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವೇತಾನಿ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ತೇಜಾಂಸಿ
ತಿಸ್ರೋ ಭೂಮಿಸ್ತ್ರಿರುತ್ತರಾಣಿ ತಿಸ್ಸಣಾಮಧಿಸ್ಥಿತಾನಿ ಭುವನಾನಿ ಪಪ್ರತುಃ ಪ್ರಥಯಂತಿ | ತಥಾ ಚ

ಮಂತ್ರವರ್ಣಃ | ಅಸ್ಮೋ ಭೂವಿಾರ್ಥಾರಯನ್ ತ್ರೈರುತ ದ್ಯೂನ್ | ಯ. ೨-೨೭-೮ | ಇತಿ | ತಸ್ಯ
ವರುಣಸ್ಯ ಸದಃ ಸ್ಥಾನಂ ಧ್ರುವಮಚಲಮಿತಿ | ಕಿಂಚಿ ಸ ವರುಣಃ ಸಪ್ತಾನಾಂ ಸಿಂಧೂನಾಮಿರಜ್ಯತಿ |
ಈಶ್ವರೋ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಸಿಯಾದ | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ವರುಣನ | ಶ್ವೇತಾ—ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ |
ವಿಚಕ್ಷಣಾ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳು | ತಿಸ್ರಃ ಭೂವಿಾಃ—ಮೂರು ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ತ್ರಿಃ ಉತ್ತರಾಣಿ—
ಮೂರು ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಪಸ್ರತುಃ—ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆಯೋ | ವರುಣಸ್ಯ—ಅದೇ ವರುಣನ | ಸದಃ—
ಸ್ಥಾನವು | ಧ್ರುವಂ—ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಸಪ್ತಾನಾಂ—ಸಪ್ತಸಿಂಧುಗಳಿಗೂ |
ಇರಜ್ಯತಿ—ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಸಿಯಾದ ಯಾವ ವರುಣನ ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ತೇಜಸ್ಸುಗಳು ಮೂರು ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ,
ಮೂರು ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆಯೋ ಅದೇ ವರುಣನ ಸ್ಥಾನವು ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವರುಣನು
ಸಪ್ತಸಿಂಧುಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Of whom, present in the three worlds, the brilliant rays pervade the
three realms beyond, the eternal dwelling of Varuna, he is a lord of the
seven (rivers) : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಶ್ವೇತಾ ಅಧಿನಿರ್ಣಿಜಶ್ಚಕ್ರೇ ಕೃಷ್ಣಾ ಅನು ವ್ರತಾ |

ಸ ಧಾಮು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮಮೇ ಯಃ ಸ್ತುಂಭೇನ ವಿ ರೋದಸೀ ಅಜೋ ನ

ದ್ಯಾಮಧಾರಯನ್ ಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಶ್ವೇತಾನ್ | ಅಧಿನಿರ್ಣಿಜಃ | ಚಕ್ರೇ | ಕೃಷ್ಣಾನ್ | ಅನು | ವ್ರತಾ |

ಸಃ | ಧಾಮು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಮಮೇ | ಯಃ | ಸ್ತುಂಭೇನ | ವಿ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಅಜಃ | ನ | ದ್ಯಾಂ |

ಅಧಾರಯತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಮ.ಋಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವರುಣೋ ನಿರ್ಣಿಜ ಆತ್ಮೀಯಾನ್ರತ್ಮೀನ್ದಿವಾ ಶ್ವೇತಾನಧಿ ಚಿಕ್ರೇ ಅಧಿಕರೋತಿ ತಥಾ
ರಾತ್ರೌ ಕೃಷ್ಣಾಂಶ್ಚ ಕ್ರೇ ಸ ವರುಣೋಽನು ವ್ರತಾ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲಕ್ಷೀಕೃತ್ಯೋಭಯವಿಧಕರ್ಮಾನುಗುಣಂ
ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಧಾಮಾಂತರಿಕ್ಷಂ ದಿವಂ ನಾ ಮನೋ | ನಿರ್ಮನೋ | ಅಪಿ ಚ ಯಃ ಸ್ಥಂಭೇನಾಂತರಿಕ್ಷೇ-
ಷಾಜೋ ನ ಯಥಾದಿತೋ ದ್ಯಾಂ ಧಾರಯತಿ ತಥಾ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಧಾರಯತ್
ವಿಧಾರಯತಿ ಸ ವರುಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಅಧಿನಿರ್ಣಿಜಃ—ತನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳನ್ನು | ಶ್ವೇತಾನ್—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತ
ವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ | ಚಿಕ್ರೇ—ಅವಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ | ಕೃಷ್ಣಾನ್—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುವನೋ (ಮತ್ತು) | ಅಜಃ—ಅದಿತ್ಯನು | ದ್ಯಾಂ ನ—ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತೆ |
ಯಃ—ಯಾರು | ಸ್ಥಂಭೇನ—ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ಸ್ತಂಭದಿಂದ | ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ |
ವ್ಯಧಾರಯತ್—ಧರಿಸಿರುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಅನು ವ್ರತಾ—ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ |
ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಧಾಮ—ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ತನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು | ಮನೋ—ನಿರ್ಮಿಸಿದನು | ಅನ್ಯಕೇ
ಸಮೋ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ತನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ ಅವಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ, ರಾತ್ರಿ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಇರುವನೋ ಮತ್ತು ಅದಿತ್ಯನು ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತೆ
ಯಾರು ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ಸ್ತಂಭದಿಂದ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ತನ್ನ
ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ತನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He who in his successive functions emits his bright rays or turns them
dark, first made his residence (in the firmament), and, as the unborn sun
the sky, supports with the pillar (of the firmament) both heaven and earth ;
may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ತಭ್ನಾದಿತಿ ಷಡ್ಯಚಿಂ ದ್ವಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅರ್ಚನಾನಾ ಯುಷಿಃ ಕಾಣ್ನೋ ನಾಭಾಕೋ ವಾ
 ಯುಷಿಃ | ಉತ್ತರೇ ತ್ವರ್ಚನಾನಾಃ | ಅದ್ಯಸ್ತುಚಸ್ತೃಷ್ಟುಭೋ ವರುಣದೇವತೋ ದ್ವಿತೀಯಸ್ತುಚ
 ಅನುಷ್ಟುಭೋಽಶ್ವಿದೇವತಾಕಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಪಳರ್ಚನಾನಾ ವಾ ತ್ರೈಷ್ಟುಭ-
 ಮಂತ್ಯಂ ವಾ ತೈಚಮಾಶ್ವಿನಮಾನುಷ್ಟುಭಮಪಶ್ಯದಿತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ವಾರುಣೇ
 ಪಶೌ ಹವಿಸೋ ಯಾಜ್ಯಾಸ್ತಭ್ನಾದಿತಿ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ
 ಇತ್ಯೈಕಾದಶಿನಾಃ | ಅ. ೩-೨ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಪ್ರಣಯನೇಽಪ್ಯೇಷೋತ್ತರಾ ಪರಿಧಾನೀಯಾ |
 ತಥಾ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತಿ ಪರಿದಧ್ಯಾದುತ್ತರಯಾ ವಾ | ಅ. ೪-೦೦ |
 ಇತಿ || ಏವಾ ವಂದಸ್ತೈಷ್ಯೇಷಾ ವಾರುಣೇ ಪಶೌ ಹವಿಸೋಽನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಏವಾ
 ವಂದಸ್ತು ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ತತ್ತಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನ ಇತಿ ದ್ವೇ | ಅ. ೩-೨ | ಸೋಮ-
 ಪ್ರವಹಣ ಇಮಾಂ ಧಿಯಮಿತೈಷ್ಯಾ ಪರಿಧಾನೀಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ
 ದೇವೇತಿ ನಿಹಿತೇ ಪರಿದಧ್ಯಾತ್ | ಅ. ೪-೪ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
 ಇದರಲ್ಲಿ ಅದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅರ್ಚನಾನಾ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ಅಥವಾ ಕಣ್ವಗೋತ್ರನಾದ
 ನಾಭಾಕನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಥವಾ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವನ್ನೂ ಕೊನೆಯ
 ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ ಅರ್ಚನಾನಾ ವಾ ಋಷಿಯು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಸೂಕ್ತದ
 ಮೊದಲ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ವರುಣನು ದೇವತೆಯು; ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸು; ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ
 ಅಶ್ವಿನದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಪಳರ್ಚನಾನಾ
 ವಾ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಮಂತ್ಯಂ ವಾ ತೈಚಮಾಶ್ವಿನಮಾನುಷ್ಟುಭಮಪಶ್ಯತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತ
 ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು. ವರುಣದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮ
 ಮಾಡುವಾಗ ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
 ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತ್ಯೈಕಾದಶಿನಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
 (ಅ. ೩-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಪ್ರಣಯನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು
 ಅಥವಾ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪರಿಧಾನೀಯಾ ಎಂದರೆ ಕೊನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ
 ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತಿ ಪರಿದಧ್ಯಾದುತ್ತರಯಾ ವಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
 (ಅ. ೪-೦೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ವರುಣದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಯಾಗದ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಹೋಮದಲ್ಲಿ
 ಏವಾ ವಂದಸ್ತು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
 ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಏವಾ ವಂದಸ್ತು ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ತತ್ತಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಾ

ಇತಿ ದ್ವೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಸೋಮಪ್ರವಹಣವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಕೊನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ದೇವೇತಿ ನಿಹಿತೇ ಸರಿದಧ್ಯಾತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೬ ||

|| ಋಷಿಃ—೧-೬. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ ಆರ್ಚನಾನಾ ವಾ | ಅಥವಾ ೧-೩. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವಃ |

೪-೬. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವಃ ಆರ್ಚನಾನಾ ವಾ |

|| ದೇವತಾ—೧-೩. ವರುಣಃ | ೪-೬. ಆಶ್ವಿನೌ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೩. ತ್ರಿಪ್ತುಃ | ೪-೬. ಅನುಪ್ತುಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಸ್ತ॑ ಭ್ನಾ॒ ದ್ಧ್ಯಾ॒ಮು॑ಸುರೋ॒ ವಿಶ್ವ॑ವೇ॒ದಾ॒ ಅಮಿ॑ಮಿಾತ॒ ವರಿ॑ಮಾಣಂ ಪೃಥಿ॒ವ್ಯಾಃ॑ |

ಆಸೀ॑ದ್ದದ್ವಿಶ್ವಾ॒ ಭುವ॑ನಾನಿ ಸ॒ಮ್ರಾ॒ಡ್ವಿತ್ವೇ॒ತ್ತಾನಿ॑ ವರು॒ಣಸ್ಯ॑ ವ್ರತಾನಿ॑ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಸ್ತ॑ಭ್ನಾತ್ | ದ್ಧ್ಯಾಂ | ಅಸುರಃ | ವಿಶ್ವವೇದಾಃ | ಅಮಿಮಿಾತ | ವರಿಮಾಣಂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಅ | ಅಸೀದತ್ | ವಿಶ್ವಾ | ಭುವನಾನಿ | ಸಮ್ರಾಡ್ವಿತ್ | ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ತಾನಿ | ವರುಣಸ್ಯ | ವ್ರತಾನಿ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ವಿಶ್ವವೇದಾ ವಿಶ್ವಧನೋಽಸುರೋ ಬಲವಾನ್ವರುಣೋ ದ್ಯಾಮಸ್ತಭ್ನಾತ್ | ತಥಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಕ್ಕೆ ವರಿಮಾಣಂ ಪರಿಮಾಣಮಮಿಮಿಾತ | ಚಕ್ರೇ | ಏವಂ ನಿರ್ಮಿತಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭುವನಾನಿ ಸಮ್ರಾಡ್ಯಾತ್ಪಾಸೀದಚ್ಛ | ಅಧ್ಯತಿಷ್ಠಚ್ಛ | ವರುಣಸ್ಯ ತಾನೈತಾನಿ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಶ್ವೇದ್ವಿಶ್ವಾನೈವ | ಅತೋ ವರ್ಣಯಿತುಮತಕ್ಯಾನೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ವಿಶ್ವವೇದಾಃ—ಸಮಸ್ತ ಧನಕ್ಕೂ ಅಧಿಪತಿಯೂ | ಅಸುರಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಅದ ವರುಣನು | ದ್ಧ್ಯಾಂ—ಕಂಠಂಕ್ಷವನ್ನು | ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್—ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯು ; ವರಿಮಾಣಂ—ಪರಮಾಣವನ್ನು | ಅಮಿಮಿಾತ—ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಸಮ್ರಾಟ್—ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ವರುಣನು |

ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಭುವನಾನಿ—ಲೋಕಗಳನ್ನಾ | ಅಸೀದತ್—ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ |
ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ತಾನಿ ವೃತಾನಿ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ | ವರುಣಸ್ಯ—ವರುಣನ
ಮಹಿಮೆಯೇ ಆಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನಕ್ಕೂ ಅಧಿಪತಿಯೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ವರುಣನು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಪೃಥ್ವಿಯ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ವರುಣನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳೂ ವರುಣನ ಮಹಿಮೆಯೇ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

The possessor of all wealth, the powerful Varuna has fixed the
heaven ; he has meted the measure of the earth ; he presides as supreme
monarch over all worlds ; these all are the functions of Varuna.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾ ವಂದಸ್ವ ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ನಮಸ್ಯಾ ಧೀರಮವೃತಸ್ಯ ಗೋಪಾಂ |
ಸ ನಃ ಶರ್ಮ ತ್ರಿವರೂಢಂ ವಿ ಯಂಸತ್ಪಾತಂ ನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ
ಉಪಸ್ಥೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ವಂದಸ್ವ | ವರುಣಂ | ಬೃಹಂತಂ | ನಮಸ್ಯಾ | ಧೀರಂ | ಅವೃತಸ್ಯ | ಗೋಪಾಂ |
ಸಃ | ನಃ | ಶರ್ಮ | ತ್ರಿವರೂಢಂ | ವಿ | ಯಂಸತ್ | ಪಾತಂ | ನಃ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಇತಿ |
ಉಪಸ್ಥೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಬೃಹಂತಂ ಮಹಾಂತಂ ವರುಣಮೇವೈವಂ ವಂದಸ್ವ | ಸ್ತುಹಿ | ಅವೃತಸ್ಯ
ಗೋಪಾಂ ಗೋಪಯಿತಾರಂ ಧೀರಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ವರುಣಂ ನಮಸ್ಯ | ನಮಸ್ಕುರು ಚ | ಸ ವರುಣೋ
ನೋಽಸ್ಯ ಭೃಂ ತ್ರಿವರೂಢಂ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ಶರ್ಮ ಗೃಹಂ ವಿ ಯಂಸತ್ | ಪ್ರಯಚ್ಛತು | ಉಪಸ್ಥೇ ಉಪಸ್ಥಾನೇ
ವರ್ತಮಾನಾನೋಽಸ್ಮನ್ನಾನ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಪಾತಂ | ರಕ್ಷತಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ) ಬೃಹಂತಂ—ಮಹಾತ್ಮನಾದ | ವರುಣಂ ಏವ—ವರುಣನನ್ನೇ | ವಂದಸ್ವ—
ಸ್ತುತಿಸು | ಅವ್ಯತಸ್ಯ—ಅವ್ಯತಕ್ಕೆ | ಗೋಪಾಂ—ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ | ಧೀರಂ—ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಆದ
ವರುಣನನ್ನೇ | ನಮಸ್ಯ—ನಮಸ್ಕರಿಸು | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ತ್ರಿವರೂಢಂ—
ಮೂರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ | ಶರ್ಮ—ಗೃಹವನ್ನು | ವಿ ಯಂಸತ್—ಒದಗಿಸಿ
ಕೊಡಲಿ | ಉಪಸ್ಥೇ—ಸವಿಸಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾ
ಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡೂ | ಸಾತಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ವರುಣನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸು. ಅವ್ಯತಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ
ಆದ ವರುಣನನ್ನೇ ನಮಸ್ಕರಿಸು. ಅದೇ ವರುಣನು ನಮಗೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ ಗೃಹವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ
ಕೊಡಲಿ. ಸವಿಸಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Glorify then the mighty Varuna : reverence the wise guardian of
ambrosia ; may he bestow upon us a thrice sheltering habitation : may
heaven and earth preserve us abiding in their proximity

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ದೇವ ಕ್ರತುಂ ದಕ್ಷಂ ವರುಣ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ |
ಯಯಾತಿ ವಿಶ್ವಾ ದುರಿತಾ ತರೇಮ ಸುತರ್ಮಾಣಮಧಿ ನಾವಂ ರುಹೇಮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ | ಧಿಯಂ | ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ | ದೇವ | ಕ್ರತುಂ | ದಕ್ಷಂ | ವರುಣ | ಸಂ | ಶಿಶಾಧಿ |
ಯಯಾತಿ | ವಿಶ್ವಾ | ದುರಿತಾ | ತರೇಮ | ಸುತರ್ಮಾಣಂ | ಅಧಿ | ನಾವಂ | ರುಹೇಮ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ವರುಣ ಇಮಾಂ ಧಿಯಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯಾನುತಿಷ್ಠತೋ
ಮಮ ಕ್ರತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ದಕ್ಷಂ ಚ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ | ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರು | ಯಯಾ ನಾನಾ ಯಜ್ಞರೂಪಯಾ
ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ದುರಿತಾ ದುರಿತಾನ್ಯತಿ ತರೇಮ ತಾಂ ಸುತರ್ಮಾಣಂ ಸುಷು ತಾರಯಿತ್ರೀಂ ಯಜ್ಞ-
ರೂಪಾಂ ನಾವಮಧಿ ರುಹೇಮ | ವಯಮಾರುಹೇಮ | ದುಃಖಸಾಗರತರಣೇ ಹೇತುಶ್ಚಾದ್ಯಜ್ಞೋ
ನಾರಿತ್ಯತ್ರ ವ್ಯಪದಿತ್ಯತೇ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ—ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು | ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ | ಕೃತುಂ—ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ | ದಕ್ಷಂ—ಬಲವನ್ನೂ | ಸಂಶಿತಾಧಿ—ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು | ಯಯಾ—ಯಾವುದರಿಂದ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವೂ | ದುರಿತಾ—ದುಃಖಕಾರಕವೂ ಆದ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ | ಅತಿ ತರೇಮ—ನಾವು ದಾಟಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ | ಸುತಮಾರ್ಗಂ—ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕ | ನಾವಂ—ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ಈ ನೌಕೆಯನ್ನು | ಅಧಿ ರುಹೇಮ—ಹತ್ತುವಂತೆ (ನೆರವೇರಿಸುವಂತೆ) ಸಹಾಯಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಈ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಬಲವನ್ನೂ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಯಾವುದರಿಂದ ದುಃಖಕಾರಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ ನಾವು ದಾಟಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕ ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ಈ ನೌಕೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ (ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ) ಸಹಾಯಮಾಡು.

English Translation.

Divine Varuna, animate the sacred acts of me engaging in this your worship : may we ascend the safebearing vessel by which we may cross over all difficulties.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಾಂ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಅಶ್ವಿನಾ ಧೀಭಿವಿಪ್ರಾ ಅಚುಚ್ಯವುಃ |

ನಾಸತ್ಯಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಆ : ನಾಂ | ಗ್ರಾವಾಣಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಧೀಭಿಃ | ವಿಪ್ರಾಃ | ಅಚುಚ್ಯವುಃ |

ನಾಸತ್ಯಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಪ್ರಣೇತಾರೌ ನಾ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಸತ್ಯಾವೇವ ನಾಸತ್ಯಾವಿ-
ತ್ಯಾರ್ಥವಾಭಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಣೇತಾರೌ | ನಿ. ೬-೧೩ | ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ನಾಂ ಯುನಾಂಸೋಮಪೀ-
ತಯೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯ ವಿಪ್ರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಯಶ್ಚಿಜೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಪಾಷಾಪಾಶ್ಚ
ಧೀಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸ್ವಸ್ವನ್ಯಾಪಾರ್ಯರಚುಚ್ಯವುಃ | ಅಭಿಗಚ್ಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ವಿಸ್ವಾಃ—ಪ್ರಾಚ್ಛರಾದ ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳೂ | ಗ್ರಾವಾಣಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ | ಧೀಭಿಃ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆ | ಆ ಅಚುಚ್ಯವು—ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ) | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾಚ್ಛರಾದ ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳೂ, ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

The sacred stones, Aswins, the pious worshippers, Nasatyas, have fallen upon their sacred functions, (to induce you) to drink the Soma : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ವಾಮತ್ರಿರಶ್ವಿನಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಸ್ವೋ ಅಜೋಹವೀತ್ |

ನಾಸತ್ಯಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ವಾಂ | ಅಶ್ವಿಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಸ್ವಾಃ | ಅಜೋಹವೀತ್ |

ನಾಸತ್ಯಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾವಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುವಾಂ ವಿಸ್ವಾಃ ಪ್ರಾಚ್ಛೋತ್ಪ್ರಿಯೇಥಾ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸೋಮಪೀತಯೇಽಜೋಹವೀತ್ ತಥಾಹಮಸಿ ಜೋಹವೀಮಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಸ್ವಾಃ—ಪ್ರಾಚ್ಛನಾದ | ಅಶ್ವಿಃ—ಅಶ್ವಿಮುಷಿಯು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಯಥಾ—

ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಆಜೋಹವೀತ್—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದನೋ (ಆದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ) | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾಚ್ಛನಾದ ಅಶ್ವಿನೀಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೋಮ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾವರೀತಿ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದನೋ, ಆದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In like manner as the pious Atri, Aswins, invoked you with hymns, so (I invoke you), Nasatyas, to drink the Soma : may all our enemies perish.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏ॒ನಾ॑ ನಾ॒ನು॑ಹ್ವ ಊ॒ತಯೇ॑ ಯಥಾ॒ಹುವಂತ॑ ಮೇ॒ಧಿರಾಃ॑ |

ನಾಸ॑ತ್ಯಾ ಸೋಮ॑ಪೀತಯೇ॒ ನಭಂತಾ॑ನು॒ನ್ಯಕೇ॑ ಸಮೇ॒ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏ॒ವ | ನಾಂ॑ | ಅ॒ಹ್ವೇ | ಊ॒ತಯೇ॑ | ಯಥಾ॑ | ಅ॒ಹುವಂತ॑ | ಮೇ॒ಧಿರಾಃ॑ |

ನಾಸ॑ತ್ಯಾ | ಸೋಮ॑ಪೀತಯೇ॒ | ನಭಂತಾಂ॑ | ಅ॒ನ್ಯಕೇ॑ | ಸಮೇ॒ || ೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

(ಇಯಂ ನ್ಯಾಖ್ಯಾತಚರಾ ||) ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಂ ಯುವಾಂ ಯಥಾ ಮೇಧಿರಾಃ ಪ್ರಾಚ್ಛಾ ಅಹುವಂತ ಆಹೂತವಂತಃ ಏವಮಹಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಚಾಹ್ವೇ | ಹ್ವಯಾಮಿ |

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಮೇಧಿರಾಃ—ಪ್ರಾಚ್ಛರಾದ ಮುಷಿಗಳು | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅಹುವಂತ—ಕರೆದರೋ | ಏವ—ಆದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | (ಅಹಂ—ನಾನು) | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ನಿಮ್ಮ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | (ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು) | ಅಹ್ವೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಾಚ್ಛರಾದ ಮುಷಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆದರೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In like manner as the wise invoke you for protection, so do I invoke you, Nasatyas, to drink the Soma : may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಪ್ಲೇನುವಾಕೇ ಪಟಃ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರೇನೋ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ತ್ರಯಸ್ತ್ರೀಂಕದ್ವಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ವಿರೂಪಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಗಾಯತ್ರಮಗ್ನಿದೇವತಾಕಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಇಮೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರೀಂಶದ್ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸ ಅಗ್ನೇಯಂ ತ್ವಿತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಅಗ್ನೇಯೇ ಕೃತಾ ಗಾಯತ್ರೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚೈತದಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೂಕ್ತೇ || ಸೂಕ್ರೀತಂ ಚ | ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ಸೂಕ್ತೇ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ || ಕಾರೀರ್ಯವಭ್ಯುಥೇಷ್ಪೋಃ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾಪ್ಸಗ್ನಿ ಇತ್ಯನುವಾಕ್ಯಾ | ತಥಾ ಸೂಕ್ರೀತಂ | ಅಪ್ಸುಮಂತಾವಾಜ್ಯಭಾಗಾವಪ್ಸಗ್ನೇ ಸಥಿಷ್ಯವ | ಅ. ೨-೧೩ | ಇತಿ || ಅಗ್ನೀಧ್ರಸ್ಯ ಸಾತೇಸವನೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ | ಶ್ರಾಯತೇ ಚ | ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ ವಶಾನ್ನಾಯೇತ್ಯಾಗ್ನೀಧ್ರೋ ಯಜತಿ | ಐ. ಬ್ರಾ. ೬-೧೦ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿವತೀಷ್ಟ್ವ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನಿ ಇತ್ಯೇಷಾ ಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರೀತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನೇ ತ್ವಮಸ್ಯದ್ಯುಯೋಧ್ಯವಿವಾಃ | ಅ. ೩-೧೩ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಮಂಥನೇಽಪ್ಯೇಷಾ | ಸೂಕ್ರೀತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ತಂ ಮರ್ಜಯಂತ ಸುಕ್ರತುಂ | ಅ. ೨-೧೬ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಯೇ ಕಾಮಾಯಾಷ್ಟಾಕಪಾಲೇಷ್ಟ್ವ ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮೇತೈಷಾಽನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರೀತಂ ಚ | ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಶ್ಯಾಮು ತಂ ಕಾಮಮಗ್ನೇ ತವೋತಿತಿ ಕಾಮಾಯ | ಅ. ೨-೧೦ | ಇತಿ || ಅನ್ಯಾಹಿತಾಗ್ನೇಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಸಮಾರೋಪಣಪಕ್ಷೇಽನಯೈಕಾಹುತಿಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ | ತಥಾ ಸೂಕ್ರೀತಂ | ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮೇತಿ ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್ | ಅ. ೩-೧೦ | ಇತಿ || ವೈದ್ಯುತಾಗ್ನಿನಾಗ್ನೀನಾಂ ಸಂಸರ್ಗೇಽಗ್ನಯೇಽಪ್ಸುಮತೀಷ್ಟಿಃ | ತತ್ರ ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಇತಿ ಯಾಜ್ಯಾ | ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸ್ಯಗ್ನಿಹೋತಾ ನ್ಯಸೀದದ್ಯಜೇಯಾನ್ | ಅ. ೩-೧೩ | ಇತಿ ||

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಅರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂಕ್ತವು ಮೊಕಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಮುಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿರೂಪ

ಅಂಗಿರಸಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಮೇ ತ್ರೆಯಸ್ತಿಸ್ತಂಶದ್ವಿರೂಪೇ ಅಂಗಿರಸ ಆಗ್ನೇಯಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಇದರ ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ಸೂಕ್ತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಕಾರೀರಿ ಮತ್ತು ಅವಭೃಥೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ಸಗ್ನೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಪ್ಸಮಂತಾವಾಜ್ಯಭಾಗಾವಪ್ಸಗ್ನೇ ಸಧಿಷ್ಟವ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಧ್ರನೇಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರಾತಸ್ಪವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣದ—ಉಕ್ಷಾನಾಯ ವಶಾನಾಯೇತ್ಯಾಗ್ನೇ-ಧ್ರೋ ಯಜತಿ ಎಂಬ ನಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಬ್ರಾ. ೬-೧೦) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಆಗ್ನಿವತೀಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನೇ ತ್ವಮಸ್ತದ್ಯಯೋಧ್ಯವಿವಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಮಂಥನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ತಂ ಮರ್ಚಯಂತ ಸುಕ್ರತುಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಯೇ ಕಾಮಾಯ ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಶ್ಯಾಮ ತಂ ಕಾಮಮಗ್ನೇ ತವೋತಿತಿ ಕಾಮಾಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅನ್ವಾಹಿತಾಗ್ನಿಯು ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾಗ್ನಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾರೋಪಣಮಾಡುವಾಗ ಈ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮೇತಿ ನಾಜ್ಯಾಯತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ವೈದ್ಯತಾಗ್ನಿಯೊಡನೆ ಇತರ ಅಗ್ನಿಗಳ ಸಂಸರ್ಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯೇತಪ್ಸಮತೀಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸ್ಯಗ್ನಿಹೋರ್ಫತಾ ನ್ಯಸೀದದ್ಯಜೀಯಾನ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೩

ಮಂತಲ—೪ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೯, ೩೦, ೩೧, ೩೨, ೩೩, ೩೪, ೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಶ್ಯ—೨೩ ||

|| ಋಷಿ—ವಿರೂಪ ಅಂಗಿರಸಃ ||

|| ವೇದಶಾ—೪ಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಇ॒ನೋ॑ ವಿ॒ಪ್ರಸ್ಯ॑ ವೇ॒ಧಸೋ॑ಽಗ್ನೇ॒ರಸ್ತೃ॑ತಯಜ್ವನಃ ।

ಗಿ॒ರಃ ಸ್ತೋ॑ಮಾಸ ಈ॒ರತೇ॑ ॥ ೧ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಇ॒ನೋ॑ | ವಿ॒ಪ್ರಸ್ಯ॑ | ವೇ॒ಧಸಃ॑ | ಅ॒ಗ್ನೇಃ॑ | ಅ॒ಸ್ತೃತ॑ಯಜ್ವನಃ ।

ಗಿ॒ರಃ | ಸ್ತೋ॑ಮಾಸಃ | ಈ॒ರತೇ॑ ॥ ೧ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಇನೋಽಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತೋಮಾಸಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಮೇಧಾವಿನೋ ವೇಧಸೋ
ವಿಧಾತುರಸ್ತೃತಯಜ್ವನೋಽಹಿಂಸಿತಯಜಮಾನಸ್ಯಾಗ್ನೇರ್ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀರೀರತೇ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ॥

• ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇನೋ—ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ | ಸ್ತೋಮಾಸಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ವಿಪ್ರಸ್ಯ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ
ವನೂ | ವೇಧಸಃ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ | ಅಸ್ತೃತಯಜ್ವನಃ—ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಜಮಾನನೂ ಅದ | ಅಗ್ನೇಃ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಪಾಠಗಳನ್ನು | ಈರತೇ—ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ, ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಜಮಾನನೂ
ಅದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

These repeaters of laudations recite the praises of the wise creative
Agni, the uninterrupted sacrificer.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅ॒ಸ್ಮೈ॑ ತೇ ಪ್ರ॒ತಿಹ॑ರ್ಯತೇ॒ ಜಾತ॑ವೇ॒ದೋ॑ ವಿ॒ಚರ್ಷ॑ಣೇ ।

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ಜನಾ॒ಮಿ ಸು॒ಷ್ಪ್ತ॑ತಿಂ ॥ ೨ ॥

|| ಸಂಹಿತಾಃ ||

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ತೇ॒ | ಪ್ರ॒ತಿ॒ಹ॒ರ್ಷ॑ತೇ | ಜಾ॒ತ॒ವೇ॑ದಃ | ವಿ॒ಚ॒ರ್ಷ॑ಣೇ |

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ಜನಾ॒ಮಿ | ಸು॒ಸ್ವ॒ತಿಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಜಾತವೇದೋ ಜಾತಧನ ವಿಚರ್ಷಣೇ ವಿದ್ರಷ್ಟರಗ್ನೇ ಅಸ್ಮೈ ಪ್ರತಿಹರ್ಷತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಸುಸ್ವತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ವತಿಂ ಜಾನಾಮಿ ! ಆಂಗಿರಸೋಽಹಂ ಜನಯಾಮಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಜಾತವೇದಃ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ | ವಿಚರ್ಷಣೇ—ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಸ್ಮೈ—ಯಜಮಾನನಾದ ನನಗೆ | ಪ್ರತಿಹರ್ಷತೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಸುಸ್ವತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ವತಿಯನ್ನು | ಜಾನಾಮಿ—ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಜಮಾನನಾದ ನನಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ವತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, Jatavedas, to you, the liberal offerer (of the oblation), the all-beholding, I repeat earnest praise.

|| ಸಂಹಿತಾಃ ||

ಆ॒ರೋ॒ಕಾ ಇ॒ವ ಘೇ॒ದಹ॑ ತಿ॒ಗ್ಮಾ ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ತ॒ವ ತ್ವಿ॒ಷಃ॑ |

ದ॒ದ್ಧಿ॒ವ೯ನಾ॑ನಿ ಬ॒ಪ್ಸತಿ॑ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ॒ರೋ॒ಕಾಃ ಇ॒ವ | ಘ | ಇತ್ | ಅಹ | ತಿ॒ಗ್ಮಾಃ | ಅ॒ಗ್ನೇ | ತ॒ವ | ತ್ವಿ॒ಷಃ |

ದ॒ದ್ಧಿ॒ವ೯ಃ | ವ॒ನಾನಿ॑ | ಬ॒ಪ್ಸತಿ॑ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತವ ತಿಗ್ಮಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಸ್ತೀಷೋ ದೀಪ್ತಯ ಆರೋಕಾ ಇವಾರೋಚಮಾನಾಃ ಪತವ ಇವ ದದ್ಧಿವ೯ತೈವನಾನ್ಯರಣ್ಯಾನಿ ಬಪ್ಸತಿ | ಭಕ್ಷಯಂತಿ | ಘೇದಹೇತಿ ತ್ರಯಂ ಪೂರಕಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಆರೋಕಾ ಇವ—ಕ್ರೂರವಾದ ವನ್ಯಪಶುಗಳು | ದದ್ಧಿಃ—ತಮ್ಮ ದಂತಗಳಿಂದ | ವನಾನಿ—ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸುವಂತೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತಿಗ್ಮಾಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ | ತ್ರಿಷಃ—ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ಬಸ್ಪತಿ—ಸಕಲವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ | ಘೇದಹ—ಇದು ಖಂಡಿತ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕ್ರೂರವಾದ ವನ್ಯಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ದಂತಗಳಿಂದ ತೃಣಾದಿ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಸಕಲವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಖಂಡಿತ.

English Translation.

Your fierce flames, Agni, consume the forest, as wild animals destroy (the plants) with their teeth.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಹರಯೋ ಧೂಮಕೇತವೋ ವಾತಜೂತಾ ಉಪ ದ್ಯವಿ |
ಯತಂತೇ ವೃಥಗ್ಗಯಃ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಹರಯಃ | ಧೂಮಕೇತವಃ | ವಾತಜೂತಾಃ | ಉಪ | ದ್ಯವಿ |
ಯತಂತೇ | ವೃಥಕ್ | ಅಗ್ನಯಃ || ೪ ||

। ಸಾಯಜಘಾಷ್ಯಂ ।

ಹರಯೋ ಹಠಣಶೀಲಾ ವಾತಜೂತಾ ವಾತಪ್ರೇರಿತಾ ಧೂಮಕೇತವೋ ಧೂಮಧ್ವಜಾ ಅಗ್ನಯಃ ಉಪ ದ್ಯವ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ವೃಥಕ್ ಪೃಥಗ್ಗತಂತೇ | ಗಚ್ಛಂತಿ | ಪೃಥಗಿತೈನೇನ ಸಮಮವ್ಯಯಂ ವೃಥಗಿತಿ | ಪೃಥಗಿತೈವ ವಾಜಸನೇಯಿನಃ ಪಠಂತಿ | ವಾ. ಸಂ. ೩೩-೨ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಹರಯಃ—ಸಕಲವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವ ನೇಗವುಳ್ಳವೂ | ವಾತಜೂತಾಃ—ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದವೂ | ಧೂಮಕೇತವಃ—ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯಃ—ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು | ಉಪ ದ್ಯವಿ—ಆಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ವೃಥಕ್—ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ರೂಪದಿಂದ | ಯತಂತೇ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಕಲವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದವೂ, ಛೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

The consuming smoke-bannered fires, borne by the wind, spread diversely in the firmament.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತೇ ತೈ ವೃಥಗ್ನಯ ಇದ್ಧಾಸಃ ಸಮದ್ಯಕ್ಷತ |
ಉಷಸಾಮಿವ ಕೇತವಃ || ೫ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಏತೇ | ತೈ | ವೃಥಕ್ | ಅಗ್ನಯಃ | ಇದ್ಧಾಸಃ | ಸಂ | ಅದ್ಯಕ್ಷತ |
ಉಷಸಾಂ ಇವ | ಕೇತವಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತೇ ತೈ ಏತೇಽಗ್ನಯೋ ವೃಥಕ್ ಪೃಥಗಿದ್ಧಾಸೋಽಗ್ನಿಹೋತೃಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಾಃ ಸಂತ ಉಷ-
ಸಾಮಿವ ಕೇತವ ಉಷಸಾಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಾ ಇವ ಸಮದ್ಯಕ್ಷತ | ಸಮ್ಯಗ್ಧೃತ್ಯಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ತೈ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ | ಏತೇ—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯಃ—ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರ
ಗಳು | ವೃಥಕ್—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ | ಇದ್ಧಾಸಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾಗಿ | ಉಷಸಾಂ—ಉಷಸ್ಸುಗಳ |
ಕೇತವ ಇವ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧ್ವಜಗಳಂತೆ | ಸಮದ್ಯಕ್ಷತ—ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾಗಿ
ಉಷಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧ್ವಜಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

These fires seperately kindled are beheld like the tokens of the dawn.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಕೃಷ್ಣಾ ರಜಾಂಸಿ ಪತ್ಸುತಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಜಾತವೇದಸಃ ।
ಅಗ್ನಿಯರ್ಥೋಧತಿ ಕ್ಷಮಿ ॥ ೬ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಕೃಷ್ಣಾ | ರಜಾಂಸಿ | ಪತ್ಸುತಃ | ಪ್ರಯಾಣೇ | ಜಾತವೇದಸಃ |
ಅಗ್ನಿಃ | ಯತ್ | ರೋಧತಿ | ಕ್ಷಮಿ ॥ ೬ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಜಾತವೇದಸೋಽಗ್ನೇಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಪತ್ಸುತಃ ಪಶ್ಚೋ ರಜಾಂಸಿ ಸಾಂಸವಃ ಕೃಷ್ಣಾನಿ ಭವಂತಿ |
ಕದೇತ್ಯತ ಆಹ | ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ ಯದ್ಯದಾಗ್ನೀ ರೋಧತಿ ಶುಷ್ಕಾನ್ವನಸ್ತತೀನ್ನಿರುಣದ್ಧಿ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಕ್ಷಮಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ | ರೋಧತಿ—ಶುಷ್ಕವಾದ
ವನಸ್ತತಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವನೋ ಆಗ | ಜಾತವೇದಸಃ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು | ಪ್ರಯಾಣೇ—
ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಪತ್ಸುತಃ—ಮೇಲೆದ್ದಂಥ | ರಜಾಂಸಿ—ಧೂಳುಗಳು | ಕೃಷ್ಣಾ—ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

। ಭಾನಾರ್ಥಃ ।

ಯಾವಾಗ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಶುಷ್ಕವಾದ ವನಸ್ತತಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವನೋ
ಎಂದರೆ ಪಹಿಸುವನೋ ಆಗ ಜಾತವೇದೋರೂಪನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆದ್ದಂಥ ಧೂಳುಗಳು
ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Black dust is raised by the feet of Jathavedas when he moves, when
Agni spreads on the earth.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಧಾಸಿಂ ಕೃಷ್ಣಾನ ಓಷ್ಧೀರ್ಬಸ್ಪದಗ್ನಿರ್ನ ವಾಯತಿ |
ಪುನರ್ಯಂತರೋರಸಿ ॥ ೭ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧಾಸಿಂ | ಕೃಣ್ವಾನಃ | ಓಷಧೀಃ | ಬಪ್ಸತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ನ | ವಾಯತಿ |

ಪುನಃ | ಯನ್ | ತರುಣೀಃ | ಅಪಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿರೋಷಧೀರ್ಧಾಸಿಮನ್ನಂ | ಕ್ಷುದ್ಧಾಸೀತೈನ್ನನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ಕೃಣ್ವಾನಃ ಕುರ್ವನ್
ಬಪ್ಸದ್ಭಕ್ಷಯನ್ನ ವಾಯತಿ | ನ ಶಾಮ್ಯತಿ | ಪುನಶ್ಚ ತರುಣೀರೋಷಧೀರಪಿ ಯನ್ ಗಚ್ಛಿನ್ ಭವತಿ |
ಭಕ್ಷಯಿತುಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಓಷಧೀಃ—ಓಷಧಿಗಳನ್ನು | ಧಾಸಿಂ—ತನ್ನ ಅನ್ನರೂಪದಲ್ಲಿ | ಕೃಣ್ವಾನಃ—
ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು | ಬಪ್ಸನ್—ಆವುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರೂ | ನ ವಾಯತಿ—ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಶಮನವನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | ಪುನಃ—ತಿರುಗಿಯೂ | ತರುಣೀಃ—ಎಳೆಯ ಲತೆಗಳನ್ನೂ | ಅಪಿ ಯನ್—ಭಕ್ಷಿಸಲು
ಆವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ಓಷಧಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅನ್ನರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ಷಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ
ಶಮನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿಯೂ ಎಳೆಯ ಲತೆಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Making the plants his food, Agni devouring them is never satiated,
but falls again upon the young (shrubs).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಿಹ್ವಾಭಿರಹ ನನ್ನಮದರ್ಚಿಷಾ ಜಂಜಣಾಭವನ್ |

ಅಗ್ನಿರ್ವನೇಷು ರೋಚತೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜಿಹ್ವಾಭಿಃ | ಅಹ | ನನ್ನಮತ್ | ಅರ್ಚಿಷಾ | ಜಂಜಣಾಭವನ್ |

ಅಗ್ನಿಃ | ವನೇಷು | ರೋಚತೇ || ೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಗ್ನಿರ್ಜಿಹ್ವಾಭಿರವ ಜ್ವಾಲಾಭಿರೇವ ನಂನಮದ್ವನಸ್ಪತೀನತ್ಯಂತಂ ನಮಯನ್ನರ್ಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ
ಜಂಜಣಾಭವಂಜ್ವಾಲನ್ | ಜಂಜಣಾಭವನ್ ಮೃಲ್ಮಲಾಭವನ್ನಿತಿ ಜ್ವಲತಿಕರ್ಮಸು ಪಾಠಾತ್ |
ವನೇಷ್ವರಣ್ಯೇಷು ರೋಚಿತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಜಿಹ್ವಾಭಿರಹ—ತನ್ನ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೇ | ನಂನಮತ್—
ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಲೂ | ಅರ್ಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡನೆ | ಜಂಜಣಾಭವನ್—ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಲೂ |
ವನೇಷು—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ | ರೋಚಿತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೇ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಲೂ, ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡನೆ
ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಲೂ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Bowing down (the trees) with his tongues (of flame). and blazing
with splendour, Agni shines in the forests.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ಸ॒ಧಿ॒ಷ್ವ॒ವ॒ ಸೌ॒ಷ್ಠಿ॑ರನು ರು॒ಧ್ಯ॑ಸೇ |

ಗ॒ರ್ಭೇ॑ ಸ॒ನ್ವಾ॒ಯಸೇ॑ ಪು॒ನಃ॑ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ಸ॒ಧಿಃ॑ | ತ॒ವ॑ | ಸಃ | ಓ॒ಷ್ಠಿ॑ಃ | ಅ॒ನು॑ | ರು॒ಧ್ಯ॑ಸೇ |

ಗ॒ರ್ಭೇ॑ | ಸ॒ನ್ವಾ॒ಯಸೇ॑ | ಪು॒ನಃ॑ || ೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯಸ್ಯ ತವಾಪ್ನು ಸಧಿಃ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನಂ ಸ ತ್ವಮೋಷಧೀರನು ರುಧ್ಯಸೇ |
ಅನುರುಣಿತಿ | ಪುನಶ್ಚ ತಾಸಾಂ ಭೂಮಿಷ್ಠಾನಾಂ ಗರ್ಭೇ ಸನ್ ಭವಂಜ್ವಾಯಸೇ | ಪ್ರಾದುರ್ಭವಸಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಸಧಿ—ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವು | ಅಪ್ನು—ಉದಕಗಳಲ್ಲಿರು
ತ್ತದೆ | ಸಃ—ಅಂತಹ ನೀನು | ಓಷ್ಠಿಃ—ಲತಾದಿಗಳನ್ನು | ಅನು ರುಧ್ಯಸೇ—ಆವಂಸುತ್ತೀಯೆ |

ಪುನಃ—ತಿರುಗಿಯೂ | ಗರ್ಭೇ ಸನ್—ಅವುಗಳ ಗರ್ಭರೂಪವಲ್ಲಿದ್ದು | ಜಾಯಸೇ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವು ಉದಕಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ನೀನು ಲತಾದಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತೀಯೆ (ದಹಿಸುತ್ತೀಯೆ) ತಿರುಗಿಯೂ ಅವುಗಳ ಗರ್ಭರೂಪವಲ್ಲಿದ್ದು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Your station, Agni, is in the waters : you cling to the plants, and becoming their embryo, are born again

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದ್‌ಗ್ನೇ ತವ ತದ್ಭೃತಾದರ್ಚೀ ರೋಚಿತ ಆಹುತಂ |
ನಿಂಸಾನಂ ಜುಹ್ವೇ ನ ಮುಖೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಗ್ನೇ | ತವ | ತತ್ | ಘೃತಾತ್ | ಅರ್ಚೀ | ರೋಚಿತೇ | ಆಹುತಂ |
ನಿಂಸಾನಂ | ಜುಹ್ವೇ | ಮುಖೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತವ ಘೃತಾದಾಹುತಂ ಜುಹ್ವೇ ಹೋಮಸಾಧನಭೂತಾಯಾಃ ಸ್ತುತೋಮುಖೇ ನಿಂಸಾನಂ ಲಿಹಾನಂ ತದರ್ಚಿರುದ್ರೋಚಿತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಘೃತಾತ್—ಘೃತರೂಪದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ಆಹುತಂ—ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ಜುಹ್ವೇ—ಹೋಮಸಾಧನವಾದ ಜುಹೂಪಾತ್ರೆಯ | ಮುಖೇ—ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂಸಾನಂ—ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆದ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತತ್ ಅರ್ಚೀ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು | ಉತ್ ರೋಚಿತೇ—ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಹೋಮಸಾಧನವಾದ ಜುಹೂಪಾತ್ರೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

You lustre, Agni lambent in the mouth of the ladle, shines when offered from (the oblation of) butter.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಕ್ಷಾ॑ನ್ನಾಯ॒ ವಶಾ॑ನ್ನಾಯ॒ ಸೋಮ॑ಪೃಷ್ಠಾಯ॒ ವೇಧ॑ಸೇ ।
ಸ್ತೋ॑ಮೈ॒ರ್ವಿಧೇ॒ಮಾಗ್ನಯೇ॑ ॥ ೧೧ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಕ್ಷ॑ತನ್ನಾಯ॒ | ವಶಾ॑ತನ್ನಾಯ॒ | ಸೋಮ॑ಪೃಷ್ಠಾಯ॒ | ವೇಧ॑ಸೇ ।
ಸ್ತೋ॑ಮೈಃ | ವಿ॒ಧೇ॒ಮ | ಅ॒ಗ್ನಯೇ॑ ॥ ೧೧ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ॑ | ಉಕ್ಷಾನ್ನಮದನೀಯಂ॑ ಹವಿರ್ಯಸ್ಯಾಸಾವುಕ್ಷಾನ್ನಃ॑ | ತಸ್ಮೈ॑ ವಶಾನ್ನಾಯ॑ |
ವಶಾನ್ನಂ॑ ಯಸ್ಯಾಸೌ ವಶಾನ್ನಃ॑ | ತಸ್ಮೈ॑ ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಯ॑ ಸೋಮಘೃತಪೃಷ್ಠಾಯ॑ ವೇಧಸೇ
ವಿಧಾತ್ರೇ॑ ಕಾಮಾನಾಮಗ್ನಯೇ॑ ಸ್ತೋಮೈರ್ವಿಧೇಮ॑ | ಪರಿಚರೇಮ॑ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ॑—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ವ್ಯವಭವೇ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ವಶಾನ್ನಾಯ॑—
ಅಂತಹ ಪಕುವೇ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಯ॑—ಘೃತದಿಂದ ತೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪೃಷ್ಠಭಾಗ
ವುಳ್ಳವನೂ | ವೇಧಸೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋಮೈಃ—
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಪೂಜಿಸೋಣ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ವ್ಯವಭವೂ, ಪಕುವೂ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಘೃತದಿಂದ ತೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಪೃಷ್ಠಭಾಗವುಳ್ಳವನೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸೋಣ.

English Translation.

Let us adore with hymns Agni, the granter (of desires), the eater
of the ox, the eater of the marrow, on whose back the libation is poured.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ನಮಸಾ ವಯಂ ಹೋತರ್ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ |
ಅಗ್ನೇ ಸಮಿದ್ಧಿರೀಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ನಮಸಾ | ವಯಂ | ಹೋತಃ | ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ ಇತಿ ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ |
ಅಗ್ನೇ | ಸಮಿದ್ಧಿಃ | ಈಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಹೋತರ್ದೇವಾನಾಂ ಹ್ವಶರ್ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ ವರಣೀಯಪ್ರಜ್ಞಾಗ್ನೇ ತ್ವಾ
ತ್ವಾಂ ವಯಮಾಂಗಿರಸಾ ನಮಸಾನ್ನೇನ ಹವಿಷಾ ಸಮಿದ್ಧಿಶ್ಚೇಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೋತಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವವನೂ | ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ—
ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—
ನಾವು | ನಮಸಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನದೊಡನೆಯೂ | ಸಮಿದ್ಧಿಃ—ಸಮಿತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ |
ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಕರೆತರುವವನೂ, ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೆ
ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನದೊಡನೆಯೂ, ಸಮಿತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ ಪೂಜಿಸಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit you, Agni, invoker of the gods, performer of sacred rites
with oblations and with fuel.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ಭೃಗುವಚ್ಛುಚೇ ಮನುಷ್ವದಗ್ನು ಆಹುತ |
ಅಂಗಿರಸ್ವದ್ಧವಾಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಭೃಗುವತ್ | ಶುಚೇ | ಮನುಷ್ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಆಹುತ |
 ಅಂಗಿರಸ್ಯತ್ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶುಚೇ ಸ್ವಭಾವತಃ ಶುದ್ಧಾಹುತಾಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಭೃಗುವದ್ಯಥಾ ಭೃಗುಸ್ತಥಾ ಮನುಷ್ಯ-
 ದ್ಯಥಾ ಚ ಮನುಸ್ತಥಾಂಗಿರೋವಚ್ಛೇ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಶುಚೇ—ಪರಿಶುದ್ಧನಾದವನೂ | ಆಹುತೇ—ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸಿಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ಆದ |
 ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಭೃಗುವತ್—ಹಿಂದೆ ಭೃಗುಗಳು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ |
 ಮನುಷ್ಯತ್—ಮನುವು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ | ಅಂಗಿರಸ್ಯತ್—ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ |
 ಹವಾಮಹೇ—ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪರಿಶುದ್ಧನಾದವನೂ, ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಿಂದೆ ಭೃಗುಗಳು
 ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಮನುವು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ ನಾವು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು
 ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Holy Agni, to whom oblations are offered, we worship you in like
 manner (as you have been worshipped) by Bhrigu, by Manus, by Angiras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ವಿಪ್ರೋ ವಿಪ್ರೇಣ ಸನ್ತತಾ |
 ಸಖಾ ಸಖ್ಯಾ ಸಮಿಧ್ಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅಗ್ನೇ | ಅಗ್ನಿನಾ | ವಿಪ್ರಃ | ವಿಪ್ರೇಣ | ಸನ್ | ಸತಾ |
 ಸಖಾ | ಸಖ್ಯಾ | ಸಮಿಧ್ಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಸನ್ ವಿದ್ಯಮಾನಃ ಸಖಾ ಚ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರೇಣ ಸತಾ ಸಖ್ಯಾಗ್ನಿನಾ
ಸಮಿಧ್ಯಸೇ | ತಥಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ವಿಪ್ರೋ ವಿಪ್ರೇಣ ಸನ್ತಸ್ತೇತಿ ವಿಪ್ರ
ಇತರೋ ವಿಪ್ರ ಇತರಃ ಸನ್ನಿತರಃ ಸನ್ನಿತರಃ ಸಖಾ ಸಖ್ಯಾ ಸಮಿಧ್ಯಸ ಇತ್ಯೇಷ ಹ ವಾ ಅಸ್ಯ ಸ್ತಃ ಸಖಾ |
ಐ. ಬ್ರಾ. ೧-೧೬ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ವಿಪ್ರಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ | ಸಖಾ ಚ—
ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ | ಸನ್—ಇರುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೇಣ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಸಖ್ಯಾ—ಮಿತ್ರಭೂತನೂ | ಸತಾ—
ಆಗಿರುವ | ಅಗ್ನಿನಾ—ಬೇರೊಂದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ | ಸಮಿಧ್ಯಸೇ ಹಿ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾ, ಮೇಧಾವಿಯೂ,
ಮಿತ್ರಭೂತನೂ ಆಗಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You, Agni, are kindled by Agni: a sage by a sage, a saint by
a saint, a friend by a friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಾಯ ದಾಶುಷೇ ರಯಿಂ ದೇಹಿ ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಅಗ್ನೇ ವೀರವತೀಮಿಷಂ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ವಿಪ್ರಾಯ | ದಾಶುಷೇ | ರಯಿಂ | ದೇಹಿ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಅಗ್ನೇ | ವೀರವತೀಂ | ಇಷಂ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಾಯ ಮೇಧಾವಿನೇ ದಾಶುಷೇ ಹವಿಷಾಂ ಪ್ರದಾತ್ರೇ
ಯಜಮಾವಾಯು ಸಹಸ್ರಿಣಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಮಪರಿಮಿತಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ವೀರವತೀಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ-
ಸಹಿತಮಿಷಮನ್ನಂ ಚ ದೇಹಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ವಿಸ್ತ್ರಯೋ—ಮೇಧಾವಿಯೂ |
ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ರಯಿಂ—
ಧನವನ್ನೂ | ವೀರವತೀಂ - ವೀರೈಯುತರಾದ ಪುತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಇಷಂ—ಆನ್ನವನ್ನೂ | ದೇಹಿ—ಕೊಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ
ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಧನವನ್ನೂ, ವೀರೈಯುತರಾದ ಪುತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆನ್ನವನ್ನೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Do you, Agni, bestow upon the pious donor (of the oblation) infinite
riches and food with male progeny.

। ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ ಭ್ರಾತಃ ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ ರೋಹಿತಶ್ಚ ಶುಚಿವ್ರತ |

ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ || ೧೬ ||

। ಪದವಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ | ಭ್ರಾತೃಶ್ಚ | ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ | ರೋಹಿತಶ್ಚ | ಶುಚಿವ್ರತ |

ಇಮಂ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಷಸ್ವ | ಮೇ || ೧೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಭ್ರಾತೃಭ್ರಾತೃವದ್ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಿತ್ರಭೂತ ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ ಸಹಸಾ ಬಲೇನ ಕೃತೇ
ರೋಹಿತಶ್ಚ ಲೋಹಿತವರ್ಣಾಶ್ಚ ಶುಚಿವ್ರತ ಶುದ್ಧಕರ್ಮನ್ನಗ್ನೇ ಮ ಅಂಗಿರಸಸ್ಯ ಮಮೇಮಂ
ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಭ್ರಾತಃ—ಸಹೋದರನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ | ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ |
ರೋಹಿತಶ್ಚ—ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿವ್ರತ—ಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ! ಅಗ್ನೇ—
ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮೇ—ಅಂಗಿರಾನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ | ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು |
ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಸಹೋದರನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಂಗಿರಾನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

Agni, (our) brother, who are elicited by strength, who have red horses, and are (the performer) of pure rites, be propitiated by this my praise.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉತ ತ್ವಾಗ್ನೇ ಮಮ ಸ್ತುತೋ ವಾಶ್ರಾಯ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ।

ಗೋಷ್ಯಂ ಗಾವ ಇವಾಶತ ॥ ೧೭ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಉತ | ತ್ವಾ | ಅಗ್ನೇ | ಮಮ | ಸ್ತುತಃ | ವಾಶ್ರಾಯ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ |

ಗೋಷ್ಯಂ | ಗಾವಃ | ಇವ | ಅಶತ ॥ ೧೭ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ಸ್ತುತಃ ಸ್ತುತಯೋ ವಾಶ್ರಾಯ ವಾಶನಶೀಲಾಯ ವತ್ಸಾಯ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ಪಯಃ ಕಾಮಯಮಾನಾಯ ದೋಗ್ಧಂ ಗೋಷ್ಯಂ ಗಾವ ಇವ ಯಥಾ ಗಾವಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ತಥಾಶತ | ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಾಶ್ರಾಯ—ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅರಚುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳಿಗೆ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ—ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡಲು | ಗಾವಃ—ಪಶುಗಳು | ಗೋಷ್ಯಂ ಇವ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆತುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಸ್ತುತಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಶತ—(ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು) ಸವಿಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅರಚುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಪಶುಗಳು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆತುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ, ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಸವಿಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

My praises hasten to you, Agni, as cows enter their stalls (to give milk) to the thirsting calves.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮು ವಿಶ್ವಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪೃಥಕ್ |

ಅಗ್ನೇ ಕಾಮಾಯ ಯೇಮಿರೇ || ೮ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತುಭ್ಯಂ | ತಾಃ | ಅಂಗಿರಸ್ತಮು | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ | ಪೃಥಕ್ |

ಅಗ್ನೇ | ಕಾಮಾಯ | ಯೇಮಿರೇ || ೧೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಂಗಿರಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪ್ರಜಾಃ ಕಾಮಾಯಾತ್ಮನಃ ಕಾಮಾಸಿದ್ಧೈರ್ಥಂ ಪೃಥಗ್ಗೇಮಿರೇ | ನಿಯಚ್ಛಂತಿ |

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಅಂಗಿರಸ್ತಮು—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತಾಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರೂ ಆದ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ—ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಕಾಮಾಯ—ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನಗೆ | ಪೃಥಕ್—ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ | ಯೇಮಿರೇ—ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

! ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ !

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

To you, Agni, who are the chief of the Angirasa, all people have severally recourse for the attainment of their desires.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಗ್ನಿಂ ದೀಭಿರ್ಮನೀಷಿಣೋ ನೇಧಿರಾನೋ ವಿಪತ್ಸಿತಃ |

ಅದ್ವ್ಯಸದ್ವಾಯ ಹಿನ್ನಿರೇ || ೧೯ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಂ | ಧೀಭಿಃ | ಮನೀಷಿಣಃ | ಮೇಧಿರಾಸಃ | ವಿಸ್ತೃಚಿತ್ಃ |

ಅದ್ವೈತದ್ಯಾಯ | ಹಿನ್ವಿರೇ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನೀಷಿಣೋ ಮನಸ ಈಶ್ವರಾ ಮೇಧಿರಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ವಿಸ್ತೃತಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ
ಯಜಮಾನಾ ಧೀಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿರದ್ವೈತದ್ಯಾಯಾನ್ನಸ್ಯ ಭಜನಾಯಾಗ್ನಿಂ ಹಿನ್ವಿರೇ | ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮನೀಷಿಣಃ—ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರೂ | ಮೇಧಿರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ | ವಿಸ್ತೃತಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರೂ
ಆದ ಯಜಮಾನರು | ಧೀಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಅದ್ವೈತದ್ಯಾಯ—ಅನ್ನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹಿನ್ವಿರೇ—ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞರೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ಅನ್ನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The wise, the intelligent, the sagacious, propitiate Agni with
sacrifices for the attainment of food.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತಂ ತ್ವಾನುಜ್ಞೇಷು ವಾಜಿನಂ ತನ್ನಾನಾ ಅಗ್ನೇ ಅಧ್ವರಂ ||

ವಹ್ನಿಂ ಹೋತಾರಮಿಳತೇ || ೨೦ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ತಂ | ತ್ವಾಂ | ಅಜ್ಞೇಷು | ವಾಜಿನಂ | ತನ್ನಾನಾ | ಅಗ್ನೇ | ಅಧ್ವರಂ |

ವಹ್ನಿಂ | ಹೋತಾರಂ | ಈಳತೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನಾಜಿನಂ ಬಲಿನಂ ವಹ್ನಿಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾರಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾ-
ವಾಹ್ವತಾರಂ ತಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ತ್ವಾಮಜ್ಞೇಷು ಗೃಹೇಷ್ಟಧ್ವರಂ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾ ವಿಸ್ತಾರಯಂತೋ
ಯಜಮಾನಾ ಈಳತೇ | ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಧ್ವರಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ತನ್ನಾನಾಃ—ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ
ಯಜಮಾನರು | ನಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ವಹ್ನಿಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಜ್ಞೇಷು—
ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ | ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ ಯಜಮಾನರು ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ವಹಿಸುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Preparing the sacrifice in their mansions, (the worshippers) adore
you, Agni, the powerful, the bearer (of the oblation), the invoker of
the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪುರುತ್ತ್ರಾ ಹಿ ಸದ್ಯಜ್ಞಸಿ ವಿಶೋ ವಿಶ್ವಾ ಅನು ಪ್ರಭುಃ |

ಸಮತ್ಸ್ನು ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುರುತ್ತ್ರಾ | ಹಿ | ಸದ್ಯಜ್ಞ | ಅಸಿ | ವಿಶಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅನು | ಪ್ರಭುಃ |

ಸಮತ್ಸ್ನು | ತ್ವಾ | ಹವಾಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಹಿ ಯತಃ ಪ್ರಭು ಪ್ರಭುಃ | ಸುಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಪುರುತ್ತ್ರಾ ಬಹುಷು
ಪ್ರದೇಶೇಷು ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ವಿಶಃ ಪ್ರಜಾ ಅನು ಸದ್ಯಜ್ಞ ಸಮಾನದರ್ಶ್ಯಸಿ ಅತಸ್ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಮತ್ಸ್ನು
ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಹವಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಹಿ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ | ಪ್ರಭುಃ—ನೀನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ | ಪುರುಶ್ವಾ—ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಿಶಃ—ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು | ಅನು ಸದ್ಯಜ್—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವವನಾಗಿಯೂ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೋ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸಮತ್ಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಹವಾಮಹೇ—ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನೀನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವವನಾಗಿಯೂ ಆಗದ್ದೀಯೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

You are the lord, you behold all people alike in many places : we therefore invoke you in battles.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮಾಳಿಷ್ಟ ಯ ಆಹುತೋಽಗ್ನಿರ್ವಿ ಭ್ರಾಜತೇ ಘೃತೈಃ |

ಇಮಂ ನಃ ಶೃಣವತ್ಥ ವಂ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಈಳಿಷ್ಟ | ಯಃ | ಆಹುತೇಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ವಿಭ್ರಾಜತೇ | ಘೃತೈಃ |

ಇಮಂ | ನಃ | ಶೃಣವತ್ | ಹವಂ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋಽಗ್ನಿಘೃತೈಃ ಸಹಾಹುತೋ ವಿಭ್ರಾಜತೇ ಯಶ್ಚ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಿಮಂ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣೋತಿ ತಮಗ್ನಿವಿಾಳಿಷ್ಟ | ಸ್ತುಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ಘೃತೈಃ—ಆಜ್ವರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ | ಆಹುತೇಃ—ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ವಿಭ್ರಾಜತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೋ ಮತ್ತು | ಯಃ—ಯಾರು | ನಃ—ನಮ್ಮ |

ಇಮಂ ಹವಂ—ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶೃಣುವತ್—ಕೇಳುವನೋ | ತಂ—ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಳಿಷೈ—
ಸ್ತುತಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಆಜ್ಞರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೋ ಮತ್ತು
ಯಾರು ನಮ್ಮ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳುವನೋ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Adore that Agni who shines brightly when fed with offerings of
butter, who hears this our invocation.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹವಾಮುಹೇ ಶೃಣ್ವಂತಂ ಜಾತವೇದಸಂ |

ಅಗ್ನೇ ಘ್ನಂತಮಪ ದ್ವಿಷಃ || ೨೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹವಾಮುಹೇ | ಶೃಣ್ವಂತಂ | ಜಾತವೇದಸಂ |

ಅಗ್ನೇ | ಘ್ನಂತಂ | ಅಪ | ದ್ವಿಷಃ || ೨೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಧನಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ನಾ ದ್ವಿಷಃ ಶತ್ರುನಶಃ ಘ್ನಂತಂ ಹಿಂಸಂತಂ
ಶೃಣ್ವಂತಮಸ್ಮದೀಯಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣ್ವಂತಂ ಚ ತ್ವಾಂ ವಯಮಾಂಗಿರಸಾ ಹವಾಮುಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು |
ಅಪ ಘ್ನಂತಂ—ನಾಶಮಾಡುವವನೂ | ಶೃಣ್ವಂತಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವನೂ ಆದ | ತಂ ತ್ವಾ—
ಅದೇ ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮುಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ಕೇಳುವವನೂ ಆದ ಅದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you, Agni, who are Jatavedas, listening (to our praises),
exterminating our foes

|| ಸಂಹಿತಾರಾಠಃ ||

ವಿಶಾಂ ರಾಜಾನಮದ್ಭುತಮಧ್ಯಕ್ಷಂ ಧರ್ಮಣಾಮಿಮಂ |

ಅಗ್ನಿವಿಾಳೇ ಸ ಉ ಶ್ರವತ್ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶಾಂ | ರಾಜಾನಂ | ಅದ್ಭುತಂ | ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ | ಧರ್ಮಣಾಂ | ಇಮಂ |

ಅಗ್ನಿಂ | ಈಳೇ | ಸಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಶ್ರವತ್ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶಾಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ರಾಜಾನನಿಾಶ್ವರಮದ್ಭುತಂ ಮಹಾಂತಂ ಧರ್ಮಣಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಧ್ಯಕ್ಷ-
ಮನುಸಂಧಾತಾರಮಿಮಮಗ್ನಿವಿಾಳೇ | ಸ್ತಾಮಿ | ಸ ಉ ಸ ಏವಾಗ್ನಿಃ ಶ್ರವತ್ | ಅಸ್ಮದೀಯಾಂ
ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣೋತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ | ರಾಜಾನಂ—ಈಶ್ವರನೂ | ಅದ್ಭುತಂ—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ |
ಧರ್ಮಣಾಂ—ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ | ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ—ಪ್ರೇರಕನಾದ ನೇತೃವೂ ಆದ | ಇಮಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಈ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸ ಉ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶ್ರವತ್—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕನಾದ ನೇತೃವೂ
ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translations.

I praise this Agni, the sovereign of men, the wonderful, the
superintendent of holy acts : may he bear me.

|| ಸಂಹಿತಾರಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಿಶ್ವಾಯುನೇಪಸಂ ಮರ್ಯಂ ನ ವಾಜಿನಂ ಹಿತಂ |

ಸಸ್ತಿಂ ನ ವಾಜಯಾಮಸಿ || ೨೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಂ | ವಿಶ್ವಾಯುನೇಪಸಂ | ಮರ್ಯಂ | ನ | ನಾಜಿನಂ | ಹಿತಂ |
 ಸಪ್ತಿಂ | ನ | ನಾಜಯಾಮಸಿ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಾಯುನೇಪಸಂ ಸರ್ವಗತಬಲಮಗ್ನಿಂ ನಾಜಿನಂ ಬಲಿನಂ ಮರ್ಯಂ ನ ಮನುಷ್ಯಮಿವ
 ಹಿತಂ ಸಪ್ತಿಂ ನಾಶ್ವಮಿವ ನಾಜಯಾಮಸಿ | ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹವಿಭಿಶ್ಚ ಬಲಿನಂ ಕುರ್ಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರ್ಯಂ ನ—ಮಾನವನಂತೆ | ಹಿತಂ—ಹಿತಕಾರಕನೂ | ಸಪ್ತಿಂ ನ—ಅಶ್ವದಂತೆ | ನಾಜಿನಂ—
 ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ವಿಶ್ವಾಯುನೇಪಸಂ—ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿ
 ಯನ್ನು | ನಾಜಯಾಮಸಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಮಾನವನಂತೆ ಹಿತಕಾರಕನೂ, ಅಶ್ವದಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ
 ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invigorate like a horse that (Agni) whose might is everywhere present; who is noble, strong, and benevolent.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಘ್ನಿನ್ಮಧ್ರಾಣ್ಯಪ ದ್ವಿಷೋ ದಹನ್ರಕ್ಷಾಂಸಿ ವಿಶ್ವಹಾ |
 ಅಗ್ನೇ ತಿಗ್ನೇನ ದೀದಿಹಿ || ೨೬ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಘ್ನಿನ್ | ಮಧ್ರಾಣಿ | ಅಪಿ | ದ್ವಿಷಃ | ದಹನ್ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ವಿಶ್ವಹಾ |
 ಅಗ್ನೇ | ತಿಗ್ನೇನ | ದೀದಿಹಿ || ೨೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಮಧ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸಕಾನ್ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಠಾನಪ ಘ್ನಿನ್ ಹಿಂಸನ್ ವಿಶ್ವಹಾ
 ಸರ್ವದಾ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ದಹಂಸ್ತಿಗ್ನೇನ ತೀಕ್ಷ್ಣೇನ ತೇಜಸಾ ದೀದಿಹಿ | ದೀಪ್ಯಸ್ವ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವ್ಯುಧ್ರಾಣಿ—ಹಿಂಸಕರಾದ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅಸಘ್ನಿನ್—
ನಾಶಮಾಡುತ್ತಲೂ | ವಿಶ್ವಹಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ದಹನ್—ದಹಿಸುತ್ತಲೂ |
ತಿಗ್ಮೇನ—ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ದೀದಿಹಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ದಹಿಸುತ್ತಲೂ, ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

English Translation.

Slaying the malignant, (driving away) our enemies, everywhere
the Rakshasas, do you, Agni, blaze forth with bright (radiance).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯಂ ತ್ವಾ ಜನಾಸ ಇಂಧತೇ ಮನುಷ್ವದಂಗಿರಸ್ತಮ |

ಅಗ್ನೇ ಸ ಬೋಧಿ ಮೇ ವಚಃ || ೨೭ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಂ | ತ್ವಾ | ಜನಾಸಃ | ಇಂಧತೇ | ಮನುಷ್ವತ್ | ಅಂಗಿರಸ್ತಮ |

ಅಗ್ನೇ | ಸಃ | ಬೋಧಿ | ಮೇ | ವಚಃ || ೨೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಗ್ನೇ ಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಜನಾಸೋ ಜನಾ ಮನುಷ್ವದೃಥಾ ಮನುಷ್ವಘೇಂಧತೇ
ದೀಪಯಂತಿ ಸ ತ್ವಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ವಚಃ ಸ್ತುತಿಂ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ವ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯಾಂ—ಯಾವ |
ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಜನಾಸಃ—ಮಾನವರೆಲ್ಲ | ಮನುಷ್ವತ್—ಮನುವು ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ | ಇಂಧತೇ—
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ | ಸಃ—ಅಂತಹ ನೀನು | ಮೇ—ನನ್ನ | ವಚಃ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧಿ—ತಿಳ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಮನುವು ಹಿಂದೆ
ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಿಳ.

English Translation.

Chief of the Angirasas, whom men kindle as did Manuṣ; Agni, hear my words.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್‌ಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸೃಪ್ಸುಜಾ ವಾ ಸಹಸ್ಯತ |

ತಂ ತ್ವಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ಹವಾಮಹೇ || ೨೮ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ದಿವಿಜಾಃ | ಅಸಿ | ಅಪ್ಸುಜಾಃ | ವಾ | ಸಹಸ್ಯತ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯದ್ಯಸ್ತಂ ದಿವಿಜಾ ದಿವಿಭವೋಽಸಿ ಭವಸಿ ಅಪ್ಸುಜಾ ನಾಂತರಿಕ್ಷಜಾತಕ್ವ ಭವಸಿ ಸಹಸ್ಯತಃ ಸಹಸಾ ಬಲೇನ ಕೃತಶ್ಚಾಸಿ ತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಗ್ನಿಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿರ್ಭಿರ್ಹವಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನೀನು | ದಿವಿಜಾಃ—ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೋ | ಅಪ್ಸುಜಾ ವಾ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ | ಸಹಸ್ಯತಃ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನೀನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We worship with praises you, Agni, who are born in heaven or in the waters, elicited by strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ ಘೇತ್ತೇ ಜನಾ ಇಮೇ ವಿಶ್ವಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪೃಥಕ್ |
ಧಾಸಿಂ ಹಿನ್ವಂತ್ಯತ್ತವೇ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ | ಘ | ಇತ್ | ತೇ | ಜನಾಃ | ಇಮೇ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ | ಪೃಥಕ್ |
ಧಾಸಿಂ | ಹಿನ್ವಂತಿ | ಅತ್ತವೇ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಘ ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ತ ಇಮೇ ಮಯಾ ದೃಶ್ಯಮಾನಾ ಜನಾ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಃ
ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ಧಾಸಿಮನ್ನಂ ಹವಿರತ್ತವೇಽದನಾಯ ಪೃಥಗ್ಗಿನ್ವಂತಿ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರೂ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುವವರೂ |
ತೇ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಮಾನವ ಜನರೆಲ್ಲಾ | ತುಭ್ಯಂ ಘೇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅತ್ತವೇ—ನಿನ್ನ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಧಾಸಿಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಪೃಥಕ್—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ |
ಹಿನ್ವಂತಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಪೃಥ್ವೀನಿವಾಸಿಗಳೂ ಆದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವರೂ
ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

All these people, the inhabitants (of the earth), offer severally to
you (sacrificial) food for your eating and enjoyment.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ಘೇದಗ್ನೇ ಸ್ವಾಧ್ಯೋಽಹಾ ವಿಶ್ವಾ ನೃಚಕ್ಷಸಃ |
ತರಂತಃ ಸ್ಯಾಮ ದುರ್ಗಹಾ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ಘ | ಇತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ | ಅಹಾ | ವಿಶ್ವಾ | ನೈಚಕ್ಷಸಃ |

ತರಂತಃ | ಸ್ಯಾಮ | ದುರ್ಗಹಾ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತೇ ಘೇತ್ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ಖಲು ವಯಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸಂತೋ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನ್ಯಹಾಹಾನಿ ನೈಚಕ್ಷಸೋ ದ್ರಷ್ಟಾರಕ್ಷ ದುರ್ಗಹಾ ದುಃಖೇನ ಗಾಹಯಿತವ್ಯಾನಿ ತರಂತಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತೇ ಘೇತ್—ನಿನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಅಹಾ—ಅಹಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ನೈ ಚಕ್ಷಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ದುರ್ಗಹಾ—ಕಠಿನವಾದ ದುಃಖಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು | ತರಂತಃ—ದಾಟುತ್ತಾ | ಸ್ಯಾಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ, ನಾವು ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಅಹಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಕಠಿನವಾದ ದುಃಖಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾ ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Agni, through you, may we, skilled in sacrifices and beholding men all our days, pass through (all) difficulties.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ಮಂದ್ರಂ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ತೀರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ |

ಹೃದ್ಭಿರ್ಮಂದ್ರೇಭಿರೀಮಹೇ || ೩೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಮಂದ್ರಂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ | ತೀರಂ | ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ |

ಹೃತ್ಭಿಃ | ಮಂದ್ರೇಭಿಃ | ಈಮಹೇ || ೩೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಂದ್ರಂ ಮಾದನಂ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಬಹುಪ್ರಿಯಂ ಶೀರಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಶಯನಶೀಲಂ ಪಾವಕ-
ಶೋಚಿಷಂ ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಮಗ್ನಿಂ ಹೃದ್ಧಿರ್ಮನೋಹರೈರ್ಮಂದ್ರೈರ್ಮಾದನೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರೀಮಹೇ |
ಯಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಂದ್ರಂ—ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ | ಶೀರಂ—ದುಷ್ಟಪ್ರದೇಶ
ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ | ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹೃದ್ಧಿಃ—ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾದವೂ | ಮಂದ್ರೇಭಿಃ—ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೂ
ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

• ಭಾವಾರ್ಥ •

ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ, ದುಷ್ಟಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ, ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ
ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾದವೂ, ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೂ ಆದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke with cheerful and delightful (hymns) the gladdening
Agni, dear to many, who abides in the sacrifice with purifying brilliance.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಶೀರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಕರು ತಮ್ಮ
ನಿರುಕ್ತದಲ್ಲಿ—

ಶೀರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ | ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಂ | ಅನುಶಾಯನಮಿತಿ ವಾಶಿನಮಿತಿ ವಾ |

(೨-೪-೧೪)

ಇಲ್ಲಿ ಶೀರಂ ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಎಂದರೆ, ಅಗ್ನಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರಿಂದ ಶೀರಂ
ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಭೂತಜಾತ(ಪ್ರಾಣಿ)ಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಔಷ್ಣ್ಯರೂಪದಿಂದ ಇರುವವನು ಅಥವಾ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇರುವವನಾದ್ದರಿಂದ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಶೀರಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಎಂದರೆ
ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವನು ಎಂದರ್ಥವು.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ||

ಸ ತ್ವಮುಗ್ನೇ ವಿಭಾವಸುಃ ಸೃಜನ್ಮೂರ್ಯೋ ನ ರತ್ನಿಭಿಃ |

ಶರ್ಧನ್ತಮಾಂಸಿ ಜಿಘ್ನಸೇ || ೩೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಷಃ | ತ್ವಂ | ಅಗ್ನೇ | ವಿಭಾವಸುಃ | ಸೃಜನ್ | ಸೂರ್ಯಃ | ನ | ರಶ್ಮಿಭಿಃ |
ಶರ್ಧನ್ | ತಮಾಂಸಿ | ಜಿಘ್ನಸೇ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಭಾವಸುರೋಪಿರೋಚನಃ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಸೃಜನ್ಮದ್ಯನ್ ಸೂರ್ಯೋ ನ
ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಸ್ತಥಾ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ಶರ್ಧನ್ ಬಲಂ ಕುರ್ವಂಸ್ತಮಾಂಸಿ ಜಿಘ್ನಸೇ | ನಾಶಯಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಿಭಾವಸುಃ—ಪ್ರಭೆಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ
ಆದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸೂರ್ಯೋ ನ—ಸೂರ್ಯನಂತೆ | ಸೃಜನ್—ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ |
ರಶ್ಮಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ | ಶರ್ಧನ್—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ | ತಮಾಂಸಿ—ಕತ್ತಲೆಗಳನ್ನು | ಜಿಘ್ನಸೇ—
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಭೆಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನೀನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕತ್ತಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Shining forth, Agni, like the rising sun displaying your strength
by your beams, you destroy the darkeess.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತತ್ತೇ ಸಹಸ್ವ ಈಮಹೇ ದಾತ್ರಂ ಯನ್ನೋಪದಸ್ಯತಿ |
ತ್ವದಗ್ನೇ ವಾಯುಂ ವಸು || ೩೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ತೇ | ಸಹಸ್ವಃ | ಈಮಹೇ | ದಾತ್ರಂ | ಯತ್ | ನ | ಉಪದಸ್ಯತಿ |
ತ್ವತ್ | ಅಗ್ನೇ | ವಾಯುಂ | ವಸು || ೩೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಸಹಸ್ರೋ ಬಲವನ್ನಗ್ನೇ ತೇ ತವ ಯದ್ವಸು ನೋಪದಸ್ಯತಿ ನೋಪಕ್ಷೀಯತೇ ತದ್ಧಾತ್ರಂ
ದಾತವ್ಯಂ ನಾರ್ಯಂ ವರಣೀಯಂ ಚ ವಸು ಧನಂ ತ್ವತ್ತ್ವತ್ತ ಈಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ |

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ಸಹಸ್ರಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು |
ನೋಪದಸ್ಯತಿ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ | ತತ್—ಅಂತಹ | ದಾತ್ರಂ—ದಾನಮಾಡಲು
ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ | ನಾರ್ಯಂ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಆದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ತ್ವತ್—ನಿನ್ನಿಂದ |
ಈ ಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಯಾವ ಧನವು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತಹ
ದಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ, ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit from you, strong Agni, that desirable wealth which is in
your gift and which decays not.

ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಿಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ವಿರೂಪಸ್ಯಾಪ್ತಂ ಪ್ರಾಗ್ಗುತ್ಸ-
ಪ್ರಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರವಾಗ್ನೇಯಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಂಶದಿತಿ ||
ಪ್ರಾತರನುವಾಕೇ ಗಾಯತ್ರೇ ಛಂದಸ್ಯಾತ್ಪಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚೇದಂ ವಿನಿಯುಕ್ತಂ || ಮಹಾವ್ರತೇ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿ-
ಮಿತ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ತಃ ಸಾಮಿಧೇನ್ಯಃ | ತಥಾ ಚ ಪಂಚವಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ
ಚತಸ್ರೋ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಯಪಭಃ | ಐ. ಅ. ೫-೧-೧ | ಇತಿ || ಅತಿಥ್ಯಾಯಾಂ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತ್ಯೇಷಾ
ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತಾ ಸ್ಯಾಯಸ್ತು ತಮೇತು
ತೇ | ಅ. ೪-೫ | ಇತಿ || ಅವಾವಾಸ್ಯಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ |
ವ್ಯಧಸ್ತಂತಾವಮಾನಾಸ್ಯಾಯಾಮಗ್ನಿಃ ಪ್ರಶ್ನೇನ ಮನ್ನನಾ | ಅ ೧-೫ | ಇತಿ || ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸಯೋ-
ರಾಗ್ನೇಯಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾಗ್ನಿಮೂರ್ಧೇತ್ಯೇಷಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಭುವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ |

ಅ. ೧-೬ | ಇತಿ || ಮೂರ್ಧನ್ವದ್ಗುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇರಸ್ಯೈವೈವಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ನಿತ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ವ
ಇತಿ || ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಷು ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯಾಮಿಷ್ಟ್ಯಾವಗ್ನೇಃ ಶುಚೀರನುವಾಕ್ಯಾಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ
ಇತ್ಯೇಷಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ | ಅ. ೨-೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಂಶತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆತ್ಮಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಾರಂಭದ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಾಮಿಧೇನೀಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತ್ರೋ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಯಶಭಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೧-೧) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಆತಿಥ್ಯೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತಾಪ್ಯಾಯಗ್ನ ಸಮೇತು ತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೪-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅನುವಾಕ್ಯೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ (ದರ್ಶೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ) ಈ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವೃಧನ್ವಂತಾವಮಾವಾಸ್ಯಾಯಾಮಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಮನ್ಮನಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೧-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ದರ್ಶ ಪೂರ್ಣವಾಸೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೧೬ ನೇ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಭುವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೧-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮೂರ್ಧನ್ವದ್ಗುಣಾಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿತ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿಃ ಎಂಬ ದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೨೧ ನೇ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೩೬, ೩೭, ೩೮, ೩೯, ೪೦, ೪೧ ||

! ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೯೦ |

! ಋಷಿ—ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸಃ |

! ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ |

! ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತ ಘೃತೈರ್ಬೋಧಯತಾತಿಥಿಂ |
ಆಸ್ಮಿನ್ಹವ್ಯಾ ಜುಹೋತನ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಮಿಧಾ | ಅಗ್ನಿಂ | ದುವಸ್ಯತ | ಘೃತೈಃ | ಬೋಧಯತ | ಅತಿಥಿಂ |
ಆ | ಆಸ್ಮಿನ್ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಹೋತನ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯತ್ತಿಷಃ ಅತಿಥಿಮತಿಥಿವತ್ಪ್ರಿಯಮಗ್ನಿಂ ಸಮಿಧಾ ದುವಸ್ಯತ | ಪರಿಚರತ | ಘೃತೈರ್ದೀ-
ಪ್ತಿಸಾಧನೈರಾಜ್ಯೈರ್ಬೋಧಯತ ಚ | ಆಸ್ಮಿನ್ಸಮಿದ್ಧೇಽಗ್ನಾ ಹವ್ಯಾ ಹವೀಂಷ್ಯಾ ಜುಹೋತನ |
ಆ ಜುಹುತ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೇ) ಅತಿಥಿಂ—ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸಮಿಧಾ—
ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ | ದುವಸ್ಯತ—ಪೂಜಿಸಿರಿ | ಘೃತೈಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಾಧನವಾದ ಆಜ್ಯಗಳಿಂದ | ಬೋಧಯತ—
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ | ಆಸ್ಮಿನ್—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು |
ಆ ಜುಹೋತನ—ಅರ್ಪಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೇ, ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲನ
ಸಾಧನವಾದ ಆಜ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರಿ.

English Translation.

Honour Agni with fuel, awaken him, the guest, with (libations of)
butter ; offer the oblations in him.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ ವೇ ವರ್ಧಸ್ವಾನೇನ ಮನ್ಮನಾ |
ಪ್ರತಿ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಹರ್ಯ ನಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಷಸ್ವ | ಮೇ | ವರ್ಧಸ್ವ | ಅನೇನ | ಮನ್ಮನಾ |
ಪ್ರತಿ | ಸ್ತುತುಕ್ತಾನಿ | ಹರ್ಯ | ನಃ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಮ ಅಂಗಿರಸಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತೋಮಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ | ಅನೇನ ಮನ್ಮನಾ ಮನನೀಯೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ವರ್ಧಸ್ವ ಚ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಪ್ರತಿ ಹರ್ಯ | ಕಾಮಯ ಚ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಸ್ತೋಮಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು | ಅನೇನ ಮನ್ಮನಾ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ | ವರ್ಧಸ್ವ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸೂಕ್ತಾನಿ—ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು | ಪ್ರತಿ ಹರ್ಯ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸೇವಿಸು. ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ನಮ್ಮ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Agni, accept my praise, be invigorated by this prayer ; be favourable to our hymns.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಪುರೋ ದಧೇ ಹವ್ಯವಾಹನುಪ ಬ್ರುವೇ |
ದೇವಾ ಆ ಸಾದಯಾದಿಹ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಂ | ದೂತಂ | ಪುರಃ | ದಧೇ | ಹವ್ಯವಾಹಂ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |
ದೇವಾನ್ | ಆ | ಸಾದಯಾತ್ | ಇಹ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೂತಂ ದೇವಾನಾಂ ಹವ್ಯವಾಹಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಢಾರಂ ಚಾಗ್ನಿಂ ಪುರೋ ದಧೇ | ಪುರಸ್ಕ-
ರೋಮಿ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪಸ್ತಾಮಿ ಚ | ಸೋಽಗ್ನಿರಿಹ ಯಜ್ಞೇ ದೇವಾನಾ ಸಾದಯತ್ |
ಆಸಾದಯತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೂತಂ—ದೇವದೂತನೂ | ಹವ್ಯವಾಹಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಪುರಃ—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ದಧೇ—ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಆ ಸಾದಯತ್—
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವದೂತನೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

I set Agni in the front as the messenger, I adore him as the bearer of
the oblations ; may he cause the gods to sit down here.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ್ತೇ ಬ್ರಹಂತೋ ಅರ್ಚಯಃ ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ ದೀದಿವಃ |

ಅಗ್ನೇ ಶುಕ್ರಾಸ ಈರತೇ || ೪ || .

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ತೇ | ಬ್ರಹಂತಃ | ಅರ್ಚಯಃ | ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ | ದೀದಿವಃ |

ಅಗ್ನೇ | ಶುಕ್ರಾಸಃ | ಈರತೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೀದಿವೋ ದೀಪ್ತಾಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ ಸಮಿಧ್ಯವಾನಸ್ಯ ತೇ ತವ ಬ್ರಹಂತೋ ಮಹಂತಃ
ಶುಕ್ರಾಸೋ ಜ್ವಲಂತೋಽರ್ಚಯೋ ದೀಪ್ತಯ ಉದೀರತೇ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ದೀದಿವಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಬೃಹಂತಃ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ಶುಕ್ರಾಸಃ—ಕಾಂತಿಯುತವಾದವೂ ಆದ | ಅರ್ಚಯಃ—ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ಉದೀರತೇ—ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತವೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಕಾಂತಿಯುತವಾದವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತವೆ.

English Translation.

Brilliant Agni, as you are kindled, your great flames start blazing up .

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಉಪ ತ್ವಾ ಜುಹ್ವೋ ಽ ಮಮ ಘೃತಾಚೀರ್ಯಂತು ಹರ್ಯತ |

ಅಗ್ನೇ ಹವ್ಯಾ ಜುಷಸ್ವ ನಃ || ೫ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಉಪ | ತ್ವಾ | ಜುಹ್ವಃ | ಮಮ | ಘೃತಾಚೀಃ | ಯಂತು | ಹರ್ಯತ |

ಅಗ್ನೇ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಷಸ್ವ | ನಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರ್ಯತ ಕಾಮಯಮಾನಾಗ್ನೇ ಮಮ ಮದೀಯಾ ಘೃತಾಚೀರ್ಘೃತಮಂಚಂತ್ಯೋ ಜುಹ್ವಃ ಸ್ತುಚಿಸ್ತಾ ತ್ವಾಮುಪ ಯಂತು | ನೋಽಸ್ತಾಕಂ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ ಚ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ಹರ್ಯತ—ಮಂಗಳಕರನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಘೃತಾಚೀಃ—ಘೃತವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ | ಜುಹ್ವಃ—ಸ್ತುತ್ವಾತ್ಮಿಗಳು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಉಪ ಯಂತು—ಸಮೀಪಿಸಲಿ | ಷಃ—ನಮ್ಮ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಂಗಳಕರನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಘೃತವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಸ್ತುತ್ವಾತ್ಮಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸು.

English Translation.

Let my ladles, filled with butter, come near you, O propitious one ;
Agni, receive our oblations,

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಂತ್ರಂ ಹೋತಾರಮೃತ್ವಿಜಂ ಚಿತ್ರಭಾನುಂ ವಿಭಾವಸುಂ |
ಅಗ್ನಿಮಿಾಳೇ ಸ ಉ ಶ್ರವತ್ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಂತ್ರಂ | ಹೋತಾರಂ | ಮೃತ್ವಿಜಂ | ಚಿತ್ರಭಾನುಂ | ವಿಭಾವಸುಂ |
ಅಗ್ನಿಂ | ಈಳೇ | ಸಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಶ್ರವತ್ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಂತ್ರಂ ಮಾದನಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವತಾರಮೃತ್ವಿಜಮೃತೌ ಯೆಷ್ಟವ್ಯಂ
ಚಿತ್ರಭಾನುಂ ಚಿತ್ರದೀಪ್ತಿಂ ವಿಭಾವಸುಂ ದೀಪ್ತಿಧನಮಗ್ನಿಮಿಾಳೇ | ಸ್ತಾಮಿ | ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಶ್ರವತ್ |
ಅಸ್ಮದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣೋತ್ಪೇವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಂತ್ರಂ—ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವವನೂ |
ಮೃತ್ವಿಜಂ—ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ | ಚಿತ್ರಭಾನುಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ |
ವಿಭಾವಸುಂ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶ್ರವತ್—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವವನೂ, ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ,
ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ
ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

I worship Agni, the exhilarating invoker (of the gods), the priest,
him who shines forth with various lustre, and is rich in brilliance ; may
he give ear.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪ್ರ॒ತ್ನಂ॑ ಹೋ॒ತಾರ॑ವಿ॒ಡ್ಯಂ॑ ಜು॒ಷ್ವ॑ಮ॒ಗ್ನಿಂ॑ ಕ॒ವಿಕ್ರ॑ತುಂ ।
ಅ॒ಧ್ವ॒ರಾಣಾ॑ನು॒ಭಿಶ್ರಿಯಂ॑ ॥ ೭ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಪ್ರ॒ತ್ನಂ॑ | ಹೋ॒ತಾರಂ॑ | ಈ॒ಡ್ಯಂ॑ | ಜು॒ಷ್ವಂ॑ | ಅ॒ಗ್ನಿಂ॑ | ಕ॒ವಿಕ್ರ॑ತುಂ ।
ಅ॒ಧ್ವ॒ರಾಣಾಂ॑ | ಅ॒ಭಿಶ್ರಿಯಂ॑ ॥ ೭ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪ್ರತ್ನಂ ಪುರಾಣಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾರವಿಡ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಜುಷ್ವಂ ಪ್ರೀತಂ ಸೇವಿತಂ ವಾ ಕವಿಕ್ರತುಂ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಯಜ್ಞಾನುಭಿಶ್ರಿಯಮಭಿಶ್ರಿಯತಾರವಿಡ್ಯಮಗ್ನಿವಿಾಳೇ | ಸ್ತೌಮಿ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನೂ | ಈಡ್ಯಂ—ಸ್ತುತ್ಯನೂ | ಜುಷ್ವಂ—ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ | ಕವಿಕ್ರತುಂ—ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಧ್ವರಾಣಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಅಭಿಶ್ರಿಯಂ—ಮುಖ್ಯವಾದ ಅತಿಥಿಯೂ ಆದ (ಪೂಜ್ಯನೂ) | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು (ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ).

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಪುರಾತನನೂ, ಹೋತೃರೂಪನೂ, ಸ್ತುತ್ಯನೂ, ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ, ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅತಿಥಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(I worship) the beloved Agni, the ancient adorable invoker (of the gods), the wise, the frequenter of sacrifices.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಜು॒ಷ್ವಾಣೋ॑ ಅಂ॒ಗಿರ॑ಸ್ತ॒ಮೇಮಾ॑ ಹ॒ವ್ಯಾನ್ಯಾ॑ನು॒ಷಕ್ ।
ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ಯ॒ಜ್ಞಂ॑ ನ॒ಯ ಯು॒ತುಥಾ॑ ॥ ೮ ॥

|| ೫೬೫.೬ ||

ಜುಷಾಣಃ | ಅಂಗಿರಸ್ಯತಮ | ಇಮಾ | ಹವ್ಯಾನಿ | ಅನುಷಕ್ |

ಅಗ್ನೇ | ಯಜ್ಞಂ | ನಯ | ಯತುಥಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಂಗಿರಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಗ್ನೇ ಇಮೇವಾನೃಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಹವ್ಯಾನಿ ದವೀಂಷ್ಯಾ-
ನುಷಗನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಜುಷಾಣಃ ಸೇವಮಾನೋ ಭವ | ಯತುಥಾ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ
ಯಜ್ಞಂ ಚ ನಯ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಇಮಾ ಹವ್ಯಾನಿ—
ನಮ್ಮ ಈ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಅನುಷಕ್—ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿ | ಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಯತುಥಾ—
ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ನಯ—ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕನಾಗು.

! ಭಾವಾರ್ಥ |

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿ
ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕನಾಗು.

English Translation.

Agni, best of the Angirasas, do you, continually accepting these our
oblations, conduct the sacrifice at the due seasons.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ || .

ಸಮಿಧಾನ ಉ ಸಂತ್ಯ ಶುಕ್ರತೋಚೇ ಇಹಾ ವಹ |

ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ಮೈವ್ಯಂ ಜನಂ || ೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಸಂಧಧಾನಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸಂತ್ಯ | ಶುಕ್ರತೋಚೇ | ಇಹ | ಅ | ವಹ |

ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ | ದೈವ್ಯಂ | ಜನಂ || ೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಸಂತ್ಯ ಭಜನಶೀಲ ಶುಕ್ರತೋಚೇ ಜ್ವಲದೀಪ್ತೇ ತ್ವಂ ಸಮಿಧಾನ ಉ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಏವ
ದೈವ್ಯಂ ದೇವಸಂಬಂಧಿನಂ ಜನಂ ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ಮೈವ್ಯಂ ಯಜ್ಞ ಅ ವಹ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಂತ್ಯೆ—ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ | ಶುಕ್ರಶೋಚೇ—ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸವಿಾಧಾನ ಉ—ನೀನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದೊಡನೆಯೇ | ದೈವ್ಯಂ—ದೇವಪೂಜಾನಿರತರಾದ | ಜನಂ—ಯಜಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು | ಚಿಕಿತ್ವಾನ್—ಅರಿತವನಾಗಿ | ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ವಹ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆತಂದು ಸೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನೂ, ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದೊಡನೆಯೇ, ದೇವಪೂಜಾನಿರತರಾದ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಸೇರಿಸು.

English Translation.

Brilliant-flamed giver of good, do you, the knower, when kindled, bring the host of the gods hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಸ್ತ್ರಂ ಹೋತಾರಮದ್ರುಹಂ ಧೂಮಕೇತುಂ ವಿಭಾವಸುಂ |
ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಕೇತುಮೀಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಸ್ತ್ರಂ | ಹೋತಾರಂ | ಅದ್ರುಹಂ | ಧೂಮಕೇತುಂ | ವಿಭಾವಸುಂ |
ಯಜ್ಞಾನಾಂ | ಕೇತುಂ | ಈಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಸ್ತ್ರಂ ಮೇಧಾವಿನಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾರಮದ್ರುಹಮದ್ರೋಗ್ಗಾರಂ ಧೂಮಕೇತುಂ ಧೂಮಧ್ವಜಂ ವಿಭಾವಸುಂ ದೀಪ್ತಿಧನಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಕೇತುಂ ಪತಾಕಸ್ಥಾನೀಯಮಗ್ನಿಮೀಮಹೇ | ಅಭೀಷ್ಟಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಸ್ತ್ರಂ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನೂ | ಅದ್ರುಹಂ—ದ್ರೋಹರಹಿತನೂ | ಧೂಮಕೇತುಂ—ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಭಾವಸುಂ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಯಜ್ಞಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಕೇತುಂ—ಧ್ವಜರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಮಹೇ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಹೋತೃರೂಪನೂ, ದ್ರೋಹರಹಿತನೂ, ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭಾ ರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಧ್ವಜರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು (ಅಗ್ನಿಯಿಂದ) ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit the wise invoker (of the gods), the beneficent, the smoke-bannered, the resplendent, the banner of the sacrifices.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ನಿ ಸಾಹಿ ನಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿ ಸ್ಮ ದೇವ ರಿಷತಃ ।

ಭಿಂಧಿ ದ್ವೇಷಃ ಸಹಸ್ಯುತ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ನಿ | ಸಾಹಿ | ನಃ | ತ್ವಂ | ಪ್ರತಿ | ಸ್ಮ | ದೇವ | ರಿಷತಃ |

ಭಿಂಧಿ | ದ್ವೇಷಃ | ಸಹಸ್ಯುತ || ೧೧ ||

। ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಸಹಸ್ಯುತ ಬಲೇನ ಕೃತ ದೇವ ದೀಪ್ತಾಗ್ನೇ ರಿಷತೋ ಹಿಂಸಕಾನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರತಿ ನಿ ಸಾಹಿ | ಪ್ರತಿರಕ್ಷ | ಸ್ಮೇತಿ ಪೂರಣಃ | ದ್ವೇಷೋ ದ್ವಿಷಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಭಿಂಧಿ | ವಿದಾರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಹಸ್ಯುತ—ಶಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ | ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ರಿಷತಃ ಪ್ರತಿ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ | ನಿ ಸಾಹಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ದ್ವೇಷಃ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಭಿಂಧಿ—ನಾಶಪಡಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಶಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

Divine Agni, produced by strength, protect us from the injurer, tear asunder our enemies.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಮನ್ಮನಾ ಶುಂಭಾನಸ್ತನ್ವಂ ಸ್ವಾಂ ।
ಕವಿವಿಪ್ರೇಣ ವಾವೃಥೇ ॥ ೧೨ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಃ | ಪ್ರತ್ನೇನ | ಮನ್ಮನಾ | ಶುಂಭಾನಃ | ತನ್ವಂ | ಸ್ವಾಂ |
ಕವಿಃ | ವಿಪ್ರೇಣ | ವಾವೃಥೇ ॥ ೧೨ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಪುರಾಣೇನ ಮನ್ಮನಾ ಮನನೀಯೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಸ್ವಾಂ ಸ್ತುತೀಯಾಂ ತನ್ವಂ ತನುಮಂಗಂ ಶುಂಭಾನಃ ಶೋಭಯನ್ ವಿಪ್ರೇಣ ಮೇಧಾವಿನಾ ಸ್ತೋತ್ರಾ ವಾವೃಥೇ | ಪ್ರವೃದ್ಧೋ ಭವತಿ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಕವಿಃ—ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪ್ರತ್ನೇನ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ಮನ್ಮನಾ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ | ಸ್ವಾಂ—ತನ್ನ | ತನ್ವಂ—ದೇಹವನ್ನು | ಶುಂಭಾನಃ—ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೇಣ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಹಾಯದಿಂದ | ವಾವೃಥೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The wise Agni, beautifying his body with the ancient hymn has grown in might through the intelligent hymner.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಊರ್ಜೋ ನಪಾತನಾ ಹುವೇಗ್ನಿಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ।
ಅಸ್ಮಿವೃಜ್ಞೇ ಸ್ವಧ್ವರೇ ॥ ೧೩ ॥

। ಪದವಾಹಃ ।

ಊರ್ಜಃ | ನಪಾತಂ | ಆ | ಹುವೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಅಸ್ಮಿನ್ | ಯಜ್ಞೇ | ಸ್ವಾಧ್ಯರೇ || ೧೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಊರ್ಜೋಽನ್ಯಸ್ಯ ನಪಾತಂ ಪುತ್ರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಶೋಧಕದೀಪ್ತಿಮಾಗ್ನಿಂ ಸ್ವಾಧ್ಯರೇಽಸು-
ರೈರತೈಂತಮಹಿಸ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ನಜ್ಞ ಆ ಹುವೇ | ಆಹ್ವಯಾಮಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಊರ್ಜಃ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ನಪಾತಂ—ಪುತ್ರನೂ | ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ ಕಾಂತಿ
ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸ್ವಾಧ್ಯರೇ—ಅಸುರರ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾದ | ಅಸ್ಮಿನ್
ಯಜ್ಞೇ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅನ್ನ ಪುತ್ರನೂ, ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಸುರರ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗದ
ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke Agni of purifying lustre, the son of (sacrificial) food in
this inviolable sacrifice.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸ ನೋ ಮಿತ್ರಮಹಸ್ವಮಗ್ನೇ ಶುಕ್ರೇಣ ಶೋಚಿಷಾ |
ದೇವೈರಾ ಸತ್ನಿ ಬರ್ಹಿಷಿ || ೧೪ ||

। ಪದವಾಹಃ ।

ಸಃ | ನಃ | ಮಿತ್ರಮಹಃ | ತ್ವಂ | ಅಗ್ನೇ | ಶುಕ್ರೇಣ | ಶೋಚಿಷಾ |
ದೇವೈಃ | ಆ | ಸತ್ನಿ | ಬರ್ಹಿಷಿ || ೧೪ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಪೂಜನೀಯಾಗ್ನೇ ಸ ತ್ವಂ ಶುಕ್ರೇಣ ಜ್ವಲತಾ ಶೋಚಿಷಾ
ತೇಜಸಾ ದೇವೈಃ ಸಹ ಬರ್ಹಿಷಿ ಯಜ್ಞ ಆ ಸತ್ನಿ | ಅಸೀದ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಮಿತ್ರಮಹಃ—ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ । ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ । ಸೇ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು । ಶುಕ್ರೇಣ—ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ । ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ । ದೇವೈಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ । ನಃ ಬರ್ಹಿಷಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ । ಆ ಸತ್ವಿ—ಕುಳಿತುಕೊ.

। ಭಾಷಾರ್ಥ ।

ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊ.

English Translation.

O Agni, adorable to your friends, sit down with the gods on our sacred grass with your resplendent radiance.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ಅಗ್ನಿಂ ತನ್ನೋಽ ದಮೇ ದೇವಂ ಮರ್ತಃ ಸಪರ್ಯತಿ ।
ತಸ್ಮಾ ಇದ್ವಿದಯದ್ವಸು ॥ ೧೫ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯಃ | ಅಗ್ನಿಂ | ತನ್ನಃ | ದಮೇ | ದೇವಂ | ಮರ್ತಃ | ಸಪರ್ಯತಿ |
ತಸ್ಮಾ | ಇತ್ | ದಿದಯತ್ | ವಸು ॥ ೧೫ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಯೋ ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ದಮೇ ಗೃಹೇಽಗ್ನಿಂ ದೇವಂ ತನ್ನೋ ಧನಸ್ಯ ಪ್ರಾತ್ರ್ಮರ್ಥಮಿತಿ ಶೇಷಃ । ಭೋಜನಂ ತನೇತಿ ಧನನಾಮಸು ಸಾಲಾತ್ । ಸಪರ್ಯತಿ ಪರಿಚರತಿ ತಸ್ಮಾ ಇತ್ತಸ್ಮಾ ಏವ ವಸು ಧನಂ ದಿದಯತ್ । ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯಃ ಮರ್ತಃ—ಯಾವ ಮಾನವನು । ದಮೇ—ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ । ದೇವಂ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು । ತನ್ನಃ—ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ । ಸಪರ್ಯತಿ—ಪೂಜಿಸುವನೋ । ತಸ್ಮಾ ಇತ್—ಆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ । ವಸು—ಧನವನ್ನು । ದಿದಯತ್—ಅಗ್ನಿಯು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಯಾವ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವನೋ, ಆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿಯು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Whatsoever mortal worships the divine Agni in his house (for the attainment) of wealth, to him he gives riches.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಂ ।

ಅಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಜಿನ್ವತಿ ॥ ೧೬ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಃ । ಮೂರ್ಧಾ । ದಿವಃ । ಕಕುತ್ । ಪತಿಃ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ । ಅಯಂ ।

ಅಪಾಂ । ರೇತಾಂಸಿ । ಜಿನ್ವತಿ ॥ ೧೬ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಮೂರ್ಧಾ ದೇವಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಕಕುದುಚ್ಛ್ರಿತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಕ್ಕೆ ಪತಿರಯಮಗ್ನಿರಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಿನ್ವತಿ । ಪ್ರೀಣಯತಿ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಮೂರ್ಧಾ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ । ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ । ಕಕುತ್—ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯು । ಪತಿಃ—ಒಡೆಯನೂ ಆದ । ಅಯಂ ಅಗ್ನಿಃ—ಈ ಅಗ್ನಿಯು । ಅಪಾಂ—ಉದಕಗಳ । ರೇತಾಂಸಿ—ಬೀಜರೂಪಗಳಾದ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ! ಜಿನ್ವತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಉದಕಗಳ ಬೀಜರೂಪಗಳಾದ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ

English Translation.

Agni, the head (of the gods), the summit of heaven,—he the lord of the earth,—gladdens the seed of the waters

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದ್‌ಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ ಶುಕ್ರಾ ಭ್ರಾಜಂತ ಈರತೇ |

ತವ ಜ್ಯೋತಿಂಷ್ಯರ್ಚಯಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಶುಚಿಯಃ | ತವ | ಶುಕ್ರಾಃ | ಭ್ರಾಜಂತಃ | ಈರತೇ |

ತವ | ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ | ಅರ್ಚಯಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತೇ ತವ ಶುಚಿಯೋ ನಿರ್ಮಲಾಃ ಶುಕ್ರಾಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾ ಭ್ರಾಜಂತೋ ದೀಪ್ಯಮಾನಾ ಅರ್ಚಯಃ ಪ್ರಭಾಸ್ತವ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ ತೇಜಾಂಸ್ಯುಪೀರತೇ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಶುಚಿಯಃ—ನಿರ್ಮಲವಾದವೂ | ಶುಕ್ರಾಃ—ಶುಭ್ರವರ್ಣವಾದವೂ | ಭ್ರಾಜಂತಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ ಆದ | ಅರ್ಚಯಃ—ಪ್ರಭೆಗಳು | ತವ—ನಿನ್ನ | ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಉಪೀರತೇ—ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲವಾದವೂ, ಶುಭ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ ಆದ ಪ್ರಭೆಗಳು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

Agni, your pure, bright, shining flames send forth your splendours.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಈತಿಷ್ಠೇ ನಾರ್ಯಸ್ಯ ಹಿ ದಾತ್ರಸ್ಯಾಗ್ನೇ ಸ್ವರ್ಪತಿಃ |

ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಂ ತವ ಶರ್ಮಣಿ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಈತಿಷ್ಠೇ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ಹಿ | ದಾತ್ರಸ್ಯ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ವರ್ಪತಿಃ |

ಸ್ತೋತಾ | ಸ್ಯಾಂ | ತವ | ಶರ್ಮಣಿ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಸ್ವರ್ಪತಿಃ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ಸ್ವಾನಿಾ ತ್ವಂ ವಾಯಸ್ಕ ವರಣೀಯಸ್ಯ ದಾತ್ರಸ್ಯ ದಾತವ್ಯಸ್ಯ
ಧನಸ್ಯೇಶಿಷೇ | ಈಶ್ವರೋಽಸಿ | ಶರ್ಮಣಿ ಸುಖೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ತವ ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಂ | ಭವೇಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸ್ವರ್ಪತಿಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ನೀನು | ವಾಯಸ್ಕ—ಅವೇಕ್ಷಿತ
ವಾದವೂ | ದಾತ್ರಸ್ಯ—ದಾನಾರ್ಹವಾದವೂ ಆದ ಧನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ | ಈಶಿಷೇ ಹಿ—ಒಡೆಯನಾಗದ್ದೀಯೆ |
ಶರ್ಮಣಿ—ನಮ್ಮ ಸುಖನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಸ್ತೋತಾ—ಪ್ರಶಂಸಕನಾಗಿ | ಸ್ಯಾಂ—ಆಗುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸ್ವರ್ಗಪತಿಯಾದ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅವೇಕ್ಷಿತವಾದವೂ, ದಾನಾರ್ಹವಾದವೂ ಆದ
ಧನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾಗದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಸುಖನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶಂಸಕನಾಗಿ ಆಗುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, lord of heaven, you preside over (all) that is to be desired
or given ; may I be your eulogist for happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಘಾಟಃ ||

ತ್ವಾಮ್‌ಗ್ನೇ ಮನೀಷಿಣಸ್ತ್ವಾಂ ಹಿನ್ವಂತಿ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ |

ತ್ವಾಂ ವರ್ಧಂತು ನೋ ಗಿರಃ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಅಗ್ನೇ | ಮನೀಷಿಣಃ | ತ್ವಾಂ | ಹಿನ್ವಂತಿ | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ |

ತ್ವಾಂ | ವರ್ಧಂತು | ನಃ | ಗಿರಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾಂ ಮನೀಷಿಣೋ ಮವಸ ಈಶ್ವರಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತುವಂತಿತಿ ತೇಷಾಂ
ಕಿಂಚಿ ತ್ವಾಮೇವ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿರ್ಹಿನ್ವಂತಿ | ಪ್ರೀಣಯಂತಿ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಸ್ತಾ-
ಮೇವ ವರ್ಧಂತು | ವರ್ಧಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮನೀಷಿಣಃ—ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಹಿನ್ವಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ | ನಮ್—ನಮ್ಮ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವರ್ಧಂತು—ಬೆಳೆಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೋನಿಗ್ರಹವುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಿ.

English Translations.

You, Agni, the wise (praise), you they rejoice with (pious) rites ; may our praises invigorate you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದ॑ಬ್ಧಸ್ಯ॑ ಸ್ವ॒ಧಾವ॑ತೋ॒ ದೂತ॑ಸ್ಯ॒ ರೇಭ॑ತಃ॒ ಸದಾ॑ |

ಅ॒ಗ್ನೇಃ॑ ಸ॒ಖ್ಯಂ॑ ವ್ಯ॒ಣೇಮ॑ಹೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅದ॑ಬ್ಧಸ್ಯ॑ | ಸ್ವ॒ಧಾವ॑ತಃ | ದೂತ॑ಸ್ಯ॒ | ರೇಭ॑ತಃ | ಸದಾ॑ |

ಅ॒ಗ್ನೇಃ॑ | ಸ॒ಖ್ಯಂ॑ | ವ್ಯ॒ಣೇಮ॑ಹೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಂಜಲಾಸ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅದಬ್ಧಸ್ಯ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸಿತಸ್ಯ ಸ್ವಧಾವತೋ ಬಲವತೋ ದೂತಸ್ಯ ದೇವಾನಾಂ ರೇಭತೋ ದೇವಾನ್ ಸ್ತವತಸ್ತವ ಸಖ್ಯಂ ಸದಾ ವಯಂ ವ್ಯಣೇಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಬ್ಧಸ್ಯ—ಅಹಿಂಸಿತನಾದವನೂ | ಸ್ವಧಾವತಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ದೂತಸ್ಯ—ದೇವದೂತನೂ | ರೇಭತಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇಃ—ಅಗ್ನಿಯ | ಸಖ್ಯಂ—ಸಖ್ಯವನ್ನು | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವ್ಯಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಹಿಂಸಿತನಾದವನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ದೇವದೂತನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ಸಖ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We ever choose the friendship of Agni, the unharmed, the strong, the messenger, the praiser (of the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ; ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ; ಶುಚಿವಿಪ್ರಃ; ಶುಚಿಃ; ಕವಿಃ |
ಶುಚೀ ರೋಚತ ಆಹುತಃ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ | ಶುಚಿಃ | ವಿಪ್ರಃ | ಶುಚಿಃ | ಕವಿಃ |
ಶುಚಿಃ | ರೋಚತೇ | ಆಹುತಃ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುಚಿವ್ರತತಮೋಽತಿಶಯೇನ ಶುದ್ಧಕರ್ಮಾ ಶುಚಿಃ ಶುದ್ಧ ಏವ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಶುಚಿಃ
ಶುದ್ಧಃ ಸನ್ನೇವ ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾ ಶುಚಿರೇವಾಹುತೋಽಗ್ನೀ ರೋಚತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿಃ—ಶುದ್ಧನಾದ | ವಿಪ್ರಃ—
ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಶುಚಿಃ—ಶುದ್ಧವಾದ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ |
ಆಹುತಃ—ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ರೋಚತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶುದ್ಧನಾದ ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ,
ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The pure Agni shines forth when worshipped,—the purest offerer, the pure priest, the pure sage.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ದ್ಧೀತಯೋ ನುಮು ಗಿರೋ ವರ್ಧಂತು ನಿತ್ಯಹಾ |
ಅಗ್ನೇ ಸಖ್ಯಸ್ಯ ಜೋಧಿ ನಃ || ೨೨ ||

|| ಪದವಾತಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಧೀತಯಃ | ಮಮ | ಗಿರಃ | ವರ್ಧಂತು | ವಿಶ್ವಹಾ |

ಅಗ್ನೇ | ಸಖ್ಯಸ್ಯ | ಬೋಧಿ | ನಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯುಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮಮ ಧೀತಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಶ್ಚ ವಿಶ್ವಹಾ ಸರ್ವದಾ ವರ್ಧಂತು | ವರ್ಧಯಂತು | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಖ್ಯಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಸಖಿಕರ್ಮ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿಕಂ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಧೀತಯಃ—ಕರ್ಮಗಳೂ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳೂ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಿಶ್ವಹಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವರ್ಧಂತು—ಬೆಳೆಸಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸಖ್ಯಸ್ಯ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಕರ್ಮಗಳೂ, ಸ್ತುತಿಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳೆಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿ.

English Translation.

May my rites also and my praises ever invigorate you: Agni, take thought of our friendship.

|| ಸಂಹಿತಾವಾತಃ ||

ಯದಗ್ನೇ ಸ್ಯಾಮಹಂ ತ್ವಂ ತ್ವಂ ವಾ ಘ್ನಾ ಸ್ಯಾ ಅಹಂ |

ಸುಷ್ಪೇ ಸತ್ಯಾ ಇಹಾಶಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಪದವಾತಃ ||

ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ಯಾಂ | ಅಹಂ | ತ್ವಂ | ತ್ವಂ | ವಾ | ಘ್ನಾ | ಸ್ಯಾಃ | ಅಹಂ |

ಸ್ಯುಃ | ಶೇ | ಸತ್ಯಾಃ | ಇಹ | ಅಶಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯುಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯದ್ಯದ್ಯಹಂ ತ್ವಂ ಬಹುಧನಃ ಸ್ಯಾಂ ಭವೇಯಂ ತ್ವಂ ವಾ ಘ್ನಂ ವಾ ಖಲ್ವಹಂ ಪರಿಧ್ರಃ ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಃ ಭವೇಃ ತತಸ್ತವಾಶಿಷ ಋಶಾಸನಾನೀಹಾಸ್ತುತ್ವಿಯೇ ಸತ್ಯಾಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಃ | ಭವೇಯಾಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯತ್—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಆಹಂ—ನಾನು | ತ್ವಂ—ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತ
ನಾದ ನೀನೇ | ಸ್ಯಾಂ—ಆಗಿದ್ದರೂ | ನಾ—ಅಥವಾ | ತ್ವಂ ಘ—ನೀನೇ | ಆಹಂ—ದಂದ್ರನಾದ ನನ್ನ
ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಸ್ಯಾಃ—ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೂ (ಆಗ) | ಇಹ—ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ತೇ ಆಶಿಷಃ—ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಗಳೆಲ್ಲವೂ | ಸತ್ಯಾಃ—ನೆರವೇರಲ್ಪಡುವುದಾಗಿ | ಸ್ಯುಃ—ಖಂಡಿತ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ನೀನೂ
ದಂದ್ರನಾದ ನನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದೇ ಆದರೂ ಆಗ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ನೆರವೇರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು.

English Translation.

Agni, if I were you or you were I, your wishes here should come
true.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ವಸು॒ರ್ವಸು॑ಪತಿ॒ರ್ಹಿ ಕ॒ಮಸ್ಯ॑ಗ್ನೇ॒ ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಃ |
ಸ್ಯಾ॑ಮು ತೇ ಸು॒ಮತಾವ॑ಪಿ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಸುಃ | ವಸು॒ಪತಿಃ | ಹಿ | ಕಂ | ಅಸಿ | ಅಗ್ನೇ | ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಃ |
ಸ್ಯಾ॑ಮು | ತೇ | ಸು॒ಮತಾವ॑ಪಿ || ೨೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ವಿಭಾವಸುದೀಪ್ತಿಧನೋ ವಸುಪತಿರ್ಧನಪತಿರ್ವಸುರ್ವಸಯಿತಾ ಚಾಸಿ
ಭವಸಿ ಹಿ ಯಸ್ಯಾತ್ ಅತೋ ವಯಮಪಿ ತೇ ತವ ಸುಮತಾವನುಗ್ರಹಬುದ್ಧೌ ಸ್ಯಾಮು | ಭವೇಮು ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ವಿಭಾವಸುಃ—ಕಾಂತಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ |
ವಸುಪತಿಃ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ | ವಸುಃ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹಿ—
ಆದುದರಿಂದಲೇ ! (ವಯಂ) ಅಪಿ—ನಾವೂ ಸಹ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸುಮತಾವಃ—ಆನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ |
ಸ್ಯಾಮು — ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಭಾರೂಪನಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ನಾವೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Again, you are rich in splendour, the lord of wealth, and the giver of dwellings; may we too abide in your favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಧೃತವ್ರತಾಯ ತೇ ಸಮುದ್ರಾಯೇವ ಸಿಂಧವಃ |

ಗಿರೋ ವಾಶ್ರಾಸಃ ಈರತೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಧೃತವ್ರತಾಯ | ತೇ | ಸಮುದ್ರಾಯೇವ | ಸಿಂಧವಃ |

ಗಿರಃ | ವಾಶ್ರಾಸಃ | ಈರತೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಗ್ನೇ ಧೃತವ್ರತಾಯ ಧೃತಕರ್ಮಣೇ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ವಾಶ್ರಾಸೋ ವಾತನಶೀಲಾ ಗಿರೋ ಮಮ ಸ್ತುತಯಃ ಸಿಂಧವೋ ನದ್ಯಃ ಸಮುದ್ರಾಯೇವ ಯಥಾ ಸಮುದ್ರಾಯ ತಥೇರತೇ | ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಆಗ್ನಿಯೇ | ಸಿಂಧವಃ—ನದಿಗಳು | ಸಮುದ್ರಾಯ ಇವ—ಸಮುದ್ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ | ವಾಶ್ರಾಸಃ—ಶಬ್ದಮಾಡತಕ್ಕ | ಗಿರಃ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಧೃತವ್ರತಾಯ—ವ್ರತಧಾರಿಯಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಈರತೇ—ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆಗ್ನಿಯೇ, ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡತಕ್ಕ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು ವ್ರತಧಾರಿಯಾದ (ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗೆ ಸಾಧನನಾದ) ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

Agni, my loud praises proceed to you, observant of pious rites, as rivers to the sea.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುನಾ¹ನಂ ವಿಶ್ವ²ತಿಂ ಕ³ವಿಂ ವಿಶ್ವ⁴ದಂ ಪುರು⁵ವೇಪ⁶ಸಂ |

ಅಗ್ನಿಂ ಶುಂಭಾ⁷ಮಿ ಮನ್ಮ⁸ಭಿಃ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುನಾ¹ನಂ | ವಿಶ್ವ²ತಿಂ | ಕ³ವಿಂ | ವಿಶ್ವ⁴ದಂ | ಪುರು⁵ವೇಪ⁶ಸಂ |

ಅಗ್ನಿಂ | ಶುಂಭಾ⁷ಮಿ | ಮನ್ಮ⁸ಭಿಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುನಾನಂ ನಿತ್ಯತರುಣಂ ವಿಶ್ವತಿಂ ವಿಶ್ವಾಂ ಪತಿಂ ಕವಿಂ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣಿಂ ವಿಶ್ವದಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಹವಿಷೋಽತ್ತಾರಂ ಪುರುವೇಪಸಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಿಂ | ವೇಶೋ ವೇಪ ಇತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಅಗ್ನಿಂ ಮನ್ಮಭಿರ್ಮನನೀಯೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಶುಂಭಾಮಿ | ಶೋಭಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುನಾನಂ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ವಿಶ್ವತಿಂ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ | ಕವಿಂ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಶ್ವದಂ—ಸಕಲ ಹವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಸುವವನೂ | ಪುರುವೇಪಸಂ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಮನ್ಮಭಿಃ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಶುಂಭಾಮಿ—ಆಲಂಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ, ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಆಲಂಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I glorify with hymns the ever-young Agni, the lord of men, the wise the all-devouring, the performer of many acts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಾ¹ನಾಂ ರಥೈ² ವಯಂ ತಿಗ್ಮ³ಜಂಭಾಯ⁴ ವೀಳ⁵ವೇ |

ಸ್ತೋಮೈ⁶ರಿಷೇ⁷ನಾಗ್ನಯೇ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಾನಾಂ | ರಥ್ಯೇ | ವಯಂ | ತಿಗ್ಮಜಂಭಾಯ | ವಿಲವೇ |

ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಷೇಮ | ಅಗ್ನಯೇ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಜ್ಞಾನಾಂ ರಥ್ಯೇ ನೇತ್ರೇ ತಿಗ್ಮಜಂಭಾಯ ತೀಕ್ಷ್ಣಜ್ವಾಲಾಯ ವಿಲವೇ ಬಲವತೇಽಗ್ನಯೇ
ಸ್ತೋಮೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವಯವಾಂಗಿರಸಾ ಇಷೇಮ | ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಜ್ಞಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ರಥ್ಯೇ—ನೇತ್ರವಾದವನೂ | ತಿಗ್ಮಜಂಭಾಯ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ
ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ | ವಿಲವೇ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು | ಸ್ತೋಮೈಃ—
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಇಷೇಮ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ನೇತ್ರವಾದವನೂ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಕುರಿತು ನಾವು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Let us seek with our hymns Agni, the conductor of the sacrifices,
the mighty, the sharp-jawed.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಮಗ್ನೇ ತ್ವೇ ಅಸಿ ಜರಿತಾ ಭೂತು ಸಂತ್ಯ |

ತಸ್ಮೈ ಪಾವಕ ಮೃಳಯ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ಅಗ್ನೇ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಅಸಿ | ಜರಿತಾ | ಭೂತು | ಸಂತ್ಯ |

ತಸ್ಮೈ | ಪಾವಕ | ಮೃಳಯ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪಾವಕ ತೋಧಕ ಸಂತ್ಯ ಭಜನೀಯಾಗ್ನೇ ತ್ವೇ ಅಸಿ ತ್ವಯ್ಯಪ್ಯಯಮಸ್ತದೀಯೋ
ಜನೋ ಜರಿತಾ ಸ್ತೋತಾ ಭೂತು | ಭವತು | ತಸ್ಮೈ ಜರಿತ್ರೇ ಮೃಳಯ | ಸುಖಮುತ್ಪಾದಯ | ತಂ
ಸುಖಯ ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಾವಕ—ಶುದ್ಧಿಕಾರನೂ | ಸಂತೈ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಯಂ—
ನಮ್ಮ ಈ ಜನವು | ತೈ ಆಪಿ—ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ | ಜರಿತಾ—ಸ್ತುತಿಸುವ ಜನರಾಗಿ | ಭೂತು—ಆಗಲಿ |
ತಸ್ಮೈ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೂ | ವ್ಯುಳಯೇ—ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಶುದ್ಧಿಕಾರಕನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಜನವು ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಸ್ತುತಿಸುವ
ಜನರಾಗಲಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೂ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

English Translation.

May this (my family) also be your worshippers adorable Agni ;
O purifier, give them happiness.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ||

ಧೀರೋ ಹ್ಯಸ್ಯದ್ವಸದ್ವಿಪ್ರೋ ನ ಜಾಗ್ಯವಿಃ ಸದಾ |

ಅಗ್ನೇ ದೀದಯಸಿ ದ್ಯವಿ || ೨೯ ||

। ಪದಾರ್ಥ : ।

ಧೀರಃ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಅದ್ವಸತ್ | ವಿಪ್ರಃ | ನ | ಜಾಗ್ಯವಿಃ | ಸದಾ |

ಅಗ್ನೇ | ದೀದಯಸಿ | ದ್ಯವಿ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಧೀರೋಽಸಿ ಹಿ | ಭವಸಿ ಖಲು | ಅದ್ವಸದ್ವವಿಸಿ ಸೀದನ್ನಿಪ್ರೋ ನ ಮೇಧಾ-
ವೀವ ಜಾಗ್ಯವಿಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಹಿತಕರಣೇ ಜಾಗರಣಶೀಲೋಽಸಿ | ಸದಾ ದ್ಯವ್ಯಂತರಿಷ್ಟೇ ದೀದಯಸಿ |
ದೀವ್ಯಸಿ ಚ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಧೀರಃ—ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಅಸಿ ಹಿ—
ಆಗದ್ದೀಯೆ | ಅದ್ವಸತ್—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೋ ನ—ಮೇಧಾವಿಯಾಗದ್ದು | ಜಾಗ್ಯವಿಃ—
ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನಾಗದ್ದೀಯೆ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ದ್ಯವಿ—
ಅಂಶಂಕ್ಷದಲ್ಲ | ದೀದಯಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸದಾ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You verily are wise, seated at the oblation, wakeful as the seer (for the welfare of living beings); Agni, you ever shine in the sky.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಪುರಾಗ್ನೇ ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ ಕವೇ |

ಪ್ರಣ ಆಯುರ್ವಸೋ ತಿರ || ೩೦ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಪುರಾ | ಅಗ್ನೇ | ದುರಿತೇಭ್ಯಃ | ಪುರಾ | ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ | ಕವೇ |

ಪ್ರ | ಣಃ | ಆಯುಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ತಿರ || ೩೦ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕ ಕವೇ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮನ್ನಗ್ನೇ ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪಾಪೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯೋ ಹಿಂಸಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪುರಾ | ಯದಾ ದುರಿತಾನಿ ಶತ್ರುಶ್ಚಾಸ್ಮಾನ್ ಹಿಂಸಿತುಮದ್ಯುಂಜತೇ ತತಃ ಪ್ರಾಗೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಾಯುಃ ಪ್ರ ತಿರ | ವರ್ಧಯ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಕವೇ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ—ನಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೊಂದರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ಣಃ—ನಮ್ಮ | ಆಯುಃ—ಆಯುಸ್ಸನ್ನು | ಪ್ರ ತಿರ—ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೊಂದರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

English Translation.

Wise Agni, giver of dwellings, extend our lives, before sins or assailants (destroy us.)

ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಆ ಘಾ ಯ ಇತಿ ದ್ವಿಚಿತ್ತಾರಿಂಶದ್ಯಚಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಕಾ |
 ಆ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ತಾರಿಂಶತ್ತಿಶೋಕ ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ | ಅನುಕ್ರಮಣಕೇಯಲ್ಲಿ—ಆ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ತಾರಿಂಶತ್ತಿಶೋಕ
 ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶೋಕ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು= ಇಂದ್ರನು
 ದೇವತೆಯು ; ನೊಡಲನೆಯ ಮಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳು. ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು.
 ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲೈಶ್ವಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ
 ನಿನ್ನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಆ ಘಾ ಯೇ ಆಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಆ ತೊ ನ
 ಇಂದ್ರ ಜ್ಞಮಂತಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಮ. ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ತೃತೀಯ
 ಆ ಘಾ ಯೇ ಇತಿ ದ್ವಿಚಿತ್ತಾರಿಂಶದ್ಯಚಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಕಾ |
 ಆ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ತಾರಿಂಶತ್ತಿಶೋಕ ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ | ಅನುಕ್ರಮಣಕೇಯಲ್ಲಿ—ಆ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ತಾರಿಂಶತ್ತಿಶೋಕ
 ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶೋಕ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು= ಇಂದ್ರನು
 ದೇವತೆಯು ; ನೊಡಲನೆಯ ಮಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳು. ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು.
 ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲೈಶ್ವಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ
 ನಿನ್ನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಆ ಘಾ ಯೇ ಆಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಆ ತೊ ನ
 ಇಂದ್ರ ಜ್ಞಮಂತಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಮ. ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ತೃತೀಯ
 ಏ. ಅ. ೫-೨-೩ | ಇತಿ || ತೃತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇಽಚ್ಛಾನಾಕಶಸ್ತ್ರ ಅದಿತಃ ಸಪ್ತದಶರ್ಚಃ | ತಥೈ-
 ವಾತಿರಾತ್ರ ಇತಿ ಖಂಡೇ ಸೂತ್ರೈಶ್ಚ | ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ ||
 ಆಗ್ರಯಣ ಆಗ್ನೇಂದ್ರಸ್ಯ ಹವಿಷ ಆ ಘಾ ಯ ಇತ್ಯೇಷಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಆ ಘಾ ಯೇ
 ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸುರುಚೋ ದೇವಯಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ | ಅ. ೨-೯ | ಇತಿ ||
 ನೈಶ್ವಾವರುಣಾತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತೈ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯೇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪದ್ಯಚೋ ವಿಕಲ್ಪೇನ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನು-
 ರೂಪಾಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ತದ್ವೋ ಗಾಯ ಸುತೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ | ಅ. ೯-೧೧ |
 ಇತಿ || ದ್ವಿತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನೋಽಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭೇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾಶ್ಚೈಚಃ |
 ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಭಿ ಪ್ರ ಗೋಪತಿಂ ಗಿರಾ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ || ಪಾಶುರ್ವಿಂಶಿ-
 ಕೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇ ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ
 ಸೂತ್ರೀತಂ | ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ | ಅ. ೭-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಆ ಘಾ ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
 ಇವರಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೈರಡು ಮಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಕೆಯಲ್ಲಿ—ಆ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ತಾರಿಂಶತ್ತಿಶೋಕ
 ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶೋಕ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು= ಇಂದ್ರನು
 ದೇವತೆಯು ; ನೊಡಲನೆಯ ಮಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳು. ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು.
 ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲೈಶ್ವಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ
 ನಿನ್ನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಆ ಘಾ ಯೇ ಆಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಆ ತೊ ನ
 ಇಂದ್ರ ಜ್ಞಮಂತಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಮ. ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ತೃತೀಯ

ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೇಳು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ ಅತಿರಾತ್ರೇ ಎಂಬ ಖಂಡದಲ್ಲಿ—ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಆಗ್ರಯಣೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೇಂದ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಆ ಘಾ ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಚ್ಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸುರುಚೋ ದೇವಯಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮೃತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಅತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಎಂಬ ೨೧ನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತದ್ವೋ ಗಾಯ ಸುತೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೯-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಎರಡನೆಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೨೨-೨೪ ನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಭಿ ಪ್ರಗೋಪತಿಂ ಗಿರಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೪೦-೪೨ ನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಸ ದ್ವಿಪ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೫ ||

ಅವ್ಯಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೪೨, ೪೩, ೪೪, ೪೫, ೪೬, ೪೭, ೪೮, ೪೯ ||

| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೪೨ |

| ಮುಖ—ತ್ರಿತೋಕಃ ಕಾಣ್ತಃ |

| ದೇವತಾ—೧. ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಃ | ೨-೪೨. ಇಂದ್ರಃ |

| ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ |

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸ್ತೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುವಾ ಸಖಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಘ | ಯೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಇಂಧತೇ | ಸ್ತೃಣಂತಿ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅನುಷಕ್ |

ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುವಾ | ಸಖಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಯಸಯೇ ಆ ಘಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಖಲ್ವಗ್ನಿನಿಂಧತೇ ದೀಪಯಂತಿ ಯೇಷಾಂ ಚ ಯುವಾ
ನಿತ್ಯತರುಣ ಇಂದ್ರಃ ಸಖಾ ಭವತಿ ತ ಆನುಷಗಾನುಪೂರ್ವೇಣ ಬರ್ಹಿಃ ಸ್ತೃಣಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಋಷಿಗಳು | ಆ ಘ—ತಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು |
ಇಂಧತೇ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರಿಗೆ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯ ತರುಣನಾದ |
ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸಖಾ—ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ ಅವರು | ಆನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಬರ್ಹಿಃ—
ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು | ಸ್ತೃಣಂತಿ—ಹರಡುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಋಷಿಗಳು ತಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ, ಯಾರಿಗೆ
ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ, ಅವರು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು
ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Those (sages) who kindle Agni, those of whom the ever-young Indra
is the friend, continually spread the sacred grass.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಆನುಷಕ್—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಮರು—ಆನುಷಗಿತಿ ನಾಮಾನುಪೂರ್ವಸ್ಯಾನುಷಕ್ತಂ ಭವತಿ |
ಸ್ತೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ ಇತ್ಯೆಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ (ನಿ. ೬-೧೪) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ.
ಆನುಷಕ್ ಎಂದರೆ ಅನುಷಕ್ತಂ ಎಂದರ್ಥವು. ಎಂದರೆ, ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿರುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಎಡಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥವು.
ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸ್ತೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ—ಬರ್ಹಿಷಿ ಎಂಬ ಆಸನಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂದರೆ ದರ್ಭೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿರುವಂತೆ
ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಎಡಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ವತ್ತಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ದರ್ಭೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತಾ ಎಡಬಿಡದೆ ವತ್ತಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದು.
ಇಂತಹ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆನುಷಕ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಿದಿಧ್ಯ ಏಷಾಂ ಭೂರಿ ಶಸ್ತಂ ಪ್ರಥುಃ ಸ್ವರುಃ |

ಯೇಷಾನ್ವಿದ್ರೋ ಯುವಾ ಸಖಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬೃಹಸ್ | ಇತ್ | ಇಧ್ಮಃ | ಏಷಾಂ | ಭೂರಿ | ಶಸ್ತ್ರಂ | ಸ್ವಭುಃ | ಸ್ವರುಃ |
ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುವಾ | ಸಖಾ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಏಷಾಮೃಷೀಣಾಮಿಧ್ಮೋ ಬೃಹನ್ನಿನ್ಮಹಾನ್ ಖಲು ಭೂರಿ ಬಹು ಚಿ ಶಸ್ತ್ರಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸ್ವರುಶ್ಚ
ಸ್ವಭುರ್ಮಹಾನ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾಸು ಮುಷಿಗಳಿಗೆ | ಸಖಾ—
ಮಿತ್ರನಾಗದ್ದಾನೆಯೋ | ಏಷಾಂ—ಅಂತಹ ಈ ಮುಷಿಗಳ | ಇಧ್ಮಃ—ಸಮಿತ್ತು | ಬೃಹನ್ನಿತ್—ಅತ್ಯಧಿಕ
ವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಶಸ್ತ್ರಂ—ಅವರ ಸ್ತುತಿಯೂ | ಭೂರಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ | ಸ್ವರುಃ—ಅವರ ಯೂಪಸ್ತಂಭವು |
ಸ್ವಭುಃ—ವಿಶ್ವತವಾಗಿದೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾವ ಮುಷಿಗಳಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ಈ ಮುಷಿಗಳ ಸಮಿತ್ತು
ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅವರ ಸ್ತುತಿಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಯೂಪಸ್ತಂಭವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Ample is their fuel, many their hymns, broad their sacred shaving,-
whose friend is the ever-young Indra.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಯುದ್ಧ ಇದ್ಯುಧಾ ವೃತಂ ಶೂರ ಆಜತಿ ಸತ್ವಭಿಃ |
ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುವಾ ಸಖಾ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅಯುದ್ಧಃ | ಇತ್ | ಯುಧಾ | ವೃತಂ | ಶೂರಃ | ಆ | ಅಜತಿ | ಸತ್ವಭಿಃ |
ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುವಾ | ಸಖಾ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಶೇಷ್ಠಂತರ್ಭೂತಃ ಕಶ್ಚಿದಯುದ್ಧ ಇತ್ಯಾಗ್ರಗವಿೋದ್ಧೈವ.ಸನ್ ಯುಧಾ ವೃತಂ ಯೋದ್ಧೈಃ
ರ್ಭಟೈರಾವೃತಂ ತತ್ರಂ ಸತ್ವಧಿರಾತ್ಮೀರ್ಭಟೈಃ ಶೂರಃ ಸನ್ನಾಜತಿ | ನಮಯತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯುನಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರಿಗೆ | ಸಖಾ—ಮಿತ್ರ
ನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪು | ಅಯುದ್ಧ ಇತ್—ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ |
ಶೂರಃ—ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಯುಧಾ—ಯೋಧ್ಯಗಳಿಂದ | ವೃತಂ—
ಆವೃತನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು | ಸತ್ವಭಿಃ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ | ಅಜತಿ—ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾರಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪು ಹಿಂದೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯೋಧ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ
ಶತ್ರುವನ್ನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

Though before powerless to combat, the hero by his might now
subdues one surrounded by allies, (if helped by those) of whom the ever-
young Indra is the friend.

। ಸಂಹಿತಾಪಠಃ ।

ಆ ಬುಂದಂ ವೃತ್ರಹಾ ದದೇ ಜಾತಃ ಪೃಚ್ಛದ್ವಿ ಮಾತರಂ ।

ಕ ಉಗ್ರಾಃ ಕೇ ಹ ಶೃಣ್ವಿರೇ ॥ ೪ ॥

। ಪದಪಠಃ ।

ಆ | ಬುಂದಂ | ವೃತ್ರಹಾ | ದದೇ | ಜಾತಃ | ಪೃಚ್ಛತ್ | ವಿ | ಮಾತರಂ |

ಕೇ | ಉಗ್ರಾಃ | ಕೇ | ಹ | ಶೃಣ್ವಿರೇ ॥ ೪ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಜಾತಃ ಉತ್ಪನ್ನೋ ವೃತ್ರಹೇಂದ್ರೋ ಬುಂದಮಿಷುಂ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ತುಃ | ಬುಂದ
ಇಷುರ್ಭವತಿ | ನಿ. ೬-೩೨ | ಇತಿ | ಆ ದದೇ | ಆದಾಯ ಚೇಷುಮುಗ್ರಾ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಾಃ ಕೇ ಕೇ ಚ
ಶೃಣ್ವಿರೇ ವೀರ್ಯೇಣ ವಿಶ್ರುತಾ ಇತಿ ಸ್ವಮಾತರಂ ವಿ ಪೃಚ್ಛತ್ | ಅಸ್ರಾಕ್ಷೀತ್ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಜಾತಃ—ಉತ್ಪನ್ನನಾದೊಡನೆಯೇ | ಬುಂದಂ—ತನ್ನ
ಬುಣವನ್ನು | ಆ ದದೇ—ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು | “ಉಗ್ರಾಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರು | ಕೇ—

ಯಾರಿಯವರು? | ತೇ ಹ—ಯಾರು ಯಾರು | ಶೃಣ್ಣೀರೇ—ಆ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಾತೆರಂ—
ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು | ವಿ ಪೃಚ್ಛತ್—ಕೇಳಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು,
“ ಅಶೃಣ್ಣಿವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರು ಯಾರು? ಯಾರು ಯಾರು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ
ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

English Translation.

The slayer of Vritra, as soon as he was born, seized his arrow, and
asked his mother, “ who are the terrible, who are renowned ?”

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರತಿ ತ್ವಾ ಶವಸೀ ವದದ್ಧಿರಾವಪ್ನೋ ನ ಯೋಧಿಷತ್ |

ಯಸ್ತೇ ಶತ್ರುತ್ವಮಾಚಕೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ತ್ವಾ | ಶವಸೀ | ವದತ್ | ಗಿರಾ | ಅಪ್ನೋ | ನ | ಯೋಧಿಷತ್ |

ಯಾ | ತೇ | ಶತ್ರುತ್ವಂ | ಆಚಕೇ || ೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಶವಸೀ ಬಲವತೀ ಮಾತಾ ಪ್ರತಿ ವದತ್ | ಪ್ರತ್ಯವೋಚಿತ್ | ಯಸ್ತೇ
ಶತ್ರುತ್ವಮಾಚಕೇ ಕಾಮಯತೇ ಸ ಗಿರಾ ಪರ್ವತೇಽಪ್ನೋ ನ ದರ್ಶನೀಯೋ ಗಣ ಇವ ಯೋಧಿಷತ್ |
ಯೋಧಯತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

(ಎರೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶವಸೀ—ಶಕ್ತಿಯುತಳಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯು | ತ್ವಾ—ನಿನಗೆ | ಪ್ರತಿ ವದತ್—
ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು ಅದೇನೆಂದರೆ— | ಯಾ—ಯಾರು | ತೇ—ನಿನ್ನೊಡನೆ | ಶತ್ರುತ್ವಂ—
ದ್ವೇಷವನ್ನು | ಆ ಚಕೇ—ಬೆಳೆಸುವನೋ ಅವನು | ನಿಶಾ—ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ | ಅಪ್ನೋ ನ—ಅರ್ಷಕವಾದ
ಅನೆಯಂತೆ | ಯೋಧಿಷತ್—ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಎರೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶಕ್ತಿಯುತಳಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯು ನಿನಗೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.
“ ಯಾರು ನಿನ್ನೊಡನೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವನೋ ಅವನು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಷಕವಾದ ಅನೆಯಂತೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೆ” ಎಂದಳು.

English Translation.

The strong mother answered you, "he who wishes your enmity fights as the elephant in the mountain."

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಂ ಮಘವಂಘ್ರಣು ಯಸ್ತೇ ವಸ್ಪಿ ವವಕ್ಷಿ ತತ್ |
ಯದ್ವೀಳಯಾಸಿ ವೀಳು ತತ್ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಂ | ಮಘವನ್ | ಶ್ರಣು | ಯಃ | ತೇ | ವಸ್ಪಿ | ವವಕ್ಷಿ | ತತ್ |
ಯತ್ | ವೀಳಯಾಸಿ | ವೀಳು | ತತ್ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಸಿ ಚ ಹೇ ಮಘವನ್ ತ್ವಂ ಶ್ರಣುಸ್ವದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ | ತೇ ತ್ವತ್ತೋ ಯದ್ವಸ್ಪಿ
ಕಾಮಯತೇ ಸ್ತೋತಾ ತದ್ವವಕ್ಷಿ | ತಸ್ಮೈ ತದ್ವಹಸಿ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವಂ ಯದ್ವೀಳಯಾಸಿ ದ್ವೈಳೇಕೋಽಸಿ
ತದ್ವೀಳು ತದ್ವೈಧನೇವ ಸರ್ವತ್ರ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ನುತ್ತು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಶ್ರಣು—
ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ಯಃ ವಸ್ಪಿ—ಸ್ತೋತ್ರವು ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ |
ತತ್—ಅದನ್ನು | ವವಕ್ಷಿ—ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡು | ಯತ್—ಯಾವುದನ್ನು | ವೀಳಯಾಸಿ—ನೀನು
ಬಲಪಡಿಸುವೆಯೋ | ತತ್—ಅದು | ವೀಳು—ದೃಢವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರವು ಯಾವುದನ್ನು
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡು. ಯಾವುದನ್ನು ನೀನು ಬಲಪಡಿಸುವೆಯೋ ಅದು ದೃಢವಾಗಿಯೇ
ಇರುತ್ತದೆ.

English Translation.

O Maghavan, hear (our praise); whoever desires of you,
your bear to him his request; what you fix is sure.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಾಜಿಂ ಯಾತ್ಯಾಜಿಕ್ಯದಿಂದ್ರಃ ಸ್ವಶ್ವಯುರುಪಃ |
ರಥೀತಮೋ ರಥೀನಾಂ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಜಿಂ | ಯಾತಿ | ಅಜಿಕ್ಯತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಸ್ವಶ್ವಯುಃ | ಉಪಃ |
ರಥೀತಮಃ | ರಥೀನಾಂ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯದಾಜಿಕ್ಯದ್ಯದ್ಯದ್ಯದಿಂದ್ರಃ ಸ್ವಶ್ವಯುಃ ಕಲ್ಯಾಣಮಶ್ವಮಿಚ್ಛೆನ್ನಾಜಿಂ ಯುದ್ಧಮುಪ
ಯಾತಿ ತದಾ ರಥೀತಮೋಽತಿಶಯೇನ ರಥೀ ಭವತಿ | ರಥೀನಾಂ ಸರ್ವಾಸ್ತಥಿನಶ್ಚ ಜಯತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅಜಿಕ್ಯತ್—ಯುದ್ಧನಿರತನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವಶ್ವಯುಃ—
ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ಅಜಿಂ—ಯುದ್ಧವನ್ನು | ಉಪ ಯಾತಿ—ಸಮಾಪಿಸುವನೋ ಆಗ |
ರಥೀತಮಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ | ರಥೀನಾಂ—ರಥಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯುದ್ಧನಿರತನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ, ಯಾವಾಗ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವನೋ, ಆಗ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ರಥಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When Indra, the warrior, goes to battle, desirous of gallant steeds,
he is the foremost of the lords of chariots.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ಸು ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿಯುಜೋ ವತ್ಸಿನ್ವಿಷ್ವಗೃಥಾ ವೃಹ |
ಭವಾ ನಃ ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿಯುಜಃ | ವಜ್ರಿನ್ | ವಿಷ್ವಕ್ | ಯಥಾ | ವೃಹ |
ಭವ | ನಃ | ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ವಜ್ರಿನ್ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭಿಯುಜೋಽಭಿಯೋಕ್ತೀಃ ಪ್ರಜಾ ಯಥಾ ವಿಷ್ವಗ್ಭವಂತಿ
ತಥಾ ಸು ಸುಷ್ಕ ವಿ ವೃಹ | ನೋಽಸ್ತಾಕಂ ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ ಶೋಭನಾನ್ನವತ್ತಮತ್ತ ಭವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ಅಭಿಯುಜಃ—
ಎದುರುಬೀಳುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ವಿಷ್ವಕ್—ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗುವರೋ
ಹಾಗೆ | ಸು—ಚೆನ್ನಾಗಿ | ವಿ ವೃಹ—ಅವರನ್ನು ಚದುರಿಸು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ—ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಅನ್ನದಾತನಾಗಿ | ಭವ—ಆಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಎದುರುಬೀಳುವ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸಹ
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಓಡುವಂತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚದುರಿಸು. ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅನ್ನದಾತನಾಗು.

English Translation.

Thunderer, smite all your enemies that they may be scattered,—be
to us a most abundant benefactor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಾಕಂ ಸು ರಥಂ ಪುರ ಇಂದ್ರಃ ಕೃಣೋತು ಸಾತಯೇ |
ನ ಯಂ ಧೂರ್ವಂತಿ ಧೂರ್ತಯಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಾಕಂ | ಸು | ರಥಂ | ಪುರಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಕೃಣೋತು | ಸಾತಯೇ |
ನ | ಯಂ | ಧೂರ್ವಂತಿ | ಧೂರ್ತಯಃ || ೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯಮಿಂದ್ರಂ ಧೂರ್ತಯೋ ಹಿಂಸಕಾ ನ ಧೂರ್ವಂತಿ ನ ಹಿಂಸಂತಿ ಸ ಇಂದ್ರೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಸಾತಯೇಽಭೀಷ್ಟಲಾಭಾಯ ಸು ರಥಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ರಥಂ ಪುರಃ ಕೃಣೋತು | ಪುರಸ್ಕರೋತು ||

! ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ !

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಧೂರ್ತಯಃ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳು | ನ ಧೂರ್ವಂತಿ—
ಹಿಂಸಿಸಲಾರರೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಸಾತಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ |
ಸು—ಉತ್ತಮವಾದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ಪುರಃ—ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ | ಕೃಣೋತು—ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಾರರೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿ.

English Translation.

May Indra, whom no foes can harm, send before us a beautiful
chariot for the acquisition (of our desires).

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ವೃ॒ಜ್ಯಾಮ॑ ತೇ॒ ಪರಿ॑ ದ್ವಿ॒ಷೋ॑ಽರಂ ತೇ ಶಕ್ರ॑ ದ್ವಾವ॒ನೇ॑ |
ಗ॒ಮೇ॑ಮೇದಿ॒ಂದ್ರ॑ ಗೋ॒ಮತಃ॑ || ೧೦ ||

! ಪದವಾಕ್ಯ !

ವೃ॒ಜ್ಯಾಮ॑ | ತೇ॒ | ಪರಿ॑ | ದ್ವಿ॒ಷಃ॑ | ಅ॒ರಂ | ತೇ॒ | ಶಕ್ರ॑ | ದ್ವಾವ॒ನೇ॑ |
ಗ॒ಮೇ॑ಮ | ಇತ್ | ಇ॒ಂದ್ರ॑ | ಗೋ॒ಮತಃ॑ || ೧೦ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೀ ಶಕ್ರೇಂದ್ರ ಯಾಚಮಾನಾ ವಯಂ ತೇ ತವ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೀಷ್ಟ್ವಾನ್ ಪರಿ ವೃಜ್ಯಾಮ |
ಷೋಪಗಚ್ಛೇಮ | ಕಿಂತು ತೇ ತವ ಗೋಮತಃ ಪಶುಮತೋ ದಾವನೇಽಭೀಷ್ಟದಾನಾಯಾರಂ
ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಗಮೇಮೇತ್ | ಗಚ್ಛೇಮ್ಯವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರೆ—ಶಕ್ತನಾದ | ಇಂದ್ರೇ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಸರಿ
ವೃಜ್ಯಾಮ—ನಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ |
ದಾನನೇ—ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು | ಅರಂ—ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು | ಗಮೇಮೇತ್—ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ. ಗೋವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Strong Indra, may we escape your enemies ; may we come to you
abundantly for your gifts, rich in cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶನ್ಯೈಶ್ಚೈದ್ಯಂತೋ ಅದ್ರಿವೋಶ್ವಾವಂತಃ ಶತಗ್ವಿನಃ |

ವಿವಕ್ಷಣಾ ಅನೇಹಸಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶನ್ಯೈಃ | ಚಿತ್ | ಯಂತಃ | ಅದ್ರಿವಃ | ಅಶ್ವಾವಂತಃ | ಶತಗ್ವಿನಃ |

ವಿವಕ್ಷಣಾಃ | ಅನೇಹಸಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ವಯಂ ಶನ್ಯೈರ್ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಯಂತೋ ಗಚ್ಛಂತೋಶ್ವಾವಂ-
ತೋಶ್ವಾವಂತಃ ಶತಗ್ವಿನೋ ಬಹುಧನಾ ವಿವಕ್ಷಣಾ ವೋಢವ್ಯಂ ವಹಂತೋನೇಹಸ ಉಪದ್ರವರಹಿತಾಕ್ಶ
ಸಂತೋ ಕಮೇಮೇದಿತಿ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಶನ್ಯೈಃ—ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ | ಯಂತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸುವ ನಾವು | ಅಶ್ವಾವಂತಃ—ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ಶತಗ್ವಿನಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ
ವರಾಗಿಯೂ | ವಿವಕ್ಷಣಾಃ—ಧನವನ್ನು ವಹಿಸುವವರಾಗಿಯೂ | ಅನೇಹಸಃ—ಉಪದ್ರವರಹಿತರಾಗಿಯೂ
ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸವಿಾಪಿಸುವ ನಾವು ಆಶ್ವಗಳುಳ್ಳ ವರಾಗಿಯೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಧನವನ್ನು ವಹಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ಉಪದ್ರವರಹಿತರಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

(May we come), thunderer, slowly approaching you,—may we be rich in horses, possessed of abundant treasure, ready to offer, and unharmed (by calamity).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಧ್ವಾ ಹಿ ತೇ ದಿವೇದಿವೇ ಸಹಸ್ರಾ ಸೂನ್ಯತಾ ಶತಾ |
ಜರಿತ್ಯಭ್ಯೋ ವಿಮಂಹತೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಧ್ವಾ | ಹಿ | ತೇ | ದಿವೇದಿವೇ | ಸಹಸ್ರಾ | ಸೂನ್ಯತಾ | ಶತಾ |
ಜರಿತ್ಯಭ್ಯೋ | ವಿಮಂಹತೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚೋರ್ಧ್ವಾ-
ರ್ಧ್ವಾನಿ ಮುಖ್ಯಾನಿ ಸೂನ್ಯತಾ ಸೂನ್ಯತಾನಿ ಸಾಧನಾನಿ ದಿವೇ ದಿವೇನ್ದ್ರಹಂ ವಿಮಂಹತೇ | ಯಜಮಾನಃ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಮಂಹತಿರ್ದಾನಕರ್ಮಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನ್ನ | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ | ಸಹಸ್ರಾ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ |
ಶತಾ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ | ಊರ್ಧ್ವಾ—ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದವೂ | ಸೂನ್ಯತಾ—ಮಂಗಳಕರವಾದವೂ ಆದ
ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು | ದಿವೇ ದಿವೇ—ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ | ವಿಮಂಹತೇ—ಯಜಮಾನನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಅತಿಮುಖ್ಯ
ವಾದವೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದವೂ ಆದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಯಜಮಾನನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

(The sacrificer) gives to your praisers day by day hundreds and thousands of excellent and auspicious gifts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಧನಂಜಯಮಿಂದ್ರ ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದಾರುಜಂ |
ಆದಾರಿಣಂ ಯಥಾ ಗಯಂ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಧನಂಜಯಂ | ಇಂದ್ರ | ದೃಷ್ಟಾ | ಚಿತ್ | ಅರುಜಂ |
ಆದಾರಿಣಂ | ಯಥಾ | ಗಯಂ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಧನಂಜಯಂ ಧನಾನಾಂ ಜೇತಾರಂ ದೃಢಾ ಚಿದ್ಧೃಢಾನಾಮಪಿ ಶತ್ರು-
ಜಾಮಾರುಜಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಭಂಕ್ತಾರಮಾದಾರಿಣಮಾದರ್ಶಾರಂ ಚ ಯಥಾ ಗಯಂ ಗೃಹಮಿವೋ-
ಪದ್ರವೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಕಂ ಚ ವಿದ್ವಾ ಜಾನೀಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಧನಂಜಯಂ—ಧನಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹೊಂದು
ವವನನ್ನಾ ಗಿಯೂ | ದೃಢಾ ಚಿತ್—ಅತಿಪ್ರಬಲರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಅರುಜಂ—ಹಿಂಸಿಸುವವನನ್ನಾ ಗಿಯೂ |
ಆದಾರಿಣಂ—ದಾರಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವವನನ್ನಾ ಗಿಯೂ | ಯಥಾ ಗಯಂ—ಗೃಹದಂತೆ ಆಪದ್ರಕ್ಷಕನನ್ನಾ ಗಿಯೂ |
ವಿದ್ವಾ ಹಿ—ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಧನಜೇತೃವೆಂದೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸುವವ
ನೆಂದೂ, ನಮಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವವನೆಂದೂ, ಗೃಹದಂತೆ ಆಪದ್ರಕ್ಷಕನೆಂದೂ ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

We know you, Indra, as the conqueror of wealth, the breaker of firm obstacles, the opener, and (guarding from harm) as a house.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಕುಹಂ ಚಿತ್ತ್ವಾ ಕವೇ ಮಂದಂತು ಧೃಷ್ಟವಿಂದವಃ |
 ಆ ತ್ವಾ ಪಣಂ ಯದೀಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಕುಹಂ | ಚಿತ್ | ತ್ವಾ | ಕವೇ | ಮಂದಂತು | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಇಂದವಃ |
 ಆ | ತ್ವಾ | ಪಣಂ | ಯತ್ | ಈಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಕವೇ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮನ್ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಯದ್ಯದಾ ಪಣಂ ಪಣಮಾನಂ ತ್ವಾ
 ತ್ವಾಮಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನೇಮಹೇ ಅಭೀಷ್ಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ತದಾ ಕಕುಹಮುಚ್ಛ್ರಿತಂ ತ್ವಾ
 ತ್ವಾಮಿಂದವಶ್ಚಿತ್ ಸೋಮಾ ಅಪಿ ಮಂದಂತು | ಮಾದಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕವೇ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—
 ಯಾವಾಗ | ಪಣಂ—ವಿನಿಮಯರೂಪನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ—ನಿನಗಭಿಮುಖರಾಗಿದ್ದು | ಈಮಹೇ—
 ಯಾಚಿಸುವೆವೋ ಆಗ | ಕಕುಹಂ—ಉಚ್ಛ್ರಿತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಇಂದವಃ
 ಚಿತ್—ಸೋಮರಸಗಳೂ | ಮಂದಂತು—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವಿನಿಮಯರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು
 ಸವಿವಾಪಿಸಿ ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸುವೆವೋ ಆಗ ಉಚ್ಛ್ರಿತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸಗಳು
 ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ.

English Translation.

Wise (Indra), overcomer enemies, when we solicit you the barterer,
 may the drops of the Soma exhilarate you the exalted one.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ತೇ ರೇನಾ ಅದಾಶುರಿಃ ಸ್ರಮನುರ್ಷ ಮುಘತ್ತಯೇ |
 ತಸ್ಯ ನೋ ವೇದ ಆ ಭರ || ೧೫ ||

|| ಪದವಾಹಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ರೇವಾನ್ | ಅದಾಶುರಿಃ | ಪ್ರಮಮರ್ಷ | ಮಘತ್ತಯೇ |

ತಸ್ಯ | ನಃ | ವೇದಃ | ಆ | ಭರ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಘತ್ತಯೇ ಧನದಾನಾಯ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಯಃ ಪುಮಾನ್ರೇವಾನ್ ಧನವಾನ್ ಸನ್ನದಾಶುರಿರದಾನಶೀಲಃ ಪ್ರಮಮರ್ಷ ಅಭ್ಯಸೂಯತಿ ತಸ್ಯ ಪುಂಸೋ ವೇದೋ ಧನಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಆಹರ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ರೇವಾನ್—ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ | ಅದಾಶುರಿಃ—ಉದಾರಶೂನ್ಯನಾಗಿ | ತೇ—ನಿನಗೆ | ಮಘತ್ತಯೇ—ಧನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು | ಪ್ರಮಮರ್ಷ—ಅಸಹನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನೋ | ತಸ್ಯ—ಅಂತಹ ಮಾನವನ | ವೇದಃ—ಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಆ ಭರ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಮಾನವನು ತಾನು ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಉದಾರಶೂನ್ಯನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಧನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಅಸಹನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಮಾನವನ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

Grant to us the possessions of that rich man who, through his niggardliness, reviles you as to your bestowal of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಹಃ ||

ಇಮ ಉ ತ್ವಾ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಿನಃ |

ಪುಷ್ಪಾವಂತೋ ಯಥಾ ಪಶುಂ || ೧೬ ||

|| ಪದವಾಹಃ ||

ಇಮೇ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ವಿ | ಚಕ್ಷತೇ | ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರ | ಸೋಮಿನಃ |

ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ | ಯಥಾ | ಪಶುಂ || ೧೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸೋಮಿನೋಽಭಿಷುತಸೋವಾಃ ಸಖಾಯೇ ಇಮ ಉ ಇಮ ಏವ
ಖಲ್ವಸ್ತದೀಯಾ ಜನಾಃ ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ ಸಂಭೃತಘಾಸಾ ಯಥಾ ಪಶುಂ ಪಶುಮಿವ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ |
ವಿಪತ್ಯಂತಿ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ—ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ
ಗೋಪಾಲಕರು | ಪಶುಂ—ಪಶುವನ್ನು | ವಿ ಚಕ್ಷತೇ—ಆದರದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರೋ ಆದರಂತೆಯೇ |
ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರೂ | ಸಖಾಯಃ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರಭೂತರೂ ಆದ | ಇಮೇ ಉ—
ಈ ಯಜ್ಞಕರ್ತರು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಗೋಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಪಶುವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಆದರದಿಂದ
ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರೋ ಆದರಂತೆಯೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರೂ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರಭೂತರೂ ಆದ ಈ ಯಜ್ಞ
ಕರ್ತರು ನಿನ್ನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

These friends, effusing the Soma, look on you Indra, as men with
their fodder ready (look) on their cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ¹ಬ¹ಧಿರಂ¹ ವ¹ಯಂ¹ ಶ್ರು¹ತ್ಕ¹ರ್ಣಂ¹ ಸಂ¹ತ¹ಮೂ¹ತಯೇ¹ |
ದೂ¹ರಾ¹ದಿ¹ಹ¹ ಹ¹ನಾ¹ನು¹ಹೇ¹ || ೧೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಉತ | ತ್ವಾ | ಅ¹ಬ¹ಧಿರಂ | ವ¹ಯಂ | ಶ್ರು¹ತ್ಕ¹ರ್ಣಂ | ಸಂ¹ತಂ | ಉತಯೇ |
ದೂ¹ರಾತ್ | ಇಹ | ಹ¹ನಾ¹ನು¹ಹೇ || ೧೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಬಧಿರವೂನುಪಹತಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯಂ ಅತ ಏವ ಶ್ರುತ್ಕರ್ಣಂ
ಶ್ರವಣಪರಕರ್ಣಂ ಸಂತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ತ್ರಿಶೋಕಾ ಇಹ ಯಜ್ಞ ಉತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ
ದೂರಾದ್ಯನಾನುಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉತೆ—ಮತ್ತು | ಅಬಧಿರಂ—ದೋಷರಹಿತವಾದ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ | ತ್ವತ್ಕರ್ಣಂ ಸಂತಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಊತೆಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ದೂರಾತ್—ಅತಿದೂರದಿಂದಲೇ | ಹವಾಮಹೇ—ಯಾಚಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೋಷರಹಿತವಾದ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅತಿದೂರದಿಂದಲೇ ಯಾಚಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you here from afar for our protection, who are never deaf, and whose ears are always open to hear.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ಚುಶ್ರುಯಾ ಇಮಂ ಹವಂ ದುರ್ಮರ್ಷಂ ಚಕ್ರಿಯಾ ಉತ |

ಭವೇರಾಪಿನೋ ಅಂತಮಃ || ೧೮ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯತ್ | ಶುಶ್ರುಯಾಃ | ಇಮಂ | ಹವಂ | ದುರ್ಮರ್ಷಂ | ಚಕ್ರಿಯಾಃ | ಉತ |

ಭವೇಃ | ಅಪಿಃ | ನಃ | ಅಂತಮಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಯದೀಮಮಸ್ಮದೀಯಂ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶುಶ್ರುಯಾಃ ಶೃಣುಯಾಃ ತರ್ಹಿ ದುರ್ಮರ್ಷಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ದುಃಸಹಂ ಬಲಂ ಚಕ್ರಿಯಾಃ | ಕುರ್ಯಾಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಸೋಽಸ್ಮಾಕಮಂತನೋಽಂತಿಕತಮ ಅಪಿಬಂಧುಭವೇಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯತ್—ಒಂದುನೇಳೆ | ಇಮಂ ಹವಂ—ನಮ್ಮ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶುಶ್ರುಯಾಃ—ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ | (ಆಗ) ದುರ್ಮರ್ಷಂ—ಶತ್ರುಗಳ ಎಟಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು | ಚಕ್ರಿಯಾಃ—ಪ್ರಕಟಿಸು | ಉತೆ—ಮತ್ತು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಂತಮಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸಮಾಹಂಕಾರದ | ಅಪಿಃ—ಬಂಧುವಾಗಿ | ಭವೇಃ—ಆಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಆದ್ವಾನವನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆಗ ಶತ್ರುಗಳ ಏಟಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸು. ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ ಬಂಧುವಾಗು.

English Translation.

If you hear this our prayer, then display your invincible power and be our nearest kinsman.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ತೇ ಅಪಿ ವ್ಯಥಿರ್ಜಗನ್ವಾಂಸೋ ಅಮನ್ಮಹಿ |

ಗೋದಾ ಇಂದ್ರ ಬೋಧಿನಃ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತೇ | ಅಪಿ | ವ್ಯಥಿಃ | ಜಗನ್ವಾಂಸಃ | ಅಮನ್ಮಹಿ |

ಗೋದಾಃ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರ | ಬೋಧಿ | ನಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಿ ಚಿವಪಿ ಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಯದ್ಯದಾ ಹಿ ವ್ಯಥಿದಾರಿದ್ರ್ಯೇಣಿ ವ್ಯಥಿತಾ ಜಗನ್ವಾಂಸೋ ಗಂತಾರೋ ವಯಮಮನ್ಮಹಿ ವಿಷ್ವಮಃ ತದಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋದಾ ಇದ್ಗವಾಂ ದಾತೃವ ಭವಾಮಿತಿ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಪಿ ಚಿತ್—ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಯಚ್ ಹಿ—ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ವ್ಯಥಿಃ—ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರೂ | ಜಗನ್ವಾಂಸಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವವರೂ ಆದ ನಾವು | ಅಮನ್ಮಹಿ—ಸ್ತುತಿಸುವೆವೋ ಆಗ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋದಾ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ನಾವು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ನಿನಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುವೆವೋ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಖಂಡಿತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿ.

English Translation.

Whenever, repairing to you in our distress, we offer our praises attend to us, Indra as a giver of cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭಾ ಶವಸಸ್ಪತೇ |
ಉಶ್ಮಸಿ ತ್ವಾ ಸಧಸ್ಥ ಆ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ರಂಭಂ | ನ | ಜಿವ್ರಯಃ | ರರಂಭ | ಶವಸಃ | ಸತೇ |
ಉಶ್ಮಸಿ | ತ್ವಾ | ಸಧಸ್ಥೇ | ಆ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶವಸಸ್ಪತೇ ಬಲಸ್ಯ ಪತೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಜಿವ್ರಯೋ ಪ್ತೇಣಾ ವೃದ್ಧಾ ರಂಭಂ ನ ದಂಡಮಿವ ರರಂಭ | ರಭಾಮಹೇ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಆರಭಾಮಹೇ ತ್ವಾ ಜೀರ್ಣಾ ಇವ ದಂಡಂ | ನಿ. ೩-೨೧ | ಅಪಿ ಚ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಧಸ್ಥೇ ಯಜ್ಞ ಉಶ್ಮಸಿ | ಕಾಮಯಾಮಹೇ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶವಸಸ್ಪತೇ—ಶಕ್ತಿಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಜಿವ್ರಯಃ—ವೃದ್ಧರು | ರಂಭಂ ನ—ಕೋಲನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ರರಂಭ—ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸಧಸ್ಥೇ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಉಶ್ಮಸಿ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೃದ್ಧರು ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Lord of might, we lean on you as the aged on a staff; we lean for you in the sacrifice.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಸ್ಯರು ರಂಭ ತಬ್ಧಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ರಂಭಃ ಪಿನಾಕಮಿತಿ ದಂಡಸ್ಯ | ರಂಭ ಆರಂಭಂತ ಏನಂ | ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | ಆರಭಾಮಹೇ ತ್ವಾ ಜೀರ್ಣಾ ಇವ ದಂಡಂ ||

(ನಿ. ೩-೨೧)

ರಂಭಃ, ವಿನಾಕಂ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳೂ ದಂಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳು. ಈ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ದಂಡ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವಿರುವುದು. ಈ ದಂಡವನ್ನು (ಕೋಲನ್ನು) ಜನರು ಊರಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದಂಡಕ್ಕೆ ರಂಭವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರಂಭಂ ಎಂಬುದು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಉದಾಹರಣೆಯು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೃದ್ಧರಾದವರು ಊರಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಲನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವರೋ ಅದರಂತೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವೆವು ಎಂದು ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವು.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ ಪುರುಸ್ಯವ್ಲಾಯ ಸತ್ವನೇ ।

ನಕಿಯಂ ವೃಣ್ಣತೇ ಯುಧಿ ॥ ೨೧ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಸ್ತೋತ್ರಂ । ಇಂದ್ರಾಯ । ಗಾಯತ । ಪುರುಸ್ಯವ್ಲಾಯ । ಸತ್ವನೇ ।

ನಕೀಃ । ಯಂ । ವೃಣ್ಣತೇ । ಯುಧಿ ॥ ೨೧ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯಮಿಂದ್ರಂ ಯುಧಿ ಯುದ್ಧೇ ನಕೀವೃಣ್ಣತೇ ಕೇಽಪಿ ನ ವಾರಯಂತಿ ತಸ್ಮೈ ಸತ್ವನೇ ದಾನಶೀಲಾಯ ಪುರುಸ್ಯವ್ಲಾಯ ಬಹುಧನಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಗಾಯತ । ಪಠತ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು । ಯುಧಿ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ । ನಕೀಃ ವೃಣ್ಣತೇ—ಯಾರೂ ತಡೆಯ ಲಾರದೋ ಅಂತಹ । ಸತ್ವನೇ—ದಾನಶೀಲನೂ । ಪುರುಸ್ಯವ್ಲಾಯ—ಬಹುಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ । ಇಂದ್ರಾಯ— ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈರಿಸಿ । ಸ್ತೋತ್ರಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು । ಗಾಯತ—ಪಠಿಸಿಂ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾರದೋ ಅಂತಹ ದಾನಶೀಲನೂ, ಬಹುವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈರಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿಂ.

English Translation.

Sing the praise to Indra, who is rich in wealth and bountiful, whom none can stay in battle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇ ಸುತಂ ಸೃಜಾಮಿ ಪೀತಯೇ |
ತ್ವಂಪಾ ವ್ಯಶ್ನುಹೀ ಮದಂ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ತ್ವಾ | ವೃಷಭ | ಸುತೇ | ಸುತಂ | ಸೃಜಾಮಿ | ಪೀತಯೇ |
ತ್ವಂಪ | ವಿ | ಅಶ್ನುಹಿ | ಮದಂ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತೇ ಸೋಮೋಽಭಿಷುತೇ ಸತಿ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ
ಪೀತಯೇ ಸಾನಾಯಾಭಿ ಸೃಜಾಮಿ | ತ್ವಂಪ | ತ್ವಶ್ಯ | ಮದಂ ಮದಕರಂ ವ್ಯಶ್ನುಹಿ ಚ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನಗಾಗಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮವು
ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ನಿನ್ನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅಭಿ ಸೃಜಾಮಿ—
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ತ್ವಂಪ—ತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು | ಮದಂ—ಹರ್ಷಕಾರಕವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ವ್ಯಶ್ನುಹಿ—
ತುಂಬಿಸಿಕೋ.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು ನಿನ್ನ
ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ಹರ್ಷಕರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೋ.

English Translation.

When the Soma is effused, I pour out the libation to you, Showerer
(of blessings), for your drinking; satiate yourself, enjoy the exhilarating
draught.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ತ್ವಾ ಮೂರಾ ಅನಿಷ್ಯವೋ ಮೋಪಹಸ್ವಾನ ಆ ದಭನ್ |
ಮಾಕೀಂ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ ವನಃ || ೨೩ ||

! ಪದವಾಠಃ |

ಮಾ | ತ್ವಾ | ಮೂರಾಃ | ಅವಿಷ್ಯವಃ | ಮಾ | ಉಪ್ಪಹಸ್ವಾನಃ | ಆ | ದಭನ್ |
ಮಾಕೀಂ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ | ವನಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮೂರಾ ಮೂರಕಾ ಮೂಢಾ ಮನುಷ್ಯಾ ಅವಿಷ್ಯವಃ ಸಾಲನಕಾಮಾ
ಮಾ ದಭನ್ | ಮಾ ಹಿಂಸಂತು | ಉಪಹಸ್ವಾನ ಉಪಹಸನಪರಾಕ್ಲ ಮಾ ಭವಂತು | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಣಾಂ ದ್ವೇಷ್ಞಾನ್ ಮಾಕೀಂ ವನಃ | ಮಾ ಭಜೇಥಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅವಿಷ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ವೇಕ್ಷಿಸುವ | ಮೂರಾಃ—ಅವಿ
ವೇಕಿಗಳು | ಮಾ ಆ ದಭನ್—ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ | ಉಪಹಸ್ವಾನಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕವರೂ |
ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ—ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಅಸುರರನ್ನು | ಮಾಕೀಂ ವನಃ—ಖಂಡಿತ
ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಡ.

! ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ವೇಕ್ಷಿಸುವ ಅವಿವೇಕಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ. ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕ
ವರೂ ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ. ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಅಸುರರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಡ.

English Translation.

Let not fools, seeking protection, nor mockers trouble you ; favour
not the enemies of the Brahmans.

! ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ |

ಇಹ ತ್ವಾ ಗೋಪರೀಣಸಾ ಮಹೇ ಮಂದಂತು ರಾಧಸೇ |
ಸರೋ ಗೌರೋ ಯಥಾ ಪಿಬ || ೨೪ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಇಹ | ತ್ವಾ | ಗೋಪರೀಣಸಾ | ಮಹೇ | ಮಂದಂತು | ರಾಧಸೇ |
ಸರೋ | ಗೌರೋ | ಯಥಾ | ಪಿಬ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಗೋಪರೀಣಸಾ ಗವ್ಯೇನ ಪಯಸಾ ಸಂಮಿಶ್ರಿತೇನ ಸೋಮೇನ ಮಹೇ ಮಹತೇ ರಾಧಸೇ ಧನಾಯ ಮುಂಛಂತು | ಮನುಷ್ಯಾ ಮಾದಯಂತು | ತ್ವಂ ಚ ತಂ ಸೋಮಂ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಮೃಗಃ ಸರಃ ಪಿಬತಿ ತಥಾ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸೇ—ಧನಕ್ಕಾಗಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೋಪರೀಣಸಾ—ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮದಿಂದ | ಮುಂಛಂತು—ಯಜಮಾನರು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೌರಃ—ಗೌರಮೃಗವು | ಸರಃ—ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾನಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ | ಪಿಬ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮದಿಂದ ಯಜಮಾನರು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ. ಯಾವ ರೀತಿ ಗೌರಮೃಗವು ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾನ ಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Let (the worshippers) gladden you here with the Soma mixed with milk, for the attainment of great wealth; drink it as the buffalo a lake.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ವೃತ್ರಹಾ ಪರಾವತಿ ಸನಾ ನನಾ ಚ ಚುಚ್ಯುವೇ |

ತಾ ಸಂಸತ್ಸು ಪ್ರ ವೋಚತ || ೨೫ ||

|| ಪಠಪಾಠಃ ||

ಯಾ | ವೃತ್ರಹಾ | ಪರಾವತಿ | ಸನಾ | ನನಾ | ಚ | ಚುಚ್ಯುವೇ |

ತಾ | ಸಂಸತ್ಸು | ಪ್ರ | ವೋಚತ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃತ್ರಹೇಂದ್ರಃ ಪರಾವತಿ ದೂರೇ ಯಾ ಯಾನಿ ಸನಾ ಸನಾತನಾನಿ ನನಾ ನನಾನಿ ನೂತನಾನಿ ಚ ಧನಾನಿ ಚುಚ್ಯುವೇ ಪ್ರೇರಿತವಾನ್ ತಾನಿ ಧನಾನಿ ಸಂಸತ್ಸು ಯಜ್ಞೇಷು ಸಭಾಸು ನಾ ಪ್ರ ವೋಚತ | ಪ್ರಬ್ರೂತೇ ವಿದ್ವಜ್ಞನಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಪಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಪೆರಾವತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ | ಯಾವ—ಯಾವ | ಸನಾ—ಪುರಾತನವಾದವೂ | ನವಾ ಚೆ—ನೂತನವಾದವೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು | ಚೆಚ್ಚಿವೇ—ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವನೋ | ತಾ--ಅಂತಹ ಧನಗಳನ್ನು | ಸಂಸತ್ಸು—ಯಜ್ಞಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ | ಪ್ರ ವೋಚಿತ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ ಯಾವ ಪುರಾತನವಾದವೂ, ನೂತನವಾದವೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ ಧನಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

Proclaim in our assemblies those perpetual and ever new riches which the slayer of Vritra sends from afar.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪಿಬತ್ಸದ್ರವಃ ಸುತಮಿಂದ್ರಃ ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ |
ಅತ್ರಾದೇದಿಷ್ಟ ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಪಿಬತ್ | ಕದ್ರವಃ | ಸುತಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ |
ಅತ್ರ | ಅದೇದಿಷ್ಟ | ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಂದ್ರಃ ಕದ್ರವಃ ಕದ್ರನಾಮಕಸ್ಯರ್ಷೇಃ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮಪಿಬತ್ | ಪೀತವಾನ್ | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ ಸಹಸ್ರಬಾಹೋಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚಾಹನ್ನಿತಿಶೇಷಃ | ಅತ್ರಾಸ್ತಿಸ್ತವಸರೇ ಪೌಂಸ್ಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಮದೇದಿಷ್ಟ | ಅದೀಶ್ಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಕದ್ರವಃ—ಕದ್ರವೆಂಬ ಮುನಿಯಿಂದ | ಸುತಂ—ಹಿಂದಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮ ವನ್ನು | ಅಪಿಬತ್—ಪಾನಮಾಡಿದನು | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ—ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಅಸುರನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದನು | ಅತ್ರ—ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ | ಪೌಂಸ್ಯಂ—ಇಂದ್ರನ ವೀರ್ಯವು | ಅದೇದಿಷ್ಟ—ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕದ್ರುವೆಂಬ ಋಷಿಯಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಿದನು. ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಅಸುರನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ವೀರ್ಯವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.

English Translation.

Indra drank the Soma offering of Kadru, (he smote the enemies) of the thousand-armed ; there did his might shine forth.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸತ್ಯಂ ತತ್ತುರ್ವಶೇ ಯದೌ ವಿದಾನೋ ಅಹೂವಾಯ್ಯಂ |
ವ್ಯಾನಟ್ ತುರ್ವಣೇ ಶಮಿ || ೨೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಸತ್ಯಂ | ತತ್ | ತುರ್ವಶೇ | ಯದೌ | ವಿದಾನಃ | ಅಹೂವಾಯ್ಯಂ |
ವಿ | ಅನಟ್ | ತುರ್ವಣೇ | ಶಮಿ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತುರ್ವಶೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯದೌ ಚ ಯದುನಾಮಕೇ ಚ ರಾಜ್ಞಿ ತತ್ರಸಿದ್ಧಂ ಯಾಗಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಶಮಿ ಕರ್ಮ | ಶಚೀ ಶಮಿಶಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ಸತ್ಯಂ ಪರಮಾರ್ಥಂ ವಿದಾನೋ ಜಾನಂಸ್ತಯೋಃ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮಹೂವಾಯ್ಯಮಹೂವಾಯ್ಯನಾಮಕಂ ತಯೋಃ ತತ್ರಂ ತುರ್ವಣೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವ್ಯಾನಟ್ | ವ್ಯಾಪ್ತವಾನ್ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ತುರ್ವಶೇ—ತುರ್ವಶನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ | ಯದೌ—ಯದುವೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ | ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಶಮಿ—ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನೂ | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ | ವಿದಾನಃ—ಅರಿತ ಇಂದ್ರನು | ಅಹೂವಾಯ್ಯಂ—ಅಹೂವಾಯ್ಯನೆಂಬ ಅವರ ಶತ್ರುವನ್ನು | ತುರ್ವಣೇ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ | ವ್ಯಾನಟ್—ನಾಶಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತುರ್ವಶನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ, ಯದುವೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಅರಿತ ಇಂದ್ರನು ಅಹೂವಾಯ್ಯನೆಂಬ ಅವರ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾಶ ಮಾಡಿದನು.

English Translation.

Well knowing those (sacrificial) deeds of Turvasa and Yadu, he overcame Ahnavayya in battle.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತರಣಿಂ ವೋ ಜನಾನಾಂ ತ್ರದಂ ವಾಜಸ್ಯ ಗೋಮತಃ ।
ಸಮಾನಮು ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತರಣಿಂ | ವಃ | ಜನಾನಾಂ | ತ್ರದಂ | ವಾಜಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |
ಸಮಾನಂ | ಉಂ ಇತಿ | ಪ್ರ | ಶಂಸಿಷಂ || ೨೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಸ್ಮದೀಯಾಃ ಪುರುಷಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಜನಾನಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದೀನಾಂ ತರಣಿಂ
ಶಾಪಕಂ ತ್ರದಂ ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ತರ್ದಯಿತಾರಂ ಗೋಮತಃ ಪಕುಮತೋನ್ಯಸ್ಯ ದಾತಾರಂ ಚೇಂದ್ರಂ
ಸಮಾನಮು ಸಾಧಾರಣಮೇವ ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ | ಸ್ತೌಮಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಜನಾನಾಂ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ | ತರಣಿಂ—
ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ | ತ್ರದಂ—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಾಜಸ್ಯ—
ಅನ್ನದ ದಾತೃವೂ | ಸಮಾನಂ ಉ—ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ—
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಗೋವು
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದ ದಾತೃವೂ, ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I praise our common (Indra), the deliverer of your families, the
(of your enemies, the bestower) of riches in cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯು॒ಭು॒ಕ್ಷಣಂ॑ ನ॒ ವರ್ತ॑ವ ಉ॒ಕ್ಥೇ॑ಷು ತುಗ್ರಾ॒ವ್ಯಧಂ॑ |
ಇಂದ್ರಂ॑ ಸೋ॒ಮೇ ಸಚಾ॑ ಸುತೇ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯು॒ಭು॒ಕ್ಷಣಂ॑ | ನ | ವರ್ತ॑ವೇ | ಉ॒ಕ್ಥೇ॑ಷು | ತುಗ್ರಾ॒ವ್ಯಧಂ॑ |
ಇಂದ್ರಂ॑ | ಸೋ॒ಮೇ | ಸಚಾ॑ | ಸುತೇ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುಭುಕ್ಷಣಂ ಮಹಾಂತಂ ತುಗ್ರಾವ್ಯಧಮುದಕಸ್ಯ ವರ್ಧಯಿತಾರಂ | ತುಗ್ರಾ ಬುರ್ಬುರ-
ಮಿತ್ಯದಕನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಇಂದ್ರಂ ಸೋಮೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಸಹ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ
ಸತ್ಯುಕ್ಥೇಷು ಶಸ್ತ್ರೇಷು ವರ್ತವೇ ಧನಂ ವರಿತುಂ ಪ್ರಶಂಸಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ನೇತಿ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯುಭುಕ್ಷಣಂ—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ತುಗ್ರಾವ್ಯಧಂ—ಉದಕಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—
ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸೋಮೇ—ಸೋಮರಸವು | ಸಚಾ—ಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ | ಸುತೇ—ಹಿಂದಲ್ಪಟ್ಟಾಗ |
ವರ್ತವೇ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಉಕ್ಥೇಷು—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ | ನ—ಈಗ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

। ಛಾಂದಾಃ ।

ಮಹಾತ್ಮನೂ, ಉದಕಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು, ಸೋಮರಸವು ಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ ಹಿಂದ
ಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(I praise) in hymns the mighty Indra, the augments of waters, for
the attainment of wealth, when the Soma is effused with (song).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಕೃ॒ಂತದಿ॒ದ್ವಿ ಯೋ॒ನ್ಯಂ ತ್ರಿ॒ಶೋ॒ಕಾಯ॑ ಗಿ॒ರಿಂ ಪೃ॒ಥುಂ |
ಗೋ॒ಭ್ಯೋ ಗಾ॒ತುಂ ನಿರೇ॑ತವೇ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಕೃಂತತ್ | ಇತ್ | ವಿ | ಯೋನ್ಯಂ | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ | ಗಿರಿಂ | ಪೃಥುಂ |
ಗೋಭ್ಯಃ | ಗಾತುಂ | ನಿರೇತವೇ || ೩೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಯ ಇದ್ಯ ಏವೇಂದ್ರೋ ಯೋನ್ಯಮುದಕನಿರ್ಗಮನದ್ವಾರಂ ಪೃಥುಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಗಿರಿಂ
ಮೇಘಂ | ಗಿರಿವ್ರಜ ಇತಿ ಮೇಘನಾಮಸು ಸಾಠಾತ್ | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ ತ್ರಿಶೋಕನಾಮರ್ಷ್ಯಥಂ
ವಿ ಕೃಂತತ್ ವೃಷ್ಟಿನತ್ ಸ ಗೋಭ್ಯೋ ಗಮನವದ್ಭೃ ಉದಕೇಭ್ಯೋ ನಿರೇತವೇ ನಿರ್ಗಮನಾಯ ಗಾತುಂ
ಭೂಮಿಂ | ಭೂಮಿರ್ಗಾತುರಿತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಸಾಠಾತ್ | ಮಾರ್ಗಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕರೋತಿತಿ ಶೇಷಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಯಃ ಇತ್—ಯಾವ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಯೋನ್ಯಂ—ಉದಕಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವೂ | ಪೃಥುಂ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದುದೂ ಆದ | ಗಿರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ—ತ್ರಿಶೋಕನೆಂಬ ಮುಷಿಗಾಗಿ |
ವಿ ಕೃಂತತ್—ಸೀಳಿದನು | ಗೋಭ್ಯಃ—ಉದಕಗಳಿಗೆ | ನಿರೇತವೇ—ಹೊರಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಹಾರ್ಥವಾಗಿ |
ಗಾತುಂ—ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

| ಛಾಂದಸ್ |

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಉದಕಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದುದೂ ಆದ ಮೇಘವನ್ನು
ತ್ರಿಶೋಕನೆಂಬ ಮುಷಿಗಾಗಿ ಸೀಳಿ ಉದಕಗಳ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು.

English Translation.

Who clove for Trishoka the broad womb-like cloud, (and made)
a path for the cows to issue forth.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯದ್ಧಿಷೇ ಮನಸ್ಯಸಿ ಮಂದಾನಃ ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ |
ಮಾ ತತ್ಕರಿಂದ್ರ ಮೃಳಯ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ದ್ಧಿಷೇ | ಮನಸ್ಯಸಿ | ಮಂದಾನಃ | ಪ್ರ | ಇತ್ | ಇಯಕ್ಷಸಿ |
ಮಾ | ತತ್ | ಕರಿ | ಇಂದ್ರ | ಮೃಳಯ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಂದಾನೋ ಮೋದಮಾನಸ್ತ್ವಂ ಯಚ್ಚುಭಂ ವಸ್ತು ದಧಿಷೇ ಧಾರಯಸಿ ಯಚ್ಚ ಮನಸ್ಯಸಿ ಪೂಜಯಸಿ ಯದಪಿ ಚ ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ ಪ್ರಯಚ್ಛೇವ ತತ್ಸರ್ವಂ ಮಾ ಕಃ | ಕಿಂ ನಾಕಾರ್ಷೀಃ | ಆಸ್ಮಾಕಂ ಕೃತವಾನೇವ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾನ್ಮೃತೇಯ | ಸುಖಯ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ !

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಂದಾನಃ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ಯೇತ್—ಯಾವ ಭಾವವನ್ನು | ದಧಿಷೇ—ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ | ಮನಸ್ಯಸಿ—ಯಾವ ಮನಃಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ | ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ—ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ | ತತ್—ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ | ಮಾ ಕಃ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ | ಮೃತೇಯ—ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಸುಖಪಡಿಸು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕ ನೀನು ಯಾವ ಭಾವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ, ಯಾವ ಮನಃಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಸುಖಪಡಿಸು.

English Translation.

Whatever you undertake in your exhilaration, whatever you purpose in your mind or are thinking to bestow,—O Indra, do it not but bless us.

! ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ !

ದಭ್ರಂ ಚಿದ್ಧಿ ತ್ವಾವತಃ ಕೃತಂ ಶೃಣ್ವೇ ಅಧಿ ಕ್ಷಮಿ |

ಜಿಗಾತ್ಸಿದ್ರ ತೇ ಮನಃ || ೩೨ ||

! ಸದಾಕಾಃ !

ದಭ್ರಂ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತ್ವಾವತಃ | ಕೃತಂ | ಶೃಣ್ವೇ | ಅಧಿ | ಕ್ಷಮಿ |

ಜಿಗಾತು | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಮನಃ || ೩೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ತ್ವತ್ಸದೃಶಸ್ಯ ದಭ್ರಂ ಚಿದಲ್ಪಮಪಿ ಕೃತಂ ಕರ್ಮಾಧಿ ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ || ಅಧೀತಿ ಸಸ್ತಮ್ಯರ್ಥಾನುನಾದಃ || ಶೃಣ್ವೇ | ನಿಶ್ರುತಂ ಭವತಿ ಹಿ | ತಥಾ ಸತಿ ತೇ ತವ ಮನೋ ಜಿಗಾತು | ಮಯಿ ಗಚ್ಛತು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ । ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷನ । ಕೃತಂ—ಕರ್ಮವು ।
 ದಭ್ರಂ ಚಿತ್—ಆಲ್ಪವಾದರೂ ಸಹ । ಅಧಿ ಕ್ಷಮಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ । ಶೃಣ್ವೇ ಹಿ—ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ।
 ತೇ—ನಿನ್ನ । ಮನಃ—ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನಸ್ಸು । ಜಿಗಾತು—ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮವು ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಪೃಥ್ವಿಯ
 ಮೇಲೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನಸ್ಸು ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಲಿ.

English Translation.

Indra, the least deeds of one like you are renowned in the earth ;
 may your care visit me.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತವೇದು ತಾಃ ಸುಕೀರ್ತಯೋಽಸನ್ನುತ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ।

ಯದಿಂದ್ರ ಮೃಳಯಾಸಿ ನಃ ॥ ೩೩ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತವ । ಇತ್ । ಉಂ ಇತಿ । ತಾಃ । ಸುಕೀರ್ತಯಃ । ಅಸನ್ । ಉತ । ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ।

ಯತ್ । ಇಂದ್ರ । ಮೃಳಯಾಸಿ । ನಃ ॥ ೩೩ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಮದ್ಯಾಭಿವ್ಯುಳಯಾಸಿ ಸುಖಯಸಿ ತಾಃ ಸುಕೀರ್ತಯಃ
 ಶೋಭನಾಖ್ಯಾತಯಸ್ತವೇತ್ತವ್ಯವಾಸನ್ । ಭವೇಯುಃ । ಉತಾಪಿ ಚಿ ತಾಃ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಸ್ತುತಯಶ್ಚ
 ತವ್ಯವ ಭವೇಯುಃ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ । ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು । ಯತ್—ಯಾವ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಕೃಪ್ತನಾಗಿ ।
 ಮೃಳಯಾಸಿ—ಸುಖಪಡಿಸುವೆಯೋ । ತಾಃ—ಅಂತಹ । ಸುಕೀರ್ತಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳು ।
 ತವೇತ್—ನನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿಯೇ । ಅಸನ್—ಆಗಿರುತ್ತವೆ । ಉತ—ಮತ್ತು । ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ—ಉತ್ತಮ
 ವಾದ ಆ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಉತ್ತಮವಾದ ಆ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

English Translation.

Yours be those ascriptions of praise, yours those hymns, through which, Indra, you bless us.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಮಾ ನ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾ ಗಸಿ ಮಾ ದ್ವಯೋರುತ ತ್ರಿಷು ।

ವಧೀರ್ಮಾ ಶೂರ ಭೂರಿಷು ॥ ೩೪ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಮಾ | ನಃ | ಏಕಸ್ಮಿನ್ | ಆಗಸಿ | ಮಾ | ದ್ವಯೋಃ | ಉತ | ತ್ರಿಷು |

ವಧೀಃ | ಮಾ | ಶೂರ | ಭೂರಿಷು ॥ ೩೪ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾನೇಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸ್ಯಪರಾಧೇ ಮಾ ವಧೀಃ | ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ | ದ್ವಯೋರಾಗಸೋರಪಿ ಮಾ ವಧೀಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ತ್ರಿಷ್ಟಾಗಸ್ಯಪಿ ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ | ಭೂರಿಷ್ಟ್ಯಸಂಖ್ಯಾತೇಷ್ಟಾಗಸು ಮಾ ಚ ವಧೀಃ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಆಗಸಿ—ಒಂದು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ | ಮಾ ವಧೀಃ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ದ್ವಯೋಃ—ಎರಡು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ | ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ಉತ—ಮತ್ತು | ತ್ರಿಷು—ಮೂರು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ | ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ಭೂರಿಷು—ಒಂದುವೇಳೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪಾಪಗಳಿಗಾಗಿಯಾದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ. ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ.

English Translation.

Slay us not for one sin, not for two, not for three ; O hero, slay us not for many.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬಿಭಯಾ ಹಿ ತ್ವಾವತ ಉಗ್ರಾದಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ |

ದಸ್ಮಾದಹವೃತೀಷಹಃ || ೩೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬಿಭಯ | ಹಿ | ತ್ವಾವತಃ | ಉಗ್ರಾತ್ | ಅಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ |

ದಸ್ಮಾತ್ | ಅಹಂ | ಯತೀಷಹಃ || ೩೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ತ್ವತ್ಸದ್ಯಶಾದುಗ್ರಾದುದ್ಗೂರ್ಣಾದಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಪ್ರಹರ್ತುರ್-
ದಸ್ಮಾದಾಪಾನಾಮುಪಕ್ಷಪಯಿತುರ್ಯತೀಷಹಃ ಶತ್ರುಕೃತಾಂ ಹಿಂಸಾಂ ಸಹತೋಽಹಂ ಬಿಭಯೆ ಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉಗ್ರಾತ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಅಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಸೆದೆಬಡಿಯುವವನೂ | ದಸ್ಮಾತ್—ಪಾಪನಾಶಕನೂ | ಯತೀಷಹಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯ ಬಲ್ಲವನೂ ಆದ | ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ | ಅಹಂ—ನಾನು | ಬಿಭಯೆ ಹಿ—ಖಂಡಿತ ಬೆದರುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಸೆದೆಬಡಿಯುವವನೂ, ಪಾಪನಾಶಕನೂ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಖಂಡಿತ ಬೆದರುತ್ತೇನೆ.

English Translations.

I am afraid of one like you, terrible, the smiter of enemies, the destroyer, who endures hostile attacks.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ಸಖ್ಯುಃ ಶೂನಮಾ ವಿದೇ ಮಾ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಭೂವಸೋ |

ಆನ್ಯತ್ಸದ್ಯೂತು ತೇ ಮನಃ || ೩೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ಸಖ್ಯುಃ | ಶೂನಂ | ಆ | ವಿದೇ | ಮಾ | ಪುತ್ರಸ್ಯ | ಪ್ರಭುವಸೋ ಇತಿ ಪ್ರಭುವಸೋ |
ಅವ್ಯತ್ಸತ್ | ಭೂತು | ತೇ | ಮನಃ || ೩೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಭುವಸೋ ಪ್ರಭೂತಧನೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸಖ್ಯುಃ ಶೂನಂ ವೃದ್ಧಂ ಮಾ ವಿದೇ |
ಮಾನೇದಯಾಮಿ | ಪುತ್ರಸ್ಯಾಪಿ ಶೂನಂ ಮಾ ವಿದೇ | ತವ ಮನೋಽಸ್ಮಾಸ್ವಾವ್ಯತ್ಸದಾವರ್ತನವದ್ಭೂತು |
ಭವತು | ಪುನಃಪುನಃ ಸುಖಂ ಕರೋತ್ಪಿತೃರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭೂವಸೋ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸಖ್ಯುಃ—ಮಿತ್ರನ |
ಶೂನಂ—ಆಪತ್ತನ್ನು | ಮಾ ಆ ವಿದೇ—ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಪುತ್ರಸ್ಯ—ಪುತ್ರನ ಆಪತ್ತನ್ನೂ | ಮಾ—
ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಮನಃ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸು | ಅವ್ಯತ್ಸತ್—ನಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗದುದಾಗಿ |
ಭೂತು—ಆಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಆಪತ್ತೆಂಬುದನ್ನೇ ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ಅವನ
ಪುತ್ರನ ಆಪತ್ತನ್ನೂ ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗದುದಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Wealthy (Indra), may I never have to tell you of the destitution of
my friend or my son; may your mind be favourable towards me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕೋ ನು ಮರ್ಯಾ ಅಮಿಥಿತಃ ಸಖಾ ಸಖಾಯಮಬ್ರವೀತ್ |

ಜಹಾ ಕೋ ಅಸ್ತದೀಷತೇ || ೩೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಃ | ನು | ಮರ್ಯಾಃ | ಅಮಿಥಿತಃ | ಸಖಾ | ಸಖಾಯಂ | ಅಬ್ರವೀತ್ |

ಜಹಾ | ಕಃ | ಅಸ್ತತ್ | ಈಷತೇ || ೩೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಕೋ ನು ಕಃ ಖಲು ಹೇ ಮರ್ಯಾ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಅಮಿಥಿತಃ | ಮೇಘತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ |
ಅನಾಕ್ರುಷ್ಯ ಇಂದ್ರಾದನ್ಯಃ ಸಖಾ ಸಖಾಯಂ ಪ್ರತಿ ಜಹಾ ಆಹಂ ಕಂ ಜಘಾನ ಕಃ ಕೋ ವಾಸ್ಮದಸ್ಮತ್ತೋ
ಭೀತ ಈಷತೇ ಪಲಾಯತ ಇತ್ಯಬ್ರವೀತ್ | ವದತಿ | ಇಂದ್ರ ಏನೈತಾದ್ಯಶಸ್ಯ ವಚನಸ್ಯ ವಕ್ತೇತ್ಯಭಿ-
ಪ್ರಾಯಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಮೇಘತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ | ಅಪಾಪಕಂ ಜಘಾನ ಕಮಹಂ ಜಾತು
ಕೋಽಸ್ಮದ್ಭೀತಃ ಪಲಾಯತೇ | ನಿ. ೪-೨ | ಇತಿ | ಮಾ ನ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸೀತ್ಯಾದಿಕಯಾ ಶ್ರುತ್ಯಾ
ನೂನಮ್ಪಿಮಿಂದ್ರ ಅಜಹಾರೇತ್ಯತ್ರರ್ಷಿರ್ವಿಸ್ಮಯತ ಇತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಮರ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಮಾನವರೇ | ಅಮಿಥಿತಃ—ಕ್ರೋಧವಶನಾಗದ | ಕೋ ನು ಸಖಾ—ಯಾವ
ಮಿತ್ರನು ತಾನೇ | ಸಖಾಯಂ—ತನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು | ಜಹಾ—ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ | ಕಃ—ಯಾರು ತಾನೇ |
ಅಸ್ಮತ್—ನನ್ನಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ | ಈಷತೇ—ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಂಬುದಾಗಿ) | ಅಬ್ರವೀತ್—ಇಂದ್ರನು
ಹೇಳಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

“ಎಲೈ ಮಾನವರೇ, ಕ್ರೋಧವಶನಾಗದ ಯಾವ ಮಿತ್ರನು ತಾನೇ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ?
ಯಾರುತಾನೇ ನನ್ನಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ?” ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಂದ
ಅವನ ಮಿತ್ರರಿಗಾಗಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

English Translation.

“Who, O mortals,” said (Indra), “unprovoked, has ever, as
a friend, slain his friend? Who flees from me?”

। ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ।

ಈ ಋಕ್ವಿಗೆ ಯಾಸ್ಯರು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಮರ್ಯಾ ಇತಿ ಮನುಷ್ಯನಾಮ | ಮರ್ಯಾದಾಭಿಧಾನಂ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ | ಮರ್ಯಾದಾ ಮರ್ಯಾ-
ರಾದೀಯತೇ | ಮರ್ಯಾದಾಮರ್ಯಾದಿನೋರ್ವಿಭಾಗಃ || ಮೇಘತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ |
ಅಪಾಪಕಂ ಜಘಾನ ಕಮಹಂ ಜಾತು | ಕೋಽಸ್ಮದ್ಭೀತಃ ಪಲಾಯತೇ ||

(ನಿ. ೪-೨)

ಮರ್ಯಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು. ಮರ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೇರೆ, ಗಡಿ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಒಂದು
ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಇರುವ ಗೆರೆಯು. ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವ ಗೆರೆಗೆ ಮರ್ಯಾ (Boundary) ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೇಘತಿ ಧಾತುವಿಗೆ ಕೋಪಮಾಡುವುದು

ಎಂಬರ್ಥವಿರುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪಾಪಮಾಡದಿರುವ ಯಾವ ವೈರುಷನನ್ನು ತಾನೇ ನಾನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೊಂದಿರುವೆನು? ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನುತಾನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುವನು? ಎಂದು ಇಂದ್ರನ ವಾಕ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರನು ಪಾಪಮಾಡದಿರುವ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನ ಕೋಪವು ದುಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಪಾಪಮಾಡುವವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರುತಾನೇ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುವರು? ಯಾರೂ ಓಡಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲದವರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾರೇ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಸಿನ್ವನ್ಯೂರ್ಯಾವಯಃ |

ಶ್ವಘ್ನೀವ ನಿವತಾ ಚರನ್ || ೩೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವಾರೇ | ವೃಷಭ | ಸುತೇ | ಅಸಿನ್ವನ್ | ಭೂರಿ | ಆವಯಃ |

ಶ್ವಘ್ನೀವ | ನಿವತಾ | ಚರನ್ || ೩೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಏವಾರೇ | ಏವಾರೋ ನಾಮ ಕಶ್ಚಿತ್ | ತಸ್ಮಿನ್ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ಸತಿ ಭೂರಿ ಬಹುನಿ ಧನಾನ್ಯಸಿನ್ವನ್ನ ಬಧ್ನಿಷ್ವಾಘ್ನೀ | ಶ್ವಘ್ನೀ ಕಿತವಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ತಃ | ಶ್ವಘ್ನೀ ಕಿತವೋ ಭವತಿ ಸ್ವಂ ಹಂತಿ.... | ನಿ. ೫-೨೨.... ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಏವಾರೇ—ಏವಾರಮುಷಿಯು | ಸುತೇ—ಸೋಮ ವನ್ನು ಹಿಂಡಿದಾಗ | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸೋಮವು | ಶ್ವಘ್ನೀವ—ಬೇಟೆಗಾರನಂತೆ | ಅಸಿನ್ವನ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಿತು | ಆವಯಃ—ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಿವತಾ—ಅಧೋಮುಖರಾಗಿ | ಚರನ್—ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಏವಾರಮುಷಿಯು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿದಾಗ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸೋಮವು ಬೇಟೆಗಾರನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಧೋಮುಖರಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

English Translation.

Showerer (of benefits), when the ready Soma was effused, you devoured much, without stint, rushing down like a gamester.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಆ ತ ಏತಾ ವಚೋಯುಜಾ ಹರೀ ಗೃಭ್ಣೇ ಸುಮದ್ರಥಾ |
ಯದೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯ ಇದ್ದದಃ || ೩೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತೇ | ಏತಾ | ವಚೋಯುಜಾ | ಹರೀ ಇತಿ | ಗೃಭ್ಣೇ | ಸುಮತ್ಸರಥಾ |
ಯತ್ | ಈಂ | ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯಃ | ಇತ್ | ದದಃ || ೩೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ತವ ಸುಮದ್ರಥಾ ಕಲ್ಯಾಣರಥೌ ವಚೋಯುಜಾ ಮಂತ್ರೇಣ ಯುಜ್ಯಮಾನಾವೇತ್ಯೇಷಾ
ಹರೀ ಅಶ್ವಾನಾ ಗೃಭ್ಣೇ | ಅಸ್ತದಭಿಮುಖಂ ಯಾತುಂ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಾಕರ್ಷಾವಿಾತ್ಯರ್ಥಃ |
ಯದ್ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯ ಇದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯ ಏವೇಮಿದಂ ಧನಂ ದದಃ ದದಾಸಿ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯಃ ಇತ್—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ |
ಈಂ—ಧನವನ್ನು | ದದಃ—ನೀನು ಕೊಡುವೆಯೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸುಮದ್ರಥಾ—
ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವೂ | ವಚೋಯುಜಾ—ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವವೂ | ಏತಾ—
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ | ಹರೀ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಆ ಗೃಭ್ಣೇ—ನಾನು ಈ ಕಡೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

! ಛಾಂದೋಸ್ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವೆಯೋ
ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವೂ, ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವವೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ
ಆದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಾನು ಈ ಕಡೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I draw hither your two steeds, harnessed to a beautiful chariot and
yoked by hymns, since you give wealth to the Brahmans.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷಃ ಪರಿ ಬಾಧೋ ಜಹೀ ಮೃಧಃ |
ವಸು ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಭಿಂಧಿ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಪ | ದ್ವಿಷಃ | ಪರಿ | ಬಾಧಃ | ಜಹಿ | ಮೃಧಃ |
ವಸು | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಆ | ಭರ || ೪೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಷೀಣಃ ಶತ್ರುಸೇನಾ ಅಪ ಭಿಂಧಿ | ವಿದಾರಯ |
ಬಾಧೋ ಹಿಂಸಿತ್ರೀಮೃಧಃ ಸಂಗ್ರಾಮಾನ್ | ಸ್ಪೃಧೋ ಮೃಧ ಇತಿ ಸಂಗ್ರಾಮನಾಮಸು ಪಾಶಾತ್ |
ಪರಿ ಜಹಿ | ಹಿಂಧಿ | ಆತಸ್ತಸಾಂ ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ತತ್ರ ಸಿದ್ಧಂ ವಸ್ವಾ ಭರ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಾಹರ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಅಪ ಭಿಂಧಿ—ನಾಶ
ಪಡಿಸು | ಬಾಧಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ | ಮೃಧಃ—ಅವರ ಸಂಗ್ರಾಮಾದಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು | ಪರಿ ಜಹಿ—ಪೂರ್ಣ
ವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು |
ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸು. ಹಿಂಸಕವಾದ ಅವರ ಸಂಗ್ರಾಮಾದಿ
ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ
ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Cleave asunder all the hostile hosts, frustrate their destructive
attacks, and bestow on us their desirable wealth.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯದ್ವಿೇಳಾವಿಂಧ್ರ ಯತ್ಸ್ಥಿರೇ ಯತ್ಪರ್ಶಾನೇ ಪರಾಭೃತಂ |
ವಸು ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವಿೇಳಾ | ಇಂದ್ರ | ಯತ್ | ಸ್ಥಿರೇ | ಪರ್ಶಾನೇ | ಪರಾಭೃತಂ |
ವಸು | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಆ | ಭರ || ೪೦ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ಚ ವೀಳೌ ದೃಢೇ ಪರೈಃ ಕಂಪಯಿತುಮಶಕ್ಯೇ ಯದ್ಧನಂ ಪರಾಭೃತಂ
ವಿನ್ಯಸ್ತಂ ಯಚ್ಚ ಸ್ಥಿರ ಸ್ವಯಮಚಲೇ ಪರಾಭೃತಂ ಯಚ್ಚಾಪಿ ಪರ್ಶಾನೇ ವಿಮರ್ಶನಕ್ಷಮೇ ಪರಾಭೃತಂ
ತಸ್ಪಾರ್ಹಂ ವಸ್ವಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೀಳೌ—ದೃಢವಾದ ಗುಪ್ತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು |
ಪರಾಭೃತಂ—ವಿನ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು | ಸ್ಥಿರೇ—ಆಚಲವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತ
ವಾಗಿರುವುದೋ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು | ಪರ್ಶಾನೇ—ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ |
ತತ್—ಅಂತಹ | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಆ ಭರ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೃಢವಾದ ಗುಪ್ತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧನವು ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಧನವು ಆಚಲ
ವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಧನವು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ ಅಂತಹ
ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Bestow on us, Indra, that desirable wealth, which is deposited in
strongholds, in fastnesses, and in places which stand an attack.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯಸ್ಯ ತೇ ವಿಶ್ವಮಾನುಷೋ ಭೂರೇರ್ಧತ್ತಸ್ಯ ವೇದತಿ |

ವಸು ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ತೇ | ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ | ಭೂರೇಃ | ದತ್ತಸ್ಯ | ವೇದತಿ |

ವಸು | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಆ | ಭರ || ೪೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವಯಾ || ವಿಭಕ್ತಿವ್ಯತ್ಯಯಃ || ದತ್ತಸ್ಯ ದತ್ತಂ ಭೂರೇರ್ಬಹು ಯಸ್ಯ
ಯದ್ಧನಂ || ಕರ್ಮಣಿ ವಸ್ಯೇ || ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ ಸರ್ವೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವೇದತಿ ಜಾನಾತಿ ತಸ್ಪಾರ್ಹಂ
ಸ್ವುಹಣೇಯಂ ವಸ್ವಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ದತ್ತೈಸ್ಯ—ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ | ಭೂರೇಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ |
ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಧನವನ್ನು | ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ—ಸಕಲ ಮಾನವರೂ | ವೇದತಿ—ಅರಿಯುವರೋ | ತತ್—
ಅಂತಹ | ಸ್ಪಾರ್ಥಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಆ ಭರ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಯಾವ ಧನವನ್ನು ಸಕಲ ಮಾನವರೂ
ಅರಿಯುವರೋ ಅಂತಹ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Bestow on us, Indra, that desirable wealth which all men recognize
as given abundantly by you.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತನೋ ಹಾರ್ದಂ ನಿವಾರಯನ್ |
ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಪಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ನಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯೇ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ |

|| ಓಂ ಶ್ಲೋಕ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಅರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಧ್ರಪ್ಪಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |
ತತ್ಪರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ |

|| ಕುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ||

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ | ಸುನುನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನಶ್ಚಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಸ್ತಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ |
ಯಸ್ಯ ನಶ್ಚಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಖಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿರ್ಮಮೇ ತನುಪಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಂ |
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಮುಗ್ಧೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

|| ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

ಪೀಠಿಕೆ.

[ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ತತ್ರ ಶ್ಲೋಕಃ ಇತಿ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಯಶ್ಚತುರ್ಥಶ್ಚತುರ್ಥಃ ಸೂಕ್ತಮಶ್ವಪುತ್ರಸ್ಯ ವಶಾಖ್ಯಸ್ಯಾಪ್ತಂ |
ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಸರಿಭಾಷಯಾದ್ಯಾಕ್ತತಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ತತ್ರಾದ್ಯಾ ಪಾದನಿಚೈತ್ ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ
ಪಾದನಿಚೈತ್ | ಅನು. ೪-೪ | ಇತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತಶ್ಚಾತ್ | ದಧಾನೋ ಗೋಮದಶ್ಚವದಿತ್ಯೇಷಾ
ಽಂಚಮಿಾ ಕಕುಬಪ್ಪಕದ್ವಾದಶಾಪ್ತಕೈಃ ಪಾದೈರುಪೇತಶ್ಚಾತ್ | ಮಧ್ಯಮಶ್ಲೇಷೈಕುಪ್ | ಅನು. ೫-೨ |
ಇತಿ ಹಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ | ತಮಿಂದ್ರಮಿತಿ ಪಸ್ಮೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಸಂತೀತಿ ಸಪ್ತಮಿಾ ಬೃಹತೀ |
ಯಶ್ಚೇ ಮದ ಇತ್ಯುಕ್ತಮನುಷ್ಪುಪ್ | ಯೋ ದುಪ್ಪರ ಇತಿ ನವಮಿಾ ಸತೋಬೃಹತೀ | ಅಯುಜಾ
ಜಾಗೌ ಸತೋಬೃಹತೀ ಅನು. ೮-೪ | ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಂ | ಗವ್ಯೋ ಪು ಣ ಇತಿ ದಶಮಿಾ ಗಾಯತ್ರೀ |
ವಹಿ ತೇ ಶೂರೇತ್ಯೇಕಾದತೀ ಬೃಹತೀ | ಯ ಋಷ್ಯ ಇತಿ ದ್ವಾದಶೀ ವಿಪರೀತಾ ಸತೋಬೃಹತೀ |
ಸ್ರುಥಮಶ್ವತೀಯಯೋರಪ್ಪಾಕ್ಷರಾ ದ್ವಿತೀಯಚತುರ್ಥಯೋರ್ದ್ವಾರಾದಶಾಕ್ಷರಾ ಚ | ಯುಜಾ ಚೇದ್ವಿಪ-

ರೀತಾ | ಅನು. ೮-೫ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ಸ ನೋ ವಾಜೇಷ್ಟಿತಿ ತ್ರಯೋದಶೀ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ದ್ವಿಪದಾ | ಅಭಿ ವೋ ನೀರಮಿತಿ ಚತುರ್ಧಶೀ ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಬೃಹತೀ | ತ್ರಯೋದಶಿನೋ- ಮುಢ್ಯೇಽಷ್ಟಕಃ ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ | ಅನು. ೭-೭ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ದದೀ ರೇಕ್ಲ ಇತಿ ಪಂಚದಶೀ ಕಳುಮ್ನುಂಕುತಿರಾ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಜಾಗತಚತುಷ್ಟಾಃ ಕಳುಮ್ನುಂಕುತಿರಾ | ಅನು. ೫-೪ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ವಿಶ್ವೇಷಾಮಿತಿ ಪೋಡಶೀ ವಿರಾಟ್ | ಮಹಃ ಸು ವ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶೀ ಜಗತೀ | ಯೇ ಸಃತಯಂತ ಇತ್ಯೆಷ್ಟಾದಶ್ಯುಪರಿಷ್ಟಾದ್ಬೃಹತೀ ಚತುರ್ಥಸಾದಸ್ಯ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರತ್ವಾತ್ | ಪ್ರಭಂಗಮಿತ್ಯೇಕೋನವಿಂತೀ ಬೃಹತೀ | ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತಿ ವಿಂತೀ ವಿಷಮಪದಾ ಬೃಹತೀ ನವಕಾಷ್ಟ್ಯೇಕಾದಶ್ಯಷ್ಟಿನೋ ವಿಷಮಪದಾ | ಅನು. ೭-೮ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ಆ ಸ ಏತು ಪಷ್ಟಿಂ ಸಹಸ್ರೇತ್ಯೇಕವಿಂತೀದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯಾ ಪಂಕ್ತೀ | ದಶ ಶ್ಯಾವಾ ಇತಿ ತ್ರಯೋವಿಂತೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ದಾನಾಸ ಇತಿ ಚತುರ್ವಿಂತೀ ಪಂಕ್ತೀ | ಪಂಚವಿಂತೀಸಪ್ತವಿಂಶತ್ಯಾ ಷ್ಠಹತ್ಯಾ | ಷಡ್ವಿಂಶತ್ಯಾವಿಂಶತ್ಯಾ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಾ | ಏಕೋನತ್ರಿಂತೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಗಾವೋ ನ ಯೋಧಮಿತಿ ತ್ರಿಂತೀ ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ | ಏಕತ್ರಿಂಶತ್ಯಷ್ಟಿಕ್ | ದ್ವಾತ್ರಿಂತೀ ಪಂಕ್ತೀ | ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂತೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಆ ಸ ಏತ್ವಿತ್ಯಾದಿಭಿಶ್ಚತಸ್ಯಭಿಃ ಕನೀತಪುತ್ರಸ್ಯ ಪೃಥುಶ್ರವಸೋ ದಾನಂ ಸ್ತಾಯತೇ | ಅತಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ | ಆ ನೋ ವಾಯವಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ಚತಸ್ಯಣಾಂ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಯಾಶ್ಚ ವಾಯುದೇವತಾ | ಶಿಷ್ಪಾ ಅನಾದೇಶಪರಿಭಾಷಯೇಂದ್ರದೇವತಾಕಾಃ || ಏತತ್ಸರ್ವಮನುಕ್ರಮಣ್ಯಾ- ಮುಕ್ತಂ | ತ್ವಾವತಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದಶೋಽಶ್ಚ ಆ ಸ ಆದಿ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಪೃಥುಶ್ರವಸೋ ದಾನಸ್ತುತಿರಾದ್ಯಾ ಪಾದನಿಚೈತ್ ಪಂಚಮ್ಯಾದಿ ಕಳುಮ್ನುಯತ್ರೀ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಸತೋಬೃಹತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ವಿಸರೀತೋತ್ತರಃ ಪ್ರಗಾಥೋ ದ್ವಿಪದಾ ಚತುರ್ವಿಂತಿಕಾ ಬೃಹತೀ ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಕಳುಮ್ನುಂಕುತಿರಾ ವಿರಾಡ್ಜಗತ್ಯುಪರಿಷ್ಟಾದ್ಬೃಹತೀಬೃಹತ್ಯಾ ನಿಷಮಪದೋತ್ಕರೇ ಪಂಕ್ತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಂಕ್ತೀ ಪ್ರಗಾಥಾ ಚ ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿಪದೋಷ್ಟಿಕ್ ಪಂಕ್ತಿರ್ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತ್ಯಂತಮೇವ ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರತಂ | ತ್ವಾವತಃ ಪೂರೂವಸವಿತಿ ವಶಃ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತ್ಯೇತದಂತಃ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ತ್ವಾವತಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ವಶನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು. ಆದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನಿಸುವುದು ಎಂದು ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಭಂ. ಅನು. ೪-೪); ದಧಾನೋ ಗೋಮದಶ್ವವತ್ ಎಂಬ ೫ ನೆಯ ಋಕ್ಕು ಕಕುಪ್ ಭಂದಸ್ಯವು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಆ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಕುಪ್ ಭಂದಸ್ಸಿನಿಸು ವುದು. (ಅನು. ೫-೨); ತಮಿಂದ್ರಂ ಎಂಬ ಆರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು. ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಸಂತಿ ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಯಸ್ತೇ ಮಹಃ ಎಂಬ ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಭಂದಸ್ಯವು;

ಯೋ ದುಷ್ಟರಃ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಮುಕ್ತ ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು ಒಂದು ಮುಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಜಗತೀಭಂದಸ್ಸವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಸತೋಬೃಹತೀ ಭಂದಸ್ಸಿನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೮-೪); ಗವ್ಯೋಷು ಣಃ ಎಂಬ ಹತ್ತನೆಯ ಮುಕ್ತ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಸ್ಸುವು; ನಹಿ ತೇ ಶೂರ ಎಂಬ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮುಕ್ತ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಯೆ ಋಷ್ವಃ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಮುಕ್ತ ವಿಪರೀತಾ ಸತೋಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು. ಇದು ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಅನು. ೮-೫); ಸ ನೋ ವಾಜೇಷು ಎಂಬ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಮುಕ್ತ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರದ ದ್ವಿಪದಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು; ಅಭಿ ವೋ ವೀರಂ ಎಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮುಕ್ತ ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯಮಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಒಂದು ಮುಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮಧ್ಯದ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಉಳಿದೆರಡು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಹದಿಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯಮಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೯-೨); ದದೀ ರೇಕ್ಷಃ ಎಂಬ ಹದಿನೈದನೆಯ ಮುಕ್ತ ಕಕುಮ್ಮುಂಕುಶಿರಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಒಂದು ಮುಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪೃಷ್ಠಾಭಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜಗತೀಭಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಕಕುಮ್ಮುಂಕುಶಿರಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೯-೪) ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಎಂಬ ಹದಿನಾರನೆಯ ಮುಕ್ತ ನಿರಾಟ್ ಭಂದಸ್ಸುವು; ಮಹಃ ಸು ವಃ ಎಂಬ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಮುಕ್ತ ಜಗತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಯೇ ಸಾತೆಯಂತೇ ಎಂಬ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಮುಕ್ತ ಚತುರ್ಥಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಉಪರಿಷ್ಪಾದ್ಯುಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು; ಪ್ರಭಂಗಂ ಎಂಬ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಮುಕ್ತ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಮುಕ್ತ ವಿಷಮಪದಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಈ ಮುಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು. ಇದೇ ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಅನು. ೯-೮); ಆ ಸ ಏತು ಮತ್ತು ಸಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಮುಕ್ತಗಳು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸುವು. ದಶ ಶ್ಯಾವಾಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಮುಕ್ತ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸುವು; ದಾನಾಸಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಮುಕ್ತ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸುವು; ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಮುಕ್ತಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಮುಕ್ತಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಮುಕ್ತ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಸ್ಸುವು; ಗಾವೋ ನ ಯೋಥಂ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಮುಕ್ತ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಷರಗಳ ದ್ವಿಪದಾವಿರಾಟ್ ಭಂದಸ್ಸುವು; ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಮುಕ್ತ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಶ್ಚಂದಸ್ಸುವು; ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಮುಕ್ತ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸುವು; ಮೂವತ್ತ ಮೂರನೆಯ ಮುಕ್ತ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸುವು; ಆ ಸ ಏತು ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ (೨೧-೨೪) ಮುಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪುತ್ರನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ ಎಂಬುವನ ದಾನಶ್ರಶಂಸೆಯು ಉತ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಮುಕ್ತಗಳಿಗೆ ಪೃಥುಶ್ರವಸನ ದಾನಶ್ರುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ (೨೫-೨೮ ಮತ್ತು ೩೨) ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ತಗಳಿಗೂ, ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಮುಕ್ತಗೂ ವಾಯುವು ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಮುಕ್ತಗಳು ಇಂದ್ರದೇವ ತಾವು. ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿರುವುದು—ಶ್ವಾವತೆಶ್ಚಯಸ್ತಿಂಕದ್ವತೋಽಶ್ಚ

ಆ ಸ ಆದಿ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಸ್ವಭುಶ್ರವಸೋ ದಾನಸ್ತುತಿರಾದ್ಯಾ ಸಾದನಿಚೈತ್ ಪಂಚಮ್ಯಾದಿ ಕಕುಜ್ಜಾಯತ್ರೀ
 ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಸತೋಬೃಹತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ವಿಸೇರೀತೋತ್ತರಃ ಪ್ರೆಗಾಥೋ ದ್ವಿಪದಾ ಚತುರ್ವಿಂಶಿಕಾ
 ಬೃಹತೀ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಕಕುಮ್ನುಂಕುಶಿರಾ ವಿರಾಡ್ಜಗತ್ಯುಪರಿಷ್ಪಾದ್ವೈಹತೀಬೃಹತ್ಯಾ ವಿಷಮು-
 ಪದೋತ್ತರೇ ಪಂಕ್ತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಂಕ್ತೀಃ ಪ್ರೆಗಾಥೌ ಚ ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿಪದೋಷ್ಟಿಕ್
 ಪಂಕ್ತೀರ್ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಇತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪೇವಲೃಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ
 ಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತಃ ಎಂಬ ಋಕ್ವಿನವರೆಗಿರುವ (೧-೨೦) ಇಪ್ಪತ್ತು ಋಕ್ವುಗಳ
 ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ— ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸವಿತಿ ವತಃ ಸುನಿತಃ
 ಸುಸನಿತರಿತ್ಯೇತದಂತಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೫) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಚೈ—೩೩ ||

|| ಋಷಿ— ವಶೋತ್ಕೃಷ್ಣಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೨೦, ೨೯-೩೧, ೩೩. ಇಂದ್ರಃ | ೨೧-೨೪. ಸ್ವಭುಶ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ
 ದಾನಸ್ತುತಿಃ | ೨೫-೨೮, ೩೨. ವಾಯುಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧. ಸಾದನಿಚೈತ್ | ೨-೪, ೬, ೧೦, ೨೩, ೨೯, ೩೩. ಗಾಯತ್ರೀ | ೫. ಕಕುಪ್
 ೬, ೧೧, ೧೯, ೨೫, ೨೬. ಬೃಹತೀ | ೮. ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೯, ೨೬, ೨೮.
 ಸತೋಬೃಹತೀ | ೧೨. ವಿಷರೀತಾ | ೧೩. ದ್ವಿಪಾದಾ ಬೃಹತೀ | ೧೪. ಪಿಸೀಲೀಕ್-
 ಮಧ್ಯಾ | ೧೫. ಕಕುಮ್ನುಂಕುಶಿರಾ | ೧೬. ವಿರಾಟ್ | ೧೭. ಜಗತೀ | ೧೮.
 ಉಪರಿಷ್ಪಾದ್ವೈಹತೀ | ೨೦. ವಿಷಮುಪದಾ | ೨೧, ೨೨, ೨೪, ೩೨. ಪಂಕ್ತೀ |
 ೩೦. ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ | ೩೧. ಉಷ್ಟಿಕ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸೋ ವಯಮಿಂದ್ರ ಪ್ರಣೇತಃ |

ಸ್ತುಸಿ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾವತಃ | ಪುರೂವಸೋ ಇತಿ ಪುರೂವಸೋ | ವಯಂ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರಣೇತರಿತಿ ಪ್ರಣೇತಃ |

ಸ್ತುಸಿ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರೀಣಾಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರೂವಸೋ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ಪ್ರಣೇತಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪಾರಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪ್ರಾಪಯಿತ-
 ರಿಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ತ್ವತ್ಸದೃಶಸ್ಯ | ಇಂದ್ರಸಮಾನಸ್ಯಾನ್ಯ ಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ತನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ
 ಸ್ತುಸಿ | ಸ್ತುಃ | ಹೇ ಹರೀಣಾನೇತತ್ಸಂಜ್ಞ ಕಾನಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಸ್ಥಾತರಧಿಷ್ಠಾತಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಪುರೂವಸೋ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಪ್ರಣೇತಃ—ಕರ್ಮನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನೂ | ಹರೀಣಾಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಸ್ಥಾತಃ—ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾ ವತಃ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿ | ಸ್ಮಸಿ—ಆಗಿದ್ದೇವೆ.

। ಛಾಂದಸ್ಸರ್ಥ ।

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಕರ್ಮನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನೂ, ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

O wealthy Indra, the leader (of rites), we belong to one like you, ruler of horses.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸತ್ಯಮದ್ರಿವೋ ವಿದ್ವ ದಾತಾರಮಿಷಾಂ |

ವಿದ್ವ ದಾತಾರಂ ರಯೀಣಾಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಹಿ | ಸತ್ಯಂ | ಅದ್ರಿವಃ | ವಿದ್ವ | ದಾತಾರಂ | ಇಷಾಂ |

ವಿದ್ವ | ದಾತಾರಂ | ರಯೀಣಾಂ || ೨ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವಃ | ಅತ್ತಿ ಶತ್ರುಮಿತ್ಯದ್ರಿವಜಃ | ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಾಂ ಸತ್ಯಂ ನಿಶ್ಚಯಮಿಷಾಮು-
ನ್ನಾನಾಂ ದಾತಾರಂ ವಿದ್ವ | ಜಾನೀಮಃ | ತಥಾ ರಯೀಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾರಂ ವಿದ್ವ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾಂ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ | ಸತ್ಯಂ—
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ಇಷಾಂ—ಅನ್ನಗಳ | ದಾತಾರಂ—ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನಾಗಿ | ವಿದ್ವ—ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ |
ರಯೀಣಾಂ—ಧನಗಳ | ದಾತಾರಂ—ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನಾಗಿಯೂ | ವಿದ್ವ—ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

|| ಛಾಂದಸ್ಸರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅನ್ನದಾತೃವೆಂದರಿ-
ತಿದ್ದೇವೆ ನೀನೇ ಧನದಾತೃವೆಂದೂ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

You, thunderer, we verily know to be the giver of food, you, we know to be the giver of riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಸ್ಯ ತೇ ಮಹಿಮಾನಂ ಶತಮೂತೇ ಶತಕ್ರತೋ |

ಗೀರ್ಭಿಗ್ಯಣಂತಿ ಕಾರವಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಸ್ಯ | ತೇ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಶತಮೂತೇ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಗೀರ್ಭಿಃ | ಗ್ಯಣಂತಿ | ಕಾರವಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶತಮೂತೇಽಪರಿಮಿತರಕ್ಷಣ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮಯುಕ್ತೇಂದ್ರ ಯಸ್ಯ ತೇ ಮಹಿಮಾನಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಕಾರವಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಗ್ಯಣಂತಿ ಸ್ತುವಂತಿ ಸ್ತುತಿಷ್ಪಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಮೂತೇ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನೂ | ಶತಕ್ರತೋ—ಬಹು ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ನೀನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ಕಾರವಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಆ ಗ್ಯಣಂತಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನೂ, ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

O Shatakratu, wielding a hundred protections, whose greatness the worshippers praise with their hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸುನೀಥೋ ಘಾ ಸ ಮತೋಽಯಂ ಮರುತೋ ಯನುರ್ಯಮಾ |

ಮಿತ್ರಃ ಪಾಂತ್ಯದ್ರಹಃ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಸುನೀ॑ಠಃ | ಘ | ಸಃ | ಮ॑ರ್ತ॒ಃ | ಯಂ | ಮ॒ರುತಃ॑ | ಯಂ | ಅ॒ರ್ಯ॒ಮಾ |
ಮಿ॒ತ್ರಃ | ಪಾ॑ಂತಿ | ಅ॒ದ್ರ॒ಹಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಸುನೀಠಃ ಸುಯಜ್ಞಃ ಸುನಯನೋ ವಾ ಭವತಿ |
ಘೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ | ಸ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಕಮಿತಾಹ | ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಮರುತೋ ದೇವಾಃ ಪಾಂತಿ
ರಕ್ಷಂತ್ಯದ್ವಿಹೋದ್ರೋಹಕರ್ತಾರಃ | ತಥಾ ಯಮರ್ಯಮಾ ಪಾತಿ | ಯಂ ಚ ಮಿತ್ರಃ ಪಾತಿ |
ಸ ಏವಂ ಭವತೀತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅದ್ರಹಃ—ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತು
ಗಳು | ಪಾಂತಿ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಯಂ—ಯಾವನನ್ನು | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಮಿತ್ರಃ—
ಮಿತ್ರನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಸಃ ಮರ್ತಃ—ಅದೇ ಮಾನವರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನು | ಸುನೀಠಃ ಘ—
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದಿರುವ ಮರುತ್ತುಗಳು ರಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಯಾವನನ್ನು
ಅರ್ಯಮನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅದೇ ಮಾನವರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Fortunate in sacrifice is that mortal whom the guileless Maruts, whom
Aryaman and Mitra, protect.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ದ॒ಧಾ॑ನೋ॒ ಗೋ॒ನು॒ದಶ್ಚ॑ವತ್ಸು॒ವೀ॒ರ್ಯ॒ಮಾದಿ॒ತ್ಯಜೂ॑ತ ಏ॒ಧತೇ॑ |

ಸ॒ದಾ॑ ರಾ॒ಯಾ ಪು॑ರು॒ಸ್ಪೃಹಾ॑ || ೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ದಧಾನಃ | ಗೋನುಮತ್ | ಅಶ್ಚವತ್ | ಸುನೀರ್ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಜೂತಃ | ಏಧತೆ |

ಸದಾ | ರಾಯಾ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದಿತ್ಯಜೂತ ಆದಿತ್ಯಪ್ರೇರಿತ ಆದಿತ್ಯಾನುಗೃಹೀತೋ ಯಜಮಾನೋ ಗೋಮದ್ಗೋಭಿರು-
ಪೇತಮಶ್ವವದಶ್ವಿರುಪೇತಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪುತ್ರಂ ದಧಾನೋ ಧಾರಯಿ-
ನ್ನೇಧತೇ ವರ್ಧತೇ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ | ಕಿಂಚಿ ಪುರುಸ್ಪೃಹಾ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯೇನ ರಾಯಾ ಧನೇನ
ಸದೈಧತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಜೂತಃ—ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಯಜಮಾನನು | ಗೋಮತಃ—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ |
ಅಶ್ವವತಃ—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಸುವೀರ್ಯಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೀರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಆದ ಪುತ್ರ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು | ದಧಾನಃ—ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ಏಧತೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಾ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ | ರಾಯಾ—ಧನದಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಯಜಮಾನನು ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದ ವೀರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಆದ ಪುತ್ರಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನದಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is directed by Aditya ever increases, possessing abundance of
cows and horses and vigorous children ; he increases in wealth longed for by
many.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮಿಂ॑ದ್ರಂ ದಾನ॑ಮಿಾನುಹೇ ಶವ॑ಸಾನಮು॒ಭೀ॑ರ್ವಂ |

ಈಶಾ॑ನಂ ರಾಯ॑ ಈಮುಹೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಇಂದ್ರಂ | ದಾನಂ | ಈಮುಹೇ | ಶವಸಾನಂ | ಅಭೀರ್ವಂ |

ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮುಹೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಿಂದ್ರಂ ದಾನಂ ದೇಯಂ ರಾಯೋ ಧನಮಿಾನುಹೇ | ಯಾಚಾಮುಹೇ | ಕೀದೃಶ-
ಮಿಂದ್ರಂ | ಶವಸಾನಂ ಬಲವಾಚರಂತಮುಭೀರ್ವಮುಭೀರುಮಿಶಾನಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ದಾನಂ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಶವಸಾನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಭೀರ್ವಂ—ಭಯರಹಿತನೂ | ಈಶಾನಂ—ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಭಯರಹಿತನೂ, ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit a gift from this Indra, the displayer of might, the fearless ; we solicit wealth from the lord.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಿ ಸಂತ್ಯಾತಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀರವಃ ಸಚಾ |

ತನಾ ವಹಂತು ಸಪ್ತಯಃ ಪುರೂವಸುಂ ಮದಾಯ ಹರಯಃ ಸುತಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಮಿನ್ | ಹಿ | ಸಂತಿ | ಊತಯಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭೀರವಃ | ಸಚಾ |

ತಂ | ಆ | ವಹಂತು | ಸಪ್ತಯಃ | ಪುರೂವಸುಂ | ಮದಾಯ | ಹರಯಃ | ಸುತಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರ ಊತಯೋ ಗಂತ್ರೋ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭೀರವೋಽಕಾತರಾಃ ಸಚಾ ಸಹಾಯ-
ಭೂತಾ ಮರುದ್ರಾಸಾಃ ಸೇನಾಃ ಸಂತಿ | ಭವಂತಿ | ಅಥವಾ ತಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾ ರಕ್ಷಣಾಃ ಸಹ ಸಂಭವಂತಿ |
ತಮಿಂದ್ರಂ ಸಪ್ತಯಃ ಸರ್ಪಣಶೀಲಾ ಹರಯೋಽಶ್ವಾಃ ಪುರೂವಸುಂ ಬಹುಧನಂ | ಬಹುದನಪ್ರದಮಿ-
ತ್ಕರ್ಥಃ | ತಂ ಮದಾಯ ಸುತಮಭಿಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ವಹಂತು | ಆಗಮಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದವೂ | ಅಭೀರವಃ—ಭಯರಹಿತವಾದವೂ
ಆದ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸಚಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ಸಂತಿ—ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ | ಪುರೂವಸುಂ—

ಅಧಿಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ | ತೇ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಪ್ತಯಃ—ಶೀಘ್ರಸಂಚಾರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ | ಹರಯಃ—ಅಶ್ವಗಳು | ಮದಾಯೇ—ಅವನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಸುತೇಂ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ವಹಂತು—ಕರೆತರಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಯರಹಿತವಾದ ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅಧಿಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಶೀಘ್ರಸಂಚಾರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳು ಅವನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

In him abide united all secure protections ; lord of vast wealth, may his gliding steeds bear him to the expressed Soma juice for his exhilaration.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಯಸ್ತೇ ಮದೋ ವರೇಣ್ಯೋ ಯ ಇಂದ್ರ ವೃತ್ರಹಂತಮಃ |

ಯ ಆದದಿಃ ಸ್ವಃ ನೃಭಿಯಃ ಪೃತನಾಸು ದುಷ್ಟರಃ || ೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಃ | ತೇ | ಮದಃ | ವರೇಣ್ಯಃ | ಯಃ | ಇಂದ್ರ | ವೃತ್ರಹಂತಮಃ |

ಯಃ | ಆದದಿಃ | ಸ್ವಃ | ನೃಭಿಃ | ಯಃ | ಪೃತನಾಸು | ದುಷ್ಟರಃ || ೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೇ ಮದಾಯೇ ಹರಯೇ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಸ ಮದಃ ಸ್ತಾಯತೇ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಯೋ ಮದೋ ವರೇಣ್ಯೋ ವರಣೀಯಃ | ಯಶ್ಚ ಮದಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವೃತ್ರಹಂತಮಃ ಶತ್ರುಣಾಮತಿಶಯೇನ ಹಂತಾ | ಯಶ್ಚಾದದಿರಾದಾತಾ ಸ್ವಃ ಸ್ವರಣಂ ಧನಂ ನೃಭಿರ್ನೃಭ್ಯಃ ಶತ್ರುಭ್ಯಃ | ಯಶ್ಚ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ದುಷ್ಟರೋನಭಿಭಾವ್ಯಃ | ತಸ್ಮೈ ಮದಾಯೇ ಹರಯೋ ವಜಂಶ್ಚಿತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರ—ನಿನ್ನೆ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯಃ—ಯಾವ | ಮದಃ—ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಯು | ವರೇಣ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಯು | ವೃತ್ರಹಂತಮಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶತ್ರು ನಾಶಕವಾಗಿದೆಯೋ | ಯಃ—ಯಾವುದು | ನೃಭಿಃ—ಶತ್ರುಜನರಿಂದ | ಸ್ವಃ—ಅವರ ಧನವನ್ನು | ಆದದಿಃ—ಅಪಹರಿಸುವುದೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಹರ್ಷವು | ಪೃತನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ದುಷ್ಟರಃ—ಅಪ್ರತಿ ಹತವಾದ ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವುದೋ (ಆ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ)

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಯು ಪೂಜ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶತ್ರುನಾಶಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಶತ್ರುಜನರಿಂದ ಅವರ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದೋ, ಯಾವ ಹರ್ಷವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವುದೋ, ಆ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

That exhilaration of yours, Indra, which is pre-eminet, which utterly destroys your enemies, which wins wealth from men, and is invincible in battles ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ದುಷ್ಟರೋ ವಿಶ್ವವಾರ ಶ್ವನಾಯ್ಯೋ ವಾಜೇಷ್ಟ್ವಸ್ತಿ ತರುತಾ |

ಸ ನಃ ಶವಿಷ್ಠ ಸವನಾ ವಸೋ ಗಹಿ ಗಮೇಮು ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ || ೯ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯಃ | ದುಷ್ಟರಃ | ವಿಶ್ವವಾರ | ಶ್ವನಾಯ್ಯಃ | ವಾಜೇಷು | ಅಸ್ತಿ | ತರುತಾ |

ಸಃ | ನಃ | ಶವಿಷ್ಠ | ಸವನಾ | ಆ | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ | ಗಮೇಮು | ಗೋಮತಿ | ವ್ರಜೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವವಾರ ವಿಶ್ವೈರ್ವರಣೇಯೇಂದ್ರ ವಾಜೇಷು ಯುದ್ಧೇಷು ಯಸ್ತವ ದುಷ್ಟರೋ ದುಃಖೇನ ತರೀತುಂ ಶಕ್ಯಸ್ತರುತಾ ಶಶ್ರುಣಾಂ ತಾರಕೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕ ಹೇ ಶವಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ನಿಂದ್ರ ಸ ತ್ವಂ ನಃ ಸವನಾಸ್ಮಾಕಂ ಸವನಾನ್ಯಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛಿ | :ವಯಂ ಚ ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ ಗೋಮಂತಂ ವ್ರಜಂ ಗಮೇಮು | ಗಚ್ಛೇಮು ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ವಿಶ್ವವಾರ—ಸಕಲರ ಆದರಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಶವಿಷ್ಠ—ಆತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಾಜೇಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ | ದುಷ್ಟರಃ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದುದೂ | ಶ್ವನಾಯ್ಯಃ—ಕೀರ್ತಿಯುತನಾದುದೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ | ತರುತಾ—ರಕ್ಷಣೆಯು | ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದೋ | ಸಃ—ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಗೋಮತಿ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು | ಗಮೇಮು—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಸಕಲರ ಅದರಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದುದೂ, ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಯಿರುವುದೋ ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ನೀನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ನಾವು ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Which is invincible in contests,—O you desired by all,—well worthy of praise and the deliverer (from enemies) ; come to our oblations, most mighty one, giver of dwellings ; may we obtain a stall full of cows.

| ಸುಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಗ॒ವ್ಯೋ॑ ಸು॒ ಳೋ॑ ಯಥಾ॑ ಪು॒ರಾಶ್ಚ॑ಯೋತ ರ॒ಥಯಾ॑ |

ವ॒ರಿ॒ವ॒ಸ್ಯ॑ ಮ॒ಹಾಮ॑ಹ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗ॒ವ್ಯೋ॑ ಇತಿ॑ | ಸು॒ | ಳೋ॑ | ಯಥಾ॑ | ಪು॒ರಾ | ಅ॒ಶ್ಚ॒ಯಾ | ಉ॒ತ | ರ॒ಥ॒ಯಾ |

ವ॒ರಿ॒ವ॒ಸ್ಯ॑ | ಮ॒ಹಾ॒ಮ॒ಹ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಮಹಾಮಹ ಮಹಾಧನೇಂದ್ರ ಗವ್ಯಾ || ಗವ್ಯಾ ಉ ಇತಿ ನಿಸಾತಾನಿಸಾಕದ್ವಯ-
ಸುಮುದಾಯಸ್ಯಾದಿವದ್ಭಾವೇನ ನಿಸಾಕವದ್ಭಾವಾತ್ಪ್ರಕೃತಿಭಾವಃ || ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗವಾಮಿಚ್ಛಾಯಾಸ್ಮಾಕಂ
ಗಾ ದಾತುಂ ಯಥಾ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ಯಥಾಸ್ಮಾಕಂ ಗವಾದಿದಾನಾಯ ವರಿವಸ್ಯಸಿ ತದ್ವದದ್ಯಾಪಿ ಸು
ಸುಷ್ಮ ವರಿವಸ್ಯ | ಪರಿಚರ | ಆಗಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಕೇವಲಂ ಗವೇಚ್ಛಯಾ ಕಿಂತ್ವಶ್ಚಯಾಶ್ಚಪ್ರದಾನೇ-
ಚ್ಛಯಾ | ಉತಾಪಿ ಚ ರಥಯಾ ರಥೇಚ್ಛಯಾ ಚ ವರಿವಸ್ಯೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗವ್ಯಾ—ನಮಗೆ ಗೋಬಾಹನವಾದ
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪುರಾ—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಬಂದೆಯೋ ಹಾಗೆ | ಳೋ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ |
ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವರಿವಸ್ಯ—ದಯಮಾಡು | ಅಶ್ಚಯಾ ಅಶ್ವಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ | ರಥಯಾ—
ರಥಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಗೋದಾನಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಬಂದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ದಯಮಾಡು. ಅಶ್ವಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ರಥಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Lord of wealth, visit us as of old, to give us cows, horses and chariots.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ತೇ ಶೂರ ರಾಧಸೋಽಂತಂ ವಿಂದಾಮಿ ಸತ್ರಾ |

ದಶಸ್ಯಾ ನೋ ಮಘವನ್ನಾ ಚಿದದ್ರಿವೋ ಧಿಯೋ ವಾಜೇಭಿರಾವಿಥ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ತೇ | ಶೂರ | ರಾಧಸಃ | ಅಂತಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ಸತ್ರಾ |

ದಶಸ್ಯ | ನಃ | ಮಘವನ್ | ನು | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ಧಿಯಃ | ವಾಜೇಭಿಃ | ಅವಿಥ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ರಾಧಸೋ ಧನಸ್ಯಾಂತಮಿಯತ್ತಾಂ ಸತ್ರಾ ಸತ್ಯಂ ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ | ನಲಭೇ | ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಯಾತ್ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ನೂ ಚಿತ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ದಶಸ್ಯ | ದೇಹಿ ತದ್ಧನಂ | ಕಿಂಚಿ ವಾಜೇಭಿರ್ವಾಜೈ- ರನ್ನೈರ್ಧಿಯೋಽಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಾವಿಥ | ರಕ್ಷ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ರಾಧಸಃ—ಧನಸಂಪತ್ತಿನ | ಅಂತಂ—ಕೊನೆಯನ್ನು | ಸತ್ರಾ—ಬಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ—ನಾನು ಅರಿಯನು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ನೂ ಚಿತ್—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ದಶಸ್ಯ—ಆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು | ವಾಜೇಭಿಃ—ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ | ಧಿಯಃ—ನಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅವಿಥ—ರಕ್ಷಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ವರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನಸಂಪತ್ತಿನ ಅವಧಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಿತೆ ಆರಿಯೆನು. ಧನವಂತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು. ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Verily, hero, I find no limit to your wealth ; O Maghavan, the thunderer, bestow (your gifts) quickly upon us, and bless our offerings with (abundant) food.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯ ಋಷ್ವಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ ವಿಶ್ವೇತ್ಸ ವೇದ ಜನಿಮಾ ಪುರುಷ್ವತಃ ।
ತಂ ವಿಶ್ವೇ ಮಾನುಷಾ ಯುಗೇಂದ್ರಂ ಹವಂತೇ ತವಿಷಂ ಯತಸ್ತುಚಃ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯಃ | ಋಷ್ವಃ | ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ಸಃ | ವೇದ | ಜನಿಮಾ | ಪುರುಷ್ವತಃ |
ತಂ | ವಿಶ್ವೇ | ಮಾನುಷಾ | ಯುಗಾ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಂತೇ | ತವಿಷಂ | ಯತಸ್ತುಚಃ || ೧೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯ ಇಂದ್ರ ಋಷೋ ದರ್ಶನೀಯಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ಶ್ರಾವಯಂತಃ ಸಖಾಯ ಋತ್ವಿಜೋ ಯಸ್ಯ ಸ ತಾದೃಶಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ಪುರುಷ್ವತೋ ಬಹುಭಿಯೇವನಾನೈಃ ಸ್ತುತೋ ಯ ಇಂಪ್ರಃ ಸ ವಿಶ್ವೇತ್ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪಿ ಜನಿಮಾ ಜನ್ಮಾನಿ ಪ್ರಾಣನಾಂ ವೇದ | ಜಾನಾತಿ | ತಂ ತವಿಷಂ ಬಲವಂತ ಮಿಂದ್ರಂ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇಽಪ್ಯಧ್ವರ್ಯ್ಯಾದಯೋ ಯತಸ್ತುಚಃ ಸ್ವೀಕೃತಹವಿಷ್ವಾಃ ಸಂತೋ ಮನುಷಾ ಮಾನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿನೋ ಯುಗಾ ಯುಗಾನಿ ಕಾಲಾನ್ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ಹವಂತೇ | ಅಹ್ವಯಂತಿ | ಸ್ತುವಂತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ।

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಋಷ್ವಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ | ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ | ಪುರುಷ್ವತಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಜನಿಮಾ—ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ | ವೇದ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ತವಿಷಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯತಸ್ತುಚಃ—

ಸ್ಮೃತ್ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ | ವಿಶ್ವೇ ಮಾನುಷಾಃ—ಸಕಲ ಮಾನವರೂ | ಯುಗಾ—
ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಹವಂತೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ,
ಅನೇಕರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಜನಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ.
ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ಮೃತ್ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಸಕಲ ಮಾನವರೂ ಸರ್ವಕಾಲ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The graceful Indra, whose friends extol him, knows, praised of many,
all births ; him, the mighty, all men invoke at all times, seizing the ladles (for
the oblation).

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಸ ನೋ ವಾಜೇಷ್ವವಿತಾ ಪುರೂವಸುಃ ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ |
ಮುಘನಾ ವೃತ್ರಹಾ ಭುವತ್ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ವಾಜೇಷು | ಅವಿತಾ | ಪುರುವಸುಃ | ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ |
ಮುಘನಾ | ವೃತ್ರಹಾ | ಭುವತ್ || ೧೩ ||

! ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ |

ಏಷಾ ದ್ವಿಪದಾ ಜಗತೀ | ಸ ಪುರೂವಸುರ್ಬಹುಧನೋ ಮುಘನಾ ಧನವಾನ್ ವೃತ್ರಹಾ
ಶತ್ರುಹಾಂ ಹಂತೇಂದ್ರೋ ನೋಸ್ಥಾಕಂ ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವವಿತಾ ರಕ್ಷಿತಾ ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ
ಶದರ್ಥಂ ಪುರತೋ ವರ್ತಮಾನೋ ಭುವತ್ | ಭವತು ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರೂವಸುಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಮುಘನಾ—ಧನವಂತನೂ | ವೃತ್ರಹಾ—
ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ | ಸಃ—ಇಂದ್ರನು | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಅವಿತಾ—
ರಕ್ಷಕನಾಗಿ | ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ—ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವನಾಗಿ | ಭುವತ್—ಆಗಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರಲಿ.

English Translation.

May Maghavan, the wealthy, the slayer Vritra, stand before us as our defender in battles.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅಭಿ ವೋ ವೀರಮಂಧಸೋ ಮದೇಷು ಗಾಯ ಗಿರಾ ಮಹಾ ವಿಚೇತಸಂ |
ಇಂದ್ರಂ ನಾಮ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಶಾಕಿನಂ ವಚೋ ಯಥಾ || ೧೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಭಿ | ವಃ | ವೀರಂ | ಅಂಧಸಃ | ಮದೇಷು | ಗಾಯ | ಗಿರಾ | ಮಹಾ | ವಿಚೇತಸಂ |
ಇಂದ್ರಂ | ನಾಮ | ಶ್ರುತ್ಯಂ | ಶಾಕಿನಂ | ವಚಃ | ಯಥಾ || ೧೪ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಉದ್ಗಾತ್ರಾದಯಃ ವಃ | ಯೋಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಹಿತಾಯಾಂಧಸಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇಷುತ್ಪಾದ್ಯಮಾನೇಷು ಸತ್ಸು ವೀರಂ ಶತ್ರುಣಾವಿರಾಯಿತಾರಂ ನಾಮ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಾಮಕಂ ವಿಚೇತಸಂ ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಜ್ಞಂ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಸರ್ವತ್ರ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಶಾಕಿನಂ ಶಕ್ತಂ ಈದ್ಯಶಮಿಂದ್ರಂ ಮಹಾ ಮಹತ್ಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ವಚೋ ನಾಗ್ಯುಷ್ಮದೀಯಾ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಪ್ರವರ್ತತೇಗಾಯತ್ರಾ ತಿಷ್ಟಭಾ ನಾ ತಥಾ ಗಾಯ | ಗಾಯತ | ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತ್ರಗಳೇ) ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮಪಾನದ | ಮದೇಷು—ಹರ್ಷದಲ್ಲಿರುವಾಗ | ವೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ನಾಮ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವವನೂ | ವಿಚೇತಸಂ—ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಶ್ರುತ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ಶಾಕಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ ಅಭಿ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಮಹಾ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದುದೂ ಆದ | ವಚಃ—ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಹುದೋ ಹಾಗೆ | ಗಾಯ—ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತ್ರಗಳೇ, ಸೋಮಪಾನದ ಹರ್ಷದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವವನೂ, ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹತ್ತಾದುದೂ,

ಸ್ತುತಿಸೂಪವಾದುದೂ ಅದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಹುದೋ ಹಾಗೆ ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

At the time of the exhilaration of the Soma, sing according to your hymns, with a loud voice, your wise hero Indra, the humbler of enemies, the the strong, the ever worthy to be praised.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ದದೀ ರೇಕ್ಷ್ಣ್ವೇ ದದಿರ್ವಸು ದದಿರ್ವಾಜೇಷು ಪುರುಹೂತ ವಾಜಿನಂ |
ನೂನಮುಥ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದದೀ | ರೇಕ್ಷ್ಣಿಃ | ತನ್ನೇ | ದದೀ | ವಸು | ದದೀ | ವಾಜೇಷು | ಪುರುಹೂತ | ವಾಜಿನಂ |
ನೂನಂ | ಅಥ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ತನ್ನೇ ಮಹ್ಯಂ ಶರೀರಾಯ ರೇಕ್ಷೋ ಧನಂ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವ | ಕದೇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ನೂನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯೇದಾನೀಮೇವ | ಏವಂ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಂ ಯೋಜ್ಯಂ | ತಥಾ ವಸು ಧನಂ ಪುತ್ರಾದಿಭ್ಯೋ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವ | ತಥಾ ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ವಾಜಿನಮನ್ನವಂತಂ ರಯಿಂ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವೇತಿ || ಅತ್ರ ಸರ್ವೇಷ್ಯಪಿ ವಾಕ್ಯೇಷು ದದಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಲಿಡ್ಯಾದಾನ್ನ ಲೋಕಾವ್ಯಯೇತಿ ಪಷ್ಠಿಪ್ರತಿಷೇಧಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತನ್ನೇ—ನನ್ನ ಶರೀರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ | ರೇಕ್ಷಿಃ—ಧನವನ್ನು | ದದೀ—ದಾನಮಾಡು | ನೂನಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ದದೀ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡು | ಅಥ—ಅನಂತರ | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ವಾಜಿನಂ—ಅನ್ನ ಯುತವಾದ ಧನವನ್ನು | ದದೀ—ದಾನಮಾಡು.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ಶರೀರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು. ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡು. ಬಳಿಕ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನ ಯುತವಾದ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು.

English Translation.

(Indra), invoked by many, speedily give me wealth ; give riches, give abundance of food in battle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಮಿರಜ್ಯಂತಂ ವಸೂನಾಂ ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಂ ಚಿದಸ್ಯ ವರ್ಪಸಃ |

ಕೃಪಯತೋ ನೂನಮತ್ಯಥ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಂ | ಇರಜ್ಯಂತಂ | ವಸೂನಾಂ | ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಂ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಯ | ವರ್ಪಸಃ |

ಕೃಪಯತಃ ! ನೂನಂ | ಅತಿ | ಅಥ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾಂ ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಸೂನಾಂ ಧನಾನಾಮಿರಜ್ಯಂತಮಿಶಾನಮಸ್ಯ ವರ್ಪಸೋ ವಾರಕಸ್ಯ ಕೃಪಯತೋ ಯುದ್ಧಂ ಕಲ್ಪಯತಃ ಶತ್ರುಃ ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಮಭಿಭವಿತಾರಂ ಸ್ತುವಂತ ಇತಿಶೇಷಃ | ಸ ತ್ವಂ ನೂನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯಾಪೀಪಾನೀಮಪಿ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛೇತ್ಯಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವೇಷಾಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಸೂನಾಂ—ಧನಗಳಿಗೂ | ಇರಜ್ಯಂತಂ—ಪ್ರಭುವಾದವನೂ | ವರ್ಪಸಃ—ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು | ಕೃಪಯತಃ—ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಶತ್ರುವಿನ | ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಂ—ಅಪಜಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ನೂನಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಅತ್ಯಥ—ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದವನೂ, ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಈ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಅಪಜಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

English Translation.

(We praise you), the lord of all riches, the subduer of this obstructor waging (attacks),—speedily give us abundant (wealth).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಮಹಃ ಸು ವೋ ಅರಮಿಷೇ ಸ್ತವಾಮಹೇ ವೀಳ್ವುಷೇ ಅರಂಗಮಾಯ
ಜಗ್ಮಯೇ ।

ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ ಮರುತಾಮಿಯಕ್ಷಸಿ ಗಾಯೇ ತ್ವಾ
ನಮಸಾ ಗಿರಾ ॥ ೧೭ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಮಹಃ | ಸು | ವಃ | ಅರಂ | ಇಷೇ | ಸ್ತವಾಮಹೇ | ವೀಳ್ವುಷೇ | ಅರಂಗಮಾಯ | ಜಗ್ಮಯೇ |
ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ | ಮರುತಾಂ | ಇಯಕ್ಷಸಿ | ಗಾಯೇ | ತ್ವಾ | ನಮಸಾ |
ಗಿರಾ ॥ ೧೭ ॥

॥ ಸಾಯಜಘಾಪ್ತಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಹೋ ಮಹತೋ ವಃ | ತವೇತ್ಯರ್ಥಃ || ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಬಹುವಚನಂ ||
ಅರಂ ಗಮನಮಸ್ಮದ್ವಿಷಯಮಿಚ್ಛಾಮಿ || ಅರ್ತೇರರಮಿತಿ ರೂಪಂ || ತದರ್ಥಂ ವೀಳ್ವುಷೇ ಸೇಕ್ರೇ-
ರಂಗಮಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣಗಮನಾಯ ಜಗ್ಮಯೇ ಗಮನಶೀಲಾಯ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಏವಂಭೂತಾಯ
ದೇವಾಯ ಸ್ತವಾಮಹೇ | ತ್ವಾಂ ಸ್ತುಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇನ ಸಾಧನೇನೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಯಜ್ಞೇಭಿ-
ರ್ಯಜನಸಾಧನೈರ್ಹರ್ವಿಭಿಯಜ್ಞೈರೇವ ವಾ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ | ಹೇ ದೇವ ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ
ವಿಸ್ತೇಷಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯಷ್ಟ್ವಾಣಾಮಿಯಕ್ಷಸಿ | ಏತೈರಿಜ್ಯಸೇ | ಮರುತಾಂ ಸಂಬಂಧೀ ತ್ವಂ | ಕಿಂಚಿ-
ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನಮಸಾ ನಮಸ್ಕಾರೇಣ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚ ಗಾಯೇ | ಸ್ತುವೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎತೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮಹಃ—ಮಹಾತ್ಮನಾದ | ವಃ—ನಿನ್ನ | ಅರಂ—ಆಗಮನವನ್ನು | ಸು-
ಇಷೇ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ | ವೀಳ್ವುಷೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ಅರಂಗ-
ಮಾಯ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಗಮನಕ್ಕೂ | ಜಗ್ಮಯೇ—ಯಜ್ಞಗಮನಕ್ಕೂ ಸಹ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞ-
ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ | ಸ್ತವಾಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | (ಎತೈ ಇಂದ್ರನೇ)
ಮರುತಾಂ—ಮರುತ್ಸಖನಾದ ನೀನು | ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ—ಸಕಲ ಮಾನವರಿಗೂ | ಇಯಕ್ಷಸಿ—ಪೂಜ್ಯ-
ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಮಸಾ—ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯನಿಂದಲೂ | ಗಾಯೇ—
ಗಾಸದಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ನಾನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಅವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಗಮನಕ್ಕೂ, ಯಜ್ಞಗಮನಕ್ಕೂ ಸಹ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುತ್ಸಖನಾದ ನೀನು ಸಕಲ ಮಾನವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಗಾನರೂಪದಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I desire the coming of you, the mighty one; we give praise with oblations and hymns to the showerer who hastens readily (to the sacrifice); associated with the Maruts, you are worshipped of all men; I glorify you with adoration and praise.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯೇ ಸಾತಯಂತೇ ಅಜ್ಞುಭಿರ್ಗಿರೀಣಾಂ ಸ್ತುಭಿರೇಷಾಂ |

ಯಜ್ಞಂ ಮಹಿಷ್ವಣೀನಾಂ ಸುಮ್ಮಂ ತುವಿಷ್ವಣೀನಾಂ ಪ್ರಾಧ್ವರೇ || ೧೮ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯೇ | ಸಾತಯಂತೇ | ಅಜ್ಞುಭಿಃ | ಗಿರೀಣಾಂ | ಸ್ತುಭಿಃ | ಏಷಾಂ |

ಯಜಂ | ಮಹಿಷ್ವಣೀನಾಂ | ಸುಮ್ಮಂ | ತುವಿಷ್ವಣೀನಾಂ | ಪ್ರ | ಅಧ್ವರೇ | ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಮರುತೋ ಗಿರೀಣಾಂ ಮೇಘಾನಾಂ ಸ್ತುಭಿಃ ಪ್ರಸ್ತವದ್ಧಿರಜ್ಞುಭಿರ್ಬಲೈರ್ಬಲಕರೈರುದಕೈಃ ಸಹ ಸಾತಯಂತೇ ಸತಂತಿ ಗಚ್ಯಂತಿ ಏಷಾಂ ಮರುತಾಂ ಮಹಿಷ್ವಣೀನಾಂ ಪ್ರಭೂತಧ್ವನೀನಾಂ ಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಮ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕೃತ್ವಾ ಚ ತುವಿಷ್ವಣೀನಾಂ ಬಹುಧ್ವನೀನಾಂ ಸುಮ್ಮಂ ಸುಖಂ ತೈಃ ಕೃತಮಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರ ಸ್ರಾಪ್ನುಯಾಮ | ಅಥವಾ | ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥೇ ಸ್ಥಿತಿ | ಪ್ರಭೂತಸ್ತನೇಭ್ಯಃ ಸುಮ್ಮಮುಕ್ತ-ಲಕ್ಷಣಂ ಹವಿಃ ಪ್ರ ಸ್ರಾಪ್ನುಯಾಮಾಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಮರುತ್ತುಗಳು | ಗಿರೀಣಾಂ—ಮೇಘಗಳ | ಸ್ತುಭಿಃ—ಉನ್ನತಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವೂ | ಅಜ್ಞುಭಿಃ—ಶಕ್ತಿಕರವಾದವೂ ಆದ ಉದಕಗಳೊಡನೆ | ಸಾತಯಂತೇ—ಸಂಚರಿಸುವರೋ | ಏಷಾಂ—

ಅಂತಹ | ಮಹಿಷ್ಯಣೀನಾಂ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ | ತುವಿಷ್ಯಣೀನಾಂ—ಅಧಿಕವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮರುತ್ತುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ಸುಖವನ್ನು—ಸುಖವನ್ನು | ಅಗ್ನರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಪ್ರ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮರುತ್ತುಗಳು ಮೇಘಗಳ ಉನ್ನತಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವವೂ, ಶಕ್ತಿಕರವಾದವೂ ಆದ ಉದಕಗಳೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಧಿಕವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮರುತ್ತುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖವನ್ನು ನಾವು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

(We present) the oblation to those loud-sounding (Maruts) who rush along with the streaming trains of the clouds; may we obtain in the sacrifice the happiness which those deep-roarers bestow.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಭಂ॑ಗಂ ದು॒ರ್ಮ॑ತಿ॒ನಾಮಿ॑ಂದ್ರ ಶ॒ವಿಷ್ಣು॑ ಭ॒ರ |

ರ॒ಯಿಮು॑ಸ್ತ॒ಭ್ಯಂ ಯು॑ಜ್ಯಂ ಚೋ॒ದಯ॑ನ್ಮತೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ॑ ಚೋ॒ದಯ॑ನ್ಮತೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ॒ಭಂ॑ಗಂ | ದು॒ರ್ಮ॑ತಿ॒ನಾಂ | ಇಂದ್ರ॑ | ಶ॒ವಿಷ್ಣು॑ | ಅ | ಭ॒ರ |

ರ॒ಯಿಂ | ಅ॒ಸ್ತ॒ಭ್ಯಂ | ಯು॑ಜ್ಯಂ | ಚೋ॒ದಯ॑ನ್ಮತೇ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ॑ | ಚೋ॒ದಯ॑ನ್ಮತೇ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದುರ್ಮತೀನಾಂ ದುಷ್ಪ್ರಮನಸ್ಕಾನಾಂ ವೃತ್ತಾದೀನಾಂ ಪ್ರಭಂಗಳಂ ಪ್ರಕರ್ಷಣ ಭಂಜಕಂ ತ್ವಾಂ ಯಾಜಾಮಹ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಶವಿಷ್ಣುತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ ಸ್ತುತಸ್ತುಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ಯುಜ್ಯಂ ಯೋಗ್ಯಮಸ್ತುಕಮುಚಿತಂ ಧನಮಾ ಭರ | ಆಹರ | ಹೇ ಚೋದಯನ್ಮತೇ | ಚೋದಯಂತೀ ಧನಂ ಪ್ರೇರಯಂತೀ ಮರ್ತಿಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ | ಹೇ ತಾದ್ಯತ ದೇವ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಚೋದಯನ್ಮತ ಉಕ್ತಾರ್ಥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಧನಮಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದುರ್ಮತೀನಾಂ—ದುಷ್ಪ್ರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳ | ಪ್ರಭಂಗಳಂ—ನಾಶಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ಶವಿಷ್ಣು—ಆತ್ಮತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ—

ನಮಗೆ | ಯುಜ್ಯಂ—ಉಚಿತವಾದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು | ಚೋದಯನ್ಮತೇ—
ಧನವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸು |
ಚೋದಯನ್ಮತೇ—ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ (ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ
ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸು. ಧನವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿ ನಮಗೆ
ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

(We worship) the crusher of the malevolent; most powerful Indra,
bring to us suitable wealth, O inspirer,—(bring) most excellent (wealth),
O inspirer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸನಿ॑ತಃ ಸು॑ಸನಿ॒ತರು॒ಗ್ರ ಚಿ॒ತ್ರ ಚೇ॒ತಿಷ್ಠ॑ ಸೂ॒ನ್ಯತ॑ |

ಪ್ರಾ॒ಸಹಾ॑ ಸ॒ವ್ರಾಟ್ ಸ॒ಹುರಿಂ॑ ಸ॒ಹಂತಂ॑ ಭು॒ಜ್ಯಂ ವಾ॒ಜೇಷು॑ ಪೂ॒ರ್ವ್ಯಂ॑ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸನಿ॑ತರಿ॒ತಿ | ಸು॒ಸನಿ॑ತಃ | ಉ॒ಗ್ರ | ಚಿ॒ತ್ರ | ಚೇ॒ತಿಷ್ಠ॑ | ಸೂ॒ನ್ಯತ॑ |

ಪ್ರಾ॒ಸಹಾ॑ | ಸ॒ವ್ರಾಟ್ | ಸ॒ಹುರಿಂ॑ | ಸ॒ಹಂತಂ॑ | ಭು॒ಜ್ಯಂ | ವಾ॒ಜೇಷು॑ | ಪೂ॒ರ್ವ್ಯಂ॑ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸನಿತಃ ಸಂಭಕ್ತದಾರ್ತವೋಗೋದ್ಗೂರ್ಣಬಲ ಚಿತ್ರ ಚಾಯನೀಯ ಚೇತಿಷ್ಠಾತ್ಯಂತಂ
ಚೇತಯಿತಃ ಸೂನ್ಯತ ಸುಸತ್ಯ ಪ್ರಾಸಹಾ ಪ್ರಸಹ್ಯ ಹೇ ಸವ್ರಾಟ್ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಸಮ್ಯಗ್ರಾಜಮಾನ
ವಾ ತ್ವಂ ಸಹುರಿಂ ಸಹನಶೀಲಂ ಭುಜ್ಯಂ ಭೋಜಯಿತಾರಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ | ಮುಖ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಈಷ್ಯಕಂ ಧನಂ ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಾಭರೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸನಿತಃ—ಧನದಾತೃವೂ | ಸುಸನಿತಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವೂ | ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಚಿತ್ರ—ಆಕರ್ಷಕಸ್ವರೂಪನೂ | ಚೇತಿಷ್ಠ—ಚೈತನ್ಯದಾಯಕನೂ | ಸೂನ್ಯತ—ಸತ್ಯ
ಪ್ರೇರಕನೂ | ಪ್ರಾಸಹಾ—ಶತ್ರುಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ | ಸವ್ರಾಟ್—ಸಾರ್ವಭೌಮನೂ ಆದ ಎಲೈ

ಇಂದ್ರನೇ | ಸಹುರಿಂ—ಸಹನಶೀಲವಾದುದೂ | ಸಹಂತಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿಬಲ್ಲುದೂ | ಭುಜ್ಯಂ—
ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ವಾಜೇಷು—
ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನದಾತೃವೂ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವೂ, ಜೈತನ್ಯದಾಯಕನೂ, ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕನೂ, ಶತ್ರುಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಹನಶೀಲವಾದುದೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿಬಲ್ಲುದೂ, ಭೋಗಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ, ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

O bountiful, most bountiful, mighty, wonderful, best giver of
knowledge and supremeley truthful, by your prowess, universal ruler, (bring to
us) in conflicts ample wealth, overpowering those who attack us and causing
enjoyment.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಸ ಏತು ಯ ಈವದ್ ಅದೇವಃ ಪೂರ್ತಮಾದದೇ |

ಯಥಾ ಚಿದ್ವಶೋ ಅಶ್ವ್ಯಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ ಕಾನೀತೇಷು ಸ್ಯಾ ವ್ಯುಷ್ಯಾದದೇ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆ | ಸಃ | ಏತು | ಯಃ | ಈವತ್ | ಆ | ಅದೇವಃ | ಪೂರ್ತಂ | ಅದದದೇ |

ಯಥಾ | ಚಿತ್ | ವಶಃ | ಅಶ್ವ್ಯಃ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ | ಕಾನೀತೇ | ಅಸ್ಯಾಃ | ವ್ಯುಷ್ಯಾಃ | ಅದದದೇ ||೨||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅತ್ರ ಶೌನಕಃ | ವಶಾಯಾಶ್ವ್ಯಾಯ ಯಶ್ವಾದಾಶ್ವಾನೀತಸ್ತು ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ | ತದತ್ರ ಸ್ತಾಯತೇ
ದಾನಮಾ ಸ ಏತೇವಮಾದಿಭಿಃ | ಬೃ. ೩-೮೮೩ || ಏತು ಆಗಚ್ಚಿತು ಸ ಯೋದೇವೋ ದೇವಾದನ್ಯೋಃ
ಮನುಷ್ಯೋ ವಶ ಈವದ್ ಮನವದ್ ವಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಪೂರ್ತಂ ಪೂರ್ಣಮಾದದೇ ಆದತ್ತೇ | ಸ್ವೀಕೃತವಾ-
ವಿಕೃತಃ | ದೇವಶ್ಚೇನ್ಮಾಯಯಾಸ್ಯಾಗಂತುಮರ್ಹತಿ | ಅತಃ ಪ್ರಕಾಶೇನೈವಾಗಚ್ಚಿತ್ಕೃತಃ |
ಕಥಮಸ್ಯ ಧನಾವಾಪ್ತಿಪ್ರಸಂಗ ಆಗಮನಪ್ರಸಂಗಶ್ಚೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಯಥಾ ಚಿತ್ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ |
ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಯಸ್ಯಾದ್ವಾ ವಶ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕೋದಶ್ಚೋದಶ್ಚಪುತ್ರಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಯೇತನ್ನಾಮಕೇ
ರಾಜ್ಞು ಕಾನೀತೇ ಕನೀತಪುತ್ರೇ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪುತ್ರೇಸ್ಯಾ ಉಪಸೋ ವ್ಯುಷಿ ವ್ಯುಷ್ಯಾವಾದದೇ ಆದತ್ತೇ
ತೇನ ಕಾರಣೇನ ತಸ್ಯಾದ್ವಾ ಕಾರಣಾದಾಯಾತ್ಪಿತಿ | ಏವಮಶ್ವೋ ಬಂಧುವರ್ಗೋ ವಾ ಬ್ರೂತೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಅದೇವಃ—ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದೆ ಕೇವಲ ಮಾನವನಾದರೂ | ಯಃ—ಯಾವ ವಶನು | ಈವತ್—
ಗವಾದಿರೂಪವಾದುದೂ | ಪೂರ್ತಂ—ಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಆದ ಈ ದಾನವನ್ನು | ಆದದೇ—ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ |
ಸಃ—ಅದೇ ವಶನು | ಏತು—ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬರಲಿ | ಅಸ್ಯಾಃ ವ್ಯುಷಿ—ಈ ಉಷಸ್ಸಿನ
ಆವಿರ್ಭಾವಕಾಲದಲ್ಲೇ | ಕಾನೀತೇ—ಕನೀತಪುತ್ರನಾದ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ |
ಅಶ್ವ್ಯಃ—ಅಶ್ವಪುತ್ರನಾದ | ವಶಃ—ವಶನು | ಯಥಾ ಚಿತ್—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ | ಆದದೇ—ದಾನವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಆ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದೆ ಕೇವಲ ಮಾನವನಾದರೂ ಸಹ ಯಾವ ವಶನು ಗವಾದಿರೂಪವಾದುದೂ,
ಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಆದ ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುವನೋ ಅದೇ ವಶನು ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು
ಬರಲಿ. ಈ ಉಷಸ್ಸಿನ ಆವಿರ್ಭಾವಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕನೀತಪುತ್ರನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ಅಶ್ವಪುತ್ರನಾದ
ವಶನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಆ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

Let him draw near, who though not a god, would receive this complete
living gift,—since Vasha, the son of Ashwa, receives it at the dawn of this
(morning) at the hands of Prithushravas, the son of Kanita.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಷ್ಷ್ವಿಂ ಸಹಸ್ರಾಶ್ವ್ಯಸ್ಯಾಯುತಾಸನಮುಷ್ಪಾನಾಂ ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ |

ದಶ ಶ್ಯಾವೀನಾಂ ಶತಾ ದಶ ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ ದಶ ಗನಾಂ ಸಹಸ್ರಾ || ೨೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಷ್ಷ್ವಿಂ | ಸಹಸ್ರಾ | ಅಶ್ವ್ಯಸ್ಯ | ಅಯುತಾ | ಅಸನಂ | ಉಷ್ಪಾನಾಂ | ವಿಂಶತಿಂ | ಶತಾ |

ದಶ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ | ಶತಾ | ದಶ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ | ದಶ | ಗನಾಂ | ಸಹಸ್ರಾ || ೨೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸ ವಶ ಅಗತ್ಯೆ ಬ್ರೂತೇ | ಅಶ್ವ್ಯಸ್ಯಾಶ್ವಸಂಬಂಧಿನಃ ಷ್ಷ್ವಿಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಯುತಾಯು-
ತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ಅಭಜಂ | ಉಷ್ಪಾಣಾಂ ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ ಶ್ಯಾವವರ್ಷಾ-
ನಾಂ ವಡನಾನಾಂ ದಶ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ ತ್ರೀಣ್ಯಾರೋಚಿಮಾನಾನಿ ಶುಭ್ರಾಣಿ
ಕಕುಪ್ಪುಷ್ಯಪಾರ್ಶ್ವಾದಿಸ್ಥಾನಾನಿ ಯಾಸಾಂ ತಾದ್ಯಶೀನಾಂ ಗನಾಂ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಭಜಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಸಷ್ಟಿಂ ಸಹಸ್ರಾ—ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ | ಅಯುತಾ—ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಅತ್ಯಸ್ಯ—ಅಶ್ವಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು | ಆಸನಂ—ನಾನು ಪಡೆದೆನು | ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ—ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ಉಷ್ಪಾಣಾಂ—ಒಂಟಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು | ದಶ ಶತಾ—ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ—ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು | ದಶ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ—ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ—ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ | ಗವಾಂ—ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಪಡೆದೆನು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ, ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದೆನು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಒಂಟಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು. ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಶುಭ್ರವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು.

English Translation.

“ I have received sixty thousand horses, and tens of thousands;—a score of hundreds of camels,— a thousand brown mares,—and ten times ten thousand cows with three red patches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಶ ಶ್ಯಾವಾ ಯುಧದ್ರಯೋ ವೀತವಾರಾಸ ಆಶವಃ |

ಮುಥ್ರಾ ನೇಮಿಂ ನಿ ವಾವೃತುಃ || ೨೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ದಶ | ಶ್ಯಾವಾಃ | ಯುಧದ್ರಯಃ | ವೀತವಾರಾಸಃ | ಆಶವಃ |

ಮುಥ್ರಾಃ | ನೇಮಿಂ | ನಿ | ವಾವೃತುಃ || ೨೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ದಶ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶ್ಯಾವಾಃ ಶ್ಯಾವವರ್ಣಾ ಆಶವೋಽಶ್ವಾ ನೇಮಿಂ ರಥನೇಮಿಂ ನಿ ವಾವೃತುಃ | ನಿವರ್ತಯಂತಿ | ರಥಂ ವಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅದೃಶಾಸ್ತ ಯುಧದ್ರಯಃ ಪ್ರವೃದ್ಧವೇಗಾ ವೀತವಾರಾಸಃ ಕ್ರಾಂತಬಲಾಃ ಸ್ರಾಪ್ತಬಲಾ ವಾತವೋ ಮುಥ್ರಾ ಮುಥನಶೀಲಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥದ್ರಯಃ—ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ | ನೀತನಾರಾಸೇ—ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವೂ |
ಮುಘಾಃ—ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವೂ | ಶ್ಯಾವಾಃ—ಕಂದುಬಣ್ಣವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ದಶ ಆತವಃ—ಹತ್ತು
ಅಶ್ವಗಳು | ನೇಮಿಂ—ರಥಚಕ್ರದ ನೇಮಿಯನ್ನು | ನಿ ನಾವೃತುಃ—ಸುತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ, ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವೂ, ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವೂ, ಕಂದು
ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಗಳು ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

“Ten brown horses bear along the wheel (of my chariot), of mature
vigour, of complete power, and the trampling down obstacles.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ದಾನಾಸಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಸುರಾಧಸಃ |

ರಥಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ದದನ್ಮಂಹಿಷ್ಯಃ ಸೂರಿರಭೂದ್ವರ್ಷಿಷ್ಯಮಕೃತ ಶ್ರವಃ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ದಾನಾಸಃ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ | ಕಾನೀತಸ್ಯ | ಸುರಾಧಸಃ |

ರಥಂ | ಹಿರಣ್ಮಯಂ | ದದತ್ | ಮಂಹಿಷ್ಯಃ | ಸೂರಿಃ | ಅಭೂತ್ | ವರ್ಷಿಷ್ಯಂ | ಅಕೃತ | ಶ್ರವಃ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ಬಂಧೂನಾಂ ಪಿತುರ್ವಾ ಪುರಸ್ತಾನಿ ದಿಶನ್ನಾಶಾಸ್ತೇ |
ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಸುರಾಧಸಃ ಶೋಭನಧನಸ್ಯ | ಯತಸ್ತಸ್ಯ ಧನಂ ದಾನಾಯ ಕಲ್ಪಿತಂ ಅತಃ
ಸ ಸುರಾಧಾಃ | ತಸ್ಯ ದಾನಾಸೋ ದಾನಾ ದತ್ತಾನಿ ಧನಾನೀಮಾನಿ | ಸ ಚ ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ ಪೂರ್ವಮು-
ಕ್ತಾನಿ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ರಥಂ ಚ ದದತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ಮಂಹಿಷ್ಯೋಽತಿಶಯೇನ ದಾತಾ
ಸೂರಿಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಃ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ವಾಭೂತ್ | ಭವತಿ | ಭವತು ವಾ | ವರ್ಷಿಷ ಮತಿಶಯೇನ
ಪ್ರವೃದ್ಧಂ ಶ್ರವಃ ಕೀರ್ತಿಮಕೃತ | ಕರೋತಿ | ಕರೋತು ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗವಾನಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಲ್ಲವೂ) ಸುರಾಧಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನು |
ಕಾನೀತಸ್ಯ—ಕನೀತವುತ್ರನೂ ಆದ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ದಾನಾಸಃ—

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಾಗಿವೆ | (ಅದೇ ರಾಜನು) ಹಿರಣ್ಯಯಂ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ದೇಹಃ—ಕೊಟ್ಟನು (ಆದುದರಿಂದ) | ಮಂಹಿಷ್ಯಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ದಾತೃವೂ | ಸೂರೀಃ—ಸಕಲರಿಗೂ ಉತ್ತೇಜಕನೂ | ಅಭೂತ್—ಆದನು | ವರ್ಷಿಷ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವತವಾಗಿ ಹರಡಿದ | ಶ್ರವಃ—ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ | ಅಕೃತ—ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗವಾದಿಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ, ಕನೀತಪುತ್ರನೂ ಆದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ವೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತವಾದವು. ಅದೇ ರಾಜನು ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ರಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆದುದರಿಂದ ಅತಿಶಯವಾದ ದಾತೃವೂ ಸಕಲರಿಗೂ ಉತ್ತೇಜಕನೂ ಆದನು. ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವತವಾಗಿ ಹರಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

“ These are the gifts of the wealthy Prithushravas, the son of Kanita ; he, bestowing a golden chariot, has proved himself most liberal and wise, he has won most abundant fame.”

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಮಹೇ ತನೇ ಯಾಹಿ ಮಖಾಯ ಸಾಜಸೇ |

ವಯಂ ಹಿ ತೇ ಚಕೃಮಾ ಭೂರಿ ದಾವನೇ ಸದ್ಯಶ್ಚಿನ್ಮಹಿ ದಾವನೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಮಹೇ | ತನೇ | ಯಾಹಿ | ಮಖಾಯ | ಸಾಜಸೇ |

ವಯಂ | ಹಿ | ತೇ | ಚಕೃಮ | ಭೂರಿ | ದಾವನೇ | ಸದ್ಯಃ | ಚಿತ್ | ಮಹಿ | ದಾವನೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆ ನೋ ವಾಯವಿತ್ಯೇಷಾ ಪಂಚಮೇಽಹನಿ ಪ್ರಉಗಶಸ್ತ್ರೇ ವಾಯವ್ಯತ್ಯಚೇ ತೃತೀಯಾ | ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಮಹೇ ತನ ಇತ್ಯೇಕಾ ರಥೇನ ಪೃಥುಸಾಜಸಾ | ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಮಹೇ ಮಹತೇ ತನೇ ಧನಾಯ ಮಖಾಯ ಮಹನೀಯಾಯ ಸಾಜಸೇ ಬಲಾಯ ಚ | ಉಭಯಂ ಪ್ರದಾತುಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಮಶ್ವಾಸ್ತೀತಿ ಚೇತ್ ಉಚ್ಯತೇ | ವಯಂ ಹಿ ವಯಂ ಖಲು ತೇ ಭೂರಿ ದಾವನೇ ಪ್ರಭೂತಧನದಾತ್ರೇ

ಚೆಕ್ಕಮ ಸ್ತುತಿಂ ಹವಿರ್ವಾ | ಸದ್ಯಶ್ಚಿತ್ತದಾನೀಮೇವ ತವಾಗಮನಾನಂತರಮೇವ ಚೆಕ್ಕಮ ಮಹಿ
ಮಹತೋ ಧನಸ್ಯ ದಾವನೇ ದಾತ್ರೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ತನೇ—ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ |
ಮಖಾಯ—ಪೂಜ್ಯವಾದ | ಪಾಜಸೇ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ | ನೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಯಾಹಿ—
ದಯಮಾಡು | ವಯಂ ಹಿ—ನಾವಾದರೋ | ಭೂರಿ ದಾವನೇ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ | ತೇ—
ನಿನ್ನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ಚೆಕ್ಕಮ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ | ಮಹಿ—ಮಹತ್ತಾದ ಧನದ |
ದಾವನೇ—ದಾತೃವಾದ ನಿನಗೆ | ಸದ್ಯಶ್ಚಿತ್—ನೀನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ, ಪೂಜ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ನಾವಾದರೋ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ ನಿನ್ನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮಹತ್ತಾದ ಧನದ ದಾತೃವಾದ ನಿನಗೆ ನೀನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Come to us, Vayu, to bestow great wealth and glorious strength; we
have offered (libations) to you the giver of abundant (wealth), we have offered
immediately to you the giver of great (gifts).

|| ವಿಶೇಷಃ ಪಠಃ ||

ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಉಗಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯು
ತೃಚಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಮೂರು ಋಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ) ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಮಹೇ ತನ ಇತ್ಯೇಕಾ ರಥೇನ ಸ್ಯಥುಪಾಜಸಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (೮. ೨-೧೨)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಶ್ವೇಭಿರ್ವಹತೇ ವಸ್ತು ಉಸ್ರಾಪ್ತಿಃ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತತೀನಾಂ |

ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ ಸೋಮಸುದ್ಧಿಃ ಸೋಮಸಾ ದಾನಾಯ ಶುಕ್ರಪೂ-
ತಸಾಃ || ೨೬ ||

|| ಋದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಶ್ವೇಭಿಃ | ವಹತೇ | ವಸ್ತೇ | ಉಸ್ರಾಃ | ತ್ರಿಃ | ಸಪ್ತ | ಸಪ್ತತೀನಾಂ |

ಏಭಿಃ | ಸೋಮೇಭಿಃ | ಸೋಮಸುತೃಭಿಃ | ಸೋಮ್ರಪಾಃ | ದಾನಾಯ | ಶುಕ್ರಪೂತೃಪಾಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಮಂಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಪೃಥುಶ್ರವಾ ಅಶ್ವೇಭಿರಶ್ವೈರ್ವಹತೇ ಗೃಹಂ ವಸ್ತೇ ಚೋಸ್ರಾ ಗಾಃ | ತಾಭಿಶ್ಚ ಗಚ್ಛತೀ-
ತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತೇತಿ ತಾಸಾಂ ಗವಾಂ ಸಂಖ್ಯೋಕ್ತಾ | ಸಾ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿಶೇಷ್ಯತೇ | ಸಪ್ತತೀನಾಂ ತ್ರಿಃ
ಸಪ್ತ | ಉಕ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಭಿರ್ಗೋಭಿರಶ್ವೈಶ್ಚ ಯೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸ ಪೃಥುಶ್ರವಾ ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ
ಸೋಮೈಃ ಸೋಮಸುದ್ಭಿಃ ಸೋಮಮುಖಿಷುಣ್ಣಿದ್ಭಿಶ್ಚ ಹೇ ಸೋಮಪಾಃ | ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರಿತಿ
ವಾಯೋಃ ಸಂಬೋಧನಂ | ಹೇ ಶುಕ್ರಪೂತೃಪಾ ದೀಪ್ತಪೂತೃಸ್ಯ ಚ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರ್ವಾಯೋ
ದಾನಾಯ ತುಭ್ಯಂ ಸೋಮಂ ದಾತುಂ ಸೋಮೈರ್ಯುಕ್ತೋ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನೂ | ಶುಕ್ರಪೂತೃಪಾಃ—ಶುದ್ಧವೂ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವೂ
ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಯಃ—ಯಾರು | ಅಶ್ವೇಭಿಃ—ಆಶ್ವಗಳಿಂದ |
ವಸ್ತೇ—ಗೃಹಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಹತೇ—ವಹಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಮತ್ತು | ಸಪ್ತತೀನಾಂ ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ—
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದರಿಂದ ಗುಣಿತವಾದ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ (೭೦×೨೦=೧೪೦) | ಉಸ್ರಾಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನು | ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ—ಈ ಸೋಮಗಳೊಡನೆಯೂ |
ಸೋಮಸುದ್ಭಿಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ | ದಾನಾಯ—ನಿನಗೆ
ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಶುದ್ಧವೂ, ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಯಾರು
ಆಶ್ವಗಳಿಂದ ಗೃಹಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಮತ್ತು ೧೪೦ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಗೋವುಗಳಿಂದ ಯಾರು
ಕೂಡಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನು ಈ ಸೋಮಗಳೊಡನೆಯೂ, ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ
ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ನಿನಗೆ ದಾನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who is borne on horses and surrounds himself with thrice seven
times seventy cows,— he comes to you with these Soma libations and
Soma-priests, to offer to you, drinker of the Soma, drinker of the bright pure
Soma.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ನು ಇಮಂ ಚಿದು ತ್ಮನಾಮಂದಚ್ಚಿತ್ರಂ ದಾವನೇ ।

ಅರಟ್ಟೇ ಅಕ್ಷೇ ನಹುಷೇ ಸುಕೃತ್ವನಿ ಸುಕೃತ್ತರಾಯ ಸುಕೃತುಃ ॥ ೨೭ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯಃ | ಮೇ | ಇಮಂ | ಚಿತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ತ್ಮನಾ | ಅಮಂದತ್ | ಚಿತ್ರಂ | ದಾವನೇ |

ಅರಟ್ಟೇ | ಅಕ್ಷೇ | ನಹುಷೇ | ಸುಕೃತ್ವನಿ | ಸುಕೃತ್ವರಾಯ | ಸುಕೃತುಃ ॥ ೨೭ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಯಃ ಪೃಥುಶ್ರವಾ ಮೇ ಮಹ್ಮಮಿಮಂ ಪುರತೋವರ್ತಮಾನಂ ಚಿತ್ರಂ ಜಾಯಿಸೀಯಂ ಗವಾಶ್ವಾದಿಕಂ ದಾವನೇ ದಾನಾಯ ತ್ಮನಾತ್ಮನಾ ಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯೈವಾಮಂದತ್ ಅಮಂದತ ಅಮಾಡ್ಯತ | ಸ ಚಿ ಸುಕೃತುಃ ಶೋಭನಕರ್ಮಾ ರಾಜಾ ಸುಕೃತ್ತರಾಯ ಸುಕೃತಕರ್ತೃತ್ವಾ ಯಾರಟ್ಟೀ೨ಕ್ಷೇ ನಹುಷೇ ಸುಕೃತ್ವನಿ ಚ | ಏತೇ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ೨ಧ್ಯಕ್ಷಾಃ | ತೇಷ್ವನ್ನಶಾತ್ ಆಸ್ತೈ ಗವಾದಿಕಾನ್ ಸಂಯೋಜಯತೇತಿ | ಯದ್ವಾ | ಅರಟ್ಟಾದಯೋ೨ಸ್ಯೇ ರಾಜಾನಃ | ತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಸುಕೃತ್ತರಾಯಾಮಂದದಿತಿ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

ಯಃ—ಯಾರು | ಮೇ—ನನಗೆ | ಇಮಂ—ಇಲ್ಲಿ ವರ್ತನಾದುದೂ | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು | ದಾವನೇ—ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ | ತ್ಮನಾ ಉ—ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ | ಅಮಂದತ್—ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ | ಸುಕೃತುಃ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನು | ಅರಟ್ಟೇ, ಅಕ್ಷೇ, ನಹುಷೇ, ಸುಕೃತ್ವನಿ—ಅರಟ್ಟಿ, ಅಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮತ್ತು ಸುಕೃತ್ವ ಎಂಬ ಈ ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ಸುಕೃತ್ತರಾಯ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು (ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ).

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಮೇಲೆ ವರ್ತನಾದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನನಗೆ ದಾನಮಾಡಲು ಯಾರು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನು ಅರಟ್ಟಿ, ಅಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮತ್ತು ಸುಕೃತ್ವ ಎಂಬ ಈ ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who of his own will has been pleased to give me this honoured gift,—he, performer of good works, (has determined) on a pre-emminently good action, amidst Aradwa, Aksha, Nahusha and Sukritwan.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಉಚ್ಛೈಃ | ವಪುಷಿ | ಯಃ | ಸ್ವರಾಳುತ | ನಾಯೋ | ಘೃತಸ್ನಾಃ |

ಅಶ್ವೇಷಿತಂ | ರಜೇಷಿತಂ | ಶುನೇಷಿತಂ | ಪ್ರಾಜ್ಞು | ತದಿದಂ | ನು | ತತ್ | || ೨೮ ||

! ಪದವಾಚಃ !

ಉಚ್ಛೈಃ | ವಪುಷಿ | ಯಃ | ಸ್ವರಾಟ್ | ಉತ | ನಾಯೋ | ಇತಿ | ಘೃತಸ್ನಾಃ |

ಅಶ್ವೇಷಿತಂ | ರಜೇಷಿತಂ | ಶುನೇಷಿತಂ | ಪ್ರ | ಅಜ್ಞು | ತತ್ | ಇದಂ | ನು | ತತ್ | || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಚ್ಛೈಃ ವಕ್ತವ್ಯೇ ಸ್ತುತೈಃ ವಪುಷಿ ಶರೀರೇ ಯಃ ಸ್ವರಾಟ್ ಸ್ವಯಂ ರಾಜತೇ | ಯದ್ವಾ | ಉಚ್ಛೈಃ ವಪುಷ್ಣೋ ಭೌ ರಾಜಾನ್ | ತಯೋರಪಿ ಯಃ ಸ್ವರಾಟ್ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಂ ಕರೋತಿ ಅತಿತಯೇನ ವರ್ತತೇ | ಹೇ ನಾಯೋ ಯಶ್ಚ ಘೃತಸ್ನಾ ಘೃತವಚ್ಛುಃ ಸ ರಾಜಾಶ್ವೇಷಿತಮಶ್ವೈಃ ಸ್ಪ್ರಾಹಿತಂ ರಜೇಷಿತಂ | ರಜಃಶಬ್ದೇನೋಮ್ನೋ ಗರ್ಧಭೋ ವೋಚ್ಯತೇ | ತೇನಾಸ್ಯಾನೀತಂ ಶುನೇಷಿತಂ ಚಾಜ್ಞಾನ್ಯಂ ಪ್ರಾದಾತ್ | ತದನ್ನಮಶ್ವಾದ್ಯಾನೀತಮಿದಂ ಪುರತೋ ದೃಶ್ಯತೇ | ತತ್ತವ್ಯವಾನುಗ್ರಹಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವೈಕಸ್ತಚ್ಛಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಆಶ್ವಾದ್ಯಾನೀತಂ ಯದಸ್ತಿ ತದಿದಂ ಖಲ್ವಿತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಯೋ—ಎಲೈ ನಾಯುವೇ | ಉಚ್ಛೈಃ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ | ವಪುಷಿ—ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಯಃ—ಯಾವ ರಾಜನು | ಸ್ವರಾಟ್—ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಘೃತಸ್ನಾಃ—ಯಾರು ಘೃತದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ರಾಜನು | ಅಶ್ವೇಷಿತಂ—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ರಜೇಷಿತಂ—ಒಂಟಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ಶುನೇಷಿತಂ—ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ | ಅಜ್ಞು—ಅನ್ನವನ್ನು (ಆಹಾರವನ್ನು) | ಪ್ರ (ಅದಾತ್)—ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ | ತತ್ ಇದಂ—ಮುಂದೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಆವೇ | ನು—ಖಂಡಿತ | ತತ್—ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದ ಫಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ನಾಯುವೇ, ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಾರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ, ಯಾರು ಘೃತದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ರಾಜನು ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಒಂಟಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು (ಆಹಾರವನ್ನು) ದಾನಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who is self-resplendent in his glorious body, who is bright, O Vayu, like ghee, has given me this food, brought by horses, brought by camels, brought by dogs.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ¹ ಪ್ರಿಯಮಿಸಿರಾಯ¹ ಪ್ಪಿಂ¹ ಸಹಸ್ರಾಸನಂ¹ |

ಅಶ್ವಾನಾಮಿನ್ವ¹ ವೃಷ್ಣಾಂ¹ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧ¹ | ಪ್ರಿಯಂ¹ | ಇಸಿರಾಯ¹ | ಪ್ಪಿಂ¹ | ಸಹಸ್ರಾ¹ | ಅಸನಂ¹ |

ಅಶ್ವಾನಾಂ¹ | ಇತ್¹ | ನ¹ | ವೃಷ್ಣಾಂ¹ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧಾಧುನೇಸಿರಾಯ ಧನಾದಿಪ್ರೇರಯಿತ್ರೇ ರಾಜ್ಞೇ ಪ್ರಿಯಂ ಶ್ರದ್ಧೇಯಮಶ್ವಾನಾಮಿವ ವೃಷ್ಣಾಂ ಸೇಕ್ತ್ವಾಣಾಂ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಪ್ಪಿಂ ಪ್ಪಿಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಪ್ರಿಯಭೂತಮಸನಂ | ಅಭಜಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಧ—ಈಗ | ಇಸಿರಾಯ—ಉದಾರದಾತ್ಯವಾದ ಈ ರಾಜನಿಗೆ | ಪ್ರಿಯಂ—ಇಷ್ಟವಾದುದು | ಅಶ್ವಾನಾಂ ಇನ್ವ—ಅಶ್ವಗಳಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವೂ | ಪ್ಪಿಂ ಸಹಸ್ರಾ—ಅರವತ್ತುಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ವೃಷ್ಣಾಂ—ವೃಷಭಗಳ ಗುಂಪನ್ನು | ಅಸನಂ—ಪಡೆದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಗಳಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವೂ, ಅರವತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಪಡೆದನು.

English Translation.

I have now received (a gift) dear to the beneficent king, sixty thousand bulls vigorous like horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗಾವೋ¹ ನ ಯೂಥಮುಪ¹ ಯಂತಿ¹ ವಧ್ರಯ¹ ಉಪ¹ ಮಾ ಯಂತಿ¹

ವಧ್ರಯಃ¹ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗಾವಃ | ನ | ಯೋಥಂ | ಉಪ | ಯಂತಿ | ವಧ್ರಯಃ | ಉಪ | ಮಾ | ಆ | ಯಂತಿ | ವಧ್ರಯಃ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಗಾವೋ ನ ಗಾವ ಇವ ತಾ ಯಥಾ ಸಂಗವೇ ಯೋಥಮುಪ ಯಂತಿ ಉಪಗಚ್ಯಂತಿ ತದ್ವದ್ವಧ್ರಯಶ್ಚಿನ್ನಮುಷ್ಣಾ ವೃಷಭಾಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಾ ದತ್ತಾ ಮಾ ಮಾಮುಪ ಯಂತಿ | ಸಮೀಪಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ | ಮಾ ಮಾಂ ವಧ್ರಯ ಉಪಾ ಯಂತೀತಿ ಪುನರುಕ್ತಿರಾದೆರಾರ್ಥಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗಾವಃ—ಪಶುಗಳು | ಯೋಥಂ ನ—ತಮ್ಮ ಮಂದೆಗಳನ್ನು | ಉಪ ಯಂತಿ—ಯಾವ ರೀತಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ | ವಧ್ರಯಃ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸಿನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ವೃಷಭಗಳು | ಮಾಂ—ನನ್ನನ್ನು ಉಪ ಯಂತಿ—ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ | ವಧ್ರಯಃ—ಅದೇ ವೃಷಭಗಳು | ಆ (ಯಂತಿ)—ನನ್ನನ್ನೇ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತೆ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸಿನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ವೃಷಭಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ.

English Translation.

As the cows to the herd, so repair the oxen ; so the oxen repair to me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ ಯಚ್ಚಾರಥೇ ಗಣೇ ಶತನುಷ್ಟ್ವಾ ಅಚಿಕ್ರದತ್ |

ಅಧ ಶ್ವಿತ್ನೇಷು ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ || ೩೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧ | ಯತ್ | ಚಾರಥೇ | ಗಣೇ | ಶತಂ | ಉಷ್ಟ್ವಾನ್ | ಅಚಿಕ್ರದತ್ |

ಅಧ | ಶ್ವಿತ್ನೇಷು | ವಿಂಶತಿಂ | ಶತಾ || ೩೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥಾಥ ಯದ್ಯದಾ ಚಾರಥೇ | ಚರಥಂ ಚರಣಂ ಗಮನಂ | ತಶ್ಚಂಬಂಧಿನಿ ಜಾಯಮಾಣೇ ವನಾಯ ಪ್ರೇರ್ಯಮಾಣ ಇಕೃಥಃ | ತಾದ್ಯಶೇ ಗಣ ಉಪ್ಪಸಂಘ ಉಪ್ಪಾಜ್ಞತಮುಷ್ಣಾಣಾಂ

ಶತಮುಚಿಕ್ರದತ್ ಆಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರದಾನಾಯಾಜುಹಾವ | ಆಧಾಪಿ ಚಾಸ್ತುದರ್ಥಮೇವ ಶ್ವಿಶ್ವೇಷು ಶ್ವೇತವ-
ರ್ಣೇಷು ಗೋಯೂಥೇಷು ವಿಂಶತಿಂ ಚ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚ ಅಥವಾ ಶತಾನಾಂ ವಿಂಶತಿಮುಚಿಕ್ರದತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಆಧ—ಅನಂತರ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಗಣೇ—ಆ ರಾಜನ ಪಶುಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ | ಚಾರಥೇ—
ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಮೇಯಲು ಹೋದವೋ ಆಗ | ಶತಂ ಉಷ್ಪ್ರನ್—ನೂರು ಒಂಟಿಗಳನ್ನು | ಅಚಿಕ್ರದತ್—
ನನಗೆ ದಾನಮಾಡಲು ಕರೆಮೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು | ಆಧ—ಅಲ್ಲದೆ | ಶ್ವಿಶ್ವೇಷು—ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಗೋವು
ಗಳಲ್ಲಿ | ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ—ಎರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

। ಭಾವಾರ್ಥ |

ಆ ರಾಜನ ಪಶುಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಮೇಯಲು ಹೋದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ಒಂಟಿ
ಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಎರಡುಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

English Translation.

Since, when the herd were wandering (to the wood), he called a hundred
camels (to give them to me), and two thousand from among the white herds
(of cows).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಶತಂ ದಾಸೇ ಬಲ್ಪೂಥೇ ವಿಪ್ರಸ್ತುರುಕ್ಷ ಆ ದದೇ |

ತೇ ತೇ ವಾಯವಿಮೇ ಜನಾ ಮದಂತೀಂದ್ರಗೋಪಾ ಮದಂತಿ ದೇವ-

ಗೋಪಾಃ || ೩೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ |

ಶತಂ | ದಾಸೇ | ಬಲ್ಪೂಥೇ | ವಿಪ್ರಃ | ತರುಕ್ಷೇ | ಆ | ದದೇ |

ತೇ | ತೇ | ವಾಯವೀ ಇತಿ | ಇಮೇ | ಜನಾಃ | ಮದಂತಿ | ಇಂದ್ರಗೋಪಾಃ | ಮದಂತಿ |

ದೇವಗೋಪಾಃ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಯಂ ವಿಪ್ರೋ ನೇಧಾವೀ ವಶೋ ಜನೋಽಹಂ ಬಲ್ಪೂಥ ಏತನ್ನಾನುಕೇ ದಾಸೇ ತರುಕ್ಷೇ
ಗವಾಶ್ವಾದೀನಾಂ ತಾರಕೇ ಗವಾದ್ಯಧಿಕೃತೇ ರಾಜ್ಞಾ ಸ್ಯಾಕಂ ಪ್ರದಿಷ್ಟಧನದಾತರ್ಯಾ ದದೇ | ಕಿಂ ದಾನಂ |

ಗನಾಶ್ವಾದೀನಾಂ ಶತಂ | ಶತಶಬ್ದೋಽಪರಿಮಿತವಚನಃ | ಹೇ ವಾಯೋ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಸ್ತೇ
 ಸ್ತೋತಾರ ಇಮೇ ಜನಾಃ | ವಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತ್ಮನ ಏವ ಸರೋಕ್ಷತ್ರೇನ ವಾದಃ | ತ್ವಯಾನುಗೃಹೀ-
 ತತ್ಪದಿಂದ್ರಗೋಪಾಃ | ಇಂದ್ರೋ ಗೋಪಾಯಿತಾ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ | ಇಂದ್ರೇಣ ರಕ್ಷಿತಾ
 ಮದಂತಿ | ತಥಾ ದೇವಗೋಪಾ ಮದಂತಿ | ಇಂದ್ರಂ ದೇವಾಂಶ್ಚ ರಾಜ್ಞೋ ಅಭ್ಯೇನ ಧನೇನ ಯಜಂತೋ
 ಮದಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದಾಸೇ—ರಾಜಸಿಂಧ ಸಿಯಮಿತನೂ | ತೆರುಕ್ಷೇ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಆಶ್ವಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ
 ಆದ | ಬಲ್ಬುಥೇ—ಈ ಬಲ್ಬುಥನಿಂದ | ವಿಶ್ವಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನಾನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
 ಪಶುಗಳನ್ನು | ಆ ದದೇ—ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ |
 ತೇ ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಇಂದ್ರಗೋಪಾಃ—(ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ) ಇಂದ್ರನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ
 ಒಳಗಾಗಿ | ಮದಂತಿ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ | ದೇವಗೋಪಾಃ—ಅದುದರಿಂದಲೇ ದೇವತೆ
 ಗಳಿವಲ್ಲೂ ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ | ಮದಂತಿ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಾಜನ ಸೇವಕನೂ, ಗೋಪಾಲಕನೂ ಆದ ಈ ಬಲ್ಬುಥನಿಂದ ಮೇಧಾವಿಯಾದ (ವಶನೆಂಬ) ನಾನು
 ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಪಶುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆಲ್ಲರೂ, ನಿನ್ನ
 ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ, ಇಂದ್ರನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ
 ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

I, the sage, accept the hundred from the slave Balbutha, the cowherd ;
 we here are yours, O Vayu,—those who have Indra and the gods for protectors.
 rejoice (through your favour).

| ಸಂಹಿತಾರಾಜಃ |

ಅಧ ಸ್ಯಾ ಯೋಷಣಾ ಮಹೀ ಪ್ರತೀಚೀ ವಶಮುತ್ಪ್ಯಂ |

ಅಧಿರುಕ್ಮಾ ವಿ ನೀಯತೇ || ೩೩ ||

| ಪದರಾಜಃ |

ಅಧ | ಸ್ಯಾ | ಯೋಷಣಾ | ಮಹೀ | ಪ್ರತೀಚೀ | ವಶಮುತ್ಪ್ಯಂ |

ಅಧಿರುಕ್ಮಾ | ವಿ | ನೀಯತೇ || ೩೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧಾಧುನಾ ಸ್ಯಾ ಸಾ ಯೋಷಣಾ ಯೋಷಾ ರಾಜ್ಞಾ ಪ್ರದಶ್ತಾ ಮಹೀ ಮಹತೀ ಪೂಜ್ಯಾ ಪ್ರತೀಚ್ಯೆಸ್ಮದಭಿಮುಖ್ಯಶ್ಚ್ಯಮಶ್ವಪುತ್ರಂ ವಶಂ ಮಾಂ. ಪ್ರತಿ ಸಾಧಿರುಕ್ಮಾಭರಣಾ ಸತೀ ವಿ ನೀಯತೇ | ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಮಾಂ ಪ್ರತ್ಯಾನಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ ನಾಯವ್ಯಾಸ್ಪೃಕ್ಷು ಯತ್ರ ವಾಯುರ್ನ ಸ್ತೂಯತೇ ಪರಂ ದಾನಪ್ರಶಂಸೈವ ತಾಸು ಸರ್ವಾಸು ಹೇ ನಾಯೋ ತ್ವದುನುಗ್ರಹಾದೇವಮಿತಿ ಯೋಜ್ಯಂ ವಾಯುಪರತ್ವಮವಗಂತವ್ಯಂ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ಅಧ—ಈಗ | ಮಹೀ—ಶ್ರೇಷ್ಠಳೂ | ಅಧಿರುಕ್ಮಾ—ಸುವರ್ಣಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ | ಸ್ಯಾ—ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತಳಾದವಳೂ ಆದ | ಯೋಷಣಾ—ಕನ್ಯೆಯು | ಅಶ್ಚ್ಯಂ—ಅಶ್ವಪುತ್ರನೂ | ವಶಂ—ವಶಸಂಜ್ಞ ಕನೂ ಆದ ನನ್ನ | ಪ್ರತೀಚೀ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಿ ನೀಯತೇ—ಕರೆತರಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಳೂ, ಸುವರ್ಣಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ, ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತಳಾದವಳೂ ಆದ ಕನ್ಯೆಯು ಅಶ್ವಪುತ್ರನೂ, ವಶಸಂಜ್ಞ ಕನೂ ಆದ ನನ್ನಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

English Translation.

This tall maiden, adorned with gold, is led towards me, Vasha, the son Ashwa.

ನಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಮಹಿ ವ ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚೆಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾಪ್ತೃಸ್ಯ ತ್ರಿತಸ್ಯಾರ್ಪಂ | ಷಡಷ್ಟಕಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಃ | ಅದ್ಯಾಸ್ತ್ರಯೋದಶರ್ಚೆ ಅದಿತ್ಯದೇವತಾಕಾಃ | ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠಿತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪಂಚರ್ಚೆ ಉಷೋದೇವತಾಕಾ ಅದಿತ್ಯದೇವತಾಕಾಶ್ಚ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಮಹಿ ವೋ ದ್ವ್ಯಾನಾ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತೃ ಅದಿತ್ಯೇಭ್ಯೋಽಂತ್ಯಾಃ ಪಂಚೋಷಸೇಽಪಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಿತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನಿ- ಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಮಹಿ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತೃಃ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳ್ಳು ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು

ಆದಿತ್ಯವೇವತಾಕವು. ಯಚ್ಚ ಗೋಷು ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ೧೪-೧೮ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಉಪಸ್ಥು ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯನು ದೇವತೆಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ - ಮಹಿ ವೋ ಹ್ಯಾನಾ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತೈ ಆದಿತ್ಯೇಭ್ಯೋಽನ್ತಾಃ ಪಂಚೋಷಸೇಽಪಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೪೨

ಮಂಡಲ - ೮ || ಅನುವಾಕ - ೬ || ಸೂಕ್ತ - ೪೨ ||

ಅಷ್ಟಕ - ೬ || ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ || ವರ್ಗ - ೨, ೮, ೯, ೧೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕುಂಖ್ಯೆ - ೧೮ ||

|| ಋಷಿ - ತ್ರಿತ ಆಪ್ತಃ ||

|| ವೇದತಾ - ೧-೧೩ ಆದಿತ್ಯಃ | ೧೪-೧೮. ಆದಿತ್ಯಾ ಉಷಾಶ್ಚ ||

|| ಭಂದಃ - ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಮವೋ ವರುಣ ಮಿತ್ರ ದಾತುಷೇ |

ಯನಾದಿತ್ಯಾ ಅಭಿ ದ್ರುಹೋ ರಕ್ಷಥಾ ನೇನುಘಂ ನಶದನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಮಹಿ | ವಃ | ಮಹತಾಂ | ಅವಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ದಾತುಷೇ |

ಯಂ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಅಭಿ | ದ್ರುಹಃ | ರಕ್ಷಥ | ನ | ಈಂ | ಅಘಂ | ನಶತ್ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವರುಣ ಹೇ ಮಿತ್ರ | ಏತದ್ವೈಯಮರ್ಯನ್ಲೋಽಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಂ | ಹೇ ವರುಣಾದಯಃ ಮಹತಾಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮವೋ ರಕ್ಷಣಂ ಮಹಿ ಮಹತ್ | ಕಸ್ಮೈ | ದಾತುಷೇ ಹವಿದಾತ್ರೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ದ್ರುಹೋ ದ್ರೋಗ್ನುಃ ಸಕಾಶಾದಭಿ ರಕ್ಷಥ ಈಮೇನಂ ಯಜಮಾನಮಘಂ ಪಾಪಂ ನ ನಶತ್ | ನ ಸ್ರಾಪ್ನೋತಿ | ಈತ ಏವಮಿತಿ ತತ್ರೋಚ್ಯತೇ | ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮೂತಯೋ ರಕ್ಷಣಾನ್ಯನೇಹಸೋಽಪಾಪಾನ್ಯನುಪದ್ರವಾಣಿ ಚ | ಊತಯೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ರಕ್ಷಣಾನಿ ಸುಊತಯಃ | ಶೋಭನರಕ್ಷಣಾನಿ | ಪುನರುಕ್ತಿರಾದಿರಾರ್ಥಾಃ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಮಹತಾಂ—ಮಹಾತ್ಮರಾದ | ವಃ—
ನಿಮ್ಮ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವು | ದಾಶುಷೇ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಮಹಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ |
ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ದ್ರುಣಃ—ಕೇಡಿಗನಾದ ಶತ್ರುನಿಂದ |
ಅಭಿ ರಕ್ಷಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವಿರೋ | ಈಂ—ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅಘಂ—ಪಾಪವು | ನ
ನಶತ್—ಸವಿಾಪಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ | (ಎಲೈ ವರುಣಾದಿಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ ಊತಯಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಯಜ್ಞಕರ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ
ವಾಗಿದೆ. ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನೀವು ಕೇಡಿಗನಾದ ಶತ್ರುನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವಿರೋ
ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಪಾಪವು ಸವಿಾಪಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲೈ ವರುಣಾದಿವೇದಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Mitra and Varuna, you are great, and great is your protection to the
offerer ; no evil, Adityas, harms him whom you guard from the injurer ; your
aids are void of harm, your aids are true aids.

। ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ।

ವಿ॒ದಾ ದೇ॑ವಾ ಅ॒ಘಾ॒ನಾ॒ಮಾದಿ॑ತ್ಯಾಸೋ ಅ॒ಪಾಕೃ॑ತಿಂ ।

ಪ॒ಕ್ಷಾ ವ॒ಯೋ ಯಥೋ॑ಪರಿ ವ್ಯ॒ಗ್ರಸ್ಮೀ॑ ಶರ್ಮ॒ ಯಚ್ಚ॑ತಾನೇಹಸೋ ವ
ಊ॒ತಯಃ॑ ಸುಊ॒ತಯೋ॑ ವ ಊ॒ತಯಃ॑ ॥ ೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ವಿ॒ದ | ದೇ॒ವಾಃ | ಅ॒ಘಾ॒ನಾಂ | ಅದಿ॑ತ್ಯಾಸಃ | ಅ॒ಪ್ಯ॒ಅಕೃ॑ತಿಂ ।

ಪ॒ಕ್ಷಾ | ವ॒ಯಃ | ಯಥಾ॑ | ಉ॒ಪರಿ॑ | ವಿ | ಅ॒ಸ್ಮೀ॑ ಇತಿ | ಶರ್ಮ॒ | ಯಚ್ಚ॑ತ | ಅ॒ನೇಹ॑ಸಃ | ವಃ |

ಊ॒ತಯಃ॑ | ಸು॒ಊತ॑ಯಃ | ವಃ | ಊ॒ತಯಃ॑ ॥ ೨ ॥

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯೂಯಮುಘಾನಾಂ ದುಃಖಾನಾಮುಪಾಕೃತಿಮುಪಾಕರಣಂ ಪರಿಹಾರಪ್ರಕಾರಂ ವಿದ | ಜಾನೀಥ | ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾದ್ವಯಃ ಪಕ್ಷಿಣೋ ಯಥಾ ಪಕ್ಷಾ ಪಕ್ಷಾವುಪರಿ ಸ್ತುತಿತುಕಾನಾಮುಪರಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಸುಖಾಯ ತದ್ವದಸ್ಯೈ ಅಧ್ಯಸ್ಮಾಸು ಶರ್ಮ ಸುಖಂ ಯಚ್ಚೈತ | ಕುರುತ || ಅಧೀತಿ ಸಸ್ತಮ್ಯುರ್ಥಾನುವಾದೀ || ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಕಮುಪರೀತಿ ನಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅಘಾನಾಂ—ಪಾಪಗಳಿಗೆ | ಆಪಾಕೃತಿಂ—ನಾಶಸಾಧನವನ್ನು | ವಿದ—ನೀವು ಅರಿತಿದ್ದೀರಿ | ವಯಃ—ಪಕ್ಷಿಗಳು | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪಕ್ಷಾ—ತಮ್ಮ ರಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು | ಉಪರಿ—ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮಗೆ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ವಿ ಯಚ್ಚೈತ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ವಃ--ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನೀವು ಪಾಪಗಳಿಗೆ ನಾಶಸಾಧನವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೀರಿ. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ರಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರಿ. ಎಲೈ ವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Divene Adityas, you know the averting of evils ; as birds (spread) their wings over (their) young, grant us happiness ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವ್ಯೃ॑ಸ್ಮೇ ಅಧಿ॑ ಶರ್ಮ॑ ತತ್ಪ॒ಕ್ಷಾ ವಯೋ॑ ನ ಯಂತನ |

ವಿಶ್ವಾ॑ನಿ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ॑ ವರೂ॒ಥ್ಯಾ ಮನಾಮಹೇ॑ನೇಹಸೋ॑ ವ ಊತಯಃ॑

ಸುಊತಯೋ॑ ವ ಊತಯಃ॑ || ೩ H

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಅಸ್ತೇ ಇತಿ | ಅಧಿ | ಶರ್ಮ | ತತ್ | ಪಕ್ಷಾ | ವಯಃ | ನ | ಯಂತನ |

ವಿಶ್ವಾನಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ವರೂಢ್ಯಾ | ಮನಾಮಹೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವ | ಊತಯಃ | ಸುಽಊತಯಃ |

ವಃ | ಊತಯಃ || ೩ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಯೂಯಮಸ್ಮೇ ಅಧ್ಯಸ್ತಾಸು ತತ್ | ಯುಷ್ಮಾಸ್ಮೇವಾಸಾಧಾರಣಂ ಯಚ್ಚಿ-
ಮಾರ್ಗಸ್ತಿ ತದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದ್ವಿ ಯಂತನ | ವಿಶೇಷೇಣ ಸ್ರಾಪಯತ | ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ
ಯುಷ್ಮಾನ್ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವರೂಢ್ಯಾ | ವರೂಢಂ ಗೃಹಂ | ತದುಚಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ಮನಾಮಹೇ |
ಯಾಚಾಮಹೇ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) ವಯಃ—ಪಕ್ಷಿಗಳು | ಪಕ್ಷಾ ನ—ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು
ಕೊಡುವಂತೆ | ಅಸ್ತೇ ಅಧಿ—ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ತತ್ ಶರ್ಮ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ
ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸುಖವನ್ನು | ವಿ ಯಂತನ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಕಲ ಧನಸಂಪ
ತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವರೂಢ್ಯಾ—ರಕ್ಷಣಾಗೃಹಗಳನ್ನೂ |
ಮನಾಮಹೇ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | (ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುವಾತಯಃ—
ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ, ನಮ್ಮ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸುಖವನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ. ಸಕಲ ಧನ
ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣಾಗೃಹವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ಅವು ನಮಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವು.

English Translation.

Grant us that happiness of yours, as birds (spread) their wings ; O you
possessed of all wealth, we solicit all riches suitable for our dwelling ; your
aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಾ ಅರಾಸತ ಕ್ಷಯಂ ಜೀವಾತುಂ ಚ ಪ್ರಚೇತಸಃ |

ಮನೋವಿತ್ವಸ್ಯ ಘೇದಿನು ಆದಿತ್ಯಾ ರಾಯ ಈಶತೇನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ಅರಾಸತ | ಕ್ಷಯಂ | ಜೀವಾತುಂ | ಚ | ಪ್ರಚೇತಸಃ |

ಮನೋಃ | ವಿತ್ವಸ್ಯ | ಘ | ಇತ್ | ಇಮೇ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ರಾಯಃ | ಈಶತೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮೈ ಮನುಷ್ಯಾಯ ಕ್ಷಯಂ ನಿವಾಸಂ ಜೀವಾತುಂ ಜೀವನಸಾಧನಮನ್ನಂ ಚ ಪ್ರಚೇತಸಃ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಮತಯೋರಾಸತ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ತವರ್ಥಮಿಮು ಆದಿತ್ಯಾ ವಿತ್ವಸ್ಯ ಘೇತ್ ಸರ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯಯಷ್ಟುರ್ಮನೋರ್ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಧನಿಕಸ್ಯ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯೇಶತೇ | ಸ್ವಾಮಿನೋ ಭವಂತ್ಯಸಹ್ಯತೈ ಯಜಮಾನಾಯ ಪ್ರದಾತುಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಚೇತಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ | ಇಮೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಈ ಆದಿತ್ಯರು | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಮಾನವನಿಗಾದರೂ | ಕ್ಷಯಂ—ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನೂ | ಜೀವಾತುಂ ಚ—ಜೀವನಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ | ಅರಾಸತ—ಕೊಡುವರೋ | ಮನೋಃ—ಅಂತಹ ಮಾನವನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ವಿತ್ವಸ್ಯ ಘೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡದಿರುವ ಧನಿಕರ | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕೂ | ಈಶತೇ—ಒಡೆಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ | (ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಉತ್ಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಈ ಆದಿತ್ಯರು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗಾದರೂ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನೂ, ಜೀವನಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಉಳಿದ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲದ ಧನಿಕರ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಇವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

To whomsoever these wise Adityas grant a dwelling and the means of life, (for him) they master the wealth of every man ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರಿಣೋ ವೃಣಚನ್ಮಘಾ ದುರ್ಗಾಣಿ ರಘ್ಯೋ ಯಥಾ |

ಸ್ಯಾಮೇದಿಂ ದ್ರಸ್ಯ ಶರ್ಮಣ್ಯಾದಿತ್ಯಾನಾಮುತಾವಸ್ಯನೇಹಸೋ ವ ಉತಯಃ

ಸುಉತಯೋ ವ ಉತಯಃ || ೫ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಪರಿ | ನಃ | ವೃಣಚನ್ | ಅಘಾ | ದುರ್ಗಾಣಿ | ರಘ್ಯೋ | ಯಥಾ ||

ಸ್ಯಾಮು | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಶರ್ಮಣಿ | ಅದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಉತ | ಅವಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಉತಯಃ | ಸುಉತಯಃ | ವಃ | ಉತಯಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪರಿ ವೃಣಚನ್ ಪರಿವರ್ಜಯಂತು ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಘಾನಿ ಪಾಪಾನಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ದುರ್ಗಾಣಿ ದುರ್ಗಮನಾನ್ ಪ್ರದೇಶಾನವಟಿಃ ಸ್ವಾಧಿತ್ಯಾನ್ ಯಥಾ ಪರಿವರ್ಜಯಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಶರ್ಮಣಿ ಸ್ಯಾಮು | ಭವೇಮ ವಯಂ | ಉತಾಪಿ ಚಾದಿತ್ಯಾನಾಮವಸಿ ರಕ್ಷಣೇ ಚ ಸ್ಯಾಮು ||

| ಶ್ರುತಿಪಾಠಃ |

ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ರಘ್ಯೋ—ರಥಿಕರು | ದುರ್ಗಾಣಿ—ಕಠಿನವಾದ ಗಮನಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರವಿರುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಅಘಾ—ಪಾಪಗಳೂ ಸಹ | ಪರಿ ವೃಣಚನ್—ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರವಿರಲಿ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಇತ್—ಇಂದ್ರನಿಂದಲೇ ದತ್ತವಾದ | ಶರ್ಮಣಿ—ಸುಖದಲ್ಲಿ | ಸ್ಯಾಮು—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಅದಿತ್ಯಾನಾಂ—ಆದಿತ್ಯರ | ಅವಸಿ—ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಉತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಥಿಕರು ಕಠಿನವಾದ ಗಮನಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರಸರಿಯುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳೂ ಸಹ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರಿಹರಿಸಿ ದೂರಸರಿಯಲಿ. ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಆದಿತ್ಯರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

May our sins avoid us as charioteers, inaccessible places ; we abide in Indra's happiness and in the protection of the Adityas ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪರಿಹೃತ್ಯೇದನಾ ಜನೋ ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ ನಾಯತಿ ।

ದೇವಾ ಅದಭ್ರಮಾಶ ವೋ ಯಮಾದಿತ್ಯಾ ಅಹೇತನಾನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ ॥ ೬ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪರಿಹೃತ್ಯತಾ | ಇತ್ | ಅನಾ | ಜನಃ | ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ | ನಾಯತಿ |

ದೇವಾಃ | ಅದಭ್ರಂ | ಅಶ | ವಃ | ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅಹೇತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ ॥ ೬ ॥

॥ ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಪರಿಹೃತ್ಯೇತ್ ಪರಿಹೀದಿತೇನೈವ ತಪೋನಿಯಮಾದಿನಾನಾ ಪ್ರಾಣಯುಕ್ತೋ ಜನೋ ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ ಯುಷ್ಮಾಭಿರ್ದತ್ತಂ ಧನಂ ॥ ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠೀ ॥ ನಾಯತಿ | ಗಚ್ಯತಿ | ಹೇ ದೇವಾ ಹೇ ಅಶವಃ ಶೀಘ್ರಗಮನಾಃ ಯೂಯಂ ಯಂ ಯಜಮಾನಮಹೇತನ ಪ್ರಾಪ್ನುಥಃ ಸ ಜನೋಽದಭ್ರಮನಲ್ಪಂ ಧನಂ ನಾಯತಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿತಿ ಸಂಬಂಧಃ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ | ಅಶವಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಅದ | ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅನಾ—ಸಜೀವಿಯಾದ | ಜನಃ—ಮಾನವನು | ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು |

ಪರಿಹೃತಾ ಇತ್—ಸಂಯಮಾದಿ ತಪಃಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ | ವಾಯುತಿ—ಪಡಿಯಬಲ್ಲನು | ಯಂ—
ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು | ಅಹೇತನ—ನೀವು ಸಮೀಪಿಸಿ ಹೋಗುವಿರೋ ಅವನು | ಅದೆಭ್ರಂ—ಪ್ರಭೂತವಾದ
ಧನವನ್ನು ಪಡಿಯುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—
ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಸಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನು ನಿಮ್ಮಿಂದ
ದತ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು ಸಂಯಮಾದಿ ತಪಃಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪಡಿಯಬಲ್ಲನು. ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ
ನೀವು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಿರೋ ಅವನು ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ಪಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Only by painful means does a living man obtain the wealth which you
bestow; but he whom you, divine Adityas, visit, wins great (riches); your
aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ತಂ ತಿಗ್ಮಂ ಚನ ತ್ಯಜೋ ನ ದ್ರಾಸದಭಿ ತಂ ಗುರು |

ಯಸ್ಮಾ ಉ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಅರಾಧ್ಯಮನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ನ | ತಂ | ತಿಗ್ಮಂ | ಚನ | ತ್ಯಜಃ | ನ | ದ್ರಾಸತ್ | ಅಭಿ | ತಂ | ಗುರು |

ಯಸ್ಮಾ | ಊಂ ಇತಿ | ಶರ್ಮ | ಸಪ್ರಥಃ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಅರಾಧ್ಯಂ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ತಂ ಮನುಷ್ಯಂ ತಿಗ್ಮಂ ಚನ ತೀಕ್ಷ್ಣಮೇವ ಸಂತಂ ತ್ಯಜಃ | ಕ್ರೋಧನಾಮೈತತ್ | ಅತ್ರ
ಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರಿಯುಜ್ಯಮಾನಮಾಯುಧಮುಚ್ಯತೇ | ನ ದ್ರಾಸತ್ || ದ್ರಾ ಕುತ್ಸಾಯಾಂ ಗತೌ || ಕುತ್ಸಿತಂ
ನಾಗಚ್ಯುತಿ | ನ ಹಿನಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ತಂ ಜನಂ ಗುರು ಪ್ರವೃದ್ಧಮಪರಿಹಾರಾರ್ಹಂ ದುಃಖಾ ನ

ದ್ರಾಸತ್ | ನ ಗಚ್ಛತಿ | ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಸಪ್ರಥಃ ಸಮಾನಪ್ರಥನಾಃ ಸರ್ವತಃ ಪೃಥುಭೂತಾ
ವಾ ಯೂಯಂ ಯಸ್ಮಾ ಉ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ | ಉಶಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಶರ್ಮ ಸುಖಮರಾಧ್ಯಂ
ಅದತ್ತಂ ತಂ ನ ದ್ರಾಸದಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ಸಪ್ರಥಾಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ನೀವು | ಯಸ್ಮೈ—
ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ಅರಾಧ್ಯಂ—ಕೊಡುವಿರೋ | ತಂ—ಆ ಯಜಮಾನ
ನನ್ನು | ತಿಗ್ಮಂ ಚನ—ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ | ತ್ಯಜಃ—ಕ್ರೋಧವು | ನ ದ್ರಾಸತ್—ಸಮಾಪಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ |
ತಂ ಅಧಿ—ಅವನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಗುರು—ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವು | ನ—ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹ ಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ನೀವು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವಿರೋ
ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕ್ರೋಧವಾಗಲಿ, ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವಾಗಲಿ ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು
ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವು.

English Translation.

Him fierce wrath touches not, nor heavy (calamity), to whom, Adityas,
you have given great happiness ; your aids are void of harm, your aids are
true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುಷ್ತೇ ದೇವಾ ಅಸಿ ಸ್ಮಸಿ ಯುಧ್ಯಂತ ಇವ ನರ್ಮಸು |

ಯೂಯಂ ಮಹೋ ನ ಏನಸೋ ಯೂಯಮರ್ಭಾದುರುಷ್ಯತಾನೇಹಸೋ

ವ ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುಷ್ತೇ ಇತಿ | ದೇವಾಃ | ಅಸಿ | ಸ್ಮಸಿ | ಯುಧ್ಯಂತಃ ಇವ | ನರ್ಮಸು |

ಯೂಯಂ | ಮಹಃ | ನಃ | ಏನಸಃ | ಯೂಯಂ | ಅರ್ಭಾತ್ | ಉರುಷ್ಯತ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯುಷ್ಠೇ ಯುಷ್ಮಾಸು ವಯಮಪಿ ಸ್ಮಸಿ | ಅಪಿ ಭವೇಮ | ಯುಷ್ಮಾ-
ಭಿರಪಿಹಿತಾಃ ಸ್ತೇತ್ಕೃಘ್ನಃ | ತತ್ರೈ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯುಧ್ಯಂತಃ ಶೂರಾ ವರ್ಮಸು ಕವಚೇಸು ಯಥಾ
ಭವಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಯೂಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಮಹೋ ಮಹತ ಏನಸಃ ಪಾಪಾದುರುಷ್ಯತ | ರಕ್ಷತ |
ತಥಾ ಯೂಯಮಸ್ಮಾನರ್ಭಾದಲ್ಪಾದಪ್ಯೇನಸ ಉರುಷ್ಯತ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ !

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯುಧ್ಯಂತಃ—ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕ ಶೂರರು |
ವರ್ಮಸು—ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧ ಕವಚಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಯುಷ್ಠೇ—
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಅಪಿ ಸ್ಮಸಿ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆವು | ಯೂಯಂ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಹಃ—
ಮಹತ್ತಾದ | ಏನಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ | ಉರುಷ್ಯತ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ಯೂಯಂ—ನೀವು | ಅರ್ಭಾತ್—
ಸಣ್ಣ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತ
ವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕ ಶೂರರು ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧ ಕವಚಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುವಂತೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಹತ್ತಾದ ಪಾಪದಿಂದಲೂ,
ಅಲ್ಪವಾದ ಪಾಪದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು ಮತ್ತು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Deities, may we abide in you as warriors in their armour ; defend
us from great evil, defend us from little ; your aids are void of harm,
your aids are true aids.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅದಿ॑ತಿ॒ರ್ನ ಉ॒ರು॒ಷ್ಯ॒ತ್ವದಿ॑ತಿಃ ಶರ್ಮ॑ ಯಚ್ಛತು |

ನಾ॒ತಾ ಮಿ॒ತ್ರಸ್ಯ॑ ರೇ॒ವತೋ॑ಽರ್ಯವ್ಲೋ॒ ವರು॑ಣಸ್ಯ ಚಾ॒ನೇಹ॑ಸೋ ವ

ಊ॒ತಯಃ॑ ಸುಊ॒ತಯೋ॑ ವ ಊ॒ತಯಃ॑ || ೯ ||

|| ಒದವಾತಃ ||

ಅದಿತಿಃ | ನಃ | ಉರುಷ್ಯತು | ಅದಿತಿಃ | ಶರ್ಮ | ಯಚ್ಛತು |
 ವಾತಾ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ರೇವತಃ | ಅರ್ಯವ್ಣಃ | ವರುಣಸ್ಯ | ಚ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
 ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನದಿತಿರಖಂಡನೀಯಾ ದೇವಮಾತೋರುಷ್ಯತು | ರಕ್ಷತು | ತಥಾದಿತಿಃ ಶರ್ಮ
 ಸುಖಂ ಯಚ್ಛತು | ಅದಿತಿರ್ವಿಶೇಷ್ಯತೇ | ಯಾ ವಾತಾ ನಿರ್ಮಾತ್ರೀ | ಕಸ್ಯ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ ರೇವತೋ
 ಧನವತೋಽರ್ಯವ್ಣೋ ವರುಣಸ್ಯ ಚ | ಸಾ ನ ಉರುಷ್ಯತ್ವಿತಿ ||

| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ |

ರೇವತಃ—ಧನವಂತನಾದ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರನಿಗೂ | ಅರ್ಯವ್ಣಃ—ಅರ್ಯಮನಿಗೂ | ವರುಣಸ್ಯ
 ಚ—ವರುಣನಿಗೂ | ವಾತಾ—ಜನನಿಯಾದ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಉರುಷ್ಯತು—
 ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಅದಿತಿಃ—ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ಯಚ್ಛತು—ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ |
 (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ವಾಪರಹಿತವಾದವು |
 ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಧನವಂತನಾದ ಮಿತ್ರನಿಗೂ, ಅರ್ಯಮನಿಗೂ, ವರುಣನಿಗೂ ಜನನಿಯಾದ ಅದಿತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.
 ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
 ಅತ್ಯುತ್ತಮವೂ, ವಾಪರಹಿತವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

May Aditi defend us, may Aditi grant us happiness, the mother of the
 wealthy Mitra, Aryaman and Varuna; your aids are void of harm, your aids
 are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವೇವಾಃ ಶರ್ಮ ಶರಣಂ ಯದ್ಭದ್ರಂ ಯದನಾತುರಂ |
 ತ್ರಿಧಾತು ಯದ್ವರೂಢ್ಯಂ | ತದಸ್ಮಾಸು ವಿ ಯಂತನಾನೇಹಸೋ ವ
 ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ನ ಊತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ದೇನಾಃ | ಶರ್ಮ | ಶರಣಂ | ಯತ್ | ಭದ್ರಂ | ಯತ್ | ಅನಾತುರಂ |

ತ್ರಿಧಾತು | ಯತ್ | ವರೂಢ್ಯಂ | ತತ್ | ಅಸ್ಮಾಸು | ವಿ | ಯಂತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇನಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯಚ್ಚರ್ಮ ಸುಖಂ ಶರಣಂ ಶರಣೇಯಂ | ಯದ್ಭದ್ರಂ ಸನ್ನಿವೃತ್ತಿ-
ನೀಯಂ | ಯದನಾತುರಂ ರೋಗರಹಿತಂ | ಯತ್ರಿಧಾತು ತ್ರಿಗುಣಂ | ಯದ್ವರೂಢ್ಯಂ | ವರೂಢಂ
ಗೃಹಂ | ತದಹಂ | ತದುಕ್ತಗುಣಕಂ ಶರ್ಮಾಸ್ಮಾಸು ವಿ ಯಂತನ | ವಿಯಚ್ಚಿತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇನಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯತ್—ಯಾವ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವು | ಶರಣಂ—ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯ
ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು | ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು |
ಅನಾತುರಂ—ರೋಗರಹಿತವಾಗಿರುವುದೋ | (ಯತ್) ತ್ರಿಧಾತು—ಯಾವುದು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು | ವರೂಢ್ಯಂ—ಗೃಹದಂತೆ ರಕ್ಷಕವೋ | ತತ್—ಆಂತಹ
ಸುಖವನ್ನು | ಅಸ್ಮಾಸು—ನಮಗೆ | ವಿ ಯಂತನ—ಕೊಡಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—
ಆತ್ಮುತ್ತಮವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಸುಖವು ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವುದು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿ
ದೆಯೋ, ಯಾವುದು ರೋಗರಹಿತವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ,
ಯಾವುದು ಗೃಹದಂತೆ ರಕ್ಷಕವಾಗಿರುವುದೋ ಆಂತಹ ಸುಖವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತ
ವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಆತ್ಮುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

Grant to us, deities, that happiness which is a refuge, auspicious and
free from sickness, which is threefold and fit for a (secure) shelter ; your aids
are void of harm, your aids are true aids.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಆದಿತ್ಯಾ ಅವ ಹಿ ಋತಾಧಿ ಕೂಲಾದಿವ ಸ್ಪಶಃ ।

ಸುತೀರ್ಥಮರ್ವತೋ ಯಥಾನು ನೋ ನೇಷಥಾ ಸುಗಮನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ ॥ ೧೧ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಅವ | ಹಿ | ಋತ | ಅಧಿ | ಕೂಲಾತ್ ಇವ | ಸ್ಪಶಃ |

ಸುತೀರ್ಥಂ | ಅರ್ವತಃ | ಯಥಾ | ಅನು | ನಃ | ನೇಷಥ | ಸುಗಂ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ ॥ ೧೧ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯೂಯಮವ ಹಿ ಋತ | ಅವ ಹಿ ಪಶ್ಯತಾಧಸ್ತಾಸ್ಥಿತಾನಸ್ಮಾನ್ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಕೂಲಾದಧಿ ಕೂಲೇ ಸ್ಪಶಃ ಸ್ಪಷ್ಟಾಃ | ಸ್ಥಿತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯಥಾ ಕೂಲಸ್ಥಃ ಪುರುಷೋಽಧೋಗತಮುದಕಂ ಜಿಜ್ಞಾಸುಸ್ತತ್ರಸ್ಥಂ ಮನುಷ್ಯಂ ವಾ ವಿಲೋಕಯಿತುಮನಾಕ್ಪಶ್ಯತಿ ತದ್ವತ್ | ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಸುತೀರ್ಥಂ ಶೋಭನಾವತಾರಪ್ರದೇಶಮರ್ವತೋಽಶ್ವಾನೈಥಾ ಪ್ರಾಪಯಂತೈಶ್ಚರಕ್ಷಕಾಃ ತದ್ವನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸುಗಂ ಸುಸಂಥಾನಮನು ನೇಷಥ | ಅನುನಯಥ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಕೂಲಾತ್ ಅಧಿ ಸ್ಪಶಃ—ದಡದ ಮೇಲಿರುವ ಪುರುಷನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ | ಅವ ಹಿ ಋತ—ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ನೋಡಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಅರ್ವತಃ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಸುತೀರ್ಥಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಡವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಪತಿಗಳು ಒಯ್ಯುವರೋ ಹಾಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸುಗಂ—ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ | ಅನು ನೇಷಥ—ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗವೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ದಡದ ಮೇಲಿರುವ ಪುರುಷನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ನೋಡಿ. ಯಾವ ರೀತಿ ಅಶ್ವಪತಿಗಳು

ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ದಡವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವಿರೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವೂ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Adityas, look down upon us as those who look from the shore ; as (men lead) their horses to a secure Ghat, so conduct us along a good path ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ನೇಹ ಭದ್ರಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ನಾವಯೈ ನೋಪಯಾ ಉತ |
ಗವೇ ಚ ಭದ್ರಂ ಧೇನವೇ ವೀರಾಯ ಚ ಶ್ರವಸ್ಯತೇನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಇಹ | ಭದ್ರಂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ನ | ಅವಯೈ | ನ | ಉಪಯೈ | ಉತ |
ಗವೇ | ಚ | ಭದ್ರಂ | ಧೇನವೇ | ವೀರಾಯ | ಚ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಇಹ ಭೂಮೌ ಭದ್ರಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕುಖಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ರಕ್ಷೋ ಬಲಂ | ಬಲವ-
ತೇಸ್ಮದ್ವೇಷ್ಯೇ ನ ಭವತ್ಪಿತ ಶೇಷಃ | ಅವಯಾ ಅಸ್ಮಾನ್ ಹಿಂಸಿತುಮವಗಚ್ಯತೇ ನ ಭವತು ಭದ್ರಂ |
ತಥೋಪಯಾ ಉಪಗಚ್ಯತೇ ನ ಭವತು | ತರ್ಹಿ ಕಸ್ಯ ಭವತ್ಪಿತ ಉಚ್ಯತೇ | ಗವೇ ಚ ಭದ್ರಂ ಯುಷ್ಮ-
ದೀಯಂ ಭವತು | ಚಶಬ್ದೋ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಧೇನ್ವಾದ್ಯಪೇಕ್ಷಃ | ಕಿಂಚಿ ಧೇನವೇ ನವಪ್ರಸೂತಿಕಾಯೈ
ಭದ್ರಂ ಭವತು | ವೀರಾಯಾಸ್ತುತ್ಪ್ರಾದಿಕಾಯ ಭದ್ರಂ ಭವತು | ಕೀದೃಶಾಯ ವೀರಾಯ | ಶ್ರವಸ್ಯ-
ತೇನೈವಿಚ್ಯತೇ | ಅಥನೋತ್ತರಾರ್ಥೇನೇ ತ್ಯನುವರ್ತತೇ | ಅಸ್ಮದ್ವಿರೋಧಿನೋ ಗವಾದಿಕಾಯ
ಭದ್ರಂ ನ ಭವತ್ಪಿತ ತಸ್ಯಾರ್ಥಃ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ !

(ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ಇಹ—ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುನಿಗೆ |
ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವು | ನ—ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ | ಅವಯೈ—ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವನಿಗೂ | ನ—

ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ | ಉತೆ—ಮತ್ತು | ಉಪಯೈ—ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನಿಗೂ | ನೆ—ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ | ಗನೇ ಚೆ—ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವುಂಟಾಗಲಿ | ಧೇನವೇ—ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ—ಅನ್ನವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ | ವೀರಾಯ ಚೆ—ನಮ್ಮ ವೀರಪುತ್ರರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಈ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಮಂಗಳವುಂಟಾಗದಿರಲಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವನಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೂ, ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ ನಮ್ಮ ವೀರಪುತ್ರರಿಗೂ ಸದಾ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Let there not be prosperity here to our powerful (foe), nor to him who threatens or assails us; but let there be prosperity to our cattle, our milch cows, and our male offspring desirous of food; your aids are void of harm, your aids are true aids.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯದ್ರಾವಿರ್ಯದ್ಸೀಚ್ಯಂ ದೇನಾಸೋ ಅಸ್ತಿ ದುಷ್ಕೃತಂ |

ತ್ರಿತೇ ತದ್ವಿಶ್ವನಾಪ್ತ್ಯ ಆರೇ ಅಸ್ತದ್ಧಾತನಾನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ

ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೩ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯಃ | ಅವಿಃ | ಯಃ | ಅಸೀಚ್ಯಂ | ದೇನಾಸಃ | ಅಸ್ತಿ | ದುಷ್ಕೃತಂ |

ತ್ರಿತೇ | ತಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಅಪ್ತ್ಯೇ | ಅರೇ | ಅಸ್ತಃ | ದಧಾತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯದಾವಿರ್ಯುತ್ಸಾಪವಾವಿರ್ಭೂತಮಸ್ತಿ | ದುಷ್ಕೃತಂ
ಯಚ್ಚಾಪೀಚ್ಯಮಂತರ್ಹಿತಮಸ್ತಿ | ಅಪೀಚ್ಯಮಿತ್ಯಂತರ್ಹಿತನಾಮ | ತದ್ವಿಶ್ವಂ ತದುಭಯಮಾಪ್ತೇ
ತ್ರಿತೇ ಮಯಿ ವಾ ಭೂತ್ | ಶಿಂತ್ಯಸ್ಮದಾರೇ ದೂರೇ ದಧಾತನ | ಸ್ಥಾಪಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಸಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯತ್ ಅವಿಃ ಅಸ್ತಿ—ಯಾವ ಪಾಪವು ಹೊರಕ್ಕೆ
ಆವಿರ್ಭೂತವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್ ದುಷ್ಕೃತಂ—ಯಾವ ದುಷ್ಕರ್ಮವು (ಪಾಪಸಾಧನವು) | ಅಪೀಚ್ಯಂ—
ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ | ತದ್ವಿಶ್ವಂ—ಎರಡು ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಸಾಧನಗಳೂ | ತ್ರಿತೇ
ಅಪ್ತೇ—ತ್ರಿತ ಆಪ್ತಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ | (ತತ್—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ) | ಅಶ್ಮತ್—ನಮಗಿಂತಲೂ |
ಆರೇ—ಅತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ | ದಧಾತನ—ಇರಿಸಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—
ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಪಾಪವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಆವಿರ್ಭೂತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ
ದುಷ್ಕರ್ಮವು ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಈ ಎರಡು ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಸಾಧನಗಳೂ ತ್ರಿತಆಪ್ತನಾದ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗಿಂತಲೂ ಅತಿ ದೂರದಲ್ಲಿರಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Deities, whatever evil is manifest, whatever is concealed, (let it be not
found) in Trita Aptya, keep it far from us; your aids are void of harm, your
aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ಚ ಗೋಷು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಂ ಯಚ್ಚಾಪ್ತೇ ದುಹಿತದಿವಃ |

ತ್ರಿತಾಯ ತದ್ವಿಭಾವಯೋಸ್ತಾಯ ಸರಾ ವಹಾನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ-

ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೪ ||

|| ಸಪಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಚ | ಗೋಷು | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ | ಯತ್ | ಚ | ಅಸ್ಮೀ ಇತಿ | ದುಹಿತಃ | ದಿವಃ |

ತ್ರಿತಾಯಾ | ತತ್ | ವಿಭಾವರಿ | ಅಪ್ತಾಯಾ | ಪರಾ | ವಹ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠಿತ್ಯಾದಿಸೂಕ್ತಶೇಷೇಣ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠೇತ್ | ತಥಾ ಚ ಸ್ವಪ್ನಮನೋಜ್ಞಂ ದೃಷ್ಟ್ವೇತ್ಯುಪಕ್ರಮ್ಯ ಯಚ್ಚ ಗೋಷು ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಿತಿ ಪಂಚಭಿರಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠೇತ್ | ಅ. ಗೃ. ೩-೬-೬ | ಇತಿ ಸೂಕ್ತಿಕಂ ||

ಹೇ ದಿವೋ ದುಹಿತರುಷ ಉಷೋದೇವತೇ ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠಿಸ್ವದೀಯಾಸು ದುಃಸ್ವಪ್ನಮನರ್ಥಸೂಚಕಂ ದೃಷ್ಟಂ || ಸ್ವಾರ್ಥಿಕೋ ಯತ್ || ಕಿಂಚ ಯಚ್ಚ ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಾಸ್ಮೇ ಅಪ್ತಾಯಾ ದೃಷ್ಟಂ | ಗೋಷೀಡಾನಿಮಿತ್ತಕಮಸ್ಮಾಕಂ ಪೀಡಾನಿಮಿತ್ತಕಂ ಚ ಯದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಪಶ್ಯಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ಸರ್ವಂ ಹೇ ವಿಭಾವರಿ | ಉಷೋನಾಮೃತತ್ | ಹೇ ವೃಚ್ಯನವತಿ ದೇವಿ ಅಪ್ತಾಯಾ ತ್ರಿತಾಯಾ ಪರಾವಹ | ದೂರೇ ಪರಿಹರ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ !

ದಿವಃ ದುಹಿತಃ—ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯೂ | ವಿಭಾವರಿ—ಕಾಂತಿಯುತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ! ಗೋಷು—ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಯತ್ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ | ಯಚ್ಚ—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು | ಅಸ್ಮೀ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ | ತತ್—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ | ತ್ರಿತಾಯಾ ಅಪ್ತಾಯಾ—ತ್ರಿತಲಪ್ರಾಸಂಗಿಕತಲೂ | ಪರಾ ವಹ—ದೂರಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು | (ಎಲೈ ಉಷ ಅದಿದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯೂ, ಕಾಂತಿಯುತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ, ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ನಮಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ರಿತಲ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕತಲದ ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಉಷ ಅದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Daughter of heaven, (Ushas), whatever ill-omened dream threatens our cattle or ourselves, keep it, O brilliant one, far from Trita Aptya ; your aids are void of harth, your aids are true aids.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾರಿಗಾದರೂ ದುಃಸ್ವಪ್ನವುಂಟಾದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯೆಚ್ಚು ಗೋಷು ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೧೪ ನೆಯ ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯವು ಆಶ್ವಲಾಯನಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದ—ಸ್ವಪ್ನಮಮನೋಜ್ಞಂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಯೆಚ್ಚು ಗೋಷು ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಿತಿ ಸಂಚಿಭಿರಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠೇತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ ಗೃ. ೩-೬-೬) ವಿವೃತವಾಗುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಷ್ಕಂ ವಾ ಘಾ ಕೃಣವತೇ ಸ್ರಜಂ ನಾ ದುಹಿತರ್ದಿವಃ |

ತ್ರಿತೇ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಸರ್ವಮಾಪ್ತೇ ಪರಿ ದದ್ಮಸ್ಯನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿಷ್ಕಂ | ವಾ | ಘಾ | ಕೃಣವತೇ | ಸ್ರಜಂ | ನಾ | ದುಹಿತಃ | ದಿವಃ |

ತ್ರಿತೇ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ | ಸರ್ವಂ | ಆಪ್ತೇ | ಪರಿ | ದದ್ಮಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದಿವೋ ದುಹಿತರುಷಃ ನಿಷ್ಕಂ ವಾ ಘಾಭರಣವಿಶೇಷಂ ವಾ ಕೃಣವತೇ ಕುರ್ವತೇ ಸ್ವರ್ಣಕಾರಾಯ ಯದ್ವಿಷ್ಣುಷ್ಣಂ ದೃಷ್ಟಂ | ಸ್ವರ್ಣಕಾರೇಣ ನಿರ್ಮಾಣಸಮಯೇ ದೃಷ್ಟಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಘೇತಿ ಪೂರಣಃ | ವಾಶಬ್ದಶ್ಚಾರ್ಥೇ | ವಾಥವಾ ಸ್ರಜಂ ಮಾಲ್ಯಂ ಕೃಣವತೇ | ಕುರ್ವಾಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಮಾಲಾಕಾರೇ ಮಾಲಾನಿರ್ಮಾಣಸಮಯೇ ಯದ್ವಿಷ್ಣುಷ್ಣಂ ದೃಷ್ಟಂ ತದುಭಯವಿಷಯಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಾಪ್ತೇಽಸಾಂ ಪುತ್ರೇ ತ್ರಿತೇ ವರ್ತಮಾನಂ ಪರಿ ದದ್ಮಸಿ | ಉಪರಿ ದದ್ಮಃ | ವಯಂ ತ್ರಿತಾಃ ಪರಿತ್ಯಜಾಮೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾ ತ್ರಿತೇ ಮಯಿ ಯದ್ವಿಷ್ಣುಷ್ಣಂ ದೃಷ್ಟಂ ತತ್ಸ್ವರ್ಣಕಾರಾಯ ಮಾಲಾಕಾರಾಯ ವಾ ಪರಿ ದದ್ಮಸಿ | ಅಸ್ಮತ್ತೋಽಪಿ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಯ ತಯೋರುಪರಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದಿವಃ ದುಹಿತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷವುತ್ರಿಯಾದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, | ತ್ರಿತೇ ಆಪ್ತೇ—ತ್ರಿತ ಆಪ್ತನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವ | ಸರ್ವಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ—ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನೂ | ನಿಷ್ಕಂ ವಾ ಕೃಣವತೇ—ಆಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಕಾರನ ಮೇಲಾಗಲಿ | ಸ್ರಜಂ ವಃ—ಮಾಲೆಗಳನ್ನು

ಕಟ್ಟುವವನ ಮೇಲಾಗಲಿ | ಪರಿ ದದ್ದುಸಿ—ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ ತ್ರಿತಪ್ರ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವ ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಕಾರನ ಮೇಲಾಗಲಿ, ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವವನ ಮೇಲಾಗಲಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Daughter of heaven, whatever ill-omened dream threatens Trita Aptya, we transfer it to the worker of gold ornaments or to the maker of garlands your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದನ್ನಾಯ ತದಪಸೇ ತಂ ಭಾಗಮುಪಸೇದುಷೇ |
 ತ್ರಿತಾಯ ಚ ದ್ವಿತಾಯ ಚೋಷೋ ದುಷ್ಟಸ್ತ್ಯಂ ವಹಾನೇಹಸೋ ವ
 ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೬ ||

। ಽದಪಾಠಃ ।

ತತ್‌ಽಅನ್ನಾಯ | ತತ್‌ಽಅಪಸೇ | ತಂ | ಭಾಗಂ | ಉಪ್‌ಽಸೇದುಷೇ |
 ತ್ರಿತಾಯ | ಚ | ದ್ವಿತಾಯ | ಚ | ಉಷಃ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ | ವಹ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
 ಸುಽಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತದನ್ನಾಯ | ಯದೇವ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾಯಾಂ ಭೋಜ್ಯತೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಮಧುಪಾಯಸಾದಿ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ತದೇವಾನ್ನಂ ಯಸ್ಯ ಸಃ | ತಾದೃಶಾಯ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಭೋಜನವತ್ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ಭೂಕ್ತೃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ತದಪಸೇ | ಯದೇವಾಪಿ ಕರ್ಮ ನಿಂದಿತಂ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾಯಾಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತದೇವ

ಕರ್ಮ ಸ್ವಪ್ನೇ ಯಸ್ಯ ಸ ತೆತ್ಕರ್ಮಾ | ತಾದೃಶಾಯ ದೇನಾಯ ತಂ ಭಾಗಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಸ್ಯಾಂತಮುಪ-
ಸೇದುಷೇ ಪ್ರಾಪ್ನುವತೇ ತ್ರಿತಾಯ ದ್ವಿತಾಯ ಚ ದೇ ಉಷೋ ದೇವಿ ದುಷ್ಟ್ವಪ್ನಮನ್ನ ಕರ್ಮನಿಷಯಂ
ವಹ | ಅನೃತ್ ಪ್ರಾಪಯ | ಸ್ವಪ್ನೇ ದೃಷ್ಟಂ ಮಧುಭೋಜನಾದಿಶಂ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾನುರೂಪವತ್ಸುಖ-
ಕರಂ ಭವತ್ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

ಉಷಃ—ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ | ತದನ್ನಾಯ—ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವಾಗ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಕನಸಿ-
ನಲ್ಲಿಯೂ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ | ತದಪಸೇ—ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ
ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ | ತಂ ಭಾಗಂ—ಅದೇ ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಫಲವನ್ನು | ಉಪಸೇದುಷೇ—ಹೊಂದು-
ವವನೂ ಆದ | ತ್ರಿತಾಯ—ತ್ರಿತನಿಗಾಗಿಯೂ | ದ್ವಿತಾಯ ಚ—ದ್ವಿತನಿಗಾಗಿಯೂ ಸಹ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ—
ಆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನು | ವಹ—ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸು | (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊ-
ತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣು-
ವವನೂ, ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ, ಅದೇ
ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ ತ್ರಿತನಿಗಾಗಿಯೂ, ದ್ವಿತನಿಗಾಗಿಯೂ ಆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಬೇರೆ
ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸು. ಎಲೈ ಉಪದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Ushas, bear (elsewhere) the ill-omened dream for Trita and Dwita, who
eat and do (in dreams) that (which is eaten and done amiss when awake) and
who obtain that (inauspicious) portion ; your aids are void of harm, your aids
are true aids.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯಥಾ ಕಲಾಂ ಯಥಾ ಶಘಂ ಯಥ ಋಣಂ ಸಂನಯಾಮಸಿ |

ಏನಾ ದುಷ್ಟ್ವಪ್ನಂ ಸರ್ವಮಾಪ್ಯೇ ಸಂ ನಯಾಮಸ್ಯನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಲಾಂ | ಯಥಾ | ಶಫಂ | ಯಥಾ | ಋಣಂ | ಸಂನಯಾಮಸಿ |

ಏವ | ದುಃಸ್ವಸ್ವ್ಯಂ | ಸರ್ವಂ | ಆಪ್ತೈಃ | ಸಂ | ನಯಾಮಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಂಜ್ಞಾಪಿತಂ ಪಶುಂ ದಾನಾರ್ಥಂ ಸಂಸ್ಕೃವಂತೋ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಲಾಂ ಶಫಮಿತಿ ಸಂದಾಯಾನ್ಯತ್ರ ಸಂನಯಂತಿ | ಅಥಾಪರೋ ಯಥಾಶಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಅಥವಾ | ಯಥಾ ಕಲಾಂ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಮವದಾನಾರ್ಥಂ ಸಂನಯಂತಿ ಯಥಾ ಚಿ ಶಫಂ ಶಫೋಪಲಕ್ಷಿತಮನವದಾನಾರ್ಥಂ ಶಫಾಸ್ಥಾದಿಕಂ ಸಂನಯಂತಿ | ಯಥಾ ವಾ ಋಣಂ ಶನೈಃ ಸಂನಯಂತಿ ಏವೈವಂ ದುಃಸ್ವಸ್ವ್ಯಂ ಸರ್ವವಾಪ್ತೈಃ ವರ್ತಮಾನಂ ಸಂ ನಯಾಮಸಿ | ಸಂನಯಾಮಃ | ಅಸೇಹಸಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಕಲಾಂ—ಪಶುವಿನ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಗಳನ್ನೂ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಶಫಂ—ಗೊರಸುಭಾಗಗಳನ್ನೂ (ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವೆವೋ) | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಋಣಂ—ಸಾಲವನ್ನು | ಸಂ ನಯಾಮಸಿ—ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೊಲಗಿಸುವೆವೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿ | ಆಪ್ತೈಃ—ತ್ರಿತ ಆಪ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಟಿರುವ | ಸರ್ವಂ—ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಲಗಳನ್ನೂ | ಸಂ ನಯಾಮಸಿ—ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿಸುವೆವು | (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪ ರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ರೀತಿ ಪಶುವಿನ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಗಳನ್ನೂ, ಯಾವ ರೀತಿ ಗೊರಸುಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವೆವೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಲವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವೆವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ತ್ರಿತಆಪ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಟಿರುವ ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಲಗಳನ್ನೂ ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿಸುವೆವು. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

As (in the sacrifice) we put severally together the proper parts and the hoofs, and as we discharge a debt, so we transfer all the ill-omened dream that rests on Aptya ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಜೈಷ್ಠ್ಯಾದ್ಯಾಸನಾಮ ಚಾಭೂವಾನಾಗಸೋ ವಯಂ ।

ಉಷೋ ಯಸ್ಮಾದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಾದಭೈಷ್ಠ್ಯಪ ತದುಚ್ಛತ್ವನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ ॥ ೧೮ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅಜೈಷ್ಠ್ಯ | ಅದ್ಯ | ಅಸನಾಮ | ಚ | ಅಭೂಮ | ಅನಾಗಸಃ | ವಯಂ |

ಉಷಃ | ಯಸ್ಮತ್ | ದುಃಸ್ವಪ್ನತ್ | ಅಭೈಷ್ಠ್ಯ | ಅಪ | ತತ್ | ಉಚ್ಛತು | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ ॥ ೧೮ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ವಯಂ ತ್ರಿತಾ ಅದ್ಯಾಜೈಷ್ಠ್ಯ | ಜಯೇಮ | ಅಸನಾಮ ಚ | ಸಂಭಜೇಮ ಚ ಸುಸ್ವಪ್ನಂ ಸುಖಂ
ವಾ | ಅನಾಗಸೋಽಸಾಸಾ ಅಭೂಮ | ಭವೇಮ | ಹೇ ಉಷಃ ಯಸ್ಮಾದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಾದಭೈಷ್ಠ್ಯ ಛೇತಾಃ
ಸ್ಮ ತತ್ಪಾಪಮಪೋಚ್ಛತು | ಅಪಗಚ್ಛತು ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಉಷಃ—ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ | ಅದ್ಯ—ಈಗ | ಅಜೈಷ್ಠ್ಯ—ನಾವು ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂ
ತಾಗಲಿ | ಅಸನಾಮ ಚ—ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ಅನಾಗಸಃ—ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ |
ಅಭೂಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ | ಯಸ್ಮತ್ ದುಃಸ್ವಪ್ನತ್—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಿಂದ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಅಭೈಷ್ಠ್ಯ—ಬೆದರಿದ್ದೇವೆಯೋ | ತತ್—ಅದು | ಅಪ ಉಚ್ಛತು—ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ | (ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತನಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ನಾವು ಈಗ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ನಾವು ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನೂ
ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ. ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ನಾವು ಬೆದರಿದ್ದೇವೆಯೋ
ಅದು ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

May we be to-day victorious, and obtain (happiness) ; may we be free
from evil ; Ushas, may that illdream depart; of which we were afraid ; your
aids are void of harm, your aids are true aids.

ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ಷೀತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಿಂ ಪಷ್ಕಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಣಿಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಸೋಮ-
ದೇವತಾಕಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಪಂಚಮಾ ಜಗತೀ | ಸೋಮೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ |
ಸ್ವಾದೋಃ ಪಂಚೋನಾ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸೌಮ್ಯಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಪಂಚಮಾ ಜಗತೀತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ
ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ಷಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು; ಸೋಮನು
ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಜಗತೀಭಂದಸ್ಯವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ತ್ರೈಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಯವು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸ್ವಾದೋಃ ಪಂಚೋನಾ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸೌಮ್ಯಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಪಂಚಮಾ ಜಗತೀ
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೪೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ— ೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೮ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧೧, ೧೨, ೧೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೫ ||

|| ಮುಷಿಃ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಸೋಮಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೪, ೬-೧೫. ತ್ರೈಷ್ಟುಪ್ | ೫. ಜಗತೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ಷಿ ವಯಸಃ ಸುಮೇಧಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯೋ ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ |

ವಿಶ್ವೇ ಯಂ ದೇವಾ ಉತ ಮರ್ತಾಸೋ ಮಧು ಬ್ರುವಂತೋ ಅಭಿ

ಪಂಚರಂತಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾದೋಃ | ಅಭಕ್ಷಿ | ವಯಸಃ | ಸುಮೇಧಾಃ | ಸ್ವಾಧ್ಯೋ | ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ |

ವಿಶ್ವೇ | ಯಂ | ದೇವಾಃ | ಉತ | ಮರ್ತಾಸೋಃ | ಮಧು | ಬ್ರುವಂತಃ | ಅಭಿ | ಪಂಚರಂತಿ || ೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಹಂ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸುಮೇಧಾಃ ಶೋಭನಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಯನಃ ಸುಕರ್ಮಾ ವರಿವೋ-
ವಿತ್ತರಸ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಪೂಜಾಂ ಲಭಮಾನಸ್ಯ ಸ್ವಾದೋಃ ಸುಷ್ಕದನೀಯಸ್ಯ ಸ್ವಾದುಭೂತಸ್ಯ ವಯು-
ಸೋಽನ್ನಸ್ಯ || ಏತಾಃ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಪಷ್ಟಃ || ಉಕ್ತಲಕ್ಷಣಂ ವಯೋಽನ್ನಂ ಸೋಮಾಖ್ಯಮಭಕ್ತಿ |
ಭಕ್ಷಯೇಯ | ಯಂ ಯದನ್ನಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪೀಂದ್ರಾದಯ ಉತಾಪಿ ಚ ಮರ್ತ್ಯಾಸೋ
ಮರ್ತ್ಯಾ ಮನುಷ್ಯಾ ಮಧು ಬ್ರುವಂತೋ ಮನೋಹರನೇತದಿತಿ ತದ್ವಾಯಂತೋಽಭಿ ಸಂಚರಂತಿ
ಅಭಿಸಂಗಚ್ಛಂತೇ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ತದನ್ನಮಭಕ್ತಿತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ |

ಯಂ—ಯಾವ ಸೋಮವನ್ನು | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ಉತ—ಮತ್ತು |
ಮರ್ತ್ಯಾಸಃ—ಮಾನವರೂ | ಮಧು ಬ್ರುವಂತಃ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು | ಅಭಿ
ಸಂಚರಂತಿ—ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರೋ ಅಂತಹ | ಸ್ವಾದೋಃ—ರುಚಿಕರವಾದುದೂ | ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ—
ಅತಿಶಯವಾದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದೂ ಆದ | ವಯುಸಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಸುಮೇಧಾಃ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಾನು | ಅಭಕ್ತಿ—ಭುಜಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಕಲ ಮಾನವರೂ, ಯಾವ ಸೋಮವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು
ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ, ಅತಿಶಯವಾದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು
ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಾನು ಭುಜಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May I, the wise and devout, enjoy the delicious, abundantly honoured,
Soma food, which all gods and mortals, pronouncing sweet, seek to obtain.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗ್ ಅದಿತಿರ್ಭವಾಸ್ಯವಯಾತಾ ಹರಸೋ ದೈವ್ಯಸ್ಯ |

ಇಂದ್ರವಿದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಜುಷಾಣಃ ಶ್ರೌಷ್ಟೀವ ಧುರಮನು ರಾಯ ಯುಧ್ಯಾಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಂತರಿತಿ | ಚ | ಪ್ರ | ಅಗಾಃ | ಅದಿತಿಃ | ಭವಾಸಿ | ಅವ್ರಯಾತಾ | ಹರಸಃ | ದೈವ್ಯಸ್ಯ |

ಇಂದ್ರೋ ಇತಿ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಸಖ್ಯಂ | ಜುಷಾಣಃ | ಶ್ರೌಷ್ಟೀವ | ಧುರಂ | ಅನು | ರಾಯೇ | ಯುಧ್ಯಾಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನೀಸೋಮಪ್ರಣಯನೇಂದ್ರಂತಶ್ಚೇತ್ಯೇಷಾ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ತಿಕಂ | ಅಂತಶ್ಚ ಸ್ರಾಗಾ ಅದಿತಿ-
ರ್ಭವಾಸಿ ಶ್ಯೋನೋ ನ ಯೋನಿಂ ಸದನಂ ಧಿಯಾ ಕೃತಂ | ಅ. ೪-೧೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಮಂತಶ್ಚ ಸ್ರಾಗಾಃ | ಹೃದಯಸ್ಯ ಯಾಗಾಗಾರಸ್ಯ ವಾಂತರ್ಗಚ್ಛಿಸಿ | ಗತ್ವಾ
ಬಾದಿತಿರದೀನಸ್ತ್ವಂ ದೈವ್ಯಸ್ಯ ಹರಸಃ ಕ್ರೋಧಸ್ಯಾವಯಾತಾ ಪೃಥಕ್ಕರ್ತಾ ಭವಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಹರ ಇತಿ
ಕ್ರೋಧನಾಮ | ಹೇ ಇಂದೋ ಸೋಮ ತ್ವಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಜುಷಾಣಃ ಸೇವಮಾನಃ ಶ್ರೌಷ್ಟೀ |
ಶ್ರುಷ್ಟೀತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ | ತತ್ಸಂಬಂಧೀ ಶ್ರೌಷ್ಟೀ | ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮ್ಯಶ್ವೋ ಧುರಮಿವ ರಾಯೇಂದ್ರಸ್ಮಾಕಂ
ಧನಲಾಭಾಯಾನ್ಸೃಧ್ಯಾಃ | ಅನುಗಚ್ಛಿಸಿ | ಅಥವಾಶ್ವೋ ಯಥಾ ಧುರಂ ವೃತ್ತಾಭಿಮತದೇಶಂ
ಪ್ರಾಪಯತಿ ತದ್ವದಸ್ಮಾನ್ಪ್ರಾಪಯ | ಅನುಪೂರ್ವ ಯಥಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸೋಮನೇ). ಅಂತಶ್ಚ—ಹೃದಯದೊಳಗೂ | ಸ್ರಾಗಾಃ—ನೀನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೀಯೆ |
ಅದಿತಿಃ—ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನೀನು | ದೈವ್ಯಸ್ಯ—ದೇವಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ಹರಸಃ—ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ |
ಅವಯಾತಾ—ನಾಶಕನಾಗಿ | ಭವಾಸಿ—ಆಗುತ್ತೀಯೆ | ಇಂದೋ—ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—
ಇಂದ್ರನ | ಸಖ್ಯಂ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಶ್ರೌಷ್ಟೀ—ವೇಗಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವವು |
ಧುರಂ ಇವ—ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವಂತೆ | ರಾಯೇ—ನಮಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ | ಅನು ಯಥ್ಯಾಃ—ನಮ್ಮನ್ನು
ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಹೃದಯದೊಳಕ್ಕೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರ ಕೋಪವನ್ನು ದೂರ
ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನೀನು ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ,
ವೇಗಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವವು ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವಂತೆ ನಮಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಿ ಸೇರಿಸು.

English Translation.

You enter within, and, unimpaired, you avert the anger of the gods ;
Soma, enjoining the friendship of Indra, may you bring us to wealth as a swift
(horse) its burden.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನೀಸೋಮಪ್ರಣಯನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಂತಶ್ಚ ಎಂಬ ಈ ಮುಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಂತಶ್ಚ ಸ್ರಾಗಾ ಅದಿತಿರ್ಭವಾಸಿ ಶ್ಯೋನೋ ನ ಯೋನಿಂ ಸದನಂ ಧಿಯಾ
ಕೃತಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪಾ॑ಮು ಸೋ॑ಮುಮು॒ವೃತಾ॑ ಅ॒ಭೂ॒ನಾಗ॑ನ್ಮ ಜ್ಯೋ॒ತಿರ॑ವಿದಾಮ ದೇ॒ವಾನ್ |
ಕಿಂ ನೂ॒ನಮು॒ಸ್ಮಾನ್ಮೃ॒ಣವ॑ದರಾ॒ತಿಃ ಕಿ॒ಮು ಧೂ॒ರ್ತಿರ॑ಮೃತ ನು॒ರ್ತೃಸ್ಯ॑ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಪಾ॑ಮು | ಸೋ॑ಮುಂ | ಅ॒ಮೃತಾಃ | ಅ॒ಭೂಮು॑ | ಅ॒ಗನ್ಮ | ಜ್ಯೋ॒ತಿಃ | ಅ॒ವಿದಾಮ | ದೇ॒ವಾನ್ |
ಕಿಂ | ನೂ॒ನಂ | ಅ॒ಸ್ಮಾನ್ | ಕೃ॒ಣವ॑ತ್ | ಆ॒ರಾತಿಃ | ಕಿಂ | ಉಂ ಇತಿ | ಧೂ॒ರ್ತಿಃ | ಅ॒ಮೃತ | ಮು॒ರ್ತೃಸ್ಯ॑ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಾಮು ಸೋಮಮಿತಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೋಮಸಾನೋತ್ತರಕಾಲೀನಗ್ಯಾಭಿಮರ್ಶನೇ ಹೃದಯಾ-
ಭಿಮರ್ಶನೇ ಚ ಕ್ರಮೇಣ ವಿನಿಯುಕ್ತೇ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರತಂ | ಅಪಾಮು ಸೋಮಮುಮೃತಾ ಅಭೂಮು
ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಪೀತ ಇಂದವಿತಿ ಮುಖದ್ವಯೇ ಅಭಿವ್ಯುಚೇರನ್ನಿತಿ ||

ಹೇ ಅಮೃತಾಮರಣ ಸೋಮ ತ್ವಾಮುಪಾಮು | ಪಾನಂ ಕರನಾಮು | ಕುರ್ಮಃ | ತತೋಽಮೃತಾ
ಅಭೂಮು | ಭವೇಮು | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮಮೃತಃ ಅತಸ್ತವ ಪಾನಾದ್ವಯಮಪ್ಯಮೃತಾಃ ಸ್ಯಾಮು |
ಪಶ್ಚಾಜ್ಜ್ಯೋತಿದ್ಯೋತಮಾನಂ ಸ್ವರ್ಗಮಗನ್ಮ | ಅವಿದಾಮ ಜ್ಞಾತವಂತೋ ದೇವಾನ್ | ತಥಾಭೂ-
ತಾನಸ್ಮಾನ್ನೂನಮಿದಾನೀಮರಾತಿಃ ಶತ್ರುಃ ಕಿಂ ಕೃಣವತ್ | ಕುರ್ಯಾತ್ | ಕಿಮು ಕಿಂವಾ ಮುರ್ತೃ-
ಸ್ಯೇದಾನೀಂ ಮನುಷ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಮಮ ಧೂರ್ತಿಹಿಂಸಕಃ ಕಿಂ ಕೃಣವತ್ | ಕುರ್ಯಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಾಮು—ನಾವು ಪಾನಮಾಡುವೆವು | ಅಮೃತಾಃ—ನಾವು ಮರಣ
ರಹಿತರಾಗಿ | ಅಭೂಮು—ಆಗುವೆವು | ಜ್ಯೋತಿಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಅಗನ್ಮ—ಹೋಗಿ
ಸೇರುವೆವು | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅವಿದಾಮ—ತಿಳಿಯುವೆವು | ನೂನಂ—ಖಂಡಿತ | ಅಸ್ಮಾನ್—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಆರಾತಿಃ—ಶತ್ರುವು | ಕಿಂ ಕೃಣವತ್—ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು | ಅಮೃತ—ಮೃತಿರಹಿತನಾದ
ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಮುರ್ತೃಸ್ಯ—ಮಾನವನಾದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಧೂರ್ತಿಃ—ಹಿಂಸಾರೂಪವುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು |
ಕಿಮು—ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲನು ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಾವು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮೃತಿರಹಿತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು
ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತೇವೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ. ಮೃತಿರಹಿತನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಶತ್ರುವು ನಮ್ಮನ್ನು
ಏನುಮಾಡಬಲ್ಲನು ? ಹಿಂಸಾರೂಪಿಯಾದ ಶತ್ರುವು ಮಾನವನಾದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನುತಾನೇಮಾಡಬಲ್ಲನು ?

English Translation.

We drink the Soma, may we become immortal; we have attained the light of (heaven), we have know the gods! what now should the enemy do to us, or what, O immortal, should the aggriever do to the mortal?

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಸಾಮ ಸೋಮಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಮನ್ನಾ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಶಂ ನೋ ಭವ ಎಂಬ ಋಕ್ಮನ್ನಾ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾನಂತರ ಮಾಡುವ ಅಭಿಮರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೃದಯಾಭಿಮರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ (ಅಭಿಮರ್ಶನವೆಂದರೆ ಸ್ಪರ್ಶನ) ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಸಾಮ ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಧೂಮ ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಸೀತ ಇಂದವಿತಿ ಮುಖಹೃದಯೋ ಅಭಿಮೃಶೇರನ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಸೀತ ಇಂದೋ ಪಿತೇವ ಸೋಮ ಸೂನವೇ
ಸುಶೇವಃ ।

ಸಖೇವ ಸಖ್ಯ ಉರುಶಂಸ ಧೀರಃ ಪ್ರ ಣ ಆಯುರ್ಜೀವಸೇ ಸೋಮ
ತಾರೀಃ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಶಂ ನಃ ಭವ ಹೃದೇ ಆ ಸೀತಃ ಇಂದೋ ಇತಿ ಪಿತಾ ಇವ ಸೋಮ ಸೂನವೇ ।
ಸುಶೇವಃ ।

ಸಖಾ ಇವ ಸಖ್ಯೇ ಉರುಶಂಸ ಧೀರಃ ಪ್ರ ನಃ ಆಯುಃ ಜೀವಸೇ ಸೋಮ ತಾರೀಃ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದೋ ಸೋಮ ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಸೀತಸ್ತೃಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಹೃದೇ ಹೃದಯಾಯ ಶಂ ಸುಖವಾ ಭವ | ಸುಖಭವನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತದ್ವಯಂ | ಪಿತಾ ಸೂನವೇ ಸ್ವಾತ್ಮಜಾಯ ಯಥಾ ಸುಖಾಯ ಭವತಿ ಯಥಾ ನಾ ಸಖಾಹಿತಾನ್ನಿವರ್ತಯ ಹಿತೇ ಸ್ವಾಪಯಿತಾ ಸಖಾಯಂ ಸ್ತಸಖ್ಯೇ ಯಥಾ ಸುಶೇವಃ ಸುಸುಖೋ ಭವತಿ | ಶೇವಮಿತಿ ಸುಖನಾಮ | ತದ್ವತ್ತ್ವಮಪಿ ಭವ | ಕಿಂಚ ಹೇ ಉರುಶಂಸ ಬಹುಭಿ-

ಬೃಹದಾ ವಾ ಶಂಸನೀಯಂ ಬಹುಕೀರ್ತೇ ಸೋಮಾ ಧೀರೋ ಧೀಮಾಂಸ್ತ್ವಾಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಜೀವಸೇ
ಜೀವನಾಯಾಯುರಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರ ತಾರೀಃ | ಪ್ರವರ್ಧಯ ||

|| ಪ್ರತಿರದಾರ್ಥ ||

ಇಂದೋ—ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ಗಾನವೇ—ಮಗನಿಗೆ |
ಸುಶೇವಃ—ಸುಖಕಾರಕನಾದ | ಪಿತಾ ಇವ—ತಂದೆಯಂತೆಯೂ | ಸಖ್ಯೇ—ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವ | ಸಖಾ ಇವ—ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆಯೂ | ಪೀತೇ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ |
ಹೃದೇ—ಹೃದಯಕ್ಕೆ | ಶಂ ಆ ಭವ—ಸುಖಕಾರಕನಾಗು | ಉರುಶಂಸ—ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ |
ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ಧೀರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಜೀವಸೇ—ಜೀವಿಸಲು |
ಆಯುಃ—ಆಯುಷ್ಯನ್ನು | ಪ್ರ ತಾರೀಃ—ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ಮಗನಿಗೆ ಸುಖಕಾರಕನಾದ ತಂದೆಯಂತೆಯೂ, ಮಿತ್ರನಿಗೆ
ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಖನಂತೆಯೂ, ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸುಖಕಾರಕನಾಗು.
ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ನೀನು ನಮಗೆ ಜೀವಿಸಲು ಆಯುಷ್ಯನ್ನು
ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

English Translation.

O Soma, drunk by us, be bliss to our hearts, as a father is indulgent
to a son or friend to a friend; O Soma, worthy of wide praise, wise one,
extend our years that we may live.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ಇ॒ಮೇ॑ ನಾ॒ ಪೀ॒ತಾ ಯ॒ಶಸ॑ ಉ॒ರು॒ಷ್ಯವ್ರೋ॑ ರ॒ಥಂ ನ॑ ಗಾ॒ವಃ॑ ಸ॒ಮನಾ॑ಹ
ಪ॒ರ್ವ॑ಸು |

ತೇ॑ ನಾ॒ ರಕ್ಷಂ॑ತು ವಿ॒ಸ್ರಸ॑ಶ್ಚ॒ರಿತ್ರಾ॑ದುತ॒ ಮಾ ಸ್ರಾ॑ಮಾದ್ಯ॒ವಯಂ॑ತ್ವಿ॒ಂದ್ರವಃ॑ ||

|| ಒದಪಾಠಃ ||

ಇ॒ಮೇ | ನಾ॒ | ಪೀ॒ತಾಃ | ಯ॒ಶಸಃ॑ | ಉ॒ರು॒ಷ್ಯವಃ॑ | ರ॒ಥಂ | ನ | ಗಾ॒ವಃ | ಸಂ | ಅ॒ನಾಹ॑ | ಪ॒ರ್ವ॑ಸು |

ತೇ | ನಾ॒ | ರ॒ಕ್ಷಂ॑ತು | ವಿ॒ಸ್ರಸಃ॑ | ಚ॒ರಿತ್ರಾ॑ತ್ | ಉ॒ಶ | ನಾ॒ | ಸ್ರಾ॑ಮಾತ್ | ಯ॒ವಯಂ॑ತು | ಇ॒ಂದ್ರವಃ॑ ||

। ಸಾಯಂಜಃ ಸ್ಯಂ ।

ಇಮೇ ಪೀತಾ ಯಶಸೋ ಯಶಸ್ಕರಾ ಉರುಷ್ಯವೋಽಸ್ಮಾಕಂ ರಕ್ಷಾಕಾಮಾಃ ಸೋಮಾ
ಗಾವೋ ಗೋನಿಕಾರಭೂತಾ ವಧ್ಯೋ ರಥಂ ನ ರಥಮಿವ ತಾ ಯಥಾ ರಥಂ ವಿಸ್ತಸ್ತಂ ಪರ್ವಸು
ಸಮನಾಹ ಸಂದಧತೇ ತದ್ವನ್ಮಾಂ ಪೀತಾಃ ಸೋಮಾಃ ಪರ್ವಸು ಸಂನಹ್ಯಂತು | ಕಿಂಚಿ ತೇ ಸೋಮಾ
ಮಾ ಮಾಂ ವಿಸ್ತಸೋ ವಿಸ್ತಸ್ತಾ ಚ್ಚರಿತ್ರಾ ಚ್ಚರಣಾದನುಷ್ಠಾನಾಪ್ರಕ್ಷಂತು | ಸೋಮಾಃ ಪೀತಶ್ಚೇತ್ಯಮ್
ಹ್ಯವಿಸ್ತಸ್ತಂ ಭವತಿ | ಉತಾಪಿ ಚಿ ಮಾ ಮಾಂ ಸ್ರಾವಾದ್ವ್ಯಾಧೇಃ ಸಕಾಶಾದಿಂದವಃ ಪೀತಾ ಯವ-
ಯಂತು | ಸೃಥಕ್ಕುವಂತು ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಗಾವಃ—ವೃಷಭಗಳು | ರಥಂ ನ—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಗಾಡಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ
ಎಳೆಯುವಂತೆ | ಪೀತಾಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ | ಯಶಸಃ—ಯಶಸ್ಕರವಾದವೂ | ಉರುಷ್ಯವಃ—
ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವೂ ಆದ | ಇಮೇ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು | ಪರ್ವಸು—ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ
ಸಂಧಿಬಂಧಗಳನ್ನು | ಸಮನಾಹ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತವೆ | ತೇ—ಅದೇ ಸೋಮಗಳು | ಮಾ—
ನನ್ನನ್ನು | ವಿಸ್ತಸಃ—ಭಿದ್ರವಾಗಿರುವ | ಚರಿತ್ರಾತ್—ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ | ರಕ್ಷಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಉತ—
ಮತ್ತು | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ಸ್ರಾವಾತ್—ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೂ | ಇಂದವಃ—ಪ್ರವಾಹರೂಪದ ಈ ಸೋಮ
ರಸಗಳು | ಯವಯಂತು—ಬೇರೆ ಮಾಡಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಗಾಡಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ವೃಷಭಗಳು ಎಳೆಯುವಂತೆ, ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಯಶಸ್ಕರವಾದವೂ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವೂ ಆದ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ
ನಮ್ಮ ಸಂಧಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಸೋಮಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಭಿದ್ರವಾಗಿರುವ ವ್ಯವಹಾರ
ಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರವಾಹರೂಪದ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಬೇರೆ ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

May these glory conferring protecting Soma-streams knit together my
joints as cows draw together a chariot falling in pieces; may they keep us
from a loosely knit worship; may they deliver me from sickness.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಂ ನ ಮಾ ಮಥಿತಂ ಸಂ ದಿದೀಪ್ತಃ ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ ಕೃಣುಹಿ ನಸ್ಯಸೋ
ನಃ |

ಅಥಾ ಹಿ ತೇ ಮದ ಆ ಸೋಮ ಮನ್ಯೇ ರೇವಾ ಇವ ಪ್ರ ಚರಾ

ಪುಸ್ವಿಮಚ್ಯು | ೬ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನಿಂ | ನ | ಮಾ | ಮುಥಿತಂ | ಸಂ | ದಿದೀಪಃ | ಪ್ರ | ಚಕ್ಷಯ | ಕೃಣುಹಿ | ವಸ್ಯಸಃ | ನಃ |
ಅಥ | ಹಿ | ತೇ | ಮದೇ | ಆ | ಸೋಮ | ಮನ್ಯೇ | ರೇವಾನ್ ಇವ | ಪ್ರ | ಚರ | ಪುಷ್ಟಿಂ | ಅಚ್ಯು ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ಪೀತಸ್ತ್ವಂ ಮಾ ಮಾಂ ಮುಥಿತಮಗ್ನಿಂ ನಾಗ್ನಿಮಿವ ಸಂ ದಿದೀಪಃ | ಸಂದೀಪಯ | ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ ಚ ಚಕ್ಷುಷಃ ಸಂಧುಕ್ಷಣೇನ | ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ವಸ್ಯಸೋಽತಿಶಯೇನ ವಸುಮತಃ ಕೃಣುಹಿ | ಕುರು | ಅಥಾಧುನಾ ಹಿ ಖಲು ತೇ ತ್ವಾಂ ಹೇ ಸೋಮ ಮದೇ ಮದಾಯ ಮನ್ಯೇ | ಸ್ತಾಮಿ | ತಥಾ ಸತಿ ರೇವಾನಿವ ಧನವಾನಿಹ | ಇವೇತಿ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ | ಪುಷ್ಟಿಮಸ್ಮತ್ಪೋಷಮಚ್ಯು ಪ್ರ ಚರ | ಅಭಿಗಚ್ಯು ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಸೋಮವೇ) ಮುಥಿತಂ—ಅರಣಿಗಳಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ | ಅಗ್ನಿಂ ನ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ಸಂ ದಿದೀಪಃ—ಪೂರ್ಣವಾದ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು | ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ—ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವಸ್ಯಸಃ—ಧನಯುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ | ಕೃಣುಹಿ—ಮಾಡು | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಅಥ ಹಿ—ಈಗಲೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮದೇ—ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಮನ್ಯೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ರೇವಾನ್—ಧನವಂತನಾದ ನೀನು | ಪುಷ್ಟಿಂ ಅಚ್ಯು—ನಮ್ಮ ಪುಷ್ಟಿಗಾಗಿ | ಪ್ರ ಚರ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು.

। ಛಾಂದಾಃ ।

ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಅರಣಿಗಳಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ನನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾದ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ಧನಯುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹರ್ಷಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಲೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಧನವಂತನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪುಷ್ಟಿಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Soma, kindle me like the fire ignited by attrition, brighten (our eyes) and make us rich; I praise you now for exhilaration; come now, full of wealth to nourish us.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಇಷಿರೇಣ ತೇ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ಭಕ್ತೀಮಹಿ ಸಿತ್ರೈಸ್ಯೇವ ರಾಯಃ |
ಸೋಮ ರಾಜನ್ಯ ಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರೀರಹಾನೀವ ಸೂರ್ಯೋ ವಾಸರಾಣಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಷೀರೇಣ | ತೇ | ಮನಸಾ | ಸುತಸ್ಯ | ಭಕ್ಷೀಮಹಿ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇವ | ರಾಯಃ |

ಸೋಮ | ರಾಜನ್ | ಪ್ರ | ನಃ | ಆಯೋಷಿ | ತಾರೀಃ | ಅಹಾನಿ ಇವ | ಸೂರ್ಯಃ | ವಾಸರಾಣಿ ||೨||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಷೀರೇಣಾಚ್ಛಾವತಾ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ತೇ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ತ್ವಾಂ ಭಕ್ಷೀಮಹಿ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇ ಪಿತೃಸಂಬಂಧಿನೋ ಧನಸ್ಯೇವ ಧನಮಿವ | ಪಿತ್ರೈಃ ಧನಂ ಯಥೈಷಣೇನ ಮನಸೋಪಭುಂಜತೇ ತದ್ಭಕ್ತಃ | ಭಕ್ಷಿತ ಹೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ಸ್ವಾಮಿನ್ ನೋಽಸ್ತಾಕಮಾಯೋಷಿ ಪ್ರ ತಾರೀಃ | ಪ್ರವರ್ಧಯ | ವಾಸರಾಣಿ ಜಗದ್ವಾಸಕಾನ್ಯಹಾನಿ ಸೂರ್ಯ ಇವ | ಅತ್ರೇಷಣೇನ ವೈಷಣೇನ ವಾರ್ಷಣೇನ ವಾ | ನಿ. ೪-೨ | ಇತ್ಯಾದಿನಿರುಕ್ತಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ರಾಜನ್—ಪ್ರಭುವಾದ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಇಷೀರೇಣ—ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಮನಸಾ—ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇ ರಾಯಃ ಇವ—ಪಿತೃಧನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವಂತೆ | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಭಕ್ಷೀಮಹಿ—ಭುಜಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯನು | ವಾಸರಾಣಿ—ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ | ಅಹಾನಿ—ಅಹಸ್ತುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಂತೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಯೋಷಿ—ಆಯುಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ತಾರೀಃ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು.

| ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಿತೃಧನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವಂತೆ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭುಜಿಸ ತ್ತೇವೆ. ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅಹಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸು.

English Translation.

May we partake of you, effused, with a longing mind as (men enjoy) paternal wealth; King Soma, prolong our lives, as the sun the world-establishing days.

| ವಕೀರ್ಷಣಪಠಗಳು |

ಈ ಮಕ್ಕಿಗೆ ಯಾಕ್ಕುರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಈಷಣೇನ ವೈಷಣೇನ ವಾರ್ಷಣೇನ ವಾ ತೇ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ಭಕ್ಷೀಮಹಿ ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇವ ಧನಸ್ಯ ಪ್ರವರ್ಧಯ ಚ ನ ಆಯೋಷಿ ಸೋಮರಾಜನ್ | ಅಹಾನೀವ ಸೂರ್ಯೇ ವಾಸರಾಣಿ | ವಾಸರಾಣಿ ವೇಸರಾಣಿ ವಿವಾಸನಾನಿ ಗಮನಾನೀತಿವಾ || (ನಿ. ೪-೨)

ಇಲ್ಲಿ ಇಷೀರೇಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಈ ಶಬ್ದವು ಮನಸಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. (1) ಈಷಣೇನ | ಈಷತಿ, ಘಣತಿ ಇತಿ ಗತಿಕರ್ಮಸು ಪಠಿತಂ | ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಗತೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಈಷತಿಧಾತುವಿಗೆ ಗತ್ಯರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಈಷಣೇನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು. (2) ಏಷಣೇನ-ಇಚ್ಛಾವತಾ ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನಾವತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನಿನ್ನನ್ನು ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು. (3) ಯಷಣೇನೇತಿ ವಾ-ದರ್ಶನವತಾ | ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು

ಎಲೈ ಸೋಮರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾವು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಪಾನಮಾಡೋಣ. ಸೂರ್ಯನು ವಸಂತಕಾಲದ ದಿನಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಇಲ್ಲಿ ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದರೆ ದಿನಗಳು-ಹಗಲುಗಳು ಎಂದರ್ಥವು. ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದರೆ ವೇಸರಾಣಿ | ಶೀತೋಷ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ತಾನಿ ಸರಂತಿ, ತೇಷು ಹಿ ಶೀತೋಷ್ಣಂ ಭವತಿ | ರಾತ್ರೌ ಶೀತಂ ದಿವಾ ಉಷ್ಣಂ | ವಾಸರಶಬ್ದವು ಸೃ-ಸರಿ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಕಾಲವು ಎಂದರೆ ದಿನದ ಕಾಲವು ಮುಂದುಮುಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ರೀತಿ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೀತವಾತಾವರಣದಿಂದಲೂ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಔಷ್ಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ದಿನದ ಕಾಲಮಾನವು ಸರಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಂದರೆ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಿನಗಳಿಗೆ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಗಲಿಗೆ) ವಾಸರಾಣಿ ಅಥವಾ ವೇಸರಾಣಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿವಾಸನಾನಿ-ತಾನಿ ಹಿ ತತ್ ಶೀತಂ ವಿವಾಸಯಂತಿ ನಾಶಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ರಾತ್ರೀಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಶೈತ್ಯವನ್ನು ಹಗಲು ತನ್ನ (ಸೂರ್ಯನ) ಔಷ್ಣ್ಯದಿಂದ ನಾಶಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಗಲುಗಳಿಗೆ ವಿವಾಸನಾನಿ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಥವಾ ಗಮನಾನೀತಿ ವಾ ವಿಸೃತಾನಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾನಿ ಸಂತಿ ವಾಸರಾಣೀತಿ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಯಥಾ ತಾನಿ ಸೂರ್ಯಃ ವರ್ಧಯತಿ ಮಂದಗತಿತ್ವಾತ್ ಏವಮಸ್ಮಾಕಂ ತ್ವಮಾಯಾಃ ಪ್ರವರ್ಧಯೇತ್ಯಾಶೀಃ || ಹಗಲುಕಾಲವು-೬ದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ-ದೀರ್ಘವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹಗಲುಗಳಿಗೆ ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸೂರ್ಯನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಹಗಲಿನ ಕಾಲಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಯುಃಪ್ರವರ್ಧನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೋಮ¹ ರಾಜನ್ಯ²ಳಯಾ³ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ⁴ ತವ⁵ ಸ್ತುಸಿ⁶ ವ್ರತ್ಯಾ⁷ ತ್ವ⁸ ಸ್ತು⁹ ವಿದ್ಧಿ¹⁰ |
ಅಲ್ತಿ¹ ದಕ್ಷ² ಉತ³ ಮನ್ಯು⁴ರಿಂದೋ⁵ ಮಾ⁶ ನೋ⁷ ಅರ್ಯೋ⁸ ಅನುಕಾಮಂ⁹
ಸರಾ¹ ದಾಃ || ೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಸೋಮ | ರಾಜನ್ | ವ್ಯುಳಯ | ನಃ | ಸ್ತಸ್ತಿ | ತವ | ಸ್ತಸಿ | ವ್ರತಾಃ | ತಸ್ಯ | ವಿದ್ಧಿ |

ಅಲರ್ತಿ | ದಕ್ಷಃ | ಉತ | ಮನ್ಯುಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ವಾ | ನಃ | ಅರ್ಯಃ | ಅನುಕ್ರಾಮಂ | ಪರಾ |
ದಾಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸ್ತಸ್ತುನಿನಾಶಾಯ ವ್ಯುಳಯ | ಸುಖಯ ಚ | ವ್ರತ್ಯಾ
ವ್ರತಿನೋ ವಯಂ ತವ ಸ್ತಸಿ ಸ್ತಭೂತಾಃ ಸ್ತ | ತಸ್ಯ ತಂ ಸ್ತಕೀಯಂ ತವ ವಿದ್ಧಿ | ಜಾನೀಹಿ | ಅಥವಾ
ತವ ತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ವಂ ಜಾನೀಹಿ | ಕಿಃಚಿ ಹೇ ಇಂದೋ ದಕ್ಷಃ ಪ್ರವದ್ಧೋಽಸ್ತಚ್ಚೈತ್ರಲರ್ತಿ |
ಗಚ್ಛತಿ | ಉತಾಪಿ ಚ ಮನ್ಯುಃ ಕ್ರೋಧಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಾಲರ್ತಿ | ತಾದ್ಯಶಸೋಭಯವಿಧಸ್ಯಾರ್ಯೋಽ-
ರೀಽನುಕ್ರಾಮಂ ಯಥಾಕ್ರಾಮಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಮಾ ಪರಾ ದಾಃ | ಪರಾದೇಹಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ರಾಜನ್ - ಪ್ರಭುವಾದ | ಸೋಮ-ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ನಃ-ನಮಗೆ | ಸ್ತಸ್ತಿ-ಒಳ್ಳೆಯ
ದಾಗುವಂತೆ | ವ್ಯುಳಯ-ಸುಖಪಡಿಸು | ವ್ರತಾಃ - ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ನಾವು | ತವ-ನಿನಗೆ
ಸೇರಿದವರಾಗಿ | ಸ್ತಸಿ - ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ತಸ್ಯ -ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಮ್ಮನ್ನು | ವಿದ್ಧಿ-ಭಕ್ತಿಯುತರೆಂದು ತಿಳಿ |
ಉತ-ಮತ್ತು | ಇಂದೋ-ಪ್ರವಿವಶಕ್ಯ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ದಕ್ಷಃ-ಬಲಯುತನಾದ ಶತ್ರುವು |
ಅಲರ್ತಿ-ಎವರುಬೀಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ | ಮನ್ಯುಃ-ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅರ್ಯಃ-ಶತ್ರುವಿಗೆ |
ಅನುಕ್ರಾಮಂ-ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ | ನಃ-ನಮ್ಮನ್ನು | ವಾ ಪರಾ ದಾಃ-ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸು. ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಆಚರಿಸುವ ನಾವು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಮ್ಮನ್ನು ಭಕ್ತಿಯುತರೆಂದು ತಿಳಿ. ಎಲೈ
ಸೋಮವೇ, ಬಲಯುತನಾದ ಶತ್ರುವು ಎದರುಬೀಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರುವಿಗೆ
ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ.

English Translation.

King Soma, bless us for our welfare; we worshippers are yours, recognize it; the enemy goes strong and fierce, O Soma; give us not over to him as he desires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ನ ಸ್ತನ್ವಃ ಸೋಮ ಗೋಪಾ ಗಾತ್ರೇಗಾತ್ರೇ ನಿಷಸತ್ಥಾ ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ಯತ್ತೇ ವಯಂ ಪ್ರಮಿನಾಮು ಪ್ರತಾನಿ ಸ ನೋ ಮೃಳ ಸುಷಖಾ ದೇವ
ವಸ್ಯಃ || ೯ ||

|| ಪಥಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ನಃ | ತನ್ವಃ | ಸೋಮ | ಗೋಪಾಃ | ಗಾತ್ರೇ | ಗಾತ್ರೇ | ನಿಷಸತ್ಥಾ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ಯತ್ | ತೇ | ವಯಂ | ಪ್ರಮಿನಾಮು | ಪ್ರತಾನಿ | ಸಃ | ನಃ | ಮೃಳ | ಸುಷಖಾ | ದೇವ | ವಸ್ಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ದೇವ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತನ್ವಸ್ತುನೋರಂಗಸ್ಯ ಗೋಪಾ ಹಿ ರಕ್ಷಿತಾ ಖಲು |
ಅತೋ ಗಾತ್ರೇ ಗಾತ್ರೇ ಸರ್ವೇಷ್ವಂಗೇಷು ನೃಚಕ್ಷಸಾ ನೃಣಾಂ ಕರ್ಮನೇತ್ಯೇಣಾಂ ದ್ರಷ್ಟಾ ತ್ವಂ ನಿಷಸತ್ಥಾ
ನಿಷೀದಸಿ | ಯದ್ಯದ್ಯಪಿ ತೇ ತವ ಪ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಯಂ ಪ್ರಮಿನಾಮು ಹಿಂಸ್ಯಃ ತಥಾಪಿ ಹೇ ದೇವ
ಸ ತ್ವಂ ವಸ್ಯಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸುಷಖಾ ಶೋಭನಸಖಾ ಸನ್ ಮೃಳ | ಸುಖಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತನ್ವಃ—ಶರೀರಕ್ಕೆ | ಗೋಪಾ
ಹಿ—ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಗಾತ್ರೇ ಗಾತ್ರೇ—ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿಯೂ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ—
ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ವಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ! ನಿಷಸತ್ಥಾ—ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ | ಯತ್—
ಒಂದುವೇಳೆ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಪ್ರತಾನಿ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಪ್ರಮಿನಾಮು—ಕುಂಠಿತವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದರೂ | ದೇವ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ಸಃ—ನೀನು | ವಸ್ಯಃ—ಉತ್ತಮರಾದ |
ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುಷಖಾ—ಉತ್ತಮನಾದ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದು | ಮೃಳ—ಸುಖಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು
ಅಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ವಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ
ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನಾವು ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುಂಠಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ, ನೀನು ನಮಗೆ
ಉತ್ತಮವಾದ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸು.

English Translation.

O Soma, you are the guardian of our bodies, you dwell in each limb as the beholder of men ; though we impair your rites, yet, divine one, bless us, you who are possessed of most excellent food and good friends.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಯೋ ಮಾ ನ ರಿಷ್ಯೇದ್ಧರ್ಯಶ್ಚ ಪೀತಃ |
ಅಯಂ ಯಃ ಸೋಮೋ ನೃಧಾಯುಷ್ಕೇ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತಿರಮೇ-
ನ್ಯಾಯುಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋದೂದರೇಣ | ಸಖ್ಯಾ | ಸಚೇಯ | ಯಃ | ಮಾ | ನ | ರಿಷ್ಯೇತ್ | ಹರ್ಯಶ್ಚ | ಪೀತಃ |
ಅಯಂ | ಯಃ | ಸೋಮಃ | ನಿ | ಅಧಾಯಿ | ಅಸ್ತೇ ಇತಿ | ತಸ್ಮೈ | ಇಂದ್ರಂ | ಪ್ರತಿರಂ | ಏಮಿ |
ಆಯುಃ || ೧೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಹಂ ಪ್ರಗಾಥ ಋದೂದರೇಣೋದರಾದಾಧಕೇನ ಸೋಮೇನ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ | ಸಂಗಚ್ಛೇಯ | ಸಂಗತೋ ಭವಾಮಿ | ಋದೂದರಃ ಸೋಮೋ ಮೃದೂದರಃ | ನಿ. ೬-೪ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಯಃ ಸೋಮಃ ಪೀತಃ ಸನ್ ಮಾ ಮಾಂ ನ ರಿಷ್ಯೇತ್ ನ ಹಿಂಸ್ಯೇತ್ ಹೇ ಹರ್ಯಶ್ಚೇಂದ್ರ ಸೌನ್ಯೇ ಸೂಕ್ತ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಕೀರ್ತನಂ ಸೋಮಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಕತ್ವಾನ್ನ ವಿರುದ್ಧಂ | ಯೋಽಯಂ ಸೋಮೋಽಸ್ಮೈ ಅಸ್ಮಾಸು ನೃಧಾಯಿ ನಿಹಿತೋಽಭೂತ್ ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಪ್ರತಿರಮಾಯುರ್ವತರೇ ಚಿರಕಾಲಾವಸ್ಥಾನಮಿಂದ್ರಮೇಮಿ | ಯಾಚೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ಪೀತಃ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ನ ರಿಷ್ಯೇತ್—ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ | ಋದೂದರೇಣ—ಉದರಪೂರ್ಣಮಾಡತಕ್ಕ ಸೋಮದೊಡನೆ | ಸಖ್ಯಾ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಸಚೇಯ—ಪೋಷಿಸುವಂತಾಗಲಿ | ಹರ್ಯಶ್ಚ—ಹರಿವಂಚ್ಚ ಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಃ ಅಯಂ ಸೋಮಃ—ಯಾವ ಈ ಸೋಮವು | ಅಸ್ತೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ನೃಧಾಯಿ—ಇಡಲ್ಪಟ್ಟದೆಯೋ |

ತಸ್ಮೈ—ಆ ಸೋಮಕ್ಕೆ | ಪ್ರತಿರಂ—ದೀರ್ಘವಾದ | ಆಯುಃ—ಆಯುಷ್ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡೆಂದು | ಇಂದ್ರಂ—
ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಏಮಿ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಸೋಮವು ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಉದರಪೂರ್ಣಮಾಡತಕ್ಕ
ಸೋಮದೊಡನೆ ನಾನು ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು. ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾನು
ಪಾನಮಾಡಿರುವ ಸೋಮವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

May I obtain a wholesome friend who, when quaffed, will not harm
me, O lord of bay horses; I ask of Indra a long permanence for this Soma
which has been placed within us.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಋದೂದರೇಣ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಯರು—ಋದೂದರಃ ಸೋಮೋ ಮೃದೂದರೋ ಮೃದುರುದ-
ರೇಷ್ಟಿತಿ ನಾ | ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೬-೪) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನ
ವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಋದೂದರವೆಂದರೆ ಸೋಮವು ಅಥವಾ ಸೋಮರಸವು. ಈ ಸೋಮದ ಒಳಭಾಗವು ಮೃದು
ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇದು ಮೃದುನಾಗಿರುವುದರಿಂದ (ಮೃದು ಎಂದರೆ
ಮೆತ್ತಗೆ, ಬಾಧೆ ಅಥವಾ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ) ಸೋಮವು ಋದೂದರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತಮುಕ್ತೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿರುವುದು. ಎಂದರೆ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ
ಉದರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಆಗದೆ ಹರ್ಷದಾಯಕವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಪ ತ್ಯಾ ಅಸ್ತುರನಿರಾ ಅವಿಾವಾ ನಿರತ್ರಸಂತಮಿಷೀಚೀರಭೈಷುಃ |

ಆ ಸೋಮೋ ಅಸ್ಮಾ ಅರುಹದ್ವಿಹಾಯಾ ಅಗನ್ತ ಯತ್ರ ಪ್ರತಿರಂತ

ಆಯುಃ || ೧೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅಪ | ತ್ಯಾ | ಅಸ್ತುಃ | ಅನಿರಾಃ | ಅವಿಾವಾಃ | ನಿಃ | ಅತ್ರಸನ್ | ತಮಿಷೀಚೀಃ | ಅಭೈಷುಃ ||

ಆ | ಸೋಮೋ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಅರುಹತ್ | ವಿಹಾಯಾಃ | ಅಗನ್ತ | ಯತ್ರ | ಪ್ರತಿರಂತೇ | ಆಯುಃ ||

। ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ।

ಶ್ಯಾಸ್ತಾ ಅನಿರಾಃ ಪ್ರೇರಯಿತುಮಶಕ್ಯಾ ಅವಿವಾ ಬಲವತ್ಯಃ ಪೀಡಾಃ ಅಪಾಸ್ಥುಃ | ಅಪಗ-
ಚ್ಯಂತು | ಯಾಸ್ತಮಿಷೀಚೀರ್ಬಲವತ್ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ನಿನಿತರಾಮತ್ರಸನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ ಕಂಪಯಂತಿ
ತಥಾಭೈಷುಃ | ಅಪಗಮೇ ಕಾರಣಮಾಹ | ಯಸ್ಮಾತ್ಸೋಮೋ ವಿಹಾಯಾ ಮಹಾನ್ ಸನ್ನಸ್ಮಾನಾರು-
ಹತ್ ಆಗಮತ್ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ ಆತೋಽಪಾಸ್ಥುರಿತಿ ಭಾವಃ | ಯತ್ರ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮೇ ಸೀತ
ಆಯರಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರತಿರಂತೇ ವರ್ಧಯಂತಿ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತಂ ಸೋಮಮಗನ್ನೇತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಶ್ಯಾಃ—ಸರ್ವದಾ ಪೀಡಿಸುವುವೂ | ಅನಿರಾಃ—ತೊಲಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವೂ ಆದ | ಅವಿವಾಃ—
ರೋಗಗಳು | ಅಪ ಅಸ್ಥುಃ—ದೂರ ಸರಿಯಲಿ | ನಿಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ಅತ್ರಸನ್—ನಮ್ಮನ್ನು ನಡುಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿದವೂ | ತಮಿಷೀಚೀಃ—ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆದ ವ್ಯಾಧಿಗಳು | ಅಭೈಷುಃ—ಸೋಮನಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹೋಗಲಿ |
ವಿಹಾಯಾಃ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಸೋಮಾಃ—ಸೋಮವು | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅರುಹನ್—
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ | ಯತ್ರ—ಯಾವ ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತವಾದ | ಆಯುಃ—ಮಾನವನ ಆಯುಸ್ಸು | ಪ್ರತಿರಂತೇ—
ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದೋ | ಅಗನ್ತ—ಆ ಸೋಮವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸರ್ವದಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುವೂ, ತೊಲಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವೂ ಆದ ರೋಗಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರ
ಸರಿಯಲಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಡುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವೂ, ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆದ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಸೋಮನಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹೋಗಲಿ.
ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಸೋಮವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಯಾವ ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತವಾದ ಮಾನವನ
ಆಯುಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದೋ ಆ ಸೋಮವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

May those irremovable sicknesses depart ; let those strong (pains) which
have made us tremble, be afraid ; the mighty Soma has climbed into us,—
we have attained that (draught) by which men prolong life.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ನ ಇಂದುಃ ಪಿತರೋ ಹೃತ್ಸು ಪೀತೋಽಮುತ್ಯೋ ಮುತ್ಯಾಃ

ಆವಿವೇಶ |

ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇನು ಮೃಳೀಕೇ ಅಸ್ಯ ಸುಮತೌ

ಸ್ಯಾಮು || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ಇಂದುಃ | ಪಿತರಃ | ಹೃತ್ಸು | ಪೀತಃ | ಅಮರ್ತ್ಯಃ | ಮರ್ತ್ಯಾನ್ | ಅನಿವೇಶ |
ತಸ್ಮೈ | ಸೋಮಾಯ | ಹವಿಷಾ | ವಿಧೇಮ | ಮೃಳೀಕೇ | ಅಸ್ಯ | ಸುಮತೌ | ಸ್ಯಾಮ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪಿತರಃ ಯ ಇಂದುಹೃತ್ಸು ಪೀತಃ ಸನ್ನಮರ್ತ್ಯೋ ಮೃತಿರಹಿತಃ ಸನ್ನಾವಿವೇಶ
ಮರ್ತ್ಯಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ | ಪರಿಚರೇಮ | ಅಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ
ಮೃಳೀಕೇ ಸುಖೇ ಸುಮತೌ ಚಾನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿ ಚ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಪಿತರಃ—ಎಲೈ ಪಿತೃಗಳೇ | ಅಮರ್ತ್ಯಃ—ಮೃತಿರಹಿತವಾದ | ಯಃ ಇಂದುಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು |
ಹೃತ್ಸು—ನಮ್ಮ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಪೀತಃ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು | ಮರ್ತ್ಯಾನ್—ಮಾನವರಾದ |
ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅನಿವೇಶ—ಪ್ರವೇಶಿಸದೆಯೇ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ—ಆ ಸೋಮವನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ |
ಹವಿಷಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಸೋಮದ | ಮೃಳೀಕೇ—ಸುಖ
ದಲ್ಲಿಯೂ | ಸುಮತೌ—ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಸ್ಯಾಮ—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಪಿತೃಗಳೇ, ಮೃತಿರಹಿತವಾದ ಯಾವ ಸೋಮವು ನಮ್ಮ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು
ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದೆಯೇ, ಆ ಸೋಮವನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ.
ಈ ಸೋಮದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖದಲ್ಲೂ, ಅದರ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಇರುವಂತೆ ಆಗಲಿ.

English Translation.

That Soma which, drunk into our hearts, has entered, immortal, into
us mortals,—to him, fathers, let us do worship with oblations; may we abide
in his bliss and favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂದ್ರಾನೋಽನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಆ ತತಂಥ |
ತಸ್ಮೈ ತ ಇಂದೋ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ
ರಯಿಣಾಂ || ೧೩ ||

! ಪದವಾಠಃ !

ತ್ವಂ | ಸೋಮ | ಪಿತೃಭಿಃ | ಸಂವಿದಾನಃ | ಅನು | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಇತಿ | ಆ | ತತಂಥ |

ತಸ್ಮೈ | ತೇ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಹವಿಷಾ | ವಿಧೇಮ | ವಯಂ | ಸ್ಯಾಮ | ಪತಯಃ | ರಯಿಣಾಂ ||೧೧||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಮಹಾಪಿತೃಯಜ್ಞೇ ಸೋಮಾಯ ಪಿತೃಮತೇ ಪುರೋಡಾಶಮಿತೈಶ್ಚ ತ್ವಂ ಸೋಮೇತಿ ಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನೋ ಬರ್ಹಿಷದಃ ಪಿತರ ಊತ್ಯರ್ವಾಕ್ | ಅ. ೨-೧೯ | ಇತಿ || ತೃತೀಯಸವನೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಚರೋರಪೀಯಂ ಯಾಜ್ಯಾ | ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯಸ್ಯ | ಅ. ೫-೧೯ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಹ ಸಂವಿದಾನಃ ಸಂಗಚ್ಯಮಾನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ದ್ಯಾವಾ-ಪೃಥಿವ್ಯಾವನ್ನಾ ತತಂಥ | ಕ್ರಮೇಣ ವಿಸ್ತಾರಯಸಿ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ | ಪರಿಚರೇಮ | ವಯಂ ರಯಿಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ಪತಯಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಇಂದೋ—ಪ್ರವಾಹಾತ್ಮಕವಾದ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಪಿತೃಭಿಃ—ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ | ಸಂವಿದಾನಃ—ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು | ಅನು ಅ ತತಂಥ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೇ | ತಸ್ಮೈ ತೇ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಹವಿಷಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ರಯಿಣಾಂ—ಧನಗಳಿಗೆ | ಪತಯಃ—ಒಡೆಯರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನೀನು ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಧನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Soma, you in conjunction with the fathers stretch out successively heaven and earth,—to you let us do worship with oblations, may we be lords of wealth.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಮಹಾಪಿತೃಯಜ್ಞ ವೆಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಾಯ ಪಿತೃಮತೇ ಪುರೋಡಾಶಂ ಎಂದು ಹೋಮವಾಡುವಾಗ ತ್ವಂ ಸೋಮ ಎಂಬ ಈ ಮುಕ್ಯವನ್ನು ಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋಕಸೂತ್ರದ—

ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನೋ ಬರ್ಹಿಷದಃ ಪಿತರ ಊತ್ಯರ್ವಾಕ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೋಮದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡುವ ಚರುಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಯಾಜ್ಞಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೧೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತ್ರಾತಾರೋ ದೇವಾ ಅಧಿ ವೋಚತಾ ನೋ ಮಾ ನೋ ನಿದ್ರಾ ಈಶತ

ವೋತ ಜಲ್ಪಿಃ |

ವಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ವಿಶ್ವಹ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ಸುವೀರಾಸೋ ವಿದಥಮಾ

ವದೇಮು || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ರಾತಾರಃ | ದೇವಾಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ | ನಃ | ಮಾ | ನಃ | ನಿದ್ರಾ | ಈಶತ | ಮಾ | ಉತ | ಜಲ್ಪಿಃ |
ವಯಂ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಿಶ್ವಹ | ಪ್ರಿಯಾಸಃ | ಸುವೀರಾಸಃ | ವಿದಥಂ | ಆ | ವದೇಮು || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ತ್ರಾತಾರೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ಹೇ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿವಚನಂ ಕುರುತ | ಕಿಂಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಿದ್ರಾಃ ಸ್ವಪ್ನಾಃ ನೇಶತ | ಈಶ್ವರಾ ಮಾ ಭೂವನ್ ಬಾಧಿತುಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಜಲ್ಪಿನಿಂಧಕೋಽಸ್ಮಾನ್ನಾ ನಿಂದತು | ವಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ಸ್ಯಾಮ ವಿಶ್ವಹ ಸರ್ವೇಷ್ಟಪ್ಯಹಃಸು | ಸರ್ವದೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸುವೀರಾಸಃ ಶೋಭನಪುತ್ರಾಃ ಸಂತೋ ವಿದಥಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾ ವದೇಮು | ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವದೇಮು | ಅಥನಾ | ಸುಪುತ್ರಾ ವಿದಥಂ ಗೃಹಮಾ ವದೇಮು | ಅವಚನಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಂ ಧನೇನೋಪಭಂದನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತ್ರಾತಾರಃ—ರಕ್ಷಕರಾದ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿ ವೋಚತ—ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ | ನಿದ್ರಾಃ—ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು | ಮಾ ಈಶತ—ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರದಿರಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಜಲ್ಪಿಃ—ನಿಂದಕನು | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸದಿರಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ವಿಶ್ವಹ—ಸಕಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮಕ್ಕೆ | ಪ್ರಿಯಾಸಃ—ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿರುವಂತಾಗಲಿ | ಸುವೀರಾಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪುತ್ರರೊಡಗೂಡಿ | ವಿದಥಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಆ ವದೇಮು—ಪಠಿಸುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಕ್ಷಕರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರದಿರಲಿ. ನಿಂದಕನು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸದಿರಲಿ. ನಾವು ಸಕಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿರುವಂತಾಗಲಿ. ಉತ್ತಮವಾದ ಪುತ್ರರೊಡಗೂಡಿ ನಾವು ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವೆವು.

English Translation.

Guardian gods, speak favourably to us; let no dreams nor the censurer overpower us; may we be ever dear to Soma; possessed of brave offspring, may we utter our hymn.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮು ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವಿದಾ ವಿಶಾ ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
 ತ್ವ ನ ಇಂದ ಊತಿಭಿಃ ಸಜೋಷಾಃ ಸಾಹಿ ಪಶ್ಚಾತಾದುತ ವಾ
 ಪುರಸ್ತಾತ್ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಸೋಮು | ವಿಶ್ವತಃ | ವಯೋಧಾಃ | ತ್ವಂ | ಸ್ವರ್ವಿತ್ | ಅ | ವಿಶ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
 ತ್ವಂ | ನಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಊತಿಭಿಃ | ಸಜೋಷಾಃ | ಸಾಹಿ | ಪಶ್ಚಾತಾತ್ | ಉತ | ವಾ |
 ಪುರಸ್ತಾತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮು ವಿಶ್ವತಃ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯೇ ಪಶ್ಚಾ ಹವಿಸೋಽನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮು ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾ ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ದಿವಿ ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅ. ೨-೭ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸೋಮು ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಶ್ವತಃ ಸರ್ವಭ್ಯೋ ದಿಗ್ಭ್ಯೋ ವಯೋಧಾ ಅನ್ನದಾತಾ | ತಥಾ ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವಿತ್ ಸ್ವರ್ಗಲಂಭಕೋ ನೃಚಕ್ಷಾಃ ಸರ್ವಮನುಷ್ಯದ್ರಷ್ಟಾ ತ್ವಮಾ ವಿಶ | ಹೇ ಇಂದೋ ತ್ವಂ ಸಜೋಷಾಃ ಸಹ ಪ್ರೀಯಮಾಣಃ ಸನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸಹ | ಅಭವೋತಯೋ ಗಂತಾರೋ ಮರುತಃ | ತ್ವಃ ಸಹಿತಃ ಸನ್ ಪಶ್ಚಾತಾತ್ ಪಶ್ಚಾದುತ ವಾ ಪುರಸ್ತಾಚ್ಚ ಸಾಹಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮು—ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಿಶ್ವತಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ವಯೋಧಾಃ—ಅನ್ನದಾತನಾಗಿರು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸ್ವರ್ವಿತ್—ಸ್ವರ್ಗವೀಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ |

ನೈಚಿರ್ಮಾಃ—ಮಾನವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಆ ವಿಶ್ವ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು | ಇಂದೋ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸಜೋಷಾಃ—ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ | ಊತಿಥಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಪಶ್ಚಾತ್ತಾತ್—ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಉತ ನಾ—ಅಲ್ಲದೇ | ಪುರಸ್ತಾತ್—ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಸಾಹಿ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನ ದಾತನಾಗಿರು. ನೀನು ಸ್ವರ್ಗವೀಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಮಾನವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು. ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

You, Soma, give us food from every side; you are the bestower of heaven; enter us, beholder of men; O Soma, rejoicing with your protecting powers, guard us from behind and before.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಸೋಮದೇವತಾಕವಾದ ಪಶುಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮನಾಡುವಾಗ ಅನುವಾಕ್ಯಾನುಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ-ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾ ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ದಿವಿ ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೭) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧)

ಪಿ ರಿ ತಿ ಕೆ

1 ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರುತಿಕಂಜಾರ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಯೋ ವಿಕಾಸಯತಿ ಹೃದ್ಗತಂ (ಶಾಂ) | ಸ ಪಾಯಾತ್ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗೋ ಹರಿಃ || 'ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ' ಇತಿ ದಶರ್ಚೆಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಸ್ಯಾರ್ಷನ್ಯಂದ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ—'ಅಭಿ ಪ್ರ ದಶ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಃ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತಚ್' ಇತಿ | ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ೪೮ ಸೂಕ್ತಗಳಾದ ಮೇಲೆ ನಾಲಖಿಲ್ಯವೆಂಬ ಭಾಗವಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ಸೂಕ್ತಗಳೂ ೮೦ ಋಕ್ಯುಗಳೂ ಇರುವವು. ಮೊದಲಿನ ಐದು ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನೇ ದೇವತೆಯು; ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಮುಷಿಯ ದಾನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೂ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರು (ಇನೇ ಋಕ್ಯಿನಲ್ಲಿ) ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಭತ್ತನೇ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಋಷಿಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇದಾರೆ.

ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣರು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಇತರ ಯಾವ ಭಾಷ್ಯವೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇದ್ದರೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. Max-Muller ಮೊದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಪಂಡಿತರೂ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಖಿಲ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ, ಶೇಷ ಎಂಬರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಗಳು ತ್ರೈತ್ತೀಯಸಂಹಿತೆ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರಶಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರಗಳೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಇವುಗಳ ಜೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇತರ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಂಭೀರತೆಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯೂ, ಪ್ರಾಚೀನತೆಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನವಾಡುವ ಪೂರ್ವಸಂಪ್ರದಾಯವು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಧ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ವರಗಳೂ, ಪದವಾಠವೂ ಇರುವುದು.

ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿದೇನೆ. ಆದರೆ ಪೂನಾನಗರದ ವೈದಿಕಸಂಶೋಧನಮಂಡಲದವರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವಾದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ 3ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 779ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂಚನೆ ಇದೆ—

ವಾರಾಣಸೀಸ್ಥ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತೃಪಾಠಶಾಲಾಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತೇ (ಜ್ಞ) ಸಂಜ್ಞಕಲಿಖಿತಪುಸ್ತಕೇ
ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಾನಾಂ ಭಾಷ್ಯಂ ಲಿಖಿತಮುಪಲಭ್ಯತೇ | ಪರಂ ತ್ವಿತರೇಷು ಸರ್ವೇಷು
ಪುಸ್ತಕೇಷುನುಪಲಂಭಾತ್ ನ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ಯೈಲ್ಯಾ ವಿಭಿನ್ನತ್ವಾಚ್ಚ ನೈತಸ್ಲಾಯಣಾಚಾರ್ಯಕೃತ-
ಮಿತಿ ವ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರತೀಯತೇ | ತಥಾಪ್ಯೇತದ್ವಿದುಷಾಮುಪಯೋಗಾಯ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಮತ್ಪಾತ್ರ-
ದೀಯತೇ |

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಿಸಯೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಪೃಷ್ಠಾ ಏತತ್ಪಾಠಶಾಲಾಧಿಕಾರಿಣಃ ಏವಂ ಲಿಖಂತಿ—ಏತದ್ಧತ್ತ-
ಲಿಖಿತಂ ಪಾಠಶಾಲಾಯಾಃ ಕೃತೇ ರೇವಾನಗರೇ ಕ್ರೀತಮಾಸೀತ್ | ತಸ್ಯ ಲೇಖನಂ
ಪುಣ್ಯಪತ್ತನ ಏವಾಭೂದಿತಿ ಶ್ರುಯತೇ | ಏತಲ್ಲಿಖಿತಪುಸ್ತಕಗತವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಭಾಷ್ಯಂ
ಕೇನ ವಿರಚಿತಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ ವಕ್ತುಮಶಕ್ಯಂ | ನ ಕೇನಾಪಿ ವಾರಾಣಸೀಸ್ಥೇನ ಪಂಡಿತೇಷ್ಯತ-
ದ್ವಿರಚಿತಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಮೇವ ||

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ
(ಜ್ಞ) ಎಂಬ ನಂಬರಿನ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ (ಕೈಬರಹದ) ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಗೃಹೀತವಾಗಿರುವುದು. ಇತರ ಯಾವ ಭಾಷ್ಯಪುಸ್ತಕ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಈ ಭಾಷ್ಯದ ಶೈಲಿಯು ಸಾಯಣ
ಭಾಷ್ಯಶೈಲಿಯಂತಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಈ ಭಾಷ್ಯವು ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೂ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದು ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಛೇದವೆ
ಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರು—
ಈ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕವು ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಾಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಪ್ರಸಕ್ತಪ್ರತಿಮನ್ನು
ರೇವಾನಗರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡದ್ದಾಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಪೂನಾನಗರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ
ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ಯಾರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾಯಿತೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಏನೊಂದು ಸಂಶಯವೂ
ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಪಂಡಿತರಿಂದಲೂ ವಿರಚಿತವಾದುದಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯ
ವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಬರೆದಿದಾರೆ.

|| ಪ್ರಥಮಸೂಕ್ತದ ಭಾಷ್ಯವು ||

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರುತಿಕಂಜಾರ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಯೋ ವಿಕಾಸಯತಿ ಹೃದ್ನಕಾಂ |
ಸ ಪಾಯಾತ್ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗೋ ಹರಿಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಹತ್ತು ಮುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವನೆಂಬುವನು ಮುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಭಿ ಪ್ರ ದತ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಃ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ
ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು.
ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೪೯

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ— ೪ || ವರ್ಗ—೧೪, ೧೫ ||

| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ |

| ಋಷಿ— ಪ್ರಸ್ಮಣ್ಣಃ ಕಾಣ್ಣಃ |

| ದೇವತಾ— ಇಂದ್ರಃ |

| ಛಂದಃ— ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) |

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಸುರಾಧಸಮಿಂದ್ರಮರ್ಚ ಯಥಾ ವಿದೇ |

ಯೋ ಜರಿತ್ಯೈಭ್ಯೋ ಮಘವಾ ಪುರೂವಸುಃ ಸಹಸ್ರೇಣೈವ ಶಿಕ್ಷತಿ || ೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಭಿ | ಪ್ರ | ವಃ | ಸುರಾಧಸಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಅರ್ಚ | ಯಥಾ | ವಿದೇ |

ಯಃ | ಜರಿತ್ಯೈಭ್ಯಃ | ಮಘವಾ | ಪುರೂವಸುಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೈವ | ಶಿಕ್ಷತಿ || ೧ ||

| ಛಾಂದಃ |

ಯುಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಪ್ರಸ್ಮಣ್ಣಃ ವಃ ಯುಷ್ಮಾಕಂ | ಬಹುವಚನಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಭಿ-
ಪ್ರಾಯೇಣ | ಯುಷ್ಮತ್ಸ್ವಾಮಿಭೂತಮಿಂದ್ರಮಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಚ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪೂಜಯ | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯಥಾ ವಿದೇ ವಿದ್ಯಾಂಸಂ ಸ್ವಗುರುಂ ಪೂಜಯಸಿ ತದ್ವತ್ | ಕೀದೃಶಂ | ಸುರಾಧಸಂ |
ಶೋಭನಂ ರಾಧೋ ಧನಂ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಕೋಽಸಾವಿಂದ್ರ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಯ ಇಂದ್ರಃ ಮಘವಾ
ಧನವಾನ್ ಪುರೂವಸುಃ ಬಹೂನಾಂ ವಾಸಯಿತಾ ಜರಿತ್ಯೈಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರೇಣೈವ ಅಪರಿಮಿತ-
ಮೇವ ಶಿಕ್ಷತಿ ದದಾತಿ | ಧನಾದಿಕಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅತ್ರ ಯಃಶಬ್ದೋಽವಧಾರಣಾರ್ಥಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೈವ
(? ಇವಶಬ್ದೋಽವಧಾರಣಾರ್ಥಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೈವ)

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಮಘವಾ— ಧನವಂತನೂ | ಪುರೂವಸುಃ—ಆನೇಕರಿಗೆ ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ
ಇಂದ್ರನು | ಜರಿತ್ಯೈಭ್ಯಃ—ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ | ಸಹಸ್ರೇಣೈವ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೇ | ಶಿಕ್ಷತಿ—
ದಾನಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಸುರಾಧಸಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುವೂ
ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯಥಾ ವಿದೇ—ವಿದ್ಯಾವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ | ಅಭಿ ಪ್ರಾರ್ಚ—
ಎದುರುಗೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಧನವಂತನೂ ಅನೇಕರಿಗೆ ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ ಯಾರು ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೇ ದಾನಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದ ಗುರುವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಎದುರುಗೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

That I may attain wealth I invoke Indra, Lord of precious wealth and sing his praise, Maghavan, Lord of abundance he gives to his worshippers thousands and thousands.

| ಸಂಹಿತಾದಾತಃ |

ಶತಾನೀಕೇವ ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ ಧೃಷ್ಟಯಾ ಹಂತಿ ವೃತ್ರಾಣಿ ದಾಶುಷೇ |

ಗಿರೇರಿವ ಪ್ರ ರಸಾ ಅಸ್ಯ ಪಿನ್ದಿರೇ ದತ್ರಾಣಿ ಪುರುಭೋಜಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕಾಽಇವ | ಪ್ರ | ಜಿಗಾತಿ | ಧೃಷ್ಟಯಾ | ಹಂತಿ | ವೃತ್ರಾಣಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಗಿರೇಽರಿವ | ಪ್ರ | ರಸಾಃ | ಅಸ್ಯ | ಪಿನ್ದಿರೇ | ದತ್ರಾಣಿ | ಪುರುಭೋಜಸಃ || ೨ ||

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಧೃಷ್ಟಯಾ ಶತ್ರುಧರ್ಷಣಶೀಲ ಇಂದ್ರಃ ಶತಾನೀಕೇವ ಆಸರಿನಿತಾನೈವ ರಿಪುಸೈನ್ಯಾನಿ ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಗಚ್ಛತಿ | ಸ್ವವಶೀಕರೋತಿ | ಕಿಂಚ ಯ ಇಂದ್ರಃ ದಾಶುಷೇ ಹವಿದರ್ಶತ್ರವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೃತ್ರಾಣಿ ಸಾಪಾನಿ ಶತ್ರೂನ್ ವಾ ಹಂತಿ ನಾಶಯತಿ | ತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪುರುಭೋಜಸಃ ಬದುಸಾಲಕಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ದತ್ರಾಣಿ ಹಿರಣ್ಯಾದೀನಿ ಧನಾನಿ | ದತ್ತಮತ್ರ ಹಿರಣ್ಯಂ ಮರುತ್ ದತ್ತಂ ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯನಾಮಸು ಸಾಶಾತ್ | ಪ್ರ ಪಿನ್ದಿರೇ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ತರ್ಪಯಂತಿ ಜಗತ್ | ಆತ್ರ ಧೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಗಿರೇರಿವ ಸರ್ವತಸ್ಯ ಮೇಘಸ್ಯ ವಾ ಸಂಬಂಧಿನೋ ಯಥಾ ರಸಾಃ ಜಲಾನಿ ಜಗತ್ ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ತದ್ಭತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಧೃಷ್ಟಯಾ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಶತಾನೀಕಾ ಇವ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ ನಾಯಕನಂತೆ | ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ—ವೈಭವದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಯಜಮಾನನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ |

ವೃತ್ತಾಣಿ—ಪಾಪಕರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಹಂತಿ—ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ರಸಾಃ—ಉದಕಗಳು | ಗಿರೀಃ
ಇವ—ಪರ್ವತದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬಂದು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ | ಪುರುಭೋಜಸಃ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಪಾಲಕನಾದ | ಅಸ್ಯ—
ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ದತ್ತಾಣಿ—ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಪತ್ತುಗಳು | ಪ್ರ ಪಿನ್ವಿರೇ—ಪ್ರವಹಿಸಿ ಬಂದು ಜಗತ್ತನ್ನು
ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ ನಾಯಕನಂತೆ ವೈಭವದಿಂದ ಸಂಚರಿಸು
ತ್ತಾನೆ. ಯಜಮಾನನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾಪಕರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರ್ವತದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ
ಬಂದ ಉದಕಪ್ರವಾಹಗಳು ಜಗತ್ತನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತೆ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರವಾಹರೂಪದಲ್ಲಿ
ಬಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

He is walking magistically as if Lord of hundred forces, for the
sacrificers he is killing Vritra, protector of many. Gifts proceeds from him as
streams spring out of a mountain.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಸುತಾಸ ಇಂದ್ರೋ ಮದಾ ಯೇ ಇಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ |

ಆಪೋ ನು ವಜ್ರಿನ್ವನ್ನೋಕ್ಯಂ ನಿ ಸರಃ ಪೃಣಂತಿ ಶೂರ ರಾಧಸೇ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಆ | ತ್ವಾ | ಸುತಾಸಃ | ಇಂದ್ರವಃ | ಮದಾಃ | ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ |

ಆಪಃ | ನು | ವಜ್ರಿನ್ | ಅನು | ಒಕ್ಯಂ | ಸರಃ | ಪೃಣಂತಿ | ಶೂರ | ರಾಧಸೇ || ೩ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯೇಂದ್ರ ಮದಾಃ ಹರ್ಷಕರಾಃ ಯೇ ಇಂದ್ರವಃ ಸೋಮಾಃ
ಸುತಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಸಂತಿ ತೇ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರೋಪೇತ ಹೇ ಶೂರ ಶೌರ್ಯಯುಕ್ತೇಂದ್ರ ಒಕ್ಯಂ
ಸಮವಯಿತುಮರ್ಹಂ (? ಸಮವೇತುಮರ್ಹಂ) ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾಪೃಣಂತಿ ಸರ್ವತಃ ಪೂರಯಂತಿ |
ಸ್ವರಸಪ್ರದಾನೇನ ತ್ವಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಥಂ | ಆಪೋ ನ ಸರಃ | ತಾ ಯಥಾ ಮಹಾಜಲಾ-
ತಯಂ ಪೂರಯಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಕಿಮರ್ಹಂ | ರಾಧಸೇ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಧನಲಾಭಾಯೆ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ — ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ಗಿರ್ವಣಃ — ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ | ವಜ್ರಿನ್ — ವಜ್ರಾಯುಧ ಧಾರಿಯೂ ಆದ ! ಇಂದ್ರ — ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಪಃ — ಉದಕಗಳು | ಓಕ್ಯಂ — ತಮ್ಮ ಗಮ್ಯಪ್ರದೇಶವಾದ ಸರಃ ಅನು ನ — ಸರಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ | ಮದಾಃ — ಮದಕರಗಳಾದ | ಯೇ ಇಂದ್ರವೇ — ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಸುತಾಸಃ — ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೋ ಅಂತಹ ಸೋಮರಸಗಳು | ರಾಧಸೇ — ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ | ತ್ವಾ — ನಿನ್ನನ್ನು ಸವಿಸಾಸಿಸಿ | ಅ ಸೃಣಂತಿ — ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉದಕಗಳು ತಮ್ಮ ಗಮ್ಯಪ್ರದೇಶವಾದ ಸರಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಮದಕರಗಳಾದ ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೋ ಅಂತಹ ಸೋಮರಸಗಳು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಲಿ.

English Translation.

Worshipable Indra, the exhilarating Soma is being effused for the hero, wielder of thunder-bolt; may abundance go to you as water fills its dwelling, the Lake.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ ಪ್ರತರಣಂ ವಿವಕ್ಷಣಂ ಮಧ್ವಃ ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಮಾಂ ಪಿಬ |

ಆ ಯಥಾ ಮಂದಸಾನಃ ಕಿರಾಸಿ ನಃ ಪ್ರ ಕ್ಷುದ್ರೇವ ತ್ಮನಾ ದೃಷತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ | ಪ್ರತರಣಂ | ವಿವಕ್ಷಣಂ | ಮಧ್ವಃ | ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಂ | ಈಂ | ಪಿಬ |

ಆ | ಯಥಾ | ಮಂದಸಾನಃ | ಕಿರಾಸಿ | ನಃ | ಪ್ರ | ಕ್ಷುದ್ರೇವ | ತ್ಮನಾ | ದೃಷತ್ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅನೇಹಸಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ಈಂ ಏನಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಕ್ಷುದ್ರತಂ | ಪ್ರತರಣಂ ಪ್ರವರ್ಧನಂ | ಪ್ರಪೂರ್ವಸ್ತಿರಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ | ವಿವಕ್ಷಣಂ ಅತಿಶಯೇನ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಮಧ್ವಃ ಮಧುನಃ ಸಕಾಶಾದಪಿ ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಂ ಸ್ವಾದುತಮಂ | ಕಮೇತಂ | ಯಸ್ಯ ಪಾನೇನ ಮಂದಸಾನಃ ಹವೀಂಷಿ ಸಂಭವಮಾನಸ್ತುಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಜಮಾನೇಭ್ಯಃ ಯಥಾ ಯಥಾವತ್ ಫಲಮಾಕಿರಾಸಿ ಕಾರ್ತೇಸ್ತುನೇನ

ವಿಕ್ಷಿಪಸಿ | ದದಾಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇಭ್ಯ ಇವ | ಧೃಷತ್ ಶತ್ರುಧರ್ಷಕಸ್ತ್ವಂ ತ್ಮನಾ ಆತ್ಮನಾ ಸ್ವಯಮೇವ
ಕ್ಷುದ್ರೇವ ದೀನೇಭ್ಯ ಇವ ತೇಭ್ಯೋ ಯಥಾ ಪ್ರ ದದಾಸಿ ತದ್ವತ್ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯ-
ಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ನೀನು | ತ್ಮನಾ—ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ | ಕ್ಷುದ್ರಾ
ಇವ ಪ್ರ—ದೀನದಂದ್ರರಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವಂತೆ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಮಂದಸಾನಃ—
ತೃಪ್ತನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೂ | ಆ ಕಿರಾಸಿ—ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಡುವೆಯೋ ಹಾಗೆ | ಅನೇಹಸಂ—
ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ | ಪ್ರತರಣಂ—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದುದೂ | ವಿವಕ್ಷಣಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ
ವಾದುದೂ | ಮಧ್ವಃ—ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ | ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಂ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ ಆದ | ಈಂ—
ಈ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ನೀನು, ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ದೀನದಂದ್ರರಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡುವಂತೆ, ಯಾವ ರೀತಿ ತೃಪ್ತನಾದ ನೀನು ನಮಗೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಡುವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ
ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ, ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Drink the sweet Soma, Sinless, salvation-giving and leader to heaven ;
when you are exhilarated you become proud and like kshudra give us desired
wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಃ ಸ್ತೋಮಮುಪ ದ್ರವದ್ಧಿಯಾನೋ ಅಶ್ವೋ ನ ಸೋತ್ಯಭಿಃ |

ಯಂ ತೇ ಸ್ವಧಾವನ್ಸ್ವದಯಂತಿ ಧೇನವ ಇಂದ್ರ ಕಸ್ತೇಷು ರಾತಯಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ಸ್ತೋಮಂ | ಉಪ | ದ್ರವತ್ | ಹಿಯಾನಃ | ಅಶ್ವಃ | ನ | ಸೋತ್ಯಭಿಃ |

ಯಂ | ತೇ | ಸ್ವಧಾವನ್ | ಸ್ವದಯಂತಿ | ಧೇನವಃ | ಇಂದ್ರ | ಕಸ್ತೇಷು | ರಾತಯಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಏಃ ಇಂದ್ರ ಸ ಭವಾನ್ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೈಃ ಸೋತ್ಯಭಿಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಕತ್ಯಭಿರಧ್ಯಯಾನ್-
ದಿಭಿರ್ಯತ್ಸಿಗ್ನಿಃ ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರವಿಶೇಷಂ ಆ ಆಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಉಪ ದ್ರವತ್ ಉಪಗಚ್ಛತು ಸಮಾಪಂ

ಪ್ರಾಪ್ನೋತು | ಕ ಇವ | ಹಿಯಾನಃ ಪ್ರೇರ್ಯಮಾಣಃ ಅಶ್ವೋ ನ ಅಶ್ವ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಅಭಿಲಷಿತಂ ದೇಶಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತದ್ವತ್ | ಹೇ ಸ್ವಧಾವನ್ ಅನ್ನವನ್ನಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾನಿ ಧೇನವಃ ತರ್ಪಕಾಣಿ ಕಣ್ವೇಷು ಅಸ್ತಾಷು ವರ್ತಮಾನಾನಿ ರಾತಯಃ ಹವಿರ್ದಾನಾನಿ ಯಂ ಶ್ವಾಂ ಸ್ವದಯಂತಿ ಸ್ವಾದಯಂತಿ | ತ್ವದುದರೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಶ್ವಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಭವಾನ್ ಉಪ ದ್ರವತ್ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಧಾವನ್—ಅನ್ನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ | ಕಣ್ವೇಷು—ಕಣ್ವವಂತೀಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ | ಧೇನವಃ—ಕ್ಷೀರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳೂ | ರಾತಯಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಹವಿರಾದಿಗಳೂ | ಯಂ—ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ವದಯಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ಹಿಯಾನಃ—ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ | ಅಶ್ವಃ ನ—ಅಶ್ವದಂತೆ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ನಃ ಸ್ತೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಪ ಆ ದ್ರವತ್—ಓಡಿ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಣ್ವವಂತೀಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷೀರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳೂ, ನಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಹವಿರಾದಿಗಳೂ ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವೋ ಅಂತಹ ನೀನು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಅಶ್ವದಂತೆ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿ ಬಾ.

English Translation.

Indra, Lord of food, the gifts you offered to us are making the Soma sweet, the effusers are invoking you ; come to it quickly running like a horse.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ ನ ವೀರಂ ನಮಸೋಪ ಸೇದಿಮು ವಿಭೂತಿಮಕ್ಷಿತಾವಸುಂ |

ಉದ್ರೀವ ನಜಿನ್ನವತೋ ನ ಸಿಂಚತೇ ಕ್ಷರಂತೀಂದ್ರ ಧೀತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ | ನ | ವೀರಂ | ನಮಸಾ | ಉಪ | ಸೇದಿಮು | ವಿಭೂತಿಂ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ |

ಉದ್ರೀವ | ನಜಿನ್ | ಅವತಃ | ನ | ಸಿಂಚತೇ | ಕ್ಷರಂತಿ | ಇಂದ್ರ | ಧೀತಯಃ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವೀರಂ ನಿಶೇಷೇಣ ಶತ್ರುಭಟಾನ್ ಪ್ರೇರಯಂತಂ ತ್ವಾಂ ನಮಸಾ ಹರ್ವಿಲಕ್ಷಣೇ-
ನ್ನಾನ್ನೇನ ಸಹ | ಯದ್ವಾ ನಮಸಾ ಪ್ರಹ್ಲೀಭಾವೇನ ಸಹ ಉಪ ಸೇದಿಮು ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ನುನೋ
ವಯಂ | ಕಮಿವ | ಉಗ್ರಂ ನ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಮಿವ | ತಂ ಯಥಾ ಕೇಚಿನ ದೀನಾಃ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ನು-
ವಂತಿ ತದ್ಭತ್ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ವಿಭೂತಿಂ ನಿವಿಧೈಶ್ಚಯೋಪೇತಂ | ಅಥವಾ ನಿವಿಧಭವನಸ್ವಭಾವಂ |
ಇಂದ್ರೋ ವಾಯಾಭಿಃ ಪುರುರೂಪ ಈಯತ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ರೂಪಂರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ
ಬಭೂವ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಂತರಾತ್ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ ಅಕ್ಷೀಣಧನಂ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ
ಸಿಂಚಿತೇ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಸೇಕ್ತೇ ತುಭ್ಯಂ ತ್ವದರ್ಥಂ ಧೀತಯಃ ಅಸ್ತದಂಗುಲಯಃ ಕ್ಷರಂತಿ ಸ್ರವಂತಿ
ಸೋಮರಸಂ | ಕ ಇವ | ಉದ್ರೀವ | ಉದಕಾನ್ (? ಉದಕವಾನ್) ಅವತೋ ನ ಕೂಪ ಇವ | ಸ
ಯಥಾ ಸಸ್ಯಾದಿಸೇಕ್ತೇ ಜಲಂ ಕ್ಷರತಿ ತದ್ಭತ್ | ಅತ್ರ ಇವಶಬ್ದೋಽನರ್ಥಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ವಿಭೂತಿಂ—ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನೂ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ—ನಾಶರಹಿತವಾದ
ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಉಗ್ರಂ ನ—ಅಶಕ್ತರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನನ್ನು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ
ಸಮಾಪಿಸುವಂತೆ | ನಮಸಾ—ನಮಃಸ್ವಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ (ವಿನಯದಿಂದ) | ಉಪ ಸೇದಿಮು—ಸಮಾಪಿಸಿ
ಮರೆಹೋಗುತ್ತೇನೆ | ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅವತಃ—
ಜಾವಿಯು (ಬುಗ್ಗೆಯು) | ಉದ್ರೀ ಇವ—ನೀರನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಂತೆ | ಧೀತಯಃ—
ನಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು | ಸಿಂಚಿತೇ—ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲದಾತ್ಮವಾದ ನಿನಗಾಗಿ | ಕ್ಷರಂತಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶಕ್ತರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನನ್ನು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಸಮಾಪಿಸುವಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಐಶ್ವರ್ಯ
ವಂತನೂ, ನಾಶರಹಿತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ನಮಸ್ವಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿನಯದಿಂದ
ಸಮಾಪಿಸಿ ಮರೆಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬುಗ್ಗೆಯು ನೀರನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ
ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಹಾಗೆ, ನಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲದಾತ್ಮವಾದ ನಿನಗಭಿಮುಖ
ವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

We shall now go to Indra with salute he is covered with Vibhuti, Lord
of inexhaustible wealth ; ferocious hero, wielder of thunder-bolt as a gushing
fountain rushes forth so do our prayers spring forth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ಧ ನೂನಂ ಯದ್ವಾ ಯಜ್ಞೇ ಯದ್ವಾ ಸೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ |

ಅತೋ ನೋ ಯಜ್ಞಮಾಶುಭಿರ್ಮಹೇಮತ ಉಗ್ರ ಉಗ್ರೇಭಿರಾ

ಗಹಿ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯತ್ | ಹ | ನೂನಂ | ಯತ್ | ವಾ | ಯಜ್ಞೇ | ಯತ್ | ವಾ | ಸೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅಧಿ |

ಅತಃ | ನಃ | ಯಜ್ಞಂ | ಆಶುಭಿಃ | ಮಹೇಮತೇ | ಉಗ್ರಃ | ಉಗ್ರೇಭಿಃ | ಅ | ಗಹಿ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಪೂಜಾಸಕ್ತಬುದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಧ ಯತ್ರ ಕ್ವಚಿತ್ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷೇ ನೂನಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ವರ್ತಸೇ | ಯತ್ ಯತ್ರ ವಾ ಯಜ್ಞೇ ಅಧ್ಯರೇ ವರ್ತಸೇ | ಯತ್ ಯತ್ರ ವಾ ಸೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ ಅಧಿಕಂ ವರ್ತಸೇ | ಅತಃ ಅಸ್ಮಾತ್ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾತ್ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಸ್ತ್ವಂ ಉಗ್ರೇಭಿಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲೈಃ ಅಶುಭಿಃ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಭಿರಶ್ವೈಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಂ ಅ ಗಹಿ ಆಗಚ್ಛು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹೇಮತೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ನೀನು | ಯತ್ ಹ—ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ | ನೂನಂ—ಖಂಡಿತ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ | ಆಶುಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದವೂ | ಉಗ್ರೇಭಿಃ—ಬಹಳ ಬಲವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಅ ಗಹಿ—ದಯನಾಡು | ಯದ್ವಾ—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಯಜ್ಞೇ—ಇತರರ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯದ್ವಾ—ಅಥವಾ | ಸೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ—ಸೃಥಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿದಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಅತಃ—ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಾ.

| ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ನೀನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ ಖಂಡಿತ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ ಬಹಳ ಬಲವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ದಯನಾಡು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇತರ ಯಾವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಸೃಥಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿದಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಾ.

English Translation.

Wherever you may be now, ferocious, noble Indra, whether in the ether or in the earth, do come from there to this our rite with speedy and ferocious horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಜಿರಾಸೋ ಹರಯೋ ಯೇ ತ ಆಶವೋ ವಾತಾ ಇವ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ |

ಯೇಭಿರಪತ್ಯಂ ಮನುಷಃ ಪರೀಯಸೇ ಯೇಭಿರ್ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವದ್ವಶೇ || ೮ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಜಿರಾಸಃ | ಹರಯಃ | ಯೇ | ತೇ | ಆಶವಃ | ವಾತಾಃ ಇವ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ |

ಯೇಭಿಃ | ಅಪತ್ಯಂ | ಮನುಷಃ | ಪರೀಯಸೇ | ಯೇಭಿಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಸ್ವಃ | ದ್ವಶೇ || ೮ ||

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಯೇ ಹರಯಃ ಆಶ್ವಾಃ ವಾತಾ ಇವ ವಾಯವ ಇವ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸಂಗಚ್ಛವಾನಾಃ ಸಂತಿ | ಶೀಘ್ರಶಾಸ್ತ್ರೇ ಪುನಃ | ಅಜಿರಾಸಃ ತತ್ರೋನ್ ಕ್ಷಿಪಂತಃ ಆಶವಃ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಶ್ಚ | ಯೇಭಿಃ ಯೈರಶ್ವೈಃ ಮನುಷಃ ಮನೋಃ ಅಪತ್ಯಂ ಅಪತನಹೇತುಂ ಯಜಮಾನಂ ಪರೀಯಸೇ ಸರ್ವತ ಆಗಚ್ಛಸಿ ಯೇಭಿಃ ಯೈಶ್ಚಾಶ್ವೈಃ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವಃ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಲೋಕಂ ದ್ವಶೇ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಸಿ ತೈರಾ ಗಹಿ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ | ಯೇ—ಯಾವ | ಹರಯಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳು | ಅಜಿರಾಸಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರುಳಿಸುವವಾಗಿಯೂ | ಆಶವಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ | ವಾತಾ ಇವ—ವಾಯುಗಳಂತೆ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವವೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಮನುಷಃ—ಮನುವಿನ | ಅಪತ್ಯಂ—ಪುತ್ರರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿಗೆ | ಪರೀಯಸೇ—ಹೋಗುವೆಯೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸ್ವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ | ದ್ವಶೇ—ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯೋ (ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಾ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಯಾವ ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರುಳಿಸುವವಾಗಿಯೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ, ವಾಯುಗಳಂತೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವವೋ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಾ.

English Translation.

Your horses named Hari have the speed of winds and are vanquishers of enemies, with that help you go to men and go to the earth overgrown with many things born.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಸ್ತು ಈಮಹ ಇಂದ್ರ ಸುಮ್ಮಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಯಥಾ ಪ್ರಾವೋ ಮಘವನ್ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ ಯಥಾ ನೀಪಾತಿಥಿಂ ಧನೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಃ | ತೇ | ಈಮಹೇ | ಇಂದ್ರ | ಸುಮ್ಮಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಯಥಾ | ಪ್ರ | ಅವಃ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ | ಯಥಾ | ನೀಪಾತಿಥಿಂ | ಧನೇ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಧನೇ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ ಏತನ್ನಾಮಕಯುಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಚ ಪ್ರಕಾರೇಣ ನೀಪಾತಿಥಿಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮ್ಯುಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಏತಾವತಃ ಇಯದೇವ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ಗೋಮತಃ ಗವಾಶ್ವಾದ್ಯುಪೇತಂ ಸುಮ್ಮಸ್ಯ ಸುಖಂ ಈಮಹೇ ಯಾಚಾಮಹೇ ವಯಂ ಕಣ್ವಾಃ | ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಯುಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧನೇ—ಧನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ—ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು | ಪ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ನೀಪಾತಿಥಿಂ—ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏತಾವತಃ—ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದೂ | ಗೋಮತಃ—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ಸುಮ್ಮಸ್ಯ—ಸುಖವನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಛಾಂದೋರ್ಥಃ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ನೀನು ಯಾವ ರೀತಿ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಗೂ ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಗೂ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದೂ ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ (ಧನರೂಪವಾದ) ಸುಖವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Give us wealth, cattle, we solicit of you Maghavan, because you did help Medhatithi and Nipatithi in their obtaining of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಕಣ್ವೇ ಮಘವನ್ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ ಯಥಾ ಪಕ್ವೇ ದಶವ್ರಜೇ |

ಯಥಾ ಗೋಶರ್ಯೇ ಅಸನೋಋಜಿಶ್ವನೀಂದ್ರ ಗೋಮದ್ಧಿರಣ್ಯ
ವತ್ || ೧೦ ||

|| ಪದಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಣ್ವೇ | ಮಘವನ್ | ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ | ಯಥಾ | ಪಕ್ವೇ | ದಶವ್ರಜೇ |

ಯಥಾ | ಗೋಶರ್ಯೇ | ಅಸನೋಃ | ಋಜಿಶ್ವನಿ | ಇಂದ್ರ | ಗೋಮತ್ | ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಣ್ವೇ ಏತನ್ನಾನ್ನಿ ಮಪ್ರಿಕರಿ
ಗೋಮತ್ ಗವೋಪೇತಂ ಹಿರಣ್ಯವತ್ ಕಾಂಚನೋಪೇತಂ ಚ ಸುಮ್ಮಂ ಅಸನೋಃ ದತ್ತವಾನಸಿ |
ಯಥಾ ಚ ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯಥಾ ಚ ಪಕ್ವೇ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯಥಾ ಚ
ದಶವ್ರಜೇ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕೇ ನೃಪೇ ಯಥಾ ಚ ಗೋಶರ್ಯೇ ಏತನ್ನಾನ್ನಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯೇ ಯಥಾ ಚ ಋಜಿಶ್ವನಿ
ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕೇ ರಾಜನಿ ಗವಾದ್ಯುಪೇತಂ ಸುಮ್ಮಮಸನೋಃ ಏತಾವದೀಮಹೇ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ
ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಮಘವನ್ - ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ - ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ - ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ |
ಕಣ್ವೇ - ಕಣ್ವುಮುಷಿಗೂ | ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ - ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಯಥಾ - ಯಾವ ರೀತಿ | ಪಕ್ವೇ -
ಪಕ್ವನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ದಶವ್ರಜೇ - ದಶವ್ರಜನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಯಥಾ - ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೋಶರ್ಯೇ -
ಗೋಶರ್ಯನೆಂಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೂ | ಋಜಿಶ್ವನಿ - ಋಜಿಶ್ವನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಗೋಮತ್ - ಗೋಯುಕ್ತ
ವಾದುದೂ | ಹಿರಣ್ಯವತ್ - ಸುವರ್ಣಮಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ಅಸನೋಃ - ಕೊಟ್ಟಿಯೇ |
(ಆದನ್ನೇ ನಾವೂ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕಣ್ವುಮುಷಿಗೂ, ತ್ರಸದಸ್ಯ, ಪಕ್ವ, ದಶವ್ರಜ, ಗೋಶರ್ಯ,
ಋಜಿಶ್ವ ಎಂಬ ರಾಜರಿಗೂ, ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಯೇ ಆದೇ
ರೀತಿ ನಮಗೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Maghavan because you gave wealth in gold and cattles, to Kanwas Trasadasyu, Paktha, Dasavraja, Gosarya and Rijiswan.

ಐವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೨)

ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಇತಿ ದಶರ್ಚಿಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪುಷ್ಪಿಗೋರಾರ್ಷಮೈಂದ್ರಂ |
ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಇತಿ | ಕಣ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಯುಷಿಃ | ಇಂದ್ರೋ
ದೇವತಾ | ಆಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ
ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ
ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೦

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೨)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ— ೧೬, ೧೭ ||

| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ |

| ಋಷಿ—ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ |

| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ |

| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ |

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಸುರಾಧಿಸನುರ್ಚಾ ಶಕ್ರಮುಭಿಷ್ಟಯೇ |

ಯಃ ಸುನ್ವತೇ ಸ್ತುವತೇ ಕಾವ್ಯಾಂ ನಸು ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಮಂಹತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸು | ಶ್ರುತಂ | ಸುರಾಧಸಂ | ಅರ್ಚೆ | ಶಕ್ರಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ |

ಯಃ | ಸುನ್ವತೇ | ಸ್ತುವತೇ | ಕಾಮ್ಯಂ | ವಸು | ಸಹಸ್ರೇಣಿವ | ಮಂಹತೇ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಪುಷ್ಪಿಗೋ ಶ್ವಂ ಅಭಿಷ್ಟಯೇ ಅಭಿಲಷಿತಸಿದ್ಧಯೇ ತಂ | ಶಕ್ರಂ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಶಕ್ತಮಿಂದ್ರಂ ಸು ಸುಷ್ಮ ಯಥಾ ತಥಾ ಪ್ರ ಅರ್ಚೆ ಪ್ರಕರ್ಷಣ ಪೂಜಯ | ಕೀದೃಶಂ | ಶ್ರುತಂ ವಿಖ್ಯಾತಂ ಸುರಾಧಸಂ ಶೋಭನಧನೋಪೇತಂ | ತಂ ಕಂ | ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸುನ್ವತೇ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಸ್ತುವತೇ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಕಾಮ್ಯಂ ಕಾಮಿನಂ (? ಕಮನೀಯಂ) ವಸು ಧನಂ ಸಹಸ್ರೇಣಿವ ಅಸಂಖ್ಯಾತಮೇವ ಮಂಹತೇ ದದಾತಿ ತಂ | ಮಂಹತಿ-ದಾರ್ಶನಾರ್ಥಃ | ದಾನಕರ್ಮಸು ತತ್ಪಾಠಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸುನ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವವನಿಗೂ | ಸ್ತುವತೇ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ | ಕಾಮ್ಯಂ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಸಹಸ್ರೇಣಿವ—ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ | ಮಂಹತೇ—ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಶ್ರುತಂ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ | ಸುರಾಧಸಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಶಕ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಪ್ರ ಅರ್ಚೆ—ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

Desiring wealth I worship Shakra, Lord of precious wealth, he gives, wealth in thousands to the worshipper and effuser.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕಾ ಹೇತಯೋ ಅಸ್ಯ ದುಷ್ಟರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮಿಷೋ ಮಹೀಃ |

ಗಿರಿರ್ನ ಭುಜ್ಮಾ ಮಘವತ್ಸು ಪಿನ್ವತೇ ಯದೀಂ ಸುತಾ ಅಮಂದಿಷುಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತೃ^ಅನೀ^{ಕಾಃ} | ಹೇ^{ತಯಃ} | ಅ^{ಸ್ಯ} | ದು^{ಸ್ತ}ರಾಃ | ಇಂ^{ದ್ರ}ಸ್ಯ | ಸಂ^ಽಇ^{ಷಃ} | ಮ^{ಹೀಃ} |

ಗಿ^{ರಿಃ} | ನ | ಭು^{ಜ್ಞಾ} | ಮ^ಘವ^{ತ್}ಸು | ಪಿ^{ನ್ವ}ತೇ | ಯ^{ತ್} | ಈ[ಂ] | ಸು^{ತಾಃ} | ಅ^{ಮಂ}ದಿ^{ಷುಃ} || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತಾ ಅಭಿಷುತಾಃ ಸೋಮಾ ಯದ್ಯದಾ ಈನೇನಮಿಂದ್ರಂ ಅಮಂದಿಷುಃ ಅಮಾದಯನ್ ತದಾ ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಹೇತಯಃ ಹನನಸಾಧನಾನ್ಯಾಯುಧಾನಿ ಮಘವತ್ಸು ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಧನವತ್ಸು ಯಜಮಾನೇಷು ಪಿನ್ವತೇ | ಶದೀಯಶತ್ರುಧನಾನಿ ತೇಷು ಸಮಸ್ಯ ತಾನ್ ಪ್ರೀಣಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಇವ | ಭುಜ್ಞಾ ಗಿರಿರ್ನ ಪಾಲಕೋ ಮೇಘ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಭುವಿ ಜಲಾನಿ ಸಮಸ್ಯ ತಾಂ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತದ್ವತ್ | ಶತ್ರುಧನಾಹರಣಂ ತು “ಶತ್ರೋಯತಾಮಾ ಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ” (ಋ. ಸಂ. ೫-೪-೫) ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ಕೇದ್ಯಶೋ ಹೇತಯಃ | ಶತಾನೀಕಾಃ | ಶತಮಪರಿಮಿತಾನಿ ಅನೀಕಾನಿ ಮುಖಾನಿ ಯಾಸಾಂ ತಾಃ | ಸರ್ವತೋಮುಖಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತ ಏವ ದುಸ್ತರಾ ದುರ್ನಿನಾಯಾರ್ಥಃ | ಸಮಿಷಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಇಟ್ ಅನ್ನಂ ಯಾಭ್ಯಸ್ತಾಃ | ಮಹೀಃ ಮಹತ್ಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್-ಯಾವಾಗ | ಸುತಾಃ-ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಈಂ-ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಮಂದಿಷುಃ-ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುವುದೋ ಆಗ | ಭುಜ್ಞಾ-ಪಾಲಕವಾದ | ಗಿರಿಃ ನ-ಮೇಘವು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಉದಕವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತೆ | ಅಸ್ಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ-ಈ ಇಂದ್ರನ | ಶತಾನೀಕಾಃ-ನೂರಾರು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವೂ | ದುಸ್ತರಾಃ-ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದವೂ | ಸಮಿಷಃ-ಪೂರ್ಣವಾದ ಅನ್ನಯುಕ್ತವಾದವೂ | ಮಹೀಃ-ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಹೇತಯಃ-ಆಯುಧಗಳು | ಮಘವತ್ಸು-ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಧನವುಳ್ಳ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ | ಪಿನ್ವತೇ-ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಯಾವಾಗ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೋ ಆಗ ಜಗತ್ಪಾಲಕವಾದ ಮೇಘವು ಹೇಗೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ತುಂಬುವುದೋ ಹಾಗೆ ಈ ಇಂದ್ರನ ನೂರಾರು ಮುಖವುಳ್ಳವೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ನಯುಕ್ತವಾದವೂ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಆಯುಧಗಳು ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಧನವುಳ್ಳ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

Of immeasurable Indra, your weapons are hundreds and food abundant when the effused Soma exhilarates him then being food-giver lika a mountain delights the wealthy.

। ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ।

ಯದೀಂ ಸುತಾಸ ಇಂದ್ರೋಽಭಿ ಪ್ರಿಯಮಮಂದಿಷುಃ ।

ಆಪೋ ನ ಧಾಯಿ ಸವನಂ ಮ ಆ ವಸೋ ದುಘಾ ಇವೋಪ ದಾಶುಷೇ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯತ್ | ಈಂ | ಸುತಾಸಃ | ಇಂದ್ರವಃ | ಅಭಿ | ಪ್ರಿಯಂ | ಅಮಂದಿಷುಃ |

ಆಪಃ | ನ | ಧಾಯಿ | ಸವನಂ | ಮೇ | ಆ | ವಸೋ ಇತಿ | ದುಘಾಃ ಇವ | ಉಪ | ದಾಶುಷೇ ॥ ೩ ॥

। ಛಾಂಕಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಯದಾ ಸುತಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಇಂದ್ರವಃ ಸೋಮಾಃ ಯಂ (? ಪ್ರಿಯಂ) ವಲ್ಲಭಂ ಈಂ ಏನಂ ತ್ವಾಂ ಅಭಿ ಅಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಅಮಂದಿಷುಃ ಅನಾದಯನ್ | ತದಾ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ಮದರ್ಥಂ ಸವನಂ ಯಜ್ಞಃ ಉಪಗಮ್ಯ ಆ ಧಾಯಿ ಕಾರ್ತೇಸ್ತೋನ ಸಫಲೀಕೃತಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಆಪೋ ನ | ತಾ ಯಥಾ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿನಾ ಸಫಲೀಕೃತಿಯಂತೇ ತದ್ವತ್ | ಅಪರೋ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ದುಘಾ ಇವ | ಹವಿರ್ದುಘಾ ಧೇನವೋ ಯಥಾ ಸಾಂನಾಯ್ಯಸೇವನಾದಿನಾ ಸಫಲೀಕೃತಿಯಂತೇ ತದ್ವತ್ ಸೋಮಪಾನಾದಿನಾ ಯಜ್ಞಃ ಸಫಲೀಕೃತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತಾಸಃ—ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ | ಇಂದ್ರವಃ—ಸೋಮರಸಗಳು | ಪ್ರಿಯಂ—ಪ್ರಿಯಕಾರಕನಾದ | ಈಂ ಅಭಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದು | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅಮಂದಿಷುಃ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ | ಆಪಃ ನ—ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉದಕಗಳಂತೆಯೂ | ದುಘಾ ಇವ—ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಂತೆಯೂ | ಮೇ ಸವನಂ—ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು | ಉಪ—ಸಮೀಪಿಸಿ | ಆ ಧಾಯಿ—ನನ್ನ ಉದ್ದಿಶ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

॥ ಛಾಂಕಂ ॥

ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳು ಜಗತ್ಪ್ರಿಯಕಾರಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉದಕಗಳಂತೆಯೂ, ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಂತೆಯೂ ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ನನ್ನ ಉದ್ದಿಶ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

When the effused Soma has exhilarated Indra the giver of dwellings, I offer you Soma like water—you are like the milch cow to your worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ ವೋ ಹವಮಾನಮೂತಯೇ ಮಧ್ವಃ ಕ್ಷರಂತಿ ಧೀತಯಃ |

ಆ ತ್ವಾ ವಸೋ ಹವಮಾನಾಸ ಇಂದವ ಉಪ ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ದಧಿರೇ || ೪ ||

|| ಽದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ | ವಃ | ಹವಮಾನಂ | ಊತಯೇ | ಮಧ್ವಃ | ಕ್ಷರಂತಿ | ಧೀತಯಃ |

ಆ | ತ್ವಾ | ವಸೋ | ಇತಿ | ಹವಮಾನಾಸಃ | ಇಂದವಃ | ಉಪ | ಸ್ತೋತ್ರೇಷು | ದಧಿರೇ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ವಃ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನ್ಯಃ ಧೀತಯೋಽಂಗುಲಯಃ ಊತಯೇ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಹವಮಾನಂ ಸ್ತೂಯಮಾನಮಿಂದ್ರಮುದ್ಧಿತ್ಯ ಮಧ್ವಃ ಮಧುರರಸಂ ಸೋಮಂ ಕ್ಷರಂತಿ | ಕೀದೃಶಂ | ಅನೇಹಸಂ | ನ ಆಹನ್ಯತ ಇತ್ಯನೇಹಃ ತಂ | ಶತ್ರುಭಿರನಭಿಭಾವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತೇರಿಂದ್ರ ಹವಮಾನಾಸಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಾಃ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಉಪ ಸಮೀಪೇ ಆ ದಧಿರೇ ಆಖಿಮುಖ್ಯೇನ ಸ್ಥಾಪಿತವಂತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಧೀತಯಃ—ಅಂಗುಲಿಗಳು | ಊತಯೇ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಹವಮಾನಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಅನೇಹಸಂ—ದೋಷರಹಿತವಾದುದು | ಮಧ್ವಃ—ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತವಾದುದು ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಕ್ಷರಂತಿ—ಹಿಂಡುತ್ತವೆ | ವಸೋ—ವಸತಿ ದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹವಮಾನಾಸಃ—ಸ್ತುತೃರ್ಹವಾದ | ಇಂದವಃ—ಸೋಮರಸಗಳು | ಸ್ತೋತ್ರೇಷು—ಸ್ತುತಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ | ತ್ವಾ ಉಪ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ | ಆ ದಧಿರೇ—ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ದೋಷರಹಿತವಾದುದು, ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತವಾದುದು ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತವೆ. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತೃರ್ಹವಾದ ಸೋಮರಸಗಳು ಸ್ತುತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

Worshippers, for your protection all righteous actions are dropping sweets in invocation of Indra. Giver of dwelling, Soma being effused goes to you.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಆ ನಃ ಸೋಮೇ ಸ್ವಧ್ವರ ಇಯಾನೋ ಅತ್ಯೋ ನ ತೋಶತೇ ।

ಯಂ ತೇ ಸ್ವದಾವನ್ ಸ್ವದಂತಿ ಗೂರ್ತಯಃ ಪೌರೇ ಛಂದಯಸೇ ಹವಂ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಆ | ನಃ | ಸೋಮೇ | ಸ್ವಧ್ವರೇ | ಇಯಾನಃ | ಅತ್ಯಃ | ನ | ತೋಶತೇ |

ಯಂ | ತೇ | ಸ್ವದಾವನ್ | ಸ್ವದಂತಿ | ಗೂರ್ತಯಃ | ಪೌರೇ | ಛಂದಯಸೇ | ಹವಂ || ೫ ||

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಂಬಂಧಿನಿ ಸ್ವಧ್ವರೇ ಶೋಭನಯಜ್ಞೇ ಸೋಮೇ ಸೋಮು-
ಪಾನೇ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಅತ್ಯೋ ನ ಸತತಗಮನಶೀಲೋಽಶ್ವ ಇವ ಇಯಾನಃ ಗಚ್ಛಂತಿಂ ದ್ರಃ ಆ
ತೋಶತೇ ಅಸ್ಮಚ್ಛ್ರೋನ್ ಹಿನಸ್ತಿ | ಶೋಶತಿವಧಕರ್ಮಾ | ನಿಶೋಶತೇ ನಿಬರ್ಹಯತಿ ಇತಿ
ವಧಕರ್ಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕೃತ್ಯ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಸ್ವದಾವನ್ ಆಸ್ವಾದನಕುಕಲೇಂದ್ರ
ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಗೂರ್ತಯಃ ಉದ್ಯತಾಃ ಸ್ತುತಯಃ ಯಂ ತ್ವಾಂ ಸ್ವದಂತಿ ಆತ್ಮಾನಮಾಸ್ವಾದಯಂತಿ
ಸ ತ್ವಂ ಪೌರೇ ಪುರಜನಸಮೂಹೇ ಹವಮಾತ್ಮನಃ ಸ್ತುತಿಂ ಛಂದಯಸೇ ಕಾಮಯಸೇ | ಯತ್ಪ್ರೀತಿಃ
ಸ್ವಸ್ತುತಿಃ ಕರ್ತವ್ಯೇತೈಃ ಛಂದಯಸೇ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸ್ವಧ್ವರೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ | ಸೋಮೇ—ಸೋಮಪಾನದ
ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಅತ್ಯಃ ನ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವದಂತೆ | ಇಯಾನಃ—ಸಂಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರನು | ಆ ತೋಶತೇ—
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸ್ವದಾವನ್—ಆಸ್ವಾದನಕುಕಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಂ—
ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿವ | ಗೂರ್ತಯಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ಸ್ವದಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದೋ
ಅಂತಹ ನೀನು | ಪೌರೇ—ಮುತ್ತಿಗಾದಿ ಪುರಜನರ ನಡುವೆ | ಹವಂ—ಸ್ತುತಿಯೊಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು |
ಛಂದಯಸೇ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವದಂತೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಸ್ವಾದನಕುಶಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುವೋ ಅಂತಹ ನೀನು ಋತ್ವಿಗಾದಿ ಪುರಜನರ ನಡುವೆ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Indra being invoked to our good rite is going like a horse ; relishing Indra, your worshippers are sweetening this Soma. Honour invocation of the Sons of Puru.

|| ಸ. ಹಿಂಸಾರಃ ||

ಪ್ರ ವೀರಮುಗ್ರಂ ವಿವಿಚಂ ಧನಸ್ಪೃತಂ ವಿಭೂತಿಂ ರಾಧಸೋ ಮುಹಃ |

ಉದ್ರೀವ ವಜ್ರಿನ್ವವತೋ ವಸುತ್ವನಾ ಸದಾ ಪೀಪೇಥ ದಾಶುಷೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ವೀರಂ | ಉಗ್ರಂ | ವಿವಿಚಂ | ಧನಸ್ಪೃತಂ | ವಿಭೂತಿಂ | ರಾಧಸಃ | ಮುಹಃ |

ಉದ್ರೀವ | ವಜ್ರಿನ್ | ಅವತಃ | ವಸುತ್ವನಾ | ಸದಾ | ಪೀಪೇಥ | ದಾಶುಷೇ || ೬ ||

|| ಛಾಂ. ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವೀರಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಶತ್ರುಣಾಂ ಸ್ರೇರಯಿತಾರಂ ಮುಹಃ ಮುಹತ್ ರಾಧಸಃ ರಾಧೋ ಧನಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠಾ | ಪ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ಯಾಚಾಮಿ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಉಗ್ರಮುದ್ಗೋಣಬಲಂ ವಿವಿಚಂ ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಯೋರ್ವಿವೇಕ್ತಾರಂ ಧನಸ್ಪೃತಂ ಧನದಾತಾರಂ ವಿಭೂತಿಂ ವಿವಿಧೈಶ್ವರ್ಯೋರ್ಪೇತಾನ್ (? ಪೇತಂ) ಯತಃ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಾಶುಷೇ ಹವಿಷಾಂ ದಾತಾರಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಚತುರ್ಥಿ | ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ವಸುತ್ವನಾ ಧನದಾನೇನ ಪೀಪೇಥ ಆಸ್ವಾಯಯಿಸಿ | ವರ್ಧಯಿಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಇವ | ಉದ್ರೀವ ಅವತಃ ಉದಕವಾನ್ ಕೂಪ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಉದಕದಾನೇನ ಜಗದಾಸ್ವಾಯಯಿತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ಉಗ್ರಂ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ವಿವಿಚಂ—ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನರಿತವನೂ | ಧನಸ್ಪೃತಂ—ಧನದಾತೃವೂ | ವಿಭೂತಿಂ—ಐಶ್ವರ್ಯೋಪೇತನೂ ಆದ

ಇಂದ್ರನಿಂದ | ಮಹಾಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸಃ—ಧನವನ್ನು | ಪ್ರೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಜ್ರಿನ್—
ಪಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಅವತಃ—ಬುಗ್ಗೆಯು | ಉದ್ರೀ ಇವ—
ಉದಕವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ | ದಾತುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ |
ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವಸುತ್ಸನಾ—ಧನದಾನದಿಂದ | ಪೀಪೇಥ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನರಿತವನೂ, ಧನದಾತೃವೂ,
ಐಶ್ವರ್ಯೋಪೇತಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬುಗ್ಗೆಯು ಉದಕವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ, ನೀನು
ಧನಪ್ರದಾನದಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation

We worship Indra, hero, ferocious, speedy, pleasing by gifts of
wealth and having abundance of Vibhuti, wielder of thunder-bolt, like a well.
do you with spreading wealth drink Soma like water for the wel-being of your
worshipper.

! ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ !

ಯದ್ಧ ನೂನಂ ಪರಾವತಿ ಯದ್ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದಿವಿ |

ಯುಜಾನ ಇಂದ್ರ ಹರಿಭಿರ್ಮಹೇಮತ ಯುಷ್ವ ಯುಷ್ವೇಭಿರಾ ಗಹಿ || ೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯತ್ | ಹ | ನೂನಂ | ಪರಾವತಿ | ಯತ್ | ವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ದಿವಿ |

ಯುಜಾನಃ | ಇಂದ್ರ | ಹರಿಭಿಃ | ಮಹೇಮತೇ | ಯುಷ್ವಃ | ಯುಷ್ವೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ || ೭ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಪೂಜಾಸಕ್ತಬುದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಧ ಯತ್ರ ಕೃಚಿತ್ ಪರಾವತಿ ದೂರದೇಶೇ
ನೂನಂ ನಿಕ್ಷಿಪಂತಂ ವರ್ತಸೇ | ಯದ್ವಾ ಯತ್ರ ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಭುವಿ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ವಾ ವರ್ತಸೇ |
ಅಸ್ಮಾತ್ ಸ್ತುನನಿಶೇಷಾತ್ ಯುಷ್ವಃ ಮಹದ್ಭಿಃ ಹರಿಭಿಃ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಾಕೃರತ್ತೈಃ ರಥಂ ಯುಜಾನಃ
ಯುಕ್ತಂ ಕುರ್ವಾಣಃ ಯುಷ್ವಃ ಮಹಾಂಸ್ತುವಾ ಗಹಿ ಆಗಚ್ಛಾಸ್ತದ್ಯಜ್ಞಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಮಹೇಮತೇ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೊನಂ—ಈಗ | ಯದ್ಧ—
ಒಂದು ವೇಳೆ | ಸರಾವತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರಪ್ರದೇಶವಾದ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯದ್ವಾ—
ಅಥವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ (ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ) | ಯಷ್ಟಃ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ನೀನು |
ಋಷೇಭಿಃ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಹರಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಯುಜಾನಃ—ಕೂಡಿಕೊಂಡು |
ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೂರಪ್ರದೇಶವಾದ
ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದ ನೀನು ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ
ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Loving, noble Indra whether you be away or in this earth or in the
heaven come harnessing the loving horses, in your chariot.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ರಥಿರಾಸೋ ಹರಯೋ ಯೇ ತೇ ಅಸ್ರಿಧ ಓಜೋ ವಾತಸ್ಯ ಸಿಪ್ರತಿ |
ಯೇಭಿರ್ನಿ ದಸ್ಯಂ ಮನುಷೋ ನಿಘೋಷಯೋ ಯೇಭಿಃ ಸ್ವಃ ಪರೀ-
ಯಸೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಥಿರಾಸಃ | ಹರಯಃ | ಯೇ | ತೇ | ಅಸ್ರಿಧಃ | ಓಜಃ | ವಾತಸ್ಯ | ಸಿಪ್ರತಿ |
ಯೇಭಿಃ | ನಿ | ದಸ್ಯಂ | ಮನುಷಃ | ನಿಘೋಷಯಃ | ಯೇಭಿಃ | ಸ್ವಃ | ಪರೀಯಸೇ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಹರಯೋಽಶ್ವಾಃ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ರಥಿರಾಸಃ ರಥಾರ್ಥಾಃ ಅಸ್ರಿಧಃ | ಸ್ರಿಧೋ
ಹಿಂಸಕಾಃ ಶತ್ರುವಃ | ಶದ್ರಹಿತಾಃ ಸಂತಿ | ಯೇಭಿರ್ಯೈರಶ್ವೈಃ ಮನುಷಃ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಸಂಬಂಧಿನಂ ದಸ್ಯಮುಪಕ್ಷಪಯಿತಾರಂ ಶತ್ರುಂ ನಿಃ ನಿರಂತರಂ ನಿಘೋಷಯಃ ನಿತರಾಮಾಕ್ರೋಶ-
ಯಸಿ | ಅಶ್ವಶಫಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಂ ಚೋರ್ಣಯನ್ ವಿಶಬ್ದಿತಂ ಕರೋಷೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚ ಯೇಭಿರ್ಯೈ-

ರಶ್ಮಿಃ ಸ್ವಃ ಸ್ವಲೋಕಂ ಪರಿಯಸೇ ಪರಿತೋ ಗಚ್ಛಸಿ | ತೇ ಹರಯೋ ವಾತಸ್ಯ ವಾಯೋಃ ಓಜಃ
ಬಲಂ ಸಿಪ್ರತಿ ಪೂರಯಂತಿ | ವಾಯೋಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾತ್ಮನಿ ಸಂಪಾದಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ರಥಿರಾಸಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಾರ್ಥವಾದ | ಯೇ—ಯಾವ | ಹರಯಃ—
ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಗಳು | ಅಸ್ರಿಧಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುರಹಿತವಾಗುವುದೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಆಶ್ವಗಳ
ಸಹಾಯದಿಂದ | ಮನುಷ್ಯಃ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನ | ದಸ್ಯುಂ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು | ನಿ—ಸರ್ವದಾ |
ನಿ ಘೋಷಯಃ—ನಾಶಮಾಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆಯೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಆಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಸ್ವಃ—
ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಪರಿ ಈಯಸೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವೆಯೋ | ತೇ—ಆ ಆಶ್ವಗಳು | ವಾತಸ್ಯ—
ವಾಯುವಿನ | ಓಜಃ—ಬಲವನ್ನು | ಸಿಪ್ರತಿ—ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

! ಛಾಂದಸ್ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಾವ ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಗಳು ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುರಹಿತ
ವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಆಶ್ವಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸರ್ವದಾ
ನಾಶಮಾಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆಯೋ, ಯಾವ ಆಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವೆಯೋ
ಆ ಆಶ್ವಗಳು ವಾಯುವಿನ ಬಲವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

English Translation.

Your horses carrying chariot are envyleless and competing the speed of
wind. To their help you have killed the Dasyus, you have made them
famous and all things known.

! ಸಂಹಿತಾಃ !

ಏತಾವತಸ್ತೇ ವಸೋ ವಿದ್ಯಾಮು ಶೂರ ನವ್ಯಸಃ |

ಯಥಾ ಪ್ರಾವ ಏತಶಂ ಕೃತ್ವೇ ಧನೇ ಯಥಾ ವಶಂ ದಶವ್ರಜೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಃ | ತೇ | ವಸೋ ಇತಿ | ವಿದ್ಯಾಮು | ಶೂರ | ನವ್ಯಸಃ |

ಯಥಾ | ಪ್ರ | ಅವಃ | ಏತಶಂ | ಕೃತ್ವೇ | ಧನೇ | ಯಥಾ | ವಶಂ | ದಶವ್ರಜೇ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತಃ ಹೇ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತೇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕೃತ್ಯೇ ಕರ್ತವ್ಯೇ ಧನೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಸತಿ ಏತಶಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮೃಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ | ಕಿಂಚಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದಶವ್ರಜೇ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಶತ್ರೂಸಮೂಹೇ ವಶಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕಮೃಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ | ಏತಾವತಃ ಏತಾವತ್ಪರಾಕ್ರಮೋಪೇತಂ ತೇ ತ್ವಾಂ ನಮೃಷಃ ಸ್ತುತ್ಯಂ ವಿದ್ಯಾಮ ಜಾನೀಮೋ ವಯಂ | ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠೀ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಕೃತ್ಯೇ—ಕರ್ತವ್ಯಸಾಧನವಾದ | ಧನೇ—ಧನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಏತಶಂ—ಏತಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು | ಪ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ದಶವ್ರಜೇ—ದಶಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಶತ್ರೂಸಮೂಹದ ನಡುವೆ | ವಶಂ—ವಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏತಾವತಃ—ಅಂತಹ ಮಹತ್ಪ್ರವೃತ್ತವನೂ | ನಮೃಷಃ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಪ್ರವನ್ನು | ವಿದ್ಯಾಮ—ನಾವು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಸಾಧನವಾದ ಧನನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ನೀನು ಏತಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಶತ್ರೂಸಮೂಹದ ನಡುವೆ ವಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮಹತ್ಪ್ರವೃತ್ತವನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಪ್ರವನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Hero, keeper of dwellings, Indra we know of so much your wealth for which you did protect Yetasha and Vashaya with Dasavraja.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಕೃತ್ಯೇ ಮಘವನ್ಮೇಧೇ ಅಧ್ವರೇ ದೀರ್ಘನೀಥೇ ದಮೂನಸಿ |

ಯಥಾ ಗೋಶರ್ಯೇ ಅಸಿಷಾಸೋ ಅದ್ರಿವೋ ಮಯಿ ಗೋತ್ರಂ

ಹರಿತ್ರಿಯಂ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಣ್ವೇ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧೇ | ಅಧ್ವರೇ | ದೀರ್ಘನೀಥೇ | ದಮಾನಸಿ |

ಯಥಾ | ಗೋಶರ್ಯೇ | ಅಸಿಷಾಸಃ | ಅದ್ರಿವಃ | ಮಯಿ | ಗೋತ್ರಂ | ಹರಿಶ್ರಿಯಂ || ೧೦ ||

|| ಛಾಸ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವಃ ವಜ್ರಿವನ್ (?) ಇಂದ್ರ ಮೇಧೇ ಯಜ್ಞೇ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಣ್ವೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ನಿಮಿತ್ತೇ ಹರಿಶ್ರಿಯಂ | ಹರಿಃ ಜಗತ್ತಾಪಹತ್ರೀ ಹರಿತವರ್ಣಾ ವಾ ಶ್ರೀಃ ಜಲಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶಂ | ಗೋತ್ರಂ ಮೇಘಂ ಅಸಿಷಾಸಃ ದತ್ತವಾನಸಿ | ಈದ್ಯಶೇ ಕಣ್ವೇ ಅಧ್ವರೇ | ಧ್ವರಶಿರ್ಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ತದ್ರಹಿತೇ ದೀರ್ಘನೀಥೇ ದೀರ್ಘಂ ಸ್ವಲೋಕಪರ್ಯಂತಂ ನೀಥಂ ಹವಿಃ ಪ್ರಾಪಣಂ ಯಸ್ಯ ತಥಾಭೂತೇ | ಪುನಃ ಶೀದ್ಯಶೇ | ದಮಾನಸಿ ದಾನಮನಸಿ ಉದಾರೇ | ಯಥಾ ಚ ಗೋಶರ್ಯೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ಮೇಘಂ ದತ್ತವಾನಸಿ ತಥಾ ಮಯಿ ಪುಷ್ಪಿಗೌ ಹರಿಶ್ರಿಯಂ ಗೋತ್ರಂ ದೇಹಿ | ಯಥಾ ತಯೋರನುಗ್ರಹದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮೇಘವೃಷ್ಟಿಂ ಕೃತವಾನಸಿ ತಥಾ ಮಯ್ಯಪಿ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಅಭಿಲಷಿತವೃಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಮಘವನ್—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೀರ್ಘನೀಥೇ—ಸ್ವರ್ಗ ಪರ್ಯಂತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವುದೂ | ಅಧ್ವರೇ—ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದುದೂ ಆದ | ಮೇಧೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದಮಾನಸಿ—ಉದಾರಿಯಾದ | ಕಣ್ವೇ—ಕಣ್ವನಿಗೋಸ್ಕರ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಹರಿಶ್ರಿಯಂ—ಪಾಪಹಾರಿಯಾದ ಉದಕಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಗೋತ್ರಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಅಸಿಷಾಸಃ—ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೋಶರ್ಯೇ—ಗೋಶರ್ಯನಿಗೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ (ಅದೇ ರೀತಿ) | ಮಯಿ—ನನಗಾಗಿಯೂ ಒದಗಿಸು.

|| ಛಾವಾರ್ಥಃ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಪರ್ಯಂತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವುದೂ, ಹಿಂಸಾರಹಿತ ವಾದುದೂ ಆದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉದಾರಿಯಾದ ಕಣ್ವನಿಗೋಸ್ಕರ ಯಾವ ರೀತಿ ಪಾಪಹಾರಿಯಾದ ಉದಕಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಘವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಗೋಶರ್ಯನಿಗೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನನಗೂ ಒದಗಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

English Translation.

Maghavan wielder of thunder-bolt do protect us as you did protect in secret rite, Kanwa, Gosharya and Dirghanith.

ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೩)

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಇತಿ ದಶರ್ಚೆಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೋರಾರ್ಷ-
ವ್ಯಂದ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ | ಯಥಾ ಮನೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಇತಿ | ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ |
ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ
ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು ;
ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು ; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಮಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಥಾ ಮನೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೧

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೩)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧೮, ೧೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಮುಷಿಃ—ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ |

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ |

|| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾಪಿಬಃ ಸುತಂ |

ನೀಪಾತಿಥೌ ಮಘವನ್ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ ಪುಷ್ಟಿಗೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ ಸಚಾ || ೧ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಥಾ | ಮನೌ | ಸಾಂವರಣೌ | ಸೋಮಂ | ಇಂದ್ರ | ಅಪಿಬಃ | ಸುತಂ |

ನೀಪಾತಿಥೌ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ | ಪುಷ್ಟಿಗೌ | ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ | ಸಚಾ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಾಂವರಣೌ ಸಂವರಣಸ್ಯ ಪುತ್ರೇ ಮನೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮಪಿಬಃ | ಪೀತವಾನಸಿ | ತಥಾ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ನೀಪಾತಿಥೌ | ನೆಯತಿ ಹವಿರ್ದೇವಾನ್ ಪಾತಿ ರಕ್ಷತಿ ಯಜಮಾನಂ ಚೇತಿ ನೀಪಃ | ತಾದ್ಯಶೋಽತಿಥಿಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ | ಏತತ್ಪಂಜ್ಜ ಕೇ ಯಷೌ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ | ಮೇಧ್ಯಃ ಯಜ್ಞಾಹಃ ಅತಿಥಿಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಯಷೌ ಪುಷ್ಪಿಗೌ | ಪುಷ್ಪಿಃ ಕುಟುಂಬಪೋಷಿಕಾ ಗೌರ್ಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಯಷೌ | ಕ್ತಿಚ್ಕ್ರೌಚೆ ಸಂಕ್ಷಾಯಾಂ ಇತಿ ಪುಷಿಧಾತೋ ಕರ್ತರಿ ಕ್ತಿಚ್ | ಶ್ರುಷ್ಪಿಗೌ | ಶ್ರುಷ್ಪಿಃ ಶೀಘ್ರವ್ಯಾಪಿನೀ ಗೌರ್ಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಮಯಿ ಚ | ಶ್ರುಷ್ಪೀತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ ಅಶು ಅಷ್ಟಿ ಇತಿ ನಿರುಕ್ತಮತ್ರಾನುಸಂಧೇಯಂ | ಏತೇಷ್ಯಸ್ಮಾಸು ವರ್ತಮಾನಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಸಚಾ ಸಹ್ಯವ ಪಿಬೇತಿ ಶೇಷಃ | ಇಹ ಸಚಾಪದೇನ ಯುಗಪದನೇಕರೂಪಧಾರಣತಕ್ತಿಃ ಸೂಚ್ಯತೇ | ಸಂಭವತಿ ಚ ಸಾ | ಇಂದ್ರೋ ಮಾಯಾಭಿಃ ಪುರುರೂಪ ಈಯತೇ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಾಂವರಣೌ—ಸಂವರಣಪುತ್ರನಾದ | ಮನೌ—ಮನುವಿನಲ್ಲಿ | ಸುತಂ—ಹಂದಿದ್ದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬಃ—ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೇ ಅದೇ ರೀತಿ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೀಪಾತಿಥೌ—ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ—ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಪುಷ್ಪಿಗೌ—ಪುಷ್ಪಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಶ್ರುಷ್ಪಿಗೌ—ಶ್ರುಷ್ಪಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಸಚಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂವರಣಪುತ್ರನಾದ ಮನುವಿನಲ್ಲಿ ಹಂದಿದ್ದ ಸೋಮವನ್ನು ನೀನು ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೇ ಅದೇ ರೀತಿ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಷ್ಪಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರುಷ್ಪಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra as you did drink Soma for the priest Samvanin, so drink for Medhatithi and Nipatithi, Pushtigu and Srushtigu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾಷ್ಠದ್ವಾಣಃ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ತಂ ಸಮಸಾದಯಚ್ಚಯಾನಂ ಜಿವ್ರಿಮುದ್ಧಿತಿಂ |

ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಸಿಷಾಸದ್ಗನಾಮೃಷ್ಣಿಸ್ತೋತೋ ದಸ್ಯವೇ ವೃಕಃ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪಾರ್ಷ್ವದ್ವಾಣಃ | ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಂ | ಸಂ | ಅಸಾದಯತ್ | ಶಯಾನಂ | ಜಿವ್ರಿಂ | ಉದ್ಧಿತಂ |
ಸಹಸ್ರಾಣಿ | ಅಸಿಷಾಸತ್ | ಗವಾಂ | ಋಷಿಃ | ತ್ವಾಲ್ಮೂತಃ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕಃ || ೨ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪಾರ್ಷ್ವದ್ವಾಣಃ ಪುರುಷವಾಕ್ ಶ್ಲಿಘತ್ತಃ (? ಕಶ್ಚಿಚ್ಛತ್ತಃ) | ವಾಣ ಇತಿ
ವಾಜ್‌ನಾಮ ವಾಣೇಚೀ ವಾಣಃ ಇತ ತನ್ನಾಮಸು ಸಾಠಾತ್ | ಶಯಾನಂ ಸ್ವಪಂತಂ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಂ ಕಣ್ವಸ್ಯ
ಪುತ್ರಂ ಯದಾ ಸಮಸಾದಯತ್ ಸಮ್ಯಗಪೀಡಯತ್ | ಕೀದ್ಯಶಂ | ಜಿವ್ರಿಂ ಜರಾಜೀರ್ಣಂ ಉದ್ಧಿತಂ
ಊರ್ಧ್ವದೇಶೇ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ತದಾ ತ್ವೋತಃ ತ್ವಯಾ ಇಂದ್ರೇಣ ರಕ್ಷಿತಃ ಸ ಋಷಿಃ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಃ ದಸ್ಯವೇ
ಉಪಕ್ಷಪಯಿತುಃ ಶತ್ರುಣಃ ವೃಕಃ ವಿಕರ್ತನಃ ಸನ್ ತದೀಯಾನಿ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಅಸಿಷಾಸತ್
ಸಂಭಜತೇ ಸ್ಮ | ಇತ್ಯಂಪ್ರಭಾವಸ್ತ್ವಮಸಿ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತುಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪಾರ್ಷ್ವದ್ವಾಣಃ—ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು | ಜಿವ್ರಿಂ—ವೃದ್ಧನೂ | ಉದ್ಧಿತಂ—
ಊರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನೂ | ಶಯಾನಂ—ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ ಆದ | ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಂ—ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ
ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣನನ್ನು | ಸಮಸಾದಯತ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದನು | ತ್ವೋತಃ—ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತ
ನಾದ | ಋಷಿಃ—ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣ ಮುಷಿಯು | ದಸ್ಯವೇ—ಶತ್ರುವಿಗೆ | ವೃಕಃ—ನಾಶಕನಾಗಿದ್ದು | ಸಹಸ್ರಾಣಿ—
ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗವಾಂ—ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು | ಅಸಿಷಾಸತ್—ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪಡೆದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು ವೃದ್ಧನೂ, ಊರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನೂ, ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ
ಆದ ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣ
ಮುಷಿಯು ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಾಶಕನಾಗಿದ್ದು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಶತ್ರುಸ್ಥಾನದಿಂದ
ಪಡೆದನು.

English Translation.

Old Parshardvan sat laying Prakasana up. The Rishi who was a
terror to Dashyu protected thousand cows.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯ ಉಕ್ಥೇಭಿರ್ನ ವಿಂಧತೇ ಚಿಕಿದ್ಯ ಋಷಿಚೋದನಃ |

ಇಂದ್ರಂ ತಮಚ್ಛಾ ವದ ನನ್ಯಸ್ಯಾ ಮುತ್ಕರಿಷ್ಯಂತಂ ನ ಭೋಜಸೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉಕ್ತೇಭಿಃ | ನ | ವಿಂಧತೇ | ಚಿಕಿತ್ | ಯಃ | ಯುಷ್ತಿ ಚೋದನಃ |

ಇಂದ್ರಂ | ತಂ | ಅಚ್ಯು | ವದ | ನವ್ಯಸಾ | ಮತೀ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ | ಭೋಜಸೇ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೋ ಯ ಇಂದ್ರಃ ನ ಸಂಪ್ರತಿ ಉಕ್ತೇಭಿಃ ಉಕ್ತೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ ಚಿಕಿತ್ ಸ್ತೋತುಃ ಜ್ಞಾನಂ ವಿಂಧತೇ ಪರಿಚರತಿ | ವಿಧತಿಃ ಪರಿಚರಣಕರ್ಮಾಃ | ಮತ್ಸವನೇ ತವ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಮಸ್ತೀತ್ಯಾ (?ತ್ಯ) ಭಿನಂದತಿ | ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಯುಷಿಚೋದನಃ ಯುಷೀಣಾಂ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ತದ್ವ್ರಷ್ಟ್ಯಾಣಾಂ ನಾ ಚೋದನಃ ಪ್ರವರ್ತಕೋಽಸ್ತಿ ತಮಿಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಅಚ್ಯುಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ನವ್ಯಸ್ಯಾ ನವತನಾ (? ನವತರಾಂ) ಮತೀ ಮತಿಂ ಸ್ತುತಿಂ ವದ ಬ್ರೂಹಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ ನ ಭೋಜಸೇ | ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿದರಿಷ್ಯಂತಂ ಅಹಿಂಸಂತಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಭೋಜಸೇ ಸ್ವಪಾಲನಾಯ ನವತರಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಬ್ರೂತೇ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಮುಷಿಯೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನ—ಈಗ | ಉಕ್ತೇಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾಗಿ | ಚಿಕಿತ್—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು | ವಿಂಧತೇ—ಅಭಿನಂದಿಸುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಯುಷಿಚೋದನಃ—ಮುಷಿಗಳ ಸತ್ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೋ | ತಂ—ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಭೋಜಸೇ—ಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ ನ—ಅಹಿಂಸಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆ | ನವ್ಯಸಾ—ನೂತನವಾದ | ಮತೀ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಅಚ್ಯು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವದ—ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮುಷಿಯೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು, ಈಗ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾಗಿ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುವನೋ, ಯಾರು ಮುಷಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಅಹಿಂಸಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆ ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

English Translation.

Who is attainable by chants who being roused by Rishi is all knowing ; intending protection for his pleasure utter praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯಾ ಅರ್ಕಂ ಸಸ್ತಿತೀರ್ಷಾರ್ಣಮಾನ್ಯಚುಸ್ತಿಧಾತುಮುತ್ತಮೇ ಪದೇ |

ಸ ತ್ವಿಗಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಚಿಕ್ರದದಾದಿಷ್ಟನಿಷ್ಪ ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೪ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯಸ್ಮೈ | ಅರ್ಕಂ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಂ | ಅನ್ಯಚುಃ | ತ್ರಿಧಾತುಂ | ಉತ್ತಮೇ | ಪದೇ |
ಸಃ | ತು | ಇಮಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಭುವನಾನಿ | ಚಿಕ್ರದತ್ | ಅತ್ | ಇತ್ | ಜನಿಷ್ವ | ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೪ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಯಸ್ಮೈ ಇಂದ್ರಾಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ತದರ್ಥಂ ಉತ್ತಮೇ ಪದೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಮೇ ಸ್ಥಾನೇ ದ್ಯುಲೋಕಾಖ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ಅರ್ಕಂ ಅರ್ಚನೀಯಮಾದಿತ್ಯಮಾನ್ಯಚುಃ ಅರ್ಚಂತಿ ಸರ್ವೇ | ಅಥ ಯ ಏಷೋಽಂತರಾದಿತ್ಯೇ ಹಿರಣ್ಮಯಃ ಪುರುಷೋ ದೃಶ್ಯತೇ (ಭಾಂ. ಉ. ೧-೬-೬) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಂ ಯದೀಯಂ ಸ್ವರೂಪಮುಪಲಬ್ಧಂ | ಸರ್ವೇ ಸೂರ್ಯಮಾರಾಧಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಮರ್ಕಂ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಂ | ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶೀರ್ಷವತ್ ಪ್ರಧಾನಭೂತಾ ರಶ್ಮಯೋ ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ | ತ್ರಿಧಾತುಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಭೂರಾದಿಲೋಕಾನಾಂ ಪೋಷಕಂ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ತ್ರಿಲೋಕೀಪೋಷಕತ್ವಂ ತು ವೃಷ್ಟ್ಯಾದಿವ್ಯಾಪಾರೇಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ಯತ್ಸ್ವರೂಪಲಾಭಾಯ ಅರ್ಕಮರ್ಚಂತಿ ಸ ತು ಪರಮೇಶ್ವರಃ ಇಮಾ ಇಮಾನಿ ದೃಶ್ಯಮಾನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭುವನಾನಿ ಭೂತಜಾತಾನಿ ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯರೂಪಾಣಿ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಚಿಕ್ರದತ್ ಆಕ್ರಂದತಿ | ಮಾರ್ಥಮಿಕ್ಯಾ ವಾಚಾ ದದದಶಬ್ದೈರ್ಗಮ (? ದರ್ಮ) ದಯಾದಾನವಾಚಿಕೈಃ | ಅದಿತ್ ಅನಂತರಮೇವ ಪೌಂಸ್ಯಂ ಬಲಂ ಶಿಕ್ಷಾಲಕ್ಷಣಂ ಜನಿಷ್ವ ಜನಯತಿ ಅವಿಭಾವಯತಿ | ಅಯಂ ಭಾವಃ | ಪರಮೇಶ್ವರ ಅದಾ ಮೇಘಸ್ತನಿತಲಕ್ಷಣಯಾ ಸ್ವವಾಣ್ಯಾ ಭೂಕ್ಷೇಭ್ಯೋ (? ಭೂಸ್ಥೇಭ್ಯೋ) ಹಿತಮುಪದಿಶತಿ | ಅನಾರ್ಕರ್ಣತೇ ಚಿ ತಸ್ಮಿನ್ ಪಶ್ಚಾದ್ಧಾರಿದ್ರ್ಯಾದಿ-ಲಕ್ಷಣಾಂ ಶಿಕ್ಷಾಮಾವಿಷ್ಯರೋತಿತಿ | ಅಶ್ರಾಭಿಹಿತೋಽರ್ಥೋ ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕೇ ಖಿಲಕಾಂಡೇ ತ್ರಯಾ ಹ ನೈ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಾಃ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಗ್ರಂಥೇನ ಪ್ರಪಂಚಿತಃ (ಓ. ಉ. ೫-೨) ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಂ—ಏಳು ರಶ್ಮಿಗಳುಳ್ಳವನೂ | ತ್ರಿಧಾತುಂ—ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪೋಷಕನೂ | ಅರ್ಕಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು | ಉತ್ತಮೇ ಪದೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನವಾದ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಅನ್ಯಚುಃ—ಸಕಲರೂ ಪೂಜಿಸುವರೋ | ಸ ತು—ಆದಿತ್ಯ ರೂಪನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ—ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಚಿಕ್ರದತ್—ಒಬ್ಬ ಪೂರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು | ಅದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಪೌಂಸ್ಯಂ—ಬಲವನ್ನು | ಜನಿಷ್ವ—ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದನು

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ತೃಪ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಪ್ತರಶ್ಮಿಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪೋಷಕನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥನೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಸಕಲರೂ ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಆದಿತ್ಯರೂಪ

ನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಶಬ್ದಪೂರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಒಡನೆಯೇ ಬಲವನ್ನೂ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದನು.

English Translation.

For whom is good places who is worshipping mantras with seven points and three places, he has made this universe, full of sounds and is producer of strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನೋ ದಾತಾ ವಸೂನಾಮಿಂದ್ರಂ ತಂ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ |
ವಿದ್ಮಾ ಹ್ಯಸ್ಯ ಸುಮತಿಂ ನವೀಯಸೀಂ ಗಮೇಮು ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ || ೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಃ | ನಃ | ದಾತಾ | ವಸೂನಾಂ | ಇಂದ್ರಂ | ತಂ | ಹೂಮಹೇ | ವಯಂ |
ವಿದ್ಮ | ಹಿ | ಅಸ್ಯ | ಸುಮತಿಂ | ನವೀಯಸೀಂ | ಗಮೇಮು | ಗೋಮತಿ | ವ್ರಜೇ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಸೂನಾಂ ವಾಸಹೇತೂನಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭವತಿ ತಮಿಂದ್ರಂ ಪರನೇಶ್ವರಂ ಹೂಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾನೋ ವಯಂ ಸ್ತೋತಾರಃ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾದಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ನವೀಯಸೀಂ ನವತರಾಮಕೃತಪೂರ್ವಾಂ ಸುಮತಿಂ ಕಲ್ಯಾಣೇಂ ಮತಿಮನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಂ ವಿದ್ಮ ಜಾನೀಮಃ | ಅತಸ್ತಮಾಹ್ವಯಾಮೇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ | ಯಯಾ ಸುಮತ್ಯಾ ವಯಂ ಗೋಮತಿ ಗವೋಪೇತೇ ವ್ರಜೇ ಗಜಾಶ್ವಾದಿಪಶುಸಮೂಹೇ ಗಮೇಮು ಸ್ವಾಮಿತ್ವೇನ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಮು ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಸೂನಾಂ—ಧನಕ್ಕೆ | ದಾತಾ—ದಾತೃವಾಗಿರು ವನೋ | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹೂಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯು ತ್ತೇನೆ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ನವೀಯಸೀಂ—ನೂತನವಾದ | ಸುಮತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು | ವಿದ್ಮ ಹಿ—ಅರಿಯುತ್ತೇನೆ | ಗೋಮತಿ—ಗೋಭಂಶವಾದ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟೆಗೆಯಲ್ಲಿ | ಗಮೇಮು—ನಾವು ಸ್ವಾಮಿಭಾವದಿಂದ ಸೇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಇಂದ್ರನ ನೂತನವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿತು ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಗೋಸಂಘವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We invoke Indra the giver of our wealth we know his favourable disposition ; may we go to a pasture with cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ವಸೋ ದಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಸ ರಾಯಸ್ಪೋಷಮಶ್ನುತೇ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಸುತಾವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ದಾನಾಯ | ಶಿಕ್ಷಸಿ | ಸಃ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಅಶ್ನುತೇ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಸುತವಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾನಾಯ ಧನದಾನಾರ್ಥಂ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಆಜ್ಞಾಪಯಸಿ ಸ ಯಜಮಾನಃ ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಟಿಮಶ್ನುತೇ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಧನಂ ದಾತುಂ ಪ್ರವರ್ತಯಸಿ ಸ ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಧನತ್ಯಾಗೇನ ವಸುಸಮೃದ್ಧೋ ಭವತೀತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಂ | ಅತೋ ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತಂ ತಾದ್ಯಕಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತಾವಂತಃ ಅಭಿಷುತಸೋಮಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದಾನಾಯ—ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು | ಶಿಕ್ಷಸಿ—ಉಪದೇಶಿಸುವೆಯೋ | ಸಃ—ಅವನು | ರಾಯಃ—ಸಂಪತ್ತಿನ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು | ಅಶ್ನುತೇ—ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ | ತಂ—ಅಂತಹ ಉತ್ತಮನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವೆಯೋ, ಅವನು ಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಉತ್ತಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Giver of dwelling, adorable Maghavan whom you give determining to give, his wealth goes increasing. You are thus, so with effused Some we invoke you.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಕದಾ ಚನ ಸ್ತುರೀರಪಿ ನೇಂದ್ರ ಸಶ್ಚಸಿ ದಾತುಷೇ |

ಉಪೋಪೇನ್ನು ಮಘವನ್ಭೂಯ ಇನ್ನು ತೇ ದಾನಂ ದೇವಸ್ಯ ಪೃಚ್ಛತೇ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕದಾ | ಚನ | ಸ್ತುರೀಃ | ಅಪಿ | ನ | ಇಂದ್ರ | ಸಶ್ಚಸಿ | ದಾತುಷೇ |

ಉಪೋಪೇ | ಇತ್ | ನು | ಮಘವನ್ | ಭೂಯಃ | ಇತ್ | ನು | ತೇ | ದಾನಂ | ದೇವಸ್ಯ |
ಪೃಚ್ಛತೇ || ೨ ||

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದಾನಂ ಹವಿಸಮರ್ಪಣಂ ನು ನಿಕ್ಷಿಪತಂ ಭೂಯ ಇತ್ ಪ್ರಚುರಂ ಸದೇವ ತೇ ತವ ದೇವಸ್ಯ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಉಪೋಪೇತ್ ಸಮಿಪಮೇವ ಪೃಚ್ಛತೇ ತ್ವಯಾ ಸಂಪೃಕ್ತಂ ಭವತಿ | ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಶೀಘ್ರಂ ಸತ್ಪಾತ್ರೇ ಸಮರ್ಪಿತಂ ಬಹುಲೀಭೂಯ ಈಶ್ವರೇ ಸಂಗತಂ ಭವತೀತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಆತಃ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ದಾತುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸ್ತುರೀಃ ಹಿಂಸಕಃ ಕದಾಚನ ಕದಾಪಿ ನಾಸಿ ನ ಭವಸಿ | ಅಪಿ ತು ಸಶ್ಚಸಿ ತೇನ ಸಂಗಚ್ಛಸೇ | ತದೀಯಂ ಸಖ್ಯಂ ಸಂಪಾದಯಿಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಸಮುಪೋದಃ ಪಾದಪೂರಣೇ (ಪಾ. ಸೂ. ೮-೧-೬) ಇತ್ಯನೇನ ಉಪ ಇತ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಿವಚನಂ (ದ್ವಿವಚನಂ) ಪಾದಪೂರಣಾರ್ಥಂ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೇವಸ್ಯ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ | ದಾನಂ—ಹವಿದಾನವು | ಉಪೋಪೇ ಇನ್ನು—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಿಪಿಸು

ವಾಗಲೇ | ಭೂಯ ಇನ್ನು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು | ಪೃಚ್ಛಿತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ | (ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತುರೀಃ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾಗಿ | ಕದಾಚಿನ—ಯಾವಾಗಲೂ | ಪ ಆಸಿ—
ನೀನು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಸತ್ಕಸಿ—ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಹವಿದಾನವು ನಿನ್ನನ್ನು
ಸವಿಾಪಿಸುವಾಗಲೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ
ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

English Translation.

Indra you never cease producing, you come to the sacrificer. You are
God ; your gift comes once and oft.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಯೋ ನನಕ್ಷೇ ಅಭ್ಯೋಜಸಾ ಕ್ರಿವಿಂ ವಧೈಃ ಶುಷ್ಕಂ ನಿಘೋಷಯನ್ |
ಯದೇದಸ್ತಂಭೀತ್ಯಥಯನ್ನಮೂಂ ದಿವಮಾದಿಜ್ಜನಿಷ್ಠ ಪಾರ್ಥಿವಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಯಃ | ನನಕ್ಷೇ | ಅಭಿ | ಓಜಸಾ | ಕ್ರಿವಿಂ | ವಧೈಃ | ಶುಷ್ಕಂ | ನಿಘೋಷಯನ್ |
ಯದಾ | ಇತ್ | ಅಸ್ತಂಭೀತ್ | ಪ್ರಥಯನ್ | ಅಮೂಂ | ದಿವಂ | ಆತ್ | ಇತ್ | ಜನಿಷ್ಠ |
ಪಾರ್ಥಿವಃ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ವಧೈಃ ಆಯುಧಪ್ರಹಾರೈಃ ಕ್ರಿವಿಂ ವಿಕೃತ್ವಂ ಶುಷ್ಕಮೇತನ್ನಾಮಾನಮಸುರಂ
ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ನಿಘೋಷಯನ್ ನಿತರಾಂ ಶಬ್ದಯನ್ ಸನ್ ಅಭಿ ಅಭಿತಃ ಪ್ರ ಪ್ರಕರ್ಷಣಾ ವಶಜ್ಜೇ
ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ಮ | ಅಸುರಂ ಹತ್ವಾ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾನಿತೃಥಃ | ಕದೇತ್ಯವೇಕ್ಷಾ-
ಯಾಮಾಹ | ಯದೇತ್ ಯದೈವ ಸೋಽಸುರಃ ಪ್ರಥಯನ್ ಆಶ್ವಾನಂ ಪೃಥುಂ ಕುರ್ವನ್ ಅಮೂಂ
ದೂರೇ ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ದಿವಂ ದ್ಯುಲೋಕಂ ಅಸ್ತಂಭೀತ್ ಸ್ತಬ್ಧಂ ಕೃತವಾನ್ | ಆದಿತ್ ಅನಂತರಮೇವ
ಪಾರ್ಥಿವೋಽಗ್ನಿಃ ಜನಿಷ್ಠ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ | ಲೋಕಾನ್ ಪ್ರಾಣಿನಿರೋಧೇನ ಅಗ್ನಿಃ ಸಮಜನಿ ಯದಾ
ತದೇತ್ಯಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಾದಾ ಇತ್—ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅಮೂಂ ದಿವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಸ್ತುಭಯನ್—ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾ | ಅಸ್ತಂಭೀತ್—ಈ ಅಸುರನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನೋ | ಆತ್ ಇತ್—ಆ ಒಡ ನೆಯೇ | ಪಾರ್ಥಿವಃ—ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಜನಿಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು | ಯಃ—ಯಾವ ಅನೇ ಇಂದ್ರನು | ಕ್ರಿವಿಂ—ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದ | ಶುಷ್ಣಂ—ಶುಷ್ಣನೆಂಬ ಅದೇ ಅಸುರನನ್ನು | ವಧೈಃ—ಹನನಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ | ನಿಘೋಷಯನ್—ಶಬ್ದಮಾಡುವಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಅಭಿ—ಸರ್ವತ್ರ | ಪ್ರ ನನಕ್ಷೇ—ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಪ್ರೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾ ಈ ಅಸುರನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದ ಶುಷ್ಣನೆಂಬ ಅದೇ ಅಸುರನನ್ನು ಹನನಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಪ್ರೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who filled the well by killing Shushna by weapon hurled with might, who surprised the heaven, who coming to earth produced all things.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯಾಯಂ ವಿಶ್ವ ಆರ್ಯೋ ದಾಸಃ ಶೇವಧಿಪಾ ಅರಿಃ |

ತಿರಶ್ಚಿದರ್ಯೇ ರುಶಮೇ ಪವೀರವಿ ತುಭ್ಯೇತ್ಸೋ ಅಜ್ಯತೇ ರಯಿಃ || ೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯಸ್ಯ | ಅಯಂ | ವಿಶ್ವಃ | ಆರ್ಯಃ | ದಾಸಃ | ಶೇವಧಿಪಾಃ | ಅರಿಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯೇ | ರುಶಮೇ | ಪವೀರವಿ | ತುಭ್ಯೇ | ಇತ್ | ಸಃ | ಅಜ್ಯತೇ | ರಯಿಃ || ೯ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ವಿಶ್ವಃ ಸರ್ವಃ ಅಯಂ ದೃಶ್ಯಮಾನಃ ಆರ್ಯಃ ಅಸುರಸ್ವಾಮಿಕೋ ಗಣಃ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಅರಿಃ ಶತ್ರುಭವತಿ | ಕೀದೃಶಃ ಸಃ | ದಾಸಃ ಧನಾದೇರುಪಕ್ಷಪಯಿತಾ ಶೇವಧಿಪಾಃ | ಶೇವಧಿರ್ನಿಧಿಸ್ತಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಷತೀತಿ | ತಥಾ ಅಸುರಾದಿಧನಸ್ಯಾಪಹರ್ತಾ ಸ್ವಧನಸ್ಯಚಿ ರಕ್ಷಿತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶೇನೇಂದ್ರೇಣ ರುಶಮೇ ಅಕಲ್ಯಾಣೇ ಆರ್ಯೇ ಅರಿಗಣೇ ತಸ್ಮಿನ್ ತಿರಶ್ಚಿತ್ ಅಂತರ್ಹಿತಮೇವ ಪವೀರವಿ | ಪವೀ ರಥನೇಮಿಸ್ತ-

ದ್ವಂತೋರಾಃ ಪವೀರಾಃ | ತದುಪೇತಂ ಚಕ್ರಂ ಪವೀರನಿ | ಅತ್ರ ಪವೀ ರಥನೇಮಿರ್ಭವತಿ (ನಿರು. ೫-೫)
 ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರುಕ್ತಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ | ತಾದೃಶಂ ಚಕ್ರಮಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯತೇ | ಚತುರ್ಥಪಾದೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯತೇ
 ಉಚ್ಯತೇ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತುಭ್ಯನೇವ ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ಸಃ ಅಸುರಗಣೇ ವಿದ್ಯಮಾನಃ ರಯಿಃ ನಿಧಿಲಕ್ಷಣೋ
 ಧನರಾಶಿಃ ಅಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯತೇರಿಗಣೇನ | ಅಸುರಗಣೇ ಗುಪ್ತಂ ಚಕ್ರದಾನಮಪಿ ಇಂದ್ರಾಯ
 ನಿಧಿಪ್ರದಮಭವತ್ ತದಾ ಸತ್ಪಾತ್ರೇ ಗುಪ್ತಂ ಧನದಾನಂ ಮಹಾಫಲದಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯ-
 ಮಿತ್ಯಾಶಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ವಿಶ್ವಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಆರ್ಯಃ—ಅಸುರ ಗಣವೆಲ್ಲವೂ | ಅರಿಃ—
 ಶತ್ರುರೂಪವಾಗಿದೆಯೋ | ಅಯಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ದಾಸಃ—ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನೂ
 ಶೇವಧಿಪಾಃ—ಸ್ವಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ರುಶಮೇ—ಅಮಂಗಳಕರನೂ |
 ಪವೀರನಿ—ಚಕ್ರದಂತೆ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವವನೂ ಆದ | ಆರ್ಯೇ—ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ | ತಿರಸ್ಕೀರ್ತ—ಅಂತರ್ಹಿತ
 ವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಸಃ ರಯಿಃ—ಆ ಧನವೆಲ್ಲವೂ | ತುಭ್ಯ ಇತ್—ನಿನಗಾಗಿಯೇ | ಅಜ್ಯತೇ—
 ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಅಸುರ ಗಣವೆಲ್ಲವೂ ಶತ್ರುರೂಪವಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರು
 ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನೂ, ಸ್ವಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಮಂಗಳಕರನೂ,
 ಚಕ್ರದಂತೆ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆ ಧನವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗಾಗಿಯೇ
 ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

English Translation.

Aryans and slaves are protector of wealth and worshipper who came
 before Arya, fair coloured, Paveru, he is united with you, dispenser of
 wealth.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತುರಣ್ಯವೋ ಮಧುಮಂತಂ ಘೃತಶ್ಚುತಂ ವಿಸ್ರಾಸೋ ಅರ್ಕಮಾನ್ಯಚುಃ |
 ಅಸ್ಮೇ ರಯಿಃ ಪಪ್ರಥೇ ವೃಷ್ಟ್ಯಂ ಶವೋಽಸ್ಮೇ ಸುವಾನಾಸ ಇಂದವಃ ||೧೦||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ತುರಣ್ಯವಃ | ಮಧುಮಂತಂ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ | ವಿಸ್ರಾಸಃ | ಅರ್ಕಂ | ಅನ್ಯಚುಃ |
 ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ರಯಿಃ | ಪಪ್ರಥೇ | ವೃಷ್ಟ್ಯಂ | ಶವಃ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಸುವಾನಾಸಃ | ಇಂದವಃ || ೧೦ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ತುರಣ್ಯವಃ ತ್ವರಮಾಣಾಃ ವಿಪ್ರಾಸೋ ನೇಧಾವಿನೋ ಯಜಮಾನಾಃ ಅರ್ಕಮರ್ಚೇನೀಯ-
ಮಿಂದ್ರಂ ಅನ್ಯಚುಃ ಅರ್ಚಂತಿ | ಕೀದ್ಯಶಂ | ಮಧುಮಂತಂ ಮಧುರಾಮೃತರಸೋಪೇತಂ ಘೃತಶ್ಚುತಂ-
ಜಲಸ್ರಾವಿಣಂ ನೇಘಭೇದನೇನ ವೃಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವಂತಮಿತ್ಯೇರ್ಥಃ | ಕೇನಾಭಿಸ್ರಾಯೇಣಾರ್ಚಂತೀತ್ಯು-
ಚ್ಯತೇ | ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ರಯಿಃ ಧನರಾಶಿಃ ಪಪ್ರಥೇ ಪ್ರಥಿತೋ ಭವತು | ತಥಾ ವೃಷ್ಟಂ ಅಪತೋ-
ಶ್ಚಾದಕಂ ಶವಃ ಬಲಮಸ್ತು | ಕಿಂಚಾಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ಸುವಾನಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ
ಸಂತು | ಇಂದ್ರಾನುಗ್ರಹೇಣೈವ ತತ್ಸರ್ವಮಸ್ಮಾಸು ಸಂಪದ್ಯತಾಮಿತ್ಯಾಶಯೇನೇತ್ಯೇರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ರಯಿಃ—ಧನವು | ಪಪ್ರಥೇ—ವಿಪ್ರತವಾಗಿ ತುಂಬಲಿ | ವೃಷ್ಟಂ—
ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದಕವಾದ | ಶವಃ—ಬಲವು ಉಂಟಾಗಲಿ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಸುವಾನಾಸಃ—ಹಿಂಡಿರುವ |
ಇಂದವಃ—ಸೋಮರಸಗಳು ತುಂಬಿರಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ | ತುರಣ್ಯವಃ—ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳ
ವರೂ | ವಿಪ್ರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು | ಮಧುಮಂತಂ—ಮಧುರವಾದ ಅಮೃತ
ಪೂರಿತನೂ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ—ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವವನೂ | ಅರ್ಕಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು |
ಅನ್ಯಚುಃ—ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

“ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಧನವು ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ತುಂಬಿರಲಿ; ನಮಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದಕವಾದ ಬಲವುಂಟಾಗಲಿ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸಗಳು ತುಂಬಿರಲಿ ” ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವರೂ,
ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು ಮಧುರವಾದ ಅಮೃತಪೂರಿತನೂ, ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವವನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Quickly the Vipras are uttering worshipping mantras with sweet honey
and thrifting ghee, wealth is being sent to them. Manly strength and effused
Soma are coming to us.

~*~*~*~

ಐವತ್ತೈರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೪)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಇತಿ ದಶರ್ಚಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ ಆಯವಮ್ಯಂದ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ
ಚಿ —ಯಥಾ ಮನಾವಾಯುಃ ಇತಿ | ಕಾಣ್ವ ಆಯುರ್ಬುಧಿಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಆಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ
ಭಾದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋ ಬೃಹತೀಭಂದಃ | ವಿಧಿಯೋಗಃ ಸೂಕ್ತಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಆಯುಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಥಾ ಮನಾವಾಯುಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೨

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೪)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೦, ೨೧ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ಆಯುಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಆಯುಃಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಃಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಸೋಮಂ ಶಕ್ರಾಸಿಬಃ ಸುತಂ |

ಯಥಾ ತ್ರಿತೇ ಛಂದಃ ಇಂದ್ರ ಜುಜೋಷಸ್ಯಾಯೌ ಮಾದಯಸೇ ಸಚಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಮನೌ | ವಿವಸ್ವತಿ | ಸೋಮಂ | ಶಕ್ರ | ಅಸಿಬಃ | ಸುತಂ |

ಯಥಾ | ತ್ರಿತೇ | ಛಂದಃ | ಇಂದ್ರ | ಜುಜೋಷಸಿ | ಆಯೌ | ಮಾದಯಸೇ | ಸಚಾ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಕ್ರ ಸಮರ್ಥೇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ವಿವಸ್ವತಿ ವಿವಸ್ವತಃ ಪುತ್ರೇ ವೈವಸ್ವತೇ ಮನೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಅಸಿಬಃ ಪೀತವಾನಸಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ಯಥಾ ಚ ತ್ರಿತೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಯೌಷ್ಠೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಛಂದಃ ನೇದಜಾತಂ ಜುಜೋಷಸಿ ಭೃಶಂ ಸೇವಸೇ | ತಥಾ ಆಯೌ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಮಯಿ ಸಚಾ ಸಹ ವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಛಂದೋಲಕ್ಷಣಂ ತದುಭಯಂ ಸಂಸೇವ್ಯ ಮಾದಯಸೇ ಅನಂದಯಸಿ ಮಾಮಾತ್ಮಾನಂ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ವಿವಸ್ವತಿ—ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ | ಮನೌ—ಮನುಷಿನಲ್ಲಿದ್ದ | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿದ | ಸೋಮಂ—

ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬಃ—ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ತ್ರಿತೇ—ತ್ರಿತನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಛಂದಃ—ಛಂದೋಮಯಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಜೋಷಸಿ—ಸೇವಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ | ಆಯಾ—ಆಯುಸಂಕ್ಷಕನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ | ಸಚಾ—ಒಂದಾಗಿದ್ದು | ಮಾದಯಸೇ—ನನ್ನ ಸೋಮ ಮತ್ತು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ ಮನುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ತ್ರಿತನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಛಂದೋಮಯಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಯುಸಂಕ್ಷಕನಾದ ನನ್ನೊಡನಿದ್ದು ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನೂ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಸೇವಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾಗು.

English Translation.

Indra, as you drunk the Soma of Manu as you fulfilled the wishes of Trita as you were exhilarated.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೃಷ್ಠೈ ಮೇಘೈ ಮಾತರಿಶ್ವನೀಂದ್ರ ಸುವಾನೇ ಅಮಂದಥಾಃ |
ಯಥಾ ಸೋಮಂ ದಶತಿಪ್ರೇ ದಶೋಣೈ ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾವ್ಯಜೂನಸಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೃಷ್ಠೈ | ಮೇಘೈ | ಮಾತರಿಶ್ವನಿ | ಇಂದ್ರ | ಸುವಾನೇ | ಅಮಂದಥಾಃ |
ಯಥಾ | ಸೋಮಂ | ದಶತಿಪ್ರೇ | ದಶೋಣೈ | ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾ | ಯಜೂನಸಿ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸುವಾನೇ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವಾಣೇ ಪೃಷ್ಠೈ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಯಜ್ಞವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಪೀಶ್ಯಾ ಯಥಾ ಅಮಂದಥಾಃ ಹೃಷ್ಪವಾನಸಿ | ಯಥಾ ಚ ಮೇಘೈ ಮಾತರಿಶ್ವನಿ ದಶತಿಪ್ರೇ ದಶೋಣೈ ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾ ಯಜೂನಸಿ ಚ ಏತೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ಟೃಷಿಷು ವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಪೀಶ್ಯಾ ಅಮಂದಥಾಃ | ತದಾ ಮಾಂ ಮಾದಯಸೇ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುವಾನೇ—ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ | ಪೃಷ್ಠೈ—ಹೃಷ್ಪನೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ |

ಅಮಂದಥಾಃ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ (ಹಾಗೆಯೇ) | ಮೇಧ್ಯೇ—ಮೇಧ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ | ಮಾತರಿಶ್ವನಿ—
ಮಾತರಿಶ್ವನಲ್ಲಿಯೂ | ದಶಶಿಪ್ರೇ—ದಶಶಿಪ್ರನಲ್ಲಿಯೂ | ದಶೋಣ್ಯೇ—ದಶೋಣ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ | ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಿ—
ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಋಜೂನಸಿ—ಋಜೂನನಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಯಾವ
ರೀತಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆಯೇ ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು
ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ (ಮಾಡಿದ) ಪೃಷಧ್ಯ, ಮೇಧ್ಯ, ಮಾತರಿಶ್ವ, ದಶಶಿಪ್ರ,
ದಶೋಣ್ಯ, ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಿ, ಋಜೂನ ಎಂಬ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ,
ಯಾವ ರೀತಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

As you become exhilarated with Prishadra when Matararishva effuses
Soma at the rite. As you did drink the radiant Soma with Dasashipra and
Dashonya.

|| ಸಂಹಿತಾಪಠಃ ||

ಯ ಉಕ್ಥಾ ಕೇವಲಾ ದಧೇ ಯಃ ಸೋಮಂ ಧೃಷಿತಾಪಿಬತ್ |

ಯಸ್ಮೈ ವಿಷ್ಣುಸ್ರೀಣಿ ಪದಾ ವಿಚಕ್ರಮ ಉಪ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಧರ್ಮಭಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉಕ್ಥಾ | ಕೇವಲಾ | ದಧೇ | ಯಃ | ಸೋಮಂ | ಧೃಷಿತಾ | ಅಪಿಬತ್ |

ಯಸ್ಮೈ | ವಿಷ್ಣುಃ | ಸ್ರೀಣಿ | ಪದಾ | ವಿಚಕ್ರಮೇ | ಉಪ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ಧರ್ಮಭಿಃ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ಕೇವಲಾ ಕೇವಲಾನಿ ಆತ್ಮಸ್ವಾಮಿಕಾನಿ ಉಕ್ಥಾ ಉಕ್ಥಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಧೇ ಅವಧಾ-
ರಯತಿ | ಶೃಣ್ವತೀತ್ಯರ್ಥಃ (? ಶೃಣೋತಿ) | ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಧೃಷಿತಃ ಶಕ್ರೋಷಾಂ ಧರ್ಮಕಃ ಅಭಿಭವಿತಾ
ಸನ್ ಸೋಮಮಪಿಬತ್ ಪೀತವಾನ್ | ಯಸ್ಮೈ ಇಂದ್ರಾಯ ಶದರ್ಥಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವ್ಯಾಪಕ ಉಪೇಂದ್ರಃ
ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ಮಿತ್ರೋಽಹರಭಿಮಾನೀ ದೇವಃ | ಅಹರ್ವ್ಯ ಮಿತ್ರೋ ರಾತ್ರಿವರಾಣಃ (ಐ. ಬ್ರಾ. ೪-೧೦)
ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಭಿಃ ಧರ್ಮೈಃ ಉದಯಾಸ್ತಮಯೈರ್ವ್ಯಾಪಾರ್ಯರುಪಲಕ್ಷಿತಃ ಸನ್ ತ್ರೀಣಿ

ಪದಾ ತ್ರಿಭಿಃ ಪಾದ್ಯೈಃ ವಿಚಿಕ್ರಮೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಅಕ್ರಾಂತವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕೀಂ | ಸ ಇಂದ್ರೋಽಸ್ಮಾನ್
ಮಾದಯತ್ಪ್ರತಿ ಆಶೀಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಕೇವಲಾ—ಆತ್ಮತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ | ಉಕ್ಥಾ—ಶಸ್ತ್ರರೂಪವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ದಧೇ—ಹೊಂದಿದನೋ | ಧೃಷಿತಾ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸೋಮಂ—
ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬತ್—ಪಾನಮಾಡಿದನೋ | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವನಿಗೋಸ್ಕರ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವ್ಯಾಪಕ
ನಾದ ವಿಷ್ಣುವು | ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರದೇವನ | ಧರ್ಮಭಿಃ—ಉದಯಾಸ್ತಮಯರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ |
ಉಪ—ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ—ತನ್ನ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನೂ | ವಿಚಿಕ್ರಮೇ—ಹರಡಿ ವ್ಯಾಸಿಸಿ
ದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ತೃಪ್ತನಾಗಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಮತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಸ್ತ್ರರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ, ಶತ್ರು
ಧರ್ಷಕನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದನೋ, ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು
ಮಿತ್ರದೇವನ ಉದಯಾಸ್ತಮಯರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನೂ ಹರಡಿ
ವ್ಯಾಸಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ತೃಪ್ತನಾಗಲಿ.

English Translation.

He who has taken for himself the hymns, who has dared heroically
drink Soma, in whose presence Vishnu put three steps as directed by Mitra.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯಸ್ಯ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಸೋಮೇಷು ಚಾಕನೋ ವಾಜೇ ವಾಜಿಙ್ಗತಕ್ರತೋ |
ತಂ ತ್ವಾವಯಂ ಸುದುಘಾಮಿವ ಗೋದುಹೋ ಜುಹೂಮಸಿ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಸ್ಯ | ತ್ವಂ | ಇಂದ್ರ | ಸೋಮೇಷು | ಚಾಕನಃ | ವಾಜೇ | ವಾಜಿನ್ | ತತಕ್ರತೋ ಇತಿ ತತಕ್ರತೋ |
ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಸುದುಘಾಂಽಇವ | ಗೋದುಹಃ | ಜುಹೂಮಸಿ | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ || ೪ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ವಾಜಿನ್ ಅನ್ನವನ್ ಹೇ ತತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಸೋಮೇಷು ಸೋತ್ರೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ವಾಜೇ ದವಿರ್ಲಕ್ಷಣೇ ಅನ್ನೇ ಚ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಚಾಕನಃ

ತೃಪ್ಯಸಿ ತಂ ತಾದೃಶಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಂದ್ರಂ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ | ಶ್ರವ ಇತ್ಯೆನ್ನನಾಮ | ಅನ್ನಕಾಮಾ ವಯಂ
ಯಜಮಾನಾಃ ಜುಹುಮಃ ಹವಿದ್‌ದ್ವಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸುದುಘಾಮಿವ ಗೋದುಹಃ |
ಗೋದೋಗ್ಧಾರಃ ಸುದೋಗ್ಧ್ರೇಂ ಗಾಂ ಪ್ರತಿ ಯಥಾ ಹರಿತೃಣಾದಿಕಂ ಪದತಿ ತದ್ವತ್ ||

। ಶ್ರುತಿಪರ್ವಾಃ ।

ಶತಶ್ರುತೋ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ | ವಾಜಿನ್—ಅನ್ನವಂತನಾದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸ್ತೋಮೋಷು—ಸ್ತುತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ವಾಜೇ—ಅವನ ಅನ್ನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಚಾಕನಃ—ನಿನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವೆಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—
ಅದೇ ಯಜಮಾನನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ—ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಗೋದುಹಃ—ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು | ಸುದುಘಾಂ ಇವ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧೇನುವನ್ನು
ಸಮಾಪಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಜುಹೂಮಸಿ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ, ಅನ್ನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನ ಸ್ತುತಿಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನ್ನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ ನಾವು ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರು ಉತ್ತಮವಾದ ಧೇನುವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ
ಕರೆಯುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra of great speed who desires praises in the rite, we are invoking you
desirous of food like milkers calling cows giving milk.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ನೋ ದಾತಾ ಸ ನಃ ಪಿತಾ ಮಹಾ ಉಗ್ರ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಅಯಾಮನ್ನುಗ್ರೋ ಮಘವಾ ಪುರೂವಸುಗೋರಶ್ವಸ್ಯ ಪ್ರ ದಾತು ನಃ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಃ | ನಃ | ದಾತಾ | ಸಃ | ನಃ | ಪಿತಾ | ಮಹಾನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಅಯಾಮನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಮಘವಾ | ಪುರುವಸುಃ | ಗೋಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಪ್ರ | ದಾತು | ನಃ || ೫ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ದಾತಾ ಧನಾದೇರ್ಧದತಿ (? ದದಾತಿ) ಸಃ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಪಿತಾ ಪಾಲಕೋ ಭವತು | ಕೀದೃತಃ ಸಃ | ಮಹಾನ್ ಸ್ಪ್ರಾಢಃ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಃ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ದೀನಮಿಶಾನಂ ಪ್ರಭುಂ ಕರೋತಿತಿ ತೇಥಾ | ದೀನದಯಾಲುರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಶಾದ್ಯಕಃ ಸ ಮಘವಾ
 ಧನವಾನಿಂಪ್ರಃ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೋಃ ಗಾಮಶ್ಚಸ್ಯ ಅಶ್ವಂ ಚ | ಉಭಯತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತಿ | ಪ್ರದಾತು
 ಪ್ರಕರ್ಪೇಣ ದದಾತು | ಕೇದ್ಯಶೋ ಮಘವಾ | ಆಯಾಮನ್ | ಯಾಂತ್ಯನೇನೇಶಿ ಯಾಮಾ ಮಾರ್ಗಃ |
 ಸ ನ ವಿವ್ಯತೇ ಯಸ್ಯಾಸಾವಯಾಮಾ | ತಸ್ಮಿನ್ನಯಾಮನಿ | ಸುಪಾಂ ಸುಲುಕ್ ಇತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾ ಲುಕ್ |
 ಮಾರ್ಗರಹಿತೇ ಸಾಪಿನಿ ಪುಂಸಿ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಃ ತಸ್ಮಿನ್ ಆನಿಷ್ಯತಪ್ರಭುಶಕ್ತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಪುರುವಸುಶ್ಚ ಪ್ರಭೂತಗವಾಶ್ವಾದಿಧನೋಪೇತಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಮಹಾನ್—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಈಶಾನೇಕೈತ್—ಅಶಕ್ತ
 ನನ್ನೂ ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ದಾತಾ—
 ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ | ಸಃ—ಅವನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪಿತಾ—ಪಾಲಕನಾಗಿರಲಿ |
 ಆಯಾಮನ್—ಪಾಪಮಾರ್ಗರಹಿತನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಭಯಂಕರನೂ | ಪುರೂವಸುಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಧನ
 ವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಮಘವಾ—ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋಃ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—
 ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಪ್ರ ದಾತು—ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲಿ.

। ಛಾಂದಸ್ ।

ಮಹಾತ್ಮನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಅಶಕ್ತನನ್ನ ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ
 ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ, ಅವನೇ ನಮಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿರಲಿ. ಪಾಪಮಾರ್ಗ
 ರಹಿತನೂ, ಭಯಂಕರನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ
 ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲಿ.

English Translation.

He is our giver, he is our father, he is noble, ferocious, Lord of wealth.
 Ferocious Maghavan, May Indra Lord of abundance grant us cattle and
 horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ವಸೋ ದಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ ಸ ರಾಯಸ್ತೋಷಮಿನ್ವತಿ |
 ವಸೂಯವೋ ವಸುಪತಿಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಸ್ತೋಮೈರಿಂದ್ರಂ ಹವಾಮುಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ದಾನಾಯ | ಮಂಹಸೇ | ಸಃ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಇನ್ವತಿ |
 ವಸುಯವಃ | ವಸುಪತಿಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಾಮುಹೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಮಂಹಸೇ ದದಾಸಿ ಸ ತಾದ್ಯಶೋ ಯಜಮಾನಃ ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಇನ್ವತಿ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ಧನಸಮ್ಪದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಶೋ ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಸೂಯವಃ ಧನಕಾಮಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾ ವಸುಪತಿಂ ಧನಪಾಲಕಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ (? ಇಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ) ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಹವಾಮಹೇ ಅಹ್ಯಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ದಾನಾಯ—ದಾನಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು | ಮಂಹಸೇ—ಕೊಡುವೆಯೋ | ಸಃ—ಅವನು | ರಾಯಃ—ಸಂಪತ್ತಿನ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಪಿಯನ್ನು | ಇನ್ವತಿ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ವಸುಯವಃ—ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು | ವಸುಪತಿಂ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದಾನಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆಯೋ ಅವನು ಸಂಪತ್ತುಪ್ಪಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ, ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra, whom you wishes to give, his wealth goes increasing ; Desirous of wealth we invoke Vasumati and Satakritu with praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದಾ ಚನ ಪ್ರ ಯುಚ್ಛಸ್ಯುಭೇ ನಿ ಪಾಸಿ ಜನ್ಮನೀ |

ತುರೀಯಾದಿತ್ಯ ಹವನಂ ತ ಇಂದ್ರಿಯಮಾ ತಸ್ಥಾನಮೃತಂ ದಿವಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕದಾ | ಚನ | ಪ್ರ | ಯುಚ್ಛಸಿ | ಉಭೇ ಇತಿ | ನಿ | ಪಾಸಿ | ಜನ್ಮನೀ ಇತಿ |

ತುರೀಯ | ಅದಿತ್ಯ | ಹವನಂ | ತೇ | ಇಂದ್ರಿಯಂ | ಆ | ತಸ್ಥಾ | ಅಮೃತಂ | ದಿವಿ || ೨ ||

। ಏಷ್ಯಂ ।

ಇಂದಾನೀಮೃಷಿಃ ಸೂರ್ಯರೂಪೇಣೇಂದ್ರಂ ಸ್ತೌತಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕದಾಚಿನ ಕದಾಪಿ ತ್ವಂ ಪ್ರಯುಚ್ಛಸಿ ಪ್ರಮತ್ತೋ ಭವಸಿ | ನೈವ ಭವಸೀತಿ ಕಟಾಕ್ಷಃ | ಅಹೋರಾತ್ರಂ ಜಾಗರೂಕ ಏನಾಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯತಸ್ತ್ವಮುಭೇ ಜನ್ಮನೀ | ಏಕಮದಿತೇರಿಂದ್ರರೂಪೇಣ ಜನ್ಮ | ದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾತಃ ಜಗದಾತ್ಮರೂಪೇಣೇತಿ ದ್ವೇ ಭನುಷೀ | ನಿ ಪಾಸಿ ನಿತರಾಂ ಪಾಲಯಸಿ | ನ ಹ್ಯಸಾವಧಾನಃ ಪ್ರಪಂಚಂ ಪರಮಾರ್ಥಂ ಚ ಉಭಯಂ ಕರ್ತುಂ ಶಕ್ನುಯಾತ್ ಕಶ್ಚಿದಿತಿ ಭಾವಃ | ಹೇ ತುರೀಯ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮರೂಪೇಣ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಾತೀತ ಹೇ ಆದಿತ್ಯ ಆದಿತಿಪುತ್ರ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಮಿಂದ್ರಿಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ತವ ಲಿಂಗಂ ದ್ಯೋತಕಂ ಹವನಂ | ಹೂಯತೇಽಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ಹವನಮಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಂ | ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ತಾಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತೇ ಇತಿ ಸ್ತುತೇರಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಸ್ಯ ಹೋಮಾಧಿಷ್ಠಾನತ್ವಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತಾದ್ಯಶಂ ಮಂಡಲಂ ಅವೃತಂ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಂ ಸತ್ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಆ ತಸ್ಮೌ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನಾತಿಷ್ಠತ್ | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಜಗದಾತ್ಮಾಸೀತ್ಯತಸ್ತ್ವಾಂ ಹವಾಮಹ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಕದಾ ಚಿನ—ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಪ್ರಯುಚ್ಛಸಿ—ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತೀಯೆ | ಉಭೇ ಜನ್ಮನೀ—ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯರೂಪಗಳಿಂದ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ | ನಿ ಪಾಸಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತುರೀಯ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ | ಆದಿತ್ಯ—ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಇಂದ್ರಿಯಂ—ಸ್ವರೂಪದ್ಯೋತಕವಾದುದೂ | ಅವೃತಂ—ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ ಆದ | ಹವನಂ—ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲವು | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಆ ತಸ್ಮೌ—ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತಿರುವ ಕಾಲವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯರೂಪಗಳಾದ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ್ಯೋತಕವಾದುದೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲವು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Never do you fall into error ; you protect both kind. Speedy Aditya the blazing invocation for you rests in heaven.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಮುಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ತಿಕ್ಷೋ ತಿಕ್ಷಸಿ ದಾಶುಷೇ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರ ಉತ ಸುಷ್ಪುತಿಂ ವಸೋ ಕಣ್ವನಚ್ಛುಣುಧೀ ಹವಂ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಶಿಕ್ಷೋ ಇತಿ | ಶಿಕ್ಷಸಿ | ದಾಶುಷೇ |
ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಗಿರಃ | ಉತ | ಸುಸ್ತುತಿಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ಕಣ್ವವತ್ | ಶೃಣುಧಿ | ಹವಂ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಹೇ ಶಿಕ್ಷೋ ಶಿಕ್ಷಕೇಂದ್ರ ದಾಶುಷೇ
ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತಂ ಧನಾದಿ ದದಾಸಿ ತತ್ಸಂಬಂಧಿನಾಮಸ್ಮಾಕಂ
ಗಿರಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನಾಚಿಃ ಶೃಣುಧಿ ಶೃಣು | ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ಸುಷ್ಪುತಿಂ
ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣುಧಿ | ಕಿಂಚಿ ಕಣ್ವವತ್ ಯಥಾ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಹವಮಾಹ್ವಾನಮತ್ಯಣೋಃ
ಏವಮಸ್ಮಾಕಂ ಹವಂ ಶೃಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಶಿಕ್ಷೋ—ಉಪದೇಶಕನೂ
ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ | ಯಸ್ಮೈ—
ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷಸಿ—ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ಅದೇ ಯಜಮಾನ
ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಸುಷ್ಪುತಿಂ—ಪ್ರಶಂಸಾಪೂರ್ವಕ
ವಾದ | ಹವಂ—ಅಹ್ವಾನವನ್ನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವವತ್—ಕಣ್ವನ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ | ಶೃಣುಧಿ—ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ, ಧನವಂತನೂ, ಉಪದೇಶಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ
ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸಾಪೂರ್ವಕವಾದ ಅಹ್ವಾನವನ್ನೂ ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕಣ್ವನ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳು.

English Translation.

Worshipable, liberal Maghavan you give to the sacrificer ; giver of
dwellings, as you did hear of the invocation of Kanwa likewise do you hear
our words, praises and invocation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾವಿ ಮನ್ಮ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವೋಚತ |

ಪೂರ್ವೀರ್ಯತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮತೀರನೂಷತ ಸ್ತೋತುರ್ಮೇಧಾ ಅಸ್ಯಕ್ಷತ || ೯ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಸ್ಮಾವಿ | ಮನ್ಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಇಂದ್ರಾಯ | ವೋಚತ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಯತಸ್ಯ | ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ | ಅನೂಷತ | ಸ್ತೋತುಃ | ಮೇಧಾಃ | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಮನ್ಮ ಮನನೀಯಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ಯತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಅಸಾವಿ (?ಅಸ್ಮಾವಿ) ಸ್ತುತಿವಿಷಯಾಕೃತಂ ಭವದ್ಭಿಸ್ತತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಇಂದ್ರಾಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ತದರ್ಥಂ ವೋಚತ ಬ್ರೂತ | ಯತೋ ಭವಂತಃ ಯತಸ್ಯ ಸತ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನೀಃ ಪೂರ್ವೀಃ ಬಹ್ವೀಃ ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ ಮಹತೀಃ | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ಮೂರ್ತೀಃ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಚುರಾನ್ ಮಹತೋ ಗುಣಾವತಾರಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನೂಷತ ಸ್ತುತಿವಿಷಯಾಕೃತವಂತಃ ಕಿಂಚಿ ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಆಯೋಃ ಮೇಧಾಃ ಧಾರಣಾವತೀಃ ಬುದ್ಧೀಃ ಅಸ್ಯಕ್ಷತ ಸೃಷ್ಟವಂತಃ | ಆತಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವೋಚತೇತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳೇ) ಯತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅನೇಕ ವಾದವೂ | ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ—ಮಹತ್ತಾದವೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಅನೂಷತ—ಪಠಿಸಿದ್ದೀರಿ | ಸ್ತೋತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ | ಮೇಧಾಃ—ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ—ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ (ಆದುದರಿಂದ) | ಮನ್ಮ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಸ್ತುತಿಯು | ಅಸ್ಮಾವಿ—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಪಠಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ವೋಚತ—ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳೇ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದವೂ, ಮಹತ್ತಾದವೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಪಠಿಸಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ, ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ, ಪುರಾತನವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಸ್ತುತಿಯು ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಪಠಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing ancient hymns in praise of Indra, Sing the grand hymn before the rite and animate the body of the worshippers.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸಮಿಂ॒ದ್ರೋ॑ ರಾಯೋ॑ ಬೃಹ॒ತೀ॑ರ॒ಧೂನು॑ತ ಸಂ ಕ್ಷೋ॒ಣೀ॑ ಸ॒ಮು
ಸೂರ್ಯಂ॑ ।

ಸಂ ಶು॒ಕ್ರಾ॒ಸಃ॑ ಶು॒ಚೆಯಃ॑ ಸಂ ಗವಾ॑ಶಿರಃ ಸೋ॒ಮಾ ಇಂದ್ರ॑ಮಮಂದಿಷುಃ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಸಂ | ಇಂದ್ರಃ | ರಾಯಃ | ಬೃಹತೀಃ | ಅಧೂನುತ | ಸಂ | ಕ್ಷೋಣೀ ಇತಿ | ಸಂ | ಉಷಾ ಇತಿ |
ಸೂರ್ಯಂ ।

ಸಂ | ಶುಕ್ರಾಸಃ | ಶುಚೆಯಃ | ಸಂ | ಗೋದ್ರಾಶಿರಃ | ಸೋಮಾಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಅಮಂದಿಷುಃ || ೧೦ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯ ಇಂದ್ರಃ ಬೃಹತೀಃ ಮಹಾಂತಿ ರಾಯಃ ಹಿರಣ್ಯಾದಿಧನಾನಿ ಸಮಧೂನುತ ಸಮ್ಯಗಕರೋತ್ |
ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಕ್ಷೋಣೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಸಮಧೂನುತ ಸಮಕ್ ರಚೆಯಾಂಚಕ್ರೇ | ಕ್ಷೋಣೀ ಇತಿ
ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರ್ನಾಮಧೇಯಂ | ರೋದಸೀ ಕ್ಷೋಣೀ ಅಂಧಸೀ ಇತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಣಾತ್ |
ಕಿಂಚಿ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸೂರ್ಯಂ ಮಂಗಲಾತ್ಮಾನಂ ಸಮಧೂನುತ ಸಮಜನಯತ್ | ತಮಿಂದ್ರಂ ಶುಕ್ರಾಸಃ
ಶುಕ್ಲಾಃ ದೀಪ್ತಾಃ ಶುಚೆಯಃ ಪೂತಾಃ ಆಪಃ ವಸತೀವರ್ಯೇಕಧನಾಃ ಲಕ್ಷಣಾಃ ಸಮಮಂದಿಷುಃ
ಸಮ್ಯಗಮಾದಯನ್ || ಕಿಂಚಿ ಗವಾಶಿರಃ ಗೋದುಗ್ಧಂ ಸೋಮಾಃ ತದ್ರಸಾಶ್ಚ ತಮಿಂದ್ರಂ
ಸಮಮಂದಿಷುಃ | ಇತ್ಥಂ ಮಹಾನುಭಾವ ಇಂದ್ರೋದ್ರಸೀತಿ ತ್ವದರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೋಚತ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ
ಸಂಬಂಧಃ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಬೃಹತೀಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಸಮಧೂನುತ—
ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ | ಕ್ಷೋಣೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು | ಸಂ—ಸರಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಸೂರ್ಯಂ—
ಸೂರ್ಯನನ್ನು | ಸಮು—ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಶುಕ್ರಾಸಃ—ಪ್ರಭಾಯುತ
ವಾದವೂ | ಶುಚೆಯಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವೂ | ಗವಾಶಿರಃ—ಕ್ಷೀರಾದ್ಯಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ
ಆದ | ಸೋಮಾಃ—ಸೋಮರಸಗಳು | ಸಂ ಅಮಂದಿಷುಃ—ತೃಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ
ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಭಾಯುತವಾದವೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವೂ,
ಕ್ಷೀರಾದ್ಯಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ ಆದ ಸೋಮರಸಗಳು ತೃಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

English Translation.

Indra sends vast wealth, sends to the world the sun, creates the heaven and earth ; white coloured, pure Soma mixed with milk exhilarated Indra.

ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೫)

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಇತ್ಯಷ್ಟರ್ಚಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಸ್ಯಾರ್ಷಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ—ಉಪಮಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ವಾ ಮೇಧ್ಯಃ ಇತಿ | ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಭಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಭಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂಕ್ತಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮುಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀ ಭಂದಸ್ತವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉಪಮಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ವಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೩

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೫)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೨, ೨೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಖ್ಯೆ—೮ ||

|| ಮುಷಿಃ—ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಮುಘೋನಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಚ ನೃಷಭಾಣಾಂ |

ಪೂರ್ಭಿತ್ತಮಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗೋವಿದಮಿಶಾನಂ ರಾಯ ಈಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ರಮಂ | ತ್ವಾ | ಮಘೋನಾಂ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ | ಚ | ವೃಷಭಾಣಾಂ |

ಪೂರ್ಭಿತ್ವಮಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗೋವಿದಂ | ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ ||೧||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಮಘೋನಾಂ ಧನವತಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಉಪಮಂ ಉಪವಾಧೂತಂ ವೃಷಭಾಣಾಂ ಕಾಮವರ್ಷಿತ್ವಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಅತಿಶಯೇನ ಪ್ರಶಸ್ಯಂ ಚಿ ತ್ವಾಂ ತ್ವಾ ರಾಯಃ ಗವಾಶ್ವಾದಿಧನಾನಿ ಈಮಹೇ ಯಾಚಾಮಹೇ ವಯಂ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಪೂರ್ಭಿತ್ವಮಂ ಅತಿಶಯೇನ-ಶತ್ರುಪುರಾಂ ಭೇತ್ತಾರಮತ ಏವ ಗೋವಿದಂ ಗನಾಂ ಲಂಛಯಿತಾರಂ ಈಶಾನಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ನಿಯಂತಾರಂ | ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ—(ಶ್ಲೋ. ಅ. ೧೦-೪೭) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಘೋನಾಂ—ಧನವಂತರಿಗೆಲ್ಲಾ | ಉಪಮಂ—ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯನೂ | ವೃಷಭಾಣಾಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಚಿ—ಅತಿ ಪ್ರಥಮನೂ | ಪೂರ್ಭಿತ್ವಮಂ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುವವನೂ | ಗೋವಿದಂ—ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನೂ | ಈಶಾನಂ—ಸಕಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು (ನಿನ್ನಿಂದ) | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಧನವಂತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯನೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೂ, ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುವವನೂ, ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನೂ ಸಕಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ನಿನ್ನಿಂದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We approach you Maghavan, the chief amongst the wealthy, penetrator into enemies fortress, Lord of wealth and our Lord, I pray for wealth from you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಆಯುಂ ಕುತ್ಸಮತಿಥಿಗ್ವಮದ್‌ಯೋ ವಾವೃಧಾನೋ ದಿವೇದಿವೇ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಶತಕ್ರತುಂ ವಾಜಯಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಯುಂ | ಕುತ್ಸಂ | ಅತಿಥಿಗ್ವಂ | ಅರ್ಧಯಃ | ವದ್ಯಧಾನಃ | ದಿವೇದಿವೇ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹರಿಸ್ಯಾಶ್ವಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ವಾಜಯಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಶ್ಚಂ ದಿವೇದಿವೇ ಪ್ರತಿದಿನಂ ವಾವ್ಯಧಾನಃ ಸ್ತುತೃಃ ಅತಿಶಯೇನ ವರ್ಧಮಾನಃ ಸನ್ ಆಯುಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮೃಷಿಂ ಉತ್ಸಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಮೃಷಿಂ ಅತಿಥಿಗ್ವಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಮೃಷಿಂ ಚ ಅರ್ಧಯಃ ವರಪ್ರದಾನೇ (?ವರಪ್ರದಾನೇನ) ಪೀಡಯಸಿ | ಆತ್ಮಾನಂ ಅಲಂ ಮನೈಮಾನಾಃ ವಾರಯಂತಿ | ತ್ವಂ ತು ಹಠಾತ್ ಅಭಿಷ್ವವರಂ ಯಾಚತೇ (? ಯಾಚತ) ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾನ್ ಕ್ಲೇಶಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಂ ತಾದೃಶಂ ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಹರಿಸಂಜ್ಞಾ ಅಶ್ವಾ ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಾಜವಂತಃ (?ಯಂತಃ) ಅನ್ನಕಾಮಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ಹವಾಮಹೇ ಅಹ್ವಯಾಮಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ದಿವೇದಿವೇ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ | ವದ್ಯಧಾನಃ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ | ಅಯುಂ—ಆಯುವನ್ನೂ | ಕುತ್ಸಂ—ಕುತ್ಸನನ್ನೂ | ಅತಿಥಿಗ್ವಂ—ಅತಿಥಿಗ್ವನನ್ನೂ | ಅರ್ಧಯಃ—ವರಪ್ರದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಿದೆಯೋ (ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ) | ತಂ—ಅಂತಹ | ಹರ್ಯಶ್ವಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ವಾಜಯಂತಃ—ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಆಯುವನ್ನೂ, ಕುತ್ಸನನ್ನೂ, ಅತಿಥಿಗ್ವನನ್ನೂ ವರಪ್ರದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

He who every day increasing in strength protected Ayu, Kutsa, and Athithigva, we invoke that Indra Satakritu, Lord of horses named Hari, for food.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆ ನೋ ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ರಸಂ ಮಧ್ವಃ ಸಿಂಚಂತ್ವದ್ರಯಃ |

ಯೇ ಪರಾವತಿ ಸುನ್ವಿರೇ ಜನೇಷ್ವಾ ಯೇ ಅರ್ವಾವತೀಂದವಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ವಿಶ್ವೇಷಾಂ | ರಸಂ | ಮಧ್ವಃ | ಸಿಂಚಂತು | ಅದ್ರಿಯಃ |

ಯೇ | ಪರಾವತಿ | ಸುನ್ವಿರೇ | ಜನೇಷು | ಅ | ಯೇ | ಅರ್ವಾವತಿ | ಇಂದವಃ || ೩ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಅದ್ರಿಯಃ | ತಾತ್ ಸ್ಥೂತ್ ತಾಚ್ಚೈಬ್ಧ್ಯಂ | ಅದ್ರಿಪ್ರಭವಾಸ್ತೇ ಸೋಮಾಃ ಮಧ್ವಃ ಮಧುರಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠೀ | ರಸಮಾತ್ಮೀಯಂ ದ್ರವಮಾಸಿಂಚಂತು ಕಾರ್ತಸ್ತೈನ ಘರಂತು | ಇಂದ್ರಾರ್ಥಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತೇ ಕೇ | ಯೇ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ ಪರಾವತಿ ದೂರದೇಶೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ | ಜನೇಷು ಯಜಮಾನಲಕ್ಷಣೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ಅ ಸುನ್ವಿರೇ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಅಭಿಷುತಾ ಯತ್ಪಿಗ್ನಿಃ | ಯೇ ಚ ಇಂದವಃ ಅರ್ವಾವತಿ ಸಮೀಪದೇಶೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ ಸುನ್ವಿರೇ ಅಭಿಷುತಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಮಿಲಿತ್ವಾ ಇಂದ್ರಾರ್ಥಂ ಸ್ವರಸಂ ಸಿಂಚಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ।

ಯೇ ಇಂದವಃ—ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಪರಾವತಿ—ದೂರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಜನೇಷು—ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ | ಅ ಸುನ್ವಿರೇ—ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವುದೋ | ಯೇ—ಯಾವ ರಸಗಳು | ಅರ್ವಾವತಿ—ಹತ್ತಿರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವುದೋ ಅಂತಹವೂ | ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ನಃ—ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೂ ಆದ | ಅದ್ರಿಯಃ—ಅದ್ರಿಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮಗಳು | ಮಧ್ವಃ—ಮಧುರವಾದ | ರಸಂ—ರಸವನ್ನು | ಅ ಸಿಂಚಂತು—ಸುರಿಸಲಿ.

। ಛಾಂದಾಭರ್ಥ ।

ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು ದೂರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವುದೋ, ಯಾವ ರಸಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವುದೋ ಅಂತಹವೂ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೂ ಆದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮಗಳು ಮಧುರವಾದ ರಸವನ್ನು ಸುರಿಸಲಿ.

English Translation.

All the Somas that are effused far away and those that are effused here, all the Soma that are effused by grinding stone become sweet.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಿಶ್ವಾ ದ್ವೇಷಾಂಸಿ ಜಹಿ ಚಾವ ಚಾ ಕೃಧಿ ವಿಶ್ವೇ ಸನ್ವಂತಾ ವಸು |

ಶೀಷ್ಟೇಷು ಚಿತ್ತೇ ಮದಿರಾಸೋ ಅಂಶವೋ ಯತ್ರಾ ಸೋಮಸ್ಯ ತ್ಯಂಪಸಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾ | ದ್ವೇಷಾಂಸಿ | ಜಹಿ | ಚ | ಅವ | ಚ | ಆ | ಕೃಧಿ | ವಿಶ್ವೇ | ಸನ್ತಂತು | ಆ | ವಸು |
ಶೀಷ್ವೇಷು | ಚಿತ್ | ತೇ | ಮದಿರಾಸಃ | ಅಂತವಃ | ಯತ್ರ | ಸೋಮಸ್ಯ | ತೃಂಪಸಿ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದ್ವೇಷಾಂಸಿ ಅಸ್ಮಾಕಮಮಿತ್ರಾಣಿ ಜಹಿ ನಾಕಯ | ಕಿಂಜಾ-
ಸ್ಮಾನ್ ಅವ ರಕ್ಷ | ಆ ಚ ಕೃಧಿ ಆ ಸಮಂತಾತ್ ಪ್ರಶಸ್ತಾನ್ ಕುರು ಚ | ಕಿಂಚಿ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಜನಾಃ
ವಸು ಧನಂ ಆ ಸನ್ತಂತು ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ದದತು | ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಥ ಚ ಯತ್ರ ಯೇಷ್ವಸ್ಮಾಸು
ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ತೃಂಪಸಿ ಪಾನೇನ ತೃಪ್ತೋ ಭವಸಿ | ತೇಷು ಶೀಷ್ವೇಷು ವಿಶಿಷ್ಟೇಷ್ವಸ್ಮಾಸು
ವರ್ತಮಾನಾಃ ಅಂತವಃ ಸೋಮಾಃ ತೇ ಚಿತ್ ತವ್ಯವ ಮದಿರಾಸಃ ಮಾದಕಾಃ ಸಂತು ನೇತರಸ್ಯ
ಕಸ್ಯಚಿತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದ್ವೇಷಾಂಸಿ—ಶತ್ರುಜನರನ್ನೂ | ಜಹಿ ಚ—ಸೋಲಿಸು |
ಅವ ಚ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು | ಆ ಕೃಧಿ—ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡು | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತ
ವಾದ | ವಸು—ಧನವೂ ಸಹ | ಆ ಸನ್ತಂತು—ನಮಗಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರಲಿ | ಯತ್ರ—ಯಾವ ಯಜಮಾನ
ರಲ್ಲಿ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ ಪಾನದಿಂದ | ತೃಂಪಸಿ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ | ಶೀಷ್ವೇಷು—
ಅಂತಹ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರುವ | ಅಂತವಃ—ಸೋಮಗಳು | ತೇ ಚಿತ್—ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ | ಮದಿರಾಸಃ—
ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಶತ್ರುಜನರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸು, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವೂ ಸಹ ನಮಗಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರಲಿ. ಯಾವ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಸೋಮ
ರಸದ ಪಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮಗಳು ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ
ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಿರಲಿ.

English Translation.

Whereever you are satisfied with the drink of Soma you subdue and
and destroy all enemies ; even among the well-behaved Soma is
exhilarating you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ನೇದೀಯ ಏದಿಹಿ ಮಿತಮೇಧಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಆ ಶಂತಮು ಶಂತಮಾಭಿರಭಿಷ್ಟಿಭಿರಾ ಸ್ವಾಪೇ ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ನೇದೀಯಃ | ಆ | ಇತ್ | ಇಹಿ | ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |

ಆ | ಶಂತಮು | ಶಂತಮಾಭಿಃ | ಅಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ | ಆ | ಸ್ವಾಪೇ | ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ತ್ವಂ ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ ಮಿತಾಃ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಃ ಮೇಧಾಃ ಅನುಗ್ರಹ-
ಬುದ್ಧಯಃ ಯಾಭಿಸ್ತಾ ಭಿರನುಗ್ರಹಸಹಿತಾಭಿಃ ಊತಿಭಿಃ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಸಹ ನೇದೀಯ ಇತ್ ಅಂತಿಕತಮ-
ನೇವ ಏಹಿ ಆಗಚ್ಛ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಶಂತಮು ಸುಖತಮೇಂದ್ರ ಶಂತಮಾಭಿರಭಿಷ್ಟಿಭಿರಭಿತಃ ಪ್ರಿಯಾಭಿಶ್ಚ
ಊತಿಭಿಃ ಏಹಿ | ಅಥ ಚಿ ಹೇ ಸ್ವಾಪೇ ಸುತರಾಮಾಪ್ತೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ ಶೋಭನಾ ಆಪಯಃ ಆಪ್ತಾ
ಬಂಧವಃ ಯಾಸು ಶಾಭಿರೂತಿಭಿರೇಹಿ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ | ಊತಿಭಿಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನೇದೀಯಃ ಇತ್—ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು |
ಶಂತಮಾಭಿಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಕಾರಕಗಳಾದ | ಅಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧಕಗಳೊಡನೆ | ಶಂತಮು—
ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖದಾತೃವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆ (ಇಹಿ)—ದಯಮಾಡು | ಸ್ವಾಪೇ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಬಂಧುವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಂಧುತ್ವದೊಡನೆ | ಆ (ಇಹಿ)—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೇ
ಇರುವಂತೆ ದಯಮಾಡು. ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಕಾರಕಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ, ಉತ್ತಮವಾದ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ, ದಯಮಾಡು. ಆಪ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಂಧುತ್ವದೊಡನೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Indra you are the first blessings, very much a friend, properly wise,
granter of blessings. fulfiller of desires like a friend come with protection.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಜಿತುರಂ ಸತ್ಪತಿಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ ಕೃಧಿ ಪ್ರಜಾಸ್ವಾಭಗಂ ।

ಪ್ರ ಸೂ ತಿರಾ ಶಚೀಭಿಯೇ ತ ಉಕ್ಥಿನಃ ಕ್ರತುಂ ಪುನತ ಅನುಷಕ್ || ೬ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಜಿತುರಂ | ಸತ್ಪತಿಂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ | ಕೃಧಿ | ಪ್ರಜಾಸ್ವಾ | ಅಭಗಂ |

ಪ್ರ | ಸು | ತಿರ | ಶಚೀಭಿಃ | ಯೇ | ತೇ | ಉಕ್ಥಿನಃ | ಕ್ರತುಂ | ಪುನತೇ | ಅನುಷಕ್ || ೬ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪ್ರಜಾಸು ಅಸ್ಮತ್ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಷು ಅಭಗಂ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಭಗಂ ಭಜನೀಯಂ ಧನಂ ಕೃಧಿ ಕುರು | ಕೀದೃಶಂ | ಅಜಿತುರಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತ್ವರಮಾಣಂ | ಜಿತ್ವರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸತ್ಪತಿಂ ಸತಾಂ ಪಾಲಕಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ | ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಷಣಯೋ ಮನುಷ್ಯಾಃ ದಾಸದಾಸೀಲಕ್ಷಣಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ತಂ | ಕಿಂಚ ಯೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಉಕ್ಥಿನಃ ಸ್ತುತಿಮತಸ್ತೇ ತವ ಅನುಷಕ್ ಅನುಷಕ್ತಂ | ತ್ವಯಾ ಸಂಗತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ್ರತುಂ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಂ ಪುನತೇ ಕುರ್ವತೇ | ತಾನಸ್ಮಾನ್ ಶಚೀಭಿಃ ಧನಪ್ರದಾನಾದಿಕರ್ಮಭಿಃ ಸು ಸುತರಾಂ ಪ್ರ ತಿರ ಪ್ರವರ್ಧಯ | ಪ್ರ ಪೂರ್ವಸ್ತಿರತಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪ್ರಜಾಸು—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ | ಅಜಿತುರಂ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಯ ಸಾಧಕನಾದುದೂ | ಸತ್ಪತಿಂ—ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪಾಲಕನಾದುದೂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ—ಸಮಸ್ತ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಅ ಭಗಂ—ಭೋಗಯೋಗ್ಯನಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ಕೃಧಿ—ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಯೇ ಉಕ್ಥಿನಃ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾವ ನಾವು | ಅನುಷಕ್—ಸರ್ವದಾ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ | ಕ್ರತುಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಪುನತೇ—ನೆರವೇರಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಪ್ರ ತಿರ—ಪ್ರವೃದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಸಾಧಕನಾದುದೂ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪಾಲಕನಾದುದೂ, ಸಮಸ್ತ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಭೋಗಯೋಗ್ಯನಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾವ ನಾವು ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರವೃದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

Quick in battle, nourisher of the righteous, Lord of all, to the worship such Indra amongst the people, may those worshippers who by action bring good fruit, sing hymns and continue without a break to perform the rite.

! ಸಂಬಂಧಾಠಃ !

ಯಸ್ತೇ ಸಾಧಿಷ್ಠೋಽವಸೇ ತೇ ಸ್ಯಾಮು ಭರೇಷು ತೇ |

ವಯಂ ಹೋತ್ರಾಭಿರುತ ದೇವಹೂತಿಭಿಃ ಸಸವಾಂಸೋ ಮನಾಮಹೇ ||೨||

|| ಒದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ಸಾಧಿಷ್ಠಃ | ಅವಸೇ | ತೇ | ಸ್ಯಾಮು | ಭರೇಷು | ತೇ |

ವಯಂ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ | ಉತ | ದೇವಹೂತಿಭಿಃ | ಸಸವಾಂಸಃ | ಮನಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಃ ಅಸ್ತದ್ಗಣಃ ಅವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ತೇ ತವ ಸಾಧಿಷ್ಠಃ ಅತಿಶಯೇನ ಯೋಽಸ್ಮಿ ತದ್ಗಣಗತಾಸ್ತೇ ವಯಂ ಭರೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಸ್ಯಾಮು | ಭವೇಮು | ಸಂಗತೇ ತ್ವತ್ಪಾಲನೀಯಾ ಭವೇಮೇತೃರ್ಥಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸಸವಾಂಸಃ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ನವಂತಃ | ಸಸಮಿತ್ಯನ್ನನಾಮು | ನೇಮಃ ಸಸಂ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮುಸು ಪಾಠಾತ್ | ತಾದೃಶಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ದೇವಹೂತಿಭಿಃ | ದೇವಾನಿಂದ್ರಾದೀನ್ ಹವಂತಿ ತಾ ದೇವಹೂತಯಃ | ತಾಭಿಃ ಹೋತ್ರಾಭಿಃ ವಾಗ್ವಿಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿಃ ತ್ವಾಂ ಮನಾಮಹೇ ಸ್ತುಮಃ | ಹೋತ್ರೇತಿ ವಾಜ್ಞಾಮು | ಯಕ್ ಹೋತ್ರಾ ಗೀಃ—ಇತಿ ವಾಜ್ಞಾಮುಸು ಪಾಠಾತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ | ಸಾಧಿಷ್ಠಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನ ಸಮೂಹವುಂಟೋ ಅದನ್ನುಳ್ಳ ನಾವು | ಭರೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ವಾಗಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವವರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮು—ಆಗಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಸಸವಾಂಸಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವಂತರಾದ | ವಯಂ—ನಾವು | ದೇವಹೂತಿಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಮನಾಮಹೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

। ಛಾಂದಸ್ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಯಜಮಾನರ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಅಂತಹ ನಾವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಮತ್ತು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation

May we have all that are best of you, we shall seek your protection and we shall invoke you. We shall sing hymns in invocation of you we shall worship you and praise you.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅಹಂ ಹಿ ತೇ ಹರಿವೋ ಬ್ರಹ್ಮ ನಾಜಯುರಾಜಿಂ ಯಾಮಿ ಸದೋತಿಭಿಃ ।
ತ್ವಾಮೀವ ತಮಮೇ ಸಮುಶ್ವಯುರ್ಗವ್ಯುರಗ್ರೇ ಮಥೀನಾಂ ॥ ೮ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅಹಂ | ಹಿ | ತೇ | ಹರಿವಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ನಾಜಯುಃ | ಅಜಿಂ | ಯಾಮಿ | ಸದಾ | ಉತಿಭಿಃ |
ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಏವ | ತಂ | ಅಮೇ | ಸಂ | ಅಶ್ವಯುಃ | ಗವ್ಯುಃ | ಅಗ್ರೇ | ಮಥೀನಾಂ ॥ ೮ ॥

॥ ಛಾಂದಸ್ ॥

ಹೇ ಹರಿವಃ ಹರಿಸಂಜ್ಞಾಕಾಶೋಪೇತೇಂದ್ರ ತೇ ಶ್ವದೀಯಃ ಯೋಽಹಂ ಮೇಧ್ಯ ಋಷಿಃ
ವಾಜಯುಃ ಅನ್ನಕಾಮಃ ಸನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಅನ್ನಮುದ್ಧಿತ್ಯ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಉತಿಭಿಃ ಶ್ವಶ್ಚೈತಾಭಿಃ
ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಸಹ ಅಜಿಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಯಾಮಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ | ಹೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತ್ವಾಮೇವ ಸಂ ಅಮೇ
ಸಂಗತೋ ಭವಾಮಿ | ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತ್ವಾಮೇಷಾಶ್ರಯಾಮಿ | ನೇಶರಂ ಳಿಚಿನ್ವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೇತ್ಯನ-
ರ್ಥಕೋ ನಿಸಾತಃ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಾಜಯುಃ—ಅನ್ನಾವೇಕ್ಷಿಯಾದ |
ಅಹಂ—ನಾನು | ಬ್ರಹ್ಮ—ಅನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು | ಸದಾ ಹಿ—ಯಾವಾಗಲೂ | ತೇ—ನಿನ್ನ |
ಉತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗೇಡಗೂಡಿ | ಅಜಿಂ—ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ | ಯಾಮಿ—ಹೋಗುತ್ತೇನೆ | ಅಶ್ವಯುಃ—
ಅಶ್ವಾವೇಕ್ಷಿಯು | ಗವ್ಯುಃ—ಗವಾವೇಕ್ಷಿಯು ಅದ ನಾನು | ಮಥೀನಾಂ ಅಗ್ರೇ—ಭಯಂಕರವಾದ

ಶತ್ರುಗಳ ಮುಂದುಗಡೆ | ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ಶ್ವಾಂ ಏವ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಮಮೇ—ಆಶ್ರಯಿಸಿ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಆಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಯಾದ ನಾನು ಅನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಶ್ವಾಪೇಕ್ಷಿಯೂ, ಗವಾಪೇಕ್ಷಿಯೂ
ಆದ ನಾನು ಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಅವರನ್ನು
ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra Lord of the horse named Hari, desirous of food, horse and cattle
we are invoking you and under your protection go to you ; when we are
overtaken with fear, place you before the enemies.

ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೬)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತತ್ತೇ ಇತಿ ಅಪ್ಪರ್ಚಂ ಪಷ್ಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಸ್ಯಾರ್ಷಮ್ಯಂದ್ರಂ
(ಮಾತರಿಶ್ವನ ಅರ್ಷಮ್ಯಂದ್ರಂ) ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ—ಏತತ್ತೇ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ನೋ ವಿಶ್ವ ಇತಿ ವೈಶ್ವದೇವಃ
ಪ್ರಗಾಥಃ ಇತಿ | ತೈತೀಯಾಚತುರ್ಥ್ಯಾ ವಿಶ್ವದೇವದೇವತಾಕೇ | ಅನ್ಯಾಸಾಂ ಪಣ್ಡಾಮಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ |
ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂಕ್ತಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಏತತ್ತೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಆರನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು
ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೂರು ಮತ್ತು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ವಿಶ್ವದೇವತಾಕವು. ಉಳಿದ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳು ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವು. ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು ; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ಏತತ್ತೇ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ನೋ ವಿಶ್ವ ಇತಿ ವೈಶ್ವದೇವಃ ಪ್ರಗಾಥಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು
ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೪

(ನಾಲಿಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೬)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೪ ||

ಅನ್ವಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಖ್ಯೆ—೮ ||

|| ಮುಖ್ಯಃ—ಮಾತೃಶ್ಲಾ ಕಾಣ್ಯಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧, ೨, ೫-೮. ಇಂದ್ರಃ | ೩, ೪. ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ |

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಣಾಥಂ (ಅಯುಷಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಷಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತತ್ತ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಂ ಗೀರ್ಭಿಗೃಣಂತಿ ಕಾರವಃ |

ತೇ ಸ್ತೋಭಂತ ಊರ್ಜಮಾವನ್ಪೃತಶ್ಚುತಂ ಪೌರಾಸೋ ನಕ್ಷತ್ರೀತಿಭಿಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತತ್ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ವೀರ್ಯಂ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ಗೃಣಂತಿ | ಕಾರವಃ |

ತೇ | ಸ್ತೋಭಂತಃ | ಊರ್ಜಮಂ | ಅವನ್ | ಫೃತಶ್ಚುತಂ | ಪೌರಾಸಃ | ನಕ್ಷನ್ | ಧೀತಿಭಿಃ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯೇ ಕಾರವಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿ ಏತತ್ ದೈತ್ಯವಾನಂ ವೃಷ್ಟಾದಿ-
ಲಕ್ಷಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿರೂಪಾಭಿವಾಗ್ನಿಃ ಗೃಣಂತಿ ಸ್ತುವಂತಿ ತೇ ಸ್ತೋಭಂತಃ ಸ್ತೋತಾರಃ
ಊರ್ಜಮಂ ಅನ್ನಂ ಅವನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ | ಕಿಂಚಿ ತೇ ಪೌರಾಸಃ ಪುರೇ ಭವಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ಧೀತಿಭಿರಂ-
ಗುಲೀಭಿಃ ಫೃತಶ್ಚುತಂ ಫೃತಸ್ರಾವಿಣಂ ಗವಾದಿಗಣಂ ನಕ್ಷನ್ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ತ್ವದನುಗ್ರಹಾತ್
ಗವಾದಿಪತುನ್ ಅಂಗುಲೀಭಿಃ ಸರ್ವದಾ ದುಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಾರವಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಏತತ್ ತೇ ವೀರ್ಯಂ—ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ
ವನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಗೃಣಂತಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | ತೇ—ಅವರು | ಸ್ತೋಭಂತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ | ಊರ್ಜಮಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಅವನ್—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಪೌರಾಸಃ—ಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು |
ಧೀತಿಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ | ಫೃತಶ್ಚುತಂ—ಆಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ನಕ್ಷನ್—
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಂಗುಲಿಗಳಿಂದ (ಕ್ಷೀರ) ಆಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. (ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ (ಧೀತಿ) ಆಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ).

English Translation.

Indra, the worshippers are singing the praise of your heroism, and by praising you attain strength. They have brought you sacrifices dropping ghee.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕ್ಷಂತ ಇಂದ್ರಮವಸೇ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ ಯೇಷಾಂ ಸುತೇಷು ಮಂದಸೇ |
ಯಥಾ ಸಂವರ್ತೇ ಅಮದೋ ಯಥಾ ಕೃಶ ಏವಾಸ್ಮೇ ಇಂದ್ರ ಮತ್ಸ್ಮ ||೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕ್ಷಂತೇ | ಇಂದ್ರಂ | ಅವಸೇ | ಸುಕೃತ್ಯಯಾ | ಯೇಷಾಂ | ಸುತೇಷು | ಮಂದಸೇ |
ಯಥಾ | ಸಂವರ್ತೇ | ಅಮದಃ | ಯಥಾ | ಕೃಶೇ | ಏವ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಇಂದ್ರ | ಮತ್ಸ್ಮ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯೇಷಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಂಬಂಧಿಷು ಸುತೇಷುಭಿಷುತೇಷು ಸೋಮೇಷು ನಿಭಾತೇಷು (? ನಿಪೀತೇಷು) ತ್ವಂ ಮಂದಸೇ ಹೃಷ್ಯಸಿ ತೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಅವಸೇ ಅನ್ನಾಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ವಾ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ ಶೋಭನೇನ ಸೋಮಾಭಿಷವಕರ್ಮಣಾ ಇಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ತ್ವಾಂ ನಕ್ಷಂತೇ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ನಕ್ಷತಿನರ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಾ ಇನ್ದತಿ ನಕ್ಷತಿ ಇತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಅನ್ನಾದ್ಯರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾಶ್ರಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತೋ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಂವರ್ತೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಯುಷಾ ಯಜಮಾನೇ ಸತಿ ಅಮದಃ ಹೃಷ್ಯವಾನಸಿ ಯಥಾ ಚ ಕೃಶೇ ಏತನ್ನಾಮ್ನಿ ಯಜಮಾನೇ ಅಮದಃ ಏವ ಏವಮನೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಸ್ಮೈ ಅಸ್ಮಾಸು ಕಾಣ್ತೇಷು ಮತ್ಸ್ಮ ಹೃಷ್ಯೋ ಭವ ಸೋಮಪಾನಾದಿನೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯೇಷಾಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸುತೇಷು —ಹಿಂದಿಡ ಸೋಮಗಳಿಂದ | ಮಂದಸೇ—ನೀನು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ (ಅದೇ ಯಜಮಾನರು) | ಸುಕೃತ್ಯಯಾ—ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ

ವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಇಂದ್ರಂ - ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಅವಸೇ-ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ನಕ್ಷಂತೇ-
ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರ-ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ-ಯಾವ ರೀತಿ | ಸಂವರ್ತೇ-ಸಂವರ್ತನೆಂಬ
ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಅಮದೇ-ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ | ಯಥಾ-ಯಾವ ರೀತಿ |
ಕೃತೇ-ಕೃತನೆಂಬ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏವ-ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ |
ಅಸ್ಮೇ-ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ | ಮತ್ಸ್ಮೇ-ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ
ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಸಂವರ್ತನೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ನೀನು
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕೃತನೆಂಬ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸಿದೆಯೋ
ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

Indra, whose Soma exhilarates you, their righteous actions are reaching
you; as you were favourably disposed to Samvarta and Krisa so be
towards us.

| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ |

ಆ ನೋ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸೋ ದೇವಾಸೋ ಗಂತನೋಪ ನಃ |
ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ಅವಸೇ ನ ಆ ಗಮನ್ತ್ಯಾಣ್ತು ಮರುತೋ ಹವಂ ||೩||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆ | ನಃ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಜೋಷಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ಗಂತನಃ | ಉಪ | ನಃ |
ವಸವಃ | ರುದ್ರಾಃ | ಅವಸೇ | ನಃ | ಆ | ಗಮನ್ | ತ್ಯಾಣ್ತು | ಮರುತಃ | ಹವಂ || ೩ ||

| ಛಾಂದಃ |

ಸಜೋಷಸಃ ಸಹ ಜುಷವಾಣಾಃ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞ-
ಮುದ್ದಿಶ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಮುಪ ಸಮಿವೇ ಆ ಗಂತನ ಆಗಚ್ಛಂತು | ಕಿಂಚಿ ವಸವೋಽಪ್ಯೌ
ರುದ್ರಾ ವಿಕಾದತ ಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಆ ಗಮನ್ ಆಗಚ್ಛಂತು | ಮರುತಃ ಏಕೋನ
ಪಂಚಾಶತ್ಪಂಚಾಶಾ ದೇವಾಸ್ತು ಹವಮಸ್ಮತ್ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ತ್ಯಾಣ್ತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ | ನಃ ಉಪ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಂತನ—ಬರಲಿ | ವಸವಃ—ವಸುಸಂಜ್ಞಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ | ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರರೂ | ನಃ ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತ್—ಬರಲಿ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳು | ಹವಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶೃಣ್ವಂತು—ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ. ವಸುಗಳೂ, ರುದ್ರರೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರಲಿ. ಮರುತ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

May all the gods come to us being equally delighted. May Vashus and Rudras come for our protection, may Maruths hear our invocation ;

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪೂಷಾ ವಿಷ್ಣುರ್ಹವನಂ ಮೇ ಸರಸ್ವತೃವಂತು ಸಪ್ತ ಸಿಂಧವಃ |

ಆಪೋ ವಾತಃ ಪರ್ವತಾಸೋ ವನಸ್ಪತಿಃ ಶೃಣೋತು ಪೃಥಿವೀ ಹವಂ || ೪ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಪೂಷಾ | ವಿಷ್ಣುಃ | ಹವನಂ | ಮೇ | ಸರಸ್ವತೀ | ಅವಂತು | ಸಪ್ತ | ಸಿಂಧವಃ |

ಆಪಃ | ವಾತಃ | ಪರ್ವತಾಸಃ | ವನಸ್ಪತಿಃ | ಶೃಣೋತು | ಪೃಥಿವೀ | ಹವಂ || ೪ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ |

ಪೂಷಾ ಪೋಷಕೋ ದೇವಃ ವಿಷ್ಣುರ್ವ್ಯಾಪಕೋ ದೇವಃ ಸರಸ್ವತೀ | ಸರ ಇತ್ಯುದೇಕನಾಮ | ತದ್ವತೀ ದೇವೀ ಚ ಏತೇ ಸರ್ವೇ ಮೇ ಮಮ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಸ್ಯ (ಮಾತರಿಶ್ವನಃ) ಯಜೇಃ ಹವನಮಾ-
ಹ್ವಾನಂ | ಸ್ತೋತ್ರಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ಅವಂತು ಶೃಣ್ವಂತು | ಅವತಿರತ್ರ ಶ್ರವಣಕರ್ಮಾ | ಅವ ರಕ್ಷಣಗತಿ
ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಸೂತ್ರೇ (?) ತಸ್ಯ ಶ್ರವಣಾಭಿಧಾನಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸಿಂಧವೋ
ಗಂಗಾದ್ಯಾ ನದ್ಯ ಆಪಃ ಜಲಾಭಿಮಾನಿನೋ ದೇವತಾಃ ವಾತೋ ವಾಯುಃ ಪರ್ವತಾಸಃ ಪರ್ವತಾಂ
ಮೇರ್ವಾದೀನಾಮಭಿಮಾನಿನೋ ದೇವಾಶ್ಚ ಮೇ ಹವನಂ ಅವಂತು ಶೃಣ್ವಂತು | ಅಥ ಚಿ ವನಸ್ಪತಿಃ
ವನಾನಾಂ ಪಾತಾರಃ ಪಾಲಕೋ (ಪಾಲಕಾ) ದೇವಾಃ ಪೃಥಿವೀ ಚ ದೇವೀ ಮೇ ಹವಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ
ಶೃಣೋತು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಪೂಷಾ—ಪೂಷದೇವನೂ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವಿಷ್ಣುವೂ | ಸರಸ್ವತೀ—ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ | ಸಪ್ತ ಸಿಂಧವಃ—ಗಂಗಾದಿ ಸಪ್ತನದಿಗಳೂ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವನಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಅವಂತು—ಕೇಳಲಿ | ಅಪಃ—ಅಬ್ಬೇವತೆಗಳೂ | ವಾತಃ—ವಾಯುವೂ | ಪರ್ವತಾಃ—ಪರ್ವತಗಳೂ | ವನಸ್ಪತಿಃ—ವನಸ್ಪತಿ ದೇವತೆಯೂ | ಪೃಥಿವೀ—ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವಿಯೂ | ಹವಂ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶೃಣೋತು—ಕೇಳಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಪೂಷದೇವನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ, ಗಂಗಾದಿಸಪ್ತನದಿಗಳೂ ನನ್ನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಲಿ. ಅಬ್ಬೇವತೆಗಳೂ, ವಾಯುವೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ, ವನಸ್ಪತಿದೇವತೆಯೂ, ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವಿಯೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂಪ ವಾದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

Pusha, Vishnu and Sarashvati, seven oceans, water, Vayu, Mountain and forests hear my call and protect me. May the earth hear my invocation.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯದಿಂದ್ರ ರಾಧೋ ಅಸ್ತಿ ತೇ ಮಾಘೋನಂ ಮಘವತ್ತಮು |

ತೇನ ನೋ ಬೋಧಿ ಸಧಮಾದ್ಯೋ ವೃಧೇ ಭಗೋ ದಾನಾಯ ವೃತ್ರಹನ್ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯತ್ | ಇಂದ್ರ | ರಾಧಃ | ಅಸ್ತಿ | ತೇ | ಮಾಘೋನಂ | ಮಘವತ್ತ್ತಮು |

ತೇನ | ನಃ | ಬೋಧಿ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ | ವೃಧೇ | ಭಗಃ | ದಾನಾಯ | ವೃತ್ರಹನ್ || ೫ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಮಘವತ್ತಮು ಅತಿಶಯೇನ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ಮಘೋನಂ ಮಘವ-
ತ್ಸಾಮಿಕಂ ಯತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ರಾಧಃ ಧನಮಸ್ತಿ ಭವತಿ ತೇನ ರಾಧಸಾ ಧನೇನ ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್
ವೃತ್ರಹಂತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಾನಾರ್ಥಂ ವೃಧೇ ವರ್ಧನಾರ್ಥಂ ಚ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಾತ್ರಭೂತಾನ್ ಬೋಧಿ
ಬುಧ್ಯಸ್ವ | ತದ್ಧನದಾನೇನ ಅಸ್ಮಾನ್ ಸಮೃದ್ಧಾನ್ ಕರ್ತುಂ ಜಾನೀಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದ್ಯತಸ್ತ್ವಂ |
ಸಧಮಾದ್ಯಃ ಸಹಮಾದನಯೋಗ್ಯಃ ಭಗೋ ಭವನೀಯಶ್ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವತ್ತಮ—ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನವಂತನೂ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ—ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹರ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಾಘೋನಂ—ಸಂಪತ್ಪೂರಿತವಾದ | ಯತ್ ರಾಧಃ—ಯಾವ ಧನೈಶ್ಚರ್ಯವು | ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದೋ | ತೇನ—ಆದರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ | ವೃಧೇ—ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ದಾಣಾಯ—ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಬೋಧಿ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನವಂತನೂ, ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹರ್ಷಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವವನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ಪೂರಿತವಾದ ಯಾವ ಧನೈಶ್ಚರ್ಯವು ಇರುವುದೋ ಆದರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ, ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿ.

English Translation.

Indra, Maghavan and killer of enemies grow your wealth, with it and be exhilarated for prosperity and gift ; you are worshipable.

! ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ !

ಆಜಿಪತೇ ನೃಪತೇ ತ್ವಮಿದ್ಧಿ ನೋ ವಾಜ ಆ ವಕ್ತಿ ಸುಕ್ರತೋ |

ವೀತೀ ಹೋತ್ರಾಭಿರುತ ದೇವವೀತಿಭಿಃ ಸಸವಾಂಸೋ ವಿ ಶೃಣ್ವಿರೇ || ೬ ||

! ಪದಾರ್ಥಃ !

ಆಜಿಪತೇ | ನೃಪತೇ | ತ್ವಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ನಃ | ವಾಜೇ | ಆ | ವಕ್ತಿ | ಸುಕ್ರತೋ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೋ |
ವೀತೀ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ | ಉತ | ದೇವವೀತಿಭಿಃ | ಸಸವಾಂಸಃ | ವಿ | ಶೃಣ್ವಿರೇ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಜಿಪತೇ ಸಂಗ್ರಾಮಪಾಲಕ ಹೇ ನೇತ್ಯಪತೇ (ನೃಪತೇ) ನೇತ್ಯಾಣಾಂ ಸೈನಿಕಾನಾಂ ಪಾಲಕ ಹೇ ಸುಕ್ರತೋ ಶೋಭನಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಮಿತ್ ತ್ವಮೇವ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ವಾಜೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಆವಕ್ತಿ ಅವಹಸಿ ಪ್ರಾಪಯಸಿ | ತ್ವತ್ಪಾಹಾಯೋನ ವಯಂ ಧನಾರ್ಥಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಗಂತುಮುತ್ಸಹಾಮಹ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಸ್ತ್ವಂ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿಃ ವಾಗ್ವಿಃ ಸಹ | ವೀತೀ ಅಶವಾನ್ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರೋತ್ಸಹಮಾನೋ ಹವಿರತ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಸಸವಾಂಸಃ ಹವಿರಲಕ್ಷಣಾನ್ನವಂತೋ

ಯಜಮಾನಾಃ ದೇವವೀತಿಭಿಃ ದೇವಕರ್ತೃಕಾಶನೈಃ ವಿ ಶೃಣ್ವಿರೇ | ವಿಶೇಷೇಣ ಶ್ರಾಯಂತೇ | ಯದಾ
ಹಿ ತ್ವಾದೃತಾ ದೇವಾಸ್ತೇಷಾಂ ಹವಿರಶ್ನುವಂತಿ ತದಾ ತೇ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಆಜಿಪತೇ—ಯುದ್ಧಪಾಲಕನೂ | ನೃಪತೇ—ಮಾನವರ ಪಾಲಕನೂ | ಸುಕ್ರತೋ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಮಿದ್ಧಿ—ನೀನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವಾಜೇ—ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ |
ಆ ವಕ್ತ್ವಿ—ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು | ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳೊಡನೆ |
ವೀತೀ—ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಸಸವಾಂಸಃ—ಹವಿಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರು |
ದೇವವೀತಿಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ | ವಿ ಶೃಣ್ವಿರೇ—ನಿನ್ನ ಖ್ಯಾತಿ
ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯುದ್ಧಪಾಲಕನೂ, ಯಜ್ಞಕರ್ತರ ಪಾಲಕನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನೇ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳೊಡನೆ ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಭಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹವಿಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರು ದೇವತೆಗಳ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ
ಕೂಡಿ ನಿನ್ನ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Lord of battle, institutor of righteous actions, king, lead us to battle.
It is rumoured that Gods unite at a rite to partake sacrifice.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸಂತಿ ಹ್ಯರ್ಯ ಆಶಿಷ ಇಂದ್ರ ಆಯುರ್ಜನಾನಾಂ |

ಅಸ್ಮಾನ್ನಕ್ಷಸ್ವ ಮಘವನ್ನು ಪಾವಸೇ ಧುಕ್ಷಸ್ವ ಪಿಪ್ಪುಷೀಮಿಷಂ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂತಿ | ಹಿ | ಅರ್ಯೇ | ಆಶಿಷಃ | ಇಂದ್ರೇ | ಆಯುಃ | ಜನಾನಾಂ |

ಅಸ್ಮಾನ್ | ನಕ್ಷಸ್ವ | ಮಘವನ್ | ಉಪ | ಅವಸೇ | ಧುಕ್ಷಸ್ವ | ಪಿಪ್ಪುಷೀಂ | ಇಷಂ || ೭ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪರಮೇಶ್ವರ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಜನಾನಾಂ ಜಾಯಮಾನಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಸ್ವಭೂತಮಾಯುಃ ಚೇರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನಂ ಅಶಿಷಃ ಗವಾಶ್ವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಾಣಿ ಚ ಆರ್ಯೇ ಜಗತ್ಸಾಮಿನಿ ಇಂದ್ರೇ ಪರಮೇಶ್ವರೇ ತ್ವಯಿ ಸಂತಿ ಸಮರ್ಪಿತಾನಿ ಭವಂತಿ | ಅತೋ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಆಸ್ಮಾನ್ ಯಜಮಾನಾನ್ ಉಪ ನಕ್ಷಸ್ವ ಸಮೀಪೇ ವ್ಯಾಪ್ನುಹಿ | ಅತ್ತೀಯತ್ತೇನ ಸ್ವಸಮೀಪೇ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಪಿಪ್ಯುಷೀಂ ಅತಿಶಯೇನ ಸಾಲಯಿತ್ರೀಂ ಇಷಮನ್ನಂ ಧುಕ್ಷಸ್ವ ಪ್ರಪೂರಯ ದೇಹೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಜನಾನಾಂ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ | ಅಶಿಷಃ—ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯ ಗಳೂ | ಆಯುಃ—ಯಜ್ಞ ಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನಗಳೂ | ಆರ್ಯೇ—ಸ್ವಾಮಿಯೂ | ಇಂದ್ರೇ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೂ ಆದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ | ಸಂತಿ ಹಿ—ಇದ್ದೇ ಇವೆ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಉಪ ನಕ್ಷಸ್ವ—ಸಮೀಪಿಸು | ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ | ಪಿಪ್ಯುಷೀಂ—ಪೋಷಕವಾದ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಧುಕ್ಷಸ್ವ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಆವೇಕ್ಷಿತವಾದ ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಗಳೂ, ಯಜ್ಞ ಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನಗಳೂ ಸಹ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮೀಪಿಸು. ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡು.

English Translation.

Lord Indra is the the disposer of blessing of the longevity of men ; Maghavan be kind to us, increase us, give us food.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ವಯಂ ತ ಇಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇಭಿರ್ವಿಧೇಮು ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಶತಕ್ರತೋ |
ಮಹಿ ಸ್ಥೂರಂ ಶಶಯಂ ರಾಧೋ ಅಹ್ರಯಂ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಾಯ ನಿ ತೋತಯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ | ವಿಧೇಮು | ತ್ವಂ | ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |
ಮಹಿ | ಸ್ಥೂರಂ | ಶಶಯಂ | ರಾಧಃ | ಅಹ್ರಯಂ | ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಾಯ | ನಿ | ತೋತಯ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ತೇ ತ್ವದೀಯಾಃ ಸ್ತುಃ | ತ್ವಂ ಆಸ್ಮಾಕಮಸಿ | ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ತವಸ್ತುಸಿ (ಋ. ಸಂ. ೮-೯೨-೨೨) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಅತಃ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋಃ ಬಹುಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ವಿಧೇಮ ಪರಿಚರೇಮ ತ್ವಾಂ | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವದೀಯಾ ವಯಂ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಾಯ ಕಣ್ವಪುತ್ರಾಯ ಮಹ್ಯಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಾಯ (? ಮಾತರಿಶ್ವನೇ) ರಾಧೋ ಧನಂ ನಿ ತೋಶಯ ನಿಯಮೇನ ದೇಹಿ | ತದೇವ ರಾಧೋ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಮಹಿ ಮಹತ್ ಪೂಜ್ಯಂ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಪ್ರಾಥಮೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಶಶಯಂ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಶರೀರೇ ಶಯಾನಂ ತೈರುಪಭೋಗ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಹ್ರಯಂ ಲಜ್ಜಾರಹಿತಂ | ಪಾಪವರ್ತನಾ ಲಬ್ಧಂ ಧನಂ ಹಿ ಲಜ್ಜಾಸಹಿತಂ ಭವತಿ | ಇದಂ ತು ನ ತಥಾ | ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಲಬ್ಧತ್ವಾತ್ಪ್ರಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು | ತೇ—ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ತ್ವಂ ಆಸ್ಮಾಕಂ—ನೀನೂ ಸಹ ನಮ್ಮವನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ಆದ್ದರಿಂದ | ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯ ಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಶುಕ್ರೂಪೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ | ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಾಯ—ಕಣ್ವಕುಸಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವನೆಂಬ ನನಗೆ | ಮಹಿ—ಪೂಜ್ಯವಾದುದೂ | ಸ್ಥೂರಂ—ಬಹಳವಾದುದೂ | ಶಶಯಂ—ಭೋಗಾರ್ಹವಾದುದೂ | ಅಹ್ರಯಂ—ಲಜ್ಜಾರಹಿತವಾದುದೂ ಎಂದರೆ ಅನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತವಲ್ಲದ್ದೂ ಆದ | ರಾಧಃ—ಧನವನ್ನು | ನಿ ತೋಶಯ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನೂ ಸಹ ನಮ್ಮವನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವನೆಂಬ ನನಗೆ ಪೂಜ್ಯವಾದುದೂ ಎಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ, ಬಹಳವಾದುದೂ ಭೋಗಾರ್ಹವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Indra, we, the Sacrificers are yours, you too are ours. Indra, we shall worship you with praises. Satakritu, you give substantial, wealth to Praskanwa.

ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೭)

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಭೂರೀತ್ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಕೃಶಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವದಾನದೇವ-
ತಾಕಂ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ-ಭೂರೀತ್ ಪಂಚ ಕೃಶಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ
ತು ತೈತೀಯಾಂತ್ಯೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ ಇತಿ | ಅಂತ್ಯಾತೈತೀಯೋರನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ | ಅನ್ಯಾಸಾಂ
ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದನಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಭೂರೀತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು
ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕೃಶಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಋಷಿಯ
ದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ
ಮೂರು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸವು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಭೂರೀತ್ ಪಂಚ ಕೃಶಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ ತು ತೈತೀಯಾಂತ್ಯೇ
ಅನುಷ್ಟುಭೌ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೫

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೭)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೬ ||

। ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೫ ।

। ಋಷಿ—ಕೃಶಃ ಕಾಣ್ವಃ ।

। ದೇವತಾ—ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ।

। ಛಂದಃ—೧, ೨, ೪. ಗಾಯತ್ರೀ | ೩, ೫. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಭೂರೀದಿಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ನಿ ವ್ಯಖ್ಯಮುಭ್ಯಾಯತಿ ।

ರಾಧಸ್ತೇ ದಸ್ಯವೇ ವ್ಯಕ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಭೂರಿ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ವೀರ್ಯಂ | ನಿ | ಆಖ್ಯಂ | ಅಭಿ | ಆ | ಆಯತಿ |

ರಾಧಃ | ತೇ | ದಸ್ಯವೇ | ವ್ಯಕ || ೧ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ದಾನಾಲಕ್ಷಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಭೂರೀತ್ ಪ್ರಚುರ-
ಮೇವ ಸತ್ ಅಭಿ ಅಭಿತಃ ಆ ಆಯತಿ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತಿ ವ್ಯಖ್ಯಂ ವ್ಯಜ್ಞಾಸಿಷಮಹಂ |
ಈಶ್ವರೇಣಾಲ್ಪಮಾಪಿ ಕೃತಂ ಕರ್ತುಂ ಬಹು ಭವತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಇದಾನೀಮ್ಯಪಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ-
ಕೃತ್ಯಾಹ | ಹೇ ವ್ಯಕ ಶತ್ರುನಿಕರ್ತನ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣ ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿ ರಾಧೋ ಧನಂ ದಸ್ಯವೇ ದಸ್ಯಂ
ಹಂತುಂ ಸಮರ್ಥಂ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

! ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ (ಅಥವಾ ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣನ) | ವೀರ್ಯಂ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು
(ದಾನಾದಿಶಕ್ತಿಯು) | ಭೂರಿ ಇತ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು | ಅಭ್ಯಾಯತಿ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ
ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು | ವ್ಯಖ್ಯಂ—ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ | ವ್ಯಕ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ರಾಧಃ—ಧನವು | ದಸ್ಯವೇ—ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅತಿಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು
ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಶತ್ರುವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನವು ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

We know the works of Indra as various ; he is a bull unto the Dashys,
his wealth is coming to us.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಇಂದ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಋಷಿಯೆಂದೇ ಅರ್ಥವಾದಿ. ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನಾದ
ಪ್ರಸ್ಯಣ್ಣಸ್ಯ ಎಂದೂ, ವೀರ್ಯಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾನಾದಿದಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಶೇಷವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ತ್ವೇತಾಸ ಉಕ್ಷಣೋ ದಿವಿ ತಾರೋ ನ ರೋಚಂತೇ |

ಮಹ್ನಾ ದಿವಂ ನ ತಸ್ತಭುಃ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಶತಂ | ತ್ವೇತಾಸಃ | ಉಕ್ಷಣಃ | ದಿವಿ | ತಾರಃ | ನ | ರೋಚಂತೇ |

ಮಹ್ನಾ | ದಿವಂ | ನ | ತಸ್ತಭುಃ || ೨ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಪ್ರಸೃಣ್ಣ ತ್ವಯಾ ದತ್ತಾಃ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶ್ವೇತಾಸಃ ಶ್ವೇತಾಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾಃ ಉಕ್ಷಣಃ ಉಕ್ಷಾಣಃ ರೇತಃಸೇಚನಸಮರ್ಥಾ ಬಲೀವರ್ಧಾ ರೋಚಂತೇ ದೀಪ್ಯಂತೇ | ಕ ಇವ | ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ತಾರೋ ನ ತಾರಾ ಇವ | ತಾ ಯಥಾ ದಿವಿ ರೋಚಂತೇ ತದ್ವದೇತೇ ಭುವೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಮಹ್ನಾ ತೇಜಸೋ ಮಹತ್ತೇನ (ಮಹತ್ತೇನ) ದಿವಂ ನ ತಾರಾ ಯಥಾ ದ್ಯುಲೋಕಂ ತಸ್ತುಭುಃ ನ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ ತದ್ವದೇತೇ ಮಹ್ನಾ ಯಶಸೋ ಮಹತ್ತೇನ ಭುವಂ ನ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನೇ) ಶತಂ—(ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ) ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ | ಶ್ವೇತಾಸಃ—ಶುಕ್ಲವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ | ಉಕ್ಷಣಃ—ವೀರ್ಯವತ್ತಾದವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳು | ದಿವಿ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ತಾರಃ ನ—ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ | ರೋಚಂತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ | ಮಹ್ನಾ—ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ದಿವಂ ನ—ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ | ತಸ್ತುಂಭುಃ—ಈ ಪೃಷಭಗಳು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಬಲ್ಲವು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ, ಶುಕ್ಲವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ, ವೀರ್ಯವತ್ತಾದವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಈ ವೃಷಭಗಳೂ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

As the stars shining in the sky so hundreds of bulls are looking beautiful thus beautifying the heaven with their grandeur.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ವೇಣೂಞ್ಚತಂ ಶುನಃ ಶತಂ ಚರ್ಮಾಣಿ ಮ್ಲತಾನಿ |

ಶತಂ ನೋ ಬಲ್ಪಜಸ್ತುಕಾ ಅರುಷೀಣಾಂ ಚತುಃಶತಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಂ | ವೇಣೂನ್ | ಶತಂ | ಶುನಃ | ಶತಂ | ಚರ್ಮಾಣಿ | ಮ್ಲತಾನಿ |

ಶತಂ | ನೋ | ಬಲ್ಪಜಸ್ತುಕಾಃ | ಅರುಷೀಣಾಂ | ಚತುಃಶತಂ || ೩ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣಃ ಶತಮಪರಿಮಿತಾನ್ ವೇಣೂನ್ ಮುಷ್ಕರಾನ್ | ಪ್ರಾದಾದಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಶೇಷಃ | ಶತಂ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾನ್ ಶುನಃ ಸಾರಮೇಯಾನ್ ಪ್ರಾದಾತ್ | ತಥಾ ಶತಂ ಬಹೂನಿ ಮ್ಲಾತಾನಿ ಮೃದೂಕೃತಾನಿ ಚರ್ಮಾಣಿ ಅಜಿನಾನಿ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಶತಮಪರಿಮಿತಾಃ ಬಲ್ಪಜಸ್ತುತಾಃ ತೈಣಪೂಲಾಃ ಮೇಮಹ್ಯಂ ಕೃಶನಾನ್ನೇ ಋಷಯೇ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಅಥ ಚಿ ಅರುಷೀಣಾಮಾರೋಚಿಮಾನಾನಾಂ ಗವಾಂ ಚತುಃಶತಂ ಪ್ರಾದಾತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣಃ—ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣನು) | ಮೇ—ನನಗೆ | ಶತಂ—ಅಪರಿಮಿತವಾದ | ವೇಣಾನ್—ವೇಣು (ಬೊಂಬು) ದಂಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಶುನಃ—ಸಾರಮೇಯ (ನಾಯಿ)ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ | ಮ್ಲಾತಾನಿ—ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಆದ | ಚರ್ಮಾಣಿ—ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಬಲ್ಪಜಸ್ತುತಾಃ—ಬಲ್ಪಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಚತುಃ ಶತಂ—ನಾನೂರರಷ್ಟು | ಅರುಷೀಣಾಂ—ಅರ್ಷಕವಾದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣನು ನನಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೇಣುದಂಡಗಳನ್ನೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಾರಮೇಯ (ಒಳ್ಳೆ ಜಾತಿಯ ನಾಯಿ)ಗಳನ್ನೂ, ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಬಲ್ಪಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲುಹೊರೆಗಳನ್ನೂ, ನಾನೂರರಷ್ಟು ಅರ್ಷಕವಾದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

English Translation.

Praskanwa gave me one hundred sticks, one hundred dogs, hides, fodder and four hundred cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸು¹ದೇ²ವಾಃ | ಸ್ಥ³ | ಕಾ⁴ಣ್ವಾ⁵ಯ⁶ನಾ⁷ | ವ⁸ಯೋ⁹ವಯೋ¹⁰ | ವಿ¹¹ಚ¹²ರಂ¹³ತಃ |
ಅ¹⁴ಶ್ವಾ¹⁵ಸೋ¹⁶ | ನ | ಚಂ¹⁷ಕ್ರ¹⁸ಮ¹⁹ತ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಸು¹ದೇ²ವಾಃ | ಸ್ಥ³ | ಕಾ⁴ಣ್ವಾ⁵ಯ⁶ನಾಃ | ವ⁷ಯೋ⁸ವಯೋಃ | ವಿ⁹ಚ¹⁰ರಂ¹¹ತಃ |
ಅ¹²ಶ್ವಾ¹³ಸಃ | ನ | ಚಂ¹⁴ಕ್ರ¹⁵ಮ¹⁶ತ || ೪ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಕಾಣ್ವಾಯನಾಃ ಕಣ್ವಗೋತ್ರಾಃ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಾಃ ವಯೋವಯಃ ಅತಿಶಯೇನ ಪಕ್ಷಿಣ ಇವ ।
ಲುಪ್ತೋಪಮೇಯಂ । ವಿಚರಂತಃ ವಿಹಾಯಸಿ ಚರಂತಃ ಯೂಯಂ ಸುದೇವಾಃ ಸ್ಥ ಕಲ್ಯಾಣದೇವಾಃ
ಭವಥ । ಅಶೋಽಸ್ಮದಾಶಿಷಾ ಆಶ್ವಾ ಇವ ಚಂಕ್ರಮತ ವಿಹರತ ಯೂಯಂ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಕಾಣ್ವಾಯನಾಃ—ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಎಲೈ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಮುನಿಗಳೇ । ವಯೋವಯಃ—ಆತ್ಮ್ಯ
ತ್ತಮವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ । ವಿಚರಂತಃ—ಆಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ । ಸುದೇವಾಃ—
ಉತ್ತಮವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ । ಸ್ಥ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೀರಿ (ಅದರಂತೆಯೇ) । ಆಶ್ವಾಸಃ
ನ—ಅಶ್ವಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ । ಚಂಕ್ರಮತ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿಯೂ
ಸಂಚರಿಸಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಎಲೈ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಮುನಿಗಳೇ, ಆತ್ಮ್ಯತ್ತಮವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಆಂತ
ರಿಕ್ಷದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ನೀವು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೀರಿ.
ಅದರಂತೆಯೇ, ಅಶ್ವಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ಪೃಥಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ
ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಸಂಚರಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sons of Kanwas, traversing the sky like birds, you are mightily
wandering like horses.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥*

ಆದಿತ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯ ಚರ್ಕಿರನ್ನಾನಾನಸ್ಯ ಮಹಿ ಶ್ರವಃ ।

ಶ್ಯಾವೀರತಿಧ್ವಸನ್ನಥಶ್ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನ ಸಂನಶೇ ॥ ೫ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಆತ್ | ಇತ್ | ಸ್ವಾಪ್ತಸ್ಯ | ಚರ್ಕಿರನ್ | ಆ | ಅನಾನಸ್ಯ | ಮಹಿ | ಶ್ರವಃ |

ಶ್ಯಾವೀಃ | ಅತಿಧ್ವಸನ್ | ಪಥಃ | ಚಕ್ಷುಷಾ | ಚನ | ಸಂನಶೇ ॥ ೫ ॥

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದಿತ್ ದಾನಾನಂತರಮೇವ ಅನೂನಸ್ಯ ಅನೂನಸ್ಯ | ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ಯೇತಿ ಯಾವತ್ | ಸಾಪ್ತಸ್ಯ ಏವಂನಾಮ್ನಃ ಕಣ್ವಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಮಹಿ ಮಹತ್ ಶ್ರವಃ ಯಶಃ ನ ಚರ್ಕಿರನ್ ನ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ | ತದ್ಯಶಃ ಸಂಪಾದಯಿತುಂ ಕೇಚಿತ್ ನೇಶತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಪಥಃ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ಅತಿಧ್ವಸನ್ ಅತಿಶಯೇನಾಧಃ ಪತನ್ ಕೃಪಣಃ ಪುಮಾನ್ ಶ್ಯಾವೀಃ ಕಪಿಲಾ ಗಾಃ ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನ ನೇಶ್ರೇಣಾಪಿ ಸಂನಶೇ ಸಮ್ಯಕ್ ವ್ಯಾಪ್ತುಂ ಸಂದ್ರಷ್ಟುಂ ನೇಷ್ಟೇ | ಕಿಮುತ ವಕ್ತವ್ಯಂ ತದ್ಯಶಃಸಂಪಾದನೇ ನೇಷ್ಟೇ ಇತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಆದಿತ್—ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಈ ದಾನವಾದೊಡನೆಯೇ | ಅನೂನಸ್ಯ—ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದೇ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದಾನಿಯಾದವನೂ | ಸಾಪ್ತಸ್ಯ—ಕಣ್ವಪುತ್ರನೂ ಆದ ಸಾಪ್ತನ ವಂಶೀಕರು | ಮಹಿ ಶ್ರವಃ—ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು | ನ ಚರ್ಕಿರನ್—ಸಂಪಾದಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ | ಪಥಃ—ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಅತಿಧ್ವಸನ್—ಜಾರಿ ಅಧೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಕೃಪಣರು | ಶ್ಯಾವೀಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನ—ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ | (ನ) ಸಂನಶೇ—ನೋಡಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಈ ದಾನವಾದೊಡನೆಯೇ, ನಿಷ್ಕಳಂಕವೂ, ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದ ದಾನಿಯೂ ಕಣ್ವಪುತ್ರನೂ ಆದ ಸಾಪ್ತನ ವಂಶೀಕರು ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಧೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಕೃಪಣರು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಶಃಸಂಪಾದನೆಯು ಆದಕ್ಕೆ ನೊದರೇ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Let the seven yok team be praised. The young lives are of mighty strength. The deep ground makes go galloping baffling the idle fellow.

ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ನಾಲಜಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೮)

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಪ್ರತಿ ಶೇ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಿಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪೃಷಧ್ರಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ-ಪ್ರತಿ ಶೇ ಪೃಷಧ್ರೋಽಂತ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯದೇವತ್ಯಾ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಯಾ | ಶೇಷಾ ಇಂದ್ರದೇವತ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯಾಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರತಿ ತೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರತಿ ತೇ ಪೃಷ್ಠೋಽನ್ತಾ ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯದೇವತಾ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪೃಷ್ಠಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸೃಷ್ಟಾ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನೇ ದೇವತೆಯು. ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನು ದೇವತೆಯು; ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸವು. ವಿನ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೬

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೮)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೨ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಕ್ತಿ—೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪೃಷ್ಠಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೪ ಪ್ರಸೃಷ್ಟಾ ದಾನಸ್ತುತಃ (ಇಂದ್ರೋ ವಾ) ೫. ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೪. ಗಾಯತ್ರೀ | ೫. ಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ ತೇ ದಸ್ಯವೇ ವೃಕ ರಾಧೋ ಅದರ್ಶ್ಯಹ್ರಯಂ |

ದ್ಯೌರ್ನ ಪ್ರಥಿನಾ ಶವಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ತೇ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕ | ರಾಧಃ | ಅದರ್ಶ | ಆಹ್ರಯಂ |

ದ್ಯೌಃ | ನ | ಪ್ರಥಿನಾ | ಶವಃ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಕ ಶತ್ರುನಿಕರ್ತನೇಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಸ್ವಭೂತಂ ರಾಧೋ ಧನಂ ದಸ್ಯವೇ ಉಪಕ್ಷಪಯಿತ್ರೇ ಶತ್ವನೇ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಂ ಅದರ್ಶ ದೃಷ್ಟಂ | ಶತ್ರುನಾಪಹೃತಂ ಸನ್ (ಶತ್ರುಣಾಪಹೃತಂ ಸತ್) ನ ತಸ್ಯ ಉಪಕಾರಾಯ ಭವತಿ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾಯೈವ ಜಾಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಂ ರಾಧಃ | ಆಹ್ರಯಂ ಲಜ್ಜಾರಹಿತಂ | ಶತ್ರುಹನನೇ ಪ್ರಗಲ್ಬಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ಕಿಂಚಿ ತೇ ಶವಃ ಬಲಂ ಪ್ರಥಿನಾ ಪೃಥುಶ್ಚೇನ ದ್ಯೌರ್ನ ದ್ಯುಲೋಕ ಇನಾಸ್ತಿ | ಅತಃ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ತ್ವಾಮಹಂ ಸ್ತಾವಿಾತ್ಯಭಿಸ್ಪ್ರಾಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವ್ಯಕ—ಶತ್ರುಚ್ಛೇದಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಹ್ರಯಂ—ಶತ್ರುವಿಗೆ ಬೆದರದ |
 ರಾಧಃ—ಧನವು | ದಸ್ಯವೇ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ | ಪ್ರತ್ಯದರ್ಶಿ—ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ |
 ತವಃ—ನಿನ್ನ ಬಲವೂ ಸಹ | ಪ್ರಥಿನಾ—ತನ್ನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ | ದ್ಯೌಃ ನೆ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ
 ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶತ್ರುಚ್ಛೇದಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುವಿಗೆ ಬೆದರದ ನಿನ್ನ ಧನವು ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ
 ವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಬಲವೂ ಸಹ ತನ್ನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

You are a bull to the Dashus, your inexhaustible wealth has been
 perceived. Your forces spread to the Heaven.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ದಶ ಮಹ್ಯಂ ಪೌತಕ್ರತಃ ಸಹಸ್ರಾ ದಸ್ಯವೇ ವ್ಯಕಃ |
 ನಿತ್ಯಾದ್ರಾಯೋ ಅಮಂಹತ || ೨ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ದಶ | ಮಹ್ಯಂ | ಪೌತಕ್ರತಃ | ಸಹಸ್ರಾ | ದಸ್ಯವೇ | ವ್ಯಕಃ |

ನಿತ್ಯಾತ್ | ರಾಯಃ | ಅಮಂಹತ || ೨ ||

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಪೌತಕ್ರತಃ ಪವಿತ್ರಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ಮಹ್ಯಂ ಮದರ್ಥಂ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಅಯುತಸಂಖ್ಯಾ-
 ಕಾನ್ ದಸ್ಯಾನ್ ಉಪಕ್ಷಯಿತ್ಯಾನ್ ಕತ್ರಾನ್ ವ್ಯಕಃ ನಿವೃತ್ತವಾನ್ ಭಿನ್ನವಾನಸಿ | ಅತ ಏವ ನಿತ್ಯಾತ್
 ಶಾಶ್ವತಾತ್ ತ್ವತ್ತಃ ಭೀತಾಃ ಸಂತಸ್ತೇ ಕತ್ರವಃ ರಾಯಃ ಧನಾನಿ ಅಮಂಹತ ಅದುಃ ಮಹ್ಯಂ |
 ಮಂಹತಿದರ್ಶನಕರ್ಮಾ ತತ್ರ ತಸ್ಯ ಪಾರಾತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಪೌತಕ್ರತಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹ್ಯಂ—ನನಗೋಸ್ಕರ | ದಶ
 ಸಹಸ್ರಾ—ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು | ದಸ್ಯವೇ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ವ್ಯಕಃ—ಭೇದಿಸಿ ನಾಶ
 ಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ನಿತ್ಯಾತ್—ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಬೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳು | ರಾಯಃ—ಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ |
 ಅಮಂಹತೆ—ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಛೇದಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಬೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳು ಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

English Translation.

You are a bull to the Dashus, give me ten thousand from your permanent wealth.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಶತಂ ಮೇ ಗರ್ಧಭಾನಾಂ ಶತಮೂರ್ತಾವತೀನಾಂ ।

ಶತಂ ದಾಸಾ ಅತಿ ಸ್ವಜಃ ॥ ೩ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಶತಂ | ಮೇ | ಗರ್ಧಭಾನಾಂ | ಶತಂ | ಉರ್ತಾವತೀನಾಂ |

ಶತಂ | ದಾಸಾನ್ | ಅತಿ | ಸ್ವಜಃ ॥ ೩ ॥

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವತ್ತೋ ಭೀತಾಸ್ತೇ ಮೇ ಮಹ್ಯಮೃಷಯೇ ಪೃಷಧಿನಾನ್ನೇ (ಪೃಷಧ್ರ) ಗರ್ಧಭಾನಾಂ ರಾಸಭಾನಾಂ ಶತಂ | ಅಮಂಹತೆ ಅದುಃ ಇತಿ ಪೂರ್ವಮಂತ್ರಗತೇನಾನ್ವಯಃ ಸರ್ವತ್ರ | ಅಥ ಚ ಉರ್ತಾವತೀನಾಂ ಮೇಷೀನಾಂ ಶತಮದುಃ | ತಥಾ ಶತಾನ್ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾನ್ ದಾಸಾನ್ ಭೃತ್ಯಾನ್ ಅತಿ ಅತಿಶಯಿತಾಃ ಸ್ವಜೋ ಮಾಲಾಶ್ಚ ಅದುಃ | ಏವಂಪ್ರಭಾವಸ್ತ್ವಾಂ (ಪ್ರಭಾವಂ ತ್ವಾಂ) ಸ್ತಾನಿಗಾತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಉಭಯೋರ್ಮಂತ್ರಯೋರಯಮರ್ಥಃ | ಪೌತಕ್ರತಃ | ಪೂತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಸ್ಥಾನೇ ಕ್ರತಃ ಪಾದವಿಕ್ಷೇಪೋ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ಪೂತಕ್ರತಾ ಅದಿತಿಃ | ಸವಿತ್ರದೇಶೇ ಪಾದನ್ಯಾಸಃ ಅದಿತೇರುಚಿತ ಏವ | ದೃಷ್ಟಿಪೂತಂ ನೃಸೇತ್ ಸಾದಂ ಇತಿ ವಚನಾತ್ | ತಸ್ಯಾ ಅಪತ್ಯಂ ಪೌತಕ್ರತ ಇಂದ್ರಃ | ದಸ್ಯವೇ | ದಸ್ಯುಃ ಕರ್ನೋಪಕ್ಷಯಿತಾ ತಮಃಸಂಘಃ | ತಂ ಹಂತುಂ ವೃಕಶ್ಚಂದ್ರಮಾಃ ಸನ (ಸನ್) ನಿತ್ಯಾತ್ ಅನುಪಕ್ಷೇಣಾತ್ ಸ್ವಕೋಶಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಆಯುತಸಂಖ್ಯಾಕಾನಿ ರಾಯಃ ಧನಾನಿ ಮಹ್ಯಂ ಪೃಷಧ್ರನಾನ್ನೇ ಅಮಂಹತೆ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಗರ್ಧಭಮೇಷೀದಾಸಮಾಲಾಶತಾನ್ಯಪಿ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ಸ ಏವ ಪ್ರಾದಾತ್ ಇತಿ | ವೃಕಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭವತಿ (ನಿರು. ೫-೨೦) ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಭೀತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು) | ಮೇ—ನನಗೆ | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗರ್ಧಭಾನಾಂ—ರಾಸಭ (ಹೇಸರಗತ್ತಿ) ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಊರ್ಣಾವತೀನಾಂ—ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ದಾಸಾನ್—ಸೇವಕರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಅತಿ ಸ್ವಜಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಭೀತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ನನಗೆ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ರಾಸಭಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೇವಕರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅತಿಶಯವಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

English Translation.

Give me one hundred asses, one hundred worthy sheep and one hundred slaves.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತತ್ರೋ ಅಸಿ ಪ್ರಾಣೀಯತ ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ ವ್ಯಕ್ತಾ |
ಅಶ್ವಾನಾಮಿನ್ಯ ಯೂಥ್ಯಾಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ರೋ ಇತಿ | ಅಸಿ | ಪ್ರ | ಅನೀಯತ | ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ | ವಿಽಅಕ್ತಾ |
ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಇತ್ | ನ | ಯೂಥ್ಯಾಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಿಂಚಿ ವ್ಯಕ್ತಾ ವಿವಿಧಂ ಗಂತಾ ನಾನಾದೇಶೇಷು ಪ್ರಚಲನ್ ಇಂದ್ರಃ ತತ್ರ ಸ್ವರ್ಗೇ ವರ್ತಮಾಸ್ತಿಃ (? ವರ್ತಮಾನಾಯೈ) ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ ಏತನ್ನಾಮ್ನೇ (? ನ್ನಾಮ್ನೈ) ಸಮಾತ್ರೇಽಪಿ (ಸ್ವಮಾತ್ರೇಽಪಿ) ಪ್ರಾಣೀಯತ ಪ್ರಾಪಿತನಾನ್ | ಕಿಮಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಅಶ್ವಾನಾಂ ವಡಜಾನಾಂ ಯೂಥ್ಯಾಂ ಸಂದತಿಂ | ನ ಕೇವಲಂ ಮಹ್ಯಮೇವ ಪ್ರಾದಾದಪಿ ತು ಸ್ವಜನನ್ಯಾ ಅಸಿ ವಡವಾವೃಂದಂ ಪ್ರಾಪಿತವಾನ್ | ಇತೀಯಾ-ನಿಂದ್ರಃ ಸಮರ್ಥ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಇತ್ ನ ಇತಿ ನಿಸಾತದ್ವಯಮನರ್ಥಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಕ್ತಾ—ವಿವಿಧವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು | ತತ್ರ—ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ | ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ—
ಪೂತಕ್ರತಾ ಎಂಬುವಳಿಗೂ | ಅಪಿ—ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಜನನಿಗೂ | ಅಶ್ವಾನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳ | ಯೂಥ್ಯಾಂ—
ಸಮೂಹವನ್ನು | ಪ್ರಾನೀಯತೇ—ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿವಿಧವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಪೂತಕ್ರತಾ ಎಂಬುವಳಿಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಜನನಿಗೂ
ಅಶ್ವಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು.

English Translation.

To the Putakrita has been brought mare, well-crested one unlike any in the herd.

| ಸಂಹಿತಾಃ |

ಅಚೇತ್ಯಗ್ನಿಕ್ಷಿತಿತುರ್ಹವ್ಯನಾಟ್ಸುಮದ್ರಥಃ |

ಅಗ್ನಿಃ ಶುಕ್ರೇಣ ಶೋಚಿಷಾ ಬೃಹತ್ಸೂರೋ ಅರೋಚತ ದಿವಿ ಸೂರ್ಯೋ
ಅರೋಚತ || ೫ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಚೇತಿ | ಅಗ್ನಿಃ | ಚಿತಿತುಃ | ಹವ್ಯನಾಟ್ | ಸು | ಸುಮತ್ | ದ್ರಥಃ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಶುಕ್ರೇಣ | ಶೋಚಿಷಾ | ಬೃಹತ್ | ಸೂರಃ | ಅರೋಚತ | ದಿವಿ | ಸೂರ್ಯಃ | ಅರೋಚತ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥಾನಯಾಗ್ನಿಸೂರ್ಯೋ ಸ್ತೂರ್ಯೇತೇ | ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಗ್ನಿಃ ಚಿತಿತುಃ ಚೇತನಾವತೋ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠೀ | ಚೇತನಾವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಅಚೇತಿ ಜಾನಾತಿ | ಕೀದೃಶಃ ಸಃ |
ಹವ್ಯನಾಟ್ ಹವಿಷಾಂ ವೋಥಾ ಸುಮದ್ರಥಃ ಸ್ವಯಮೇವ ರಂಹಣಸ್ವಭಾವಃ | ಸುಮತ್ ಸ್ವಯಮಿ-
ತ್ಯರ್ಥಃ (ನಿರು. ೬-೨೨) ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಅಸಹಾಯಗಮನಶೀಲ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನ್
ನೋಗ್ನಿಃ ಶುಕ್ರೇಣ ಶುಕ್ಲೇನ ಶೋಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ ಸೂರಃ ಸುಷ್ಮ ಈರಯಿತಾ ಪ್ರೇರಕಃ ಸನ್ ರಾತ್ರೌ
ಭುವಿ ಅರೋಚತ ದೀಪ್ಯತೇ | ಅಥ ಚ ದಿವಾ ದಿವಿ (?) ದ್ಯೋತಮಾನೇ ಸ್ವರ್ಲೋಕೇ ಸೂರ್ಯಃ
ಸುಷ್ಮ ಪ್ರೇರಯಿತಾದಿತ್ಯಃ ಅರೋಚತ ದೀಪ್ಯತೇ | ಉಭಾಭ್ಯಾಮಹೋರಾತ್ರಾತ್ಮಕಃ ಸರ್ವಃ ಕಾಲಃ
ಆಕ್ರಾಂತ ಇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹವ್ಯವಾಟ್—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ | ಸುಮದ್ರಥಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನೂ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಚಿಕಿತುಃ—ಕರ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅಚೇತಿ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಶುಕ್ರೇಣ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ | ಸೂರಃ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾಗಿ | ಅರೋಚಿತ—(ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ) ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ | ದಿವಿ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ | ಅರೋಚಿತ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ, ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Agni has appeared, is wise and has beautiful chariot and carries sacrifices. He is moving with white and brilliant rays, he is looking irate ; he appears in the heaven like Surja.

ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ-೯)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುವಂ ದೇವಾ ಇತಿ ಚತುರಯಚಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಸ್ಯಾರ್ಷಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ-ಯುವಂ ದೇವಾ ಚತುಷ್ಯಂ ಮೇಧ್ಯ ಅಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಇತಿ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯುವಂ ದೇವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆ ಗಳು ದೇವತೆಯು ; ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ದಸ್ತು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯುವಂ ದೇವಾ ಚತುಷ್ಯಂ ಮೇಧ್ಯ ಅಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೨

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೯)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಯುಕ್ತಂಕ್ಷಿ—೪ ||

|| ಯುಷಿಃ—ಮೇಧಃ ಕಾಣ್ಡಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಶ್ವಿನೌ ||

|| ಭಂದಃ—ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ ದೇವಾ ಕೃತುನಾ ಪೂರ್ವೇಣ ಯುಕ್ತಾ ರಥೇನ ತವಿಷಂ ಯಜತ್ರಾ |
ಆಗಚ್ಚತಂ ನಾಸತ್ಯಾ ಶಚೀಭಿರಿದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಂ ಪಿಬಾಥಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ | ದೇವಾ | ಕೃತುನಾ | ಪೂರ್ವೇಣ | ಯುಕ್ತಾ | ರಥೇನ | ತವಿಷಂ | ಯಜತ್ರಾ |
ಆ | ಆಗಚ್ಚತಂ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಶಚೀಭಿಃ | ಇದಂ | ತೃತೀಯಂ | ಸವನಂ | ಪಿಬಾಥಃ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯಜತ್ರಾ ಯಜನೀಯೌ ಪೂಜ್ಯೌ ದೇವೌ ದ್ಯೋತಮಾನಾವಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವೇಣ ಪುರಾ
ಭವೇನ ಕೃತುನಾ ಕರ್ಮಣಾ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧ್ಯಾ ನಾ ಉಪೇತೌ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರತಿ ರಥೇನ
ರಂಹಣಸ್ವಭಾವೇನ ಸ್ಯಂದನೇನ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಆಶ್ವಾಃ ತವಿಷಂ ಬಲಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ವಹಂತೀತಿ
ಶೇಷಃ | ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಭೂತೌ ಯುವಾಂ ಶಚೀಭಿಃ ಅನುಗ್ರಹಲಕ್ಷಣೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ
ಸಹ ಇದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಆಗಚ್ಚತಮಾಗಚ್ಚತಂ | ಆಗತ್ಯ ಚ ಪಿಬಾಥಃ ಪಿಬತಂ
ಸೋಮಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಯಜತ್ರಾ—ಪೂಜ್ಯರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಯುವಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೂ | ಪೂರ್ವೇಣ—ಪುರಾತನವಾದ | ಕೃತುನಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ |
ತವಿಷಂ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ | ರಥೇನ—ರಥದೊಡನೆ | ಯುಕ್ತಾಃ—ಯೋಜಿತವಾದ ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವ
ರಾಗಿಯೂ | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಸಹಿತರಾಗಿಯೂ | ಇದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಂ—
ಈ ತೃತೀಯಸವನವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಆಗಚ್ಚತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಪಿಬಾಥಃ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ-

। ಛಾಂದಸ್ ।

ಪೂಜ್ಯರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸಹ ಪುರಾತನವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ರಥಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಅದರೊಡನೆ ಯೋಜಿತವಾದ ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಸಹಿತರಾಗಿಯೂ ಈ ತೃತೀಯಸವನವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ದಯಮಾಡಿ.

English Translation.

O Aswins, come with your protective actions and chariot with horses. and drink by the right of your action the third libation.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯುನಾಂ ದೇನಾಪ್ರಯ ಏಕಾದಶಾಸಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ದದೃಶೇ ಪುರಸ್ತಾತ್ ।
 ಅಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಂ ಸವನಂ ಜುಷಾಣಾ ಪಾತಂ ಸೋಮಮುಶ್ವಿನಾ
 ದೀದ್ಯಗ್ನೀ ॥ ೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯುನಾಂ | ದೇನಾಃ | ತ್ರಯಃ | ಏಕಾದಶಾಸಃ | ಸತ್ಯಾಃ | ಸತ್ಯಸ್ಯ | ದದೃಶೇ | ಪುರಸ್ತಾತ್ |
 ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಸವನಂ | ಜುಷಾಣಾ | ಪಾತಂ | ಸೋಮಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ದೀದ್ಯಗ್ನೀ ಇತಿ
 ದೀದ್ಯಗ್ನೀ ॥ ೨ ॥

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಯುನಾಂ ದ್ವೌ ಅಪರೇ ಚ ತ್ರಯ ಏಕಾದಶಾಸಃ ತ್ರಯಸ್ತ್ರೀಶದೇನಾಃ । ತೇ ಚ ಅಷ್ಟೌ ವಸವಃ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರಾ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಶ್ಚ ವಷಟ್ಕಾರಶ್ಚ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ । ಸರ್ವೇ ಯೂಯಂ ಸತ್ಯಾಃ ಯಥಾರ್ಥಭೂತಾಃ ಸಂತಃ ಸತ್ಯಸ್ಯಾವಿತಥಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಪುರೋದೇಶೇ ದದೃಶೇ ದೃಶ್ಯಮಾನಾ ಭವಥ । ಅತೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸವನಂ । ಸೂಯತೇಽಭಿಷೂಯತೇ ಸೋಮೋ ಯತ್ರೇತಿ ಸವನಃ । ತಂ ತಾದ್ಯಶಂ ಯಜ್ಞಂ ಯಜನೀಯಮಧ್ವರಂ ಜುಷಾಣಾ ಜುಷಮಾಣೌ ಸೇವಮಾನ್ೌ ಯುನಾಂ ಸೋಮಂ ಅಭಿಷುತಸೋಮರಸಂ ಪಾತಂ ಪಿಬತಂ । ಕೀದೃಶೌ ಯುನಾಂ । ದೀದ್ಯಗ್ನೀ । ದೀದಿಃ ಅತಿತಯೇನ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಅಗ್ನಿಃ ಜತರಾನಲೋ ಯಯೋಸ್ತೌ ತಾದೃಶೌ । ಭಿಷಜೋಃ ಭವತೋದೀಪ್ತಾಗ್ನಿತ್ವಮಪ್ಯುಚಿತಮಿತಿ ಭಾವಃ ॥

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯುವಾಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೂ | ತ್ರೈಯ ಏಕಾದಶಾಸಂ
 ದೇವಾಃ—ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ದೇವತೆಗಳೂ | ಸತ್ಯಾಃ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದು |
 ಸತ್ಯಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಪುರಸ್ತಾತ್—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ದದ್ಯಶೇ—ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ |
 ದೀದ್ಯಗ್ನೀ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಜಠರಾಗ್ನಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಸವನಂ—
 ತೃತೀಯಸವನಸಂಕ್ಷುಕವಾದ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷಾಣಾ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಸೋಮಂ—
 ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಾತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ
 ಸಹ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದು, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ
 ಜಠರಾಗ್ನಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ತೃತೀಯಸವನಸಂಕ್ಷುಕವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ
 ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

The number of Gods are thirty-three, they are true, they are visible
 before the rite. Aswins with brilliant fire come to my this Soma rite
 and drink.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ಪ॒ನಾ॒ಯ್ಯಂ॑ ತದ॒ಶ್ವಿನಾ॑ ಕೃ॒ತಂ॑ ವಾಂ॑ ವೃ॒ಷ॒ಭೋ॑ ದಿ॒ವೋ॑ ರ॒ಜ॒ಸಃ॑ ಪೃ॒ಥಿ॒ವ್ಯಾಃ॑ |
 ಸ॒ಹ॒ಸ್ರಂ॑ ಶಂ॒ಸಾ॑ ಉ॒ತ ಯೇ॑ ಗ॒ವಿ॒ಷ್ವಾ॑ ಸ॒ರ್ವಾ॑ ಇ॒ತ್ತ್ವಾ॑ ಉ॒ಪ॑ ಯಾ॒ತಾ॑ ಪಿ॒ಬ॒ಧ್ಯೈ॑ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ॒ನಾ॒ಯ್ಯಂ॑ | ತತ್ | ಅ॒ಶ್ವಿನಾ॑ | ಕೃ॒ತಂ॑ | ವಾಂ॑ | ವೃ॒ಷ॒ಭಃ॑ | ದಿ॒ವಃ॑ | ರ॒ಜ॒ಸಃ॑ | ಪೃ॒ಥಿ॒ವ್ಯಾಃ॑ |
 ಸ॒ಹ॒ಸ್ರಂ॑ | ಶಂ॒ಸಾಃ॑ | ಉ॒ತ | ಯೇ॑ | ಗೋ॒ಽವಿ॒ಷ್ವಾ॑ | ಸ॒ರ್ವಾಃ॑ | ಇತ್ | ತಾನ್ | ಉ॒ಪ॑ | ಯಾ॒ತ |
 ಪಿ॒ಬ॒ಧ್ಯೈ॑ || ೩ ||

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಭೂಮೇರ್ಥೇತೋಃ ದಿವಃ ದ್ಯುಲೋಕಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ರಜಸಃ
 ಉದಕಸ್ಯ ವೃಷಭಃ ವರ್ಷಿತಾ ಸೂರ್ಯೋಽಸ್ತೀತಿ ಯತ್ ತತ್ಸರ್ವಂ ವಾಂ ಯುವಯೋಃ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ

ಪನಾಯ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಭವತಿ | ಭವದನುಗ್ರಹಾದೇವ ಯುಷ್ಮತ್ಪಿತೃಣಾ ಸೂರ್ಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವರ್ಷತಿ |
ನೋ ಚೇತ್ ತೇನ ತು ಸ್ವರಶ್ಮಿನಾದೀಭಿಃ ಭೂನೋರ್ಬಲಮಾಕೃಷ್ವಮಸ್ತಿ | ಸ ಕಥಂ ವರ್ಷೇದಾಕರ್ಷಕಃ
ಸನ್ | ತಸ್ಮಾತ್ ಭವತೋರೇವೈತತ್ಕರ್ಮೇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಯತ ಏವಮತಃ ಗವಿಷ್ಟಾ ಗವಾಮೇಷಣೇ
ನಿಮಿತ್ತೇ ಸತಿ ತೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶಂಸಾಃ | ಶಸ್ಯಂತೇ ಸ್ತೂಯಂತ ಇತಿ ಶಂಸಾ
ಯಜ್ಞಾಃ | ಆರಬ್ಧಾಃ ಸಂತೀತಿ ಶೇಷಃ | ತಾನ್ ಸರ್ವಾನಿತ್ ಸರ್ವಾನಪಿ ಯಜ್ಞಾನ್ ಯುವಾಮುಪ-
ಯಾತಂ ಸಮೀಪೇ ಗಚ್ಛತಂ | ವಚನವ್ಯತ್ಯಯಶ್ಚಾಂದಸಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಪಿಬಧ್ಯೈ ಸೋಮಂ
ಪಾತುಂ | ಉತ ಇತ್ಯನರ್ಥಕಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೌಷ್ಕಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ | ದಿವಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷ
ದಿಂದ | ರಜಸಃ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಉದಕವನ್ನು | ವೃಷಭಃ—ಸುರಿಸುವ ಯಾವ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದಾನೆಯೋ |
ತತ್—ಅಂತಹ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಪನಾಯ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ | ಕೃತಂ—
ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಗವಿಷ್ಟಾ—ಗೋವುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಯೇ ಸಹಸ್ರಂ
ಶಂಸಾಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವೂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ ಆದ ಯಾವ ಯಾವ ಯಜ್ಞಗಳಿವೆಯೋ | ತಾನ್
ಸರ್ವಾನ್ ಇತ್—ಆ ಸಕಲ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಪಿಬಧ್ಯೈ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು |
ಉಪ ಯಾತ—ಬನ್ನಿರಿ

! ಛಾಂದಸ್ !

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೌಷ್ಕಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಉದಕವನ್ನು
ಸುರಿಸುವ ಯಾವ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದಾನೆಯೋ, ಅಂತಹ ಸೂರ್ಯನ ಜಗದುಪಕಾರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಗೋವುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವೂ,
ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ ಯಾವ ಯಾವ ಯಜ್ಞಗಳಿವೆಯೋ ಆ ಸಕಲ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಲು ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Aswins you are the granter of the desired, by heaven, earth and sky.
I have invoked you, those who praised thousand times, come to them for
drink.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಯಂ ವಾಂ ಭಾಗೋ ನಿಹಿತೋ ಯಜತ್ರೇನಾ ಗಿರೋ ನಾಸತ್ಯೋಪ
ಯಾತಂ |

ಪಿಬತಂ ಸೋಮಂ ಮಧುಮಂತಮಸ್ಮೇ ಪ್ರ ದಾಶ್ವಾಂಸಮವತಂ ಶಚೀಭಿಃ ||

|| ಸದಸಾಃ ||

ಅಯಂ | ವಾಂ | ಭಾಗಃ | ನಿಹಿತಃ | ಯಜತ್ಯಾ | ಇಮಾಃ | ಗಿರಃ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಉಪ | ಯಾತಂ |
ಪಿಬತಂ | ಸೋಮಂ | ಮಧುಮಂತಂ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಸ್ತ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ | ಅವತಂ | ಶಚೀಭಿಃ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯಜತ್ಯಾ ಯಜನೀಯಾವಶ್ಚಿನೌ ಅಯಂ ಪುರೋವರ್ತಿಃ ವಾಂ ಯುವಯೋಃ ಭಾಗಃ
ಭಜನೀಯೋಽಂಶಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣಃ ನಿಹಿತಃ ನಿಯಮೇನ ಸ್ಥಾಪಿತಃ | ಅತಸ್ತಂ ಗೃಹೀತುಮಾಗಚ್ಛತಮಿತಿ
(ಗೃಹೀತು) ಶೇಷಃ | ಈಂ ಚ ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಭೂತಾವಶ್ಚಿನೌ ಯುವಾಮಿಮಾಃ ಸಂನಿ-
ಕೃಷ್ವಾಃ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾ ವಾಚಃ ಉಪಯಾತಂ ಸಮೀಪೇ ಗಚ್ಛತಂ ಶ್ರೋತುಂ | ಅಥ ಚ
ಮಧುಮಂತಂ ಮಧುಯೋಪೇತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ | ಈಂ ಚ ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಂ
ದಾಶ್ವಾಂಸಂ ಹವಿದ್ವತ್ವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಶಚೀಭಿಃ ಅಭಿಮತಫಲಪ್ರದಾನಲಕ್ಷಣೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ
ಪ್ರ ಅವತಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯಜತ್ಯಾ—ಪೂಜಾರ್ಹರಾದ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ |
ಅಯಂ ಭಾಗಃ—ಸೋಮರೂಪವಾದ ಈ ಭಾಗವು | ನಿಹಿತಃ—ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ | ಇಮಾ ಗಿರಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ
ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಉಪ ಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಮಧುಮಂತಂ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ |
ಸೋಮಂ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ—
ಹವಿದ್ವತ್ವವಾದ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ |
ಪ್ರಾವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾರ್ಹರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ವೇಶಿಸಿ ಸೋಮರೂಪವಾದ ಈ ಭಾಗವು
ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ನಮಗೆ ಸೇರಿದವನೂ, ಹವಿದ್ವತ್ವವಾದ ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Nasatyas, your portion remains thus set apart this is your praise, do
come and proteet us, drink this sweet Soma and protect the sacrificer with
your actions.

ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೦)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಮೃತ್ವಿಜಃ ಇತಿ ತೃಚಾತ್ಮಕಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಸ್ಯಾರ್ಷಂ ನೈಶ್ವದೇವಂ
ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ ಯಮೃತ್ವಿಜಸ್ತುಚಂ ನೈಶ್ವದೇವಮಾದ್ಯ ಯತಿಕ್ಸುತಿರ್ವಾ ಇತಿ |
ಆದ್ಯಾ ಯತಿಗ್ವೇವತ್ಯಾ ನಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಮೃತ್ವಿಜಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಅಥವಾ
ಮೃತ್ವಿಜರು ದೇವತೆಗಳು. ತ್ರಿಷ್ಟುಭಂಧಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಮೃತ್ವಿಜಸ್ತುಚಃ ನೈಶ್ವದೇವಮಾದ್ಯ
ಯತಿಕ್ಸುತಿರ್ವಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೮

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೦)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೮ ||

ಅವ್ಯಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೩ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ಯಃ |

|| ದೇವತಾ—೧. ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಯತಿಜೋ ವಾ | ೨-೩. ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ |

|| ಭಂಡಃ—ತ್ರಿಷ್ಟುಭ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಮೃತ್ವಿಜೋ ಬಹುಧಾ ಕಲ್ಪಯಂತಃ ಸಚೇತಸೋ ಯಜ್ಞಮಿಮಂ
ವಹಂತಿ |

ಯೋ ಅನೂಚಾನೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಯುಕ್ತ ಆಸೀತ್ಯಾ ಸ್ವಿತ್ತತ್ರ ಯಜ್ಞ-
ಮಾನಸ್ಯ ಸಂವಿತ್ || ೧ ||

|| ಸದಾಕಃ ||

ಯಂ | ಋತ್ವಿಜಃ | ಬಹುಧಾ | ಕಲ್ಪಯಂತಃ | ಸಚೇತಸಃ | ಯಜ್ಞಂ | ಇಮಂ | ವಹಂತಿ |
ಯಃ | ಅನೂಚಾನಃ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ | ಯುಕ್ತಃ | ಆಸೀತ್ | ಕಾ | ಸ್ವಿತ್ | ತತ್ರ | ಯಜಮಾನಸ್ಯ |
ಸಂವಿತ್ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಚೇತಸಃ ಸಮಾನಪ್ರಜ್ಞಾಃ ಋತ್ವಿಜಃ ಯಮಿಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಯಜನೀಯಕರ್ಮವಿಶೇಷಂ
ಬಹುಧಾ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಲ್ಪಯಂತಃ ರಚಯಂತಃ ಸಂತಃ ವಹಂತಿ ದೇವಾನ್ ಪ್ರಾಪಯಂತಿ |
ತಮಿಮಂ ಯಃಜ್ಞಂ ಕುರ್ವನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಋತ್ವಿಗ್ವಕ್ಷಣೋ ವಿಶ್ವಃ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವಿಶೇಷೇ ಯುಕ್ತಃ
ಸಮಾಹಿತಃ ಆಸೀತ್ | ತತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಕಾ ಸ್ವಿತ್ | ಸ್ವಿದಿತಿ ವಿತರ್ಕೇ | ಕಾ ವಾ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಸಂವಿತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾ ನ ಕಿಂಚಿತ್ಕೇರಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಋತ್ವಿಗೇವ ಸಾವಧಾನೋಽಸ್ತಿ ತತ್ರ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾಟನೇನ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮಸ್ತಿ | ನ ಕಿಂಚಿದಪೀತಿ ಭಾವಃ | ಕೀದೃಶೋ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ | ಅನೂಚಾನಃ ಗುರೋಃ ಸಕಾಶಾದಧೀತವೇದವೇದಾಂಗಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಚೇತಸಃ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ | ಋತ್ವಿಜಃ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳು | ಯಂ—ಯಾವ
ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಬಹುಧಾ—ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಕಲ್ಪಯಂತಃ—ರಚಿಸುತ್ತಾ | ಯಜ್ಞಂ—ಇದೇ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ವಹಂತಿ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡುವರೋ (ಆಲ್ಲದೇ) | ಇಮಂ—ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಯುಕ್ತಃ—
ನಿಯಮಿತನಾಗಿ | ಅನೂಚಾನಃ—ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನಾದವನೂ | ಯಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಆಸೀತ್—
ಯಾವ ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪನಾದವನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿರುವನೋ | ತತ್ರ—ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ |
ಯಜಮಾನಸ್ಯ—ಯಜಮಾನನ | ಸಂವಿತ್—ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು | ಕಾ ಸ್ವಿತ್—ಏಕೆ
ತಾನೇ ಬೇಕು?

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಯಾವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಾ, ಇದೇ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡುವರೋ, ಆಲ್ಲದೇ, ಇದೇ ಯಾವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನೂ,
ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕರ್ಮಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನ
ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ತಾನೇ ಏನು?

English Translation.

Of him who is variously conceived by the noble minded priests engaged
in this rite who do not utter any word, are engaged as a priest, how little do
the worshippers know of him.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏಕಃ ಏನಾಗ್ನಿಃ ಬಹುಧಾ ಸಮಿದ್ಧಃ ಏಕಃ ಸೂರ್ಯೋ ವಿಶ್ವನುನು ಪ್ರಭೂತಃ |
 ಏಕೈವೋಷಾಃ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿ ಭಾತೈಕಂ ವಾ ಇದಂ ವಿ ಬಭೂವ
 ಸರ್ವಂ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಏಕಃ | ಏವ | ಅಗ್ನಿಃ | ಬಹುಧಾ | ಸಂಽಇದ್ಧಃ | ಏಕಃ | ಸೂರ್ಯಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಅನು | ಪ್ರಭೂತಃ |
 ಏಕಾ | ಏವ | ಉಷಾಃ | ಸರ್ವಂ | ಇದಂ | ವಿ | ಭಾತಿ | ಏಕಂ | ವೈ | ಇದಂ | ವಿ | ಬಭೂವ | ಸರ್ವಂ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಏಕಃ ಕೇವಲ ಏನಾಗ್ನಿಃ ದಾನಾದಿಗುಣಯುಕ್ತೋ ದೇವಃ ಬಹುಧಾ ದಾಡವನ್ನೈದ್ಯುತಾದ್ಯನೇ-
 ಕಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಮಿದ್ಧಃ ಸಮ್ಯಕ್ ದೀಪ್ತೋ ಭವತಿ | ಯಥಾ ಏಕಃ ಏಕಾಕೀ ಸೂರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ
 ಸುಷ್ಮ ಕರ್ಮಸ್ವೀರಯಿತಾ ದೇವಃ ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದನು ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ | ತತ್ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೇವಾನು-
 ಪ್ರಾವಿಶತ್ (ತೈ. ಉ. ೨-೬) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಪ್ರಭೂತಃ ಅನೇಕಾತ್ಮತಯಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೋಽಸ್ಮಿ |
 ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತ್ಸಸ್ತುಷ್ಠಶ್ಚ (ಯು. ಸಂ. ೧-೧೧೫-೧) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕಿಂಚಿ ಏಕಾ ಏಕಾಕೀನೈವ
 ಉಷಾಃ ತನೋ ವಿನಾಸಯಂತೀ ದೇವೀ ಸರ್ವಂ ಸಮಸ್ತಮಿದಂ ದೈತ್ಯಮಾನಂ ಜಗತ್ ವಿ ಭಾತಿ
 ವಿಶೇಷೇಣ ದೀಪಯತಿ | ತಸ್ಮಾದೇಕಂ ವೈ ಏಕನೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಇದಮಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಶ್ಚ-
 ಯಂತಂ ಜಗತ್ ವಿ ಬಭೂವ ವಿಶೇಷೇಣಾಭವದಿತಿ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಯದಾಗ್ನಾದಯೋ
 ದೇವಾ ಅಪ್ಯೇಕಾಕಿನಃ ಸಂತೋಽನೇಕಭವನಸಮರ್ಥಾಸ್ತದಾ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಏಕಂ ಸದನೇಕಂ ಭವೇದಿತಿ
 ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಏಕಃ ಏನಾಗ್ನಿಃ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಬಹುಧಾ—ವಿದ್ಯುದಾದಿ ನಾನಾರೂಪ
 ಗಳಲ್ಲಿ | ಸಮಿದ್ಧಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ | ಏಕಃ ಸೂರ್ಯಃ—ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು | ವಿಶ್ವಂ ಅನು—
 ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ | ಪ್ರಭೂತಃ—ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ | ಏಕ ಏವ
 ಉಷಾಃ—ಒಬ್ಬಳೇ ಉಷೋದೇವಿಯು | ಇದಂ ಸರ್ವಂ—ಈ ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ | ವಿ ಭಾತಿ—ಪ್ರಕಾಶ
 ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ | ಏಕಂ ವಾ ಇದಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವು | ಸರ್ವಂ—ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ
 ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ವಿ ಬಭೂವ—ಪರಿಣಮಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಅಗ್ನಿಯು ವಿದ್ಯುದಾದಿ ನಾನಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಜೀವಿಜೀವಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬಳೇ ಉಷೋದೇವಿಯು ಈ ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವು ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಮಿತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Sage Agni appears kindled in many forms; one Sun lords over the whole world; one Dawn reveals every thing. One is in various forms.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ ಕೇತುಮಂತಂ ತ್ರಿಚಕ್ರಂ ಸುಖಂ ರಥಂ ಸುಷದಂ ಭೂರಿ-
ವಾರಂ |

ಚಿತ್ರಮುಘಾ ಯಸ್ಯ ಯೋಗೇಽಧಿಜಜ್ಞೇ ತಂ ನಾಂ ಹುವೇ ಅತಿ ರಿಕ್ತಂ
ಪಿಬಧ್ಯೈ || ೩ ||

|| ಪದಶಾಠಃ ||

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ | ಕೇತುಮಂತಂ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ | ಸುಖಂ | ರಥಂ | ಸುಷದಂ | ಭೂರಿವಾರಂ |

ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಯಸ್ಯ | ಯೋಗೇ | ಅಧಿಜಜ್ಞೇ | ತಂ | ನಾಂ | ಹುವೇ | ಅತಿ | ರಿಕ್ತಂ | ಪಿಬಧ್ಯೈ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವೇದೇನಾಃ ನಾಂ | ವಚಿನವ್ಯತ್ಯಯಶ್ಚಾಂದಸಃ | ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ಅತಿರಿಕ್ತಂ ನಿರತಿಶಯಂ ತಂ ತಚ್ಚೈವವಾಚ್ಯಂ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಪಿಬಧ್ಯೈ ಸೋಮಂ ಪಾತುಂ ಹುವೇ ಆಹ್ವಯಾಮಿ | ತಂ ಕಂ | ಯಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಯೋಗೇ ಸೇವ್ಯಸೇವಕಭಾವಸಂಬಂಧೇ ಸತಿ ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಂ ಮುಘಂ ಗನಾಶ್ವಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಧನಂ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಪೂಜನೀಯಾನೇಕ-ಧನೋಪೇತಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಅಧಿ ಜಜ್ಞೇ ಅಧಿಕಂ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ ಯುಧಿಸ್ಥಿರಾದೇಸ್ತಂ | ಕೇದ್ಯಶಂ ತಂ | ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಸೂರ್ಯಾದೀನಿ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇನ ಸಂತಿ ಯಸ್ಯ ತಂ | ತಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಸರ್ವಮಿದಂ ನಿಭಾತಿ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕೇತುಮಂತಂ | ಕೇತವಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಃ ವಿಷಯಾಃ ಸಂತಿ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವವಿತ್ (ಮು. ಉ. ೧-೧-೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕೇತುರಿತಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನಾಮು | ಕೇತುಃ ಕೇತ ಇತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ ತ್ರಿಷು ಭೂರಾದಿಲೋಕೇಷು ಚಕ್ರಂ ಚಂಕ್ರಮಣಂ

ತ್ರಿವಿಕ್ರವಾವತಾರೇ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ (ಋ. ಸಂ. ೧-೧೩-೧೨) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಯದ್ವಾ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಅಪ್ರತಿಹತಂ ಚಕ್ರಂ ಸುಧರ್ಶನಾಖ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಸುಖಂ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಾತ್ಮಕಂ | ಓಂ ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಖಂ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ರಥಂ ರಂಹಣಸ್ವಭಾವಂ | ಗಮನತೀಲಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ಅಸಾಣಿಸಾದೋ ಜವನೋ ಗೃಹೀತಾ (ಶ್ವೇ. ಉ. ೩-೧೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಸುಷದಂ | ಶೋಭನೇ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪೇ ಸೀದತಿ ತಿಷ್ಠತಿಶ್ಚ ಸುಷತ್ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾಃ ತಂ | ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಭೂರಿವಾರಂ ಭೂರಿಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಪ್ರಾಣಿಭಿಃ ವಾರೋ ವರಣೇಯಸ್ತಂ | ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಿಯತ್ವಮುಚಿತಮಸ್ಯ | ಆತ್ಮನಃ ಕಾಮಾಯ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಿಯಂ ಭವತಿ (ಬೃ. ಉ. ೨-೪-೫) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ) ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ | ಯೋಗೇ—ಸಂಬಂಧವಿರಲಾಗಿ | ಚಿತ್ರಾಮಘಾ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದೇವತೆಯು | ಅಧಿಜಜ್ಞೇ—ಉತ್ಪನ್ನ ಳಾಗುವಳೋ ಅಂತಹವನೂ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ | ಅತಿ ರಿಕ್ತಂ—ಅತಿಶಯವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ | ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತಂ—ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತೇಜೋಯುತನೂ | ಕೇತುಮಂತಂ—ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಿಷಯವುಳ್ಳವನೂ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ—ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಸುಖಂ—ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆತ್ಮಸುಖದಾತ್ಮವು | ರಥಂ—ಸಂಚಾರತೀಲನೂ | ಸುಷದಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಭೂರಿವಾರಂ—ಸಕಲರ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ | ತಂ—ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು | ಪಿಬಧ್ಯೇ—ಸೋಮಪಾನಮಾಡಲು | ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವಿರಲಾಗಿ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದೇವತೆಯು ಉತ್ಪನ್ನ ಳಾಗುವಳೋ ಅಂತಹವನೂ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅತಿಶಯವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವ ನ್ನೊದಗಿಸುವ ತೇಜೋಯುತನೂ, ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಿಷಯವುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ವನೂ, ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆತ್ಮಸುಖದಾತ್ಮವೂ, ಸಂಚಾರತೀಲನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲರ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೋಮಪಾನಮಾಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Dazzling chariot moving quickly on its three wheels, sending out brilliance with easy seat and abundance with his approach the dawn came out with wonderful abundance ; come here and drink in your charit.

ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೧)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮಾನಿ ವಾಮಿತಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿವೇದಕಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಸುಪರ್ಣಸ್ಯಾರ್ಷಮೈಂದ್ರಾವರುಣಂ
ಜಾಗತಂ | ಇಮಾನಿ ವಾಂ ಸಪ್ತ ಸುಪರ್ಣ ಇಂದ್ರಾವರುಣಂ ಜಾಗತಂ ಇತ್ಯನುಕ್ರಾಂತತ್ವಾತ್ |
ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಇಮಾನಿ ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯದು ಮತ್ತು
ಕೊನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸುಪರ್ಣಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ;
ಇಂದ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು ; ಜಗತೀಭಂದವಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಮಾನಿ ವಾಂ ಸಪ್ತ ಸುಪರ್ಣ
ಇಂದ್ರಾವರುಣಂ ಜಾಗತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೯

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೧)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೦, ೨೧ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೬ ||

|| ಋಷಿಃ—ಸುಪರ್ಣಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ||

|| ಭಂದಃ—ಜಗತೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾನಿ¹ ವಾಂ ಭಾಗ²ಧೇಯಾನಿ³ ಸಿಸ್ತ⁴ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ⁵ ಪ್ರ ಮಹೇ⁶

ಸುತೇಷು⁷ ವಾಂ |

ಯಜ್ಞೇಯ⁸ಯಜ್ಞೇ⁹ ಹ ಸವನಾ¹⁰ ಭುರಣ್ಯಥೋ¹¹ ಯತ್ಸು¹²ಸ್ವತೇ¹³ ಯಜಮಾನಾಯ¹⁴

ಶಿಕ್ಷ¹⁵ಥಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾನಿ¹ | ವಾಂ | ಭಾಗ²ಧೇಯಾನಿ³ | ಸಿಸ್ತ⁴ತೇ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಪ್ರ | ಮಹೇ | ಸುತೇಷು | ವಾಂ |

ಯಜ್ಞೇಯ⁸ಯಜ್ಞೇ | ಹ | ಸವನಾ | ಭುರಣ್ಯಥಃ | ಯತ್ | ಸುಸ್ವತೇ | ಯಜಮಾನಾಯ | ಶಿಕ್ಷ¹⁵ಥಃ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಇಮಾನಿ ಇದಾನೀಂ ಕೃತಾನಿ ಭಾಗಧೇಯಾನಿ ಭವದಂಶ-
ಭೂತಾನಿ ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದಿಹವೀಂಷಿ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರತಿ ಸಿಸ್ತತೇ ಸ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ | ಅತಃ
ಸುತೇಷು ಅಭಿಷುತೇಷು ಸೋಮೇಷು ಸತ್ಸು ಮಹೇ ಮಹತೇ ಪೂಜನಾಯ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರ
ಸ್ರಾಚ್ಛಯೇ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ | ಯತ್ ಯಸ್ಮಾತ್ ಯಜ್ಞೇಯಜ್ಞೇ
ಪ್ರತಿಯಜ್ಞಂ ಸವನಾ ತ್ರಿಷ್ವಪಿ ಸವನೇಷು ಭುರಣ್ಯಥೋ ಹ ಗಚ್ಛಥಃ ಖಲು | ಕಿಂಚಿ ಸುನ್ತತೇ
ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಥಃ ಅಭಿಮತಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಥಃ | ಶಿಕ್ಷತಿರ್ವಾನಕರ್ಮಾ |
ಪ್ರಣಾತಿ ಶಿಕ್ಷತಿ ಇತಿ ದಾನಕರ್ಮಸು ಪಾಠಾತ್ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ
ದಿಂದ | ಯಜ್ಞೇ ಯಜ್ಞೇ ಹ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೂ | ಸವನಾ—ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ |
ಭುರಣ್ಯಥಃ—ಹೋಗುವಿರೋ (ಮತ್ತು) | ಸುನ್ತತೇ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ | ಯಜಮಾನಾಯ—
ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷಥಃ—ಅವನ ಅಭಿಷ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು
ದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದವೂ | ಇಮಾನಿ ಭಾಗಧೇಯಾನಿ—ನಿಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವೂ ಆದ ಚರುಪುರೋಡಾಶಗಳು |
ಸಿಸ್ತತೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅವೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ | ಸುತೇಷು—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ | ವಾಂ—
ನಿಮ್ಮ | ಮಹೇ—ಪೂಜೆಗಾಗಿ | ಪ್ರ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೂ
ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಹೋಗುವಿರೋ ಮತ್ತು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಅವನ
ಅಭಿಷ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದವೂ, ನಿಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವೂ ಆದ
ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅವೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ನಿಮ್ಮ
ಪೂಜೆಗಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, Indra, Varuna in the chief rite we invoke you to drink
Soma. This is your portion ; come following it, in every rite, nourish
the sacrifices and libations, make gift to the worshipper offering Soma
libations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಃಸಿಧ್ಧಿರೀರೋಷಧೀರಾಪ ಆಸ್ತಾಮಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಮಹಿಮಾನಮಾಶತ |
ಯಾ ಸಿಸ್ತತೂ ರಜಸಃ ಪಾರೇ ಅಧ್ವನೋ ಯಯೋಃ ಶತ್ರುನಕಿರಾದೇವ
ಓಹತೇ || ೨ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ನಿಃಸಿಧ್ಧಿರೀಃ | ಓಷಧೀಃ | ಆಪಃ | ಆಸ್ತಾಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಆಶತ |
ಯಾ | ಸಿಸ್ತತುಃ | ರಜಸಃ | ಪಾರೇ | ಅಧ್ವನಃ | ಯಯೋಃ | ಶತ್ರುಃ | ನಕಿಃ | ಅದೇವಃ | ಓಹತೇ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಭವಂತೋ ಯದಾ ಆಸ್ತಾಂ ಓಷಧ್ಯಾದಿಕರ್ತೃತ್ವೇನಾ-
ಭೂತಾಂ ತದಾ ನಿಃಸಿಧ್ಧಿರೀಃ ನಿತರಾಂ ಮಂಗಲಸ್ವಭಾವಾ ಓಷಧೀಃ ವ್ರಿಹ್ಯಾದ್ಯಾ ಓಷಧಯಃ ಆಪಃ
ಉದಕಾನಿ ಚ ಮಹಿಮಾನಂ ಭವತೋ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಆಶತ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ಕಿಂಚಿ ಯಾ ಯೌ
ಭವಂತೌ ರಜಸೋಽಂತರಿಕ್ಷಲೋಕಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಅಧ್ವನೋ ಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಪಾರೇ ಪರತೀರೇ ಸಿಸ್ತತುಃ
ಯಥೇಚ್ಛಂ ಸರಣಂ ಕುರುತಃ | ಯಯೋರ್ಭವತೋಃ ಶತ್ರುಃ ಶಾತಯಿತಾ ಅದೇವಃ ದೇವಪ್ರತಿಯೋಗೀ
ಅಸುರಾದಿಃ ನಕಿಃ ಓಹತೇ ನ ಕೋಽಪಿ ತರ್ಕಗೋಚರೋ ಭವತಿ | ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ | ವಿಹರತೋರ್ಭವತೋಃ
ಗತಿಪ್ರತಿಘಾತಕಃ ಶತ್ರುಃ ನ ಕೋಽಪ್ಯಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | (ಯದಾ—ಯಾವಾಗ) | ಆಸ್ತಾಂ—
ಓಷಧ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿದ್ದೀರೋ ಆಗ | ನಿಃ ಸಿಧ್ಧಿರೀಃ—ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಓಷಧೀಃ—
ವ್ರಿಹ್ಯಾದ್ಯೋಷಧಿಗಳೂ | ಆಪಃ—ಉದಕಗಳೂ | ಮಹಿಮಾನಂ—ನಿಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೇ | ಆಶತ—
ಹೊಂದುತ್ತವೆ | ಯಾ—ಯಾವ ನೀವು | ರಜಸಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷದ | ಅಧ್ವನಃ ಪಾರೇ—ಮಾರ್ಗಗಳ
ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ | ಸಿಸ್ತತುಃ—ಸಂಚರಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ | ಯಯೋಃ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ | ಶತ್ರುಃ—
ಶತ್ರುವಾದವನೂ | ಅದೇವಃ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಸುರನೂ | ನಕಿಃ ಓಹತೇ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಾರನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ಓಷಧ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿದ್ದೀರೋ ಆಗ
ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ವ್ರಿಹ್ಯಾದ್ಯೋಷಧಿಗಳೂ, ಉದಕಗಳೂ ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಯಾವ
ನೀವು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಗಳ ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದವನೂ,
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಸುರನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಾರನು.

English Translation.

Indra and Varuna are here, walking by a path leading to beyond the sky ; no god-fearing men can be their enemy. The vegetable and water attain their powers ;

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸತ್ಯಂ ತದಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಕೃಶಸ್ಯ ನಾಂ ಮಧ್ವ ಊರ್ಮಿಂ ದುಹತೇ ಸಪ್ತ
ವಾಣೀಃ ।

ತಾಭಿದ್ವಾಶ್ವಾಂಸಮವತಂ ಶುಭಸ್ಪತೀ ಯೋ ನಾನುದಬ್ಧೋ ಅಭಿ ಪಾತಿ
ಚಿತ್ತಿಭಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ತತ್ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಕೃಶಸ್ಯ | ನಾಂ | ಮಧ್ವಃ | ಊರ್ಮಿಂ | ದುಹತೇ | ಸಪ್ತ | ವಾಣೀಃ |
ತಾಭಿಃ | ದ್ವಾಶ್ವಾಂಸಂ | ಅವತಂ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ಯಃ | ನಾಂ | ಅದಬ್ಧಃ | ಅಭಿ | ಪಾತಿ |
ಚಿತ್ತಿಭಿಃ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯಾಃ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸರ್ಪಣಸ್ವಭಾವಾ ವಾ ವಾಣೀಃ
ವಾಣ್ಯಃ ಸಪ್ತಹೋತ್ರಕಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿರೂಪಾ ವಾಚಿಃ ಕೃಶಸ್ಯ ಏತನ್ನನ್ನೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ
ಮಧ್ವಃ ಮಧುರಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಊರ್ಮಿಂ ತದುಪಲಕ್ಷಿತಂ ರಸಂ ಪ್ರತಿ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಹವತೇ
ಪ್ರಪೂರಯಂತೀತಿ ಯತ್ ತತ್ಸತ್ಯಮವಿತೆಥಮೇವ | ತಸ್ಮಾತ್ತಾಭಿವಾರ್ಣೀಭಿರ್ಹೇತುಭೂತಾಭಿಃ ಯುವಾಂ
ದ್ವಾಶ್ವಾಂಸಂ ಹವಿದ್ವತ್ವವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಅವತಂ ರಕ್ಷತಂ | ಯಜಮಾನಂ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಹೇ
ಶುಭಸ್ಪತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಸಾಲಯಿಕಾರಾವಿಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಅದಬ್ಧಃ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸಿತಃ
ಸನ್ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ ಪ್ರಜ್ಞೋಪಲಕ್ಷಿತೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ವಾಂ ಯುವಾಮುಭಿ ಪಾತಿ ಸರ್ವತೋ ರಕ್ಷತಿ |
ತಮವತಮಿತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಸಪ್ತ ವಾಣೀಃ—ಸಪ್ತಹೋತ್ರಗಳ
ಸ್ತುತಿರೂಪಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು | ಕೃಶಸ್ಯ—ಕೃಶಸಂಕ್ಷುಕನಾದ ಯಜಮಾನನ | ಮಧ್ವಃ—ಮಧುರವಾದ

ಸೋಮರಸದ | ಊರ್ವಿಂ—ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ದುಹತೇ—ಕರೆತಂದು ಪೂರ್ಣ
ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಯಾವುದುಂಟೋ | ತತ್—ಅದು | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಶುಭಸ್ವತೀ—
ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಅದಭ್ಯಃ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನಾದ |
ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ—ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ವಾಂ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅಭಿ ಪಾತಿ—ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ—ಹವಿದಾತನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನ
ನನ್ನು | ಶಾಭಿಃ—ಅದೇ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ | ಅವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಸಪ್ತಹೋತೃಗಳ ಸ್ತುತಿರೂಪಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕೃತಸಂಜ್ಞಕ
ನಾದ ಯಜಮಾನನ ಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸದ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆತಂದು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತವೆ
ಎಂಬುದು ಯಾವುದುಂಟೋ ಅದು ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ
ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಹವಿದಾತನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅದೇ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿ.

English Translation.

Indra and Varuna, it is true that for you Saptavani is effusing the
Soma of Krisha ; you are the supporter of good works. The men without
enemy who worship you with good works, protect him your worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಘೃತಪುಷಃ ಸೌಮ್ಯಾ ಜೀರದಾನವಃ ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರಃ ಸದನ ಋತಸ್ಯ |

ಯಾ ಹ ವಾಮಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಘೃತಶ್ಚುತಸ್ತಾಭಿಧತ್ತಂ ಯಜಮಾನಾಯ
ತಿಕ್ಷತಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಘೃತಂ ಪುಷಃ | ಸೌಮ್ಯಾಃ | ಜೀರದಾನವಃ | ಸಪ್ತ | ಸ್ವಸಾರಃ | ಸದನೇ | ಋತಸ್ಯ |

ಯಾಃ | ಹ | ವಾಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ | ಶಾಭಿಃ | ಧತ್ತಂ | ಯಜಮಾನಾಯ | ತಿಕ್ಷತಂ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶಾಃ ಸತ್ಯವಾಣ್ಯಃ ಕ್ವ ಸಂತೀತ್ಯಪೇಕ್ಷಾಯಾಮಾಹ | ಋತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸದನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಸಪ್ತ
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸ್ವಸಾರಃ ಸ್ವಯಂಸಾರಿಣ್ಯೋ ವಾಣ್ಯಃ ಸಂತಿ | ಕೀದೃಶ್ಯಸ್ತಾಃ | ಘೃತಪುಷಃ |
ಘೃತಮಿತ್ಯುದಕನಾಮ | ತೇನ ಸೋಮರಸೋ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಥಾ ಚ ಸೋಮರಸಸ್ರಾವಿಣ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ

ಸೋಮ್ಯಾಃ ಸೋಮಾರ್ಹಾಃ ಜೀರದಾನವಃ ಕ್ಷಿಪ್ರದಾನಾಃ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ
ಯಾ ವಾಣ್ಯಃ ವಾಂ ಯುವಾಮುದ್ಧಿಶ್ಯ ಘೃತಶ್ಚುತಃ ಸೋಮರಸಸ್ರಾವಿಣ್ಯೋ ಭವಂತಿ ಅಥನಾ
ಆಜ್ಯಸ್ರಾವಿಣ್ಯೋ ಭವಂತಿ | ಹೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತಾಭಿರ್ಹೇತುಭೂತಾಭಿಃ ಧತ್ತಂ ಯಜಮಾನಂ
ಪುಷ್ಣೀತಂ | ತದರ್ಥಂ ಚ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷತಮುಭಿಮತಂ ದತ್ತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಘೃತಪ್ರುಷಃ—ಉದಕರೂಪವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವುವೂ | ಸೌಮ್ಯಾಃ—ಸೋಮಾರ್ಹ
ವಾದವೂ | ಜೀರದಾನವಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುವೂ | ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರಃ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ
ವಾಣಿಗಳು | ಯತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಸದನೇ—ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ | ಯಾಃ—
ಯಾವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುವೋ | ತಾಭಿಃ—ಅವುಗಳೊಡನೆ |
ಧತ್ತಂ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಆಧಾರಕರಾಗಿ | ಯಜಮಾನಾಯ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷತಂ—ಅವನ
ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಕರೂಪವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವುವೂ, ಸೋಮಾರ್ಹವೂ, ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುವೂ,
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ ವಾಣಿಗಳು ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ
ದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಯಾವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುವೋ
ಅವುಗಳೊಡನೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಆಧಾರಕರಾಗಿ. ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅವನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಿ.

English Translation.

The amiable seven sisters in the house of rite, are become giver of
abundance. Indra and Varuna those who drop ghee for you, uphold them,
give them gifts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವೋಚಾಮು ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ಸತ್ಯಂ ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಿನಾನ-
ಮಿಂದ್ರಿಯಂ |

ಅಸ್ಮಾನ್ದ್ರಾವರುಣಾ ಘೃತಶ್ಚುತಸ್ತಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿರವತಂ ಶುಭಸ್ಪತೀ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವೋಚಾಮ | ಮಹತೇ | ಸೌಭಗಾಯ | ಸತ್ಯಂ | ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಇಂದ್ರಿಯಂ |
ಅಸ್ಮಾನ್ | ಸು | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಘೃತಶ್ಚತಃ | ತ್ರಿಭಿಃ | ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ | ಅವತಂ | ಶುಭಃ | ಪತಿಃ
ಇತಿ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ ದೀಪ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ಸಂಪಾದಿತಂ
ಮಹಿಮಾನಂ ಕೀರ್ತಿವಿಶೇಷಂ ವಯಂ ಮಹತೇ ಬೃಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ಅವೋಚಾಮ
ವರ್ಣಯೇಮ | ಕೀದೃಶಂ ಮಹಿಮಾನಂ | ಸತ್ಯಮನಿಶಠಂ | ಯುಷ್ಮತ್ಸ್ವರೂಪಾನುಕೂಲಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಇಂದ್ರಿಯಂ ಇಂದ್ರಯೋಃ ಪರಮೇಶ್ವರಯೋರ್ಭವತೋರ್ಜ್ಞಾಪಕಂ | ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಶುಭಸ್ವತೀ
ಉದಕಸ್ಯ ಸಾಲಯಿತಾರಾವಿಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯುವಾಂ ಘೃತಶ್ಚತಃ ಸೋಮರಸಸ್ರಾವಿಣೋಽಸ್ಮಾನ್
ಯಜಮಾನಾನ್ ತ್ರಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ | ಸಪ್ತಯೋಽಶ್ವಾಃ ತೇಷಾಂ ಸಮೂಹಃ | ಸಪ್ತಯೋಽಶ್ವೈಃ
ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕೈರಶ್ವಸಮೂಹೈಃ ಸೋತಂ (? ಸು ಅವತಂ] ಸುಕೇರಾಂ ಸಾಲಯತಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಯೋ-
ರೈಶ್ವರ್ಯಯೋರ್ಗಾತ್ ಅಶ್ವೈರಸ್ಮತ್ಪಾಲನಂ ಸಮಂಜಸಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ
ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದುದೂ | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ | ಇಂದ್ರಿಯಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ್ವೇಷಕ
ವಾದುದೂ ಆದ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ಮಹತೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ಸೌಭಗಾಯ—
ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ | ಅವೋಚಾಮ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು
ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಘೃತಶ್ಚತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು |
ತ್ರಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ—ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸು—ಅತ್ಯಾತಿಶಯವಾಗಿ | ಅವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದುದೂ,
ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ್ವೇಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಮಹತ್ತಾದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
ಅರ್ಪಿಸುವ ನಮ್ಮನ್ನು ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆಯೂ ಅತ್ಯಾತಿಶಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Desirous of good fortune we are praising the nobleness of brilliant
Indra and Varuna. We are dropping ghee, Indra and Varuna are the lords of
righteous works. May they protect us by thrice seven.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಯದ್ಯಸಿಭ್ಯೋ ಮನೀಷಾಂ ವಾಚೋ ಮತಿಂ ಶ್ರುತಮ್-
ದತ್ತಮಗ್ರೇ |

ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನ್ಯಸೃಜಂತ ಧೀರಾ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಸ್ತಪಸಾಭ್ಯಪಶ್ಯಂ || ೬ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಯತ್ | ಯಸಿಭ್ಯಃ | ಮನೀಷಾಂ | ವಾಚಃ | ಮತಿಂ | ಶ್ರುತಂ | ಅದತ್ತಂ | ಅಗ್ರೇ |
ಯಾನಿ | ಸ್ಥಾನಾನಿ | ಅಸೃಜಂತ | ಧೀರಾಃ | ಯಜ್ಞಂ | ತನ್ನಾನಾಃ | ತಪಸಾ | ಅಭಿ | ಅಪಶ್ಯಂ || ೬ ||

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯತ್ ಯೇ ಯುಷಯಃ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಃ ಕರ್ಮ-
ವಿಶೇಷಂ ವಿಸ್ತಾರಯಂತಃ ಅತ ಏವ ಧೀರಾಃ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣತ್ವೇನ ಧೀಮಂತಃ ಸಂತಃ ಅಗ್ರೇ
ಆಂತಃಕರಣಶುದ್ಧೇಃ ಪ್ರಾಕ್ ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದಿನಿ ಸ್ಥಿತಾನಿ ತಾನಿ ಅಸೃಜಂತ ವಿಸೃಷ್ಟ-
ವಂತಃ | ತತ್ಕೃಜಿರಿತಿ (? ತತ್ಕೃಜುರಿತಿ) ಯಾವತ್ | ತೇಭ್ಯ ಯಸಿಭ್ಯಃ ಮಂತ್ರದೃಗ್ಭ್ಯಃ ಮನೀಷಾದಿಕ್ರು-
ಶಾಂತಂ ಸರ್ವಂ ಯುವಾಂ ಅದತ್ತಂ ದತ್ತವಂಶೌ ಇತ್ಯಹಂ ತಪಸಾ ಅಲೋಚನಾತ್ಮಕೇನ ಜ್ಞಾನೇನ
ಅಭ್ಯಪಶ್ಯಂ ಸರ್ವತೋ ದೃಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ | ಮನೀಷಾ ಅತ್ರ ಚಿಜ್ಜಡವಿವೇಕವತೀ ಬುದ್ಧಿಃ | ವಾಚಃ
ಉಪನಿಷಲ್ಲಕ್ಷಣಾ ಗಿರಃ | ಮತಿರ್ಮನನಂ ತರ್ಕಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ | ಶ್ರುತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾಮಾಂಸಾಲಕ್ಷಣಂ |
ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ತೇಭ್ಯೋ ದತ್ತಮಿತಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಪ್ರಸಾದಾಲ್ಲಬ್ಧಜ್ಞಾನೇನ ಮಯಾ
ಜ್ಞಾತಮಿತ್ಯುಷೇರ್ವಕ್ತುರಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ
ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ | ಧೀರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು | ಅಗ್ರೇ—ತಮ್ಮ ಸನ್ಮಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ |
ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ—ಯಾವ ಯಾವ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇದ್ದವೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಯತ್—ಯಾವ
ಮುಷಿಗಳು | ಅಸೃಜಂತ—ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೋ | ಯಸಿಭ್ಯಃ—ಅಂತಹ ಮುಷಿಗಳಿಗೆ | ಮನೀಷಾಂ—
ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ | ವಾಚಃ—ಉಪನಿಷದಾದಿ ತತ್ತ್ವವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ | ಮತಿಂ—ಮನಸಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ವನ್ನೂ | ಶ್ರುತಂ—ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ | ಅದತ್ತಂ—ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಂ ಎಂಬುದನ್ನು |
ತಪಸಾ—ನನ್ನ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ | ಅಭ್ಯಪಶ್ಯಂ—ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಗೃಹ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಸ್ವಾಮ್ಯಗಳಿದ್ದವೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಋಷಿಗಳು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಉಪನಿಷದಾದಿ ತತ್ತ್ವವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಮನನಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

English Translation.

Indra and Varuna what you did grant to the Rishis wise-worded hymns, Sruti and the Lokas : we are being engaged in rite, shall engage them.

| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ |

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಸೌಮನಸಮದ್ಯಪ್ತಂ ರಾಯಸ್ಪೋಷಂ ಯಜಮಾನೇಷು
ಧತ್ತಂ |

ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಭೂತಿಮಸ್ಮಾಸು ಧತ್ತಂ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ಪ್ರ
ತಿರತಂ ನ ಆಯುಃ || ೨ ||

| ಪದವಾಕ್ಯಃ |

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಸೌಮನಸಂ | ಅದ್ಯಪ್ತಂ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಯಜಮಾನೇಷು | ಧತ್ತಂ |

ಪ್ರಜಾಂ | ಪುಷ್ಪಿಂ | ಭೂತಿಂ | ಅಸ್ಮಾಸು | ಧತ್ತಂ | ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ | ಪ್ರ | ತಿರತಂ | ನಃ |

ಆಯುಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯುನಾಂ ಸೌಮನಸಂ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಕತ್ವಂ ತಥಾ ಅದ್ಯಪ್ತಂ ಅನುದ್ಧತಂ | ನೋಹತೂನೈಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಚ ಯಜಮಾನೇಷು ಧತ್ತಂ ಧಾರಯತಂ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾಸು ಸ್ತೋತ್ರೈಷು ಪ್ರಜಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿರೂಪಾ ಪುಷ್ಪಿಂ ಧನಾದೇಃ ಸಮೃದ್ಧಿಂ ಭೂತಿಂ ಗವಾಶ್ವಾದಿಗಜಾಂತಸಂಪದಂ ಚ ಧತ್ತಂ ಧಾರಯತಂ | ಅಥ ಚ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ಚಿರಜೀವನಾಯ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಾಯುಃ ಜೀವಿತಕಾಲಂ ಪ್ರ ತಿರತಂ ಪ್ರವರ್ಧಯತಂ | ಪ್ರಪೂರ್ವಸ್ತಿರತಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

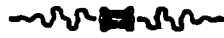
ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜಮಾನೇಷು—ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ | ಸೌಮನಸಂ—ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ | ಅದೃಶ್ವಂ—ನಿರಭಿಮಾನವನ್ನೂ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನೂ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ | ಅಸ್ಮಾಸು—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ (ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಲ್ಲಿ) | ಪ್ರೇಜಾಂ—ಸಂತತಿಸಂಪತ್ತನ್ನೂ | ಪುಷ್ಟಿಂ—ಧನಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ಭೂತಿಂ—ಗವಾದ್ವೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ತುಂಬಿಡಿರಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಯುಃ—ಆಯುಸ್ಸನ್ನು | ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ—ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಲು | ಪ್ರತಿರತಂ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ನಿರಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ, ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ. ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂತತಿಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಧನಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ, ಗವಾದ್ವೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ತುಂಬಿಡಿರಿ. ನಾವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ.

English Translation.

Indra and Varuna the wealth which pleases the might, but does not make vain, give the worshippers such wealth ; give us sons, nourishment and cover, preserve our longevity, that we may live long

ಅರವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸಪ್ತನೋನುವಾಕೇ ದತ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರಾಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹೀತಿ ವಿಂತತ್ಯೇಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರಸ್ಯ ಭರ್ಗಸ್ಯಾರ್ಷಮಾಗ್ನೇಯಂ | ಪ್ರಥಮಾತ್ಯತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚಿತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಅಗ್ನಿ ಆ ವಿಂತತಿಭರ್ಗಃ ಪ್ರಗಾಥ ಅಗ್ನೇಯಂ ಪ್ರಗಾಥಂ ತ್ವಿತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಅಗ್ನೇಯೇ ಕ್ರತೌ ಬಾರ್ಹತೇ ಛಂದಸ್ಯಾತ್ವಿನಃ ತಸ್ಮೇ ಚೇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಆಯಮಗ್ನಿರಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಮುಗ್ಧೀದಸಂಹಿತೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನೊಂದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮುಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರನಾದ ಭರ್ಗನೆಂಬುವನು ಮುಷಿಯು ; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ಮೂರು ನೊಂದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಯವು. ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತಗಳು

ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿ ಆ ವಿಂಶತಿಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥ ಅಗ್ನೀಯಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೀಯಕ್ರತುಸಂಭವಾದ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಅಯಮಗ್ನಿರಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ— ೩೨, ೩೩, ೩೪, ೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೦ ||

|| ಋಷಿ—ಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ ||

|| ಸಂಹಿತಾಸಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹ್ಯಗ್ನಿಭಿರ್ಹೋತಾರಂ ತ್ವಾ ವೃಣೇಮಹೇ |

ಆ ತ್ವಾನುನಕ್ತು ಪ್ರಯತಾ ಹವಿಷ್ಮತೀ ಯಜಿಷ್ಠಂ ಬರ್ಹಿರಾಸದೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಆ | ಯಾಹಿ | ಅಗ್ನಿಭಿಃ | ಹೋತಾರಂ | ತ್ವಾ | ವೃಣೇಮಹೇ |

ಆ | ತ್ವಾಂ | ಅನಕ್ತು | ಪ್ರಯತಾ | ಹವಿಷ್ಮತೀ | ಯಜಿಷ್ಠಂ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಸದೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿಭಿಯಷ್ಟವ್ಯೈಃ ಸಹಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛಿ | ತದರ್ಥಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾರಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವೃಣೇಮಹೇ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾಗತಂ ಪ್ರಯತಾಧ್ವರ್ಯುಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ನಿಯತಾ ಹವಿಷ್ಮತೀ ಘೃತವತೀ ಯಜಿಷ್ಠಂ ತ್ವಾಂ ಬರ್ಹಿರ್ಬರ್ಹಿಷ್ಯಾಸದೇ ಅಸಾದ್ಯಾ ಸರ್ವತೋಽನಕ್ತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಗ್ನಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಇತರ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷಗಳೊಡನೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯನಾಡು | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವೃಣೇಮಹೇ—ಅರಿಸುತ್ತೇನೆ | ಪ್ರಯತಾ—ಅಧ್ವರ್ಯುವಿನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದುದೂ | ಹವಿಷ್ಮತೀ—ಹವಿಷ್ಣನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಆದ ಈ ಸ್ತುಕ್ಪಾತ್ರೆಯು (ಆಜ್ಯವು) | ಯಜಿಷ್ಠಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಬರ್ಹಿಃ—ಧರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಅಸದೇ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು | ಆ ಅನಕ್ತು—ಸರ್ವತ್ರ ಲೇಸನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಇತರ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು. ಹೋತೃರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಧ್ಯರ್ಯವಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಸುಕ್ವಾತ್ರೆಯಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದುದೂ, ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಆಜ್ಯವು ನಿನ್ನನ್ನು ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಲು ಸರ್ವತ್ರ ಲೇಪನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

Agni, come hither with the fires, we choose you as our invoking priest ; let the presented offering anoint you, the chief sacrificer, to sit down on the sacred grass.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಚ್ಛಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಸಹಸಃ ಸೂನೋ ಅಂಗಿರಃ ಸ್ತುಚಶ್ಚರಂತ್ಯಧ್ವರೇ |

ಊರ್ಜೋ ನಪಾತಂ ಘೃತಕೇಶಮೀಮಹೇಽಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛಾ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಸಹಸಃ | ಸೂನೋ ಇತಿ | ಅಂಗಿರಃ | ಸ್ತುಚಃ | ಚರಂತಿ | ಅಧ್ವರೇ |

ಊರ್ಜಃ | ನಪಾತಂ | ಘೃತಕೇಶಂ | ಈಮಹೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ || ೨ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಸಹಸಃ ಸೂನೋ ಬಲಸ್ಯ ಪುತ್ರ | ಬಲೇನ ಮಥ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ | ಹೇ ಅಂಗಿರೋಽಂಗಿರಸಾಂ ಮಧ್ಯ ಏಕ | ಅಧವಾಂಗತಿರ್ಗರ್ತಿಕರ್ವಾ | ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಗತ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಧ್ವರೇ ಯಾಗೇಽಚ್ಛಾಭಿಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸ್ತುಚಶ್ಚರಂತಿ | ಗಚ್ಯಂತಿ | ಆತ ಊರ್ಜೋಽನ್ನಸ್ಯ ನಪಾತಂ ನಪಾತಯಿತಾರಂ ರಕ್ಷಕಂ ಬಲಸ್ಯ ನಪ್ತಾರಂ ನಾ ಘೃತಕೇಶಂ ಪ್ರದೀಪ್ತಕಲತಸ್ಥಾನೀಯಜ್ವಾಲಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ಪೂರಕಂ ವಾಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಸ್ಮದೀಯೇಷ್ವೀಮಹೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಸಹಸಃ ಸೂನೋ—ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ | ಅಂಗಿರಃ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳ ನಡುವೆ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಧ್ವರೇ—ಯಾಗದಲ್ಲಿ | ಅಚ್ಛಾ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರಮಾಡಲು | ಸ್ತುಚಃ—ಸ್ತುಕ್ವಾತ್ರೈಗಳು | ಚರಂತಿ ಹಿ—ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ | ಊರ್ಜಃ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ನಪಾತಂ—ರಕ್ಷಕನೂ | ಘೃತಕೇಶಂ—ಪ್ರದೀಪ್ತವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಈಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸುಧಿತಾ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ | ಪ್ರಯಾಂಸಿ ಅಭಿ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಆ ಗೌಹಿ—ದಯಮಾಡು |
ಹಿತಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾದ ನೀನು | ದೀತಿಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಮಂದೆಸ್ಯ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ತರುಣನೂ, ನಿತ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಳಂಕ
ರಹಿತನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಉತ್ತಮ
ವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ದಯಮಾಡು. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾದ ನೀನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

Most youthful, eternal one, bring the longing gods to me guileless, to
eat (the oblation) ; giver of dwellings, approach the well-placed food ; rejoice,
being set in your place with praises.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತ್ವಮಿತ್ಸಪ್ರಥಾ ಅಸ್ಯಗ್ನೇ ತ್ರಾತರ್ಯತಸ್ಯವಿಃ |

ತ್ವಾಂ ವಿಪ್ರಾಸಃ ಸಮಿಧಾನ ದೀದಿವ ಆ ವಿನಾಸಂತಿ ವೇಧಸಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಸ್ವಪ್ರಥಾಃ | ಅಸಿ | ಅಗ್ನೇ | ತ್ರಾತಃ | ಯತಃ | ಕವಿಃ |

ತ್ವಾಂ | ವಿಪ್ರಾಸಃ | ಸಂಽಇಧಾನ | ದೀದಿವಃ | ಆ | ವಿನಾಸಂತಿ | ವೇಧಸಃ || ೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ರಾತಾ ರಕ್ಷಕ ಯತಃ ಸತ್ಯಭೂತಃ ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಪ್ರಜ್ಞಸ್ತ್ವಮಿತ್ಸಮೇವ ಸಪ್ರಥಾಃ
ಸರ್ವತಃ ಪೃಥುರಸಿ | ಭವಸಿ | ಹೇ ಸಮಿಧಾನ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಹೇ ದೀದಿವೋ ದೀಪ್ತ ತ್ವಾಂ ವಿಪ್ರಾಸೋ
ವಿಪ್ರಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ವೇಧಸೋ ವಿಧಾತಾರಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ವಿನಾಸಂತಿ | ಪರಿಚರಂತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ರಾತಃ—ರಕ್ಷಕನೂ | ಯತಃ—ಸತ್ಯಭೂತನೂ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತ
ಪ್ರಜ್ಞನೂ ಆದ | ತ್ವಂ ಇತ್—ನೀನೇ | ಸಪ್ರಥಃ—ಸರ್ವತ್ರ ವಿಷ್ಕೃತನಾಗಿ | ಅಸಿ—ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ |
ಸಮಿಧಾನ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನೂ | ದೀದಿವಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾಂ—
ನಿನ್ನನ್ನು | ವಿಪ್ರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ | ವೇಧಸಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ | ಆ ವಿನಾಸಂತಿ—ಸರ್ವತ್ರ
ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ರಕ್ಷಕನೂ, ಸತ್ಯಭೂತನೂ, ಕ್ರಾಂತಪ್ರಜ್ಞನೂ ಆದ ನೀನೇ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನೂ, ಪ್ರಭಾಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮೇಧಾವಿಗಳೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ಸರ್ವತ್ರ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Deliverer Agni, you, the truthful and the seer, are widely spread ;
O kindled blazing one, the wise praisers wait on you.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಶೋಚಾ ಶೋಚಿಷ್ಠ ದೀದಿಹಿ ವಿಶೇ ಮಯೋ ರಾಸ್ವ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮಹಾ
ಅಸಿ |

ದೇವಾನಾಂ ಶರ್ಮನ್ಮಮ ಸಂತು ಸೂರಯಃ ಶತ್ರುಷಾಹಃ ಸ್ವಗ್ನಯಃ || ೩ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ಶೋಚ | ಶೋಚಿಷ್ಠ | ದೀದಿಹಿ | ವಿಶೇ | ಮಯಃ | ರಾಸ್ವಃ | ಸ್ತೋತ್ರೇ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ |

ದೇವಾನಾಂ | ಶರ್ಮನ್ | ಮಮ | ಸಂತು | ಸೂರಯಃ | ಶತ್ರುಷಾಹಃ | ಸ್ವಗ್ನಯಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೋಚಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ಶೋಚಯಿತರಗ್ನೇ ಶೋಚಿ | ದೀಪ್ಯಸ್ವ | ದೀದಿಹಿ | ದೀಪಯಾ-
ಸ್ಮಾನ್ | ವಿಶೇ ಪ್ರಜಾಯೈ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮಯಃ ಸುಖಂ ರಾಸ್ವ | ದೇಹಿ | ಶ್ವಂ ಮಹಾನಸಿ | ದೇವಾನಾಂ
ಸಂಬಂಧಿನಿ ಶರ್ಮಂಜ್ಞಮುಢಿ ಸುಖೇ ಮಮ ಸೂರಯಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ಮೇಧಾವಿನೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಪುತ್ರಾದಯೋ ವಾ ಸಂತು | ಭವಂತು | ಶತ್ರುಷಾಹಃ ಶತ್ರುಣಾಮುಭಿಭವಿತಾರಃ ಸ್ವಗ್ನಯಃ ಶೋಚ-
ನಾಗ್ನಯಶ್ಚ ಸಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೋಚಿಷ್ಠ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಶೋಚಿ—ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸು |
ದೀದಿಹಿ—ನಮ್ಮನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು | ವಿಶೇ—ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ | ಸ್ತೋತ್ರೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ |
ಮಯಃ- ಸುಖವನ್ನು | ರಾಸ್ವ—ಕೊಡು | ಮಹಾನ್ ಅಸಿ—ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಮಮ—

ನನಗೆ ಸೇರಿದ | ಸೂರಯಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು (ನನ್ನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು) | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ಶರ್ಮನ್—ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ | ಸಂತು—ಇರಲಿ | ಶತ್ರುಷಾಹಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ವಗ್ನಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸು. ನಮ್ಮನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶ ಗೊಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡು. ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನನ್ನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಲಿ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿ.

English Translation.

Most resplendent (Agni), shine forth and illuminate (us) ; give happiness to your people, to your worshipper, for you are great ; may my priests abide in the bliss of the gods, subduing their enemies, possessing bright fires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಚಿದ್ವೃದ್ಧಮತಸಮಗ್ನೇ ಸಂಜೂರ್ವಸಿ ಕ್ಷಮಿ |

ಏನಾ ದಹ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಯೋ ಅಸ್ತಧ್ರುಗ್ಧುರ್ಮನ್ಮಾ ಕಶ್ಚ ವೇನತಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಚಿತ್ | ವೃದ್ಧಂ | ಅತಸಂ | ಅಗ್ನೇ | ಸಂಜೂರ್ವಸಿ | ಕ್ಷಮಿ |

ಏನ | ದಹ | ಮಿತ್ರಮಹಃ | ಯಃ | ಅಸ್ತಧ್ರುಕ್ | ದುರ್ಮನ್ಮಾ | ಕಃ | ಚ | ವೇನತಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ ವರ್ತಮಾನಂ ವೃದ್ಧಮತಸಂ ಶುಷ್ಕಂ ಕಾಷ್ಕಂ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಂಜೂರ್ವಸಿ | ಜೂರ್ವತಿರ್ಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಸಮಗ್ನಹಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏನೈವಂ ದಹ ಹೇ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಪೂಜಕ ಶೇಜೋ ವಾ | ಕಂ | ಯೋಽಸ್ತಧ್ರುಗಸ್ಮಾಕಂ ದ್ರೋಗ್ಮಾ ಕಶ್ಚ ಕಶ್ಚಿದ್ಧುರ್ಮನ್ಮಾ ದುರ್ಮತಿರ್ವೇನತಿ ಕಾಮಯತೇಽಸ್ಮಾನ್ದ್ರೋಗ್ಮಂ ತಂ ದಹೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಮಹಃ—ನಿನ್ನ ಸುಹೃತ್ತುಗಳಾದ ನಮಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಕ್ಷಮಿ—
ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ | ವೃದ್ಧಂ ಅತಿಸಂ—ಜೀರ್ಣವಾದ ಶುಷ್ಕವಾದ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು | ಯಥಾ ಚಿತ್—ಯಾವ
ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಂಜೂರ್ವಸಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸಿಬಿಡುವೆಯೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಯಃ ಕಶ್ಚ—
ಯಾವನಾದರೂ | ದುರ್ಮನ್ಮಾ—ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಆಸ್ಮಧ್ರುಕ್—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ |
ವೇನತಿ—ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವನೋ ಅವನನ್ನೂ | ದಹ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿನ್ನ ಸುಹೃತ್ತುಗಳಾದ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಶುಷ್ಕವಾದ
ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸಿಬಿಡುವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವ
ನಾಗಿ ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

English Translation.

As, Agni, you consume old timber on the earth, so cherisher of friends,
do you burn our injurer, whoever evil-minded wishes (our ill).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಮರ್ತಾಯ ರಿಪವೇ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ಮಾಘಾಶಂಸಾಯ ರೀರಧಃ |
ಅಸ್ರೇದಧ್ವಿಸ್ತರಣಿಭಿಯವಿಷ್ಯ ಶಿವೇಭಿಃ ಸಾಹಿ ಸಾಯುಭಿಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಮರ್ತಾಯ | ರಿಪವೇ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ಮಾ | ಅಘಾಶಂಸಾಯ | ರೀರಧಃ |
ಅಸ್ರೇಧತ್ಯಃ | ತರಣಿಭಿಃ | ಯವಿಷ್ಯ | ಶಿವೇಭಿಃ | ಸಾಹಿ | ಸಾಯುಭಿಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಮರ್ತಾಯ ಮರಣಧರ್ಮಾಯ ರಿಪವೇ ಶತ್ರೆವೇ ಹಿಂಸಿತ್ರೇ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ಬಲವತೇ
ಮಾ ರೀರಧಃ | ವಶಮಾನಯ | ತಥಾಘಾಶಂಸಾಯ ಸಾಪಶಂಸಕಾಯ ಮಾ ರೀರಧಃ | ಹೇ ಯವಿಷ್ಯ
ಯುವತಮ ಅಸ್ರೇಧಧ್ವಿಸ್ತರಣಿಭಿಸ್ತರಣಿಭಿಸ್ತರಣಿಭಿಃ ಶಿವೇಭಿಃ ಸುಖಕರೈಃ ಸಾಯುಭಿಃ ಸಾಲನ್ಯೇ-
ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಸಾಹಿ | ರಕ್ಷ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಯವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ—ಬಲಯುತನೂ | ಮರ್ತಾಯ—
ಮಾನವರೂಪನೂ ಆದ | ರಿಪವೇ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಾ ರೀರಥಃ—
ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ | ಅಘಶಂಸಾಯ—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವವನಿಗೂ | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಕೊಡಬೇಡ | ಅಸ್ತೇಧದ್ವಿಃ—ಅಹಿಂಸಕವಾದವೂ | ತರಣಿಭಿಃ—ದುಃಖದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವೂ | ಶಿವೇಭಿಃ—
ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ | ಸಾಯುಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ | ಸಾಹಿ—ಕಾಪಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಬಲಯುತನೂ, ಮಾನವರೂಪನೂ ಆದ ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ
ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ. ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವವನಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ. ಅಹಿಂಸಕವೂ,
ದುಃಖದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡು.

English Translation.

Subject us not to a strong mortal enemy, nor to the malevolent ;
O most youthful, guard us with your unharmed delivering, auspicious
protections.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ ನೋ ಅಗ್ನ ಏಕಯಾ ಪಾಹ್ಯಂ ತ ದ್ವಿತೀಯಯಾ |

ಪಾಹಿ ಗೀರ್ಭಿಸ್ತಿಸ್ಯಭಿರೂರ್ಜಾಂ ಪತೇ ಪಾಹಿ ಚತಸ್ಯಭಿರ್ವಸೋ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ಏಕಯಾ | ಪಾಹಿ | ಉತ | ದ್ವಿತೀಯಯಾ |

ಪಾಹಿ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ತಿಸ್ಯಭಿಃ | ಊರ್ಜಾಂ | ಪತೇ | ಪಾಹಿ | ಚತಸ್ಯಭಿಃ | ವಸೋ ಇತಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನೋಸ್ತಾನೇಕಯರ್ಜಾ ಗಿರಾ ಪಾಹಿ | ರಕ್ಷ | ಉತಾಪಿ ಚ ದ್ವಿತೀಯಯರ್ಜಾ
ಪಾಹಿ | ಪಾಲಯ | ಪಾಹಿ | ತಿಸ್ಯಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರೂರ್ಜಾಮನ್ನಾನಾಂ ಬಲಾನಾಂ ವಾ ಪತೇ ಸ್ಯಾಮಿನ್ |
ತಥಾ ಪಾಹಿ ಚತಸ್ಯಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರ್ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕಾಗ್ನೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಏಕಯಾ—ಒಂದೇ ಋಗ್ರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ಉತ—ಸುತ್ತು | ದ್ವಿತೀಯಯಾ—ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಯಿನಿಂದಲೂ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ಊರ್ಜಾಂ ಸತೇ—ಅನ್ನಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ರಿಸೃಭಿಃ—ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗೀರ್ಭಿಃ—(ಋಗ್ರೂಪವಾದ) ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಚತಸೃಭಿಃ—ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಒಂದೇ ಋಕ್ಯುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಎರಡು ಋಕ್ಯುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯನುಡಾಯದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸು. ಅಲ್ಲದೇ, ಅನ್ನಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಋಕ್ಯನುಹದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸು. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Agni, protect us by one (rich), or protect us by a second ; lord of strength. protect us by three songs ; protect us, giver of dwellings, by four.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಸೋ ಅರಾವ್ಣಃ ಪ್ರ ಸ್ತ ವಾಜೀಷು ನೋಽವ |
 ತ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ನೇದಿಷ್ಠಂ ದೇವತಾತಯ ಆಪಿಂ ನಕ್ಷಾಮಹೇ ವೃಧೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ | ರಕ್ಷಸಃ | ಅರಾವ್ಣಃ | ಪ್ರ | ಸ್ತ | ವಾಜೀಷು | ನಃ | ಅವ |
 ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ನೇದಿಷ್ಠಂ | ದೇವತಾತಯೇ | ಆಪಿಂ | ನಕ್ಷಾಮಹೇ | ವೃಧೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಸೋಽರಾವ್ಣೋಽದಾತುಃ ಸಕಾಶಾಶ್ವಹಿ | ರಕ್ಷಾಸ್ಮಾನ್ | ವಾಜೀಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ | ಸ್ತೇತಿ ಪೂರಣಃ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾನ್ನೇದಿಷ್ಠಮಾಸನ್ನಮಾಪಿಂ ಬಂಧುಭೂತಂ ತ್ವಾಮಿತ್ತಾಮೇವ ದೇವತಾತಯೇ ಯಜ್ಞಾಯ ಯಜ್ಞಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃಧೇ ವರ್ಧನಾಯ ನಕ್ಷಾಮಹೇ ವ್ಯಾಪ್ನುವಃ | ನಕ್ಷತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಾ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಆರಾಧನೆ—ಆದಾತ್ಯಗಳಾದ | ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ ರಕ್ಷಣೆ—ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ | ಪಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರ ಅವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ಹಿ—ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ | ನೇದಿಷ್ಯಂ—ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ | ಆಪಿಂ—ಬಂಧುವಾದ | ತ್ವಾಂ ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ದೇವತಾತಯೇ—ದೇವಕಾರ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ವೃಧೇ—ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ | ನಕ್ಷಾಮಹೇ—ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

| ಛಾಂದೋಃ |

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಆದಾತ್ಯಗಳಾದ ಸಕಲ ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ, ಬಂಧುವಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ದೇವಕಾರ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Protect us from every impious Rakshasa, shield us in battles; we approach you, our nearest neighbour, our kinsman, for sacrifice and for increase.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆ ನೋ ಅಗ್ನೇ ವಯೋವೃಧಂ ರಯಿಂ ಪಾವಕ ಶಂಸ್ಯಂ |

ರಾಸ್ವಾ ಚ ನ ಉಪಮಾತೇ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಸುನೀತೀ ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ || ೧೧ ||

|| ಽದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ವಯೋವೃಧಂ | ರಯಿಂ | ಪಾವಕ | ಶಂಸ್ಯಂ |

ರಾಸ್ವಾ | ಚ | ನಃ | ಉಪಮಾತೇ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ | ಸುನೀತೀ | ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ || ೧೧ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಪಾವಕ ಶೋಧಕ ವಯೋವೃಧಮಾನ್ನಸ್ಯ ವರ್ಧಕಂ ಶಂಸ್ಯಂ ತಂಸನೀಯಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಮಾ ಹರೇತಿ ಶೇಷಃ | ಆಹೃತ್ಯ ಚ ಹೇ ಉಪಮಾತೇ | ಉಪಾಸ್ತುತ್ಸಮಾಪೇ ಮಾತಿ ನೋ ಧನಮಿತ್ಯುಪಮಾತಿಃ | ಹೇ ತಾದೃಶಾಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸುನೀತೀ ಸುನೀತ್ಯಾ ಶೋಭನನಯನೇನ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ಸ್ವಯಶಸ್ತರಮತ್ಯಂತಂ ಸ್ವಭೂತಕೀರ್ತಿ ಧನಂ ರಾಸ್ವಾ ಚ | ದೇಹಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಃಃ ।

ಪಾವಕ—ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಯೋವೃಧಂ—ನಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು
ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ಶಂಸ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಆ (ಹರ)—ತಂದೊದಗಿಸು | ಉಪಮಾತೇ—ನಮ್ಮ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಧನದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು
ನೋಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುನೀತೀ—ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ—
ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ | ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ಕಾರಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು |
ರಾಸ್ವ—ಕೊಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ
ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊದಗಿಸು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಧನದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕ ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ. ನಮಗೆ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ
ಕಾರಣವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

English Translation.

Purifying Agni, bestow upon us food-augmenting excellent wealth ; and
(bring) us, O meter-out of good, by auspicious guidance, (a treasure) desired
by many and bringing its own fame.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಯೇನ ವಂಸಾಮು ಪೃತನಾಸು ಶರ್ಧತಸ್ತರಂತೋ ಅರ್ಯ ಆದಿಶಃ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ವರ್ಧ ಪ್ರಯಸಾ ಶಚೀವಸೋ ಜಿನ್ವಾ ಧಿಯೋ ವಸುವಿದಃ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯೇನ | ವಂಸಾಮು | ಪೃತನಾಸು | ಶರ್ಧತಃ | ತರಂತಃ | ಅರ್ಯಃ | ಆದಿಶಃ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ವರ್ಧ | ಪ್ರಯಸಾ | ಶಚೀವಸೋ ಇತಿ ಶಚೀವಸೋ | ಜಿನ್ವ | ಧಿಯಃ | ವಸುವಿದಃ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯೇನ ಧನೇನ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶರ್ಧತೋ ವೇಗಂ ಕುರ್ವತೋರ್ಯೋರ್ಯೋರ್ಯೋ-
ತ್ರೋನಾದಿತ ಅದೇಷ್ಟ್ಯಾಞ್ವಸ್ತುಪ್ರಜ್ಞೇಪ್ತಾಂಸ್ತರಂತೋ ವಂಸಾಮು ಹಿಂಸಾಮು ತದ್ಧನಂ ದೇಹಿ | ಹೇ
ಶಚೀವಸೋ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ವಾಸಯಿತಃ ಕರ್ಮ ಧನಂ ವಾ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ನೋಸ್ತಾನ್ವರ್ಧ | ವರ್ಧಯ |

ಪ್ರೀಣಯ | ಪ್ರಯಸಾನ್ನೇನ ತ್ವಂ ವಾ ವರ್ಧ | ಅಸ್ಮದೀಯೇನ ಪ್ರಯಸಾ ಹವಿಷಾ ವಸುವಿದೋ
ವಸೂನಾಂ ಲಂಛಕಾನಿ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಜಿನ್ಯ | ಪ್ರೀಣಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀವಸೋ—ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದಿಂದ |
ಪ್ರತೇನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಶರ್ಧತೇ—ವೇಗವಾಗಿ ಎದುರುಬೀಳುವವರೂ | ಆದಿತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರೂ ಆದ | ಆರ್ಯಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ತೆರಂತೇ—ಹಿಂದೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾ | ವಂಸಾಮ—
ಆವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರಯಸಾ—ಅನ್ನಗಳಿಂದ | ವರ್ಧ—ಬೆಳೆಸು | ವಸುವಿದಃ—ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕಗಳಾದ |
ಧಿಯಃ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ಯ—ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವರೂ,
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರೂ ಆದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸಬಲ್ಲೆವೋ
ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡು. ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಅನ್ನಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಸು. ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ
ವೃದ್ಧಿಕಾರಕಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು.

English Translation.

By which we may escape and destroy in battles our impetuous weapon-
aiming enemies ; O you who by wisdom establish our rites, bless us with food,
prosper our wealth-obtaining offerings.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಿಶಾನೋ ವೃಷಭೋ ಯಥಾಗ್ನಿಃ ಶೃಂಗೇ ದವಿಧ್ವತ್ |

ತಿಗ್ಮಾ ಅಸ್ಮ ಹನವೋ ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಸುಜಂಭಃ ಸಹಸೋ ಯಹುಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಿಶಾನಃ | ವೃಷಭಃ | ಯಥಾ | ಅಗ್ನಿಃ | ಶೃಂಗೇ ಇತಿ | ದವಿಧ್ವತ್ |

ತಿಗ್ಮಾಃ | ಅಸ್ಮ | ಹನವಃ | ನ | ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಸುಜಂಭಃ | ಸಹಸಃ | ಯಹುಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಮಗ್ನಿಃ ಶೃಂಗೇ ಶಿಶಾನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರ್ವನ್ ವೃಷಭೋ ಯಥಾ ದವಿಧೃತ್ ಕಂಪಯತಿ ಶಿರಃ ಏವಂ ಶೃಂಗಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾಃ ಶಿಶಾನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರ್ವನ್ ದವಿಧೃತ್ | ಕಂಪಯತಿ ಶಿರಃ | ಆಸ್ಯಾಗ್ನೀರ್ಹನವೋ ನ ಹನವ ಇವ ಹನುಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾಸ್ತಿಗ್ಮಾ ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಪ್ರತಿಧರ್ಷಿತುಮಶಕ್ಯಾಃ | ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಸುಜಂಭಃ ಸುದಂಷ್ಟ್ರಃ ಸಹಸೋ ಯಹುಃ ಸಹಸಃ ಪುತ್ರೋಽಸ್ಯ ಹನವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಧರ್ಷ ||

ಶೃಂಗೇ—ತನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು | ಶಿಶಾನಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು | ದವಿಧೃತ್—ತನ್ನ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುವ | ವೃಷಭೋ ಯಥಾ—ವೃಷಭದಂತೆ | ಆಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯೂ ಸಹ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ | (ಯಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು) | ಸುಜಂಭಃ—ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟ್ರವುಳ್ಳವನೂ | ಸಹಸೋ ಯಹುಃ—ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ ಆಗಿರುವನೋ | ಆಸ್ಯ—ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯು | ತಿಗ್ಮಾಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವೂ | ಹನವಃ—ಕೆನ್ನೆಯಂತಿರುವವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುವ ವೃಷಭದಂತೆ ಅಗ್ನಿಯೂ ಸಹ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟ್ರವುಳ್ಳವನೂ, ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ ಆಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವೂ, ಕೆನ್ನೆಯಂತಿರುವವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಅಪ್ರತಿಹತವಾದವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Agni tosses his horns, sharpening them as a bull ; his sharp jaws are not to be resisted ; he is mighty-toothed, this son of strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ತೇ ಅಗ್ನೇ ವೃಷಭ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಜಂಭಾಸೋ ಯದ್ವಿತಿಷ್ಯಸೇ |
 ಸ ತ್ವಂ ನೋ ಹೋತಃ ಸುಹುತಂ ಹವಿಷ್ಕೃಧಿ ವಂಸ್ವಾ ನೋ ವಾರ್ಯಾ
 ಪುರು || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ತೇ | ಅಗ್ನೇ | ವೃಷಭ | ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಜಂಭಾಸಃ | ಯತ್ | ವಿತಿಷ್ಯಸೇ |
 ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಹೋತರಿತಿ | ಸುಹುತಂ | ಹವಿಃ | ಕೃಧಿ | ವಂಸ್ವ | ನಃ | ವಾರ್ಯಾ | ಪುರು || ೧೪ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ವೃಷಭ ವರ್ಷಕ ತೇ ತವ ಜಂಭಾಸೋ ಜಂಭಾ ದಂತಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾ ನಹಿ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಪ್ರತಿಧರ್ಷಿತುಂ ನ ಶಕ್ಯಾಃ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾದ್ವಿತಿಷ್ಠಸೇ ವಿವಿಧಂ ಗಚ್ಛಸಿ | ಪ್ರವರ್ಧಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಹೋತರ್ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕ ಸ ತ್ವಂ ಹವಿರಸ್ಮದ್ವತ್ತಂ ಸುಹುತಂ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ವಾಯರ್ವಾ ವರಣೇಯಾನಿ ಪುರು ಬಹೂನಿ ವಂಸ್ವ | ದೇಹಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ | ವಿತಿಷ್ಠಸೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ತೇ ಜಂಭಾಸಃ—ದಂತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ನಹಿ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ—ಖಂಡಿತ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವು | ಹೋತಃ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕ ನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ನಃ ಹವಿಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನಾ | ಸುಹುತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಾಗುವಂತೆ | ಕೃಧಿ—ಮಾಡು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಾಯರ್ವಾ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನವನ್ನು | ಪುರು—ಅಧಿಕವಾಗಿ | ವಂಸ್ವ—ಕೊಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ದಂತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಖಂಡಿತ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವು. ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡು.

English Translation

Since you spread out on all sides, your teeth, bull Agni, are not to be resisted ; O offerer, make our oblation rightly presented ; give us many precious (gifts).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಶೇಷೇ ವನೇಷು ಮಾತ್ರೋಃ ಸಂ ತ್ವಾ ಮರ್ತಾಸ ಇಂಧತೇ |

ಅತಂದ್ರೋ ಹವ್ಯಾ ವಹಸಿ ಹವಿಷ್ಕೃತ ಆದಿದ್ವೇವೇಷು ರಾಜಸಿ || ೧೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಶೇಷೇ | ವನೇಷು | ಮಾತ್ರೋಃ | ಸಂ | ತ್ವಾ | ಮರ್ತಾಸಃ | ಇಂಧತೇ |

ಅತಂದ್ರಃ | ಹವ್ಯಾ | ವಹಸಿ | ಹವಿಃಕೃತಃ | ಆತ್ | ಇತ್ | ದೇವೇಷು | ರಾಜಸಿ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವನೇಷು ವರ್ತಮಾನಯೋರ್ಮಾತ್ರೋರರಣ್ಯೋಃ ಶೇಷೇ | ಸ್ವಪಿಸಿ | ವರ್ತಸೇ |
 ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ತಥಾಭೂತಂ ಮರ್ತಾಸೋ ಮನುಷ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯಾನ್ವಾದಯೋ ಮಥನೇನೋತ್ಪಾದ್ಯ
 ಸಮಿಂಧತೇ | ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರವೃದ್ಧಸ್ತಮತಂದ್ರೋನಲಸಃ ಸನ್ ಹವಿಷ್ಯತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಹವ್ಯಾ
 ಹವೀಂಷಿ ವಹಸಿ ದೇವಾನ್ಪ್ರತಿ | ಆದಿದನಂತರಮೇವ ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ರಾಜಸಿ | ದೀಪ್ಯಸೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ವನೇಷು—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ | ಮಾತ್ರೋಃ—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ | ಶೇಷೇ—ನೀನು
 ಸುಪ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮರ್ತಾಸಃ—ಮಾನವರು | ಸಮಿಂಧತೇ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ
 ಮಾಡುತ್ತಾರೆ | ಅತಂದ್ರಃ—ಅಲಸ್ಯರಹಿತನಾಗಿ | ಹವಿಷ್ಯತಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ |
 ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ವಹಸಿ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಆದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ |
 ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ರಾಜಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾತೃಪ್ರಾಯವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು
 ಮಾನವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲಸ್ಯರಹಿತನಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ
 ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಆ ಒಡನೆಯೇ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You sleep within your mothers in the woods, mortals kindle you ;
 unwearied you bear the offerings of the sacrificer, then you shine among
 the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಪ್ತ ಹೋತಾರಸ್ತಮಿದೀಳತೇ ತ್ವಾಗ್ನೇ ಸುತ್ತೃಜಮಹ್ರಯಂ |

ಭಿನತ್ಸ್ಯದ್ರಿಂ ತಪಸಾ ವಿ ಶೋಚಿಷಾ ಪ್ರಾಗ್ನೇ ತಿಷ್ಠ ಜನಾ ಅತಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಪ್ತ | ಹೋತಾರಃ | ತಂ | ಇತ್ | ಈಳತೇ | ತ್ವಾ | ಅಗ್ನೇ | ಸುತ್ತೃಜಂ | ಅಹ್ರಯಂ |

ಭಿನತ್ಸ್ಯ | ಅದ್ರಿಂ | ತಪಸಾ | ವಿ | ಶೋಚಿಷಾ | ಪ್ರ | ಅಗ್ನೇ | ತಿಷ್ಠ | ಜನಾನ್ | ಅತಿ || ೧೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತಮಿತ್ತಮೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಪ್ತ ಹೋತಾರೋ ಹೋತ್ರಕಾ ಈಳತೇ | ಸ್ತುವಂತಿ |
ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಸುತೈಃ ಸುತಾಂಗಂ | ಅಭಿಮತಪ್ರದಮಿತೈರ್ಧಃ | ಅಹ್ರಯಮಕ್ಷೀಣಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ |
ಕಿಂಚಾದ್ರಿಂ ಮೇಘಂ ತಪಸಾ ತಾಪಕೇನ ಶೋಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ | ತಪಸಾ ಶೋಚಿಷಾ ಚೇತಿ ವಾ
ಯೋಜ್ಯಂ | ವಿ ಭಿನತ್ಸಿ | ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಜನಾನಸ್ಮಾನತೈತೈಃ ಪ್ರ ಶಿಷ್ಠಂ ಪ್ರಗಚ್ಛೆ ಹವಿರಾದಾಯ
ದೇವಾಸ್ಪ್ರತಿ | ಅಥವಾಸ್ಮದ್ವಿರೋಧಿಜನಾನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪ್ರ ಶಿಷ್ಠಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸುತೈಃ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ | ಅಹ್ರಯಂ—ಕ್ಷಯರಹಿತನೂ |
ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾ ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಪ್ತ ಹೋತಾರಃ—ಸಪ್ತಹೋತ್ರಗಳೂ ಸಹ |
ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | (ಶ್ಲಂ—ನೀನು) | ತಪಸಾ—ದಹಿಸತಕ್ಕ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ |
ಆದ್ರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ವಿ ಭಿನತ್ಸಿ—ಸೀಳುತ್ತೀಯೆ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಜನಾನ್—ಯಜಮಾನ
ರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು | ಅತಿ—ದಾಟಿಕೊಂಡು | ಪ್ರ ಶಿಷ್ಠಂ—ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ, ಕ್ಷಯರಹಿತನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸಪ್ತಹೋತ್ರಗಳೂ
ಸಹ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ದಹಿಸತಕ್ಕ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳುತ್ತೀಯೆ. ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ,
ಯಜಮಾನರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರು.

English Translation.

The Seven praists praise you, Agni, giver of good things and unfailing .
you cleave the cloud with your fierce splendour ; go forth, having overcome
our enemies.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಗ್ನಿಮಗ್ನಿಂ ವೋ ಅಧ್ರಿಗುಂ ಹುವೇಮ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಅಗ್ನಿಂ ಹಿತಪ್ರಯಸಃ ಶಶ್ವತೀಷ್ವಾ ಹೋತಾರಂ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ || ೧೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅಗ್ನಿಂ೨ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಅಧ್ರಿ೨ಗುಂ | ಹುವೇಮ | ವೃಕ್ತ೨ಬರ್ಹಿಷಃ |

ಅಗ್ನಿಂ | ಹಿತ೨ಪ್ರಯಸಃ | ಶಶ್ವತೀಷ್ವಾ | ಅ | ಹೋತಾರಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ || ೧೭ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಅಗ್ನಿಮಗ್ನಿಂ | ನೀಪ್ಸಾದರಾರ್ಥಾ | ಅಗ್ನಿಮೇವ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಂ ಹುವೇಮ | ಅಹ್ವಯಾಮ | ಅಥವಾ | ಹೇ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮಿತಿ ವಾ ನ್ಯಾಖ್ಯೇಯಂ | ಕೀದೃಶಾ ವಯಂ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷತ್ಪಿನ್ನದರ್ಭಾಃ | ಕೀದೃಶಮಗ್ನಿಂ | ಅಧ್ರಿಗುಮಧ್ಯತಗಮನಂ ಸರ್ವದಾ ಗೃಹೇ ವರ್ತಮಾನಮಗ್ನಿಂ | ಹಿತಪ್ರಯಸೋ ನಿಹಿತಹವಿಷ್ಯಾ ವಯಮಾ ಹುವೇಮೇತಿ ಶೇಷಃ | ಕೀದೃಶಮಗ್ನಿಂ | ಶತ್ಪತೀಷು ಬಹ್ವೀಷು ಭೂಮಿಷು ವರ್ತಮಾನಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮರ್ಥಾಯ | ಅಗ್ನೌ ತೃಪ್ತೇ ಸತಿ ವೃಷ್ಟಿಲಾಭಾ-ಶ್ಚಾಣ್ಯುಪಕಾರಸಿದ್ಧಂ ಪ್ರಾಣ್ಯರ್ಥತ್ವಂ | ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮಸಾಧಕಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

(ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ) ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿರುವ ನಾವು | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ಅಧ್ರಿಗುಂ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಕೇವಲ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಹುವೇಮ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಾವು | ಶತ್ಪತೀಷು—ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ಆ (ಹುವೇಮ)—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ, ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿರುವ ನಾವು ನಿಮಗಾಗಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಕೇವಲ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಾವು ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಹೋಮ ಸಂಪಾದಕನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Now that we have cut the sacred grass, let us invoke for you Agni, the irresistible; having placed the oblations, let us invoke Agni, abiding in many (places), the offerer of sacrifices for men.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಕೇತೇನ ಶರ್ಮಂತ್ಸಚತೇ ಸುಷಾಮಾಣ್ಯಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಚಕಿತ್ಸನಾ |

ಇಷ್ಣಯಾ ನಃ ಪುರುರೂಪಮಾ ಭರ ವಾಜಂ ನೇದಿಷ್ಯಮೂತಯೇ || ೧೮ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಕೇತೇನ | ಶರ್ಮನ್ | ಸಚಿತೇ | ಸುಸಾಮನಿ | ಅಗ್ನೇ | ತುಭ್ಯಂ | ಚಿಕಿತ್ವನಾ |

ಇಷಣ್ಯಯಾ | ನಃ | ಪುರುರೂಪಂ | ಆ | ಭರ | ವಾಜಂ | ನೇದಿಷ್ಯಂ | ಊತಯೇ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಚಿಕಿತ್ವನಾ ಚಿಕಿತ್ವಾ ಜನೇನ ಹೋತ್ರಾದಿನಾ ಸಹ ಯಜಮಾನಃ ಕೇತೇನ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಯಜತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಸುಷಾಮಣಿ ಶೋಭನರಥಂತರಾದಿಸಾಮೋಪೇತೇ ಶರ್ಮ ಇವುಮಾಣಿ ಸುಖಸಾಧನೇ ಯಜ್ಞೇ | ಅತೋ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಇಷಣ್ಯಯೇಚ್ಯಯಾ ಸ್ವೀಯಯಾ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪುರುರೂಪಂ ನಾನಾರೂಪಂ ನೇದಿಷ್ಯಮಂತಿಕೇ ಸರ್ವದಾವರ್ತಮಾನಂ ವಾಜಮನ್ನಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾ ಭರ | ಆಹರ ||

‡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ‡

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಚಿಕಿತ್ವನಾ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜಮಾನನು | ಕೇತೇನ—ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಸುಷಾಮಣಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಂತರಾದಿಸಾಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಶರ್ಮನ್—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಸಚಿತೇ—ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ | ಇಷಣ್ಯಯಾ—ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪುರುರೂಪಂ—ಆನೇಕ ವಿಧವಾದುದೂ | ನೇದಿಷ್ಯಂ—ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ | ವಾಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಊತಯೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಂತರಾದಿಸಾಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ, ನಮಗೆ ಆನೇಕ ವಿಧವಾದುದೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತಂದೊದಗಿಸು.

English Translation.

(The sacrificer) worships you by praises, Agni, with the experienced (priests) in the rite celebrated with beautiful Saman hymns; bring us of your own accord for our protection, food of various kinds which may be always in our reach.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಜರಿತವಿಶ್ವತಿಸ್ತೇಪಾನೋ ದೇವ ರಕ್ಷಸಃ |

ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ಗೃಹಪತಿರ್ಮಹಾ ಅಸಿ ದಿವಸ್ಪಾಯುದುರೋಣಯುಃ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಗ್ನೇ | ಜರಿತಃ | ವಿಶ್ವತಃ | ತೇಪಾನಃ | ದೇವ | ರಕ್ಷಸಃ |

ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ | ಗೃಹಪತಿಃ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ | ದಿವಃ | ಸಾಯುಃ | ದುರೋಣಯುಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ದೇವ ಜರಿತಃ ಸ್ತೋತಃ | ಸ್ತುತೈಶ್ಚೈರ್ಥಃ | ವಿಶ್ವತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾಲಕೋ ರಕ್ಷಸೋ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ತೇಪಾನಃ ಸಂತಾಪಕೋಽಸಿ | ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ಯಜಮಾನಗೃಹಮತ್ಯಜನ್ | ತದೇವಾಹ | ಗೃಹಪತಿಯಜಮಾನಗೃಹಸ್ಯ ಪಾಲಕಶ್ಚ ತ್ವಂ ಮಹಾನತಿಶಯೇನ ಪೂಜ್ಯೋಽಸಿ | ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಸಾಯುಃ ಪಾತಾ ದುರೋಣಯುರ್ಯಜಮಾನಗೃಹಸ್ಯ ಮಿತ್ರಯಿತಾ | ಸರ್ವದಾ ವರ್ತಮಾನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶಸ್ತ್ವಂ ಮಹಾನಸೀತ್ಯನ್ವಯಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ದೇವ - ದೇವತಾತ್ಮನೂ | ಜರಿತಃ - ಪ್ರಶಸ್ಯನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ - ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ - ನೀನು) | ವಿಶ್ವತಃ - ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿಯೂ | ರಕ್ಷಸಃ - ಅಸುರರಿಗೆ | ತೇಪಾನಃ - ದಾಹಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ | ಗೃಹಪತಿಃ - ಯಜ್ಞಗೃಹದ ಪಾಲಕನೂ | ದಿವಃ - ದ್ಯುಲೋಕದ | ಸಾಯುಃ - ರಕ್ಷಕನೂ | ದುರೋಣಯುಃ - ಸರ್ವದಾ ಯಜಮಾನಗೃಹದಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ನೀನು | ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ - ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದ | ಮಹಾನ್ - ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿ | ಅಸಿ - ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಪ್ರಶಸ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿಯೂ, ಅಸುರರಿಗೆ ದಾಹಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ. ಯಜ್ಞಗೃಹದ ಪಾಲಕನೂ, ದ್ಯುಲೋಕದ ರಕ್ಷಕನೂ, ಸರ್ವದಾ ಯಜಮಾನಗೃಹದಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Divine Agni, worthy of praise, you are the guardian of men, the consumer of the Rakshasas; you are great, you the never-absent guardian of the (worshipper's) house, the protector of heaven, ever present in the dwelling.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ರಕ್ಷ ಆ ವೇಶೀದಾಘ್ಯಣೀವಸೋ ಮಾ ಯಾತುರ್ಯಾತು-
ಮಾವತಾಂ |

ಪರೋಗವ್ಯೂತ್ಯನಿರಾಮಪ ಕ್ಷುಧಮಗ್ನೇ ಸೇಧ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಃ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ರಕ್ಷಃ | ಆ | ವೇಶೀತ್ | ಆಘ್ಯಣೀವಸೋ | ಇತ್ಯಾಘ್ಯಣೀವಸೋ | ಮಾ | ಯಾತುಃ |
ಯಾತುಮಾವತಾಂ |

ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ | ಅನಿರಾಂ | ಅಪ | ಕ್ಷುಧಂ | ಅಗ್ನೇ | ಸೇಧ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಃ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಘ್ಯಣೀವಸೋ ದೀಪ್ತಧನಾಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಪಕ್ಷೋ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಃ | ರಕ್ಷೋ ರಕ್ಷಿತವ್ಯಮ-
ಸ್ಮಾತ್ | ನಿ. ೪-೧೮ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಮಾ ವೇಶೀತ್ | ಸರ್ವತೋ ನ ಪ್ರವಿಶತು | ತಥಾ ಯಾತುಮಾ-
ವತಾಂ | ಯಾತುರ್ಯಾತನಾ ಪೀಡಾ | ತದ್ವತಾಂ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಯಾತುಃ ಪೀಡಾ ಮಾ ವೇಶೀತ್ |
ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅನಿರಾಂ | ಇರಾನ್ಮಂ | ಅನ್ನಾಭಾವಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಕ್ಷುಧಂ ಕ್ಷಪಯಿತಾರಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೋ
ಬಲವಂತಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ ಕ್ರೋಶದ್ವಯಾದ್ವೇಶಾತ್ಪರಸ್ತಾತ್ | ಏತದುಪಲಕ್ಷಣಂ |
ಅತ್ಯಂತಂ ದೂರದೇಶೇಪ ಸೇಧ | ಪರಿಹರ | ಅನಿರಾ ಕ್ಷುದ್ರಾಹ್ಯಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ನ ಪೀಡಯಂತಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆಘ್ಯಣೀವಸೋ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ರಕ್ಷಃ—
ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು | ಮಾ ಆ ವೇಶೀತ್—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತುವರಿಯದಿರಲಿ ! ಯಾತುಮಾವತಾಂ—
ಪೀಡಾಕಾರಕವಾದ ಅಸುರರ | ಯಾತುಃ—ಹಿಂಸೆಯು | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸದಿರಲಿ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅನಿರಾಂ—ನಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೂ | ಕ್ಷುಧಂ—ನಮ್ಮ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಃ—
ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಅಸುರರನ್ನೂ | ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ | ಅಪ ಸೇಧ—ಓಡಿಸಬಿಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ |

ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತುವರಿಯ
ದಿರಲಿ. ಪೀಡಾಕಾರಕವಾದ ಅಸುರರ ಹಿಂಸೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸದಿರಲಿ. ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೂ,
ನಮ್ಮ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಅಸುರರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಬಿಡು.

English Translation.

O You of brilliant wealth, let not the Rakshasa enter us, nor the torment of the evil spirits; Agni, drive away further than a gavyuti from us poverty, hunger, and the strong demons.

ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಉಭಯಂ ಶೃಣವದಿತ್ಯೆಷ್ಟಾದಶರ್ಚೆಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಾಗಾಥಸ್ಯ ಭರ್ಗಸ್ಯಾಪ್ತಂ |
ಆತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಉಭಯಂ ದ್ವ್ಯೋನೇತಿ | ಪೂರ್ವಸೂಕ್ತೇ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತ್ವಿತೈಕ್ತತ್ವಾದಿದಮಪಿ
ಪ್ರಾಗಾಥಂ | ಆತ್ರಾಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಅನುಕ್ತತ್ವಾದಿದ್ರೋ ದೇವತಾ ||
ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯೇ ದಾರ್ಹತತ್ಪಚಾರೀಶಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಷ್ಟಮಿಾವರ್ಷಂ | ತಥೈವ
ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಂ ಶೌನಕೇನ | ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇತಿ ಸಪ್ತಮಿಾಂ ಚಾಪ್ತಮಿಾಂ
ಚೋದ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೪ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ನಿಷ್ಕೇಲ್ಯ ಉಭಯಮಿತಿ ಬೃಹತ್ಸಾಮ
ಪ್ರಾಗಾಥಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರೀತಂ || ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಆ ವೃಷಸ್ತು ಪುರಾವಸೋ | ಅ. ೨-೪ |
ಇತಿ || ಏವಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಪೃಷ್ಠಸ್ತೋತ್ರೇ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಕ್ರಿಯತೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ನಿಷ್ಕೇವ-
ಲ್ಯೇಽಯಂ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉಭಯಂ ಶೃಣವತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ
ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಗಾಥಪುತ್ರನಾದ ಭರ್ಗನೆಂಬುವನು ಮುಷಿಯು;
ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು
ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉಭಯಂ ದ್ವ್ಯೋನಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾ
ವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತಿನ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ
ಸೂಕ್ತದ ಏಳು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಋಕ್ಯುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರು
ವುದೆಂದು ಐತರೇಯಗಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇತಿ ಸಪ್ತಮಿಾಂ
ಚಾಪ್ತಮಿಾಂ ಚೋದ್ಧರತಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತು
ರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಭಯಂ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಾಗಾಥವನ್ನು ಬೃಹತ್ಸಾಮಪ್ರಾಗಾಥ
ವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
(ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾವಾಕನೆಂಬ
ಮುತ್ಪಿದನು ಇದೇ ಪ್ರಾಗಾಥವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಾಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—

ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಆ ವೃಷಸ್ವ ಪುರೂವಸೋ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೪) ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರುವುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಯಾವಯಾವ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪೃಷ್ಠಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ಸಾನುಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಲಾಗುವುದೋ ಆ ದಿವಸ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೩೬, ೩೭, ೩೮, ೩೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿ—ಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಷಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಷಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇಂದ್ರೋ ಅರ್ವಾಗಿದಂ ವಚಃ |

ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ ಮಘವಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಧಿಯಾ ಶವಿಷ್ಯ ಆ ಗಮತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಭಯಂ | ಶೃಣವತ್ | ಚ | ನಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಅರ್ವಾಕ್ | ಇದಂ | ವಚಃ |

ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ | ಮಘವಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ಧಿಯಾ | ಶವಿಷ್ಯಃ | ಆ | ಗಮತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಭಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಾತ್ಮಕಂ ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕಂ ಚೋಭಯವಿಧಮಿದಂ ವಚೋರ್ವಾಗಸ್ಮದಭಿಮುಖಮಿಂದ್ರಃ ಶೃಣವತ್ | ಶೃಣೋತು | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಸತ್ರಾಚ್ಯಾಸ್ತುಕಂ ಸಹಾಂಚಂತ್ಯಾ ಧಿಯಾಯುಕ್ತಃ ಸನ್ ಮಘವಾ ಶವಿಷ್ಯೋಽತಿಶಯೇನ ಬಲವಾನಾ ಗಮತ್ ಅಗಚ್ಛತು ಸೋಮಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾಯ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಉಭಯಂ ಚೆ—ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ಎರಡು ವಿಧವಾದ | ಇದಂ ವಚಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ ವಾಕ್ಯನ್ನು | ನಃ ಅರ್ವಾಕ್—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಶೃಣವತ್—ಕೇಳಲಿ | ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ—ನಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ | ಧಿಯಾ—ಬುದ್ಧಿಯೊಡಗೂಡಿ | ಶವಿಷ್ಯ—ಬಲಶಾಲಿಯಾದ | ಮಘವಾ—ಇಂದ್ರನು | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತ್—ದಯನಾಡಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ಕೇಳಲಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೊಡಗೂಡಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಲಿ.

English Translation.

May Indra listen to both these our hymns ; may the mighty Maghavan come to us, (pleased) with our devoted offering, to drink the Soma.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತಂ ಹಿ ಸ್ವರಾಜಂ ವೃಷಭಂ ತಮೋಜಸೇ ಧಿಷಣೇ ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ |

ಉತೋಪಮಾನಾಂ ಪ್ರಥಮೋ ನಿ ಸೀದಸಿ ಸೋಮಕಾಮಂ ಹಿ ತೇ ಮನಃ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತಂ | ಹಿ | ಸ್ವರಾಜಂ | ವೃಷಭಂ | ತಂ | ಓಜಸೇ | ಧಿಷಣೇ | ಇತಿ | ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ |

ಉತೇ | ಉಪಮಾನಾಂ | ಪ್ರಥಮಃ | ನಿ | ಸೀದಸಿ | ಸೋಮಕಾಮಂ | ಹಿ | ತೇ | ಮನಃ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ತಂ ಹಿ ತಂ ಖಲ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ವರಾಜಂ ಸ್ವಯಮೇವ ರಾಜಮಾನಂ ಧಿಷಣೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ವೃಷಭಂ ಜಗದುಪಕಾರಕಾಯಾ ವೃಷ್ಟೇರ್ವರ್ಷಕಂ ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ | ಸಂಚಿಸ್ಕರತುಃ | ತಂ ತಮೇನೇಂದ್ರಮೋಜಸೇ ಬಲಾಯ ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ | ಉತ ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉಪಮಾನಾಮುಪಮಾನಭೂತಾನಾಮನೈಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಖ್ಯಃ ಸನ್ನಿ ಸೀದಸಿ ವೇದ್ಯಾಂ | ಸೋಮಕಾಮಂ ಹಿ ಖಲು ತೇ ಮನಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಧಿಷಣೇ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳು | ಸ್ವರಾಜಂ—ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ತಂ ಹಿ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ | ವೃಷಭಂ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ವೃಷ್ಟಿದಾಯಕನನ್ನಾಗಿ | ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ—ನಿರ್ಮಿಸಿದವು | ತಂ—ಅವನನ್ನೇ | ಓಜಸೇ—ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದವು | ಉತೇ-ಮತ್ತು | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉಪಮಾನಾಂ—ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಪ್ರಥಮಃ—ಮುಖ್ಯನಾಗಿ | ನಿ ಸೀದಸಿ—ನೀನು ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತೇ ಮನಃ—ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು | ಸೋಮಕಾಮಂ ಹಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ದ್ವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ದೃಷ್ಟವಾಪ್ಯಧಿವಿಗಳು ವೃಷ್ಟಿದಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವು. ಅವನೇ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಿತನಾದನು, ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನಲಂಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೋಮವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Him, self-resplendent, have heaven and earth formed as the showerer, him (they have formed) for strength ; therefore you sit down first of your peers ; your mind loves the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ||

ಆ ವೃಷಸ್ವ ಪುರೂವಸೋ ಸುತಸ್ಯೇಂದ್ರಾಂಧಸಃ |

ವಿದ್ಮಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಹರಿವಃ ಪೃತ್ನು ಸಾಸಹಿಮಧೃಷ್ಟಂ ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟಣಿಂ || ೩ ||

|| ಪದಾರ್ಥಃ ||

ಆ | ವೃಷಸ್ವ | ಪುರೂವಸೋ ಇತಿ ಪುರುವಸೋ | ಸುತಸ್ಯ | ಇಂದ್ರ | ಅಂಧಸಃ |

ವಿದ್ಮಾ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಹರಿವಃ | ಪೃತ್ನುಸು | ಸಾಸಹಿಂ | ಅಧೃಷ್ಟಂ | ಚಿತ್ | ದಧೃಷ್ಟಣಿಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇಽಚ್ಛಾವಾಕಶಸ್ತ್ರ ಆ ವೃಷಸ್ವೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೋ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಂ ||

ಹೇ ಪುರೂವಸೋ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ತ್ವೇವಾ ವೃಷಸ್ವ | ಆಸಿಂಚಿಸ್ವ | ಕಿಂ | ಸುತಸ್ಯಾಂಧಸಃ ಸುತಮಂಧಃ ಸೋಮಂ ಜಠರೇ | ಹೇ ಹರಿವೋ ಹರಿಭ್ಯಾಂ ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಿದ್ಮಾ ಹಿ | ಜಾನೀಮಃ ಖಲು | ಕೀದೃಶಂ | ಪೃತ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸಾಸಹಿಮಭಿಭವಿತಾರಂ ಶತ್ರುಣಾಮಧೃಷ್ಟಂ ಚಿಕ್ಷ್ಮೀರಸ್ಯ-ಧರ್ಷಣೇಯಂ ದಧೃಷ್ಟಣಿಮನೈಷಾಂ ಧರ್ಷಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುವಸೋ—ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಧನವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂ2ಕುವ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಆ ವೃಷಸ್ವ—ಜಠರದಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೋ | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಘ ಕನಾದ

ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೃತ್ನು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಸಾಸಹಿಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸೋಲಿಸತಕ್ಕವನೆಂದೂ | ಅಧ್ಯಪ್ಯಂ ಚಿತ್—ಅಪ್ರತಿಹತನೆಂದೂ | ದಧ್ಯಪ್ಪಣಿಂ—ಇತರರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸು
ವವನೆಂದೂ | ವಿದ್ವ ಹಿ—ತಿಳಿದೇ ಇದ್ದೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಜಠರದಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೋ.
ಹರಿಸಂಕ್ಷುಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಶತ್ರುನಾಶಕನೆಂದೂ, ಇತರರನ್ನು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಇತರರಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, possessor of much wealth, pour the effused Soma within you ;
possessor of (bright) coursers, we know you, the overpowerer in battles, the
unconquerable, the conqueror.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪ್ರಾಮಿಸತ್ಯ ಮಘವನ್ತಥೇದಸದಿಂದ್ರ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾ ವಶಃ |

ಸನೇಮು ವಾಜಂ ತವ ಶಿಪ್ಪಿನ್ಸವಸಾ ಮುಕ್ತು ಚಿದ್ಯಂತೋ ಅದ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಪ್ರಾಮಿಸತ್ಯ | ಮಘವನ್ | ತಥಾ | ಇತ್ | ಅಸತ್ | ಇಂದ್ರ | ಕೃತ್ವಾ | ಯಥಾ | ವಶಃ |

ಸನೇಮು | ವಾಜಂ | ತವ | ಶಿಪ್ಪಿನ್ | ಅವಸಾ | ಮುಕ್ತು | ಚಿತ್ | ಯಂತಃ | ಅದ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಪ್ರಾಮಿಸತ್ಯಾಹಿಂಸಿತಸತ್ಯ ಹೇ ಮಘವನ್ಸಿಂದ್ರ ತಥೇದಸತ್ | ತಥೈವ ಭವತಿ | ಹೇ
ಇಂದ್ರ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇನ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ವಶಃ ಕಾಮಯೇಃ | ಹೇ ಶಿಪ್ಪಿನ್
ಅವಸಾ ರಕ್ಷಣೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ವಾಜಮನ್ಸಂ ಸನೇಮು ಸಂಭಜೇಮು ವಯಂ ತವ ತ್ವದನುಗ್ರಹಾತ್ |
ಕೀದ್ಯಶಾ ವಯಂ | ಮುಕ್ತು ಚಿಚ್ಛೀಘ್ರಮೇವ ಯಂತಃ ಶತ್ರುನ್ ಚ್ಯಂತೋಽಭಿಭವಂತಃ | ಹೇ ಅದ್ರಿವಃ |
ಅದ್ರಿವಃ | ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಪ್ರಾಮಿಸತ್ಯ—ಅಹಿಂಸಿತವಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕೃತ್ವಾ—ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ

ವಾಗಿ | ವಶಃ—ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ | ತಥಾ ಇತ್ ಅಸತ್—ಅದೇ ರೀತಿ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ | ಶಿಪಿನ್—
ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ | ಮಕ್ಷು ಚಿತ್—ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ | ಯಂತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಬಲ್ಲ
ನಾವು | ಅವಸಾ—ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿರಲು | ವಾಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಸನೇಮ—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಹಿಂಸಿತವಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ನಿನ್ನ
ಕರ್ಮದಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಸಕಲವೂ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮವಾದ
ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಬಲ್ಲ ನಾವು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Indra, Maghavan of unbroken truth, it ever comes to pass as you in
your knowledge may desire ; by your protection, O handsome-jawed, may we
obtain food, speedily, O thunderer, subduing our enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಗ್ಧ್ಯೌಃ | ಸು ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಭಗಂ ನ ಹಿ ತ್ವಾ ಯಶಸಂ ವಸುವಿದಮನು ಶೂರ ಚರಾಮಸಿ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಗ್ಧಿ | ಊಂ ಇತಿ | ಸು | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |

ಭಗಂ | ನ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಯಶಸಂ | ವಸುವಿದಂ | ಅನು | ಶೂರ | ಚರಾಮಸಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಶಗ್ಧಿ | ದೇಹ್ಯಭಿಮತಂ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿರ್ಮರುದ್ಭಿಃ ಸಹ |
ಹೇ ಶೂರ ಭಗಂ ನ ಭಾಗ್ಯಮಿವ ಯಶಸಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ ವಸುವಿದಂ ಧನಸ್ಯ ಲಂಭಕಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮನು
ಚರಾಮಸಿ | ಅನುಚರಾಮಃ | ಸರಿಚರಾಮೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಶಬೀಷತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸು ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಶಗ್ಧಿ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೊದಗಿಸು | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಭಗಂ ನ—ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಂತಿರುವವನೂ | ಯಶಸಂ—ಯಶಸ್ವಿಯೂ | ವಸುವಿದಂ—ಧನ ಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾ ಅನು—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಚರಾಮಸಿ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೊದಗಿಸು. ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಂತೆ ಇರುವವನೂ, ಯಶಸ್ವಿಯೂ, ಧನಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಾವು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, lord of rites, give us (our desire) with all your helping powers ; hero, we worship you as happiness, the glorious, the obtainer of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ||

ಪೌರೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ ಪುರುಕೃತ್ ಗವಾಂ ಸುತೋ ದೇವ ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
ನಕಿರ್ಹಿ ದಾನಂ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ವೇ ಯದ್ಯದ್ಯಾಮಿ ತದಾ ಭರ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೌರಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಪುರುಕೃತ್ | ಗವಾಂ | ಅಸಿ | ಉತ್ಸಃ | ದೇವ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
ನಕಿಃ | ಹಿ | ದಾನಂ | ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಯತ್ಯಯತ್ | ಯಾಮಿ | ತತ್ | ಆ | ಭರ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಮಶ್ವಸ್ಯ ಪೌರಃ ಪೂರಯಿತಾಸಿ | ಭವಸಿ | ತಥಾ ಗವಾಂ ಪುರುಕೃದ್ಭಯಕರ್ತಾಸಿ | ಹೇ ದೇವ ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಮಯಶರೀರಸ್ತಮುತ್ಸ ಉತ್ಸದ್ಯಶೋಽಸಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವೇ ತ್ವಯಿ ವರ್ತಮಾನಂ ದಾನಮಸ್ಮದ್ಧಿಷಯಂ ದೇಯಂ ಧನಂ ನಾ ನಕಿಃ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ | ನ ಕಶ್ಚಿದ್ಧಿನಸ್ತಿ | ಅತೋ ಯದ್ಯದ್ಯಾಮಿ ಯಾಚೇ ತದಾ ಭರ | ಆಹರ ಮಹ್ಯಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು) ಅಶ್ವಸ್ಯ—ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಪೌರಃ—ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೆ | ಗವಾಂ—ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಪುರುಕೃತ್—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗದ್ದೀಯೆ | ದೇವ—ದೇವತಾತ

ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ಉತ್ಕೇಃ—
ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದವಾದ ಬುಗ್ಗೆಯಂತಿದ್ದೀಯೆ | ತೇ—ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದೂ | ದಾನಂ—ನಮಗೆ ದಾತವ್ಯ
ವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ನಕಿಃ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್—ಯಾರೂ ನಾಶಪಡಿಸಲಾರರು | ಯದ್ಯತ್ ಯಾಮಿ—
ನಾನು ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನೋ | ತತ್—ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕನಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕ
ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು
ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದವಾದ ಬುಗ್ಗೆಯಂತಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದೂ, ನಮಗೆ ದಾತವ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು
ಯಾರೂ ನಾಶಪಡಿಸಲಾರರು. ನಾನು ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದೊದಗಿಸು.

English Translation.

You are the increaser of horses, the multiplier of cows ; you, deity,
with your golden body are a very fountain ; none can harm the gifts laid up
for me in you ; bring me whatever I ask.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವೇ ವಿದಾ ಭಗಂ ವಸುತ್ಪಯೇ |

ಉದ್ವಾವೃಷಸ್ವ ಮಘವನ್ ವಿಷ್ವಯ ಉದಿಂದ್ರಾಶ್ವಮಿಷ್ಟಯೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅ | ಇಹಿ | ಚೇರವೇ | ವಿದಾಃ | ಭಗಂ | ವಸುತ್ಪಯೇ |

ಉತ್ | ವೃಷಸ್ವ | ಮಘವನ್ | ವಿಷ್ವಯೇ | ಉತ್ | ಇಂದ್ರ | ಅಶ್ವಂ ಇಷ್ಟಯೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯಗ್ನಿಷ್ಪೋನೇ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ತದಾನೀಂ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಪ್ರಗಾಭೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ
ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಏತೇ ಭವಂತಿ | ಅ. ೫-೧೫ | ಇತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ
ಉತ್ತರಪಕ್ಷೇಯಂ ಪ್ರಗಾಥಃ | ತಥೈವ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ತ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ಹವಾಮಹೇ ತ್ವಂ
ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಬೃಹತಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ ಪ್ರಗಾಥೌ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೨ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಹಿ ತ್ವಂ ಖಲು | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದ್ಧಾತೇತಿ ಗಮ್ಯತೇ | ಅತ ಏಹಿ | ಆಗಚ್ಛ |
ಆಗತ್ಯ ಜಾಸ್ವಭ್ಯಂ ಭಗಂ ಭಜನೀಯಂ ಧನಂ ವಿದಾಃ | ಲಭಸ್ವ | ದತ್ಸ್ವ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವಸುತೈಯೇಽ
ಸ್ಮಾಕಂ ವಸುದಾನಾಯ | ಹೇ ಮಘವನ್ ಗವಿಷ್ಟಯೇ ಗಾ ಇಚ್ಛತೇ ಮಹ್ಯಮುದ್ವವೃಷಸ್ವ | ಉತ್ಪಿಂಚೆಸ್ವ
ಗಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತಥಾ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಶ್ವಮಿಷ್ಟಯೇಽಶ್ವೈಷಣವತೇ ಮಹ್ಯಮುಶ್ವಾನುದ್ವವೃಷಸ್ವ |
ಉತ್ಪಿಂಚೆಸ್ವ | ದೇಹಿ ||

‡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಏಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಾ | ಚೇರವೇ—ನಿನ್ನ ಪೂಜಕನಿಗೆ | ವಸುತೈಯೇ—ನಮಗೆ ಧನದಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಭಗಂ—ಪೂಜ್ಯವಾದ
ಧನವನ್ನು | ವಿದಾಃ—ಹೊಂದಿಸು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗವಿಷ್ಟಯೇ—
ಗೋವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ | ಉಧ್ಯವೃಷಸ್ವ—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು | ಅಶ್ವಮಿಷ್ಟಯೇ—ಆಶ್ವಗಳನ್ನು
ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ | ಉತ್ (ವ ವೃಷಸ್ವ)—ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಿನ್ನ
ಪೂಜಕನಿಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸು. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ಗೋವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು. ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

You are (bounteous), come ; may you obtain wealth to distribute to the
worshipper ; shower your bounty, Maghavan, on me desiring cows, shower it,
Indra, on me desiring horses.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನಿಷ್ವೇದನೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ತಾಮ ಎಂಬ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳು ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಆಗ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ
ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಅನುರೂಪಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ
ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಏತೇ ಭವಂತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೫-೧೫)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು
ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಶ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ಹವಾಮಹೇ ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ
ಬೃಹತ್ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ ಪ್ರಗಾಥೌ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಆ. ೫-೨-೨) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

‡ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತ್ವಂ ಪುರೂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ ಯೂಥಾ ದಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ |

ಆ ಪುರಂದರಂ ಚೈಕಮ ವಿಪ್ರವಚಸ ಇಂದ್ರಂ ಗಾಯಂತೋಽವಸೇ || ೮ ||

। ಪದಸಾಠಃ ।

ತ್ವಂ | ಪುರು | ಸಹಸ್ರಾಣಿ | ಶತಾನಿ | ಚ | ಯೂಥಾ | ದಾನಾಯ | ಮಂಹಸೇ |

ಆ | ಪುರಂದರಂ | ಚಕ್ರಮ | ವಿಸ್ತವಚಸಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಗಾಯಂತಃ | ಅವಸೇ || ೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪುರು ಪುರೂಣಿ ಬಹೂನಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ ಯೂಥಾ ಗವಾದಿಯೂಥಾನಿ ದಾನಾಯ ಯಜಮಾನವಿಷಯಾಯ ಮಂಹಸೇ | ಅನುಮನ್ಯಸೇ | ಯದ್ವಾ | ದಾನಾಯ ದಾತ್ರೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ | ಸ್ರಿಯಚ್ಛಿಸಿ | ಮಂಹತಿರ್ಧಾನಕರ್ಮಾ | ಅಥ ಸರೋಕ್ಷೇಣ ಬ್ರವೀತಿ | ಪುರಂದರಂ ಶತ್ರುಪುರಾಣಾಂ ದಾರಯಿತಾರನಿಂದ್ರಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಪ್ರೀತಯೇ ನಾ ಗಾಯಂತಃ ಸ್ತುವಂತೋ ವಿಸ್ತವಚಸೋ ವಿವಿಧಸ್ರಕ್ಯಷ್ಟವಚನಾ ವಯಮಾ ಆಗಂತಾರಮಭಿಮುಖಂ ನಾ ಚಕ್ರಮ | ಕುರ್ಮಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಂ—ನೀನು | ಪುರು ಸಹಸ್ರಾಣಿ—ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ | (ಪುರು) ಶತಾನಿ ಚ—ಅನೇಕ ಶತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಯೂಥಾ—ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನು | ದಾನಾಯ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಕೊಡಲು | ಮಂಹಸೇ—ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಪುರಂದರಂ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಗಾಯಂತಃ—ಗಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವ ನಾವು | ವಿಸ್ತವಚಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಆ ಚಕ್ರಮ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ, ಅನೇಕ ಶತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಾನರೂಪದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವ ನಾವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

You grant many hundreds and thousands of herds as a gift (to the offerer). Uttering long praises, we, hymning Indra, the destroyer of cities, bring him before us for our protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವಿಪ್ರೋ ವಾ ಯದವಿಧದ್ವಿಪ್ರೋ ವೇಂದ್ರ ತೇ ವಚಃ |

ಸ ಪ್ರ ಮಮಂದತ್ತ್ವಾಯಾ ಶತಕ್ರತೋ ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಅಹಂಸನ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವಿಪ್ರಃ | ವಾ | ಯತ್ | ಅವಿಧತ್ | ವಿಪ್ರಃ | ವಾ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ವಚಃ |

ಸಃ | ಪ್ರ | ಮಮಂದತ್ | ತ್ವಾಯಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ | ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಇತಿ ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ | ಅಹಂಸನ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ವಚಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಯದ್ಯೋಽವಿಪ್ರೋ ವಾಮೇಧಾವ್ಯಸ್ತುತಿಕುಶಲೋ ವಾ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಸ್ತುತಿಕುಶಲೋ ವಾವಿಧತ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಸ್ತೋತಾ ತ್ವಾಯಾ ತ್ವಯಿಚ್ಛಯಾ ಸಾಧನೇನ ಪ್ರ ಮಮಂದತ್ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಮೋದತೇ | ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮನ್ ಹೇ ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಪ್ರಾಚೀನಕ್ರೋಧ | ಅಪ್ರತಿಹತಕ್ರೋಧೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಹೀಂದ್ರಕ್ರೋಧಂ ಪ್ರತಿಹಂತಿ ಕ್ಷಿತಿ | ಹೇ ಅಹಂಸನ | ಸಂಗ್ರಾಮೇಽಹಮಿತ್ಯಾತ್ಮನೋ ಮಹತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಯನ್ಯಃ ಶತ್ರುಂ ಸಂಭಜತೇ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ | ತಾದ್ಯಶೇಂದ್ರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ | ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ—ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕ್ರೋಧವುಳ್ಳವನೂ | ಅಹಂಸನ—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ | ವಚಃ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವ | ಅವಿಪ್ರಃ ವಾ—ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾಗಲಿ | ವಿಪ್ರ ವಾ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾಗಲಿ | ಅವಿಧತ್—ಪಠಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಆ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು | ತ್ವಯಾ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ | ಪ್ರ ಮಮಂದತ್—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯ ||

ಅನೇಕಕರ್ಮಕರ್ತನೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕ್ರೋಧವುಳ್ಳವನೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹರ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Indra, whether it be the unskilled or the skilled who celebrates your praise, each rejoices in his desire for you, O Shatakratu, whose wrath presses ever forwards, who meet the foe, proclaiming " it is I ".

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಮ್‌ಘ್ನೈಃ ಕೃತ್ವಾ ಪುರಂದರೋ ಯದಿ ಮೇ ಶೃಣವತ್‌ ಹವಂ |
ವಸೂಯಮೋ ವಸುಪತಿಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಸ್ತೋಮೈರಿಂದ್ರಂ ಹವಾಮಹೇ ||೧೦||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಃ | ಮ್ಘ್ನೈಃ ಕೃತ್ವಾ | ಪುರಂದರಃ | ಯದಿ | ಮೇ | ಶೃಣವತ್‌ | ಹವಂ |
ವಸೂಯಮಃ | ವಸುಪತಿಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುರುದ್ಗೋರ್ಣಭುಜೋ ಮ್ಘ್ನೈಃ ಕೃತ್ವಾ ವಧಕರ್ತಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಪುರಂದರಃ ಪುರಾಣಾಂ
ಪಾರಯಿತೇಂದ್ರೋ ಯದಿ ಮೇ ಹವಂ ಶೃಣವತ್‌ ಶೃಣುಯಾತ್‌ ತರ್ಹಿ ವಸೂಯಮೋ ವಸುಕಾಮಾ
ವಯಂ ವಸುಪತಿಂ ಬಹುಧನಸ್ವಾಮಿನಂ ಶತಕ್ರತುಮಪರಿಮಿತಪ್ರಜ್ಞಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತೋಮೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈ-
ರ್ಹವಾಮಹೇ | ಆಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ 'ಬಾಹುಯುಕ್ತನೂ | ಮ್ಘ್ನೈಃ ಕೃತ್ವಾ—ಶತ್ರುಗಳ
ನಾಶಕನೂ | ಪುರಂದರಃ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು | ಯದಿ—ಒಂದು
ವೇಳೆ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಶೃಣವತ್‌—ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ (ಆಗ) | ವಸೂಯಮಃ—
ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು | ವಸುಪತಿಂ—ಧನಕ್ಕೆ ಪತಿಯೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತೋಮೈಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬಾಹುವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶಕನೂ, ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು
ವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆಗ ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು
ಧನಪತಿಯೂ ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

If the strong-armed slayer of enemies, the destroyer of cities, will but hear my invocation, we, desiring wealth, will with our praises call on Indra Shatakratu, the lord of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಪಾಪಾಸೋ ಮನಾಮಹೇ ನಾರಾಯಾಸೋ ನ ಜಲ್ಮವಃ |

ಯದಿನ್ದ್ರಂ ವೃಷಣಂ ಸಚಾ ಸುತೇ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣವಾಮಹೈ ||೧೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಪಾಪಾಸಃ | ಮನಾಮಹೇ | ನ | ಅರಾಯಾಸಃ | ನ | ಜಲ್ಮವಃ |

ಯತ್ | ಇತ್ | ನು | ಇಂದ್ರಂ | ವೃಷಣಂ | ಸಚಾ | ಸುತೇ | ಸಖಾಯಂ | ಕೃಣವಾಮಹೈ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಮಿಂದ್ರಂ ಪಾಪಾಸಃ ಪಾಪಾ ಅಕೃತಪುಣ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಾದಿರಹಿತಾ ನ ಮನಾಮಹೇ | ನ ಮನ್ಯಾಮಹೇ | ತಥಾರಾಯಾಸೋರಾಯಾ ಅಥನಾ ವಾಹವಿಷ್ಣುನಾ ನ ಮನಾಮಹೇ | ನ ಜಲ್ಮವೋಽಜ್ವಲನಾ ಅನಗ್ನಯೋ ನ ಮನಾಮಹೇ | ಕೃತವ್ರತನಿಯವಾದಿಪುಣ್ಯಾ ದಾನವಂತೋಽಗ್ನಿಸಹಿತಾಸ್ತಂ ಸ್ತಮ ಇತ್ಯೇಷಿರಾತ್ಮಾನಮಾಹ | ಯದಿದ್ರ್ಯಸ್ಮಾದೇವ ಕಾರಣಾನ್ವಿದಾನೀಂ ವೃಷಣಂ ವರ್ಷಕಮಿಂದ್ರಂ ಸುತೇ ಸೋಮೇಽಭಿಷುತೇ ಸಚಾ ಸಹಿತಾಃ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣವಾಮಹೈ ಕುರ್ಮಃ ತಸ್ಮಾತ್ಪಾಪಾದಿರಹಿತಾ ಮನಾಮಹೇ | ಪಾಪಾದಿವಿಶಿಷ್ಟಾನಾಮಿಂದ್ರಸಾಹಾಯೈಕರಣಾಸಂಭವಾತ್ | ಅತ್ರ ನ ಪಾಪಾ ಮನ್ಯಾಮಹೇ | ಏ. ೬-೨೫ | ಇತ್ಯಾದಿನಿರುಕ್ತಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ವಯಂ—ನಾವು) | ಪಾಪಾಸಃ—ಕಲ್ಮಷವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ | ನ ಮನಾಮಹೇ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅರಾಯಾಸಃ ನ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದದವರಾಗಿ | ನ—ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ನ ಜಲ್ಮವಃ—ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿ ರಹಿತರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಯದಿತ್—ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ | ನು—ಈಗ | ವೃಷಣಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನೂ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿರುವಾಗ | ಸಚಾ—ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸಖಾಯಂ—ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣವಾಮಹೈ—ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

| ಛಾಂದೋಗ್ಯ |

ನಾವು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ಕಲ್ಮಷವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ಅದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿ ರಹಿತರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈಗ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We are not evil who worship him, nor too poor to offer gifts, nor destitute of sacred fires,— since assembled together, when the Soma is effused, we make Indra, the showerer, our friend.

| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು |

ಜಲ್ಮವಃ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಯರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ನ ಪಾಪಾಸೋ ಮನಾಮಹೇ ನಾರಾಯಾಸೋ ನ ಜಲ್ಮವಃ | ನ ಪಾಪಾ ಮನ್ಯಾಮಹೇ ನಾಧನಾ
ನ ಜ್ವಲನೇನ ಹೀನಾಃ | ಅಸ್ತೃಸ್ತಾಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಧ್ಯಯನಂ ತಪೋ ದಾನಕರ್ಮೇ-
ತ್ಯೃಷಿರವೋಚತಃ (ನಿ. ೬-೨೫)

ಜಲ್ಮವಃ ಎಂದರೆ ಪಾಪರಹಿತರಾದವರು. ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ—ನಾವು ವಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲ, ದಂದ್ರರಲ್ಲ ಅಥವಾ ತೇಜೋಹೀನರಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು, ಅಧ್ಯಯನ, ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಎಂಬ ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇರುವವು ಎಂದು ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಿರ್ವಚನದ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ ಯುಯುಜ್ಞು ಪೃತನಾಸು ಸಾಸಹಿನ್ಯುಣಕಾತಿಮದಾಭ್ಯಂ |

ವೇದಾ ಭೃಮಂ ಚಿತ್ಸನಿತಾ ರಥೀತವೋ ವಾಜಿನಂ ಯಮಿದೂ ನಶತಃ ||೧೨||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಉಗ್ರಂ | ಯುಯುಜ್ಞು | ಪೃತನಾಸು | ಸಾಸಹಿಂ | ಯುಣ್ಯಕಾತಿಂ | ಅದಾಭ್ಯಂ |

ವೇದ | ಭೃಮಂ | ಚಿತ್ | ಸನಿತಾ | ರಥೀತಮಃ | ವಾಜಿನಂ | ಯಂ | ಇತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ನಶತಃ ||೧೨||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಗ್ರಮುದ್ಗೂರ್ಣಬಲಮಿಂದ್ರಂ ಯುಯುಜ್ಞ | ಯೋಜಯಾಮಃ | ಕೇದ್ಯಶಮಿಂಶ್ರಂ |
 ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸಾಸಹಿಂ ಶತ್ರುಣಾಮುಭಿಭಿತಾರಮೃಣಿಕಾತಿಮೃಣಿಭೂತಸ್ತುತಿಂ | ಯುಯುಜ್ಞ
 ಸ್ತುತಿಯುಣವದವಶ್ಯಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತಂ ತಾದ್ಯಶಂ | ಅಥವಾ ಯುಣವದವಶ್ಯಫಲಪ್ರದಸ್ತುತಿಳಂ |
 ಅದಾಭ್ಯಂ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸ್ಯಂ | ಯು ಇಂದ್ರೋ ಭೃವಂ ಚಿದ್ವಹುಷ್ಯಶ್ವೇಷು ಭ್ರಮಣಶೀಲಮೇವ
 ವಾಜಿನಂ ಬಲವಂತಮಶ್ವಂ ರಥೀತನೋ ರಥಸ್ತಾವಿವಾ ವೇದ ವೇತ್ತಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ತದ್ವತ್ ಸನಿತೇಂದ್ರೋ
 ವಾಜಿನಂ ಪನಿಷ್ಕಂತಂ ಯಮಿದ್ಯಮೇವ ಜನಂ ಬಹೂನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ನಶತ್
 ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ ತಮಿಂದ್ರಮಿತಿ | ತೇ ವಯಮಿತಿ ವಾ ಯೋಜ್ಯಂ | ವಯಂ ಯುಯುಜ್ಞೇತಿ ಸಕ್ಷೇ
 ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಬಹುವಚನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಥೀತಮಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಿಕನು | ಭೃವಂ ಚಿತ್—ಅನೇಕ ಅಶ್ವಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ |
 ವಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನೇ | ವೇದ—ಯಾವ ರೀತಿ ಆರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ |
 ಸನಿತಾ—ಇಂದ್ರನು | ವಾಜಿನಂ—ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿರ್ಧಾತನಾದ | ಯುಂ
 ಇತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ನಶತ್—ಹೊಂದುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ಉಗ್ರಂ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
 ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಪೃತನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಸಾಸಹಿಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಯುಣಿಕಾತಿಂ—
 ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ | ಅದಾಭ್ಯಂ—ಅಹಿಂಸಿಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯುಯುಜ್ಞ—
 ನಾವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ (ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.)

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಿಕನು ಅನೇಕ ಅಶ್ವಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನೇ
 ಯಾವ ರೀತಿ ಆರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿದ್ದರೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ
 ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನು. ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ. ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
 ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ,
 ಅಹಿಂಸಿಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ (ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸುತ್ತೇವೆ).

English Translation.

We join (to our rite) the mighty Indra, the subduer of enemies in
 battles, the inviolate, him to whom praise is due as a debt ; he the best of
 charioteers, knows (among steeds) the strong racer and (among men) he, the
 bounteous (knows) the offerer whom he is to reach.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ ।

ಮಘವನ್ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿರ್ವಿ ದ್ವಿಷೋ ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥ ೧೩ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯತಃ | ಇಂದ್ರ | ಭಯಾಮಹೇ | ತತಃ | ನಃ | ಅಭಯಂ | ಕೃಧಿ |

ಮಘವನ್ | ತಗ್ಧಿ | ತವ | ತತ್ | ನಃ | ಊತಿಭಿಃ | ವಿ | ದ್ವಿಷಃ | ವಿ | ಮೃಧಃ | ಜಹಿ ॥ ೧೩ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಯತ ಇಂದ್ರೇತಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕಃ ಸ್ತೋತ್ರಿ-
ಯಸ್ತೃಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಅಸಾ ಕೃತಂ | ಅ. ೨-೪ |
ಇತಿ ॥ ದುಃಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನೇಽಪ್ಯೇತದಾದಿಸೂಕ್ತಶೇಷೋ ಜಸ್ಯಃ | ಅ. ಗೃ. ೩-೧೧-೨ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯತೋ ಹಿಂಸಕಾದ್ಭಯಾಮಹೇ ವಯಂ ತತೋ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಭಯಂ ಕೃಧಿ |
ಕುರು | ಹೇ ಮಘವನ್ ತಗ್ಧಿ ತಕ್ತೋ ಭವಸಿ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಭಯಂ ಕರ್ತುಂ ತವ ತತ್ತೈರೂತಿಭೀ
ರಕ್ಷಣೈ ರಕ್ಷಕೈಃ ಪುರುಷೈಃ | ಕಿಂಚಿ ವಿ ಜಹಿ ದ್ವಿಷೋಽಸ್ಮದ್ವೈಷ್ಪ್ನಾನ್ | ವಿ ಜಹಿ ಮೃಧೋಽಸ್ಮ-
ದ್ವಿಂಸಕಾನ್ ॥

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತಃ—ಯಾವ ಹಿಂಸಕನಿಂದ | ಭಯಾಮಹೇ—ನಾವು ಭೀತಿ
ಗೊಳ್ಳುವೆವೋ | ತತಃ—ಅವನಿಂದ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಭಯಂ—ಭಯವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ | ಕೃಧಿ—
ನಾಡು | ಮಘವನ್—ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತತ್ ಊತಿಭಿಃ—ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ
ಕೂಡಿ | ನಃ—ನಮಗಾಗಿ | ತಗ್ಧಿ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗು | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ವಿ ಜಹಿ—ಜಯಿಸು |
ಮೃಧಃ—ಹಿಂಸಕರನ್ನು | ವಿ (ಜಹಿ)—ಜಯಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಹಿಂಸಕನಿಂದ ನಾವು ಭಯಗೊಳ್ಳುವೆವೋ, ಅವನಿಂದ ನಮಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ
ದಿರುವಂತೆ ನಾಡು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ನಮಗಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗು.
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸು. ಹಿಂಸಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸು.

English Translation.

Indra, give us security from him of whom we are afraid; Maghavan, be strong for us with your protections; destroy our enemies, destroy those who harm us.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಮುತ್ಸಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯೆತೆ ಇಂದ್ರ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಮೂರು ಮುಕ್ತುಗಳನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯತ್ಯಚನನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯೆತೆ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಅಸಾಕೃತಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ದುಃಸ್ವಪ್ನವು ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಗ ಈ ಮುಕ್ತಿನಿಂದ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಆ. ಗೃ. ೩-೧೧-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ರಾಧಸ್ಪತೇ ರಾಧಸೋ ಮಹಃ ಕ್ಷಯಸ್ಯಾಸಿ ವಿಧತಃ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಸುತಾವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ರಾಧಸ್ಪತೇ | ರಾಧಸಃ | ಮಹಃ | ಕ್ಷಯಸ್ಯ | ಅಸಿ | ವಿಧತಃ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಸುತಾವಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ರಾಧಸ್ಪತೇ ಧನಸ್ವಾಮಿನ್ ತ್ವಂ ಹಿ ತ್ವಂ ಖಲು ಮಹೋ ಮಹತೋ ರಾಧಸೋ ಧನಸ್ಯ ಕ್ಷಯಸ್ಯ ಚ ಗೃಹಸ್ಯ ಚ ವರ್ಧಯಿತಾಸಿ ಹಿ ಖಲು | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದೇವಂ ಲಭ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ರಾಧಸೋ ಗೃಹಸ್ಯ ಚ ವರ್ಧಕ ಇತಿ ಲುಚ್ಯತೇ | ವಿಧತಃ ಪರಿಚರತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ತಂ ತಾದ್ವತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಹೇ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಸುತಾವಂತೋಽಭಿಮತಸೋಮಾ ಹವಾಮಹೇ | ಆಹ್ವಯಾಮ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ರಾಧಸ್ಪತೇ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ | ವಿಧತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಮಹಃ—ಮಹತ್ವದ | ರಾಧಸಃ—ಧನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ಕ್ಷಯಸ್ಯ—

ಗೃಹಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ಅಸಿ—ಕಾರಣನಾಗದ್ಧೀಯೆ | ಗಿರ್ವಣಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂಜ್ಯನಾದ | ಮಘವನ್ ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು | ಸುಶಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವ | ವಯಂ—
ನಾವು | ಹವಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಧನಪತಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ,
ಗೃಹಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನಾಗದ್ಧೀಯೆ. ಸ್ತುತಿಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Lord of wealth, you are (the bestower) of great wealth and a dwelling-
place upon your worshipper ; as such we invoke you, bearing the Soma, O
Maghavan, Indra, who are to be honoured with hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ ಸ್ವಳುತ ವೃತ್ರಹಾ ಪರಸ್ವಾ ನೋ ವರೇಣ್ಯಃ |

ಸ ನೋ ರಕ್ಷಿಷತ್ ಚರಮಂ ಸ ಮಧ್ಯಮಂ ಸ ಪಶ್ಚಾತ್ಪತು ನಃ ಪುರಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ಸ್ವಟ್ | ಉತ | ವೃತ್ರಹಾ | ಪರಃಪಾಃ | ನಃ | ವರೇಣ್ಯಃ |

ಸಃ | ನಃ | ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಚರಮಂ | ಸಃ | ಮಧ್ಯಮಂ | ಸಃ | ಪಶ್ಚಾತ್ | ಪಾತು | ನಃ | ಪುರಃ || ೧೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಅಯಮಿಂದ್ರಃ ಸ್ವಟ್ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜ್ಞಾತಾ | ಸ್ವತತಿಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾ | ಉಶಾಯಂ ವೃತ್ರಹಾ
ವೃತ್ರಹಂತಾ ಪರಸ್ವಾಃ ಪರಪಾಲಯಿತಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವರೇಣ್ಯೋ ವರಣೀಯಃ | ಸ ಇಂದ್ರೋ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ | ಪುತ್ರಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ರಕ್ಷಿಷತ್ | ರಕ್ಷತು | ಚರಮಂ ಪುತ್ರಂ ತಥಾ ಸ ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಸ
ಮಧ್ಯಮಂ ಪುತ್ರಂ ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಸ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಶ್ಚಾದ್ರಕ್ಷಿಷತ್ | ನಃ ಪುರಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ರಕ್ಷಿಷತ್ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವಟ್—ಸರ್ವಜ್ಞನು | ಉತ—ಮತ್ತು | ವೃತ್ರಹಾ—ಶತ್ರುನಾಶಕನು |
ಪರಸ್ವಾಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪಾಲಕನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವರೇಣ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಆದ್ಯತನು | ಸಃ—ಅಂತಹ

ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನನ್ನು | ರಕ್ಷಿಷತ್—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು | ಚಿರಮಂ—ಕೊನೆಯ
ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು | ಮಧ್ಯಮಂ—ಮಧ್ಯಮಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು |
ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಶ್ಚಾತ್—ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಪುರಃ—ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಸಾತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಶತ್ರುನಾಶಕನು, ಉತ್ತಮವಾದ ಪಾಲಕನು, ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆದ್ಯತನು. ಅಂತಹ
ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯಮ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ, ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Indra, the all-knower, the slayer of Vritra, the protector, is to be chosen
by us ; may he guard our (son), our last (son), our middle (son) may he
protect us from behind and before.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತ್ವಂ ನಃ ಪಶ್ಚಾದಧರಾದುತ್ತರಾತ್ಪುರ ಇಂದ್ರ ನಿ ಸಾಹಿ ವಿಶ್ವತಃ |

ಅರೇ ಅಸ್ಮತ್ಕೃಣುಹಿ ದೈವ್ಯಂ ಭಯಮಾರೇ ಹೇತೀರದೇವೀಃ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಪಶ್ಚಾತ್ | ಅಧರಾತ್ | ಉತ್ತರಾತ್ | ಪುರಃ | ಇಂದ್ರ | ನಿ | ಸಾಹಿ | ವಿಶ್ವತಃ |

ಅರೇ | ಅಸ್ಮತ್ | ಕೃಣುಹಿ | ದೈವ್ಯಂ | ಭಯಂ | ಅರೇ | ಹೇತೀಃ | ಅದೇವೀಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಶ್ಚಾಶ್ಚಶ್ಚಾಧ್ಯಾ ಗಾತ್ಪುರಃ ಪೂರ್ವಭಾಗಾದಧರಾದಧೋಭಾಗಾತ್ |
ಏತದುಪರಿಧಾಗಸ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣಂ | ಉತ್ತರಾದುತ್ತರಭಾಗಾತ್ | ಏತದ್ಧಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಪೂರ್ವಲಕ್ಷಣಂ | ಕಿಂ
ಬಹುನಾ ವಿಶ್ವತಃ ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ಪದೇಶಾನ್ನಿ ಸಾಹಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ದೈವ್ಯಂ ಭಯಮಸ್ಮದಸ್ಮತ್ತ ಅರೇ ದೂರೇ
ಕೃಣುಹಿ | ಕುರು | ತಥಾದೇವೀರಾಸುರಾಣಿ ಹೇತೀರಾಯುಧಾನ್ಯಾರೇ ಕೃಣುಹಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಶ್ಚಾತ್—ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗ
ದಿಂದಲೂ | ಪುರಃ—ಪೂರ್ವಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಅಧರಾತ್—ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ |

ಉತ್ತರಾತ್—ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ವಿಶ್ವತೇ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ನಿ ಪಾಹಿ—
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ದೈವ್ಯಂ ಭಯಂ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಭಯವನ್ನು | ಅಸ್ತುತ್—
ನಮ್ಮಿಂದ | ಆರೇ—ದೂರದಲ್ಲಿ | ಕೃಣುಹಿ—ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು | ಅದೇವೀಃ—ಅಸುರರ | ಹೇಶೀಃ—
ಆಯುಧಗಳನ್ನು | ಆರೇ—ದೂರದಲ್ಲಿಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ, ಪೂರ್ವ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಈ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಕಲ ದಿಗಂತರಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಭಯವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಅಸುರರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿಡು.

English Translation.

Indra, protect us from the west, from the south, from the north, from the east, protect us from every side ; keep far from us supernatural alarm, keep far the weapons of the demons.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ ಶ್ವಃಶ್ವ ಇಂದ್ರ ತ್ರಾಸ್ತ ಪರೇ ಚ ನಃ |

ವಿಶ್ವಾ ಚ ನೋ ಜರಿತ್ಯಾನ್ ಸತ್ಪತೇ ಅಹಾ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಚ ರಕ್ಷಿಷಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ | ಶ್ವಃಶ್ವಃ | ಇಂದ್ರ | ತ್ರಾಸ್ತ | ಪರೇ | ಚ | ನಃ |

ವಿಶ್ವಾ | ಚ | ನಃ | ಜರಿತ್ಯಾನ್ | ಸತ್ಪತೇ | ಅಹಾ | ದಿವಾ | ನಕ್ತಂ | ಚ | ರಕ್ಷಿಷಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯ ಯದದ್ಯತಬ್ಬನಾಚ್ಯಮಹರಸ್ತಿ ತತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ಏವಂ ಶ್ವಃಶ್ವಸ್ತ್ರಾಸ್ತ | ರಕ್ಷಿಷಃ ತಥಾ ಪರೇ ಚ ಪರಸ್ತಿಸ್ತುತೀಯೇಽಹನಿ ಚ ತ್ರಾಸ್ತ | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ ಸತಾಂ ಪಾಲಕ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯಶ್ಯಹಾಹಾನಿ ಸರ್ವೇಷ್ಯಶ್ಯಹಾಸು ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಜರಿತ್ಯಾನ್ ರಕ್ಷಿಷಃ | ರಕ್ಷಿಸಿ | ತಥಾ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಚ ರಕ್ಷಿಷಃ | ರಕ್ಷಿಸಿ ರಕ್ಷ ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅದ್ಯಾದ್ಯ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಶ್ವಃ ಶ್ವಃ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭವಿಷ್ಯತಾಲದಲ್ಲೂ | ಪರೇ ಚ—ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತ್ರಾಸ್ತ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು |

ಸತ್ತೇತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತನಾದ | ಅಹಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಜರಿತ್ವಾನ್—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ರಕ್ಷಿಷಃ—ರಕ್ಷಿಸು | ದಿನಾ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತ್ರಂ ಚ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಇತರ ದಿವಸಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತ ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Save us, Indra, every to-day, every to-morrow, and every succeeding day ; lord of the good, protect us, your praisers, in all days, by day and by night.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರಭಂಗೆ | ಶೂರೋ ಮಘವಾ ತುವೀಮಘಃ ಸಂಮಿಶ್ಲೋ ವೀರ್ಯಾಯ
ಕಂ |

ಉಭಾ ತೇ ಬಾಹೂ ವೃಷಣಾ ಶತಕ್ರತೋ ನಿ ಯಾ ವಜ್ರಂ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಭಂಗೆ | ಶೂರಃ | ಮಘವಾ | ತುವೀಮಘಃ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ | ವೀರ್ಯಾಯ | ಕಂ |

ಉಭಾ | ತೇ | ಬಾಹೂ ಇತಿ | ವೃಷಣಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ | ಶತಕ್ರತೋ | ನಿ | ಯಾ | ವಜ್ರಂ |

ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ || ೧೮ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅಯಂ ಮಘವೇಂದ್ರಃ ಪ್ರಭಂಗೆ ಪ್ರಭಂಜನಶೀಲಃ ಶೂರಸ್ತುವೀಮಘಃ ಪ್ರಭೂತಧನಃ ಸಂಮಿಶ್ಲಃ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾತ್ರಯಿತಾ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವೀರ್ಯಾಯ ಶತ್ಕೂಟಾಂ ವೀರ್ಯಕರಣಾಯ | ಕಮಿತಿ ಸಾದಪೂರಣಃ | ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ ಭವತಿ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ ಉಭೋಭಾವಪಿ ಬಾಹೂ ವೃಷಣಾ ವರ್ಷಕೌ ಕಾಮಾನಾಂ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞ ಯಾ ಯೌ ವಜ್ರಮಾಯುಧಂ ನಿ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ ಪರಿಗೃಹ್ಣೀತಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಮಘವಾ—ಇಂದ್ರನು | ಪ್ರಭಂಗೀ—ಶತ್ರುನಾಶಕನು | ಶೂರಃ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯು | ಶುವಿಮಘಃ—
ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನು | ವೀರ್ಯಾಯ—ಶತ್ರುದಮನದ ಶಕ್ತಿಗೆ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ—ಕಾರಕನು | ಶತಕೃತೋ—
ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಾ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳು | ವಜ್ರಂ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು |
ನಿ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ—ಹಿಡಿಯುವುದೋ | ತೇ ಉಭಾ ಬಾಹೂ—ನಿನ್ನ ಆ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳೂ | ವೃಷಣಾ—
ಕಾಮವರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುನಾಶಕನು, ಪರಾಕ್ರಮಿಯು, ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನು, ಶತ್ರುದಮನದ ಶಕ್ತಿಯ
ನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನು. ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳು ವಜ್ರಾಯುಧ
ವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದೋ, ಅದೇ ಆ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಗಳಾಗಿವೆ.

English Translation.

Maghavan is the shatterer, the hero, great in wealth, and the conductor
to victory (over our enemies). Shatakratu, both your arms, which grasp the
thunderbolt, are showerers (of blessings).

ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಶ್ರೋ ಅಸ್ಮಾ ಇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಿಂ ತ್ವತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಸ್ವಾರ್ಥಂ |
ಪಂಚಪದಾ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಅಶ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ
ಶ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಗಾಥಃ ಪಾಂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯ ಇತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ
ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಶ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು
ದೇವತೆಯು; ಪಂಚಪದಾ ಪಂಕ್ತಿಃ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸು. ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು
ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಶ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಗಾಥಃ ಪಾಂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ
ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೨ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೦, ೪೧ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಜ್ಯ—೧೨		
	ಮುಷಿ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ಛಃ		
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ		
	ಭಂದಃ—೧-೬, ೧೦-೧೨ ಪಂಕ್ತಿಃ	೭-೯. ಬೃಹತಿಃ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಾ ಉಪಸ್ತುತಿಂ ಭರತಾ ಯಜ್ಞಜೋಷತಿ |
 ಉಕ್ಥೈರಿಂದ್ರಸ್ಯ ಮಾಹಿನಂ ವಯೋ ವರ್ಧಂತಿ ಸೋಮಿನೋ ಭದ್ರಾ
 ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೋ ಇತಿ | ಅಸ್ಮೈ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ | ಭರತ | ಯತ್ | ಜುಜೋಷತಿ |
 ಉಕ್ಥೈಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಮಾಹಿನಂ | ವಯಃ | ವರ್ಧಂತಿ | ಸೋಮಿನಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯೋಪಸ್ತುತಿಮುಪೇತ್ಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಪ್ರೋ ಭರತ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸಂಪಾದಯತ ಹೇ | ಋತ್ವಿಜಃ | ಯದ್ಯದ್ಯಯಮಿಂದ್ರೋ ಜುಜೋಷತಿ ಸೇವತೇ ತರ್ಹಿ ಭರತೇತಿ | ಸೋಮಿನಃ ಸೋಮಪ್ರಿಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ್ತಭೂತಂ ಮಾಹಿನಂ ಮಹದ್ರಯೋಽನ್ನಂ ಸೋಮಲಕ್ಷಣ-ಮುಕ್ಥೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈರ್ವರ್ಧಂತಿ | ವರ್ಧಯಂತಿ | ಭದ್ರಾಃ ಸ್ತುತ್ಯಾನಿ ಖಲ್ವಿಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯೋ ದಾನಾನಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಮುಕ್ತಿಯುಗಳೇ) ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಜುಜೋಷತಿ—ಈ ಇಂದ್ರನು ಸೇವಿಸುವನೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ | ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ—ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಪ್ರೋ ಭರತ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪಠಿಸಿರಿ | (ಋತ್ವಿಜಃ—ಮುಕ್ತಿಯುಗಳು) | ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ಮಾಹಿನಂ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ | ವಯಃ—ಸೋಮರೂಪವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು | ಉಕ್ಥೈಃ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ | ವರ್ಧಂತಿ—ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವನೋ, ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ. ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು ಸೋಮವಂತನಾದ ಇಂದ್ರನ ಮಹತ್ತಾದುದೂ, ಸೋಮರೂಪನಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು ಶಪ್ತಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

English Translation.

Present the offering of praise to Indra, since hē enjoys it ; (the priests) augment the ample food of the Soma-loving Indra with their recited hymns ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯುಜೋ ಅಸವೋ ನೃಭಿರೇಕಃ ಕೃಷ್ಟೀರಯಾಸ್ಯಃ |

ಪೂರ್ವೀರತಿ ಪ್ರ ವಾವೃಧೇ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನೋಜಸಾ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅಯುಜಃ | ಅಸಮಃ | ನೃಭಿಃ | ಏಕಃ | ಕೃಷ್ಟೀಃ | ಅಯಾಸ್ಯಃ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಅತಿ | ಪ್ರ | ವಾವೃಧೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ | ಓಜಸಾ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅಯುಜೋಽಸಹಾಯೋಽಸವೋಽಸದೃಶೋಽನ್ಯೋಽನ್ಯಭಿದೇವೈರೇಕೋ ಮುಖ್ಯೋಽಯಾಸ್ಯಃ ಉಪಕ್ಷಪಯಿತುಮಶಕ್ಯಃ ಪೂರ್ವೀಃ ಕೃಷ್ಟೀಃ ಪೂರ್ವತನ್ಯಃ ಪ್ರಜಾ ಅತಿ ಪ್ರ ವಾವೃಧೇ | ಅತಿಪ್ರವರ್ಧತೇ | ಕಿಂಚಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಜಾತಾನೀದಾನೀಮುಪ್ಪನ್ನಾನೋಜಸಾ ಬಲೇನಾತಿ ಪ್ರ ವಾವೃಧೇ | ಭದ್ರಾ ಹೀಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ | ಅಥವಾ | ಅಯಮೃಷಿರಯುಜೋಽಸಹಾಯೋಽನ್ಯೋಽಸದೃಶಃ ಏಕ ಏವ ಸನ್ ಪೂರ್ವೀಃ ಪ್ರಜಾ ಜಾತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ವರ್ಧತೇ | ಶಿಷ್ಯಂ ಸಮಾನಂ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಯುಜಃ—ಇತರರ ಸಹಾಯವನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸದವನೂ | ಅಸಮಃ—ಅನ್ಯಾದೃಶನೂ | ನೃಭಿಃ—ನೇತೃಗಳಾದ ವೇದವೆಗಳಲ್ಲಿ (ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ) | ಏಕಃ—ಮುಖ್ಯನೂ | ಅಯಾಸ್ಯಃ—ಆಜೇಯನೂ ಆದ

ಇಂದ್ರನು (ಆಘವಾ ಋಷಿಯು) | ಪೂರ್ವೀಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ—ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಅತಿ ಪ್ರ ವ್ಯಥೇ—
ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಜಾತಾನ್—ಉತ್ಪನ್ನವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ |
ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದನು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು |
ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಇತರರ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದವನೂ, ಅನ್ಯಾದೃಶನೂ, ನೇತೃಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನೂ, ಅಜೇಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಉತ್ಪನ್ನವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದನು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Without a fellow and unlike the other gods, he alone, uncoquerable, surpasses the men of former times, he surpasses in might all beings ; Indra's gifts are worthy of praise.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಹಿ¹ತೇನ² ಚಿ³ದರ್ವ⁴ತಾ ಜೀ⁵ರದಾ⁶ನುಃ ಸಿ⁷ಷಾ⁸ಸತಿ⁹ ।

ಪ್ರ¹⁰ನಾಚ್ಯ¹¹ಮಿ¹²ಂದ್ರ¹³ ತ¹⁴ತ್ವ¹⁵ವ¹⁶ ವೀ¹⁷ರ್ಯಾ¹⁸ಣಿ¹⁹ ಕ²⁰ರಿ²¹ಷ್ಯ²²ತೋ²³ ಭ²⁴ದ್ರಾ²⁵ ಇ²⁶ಂದ್ರ²⁷ಸ್ಯ²⁸

ರಾ²⁹ತಯಃ³⁰ ॥ ೩ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಹಿ¹ತೇನ² | ಚಿ³ತ್ | ಅರ್ವ⁴ತಾ | ಜೀ⁵ರದಾ⁶ನುಃ | ಸಿ⁷ಷಾ⁸ಸತಿ⁹ ।

ಪ್ರ¹⁰ನಾಚ್ಯ¹¹ಂ | ಇ¹²ಂದ್ರ | ತ¹⁴ತ್ | ತ¹⁵ವ | ವೀ¹⁷ರ್ಯಾ¹⁸ಣಿ | ಕ²⁰ರಿ²¹ಷ್ಯ²²ತಃ | ಭ²⁴ದ್ರಾಃ | ಇ²⁶ಂದ್ರ²⁷ಸ್ಯ | ರಾ²⁹ತಯಃ ॥

॥ ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಅಯಂ ಜೀರದಾನುಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರದಾನ ಇಂದ್ರೋಽಹಿತೇನಾಯೋಜಿತೇನಾಪ್ರೇರಿತೇನ ಚಿದರ್ವ-
ತಾರಣವತಾಶ್ಚೇನ ಸಿಷಾಸತಿ | ಸಂಭಕ್ತಮಿಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಮಾದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ
ಕರಿಷ್ಯತಸ್ತವ ಮಹತ್ತ್ವಂ ಪ್ರನಾಚ್ಯಂ | ಸ್ತುತ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಜೀರದಾನುಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು | ಅಹಿಶೇನ ಚಿತ್—ಯೋಜಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಅವತಾ—ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಡನೆ | ಸಿಷಾಸತಿ—ದಾನಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೀರ್ಯಾಣಿ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕರಿಷ್ಯತೇ—ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ | ತೇ ತವ—ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು | ಪ್ರವಾಚ್ಯಂ—ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನವಿಶೇಷಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ಯೋಜಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ದಾನಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು. ಇಂದ್ರನ ದಾನವಿಶೇಷಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿವೆ.

English Translation.

He, the swift giver, wishes to bestow blessings (upon us) with his unurged courser ; your greatness, Indra, as you are about to display your powers, should be proclaimed ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ||

ಆ ಯಾಹಿ ಕೃಣವಾಮು ತ ಇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ವರ್ಧನಾ |

ಯೇಭಿಃ ಶವಿಷ್ಯ ಚಾಕನೋ ಭದ್ರಮಿಹ ಶ್ರವಸ್ಯತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಕೃಣವಾಮು | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವರ್ಧನಾ |

ಯೇಭಿಃ | ಶವಿಷ್ಯ | ಚಾಕನಃ | ಭದ್ರಂ | ಇಹ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಆ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛಿ | ತೇ ಕೃಣವಾಮು | ಕಿಂ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಪರಿವೃಥಾನಿ ಸ್ತುತಿ-
ಲಕ್ಷಣಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೇದೃಶಾನಿ | ವರ್ಧನೋತ್ಸಾಹವರ್ಧಕಾನಿ | ಯೇಭಿಯೈಃ ಕರ್ಮಭಿರ್ಹೇ
ಶವಿಷ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ನಿಂದ್ರ ಚಾಕನಃ ಕಾಮಯಸೇ | ಕಿಂ | ಭದ್ರಂ ಕರ್ತುಂ | ಕಸ್ಯ |
ಶ್ರವಸ್ಯತೇನ್ನಮಿಚ್ಛತೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ಶವಿಸ್ತೌ—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ—ನಿನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಇಹ—ಇಲ್ಲಿ | ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು | ಚಾಕನಃ—ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ವರ್ಧನಾ—ನಿನಗೆ ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಕೃಣವಾಮ—ಮಾಡುತ್ತೇವೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಕರ್ಮಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ವರ್ಧಕಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ದಯಮಾಡು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಕರ್ಮಗಳು ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವು.

English Translation.

Indra, come hither ; let us perform for you our sacred rites augmenting vigour ; by which (rites), most mighty one, you desire to bless him who wishes for food ; Indra's gifts are worthy of praise.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಧೃ॒ಷ॒ತ॒ಶ್ಚಿ॒ದ್ಧೃ॒ಷ॒ನ್ಮನಃ॑ ಕೃ॒ಣೋ॑ಷಿ॒ಂದ್ರ ಯ॒ತ್ತ್ವಂ॑ ।

ತೀ॒ವ್ರೈಃ॑ ಸೋ॒ಮೈಃ॑ ಸ॒ಪರ್ಯ॑ತೋ ನಮೋ॒ಭಿಃ ಪ್ರತಿ॒ಭೂಷ॑ತೋ ಭ॒ದ್ರಾ

ಇಂದ್ರ॑ಸ್ಯ ರಾ॒ತಯಃ॑ ॥ ೫ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಧೃ॒ಷ॒ತಃ॑ | ಚಿ॒ತ್ | ಧೃ॒ಷ॒ತ್ | ಮನಃ॑ | ಕೃ॒ಣೋ॑ಷಿ | ಇಂದ್ರ | ಯತ್ | ತ್ವಂ |

ತೀ॒ವ್ರೈಃ॑ | ಸೋ॒ಮೈಃ॑ | ಸ॒ಪರ್ಯ॑ತಃ | ನಮೋ॒ಭಿಃ | ಪ್ರತಿ॒ಭೂಷ॑ತಃ | ಭ॒ದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರ॑ಸ್ಯ | ರಾ॒ತಯಃ॑ ॥

। ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಧೃಷತಶ್ಚಿದ್ಧೃಷನ್ವಾದಪಿ ಧೃಷದ್ಧೃಷ್ವಂ ಮನಃ ಕೃಣೋಷಿ | ಅತ್ಯಂತಂ ಧೃಷ್ವಂ ಕರೋಷಿ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ತೀವ್ರೈರ್ಮುದವನಕೈಃ ಸೋಮೈಃ ಸಪರ್ಯತೋ ಪೂಜಯತೋ ಫನೋಭಿರ್ನಮಸ್ಕಾರೈಶ್ಚ ಪ್ರತಿಭೂಷತೋಲಂಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯಾಭಿಮತಂ ದಿತ್ವಸೀತಿ ಶೇಷಃ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ತೀನ್ಯೈಃ—
ಮದಜನಕಗಳಾದ | ಸೋಮೈಃ—ಸೋಮರಸಗಳಿಂದ | ಸಪರ್ಯತಃ—ಪೂಜಿಸುವವನೂ | ನಮೋಭಿಃ—
ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ | ಪ್ರತಿಭೂಷತಃ—ಅಲಂಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸು
ವೆಯೋ, ಆದುದರಿಂದಲೇ | ಧೃಷತ್ಪಿತೃ—ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ | ಧೃಷತ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರ
ಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸನ್ನು | ಕೃಣೋಷಿ—ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—
ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನೀನು ಮದಜನಕಗಳಾದ ಸೋಮರಸಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸು
ವವನೂ, ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ
ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.
ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವು.

English Translation.

You have made your [mind, Indra, more resolute than the resolute,
since you (wish to give the desires) of him who worships you with the
intoxicating Soma juices and adorns you with adorations; Indra's gifts are
worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವ ಚಿತ್ಸ್ಯ ಯಚೀಷನೋಽವತಾ ಇವ ಮಾನುಷಃ |

ಜುಷ್ಟ್ವೀ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ ಸಪಾಯಂ ಕೃಣುತೇ ಯುಜಂ ಭದ್ರಾ

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವ | ಚಿತ್ಸ್ಯೇ | ಯಚೀಷಮಃ | ಅವತಾನ್ ಇವ | ಮಾನುಷಃ |

ಜುಷ್ಟ್ವೀ | ದಕ್ಷಸ್ಯ | ಸೋಮಿನಃ | ಸಪಾಯಂ | ಕೃಣುತೇ | ಯುಜಂ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಯಮಿಂದ್ರ ಯಚೀಷಮ ಯಚಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸಮಸ್ತಥಾ ಪರಿಶ್ಚಿನ್ನಃ ಸನ್ನವ ಚಪ್ಪೇ |
 ಪಶ್ಯತೈನುಗ್ರಹೇಣಾಸ್ಮಾನ್ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮಾನುಷೋ ಮನುಷ್ಯೋಽವತಾನವಟಾನ್ ಕೂಪಾದಿ-
 ಪ್ರದೇಶಾನಿವ | ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಜುಷ್ಟ್ವೇ ಪ್ರೀತೋಽಯಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರವೃದ್ಧಸ್ಯ ಸೋಮಿನೋ ಯಜಮಾ-
 ನಸ್ಯ ಯುಜಂ ಯುಜ್ಯಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣುತೇ | ಕರೋತಿ | ತಸ್ಯಾಭಿಮತಂ ಸಾಧಯತೀ-
 ತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥನಾ | ತೃಷಿತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಜಲಪೂರ್ಣಾನವಟಾನಿವ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ ಪಶ್ಯತಿ ಸೋಮಂ
 ಪಾತುಂ | ಪಶ್ಚಾದವೇಕ್ಷಿತಂ ತಂ ಯುಜ್ಯಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಜುಷ್ಟ್ವೇ ಸೇವಿತ್ವಾ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ
 ಸಖಾಯಂ ಕುರುತೇ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಮಾನುಷಃ—ಬಾಯಾರಿದ ಮನುಷ್ಯನು | ಅವತಾನ್ ಇವ—ನೀರುಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡು-
 ವಂತೆ | ಯಚೀಷಮಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗುವ ಇಂದ್ರನು | ಅವ ಚಪ್ಪೇ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನನ್ನು ಬಗ್ಗಿ
 ನೋಡುತ್ತಾನೆ | ಜುಷ್ಟ್ವೇ—ಆವನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ | ದಕ್ಷಸ್ಯ—ಕರ್ಮಕುಶಲನಾದವನೂ |
 ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನ | ಯುಜಂ—ಜೊತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ | ಸಖಾಯಂ—
 ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣುತೇ—ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು |
 ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಬಾಯಾರಿದ ಪುರುಷನು ನೀರುಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುವಂತೆ, ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯದಾದ ಇಂದ್ರನು
 ಸೋಮವುಳ್ಳ ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆವನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ಕರ್ಮಕುಶಲನೂ,
 ಸೋಮವಂತನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನ ಜೊತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನ
 ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದವು.

English Translation.

Indra, who is well-deserving of the hymn, looks down (with favour)
 upon us as a (thirsty) man (looks down) on wells ; and 'being well-pleased he
 makes the energetic Soma-offerer his friend ; Indra's gifts are worthy of
 praise.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಿಶ್ವೇ ತ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಂ ದೇನಾ ಅನು ಕ್ರತುಂ ದದುಃ |

ಭುವೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಗೋಪತಿಃ ಪುರುಷ್ಪತ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ವೀರ್ಯಂ | ದೇವಾಃ | ಅನು | ಕೃತುಂ | ದದುಃ |

ಭುವಃ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಗೋಪತಿಃ | ಪುರುಷ್ವತ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ವೀರ್ಯಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಕೃತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚಾನ್ವನುಸ್ಯತ್ಯ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ದದುಃ | ದಧುಃ | ಧಾರಯಂತಿ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ | ತವ ಬಲೇನ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಚ ತೇಽಪಿ ಬಲಿನಃ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂತಶ್ಚ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಂ ಗೋಪತಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಗವಾಮುದಕಾನಾಂ ಸ್ತುತಿವಚಸೋ ವಾ ಸತಿಭುವಃ | ಭವಸಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೇತ್ಯೇತತ್ಪದಾಂತರ್ಗತಸ್ಯಾಪಿ ಗೋಪತ್ಯಸ್ಯ ವಿಶೇಷಃ | ಹೇ ಪುರುಷ್ವತ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ತುತೇಂದ್ರ ಭವಸೀತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವೀರ್ಯಂ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ | ಕೃತುಂ—ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಃ—ದೇವತೆಗಳೂ | ಅನು ದದುಃ—ಅನುಸರಿಸಿ ಅದೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಪುರುಷ್ವತ—ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಗೋಪತಿಃ—ಉದಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗ | ಭುವಃ—ಆಗದ್ದೀಯೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಅದೇ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಉದಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Indra, by the example of your power and knowledge the gods attain the same ; O hymned by many, you are the herdsman of the universe ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗೃಣೇ ತದಿಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಉಸಮಂ ದೇವತಾತಯೇ |

ಯದ್ಧಂಸಿ ವೃತ್ರಮೋಜಸಾ ಶಚೀಪತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗೃಣೇ | ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಶವಃ | ಉಪ್ತಮಂ | ದೇವತಾತಯೇ |

ಯತ್ | ಹಂಸಿ | ವೃತ್ರಂ | ಓಜಸಾ | ಶಚೀಪತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ಶವ ತಚ್ಚವೋ ಬಲಮುಪಮಮಂತಿಕಂ ದೇವತಾತಯೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ವಾ ಗೃಣೇ | ಸ್ತುವೇ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾದ್ಧೇ ಶಚೀಪತೇ ವೃತ್ರಮೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಹಂಸಿ ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಶವೋ ಗೃಣೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ | ಓಜಸಾ—ವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ | ವೃತ್ರಂ—ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು | ಹಂಸಿ—ಕೊಲ್ಲುವೆಯೋ | ತೇ ತತ್ ಶವಃ—ನಿನ್ನ ಅದೇ ವೀರ್ಯವನ್ನು | ದೇವತಾತಯೇ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಉಪಮಂ—ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ | ಗೃಣೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆಯೋ, ನಿನ್ನ ಅದೇ ವೀರ್ಯವು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Indra, I laud that might of yours which is near at hand to the worshipper,— (I laud you) that you slew Vritra, O lord of rites, by your strength ; Indra's gifts are worthy of praise.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸಮನೇವ ವಪುಷ್ಯತಃ ಕೃಣವನ್ಮಾನುಷಾ ಯುಗಾ |

ವಿದೇ ತದಿಂದ್ರಶ್ಚೇತನಮಥ ಶ್ರುತೋ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೯ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಷಮನಾಽಇವ | ವಪುಷ್ಯತಃ | ಕೃಣವತ್ | ಮಾನುಷಾ | ಯುಗಾ |

ವಿದೇ | ತತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಚೇತನಂ | ಅಥ | ಶ್ರುತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಷಮನೇವ ಸಮಾನಮನಸ್ಕಾ ಯೋಷಿದಿವ ಸಾ ಯಥಾ ವಪುಷ್ಯತೋ ವಪುರಿಚೈತಃ ಪುರುಷಾನ್ ಕೃಣವತ್ ಕರೋತಿ ಸ್ವವಶಾನ್ ಏವಮಯಮಿಂದ್ರೋ ಮಾನುಷಾ ಮನುಷ್ಯಾನ್ ಯುಗಾ ಯುಗಾನಿ ಕಾಲಾನ್ ಸಂವತ್ಸರಾಯನರ್ತುಮಾಸಾದೀನ್ವಿದೇ | ಲಂಭಯತಿ | ತದ್ಯುಗನಿರ್ಮಾಣಾತ್ಮಕಂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಶ್ಚೇತನಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಂ ಕೃತವಾನಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಥಾಭೈವಂ ಕೃತ್ವಾ ಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಖ್ಯಾತೋಽಭೂತ್ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಷಮನಾ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾರಿಯು | ವಪುಷ್ಯತಃ—ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು | ಕೃಣವತ್ (ಇವ)—ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಮಾನುಷಾ—ಮಾನವರನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಯುಗಾ—ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಕಾಲನಿಯಮಗಳಿಗೊಳ ಪಡುವಂತೆ | ವಿದೇ—ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ | ತತ್—ಆ ಯುಗಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯವನ್ನು | ಚೇತನಂ—ಸಕಲರ ಗೋಚರಕ್ಕೂ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು | ಅಥ—ಅನಂತರ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

। ಛಾಂದೋಃ ।

ಷಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾರಿಯು ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಮಾನವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಕಾಲನಿಯಮಗಳಿಗೊಳ ಪಡುವಂತೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಯುಗಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಕಲರ ಗೋಚರಕ್ಕೂ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

English Translation.

As a woman who shows no partiality wins her lovers to her, so Indra confers periods of time on mankind ; it is Indra, who has performed that knowledge-giving achievement, therefore he is renowned ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಜ್ವಾತಮಿಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಉತ್ಪಾಮುತ್ವವ ಕೃತುಂ |

ಭೂರಿಗೋ ಭೂರಿ ವಾವೃಧುರ್ಮಘವನ್ತವ ಶರ್ಮಣಿ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೧೦ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಉತ್ | ಜಾತಂ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಶವಃ | ಉತ್ | ತ್ವಾಂ | ಉತ್ | ಶವ | ಕೃತುಂ |

ಭೂರಿಗೋ ಇತಿ ಭೂರಿಗೋ | ಭೂರಿ | ವಾವೃಧುಃ | ಮಘವನ್ | ಶವ | ಶರ್ಮಣಿ | ಭದ್ರಾಃ |

ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉತ್ | ಅಯಂ ವ್ಯವಹಿತೇನಾಪಿ ವಾವೃಧುರಿತ್ಯನೇನ ಸಂಬಧ್ಯತೇ | ಉದ್ವರ್ಧಯಂತಿ ಸೋಮೇನ | ಕಿಂ | ತೇ ಶವೋ ಬಲಂ | ನ ಕೇವಲಂ ಬಲಂ ಕಿಂತು ತ್ವಾಮುದ್ವರ್ಧಯಂತಿ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿನಾ | ಪಶ್ಚಾತ್ತವ ಕೃತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಸ್ವಾನುಕೂಲಾಮುದ್ವರ್ಧಯಂತಿ | ಭೂರಿತೈತತ್ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಸಂಬಧ್ಯತೇ | ಅತಿಪ್ರಭೂತಮುದ್ವರ್ಧಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಏವಂ ಕುರ್ವಂತೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಹೇ ಭೂರಿಗೋ ಬಹುಪಶೋ ಹೇ ಮಘವನ್ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತವ ಶರ್ಮಣಿ ತ್ವದೀಯೇ ಸುಖೇ ಯೇ ವರ್ತಂತೇ ತೇ ಚ ಕುರ್ವಂತೀತಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಭೂರಿಗೋ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಶವ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ | ಶರ್ಮಣಿ—ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಶವಃ—ಬಲವನ್ನು | ಜಾತಂ—ಉತ್ಪನ್ನವಾದೊಡನೆಯೇ | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಉತ್ ವಾವೃಧುಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನೂ | ಉತ್—ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ಶವ—ನಿನ್ನ | ಕೃತುಂ—ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ಉತ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿವೆ.

| ಛಾಂದಸ್ |

ಪ್ರಭೂತವಾದ ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು ನೀನು ಉತ್ಪನ್ನವಾದೊಡನೆಯೇ ನಿನ್ನ ಬಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಶರ್ಮವನ್ನೂ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿವೆ.

English Translation

Maghavan, rich in cattle, (those who abide) in your happiness have greatly augmented your might when it was born, (they have greatly augmented) you, Indra, and your knowledge ; Indras's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ ಚ ತ್ವಂ ಚ ವೃತ್ರಹನ್ತಂ ಯುಜ್ಯಾವ ಸನಿಭ್ಯ ಆ |

ಅರಾತೀವಾ ಚಿದದ್ರಿವೋನು ನೌ ಶೂರ ಮಂಸತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ | ಚ | ತ್ವಂ | ಚ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಸಂ | ಯುಜ್ಯಾವ | ಸನಿಭ್ಯಃ | ಆ |

ಅರಾತೀವಾ | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ಅನು | ನೌ | ಶೂರ | ಮಂಸತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಚಾಹಂ ಚ ಸಂ ಯುಜ್ಯಾವ | ಸಂಗತೌ ಭವಾವ | ಕಿಯದವಧೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಸನಿಭ್ಯ ಆ ಯಾವತಾ ಕಾಲೇನ ಧನಾನಿ ಲಭ್ಯಂತೇ ತಾವತ್ಕಾಲಂ | ನೌ ಸಂಗತಯೋಶ್ಚಾವ-ಯೋರ್ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಅರಾತೀವಾದಾನೋಽಪಿ ಜನಸ್ತದ್ಧತ್ತಧನಸ್ಯಾನು ಮಂಸತೇ | ಅನುಮತಿಂ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಚ—ನೀನೂ | ಅಹಂ ಚ—ನಾನೂ | ಸನಿಭ್ಯ ಆ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ | ಸಂ ಯುಜ್ಯಾವ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರೋಣ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅರಾತೀವಾ ಚಿತ್—ಔದಾರ್ಯ ವಿಲ್ಲದ ಅದಾತ್ಯವೂ ಸಹ | ನೌ—ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು | ಅನು ಮಂಸತೇ—ಧನಪ್ರಾಪಕವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೂ ನಾನೂ, ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳೋಣ ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಔದಾರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅದಾತ್ಯವೂ ಸಹ, ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಧನಪ್ರಾಪಕವೆಂದೇ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದವು.

English Translation.

May I and you, slyer of Vritra, be closely united until wealth is obtained ; hero, wielding the thunderbolt, even the niggard concedes (that our union gives wealth); Indra's gifts are worthy of praise.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸತ್ಯಮಿದ್ವಾ ಉ ತಂ ವಯಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು ನಾನೃತಂ |
 ಮಹಾ ಅಸುನ್ವತೋ ವಧೋ ಭೂರಿ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ ಸುನ್ವತೋ ಭದ್ರಾ
 ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೧೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ಇತ್ | ವೈ | ಊಂ ಇತಿ | ತಂ | ವಯಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ತವಾಮು | ನ | ಅನೃತಂ |
 ಮಹಾನ್ | ಅಸುನ್ವತಃ | ವಧಃ | ಭೂರಿ | ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ | ಸುನ್ವತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ |
 ರಾತಯಃ || ೧೨ ||

! ಸಾಮುಜಭಾಷ್ಯಂ !

ವಯಂ ಪ್ರೆಗಾಥಾಸ್ತಮಿಂದ್ರಂ ಸತ್ಯಮಿತ್ಸತ್ಯಮೇವ ಸ್ತವಾಮು | ನಾನೃತಮಸತ್ಯಂ ನ
 ಸ್ತವಾಮು | ಅಸ್ಮಾಭಿರುಕ್ತಾ ಗುಣಾಃ ಸತ್ಯಾ ಏವ ಸಂತು ನಾನೃತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ತುತ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ
 ಸಂಬಂಧ್ಯಸುನ್ವತೋಽಯಷ್ಟ್ವರ್ವಧೋ ಮಹಾನ್ ಭೂತೋ ಭವತಿ | ಭೂರಿ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ
 ಬಹುನ್ನೋಮಾನುನ್ವತೋಽಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯೇಂದ್ರಕೃತೋಽನುಗ್ರಹೋ
 ಮಹಾನ್ವವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಯಂ—ನಾವು | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸತ್ಯಮಿದ್ವೈ—ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ
 ವಾಗಿಯೇ | ಸ್ತವಾಮು—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ಅನೃತಂ—ಅಸತ್ಯರೂಪವಿಂದ | ನ—ಸ್ತುತಿಸಲಾಗದು |
 ಅಸುನ್ವತಃ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನಲ್ಲದವನಿಗೆ | ವಧಃ—ನಾಶವು | ಮಹಾನ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದುದು | ಭೂರಿ—
 ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಸುನ್ವತಃ—ಹಿಂದಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ
 ಲಭಿಸುವ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಸತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲಾಗದು. ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ನಾಶವು ಸಿದ್ಧವು. ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿವೆ.

English Translation.

Let us praise that Indra with truth, not with untruth, great is the destruction of him who offers not; but to him who offers abundant Soma-oblations, Indra's gifts are worthy of praise.

ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಪೂರ್ವ್ಯ ಇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ಚತುರ್ಥೆಂ ಸೂಕ್ತೆಂ | ಅಶ್ರಮುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರಮಾದ್ಯಾ ಚತುರ್ಥ್ಯಾದಿದ್ವೇ ಸಪ್ತವಿಾ ಚಾನುಷ್ಪಭೋ ಗಾಯತ್ರೇನ್ತಾ ದೈವೀ ತ್ರಿಷ್ಟುಬವ- ಶಿಷ್ಟಾ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ಅಂತ್ಯಾಯಾ ದೇವಾ ದೇವತಾ ಶಿಷ್ಟಾ ಐಂದ್ರೈಃ || ಪಪ್ತೇನ್ತನಿ ಮರುತ್ಪತೀಯ- ಸ್ಯಾದ್ಯಸ್ತೃಚಃ ಪ್ರತಿಪತ್ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ತ್ರಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾ ಇತಿ ಮರುತ್ಪತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚರೌ | ಅ. ಲ-೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರಮಾದ್ಯಾ ಚತುರ್ಥ್ಯಾದಿದ್ವೇ ಸಪ್ತವಿಾ ಚಾನುಷ್ಪಭೋ ಗಾಯತ್ರೇನ್ತಾ ದೈವೀ ತ್ರಿಷ್ಟುಬ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಏಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ತುಗಳು ಅನುಷ್ಪುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸವು. ಅಸ್ಮೀ ರುದ್ರಾಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮುಕ್ತು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸವು: ಉಳಿದ ಮುಕ್ತುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮುಕ್ತುಗೆ ದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಮುಕ್ತುಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಯಾಗದ ಆರನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ಪತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಮುಕ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪತ್ಪ್ರಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ತ್ರಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾ ಇತಿ ಮರುತ್ಪತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚರೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ ಲ-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

సూక్త—౬౩

మండల—౮ || అనువాక—౭ || సూక్త—౬౩ ||

అష్టక—౬ || అధ్యాయ—౪ || వర్గ—౪౨, ౪౩ ||

! సూక్తదర్శిచ ముక్తంజ్య—౧౨ !

! ముషిః—శ్రుగాథః కాణ్యః !

! దేవతా—౧-౧౧. ఇంద్రః | ౧౨. దేవాః !

! భావః—౧, ౪, ౫, ౭. అనుష్టుప్ | ౨, ౩, ౬, ౮-౧౧. గాయత్రి | ౧౨. త్రిషుప్ !

! సంహితావళి !

స పూర్వోఽమహానాం వేదః క్రతుభిరానజే |

యశ్చ ద్వారా మనుస్పితా దేవేషు ధియ ఆనజే || ౧ ||

! వచనాః !

సః | పూర్వః | మహానాం | వేదః | క్రతుభిః | ఆనజే |

యశ్చ | ద్వారా | మనుః | పితా | దేవేషుః | ధియః | ఆనజే || ౧ ||

! సాయంభాష్యం !

స పూర్వోఽమహానాం పూజ్యానాం యజమానానాం క్రతుభిః కర్మభి-
నిమిత్తభిర్వేదేనః కాంతస్తేషాం దేవః కామయమాన ఆనజే | ఆగచ్ఛతి | యశ్చేంద్రశ్చ
ద్వారా ద్వారాణి ప్రాప్త్యుసాయాని ధియః కర్మాణి దేవేష్యేతేషు మధ్యే పితా సర్వేషాం
పాలకౌ మనురానజే వ్రాత | ఆనజిః ప్రాప్తికర్మా ||

|| శ్రుతిపదార్థ ||

యశ్చ—యావ ఇంద్రన | ద్వారా—అనుగ్రహవన్ను సంపాదిషలు సాధనవాద | ధియః—
కర్మగళన్ను | దేవేషు—దేవతేగళ నడువే | పితా—సర్వపాలకనాద | మనుః—మనువు |
ఆనజే—సంపాదిషదనోః | సః—అంతః | పూర్వః—ముఖ్యనాద ఇంద్రను | మహానాం—
పూజ్యరాద యజమానర | క్రతుభిః—కర్మగళంద | వేదః—దేవస్సన్ను అపేక్షిసుత్రా | ఆనజే—
బరుత్రానే.

|| భావార్థ ||

యావ ఇంద్రన అనుగ్రహవన్ను సంపాదిషలు సాధనవాద కర్మగళన్ను దేవతేగళ నడువే
సర్వపాలకనాద మనువు సంపాదిషదనోః, అంతః ముఖ్యనాద ఇంద్రను పూజ్యరాద యజమానర
కర్మగళంద దేవస్సన్ను అపేక్షిసుత్రా బరుత్రానే.

English Translation.

He, (Indra), the chief of those to be honoured, desirous of our offerings, approaches; he, the doors of whose favour, the sacred rites, Manu, the (universal) father, attained among the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಿವೋ ಮಾನಂ ನೋತ್ಸದನ್ತೋಮಪೃಷ್ಠಾಸೋ ಅದ್ರಿಯಃ |

ಉಕ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಶಂಸ್ಯಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಿವಃ | ಮಾನಂ | ನ | ಉತ್ | ಸದನ್ | ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಸಃ | ಅದ್ರಿಯಃ |

ಉಕ್ಥಾ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಚ | ಶಂಸ್ಯಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಮಾನಂ ನಿರ್ಮಾತಾರಮಿಂದ್ರಂ ನೋತ್ಸದನ್ | ನೋತ್ಸೃಜಂತು | ಕೇ | ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಸಃ ಸೋಮಸ್ಪೃಷ್ಠಾರಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಕರ್ತಾರೋದ್ರಯೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ | ಕಿಂಚೋಕ್ಥೋಕ್ಥಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಂಸ್ಯಾ ಶಂಸನೀಯಾನಿ ಭವಂತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಯದ್ವಾ | ಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ಸಂತಿ ತಾನೀಂದ್ರಂ ನೋತ್ಸೃಜಂತಿತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಸಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ | ಅದ್ರಿಯಃ—ಗ್ರಾವಗಳು | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಮಾನಂ—ನಿರ್ಮಾಪಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ನ ಉತ್ಸದನ್—ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ | ಶಂಸ್ಯಾ—ಪ್ರಶಂಸಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾಗಬೇಕಾದ | ಉಕ್ಥಾ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳೂ | ಬ್ರಹ್ಮ ಚ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಕಲ್ಲುಗಳು ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಾಪಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ. ಪ್ರಶಂಸಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳೂ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ.

English Translation.

May the stones which press out the Soma never forsake Indra, the maker of heaven, nor the praises and hymns which are to be uttered

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ವಿ॒ದ್ವಾ॑ ಅ॒ಂಗಿ॒ರೋ॒ಭ್ಯ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ ಗಾ॒ ಅವ್ಯ॑ಣೋ॒ದಪ॑ |
 ಸ್ತು॒ಷೇ॑ ತದ॒ಸ್ಯ ಪೌಂ॑ಸ್ಯಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ವಿ॒ದ್ವಾನ್ | ಅ॒ಂಗಿ॒ರೋ॒ಭ್ಯಃ | ಇ॒ಂದ್ರಃ | ಗಾಃ | ಅವ್ಯ॑ಣೋತ್ | ಅಪ॑ |
 ಸ್ತು॒ಷೇ | ತತ್ | ಅ॒ಸ್ಯ | ಪೌಂ॑ಸ್ಯಂ || ೩ ||

| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ |

ಸ ವಿ॒ದ್ವಾನು॑ಪಾಯಂಚ್ಚ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ಽಂಗಿ॒ರೋ॒ಭ್ಯಸ್ತೇ॒ಷಾಮ॑ರ್ಥಾಯ ಗಾಃ ಪಣಿ॑ಭಿರಪಹೃತಾಃ
 ಪಿಹಿತಾ॑ ಅವ್ಯ॒ಣೋತ್ | ಅಪ॑ನಾರಿತವಾನ್ | ತತ್ತಾ॑ದೃತಮಸ್ಯ ಪೌಂಸ್ಯಂ ಪುಂ॒ಸ್ತ್ವಂ ಸಾಮ॑ರ್ಥ್ಯಂ
 ಸ್ತು॒ಷೇ | ಸ್ತಾಮಿ॑ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ವಿ॒ದ್ವಾನ್—ಪ್ರಾ॒ಜ್ಞನಾದ॑ | ಸ ಇ॒ಂದ್ರಃ—ಅದೇ॑ ಇಂದ್ರನು | ಅ॒ಂಗಿ॒ರೋ॒ಭ್ಯಃ—ಆಂಗಿ॑ರಾಮುಷಿಗಳಿಗೆ |
 ಗಾಃ—ಪಣಿ॑ಗಳಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ಅವ್ಯ॑ಣೋತ್—ಬಿಡಿಸಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು |
 ಅ॒ಸ್ಯ—ಅದೇ॑ ಇಂದ್ರನ | ತತ್ ಪೌಂ॑ಸ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು | ಸ್ತು॒ಷೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಾ॒ಜ್ಞನಾದ॑ ಇಂದ್ರನು ಆಂಗಿ॑ರಾಮುಷಿಗಳಿಗೆ ಪಣಿ॑ಗಳಿಂದ ಅಪಹೃತಗಳಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದು
 ಕೊಟ್ಟನು. ಅದೇ ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

He, the wise Indra, discovered the cows to the Angirasas; I glorify
 that his might.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಸ ಪ್ರ॒ತ್ನ॑ಥಾ॒ ಕವಿ॒ವೃ॒ಧ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ ವಾ॒ಕಸ್ಯ॑ ವ॒ಕ್ಷಣಃ॑ |
 ಶಿ॒ವೋ॑ ಅ॒ರ್ಕಸ್ಯ॑ ಹೋ॒ಮನ್ಯ॑ಸ್ತತ್ರಾ ಗಂ॒ತ್ವವ॑ಸೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಪ್ರತ್ನೈಥಾ | ಕವಿವೃಧಃ | ಇಂದ್ರಃ | ವಾಕಸ್ಯ | ವಕ್ಷಣಿಃ |
ಶಿವಃ | ಅರ್ಕಸ್ಯ | ಹೋಮನಿ | ಅಸ್ತೃಶ್ಚ | ಗಂತು | ಅವಸೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಇಂದ್ರಃ ಪ್ರತ್ನೈಥಾ ಪ್ರತ್ನೈವತ್ಪೂರ್ವಸ್ಥಿನ್ಯಾಲೇ ಯಥಾ ಶದ್ವದಿದಾನೀಮಹಿ ಕವಿವೃಧೋ
ನೋಧಾವಿನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ವರ್ಧಯಿತಾ ವಾಕಸ್ಯ ಸ್ತೋತೃವಕ್ಷಣಿವೋಧಾ ಶಿವಃ ಸುಖಕರೋ-
ರ್ಕಸ್ಯ | ಅರ್ಕಮನ್ನಮರ್ಚನೀಯಶ್ವಾದರ್ಚನಸಾಧನತ್ವಾದ್ವಾ | ತಾದ್ಯಶಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಹೋಮನಿ
ಹೋಮೇ ನೋತ್ರಸ್ಮತ್ಪ್ರಾಸ್ತಾಸು ನಿಮಿತ್ತಭೂಶೇಷ್ವವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಪ್ರತ್ನೈಥಾ—ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆಯೇ
ಈಗಲೂ | ಕವಿವೃಧಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗಿಯೂ | ವಾಕಸ್ಯ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತ
ರನ್ನು | ವಕ್ಷಣಿಃ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಹಿಸುವವನಾಗಿಯೂ | ಶಿವಃ—ಮಂಗಳಕರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ
(ಸಃ—ಅವನು) | ಅರ್ಕಸ್ಯ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸೋಮದ | ಹೋಮನಿ—ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅಸ್ತೃಶ್ಚ—
ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಗಂತು—ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಈಗಲೂ ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ
ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಹಿಸುವವನಾಗಿಯೂ,
ಮಂಗಳಕರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸೋಮದ ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಬರಲಿ.

English Translation.

As in former times, so now too is Indra the blesser of the worshipper
and the bearer of him who praises him; may he come among us auspicious for
our protection at the oblation of the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆದೂ ನು ತೇ ಅನು ಕ್ರತುಂ ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ ಯಜ್ಯವಃ |

ಶ್ವಾತ್ರನುರ್ಕಾ ಅನೂಷತೇಂದ್ರ ಗೋತ್ರಸ್ಯ ದಾವನೇ || ೫ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಆತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ನು | ತೇ | ಅನು | ಕ್ರತುಂ | ಸ್ವಾಹಾ | ವರಸ್ಯ | ಯಜ್ಞವಃ |

ಶ್ವಾತ್ರಂ | ಅರ್ಕಾಃ | ಅನೂಷತ | ಇಂದ್ರ | ಗೋತ್ರಸ್ಯ | ದಾವನೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದ್ಯನಂತರಮೇವ ನೃದ್ಯ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಕ್ರತುಂ ಕರ್ಮಾನು ಕ್ರಮೇಣ | ಅನೂಷತೇತಿ ಸಂಬಂಧಃ | ಅನುಕ್ರಮೇಣ ಸ್ತುವಂತಿ | ಕೇ | ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ ಸ್ವಾಹಾದೇವ್ಯಾಃ ಪತೇರಗ್ನೇರ್ಯಜ್ಞವೋ ಯಜ್ಞಾರಃ | ತದ್ವರ್ಧಮಗ್ನಿ ಯಾಗಂ ಕುರ್ವಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶಾ ಅರ್ಕಾ ಅರ್ಚಯಿತಾರಃ ಸ್ತೋತಾರಃ | ಶ್ವಾತ್ರಮಿತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ | ಅನ್ಯದೇವತಾಸ್ತುತಿರೂಪವಿಲಂಬಮಕೃತ್ವಾತಿತೀಘ್ರಮತಿ- ದೀರ್ಘಂ ಸ್ತುದಂತೀತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ ಸ್ತುವಂತೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಗೋತ್ರಸ್ಯ ದಾವನೇ ಧನಸ್ಯ ದಾನಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ—ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜ್ಞವಃ—ಪೂಜಿಸತಕ್ಕ | ಅರ್ಕಾಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಗೋತ್ರಸ್ಯ—ಧನದ | ದಾವನೇ—ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ | ಶ್ವಾತ್ರಂ—ಒಡನೆಯೇ | ಅದು—ತತ್ಪೂಜಾನಂತರ | ನು—ಈಗ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಕ್ರತುಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಅನೂಷತ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಧನದ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ತತ್ಪೂಜಾನಂತರವೇ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Forthwith, Indra, as they offer to Agni the lord of Swaha, the singers successively praise your deeds, for the attainment of wealth.

! ಸಂಹಿತಪಾಠಃ |

ಇಂದ್ರೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಯಾ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ತಾನಿ ಚ |

ಯಮರ್ಕಾ ಅಧ್ವರಂ ವಿದುಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೇ | ವಿಶ್ವಾನಿ | ನೀರ್ಯಾ | ಕೃತಾನಿ | ಕರ್ತಾನಿ | ಚ |
ಯಂ | ಅರ್ಕಾಃ | ಅಧ್ವರಂ | ವಿದುಃ || ೬ ||

‡ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ‡

ಅಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ನೀರ್ಯಾ ನೀರ್ಯಾಣಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ತಾನಿ ಚ
ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ಚ ವರ್ತಂತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಯಮಿಂದ್ರಮರ್ಕಾಃ ಸ್ತೋತಾರೋಽಧ್ವರಮಹಿಂಸಕಂ ವಿದುಃ
ಜಾನಂತಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರ ಇತಿ ||

‡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ‡

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅರ್ಕಾಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಅಧ್ವರಂ—ಅಹಿಂಸಕನೆಂದು | ವಿದುಃ—
ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೋ | ಇಂದ್ರೇ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ನೀರ್ಯಾ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ಪೇತವಾದವೂ | ಕೃತಾನಿ—ಹಿಂದೆ ನೆರವೇರಿದವೂ | ಕರ್ತಾನಿ ಚ—ಮುಂದೆ ನೆರವೇರಬೇಕಾದವೂ ಆದ
ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಅಹಿಂಸಕನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆಯೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ದ್ಯೋತಕವೂ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ, ಮುಂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದವೂ ಆದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ.

English Translation.

In that Indra, whom the singers know as the unharmed, all past and
future powers abide.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರೇ ಘೋಷಾ ಅಸ್ಯಕ್ಷತ |
ಅಸ್ತೃಣಾದ್ಬರ್ಹಣಾ ವಿಪೋಃ | ಯೋ ಮಾನಸ್ಯ ಸ ಕ್ಷಯಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ | ವಿಶಾ | ಇಂದ್ರೇ | ಘೋಷಾಃ | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ |
ಅಸ್ತೃಣಾತ್ | ಬರ್ಹಣಾ | ವಿಪಃ | ಅರ್ಯಾಃ | ಮಾನಸ್ಯ | ಸಃ | ಕ್ಷಯಃ || ೭ ||

! ಸಾಯುಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪಂಚಮೇಂದ್ರಹನಿ ಮರುತ್ಪತ್ತೀಯೇ ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯೇತಿ ತೃಚಿಃ ಪ್ರತಿಪತ್ | ಸೂತ್ರೀಣ ಚ |
ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರ ಇತ್ಯೋಮಸಾ ಏಕ ಇತಿ ಮರುತ್ಪತ್ತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚಿರಾ |
ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ||

ಯದೈವಾ ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ | ನಿಷಾದಪಂಚಮಾರ್ಶ್ವತ್ಪಾರೋ ವರ್ಣಾಃ ಪಂಚ ಜನಾಃ |
ತತ್ರಭವಯಾ ವಿಶಾ ಪ್ರಜಯೇಂದ್ರೇ ಘೋಷಾಃ ಸ್ತುತಯೋಽಸ್ಯಕ್ಷತ ಸೃಜ್ಯಂತೇ ಕದಾನೀಮಯಮಿಂ-
ದ್ರೋಽಸ್ತೃಣಾತ್ ಹಿನಸ್ತಿ ಶತ್ರುನ್ ಬರ್ಹಣಾ ಸ್ವಮಹತ್ತೇನ | ಅನನ್ಯಸಹಾಯೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಶಾದ್ಯಶಃ ಸೋಽರ್ಯ ಇಂದ್ರೋ ವಿಪೋ ಮೇಧಾವಿನಃ ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಮಾನಸ್ಯ ಪೂಜಾಯಾಃ
ಸತ್ಕಾರಸ್ಯ ಕ್ಷಯೋ ನಿವಾಸೋ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ—ನಿಷಾದಾದಿಪಂಚವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ | ವಿಶಾ—
ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ | ಇಂದ್ರೇ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ | ಘೋಷಾಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ—ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ
ಪಠಿತವಾದವೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಬರ್ಹಣಾ—ಕೇವಲ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್—ಇಂದ್ರನು
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದನು | ಸಃ—ಅಂತಹ | ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು | ವಿಪಃ—ಮೇಧಾವಿ-
ಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಮಾನಸ್ಯ—ಪೂಜೆಗೆ | ಕ್ಷಯಃ—ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿಷಾದಾದಿ ಪಂಚವರ್ಣಾತ್ಮಕರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ
ಯಾವಾಗ ಪಠಿತವಾದವೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ, ಕೇವಲ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ-
ದನು. ಅಂತಹ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಪೂಜೆಗೆ ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When praises are addressed to Indra by the men of the five classes, he destroys their enemies by his might ; he, the lord, is the abode of worshipping's homage.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಯಜ್ಞದ ಐವನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ಪತ್ತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ಎಂದು
ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಮೂರು ಮುಕ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪತ್ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋಕಸೂತ್ರದ—
ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರ ಇತ್ಯೋಮಸಾ ಏಕ ಇತಿ ಮರುತ್ಪತ್ತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚಿರಾ ಎಂಬ
ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಯಮು ತೇ ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಶ್ಚ ಕೃಷೇ ತಾನಿ ಪೌಂಸ್ಯಾ |
ಪ್ರಾವತ್ಶಕ್ರಸ್ಯ ವರ್ತನಿಂ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಯಂ | ಊಂ ಇತಿ | ತೇ | ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಃ | ಚಕ್ರಸೇ | ತಾನಿ | ಪೌಂಸ್ಯಾ |
ಪ್ರ | ಅವಃ | ಚಕ್ರಸ್ಯ | ವರ್ತನಿಂ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಯಮಿದಾನೀಂಕ್ರಿಯಮಾಣಾನುಷ್ಠ್ವತಿರನುಕೂಲಾ ಸ್ತುತಿಸ್ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ | ಕುತಸ್ತ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ತಾನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ ವೃತ್ರವಧಾದೀನಿ ಪೌಂಸ್ಯಾ ಪುಂಸ್ತಾನಿ ಯತಶ್ಚ ಕೃಷೇ | ಅತಸ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಚಕ್ರಸ್ಯ ರಥಾಧಾರಸ್ಯ ವರ್ತನಿಂ ಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಾವಃ | ಪ್ರಾರಕ್ಷಃ | ಅಥಾಸ್ಮದ್ಭಜ್ಜಗಮನಾಯ ರಕ್ಷಃಕೃತಾ ಚಕ್ರಮಾರ್ಗಬಾಧಾ ಯಥಾ ನ ಭವತಿ ತಥಾ ರಕ್ಷಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತಾನಿ—ವೃತ್ರವಧಾದಿರೂಪವಾದ | ಪೌಂಸ್ಯಾ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಚಕ್ರಸೇ—ನೀನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ಚಕ್ರಸ್ಯ—ರಥಚಕ್ರದ | ವರ್ತನಿಂ—ಮಾರ್ಗವನ್ನು | ಪ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ (ಆದುದರಿಂದ) | ಇಯಂ—ಈಗ ಪಠಿತವಾಗುವ | ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಃ—ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಸ್ತುತಿಯು | ತೇ ಉ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ವೃತ್ರವಧಾದಿರೂಪವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ರಥಚಕ್ರದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಪಠಿತವಾಗುವ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಸ್ತುತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

English Translation.

This praise is yours, for you have achieved those exploits; you have guarded the road of our chariot-wheel (to be sacrificial rite).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಯ ವೃಷ್ಣೋ ವ್ಯೋದನ ಉರು ಕ್ರಮಿಷ್ಯ ಜೀವಸೇ |
ಯವಂ ನ ಪಶ್ಯ ಆ ದದೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಯ | ವೃಷ್ಟಃ | ವಿಽಓದನೇ | ಉರು | ಕ್ರಮಿಷ್ಟ | ಜೀವಸೇ |
ಯವಂ | ನ | ಪಶ್ಯಃ | ಆ | ದದೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಯ ವೃಷ್ಟೋ ವರ್ಷಿತುರಿಂದ್ರಸ್ಯ ವ್ಯೋದನೇ ವಿವಿಧೇಽನ್ನೇ ಲಬ್ಧೇ ಸತಿ ಜೀವಸೇ ಜೀವನಾಯೋರು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಕ್ರಮಿಷ್ಟ ಪದನಿಧಾನಂ ಕರೋತಿ ಸರ್ವೋ ಲೋಕಃ | ಅಥವೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಭೂತೇಽನ್ನೇ ಲಬ್ಧೇ ಲಬ್ಧವ್ಯೇ ವಾ ಸತಿ ಪದನ್ಯಾಸಂ ಕರೋತಿ | ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಯವಂ ನ ಪಶ್ಯೋ ಯವಂ ಪಶವ ಇವ ಸರ್ವೋ ಜನ ಆ ದದೇ ಆದತ್ತೇ ಸ್ತುತಾದಸ್ಪಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಃ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ವ್ಯೋದನೇ—ವಿವಿಧವಾದ ಅನ್ನವು ಲಬ್ಧವಾದಾಗ | ಜೀವಸೇ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ | ಉರು—ಆತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪಾದಗಳ್ನಿಡುತ್ತಾ | ಕ್ರಮಿಷ್ಟ—ಲೋಕದ ಸಕಲ ಜನವೂ ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ | ಪಶ್ಯಃ—ಪಶುಗಳು | ಯವಂ ನ—ಆತುರದಿಂದ ಯಾವದಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ | ಆ ದದೇ—ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳು ಲಬ್ಧವಾದಾಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪಾದಗಳ್ನಿಡುತ್ತಾ ಲೋಕದ ಜನರು ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಶುಗಳು ಆತುರದಿಂದ ಯಾವದಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

When the various sustenance, given by Indra, the showerer, is obtained, all men step out with wide strides for (dear) life; they receive it as cattle barley.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದ್ಧಧಾನಾ ಅವಸ್ಯವೋ ಯುಷ್ಮಾಭಿದ್ಕ್ಷಪಿತರಃ |
ಸ್ಯಾಮು ಮರುತ್ವತೋ ವೃಧೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ದಧಾನಾಃ | ಅವಸ್ಯವಃ | ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ | ದಕ್ಷಪಿತರಃ |

ಸ್ಯಾಮು | ಮರುತ್ಪತಃ | ವೃಧೇ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ತತ್ಪ್ರೋತ್ರಂ ದಧಾನಾ ಧಾರಯಂತೋಽವಸ್ಯವೋ ರಕ್ಷಾಕಾಮಾ ವಯಂ ಹೇ ಯತ್ಪಿಜಃ
ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ | ಸಹಿತಾ ಇತಿ ವಾ ಯೋಜ್ಯಂ | ತಾದೃಶಾ ದಕ್ಷಪಿತರಃ | ದಕ್ಷೋಽನ್ನಂ | ತಸ್ಯ ಪಿತರಃ
ಪಾಲಕಾಃ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸ್ಯಾಮು | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಮರುತ್ಪತೋ ಮರುದ್ಭಿಃ ಸ್ವತಃ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ವೃಧೇ
ವರ್ಧನಾಯ ಯಾಗಾಯ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಮುತ್ರಿಕೃಗಳೇ) ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ದಧಾನಾಃ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೂ |
ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಲೂ | ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ—ನಿಮ್ಮಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ | ಮರುತ್ಪತಃ—
ಮರುತ್ಸಹಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನ | ವೃಧೇ—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ | ದಕ್ಷಪಿತರಃ—
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮು—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಮುತ್ರಿಕೃಗಳೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೂ, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸು
ತ್ತಲೂ ನಿಮ್ಮಗಳೊಡಗೂಡಿ ಮರುತ್ಸಹಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Presenting our praises and desiring protection, may we with you
(O priests) be lords of food, to offer sacrifice to (Indra) attended by the
Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬಲ್ಯತ್ಪ್ರಿಯಾಯ ಧಾನ್ಯು ಮುಕ್ತಭಿಃ ಶೂರ ನೋನುಮಃ |

ಜೇಷ್ಠಾನೇಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ || ೧೦ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಬಟ್ | ಯತ್ಪಿಯಾಯ | ಧಾನ್ವೇ | ಯಕ್ಶಭಿಃ | ಶೂರ | ನೋನುಮಃ |

ಜೇಷಾಮ | ಇಂದ್ರ | ತ್ವಯಾ | ಯುಜಾ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಬಟ್ ಸತ್ಯಮೃತ್ವಿಯಾಯರ್ಥ ಭವಾಯ | ಯತುಶಬ್ದೋ ಯಾಗಕಾಲೋಪಲಕ್ಷಕಃ | ಯಾಗ-
ಕಾಲೇ ಪ್ರಾಡುರ್ಭೂತಾಯ ಧಾನ್ವೇ ಕಲ್ಯಾಣತೇಜಸೇ. ತುಭ್ಯಂ ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ಯಕ್ಶಭಿರ್ಮಂತ್ರೈ-
ನೋನುಮಃ | ಅತಿಶಯೇನ ಸ್ತುಮಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ತುತೇನ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ಸಹಾಯಭೂತೇನ
ಜೇಷಾಮ ಜಯೇಮು ಶತ್ರುನ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್ಪಿಯಾಯ—ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಾಗತಕ್ಕ
ವನೂ | ಧಾನ್ವೇ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಬಟ್—ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ |
ಯಕ್ಶಭಿಃ—ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ | ನೋನುಮಃ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಯಾ—
ಹೀಗೆ ಸ್ತುತನಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ | ಯುಜಾ—ಸೇರಿಕೊಂಡು | ಜೇಷಾಮ—ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವೆವು.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಾಗತಕ್ಕವನೂ, ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ
ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹೀಗೆ
ಸ್ತುತನಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Hero, by our hymns we offer praise to you, who appear at the
time of sacrifice, and wear auspicious splendour; with you as our ally may
we conquer (our enemies).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮೇ ರುದ್ರಾ ಮೇಹನಾ ಪರ್ವತಾಸೋ ವೃತ್ರಹತ್ಯೇ ಭರಹೂತೌ

ಸಜೋಷಾಃ |

ಯಃ ಶಂಸತೇ ಸ್ತುವತೇ ಧಾಯಿ ಪಜ್ರ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷಾ ಅಸ್ಮಾ ಅವಂತು
ದೇವಾಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮೀ ಇತಿ | ರುದ್ರಾಃ | ಮೇಹನಾ | ಪರ್ವತಾಸಃ | ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ | ಭರಹೂತೌ | ಸ್ವಜೋಷಾಃ |
ಯಾಃ | ಶಂಸತೇ | ಸ್ತುವತೇ | ಧಾಯಿ | ಪಜ್ರಃ | ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ ಅವಂತು |
ದೇವಾಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮೀ ಅಸ್ಮಾನ್ರುದ್ರಾ ಮೇಹನೋದಕಸೇಚನಯುಕ್ತಾಃ ಪರ್ವತಾಸೋ ಮೇಘಾಶ್ಚ ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ
ವೃತ್ತ್ರಹನನಸಾಧನೇ ಭರಹೂತೌ ಸಂಗ್ರಾಮಾಹ್ವಾನೇ ಸಜೋಷಾ ಅಸ್ಮತ್ಸಮಾನಪ್ರೀತಿಶ್ಚ ಯ ಇಂದ್ರಃ
ಶಂಸತೇ ಶಸ್ತ್ರಂ ಪಠತೇ ಸ್ತುವತೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತೇ ಚ ಯಜಮಾನಾಯ ಸಜೋ ಬಲವಾನ್
ವೇಗವಾನ್ವಾ ಧಾಯಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚೇವ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾನವಂತು | ರಕ್ಷಂತು |
ಅಸ್ಮಾನಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಅಥವೈವಂ ಯೋಜ್ಯಂ | ರುದ್ರಾ ರುದ್ರಪುತ್ರಾ ಮೇಹನಾ ಸೇಚನೇನ ಯುಕ್ತಾಃ
ಪರ್ವತಾಃ ಪರ್ವತಸದೃಶಾಃ ಪೂರಣವಂತಃ ಪ್ರೀಣನವಂತೋ ವಾ | ಪೂರ್ವ ಪುನಃ ಪೃಣಾತೇಃ
ಪ್ರೀಣಾತೇರ್ವೇತಿ ನಿರುಕ್ತಂ | ೧-೨೦ | ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ ಭರಹೂತೌ ಸಜೋಷಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಹಾಯ-
ಭೂತಾ ಮರುತೋ ದೇವಾ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಉಕ್ತಲಕ್ಷಣ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಸ್ಮಾನವಂತ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರರೂ | ಮೇಹನಾ—ವೃಷ್ಟಿಸೇಚಕರಾದ | ಪರ್ವತಾಸಃ—ಮೇಘಗಳೂ) | ಅಥವಾ
(ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ—ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವರೂ | ಪರ್ವತಾಃ—ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನರೂ | ಮೇಹನಾ—
ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರೂ | ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರಪುತ್ರರೂ ಆದ ಮರುತ್ತುಗಳೂ) | ಅಲ್ಲದೇ ಯಾಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು |
ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ—ವೃತ್ತ್ರಹನನ ಸಾಧಕವಾದ | ಭರಹೂತೌ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರೆಬಂದಾಗ | ಸಜೋಷಾಃ—
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಶಂಸತೇ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವವನೂ | ಸ್ತುವತೇ—
ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗಾಗಿ | ಪಜ್ರಃ—ವೇಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಧಾಯಿ—ಓಡಿ
ಬರುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನೂ | ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ—ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳ | ದೇವಾಃ—ಸಕಲ
ದೇವತೆಗಳೂ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅವಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನರೂ, ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರೂ, ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವರೂ, ರುದ್ರಪುತ್ರರೂ ಆದ
ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಇರುವವನೂ, ವೃತ್ತ್ರಹನನ ಸಾಧನವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರೆಬಂದಾಗ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಪಾಠಕನೂ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಕನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನ ಸಹಾಯಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ಓಡಿಬರುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನೂ, ಇತರ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

The Rudras, the showering clouds, and (Indra) who rejoices with us in the battle-challenge which brings Vritra's destruction, and who comes in his might to the reciter and singer of his praises,—may these gods, with Indra at their head, protect us.

ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯುಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತ್ತಾ ಮಂದಂತಿತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಪಂ | ಪ್ರಾಗ್ನೈಶ್ಚಪ್ರ-
ಪರಿಥಾಪಯಾ ಗಾಯತ್ರಮೈಂದ್ರಂ | ಉತ್ತೇಶ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕಾ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉತ್ತಾ ಮಂದಂತು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥನು ಮುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀ
ಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉತ್ತಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೪ ||
ಅಪ್ಸಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೪, ೪೫ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕುಂಖ್ಯೇ—೧೨	
	ಮುಖಿ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ಕಿ	
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ	
	ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ್ತಾ ಮಂದಂತು ಸ್ತೋಮಾಃ ಕೃಣುಷ್ವ ರಾಧೋ ಅದ್ರಿವಃ |

ಅವ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ ಜಹಿ || ೧ ||

ಃ ಸಂಹಿತಾಃ ||

ಉತ್ | ತ್ತಾ | ಮಂ | ದಂ | ತು | ಸ್ತೋ | ಮಾಃ | ಕೃ | ಣು | ಷ್ವ | ರಾ | ಧೋ | ಅ | ದ್ರಿ | ವಃ |

ಅ | ವ | ಬ್ರ | ಹ್ಮ | ದ್ವಿ | ಷಃ | ಜ | ಹಿ || ೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋಮಾಃ ಸ್ತುತಯ ಉದುತ್ಕೃತ್ಯಷ್ಟಂ ಮಂದಂತು | ಮಾದಯಂತು |
ಕೃಣುಷ್ವ ಕುರು ರಾಧೋಽನ್ನಂ ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ | ಕಿಂಚಿ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷ್ಪ್ರಾಣವ ಜಹಿ ||

! ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥ !

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ತೋಮಾಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಉತ್—ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ
ವಾಗಿ | ಮಂದಂತು—ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ರಾಧಃ—
ನಮಗಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು | ಕೃಣುಷ್ವ—ನಿರ್ಮಿಸು | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು | ಅವ ಜಹಿ—
ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

! ಛಾಂದಸ್ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿ
ಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

May our praises exhilarate you ; thunderer, make food for us, destroy
the haters of the Brahmans.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಪದಾ ಪಣೇರಾಧಸೋ ನಿ ಬಾಧಸ್ವ ಮಹಾ ಅಸಿ |

ನಹಿ ತ್ವಾ ಕಶ್ಚನ ಪ್ರತಿ || ೨ ||

! ಪದವಾಕ್ಯ !

ಪದಾ | ಪಣೇನ್ | ಅರಾಧಸಃ | ನಿ | ಬಾಧಸ್ವ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ |

ನಹಿ | ತ್ವಾ | ಕಃ | ಚನ | ಪ್ರತಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಣೇಲ್ಲಾಬ್ಧಾನರಾಧಸೋ ಯಷ್ಟವ್ಯಧನರಹಿತಾನ್ ಕೇವಲಧನಾನ್ ಪದಾ ಪಾದೇನಾತಿಕ್ರಮ್ಯ
ನಿ ನಿತರಾಂ ಬಾಧಸ್ವ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ತವ ಕಶ್ಚನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ದೇವೋಽಸುರೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವಾ ಪ್ರತಿ
ಪ್ರತಿನಿಧಿಃ ಸದ್ಯಶೋ ನಹ್ಯಸ್ತಿ ಖಲು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪಣೀನ್—ಲುಬ್ಧರೂ | ಆರಾಧಸಃ—ಯಜ್ಞರಹಿತರೂ ಆದ ಪಣಿಗಳನ್ನು | ಪದಾ—ಪಾದದಿಂದ ತಳ್ಳಿ | ನಿ ಬಾಧಸ್ವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸು | ಮಹಾನ್ ಆಸಿ—ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ ಪ್ರತಿ—ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವವನು | ಕಶ್ಚ ನ—ಯಾರೂ ಸಹ | ನಹಿ—ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞರಹಿತರೂ, ಲುಬ್ಧರೂ ಆದ ಪಣಿಗಳನ್ನು ಪಾದದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸು. ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Crush with your foot the Panis who offer no oblations; you are mighty; there is none like you.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತ್ವಮಿತಿಷೇ ಸುತಾನಾಮಿಂದ್ರ ತ್ವಮಸುತಾನಾಂ ।

ತ್ವಂ ರಾಜಾ ಜನಾನಾಂ ॥ ೩ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತ್ವಂ | ಈತಿಷೇ | ಸುತಾನಾಂ | ಇಂದ್ರ | ತ್ವಂ | ಅಸುತಾನಾಂ |

ತ್ವಂ | ರಾಜಾ | ಜನಾನಾಂ ॥ ೩ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸುತಾನಾಮುಚಿತಾನಾಂ ಸೋಮಾನಾಮಿತಿಷೇ | ಈಶ್ವರೋ ಭವಸಿ | ತಥಾ ತ್ವಮಸುತಾನಾಂ ವಲ್ಲಾಕಾರೇ ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ ಚೇತಿಷೇ | ತ್ವಂ ಜನಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಾಜಾ ಭವಸಿ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳಿಗೆ | ಈತಿಷೇ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ಅಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂದಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಜನಾನಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆಲ್ಲ (ದೇವಮಾನವಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ) | ರಾಜಾ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹಿಂದಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸಕಲ ದೇವಮಾನವಾದಿ ಜನರಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು.

English Translation.

You, Indra, are the lord of the Soma effused or not effused, you are the king of all men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏ॒ಹಿ॑ ಪ್ರೇ॒ಹಿ॒ ಕ್ಷಯೋ॑ ದಿ॒ವ್ಯಾ॒ಽ ಅ॒ಘೋಷ॑ಞ್ಚು॒ರ್ಷಣೇ॒ನಾಂ॑ |
ಉ॒ಭೇ॑ ಪೃ॒ಣಾಸಿ॒ ರೋದ॑ಸೀ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಇ॒ಹಿ॑ | ಪ್ರ | ಇ॒ಹಿ॑ | ಕ್ಷಯೋ॑ | ದಿ॒ವಿ | ಅ॒ಘೋಷ॑ಞ್ | ಚ॒ರ್ಷಣೇ॒ನಾಂ॑ |
ಆ | ಉ॒ಭೇ॑ ಇತಿ॑ | ಪೃ॒ಣಾಸಿ॒ | ರೋದ॑ಸೀ ಇತಿ॑ || ೪ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಏಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ತಥಾ ಪ್ರೇಹಿ | ಪ್ರಗಚ್ಛ | ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕಾತ್ | ಕಿಂ | ಕ್ಷಯೋ ನಿವಾಸಂ | ಕಿಂ ಕುರ್ವನ್ | ಅಘೋಷಞ್ಚುಬ್ಧಂ ಕುರ್ವನ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾ-
ಣಾಮರ್ಥಾಯ | ಅಥವಾ | ಹವಿಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರೇಹಿ | ಸುಖೇನ ಗಚ್ಛ | ದಿವಮಾಘೋಷನ್
ಯಜಮಾನಂ ಸ್ತುವನ್ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಾ ಪೃಣಾಸಿ | ಅಪೂರಯಸಿ ಕೇವಸಾ
ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಾ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ಅಘೋಷಞ್—
ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಿಂದ | ಕ್ಷಯೇ—ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ | ಪ್ರೇಹಿ—ಆತಿಶಯ
ವಾಗಿ ಬಾ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಆ ಪೃಣಾಸಿ—ನೀನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ದ್ಯುಲೋಕದಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿವಾಸ
ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ. ನೀನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Come hither, come forth from heaven to our dwelling, shouting for the sake of men ; you fill both heaven and earth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೈಂ ಚಿತ್ಪರ್ವತಂ ಗಿರಿಂ ಶತವಂತಂ ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ವಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ರುರೋಜಿಥ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೈಂ | ಚಿತ್ | ಪರ್ವತಂ | ಗಿರಿಂ | ಶತವಂತಂ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ವಿ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ | ರುರೋಜಿಥ || ೫ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೈಂ ತೈಂ ಚಿತ್ತಂ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಪರ್ವತಂ ಪರ್ವವಂತಂ ಗಿರಿಂ ಮೇಘಂ | ಉಭಯೋರ್ಮೇಘನಾಮತ್ಪಾದೇಕೋ ಯೋಗರೂಢೋ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ | ಶತವಂತಂ ಶತೋದಕವಂತಂ ತಥಾ ಸಹಸ್ರಿಣಮಪರಿಮಿತವೃಷ್ಟಿಂ ಮೇಘಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ರುರೋಜಿಥಾಃ ವಿ ರುರೋಜಿಥ | ನಿರುಜ ವಜ್ರೇಣ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸ್ತೋತ್ರೈಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತೃಗಳಾಗಿ | ತೈಂ ಚಿತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ | ಪರ್ವತಂ—ಗಿಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ | ಶತವಂತಂ—ಶತಪರಿಮಾಣವಾದ ಉದಕವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ—ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ | ಗಿರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ವಿ ರುರೋಜಿಥ—ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಸೀಳಿಹಾಕು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತೃಗಳಿಗೋಷ್ಠವಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ, ಗಿಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ, (ಗುಂವು ಗುಂಪಾಗಿರುವುದೂ) ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೃಷ್ಟ್ಯುದಕವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಮೇಘವನ್ನು ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಸೀಳಿಹಾಕು.

English Translation.

Burst, for your worshippers, the gnarled cloud with its hundreds and thousands of showers.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಯಮು ತ್ವಾ ದಿವಾ ಸುತೇ ವಯಂ ನಕ್ತಂ ಹವಾಮಹೇ ।

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮಮಾ ಪೃಣ ॥ ೬ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ವಯಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ದಿವಾ | ಸುತೇ | ವಯಂ | ನಕ್ತಂ | ಹವಾಮಹೇ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಕಾಮಂ | ಅ | ಪೃಣ ॥ ೬ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ದಿವಾಹನಿ ಸುತೇ ಸೋಮೇಭಿಸುತೇ ಹವಾಮಹೇ । ಅಹ್ಮಯಾಮಃ । ತಥಾ ವಯಂ ನಕ್ತಂ ಹವಾಮಹೇ । ಅಹೂತ ಆಗತ್ಸ್ಮಾಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮಮಾ ಪೃಣ । ಆಪೂರಯ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ದಿವಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಕಾಮಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು | ಅ ಪೃಣ—ತುಂಬಿಸು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಪಡಿಸು.

English Translation.

We invoke you when the Soma is effused by day, we invoke you by night ; fulfil our desire.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಕ್ಷ್ವಂ ಸ್ಯ ನೃಷಭೋ ಯುವಾ ತುವಿಗ್ರೀವೋ ಅನಾನತಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕಸ್ತಂ ಸಪರ್ಯತಿ ॥ ೭ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಕೃ | ಸ್ಯಃ | ವೃಷಭಃ | ಯುವಾ | ತು ವಿಗ್ರೀವಃ | ಅನಾನತಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಕಃ | ತಂ | ಸಪರ್ಯತಿ || ೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸ್ಯ ಸ ವೃಷಭೋ ವರ್ಷಿಕಾ ಯುವಾ ನಿತ್ಯತರುಣಸ್ತು ವಿಗ್ರೀವೋ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕಂಧರೋಽನಾನತಃ
ಕದಾಚಿದಪ್ಯನವನತ ಇಂದ್ರಃ ಕ್ವ ಕುತ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ಕೋ ಜಾನಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ತೋತಾ
ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಪರ್ಯತಿ | ಪೂಜಯತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ।

ಸ್ಯಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ವೃಷಭಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ತು ವಿಗ್ರೀವಃ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕತ್ತುಳ್ಳವನೂ | ಅನಾನತಃ—ಯಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗಿ ಸದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು | ಕೃ--ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ |
ಕಃ ಬ್ರಹ್ಮಾ—ಯಾವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು | ತಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಪರ್ಯತಿ—ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ?

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ, ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕತ್ತುಳ್ಳವನೂ, ಯಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗಿ ಸ
ದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಯಾವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ?

English Translation.

Where is that ever-youthful showerer, strong-necked and bowing to
fne? what hymner worships you?

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿತ್ಸವನಂ ವೃಷಾ ಜುಜುಷ್ಠಾ ಅವ ಗಚ್ಛತಿ |
ಇಂದ್ರಂ ಕ ಉ ಸ್ವಿದಾ ಚಕೇ || ೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಕಸ್ಯ | ಸ್ವಿತ್ | ಸವನಂ | ವೃಷಾ | ಜುಜುಷ್ಠಾನ್ | ಅವ | ಗಚ್ಛತಿ |
ಇಂದ್ರಂ | ಕಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ವಿತ್ | ಅ | ಚಕೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿತನನಂ | ಸ್ವಿದಿತಿ ವಿಚಿರಿತ್ಯಾಯಾಂ | ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತೇಂದ್ರೋ ಜುಜುಷ್ಪಾನ್
ಪ್ರೀಯಮಾಣೋಽವ ಗಚ್ಛತಿ | ಕ ಉ ಕೋ ವಾ ಯಜಮಾನ ಇಂದ್ರಮಾ ಚಿಕೇ | ಜಾನಾತಿ
ಸ್ತೋತುಂ | ಸ್ವಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸವನಂ—
ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಜುಷ್ಪಾನ್—ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ | ಅವ ಗಚ್ಛತಿ—ಸಮೀಪಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ | ಕ ಉ
ಸ್ವಿತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ತಾನೇ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಆ ಚಿಕೇ—ಸ್ತುತಿಸಲು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ? ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ತಾನೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ?

English Translation.

To whose offering does the showerer come down pleased? who can
praise Indra?

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಕಂ ತೇ ದಾನಾ ಅಸಕ್ಷತ ವೃತ್ರಹನ್ಯಂ ಸುವೀರ್ಯಾ |

ಉಕ್ಥೇ ಕ ಉ ಸ್ವಿದಂತಮಃ || ೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಕಂ | ತೇ | ದಾನಾಃ | ಅಸಕ್ಷತ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಕಂ | ಸುವೀರ್ಯಾ |

ಉಕ್ಥೇ | ಕಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ವಿತ್ | ಅಂತಮಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ತ್ವಾಂ ದಾನಾ ಯಜಮಾನೈರ್ಧತ್ತಾ ಅಸಕ್ಷತ | ಸೇವಂತೇ | ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಸ್ಯ
ಹಂತರಿಂದ್ರ ಕಂ ಕೀದ್ರ್ಯಶಂ ತ್ವಾಮುಕ್ಥೇ ಶಸ್ತ್ರೇ ಸುವೀರ್ಯಾ ಶೋಭನವೀರ್ಯಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯಸಕ್ಷತ |
ಕ ಉ ಸ್ವಿದಂತಮೋ ವಾಂತಿಕತಮೋ ಭವತಿ ಯುದ್ಧೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ದಾನಾಃ—ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿರಾದಿ ದಾನಗಳು | ಕಂ—ಯಾವ ವಿಧವಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆಸಕ್ಷತ—ಸೇವಿಸುತ್ತವೆ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುವೀರ್ಯಾ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಉಕ್ಥೇ—ಶಸ್ತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಕಂ—ಯಾವ ರೂಪದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಬಲ್ಲವು | ಕ ಉ ಸ್ವೀತ್—ಯಾರು ತಾನೇ | ಅಂತಮಃ—ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರಬಲ್ಲನು ?

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿರಾದಿದಾನಗಳು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತವೆ? ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಬಲ್ಲವು? ಯಾರುತಾನೆ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರಬಲ್ಲನು ?

English Translation.

In what character, O slayer of Vritra, do the sacrificial offerings honour you, or the brave praises in the hymn? Who is nearest (in time of battle) ?

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನೇ ಸೋಮಃ ಪೂರುಷು ಸೂಯತೇ |

ತಸ್ಯೇಹಿ ಪ್ರ ದ್ರವಾ ಪಿಬ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ತೇ | ಮಾನುಷೇ | ಜನೇ | ಸೋಮಃ | ಪೂರುಷು | ಸೂಯತೇ |

ತಸ್ಯೇ | ಹಿ | ಪ್ರ | ದ್ರವ | ಪಿಬ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ದ್ವಿತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಹೋತುಃ ಶಸ್ತ್ರೇಯಂ ತೇ ಮಾನುಷ ಇತಿ ತ್ವಚೋನುರೂಪಃ | ಸೂಕ್ತಿಕಂ ಚ | ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನ ಉದ್ಭೇದಭಿ | ಅ. ೩-೪ | ಇತಿ ||

ಅಯಂ ಸೋಮಸ್ತೇ ತ್ವದರ್ಥಂ ತವ ಸ್ವಭೂತೋ ನಾ ಪೂರುಷು ಮನುಷ್ಯೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಮಾನುಷೇ ಜನೇ ಮಯಿ ಸೂಯತೇ | ಅಥವಾ ಪೂರುನಾಮಸು ರಾಜಸು ಸೂಯತೇ | ತಸ್ಯ | ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತನೇಹಿ | ಆಗಚ್ಛಿ | ಆಗತ್ಯ ಚ ಪ್ರ ದ್ರವ ಗ್ರಹಸಮಾಪಂ | ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಪಿಬ ತಂ ಸೋಮಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಆಯಂ ಸೋಮೇ—ಈ ಸೋಮರಸವು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಪೂರುಷು—
ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಇರುವ | ಮಾನುಷೇ ಜನೇ—ಯಜಮಾನನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ | ಸೂಯತೇ—ಹಿಂಡಲ್ಪಡು
ತ್ತದೆ | ತಸ್ಯ—ಆದಕೃಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಪ್ರ ದ್ರವ—ಓಡಿ ಬಾ | ಪಿಬ—ಆದನ್ನು
ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಸೋಮರಸವು ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಯಜಮಾನನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ
(ನನ್ನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ) ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದಕೃಭಿಮುಖವಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು ಆದನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

For you is this Soma effused among men by me of mortal race ; draw
near, hasten, drink it.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಎರಡನೆಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ
ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಮುಕ್ತಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋಕ
ಸೂತ್ರದ—ಆಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನ ಉದ್ಭೇದಭಿ ಎಂಚ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ತೇ ಶರ್ಯಣಾವತಿ ಸುಷೋಮಾಯಾನುಧಿ ಪ್ರಿಯಃ |

ಆರ್ಜೀಕೀಯೇ ಮದಿಂತಮಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ತೇ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ | ಸುಷೋಮಾಯಾಂ | ಅಧಿ | ಪ್ರಿಯಃ |

ಆರ್ಜೀಕೀಯೇ | ಮದಿನ್ತಮಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಯಮಸ್ಮಾಭಿರಭಿಷುತಃ ಸೋಮಸ್ತೇ ತ್ವಾಂ ಮದಿಂತಮೋ ಮಾದಯಿತ್ಯತಮಃ | ಅಯಮು-
ಧಿಶ್ರಿತ ಆಶ್ರಿತಃ | ಕುತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಜಘನಾರ್ಥಧವೇ
ಶರತ್ಯಣೋಪೇತೇ ಸರಸಿ | ತತ್ಸರಃ ಕುತ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಸುಷೋಮಾಯಾನೋಮೇತನ್ನಾಮಿ-

ಕಾಯಾಂ ನದ್ಯಾಂ | ಸಾ ಚ ಕುತ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಅರ್ಜೀಕೀಯೇ ಏತೆನ್ನಾಮಕೇ ದೇಶೇ | ಏವಮುಕ್ತಸ್ಯಕಾರೇಣಾತ್ಯಂತದೂರದೇಶೇ ವರ್ತತೇ ಯಃ ಸೋಮಃ ಸ ಏನಾಯಂ | ಅಭಿಷುತಂ ಪಿಬೇತ್ಯುತ್ರರಕ್ತಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ | ಪ್ರಿಯಃ—ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ | ಮದಿಂತಮಃ—ಅತಿಶಯನಾಗಿ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಸೋಮರಸವು | ಅರ್ಜೀಕೀಯೇ—ಅರ್ಜೀಕ ದೇಶ ದಲ್ಲಿರುವ | ಸುಷೋಮಾಯಾಂ—ಸುಷೋಮಾನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ—ಶರ್ಯಣಾವತ್ತೆಂಬ ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿ | ಅಥಿ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಅತಿಶಯನಾಗಿ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ ಈ ಸೋಮರಸವು ಅರ್ಜೀಕದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸುಷೋಮಾನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಶರ್ಯಣಾವತ್ತೆಂಬ ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

English Translation.

This is your beloved most exhilarating Soma which grows in the Sharyanavat lake by the Sushoma river in the Arjikiya country.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತನುದ್ಯ ರಾಧಸೇ ಮಹೇ ಚಾರುಂ ಮದಾಯ ಘೃಷ್ವಯೇ |

ಏಹೀವಿಂದ್ರ ದ್ರವಾ ಪಿಬ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಅದ್ಯ | ರಾಧಸೇ | ಮಹೇ | ಚಾರುಂ | ಮದಾಯ | ಘೃಷ್ವಯೇ |

ಅ | ಇಹಿ | ಈಂ | ಇಂದ್ರ | ದ್ರವ | ಪಿಬ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೈ ಉಪವರ್ಣಿತಂ ಚಾರುಂ ಚರಣಶೀಲಂ ಸೋಮಂ ಮಹೇ ಮಹತೇ ರಾಧಸೇ ಸ್ಯಾಕಂ ಧನಾಯ ತವ ಘೃಷ್ವಯೇ ಶಕ್ರೋಣಾಂ ಘರ್ಷಣಶೀಲಾಯ ಮದಾಯ ಪಿಬ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತದರ್ಥಂ ದ್ರವ | ಗಚ್ಛ ಶೀಘ್ರಂ ಸೋಮಪಾತ್ರಂ ಪ್ರತಿ | ತದರ್ಥವಿಗಮಿದಾನೀಮೇಹಿ | ಆಗಚ್ಛಿ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತಂ—ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ | ಚಾರುಂ—ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು | ಧೃಷ್ಟಯೇ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ | ಮದಾಯೇ—ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸೇ—ನಮ್ಮ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು | ಅದ್ಯ—ಈಗ | ದ್ರವ—ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಾ | ಈಂ—ಈ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು, ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪಾನಮಾಡು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಾ. ಈ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Come to day, Indra, hasten, drink this grateful Soma for our great wealth, and for your own foe-crushing exultation.

~*~*~*~

ಆರವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಗಿತಿ ದ್ವಾದಶಚರ್ಚಂ ಪಷ್ಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಠಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಗಾಯತ್ರಮೈಂದ್ರಂ |
ಯದಿಂದ್ರೇತ್ಯನುಕ್ರಾಂತಂ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಗ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಠನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯದಿಂದ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೫ ||

ಅವ್ಯಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೬, ೪೭ ||

! ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯಂ—೧೨ !

! ಋಷಿಃ—ಪ್ರಗಾಠಃ ಕಾಂಡ್ವಿ !

! ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

! ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ !

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಗಪಾಗುದ್ಭ್ಯುಗ್ವಾ ಹೂಯಸೇ ನೈಭಿಃ |

ಆ ಯಾಹಿ ತೂಯನಾಶುಭಿಃ || ೧ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರಾಗ್ | ಅಪಾಕ್ | ಉದಕ್ | ನೈಕ್ | ನಾ | ಹೂಯಸೇ | ನೈಭಿಃ |

ಆ | ಯಾಹಿ | ತೂಯಂ | ಅಶುಭಿಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೈಭಿಃ ಕರ್ಮನೇತ್ಯಭಿರಸ್ಮದೀಯೈರಧ್ವರ್ಯಾರ್ಷಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಾಗ್ವಾಪಾಗುದ್ಭ್ಯುಗ್ವಾ ನೈಭಿಃ ಯತಃ ಕುತಶ್ಚಿದ್ಭೂಯಸೇತಸ್ತೂಯಂ ತೋಣಮಾಶುಭಿರಾಶುಗಾಮಿಭಿರಶ್ವೈರಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೈಭಿಃ—ಕರ್ಮನೇತ್ಯುಗಳಾದ ನಮ್ಮಿಂದ | ಪ್ರಾಗ್—ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ಅಪಾಕ್—ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ಉದಕ್—ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ನೈಭಿಃ—ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ಯತ್ ಹೂಯಸೇ—ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ | ತೂಯಂ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಅಶುಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕರ್ಮನೇತ್ಯುಗಳಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಾಗಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು

English Translation.

Whether you are invoked by us, the leaders of rites, from the east; the west, the north, or the south, come hither quickly with your rapid steeds.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾ ಪ್ರಸ್ರವಣೇ ದಿವೋ ಮಾದಯಾಸೇ ಸ್ವರ್ಣರೇ |

ಯದ್ವಾ ಸಮುದ್ರೇ ಅಂಧಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ನಾ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇ | ದಿವಃ | ಮಾದಯಾಸೇ | ಸ್ವರ್ಗನರೇ |

ಯತ್ | ನಾ | ಸಮುದ್ರೇ | ಅಂಧಸಃ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯದ್ವಾಥವಾ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಽಮೃತನಿಷ್ಯಂದನಸ್ಥಾನೇ ಮಾದಯಾಸೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ಯದ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗರೇ ಸ್ವರ್ಗನಯನೇ ವಾ ಭೂಲೋಕೇಽನ್ಯಸ್ಯ ಯಾಗದೇಶೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ಯದ್ವಾಂಧಸಃ | ಅಂಧೋಽನ್ಯಂ | ತೇನ ತತ್ಕಾರಣಮುದಕಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ಸಮುದ್ರೇ ಸಮುದನಾಸಾದಾನಭೂತೇಽಂತರಿಕ್ಷೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ತತ್ರ ತತ್ರ ವರ್ತಮಾನಮಪಿ ಹುವ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯದ್ವಾ—ಒಂದು ವೇಳೆ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇ—ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಮಾದಯಾಸೇ—ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ಸ್ವರ್ಗರೇ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಬೇರೆ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯದ್ವಾ—ಅಥವಾ | ಅಂಧಸಃ—ಉದಕಕ್ಕೆ | ಸಮುದ್ರೇ—ಆಶ್ರಯಸಾಧನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ (ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಕರಿಯುತ್ತೇವೆ).

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂದ್ರನು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಉದಕಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಕರಿಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Whether you rejoice in the ambrosia-fountain of heaven, or in some other heaven-ward-leading sacrifice (on earth). or in the ocean-like firmament of the waters ;

|| ಸಂಹಿತಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ಮಹಾಮುರುಂ ಹುವೇ ಗಾಮಿವ ಭೋಜಸೇ |

ಇಂದ್ರ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಆ | ತ್ವಾ | ಗೀರ್ವಿಭಿಃ | ಮಹಾಂ | ಉರುಂ | ಕುವೇ | ಗಾಂಇವ | ಭೋಜಸೇ |
ಇಂದ್ರ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಗೀರ್ವಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹುವೇ | ಆಹ್ವಯಾಮಿ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಮಹಾಂ
ಮಹಾಂತಮುರುಂ ಪ್ರಭೂತಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ | ಹ್ಯಾನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ |
ಭೋಜಸೇ ಭೋಗಾಯ ಗಾಮಿವ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಭೋಜಸೇ—ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು | ಗಾಂ ಇವ—ಗೋವನ್ನು ಕರಿಯು
ವಂತೆ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಮಹಾಂ—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ಉರುಂ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೀರ್ವಿಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳ ಪೂರ್ವಕ | ಆ ಕುವೇ—
ಕರಿಯುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಗೋವನ್ನು ಕರಿಯುವಂತೆ ಸೋಮರಸದ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನೂ,
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳ ಪೂರ್ವಕ ಕರಿಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, by my praises I invoke you, great and strong one, to drink the
Soma. as a bull to eat (his fodder).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಆ ತ ಇಂದ್ರ ಮಹಿಮಾನ್ಯಂ ಹರಯೋ ದೇವ ತೇ ಮಹಃ |
ರಥೇ ವಹಂತು ಬಿಭ್ರತಃ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಆ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಮಹಿಮಾನ್ಯಂ | ಹರಯಃ | ದೇವ | ತೇ | ಮಹಃ |
ರಥೇ | ವಹಂತು | ಬಿಭ್ರತಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಮಹಿಮಾನಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ರಥೇ ಬಿಭ್ರತೋ ಧಾರಯಂತೋ ಹರಯೋಽಶ್ವಾ ಆ ವಹಂತು | ತಥಾ ಹೇ ದೇವ ತೇ ಮಹಸ್ತೇಜೋ ರಥೇ ಬಿಭ್ರತೋಽಶ್ವಾ ಆ ವಹಂತು | ಅತ್ರ ಮಹಿಮ್ನೋ ಮಹಸಶ್ಚ ಪೃಥಗಾವಹನಾಸಂಭವಾತ್ಪ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಿಶಿಷ್ಟಂ ವಹಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾ ಮಹಿಮಾನಂ ಬಿಭ್ರತಸ್ತೇ ತ್ವಾಂ ರಥೇ ವಹಂತು ಮಹೋ ಬಿಭ್ರತಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ವಹಂತಿತಿ ಯೋಜ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ರಥೇ—ರಥದಲ್ಲಿ | ಬಿಭ್ರತೇ—ಧರಿಸಿಕೊಂಡು | ಹರಯೇ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು | ಆ ವಹಂತು—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಲಿ | ದೇವ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ ಮಹಃ—ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಸಹ ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಲಿ. ಅಥವಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Let your steeds, Indra, bearing you in your chariot, bring hither your might, (may they bring hither) your splendour, O divine one.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಗೃಣೇಷ ಉ ಸ್ತುಷೇ ಮಹಾ ಉಗ್ರ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಏಹಿ ನಃ ಸುತಂ ಪಿಬ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಗೃಣೇಷೇ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ತುಷೇ | ಮಹಾನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಅ | ಇಹಿ | ನಃ | ಸುತಂ | ಪಿಬ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಗೃಣೇಷೇ | ಉಚ್ಯೇಷೇ | ಇದಂ ದೇಹೀದಂ ಕುರ್ವಿತಿ | ತಥಾ ಸ್ತುಷ ಉ | ಸ್ತುಯೇಷೇ ಚ | ಉ ಇತಿ ಚಾರ್ಥೇ | ಕೀದೃಶಸ್ತ್ವಂ | ಮಹಾನ್ ಗುಣೈಃ ಪ್ರವೃದ್ಧ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲ ಈಶಾನಕೃದೈಶ್ಚರ್ಯಕರ್ತಾ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಮೇಹಿ | ಅಗಚ್ಯ | ಅಗತ್ಯ ಚ ನಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹಾನ್—ಮಹದ್ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಈಶಾನಕೃತ್—ಐಶ್ವರ್ಯದಾತ್ಮವೂ ಆದ ನೀನು | ಗೃಣೇಷೇ—ತತ್ತ್ವತ್ಯಾಯಗಳಿಂದ | ವರ್ಣಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ | ಸ್ತುಷೇ ಉ—ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ ಆಗುತ್ತೀಯೆ | ಏಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹದ್ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನೀನು ತತ್ತ್ವತ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ ಆಗುತ್ತೀಯೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, you are invoked, you are praised, the great, the strong, the wielder of sovereignty ; come hither and drink our libation.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಸುತಾವಂತಸ್ತಾ ವಯಂ ಪ್ರಯಸ್ವಂತೋ ಹನಾಮುಹೇ |

ಇದಂ ನೋ ಬರ್ಹಿರಾಸದೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸುತವಂತಃ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಪ್ರಯಸ್ವಂತಃ | ಹನಾಮುಹೇ |

ಇದಂ | ನಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಸದೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತಾವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮವಂತಃ ಪ್ರಯಸ್ವಂತಶ್ಚ ರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವಂತಶ್ಚ ವಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಹನಾಮುಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಇದಂ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಬರ್ಹಿಬರ್ಹಿಷಿಯಷ್ಟೇ ಬರ್ಹಿಷಿ ನಾಸದೇ ಅಸಾದನಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವರೂ | ಪ್ರಯಸ್ವಂತಃ—ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ | ಇದಂ ಬರ್ಹಿಃ—ಈ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಅ ಸದೇ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು | ಹನಾಮುಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವನೂ, ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ನಾವು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ಈ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Bearing the effused Soma and the sacrificial food, we invoke you, Indra, to sit on our sacred grass.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ಶಶ್ವತಾಮಸೀಂದ್ರ ಸಾಧಾರಣಸ್ತ್ವಂ ।
ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ॥ ೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯತ್ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ಶಶ್ವತಾಂ | ಅಸಿ | ಇಂದ್ರ | ಸಾಧಾರಣಃ | ತ್ವಂ |
ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹವಾಮಹೇ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಲು ಶಶ್ವತಾಂ ಬಹೂನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಾಧಾರಣೋಽಸಿ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಹೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತಂ ತಾದೃಶಂ ಸಾಧಾರಣಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ | ಇತರೇಭ್ಯಃ ಪೂರ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಶಶ್ವತಾಂ—ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಸಾಧಾರಣಃ—ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿಗಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ಆಗದ್ದೀಯೋ ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Because you are common to many worshippers, therefore, Indra, we invoke you.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ನರಃ |
ಜುಷಾಣ ಇಂದ್ರ ತತ್ಪಿಬ || ೮ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಇದಂ | ತೇ | ಸೋಮ್ಯಂ | ಮಧು | ಅಧುಕ್ಷನ್ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ನರಃ |
ಜುಷಾಣಃ | ಇಂದ್ರ | ತತ್ | ಪಿಬ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಾತಃಸವನ ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಮಿತಿ ಹೋತುಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧು ಮಿತ್ರಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅ. ೫-೫ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದರ್ಥಮಿದಂ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಸಂಬಂಧಿ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ಗ್ರಾವಭಿ-
ರಭಿಷವಸಾಧನೈರ್ನರೋಽಸ್ಮದೀಯಾ ಅಧ್ವರ್ಯಾದಯಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತನ್ನಧು ಜುಷಾಣಃ
ಪ್ರೀಯವಾಣಃ ಪಿಬ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ನರಃ—ನಮ್ಮ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ
ಮತ್ತಿಕ್ಕುಗಳು | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಸಂಬಂಧಿಯಾದುದೂ | ಇದಂ ಮಧು—ಮಧುರವಾದುದೂ ಆದ
ಈ ರಸವನ್ನು | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ | ಅಧುಕ್ಷನ್—ಹಿಂದಿದ್ದಾರೆ | ತತ್—ಈ ಮಧುರವಾದ
ರಸವನ್ನು | ಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಮತ್ತಿಕ್ಕುಗಳು ಸೋಮಸಂಬಂಧಿ
ಯಾದುದೂ, ಮಧುರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಧುರವಾದ
ರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

The priests have milked for you with their stones this nectar of the Soma; drink it, Indra, well pleased.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಹೋತೃವು ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ ನುಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧು ಮಿತ್ರಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾ ಅರ್ಯೋ ವಿಪಶ್ಚಿತೋತಿ ಖ್ಯಸ್ತಾಯಮಾ ಗಹಿ |
ಅಸ್ಮೇ ಧೇಹಿ ಶ್ರವೋ ಬೃಹತ್ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅರ್ಯಃ | ವಿಪಶ್ಚಿತಃ | ಅತಿ | ಖ್ಯಃ | ತಾಯಂ | ಆ | ಗಹಿ |
ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಧೇಹಿ | ಶ್ರವಃ | ಬೃಹತ್ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾಮಿಾ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾನ್ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ಸ್ತೋತೃನತಿ ಖ್ಯಃ | ಅತಿಕ್ರಮ್ಯ ಹಕ್ಯ | ತದರ್ಥಂ ತಾಯಂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾ ಗಹಿ | ಆಗತ್ಯ ಚಾಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ಬೃಹಚ್ಛ್ರವೋನ್ಮಂ ಯತೋ ನಾ ಧೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು | ವಿಶ್ವಾನ್—ಸಮಸ್ತರಾದ | ವಿಪಶ್ಚಿತಃ—ಸ್ತೋತೃಗಳನ್ನಾ | ಅತಿ ಖ್ಯಃ—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು | ತಾಯಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಬೃಹತ್—ಪ್ರಭೂತವಾದ | ಶ್ರವಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಧೇಹಿ—ಸ್ಥಾಪಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಸಮಸ್ತರಾದ ಸ್ತೋತೃಗಳನ್ನಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು (ಎಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ) ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು.

English Translation.

Do you, the lord, pass by all other worshippers and come quickly to us, and bestow on us abundant food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾತಾ ಮೇ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ರಾಜಾ ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ |
ಮಾ ದೇವಾ ಮುಘನಾ ರಿಷತ್ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾತಾ | ಮೇ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ | ರಾಜಾ | ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ |
ಮಾ | ದೇವಾಃ | ಮುಘನಾ | ರಿಷತ್ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ ಹಿರಣ್ಯವೀತಾನಾಂ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ಮೇ ದಾತಾ ಭವತು | ಹೇ
ದೇವಾಃ ಮುಘನೇಂದ್ರೋ ಮಾ ರಿಷತ್ | ರಿಷ್ಪೋ ಮಾ ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ರಾಜಾ—ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನು | ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತವಾದ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು (ಅಥವಾ ಗೋವುಗಳನ್ನು) | ಮೇ—ನನಗೆ | ದಾತಾ—ದಾನ
ಮಾಡುವವನಾಗಲಿ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಮುಘನಾ—ಇಂದ್ರನು | ಮಾ ರಿಷತ್—
ಹಿಂಸಿತನಾಗದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು, ಅಥವಾ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ದಾನಮಾಡುವವನಾಗಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಇಂದ್ರನು ಹಿಂಸಿತನಾಗದಿರಲಿ.

English Translation.

May (Indra) the king give me cows adorned with gold ; O gods, let not
Maghavan be harmed.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಹಸ್ರೇ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಮಧಿ ಶ್ಚಂದ್ರಂ ಬೃಹತ್ಪುಥು |
ಶುಕ್ರಂ ಹಿರಣ್ಯಮಾ ದದೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಹಸ್ರೇ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ | ಅಧಿ | ಚಂದ್ರಂ | ಬೃಹತ್ | ಪೃಥು |
ಶುಕ್ರಂ | ಹಿರಣ್ಯಂ | ಆ | ದದೇ || ೧೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಅಹಂ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರೇಽಧ್ಯುಪರಿ ಧಾರಿತಂ ಬೃಹನ್ನಹತ್ಪೃಥು ವಿಸ್ತೃತಂ
ಚಂದ್ರವಾಹ್ಲಾದಕಂ ಶುಕ್ರಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಹಿರಣ್ಯವಾ ದದೇ | ಸ್ವೀಕರೋಮಿಾಂದ್ರೇಣಾನೀತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಹಸ್ರೇ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ಅಧಿ—ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದವೂ ಆದ
ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ಪೃಥು—ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ | ಚಂದ್ರಂ—
ಆಹ್ಲಾದಕರವೂ | ಶುಕ್ರಂ—ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ | ಹಿರಣ್ಯಂ—ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು | ಆ ದದೇ—
ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದವೂ, ಆದ ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಮಹತ್ತ್ವರೂಪ
ವುಳ್ಳವೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ, ಆಹ್ಲಾದಕರವೂ, ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Upon a thousand cows I obtain gold, abundant, delightful, wide-spread,
and pure.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ನಸಾತೋ ದುರ್ಗಹಸ್ಯ ಮೇ ಸಹಸ್ರೇಣ ಸುರಾಧಸಃ |
ಶ್ರವೋ ದೇವೇಷ್ಯಕ್ರತ || ೧೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ನಸಾತಃ | ದುರ್ಗಹಸ್ಯ | ಮೇ | ಸಹಸ್ರೇಣ | ಸುರಾಧಸಃ |
ಶ್ರವಃ | ದೇವೇಷು | ಅಕ್ರತ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಪಾತೋಽರಕ್ಷಿತಸ್ಯ ದುರ್ಗಹಸ್ಯ ದುಃಖಂ ಗಾಹಮಾನಸ್ಯ ಮೇ ಸಂಬಂಧಿನೋ ಜನಾಃ
ಸಹಸ್ರೇಣಾಪರಿಮಿತೇನೇಂದ್ರಧತ್ತೇನ ಗವಾದಿಧನೇನ ಸುರಾಧಸಃ ಸುಧನಾಃ ಸಂತೋ ದೇವೇಷು
ಪ್ರೀತೇಷು | ಇಂದ್ರೇ ಪ್ರೀತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರವೋಽನ್ನಂ ಯಶೋ ವಾಕ್ರತ | ಅಲಭಂತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತದಾರ್ಥ ||

ನಪಾತಃ—ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದವನೂ | ದುರ್ಗಹಸ್ಯ—ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನೂ ಆದ | ಮೇ—ನನ್ನ
ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರೀತರಾದಾಗ | ಸಹಸ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ
ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಧನದಿಂದ | ಸುರಾಧಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಾಗಿ | ಶ್ರವಃ—
ಅನ್ನವನ್ನೂ (ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ) | ಅಕ್ರತ—ಪಡೆದರು.

|| ಛಾಂದಾಭ ||

ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಬಿದ್ದವರೂ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರೂ ಆದ ನನ್ನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು
ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಧನದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ
ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆದರು.

English Translation.

Plunged as I am in sorrow, my children, by the favour of the gods,
obtain food, and are blessed with abundance in a thousand cattle.

ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ತರೋಧಿವ ಇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಂ ಸತ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರಸ್ಯ ಕಲೇರಾಷ್ಠಂ |
ಪ್ರಥಮಾತ್ಮತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ
ಪಂಚದಶೀ ಶ್ವನುಷ್ಪುಪ್ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತರೋಧಿಃ ಪಂಚೋನಾ ಕಲಿಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ
ಪ್ರಾಗಾಥಮಂತ್ಯಾನುಷ್ಪುಪಿತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಕೇ ಬಾರ್ಹತತ್ಪಚಾಶೀಶಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ
ಚ ಪಂಚವಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ತರೋಧಿವೋಃ ವಿದದ್ವಸುಮಿತ್ಯುತ್ವವಾಮುದ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ.
೫.೨.೪ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ವೋಮೇಽಚ್ಯಾವಾಕಶಸ್ತ್ರೇಯಂ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ |

ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತೀತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ | ಅ. ೫-೦೬ | ಇತಿ ||
ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನ್ಯಯಮೇವ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ತರೋಭಿವೋ
ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತಿ | ಅ. ೨-೪ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ತರೋಭಿವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈನು ಮಕ್ಕುಗಳಿರುವುವು. ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು ಮೊದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು ; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು ; ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಮಕ್ಕಾದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಮಕ್ಕು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಭಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತರೋಭಿಃ ಪಂಚೋನಾ ಕಲಿಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ಪ್ರಾಗಾಥಮಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮಕ್ಕನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿತ್ಯುಕ್ತವಾಮುದ್ಧರತಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ವೇಮ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಮತ್ತಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಮಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತೀತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಮಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೮, ೪೯, ೫೦ ||

| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಸಂಖ್ಯೆ—೧೫ |

| ಮುಖಃ—ಕಲಿಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ |

| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

| ಭಂದಃ—೧-೧೪. ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) |

೧೫. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿಂದ್ರಂ ಸಬಾಧ ಉತಯೇ |

ಬೃಹದ್ಗ್ನಾಯಂತಃ ಸುತಸೋಮೇ ಅಧ್ವರೇ ಹುವೇ ಭರಂ ನ ಕಾರಿಣಿ ||೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೆರೋಽಭಿಃ | ವಃ | ವಿದತ್ಸವಸುಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ವಬಾಧಃ | ಊತಯೇ |

ಬೃಹತ್ | ಗಾಯಂತಃ | ಸುತೇಸೋನೋ | ಅಧ್ವರೇ | ಹುವೇ | ಭರಂ | ನ | ಕಾರಿಣಂ || ೧ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ವೋ ಯೂಯಂ ತೆರೋಭಿರ್ವೇಗೈರಶ್ವೈರುಪೇತಂ ನೇಗೈರೇವ ವಾ ವಿದತ್ಸುಂ
ವೇದಯದ್ವಸುಂ ಧನಾವೇದಕಮಿಂದ್ರಂ ಸಬಾಧೋ ಬಾಧಾಸಹಿತಾ ಊತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಬೃಹತ್ಸಾಮ್ಯ-
ತತ್ಸಂಜ್ಞಂ ಗಾಯಂತಃ ಸಂತಃ ಪರಿಚರತೇತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಸುತಸೋನೋ ಸುತ-
ಸೋಮಕೇಽಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ಸೋಮಯಾಗೇ | ಅಹಂ ಚ ತಮಿಂದ್ರಂ ಹುವೇ | ಆಹ್ವಯಾಮಿ | ಕಮಿವ |
ಭರಂ ಭರ್ತಾರಂ ಕುಟುಂಬಪೋಷಕಂ ಕಾರಿಣಂ ಹಿತಕರಣತೀಲಂ ಯಥಾ ಸ್ವಹಿತಕರಣಾಯಾಹ್ವಯಂತಿ
ಪುತ್ರಾದಯಸ್ತದ್ವತ್ಪ್ರಾಭೂತಮಿಂದ್ರಂ ಹುವ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೆ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ) ವಃ—ನೀವು | ಸುತಸೋಮೇ—ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮಪೂರಿತವಾದ | ಅಧ್ವರೇ—
ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತೆರೋಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವೋವೇತನೂ | ವಿದತ್ಸುಂ—ಧನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು
ತಿಳಿದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಬಾಧಃ—ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಊತಯೇ—
ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ | ಬೃಹತ್—ಬೃಹತ್ಸಾಮವನ್ನು | ಗಾಯಂತಃ—ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಿರಿ |
ಭರಂ—ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭರಿಸುವವನೂ | ಕಾರಿಣಂ ನ—ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಪಿತೃವನ್ನು
ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಹುವೇ—ಪಿತೃರೂಪನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮಪೂರಿತವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವೋವೇತನೂ,
ಧನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಬೃಹತ್ಸಾಮವನ್ನು
ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭರಿಸುವವನೂ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ
ಆದ ಪಿತೃವನ್ನು ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ ಪಿತೃರೂಪನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Thronging together, (worship) for your protection Indra full of might
and the revealer of wealth ; (worship him), chanting the Brihat-Saman at his
sacrifice where the Soma is effused ; I invoke him as (men invoke) a beneficent
master of a household.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಯಂ ದುಧ್ರಾ ವರಂತೇ ನ ಸ್ಥಿರಾ ಮುರೋ ಮದೇ ಸುಶಿಪ್ರಮಂಧಸಃ |
ಯ ಅದೃತ್ಯ ಶಶಮಾನಾಯ ಸುಸ್ತತೇ ದಾತಾ ಜರಿತ್ರ ಉಕ್ಥಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಯಂ | ದುಧ್ರಾಃ | ವರಂತೇ | ನ | ಸ್ಥಿರಾಃ | ಮುರಃ | ಮದೇ | ಸುಶಿಪ್ರಂ | ಅಂಧಸಃ |
ಯಃ | ಅದೃತ್ಯ | ಶಶಮಾನಾಯ | ಸುಸ್ತತೇ | ದಾತಾ | ಜರಿತ್ರೇ | ಉಕ್ಥಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಂ ಸುಶಿಪ್ರಮಿಂದ್ರಂ ದುಧ್ರಾ ದುಧ್ರಾ ಅಸುರಾದಯೋ ನ ವರಂತೇ ನ ವಾರಯಂತಿ
ಸಂಗ್ರಾಮೇ | ತಥಾ ಸ್ಥಿರಾ ದೇವಾ ನ ವರಂತೇ | ಕಿಂಚಿ ಮುರೋ ಮರಣಸ್ವಭಾವಾ ಮನುಷ್ಯಾ ನ
ವರಂತೇ | ಅಂಧಸೋನ್ಮಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಮದಾಯ ಸೋಮಪಾನಜನಿತಂಯಾದೃತ್ಯ ಯಃ
ಶಶಮಾನಾಯ ಶಂಸಮಾನಾಯ ಸುಸ್ತತೇಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಜರಿತ್ರೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಚ ದಾತಾ ಧವತಿ |
ಕಿಂ | ಉಕ್ಥಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಧನಂ | ಸ ರೇಜಯತೀತ್ಯುಕ್ತರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಮದೇ—ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಸುಶಿಪ್ರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ | ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ದುಧ್ರಾಃ—ಅಪ್ರತಿಹತರಾದ ಅಸುರಾದಿಗಳೂ | ನ ವರಂತೇ—
ತಡೆಯಲಾರರೋ | ಸ್ಥಿರಾಃ—ಶಾಶ್ವತಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳೂ | ನ—ತಡೆಯಲಾರರೋ | ಮುರಃ—
ಮರಣಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹವನೂ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಅದೃತ್ಯ—
ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿ | ಶಶಮಾನಾಯ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವನೂ | ಸುಸ್ತತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ
ಆದ | ಜರಿತ್ರೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ | ಉಕ್ಥಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನಕ್ಕೆ | ದಾತಾ—ದಾತೃವಾಗುವನೋ
ಅಂತಹವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಗೋಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಅಪ್ರತಿಹತರಾದ
ಅಸುರಾದಿಗಳೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ, ಮರಣಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಮಾನವರಾಗಲಿ
ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹವನೂ ಮತ್ತು ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವನೂ, ಸೋಮವನ್ನು
ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನದ ದಾತೃವಾಗುವನೋ ಅಂತಹವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು
ಗೋಸ್ಥಾನಗಳು ಅಡಗಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಗೋಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, the handsome-jawed, whom, in the intoxication of the Soma, the fierce (demons) withstand not, nor the firm gods, nor mortal (men),—who confers glorious wealth on him who reverently praises him, offers the Soma, and sings hymns ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಶಕ್ರೋ ಮೃಕ್ಷೋ ಅಶ್ವೋ ಯೋ ನಾ ಕೀಜೋ ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
 ಸ ಊರ್ವಸ್ಯ ರೇಜಯತ್ಯಪಾವೃತಿಮಿಂದ್ರೋ ಗವ್ಯಸ್ಯ ವೃತ್ರಹಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಶಕ್ರಃ | ಮೃಕ್ಷಃ | ಅಶ್ವಃ | ಯಃ | ನಾ | ಕೀಜಃ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
 ಸಃ | ಊರ್ವಸ್ಯ | ರೇಜಯತಿ | ಅಪವೃತಿಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಗವ್ಯಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಂಘಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಶಕ್ರ ಇಂದ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ರೇಣಾಂ ಮೃಕ್ಷಃ ಶೋಧಕಃ ಪರಿಚರಣೇಯೋ ನಾ | ಯಶ್ಚಾಶ್ವಃ |
 ಅಶ್ವಕುಶಲೋಽಶ್ವಃ | ಅಥವಾಶ್ವ ಇತಿ ಸ್ವಾರ್ಥಿಕೋ ಯಶ್ | ಮೃಕ್ಷೋಽಶ್ವಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತೋಽಶ್ವ ಇವ
 ವರ್ತತೇ | ಯೋ ನಾ ಕೀಜಃ | ಕೀಜ ಇತ್ಯದ್ಭುತನಾಹ | ಕಿಮಸ್ಯ ಕಥಂ ಜಾತ ಇತಿ ವ..... |
 ಯಶ್ಚ ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಮಯಶರೀರಃ ಸ ಏವಮಾಶ್ವರ್ಯಭೂತ ಇಂದ್ರೋ ವೃತ್ರಹಾ ಗವ್ಯಸ್ಯ
 ಗೋಸಮೂಹಸ್ಯ | ಕೀದೃಶಸ್ಯ | ಊರ್ವಸ್ಯ ಬಹುಲಸ್ಯಾಪಾವೃತಿಮಪವರಣೇಯಂ ರೇಜಯತಿ |
 ಕಂಪಯತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಶಕ್ರಃ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಮೃಕ್ಷಃ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶುದ್ಧಕಾರಕ
 ನಾಗಿರುವನೋ | ಅಶ್ವಃ—ಯಾವನು ಅಶ್ವಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರನೋ | ಯೋ ನಾ—ಯಾರು | ಕೀಜಃ—
 ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರು
 ವನೋ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ | ಸ ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಊರ್ವಸ್ಯ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ |
 ಗವ್ಯಸ್ಯ—ಗೋಸಮೂಹಕ್ಕೆ | ಅಪಾವೃತಿಂ—ನಿರೋಧಕವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ರೇಜಯತಿ—ಕಂಪಿಸುವಂತೆ
 ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಅಶ್ವಪರೀಕ್ಷೆ ಯಲ್ಲಿ ಚತುರನೋ, ಯಾರು ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವನೋ ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗೋಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಿರೋಧಕವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, Shakra, who is the purifier (of his worshippers), and well-skilled in horses, who is wonderful and golden-bodied,—He, Indra, the slayer of Vritra, shakes the hiding-place of the numerous herd of cows.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ನಿಖಾತಂ ಚಿದ್ಯಃ ಪುರುಸಂಭೃತಂ ವಸುದಿದ್ವಪತಿ ದಾಶುಷೇ |

ವಜ್ರೀ ಸುಶಿಪ್ರೋ ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇತ್ಕರದಿಂದ್ರಃ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾ ವಶತ್ || ೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ನಿಖಾತಂ | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಪುರುಸಂಭೃತಂ | ವಸು | ಉತ್ | ಇತ್ | ವಶತಿ | ದಾಶುಷೇ |

ವಜ್ರೀ | ಸುಶಿಪ್ರಃ | ಹರ್ಯಶ್ಚ | ಇತ್ | ಕರತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಕೃತ್ವಾ | ಯಥಾ | ವಶತ್ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಿಖಾತಂ ಚಿದ್ಭಾವೌ ಖಾತ್ವಾ ಸ್ಥಾಪಿತಮಪಿ ಸಂಭೃತಂ ಸಂಗೃಹೀತಂ ಯಾಗದಾನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವೇದ್ಯಶಂ ಪುರು ಬಹು ವಸು ಧನಮುದಿದ್ವಪತಿ ಉದ್ವಪತ್ಯೇವ ದಾಶುಷೇ ಯಜಮಾನಾಯ | ಏವಂ ಯೋ ದೇವಃ ಕರೋತಿ ಸ ವಜ್ರೀ ಸುಶಿಪ್ರಃ ಸುಹನುರ್ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇದ್ಧರಿತವರ್ಣಾಶ್ಚಯುಕ್ತ ಇಂದ್ರ ಏವ ಕರೋತಿ | ಕೇನೋಪಾಧಿನಾ | ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಯಾಗೇನೋಪಾಧಿನಾ | ಯಥಾ ವಶತ್ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಾಮಯತೇ ತಥಾ ಸ ಏವ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕೃತ್ವಾ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಯಃ ವಶತ್—ಯಾರು ಸಂತ್ಯಸ್ತನಾಗುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ (ಅದಕ್ಕೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ). | ವಜ್ರೀ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ಸುಶಿಪ್ರಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇತ್—ಹತರವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ ಅದ ಅದೇ | ಇಂದ್ರಃ—

ಇಂದ್ರನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿರ್ದಾತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ನಿಖಾತಃ ಚಿತ್—ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಗೆದು | ಸೂಭೃತಂ—ಇತರರಿಂದ ತೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಪುರು ವಸು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ಉದಿವ್ವಪತಿ—ತಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ ಆದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂತ್ಯಪ್ತನಾಗುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಂತ್ಯಪ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇತರ ಧನಿಕರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಗೆದು ಹೂತಿದ್ದ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಸಿ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ತನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಂದು ಸುರಿಯುವನು.

English Translation

He who verily pours forth to the offerer the buried wealth accumulated by many, he, Indra, the thunderer, handsome-jawed, borne on bay steeds, does as he pleases, (when propitiated) with sacrifice.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯದ್ವಾವಂಠ ಪುರುಷ್ಪುತ ಪುರಾ ಚಿಚ್ಚೂರ ನೃಣಾಂ |

ವಯಂ ತತ್ತ ಇಂದ್ರ ಸಂ ಭರಾಮಸಿ ಯಜ್ಞಮುಕ್ಥಂ ತುರಂ ವಚಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವವಂಠ | ಪುರುಷ್ಪುತ | ಪುರಾ | ಚಿತ್ | ಶೂರ | ನೃಣಾಂ |

ವಯಂ | ತತ್ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಸಂ | ಭರಾಮಸಿ | ಯಜ್ಞಂ | ಉಕ್ಥಂ | ತುರಂ | ವಚಃ || ೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಪುರುಷ್ಪುತ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ತುತೇಂದ್ರ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತ ನೃಣಾಂ ನೇತ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ ಸಕಾಶಾತ್ ಪುರಾ | ಚಿದಿತ್ಯುಪಮಾರ್ಥೇ | ತಥೇದಾನೀಮಸಿ ಯದ್ವಾವಂಠ ಅಚೀಕಮುಠಾಃ ತದೇವ ವಯಂ ತುರಂ ತೂರ್ಣಂ ತೇ ತುಭ್ಯಮಿಂದ್ರ ಸಂ ಭರಾಮಸಿ | ಸಂಭರಾಮಃ | ಕಿಂ ತದಿತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಯಜ್ಞಂ ಯಾಗಯೋಗ್ಯಂ ಹವಿರುಕ್ಥಂ ಶಸ್ತ್ರಂ ವಚೋ ವಾಚ್ಯಂ | ತವ ಪ್ರಿಯತಮಃ ಹವಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಚಿ ಸಂಭರಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಷ್ವತ—ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೃಣಾಂ—ಹಿಂದಿನ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಿಂದ | ಪುರಾ ಚಿತ್—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ | ಯದ್ವವಂಥ—ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ತತ್ ಯಜ್ಞಂ—ಅದೇ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ (ಹವಿಸ್ಸನ್ನೂ) | ಉಕ್ಥಂ—ಅದೇ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ | ವಚಃ—ಅದೇ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನೂ | ವಯಂ—ನಾವು | ಕ್ಷುರಂ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ಸಂ ಭರಾಮಸಿ—ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಧಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದಿನ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಿಂದ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ, ಅದೇ ಯಜ್ಞಭಾಗದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನೂ, ಅದೇ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಅದೇ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸಹ ನಾವೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Hero, praised of many, what of old time you desired from your votaries, that, Indra, we hasten to bring to you,—oblation and recited praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಚಾ ಸೋಮೇಷು ಪುರುಹೂತ ವಜ್ರಿವೋ ಮದಾಯ ದ್ಯುಕ್ತ ಸೋಮಪಾಃ |
ತ್ವಮಿದ್ಧಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ ಕಾಮ್ಯಂ ವಸು ದೇಷ್ಯಃ ಸುನ್ವತೇ ಭುವಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಚಾ | ಸೋಮೇಷು | ಪುರುಹೂತ | ವಜ್ರಿವಃ | ಮದಾಯ | ದ್ಯುಕ್ತ | ಸೋಮಪಾಃ |
ತ್ವಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ | ಕಾಮ್ಯಂ | ವಸು | ದೇಷ್ಯಃ | ಸುನ್ವತೇ | ಭುವಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತ ಹೇ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ ದ್ಯುಕ್ತ ದ್ಯುಮನ್ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತಃ ತ್ವಂ ಸೋಮೇಷ್ಯಭಿಷುತೇಷು ಮದಾಯ ಸಚಾ ಸಪ ಭವೇತಿ ಶೇಷಃ | ತ್ವಮಿತ್ತಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ ಸ್ತೋತ್ರಕರ್ತ್ರೇ ಸುನ್ವತೇ ಚ ಕಾಮ್ಯಂ ಕಮನೀಯಃ ವಸು ಧನಂ ದೇಷ್ಯೋ ದಾತ್ಯತಮೋ ಭುವಃ | ಭವಸಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಪುರುಹೂತೆ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ದ್ಯುಕ್ಷ—
ಕಾಂತಿಯುತನೂ | ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮಪಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮೇಷು—
ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಸಜಾ—ನಮ್ಮೊಡಗೂಡಿರು |
ತ್ವಮಿತ್ ಹಿ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ | ಭ್ರಹ್ಮಕೃತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೂ | ಸುನ್ವತೇ—ಯಜಮಾನನಿಗೂ | ಕಾಮ್ಯಂ—
ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ದೇಷ್ಯಃ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವನಾಗಿ | ಭುವಃ—
ಆಗದ್ದೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ಕಾಂತಿಯುತನೂ, ಸೋಮಪಾನವನ್ನು
ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡ
ಗೂಡಿರು. ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೂ ಯಜಮಾನನಿಗೂ, ಸಹ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ
ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Bearer of the thunderbolt, be present at our libations for your
exhilaration; for you are an abundant giver of desirable wealth to him who
utters your praises and effuses the Soma.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋಪೀಪೇಮೇಹ ವಜ್ರಿಣಂ |

ತಸ್ಮಾ ಉ ಅದ್ಯ ಸಮನಾ ಸುತಂ ಭರಾ ನೂನಂ ಭೂಷತ ಶ್ರುತೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಏನಂ | ಇದಾ | ಹ್ಯಃ | ಅಪೀಪೇಮ | ಇಹ | ವಜ್ರಿಣಂ |

ತಸ್ಮಾ | ಉಂ | ಇತಿ | ಅದ್ಯ | ಸಮನಾ | ಸುತಂ | ಭರ | ಅ | ನೂನಂ | ಭೂಷತ | ಶ್ರುತೇ || ೨ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕತಸ್ಮೇ ವಯಮೇನಮಿತಿ ವೈಕಲ್ಪಿ-
ಕೋಽನುರೂಪಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋ ಯೋ ರಾಜಾ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |
ಅ. ೨.೪ | ಇತಿ ||

ವಯಂ ಯಜಮಾನಾ ಏನಮಿಂದ್ರಂ ವಜ್ರಿಣಮಿದೇದಾನೀಂ ಹ್ಯಶ್ವೇಹಾತ್ರಾಪೀಪೇಮ
ಆಪ್ಯಾಯಯಾಮ ಸೋಮೇನ | ತಸ್ಮಾ ಉ ತಸ್ಮಾ ಏವಾದ್ಯಾಶ್ರ ಸಮನಾ ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥಂ
ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಭರ ಹರತ ಹೇ ಅಧ್ಯರ್ಯಾದಯಃ | ನೂನಮಿದಾನೀಂ ಶ್ರುತೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ
ಶ್ರುತೇ ಸತ್ಯಾ ಭೂಷತ | ಅಭವತು | ಆಗಚ್ಛತು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವಯಂ—ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು | ವಜ್ರಿಣಂ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಏನಂ—ಈ ಇಂದ್ರ
ನನ್ನು | ಇದಾ—ಇಂದೂ | ಹ್ಯಃ—ನೆನ್ನೆಯೂ | ಇಹ—ಇದೇ ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಅಪೀಪೇಮ—
ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ | ತಸ್ಮಾ ಉ—ಅವನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅದ್ಯ—ಈಗಲೂ | ಸಮನಾ—
ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು | ಭರ—ಸಂಪಾದಿಸಿ | ನೂನಂ—ಈಗ |
ಶ್ರುತೇ—ಸ್ತೋತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಆ ಭೂಷತ—ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅಲಂಕರಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಇಂದೂ, ನೆನ್ನೆಯೂ ಇದೇ
ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈಗಲೂ ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಲು ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ. ಈಗ ಸ್ತೋತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅಲಂಕರಿಸಲಿ.

English Translation.

To-day and yesterday we have here refreshed him, the thunderer ;
bring to him to-day our libation effused for (success in) battle ; let him now
hasten hither on hearing our praise.

। ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ।

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಮುತ್ಸಿಜನು
ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮೇನಂ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋ ಯೋ ರಾಜಾ ಚೇರ್ಷಣೇನಾಂ ಎಂಬ
ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೈಕಲ್ಪಿ¹ದಸ್ಯ² ವಾರಣ³ ಉರಾ⁴ನುಧಿ⁵ರಾ ವಯು⁶ನೇಷು⁷ ಭೂಷತಿ |

ಸೇಮಂ¹ ನಃ² ಸ್ತೋಮಂ³ ಜುಜುಷಾಣ⁴ ಆ ಗಹೀಂದ್ರ⁵ ಪ್ರ ಚಿತ್ರಯಾ⁶ ಧಿಯಾ⁷ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವ್ಯಕಶ್ಚಿತ್ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಯ | ವಾರಣಃ | ಉರಾಮಧಿಃ | ಆ | ವಯುನೇಷು | ಭೂಷತಿ |

ಸಃ | ಇಮಂ | ನಃ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಜುಷಾಣಃ | ಆ | ಗಹಿ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರ | ಚಿತ್ರಯಾ | ಧಿಯಾ || ೯ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ವ್ಯಕಶ್ಚಿತ್ಸೇನೋಽಪಿ ವಾರಣೋ ವಾರಯಿತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸನ್ನಪ್ತುರಾಮಧಿಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮಾರ್ಗೇ ಗಚ್ಛತಾಂ ಮಧಿತಾ ಸನ್ನಪ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಯುನೇಷು ಮಾರ್ಗೇಷು ಪ್ರಜ್ಞಾನೇಷು ವಾ ಭೂಷತಿ | ಅನುಕೂಲ್ಯಮೇವ ಭಜತೇ | ಅತೀವಹಿಂಸ್ತ್ರೋಽಪೀಂದ್ರಸ್ಯಾನುಕೂಲೋ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಯದ್ವಾ || ಸ್ಯೇತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠೀ || ಅಮುಮಿಂದ್ರಮುಕ್ತರೂಪೋ ವ್ಯಕೋಽಪಿ ವಯುನೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷ್ವಾ ಭೂಷತಿ | ಸ ತ್ವಮಿಮಂ ನಃ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಜುಷಾಣಃ ಪ್ರಿಯಮಾಣ ಆ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ಕರ್ಮಣಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಪ್ರ ಪ್ರಕರ್ಷಣಾ ಗಹಿ | ಶೀಘ್ರಮಾಗಚ್ಛ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ವಾರಣಃ—ಮಾರ್ಗನಿರೋಧಕನೂ | ಉರಾಮಧಿಃ—ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ ಆದ | ವ್ಯಕಶ್ಚಿತ್—ಕಳ್ಳನೂ ಸಹ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ವಯುನೇಷು—ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ | ಆ ಭೂಷತಿ—ಅನುಕೂಲರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಃ—ಅಂತಹ ಮಾರ್ಗಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಿತವಾಗುವ | ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಜುಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ತುತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಪ್ರ—ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ಮಾರ್ಗನಿರೋಧಕನೂ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ ಆದ ಕಳ್ಳನೂ ಸಹ ಈ ಇಂದ್ರನ ಸಂಚಾರಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಂತಹ ಮಾರ್ಗಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಿತವಾಗುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ದಯಮಾಡು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ತುತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆತಿಶಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ.

English Translation.

The obstructing robber, the destroyer of travelling enemies, is obedient to him in his ways; hasten, Indra. (drawn) by our gorgeous rite, welcoming this our hymn.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವ್ಯಕ್ತೇ—ವ್ಯಕ್ತಶಬ್ದಾರ್ಥದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾಸ್ಕರು ಹೇಳಿರುವ ನಾನಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ನಿರ್ವಚನವನ್ನೂ ನಾವು ಮ. ಸಂ. ಭಾಗ 9 ಪುಟ 520 ಮತ್ತು ಭಾಗ 13 ಪುಟ 638 ರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದೂ ನ್ವಂ ಸ್ಯಾಕೃತಮಿಂದ್ರಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಪೌಂಸ್ಯಂ |

ಕೇನೋ ನು ಕಂ ಶ್ರೋಮತೇನ ನ ಶುಶ್ರುವೇ ಜನುಷಃ ಪರಿ ವೃತ್ರಹಾ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ನು | ಅಸ್ಯ | ಅಕೃತಂ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಅಸ್ತಿ | ಪೌಂಸ್ಯಂ |

ಕೇನೋ ಇತಿ | ನು | ಕಂ | ಶ್ರೋಮತೇನ | ನ | ಶುಶ್ರುವೇ | ಜನುಷಃ | ಪರಿ | ವೃತ್ರಹಾ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚಾತುವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕಶಸ್ತ್ರ ಏವ ಕದೂ ನ್ವಿತಿ ಕದ್ವತ್ಯಗಾಥಃ | ಕದೂ ನ್ವಸ್ಯಾಕೃತಮಿತಿ ಕದ್ವಂತಃ ಪ್ರಗಾಥಾಃ | ಅ. ೨-೪ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಕದೂ ನು ಕಿಂ ತು ಖುಲು ಪೌಂಸ್ಯಂ ಪೌರುಷಮಕೃತಮನಾಚಾರಿತಮಸ್ತಿ | ಸರ್ವಮಪಿ ವೃತ್ರವಧಾದಿಕಮನೇನ ಕೃತಮೇವ ಇತಃ ಪರಂ ನ ಕಿಂಚಿ ಪೌಂಸ್ಯಂ ಕೃತ್ಯಮಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಲೋಕೇ ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಯಃ ಪುಂಸ್ತ್ವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ ತೇನ ಸ್ತ್ರಾಯತೇಽಯಂ ತು ನ ಸ್ತುತ ಏತದ್-ಚ್ಯತೇ | ಕೇನೋ ನು ಕಂ ಕೇನ ಖುಲು ಶ್ರೋಮತೇನ ಶ್ರವಣೇಯೇನ ಪುಂಸ್ತ್ವೇನ ನ ಶುಶ್ರುವೇ | ನ ಶ್ರಾಯತೇ | ಕಿಂ ಕತಿಪಯೈರೇವಾಹೋಭಿಃ ಕೃತೇನ ನೇತ್ಯಾಹ | ಅಯಂ ವೃತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಸ್ಯಾತಿಪ್ರಬಲಸ್ಯ ಹಂತಾಯಂ ಜನುಷಃ ಪರಿ ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣೈಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೈಃ ಶ್ರಾಯತೇ | ವೃತ್ರಹತ್ಯಂ ತತ್ಪುಂಸ್ತ್ವಪ್ರದರ್ಶನಾದ್ಯೋತನಾಯ | ಯಥಾ ವೃತ್ರಹನನಂ ಸರ್ವೈಃ ಶ್ರಾಯತೇ ತದ್ವದನ್ಯಾನ್ಯಪೀತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಪೌಂಸ್ಯಂ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ | ಕದೂ ನು—ಯಾವುದು ತಾನೇ | ಅಸ್ಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ಅಕೃತಂ ಅಸ್ತಿ—ಅಚರಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುತ್ತದೆ | ಶ್ರೋಮತೇನ—ಕಿವಿಯಿರುವ | ಕೇನೋ ನು ಕಂ—ಯಾವ ಪುರುಷನಿಂದ ತಾನೇ | ನ ಶುಶ್ರುವೇ—ಇಂದ್ರನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಜನುಷಃ ಪರಿ—ಜನ್ಮಾರಭ್ಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುವ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವು ಯಾವುದು ತಾನೇ ಇದೆ? ಯಾವ ಪುರುಷನು ತಾನೇ ಇವನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲ? ಈ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರಹಂತಕನೆಂದೂ, ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕನೆಂದೂ ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

What act of might is there, unperformed by Indra? Who has not heard of his famous (heroism)? He, the slayer of Vritra, (is renowned) from his birth.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾವಾಕನೆಂಬ ಮುತ್ತಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕದೂ ನು ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಕದ್ವತ್ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಕದೂ ನ್ವಸ್ಯಾಕೃತಮಿತಿ ಕದ್ವಂತಃ ಪ್ರಗಾಥಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದೂ ಮಹೀರಧೃಷ್ವಾ ಅಸ್ಯ ತವಿಷೀಃ ಕದು ವೃತ್ರಘ್ನೋ ಅಸ್ತೃತಂ |
ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾನೈಕನಾಟಾ ಅಹದ್ಯಶ ಉತ ಕ್ರತ್ವಾ ಪಣೀರಭಿ || ೧೦ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಕತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಮಹೀಃ | ಅಧೃಷ್ವಾಃ | ಅಸ್ಯ | ತವಿಷೀಃ | ಕತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ವೃತ್ರಘ್ನಃ |
ಅಸ್ತೃತಂ |

ಇಂದ್ರಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಬೀಕ್ವನಾಟಾನ್ | ಅಹದ್ಯಶಃ | ಉತ | ಕ್ರತ್ವಾ | ಪಣೀನ್ | ಅಭಿ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಕದೂ ಕದಾ ಖಲ್ವಸ್ಯೇಂವ್ರಸ್ಯ ತವಿಷೀರ್ಬಲಾನ್ಯಧೃವ್ವಾ ಅಧೃಷ್ವಾನ್ಯಧರ್ವಕಾನ್ಯಾಸನ್ |
ಕದು ಕಿದಾ ನು ಏಲಾ ವೃತ್ರಘ್ನೋ ವೃತ್ರಹಂತುರಿದ್ರಸ್ಯ ಹಂತವ್ಯಮಸ್ತೃತಮಹಿಂಸಿತಮುಧವತ್ | ನ
ಕದಾಚಿದಿತ್ಯ..... ವ್ರವೇಂಹಂ ಅಭವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಧನಾಸ್ಯ ಮಹಾಂತಿ ಏಲಾನಿ ಸೇನಾಲಕ್ಷಣಾನಿ
ಕದಾನ್ಯಧೃವ್ವಾನ್ಯಧೃಬಿಜೈರಹಿಂಸಿತಾನಿ ತಥಾ ವೃತ್ರಘ್ನೋ ಕಾರೀರಂ ಏಲಮಸ್ತೃತಮನ್ಯೈರಹಿಂಸ್ಯಂ |

ಈದೃಶೇನ ದ್ವಿವಿಧೇನ ಬಲೇನೇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ವೇಕನಾಟಾನ್ | ಅನೇನ ಕುಸೀದಿನೋ
 ವೃದ್ಧಿಜೀವಿನೋ ವಾರ್ಧುಷಿಕಾ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಕಥಂ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮತ್ವತಿಃ | ನೇ ಇತ್ಯಪಭ್ರಂಶೋ ದ್ವಿಶಬ್ದಾರ್ಥೇ |
 ಏಕಂ ಕಾರ್ಷಾಪಣಮೃಣಿಕಾಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ದ್ವಾ ಮಹ್ಯಂ ದಾತವ್ಯಂ.....ನಯೇನ ದರ್ಶಯಂತಿ
 ತೋ ದ್ವಿಶಬ್ದೇನೈಕಶಬ್ದೇನ ಚ ನಾಟಯಂತೀತಿ ಬೇಕನಾಟಾಃ | ತಾನಹದ್ಯತಃ | ಅಹಶಬ್ದೇನ
 ತದುತ್ಪಾದಕ ಅದಿತೋಽಭಿಧೇಯೋ ಭವತಿ | ತಂ ಪಶ್ಯಂತೀತ್ಯಹದ್ಯತಃ | ನನು ಸರ್ವೇ ಸೂರ್ಯಂ
 ಪಶ್ಯಂತಿ ಕೋಽತ್ರಾತಿಶಯ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಇಹೈವ ಜನ್ಮನಿ ಸೂರ್ಯಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ ಜನ್ಮಾಂತರೇ |
 ಉಬ್ಧಕಾ ಆಯಷ್ಟಾರೋಽಂಧೇ ತಮಸಿ ಮಜ್ಜಂತಿ | ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕಾನ್ಯೇವಾಹಾನಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ
 ಪಾರಲೌಕಿಕಾನ್ಯದೃಷ್ಟಾನಿ | ದೃಷ್ಟಪ್ರಧಾನಾ ಹಿ ನಾಸ್ತಿಕಾಃ | ಅತೋ.....ಶಾನ್ ಪಣೇನ್
 ಪಣಿಸದೃಶಾನ್ಯಾದೃಕಲ್ಪಾನ್ | ಉತಶಬ್ದ ಏವಾರ್ಥೇ | ಕ್ರತ್ವೋತ ಕರ್ಮಣೈವ ತಾಡನಾದಿವ್ಯಾಪಾ-
 ರಣೈವಾಭಿ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಯದ್ವಾ | ಪಣೇನುತ ಪಣೇನೇವಾಭಿಭವತಿ ನ ಯಷ್ಟಾರಂ | ಪಣೇನಾಂ
 ನಿಂದಾ ಸ್ಮರ್ಯತೇ | ಗೋರಕ್ಷಕಾನಾಪಣಿಕಾಂಸ್ತಥಾ ಕಾರುಕುಶೀಲವಾನ್ | ಪ್ರೇಷ್ಯಾನ್ವಾರ್ಧುಷಿಕಾಂಶ್ಚೈವ
 ವಿಶ್ವಾನ್ ಶೂದ್ರವದಾಚೇರೇತ್ | ಮನುಂ ಉ.೧೦೨ ಇತಿ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ತವಿಷೀಃ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ | ಮಹೀಃ—ಮಹತ್ವೇನೆಗಳೂ | ಕದೂ—
 ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಅಧೃಷ್ಟಾಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಅಲಸವಾಗಿವೆ | ವೃತ್ರಘ್ನಃ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ
 ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ಕದು—ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಅಸ್ತೃತಂ—ದುಷ್ಟವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಶವಿಷಯವಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆ |
 ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಕ್ರತ್ವಾ—ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಅಹದ್ಯತಃ—ಕೇವಲ ಇಹದಲ್ಲಿ
 ಮಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕರೂ | ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಮೋಸವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆದ |
 ವಿಶ್ವಾನ್ ಪಣೇನ್—ಸಮಸ್ತ ವಂಚಕರನ್ನೂ (ಉಬ್ಧರನ್ನೂ) | ಅಭಿ—ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಇಂದ್ರನ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಮಹಾಸೇನೆಗಳು ಯಾವಾಗ ತಾನೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೇ ಅಲಸ
 ವಾಗಿವೆ? ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ದುಷ್ಟವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ತಾನೇ ನಾಶವಿಷಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನು
 ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಇಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕರೂ, ಮೋಸ
 ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳರೂ ಆದ ಸಮಸ್ತ ವಂಚಕರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When were his mighty forces ever languid? When was aught
 undestroyed before the slayer of Vritra? Indra by his energy overpowers all
 the huckstering usurers who see only this world's days.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಅನೇನ ಕುಸೀದಿನೋ ವೃದ್ಧಿಜೀವಿನೋ ವಾರ್ಧುಷಿಕಾ ಉಚ್ಯಂತೇ |
 ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—ಹಣದ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಆ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ
 ಅಸಲನ್ನೂ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ವಸೂಲುಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವ ಲೇವಾದೇವಿ ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕುಸೀದಿಗಳು ಎಂದರೆ
 ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವರು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಬೇಕನಾಟಾಃ ಖಲು ಕುಸೀದಿನೋ ಭವಂತಿ ದ್ವಿಗುಣಕಾರಿಣೋ ವಾ ದ್ವಿಗುಣ-
 ದಾಯಿನೋ ವಾ ದ್ವಿಗುಣಂ ಕಾಮಯಂತಿ ಇತಿ ವಾ ಇಂದ್ರೋ ವಿಶಾನ್ವೇಕನಾಟಾ ಆಹವ್ಯಶ
 ಉತ ಕೃತ್ವಾ ಪಣೇರಭಿ | ಇಂದ್ರೋ ಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಬೇಕನಾಟಾನಹವ್ಯಶಃ ಸೂರ್ಯ-
 ದೃಶೋ ಯ ಇವಾನೃಹಾನಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ ಪರಾಜೇತಿ ವಾಭಿಭವತಿ ಕರ್ಮಣಾ ಪಣೇಂಕ್ಷ
 ವಣಿಜಃ || (ನಿ. ೬-೨೬)

ಬೇಕನಾಟಾಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದುಬಾರಿ ಹಣವನ್ನು ಬಡ್ಡಿರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವವರು ಎಂದರೆ ಬಡ್ಡಿಯೂ
 ಸೇರಿ ಸಾಲಕೊಟ್ಟ ಹಣಕ್ಕೆ ಎರಡರಷ್ಟನ್ನು ವಸೂಲುಮಾಡುವವರು ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದರೆ ಸಾಲದ
 ಎರಡರಷ್ಟು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸ್ವತ್ತಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಲಕೊಡುವವರು ಅಥವಾ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲದ ಮೊಬಲಿಗಿನ
 ಎರಡಷ್ಟು ತಮಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು.

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಾಶೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕ ವರ್ತಕರನ್ನು
 ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು.

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಯಾರಹಿತರಾದ ದುಷ್ಟವರ್ತಕರನ್ನು
 ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು. ಆ ವರ್ತಕರ ತಮ್ಮ ಆಗಿನಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಿ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ
 ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರವು ನ್ಯಾಯವಾದುದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಇರುವವರು. ವರ್ತಕರು ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ
 ಮಾಡುವವರು ಇಂತಹ ದುಷ್ಟವ್ಯಾಪಾರಗಾರರನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ಅಪೂರ್ವ್ಯೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ವೃತ್ರಹನ್ |
 ಪುರುತಮಾಸಃ ಪುರುಹೂತ ವಜ್ರಿವೋ ಭೃತಿಂ ನ ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ || ೧೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ಅಪೂರ್ವ್ಯಾ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವೃತ್ರಹನ್ |
 ಪುರುತಮಾಸಃ | ಪುರುಹೂತ | ವಜ್ರಿವಃ | ಭೃತಿಂ | ನ | ಪ್ರ | ಭರಾಮಸಿ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಘೃ ಬಿಲು ತೇ ತವಾಪೂರ್ವಾ ನೂತನಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಪರಿವೃಥಾನಿ
ಸ್ರೋತ್ರಾಣಿ ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ ಸಂಭರಾಮಃ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತ ಹೇ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರಯುಕ್ತೇಂದ್ರ |
ಕಿಮಿವ | ಭೃತಿಂ ನ ಭೃತಿಮಿವ | ತಂ ಯಥಾ ನಿಯಮೇನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂಸಿ ತದ್ವತ್ | ನಿಯಮೇನ
ಪ್ರದಾನಶಾಸ್ತ್ರರ್ಯಾದ್ಭೃತಿದೃಷ್ಟಾಂತತ್ವಮವಿರುದ್ಧಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ | ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—
ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಪುರುಹೂತಮಾಸಃ—ಋತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನಾದ್ಯನೇಕರ
ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ | ವಯಂ ಘೃ—ನಾವೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಭೃತಿಂ ನ—ಕಾಣಿಕೆಯಂತೆ |
ಅಪೂರ್ವಾ—ನೂತನವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ—ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ, ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ಋತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನಾದ್ಯನೇಕರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ಕಾಣಿಕೆಯಂತೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, slayer of Vritra, invoked of many, we, your many worshippers,
offer new hymns to you, thunderer, as your wages.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀತ್ವಿದ್ಧಿ ತ್ವೇ ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ವಾ ಶಸೋ ಹವಂತ ಇಂದ್ರೋತಯಃ |

ತಿರತ್ವಿದಯಃ ಸವನಾ ವಸಾ ಗಹಿ ಶವಿಷ್ಯ ಶ್ರುಧಿ ಮೇ ಹವಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀಃ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ | ಅಶಸಃ | ಹವಂತೇ | ಇಂದ್ರ | ಉತಯಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಃ | ಸವನಾ | ಅ | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ | ಶವಿಷ್ಯ | ಶ್ರುಧಿ | ಮೇ | ಹವಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ ಬಹುಕರ್ಮನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವೇ ತ್ವಯಿ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹೂನ್ಯಾಶಸ ಅಶಂಸನಾನಿ ಸ್ಥಿತಾನಿ ತೇಭೋತಯೋ ರಕ್ಷಾಶ್ಚ ತ್ವಯೈವಸ್ಥಿತಾ ಲಬ್ಧಂ ಹವಂತ ಆಹ್ವಯಂತಿ ಸ್ತೋತಾರೋಽನ್ಯೇ | ಅತೋಽಯೋಽರೇಃ ಸವನಾ ಸವನಾನಿ ತಿರಕ್ಶಿತ್ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯಾರೀನ್ವಾ ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯಾಸ್ತತ್ಸವನಾನ್ಯಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕೇಂದ್ರ ಆ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛಿ | ಅತೋ ಹೇ ಶವಿಷ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ ಮೇ ಹವಂ ಶ್ರುಧಿ | ಶ್ರುಣು ||

! ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವೇ ಚಿದ್ಧಿ—ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಲಬ್ಧವಾಗತಕ್ಕ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅನೇಕವಾದ | ಅಶಸಃ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ಹವಂತೇ—ಇತರ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ | ವಸೋ—ವಸತಿ ದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಯಃ—ಶತ್ರುವಿನ | ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು | ತಿರಕ್ಶಿತ್—ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ | ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಶವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುಧಿ—ಕೇಳು.

! ಛಾಂದಾಃ |

ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಲಬ್ಧವಾಗತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಇತರ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುವಿನ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

Indra, doer of many great deeds, (other worshippers) invoke the manifold hopes and protections which abide in you; but rejecting the enemy's oblations, come to us, bestower of dwellings; O mightiest, hear my appeal.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ತ್ವೇ ಇದ್ವಿಂದ್ರ ವಿಪ್ರಾ ಅಸಿ ಷ್ಯಸಿ |

ನಹಿ ತ್ವದನ್ಯಃ ಪುರುಹೂತ ಕಶ್ಚನ ಮಘವನ್ನಸ್ತಿ ಮರ್ದಿತಾ || ೧೩ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಇತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ಇಂದ್ರ | ವಿಪ್ರಾಃ | ಅಪಿ | ಸ್ಮಸಿ |
ನಹಿ | ತ್ವತ್ | ಅನ್ಯಃ | ಪುರುಹೂತ | ಈಃ | ಚಿನ | ಮಘವನ್ | ಅಸ್ತಿ | ಮರ್ದಿತಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ | ಅತಸ್ತೇ ಇತ್ಯಯೇವ ವಿಪ್ರಾ
ಮೇಧಾವಿನಃ ಸ್ತೋತಾರೋಽಪಿ ಸ್ಮಸಿ | ಅಪಿಃ ಸಂಭಾವನಾಯಾಂ | ತ್ವದಧೀನಾ ಸ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನ್ಯಾನ್ವಿಹಾಯೇಂದ್ರ ಏವ ವರ್ತತೇ | ತಸ್ಮಿನ್ನೋತಿಶಯ ಇತಿ ಆಹ | ಹೇ ಪುರುಹೂತ ತ್ವದನ್ಯಃ
ಕಶ್ಚನ ಹೇ ಮಘವನ್ ಮರ್ದಿತಾ ಸುಖಯಿತಾ ನಾಸ್ತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ನಾವು | ತೇ ಘ—ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ವಿಪ್ರಾಃ—
ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ನಾವು | ತ್ವೇ ಇತ್—ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ | ಅಪಿ ಸ್ಮಸಿ—ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇವೆ | ಪುರುಹೂತ—
ಆನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವದನ್ಯಃ—
ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯವನಾದ | ಕಶ್ಚನ—ಯಾರೂ ಸಹ | ಮರ್ದಿತಾ—ಸುಖಕಾರಕನಾಗಿ | ನಹಿ ಅಸ್ತಿ—
ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇವೆ.
ಆನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು
ಸುಖಕಾರಕನಾಗಿ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Indra. we are yours, therefore we, your worshippers, depend on you ;
other than you, Maghavan, invoked of many, there is no giver of happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನೋ ಅಸ್ಯಾ ಅಮತೇರುತ ಕ್ವಧೋ ಽ ಭಿಶಸ್ತೇರವ ಸ್ಪೃಧಿ |

ತ್ವಂ ನ ಊತೀ ತವ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ಶಿಕ್ಷಾ ಶಚಿಷ್ಯ ಗಾತುವಿತಾ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಅಸ್ಯಾಃ | ಅಮತೇಃ | ಉತ | ಕ್ಷುಧಃ | ಅಭಿಶಸ್ತೇಃ | ಅವ | ಸ್ಪೃಧಿ |

ತ್ವಂ | ನಃ | ಊತೀ | ತವ | ಚಿತ್ರಯಾ | ಧಿಯಾ | ಶಿಕ್ಷ | ಶಚಿಷ್ಯ | ಗಾತೃವಿತ್ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಸ್ಯಸ್ಮಾನಸ್ಯಾ ಅಮತೇದಾರಿದ್ರ್ಯಾತ್ಮಕಾಯಾ ಉತಾಪಿ ಚಿ
ಕ್ಷುಧೋಭಿಶಸ್ತೇನಿಂದಾಯಾಶ್ಚ ಸಕಾಶಾದವ ಸ್ಪೃಧಿ | ಅವಮೋಚಯ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವಂ ನೋಸ್ಯಸ್ಮಭ್ಯಂ
ತವೋತ್ಕೂತ್ಯಾ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ವಿಚಿತ್ರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ ಶಿಕ್ಷ | ದೇಹ್ಯಭಿಮತಂ | ಹೇ ಶವಿಷ್ಯ
ಗಾತೃವಿನ್ಮಾರ್ಗಜ್ಞ ಉಪಾಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಗಾತೃವಿತ್—ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅಸ್ಯಾಃ ಅಮತೇಃ—ದಾರಿದ್ರ್ಯರೂಪವಾದ ಈ ದುಷ್ಟ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಕ್ಷುಧಃ—ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ | ಅಭಿಶಸ್ತೇಃ—ನಿಂದಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ |
ಅವ ಸ್ಪೃಧಿ—ಬೇರೆಮಾಡು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಊತೀ—ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲೂ |
ಚಿತ್ರಯಾ—ನಾನಾ ವಿಧವಾದ | ಧಿಯಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ | ಶಿಕ್ಷ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ದಾರಿದ್ರ್ಯ
ರೂಪವಾದ ಈ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ, ನಿಂದಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಬೇರೆಮಾಡು. ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆ
ಯಿಂದಲೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

Deliver us from this poverty, hunger, and calumny; give us (our desire)
by your protection and wondrous working; O mightiest, you know the
right way.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೋಮ ಇದ್ವಃ ಸುತೋ ಅಸ್ತು ಕಲಯೋ ಮಾ ಬಿಭೀತನ |

ಅಶೇದೇಷ ಧ್ವಸ್ಮಾಯತಿ ಸ್ವಯಂ ಘೈಷೋ ಅಸಾಯತಿ || ೧೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಸೋಮಃ | ಇತ್ | ವಃ | ಸುತಃ | ಅಸ್ತು | ಕಲಯಃ | ಮಾ | ಬಿಭೀತನ |

ಅಸ | ಇತ್ | ಏಷಃ | ಧ್ವಸ್ಮಾ | ಅಯತಿ | ಸ್ವಯಂ | ಘ | ಏಷಃ | ಅಸ | ಅಯತಿ || ೧೫ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸೋಮಃ ಸುತೋಽಭಿಮತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಸ್ತಿಸ್ತುತ್ | ಭವತ್ಪ್ರೇವೇಂದ್ರಾಯ | ಹೇ ಕಲಯಃ | ಕಲಿಮಹರ್ಷೇರ್ಜ್ಞಾತಯಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚಾತ್ರ ಸಂಬೋಧ್ಯಂತೇ | ಯೂಯಂ ಮಾ ಬಿಭೀತನ | ಭೀತಾ ಮಾ ಭವತ | ಭೀತೈಭಾವೇ ಕಾರಣಮಾಹ | ಏಷ ಧ್ವಸ್ಮಾ ಧ್ವಂಸಕೋ ರಾಕ್ಷಸಾದಿರಪಾಯತಿ | ಅಪಗಚ್ಛತ್ಪ್ರೇವೇಂದ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯತ್ | ಸ್ವಯಂ ಘ ಸ್ವಯಮೇವೈವೋಽಪಾಯತಿ | ಉ ಇತಿ ಪೂರಣಃ | ಪುನರುಕ್ತಿದಾರ್ಥಾರ್ಥಾರ್ಥಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಕಲಯಃ—ಎಲೈ ಕಲಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ | ವಃ--ನಿಮ್ಮಿಂದ | ಸುತಃ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಃ—ಸೋಮನು | ಅಸ್ತು ಇತ್—ಒಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿ | ಮಾ ಬಿಭೀತನ—ಬೆದರಬೇಡಿ | ಧ್ವಸ್ಮಾ—ಧ್ವಂಸಕನಾದ | ಏಷಃ—ಈ ರಾಕ್ಷಸನು | ಅಪಾಯತಿ ಇತ್—ದೂರ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ | ಸ್ವಯಂ ಘ—ತಾನಾಗಿಯೇ | ಏಷಃ—ಇವನು | ಅಪಾಯತಿ—ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಕಲಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಿರುವ ಈ ಸೋಮನು ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿ. ಬೆದರಬೇಡಿ. ಧ್ವಂಸಕನಾದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ದೂರ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೊಲಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Let your effused Soma juice be only (for Indra); O sons of Kali, fear not; that malignant (spirit) departs, of his own accord he departs.

ಆರವತ್ಪ್ರೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ತಾಸ್ತಿಸ್ತೈಕವಿಂಶತ್ಕೈಚಿಮವ್ಯಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾಸುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತ್ಯಾನ್ಸು ಸೈಕಾ ಮತ್ಕೈಃ ಸಾಂಮದೋ ವೈತ್ರವರುಣಿವರ್ಣನೋ ವಾ ಬಹವೋಃ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲಗದ್ಯಾ ಆದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ | ಸಂಮದಾವ್ಯಸ್ಯ ಮಜಾವಿಸ್ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ಮತ್ಸ್ಯೋ ಯವ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋಃ ಪುತ್ರೋ

ಮಾನೋಽಥವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ವಾಃ ಸಂತೋ ಬಂಧನನೋಕ್ಷಾಯಾದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ |
 ಅಶಸ್ತ ಏವರ್ಷಯಃ | ಪರಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇರಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಃ | ಆದಿತ್ಯಾ
 ದೇವತಾ | ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ತ್ಯಾನ್ನು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ
 ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತ್ಯಾನ್ನು ಸೈಕಾ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಾಂಮದೋ
 ಮೈತ್ರಾವರುಣಿವರ್ಷನೋ ವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾ ಆದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ ಎಂದು
 ಹೇಳಿರುವುದು. ಸಂವದ ಮಹಾವೀನನ ಪುತ್ರನಾದ ಮತ್ಸ್ಯನೆಂಬುವನು ಅಥವಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಪುತ್ರನಾದ
 ಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಬಹವ ಎಂಬುವನು ಅಥವಾ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೀನುಗಳು ಬಲೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು
 ಆದಿತ್ಯರನ್ನು ಈ ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಋಷಿಗಳು; ಆದಿತ್ಯರು
 ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೭

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೭ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ— ೫೧, ೫೨, ೫೩, ೫೪ ||

| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೨೧ |

| ಋಷಿ—ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಾಂಮದೋ ಮಾನ್ಯೋ ವಾ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿವರ್ಷವೋ ವಾ
 ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾ |

| ದೇವತಾ—ಆದಿತ್ಯಾ |

| ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ |

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತ್ಯಾನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಅವ ಆದಿತ್ಯಾನ್ಯಾ ಚಿಷಾಮಹೇ |

ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾ ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತ್ಯಾನ್ | ನು | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ | ಅವ | ಆದಿತ್ಯಾನ್ | ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ |

ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾನ್ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯುಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ಯಾಂಸ್ತಾನಾದಿತ್ಯಾನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಇತ್ಯಾತ್ಯಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನವೋ ರಕ್ಷಣಂ ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ |
 ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕೀದ್ಯತಾನ್ | ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾನ್ ಸುಷ್ಮ ಸುಖಯಿತ್ಯನ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ |
 ಅಭಿಷ್ಟಯೇಽಭಿಗಮನಃಯಾಭಿಮತಾಯ ವಾ | ಮತ್ಸ್ಯಪಕ್ಷೇ ಜಾಲನಿರ್ಗಮನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಮಿತರ-
 ಪಕ್ಷೇಽಭಿಮತಯಿತಿ ವಿಸೇಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುನ್ಯುಳೀಕಾನ್—ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್—ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೂ ಆದ | ತ್ಯಾನ್ನು ಆದಿತ್ಯಾನ್—ಆದಿತ್ಯರನ್ನೇ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯರನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit for protection those Kshatriyas, the Adityas who bless (their votaries) abundantly to the attainment of their desires.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಮಿತ್ರೋ ನೋ ಅತ್ಯಂಹತಿಂ ವರುಣಃ ಪರ್ಷದರ್ಯಮಾ |
ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಯಥಾ ವಿದುಃ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಮಿತ್ರಃ | ನಃ | ಅತಿ | ಅಂಹತಿಂ | ವರುಣಃ | ಪರ್ಷತ್ | ಅರ್ಯಮಾ ||
ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಯಥಾ | ವಿದುಃ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋರ್ಯಮಾದಿತ್ಯಾಸ ಆದಿತ್ಯಾ ನೋಸ್ತಾನಂಹತಿಮತಿ ಪರ್ಷತ್ | ಅತಿನಯಂತು | ತೇ ಯಥಾ ವಿದುಃ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದುಃಸಹಂ ಜಾನಂತಿ ತಥಾತಿ ಪರ್ಷದಿತಿ | ಇತರಪಕ್ಷೇಽಂಹತಿಂ ಪಾಪಮತಿ ಪರ್ಷದಿತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಯಥಾ—ಯಾವ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ವಿದುಃ—ಅರಿತಿರುವರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯನೂ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಆದಿತ್ಯರೂ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅಂಹತಿಂ—ದುಃಖದಿಂದ | ಅತಿ ಪರ್ಷತ್—ದೂರಕ್ಕೆ ದಾಟಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರ, ಆರ್ಯಮ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಅದಿತ್ಯರು ಯಾವ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರಿತಿರುವರೋ ಅದೇ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ದಾಟಿಸಲಿ.

English Translation.

May the Adityas, Mitra, Varuna, and Aryaman, bear us across our distress, as they know it well.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇಷಾಂ ಹಿ ಚಿತ್ರಮುಕ್ಥಂ | ವರೂಢಮಸ್ತಿ ದಾಶುಷೇ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಮರಂಕೃತೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇಷಾಂ | ಹಿ | ಚಿತ್ರಂ | ಉಕ್ಥಂ | ವರೂಢಂ | ಅಸ್ತಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಅರಂಕೃತೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇಷಾಮಾದಿತ್ಯಾನಾಂ ಹಿ ಖಲು ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಮುಕ್ಥಂ ಸ್ತುತೈಂ ವರೂಢಂ ಧನಮಸ್ತಿ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ವಾತ್ರೇರಂಕೃತೇರಂಕರ್ತೃಃ ಪರ್ಯಾಪ್ತಕಾರಿಣೇ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾಶವ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಅರಂಕೃತೇ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು | ಚಿತ್ರಂ—ಅಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ಉಕ್ಥಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ವರೂಢಂ—ಧನವು | ಅಸ್ತಿ—ಯಾವುದಿದೆಯೋ ಅದು | ತೇಷಾಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ ಹಿ—ಅದಿತ್ಯರಿಗೇ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಅಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಧನವಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಅದಿತ್ಯರಿಗೇ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ.

English Translation.

To those Adityas belongs wonderful wealth, worthy of all praise, (laid up) for the offerer of oblations and the sacrificer.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಮವೋ ವರುಣ ಮಿತ್ರಾರ್ಯಮನ್ |

ಅನಾಂಸ್ಯಾ ವ್ಯಣೇಮಹೇ || ೪ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಮಹಿ | ವಃ | ಮಹತಾಂ | ಅವಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ಅರ್ಯಮನ್ |

ಅನಾಂಸಿ | ಆ | ವ್ಯಣೇಮಹೇ || ೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ವರುಣಾದಯಃ ಮಹತಾಂ ವೋವೋ ರಕ್ಷಣಂ ಮಹಿ ಮಹದ್ಧಾತುಷೇ ಹವಿದಾರ್ತ್ರೇ
ಕರಣೇಯಮಸ್ತಿ | ಅತೋವಾಂಸಿ ರಕ್ಷಣಾನ್ಯಾ ವ್ಯಣೇಮಹೇ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದರ್ಥಃ !

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಅರ್ಯಮನ್—ಎಲೈ ಅರ್ಯಮನೇ |
ಮಹತಾಂ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವು | ಮಹಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ | ಅನಾಂಸಿ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೇ | ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಅರ್ಯಮದೇವತೆಗಳೇ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಅತ್ಯಧಿಕ
ವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

You are great, Varuna, Mitra, and Aryaman, and great is your
protection ; your protections we implore.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಜೀವಾನ್ನೋ ಅಭಿ ಧೇತನಾದಿತ್ಯಾಸಃ ಪುರಾ ಹಥಾತ್ |

ಕದ್ಧ ಸ್ಥ ಹವನಶ್ರುತಃ || ೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಜೀವಾನ್ | ನಃ | ಅಭಿ | ಧೇತನ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ | ಪುರಾ | ಹಠಾತ್ |
ಕತ್ | ಹ | ಸ್ಥ | ಹವನತ್ರತಃ || ೫ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನಿದಾನೀಂ ಜೀವಾಂಜ್ಜೀವತಃ ಸತೋಽಭಿ ಧೇತನಃ |
ಅಭಿಧಾವತ | ಅಭಿಧಾವನಂ ಕುರುತ | ಪುರಾ ಹಠಾದ್ಯನಾನ್ಪ್ರತೀತ್ಯಪೂರ್ವಂ | ಕತ್ಕೇ ಸ್ಥ | ಧವಥ | ಹೇ
ಹವನತ್ರತ ಅಹ್ವಾನಶ್ರೋತಾರಃ | ಅಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಮಾಗಚ್ಚತೇತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಹವನತ್ರತಃ—ನಮ್ಮ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಪುರಾ
ಹಠಾತ್—ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ | ಜೀವಾನ್—ನಾವು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗಲೇ |
ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅಭಿ ಧೇತನ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಕತ್ ಸ್ಥ—ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ನಮ್ಮ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ,
ನಾವು ಜೀವಂತರಾಗಿರುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ. ಈಗ ನೀವು ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?

English Translation.

Adityas, hasten to us ere our death, while we are yet alive; where are
you, hearers of prayer?

। ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ।

ಈ ಮಕ್ಕನಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಧೇತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಕರು—

ಅಭಿಧೇತನ || ಜೀವಾನ್ನೋ ಅಭಿಧೇತನಾದಿತ್ಯಾಸಃ ಪುರಾ ಹಠಾತ್ | ಕತ್ ಸ್ಥ ಹವನತ್ರತಃ ||
ಜೀವತೋ ನೋಽಭಿಧಾವತಾದಿತ್ಯಾಃ ಪುರಾ ಹಠಾತ್ ಕ್ವ ನು ಸ್ಥ ಹ್ವಾನತ್ರತ ಇತಿ |
ಮತ್ಸ್ಯಾನಾಂ ಜಾಲಮಾಪನ್ನಾನಾಮೇತದಾರ್ಷಂ ವೇದಯಂತೇ | ಮತ್ಸ್ಯಾ ಮಧಾ ಉದಕೇ
ಸ್ಯಂದಂತೇ ಮಾದ್ಯಂತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಂ ಭಕ್ಷಣಾಯೇತಿ ವಾ | ಜಾಲಂ ಜಲಚರಂ ಭವತಿ
ಜಲೇಭವಂ ವಾ ಜಲೇತಯಂ ವಾ ||

(ನಿ. ೬-೨೭)

ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ವಿನಾಸುಗಳು ಆದಿತ್ಯರನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮನ್ನು
ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ನಾವುಗಳು
ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿ, ಕಾಪಾಡಿ. ನಿಧಾನಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತರು.

ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವರು. ನಮ್ಮ ಆರ್ತನಾದರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನೀವು ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ? ಬೇಗನೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬನ್ನಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಎಂದು ನಿರ್ವಚನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ವೀಣುಗಳು ಅದಿತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೆಂದು ಮುಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಮತ್ಸ್ಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—ಮಥಾ ಎಂದರೆ ಉದಕದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಈ ವೀಣುಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಭಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ವೀಣುಗಳಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು.

ಜಾಲಂ ಎಂದರೆ ಬಲೆಯು. ಜಲದಲ್ಲಿ ಈ ಬಲೆಯು ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಬಲೆಗೆ ಜಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು ಎಂದು ಜಾಲಶಬ್ದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಃ ಶ್ರಾಂತಾಯ ಸುನ್ವತೇ ವರೂಢಮಸ್ತಿ ಯಚ್ಛದಿಃ |

ತೇನಾ ನೋ ಅಧಿ ವೋಚತ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಶ್ | ನಃ | ಶ್ರಾಂತಾಯ | ಸುನ್ವತೇ | ವರೂಢಂ | ಅಸ್ತಿ | ಯಶ್ | ಭದಿಃ |

ತೇನಾ | ನಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶ್ರಾಂತಾಯಃ ಕರ್ಮಣಃ ಸುನ್ವತೇಽಭಿಪುಣ್ಣತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಯದ್ವರೂಢಂ ವರಣೇಯಂ ಧನಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮಸ್ತಿ ಯಚ್ಛ ಭದಿಃ ಸುಖವಾಸಯೋಗ್ಯಂ ಗೃಹಮಸ್ತಿ ತೇನ ದ್ವಯೇನಾಸ್ಮಾನ್ಪ್ರೀಣಯಿತ್ವಾ ನೋಽಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿವಚನಂ ಕುರುತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) ಶ್ರಾಂತಾಯೆ—ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಳಲಿದವನೋ | ಸುನ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೋ ಅದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ವರೂಢಂ—ಪೂಜ್ಯವಾದ | ಯಶ್—ಯಾವ ಧನವು | ಅಸ್ತಿ—ಇದೆಯೋ | ಯಶ್—ಯಾವ | ಭದಿಃ—ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ಗೃಹದಿದೆಯೋ | ತೇನ—ಅದರಿಂದಿಗೆ ಬಂದು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿ ವೋಚತ—ಧೈರ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಳಲಿದವನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವು ಯಾವುದಿದೆಯೋ, ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ಗೃಹವಿದೆಯೋ ಅದರೊಂದಿಗೆಲ್ಲ ಬಂದು ನಮಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ.

English Translation.

Whatever wealth, whatever dwelling is yours (to give) to the wearied offerer of libations,—with these speak to us a kindly answer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ ದೇವಾ ಅಂಹೋರ್ವಸ್ತಿ ರತ್ನಮನಾಗಸಃ |

ಆದಿತಾ ಅದ್ಭುತೈನಸಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ | ದೇವಾಃ | ಅಂಹೋಃ | ಉರು | ಅಸ್ತಿ | ರತ್ನಂ | ಅನಾಗಸಃ |

ಆದಿತಾಃ | ಅದ್ಭುತೈನಸಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ಅಂಹೋರ್ವಸ್ತುಃ ಪಾಪರಹಿತಸೋರ್ವಸ್ತಿ | ಮಹತ್ಪಾಪಮಸ್ತಿ | ಅನಾಗಸೋಽಪಾಪಸ್ಯ ರತ್ನಂ ರಮಣೀಯಂ ಸುಕೃತಂ ಶ್ರೇಯೋಽಸ್ತಿ | ತತೋ ಹೇ ಆದಿತಾಃ ಅದ್ಭುತೈನಸೋಽಭೂತಪಾಪಾಃ | ಅತೋಽಸ್ಮದಭಿಮತಂ ಕುರುತೇತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಆದಿತಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅಂಹೋಃ—ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವವನ ಪಾಪವು | ಉರು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ | ಅಸ್ತಿ—ಇರುತ್ತದೆ | ರತ್ನಂ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ರಮಣೀಯವಾದ ಧನವು | ಅನಾಗಸಃ ಅಸ್ತಿ—ಪಾಪರಹಿತನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ | ಅದ್ಭುತೈನಸಃ—ನಾವು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವವನ ಪಾಪವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಧನವು ಪಾಪರಹಿತನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ.

English Translation.

Great, O deities, is (the guilt) of the sinner, but to the sinless is happiness ; Adityas, you are void of sin.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಮಾ ನಃ ಸೇತುಃ ಸಿಷೇದಯಂ ಮಹೇ ವೃಣಕ್ತು ನಸ್ಪರಿ ।
ಇಂದ್ರ ಇದ್ಧಿ ಶ್ರುತೋ ವಶೀ ॥ ೮ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಮಾ | ನಃ | ಸೇತುಃ | ಸಿಷೇತ್ | ಅಯಂ | ಮಹೇ | ವೃಣಕ್ತು | ನಃ | ಪರಿ |
ಇಂದ್ರಃ | ಇತ್ | ಹಿ | ಶ್ರುತಃ | ವಶೀ ॥ ೮ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನೇತುಬಂಧಕೋ ಜಾಲೋ ಮಾ ಸಿಷೇತ್ | ಮಾ ಬಧ್ನಾತು | ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನದೇ ಮಹತೇ ಕರ್ಮಣೇ ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು | ಪರಿವರ್ಜಯತು ಜಾಲಾತ್ | ಈ | ಇಂದ್ರ ಇದಿಂದ್ರ ಏವ ಶ್ರುತೋ ವಿಶ್ರುತೋ ವಶೀ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಶೀಕರ್ತಾ | ಸ ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸೇತುಃ—ಬಂಧಕವಾದ ಬಲೆಯು | ಮಾ ಸಿಷೇತ್—ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸದಿರಲಿ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ | ವಶೀ—ಸಕಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ | ಅಯಂ ಇಂದ್ರ ಇತ್—ಈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ಕರ್ಮಸಾಧನೆಗಾಗಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು—ಬಂಧಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಿ.

॥ ಛಾಂದೋರ್ಥ ॥

ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಕವಾದ ಬಲೆಯು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸದಿರಲಿ. ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ, ಸಕಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ ಈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಿ.

English Translation.

Let not the snare bind us ; may Indra, the renowned, the subduer of all, deliver us for a glorious act.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಮೃಚಾ ರಿಪೂಣಾಂ ವೃಜಿನಾನಾಮವಿಷ್ಯವಃ |

ದೇವಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಮೃಚಾ | ರಿಪೂಣಾಂ | ವೃಜಿನಾನಾಂ | ಅವಿಷ್ಯವಃ |

ದೇವಾಃ | ಅಭಿ | ಪ್ರ | ಮೃಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅವಿಷ್ಯವೋ ರಕ್ಷಿತುಮಿಚ್ಛಂತೋ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವೃಜಿನಾನಾಂ ಹಿಂಸಕಾನಾಂ ರಿಪೂಣಾಂ ಮೃಚಾ | ಮೃಚಿರ್ಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾಃ | ಯತ್ಕೃಷ್ಣರೇಣ ಮರ್ಚಯತಾ ಸುಪೇಶಸಾ | ಅ. ಗೃ. ೧-೧೨-೧೫ | ಇತ್ಯಾದಿಸು ತಥಾ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ಹಿಂಸಕೇನ ಜಾಲೇನ ಮಾಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ | ಅಭಿಮರ್ಶನಮುಪರಿ ಜಾಲಸ್ಯ ಪ್ರೇರಣಂ ಮಾ ಕುರುತ | ಯಗ್ವಾ | ಮೃಚಾ ಜಾಲೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಬಾಧಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಮಾ ಭವತು | ಹೇ ದೇವಾಃ ಯೂಯಂ ಚ ಪರಿಮಾರ್ಜಯತ | ಪರಿಹರತ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅವಿಷ್ಯವಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವೃಜಿನಾನಾಂ—ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಾದ | ರಿಪೂಣಾಂ—ಶತ್ರುಗಳ | ಮೃಚಾ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಬಲೆಯಿಂದ | ಮಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ—ಬಂಧಿತರೂ ಹಿಂಸಕರೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲವಕಾಶಕೊಡಬೇಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸಕವಾದ ಬಲೆಯಿಂದ ನಾವು ಬಂಧಿತರೂ, ಹಿಂಸಿತರೂ ಆಗುವಂತೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಡಿ.

English Translation.

O deities, ready to protect, molest us not with the destructive net of our wicked enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾಮುದಿತೇ ಮಹ್ಯಹಂ ದೇವ್ಯುಪ ಬ್ರುವೇ |

ಸುನ್ಯುಳೀಕಾಮುಭಿಷ್ಯಯೇ || ೧೦ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಉತ | ತ್ವಾಂ | ಅದಿತೇ | ಮಹಿ | ಅಹಂ | ದೇವಿ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |

ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧೦ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಆಧಾನೇ ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಷೂತ ತ್ವಾಮದಿತ ಇತ್ಯನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹಿ ಮಹೀಮೂ ಸು ಮಾತರಂ | ಅ. ೨-೧ | ಇತಿ || ಅದಿತೈಶಶೌ ವಸಾಯಾ ಅನುವಾಕ್ಯೇಯಮೇವ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹ್ಯನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇ | ಅ. ೨-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಮಹಿ ಮಹತ್ಯದಿತೇ ದೇವಮಾತರ್ದೇವಿ ತ್ವಾಮಹಂ ಮತ್ಸ್ಮಶ್ರಮುಪೋಽಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪೇತ್ಯ ಸ್ತಾಮಿ | ಕೀದೃಶೀಂ | ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾಂ ಸುಷ್ಮ ಸುಖಯಿತ್ರೀಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇಽಭಿಮತಾಯ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಮಹಿ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ | ದೇವಿ—ದೇವತಾತ್ಮಳೂ ಆದ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯೇ | ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖಪ್ರದಳಾದ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಅಹಂ—ವಿಾನುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನಾದ ನಾನು | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ, ದೇವತಾತ್ಮಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖಪ್ರದಳಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಾನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I address you who give abundant delight, the great goddess Aditi, for the attainment of my desire.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನದ ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಎಂಬ ಈ ಪುಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರ ವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹಿ ಮಹೀಮೂ ಸು ಮಾತರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತೂ ಅದಿತೈಶಶೌ ವಸಾಯಾ ಅನುವಾಕ್ಯೇಯಮೇವ ವಪಾಹೋಪವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಪುಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹ್ಯನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಅಹಂ—ಈ ಋಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತದ್ರಷ್ಟ್ಯವಾದ ಋಷಿಯು ತಾನು ವಿಾನುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರ್ಷಿ ದೀನೇ ಗಭೀರ ಆ ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ ಜಿಘಾಂಸತಃ |

ಮಾಕಿಸ್ತೋಕಸ್ಯ ನೋ ರಿಷತ್ || ೧೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಪರ್ಷಿ | ದೀನೇ | ಗಭೀರೇ | ಆ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ | ಜಿಘಾಂಸತಃ |

ಮಾಕೀಃ | ತೋಕಸ್ಯ | ನಃ | ರಿಷತ್ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಜೇ ಅದಿತೇ ಆ ಪರ್ಷಿ | ಸರ್ವತಃ ಪಾಲಯಸಿ | ದೀನೇ ಕ್ಷೀಣೇ ಗಭೀರ ಉದಕೇ | ಉದಕನಾ-
ನ್ಮೃತತ್ ಗಂಭೀರಂ ಗದನಮಿತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ | ಉದ್ಗೂರ್ಣಾಃ ಪುತ್ರಾ ಯಸ್ಮಿನ್
ತತ್ | ತಸ್ಮಿನ್ನುದಕೇ ಜಿಘಾಂಸತೋ ಹಿಂಸತೋ ಜಾಲಂ ತೋಕಸ್ಯಾಸ್ತಾಕಂ ತನಯಸ್ಯ ತನಯಂ
ಮಾಕೀ ರಿಷತ್ | ಮೃವ ಹಿಂಸಾಂ ಕರೋತು ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

(ಎಲೈ ಅದಿತದೇವಿಯೇ) ಆ ಪರ್ಷಿ—ನೀನು ಸರ್ವತ್ರ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ದೀನೇ—ಆಳವಿಲ್ಲದಿರು-
ವುದೂ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ—ಭಯಂಕರವಾದ ಗ್ರಾಹಾದಿಗಳಿರುವುದೂ ಆದ | ಗಭೀರೇ—ಈ ಉದಕದಲ್ಲಿ |
ನಃ ಶೋಕಸ್ಯ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ | ಜಿಘಾಂಸತಃ—ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವ ಶತ್ರುವಿನ ಬಲೆಯು | ಮಾಕೀಃ
ರಿಷತ್—ಬಂಡಿತ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿ.

| ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ |

ಎಲೈ ಅದಿತದೇವಿಯೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆಳವಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ, ಭಯಂಕರ-
ವಾದ ಗ್ರಾಹಾದಿಗಳಿರುವುದೂ ಆದ ಈ ಉದಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವ ಶತ್ರುವಿನ ಬಲೆಯು
ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿ.

English Translation.

You protect on every side ; let not (the net) of the destroyer hurt our
children, in this shallow water full of mighty offspring.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜ ಉರೂಚಿ ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇ |
ಕೃಧಿ ತೋಕಾಯ ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಃ | ನಃ | ಉರುವ್ರಜೇ | ಉರೂಚಿ | ವಿ | ಪ್ರಸರ್ತವೇ |
ಕೃಧಿ | ತೋಕಾಯ | ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪಶಾವನೇಹೋ ನ ಇತಿ ಪುರೋಡಾಶಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಂ ಚ | ಅನೇಹೋ ನ
ಉರುವ್ರಜೇದಿತಿಹ್ಯಜನಿಷ್ಠ | ಅ. ೨-೮. ಇತಿ ||

ಅನೇಹೋಽಪಾಪಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಹೇ ಉರುವ್ರಜೇ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಮನೇ | ದೂರಮಿಯಮದಿತಿ-
ಭೂಮಿರೂಪಾ ಗತಾ ಭವತ್ಯತಿವಿಸ್ತೃತತ್ವಾತ್ | ಅಥವೋರುಗಮನೇ ಧೀರೇ ಹೇ ಉರೂಚಿ ಉರುತ್ವಂ
ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇಽಭಿಸರಣಾಯ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಕಸ್ಯೈ | ತೋಕಾಯ ಪುತ್ರಾಯ ಮತ್ಸ್ಯಾಯ ಜೀವಸೇ
ಜೀವನಾಯ | ಯಥಾ ಜೀವೇನಾಪೃತ್ಯಾನ್ನಕ್ಷಿತುಂ ತಥೋರುತ್ವಂ ಕುರ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉರುವ್ರಜೇ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ | ಉರೂಚೀ—ದೂರದೇಶಸಂಚಾರಿಯೂ ಆದ
ಎಲೈ ಆದಿತಿಯೇ | ತೋಕಾಯ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ | ಜೀವಸೇ—ಜೀವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲು |
ಅನೇಹಃ—ವಾಪರಹಿತರಾದ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಲು | ಕೃಧಿ—
ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ, ದೂರದೇಶಸಂಚಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಆದಿತಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ
ಜೀವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ವಾಪರಹಿತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡು.

English Translation.

Wide-traversing, far-reaching goddess, put forth your power to come
to us, innocent ones, that our children may live.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ಪುರೋಡಾಶವನ್ನು ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಅನೇಹೋ ನಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಸಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇದಿತಿಹ್ಯಜನಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ಮೂರ್ಧಾನಃ ಕ್ಷಿತೀನಾಮದಬ್ಧಾಸಃ ಸ್ವಯಶಸಃ |

ವ್ರತಾ ರಕ್ಷಂತೇ ಅದ್ರುಹಃ || ೧೩ ||

\ || ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ಮೂರ್ಧಾನಃ | ಕ್ಷಿತೀನಾಂ | ಅದಬ್ಧಾಸಃ | ಸ್ವಯಶಸಃ |

ವ್ರತಾ | ರಕ್ಷಂತೇ | ಅದ್ರುಹಃ || ೧೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯೇ ಮೂರ್ಧಾನಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮೂರ್ಧಸ್ಥಾನೀಯಾ ಉಚ್ಚ್ರಯಂತಃ ಕ್ಷಿತೀನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾ-
ಣಾಮದಬ್ಧಾಸೋಽಹಿಂಸಕಾಃ ಸ್ವಯಶಸಃ ಸ್ವಾಯತ್ತೀರ್ತಿಯೋ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನ್ಯಸ್ಮದೀಯಾನಿ
ಕರ್ಮಾಣಿ ರಕ್ಷಂತೇ ಪಾಲಯಂತೇದ್ರುಹೋಽದ್ರೋಗ್ಗಾರಃ ಸಂತಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಯೇ—ಯಾರು | ಮೂರ್ಧಾನಃ—ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ | ಕ್ಷಿತೀನಾಂ—
ಮಾನವರಿಗೆ | ಅದಬ್ಧಾಸಃ—ಅಹಿಂಸಕರಾಗಿರುವವರೂ | ಸ್ವಯಶಸಃ—ಸ್ವಯಂಸಂಪಾದಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುವರೋ ಅಂತಹ ಆದಿತ್ಯರು | ಅದ್ರುಹಃ—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೆ | ವ್ರತಾ—ನಮ್ಮ
ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ರಕ್ಷಂತೇ—ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

! ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ !

ಸಕಲ ದೇವಮಾನವಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿಂಸಾರಹಿತರೂ, ಸ್ವಯಂ
ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯರು ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೆ ನಮ್ಮ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

You who are the heads of men, unharmed, and of self-sustained glory,
who, benevolent ones, protect our rites.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನ ಆಸ್ತೋ ವ್ಯಕಾಣಾಮಾದಿತ್ಯಾಸೋ ಮುನೋಚಿತ |
ಸ್ತೇನಂ ಬದ್ಧಮಿವಾದಿತೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ಆಸ್ತಃ | ವ್ಯಕಾಣಾಂ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ | ಮುನೋಚಿತ |
ಸ್ತೇನಂ | ಬದ್ಧಂ ಇವ | ಅದಿತೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ತೇ ಯೂಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವ್ಯಕಾಣಾಂ ಹಿಂಸಕಾನಾಮದಾತ್ಮಾಣಾಂ
ನಾಸ್ತು ಆಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಕಾಶಾನ್ಮುನೋಚಿತ | ವಿನೋಚಿತ | ವಿನೋಚಿತಂ ಕುರುತ ಸ್ತೇನಂ ಬದ್ಧಮಿವ | ಹೇ
ಅದಿತೇ ತ್ವಂ ಚ ನೋಚಿಯಾಸ್ಮಾನಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ತೇ—ಆ ನೀವು | ಬದ್ಧಂ—ಬಂಧಿತನಾದ | ಸ್ತೇನಂ ಇವ—
ಕಳ್ಳನಂತೆ ತನಕಪಡುತ್ತಿರುವ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವ್ಯಕಾಣಾಂ—ತೋಳನಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುವ ಶತ್ರುಗಳ |
ಆಸ್ತಃ—ಬಾಯಿನಿಂದ (ಅಥವಾ ಹಿಂಸಕವಾದ ತೋಳನ ಬಾಯಿನಿಂದ) | ಮುನೋಚಿತ—ಬಿಡಿಸಿಂ |
ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ಬಂಧಿತನಾದ ಕಳ್ಳನಂತೆ ತನಕಪಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಕವಾದ ತೋಳಗಳ
ಬಾಯಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿರಿ. ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನೀನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸು.

English Translation.

Adityas, deliver us from the jaws of the destroyers like a bound thief ;
O Aditi, (deliver us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪೋ ಷು ಣ ಇಯಂ ಶಿರುರಾದಿತ್ಯಾ ಅಪ ದುರ್ಮತಿಃ |
ಅಸ್ತದೇತ್ವಜಘ್ನುಷೀ || ೧೫ ||

|| ಶದವಾಠಃ ||

ಅಪೋ ಇತಿ | ಸು | ನಃ | ಇಯಂ | ಶರುಃ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಅಸೆ | ದುಃಸಮತಿಃ |

ಅಸ್ಮತ್ | ಏತು | ಅಜಘ್ನುಷೀ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಇಯಂ ಶರುರ್ಹಿಂಸಿಕಾ ಪ್ರಸಿರ್ಜಾಲಿಕಪ್ರೇರಿತಾಜಘ್ನುಷ್ಯಹಿಂಸಂತೀ ಸತ್ಯಸ್ತ-
ದಸ್ಮತ್ತಃ ಸು ಸುಷ್ಪಪೋ ಏತು | ಅಜಗಚ್ಛತ್ಸೇವ | ತಥಾ ದುರ್ಮತಿದುರ್ಮಾ ಮತಿರಪ್ಯಜಘ್ನುಷ್ಯ-
ಸ್ಮತ್ತೋಽಸಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಯಂ ಶರುಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯು |
ಅಜಘ್ನುಷೀ—ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೇ | ಅಸ್ಮತ್—ನಮ್ಮಿಂದ | ಸು—ಬಹುವಾಗಿ | ಅಪೋ ಏತು—
ದೂರ ಸರಿದುಹೋಗಲಿ | ದುರ್ಮತಿಃ—ಶತ್ರುವಿನ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಕಲ್ಪವೂ | ಅಸೆ—ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಮಗೆ ಹಿಂಸಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಬಹುದೂರ ಸರಿದು
ಹೋಗಲಿ. ಶತ್ರುವಿನ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಹಾಗೆಯೇ ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Adityas, let this net, let the malevolent design turn away from us
innocuous.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಶಶ್ವದ್ಧಿ ವಃ ಸುದಾನವ ಆದಿತ್ಯಾ ಊತಿಭಿರ್ವಯಂ |

ಪುರಾ ನೂನಂ ಬುಭುಜ್ಮಹೇ || ೧೬ ||

|| ಶದವಾಠಃ ||

ಶಶ್ವತ್ | ಹಿ | ವಃ | ಸುಽದಾನವಃ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಊತಿಭಿಃ | ವಯಂ |

ಪುರಾ | ನೂನಂ | ಬುಭುಜ್ಮಹೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸುದಾನವಃ ಸುದಾನಾ ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮೂತಿಭೀ ರಕ್ಷಾಭಿವರ್ಯಂ ಪುರಾ
ನೂನಮಿದಾನೀಮಪಿ ಶಶ್ವತ್ಸರ್ವದಾ ಬುಭುಜ್ಮಹೇ | ಯದ್ವಾ | ಶಶ್ವದ್ಬಹೂನ್ನೋಗಾನ್ಘಂಜ್ಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಸುದಾನವಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಂತರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ವಃ ಹಿ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ಪುರಾ—ಹಿಂದೆಯೂ | ನೂನಂ—ಈಗಲೂ |
ಶಶ್ವತ್—ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ಬುಭುಜ್ಮಹೇ—ಅನೇಕ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಂತರಾವ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ ನಾವು ಹಿಂದೆಯೂ
ಈಗಲೂ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

Bounteous Adityas, by your protections we have continually possessed
enjoyments from of old.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಶ್ವಂತಂ ಹಿ ಪ್ರಚೇತಸಃ ಪ್ರತಿಯಂತಂ ಚಿದೇನಸಃ |
ದೇವಾಃ ಕೃಣುಥ ಜೀವಸೇ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಶ್ವಂತಂ | ಹಿ | ಪ್ರಚೇತಸಃ | ಪ್ರತಿಯಂತಂ | ಚಿತ್ | ಏನಸಃ |
ದೇವಾಃ | ಕೃಣುಥ | ಜೀವಸೇ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಚೇತಸಃ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಮಾಯಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಶಶ್ವಂತಂ ಬಹುಮಪಿ ಪ್ರತಿಯಂತಂ ಚಿತ್
ಪ್ರತಿಗಚ್ಛಂತಮಪಿ ಶತ್ರುಮೇನಸಃ ಪಾಪಸ್ಯ ಕರ್ತಾರಂ | ಅಥವೈನಸಃ ಪಾಪಕೃತಃ || ವ್ಯತ್ಯಯೇನ
ಬಹುವಚಿನಂ || ಪಾಪಕರ್ತಾರಂ ಜೀವಸೇ ಜೀವನಾಯಾಸ್ತುಕಂ ಕೃಣುಥ | ಕುರುತ | ಅಸ್ತುತೋ
ವಿಯುಕ್ತಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಪ್ರತಿಯಂತೆ—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ | ಏನೇನು—ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು | ಶತ್ರುಂಶ್ಚಿತ್ ಹಿ—ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಜೀವಸೇ—ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು | ಕೃಣುಥ—ದೂರವಾಗಿಡಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾದರೂ ಸಹ, ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಾಗಿಡಿ.

English Translation.

Wise deities, keep away from us, that we may live, the many doers of sin who come against us.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ತತ್ಸು ನೋ ನವ್ಯಂ ಸನ್ಯಸ ಆದಿತ್ಯಾ ಯನ್ಮುನೋಚತಿ |
ಬಂಧಾದ್ಬದ್ಧಮಿವಾದಿತೇ || ೧೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ತತ್ | ಸು | ನಃ | ನವ್ಯಂ | ಸನ್ಯಸೇ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಯತ್ | ಮುನೋಚತಿ |
ಬಂಧಾತ್ | ಬದ್ಧಂ ಇವ | ಅದಿತೇ || ೧೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ತದ್ಬಂಧಕಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸು ಸುಷ್ಕಂ ನವ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸನ್ಯಸೇ ಸಂಭವನಾಯ ಭವತು | ಅಸ್ಮಾಕಂ ಮೋಚನೇನ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಭವತ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾ ಅದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾ ಹೇ ಅದಿತೇ ತ್ವದನುಗ್ರಹಾದ್ಯನ್ಮುನೋಚತಿ ಮುಂಚಿತ್ಯಸ್ಮಾನ್ ಬಂಧನಸಾಧನಂ ಪೂರ್ವಂ ಯತ್ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಾದಾಸೀತ್ ತದೇವ ಯುಷ್ಮದನುಗ್ರಹಾದಸ್ಮಾನ್ಮುಂಚತು | ಯದ್ವಾ | ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಯದ್ವಕ್ಷಣಮಸ್ಮಾನ್ಮುಂಚತಿ ತ್ವತ್ಸುಸು ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸಂಭವನಾಯ ಭವತ್ವಿತಿ ಯೋಜ್ಯಂ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಆದಿತಿದೇವಿಯೇ | ಬದ್ಧಂ—ಬಂಧನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು | ಬಂಧಾತ್ ಇವ—ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಸುಖವುಂಟೋ ಹಾಗೆ | ಯತ್—ಯಾವ

ಬಂಧನದಿಂದ | ಮುನೋಚೇತಿ—ನೀವು ಬಿಡಿಸುವಿರೋ | ತತ್—ಆ ಮುಕ್ತಿಯು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸು—
ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ನಮ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವೂ ! ಸನ್ಯಸೇ—ಭೋಗಾರ್ಹವೂ ಆಗರಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ ಮತ್ತು ಆದಿತಿದೇವಿಯೇ, ಬಂಧಿತನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ
ಸುಖವುಂಟೋ ಹಾಗೆ, ಯಾವ ಬಂಧನದಿಂದ ನೀವು ಬಿಡಿಸುವಿರೋ ಆ ಮೋಚನಕರ್ಮವು ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಪ್ರಶಸ್ತವೂ ಭೋಗಾರ್ಹವೂ ಆಗರಲಿ.

English Translation.

Adityas and Aditi, let that which releases us as a prisoner from his
bond, be ever the object of our praise and worship.

! ಸಂಹಿತಾಃ !

ಸಾಸ್ತಾಕಮಸ್ತಿ ತತ್ತರ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಅತಿಷ್ಠದೇ |

ಯೂಯಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ವ್ಯುಳತ || ೧೯ ||

|| ಪದಾರ್ಥಃ ||

ನ | ಅಸ್ತಾಕಂ | ಅಸ್ತಿ | ತತ್ | ತರಃ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಅತಿಷ್ಠದೇ |

ಯೂಯಂ | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ | ವ್ಯುಳತ || ೧೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಸ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯುಷ್ಮತ್ಕರ್ತೃಕಸ್ತತ್ತರೋ ವೇಗೋಽಸ್ತಾಕಂ ನಾಸ್ತಿ ಯೋ ವೇಗೋ
ಬಂಧಕಾಜ್ಜಾಲಾದತಿಷ್ಠದೇಽಸ್ತಾಕಮತಿಷ್ಠಂದನಾಯ ಪ್ರಭವತಿ | ಅತೋ ಯೂಯಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ವ್ಯುಳತ
ತತ್ತಾದ್ಯಶಂ ತರಃ ಕುರುತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅತಿಷ್ಠದೇ—ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾವಾಗಿಯೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗಲು | ತತ್ ತರಃ—ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇಕೋ ಆ ಶಕ್ತಿಯು | ಅಸ್ತಾಕಂ—ನಮಗೆ | ನ ಅಸ್ತಿ—
ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ (ಆದುದರಿಂದ) | ಯೂಯಂ—ನೀವು | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ—ನಮಗೆ | ವ್ಯುಳತ—ಸುಖಕಾರಕರಾಗಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾವಾಗಿಯೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇಕೋ,
ಆ ಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ನಮಗೆ ಸುಖಕಾರಕರಾಗಿ.

English Translation.

Not to us is there strength enough to burst from this (net); O Adityas, grant us your favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಹೇತಿವಿವಸ್ವತ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಕೃತ್ರಿಮಾ ಶರಃ |

ಪುರಾ ನು ಜರಸೋ ವಧೀತ್ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಹೇತಿಃ | ವಿವಸ್ವತಃ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಕೃತ್ರಿಮಾ | ಶರಃ |

ಪುರಾ | ನು | ಜರಸಃ | ವಧೀತ್ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವಿವಸ್ವತೋ ವಿವಸ್ವತ್ತುತ್ರಸ್ಯ ಯಮಸ್ಯ | ಪುತ್ರೇ ಪಿತೃತಬ್ಜಃ | ತಸ್ಯ ಹೇತಿರಾಯುಧಭೂತಾ ಕೃತ್ರಿಮಾ ಕ್ರಿಯಯಾ ನಿವ್ವನ್ನಾ ಶರುಹಿಂಸಿಕಾ ಪ್ರಸಿತಿಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ವಿದಾನೀಂ | ಸರ್ವದೇಕೈರ್ಥಃ | ಜರಸ ಇದಾನೀಂ ಜೀರ್ಣಾನ್ನಾ ವಧೀತ್ | ಮಾ ಹಿಂಸ್ಯಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ವಿವಸ್ವತಃ—ವಿವಸ್ವತ್ತುತ್ರನಾದ ಯಮನಿಂದ | ಕೃತ್ರಿಮಾ—ರಚಿತವಾದುದೂ | ಶರಃ—ಹಿಂಸಕವಾದುದೂ | ಹೇತಿಃ—ಆಯುಧರೂಪವಾದುದೂ ಅದ ಈ ಬಲೆಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪುರಾ ನು ಜರಸಃ—ನಮಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ಮಾ ವಧೀತ್—ಕೊಲ್ಲದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ವಿವಸ್ವತ್ತುತ್ರನಾದ ಯಮನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ, ಹಿಂಸಕವಾದ ಆಯುಧದಂತಿರುವುದೂ, ಅದ ಈ ಬಲೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ನಮಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಲ್ಲದಿರಲಿ.

English Translation.

Let not this weapon of Vivaswat, this net made with hands, Adityas, destroy us before old age.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ಷು ದ್ವೇಷೋ ವ್ಯಂಹತಿನಾದಿತ್ಯಾಸೋ ವಿ ಸಂಹಿತಂ |

ವಿಷ್ವಗ್ನಿ ವ್ಯಹತಾ ರಪಃ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ದ್ವೇಷಃ | ವಿ | ಅಂಹತಿಂ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ | ವಿ | ಸಂಹಿತಂ |

ವಿಷ್ವಗ್ನ್ | ವಿ | ವ್ಯಹತ | ರಪಃ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ದ್ವೇಷೋ ದ್ವೇಷ್ವಾನಾ' ಸು ಸುಷ್ಕ ವಿ ವ್ಯಹತ | ಉನ್ನೂಲಯತ | ನಾಶಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾಂಹತಿಂ ಪಾಪಕಂ ಸಾಪಂ ವಿ ವ್ಯಹತ || ಹಂತೇರಂಹ ಚ | ಉ. ೪-೨೨ | ಇತ್ಯತಿಪ್ರತ್ಯಯಃ || ತಥಾ ಸಂಹಿತಂ ಜಾಲಂ ವಿ ವ್ಯಹತ | ತಥಾ ರಪಃ ಪಾಪಂ ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ವಗ್ನಿಷೂಚೀನಂ ವಿ ವ್ಯಹತ | ರಪೋ ರಿಪ್ರಮಿತಿ ಪಾಪನಾಮನೀ ಭವತಃ | ನಿ. ೪-೨೧ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ದ್ವೇಷಃ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಸು—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ವಿ ವ್ಯಹತ—ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ | ಅಂಹತಿಂ—ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು | ವಿ—ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ | ಸಂಹಿತಂ—ಒಟ್ಟಿಗಿರುವ ಈ ಬಲೆಯನ್ನು | ವಿ—ನಾಶಮಾಡಿ | ರಪಃ—ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು | ವಿಷ್ವಗ್ನ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ವಿ—ನಾಶಪಡಿಸಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ. ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ. ಒಟ್ಟಿಗಿರುವ ಈ ಬಲೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸಿ.

English Translation.

Adityas, utterly destroy our enemies, destroy wickedness, destroy the closely drawn net, destroy evil everywhere.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತನೋ ಹಾರ್ದಂ ನಿವಾರಯನ್ |
 ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಪಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
 ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
 ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಘಾಷ್ಯೇ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯೇಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

|| ಓಂ ಶತ್ನತ್ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
 ಅರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |
 ಶತ್ನವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||
 || ಶುಭಂ ಧೂಯಾತ್ ||
 || ಮಂಗಳಂ ||

